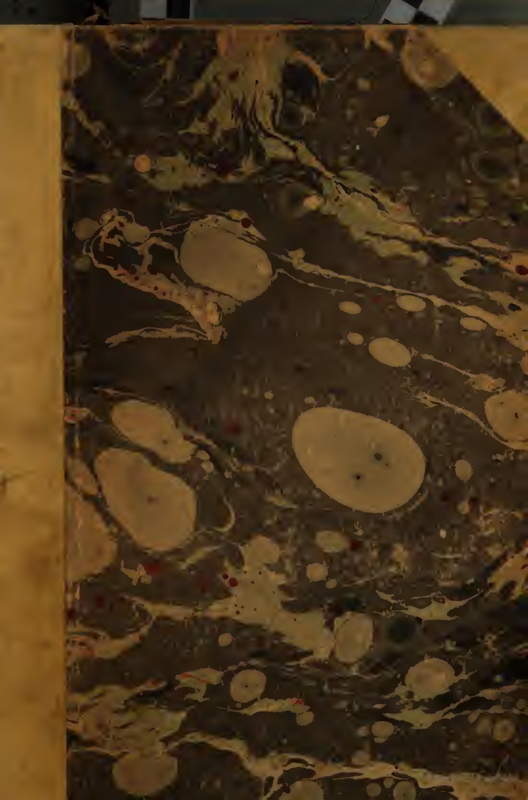

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
13
8 K
1

LIBER I.
DE FEVDIS
ET
BONIS IVRISDICTIONALIBVS
ET
BVLLA BARONVM.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss. P. Magistro S. P. Apost.

L. de Ang. Archiep. Vrb. Vicesg.

Stante relatione R. P. D. Marcelli Rondanini vtriusque Signaturæ Referendarij, & Sacræ Conciſtorialis Aulæ Aduocati, ex noſtra commiſſione, vt nihil contineatur Catholicæ fidei & bonis moribus contrarium.

Imprimatur.

Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apoſt. Magiſt. Ord. Præd.

THEATRVM
VERITATIS, ET IVSTITIAE
SIVE
DECISIVI DISCVRSVS

Ad veritatem editi in forensibus controuersijs Canonicis, & Ciuilibus, in quibus, in Vrbe Aduocatus, pro vna partium scripsit, vel consultus respondit

IO. BAPTISTA DE LVCA
VENVSINVS,

Per materias seù titulos distincti iuxtà seriem de qua proximè.

LIBER PRIMVS
DE FEVDIS, ET BONIS IVRISDICTIONALIBVS
ET
BVLLA BARONVM

Cum vnica decisione feudali M. C. Siciliæ, et Disceptatione feudali D. LÆLII BOSCOLI I. C. & Canonici Parmensis, et cum Appendice post dictam disceptationem.

ROMAE,

Typis Hæredum Corbelletti. M. DC. LXIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

SANCTISSIMO D. N.

CLEMENTI IX.

P. O. M.

IOANNES BAPTISTA DE LVCA

FELICITATEM.

HEATRVM VERITATIS & IVSTITIAE, vt ſub tuo nomine in lucem prodeat, publica, priuataue ratio poſtulat, BEATISSIME PATER; Publica namque,dum es viſibile Caput Eccleſiæ, cuius præcipuum attributum eſt, vt VERITATIS ac IVSTITIÆ ſit mater & cultrix; Priuata verò,quoniam vtramque virtutem, non modò ſanctè conſtanterque colis, & protegis; verùm, vt alij colant, & cuſtodiant, efficis; Eademque gemina, publica, & priuata ratio, ad has meorum laborum primitias tibi offerendas me compellit; Publica ſcilicet, quia in vtroque tuo, ſacro, & prophano Principatu, omnia practicè didici, & præſtiti, adeòque tibi reddo tua; Et priuata, ob beneuolentiam, qua me clementiſſimè complecti ſemper dignatus es; Præcipuum verò tibi debetur hoc primum operis volumen, DE FEVDIS, & BVLLA BARONVM, vt commentaria legis editæ ab vno CLEMENTE, ſub alterius CLEMENTIS nomine, ac patrocinio viuant, Atque, vt pro tuæ beneuolentiæ feudo, hoc tibi pręſtem homagium; Vale, ac diù Catholicę Eccleſię bono, ac VERITATIS & IVSTITIÆ præſidio viue.

INDEX
Titulorum seù Materiarum totius operis.

Par.

INDEX
ARGVMENTORVM
IN DISCVRSIBVS,
Qui habentur in hoc primo libro de Feudis, Bonis Iurisdictionalibus, et Bulla Baronum.

Disc. I.

Senogallien. Castrorum.

De facultate subinfeudandi competente de iure, vel ex lege Inuestituræ. Et quando deuoluto feudo deuoluatur subfeudum. Quando subinfeudatio dicatur facta in fraudem, et quæ requirantur ad subinfeudationis validitatem. Et aliqua de Bulla Pij V. de non subinfeudando.

Diisc. II.

Comaclen. Vallium.

Bona sita intrà fines feudi, àn præsumantur feudalia, vel allodialia, ad effectum videndi, cuinam incumbat onus in casu deuolutionis, vnam, vel alteram qualitatem probandi. An Domino, vel hæredi feudatarij; Qua occasione agitur de eadem materia respectu controuersiarũ inter Feudatarium, & Vasallos.

Pischeriæ, seù Pischeriarum emolumenta, An & quando sint de Regalibus. Quando aquæ dicantur maris, & publicæ, vel potiùs stagnantes, & priuatæ.

Disc. III.

Pisauren. Molendinorum.

Bona per Ciuitatem infeudatam possessa, & per eam tradita Feudatario, An censeantur data tanquàm Principi, & Feudatario, vel tanquàm priuatæ personæ, Et an deuoluto feudo illa remaneant hæredum recipientis, vel redeant ad Ciuitatem dantem, vel potiùs tanquàm feudo incorporata cum ipso feudo ad Dominum deuoluantur.

Præscriptio, àn prosit Feudatario contrà Dominum directum.

Et aliqua remissiuè de articulo, An quod possidetur à Feudatario intrà fines feudi dicatur feudale, vel allodiale, & præsertim molendina, & bona, quibus aliqua iurisdictio annexa est, Et quandò dicantur bona habere annexam Iurisdictionem.

Disc. IV.

Firmana Feudorum.

De Constitutione Pij IV. reuocatoria infeudationum, ac de Constitutione Gregorij IX. prohibente infeudationes sine assensu Cardinalium, quomodò procedant.

Infeudatio quandò dicatur gratuita, & ex gratia, & quandò ex causa onerosa, & correspectiua.

De Bulla Pij V. de non infeudandis, An capiat concessiones præcedentes, effectum sortituras postquàm dicta Bulla emanauit.

Prorogatio antiquæ inuestituræ, An sit noua concessio, & diuersa, & àn faciat feudum nouum.

Concessio facta habenti feudum, vel officium ad certum tempus, àn duret pro tempore prorogato.

Disc. V.

Vrbeuetana Feudi.

Feudum, quod prætenditur ex aliqua causa deuolutum, si eidem concedatur, àn dicatur nouum, vel antiquum, Et an noua concessio dicatur potiùs remissio pęnæ, & caducitatis, quàm verè concessio noua.

An ob canones non solutos feudum deuoluatur ipso iure, vel requiratur sententia declaratoria.

De Concessionibus, & actibus factis per Bonifacium IX. et alios Pontifices durante Schismate, an sint reuocati per Concilium Constantiense.

Disc. VI.

Eugubina, seu Ciuitatis Castelli Castri.

Castrum an præsumatur feudale, vel allodiale, Et cui incumbat vnam, vel alteram qualitatem probare, an scilicet Domino agenti ad deuolutionem, esse feu-

¶ dale,

cien-

Disc. LXI.

Romana, seu Status Ecclesiastici infeudationum.

De Bulla Pij V. de non infeudandis, an comprehendat alienationes, seù concessiones fructuum, redditiuum, & emolumentorum castrorum, & locorum, quæ infeudari prohibita sunt, seù prædiorũ, & bonorum, quæ ipsis annexa essent. Et an penès Principem detur distinctio dominiorum, ac diuersa natura bonorũ in eodem castro, vel loco.

Et aliqua de conclusione, quod prohibita alienatione feudi, non est prohibita alienatio commoditatis.

Disc. LXII.

Tiburtina Castrorum.

Dominium castri, seù feudi, an esse possit duorum insolidum, quia nempè vnus sit dominus castri, alter iurisdictionis, fructuum, & emolumentorum; Et an hæc dominia esse possint diuersæ naturæ, vnum scilicèt iure feudi, alterum verò iure allodij.

Assignatio fructuum, & emolumentorum castri, vel rei, an importet illorum plenum dominium iure dationis in solutũ, vel potius pignus, seù vsumfructum, an iste sit perpetuò transmissibilis ad omnes hæredes, vel potius terminetur in primo, Ad materiam *text. in l. antiquitas Cod. de vsufructu.*

Disc. LXIII.

Ciuitatis Castelli contributionis.

Quandò Domicelli, seù Domini inferiores castrorum, sub aliqua suprema Papæ potestate existentes, habere dicantur iura Regalia, & ius collectandi vasallos, priuatiuè quoad ipsum Papam, itaut ad hunc effectum collectarum, aliorumque onerum, non dicantur de Statu Ecclesiastico, neque sub eius nomine veniant; Et quæ loca sub ista nuncupatione Status Ecclesiastici veniant.

Disc. LXIV.

Eugubina Collectarum.

Dominus directus mediatus, an possit in castris, & locis subinfeudatis collectare vasallos, vel potius id pertineat ad Dominum immediatum, Et an deuoluto feudo, ius collectandi concessum subfeudatario expiret, vel possit reuocari; Et de quibus Regalibus possit feudatarius subinfeudare.

Disc. LXV.

Sabinen. Status Montis Libretti.

De materia euictionis præstandæ in venditione feudorum seù castrorum, quando & ad quid intret eius obligatio.

Et aliqua de angarijs, & perangarijs, ac de iure lignandi, & pascendi competente vasallis, & incolis in syluis, & bonis spectantibus ad Baronem, seù castri Dominum.

Disc. LXVI.

Ciuitatis Castelli iurisdictionis.

De surreptione Beneplaciti Apostolici super alienatione bonorum iurisdictionalium, ob non factam mentionem litis. Et quando hęc mentio facienda sit, itaut aliàs omissio annullet gratiam.

De reuocatione alienationis seù pœnitentia, quando & per quos actus explicata dicatur. Et an ob defectum Beneplaciti liceat contrahentibus pœnitere.

Disc. LXVII.

Camerinen. iurisdictionis.

De inualida alienatione bonorum iurisdictionalium sinè beneplacito Apostolico, eiusdemque beneplaciti inualiditate, quià in eo facta non sit mentio reseruationis vsusfructus factæ in alienatione; Seù quod concessum venditioni faciendæ non reualidet factam, et àn illud requiratur in alienatione facta in condominos. Et aliqua de solemnitatibus *ex Constitutione Egidiana* inductis.

Disc. LXVIII.

Tiburtina alienationis Castrorum.

De Bullis Sixti V., Clementis VIII., aliorumque Pontificum prohibentibus alienationem vel dispositionem castrorum & bonorum iurisdictionalium, An procedant in donationibus, vel alienationibus hæreditatum, & successionum futurarum, sub quibus accessoriè dicta bona veniant.

Disc. LXIX.

Romana pecuniaria de Guelphis.

De eadem Constitutione Sixti V. supèr prohibita alienatione castrorum, & bonorum iurisdictionalium.

Et an assensus præstitus alienationi feudi, suffragetur quoàd pactum de retrouendendo; Et quatenùs non, an vitietur totus contractus, vel solùm ipsum pactum remaneat vitiatum.

Disc.

mun. de legat. circa fortem principalem doti.

Disc. LXXIX.

Eadem.

An dispositio *auth. res quæ* procedat etiàm in vsuris seù fructibus dotalibus, cum eodem priuilegio potioritatis, vt in præcedenti sorti principali competente in concursu creditorum venientium in vim Bullæ Baronum.

Disc. LXXX.

Eadem.

An in bonis fratris, vel sororis viuentis pro communi cum Barone, & sub eius administratione, creditores Baronis in vim Bullæ aliquod ius habeant vtpotè ab ipso possessis, Et quatenus non, àn ei, cuius bona per Baronem administrata sunt, si est pupillus, vel minor, competat aduersus eius creditores hypotheca legalis pro debitis non solutis, aut damnis causatis à sequestro, & appositione manuum Congregationis pro debitis eiusdem Baronis. Et aliqua incidentèr de Statuto exclusiuo fœminarum; Et àn dispositio fideicommittentis de dote fœminis præstanda, censeri debeat subsidiaria ad limites *authenticæ res quæ* vel potiùs pura, itaùt debeatur etiàm aliundè prouisis.

Disc. LXXXI.

Romana reuiuiscentiæ censuum.

An eo ipso, quod Congregatio Baronum apponit manus in patrimonio Baronis oberrati, iludque sequestrat, & suscipit sub eius administratione, cesset cursus fructuum censuum, aliorumque contractuum fructiferorum, Vel an saltèm ex tempore sequutæ venditionis bonorum id sequatur.

Si pecunia ex pretio bonorum per Congregationem soluta creditori censuario, ab eo auocetur per creditorem anteriorē, An exindè prior census reuiuiscat, & currant fructus, & ad quam rationem; Et quid si pecunia auocata inuestita erat in loca montium.

Disc. LXXXII.

Romana dotium.

Bulla Baronum, àn operetur vt tunc, de tempore scilicèt, quo debita contrahuntur, itaùt ex dicto tempore ius creditoribus quæratur ad bona quàmuis fideicommissaria, vel potiùs operetur vt nunc, quandò scilicèt Congregatio remouet obstaculum fideicommissorum, vel aliorum vinculorum, itaùt nunc creditoribus ius quæri dicatur.

Et de concursu creditorum Baronis agentium in vim Bullæ, cum dotibus constituendis, vel restituendis ex bonis fideicommissarijs in vim *auth. res quæ C. commun. de legatis*.

Disc. LXXXIII.

Vrbinaten. Prædij.

An Bulla Baronum habeat locum in Baronibus Status Ecclesiastici mediati, qui ab alio Principe feudatario dignitatis regantur, vt erat Status Vrbini.

Quid post dicti Status deuolutionem, per quam ille effectus est de Statu Ecclesiastico immediato.

Leges pro vno Regno vel Prouincia editæ, àn vigeant, & seruandæ sint in Ciuitate vel Prouincia addita, seù ex post facto incorporata.

Disc. LXXXIV.

Romana fideicommissi.

An Bulla Baronum intret pro debitis contractis post venditam, seù aliàs cessatam Baroniam, & possessionem castrorum, & bonorum iurisdionalium.

Disc. LXXXV.

Romana donationis de Andosillis.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis durante Baronia, supèr bonis acquisitis cum onere fideicommissi post illam dimissam, & cessatam ordinati.

An locum habeat in fideicommissis & primogenituris, adhùc viuente illorum ordinatore, et se opponente.

Pro quibus debitis Bullæ dispositio locum habere debeat, àn pro contractis ex causa prodigalitatis, et dissipationum.

Quandò quis ad effectum Bullæ dicatur Baro vel Domicellus, Et àn quodlibet iurisdictionis exercitium illum faciat talem.

Et de bulla Archiuij Vrbani VIII., per quā cessat Bulla Baronum.

Disc. LXXXVI.

Romana pecuniaria de Soderinis.

Patri àn acquiratur vsusfructus in feudis vel castris, & bonis iurisdictionalibus per filium acquisitis.

Et quatenùs acquiratur, àn iste solus vsusfructus faciat Baronem, vt intret Bulla.

Disc.

ARGVMENTA APPENDICIS.

Et

INDEX

INDEX
CAVSARVM
Hoc titulo de Feudis, et Bulla Baronum ordine alphabetico per Diœceses dispositus.

Eadem

Sabi-

D E

DE FEVDIS

DISCVRSVS I.

SENOGALLIEN. CASTRORVM PRO CAMERA APOSTOLICA, CVM MARCHIONE DE RVVERE.

Casus decisus per Tribunal Cameræ contrà Marchionem.

De facultate subinfeudandi competente de iure, vel ex lege Inuestituræ, & an expressa facultas aliquid plus operetur; Quando deuoluto feudo deuoluatur subfeudum; Et quando subinfeudatio dicatur facta in fraudem, & quæ requirantur ad subinfeudationis validitatem. Et aliqua de Bulla Pij V. de non subinfeudando.

SVMMARIVM.

1 *FActi series.*
2 *Feudatarius potest subinfeudare, & hic actus non venit sub prohibita feudi alienatione.*
3 *Concurrentibus tamen tribus requisitis.*
4 *An deuoluto feudo duret subfeudũ cõcessũ ex sola facultate resultan. à Iure.*
5 *Quid vbi accedit facultas hominis in Inuestitura præsertim, vbi subinfeudatus est de sanguine, vel familia feudatarij.*
6 *Et vbi dicta hominis concessio concepta est cum clausula, sine præiudicio.*
7 *Concessa licentia feudatario hypothecandi vel obligandi feudum cum clausula sine præiudicio, An hypotheca duret post deuolutionem.*
8 *Clausula sine præiudicio præseruat aliquàm expressa, & adijci solet ad conseruandam feudi naturam.*
9 *De requisito subinfeudationis, vt fiat personæ paris conditionis, quomodò intelligatur.*
10 *An facultati subinfeudandi obstet hodie Bulla Pij V. de non infeudandis.*
11 *Deuoluto feudo subinfeudatus durare dicitur ex noua Domini permissione, & voluntate.*
12 *Prohibita infeudatione expressà, dicitur etiam prohibita tacita, & ficta.*
13 *Subinfeudatio an importet feudi scissurã, & diuisionem in proprietate, vel potiùs sit species fructus feudi.*
14 *Consulentium auctoritas periculosa.*
15 *Subinfeudatio fieri non potest per feudatarium successore desperatum, & deuolutione imminente.*
16 *An Constitutiones Extrauagantes feudorum habeant vim legis.*
17 *Leges reuocatæ, antiquatæ, vel non authenticæ attendendæ, tanquam auctoritates Doctorales.*
18 *Fraus ex successoris carentia resultans, an sit præsumpta præsumptione Iuris tantùm contrarijs præsumptionibus elidibilis.*
19 *Enumerantur plures casus vel effectus, ad quos dicta fraus consideratur.*
20 *De differentia inter fraudem consilij, & mali animi cum fraude præiudicij, & re ipsa, & quãdo hæc sine illa sufficiat.*
21 *An prohibitio subinfeudandi in statu desperati successoris cesset, vbi accedit expressa Domini facultas.*
22 *Quælibet concessio legis vel hominis intelligenda est iuxtà Iuris dispositionem, dummodò absit fraus, & rebus in eodem statu permanentibus.*
23 *Assensus cõcessus super alienatione feudi, quandò feudatarius habebat successorem, an prosit, vbi successor defecit.*
24 *Facultas subinfeudãdi de iure competens cessat accedente prohibitione alienationis, vel diuisionis.*
25 *In vtriusque Siciliæ Regnis prohibita est subinfeudatio.*

DISC. I.

1 POSTQUAM, partim ex Montefeltriorum successione, partim verò ex varijs, Sixti IV. Alexandri VI., Iulij II., Adriani VI., Clementis VII., & Pauli III. concessionibus, diuersas formulas habentibus, deuenerunt in Guidobaldum de Ruuere, Ducatus Vrbini, Principatus Pisauri, Eugubij, Callij, & Senogalliæ, Vicariatus Mōtis auij, Sancti Laurentij, & Montis follij, aliaque oppida, castra & loca; Idem Paulus III. de anno 1548., Ciuitates, oppida, castra, & loca prædicta insimul vniendo, in eis Ducatum Vrbini erexit, de quo dictum Guidobaldum eiusque filios & descendentes masculos legitimos, & naturales in perpetuum, cum ordine primogenituræ inuestiuit, ità tamen, quod Ducatus ità erectus, nullo vnquàm tempore, diuidi aut alienari posset, *verùm liceat Duci pro tempore existenti* (sunt verba præcisa) *aliquid ex castris, oppidis, terris, & locis; non tamen Ciuitatibus, & fortalitijs in personam non potentiorem absque Sedis Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ præiudicio infeudare, ità quod in casu cuiuslibet deuolutionis ad ipsum Ducem infeudantem, & non ad Sedem fiat, & fieri debeat.*

Ex prædicti Guidobaldi linea, fuit vltimus superstes, nunquam satis laudatus Dux Franciscus Maria, qui in decrepita ætate de filijs masculis se desperatū agnoscens, de anno 1623. per eius litteras Vrbano Octauo directas, declarauit omnia feuda, & bona iurisdictionalia, per eius mortem ad Sedem Apostolicam reuerti debere, neq; posse, vel debere aliquo modo de eis disponere; Et de anno 1624., inter eumdem, & Cameram Apostolicā deuentum est ad concordiam, per quam, idem, quod in dictis litteris continetur, approbatum fuit, declarando post varias conuentiones, & declarationes circa bona allodialia, feudalium fructus, & melioramenta (sunt etiā verba præcisa) *subinfeudationes factas remanere debere in dispositione iuris, & inuestiturarum.*

His peractis, Anno 1626. idem Dux Franciscus Maria, cupiens quod in dicto Statu eaque regione, aliqua suæ familiæ de Ruuere memoria permaneret, vtendo facultate in dicta Pauli III. inuestitura contenta, Iulium de Ruuere, eiusque filios, & descendentes masculos, legitimos, & naturales in perpetuum cum ordine primogenituræ subinfeudauit, de castris Tumbæ, Cuparū & Montis radi, ad Vicariatū Montis auij spectantibus, dictusque Iulius inuestituram acceptando, fidelitatis iuramentum præstitit.

Sequuto autem prædicti Ducis obitu de anno 1631. Camera prædicti Status possessionem adepta fuit, inclusis etiam dictis castris, quæ possedit vsq; ad annū 1655., quandò per Ioannem Baptistam de Ruuere præfati Iulij filiū introducta fuit in Tribunali eiusdem Cameræ, seù verius excitata antiqua eius patris prætensio, super dictorum Castrorum possessione, Vnde dato dubio, *an subinfeudatio prædicta sustineatur, & duret*, post biram, vel trinam propositionem prodijt resolutio Cameræ fauorabilis.

2 In dictis autem disputationibus prò parte actoris dicebatur, se habere fundatam intentionem in valida subinfeudatione, cum de iure feudorum expressè statutum sit, posse feudatarium concedere aliquas res in subfeudum *cap. 1. §. sed etiam res, per quos fiat inuestitura cap. 1. §. Si verò, qualit. olim poterat feud. alien. cap. 1. §. Si vasallus si de feud. defuncti*. Et quamuis fuerit aliquandò dubitatum, an ista iura (præsertim primo loco allegatum, quod est magis expressum) fuerint antiquata per text. *in c. Imperialem de probib. feud. alien. per Frider.* hæc tamen opinio paucos habens sequaces relatos per Altograd. in ista causa prò eodem actore scribentem *cons. 5. volum. 2. num. 6.* est magis communitèr reiecta, *vt ex Bald. Isernia, Aluaroto, Afflict. & alijs* plenè ostendunt *Schrader. par. 8. cap. 2. num. 10. Rosenthal. cap. 9. membr. p. conclus. 43. nu. p. & in glos. lit. A. Altogr. d. cons. 5. num. p.* vbi *num. 2. ex Rosenthal. Bammacar. & alijs*, probat id procedere, etiam in feudis ab Ecclesia, & Papa concessis, quod etiam dixit Rota *apud Roias dec. 143. num. 1. & 2.* Et de iure communi feudorum receptum testatur *Giurb. de success. feud. §. p. glos. 5. nu. 30. & 37.*

3 Tria verò requisita ad subinfeudationis validitatem copulatiuè necessaria,

pri-

primò scilicèt, vt fiat sincerè, & sine fraude, secundò, vt subinfeudetur personæ similis conditionis, & tertiò, vt fit cum eisdem legibus,& pactis,In præsenti casu concurrere, conabantur probare *Altograd. d. cons. 5. num. 22. & sequen.* alijque pro d. actore scribentes.

Posita verò legitima subinfeudatione,
4 inferebant ijdem scribentes, ad eius durationem,etiam post feudi deuolutionē, quia licèt *Hartman. Pistor.qu.44.num. 8. & seqq.* ductus ex regula *text. in l. lex vectigali 31.ff. de pignor. & hyp.* vt resoluto iure datoris, resoluatur Ius acceptoris, constantèr teneat subinfeudati Ius non durare vltrà illud subinfeudantis, quam regulam probant etiam leges feudales *in cap.p. §.rursus quib. mod. feud. amitt. il p. cap. p. §. fin. de alienat. feud. & cap.p. §.si aliquis apud quem vel quos, dictamque opinionem teneant Afflict. in d. cap.1.§.si verò nu.7. 8. qualiter olim feud. pot.alien.* vbi dicit dictum text. qui contrarium probat,esse antiquatum, *Camerar. in l. Imperialem car.7.in magnis litteris G. & H.in paru. car.35.& alij in glos. ad Rosenthal.*

Contraria tamen apud Feudistas est magis recepta, vt scilicet subfeudatariū se offerentem seruire, Dominus recipere teneatur per *text. in d. §.si verò*, quem negatur esse antiquatum, *vt plenè probant Rosenthal. cap. 9. concl. 49. num. 6. per tot. Altograd. d. consil. 5. num. 3.* qui cumulant multos,quibus addi possunt *Apont. de potest. Proreg. tit. 3. §. 3. num. 8. & seqq. Montan. in l. Imperial. §.firmiter num.56. Marescott. lib.p.var.cap. 95. nu.17. & 18. de Marin.in addit. ad decis. Reuerter. 522. num. 2.*

Et si quæ difficultas adesse posset,quo-
5 ties agitur de facultate ex sola Iuris dispositione resultante, eam tamen omninò cessare dicebant, vbi licentiæ legis, accedit illa hominis, quę latiorem effectum habere debet, quia lex permittit de alieno, Homo verò permittit de suo, ac etiam, quia lex vnum facit, nempè permittere, homo verò facit duo,nempè permittere, & approbare pro successoribus, *Camerar. in d.l.Imperial. d.car.7. In magnis lit. T.& V.aliàs.car.40. ad fin. in paruis Apont.de pot. Proreg.d.tit.3.§.3. num. 19. Montan.d. §. firmitèr num. 56. Lanar. in repet.§.si quis per triginta n.66. & 67. Si de feudo defuncti militis, & cæteri per Altograd. d. cons. 5. num. 4.*

Accedente præsertim obseruantia indiuidua in eodem feudo,quia plures eius subfeudatarij continuarunt, & continuant in subfeudorum possessione post deuolutionem, quod etiàm prius sub Clem. VIII. practicatum fuit in Ducatu Ferrariæ, ideòque dicebant, deterioris conditionis esse non debere illum, qui est de familia adeò benemerita feudatarij,in quo proindè facilius, ac rationabilius intrat æquitas seù ratio *text. in l. 1. §. permittitur ff.de aqua quotid.& æstiua*, ex qua plerique fundant subfeudatarij continuationem de iure debitam esse, *præsertim Bald. in cap. cæterum num. 13. in fin. extr. de iudicijs, Aluarot. in cap. p. §.si verò num.4.qualiter olim feud. poter. alien.*Et est etiam sensus Iserniæ *in cap.p. quib. mod. feud.amitt.il p.num.25. in fine, & melius num. 29.*

E conuerso Camerales non negabant dictarum conclusionum veritatem in abstracto, quia concurrentibus tribus requisitis, de quibus suprà, verius est, subinfeudandi facultatem de iure competere, & multò magis accedente expressa facultate per Inuestituram concessa; Aliqui tamen firmiter insistebant
6 super Clausula*(sine præiudicio)* prædictæ facultati adiecta, quasi quod Papæ concedentis sensus fuerit, reddere quidem actum subinfeudationis licitum, & impunitum, non tamen durabilem post finitum feudum, quia negari non potest, ex huiusmodi prorogatione resultare Domini præiudicium, vt latè deducit *Pistor. d.qu. 44. num.10. & sequen.* quod præiudicium Papa sic præseruare voluit, *Rot. dec. 300.num.8.& 9.p. 11. rec.* præsertim, quia non videtur alius subesse casus, in quo remaneat operatiua dicta clausula aliàs inanis, & fatua, cum in eadem Inuestitura disponatur,subinfeudationem fieri non posse de Ciuitatibus,& fortalitijs,siuè in potentiorem personā, in quibus circumstantijs considerari possent maiora Domini præiudicia.

Vndè dicebant ijdem Camerales,quod stant benè simul,tribui licentiam faciendi actum, pro nullitate, & pœnis euitandis, & tamen Ius Domini licentiam
7 tribuentis remanere præseruatum in casu deuolutionis per dictam Clausulam,

vt in terminis licentiæ hypothecandi, vel obligandi feudum, vt quoties adie-ctam habet dictam Clausulam, ità intelligi debeat, vt in casu deuolutionis, hypothecæ non durent, sed euanescant *Affl. in cap. p. §. quid ergò num. 5. de Inuestit. de re alien. & cæteri apud Rosenthal. cap. 9. conclus. 18. num. 4. & sequen. Bursatt. cons. 171. ex num. 15. Surd. dec. 286. per tot. vbi add. ad decis. 160. nu. 5. Ciriac. controu. 446. nu. 3. & sequen.*

Verùm istud motiuum ità sumptum, mihi, & aliquibus ex alijs assumptis ad
8 scribendum pro Camera, prout etiam in discussione causæ Iudicibus, minus tutum videbatur, quia huius clausulæ virtus, & natura est operari in alijs quàm in expressis *de Ponte cons. 15. num. 7. & cons. 55. nu. 56. lib. p. Mart. claus. 158. nu. 3. & 9. p. p. Rot. dec. 549. num. 10. par. 5. to. 2. & dec. 222. num. 26. 27. par. 7. rec.* cum verè dicta Clausula potiùs adijci soleat ad excludendam allodialitatem *Rosenthal. cap. 10. concl. 48. sub num. 31.* saluandamque feudi naturam, vt non recipiat alterationem *Marta claus. 67. num. 3. p. 2.*, accedentibus alijs in respectu huius clausulæ deductis per *Altograd. d. cons. 5. nu. 31. & sequen.*; Et quod dicta Clausula non operetur, quin subinfeudatio facta de licentia Domini duret post extinctam lineam subinfeudantis firmat *Schrader. p. 8. c. 4. num. 34. vers. & hæc sentent.*

Ponderabant ijdem Camerales cessare secundum requisitum, vt subinfeudatio
9 fieret personæ similis conditionis, ob longè disparem conditionem personarum subinfeudantis, & subinfeudati, cùm vnus esset Princeps, alter verò priuatus; sed pariter hoc motiuum non placuit, tanquàm laborans æquiuoco claro; disparis enim conditionis obiectum procedit in omnimoda totius feudi subinfeudatione, per quam feudatarius alterum loco sui ponat, & in his terminis verè loquuntur *Schrader. p. 8. c. 2. nu. 13. in fin.* alijque in hoc requisito insistentes, quia militant præiudicia considerata per *Clar. §. feudum qu. 32. num. 5.* & alios, non autem in istis minoribus subfeudis, quæ de modica parte feudi, seù de ipsius excadentijs fiunt, quia hæc non congruunt æqualibus, sed inferioribus, & subuasalli fieri solent, *Rosenthal. c. 9. concl. 44. num. 5. relat. ab Altograd. d. cons. 5. n. 42. Rot. decis. 143. num. 8. 9. coram Royas.*

Præsertim cum agatur de feudo Dignitatis, & Superioris ordinis cum Iure Principatus, cuius maiestati congruit habere milites, & Vasallos, idcircò de natura peculiari feudi inesse videtur facultas subinfeudandi, ac milites, & domicellos creandi *Giurb. de success. feud. §. p. gl. 5. nu. 40.*, vndè terminorum clarus error videbatur, regulare velle facultatē feudorum inferiorum sonantium in simplicem Baroniam, cum facultate feudorum Dignitatis sonantium in Principatum, proindèque Doctores de prima specie loquentes non benè alteri applicantur.

Aliqui ex Cameræ defensoribus, admittentes conclusiones pro actore de-
10 ductas tanquàm magis communes, & receptas, concurrentes etiam in supradictorum motiuorum per Camerales deductorum reiectionem, credebant subinfeudationi obstare Constitutionem 35. Pij V., per quam omnes infeudationes strictè prohibentur; prohibita enim infeudatione, prohibita etiam dicitur subinfeudatio *Giurb. d. §. 1. gl. 5. num. 35. in fin. & 39.* Ex qua ratione, & ampliori alienationis prohibitione cōtenta in Constit. Regni incipiente *Constitutionem Diuæ memoriæ*, prodijt in vtriusque Siciliæ Regnis conclusio, feudatarijs prohibitam esse subinfeudationem, vt latè probat *Giurb. de success. feud. d. §. 1. glos. 5. num. 35. & 37.* qui alios cumulat, & est conclusio receptissima.

Absonum enim videtur, vt quod non est licitum Domino, & Superiori, licitum esse debeat Vasallo, & Inferiori, præsertim vbi agitur de subinfeudatione facta à 40. annis citrà, cum eadem Constitutio §. 2. in fine, expressè statuat, bona deuoluenda, sequuta deuolutione, ità Cameræ, & Sedi Apostolicæ incorporata censeri, perindè, ac si per 40. annos essent iam per Cameram possessa; Vndè si per dictum tempus huiusmodi Castra finguntur Cameræ incorporata, vtiquè obstat Bulla, quia est concedere iura per Dominum possessa.

Augebatur motiuum, ex regula *text.*
11 *in d. l. lex Vectigali*, vt resoluto iure datoris, resolutum sit Ius acceptoris, vndè feudum per finem generationis totum liberè reuersum dicitur ad Dominum, qui

qui tamen ex æquitate recipere tenetur subfeudatarium, qui ei seruire se offerat, itaut fingatur tanquam nouus feudatarius, quasi ex noua receptione, & tacita Inuestitura admissus, vt videtur esse sensus, *Bald.* & aliorum, de quibus supra, *& in specie Rosenthal.c.9. conclus.49. num.9. in fin. ibi, Ius subinfeudati, vel maneat, vel id ità ad Dominum primum redeat, vt feudum ab eo habere queat, & in glos. litt. B. refert verba Feder. Schenk*, quæ idem important.

Si igitur est tacita, & ficta Inuestitu-
12 ra, quæ nunc fit de nouo, vtique venit sub prohibitione, quia prohibita infeudatione expressa, dicitur etiam prohibita tacita, vel ficta *Camerar. in d.l.Imper. car.8.in magnis litt. G. & I. & in paru. car.* 44. & sequuntur communi calculo feudistæ vtriusq; Siciliæ, de quibus apud *Giurb.vbi supra*, & ex hoc resultat, màteriam subinfeudationis parùm apud illos Doctores tractatam esse, ac etiã, quia esset ità prorogare primas inuestituras vltrà lineam in ea vocatam, quod est prohibitum per eamdem Pianam cõstitutionem, ità passim intellectam, & receptam, iuxtà declarationem de ea factã ab Innocentio IX. *de qua apud Fagnan. in c. ex parte de feud.n.*34.

Sed neque istud motiuum arrisit Iudicibus; quinimò neque pluribus ex eiusdem Cameræ defensoribus, tum ex regula generali, quod Piana Constitutio tanquàm lex noua respiciat futura, non autem præterita, ideòque non tollat facultatem, iam à Paulo III. concessam; tùm quia cum agatur de noua lege exorbitanti, proindeque strictè intelligenda, capienda est in casu vero, vbi scilicet verè, & propriè feuda Cameræ Apostolicæ incorporata, ab illa dismembrantur, & alijs conceduntur, non autem vbi agitur de infeudatione ficta, quoniam si hanc etiam prohibitio percuteret, sequeretur, quod neque licentias de vendendo, vel alias transferendo Feuda, & Castra de vno in alterum Papa concedere posset, cum in huiusmodi differentibus bonis alienari prohibitis, & in libero commercio non existentibus, translatio de vno in alium, sequi non dicatur ex facto transferentis, sed ex facto Principis, licentiam, & assensum concedentis, quem nouus acquirens in directum auctorem agnoscere dicitur, quia fingitur, feudatariũ refutare feudum in manu Domini, & ab illo per assensum nouæ Inuestituræ vim habentem denuò concedi, vt latius habetur *in Mantuana feudi hoc tit.* & sæpius in altero *de Regalibus ad materiam officiorum, & locorum Montium*. Verùm hæc responsio videbatur periculosa, & non eneruans obiectum, cum vt suprà, dictæ cõstitutiones, non solum contineant prohibitionem omninò nouæ infeudationis, sed etiam prorogationis inuestituræ vltrà lineam vocatam, qua solum durante alienationes durãt, nisi feudum esset aliàs ex lege inuestituræ alienabile, cum ea quæ implicitè continentur, non prohibeantur deduci ad actum explicitum, iuxta *dec.* 1321. *Serafin. num.fin.*

Melior videbatur altera responsio,
13 quod in his feudis maioribus, & Dignitatis, quibus congrua, & connaturalis est subinfeudatio de Castris, Oppidis, & locis non conspicuis, adhoc vt feudatarius sibi milites, & Domicellos pro feudi dignitate constituat, verè huiusmodi subinfeudationes non dicuntur importare feudi scissuram, diuisionem, vel alienationem, cum stante omnimoda subuasallorum subiectione, feudum retineat suam naturam, & integritatem, sed potius assimilandæ sint Concessionibus excadentiarum, de quibus *Camerar. in d.l.Imperial.car.7. in magnis litt. I. & R. in paru.car.37. 39. Giurb. de success. feud. §.1.gl.5.num.40. & seqq.* & cæteri præsertim Regnicolæ; Excadentiæ autem inter fructus feudi eorumq; perceptionem potius, quàm inter eiusdem alienationẽ, vel scissuram computãdæ sunt, *Rosenthal. cap.9. concl.44. num.11. & conclus. 48.n. 8. & 9.*, ideoque tanquam fructus iam percepti tempore habili durant etiam de tempore inhabili, adinstar præsentati in vim iurispatronatus annexi feudo, quia subsequuta deuolutio non facit cessare ius præsentati, cum similibus, & sic difficultas intraret, quando ageretur de subinfeudatione ipsius feudi, eiusque vniuersitatis.

Satis etiam in hoc proposito considerata fuit obseruantia generalis ferè totius illius Orbis partis, vbi feudorum, ac subfeudorum materia est in vsu, indiuidualis verò eiusdem Sedis Apostolicæ,

tam

tâ occasione deuolutionis Ducatus Ferrariæ, quàm istius Vrbinatis, dum subfeudatarij, & Domicelli, quos Duces sibi tempore habili constituerunt, recepto ab eis nouo fidelitatis iuramento, continuarunt, & continuant, & meritò, nam aliàs ex casu huiusmodi deuolutionum, magnæ reuolutiones, maximaque resultarent inconuenientia, atque esset aliàs redarguere de delicto duos Zelantissimos, ac doctos Pontifices, Clem. VIII, & Vrb. VIII., subfeudatariorum perseuerãtiam in dictis Ferrariæ, & Vrbini Ducatibus expressè canonizantes.

Quarè licet omnia supradicta motiua
14 per me aliosque pro Camera scribentes acriter deducta fuerint, (vndè liquet quàm periculosa sit auctoritas scribentiũ in consilijs, & allegationibus, vtpotè causæ inseruientium,) præcipuus tamẽ, ac solidus punctus, super quo ex mea, & aliorum sententia, dictum fuit esse principaliter insistendum, & ad quem post primam causæ propositionem, restricta fuit disputatio, versabatur in deficientia primi requisiti, quod scilicet subin-
15 feudatio fieret sine fraude, quæ inesse dicitur, quoties actus explicatur per feudatarium castè natum, vel in decrepita ætate constitutum, legitimo successore carentem, itaut imminere dicatur deuolutio, vt erat in casu, quia Dux decrepitæ ætatis, ac filijs desperatus, imminentem deuolutionem biennio antea iam agnouerat, iuxtà auctoritatem *glos. Magistralis in cap. 1. §. Sed etiam res, per quos fiat Inuestitura*, quam cõmuniter sequitur feudistæ, præsertim *Isernia ibid. n. 5. Bal. num. 2. Aluorat. num. 7. Capyc. Inuest. feud. verbo feudum dant. concl. 24. decl. 5. ampl. 5. limit. 1. fol. 153. Pistor. d. quæst. 44. num. 5. Rosenthal. cap. 9. conclus. 45. num. 1. Apont. de potest. Proreg. tit. 7. de assensibus reg. §. 3. num. 3. Io. Andreas de Georg. ad l. Imperialem cap. 6. nu. 3.* & cęteri communiter absque forsan contradicente, & quam respectu agnatorum indubitatam dicit, *de Marin. ad Reuerter. d. decis. 522. num. 3.*

Idemque ad litteram comprobat *text. in cap. vnico de alien. feud. in extraordinarij tit. 37.* ibi, *Et si in desperatione filiorum fuerit, nulla ratione, nec quolibet modo dare potest, quæ omnia si facta fuerint, nullius momenti erunt, & eo defuncto omnia ad priorem Dominum reuertuntur.*

Et licèt fuerit satis dubitatum; An istæ extrauagantes sint apocryphæ, legis
16 auctoritatem non habentes, respondebatur tamen, magis communem feudistarum esse, quod sint authenticæ, vt constat ex deductis hinc indè *per Surd. cons. 502. num. 18. Menoch. cons. 65. n. 19.*, præsertim illæ, quæ sunt practicatæ, cum difficultas versetur in non practicatis, *vt per Iacobut. de Franch. in cap. 1. §. hoc autem num. 9. de his, qui feud. dar. poss.* quodque saltem negari non possit, hunc textum satis attendendum esse, tanquàm auctoritatem doctoralem, & magistra-
17 lem, interpretatiuam dubiæ quæstionis *Mascard. de Statut. conclus. 11. num. 12. & seqq. Salgad. in labyrint. cred. p. 2. cap. 29. num. 23. & 26. & 34. vbi alij*, multò magis, dum non agitur de quæstione, sed de receptissima conclusione, quæ cum dicto textu conformat.

Non negabant scribentes pro actore dictam regulam, verè incontrouertibilem, sed duas conabantur deducere limitationes, vnam nempè, quod fraus per glossam isto casu ponderata, vtpotè præsumpta ex sola præsumptione Iuris resultans, contrarijs sinceritatis, & bonæ fidei probationibus seu præsumptionibus elidibilis esset; Alteram, vt conclusio procedat in subinfeudandi facultate ex sola iuris dispositione competente, non autem vbi expressè per Dominum concessa fuit.

Quod enim esset solùm fraus præsum-
18 pta, ponderabant dictum *Bald. in d. §. sed & res sub num. 2.* ibi, *Et nota verbum glossæ, quod ratione sterilitatis præsumitur animi fraus*, & *Isernia sub num. 5.* ibi, *dicit glossa, quod præsumitur in fraudem facere*, cum quibus plerique alij pertranseunt. Quodque contrariæ probationes, vel fortiores præsumptiones ex integritate facientis, alijsque circumstantijs resultantes, cessare faciant hanc prçsumptam fraudem, allegabantur *Ardizon. de feud. p. 1. cap. 6. vers. item præsumitur Frecc. de subfeud. lib. 3. differ. 25. paulò ante finem Apont. de pot. Proreg. tit. 8. de refut. feud. §. 4. num. 6. 13. & 15. Paris. consil. 13. num. 74. & seqq. & cons. 14. num. 39. lib. p. Ruin. consil. 213. num. 3. & 10. lib. 1. Capic. Latr. dec. 134. num. 17.*

Gio-

Giouagnon. conf.44. nu.67. lib.2. Molphes. ad consuet. in addit.p.3. qu.1.num. 23. & seq. tom. 2. Capic. dec. 85. num. 2.

Præsumptiones autem sinceritatis, & bonæ fidei deducebantur, ex optima vita, & timorata conscientia Ducis, quod ponderatur per *Apont. vbi supra num. 15.* ex publicitate actus, ex paruitate materiæ, & ex rationabili motiuo conseruandi in illis regionibus memoriam familiæ, vndè propterea inferebatur cessare illam fraudem consilij dolum redolentē, quam scribentes pro actore omninò requiri inculcabant.

Irreleuans tamen, parùmque fundata iudicata fuit hęc limitatio, per neminem feudistarū in hac specie adhùc tradita, & meritò; fraus enim in hac mate-
19 ria ad plures casus siuè effectus considerari solet, Vnus est circà substantiam ipsius actus, an scilicet sit verè talis, qualem feudatarius facere asserit, vel diuersus, sub diuerso simulato nomine in fraudem confectus, quia nempè feudatarius volens, pretio mediante, feudum, vel eius partem contrà legis prohibitionem vendere, seù aliàs alienare, id sub velato nomine subinfeudationis agat, & tunc quia dicitur fraus criminosa importans delictum positiuum, ex quo resultat, nedùm infectio actus ab initio, sed feudatarij punitio, ideò illa indubio non præsumitur, & de facili, si quæ adest mala suspicio, contrarijs bonis prę sumptionibus tollitur, & in his terminis loquitur *Rosentbal. cap.9. conclus.44. n.3. in quo se fundat Altograd. d. conf.5. n.38.*

Alter casus est circa præiudicium ex subinfeudatione, vel refutatione resultans creditoribus, ad effectum, an intret vel nè titulus *De his quæ in fraud. cred.* & sic vbi actus contineret commentum, ideòque redoleret etiam delictum, atque isto etiam casu, fraudis exclusio admittitur, & in his terminis loquitur *Freccia de subfeud. lib. 3. differ. 25.*

Tertius est casus circà leue præiudicium resultans Domino ex refutatione facta per feudatarium morti proximum quoad releuium, & in his terminis loquitur *Aponte de pot. Proreg. tit. de refut. feud. §. 4. vbi num. 15. & 16.* respondendo ad glossam, dicit eam procedere ob grauitatem præiudicij, ideòque non applicari ad suum casum, in quo leue præiudicium modicæ partis fructuum non de facili dictam præsumptionem admittit; Vndè potius hæc auctoritas retorquetur, quia fundatur in leuitate materię.

Quartus est demum casus noster indiuiduus, vbi scilicèt agitur de subinfeudatione, per quam feudi integra deuolutio Domino impediatur, & nullus ex allegatis percutit istos terminos, neque firmare audet hoc assumptum, vt sola bona presumptio facientis, apta sit fa-
20 cere huiusmodi actum validum, & duraturum; Cùm enim non agatur de fraude ad effectum nullitatis expressæ, sed tot vis consistat in præiudicio, non dicitur hæc fraus consilij, & mali animi, sed fraus re ipsa, in qua non attenditur animus, vel qualitas facientis, sed ipsum factum præiudiciale, vt ad litteram probant *text. in l. si quis cum aliter 36. ff. de verb. oblig. & l. omnes 17. §. Lutius Titius ff. quæ in fraud. Cred. & vtrobique glos. vbi concordantes*, nil enim interest tertij patientis præiudicium, an faciens in bono, vel malo animo fuerit, & an rectam, vel malam conscientiam habuerit, si actus vtcumque gestus, ei causat damnum, & præiudicium, vt obseruat *Bargal. de dolo lib. 6. reg. 28. num. 1. & seqq. vbi cæteri.*

Suspicata enim fraus, causa fuit, vt induceretur legis dispositio, quæ proptereà, cessante suspicione non cessat *Tiraquell. cess. caus. p.1. nu.177. & limit. 19. nu. 1.* vt habemus in materia testamentorum, in quibus ob fraudum, & falsitatum suspicionem, lex induxit tantas solemnitates, quarum necessitas non cessat ob integritatem, & bonos mores eorum, ad quorum commodum cedunt, cū similibus; Et sic qualitas desperatæ successionis, tanquam regulariter, & à communiter accidētibus de fraude suspecta, causa est, vt priuetur quis ea facultate, quæ aliàs competeret; Vt exemplificari potest in Clerico, qui viuens liberam habet dispositionem de bonis ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum quæsitis, & tamen infirmus huiusmodi facultate priuatur, quamuis esset vir integerrimus, à quo fraudis suscipio omninò abfit; Ità pariter resignationes factæ de tēpore infirmitatis, vel senectutis, itaut non supersint 20. dies, dicuntur infectæ ex

ex regula de viginti inducta ex fraudis suspicione, qua cessante non per hoc cessat regula, locum habens, etiam in Episcopis, & Cardinalibus cum similibus.

Et in specialibus terminis feudorum, non solet nec debet, quinimò nec potest Rex in Regno Neapolitano, vbi feuda sunt emptitia, & hæreditaria, denegare assensum feudatarijs super venditione feudorum, quæ propterea quodammodò dicuntur esse in commercio, sed si feudatarius careat successore, licitè assensus denegatur, vel concessus, dum habebat successorem, ob istum posteà deficientē non releuat, nisi certis casibus, vt infrà, quia tunc censetur alienatio fieri in fraudem imminentis deuolutionis, & tamen, si fraudem cessare constet, non per hoc assensus conceditur.

Mirificè idem comprobat *eadem gloss. Magistralis in d. §. sed etiam res*, dum exemplificando fraudē, tria ponit exempla, primum de castè nato, secundum de sene filijs desperato, & tertium de illo qui eo animo facit vt fraudet, ergò fraus animi, & consilij est diuersa à duobus casibus præcedentibus, in quibus, vt dictum est, non attenditur animus, sed spectatur effectus indè resultans, qui esse videtur, vt feudatarius morti proximus disponat de re, quæ non est sua, sed Domini, ac dispositionis effectum verè conferat in tempus inhabile.

Et conferunt, quæ in iure habentur de vsufructuario non percipiente immaturos fructus in præiudiciū proprietarij, de conductore non erodente fructus probabiliter spectare debentes ad locatorem, cum similibus, in quibus non animus, sed effectus, & præiudicium attenduntur, ideoque non fraus consilij, sed fraus re ipsa spectatur, aliàs fatua esset principalis conclusio, quia semper ista feuda dignitatum retinentur per Principes, & Magnates, qui probi, & integerrimi præsumuntur, & esse solent, Ac etiam, quia vbi intercedit fraus consilij, frustatorium est attendere qualitatem ætatis, & carentiæ successoris, cum subinfeudatio fraudolenta, semper sit inualida, & pœnalis ab initio, etiamsi per iuuenem, & filios habentem facta sit.

Quo verò ad aliam limitationem pro
21 actore traditam, vt scilicet conclusio nō procedat accedēte facultate speciali tradita per hominem, quæ largius, & benignius interpretanda est quàm illa legis, quia ille dat de suo, ista verò de alieno, allegabatur ad eius comprobationem auctoritas *Isernia in cap. 1. Qui successores teneantur il pr. ex num. 6.* vbi ponendo casum de feudatario non habente filios cōcedente ex facultate domini feudum alteri filios habenti, dicit feudum non aperiri per mortem cōcedentis, sed durare penès secundum recipientem, atque ad idem adducebantur *Frecc. de subfeud. lib. p. de origin. Baron. num. 52. Liparul. ad Isern. in cap. Imperialem n.4. verbo hæredi, Apont. consil. 2. num. 17. & seqq. lib. p. Maurus iun. in addit. ad Maur. sen. alleg. 18. Rouit. pragm. 4. de feud. num. 29.*, addito etiam vulgari axiomate; concessionem hominis debere aliquid plus operari vltrà iuris dispositionem, nè inanis, & vacua remaneat.

22 Facilis autem visa fuit huius obiecti solutio, tùm ex regula, Principis concessionem intelligendam esse, prout Ius disponit, & dictat, vt in terminis, *ex Isernia, & alijs Freccia lib. 1. de origin. Baron. num. 46. & 47. Aponte de pot. Proreg. tit. de refut. §. 5. num. 16.* vndè sicut habens licentiam expressam subinfeudandi, non potest concedere inimico, vel inæquali, vel sub diuersis conditionibus *Frecc. ibidem num. 49. Camerar. in c. Imperialem car. 5. in magnis litt. G. alias car. 19. in paruis*, ita neque in tempore, & statu inhabili; Tùm ex alia regula, quod à qualibet concessione semper excepta censetur fraus ad *text. in l. si pater 12. ff. quæ in fraud. creditorum*.

Ac demùm ex altera regula, quamlibet concessionem intelligendam esse rebus in eodem statu permanentibus, quibus cessantibus, dicitur deficere animus, vt vltrà generalia plenè congesta per *Adden. ad decis. 523. p. 4. recent. tom. 3. num. 5.* in specie facultatis disponentis de feudo *Apont. de refut. feud. d. §. 5. nu. 15. & 24.* vbi *num. 19.* ità declarat dicta per eum *consil. 2. num. 17. lib. p.*, ex optima, & viua ratione, quod Dominus censetur dedisse facultatem feudatario disponendi de suo, non de alieno, vndè disponendo, dū est morti proximus, vel aliàs deuolutio imminet, disponeret de alieno, non de suo, atque tali casu cessat illa

ratio

ratio incertitudinis, quæ vnicè tollit Domini præiudicium, quia scilicet incertum est, An subinfeudatus, potius quàm subinfeudans debeat priùs deficere, ideòque conferunt omnia similia, quæ supra de Clerico disponente de bonis, vel resignante beneficium, seu de vsufructuario, & conductore dicta sunt.

Ad auctoritates autem *Iserniæ*, *Frecciæ*, *Liparuli*, *Rouiti*, & aliorum, respondebam, illas procedere in licentia, seu facultate speciali, nominatim concessa indiuiduali personæ, cuius qualitas nota erat Domino concedenti, qui sciens & volens, videtur super impedimento dispensare, vt in puncto, Iserniæ doctrinam ità explicant *Apont. d. §. 5. num. 15. & Fab. de Ann. consf. 129. num. 85. & 86.*, siuè vbi in facultate habetur mentio eius, cui est concedendum, quia tunc concedens videtur non minùs contem-
23 plasse personam subinfeudantis, quàm subinfeudati, qui propterea sic directè à Domino recipere videtur *Montan. ad l. Imperialem §. firmiter nu. 55. & 56.*

Vltra quod, opinionem *Liparuli*, *Camerar. & Rouiti* firmantium, assensum concessum feudatario successorem habenti, adhùc suffragari isto cessante, quoties in personam expressam sit alienatio, neque tutam videri insinuabā, cum adolescens magna Neapolitana Tribunalia practicando, sæpiùs à versatis feudistis audierim, cōtrariam *Frecciæ* opinionem esse receptam.

Et ad axioma, quod concessio hominis debet aliquid operari vltrà legis cōcessionem, dicebam, facultatem in Inuestitura contentam satis esse operatiuam, tùm quia attento eo tempore, non erat ità certum inter feudistas, an iura concedentia facultatē subinfeudandi, essent, vel nè antiquata per nouam legem *Federici in c. Imperialem*, ideoque hanc dubitationem substulit, vndè cessat argumentum superfluitatis, quod tanquàm leue per quamcumq; modicam operationem, etiam maioris declarationis, tollitur *Ottobon. decc. 244. num. 21. cum seqq.*

Tum clarius, quia stante præcedenti
24 expressa prohibitione alienationis, vel diuisionis in eadem inuestitura contenta, nisi aliud fuisse expressum, sublata etiam fuisset facultas subinfeudādi aliàs de iure competens, *Bal. in cap. 1. §. Prætereà num. 3. de Capit. Corradi*, quem sequuntur communiter feudistæ cumulat per *Schrader. p. 8. cap. 2. n. 20. & 21. Giurb. de success. feud. §. 1. glos. 5. num. 31.*

Vndè ob magis amplā alienandi pro-
25 hibitionem contentam in Constitutione incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*; prodijt in vtriusque Siciliæ Regnis receptissima conclusio prohibitæ facultatis subinfeudandi vtsupra, igitur satis dicta concessio operatur, remouendo obstaculum, ideòque verba Inuestituræ non sunt inductiua nouæ facultatis, neque ampliatiua legalis dispositionis, sed tantùm modificatiua præcedentis generalis prohibitionis, seu per remotionem obstaculi reductiua ad Iuris dispositionem, quod benè in concordia inita cum Sede Apostolica de anno 1624. declaratum fuit, dum circà subinfeudationes, conuentum est *seruari debere Iuris dispositionem*.

Dicebatur etiam pro actore, principalem conclusionem deductam ex *gloss. in §. sed & res*, procedere respectu agnati, non autem Domini, ex auctoritate *Iacobini*, *Aluaroti*, & aliorum, quos post hæc disputata congessit *de Marin.* (tunc ferè auctor motiui) *in addit. ad Reuerter. d. decis. 522. num. 3.* sed omnind irreleuans motiuum iudicatum fuit, tùm quia *text. in c. vnico de alien. feud.* in extraordinarijs loquitur expresè de Domino, tùm quia feudistæ indefinitè statuunt conclusionem; Et clarius, quia in omnibus eadem ratio militat, quinimò fortior in Domino ex supra ponderatis, de Clerico, Vsufructuario, conductore, & similibus; neque videtur, quomodò respectu agnatorum sit practicabilis casus glossæ, dum suppositis agnatis, supponitur successor, qui ex regulari natura feudorum, vt sint pacti, & prouidentiæ, veniunt semper iure suo, itaut nihil referat, an sit descendens, vel transuersalis, ergò non est casus glossæ, in quo supponitur carentia successoris.

Dicebant etiam Camerales, quod vbi senex de filijs desperatus subinfeudat iuuenem filios habentem, vel ad eorum procreationem aptum, non dicitur subinfeudare personam æqualis conditionis, ideòque deficit vltimum requisitum, ob cuius defectum nullitas actus remanet ineuitabilis, cum esset illa incerti-

B tudo,

tudo, quæ vnicè saluat Domini præiudicium, vndè semper firmum remanet, quod ità feudatarius non dat de suo, sed de eo, quod est Domini, conferendo in effectu suam largitionē in tempus inhabile, quo ipse non est amplius Dominus, & possessor, & in Domini supplantationem.

Quod tamen ego, ad veritatem reflectendo, dicebam in congressibus Aduocatorum desuper habitis, esse intelligendum cum distinctione; Aut enim agitur de Castris, membris, vel bonis, quæ de sui natura non solent semper subinfeudari, sed per ipsum Feudatarium cum feudi corpore retineri, prout sunt Castra, de quibus agitur; & hoc casu procedunt supradicta, quia reuerà esset supplantare Dominū, ac facere fraudem imminenti deuolutioni; Aut verò agitur de illis Castris, vel bonis, quæ de sui natura solent semper remanere penes subuasallos, itaut, quando per vnius mortem vacant, alteri concedi soleant, & tunc verè, & propriè sunt excadentiæ, quæ non dicuntur tangere corpus feudi, sed dicuntur fructus maturantes, quos feudatarius senex, & de successione desperatus non debet esse prohibitus percipere, eo modo quo si vacaret Beneficium de Iurepatronatus feudi, non prohiberetur Feudatarius senex, & successore carens facere præsentationem, cum similibus, quia est fructus maturans eius tempore, prohibitio autem procedit in perceptione illius fructus, qui suo tempore non maturat, vel in corrosione, & diminutione rei in substantia, prout est in primo casu, in quo permittitur de tempore habili subinfeudatio ob incertitudinem, quæ cessare facit præiudicium certum.

Ponderabatur demùm ingeniosè pro parte actoris illa pars Inuestituræ, in qua etiam Cardinales, & Episcopi ad Ducatus successionem habilitantur, quasi quod Papa considerauerit casum Feudatarij de successore desperati, qualis est Episcopus in Sacris Ordinibus præsupponendus, & tamen subinfeudādi facultatem istis concessit, sed omninò leuis, ac irreleuans ponderatio credita fuit, quia non concludit de necessitate Episcopum; vel Cardinalem esse successore carentem, cum filios, & descendentes ante Episcopatum, vel Clericatum ex prædefuncta Vxore legitimè susceptos habere potuerit, vt visum fuit de Cardinali Sfondrato, qui fuit pater Gregorij XIV. ac nostris temporibus de Cardinalibus, Triuultio, de Albizis, Balneo, & alijs; siuè quod alios agnatos transuersales, & de lineis non admissis haberet legitimos successores, vndè propterea casus iste, consideratus videtur suis terminis retentis, ac iuxtà iuris dispositionem.

Et ex his per Cameram, causa non semel proposita, & maturè discussa, contrà subinfeudationē iudicatum fuit, meo iudicio satis iustè, & fundatè.

COMACLEN.

ALIAS CLOMACEN. VALLIVM, PRO CAMERA APOSTOLICA, CVM DVCE MVTINÆ.

Casus disputatus in Congregatione deputata, & sopitus per concordiam.

Bona sita intrà fines feudi, an præsumantur feudalia, vel allodialia, ad effectum videndi, cuinam incumbat onus in casu deuolutionis, vnam, vel alteram qualitatem probandi, an Domino, vel hæredi Feudatarij; Qua occasione agitur de eadem materia respectu controuersiarum inter Feudatarium, & Vasallos;

Pischeriæ, seù Pischeriarum emolumenta, An & quando sint de regalibus, & quando aquæ dicantur maris, & publicæ, vel potiùs stagnantes, & priuatæ.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Pischeriæ, an sint Iuris publici ex dispositione Iuris communis, & de intellectu text. in l. inter publica ff. de verb. signif.*

3 *Quid de Iure feudorum, An piscationum emolumenta sint de regalibus, & quandò.*

4 *De legum Romanorum, Iurisque communis compilatione, inuentione, & vsu.*

5 *Iura*

5 *Iura feudorum, & regaliarum declarationes, quandò prodierunt.*

6 *Ius piscandi in aliquo loco priuatiuè, siuè. Ius prohibendi piscationem, quomodò detur de iure communi remissiuè.*

7 *Lacuum, fluminum, vel maris partes, in quibus magna piscium affluentia, vel conspicua qualitas habetur, dicitur de regalibus, & Principi reseruata, neque licet cuilibet piscari.*

8 *Montes, nemora, foreste, & pascua communalia sunt hodie Principis, vel Ciuitatis.*

9 *Enumerantur aliqua piscationum loca, quæ sunt Principis, vel cui Princeps dedit cum Iure priuatiuo.*

10 *In quibus stagnis, lacubus, vel locis aptis ad piscationem detur dominium priuatum cum iure prohibendi.*

11 *Bona sita intrà fines feudi, & per feudatarium possessa dicuntur feudalia, si pro hac qualitate concurrant adminicula.*

12 *Dari potest feudū sine Iurisdictione, quæ ad alium spectet iure allodij, cuius iure ab eodē Feudatario acquiritur.*

13 *Dux Ferrariæ habebat Iura regalia.*

14 *Distinguuntur casus pro notitia quæstionis, An bona sita intrà fines feudi præsumantur feudalia, vel allodialia.*

15 *Vbi Castrum, vel aliud corpus ab aliquo possidetur, An præsumatur iure allodij, vel feudi.*

16 *Bona, quæ intrà fines feudi possidentur per Vasallos, & priuatos habitatores, an præsumantur feudalia, seu feudo obnoxia.*

17 *Quid de bonis ab ipsomet Feudatario possessis, & cui in casu deuolutionis incumbat onus probandi feudalitatem, vel allodialitatem.*

18 *Quæ dicantur bona artificialia, idest ex hominis industria ad eum statum redacta, & quæ naturalia, adhuc in suo primæuo naturali statu continuantia.*

19 *Enumerantur aliqua adminicula feudalitatis bonorum.*

20 *Econtrà adminicula allodialitatis.*

21 *Bona ad feudum spectantia, & alienata si recuperantur, reuertuntur ad suam primæuam naturam, & dicuntur feudalia, itaut recuperatio dicatur importare accessionem intrinsecam.*

22 *Camera Principis, seù Principatus dicitur diuersa à Camera patrimoniali, & priuata eiusdem.*

DISC. II.

1 DEVOLVTO ad Sedem Apostolicam sub Clemente VIII. Ducatu Ferrariæ, per mortem Ducis Alphonsi sequutam de anno 1593., ortisque propterea nonnullis cōtrouersijs inter Cameram Apostolicam, & Ducem Mutinæ, & Regij, præfati vltimi Feudatarij hæredem, prodijt de anno 1594. concordia inita in Ciuitate Fauentiæ (Fauentina proindè nuncupata), per quam, inter cætera Capitula conuentum extitit, dicto hæredi remanere debere *Terras, Prata, Valles, Possessiones, domos, & omnia allodialia per dictum Ducem Alphonsum possessa, & in vim eius Testamenti in ipsum obuenta.*

Ista generalis conuentio, causam dedit multis controuersijs, circà domos, Terras, possessiones, liuellos, & alia bona, super quibus tamen nullum scribendi munus mihi demandatum fuit, sed illud restrictum ad bonum Ius Cameræ in petitorio super pertinentia Valliū pischeriarum Comacli, aliàs iuxta fori vsum Clomaci, cum præsupposito, dictam Ciuitatem, totumque Territorium, in quo Valles includuntur, contineri sub dicto Ferrariæ Ducatu deuoluto.

Prima, ac principalis quæstio inter partes super his Vallibus agitata, fuit super aquarum qualitate, An scilicèt essent salientes, & maritimæ, communicationem cum Oceano habentes, itaut dici debeant Iuris publici, vel potius dulces, & stagnantes, itaut priuati Iuris censeri deberent, super quo puncto multa pro Duce scripserunt plures Insignes I. C. præsertim *Altograd. cons. 4. ex num. 100. lib. 2.*, sed longè maiora, & fortè meliora plerique insignes I. C. scripserunt pro Camera, itaut habeantur desuper volumina; Ego verò istam Prouinciam iamdiù benè tractatam, ac totam in solo facto consistentem non assumpsi.

Secunda fuit quæstio, præsupposito, sine veri præiudicio, quod non ageretur

de Mari, vel eius membro, sed de paludibus, & stagnis aquarum dulcium à Padi inundationibus, vel pluuijs prouenientium, seù ibidem scaturientium; An dum continent Pischerias magni redditus, dici deberent de regalibus, & Iuris publici, Principis magis, quàm priuatorum dominio congruis.

Quod essent Iuris publici, attenta
2 etiam dispositione Iuris communis, adducebatur pro parte Cameræ *textus in l. inter publica 17. ff. de verb. signif. in fine*, vbi enumerando ea, quæ Iuris publici sint, ponit *piscarias*. Verùm hoc satis leue fundamentum credebam, quia licèt in vulgata editione dicatur *piscariarum*, communis tamen ac vera eruditorum opinio est, eam esse mendosam, ac dicere debere *picariarum*, prout legitur in pandectis Florentinis, vt aduertunt *Cuiaccius in feud. d. tit. quæ sint regalia litt. D. Forner. in d. l. inter pub. Borrell. de Magistrat. Edict. lib. 4. cap. 4. num. 8. & de Reg. Cath. præst. cap. 24. nu. 15. & c. 28. num. 38. idemque Rebuff. in d. l. inter publica*; Et licet idem in Commentarijs, ad hæc non aduertens credat id nō procedere in iure piscandi, sed in vectigali, quod Principi pro piscibus penditur, iuxtà plurium feudistarum sensum, de quo infrà, & cum *Rebuffo*, & alijs quos allegat, pertrāseat, *Altograd. d. cons. 4. n. 85.* attamen in adnotatione marginali adiecta in illis Lugdunensis impressionis 1586., idem obseruat, ac fatetur esse meliorem lectionem, & meritò, quia verbum *piscaria*, vt constat ex *Calepino*, & alijs Grammaticis, significat locum, in quo pisces venduntur; & tamen neq; in iure, nec apud historicos habemus, in Vrbe, eiusque Imperio, certos locos destinatos esse, vbi pisces vendi deberent, qui publici Iuris effecti essent, ex quibus Vectigal Fiscus caperet.

Ac vlterius I. C. enumerat hoc verbū inter Salinarum, & Metallorum Vectigalia, cum quibus nullam habent connexionem loca piscium venditioni destinata, vt aduertit *Borell. vbi sup. num. 8.*, ideòque omninò dicendum est, intelligi de *picarijs*, nempè locis, in quibus, adinstar salis, & metallorum conficitur pix. Quas fodinas fuisse in redditu Populi Romani aduertunt *Rebuff. in dicta postrema marginali adnotatione*, & cæteri apud *Mastril. de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num. 306.*

Dicebatur etiam pro Camera, censen-
3 das esse has piscatorias Valles de Regalibus per *text. in cap. 1. Quæ sint regalia*, vbi piscationum redditus inter regalia constituuntur, eosque propterea enumerant ibidem feudistæ, præsertim *Isernia, Aluarot. Afflict. & Balzaranus, Capic. Inuest. feud. c. feudorum clausula, verbo pischerijs fol. 107. in meis, & de regalibus in fine verbo piscationū redditus fol. 286. Petr. Gregor. Tholos. de regalibus cap. 19. Restaur. Gastal. de Imper. qu. 110. nu. 28. & 30. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 24. Sixtin. de regal. lib. 2. cap. 18. num. 9. Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. num. 305. & seqq. Borell. de præstantia Regis Cattolici cap. 24. Decius consil. 270. nu. 3. Bursatt. consil. 235. num. 31.* qui in specie loquitur de iure piscandi in quibusdam Vallibus, seù foueis manu factis.

Replicabatur pro Duce hanc regaliam non consistere in ipsa piscatione, ac piscium venditione, in quibus magnū istarum Vallium emolumentum consistit, sed in eo Vectigali, quod per Piscatores, vel piscium venditores Principi tali casu penditur, iuxtà exemplum positum per *Afflictum* ibidem de Vectigali, quod Regia Camera exigit de sexgesima piscium aduenientium ad portum Neapolis, vt aduertunt *Borell. de præstantia Regis Cattolici cap. 24. num. 4. & de Magistr. lib. 4. cap. 4. num. 3. & seqq. Mastrill. vbi supra num. 309. & 319. Sixtin. & cæteri* procedentes cū regulis ex communi Romanorum Iure depromptis, piscationis scilicèt vsum, siuè in mari, siuè in fluminibus, & lacubus, omnibus esse communem, exceptis locis, in quibus aliquis legitima præscriptione ius priuatiuum piscandi quæsierit *ad text. in l. si quisquam 7. cum ibi notatis ff. de diuers. & temporal. præscript.*

Verùm in hoc æquiuocari aduertebā,
4 quoniam licèt ius commune Romanorū sub Iustiniano Imperatore circà annum nostræ salutis 530., ad istam quam habemus formam redactum esset, attamen in his partibus, præsertim Occidentalibus ex notis Romani Imperij calamitatibus, ac tot Barbarorum incursionibus, per plura sæcula absconditum, & ignotū fuit, vsquè ad annum 1130. iuxtà vnam opi-

opinionem, siuè ad annum 1148.iuxtà aliam, de quo tempore, Pisanorum Classis in Amalphitanæ Vrbis excidio pandectas reperit, quæ deindè eodem belli, ac excidij casu è Pisis Florentiam translatæ sunt, Florentinæ proindè appellatę, à quibus istarum legum vsus in Italia primum, deindè in alijs Europæ regionibus præsertim Occidentalibus inualuit, vt benè eruditus *Borrell. de præstantia Regis Catholici cap.78.num. 26. ad fin.* ac latius deductum habetur *in Neapolitana ædificij, seù altius non tollendi, sub tit. de seruitutibus.*

Hoc autem medio tempore, quo Italia, litteris, omnibusque ferè nobilibus
5 artificijs denudata, sub diuersorum barbarorum iugo omninò barbara, & inculta vixit, quamplures irrepserunt vsurpationes, seù variæ dominantium concessiones, ex quibus sub Longobardorum dominio prodierunt feuda, quorum consuetudines, *Obertus de Orto, & Gerardus* reduxerunt ad earum legum feudalium formam, quam habemus, pleræque autem Ciuitates, præsertim Lombardiæ libertatem sibi vindicare curarunt, multaque iura, hodiè *regalia* nuncupata, sibi præcipua pro publica bursa, & bellis substinendis cum longæua possessione vsurparunt, quæ deindè Federicus Imperator in concordia cum dictis Lombardiæ Ciuitatibus habita, declarauit regalia dictis Ciuitatibus ex antiqua legitima præscriptione competentia *in d. cap. 1. Quæ sint regalia*, vt aduertunt *Isernia, Aluarot. Capic. & cæteri.*

Et sic eo tempore nulla fuit habita ratio de regalibus Iuris communis, tunc adhuc non benè cogniti, neque recepti, vel propagati, sed de antiqua præscriptione, quam Ciuitates, vel Principes, & Domini acquisijsse prætendebant, antequàm legum inuentio, vel vsus sequerentur, Cum etiam attenta ipsius Iuris Romanorum dispositione, Ius piscandi pri-
6 uatiuè ad alios in certis locis, pręscriptione, vel cõsuetudine, seù ob publicam vtilitatem acquiri, & induci valeat, vt deducit *Capic. in Inuest. feudali dicto verbo pischerijs*; Et ex eo reassumunt *Borrell. de Magistr. d. lib. 4. cap. 4. à nu. 12. ad 23. Montan. de regal. verbo piscationum redditus num. 1.*

Et licet piscandi, seù venandi facultas
7 à iure gentium omnibus competat, itaut circumscripto dicto iure positiuo Romanorum, adhuc tolli non potuerit, attamen quemadmodùm ex proximè insinuatis, respectu certorum locorum, temporum, vel circumstantiarum, tolli seù limitari potuit, ità dicta vsurpatio, seù pręscriptio substulit, non in vniuersum, sed in illis Maris, Fluminum, Lacuum, Stagnorum, Siluarum, & Montium, seù Vallium locis, in quibus ob insolitum, ac nimis affluentem piscium, auium, vel quadrupedum frequentiam, seù qualitatem, piscatio, seù venatio non habet eam incertitudinis aleam, & laborem, quibus generaliter de sui natura subiacent, sed potius est certum, ac satis notabile emolumentum, quod Principes, vel Ciuitates, ad minùs populos grauandos cum talleis, & collectis, rationabilitèr sibi, ad bella, vel publicas impensas substinendas applicarunt, vt in proposito aduertunt *Couar. in reg. peccatum par. 2. §. 8. num. 1. Mastrill. de Magistr. cap. 10. num. 312. Capobl. de Baron. tom. 2. cap. 87. num. 1. & seqq.*

Hinc pascuorum, & lignorum vsus in nemoribus, montibus, & forestis, de iure est omnibus communis, & tamen Principes, & Ciuitates sibi applicarunt, vel præscripserunt ea pascua, nemora,
8 vel forestas, ex quibus vltrà necessarium incolarum vsum, notabilis redditus percipitur, itaut hodie de consuetudine, campalia quę prius erant communia, sint Dominorum, vel Ciuitatum, inter quos est contentio, in qua verior, ac magis recepta sententia videtur illa *Castr. & Soccin. in l. 1. ff. de acquir. poss.* quam reprobata contraria *Aretini* magis communiter Doctores sequuntur, ex deductis per *Curt. iun. consl. 184. num. 8. Natt. consil. 460. num. 10. & 506. num. 30. Rosenthal. de feud. cap. 12. conclus. 15. num. 48. & in glos. litt. P. Rouit. super pragm. in rubr. de pascuis Capobl. de Baron. pragm. 11. num. 9. & seqq. Buratt. decis. 312. num. 4. & 427. n. 6. Menoch. lib. 3. præsumpt. 100.*, apud quod disputatur, An in dubio præsumantur Baronis, & Domini, vel potiùs Ciuitatis, cum certo præsupposito, quod sint vnius, vel alterius, quod de iure non est cautum, sed totum prouenit à dicta applicatione, seù consuetudine, quam plerique dicunt vsurpationem transactã

in

in præscriptionem, seù legitimum titulum, ac ita passim vbique docet vsus, & praxis.

Et in specie Iuris piscandi, videmus
9 præsertim in nostra Italia, quod omnes Lacus, vel Stagna etiam aquarum dulcium, in quibus copiosa piscium multitudo, vel conspicua qualitas adsit, magnum tribuens emolumentum, possideantur per Principes, vel Ciuitates, seù priuatos ex Principum concessionibus, vt in Vmbria est Lacus Trasimenus, seù Perusij possessus per Cameram Apostolicã, de quo *Bar. in tract. Tiberiad. verbo Flumen nu.8.* In Lombardia Lacus Gardæ, & Comi, in Regno Neapolitano Lacus Lesinæ, & Varani, ac plerique alij.

Quinimò, & in ipso mari, vbi aliqua eius pars istam habet particularem circumstantiam ab alijs diuersam, eodem iure regulatur, vt videmus in Ciuitate Tarentina, & frequentius in Prouincia Calabriæ, atque in Insulis Siciliæ, & Sardiniæ in locis, tynnorum satis frequenti piscationi congruis, quia sunt Regis, vel eorum, quibus Rex concessit; quod etiam in Principatu Plumbini practicatur, & in specie de concessione facta per Principem Iuris piscandi tynnos agit *Decius consf. 270. num. 3. verf. vlterius*, & de tynnis *Couar. d. §. 8. num. 10.*

Et licet huiusmodi Vallium, & Sta-
10 gnorum absque Principis concessione detur priuatum dominium, iuxtà traditionem *Bart. in l. vicinus §. Lacus ff. de aqua pluuia arcen.*, quam cæteri sequuntur in his terminis latè congesti *per Veggium consil. 1. & præcipuè num. 33. & Beroũ cons. 140. vol. 3. & cum alijs per Cancer. p. 3. var. cap. 4. de seruit. num. 232. & 235. Capobl. d. tom. 2. cap. 46. num. 23.* in qua propositione magnum pro actore contra Cameram fundamentum constituebatur, vt constat ex *Altogrado d. cons. 4. num. 118. & seq.*, & alijs pro eo scribentibus; dicebam tamen id quidem esse verum in viuarijs manufactis, quæ quisque ad priuatam industriam, vel delectationem in proprio fundo construit, vel in illis stagnis, & foueis, quæ in priuatorum prædiorum depressiori situ, ex pluuiarum, vel fluminum adiacentium inundationibus constituuntur, siuè in illis lacubus, & fluminibus, quæ in priuato fundo nascuntur, ita vt vndique locus piscationis à priuato sit circumdatus, atque antiqui priuati dominij vestigia ostendat, & de his, quæ ob situs depressionem frequenter sunt in Lombardia, & Aemilia, propriè agunt *Bart. vbi supra, & cæteri apud Veggium, & Beroum locis citatis*, sed manifestum æquiuocũ est hoc applicare his Vallibus, quæ fortè ab ipsa Mundi creatione, & antequàm Clomaci Ciuitas habitatores haberet, in hoc eodem statu fuerunt.

Omnemque penitus difficultatem in hac facti specie cessare, dicebamus Ego & cæteri pro Camera scribentes, ponderando, aliud esse, vbi contrà priuatos huiusmodi piscationes possidẽtes Fiscus agit, eas vendicando, nisi doceant de legitimo titulo, sine quo iura regalia possideri non possunt, itaut qualitas regaliæ deducatur agendo, tanquàm fundamentum intentionis, cum tunc concludens, ac exacta probatio in actore requiratur, atque sola contraria possibilitas illam excludat; Aliud verò vbi tractatur de metienda natura, & qualitate bonorum, & Iurium, quæ per ipsum feudatarium vnà cum feudo longo tempore possessa sunt, ad effectum inspiciendi, àn facto casu deuolutionis, magis feudalem, quàm allodialem habeant qualitatem, & cuinam assistat præsumptio.

In ea etenim quæstione, àn bona per
11 Feudatarium intrà feudi fines possessa, præsumantur feudalia, vel allodialia, quamuis nimium Doctores varient, vt infrà, quoties de simplici Iuris præsumptione inducenda tractatur; Omnes tamen concordant, quod si circumscripta ista generica legali præsumptione, aliæ concurrant præsumptiones, circumstantiæ, & adminicula, quæ vnam magis quam alteram qualitatem suadeant, ista præsumptiua probatio præualeat, quamuis contraria vera probatione sit elidibilis, vt optimè ac magistraliter ità diuersas opiniones conciliando distinguit *Rota decis. 164. nu. 32. & seq. p. 6. recen.*, quæ distinctio est verissima, & de mente omnium, de materia tractantium, & admittitur per *Menoch. cons. 395. Surd. consil. 135. 151. & 311., ac Bellon. iun. cons. 44.* satis effuso sermone de hoc articulo tractantes.

Dari potest exemplum practicum in materia quotidianum; Iurisdictio in

Va-

Vasallos, siuè ius habendi priuatiuè ad alios, Furnos, Macellos, Tabernas, Molendina, siuè Cancellariam, Portulaniã, & alia huiusmodi, non implicat, quod sint allodialia, atque per feudatarium, quæsita, & possessa priuatis titulis à feudo diuersis, quia dari potest feudum sine Iurisdictione, vel aliquo ex dictis
12 officijs, quæ ad alium iure allodij ex Principis concessione pertineant, quodque vnius habeat feudum, alter Iurisdictionem, vt obseruant *Rosenthal. cap. 5. conclus. 6.* & cæteri apud eum, & plenè *in Lucana Iurisdictionis hoc tit., vbi ex Aponte dec. 2.* & alijs habetur, Iurisdictionem haberi posse in allodium.

Sed si illa reperiantur penes Feudatarium, vtique deuoluto feudo, irrideri meretur ille feudatarij hæres, qui Iurisdictionem, cæteraque officia huiusmodi, ex sola Iuris præsumptione retinere vellet, tanquàm allodialia, vel alio titulo spectantia ex sola possibili acquisitione in allodium, nisi id concludenter probet, quia ipsorum Iurium, seù officiorum, & Iurisdictionis natura, & ordinaria qualitas est, vt in feudatario esse censeantur cum feudo, eiusque ratione, sic à pari de illis bonis, & iuribus, quæ de sui natura, & ordinaria qualitate sunt de regalibus, regulariter à priuatis, ac iure priuato non possidendis, sed potius iure feudi; quamuis possibilitas allodialitatis adesset, ad quod plura deducunt ad rem *Adden. ad Rouit. super pragm. in rubr. de feud. in princip. vers. in primo casu.*

Maximè vbi agitur de illis feudis maioribus, & Dignitatis veræ non abusiuæ, in quibus etiam ius regaliarum re-
13 sidet, vt de Duce Ferrariæ in specie *Silvaticus cons. 2. nu. 3. ex Felino in cap. cum à nobis num. 3. de testibus*, & in hoc stare dicebam punctũ ineuitabilem, per quem ita distinguendo, omnia quæ pro Duce actore ponderabantur, diluebantur, nisi verè de legitimis titulis acquisitionum iure priuato doceretur, cum ipse Dux iure feudi, & inuestituræ etiam regalia obtineret, itaut propterea superius insinuatæ quæstionis examen assumere nõ oportet.

Sed quandò eam examinari contin-
14 geret, vt eis satisfieret, qui in huiusmodi generalibus, & extrinsecis conclusionibus totam vim cõstituere solebant; Dicebam pro huiusmodi quæstionis veranotitia, & decisione, plures esse distinguendos casus, vel terminos inter se diuersos, in quorum aliquibus multæ procedunt auctoritates, quæ in alijs cum consuetis legislatorum æquiuocis malè deducuntur.

Primus igitur casus est, vbi contro-
15 uersia vertitur inter Supremum Principem, & inferiorem Dominum intrà Principatus limites aliquod Castrum, vel Oppidum, vel Corpus vniuersale possidentem, an scilicèt illud præsumatur iure feudi, vel allodij possideri, & isto casu, regula est pro allodialitate in exclusionem illius propriæ, & directæ feudalitatis, quæ seruitij necessitatem, alienationis prohibitionem, casum deuolutionis, aliaque onera continet, atque solũ iuxtà vnam opinionem, inesse dici tur illa remota, & impropria feudalitas, quæ altum dominium, ac Supremam Principis Iurisdictionem importat, in exclusionem illius allodialitatis, ob quam non nisi Deus in huiusmodi bonorum specie agnosci dicitur, *vt latè deducit Spada consil. 1. vol. 1.*, ac particulariter discutitur intrà *in Lucana Iurisdictionis, seu Imperij hoc titulo*, atque in his terminis loquuntur *Castrens. consil. 179. num. 1. lib. 1. Alex. cons. 129. num. 1. lib. 1. Capic. Inuest. feud. verbo feuda allodialia fol. mihi 42. Intrigliol. de feud. centur. 1. qu. 43. num. 23. & seqq. Aponte decis. 2. Giurb. de success. feud. §. 1. gl. 3. num. 10.* qui propterea, & alij de eodem casu tractantes, malè ad sequentes casus, vti satis diuersos applicantur, sed iste casus erat extrà nostram facti speciem.

Secundus casus est, vbi controuerti
16 contingit inter Feudatarium, ac Vasallos, seù priuatos bona intrà fines feudi possidentes, An illa scilicèt sint libera, & allodialia, vel potius feudalia, & in hoc regula est pro allodialitate limitari solita, vbi omnia alia bona adiacentia, siuè iuxtà vnam opinionem, maior pars feudalem habet qualitatem, sicuti èconerà fortius allodialitatis præsumptio cadit, vbi maior pars bonorum adiacentium, atque in eo Territorio existentium est allodialis, & in his terminis loquuntur *Hostiens. Io. Andr. Abb. Imol. & cæteri in c. nimis de iur. iur. Afflict. decis. 267. & in*

in cap.1.de controu. inter masculum.n.19. & seqq. Vbi omnium latius quęstionem discutit, & cum quibus cæteri moderniores pertranseunt, & de quo particulariter *in Hydruntina hoc eodem tit.* Sed isti pariter non erant termini nostri, vndè manifesto laborabant æquiuoco aliqui in contrarium scribentes, qui in huiusmodi auctoritatibus fundamentum constituebant, siuè vim faciebant in ea circumstantia, quod multæ Valles huiusmodi in eodem Territorio Clomacensi existentes, ab alijs iure priuato tanquàm allodiales possideantur, quia hic non est casus.

Tertiùs demùm est casus noster, vbi
17 scilicet deuoluto feudo, est quæstio inter Dominum,& Feudatarij hæredes super prædijs, & bonis intrà feudi fines à Feudatario possessis, & in his terminis pro allodialitatis præsumptione tenent *Alex. cons. 55. num. 19. vol. 4. Bellon. consil.10.num.11.& 12.Alber.Brun.cons. 1.num.3.Menoch.cons.395.num.23.Surd. cons.135.num.25.& per tot. consil. 151. & 311.* (qui tamen nempè *Menoch.& Surd.* loquuntur in controuersia cum agnatis, quod est idem) *Clar. §.feudum q.18. num.2. Boss. de Principe num. 242. latè Rosenthal. cap.12. concl. 15. num.32. & seqq.* & hanc sequitur Rota, *vt in Asten.feudi 27.Aprilis,& 18.Iunij 1584. coram Bubalo dec. 72. post Cenc. de Cens. apud Buratt. dec. 276.& 426.apud Duran.dec. 28.& in alijs.*

Contrariam sententiam pro feudalitate præsumenda, tenent *Isernia in c. 1. de contr.inter mascul. num.3. Bald.in c. 1. num.10.de Capitan.qui cur.vend.Dec.cons. 517.num.9 Crauett. cons.54. num.9. benè Vrsill.ad Afflict.dec.267. Thesaur. lib. 3. qq.forens. 105. num. 26. Menoch. lib. 3. præsumpt. 101. num. 2.& seqq. Mantica de tacit. lib.23. tit.6. num.29. Intrigliol. de feud.d.q.43.num.88. & seqq. Aponte cons.11.num. 5. lib. 1.Iacob. Gall.cons.32. num.19.& seq.Bellon.iun. consil. 44.num. 29. & seq.* plene ex professo *Rouit. cons. 101.num. 1. & seqq. vol. 2. Mastrill. dec. 105.num.7.Bilott.concl.feud.51.nu.5.*

Pensatis benè auctoritatibus,& rationibus, omninò verior, & probabilior videtur hæc secunda, cum inter tenentes primam, pauci feudistæ numerentur, atque omnes laborare videantur æquiuoco, vtpotè se fundantes in auctoritate *Hostiens. & aliorum in c. nimis de iureiur. & in traditis per Afflict. locis proximè suprà citatis*, quæ auctoritates percutiunt primum, vel secundum casum, non autem tertium, in quo dari quidem potest aliorum titulorum possibilitas, sed nisi de hoc doceatur, præsumptio stare videtur pro titulo præambulo feudi, de quo constat.

Ac etiam, quia nimis dura esset conditio Dominorum, & Principum infeudantium, si post remotissima tempora, ac sæcula, quibus feuda in vna linea, vel domo durare solent, cogendi essent ipsi probare primæuum statum ob temporis antiquitatem improbabilem, potissimè quia Dominus à feudo absens, & feudatarij negotiorum ignarus, perquirere non potest,quando, & quomodò Feudatarius acquirat bona iure priuato; Econuersò autem facillimum est ipsi feudatario id probare; vndè omnis ratio legalis, ac naturalis postulare videtur, vt istius, & non illius debeat esse probationis onus, quod accedente temporis antiquitate admittere videtur *Rot. decis. 164.num. 38.p.6.recent.*

Item quia feuda à communiter contingentibus, non in sola Vasallorum superioritate, & Iurisdictione, ac nudi Castri dominio consistunt, sed etiam suam dotem congruosque redditus habere solent, ex quibus statum feudatarij honorificè substentare valeant, ideoque satis est probabile, vt domus, possessiones, prædia, & alia bona feudo annexa sint, vt per *Schrader. p.3.c.4.*

Dari etiam solet in ista quæstione distinctio, vt spectetur persona actoris, cui semper incumbat onus probandi eā qualitatem, quam agendo allegat pro fundamento intentionis; sed eam minùs veram credebam *in Pisauren. Molendinorum, de qua infrà hoc eodem titulo*, quia cum Feudatarij hæres possidere dicatur, esset in Domino cum hac distinctione destruere conclusionem, istumq; semper ad onus probationis grauare; siuè è conuersò, cum frequentius in casu deuolutionis huiusmodi feudorū ad supremos Principes, soleat istorum Fiscus statim de facto capere omnium possessionem, ex Fiscalium propositione, quod Fiscus nō litigat manibus vacuis, de qua plenè

plenè *Peregr. consil. 1. & 2. lib. 1.*, esset destruere in suis casibus conclusionem in hærede Feudatarij, ac semper eum grauare, itaut Fiscus ex possessione de facto apprehensa, & forsan spoliatiua, emolumentum caperet in præiudicium spoliati, ideò hoc fundamentum, quod etiam in ista causa acriter per Camerales deducebatur, non placebat.

Cæterùm quidquid sit de vnius, vel alterius opinione in abstracto, absolutū est ex suprà deductis, quod si adminicula, vel præsumptiones pro vna, vel altera qualitate concurrant, illa debeant præualere, atquè pro vehementissimo adminiculo attendenda videtur bonorum qualitas, & status, vel quia sint de illis, quæ regulariter, & à communiter accidentibus sint iuris priuati, vel è conuerso sint de regalibus, & Iuribus dominicalibus ex superius traditis. Vel ipse bonorum status ità suadeat, quia nempè agatur de montibus, nemoribus, pascuis, pratis, forestis, & campis.

Ideoque ista videtur genuina distinctio, quod, aut agitur de domibus, vineis, oliuetis, ac prædijs cultis, quæ non à natura, sed ab hominis industria, & artificio, ad eam formam redacta sunt, & tunc, quia de necessitate supponunt priuatum dominium illius, qui eam adhibuit industriam, & artificium, idcircò aliqua præsumptio fortè stare videtur pro allodialitate, quod scilicet à priuatis personis, & priuatis titulis, non autem à Principe iure generali Principatus acquisita sint, & in his terminis verè loquuntur tenentes has partes exemplificantes in vineis, domibus, prædijs, &c.

Aut agitur de illis bonis remanētibus in eodem statu, quo natura procreauit, & secùs, quia hæc ex communi consuetudine sint, vel Ciuitatis, vel Principis, à quo in Feudatarium peruenisse præsumuntur, vt benè aduertunt *Ruin. consil. 26. num. 7. lib. 1. Curt. iun. cons. 184. n. 8. Natt. cons. 460. num. 12. & consil. 506. num. 29. & seqq.* & benè ista distinctio inter culta, quæ initium priuati dominij ostendunt, & inculta, quæ tanquàm bona iacentia præsumuntur Principis, comprobatur ab eodem *Menoch. d. consil. 395. nu. 24.*

Et in his terminis nos versari dice-
18 bam, quia Valles sunt eædem, quas ipsa natura produxit, atque ius piscandi in huiusmodi adeò affluentibus locis, regaliam de sui regulari natura importare solet; nil obstante, quod aliqua opera manufacta (dossia nuncupata) in eis cernantur, quia hæc respiciunt potius, vel commodiorem piscationis vsum, vel terminorum distinctiones, vel piscium à fluctibus maris meliorem conseruationem, prout in montibus, & forestis, fiunt sæpes, limites, fossata, & alia artificia, quæ statum naturalem non immutant. *Sixtin. de regal. lib. 2. c. 3. nu. 8. Rosenthal. c. 10. concl. 44. nu. 21.*

Tunc enim opus manufactum alterat rei statum, quandò illam omninò diuersificat, atque ad nouam formam reducit, vtputà in solo construitur domus, vel Molendinum, vtiquè hoc est opus manufactum, à quo tota rei substantia prouenit, ità si in nudo solo plantetur vinea, vel oliuetum, quia hominis artificium est causa, vt acquisierit istam qualitatem, quam natura non dederat. Et fortius in præsenti, dum duplex concurrebat circumstantia, vna status naturalis, altera insolitæ, & extraordinariæ affluentiæ piscium, ob quam fortis est præsumptio, à communiter accidentibus, ista loca effecta esse de Iuribus Principis, vtsuprà.

Vltrà prædicta vrgentia adminicula,
19 ex bonorum naturali qualitate resultantia, accedebant alia particularia, primum nempè ab expressione Vallium, & Pischeriarum in Inuestituris contenta, quod vehemens adminiculum reputat *Rot. dec. 120. & 164. p. 6. rec.* Sed hoc satis debile adminiculum credebam, quia sunt formulæ generales Inuestiturarum.

Alterum satis efficax credebam, quod huiusmodi Valles semper possessæ fuerunt ab eodem primogenito feudi possessore, absque eo quod secundogeniti, æquales allodialiū hæredes, de illis participauerint, signum quod essent bona Feudo, & Dignitati Ducali annexa, vt ponderat *Natt. cons. 506. nu. 31. & seqq.* quod etiam prosequitur *Bellon. iun. d. cons. 44.* Tertium, quod eædem Valles non essent allibratæ in æstimo, vt idem *Natt. cons. 460. num. 15. & seqq.*, sed hoc satis leue videbatur, quia huiusmodi feudatarij maiores, Supremi Principis par-

tes gerentes, etiam pro patrimonialibus, & allodialibus, æstimo & libræ non subiacent, & huic adminiculo latè etiam satitfaciunt *Menoch.d.consf.395. & Surd. consf.151.in eodem casu scribentes*; Quartum credebatur vehemens ex iure vectigalis, ac piscandi prohibitione contrà formam à loci Domino præscribendam, de quo in specie *Aretin. consil.23. per tot.* Et quintum ex qualitate aquarũ salientium, itaut dici possent Mare, quod est de sui natura Iuris publici, vel saltem ex illarum mixtura.

Econuersò autẽ pro allodialitate, duo
20 adducebãtur adminicula, vnũ quod plurium Vallium huiusmodi penes priuatos dominiũ esset, ex quo priuato, & allodiali dominio in parte inferebatur illas esse species prædiorum, vinearum, & possessionum, quas illius Ciuitatis incolæ pro eorum substentatione possidere dicuntur, cum alia prædiorum species non adsit; Alterum quod de plurium Vallium acquisitionibus cum priuatis titulis emptionis per Duces factis docebatur, vndè ab vnis ad alios inferri dicebatur; Neutrum tamen releuans videbatur, quod supradictis in contrarium vrgentibus præponderaret, possessio etenim aliorum priuatorum de eiusdem qualitatis bonis tanquàm de liberis, prodest quidem in secundo casu exemplificato, vbi scilicet controuersia est inter Feudatarium, & Vasallos iuxtà decisionem *Afſl.*, & in hoc æquiuocare videntur *Menoch. consil. 395. nu. 10. & seqq. & Surd. d.consf. 151. num. 26. & 311. num. 8.*, Sed non indè cautum videtur, vt id operetur respectu ipsius Feudatarij, dum alia feudalitatis adminicula concurrunt, quia cum Incolæ absquè prædijs, & bonis viuere non valeant, stant benè simul, quod in eorum introductione aliqua Territorij pars illis assignata sit, colenda, & fruenda, alia verò iure naturali remanserit pœnès Principem; Ac vlterius, vt ex hoc aliquod adminiculum deduci valeat, opus esset ostendere, huiusmodi priuatum dominium, & commercium ante infeudationem, non posteà, quia potuerunt priuati ex Ducũ subinfeudationibus huiusmodi Vallium vsum, & fruitionem acquirere, vt ponderat *Ruin. consil. 26. num. 7. & seqq. lib. 1.*, maximè quia in facto per Cameram de pluribus concessionibus docebatur; Et de solito Ducum Ferrariæ faciendi has concessiones habetur apud *Alex. consil.57. lib. 7. & in Ferrarien. Iuris piscandi hoc titulo*.

Et ex hoc reddebatur etiam æquiuocum alterum adminiculum resultans
21 ex aliquibus acquisitionibus per Duces factis à priuatis, quia esse potuerunt per viam reintegrationis ad antiquum statum, ac remotionis illius obstaculi, quod prædecessorum concessiones præstabant, ideoque bona antiqua recuperata, quæ ad suam antiquam causam, tanquàm per obstaculi remotionem reuertuntur, dicuntur augmentum intrinsecum seù liberatio à seruitute, per quos actus non impeditur deuolutio ex deductis per *Rosenthal. cap. 10. concl. 44. Bilott. conclus. feud. 62. & 63. Rouit. d. consil. 101. lib. 2. vbi cæteri.*

Ponderabatur etiam per Camerales, dictas acquisitiones factas esse sub no-
22 mine Cameræ Ducalis, quæ diuersa dicitur à Camera priuati Patrimonij, *gl. in rubr. de iure Fisci lib. 10. vbi Bald. num. 13. Franc. Marc. dec. 338. num. 7. & 10. Peregrin. de iure Fisci lib. 1. tit. 1. num. 6. & 7.* Sed ista ponderatio leuis credebatur, cum huiusmodi vocabula confundi soleant, ac promiscuè vnum pro alio sumi.

Quamuis autem ex præmissis, ac alijs longè melius deductis per doctissimos Camerales, quandò causa per iuris tramites decidi debuisset, pro Camera probabilius respondendum esset, attamen quia vulgus non informatus variè loquebatur, aliaque prudentialia motiua sic exigebant, laudabiliter post hæc scripta, per honestam concordiam controuersia finem habuit.

PI-

PISAVREN. MOLENDINORVM

PRO CAMERA APOSTOLICA ET CIVITATE PISAVREN.

CVM

M. DVCISSA ETRVRIÆ.

Casus disputatus in Camera sopitus per concordiam.

Bona per Ciuitatem infeudatam possessa, & per eam tradita Feudatario, an censeantur data tanquàm Principi, & Feudatario, vel tanquàm priuatæ personæ, Et an deuoluto feudo illa remaneant hæredum recipientis, vel redeant ad Ciuitatem dantem, vel potiùs tanquàm feudo incorporata cum ipso feudo ad Dominum deuoluantur.

Præscriptio, an prosit Feudatario contrà Dominum directum.

Et aliqua remissiuè de articulo, an quod possidetur à Feudatario intrà fines feudi dicatur feudale, vel allodiale, & præsertim Molendina, & bona, quibus aliqua Iurisdictio annexa est, & quandò dicantur bona habere annexam Iurisdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Pacta seruanda sunt, vbi sunt licita, & ex eis lex cessat etiam in feudis.*

3 *In pactis intrat argumentum à contrario sensu.*

4 *Angariæ, & perangariæ sunt de regalibus, & iurisdictionalibus.*

5 *An dicantur de regalibus, vbi sunt penès Feudatarios, & Barones, vel alios priuatos.*

6 *Duces Vrbini habebant regalia.*

7 *Quando Ius cogendi Vasallos ad seruitium molendinorum dicatur importare angariam, vel Iurisdictionem incumbentem ipsis molendinis.*

8 *Ex prohibitione non accedendi ad aliena molendina resultat ius cogendi accedendi ad propria.*

9 *An ius cogendi accessum ad molendina probet ista esse feudalia.*

10 *Quandò prohibitio accessus ad aliena molendina non dicatur importare seruitutem, vel coactionem accessus ad illa prohibentis.*

11 *Possessio referenda est ad titulum licitum, de quo apparet.*

12 *Ciuitas si assignat, vel dat eius bona Principi, & Domino censetur dare Iure Dominicali adinstar mulieris dantis eius bona marito in dotem.*

13 *Princeps dicitur maritus Ciuitatis, seù Reipublicæ.*

14 *Bona allodialia possessa per Feudatarium si deuoluuntur ad Principem, & ab isto denuò conceduntur cum feu do, efficiuntur feudalia.*

15 *Bona semel per Ciuitatem vel Rempublicã assignata Principi trãseunt cum Principatu ad successores, & non redeunt ad assignantem.*

16 *Ex quibus arguatur, molendina, & bona esse possessa per feudatarium, tanquàm allodialia.*

17 *Ex quibus causis Ciuitates, & Populi solent eorum bona suo Principi soluere, & assignare.*

Et si Ciuitas se dat alicui Principi, an ad illum transeant molendina, & bona Ciuitatis.

18 *Ex centenaria, vel immemorabili possessione Feudatarius dicere potest bona à se possessa, esse allodialia, priuatis titulis quæsita.*

19 *Declaratur, vbi constat possessionem fuisse tanquàm de allodialibus, secus si possessio sit æquiuoca.*

20 *Feudatarius, etiam per mille annos non præscribit contrà Dominum.*

DISC. III.

1 CVM ob rerum Italiæ motus, omnes ferè Ciuitates, ab Vrbe versus Montes, quamdam libertatem sibi vsurpassent, atque se ipsas Rerumpublicarũ more aliquo tempore rexissent; Quamuis in eorumdem potentium Ciuium, vel vicinorum Tyrannidem posteà cecidissent, adhuc tamen earum aliquæ possessionẽ, ac administrationem Vectigalium, Datiorum, Collectarum, aliorumque publicorum reddituum continuarunt, cum onere subministrandi earum Principi, seù Tyranno congruas subuentiones, aliaque publica munia ferendi, inter

inter quas fuit Ciuitas Pisauri, quæ per Malatestam qu. Pandulphi de Balleonibus sub titulo Vicarij Sedis Apostolicæ occupata, eidem dedit omnes redditus, ac bona, & vtendo verbis, quibus tunc vsa fuit, *totum eius hauere*, cum onere soluendi censum Sedi Apostolicæ, faciendique publicas impensas ipsi Ciuitati prius incumbentes; A Malatesta verò cum eodem titulo Vicariatus, seù Principatus, deuenit in Alexandrum Sfortiam, ab isto in Constantium Alexandri filium, & ab hoc in Ioannem filium Constantij, sub quorum dominio fama est, multaque adminicula ostendunt, Ciuitatem suos redditus, & bona, reassumpto priori statu, administrasse, supportando etiam onera, donec sub Alexandro VI. occupata per Ducem Valentinum, huic dicta bona denuò assignauit, eodem modo, quo Malatestæ fecerat, sed per Valentini expulsionem reuerso Ioanne, huic de anno 1503. eamdem assignationem acceptatam, ac effectum sortitam fecit.

Defuncto Ioanne, ac successiuè in pupillari ætate Constantio filio, deuolutaque proindè Ciuitate ad Sedem Apostolicam sub Iulio II., ab isto de anno 1512. fuit de ipsa inuestitus Franciscus Maria de Ruuere Dux Vrbini, qui deindè à Galeatio Sfortia Ioannis fratre naturali, & Isabella filia, cessionem pro certo pretio reportauit, de palatijs, domibus, Villis, alijsque bonis allodialibus, quibus tamen omnibus vnà cum feudo Dux tanquàm contumax, & rebellis priuatus fuit de anno 1514. per Leonem X., qui Datia, gabellas, & publicos redditus, aliaque bona antiquitus per Ciuitatem possessa, eidem Ciuitati ad beneplacitum possidenda, & administranda cum onerum supportatione concessit, & inter bona enunciantur Molendina, de quibus agitur, sed de anno 1523. Dux præfatus ad omnia per Adrianum VI. reintegratus fuit.

De anno autem 1613. Franciscus Maria iun. vltimus Dux, conuentionem quamdam habuit cum Ciuitate super refectione damnorum Clusæ Molendinorum, quæ magna aquarum inundatio causauerat, ad formam dictæ conuentionis initæ de anno 1503. inter dictum Ioannem Sfortiam, & Ciuitatem, cuius conuentionis vigore, Dux præfatus vectigalia, gabellas, & publicos redditus, aliaque bona Ciuitatis possidere professus est; Ac demum de anno 1624. iminente feudi deuolutione ob dicti Ducis decrepitam ætatem, ac futuræ prolis masculinæ desperationem, deuentum est cum Camera Apostolica ad Cōcordiam, per quam inter cætera, conuentum extitit, ad ipsius Ducis hæredem (qualis est Victoria M. Ducissa Etruriæ eius ex filio prædefuncto neptis), *spectare debere omnia bona, quæ probabuntur allodialia aliquam Iurisdictionem annexam non habentia, coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, Exceptis tamen Molendinis factis cum licentia Ducum, cum obligatione respondendi certam portionem, necnon Molendinis habentibus ius cogendi Vasallos ad accessum, quæ cum feudo deuoluta censeantur*.

Facto demùm casu deuolutionis feudi per obitum Ducis de anno 1631., Camera accepit possessionem Ciuitatum, Oppidorum, Castrorum, & bonorum ad illud pertinentium, & M. Ducissa eam accepit bonorum allodialium in quadam lista descriptorum, in qua aderant Molendina huius Ciuitatis, qua prætendente illorum dominium, Cameraea sequestrauit, atque sub hoc sequestri titulo fructus spatio ferè annorum 25. percepit; Reassumpta verò in Tribunali Cameræ de anno 1657. disputatione super huiusmodi Molendinorū qualitate, an scilicet essent de feudi pertinentijs, vel potiùs allodialia, & successiuè super pertinentia, nùm scilicet posita allodialitate, spectarent ad M Ducissam Feudatarij hæredem, vel potius ad Ciuitatem, quæ se asserebat illorum antiquam Dominam, In tres inspectiones causa diuisa fuit, quarum prima erat super verbis Concordiæ declarantis cum feudo deuoluta illa Molendina, quæ aliquam Iurisdictionem haberent, vel ius cogendi ad accessum, an scilicet ista Molendina esse dicerentur in vno istorum casuum; Altera verò, quatenus Concordiæ verba Cameræ non suffragarentur, an eadem molendina censeri debeant feudalia, vel allodialia, & cuinam onus, vnam, vel alteram qualitatem probandi incumberet; & tertia quatenus constaret de allodialitate, an ad feu-

da-

datarij hæredem, vel ad Ciuitatem pertinerent.

Nihil enim referre, Ego & alij pro Camera Apostolica scribentes dicebamus, An huiusmodi molendina essent de pertinentijs feudi, vel nè, quia cuiuscumque essent naturæ, sufficere debebat
2 esse in casu pacti, & conuentionis, cum pacta licita seruanda sint, ac legibus derogent *l. 1. & l. Iurisgentium §. Prætor ait ff. de pactis*, quod axioma si verum est in omni materia, verius est in feudis *Natta consil. 49. num. 19. Afflict. decis. 265. num. 102.*, & ideò cum dicatur illa solùm bona hæredibus remanere, quæ aliquam non habeant annexam Iurisdictionem, atque in specie de Molendinis dicatur, deuolui ea, quæ habeant serui-
3 tutem iuris cogendi, sufficeret vnum ex his verificari, cum etiam in pactis intret argumentum à contrario sensu *l. inter Socerum §. cum inter ff. de pactis dotal. Bald. consil. 390. in fin. lib. 4. Barbos. alios cumulans loco communi 27. à contrario sensu*.

Vtramque qualitatem concurrere dicebatur ex parte Cameræ, primo enim
4 Ius angariæ, & perangariæ cogendi Vasallos ad expurgationem, & manutentionem Clusæ, & Vallati eorumdē Molendinorum; Angariæ siquidem, & perangariæ, non solùm sunt de fructibus Iurisdictionis, sed aliquid plus important, quia computantur inter regalia non nisi cum Principis concessione, vel immemorabili præscriptione competentia, *c. vnic., quæ sint regalia, vbi Isernia, & cæteri feudistæ, de quibus Rosenthal. c. 5. conclus. 70. & 71. Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num. 329. & seqq. Bal. consil. 409. num. 4. & 7. lib. 5.* vbi quod cogere subditos, vt accedant ad sua Molendina est actus iurisdictionis innominatæ, & quod ius angariæ importet iurisdictionem *Larata theatr. feud. par. 11. dilucid. 74. num. 1. & plenius infrà in Sabinen. Status Montis Libretti hoc eodem titulo*, quidquid enim sit, An sint regalia de maioribus, vel minoribus circà maiorem, vel minorem difficultatem in illis obtinendis, hoc vnum certum dicebatur, in eis aliquam Iurisdictionem annexam esse.

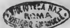
Aduersus hæc respondebatur per M. Ducissæ Aduocatos, Ius cogendi Vasal-
5 los ad seruiendum, dici angariam, & perangariam de regalibus, vbi est pęnès Regem, vel Principem, non autem vbi ex priuilegio, vel præscriptione competit Baroni, qui sit Principe inferior ex traditione *Iserniæ in c. vnic. quæ sint regalia verbo Angariæ num. 52. in fin. Ann. in Const. Constitutionē Diuæ memoriæ n. 13. Frecc. de subfeud. lib. 2. auctor. 13. num. 8. post med. Francb. dec. 56. num. 16. Rouit. dec. 72. num. 33. Hodiern. contr. 45. n. 26. & 28. Mastrill. d. cap. 10. num. 335. Larata d. dilucid. 71. num. 2. Capic. latr. consult. 41. num. 15. cum alijs in Romana appaltus lignorum sub tit. de regal. ad materiam Vectigalium*.

Replicabam esse nimis debilem responsionem, tùm quia Dux Vrbini non erat simplex Baro Principe inferior regalium regulariter incapax, prout sunt Barones Regnorum vtriusque Siciliæ, de quibus loquuntur Isernia, & sequaces, sed erat Feudatarius Dignitatis cum Iure Principatus, & omnium regalium, itaut haberet omnia, quæ supremo Prin-
6 cipi competunt, vt in specie Ducis Vrbini, latè firmant *Iacobus de Leonardis inter consilia Alberti Bruni consil. 117. Menoch. cons. 92. num. 32. Borrell. de præstantia Regis Cattolici cap. 31. num. 30. & c. 48. num. 11. & generaliter Tusch. lit. B. concl. 28. n. 4. & seq.*

Tùm clarius, quia non disputabatur, an hæc perangaria existens pęnès Feudatarium, esset, vel nè de regalibus, & an regalia concessa inferiori retineant eorum naturam de qua in dicta *Romana appaltus lignorū*, sed disputatio erat, an aliquam Iurisdictionalem prærogatiuam annexam habere dicantur, quod est indubitatum, præsertim pęnes Feudatarium, cui Iurisdictio in vniuersum concessa est, quia actus coactionis per se ipsum, eiusque Officiales non autem per alios faciendus indubitanter importat Iurisdictionem *Bald. d. cons. 409. lib. 5.* quod sufficit, vt verificentur verba concordiæ, vndè reuera dicta responsio erat parum congrua.

Aliam tamen ponderabam dari posse solidam responsionem, quæ per scribentes in facto potiùs, quàm per Iuristas pro M. Ducissa insinuabatur, quod scilicet Ius cogendi Vasallos ad Clusæ, & vallati expurgationem, non proueniret ab ali-

quo

quo iure vel Iurisdictione ipsis Molendinis annexa, itaut in quemcumque illa transirent, transiret etiam dictum Ius, sed proueniebat à conuentionibus habitis inter Principem, & Ciuitatem super dictorum Clusæ, & Vallati expurgatione, tanquàm expensa publica, concernente publicam vtilitatem, nè scilicet ob Clusi, & Vallati repletionem sequantur inundationes Portui, & Ciuitati præiudiciales, ac etiam nè hyberno tempore ob easdem inundationes Molendinorum vsus impediatur, vndè populus famis incommoda sentire posset, ideoq; Princeps in hac parte dictum seruitium præcipere solitus fuit, potiùs tanquàm Princeps pro bono publico, quàm tanquàm priuatus Dominus Molendinorũ, quibus si annexa esset hæc Iurisdictio, sequeretur, quod etiamsi ad priuatas manus transirent, ab isto tale ius esset exercibile, quod de iure, & de facto non remanebat iustificatum, cum alias de Iure Dominus, quamuis habens iurisdictionem cum mero, & mixto imperio non possit cessante ratione publicæ vtilitatis, vel legitima consuetudine, cogere subditos ne accedant ad alia Molendina quàm sua *Thes. dec. 16. Gratian. discept. 564. num. 45. & 47. & habetur actum in Cornetana Molendini, & in alijs sub tit. de seruitutibus*.

Concurrere dicebant etiam Camerales alteram qualitatem in Concordia expressam, Iuris cogendi ad accessum, stantibus statutis, ac bannimentis prohibentibus subditis, nè pro molendo frumento accedant ad aliena molendina extrà territorium, quod idem importare videtur, ac præceptum, vt accedant ad ista, cum enim molitura sit actus ad humanæ vitæ vsum præcisè necessarius, eo ipso quod prohibetur subditis, nè ad aliena Molendina accedant, virtualiter & implicitè continetur præceptum affirmatiuum seù coactio, vt ad ista accedant, quià excluso vno, de necessitate sequitur alterum, vt communis est sensus Doctorum de istis Iuribus prohibendi, & cogendi tractantium, habent enim ea pro sinonimis, idem in effectu importantibus, vt constat ex deductis per *Thesaur. dec. 16. Rosenthal. de feud. c. 5. conclus. 26. & 27. de Marin. resol. 118. vol. 2. Capobl. & Rouit. super pragm. 14. de Baron. cum alijs in materia deductis sub tit. de seruitutibus præsertim in Cornet. molendini & in Farfen. Molendini*.

Replicabatur ex hoc iure cogendi nõ inferri necessariò ad feudalitatem, cum
9 importare possit seruitutem à priuato etiam in allodialibus præscriptibilem. Multo magis à Domino *vt per Balb. de præscript. p. 4. partis 5. principalis q. 5. Capobl. de Baron. pragm. 1. n. 205. & seqq. & tom. 2. cap. 5. n. 1.*; sed hæc responsio pariter nullius ponderis credebatur, tùm quià in ea quæstione, an Molendina intrà fines feudi per feudatarium possessa præsumantur feudalia, vel allodialia, resolutio ex communi sententia resultat ex ista qualitate, nùm scilicèt sint bannerata, vel nè, sub quo bannerationis termino feudistæ significant dictum Ius cogendi, seu prohibendi ex bannimentis resultans, quià cum hoc Ius importet Iurisdictionem non nisi ex Principis concessione resultantem, nisi doceatur de alio acquisitionis titulo, præsumptio est, feudatarium Molendina cum hoc iure habuisse ab eodem Principe, à quo habuit iurisditionem & feudum, *vt ex Bald. cons. 409. lib. 5. per tot. & signanter n. 6. & 7. firmant Henrigius de Molendin. q. 9. n. 76. q. 11. n. 110. 113. & 119. cum seqq. Natt. cons. 506. n. 23. & 31. cum seqq. Intrigliol. de feud. q. 43. n. 82. Seraph. dec. 834. n. 3. & cæteri*. Tum etiam quià hæc inspectio intraret, quoties cessante concordia, videndum esset in solo puncto Iuris, an Molendina haberent, vel nè feudalem qualitatẽ, quod in præsenti non erat opus, stante conuentione clara ad iuridicas quæstiones dirimendas habita, vt ea Molendina, quibus hoc ius competeret, censerentur cum feudo deuoluta, igitur sufficiebat conuentam qualitatem iustificari de facto, non curando, an de iure esset apta ad imprimendam, vel nè feudalitatem.

10 Solidior tamen responsio credebatur altera, ex qua proueritate credebam non verificari casum conuentionis conceptæ in casu iuris cogendi ad accessum, quià statuta, & bannimenta id non disponunt, sed solùm prohibent egressum à territorio, qui non continet de necessitate accessum, cum pleraque alia supponerētur in territorio Molendina priuatorum, siuè magna, siuè parua, ideòque huiu-

huiusmodi prohibitio potiùs referenda erat ad Iuridicam Principis prouisionem ex lege Iustitiæ pro publico bono; Vel quià existentibus in Territorio Molendinis sufficiētibus, species iniquitatis esset illis derelictis ad extera, remotiora, & incommodiora accedere, ideoque per Dominum, & Superiorem iuxtà vnā opinionem quamuis non vbique admissam, prohiberi potest, vt latius habetur *in dictis Cornetana & Farfen. Molendini sub tit. de seruitutibus*, vel quià iustè id Princeps, vel Superior mandet, ad fraudibus consulendum, nè scilicèt sub hoc prætextu extrahantur virtualia à Territorio, ac etiam vt pro bono annonæ regimine, ità commodius sciat, atque experimentum faciat, quid pro Ciuitatis, & populi substentatione sit necessarium, & hæc potuerunt esse motiua, ex quibus principaliter statuta, & bannimenta emanauerint, licet in consequentiam Dominis Molendinorum exindè maior vtilitas resultet, quià non hoc, sed illud est attendendum ex notis axiomatibus, vndè in concordia, modicum, vel nullum fundamentum constitui posse in Aduocatorum congressibus prò causæ directione ex parte Cameræ habitis dicebam.

Probabiliora verò esse credebam Iura Cameræ quàm M. Ducissæ, vel Ciuitatis ex alijs circumstantijs, quod scilicèt ex Statutis, alijsq; vrgentibus adminiculis, satis clarè constaret, hæc Molendina, illud præsertim nuncupatum *(delli Canonici)* fuisse antiquitus Ciuitatis, vndè cum per feudatarij hæredem nō doceretur de titulo priuatæ acquisitionis à Ciuitate, & econuersò constaret Ciuitatem cum vniuersali dispositione *totum suum habere*, omniaque bona, iura, &
11 redditus assignasse, priùs Malatestæ, deindè Duci Valentino, ac demum Duci Ruuereo, præsumptio est, possessionem referendam esse ad titulum legitimum, de quo apparet, non ad alium, de quo non constat, de illicita potiùs vsurpatione suspectum, cum absque certis solemnitatibus Ciuitatum bona sint inalienabilia *ad tex. in l. 2. C. de acquiren. poss. vbi Bald. n. 1. & Bart. n. 2. Mantic. dec. 3. n. 6. Surd. cons. 221. n. 46. & seqq. Buratt. & Adden. dec. 614. n. 8. & 12.*

Et huic præsumptioni accedebant alia plura adminicula, primo nempè, quod Molendina semper post Ciuitatem possessa fuerunt per Principes, vel illos, quibus ipse concesit, *vt ponderatur apud Seraph. d. dec. 894. n. 3.* Secundo quià in Conuentionibus initis in Concordia anni 1503. habetur, quod inter publicas impensas computantur illæ expurgationis Clusæ, & Vallati istorum Molendinorum, quod arguit illa esse Iuris publici. Tertio quià postquàm Leo X. Ducem Franciscum Mariam à Ducatus possessione eiecit, Ciuitas supplicauit, & obtinuit ad antiquam possessionem, & administrationem suorum bonorum ac redditum restitui, & inter hæc bona connumerata fuerunt Molendina.

Neque obstare videbatur replicatio, quod his etiam admisis, non indè inferri poterat ad feudalitatem, quodque
12 Molendina essent de pertinentijs feudi, cui nunquàm annexa fuerant, dum erant de dominio Ciuitatis habentis dominiū allodiale à feudo distinctum, quià ex tenore conuentionis, atque ex ipsa subiecta materia tam ratione vectigalium, mulctarum, & publicorum redditum, quàm ratione publicorum onerum, satis liquidò constabat huiusmodi assignationem, prius Malatestæ, deindè Io: Sfortiæ, factam esse tanquàm Domino & Principi, adinstar mulieris tradentis eius bona viro in dotem, vt hic matrimonij onera ferat, quia Princeps dicitur Reipublicæ maritus, ideòque rectè ista comparatio intrat Peregr. *de iure fisci lib. 1. tit. 1. n. 8. in fin. & alibi Galeot. responso Fiscali 29. n. 68. Larata theatro Feud. par. 2. dilucid. 3. n. 4. Et habetur actum in Spoletana gabella sub tit. de Regalibus ad materiam Vectigalium*, atq; ità nostri di-
13 cunt omnia Imperatoris, & Regum, vel Principum bona, & iura à Rebuspublicis, & Ciuitatibus ac populis in eos translata esse.

Comprobabāt hoc euidenter, tum obseruantia facti, quæ declarat quid in inuestitura comprehendatur *Intrigliol. de feud. q. 43. n. 111. Bellon. iun. consil. 9. n. 18. Gratian. discept. 377. n. 19. Ciarlin. contr. 106. n. 85.* tùm etiam expressa confessio vltimi Ducis in Concordia inita cum Ciuitate de anno 1613. vbi explicitè fatetur, se tanquā dictæ Ciuitatis Principem, ac Io: Sfortiæ Successorem pos-

possidere vectigalia, Iura, & bona Ciuitatis vigore dictæ assignationis factæ de anno 1503. cōfessio enim in his materijs attendenda est ex collectis per *Rosenthal. cap. 6. concl. 68. n. 15. & in glos. lit. Q.* ac etiàm quià ipsamet hæres agnouit vectigalia, Collectas, mulctas, compositiones, & alia Iura per Ciuitatem cessa, deuoluta esse cum feudo, quià verè erat res incontrouertibilis.

Quo posito inferri dicebam ad feudalem qualitatem, resultantem ab Inuestitura per Iulium Secundum concessa Frãcisco Mariæ, quià conceduntur in feu-
14 dum non solùm Ciuitas, eiusque membra, & pertinentiæ, sed omnia bona, & iura, quæ prædecessores, ac præsertim Sfortiades Iure Dominicali, & ratione Principatus possederunt, vt in puncto bonorum, & Iurium allodialium, quæ pęnes prædecessorem Feudatarium existentia, in secunda Inuestitura concessa sunt in feudum, *Rouit. cons. 101. n. 24. & seqq. vol. 2. Bellon. iun. consil. 44. n. 42. Et per totum consilij contextum*, maximè quià etiam de iure prætendi poterat, acquisitiones factas per Feudatarium, tanquàm talem, & occasione feudi, & Principatus, dici posse feudi accessiones, eius natura assumentes ex deductis *in Massanen. Castrorum hoc tit.*

Atque ex ista ratione sequebatur exclusio etiam Ciuitatis, quia bona per
15 eam Principi, tanquàm Principi & Iure Principatus assignata, dicuntur irreuocabiliter Principatui incorporata, & ad successores in dominio spectantia, eodē modo quo bona, & iura per Rempublicam, & Populum Romanum in Imperatorem semel translata, perpetuò transierunt cum Imperio, quod etiam comprobat obseruantia, quià Datia, Vectigalia, mulctæ, Compositiones, moliturę, & alia remanserunt, & remanent pęnes Cameram indubitanter, nequè Ciuitas vnquàm contrariam habuit prætensionem.

Incontrarium pro allodialitate Molendinorum pænès Sfortiades, & successiuè pro priuata acquisitione per Ducem Franciscum Mariam à Sfortiadum hæredibus sub generali cessione domorum, prædiorum, & bonorum allodialium, ex parte M. Ducissæ ponderabantur plures actus, ex quibus liquet, Io: Sfortiam ista Molendina obligasse, seu alias de eis disposuisse, & præsertim super vno istorum assignasse Galeatio quemdam redditum, necnon Ioannis Vxorem, & filiam, super eisdem pro dotibus immissionem, ac assignationē respectiuè habuisse; sed omnes isti actus, tanquam æquiuoci æquipollere non posse videbantur vrgentibus adminiculis in contrarium facientibus; Si enim Io: Sfortia omnium bonorum Ciuitatis assignationem habuerat cum libera facultate suo libito disponendi, dummodò ferret onera, vtiquè nulla suberat ratio, cur durante suo iure, quod longo tempore in Successoribus durare debere sperabat, huiusmodi assignationes facere non potuerit, idque euidenter comprobabat obseruantia eiusdem Ducis Francisci Mariæ, qui de anno 1525. reintegratus per Adrianum sextum quamdam inijt concordiam cum Isabella Io: Sfortiæ filia, cui pro satisfactione, & cautela assignauit, & obligauit Datium grasciæ, quod absque dubio erat Iurispublici, & per Ciuitatem assignatum inter publica bona, tanquã Principi, & Iure Principatus; igitur actus prædicti sunt æquiuoci, nihil concludentes.

Alicuius non leuis ponderis adminiculum, per quod ego & cæteri scribentes pro Camera torquebamur, resultare dignoscebatur ex eodem Concordiæ seu assignationis Instrumento inito inter Ciuitatem & Io: Sfortiam de anno 1503. non quidem ex quadam enunciatiua, quod scilicèt ad alium effectum incidenter enunciarentur *Molendina ipsius Domini*, quasi quod illud verbum (*ipsius*) in Genitiuo prolatum importet dominiū *Paitell. expedit. 47. n. 57.* & in quo motiuo maximum constituebatur fundamentum (leuissimum enim argumentum credebatur, dum enunciatiua non refertur ad personam Ioannis, vti Ioannis iure priuato, sed vti Domini, & sic ad qualitatem dominicalem, & Principatus) sed quià in eodem Instrumento fit perequatio, seu bilancium omnium redditũm, & onerum distinctè enumeratorum, atq; comperto onera excedere redditus in certa quantitate, conuenitur, pro supplemento, & peræquatione imponi debere collectam, & tamen nulla habetur ratio Molendinorum notabilis redditus, de quibus iam partes in eodem Instrumento cum dicta enunciatiua mentionem

nem

nem habuerunt, signum clarum, quod alio iure, & titulo per Ioannem possiderentur, & hoc erat validius argumentum, quod pro allodialitate, ac feudatarij hærede vrgeret.

Respondebam tamen pro parte Ca-
17 meræ, Rempublicam ac Ciuitates & populos, ex duplici causa eorum bona & Iura in Principes transtulisse, vna scilicèt merè correspectiua ad accollationem onerum eidem Reipublicę incumbentiũ per viam Iustitiæ commutatiuæ, & contractus merè correspectiui, seù iure administrationis, altera verò protectionis, siuè gratitudinis, & cõuenientiæ, vt Principi vltrà onerum supportationem, aliquid remaneat, cum quo Principatus decorem substentare posset, ac Subditis benemerentibus benefacere, actum enim aliàs esset de Principibus, eorumque infelix esset conditio, si aliud non haberent, nisi illud quod præcisè in publicorum onerum necessariam supportationem sunt erogaturi, periculosa enim res est in imperante tenuitas *Roland. cons. 1. n.66. lib. 2. vbi n. 64. & seq. refert causas huiusmodi assignationis bonorum Principi, Barbos. in l.cõpetit n.22.de præscript.* ideoque dictus contractus initus de anno 1503. iuxtà primam speciem non excludit præcedentem eorumdem Molendinorum concessionem, sibi à Ciuitate factam, sed tanquàm Principi & Domino in alteram causam, siuè ob alia onera, de quibus tanquàm iam accollatis non fuit opus aliam habere mentionem, itaut argumentum non concluderet, præsertim tot alijs in contrarium vrgentibus; Ac etiam quià ex non facto, vel non dicto, non potest deduci concludens præsumptio, vt benè ex Imola & alijs *Menoch. cons. 395. n. 80. & seqq.*

Siuè adaptari posse dicebam Magistralem distinctionem *Bald. in cap. 1. de Capitaneo qui Cur. vendidit num. 4. vers. Ego idem in Molendinis, &c.*, quod scilicet, aut Molendina pertinent ad Ciuitatem iure publico, & Iurisdictionali, & tunc si Ciuitas se dedit Principi, in eum transeunt Molendina, aut pertinent ad eamdem iure priuato, & remanent pęnes eam, quam distinctionẽ refert, & sequitur *Surd cons. 311. n.48.* ideoque dici posse videbatur ex forma Statutorũ, ista Molendina spectãtia ad Ciuitatem iure publico, trãslata Ciuitate ad Principem, transiisse ante dictam aliorum bonorũ assignationem, sed tanquã ad Dominum, & Principem.

Magnum demum, ac fortè totum pro parte hæredis Feudatarij constituebatur
18 fundamentum, cui aliqui ex Dominis satis inhærebant, deductum ex centenaria possessione, cuius vigore quemcumque titulum de mundo meliorem allegari posse insistebatur, ad quod probandum in specie deducebantur *Menoch. cons. 1023. num. 3. & 4. Merlin. dec. 582. num. 4.*, Sed mihi hoc motiuum videbatur leue, ac potius aliud proximè suprà insinuatum aliquam faciebat impressionem, tùm quia Ruuerei non poterant confugere ad præscriptionem, dùm deduxerant titulum acquisitionis à Sfortijs *adnot. per Innoc. & alios in c. dudum de Decimis*, & Sfortiadum possessio non excedebat annos 70., dum eorum initium deducitur de anno 1547. Tùm etiam quià tunc per immemorabilem, vel centenariam possessionem, allegari potest allodialitas, atque si quæ aderat feudali-
19 tas præscribi, quandò constat Feudatarium bona possedisse, tanquàm libera, & allodialia iure priuato exclusiuè ad qualitatem feudalem, seù titulum feudi, & in his terminis loquuntur allegati, ac cęteri, apud *Bellon. iun. cons. 44. nu. 67. & seqq. Intrigliol. de feud. qu. 39. nu. 49. & seq. Crauett. de antiqu. temp. p. 4. verbo absolutis differentijs num. 29. vbi plures casus distinguit*, secùs verò vbi sola possessio simpliciter accedit, nullo expresso titulo vel iure, ex quo illa sequuta sit, quia cum referri valeat ad causam feudi, atque ad titulum dominij, & Principatus, remanet æquiuoca *Giurba dec. 50. num. 7. Larata theatr. feud. par. 8. dilucid. 25. num. 9. & seq.* ideoque nihil releuat *Ruin. cons. 104. num. 15. circa fin. & 16. vol. 5. Mellin. d. 288. num. 1. & 5. Rot. in Beneuentana Iurisdictionis 13. Maij 1652. & 27. Ianuarij 1653. Zarata, quarum secunda est dec. 304. par. 11. recent.*

Ac aliàs sequeretur, quod maritus, qui longissimo tempore possidet bona, quæ constat ante matrimonium fuisse vxoris, posset ex temporis beneficio allegare præscriptionem, quod vtique absurdum, nisi certitudinaliter constet possedisse iure proprio, & tanquàm bona sua pri-

uatiuè ad vxorem, esset enim dare præsumptionem præsumptionis, præsumendo nempè titulum, ac possessionem in allodium; Ideòque cum feuda ad vniuersalii lineam, & descendentiam concedi solita, durare soleant pęnès vnum Feudatarium per plura sæcula, posset sub hoc clypeo Feudatarius in casu deuolutionis, excepto ipso Castrò continente hominum habitationem, ac Iurisdictionem, omnes alios feudi redditus ità dicere suos, quod est omninò vanum.

Quia possessio mille annorum in Feudatario nil operatur, dum superuenien-
20 te contraria ratione, vsus ille extinguitur, vt benè *Bald. in §. Si quis, Demanzo de controu. inuest. num. 12. fol. 17. & c. 1. de Inuest. de re alien. Rosenthal. c. 6. concl. 82.* ;*vbi cæteri, Bellon. iun. conf. 44. num 67. & 68.*, quodque constare debeat ea possedisse tanquàm allodialia per actus vniuocos, allodio, & non feudo conuenientes, constat ex deductis per *Surd. cons. 311. num. 11. & 12. vbi de allodialitatis præsumptione resultante ex pluribus alienationibus factis in liberum allodium.*

Proposita causa nō fuit resoluta, quia reputata dubia, & Iudices satis inclinabant ad fauorem Ciuitatis, sed parum benè sentiebant de Iuribus Cameræ, & postmodùm absque alia disputatione sopita per concordiam, qua mediante relaxati fuerunt ad Cameræ beneficium fructus decursi satis notabilem quantitatem importantes, Molendina verò relaxata ad beneficium M. Ducissæ cum onere soluendi annua scuta mille circiter Ciuitati, quæ libenter maioribus eius Iuribus cessit ob satis beneuolam memoriam, quam conseruat ergà Sanguinem Ducum, vndè non omninò maturum, ac determinatum iudicium super veritate efformari potuit.

FIRMANA FEVDORVM

PRO DVCE CESARINO,

CVM

CAMERA APOSTOLICA.

Casus disputatus in Congregatione Camerali cum adiunctis, & tacitè pro Duce decisus cum silentio.

De Constitutione Pij IV. reuocatoria infeudationum, ac de Constitutione Gregorij IX. prohibente infeudationes sine assensu Cardinalium, quomodò procedant.

Infeudatio quandò dicatur gratuita, & ex gratia, & quandò ex causa onerosa, & correspectiua.

De Bulla Pij V. de non infeudandis, An capiat concessiones præcedentes, effectum sortituras postquàm dicta Bulla emanauit.

Prorogatio antiquæ Inuestituræ, An sit noua concessio, & diuersa, & an faciat feudum nouum.

Concessio facta habenti feudum, vel officium ad certum tempus, an duret pro tempore prorogato.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De Constitutione Sexta Gregor. IX. prohibente fieri infeudationes absque assensu Cardinalium.*
3 *Papa, vel Princeps potest fingere, vt habeatur pro facto, id quod erat faciendum.*
4 *In electiuis, an successor teneatur stare facto prædecessoris, & an Princeps, vel Prælatus possit supplantare successorē, cōcedendo bona post eius mortem recasura.*
5 *De Constitutione 104. Pij IV. reuocatoria infeudationum, & concessionum, an fuerit vnquàm exequuta.*
6 *Constitutiones Pontificiæ non indigent ad validitatem populi acceptatione vel vsu, & in hoc differunt à legibus aliorum Principum, neque aduersus eas datur de non vsu.*
7 *Quod declaratur.*
8 *Reuocatio concessionum, & priuilegiorum in-*

intelligitur de concessis ex causa lucratiua, non autem onerosa.
9 *Princeps non potest reuocare concessiones ex causa onerosa.*
10 *Ad inspiciendum, an concessio sit onerosa, & correspectiua, vel gratiosa, non attenduntur verba, sed attenditur rei veritas, & substantia.*
11 *Vt dicatur concessio onerosa, sufficit, quod onus excedat medietatem valoris rei concessæ.*
12 *Castra, & bona Iurisdictionalia in Statu Ecclesiastico æstimantur ad duo cum dimidio pro centenario, itaut valeant duplo plus, quàm allodialia, & priuata.*
13 *Merita probantur ex Principis assertione.*
14 *In Concessione remuneratoria per Principem facta, an valor meritorum debeat correspondere rei concessæ, vt dicatur onerosa, & de differentia inter Principem, & priuatos.*
15 *An inter Principem, & Subditum dentur merita de condigno præmium postulantia.*
16 *Declaratur quandò, & quomodò intelligatur, quod Castra, & Iurisdictionalia æstimantur duplo plus, quàm allodialia, & num. 18.*
17 *Rerum pretia variantur à statu rerum, & casu belli, vel pacis.*
19 *Concessio futuræ spei remotæ, & euentualis quomodò æstimanda.*
20 *Dignitates, seù tituli conceduntur gratis, & non veniunt in æstimatione.*
21 *Noua concessio alterans primam, dicitur illam corrumpere, itaut ista habeatur, tanquàm si ex integro, & quandò id procedat.*
22 *Resolutio Causæ.*
23 *Concessio facta per Communitatem Domino, seù Feudatario, an subsistat pro tempore dominij posteà prorogati, vel alterati.*
24 *Prorogatio facta durante primo tempore non importat actum nouum, sed dicitur idem, secùs si finito primo tempore.*
25 *Sicut cessante causa, cessat effectus, ità durante causa durat effectus.*
26 *Dignitatis, vel dominij alteratio non immutat substantiã, & cõpetentia Priori, competunt etiã si Prior fiat Episcopus, prout cõpetentia Vicario competunt, si fiat Comes.*

DISC. IV.

1 IVLIVS III. de anno 1551. intuitu meritorum Iuliani Cesarini, Suorumque Maiorum ergà Sedem Apostolicam, ei concessit Oppidum Ciuitæ Nouæ in gubernium independens à Legatione, seù Gubernio Prouinciæ Marchiæ ad beneplacitum, & post aliquos menses eiusdẽ anni, stantibus imminentibus Sedis Apostolicæ necessitatibus, præfato Iuliano idem oppidum concessit ad tertiam generationem, seù nominationem, eius persona non computata, sub Censu vnius libræ ceræ albæ in festo Diui Petri stante solutione scut. 14. m.; Verùm quia compertum posteà fuit, fructus, redditus, & emolumenta quæcumque non excedere annua scut. 300. incongrua dictæ summæ scut. 14. m., idcircò idem Pontifex, sub eadem concessione comprehendi etiam voluit Castrum Montis Causarij, cuius fructus annua scut. 200. non excedebant.

Cum autem idem Iulianus sub Pontificatu Pij IV. esset creditor Cameræ Apostolicæ in scutis 13523., quos tunc ob vrgentes necessitates Camera soluere non poterat, & Iulianus se obtulisset, nedùm dilationem concedere, sed etiam Sedis Apostolicæ indigentijs consulere cum aliarum pecuniarum ingentis quãtitatis mutuatione; Volens proindè Pontifex adeò benemerenti, & grato subdito gratificari, de anno 1560. suprascriptam Iulij concessionem ad tertiam generationem, effecit perpetuam ad fauorem omnium Iuliani descendentium masculorum, & fœminarum, etiam illegitimorum, cum titulo Marchionatus, moderata tamen in parte facultate nominandi, atque pro potiori cautela dictum Oppidum, & Castrum Iuliano, & descendentibus denuò concessit, stante solutione scut. 4667. prædictæ extensionis intuitu.

Defuncto autem Petro Cesarino vltimo de dicta tertia generatione, prætendere cœpit Camera terminationem primæ concessionis Iulij, non obstante secunda concessione Pij, cuius vigore Dux

Cesarinus hodiernus Iuliani descendens in quarta generatione constitutus dicta loca obtinet, vndè introducta causa in Congregatione Camerali.

Pro parte Cameræ eique adhærentium dicebatur, dictam Pij concessio-
2 nem, vel esse nullam ob non seruatam formam præscriptam à Constitutione sexta Gregorij IX. & à Concilio Constantiensi sub fine Carolinæ §. Cæterum, de quo latius *in Vrbeuetana feudi discursu sequenti*; per quam disponitur cum Decreto irritanti, huiusmodi concessiones absque Cardinalium consilio, & assensu fieri non posse; Vel censeri inualidam, tanquàm collatam in tempus terminantium generationum, quandò erat impossibile, ipsum Pontificem viuere, vndè erat futura concessio in supplantationem successoris; Vel esse reuocatam per eiusdem Pij IV. reuocatoriam generalem omnium concessionum editam de anno 1565. in eius Constitutione 104., vel demum cadere sub Constitutione 35. Pij V. de non infeudandis.

Pro parte verò Ducis, Ego, & alij pro eo scribentes, dicebamus nullum ex his obiectis habere subsistentiam; Quatenùs enim pertinet ad primum, quamuis Gregorius IX. dicta eius Constitutione sexta innouando Constitutionem Simmachi *in c. non liceat Papæ 12. q. 2.* ità statuerit, dictoque decreto adhæserit Concilium Constantiense, attamen hæc omnia, non vsu, vel contrario abolita videntur, saltem de facto, stantibus amplissimis derogationibus per Pontifices in huiusmodi Concessionibus apponi solitis, præsertim in ista, quam Pius obtinere voluit vim validi, & efficacis Contractus, & suffragari, ac si consistorialiter, & de ipsorum Cardinalium consensu in pleno secreto Consistorio emanasset, non obstantibus Simmachi, Pauli II. & quibuscumque alijs Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & Concilijs generalibus similes concessiones prohibentibus.

Potest enim Papa, cũ sit lex animata,
3 ad actus validitatem fingere factũ fuisse id quod erat faciendum, *adnot. in c. 1. de transact. Butr. conf. 2. n. 4. Paris. conf. 44. n. 8. & 93. n. 17. & 18. vol. 4.* vndè in pluribus consimilibus controuersijs meo tempore agitatis, quamuis doctissimus Cameræ, & Fisci Aduocatus perpetuò hoc motiuum Constitutionis Greg. IX. inculcauerit, semper tamen scio in Camera de illo non fuisse habitam rationem.

Quoquerò ad secundùm de concessione
4 collata in tempus successionis non supplantandi in electiuis, *adnot. per feudistas in cap. 1. Qui successores feudum dare teneantur*; satis facilis iudicata fuit responsio, tùm quià concessio non erat de futuro, sed de præsenti, vt infrà ad quartum obiectum Constitutionis Pij V. tùm etiam quià licèt aliqui voluerint, vt ea quæ de Prælatis, & alijs per electionem succedentibus disponuntur, procedant etiam in Papa, vt præsertim volunt collecti per *Rosenthal. de feud. c. 6. concl. 6. & concl. 17. n. 1. & alij*, hæc tamen opinio ex professo reprobata fuit per *Rotam dec. 664. n. 13. p. 2. recentiorum*, vbi habentur auctoritates & rationes, sæpius canonizata, *licet Fagnan. in c. ex parte n. 36. de feud. contradicat*, Vnde licèt quidam Cameræ adhærentes, propriæ Patriæ libertatem affectantes, valdè in hoc insisterent, Doctissimi tamen Camerales hoc motiuum frigidè deducebant.

Ad tertium verò obiectum, deductum
5 ex Constitutione 104. eiusdem Pij IV. omnium infeudationum, & concessionum reuocatoria, dicebatur, primò dictam Constitutionem alioquin claram, non reperiri vnquàm executioni demãdatam, quià spatio ferè annorum centum, non datur casus, in quo practicata sit, quod scilicet ex hac sola causa, feuda iàm concessa ad Cameram reuersa fuerint, Vndè pariter in pluribus consimilibus controuersijs meo tempore habitis, licèt sciam huiusmodi Constitutionem perpetuò per Camerales deductam esse, nunquàm tamen vidi admissam.

Licèt enim Apostolicæ Constitutiones
6 in hoc ab aliorum Principum legibus differant, quod istæ robur accipiunt à subditorum vsu, & acceptatione, illæ autem secùs, ex ea differentiæ ratione, quod alij Principes potestatem habent à populo, Pontifex autem habet immediatè à Deo, vt occasione Bullæ *Pij* de Censibus habetur *in tit. de Censibus, & sæpius sub alijs materijs*, atque contrarius vsus in Apostolicis Constitutionibus non attendatur, ob decretum irritans in eis contentum, quod quemcumque contrarium actum

actum inficit. *Cavaler. decis.* 85. 91. & 423. *dec.* 20. *n.* 24. *p.* 9. *rec. dec.* 357. *n.* 10. *p.* 11. & in alijs frequenter; attamen id procedit, vbi legis inefficacia allegaretur ex non acceptatione, vel non vsu; seù contrario vsu subditorum, secùs vbi idem Papa eiusque Officiales longissimo tempore non curarunt legis vsum, & praxim, atque videntes contrarium seruari, tolerarunt, seù non prouiderunt, quià tunc videntur ab ea lege, tacitè, &
7 de facto recessisse, seù eam abrogasse, vt optimè ita distinguendo firmat *Rot. dec.* 194. *n.* 15. *& seqq. p.* 4. *recent. tom.* 2. *& dec.* 361. *post.* 2. *vol. consil. Farin. n.* 4. *&* 5. *licet Fagnan. in c. si quis n.* 70. *de foro compet. velit quod non sufficiat tacitus, sed omnino requiratur expressus consensus Papæ, cuius tamen contrarium docet praxis*, quia multas habemus Constitutiones, & prouisiones Apostolicas, quæ Papa sciente, & tacitè approbante non seruantur, ac recesserunt ab Aula.

Sed vbi etiam prædicta Constitutio esset in viridi obseruantia, dicebam adhuc præsenti concessioni non obstare, quià expressè loquitur *de Concessionibus ex causa gratiosa, & lucratiua, sinè aliqua,*
8 *vel saltem minimè correspectiua, & non competenti recompensa, siuè necessitate, aut vtilitate non exigente*, vt in his præcisis verbis, ibi disponitur, ac etiam in dubio ità de iure dispositum intelligitur, ex regula, quod in generali Priuilegiorum, & Concessionum reuocatione, non veniunt illæ ex causa onerosa *Decian. consf.* 35. *n.* 61. *vol.* 2. *Rolan. consf.* 13. *n.* 28. *lib.* 3. *Gabr. consf.* 195. *n.* 2. *lib.* 1. *Seraphin. dec.* 499. *in fin. Ottobon. dec.* 229. *n. fin.* atque frequentissimum habemus in generali reuocatione concessionum Iurispatr: contenta in *Sac. Conc. Trid. Sess.* 25. *de Reform. c.* 9. vt non complectatur concessiones ex causa onerosa, de quo latè, ac distinctè agitur in *Lucana Prioratus, & in alijs in sua materia sub tit. de iurepatr.*

9 Princeps enim, nec volens potest de ratione Iustitiæ reuocare concessiones, & priuilegia concessa ex causa verè onerosa, puta propter acceptam pecuniam, vel seruitia præstita, cum tunc priuilegium transeat in contractum, cuius obseruantia, cum sit de iure gentium, non minus Principem, quàm priuatos obligat, quia non indè iniuriarum nasci debet occasio, vndè iura nascuntur, *ad text. in l. meminerint C. vndè vi, c.* 1. *vbi Bal. & cæteri de natura feud. idem Bald. in l. qui se patris n.* 34. *Cod. Vndè lib. vbi quod nō potest priuare feudo inuestitum per contractum onerosum Gramat. consil. cit.* 169. *n.* 21. *Crauett. de antiqu. temp. p.* 1. *n.* 16. *&* 17. quodq; concessio remuneratoria transiens in contractū à Principe reuocari non possit, *Felin. in cap. nouit de iudic. vbi cæteri, benè alijs allegatis Rolan. d. consf.* 13. *n.* 32. *& per tot. lib.* 4. *Surd. consf.* 419. *n.* 51. *& seqq. Afflict. d.* 128. *n.* 10. *vbi Adden. Capic. latr. consult.* 38. *n.* 2. *&* 3. *& dec.* 199. *per tot, Capic. dec.* 121. *n.* 16. *Rouit. super pragm. in rubr. de reuocatione gratiarū n.* 6. *& seqq. & cæteri collecti per Estobar. de purit. sanguin. par.* 1. *q.* 7. *n.* 125. *& admittere videtur idem Fiscalis Galeot. responso Fiscali* 23. quoties causa publicę vtilitatis aliud non postulat; Et hæc si procedunt in quolibet Principe laico, multò magis indubitatè admittenda sunt in Papa, qui est Christi Vicarius, æquitatis, & iustitiæ summus director, aliorumque Principum exemplar, & qui per eius regulam de iure tertio quæsito non tollendo, quam latè exornat Gomes, profitetur non tollere ius tertij, nisi dicat cum dictæ regulę derogatione.

Quod autem concessio esset ex causa onerosa, liquere videbatur, stante solutione scutorum 18667. nempe 14. m. pro prima concessione Iulij, & 4667. pro secunda concessione Pij, & pecunijs accedunt Iuliani merita per Papam deducta
10 etiam ad speciem, vnde probatio remanebat clara *ex traditione Bald. in d. l. qui se patris*, quem cæteri sequuntur supra allegati, multò magis accedente expressa declaratione eiusdem Papæ vt huiusmodi concessio vim habeat validi, & efficacis contractus, ac mutuæ obligationis.

Quibus stantibus, nil referre dicebam, eumdem Papam vsum esse verbis gratiosis, *concedimus, indulgemus, gratiam facimus*, in quibus magnum pro Camera fundamentum constituebatur, quià vis non est in cortice, & figura verborum, quæ vel de stylo Supremi Principis, vel ad superabundantiam adijci solent, sed in substantia veritatis, *vt idem Bald. d. l.*

qui

qui se patris num. 34. *Decian. consf.* 22. *nu.* 14. *vol.* 4. *Gramat. conf. Ciuil.* 100.*n.* 91. *Surd. d. conf.* 419. *num.* 61. *Vrsill. ad Afflict. dec.* 282. *num.* 4. licet enim *Spada conf.* 5. *num.* 33. *lib.* 3. dicat quod importent simplicem donationem cũ ibi allegatis, attamen ea esse æquiuoca, & importare etiã dationem in feudũ *dec.* 280. *nu.* 17. *par.* 11. *rec.*

Prout econuersò clausulæ, & verba prædicta, vt concessio vim habere debeat validi contractus, ac efficacis obligationis, non alterarent rei substantiam, neque efficerent concessionem onerosam, si verè esset gratiosa, vt in terminis Iurispatronatus concessi ex priuilegio, vt tale censeatur, quamuis dicatur censeri ex causa veræ fundationis, & dotationis, quia hoc etiam est priuilegium, *firmatur dec.* 58. *&* 88. *p.* 1. *rec.*, quæ sunt in materia magistrales, *benè in Bonon. Archipresbiteratus* 23. *Martij* 1648. *Corrado dec.* 168. *par.* 10. *rec.* vbi explicatur, quod aliud est, vbi Papa loquitur per fictionem, aliud verò vbi per veritatem, quæ semper, ac rei substantia attendenda est, non verborum figura; Ideòque totus punctus esse dicebatur in eo, an dicta pecunia ex iustitia cum meritis sufficiat ad inducendam eam correspectiuam, & competentem recompensam, quam Piana Constitutio reuocatoria postulat.

Prætendebant agentes pro Camera,
11 ad huiusmodi correspectiuitatem inducendam, requiri omnimodam æquiualentiam, quasi quod tanta pecunia solui debuerit, quanti dicta loca valerent, indèque inferebant, pro concessione Pij, super qua erat disputatio, summam solutam scut. 4667. esse valdè exiguam; Si enim pro concessione temporali ad tertiã generatione soluta erant scut. 14. m., longè maiorem summam pro perpetua soluendam fore contendebant.

Verùm pro Duce, & melius, dicebatur, ad inducendam concessionem verè onerosam, necessariam non esse omnimodam æquiualentiam, sed sufficere excessum in medietate, quia cum gratia sit indiuidua, vel tota censenda est gratia, vel tota iustitia, ideòque ad actus naturam regulandã, attendenda est qualitas præponderans, quæ attrahit, ac suffocat inferiorem, itaut actus regulatur eo iure, quo est pars præponderans, seù maior, quia indiuisibile mixtum assumit naturam simplicis præponderantis, vt in terminis concessionis Iurispatronatus, quod est indiuiduum, vt ità cognoscatur, an sit onerosa, & ex iustitia, vel ex gratia *d. decis.* 58. *&* 88. *p.* 1. *rec.* 568. *num.* 3. *par.* 4. *rec.* 218. *p.* 6. *& in alijs frequenter, in sua materia præsertim in dict. Lucana Prioratus sub tit. de iure patr.* & in specie donationis remuneratoriæ, ad dignoscendum, an merita præponderent, quod sufficiat non esse infra dimidiam rei donatæ, quoties agitur de materia indiuidua, *ex Bald., Romano, Corneo, & alijs Tiraquell. in l. si vnquam, verbo donatione largitus num.* 81. & in terminis feudalibus, vt attendatur præponderantia *Rosenthal. cap.* 1. *concl.* 2. *num.* 7. *&* 8. *& cæteri collecti per Giurbam de success. feud. prælud.* 3. *nu.* 8. licet ipse videatur exigere præponderantiã valori totius feudi, sed parùm fundatè: Ac proptereà non obstare dicebãtur auctoritates elaboratè pro parte Cameræ adductæ ad probandum, quod alicuius pecuniæ solutio non sufficit ad faciendam concessionem verè onerosam, & correspectiuam, quia omnes loquuntur, vbi pecunia est longè infra medietatem valoris, *vt per Curt. sen. conf.* 49. *nu.* 5. *&* 6. *Alber. Brun. conf.* 18. *num.* 9. *lib.* 1. *Rolan. conf.* 53. *nu.* 26. *& seqq. lib.* 1. *Maudell. Alba conf.* 382. *num.* 39. *Paul. de Monte Pico conf.* 100. *n.* 16. *Peregr. conf.* 56. *n.* 12. *lib.* 6. *qui allegabantur.*

Non solùm autem summa soluta præponderabat excedendo medietatem, sed rigorosè adæquabat totum valorem, si enim dicimus per actum occultum refutationis, seù extinctionis primæ concessionis Iulij, secundam concessionem Pij esse ex integro, & vt nunc (vt verius esse probatur infra super tertio puncto Bullæ Pij V.), & tunc certum est, combinãdo omnes pecunias solutas, ascendentes ad summam scut. 18667., adæquare, quia eo tempore attento, redditus vtriusq; loci importabant annua scuta 500.,
12 quæ valutando iuxtà modum originatum à decisione Seraphini 1030., ad rationem scilicet duorũ cum dimidio, plus, vel minus, & sic duplò plusquam allodialia ex ijs, quæ habentur *in Romana legitimæ, & alijs hoc eod. tit.* important, id,

id, quod est solutum, & si quid deficit, supplent Iuliani merita, quæ absque alia probatione per Principem narrata, &
13 ad speciem redacta dicuntur probata, latè Surd. d. conf. 419. n. 66. Capic. latr. d. consult. 38. n. 6. cum seqq. Rouit. pragm. 25. de feud. n. 45. latè Rot. in Sarsinaten. feudi 22. Iunij, & 18. Septembris 1645. Dunozetto post controu. Contrij decis. 18. n. 56. & 19. n. 4. & in alijs, quia est propositio plana in Curia.

Neque opus est probari, meritorum valorem adamussim æquiualere rei concessæ, vt pro Camera motiuabatur; quià in regulandis præmijs, quæ propter merita dantur, attendenda est qualitas dantis, si enim est priuatus, quem solum obligat ratio iustitiæ commutatiuæ re-
14 gulandæ ab aritmetica proportione dati, & accepti, tunc intrare forsan potest obiectum, secùs autem si est Princeps, quem obligat ratio iustitiæ distributiuæ ad remunerandum, prout decet Principis munificentiam, ex qua sæpè pro modico oportuno seruitio magnum præmium de condigno datur, *vt eruditè Tiraquell. d. l. si vnquam verbo donat largitus n. 84. & benè Rouit. dicta pragm. 25.* vbi quod totum feudũ præsumitur à Principe iudicatur prẽmium æquiualens merito, & ratiocinatur *Castill. lib. 5. contr. 89. n. 89. Venturin. conf. 32. n. 64. & 65. & benè conferunt quæ habentur per Rot. dec. 354. n. 136. & seqq. par. 11. rec.* vbi quod ex qualitate concedentis id regulãdum est, atque aliàs nemo tot bellorum periculis pro Principum seruitio se exponeret, si spes præmiorum regulata esse deberet iuxtà aritmeticam proportionem iustitiæ commutatiuæ; multò magis in casu nostro, in quo ingentia Iuliani, eiusque domus merita ergà Sedem Apostolicam considerantur pro simplici supplemento pecuniæ solutæ.

Hinc prorsùs vanum, ac futile reputatum fuit motiuum, non quidem per do-
15 ctos Camerales, sed per adhærentes deductum, quod inter Principem, & Subditum non dantur merita obligantia ex lege Iustitiæ ad remunerationem, cum subditus teneatur seruire Domino, iuxtà aliquorum opinionem omninò reprobatam, quià sufficit esse seruitia, quæ communem vsum aliorum subditorum excedant, vt ex lege gratitudinis, & conuenientiæ obligent naturaliter ad antidora, vt in specie concessionis remuneratoriæ factę per Dominum subdito, *Tappia dec. 6. n. 35. & seqq. Capic. latr. dicta consult. 38. n. 24. & seqq. latè Venturin. d. consil. 32. n. 73. & seq.* vbi concordantes, ac habemus passim receptas donationes meritorias inter patrem, & filium, Dominum, & famulum &c. de quo *in Romana donationis prò Castellano, hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum.*

Vltrà quod manifestum æquiuocum
16 esse dicebam procedere cum decisione Seraphini in valutando ipsa feuda ad rationem duorum cum dimidio, Tùm quià iste valor inualuit post editam dictam Bullam 35. Pij V. de non infeudandis, ob quam, sublata spe acquirendi Castra, & bona Iurisdictionalia à manibus Papæ, satis notabile incrementum acceperunt huiusmodi bona existentia pœnes Barones, & Domicellos, vt est notorium; quià multà Castra, quæ hodiè valent scut. 100. m., nec quidem pro 10. m. acquisita fuerunt, tùm etiàm quià à temporibus Pij IV. citrà, ob auri excrescentiam, ac statum pacificum istius præsertim Italiæ partis, omnium bonorum, etiàm allodialium valor notabilissimè excreuit, ideòque istud tempus regulandum non est cum illo huius concessionis, quandò ob non valdè remotum Vrbis excidium, ac etiàm proptèr proxima bella habita sub Paulo IV. inter Sedem Apostolicam, & Regem Catholicum, rerum status erat deplorabilis, ac pretia præsertim Castrorum, & feudorum erant in intimo, rerum enim pretia non habent certam, & determinatam metam,
17 sed hominum opinione varietatem recipiunt ex tempore pacis, vel belli, abundantiæ, vel penuriæ *adnot. per Bald. & alios in l. 2. C. de rescind. vend. præcipuè Cagnol. n. 25. Corn. conf. 181. n. 56. lib. 2. Ias. conf. 54. n. 22. vol. 1. Mascard. de probat. concl. 650. n. 7. Ciriac. alios congerens controu. 453. n. 51. & seqq.*

Ac demùm quià etiàm hodiè valutan-
18 tur in Statu Ecclesiastico Castra, & bona Iurisdictionalia ad rationem scutorũ duorum cum dimidio, ac etiam duorum, & minùs, quandò excepta illa remota feudalitate, quam pro Papæ superioritate latè probare conatur *Spada conf. pr. lib. 1.*, sunt allodialia ad quoscumque extra-

traneos hæredes trãnſitoria, nullumque
habent ſeruitij onus, vel deuolutionis
periculum; ſecùs autem feuda ad certas
generationes, ſiuè pro ſolis hæredibus
Sanguinis conceſſa, quià hæc longè mi-
nùs æſtimantur, vt ego pluries practi-
caui, præſertim in æſtimatione Caſtri
Graffignani exiſtentis in hæreditate il-
lorum de Baglionis, de ordine Congre-
gationis Baronum æſtimati ad inſtan-
tiam Domitillæ Ceſiæ, quià cum Came-
ra prætenderet eſſe feudum certo perſo-
narum generi conceſſum, deuolutioni
ſubiectum, econtrà verò Creditores
prætenderent eſſe Caſtrum allodiale ad
quoſcumque tranſitorium; Periti iuxtà
ſecundam qualitatem æſtimarunt pro
ſcut. 40. m. & vltrà, & iuxta primam
pro ſcut. 26. m., ex recepto iuris prin-
cipio, quod onera minuunt valorem
dec. 278. n. 3. p. 4. rec. tom. 2. & paſſim, ideò-
que feuda minus allodialibus æſtimari
firmat aliorum auctoritate *Roſenthal.
c. 9. concl. 63. n. 8. de quo latiùs agitur ſub
hoc eodem titulo in Romana legitimæ.*

Nec obſtare viſa fuit replicatio, in
regulanda ſecunda conceſſione Pij, de
qua eſt quæſtio, attendendas non eſſe
pecunias pro prima Iulij conceſſione ſo-
lutas, & ſic habendam eſſe ſolùm ratio-
nem ſcutorum 4667., tum quià hoc aſ-
ſumptum verè non ſubſiſtit, quià vna
conceſſio confuſa eſt cum altera, vt in-
frà, tùm etiàm quià diſtinguendo pri-
19 mam conceſſionem ad tertiam genera-
tionem, à ſecunda importante ſolam fu-
turam prorogationem ad alias genera-
tiones, iſta non eſt aliud, niſi conceſſio
futuræ ſpei incertæ, quæ poterat effe-
ctum non ſortiri, vel illum obtinere poſt
200. annos, quibus tres generationes
durare poterant, vndè commodum re-
preſentationis ſcutorum 4667. ſpatio
tanti temporis longè ſuperat integrum
valorem, maximè attenta incertitudine,
itaùt ſi Pius hanc futuram ſpem expone-
re voluiſſet vænalem, vtique nec empto-
rem pro mille inueniſſet *ad communiter
not. in l. de fideicommiſſo C. de tranſactio-
nibus*, & quod ſpes incerta, vel nullam,
vel modicam recipiat ęſtimationem *dec.
320. n. 24. & 25. par. 6. rec.*

Et licèt ad augendum conceſſionis
20 valorem, Camerales inculcarent adau-
ctam eſſe Dignitatem, ſeù titulum Mar-
chionatus, attamen reſpondebam, di-
gnitates de iure non eſſe vænales, ſed à
Principe concedi gratis benemerenti-
bus: *Apõte de poteſt. Proregis tit. de Electio-
ne officialium* §. 8. *n.* 32. *& tit. de diuerſis
prouiſionibus circà finem operis ſub tit. de
limitatione expenſarum n.* 4. vbi exclamat
in Regno Neapolitano eſſe abusũ, qualis
exulat huc vſq; à Papæ tẽporali ditione,
& habetur in Parmen., & alijs hoc eod. tit.
propter onera, quæ ſecum fert dignitas,
maximè quià, cum ex prædictis, pecunia
ſoluta adæquet valorem, idcirco ingen-
tia merita Iuliani, aliud præmium, niſi
iſtud habuiſſe videntur.

Demùm quoad tertium obiectum de-
ductum ex Conſtitutione 35. Pij V. de
non infeudan; confirmata, ac in parte
21 ampliata per Innocent. IX., Clem. VIII.,
& alios Succeſſores Pontifices, facilis vi-
debatur reſponſio, quia Pius IV. non di-
rexit conceſſionem ſolis ſucceſſoribus
poſt dictam generationem extituris, ſed
ipſi Iuliano, eiuſque deſcendentibus, al-
terando in multis primam conceſſionẽ,
tũ ex prorogatione à tribus generationi-
bus ad omnes, quã ex limitata poteſtate
nominandi, atquè ex pretij augumento,
& ex Dignitate, ſeù titulo Marchiona-
tus ſuperaddito, ideòque inducta fuit
nouatio, per quam, deſtructa prima con-
ceſſione per actum occultum refutatio-
nis in manu Domini, facta dicitur noua
Inueſtitura, nouum feudum ex integro
conſtituens, *iuxtà gloſ. inſignem in c. bi
qui de præben. in 6., quam litteris aureis
ſcribendam dicit Felin. in c. de cauſis poſt
n. 2. de off. deleg. Bald. conſ. 436. n. 2. lib. 1.
Alex. conſ. 151. n. 1. & 2. lib. 6. Seraphin.
dec. 1362. n. 3. Greg. d. 522. n. fin. Rot. dec.
165. n. 10. par. 10. rec. & dec. 321. n. 4.
par. 11. & conferunt deducta per Afflict.
dec. 112. n. 5.* cuius opinio per Vrſill. im-
pugnatur, quoties ex innouatione reſul-
tet pręiudicium agnatorum Ius haben-
tium ex antiqua Inueſtitura, & quorum
intereſt illam non tolli vel alterari, ſecùs
vbi ſola contentio eſt inter ipſum Do-
minum concedentem, & conceſſiona-
rium, vt latiùs diſtinguendo habetur
in Vrbeuetana feudi diſcurſu ſequenti,
ideòque cum Piana Conſtitutio loqua-
tur de futuris non autem de præteritis,
iſtam non comprehendit, atque ſuper-
fluum viſum fuit aſſumere inſpectio-
nem

nem super declaratione conclusionis, au, & quandò lex noua, quæ regulariter respicit futura, complectatur etiam præterita, perfectionem de futuro expectantia, quia concessio est perfecta ab initio, vt obseruantia docuit, dum ex tunc idem Iulianus, eiusque primæ, secundæ, & tertiæ generationis descendentes, titulo Marchionatus se decorarunt, ergò ad eos directa fuit concessio, atque ex tunc effectum sortita fuit.

Vndè Congregatio Cameralis ex Fis-
22 calibus in notabili parte constituta, nõ expectato iudicio Tribunalis Cameræ, videns solidissima esse Ducis fundamenta, prætensionem deseruit, atque Dux pacificè potitur feudis.

Ex eisdem verò rationibus proximè
23 suprà deductis, aduersùs obiectum resultans ex Bulla Pij V. de non infeudandis, euanuit, ac irreleuans iudicata fuit prætensio excitata per Ciuitæ nouæ Cõmunitatem, quæ antequàm Concessio Pij sequeretur, omnes eius redditus dederat Iuliano, eiusque hæredibus, & successoribus, quousque dicta Terra esset sub eorum dominio, cum obligatione supportandi onera publica ex dictis redditibus sufferri solita, quasi quod attento tempore assignationis, intentio fuerit dandi ad solas tres generationes; siquidem causa dandi fuit dominium, quod adhùc durat, cum huiusmodi assignationes per Communitates fieri soleant Dominis tanquàm earum maritis, adinstar mulieris dantis Viro eius bona in dotem, vt habetur in Pisauren. Molendinorum discursu præcedenti.

Dominium autem à Pio prorogatum durante adhùc prima concessione, non est nouum, sed idem, assumens omnes
24 qualitates primo competentes, *ad text. in l. sed etsi manente ff. de precar. vbi Bart. Castr. Angel. & alij, & in l. dies cautioni ff. de damno infecto, idem Castr. cons. 389. lib. 1. Decian. cons. 11. num. 29. lib. 1. & cæteri, de quibus in Romana prorogationis officij sub tit. de regularibus*, dantes exemplum in homine, qui licet nascatur paruulus, & posteà crescat, adhùc tamen est idem non diuersus homo.

Hæc enim est differentia inter prorogationem concessam adhùc durante prima, & aliam post illam expiratam, quod ista sapit nouam concessionem, illa verò est eadem, periǹdè ac si ab initio ità pro tempore etiam prorogato concessa esset, vt probant superius allegati, & *Rota in Toletana Archipresbiteratus 3. Iunij 1658. Albergato*, vndè officium prorogatum eo durante est idem, non diuersum *Bar., Roman., Castr., & cæteri vbi supra, Aponte de potest. Proreg. de diuers. prouis. sub rubr. de potest. substituen. in off. num. 7. Larrea alleg. 50. num. 108. in fin. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 28. num. 68. Rouit. cons. 104. num. 12. lib. 2. Salgad. in laber. par. 2. cap. 27. num. 62. & dicta Romana prorogationis offic. sub tit. de Regular., & per Rot. decis. 338. num. 22. par. 11. rec.* Et in specie feudi, vel emphiteusis prorogatæ *Caldas. de renouat. emphit. quæst. 3. num. 1.*; Maximè quia
25 vt dictum est eadem causa durat, ergò idem durare debet effectus, vt idem operetur propositum in proposito, quod oppositum in opposito *Tiraquell. cess. causa in præfat. num. 17.*

Dignitatis autem, vel dominij alteratio non immutat rei substantiam
26 *Oldrad. cons. 239. & 267.*, vbi firmat, quod si Prior fiat Episcopus, retinet ea, quæ Priori concessa erant, & magis proximè *dict. consil. 267. num. 4.*, vbi quod si in certo loco quis fuerit deputatus Vicarius, & deindè sit creatus Comes, retinebit eadem Iura Vicario competentia, & ità fuit etiam tacitè sopita præsens controuersia; quæ tamen decisio in hac vltima parte nullam affert vtilitatem Duci, insistenti, potiùs ad reprimendam aliquorum Subditorum audaciam contrà patriæ bonum contendentium, dum onera potius exuberant.

VRBEVETANA FEVDI

PRO CIVITATE VRBISVETERIS, ET CAMERA APOSTOLICA ILLI ADHÆREN.

CVM

COMITIBVS DE CORBARIA.

Casus decisus in Camera pro Ciuitate, pendet reuisio.

Feudum, quod prætenditur ex aliqua causa deuolutum, si eidem concedatur, an dicatur nouum, vel antiquum, & an noua concessio dicatur potiùs remissio pęnæ, & caducitatis, quàm verè concessio noua.

An ob Canones non solutos feudum deuoluatur ipso iure, vel requiratur sententia declaratoria.

De Concessionibus, & actibus factis per Bonifacium IX. et alios Pontifices durante Schismate, an sint reuocati per Concilium Constantiense.

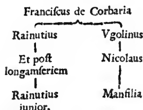
SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Noua concessio an faciat feudum nouum, vel nè, pendet à puncto, an antiqua inuestitura duret, vel sit resoluta.*
3 *Princeps non potest absque consensu omnium interesse habentium alterare Inuestituram antiquam, ac immutare naturam feudi faciendo de antiquo nouum.*
4 *Possunt simul stare, quod feudum sit eodem tempore nouum, & antiquum respectu diuersarum personarum.*
5 *Bonifacius IX. fuit Pontifex durante Schismate.*
6 *Per Concilium Cōstantiense reuocatæ fuerunt omnes concessiones, & infeudationes factæ durante Schismate.*
7 *Idem Bonifacius IX. reuocauit omnes concessiones, & vniones à se factas.*
8 *Doctori attestanti de Constitutione Apostolica an credatur, si de illa aliter nō constet.*
9 *Confirmatio actus inualidi dicitur noua concessio.*
10 *Concilium Constantiense an fuerit approbatum per Papam Martinum in omnibus, vel solum in concernentibus fidem.*
11 *Referuntur Doctores dicentes Concilium Constantiense esse confirmatum à Papa, & obseruandum.*
12 *Concilium Generale, An Sede Papali vacante possit statuere contrà Ius, & facere ea, quæ potest Papa.*
13 *De Constitutione sexta Greg. IX. prohibente alienationem bonorum Patrimonij B. Petri sine assensu Cardinalium.*
14 *Infeudatio facta per Principem de loco, quod non ab ipso immediatè possidetur, sed ab aliqua Ciuitate dicitur subreptitia.*
15 *Ob non solutionem Census feudum deuoluitur, vndè si denuo concedatur, dicitur feudum nouum.*
16 *Culpa Feudatarij in non soluendo Canones an præiudicet in feudo ex pacto, & prouidentia Successoribus iure proprio venientibus.*
17 *Confessio Feudatarij super non solutione Canonis illam non probat ad commodum confitentis, vel habentium causam ab eo.*
18 *Secùs ad commodum Domini, cui sufficit negare solutionem ab allegante probandam, nec Dominus tenetur probare negatiuam.*
19 *Assertio Papæ, vel alterius Principis probat veritatem.*
20 *Confessio cessante fraude probat, sicuti econtrà non probat, vbi adest fraudis suspicio.*
21 *Feuda Ecclesiastica, & Ecclesiæ Romanæ deuoluuntur ipso iure ob non solutum Censum ex Constitutionibus Apostolicis.*
22 *Quid autem de iure cōmuni, an feuda ex ista causa deuoluātur, distinguuntur plures casus, & constituitur regula negatiua, quæ declaratur.*
23 *Vbi deuoluto feudo ob non solutum Censum sit eidem feudatario noua concessio, an hæc faciat feudum nouum, vel remaneat antiquum, distinguuntur casus.*
24 *Quid vbi noua concessio sit ob lineam finitam.*
25 *Quandò noua concessio dicatur facta per viam remissionis caducitatis, vel per viam nouæ concessionis.*

26 Sen-

26 *Sententia antiqua dicitur iustificata etiam sine actis, si est obseruata.*
27 *Præscriptio centenaria, an præiudicet omnibus etiam iure proprio venientibus.*
28 *Agnati scientes fieri nouam Inuestituram antiquæ innouatiuam, & non contradicendo, an sibi præiudicent.*
29 *Diuisio, vel renunciatio feudi, an præiudicet renuncianti in successione mortuo renunciatario, itaut fiat locus deuolutioni ad fauorem Domini.*
30 *Decisio Casus.*

DISC. V.

1 BONIFACIVS IX. de anno 1398. concessit Francisco Comiti de Corbaria in feudum nobile, pro se suisque hæredibus in perpetuum, sub annua præstatione vnius accipitris, Castra Montis Leonis, & Campi Vrseoli, quorum primum fama est vsque ab anno 1506. per Ciuitatem Vrbeuetanam constructum esse; Defuncto autem Francisco, superstitibus Rainutio, & Vgolino, atque ad hunc secundum dictis Castris in diuisione obuentis, cum ipse ac etiam Franciscus pater à solutione dicti Census defecissent, Nicolaus V. anno 1449. eadem Castra, quæ ad Cameram deuoluta censeri dixit, vnà cum tribus alijs Castris, Fabri, Salicis, & Montis Gabionis, per nouã Inuestituram sub Censu vnius Crateris argentei vnciarum sex, alijsque pactis, & conditionibus à dicta Bonifacij Inuestitura diuersis, in feudum concessit Vgolino præfato, à quo transierunt in Nicolaum nuncupatũ Fracassa, & ab isto ad Manphiliam eius filiam, & vnicam ex isto Colomnello superstitem, à cuius manibus dicta Castra tanquàm deuoluta vindicauit Sedes Apostolica sub Sixto IV, qui de anno 1478. ea concessit sub annuo censu Florenorum quinque Bartholomeo de Ruuere, quẽ deindè legitimum inuestitum, & possessorem, non obstantibus dictæ Manphiliæ, & aliorum quorumcumque iactationibus, & vociferationibus, idem Sixtus de anno 1484. motu proprio, & ex certa scientia declarauit, vt de his cõstat apud *Corneum conf. 239. vol. 1. & Crotum conf. 399.*; Ruuerius autem Castra prædicta, excepto illo Campi Vrseoli, de anno 1494. vendidit Ciuitati Vrbisueteris, cui idem Papa alienationem confirmando, eadem sub eodem Censu ad formam nouæ Inuestituræ concessit, eaque pacificè possedit spatio annorum 140. circitèr, post quorum lapsum, Rainutius Comes de Corbaria præfati Francisci primi acquirentis descendens, prætendendo dicti Castri Montis Leonis Inuestituram à Bonifacio concessam adhùc durare, litem excitauit in Tribunali Cameræ Apostolicæ, in quo disputato dubio de anno 1636. restricta fuit difficultas, vt videretur, An Inuestitura per Nicolaum facta Vgolino sit noua concessio, & an in feudis Ecclesiæ, deuolutio intret ipso iure ob non solutionem Canonis, vel Census, licèt hæc secunda pars ordinata sit ad primam, cuius resolutio magnam habet dependentiam ex hoc puncto.

Reassumpta igitur iuxtà dictam restrictiuam Causæ disputatione de anno 1660., dicebatur per actorem (& in hac parte benè), huiusmodi quæstionis decisionem pendere ab eo, an antiqua In-
2 uestitura esset, vel nè terminata, quia si adhùc durat, non potuit noua concessio alterare feudi naturam, ac tollere Ius ex prima Inuestitura agnatis competens, & quæsitum tollere, esset enim tollere Ius tertij, quod Princeps facere non solet, neque iuxtà vnam opinionem absque graui causa publicam vtilitatem respiciente potest, vnde in dubio præsumitur noluisse, sed potiùs circumuen-
3 tum esse, neque verborum formulæ aliquid operantur, vel attenduntur, vt omissis generalibus, in specialibus terminis feudorum, illorumque mutationis de antiquo in nouum. *Bald. in cap. 1. §. his verum de success. fratrum cap. 1. de eo*

qui sibi & hared. suis & c.1. S. fin. de feud. Guard. Schrader. de feud. p. 5. c. 2. n. 39. & 40. Apont. dec. 40. n. 20. Giurb. de succes. feud. prælud. 5. n. 63. Rosenthal. c. 2. conclus. 17. n. 1. & in glos. Gizzarell. dec. 28. n. 49. & 50. & generaliter Rosenthal. c. 10. conclus. 11. n. 1. & per tot. Peregr. cons. 7. n. 15. & 24. lib. 3. Giurb. d. prælud. 5. n. 5. & seqq. vbi innumeros de more colligit. Capic. Latr. dec. 70. n. 44. vbi ex Afflicto, & alijs, quod potiùs præsumitur error.

Idque etiam si expressa accedant verba nouam concessionem importantia, quià stant benè simul idem feudum esse nouum, & antiquum, diuersis respecti-
4 bus, nouum scilicèt respectu recipientis, & habentium causam ab eo, quià sic voluit, ideòque eius factum à seipso vel suis dependentibus impugnari non potest, antiquum verò respectu agnatorum ex antiqua Inuestitura vocatorum, proprioq; iure independenter venientium, *vt probant Isernia in c. 1. de eo qui fecit finem agnato vers. secundus est casus, Rimin. iun. cons. 18. n. 170. Giouagn. cons. 60. n. 20. & 21. lib. 1. & cons. 25. n. 11. lib. 2. Surd. cons. 5. n. 31. cons. 308. n. 34. & cons. 427. n. 50. Vrsin. de feud. p. 2. q. 1. artic. 1. n. 11. circà medium*; Esset enim aliàs in potestate Domini, & possessoris feudi, inuicem colludendo, priuare agnatos illo iure, quod ex prima Inuestitura irreuocabiliter acquisierunt.

Pro parte verò Ciuitatis, Ego & alij pro ea scribentes, non negabamus dictas propositiones de iure veras, posita validitate vel duratione primæ Inuestituræ, quarum tamen vtramque deficere
5 dicebamus, quià cum Bonifatius IX. fuisset Pontifex durante Schismate, initium habente ab obitu Gregorij XI., terminato per Concilium Constantiense, vbi declaratis insubsistentibus Iuribus trium eodē tempore pro Summis Pontificibus segerentiū, nempè *Greg. XXII., Benedicti XIII. & Io: XXII aliàs XXIII*, siuè per viā renuntiationis, siuè per viam depositionis, vel declarationis nullitatis; Electus fuit Martinus V., sub quo Ecclesia Cattolica tranquillè quieuit, Idem Concilium irritas ac inualidas declarauit om-
6 nes concessiones durante Schismate factas, *vt constat in S. item dicta Sancta Synodus post Constitutiones Carolinas inter Concilia collecta à Bimyo tom. 7. p. 2. pag. 1129. 1131. & alias 1159.*

Idque comprobari dicebam ex Bulla Martini V. *sub datum Romæ apud SS. Apostolos 15. Septēbris anno 8.*, vbi claris verbis, non enunciatiuè sed positiuè asseritur, in dicto Concilio abolitas esse omnes Concessiones, & infeudationes factas durante Schismate, & meritò, quià cum tunc quilibet pro Papa se gerens, subditorum beneuolentiam, ac obedientiam affectaret, tanquàm sui Papatus fundamentum, idcircò opus erat gratias, & concessiones, etiam inordinatè profundere, Vndè mos fuit Martini V. sæpiùs respondere, quod *obseruentur Priuilegia & Constitutiones Pontificum, qui fuerunt antè Schisma, vt præsertim habetur in Sipontina Catred. 13. Ianuarij 1659. Cerro, de qua sub tit. de præeminentijs.*

Et de reuocatione exemptionum aliorumque Priuilegiorum durante Schismate facta per idem Concilium, *habetur apud Geminan. cons. 35. Buratt. dec. 452. n. 1. Gregor. dec. 509. n. 1. & per tot. & in dicta Sipontina Catred. Cerro S. Tertiò à Martino &c.*

Eò magis quià idem Bonifacius, qui
7 anno IX. sui Pontificatus huiusmodi Inuestituram dederat, rectè sciens quanta facilitate, præter forsan intentionem, & ob temporum necessitatem, indebitas fecisset concessiones, & gratias, per Constitutionem sub datum 11. Kal. Ianuarij anno 14., quam ego vidi autenticam extractam à registro Apostolico lib. 153. Bullarum fol. 174., productam in iudicio in dicta Sipontina, reuocauit, & annullauit omnes, & singulas vniones, & concessiones factas quibuscumque laicalibus personis de quibuslibet Ecclesiarū bonis, etiamsi essent Terræ, Castra, aut Villæ, prædictaque omnia corroborata manent ex præcedenti decreto Concilij Lateranensis celebrati sub Alex. III. c. 2., vbi statuitur alienationes factas de rebus Ecclesiasticis durante Schismate omni firmitate carere, ideòq; data prædictæ Inuestituræ nullitate seù abolitione, non potest per Francisci Successores dici aliquod Ius quæsitum, sed Nicolai concessio facta Vgolino remanet noua.

Aduersus præmissa, pro actoris parte duo dicebantur, vnum nempè quod Martinus V. per eius litteras relatas *per Crotum*

tum conf. 399. *n.* 43. mandat Bonifacij
concessionem robur, & efficaciam obti-
nere, Alterum verò quod gesta per Con-
cilium Constantiense viribus carerent,
tanquàm Apostolica Confirmatione de-
stituta, dùm Martinus V. præfatum
Concilium quoad fidem concernentia
solùm confirmauit, *vt testatur Bimius in
notis ad Seß.* 45. *fol.* 1179. Neutram au-
tem responsionem subsistere dicebam;
Quatenùs enim pertinet ad primam;
quidquid sit de veritate dictarum litte-
8 rarum Martini, de quibus aliter non
constat, quàm ex assertione scribentis
apud *Crot. d. conf.* 399., cui in ijs, quæ
facti sunt, non creditur, vt in puncto
Doctorum attestantium de Constitutio-
nibus Apostolicis, illis in forma autenti-
ca non exhibitis, vel in Bullario non
existentibus, firmauit *Rota in Sulmonen.
Distributionum* 20. *Iunij* 1653. *Bichio S.
nec releuat*, vbi nulla ratio habita fuit,
quod Barbosa testaretur de quadam con-
stitutione Apostolica Sixti V. quæ non
exhibebatur, & de qua causa habetur sub
tit. de benef.

Admissa etiam dd. Litterarum verita-
te, illę potiùs retorquentur, quià restri-
ctæ sunt ad Vgolinum, eiusque filios, &
descendentes, igitur non possunt vlterius
operari, ideoque respectu Vgolini feu-
dum nouum dicendum est, tanquàm ab
ipso obtentum vigore dictarum Littera-
9 rum, quæ tanquàm concedentes execu-
tionem actus iàm inualidi, vel aboliti,
speciem habent nouæ concessionis, cum
confirmans actum inualidum, dicatur
dare de nouo, *c.* 1. *vbi omnes de transact.
Bal. in l.* 3. *n.* 12. *C. de rerum permutatione
Gratian. discept.* 992. *n.* 11. *Larrea alleg.*
73. *n.* 1. *Rot. dec.* 157. *n.* 9. *&* 10. *p.* 6.
recen. Surd. dec. 245. *n.* 6. *de qua conclusione
habetur etiam in firmana feudi discursu
præcedenti*; maximè quià per diuisionem
ista Castra in solum Vgolinum obuene-
rant, ipseque solus tanquàm interessatus
curauit obtinere dictas Litteras Marti-
ni, qui ei non autem alijs ignotis, & non
volitis gratificari dignatus est.

Quoverò ad secundam responsionem,
10 constanter dicebam, Bimium politio-
ris litteraturæ professorem, in scientia
tamen Canonica parum versatum, so-
lemniter æquiuocasse, siquidem Papa
Martinus in loco per eum indicato *seß.*
45. *fol.* 1561. respondendo Littuanis, &
Polonis, dixit quod omnia, & singula
per præsens Concilium conciliariter de-
terminata, conclusa, & decreta in mate-
rijs fidei, tenere & inuiolabiliter obser-
uare volebat, ipsaque ità conciliariter fa-
cta approbabat, & ratificabat, & non
aliàs.

Ex quibus verbis plura resultant, pri-
mò, quod dicta verba important ipsius
Papæ obligationem ad inuiolabilem ob-
seruantiam, quę proinde restrictiuam
habet ad materias fidei, sed non propte-
reà excluditur, quod alia decreta impro-
bauerit, vel confirmare noluerit; secun-
do, quod ità prudentissimè Papa voluit
approbare gesta conciliariter, non au-
tem approbare primas Sessiones, in qui-
bus non conciliariter aliquid de Papæ
potestate dictum fuerat, ideòque Cardi-
nalis *Bellarminus tom.* 2. *lib.* 1. *de Concil.
c.* 7. *fol. mihi* 13. dicit, Concilium istud
quoad primas Sessiones esse reprobatum,
sed quoad alias esse à Martino approba-
tum, atquè ab omnibus Cattolicis recipi.

Et quod Martinus omnia gesta in
11 Concilio approbauerit, *firmant vltrà
Bellarmin. loco cit. Castrens. conf.* 66. *n.* 2.
circà finem lib. 1. *Azor. Instit. moral. p.* 2.
lib. 5. *c.* 17. *verf.* 17. *Generale Concilium
Constantiense Coriolan. in Breuiar. Cronolo-
gico sub anno* 1417. *fol.* 266. atque sepiùs
firmauit Rota pręsertim *apud Coccin. dec.*
295. *n.* 11. *apud Royas dec.* 335. *n.* 4. *in
Dertusen. augumenti* 24. *Maij* 1647. *Ve-
rosp. dec.* 594. *p.* 10. *rec.* quod scilicet substi-
neantur acta Benedicti XIII. & Io. XXII.
ob approbationem Concilij, & omnium,
clarius comprobatum remanet ex supra
insinuata Bulla eiusdem Martini *sub da-
tum Romæ apud SS. Apostolos* 15. *Septēbris
anno* 8., vbi positiuè asserit dictam conci-
liarem dispositionem circà annullatio-
nem concessionum Schismate durante,
ideoque miratur, quod quidam Petrus
Grarezelli insisteret concessioni Castri
de Pilis sibi d. Schismate durante factæ
in Comitatu Venaissino, dictæque Bullæ
præcisa verba sunt, ibi. *Non sinè admi-
ratione accepimus, quod licèt in Sacro Ge-
nerali Constantiensi Concilio, & eo appro-
bante omnes, & singulæ concessiones, & in-
feudationes de quibuscumque Castris, Vil-
lis, locis, & Terris Romanæ Ecclesiæ &c.
à tempore aboliti Schismatis, & eo durante
citrà*

citrà facta reuocata extiterint, & Castra &c. ad ius & proprietatem eiusdem Ecclesiæ redacta fuerint, nihilominùs quidam Petrus Grancellus &c. Fatua siquidem fuisset eius admiratio cum dicta positiua assertione, eiusque effectuatione, si huiusmodi acta apud ipsum pro validis, & confirmatis non haberentur; Cum enim tunc nullus adesset certus Pontifex, idcirco Pontificia potestas deuoluta videbatur ad Concilium *vt ex Turrecrem. & alijs Fagnan. in c. significasti n. 24. de elect.*, ideò eius acta seruanda sunt.

Dicebatur etiam ingeniosè per Ca-
12 meræ Aduocatum, ætate, ingenio, profunda doctrina, & summa in omnibus eruditione, inter primos Europæ viros venerandum, reuocationem huiusmodi concessionum schismate durante factarum, emanasse in Concilio sede vacante post Ioannis XXII. depositionem, ac Gregorij XII. admissam renunciationem, & Benedicti XII. priuationem, seù intrusionis declarationem, quo casu Concilium Generale dicitur habere eamdem disponendi, & reuocandi potestatem, quam habet Papa, *vt dicunt Geminian. cons. 65. n. 7. & Castr. cons. 66. n. 2. p. 1. vbi in specie loquitur de hoc Constansiense, neque negat. Iacobat. de Concil. lib. 5. art. 17. n. 3. & seqq.* vbi solùm *n. 6.* limitat, dummodò tacitè, vel expressè postmodum approbetur per Papam, de cuius tacita, ac expressa approbatione constat ex præmissis, sed non fuit iudicatum opus assumere has altiores inspectiones, dum ex alijs punctus remanere videbatur clarus.

Idem ex officij debito Iurium Came-
13 ræ acerrimus propugnator, fortiter insistebat super alia præfatæ Bonifacij Inuestituræ nullitate resultante *ex Constitutione Greg. IX.* per quam disponitur, vt de patrimonialibus sinè cōmuni fratrum consilio, & assensu alienatio nulla fiat, cum huiusmodi Castra sita sint in patrimonio B. Petri, sed motiuum, nec Iudicibus, nec alijs scribentibus arridebat, tùm quià ista Constitutio contrario vsu abolita videtur ob amplas derogatorias in Concessionibus apponi solitas, vt habetur *in dicta Firmana feudorū discursu præcedenti*, tùm etiàm quià tàm Inuestitura Nicolai facta Vgolino, quàm aliâ Sixti facta Runereo & Ciuitati eodem defectu laborabant, vndè liquet hanc inuestiendi formam non esse in vsu.

Alter ex huius partis Aduocatis do-
14 ctissimus, insistebat super dictæ Bonifacianæ concessionis subreptione, eò quià Papa supposuit huiusmodi Castra immediatè spectare ad Cameram, & Sedem Apostolicam, & tamen spectabant ad Ciuitatem Vrbeuetanam, quæ ædificauerat à fundamentis, ideòque dicebat esse subreptitiam infeudationem à Principe factam de Castris ad Ciuitatem spectantibus, non facta speciali mentione, ad quod allegabat *Alber. Brun. cons. 12. n. 17. & seqq. Crauett. cons. 592. n. 23. & 24. Menoch. cons. 264. n. 31. & seqq. præsertim n. 52. & 53. & Giurb. cons. 89. n. 8. post med & seq.* sed pariter istud motiuum non habuit plausum, quià de Ciuitatis dominio, dabantur quidem adminicula cum communi apud illos Ciues traditione, sed non concludens probatio, quam subsequens obseruantia tollebat, dum deuolutis Castris ad Cameram per mortem Nicolai Fracassæ, in acerrima famosaque lite agitata per mansiliam, Ciuitas se non opposuit, neque sui dominij curauit facere probationes, quas eo recenti tempore poterat commodè facere, neque demùm eadem Ciuitas à Runereo tanquàm aliena emisset, ideòque non videbatur in hoc motiuo solidum fundamentum constitui posse, sicuti constitui credebatur in primo resultante à Concilio Constantiense, vt supra.

Omnes verò scribentes, tàm pro Camera, quàm pro Ciuitate, concorditer
15 insistebant super resolutione dictæ Bonifacianæ Inuestituræ quantumuis validæ, ob non solutum Censum, tàm per Franciscum primum acquirentem, quàm per Vgolinum Successorem, ob quam causam feudi deuolutio ipso iure sequi dicitur, ideòque prima concessione resoluta, altera quæ postmodum fieret, omninò noua censenda esset, de qua conquæri non possunt agnati vocati per primam iam cessatam, seù resolutam, vt constat ex infrà allegandis.

Verùm quià super hoc, magna indigestaque mole, fuerunt hinc indè multa deducta, idcircò pro clariori, tam istius causæ, quam etiam ipsius articuli frequēter cōtingibilis resolutione, plures inspectiones distinctè habendas esse dicebam;

pri-

Prima est, an cessatio à solutione probata dicatur per Domini, ac Feudatarij confessionem, itaut ista præiudicare valeat successoribus proprio iure venientibus, vel aliundè sit iustificanda; Secunda posito defectu solutionis, an incurratur feudi deuolutio, vel priuatio in genere, & an illa sequatur ipso iure, vel potiùs requiratur sententia declaratoria; Tertia posito, quod incurri dicatur ipso iure, an & quando concessio facta eidem Feudatario, qui caducitatem incurrit, vel eius Successori, dicatur noua vel antiqua, & quandò vtramq; habeat qualitatem.

Super prima, præsupposita conclu-
16 sione hodiè in foro recepta, vt per culpam possessoris non soluendo Canones, vel alia gerendo, incurratur caducitas, etiam in præiudicium Successorum ex pacto, & prouidentia vocatorum, nisi constet collusiuè, ac in fraudem gestum esse *ex deduct. per Clar. §. emphit. qu. 8. Fulgin. tit. de solut. Canon. qu.* 1. *num.*48. *Coccin. decis.* 343. *num.* 1. *Caualer. decis.* 398. *in princ. & alios passim*; dubitatio
17 solùm remanet, an huiusmodi defectus per solam ipsius possessoris confessionem probetur, & negatiuam tenent *Bardellon. cons.* 55. *num.* 14. *vers. nec visum fuit Facchin. cons.* 79. *num.* 28. *lib.* 1. *Hector Felic. alleg.* 35. *num.*8. *Fulgin. prox. sup. num.* 62. *Mantica dec.* 373. *nu.* 4. *Coccin. decis.* 343. *num.* 2., quia prohibitus alienare, dicitur etiam prohibitus confiteri, & hanc puto verissimam sententiam, quatenus controuersia percutiat solùm commodum ipsius confitentis, vel habentium causam ab eo, itaut Dominus non sit in causa, neque de ipsius principali interesse agatur, quia scilicèt feudi, vel emphyteusis possessor de nouo inuestitus, tanquàm primus acquirens disposuerit ad fauorem incapacium attenta Inuestitura antiqua, & isti contendant de noua qualitate ex dicta confessione resultante, quia esset admittere probationem ex propria confessione ad proprium commodum in alterius præiudicium emanata contrà Iuris principia; multò magis si aliqua fraudis inditia, vel suspiciones vrgeant, de quibus *Fulgin. d. tit. de solut. Canon. q.* 1. *nu.* 52. *& seqq.* nisi econuersò dicta confessio sit aliundè adminiculata, pluraque concurrant adminicula illius veritatem comprobantia, fraudem, & collusionem excludentia, in quibus terminis rectè procedit magistralis decisio *Caualerij* 398. ac ità de plano omnia isto casu conciliantur.

Vbi verò controuersia est cum Domi-
18 no, cuius principaliter intersit concessionem esse nouam, quia scilicèt ità sequuta sit deuolutio, quæ aliàs attenta antiqua Inuestitura non sequeretur, & tunc omninò probabilius videtur, confessionem possidentis ab ipso Domino acceptatam eidem suffragari, quia Dominus qui est certus creditor non tenetur probare negatiuam solutionis, sed illa probata dicitur eo ipso, quod non probatur affirmatiua, *vt generaliter Affl. dec.* 91. *num.* 2. *Greg. d.* 139. *Neapolitana pecuniaria* 27. *Ianuarij* 1653. *Meltio, & in specie glos. Bart. Bal. & cæteri absq; discrepante in l.* 2. *C. de Iure emphit. Fulgin. aliorum cumulator tit. de solut. Canon. q.* 4. *num.* 1., Multò magis, vbi cum negatiua de iure præsumpta, concurrit partis confessio ab ipso Domino acceptata; quoniam aliàs esset præsumere duplex mendacium, & delictum, in possessore scilicèt confitente, & in Domino approbante, nisi vrgentia collusionis, & fraudis inditia concurrant, ex eisdem supra in præcedenti casu allegatis.

Fortiùs vbi Domini directi qualitas
19 talis est, quod in eo non de facili cadat præsumptio collusionis, & fraudis, vt est præsertim Papa, vel alter magnus Princeps, cuius sola assertio probationem facere dicitur *Peregr. cons.* 24. *nu.* 7. *& 8. lib.* 1. *Seraph. dec.* 330. *nu.* 2. *Gregor. & adden. decis.* 239. *nu.* 6., ac etiam ex parte possessoris confitentis nulla dignoscitur causa fraudandi, *vt ponderatur in d. decis.* 398. *Caualer.*, quod absque dubio procedere dicebatur in præsenti, tunc etenim fraudis suspicio intrat, quãdò Feudatarius, vel emphyteuta id affectasset, quia nempè tamquàm primus acquirens alienare voluerit, quod attenta prima Inuestitura facere non poterat, siuè quod vigore nouæ Inuestituræ habilitare voluerit eius filios, vel alios à se prædilectos ab antiqua exclusos, cũ similibus, quæ omnia in præsenti cessare dicebatur, quia Vgolinus omnesque eius Descendentes masculi iam habebant

Ius

lus successionis priuatiuè ad descendentes fratris stante diuisione, vndè improbabile est, quod absque aliqua propria vtilitate voluerit cum aperta malignitate post extinctam eius descendentiam excludere illam fratris, vt potiùs Castra ad Cameram deuoluerentur; Prout improbabile est, quod Nicolaus V. absque aliquo præsentaneo commodo huiusmodi mendacium canonizare voluerit, vndè hic primus punctus videbatur, prout in effectu est, satis planus.

Secunda inspectio est super Iuris quę-
21 stione in abstracto, an ob non solutionem Census, feuda deuoluantur; Ista quæstio in feudis Sedis Apostolicæ hodiè nullam habet controuersiam, tanquàm expressè decisa per *Constitutionem 63. Greg. XIII.*, qui declarat, siuè ex antiquis Pontificijs Constitutionibus relatis à *Cobellio ad Bullam boni regiminis cap. 24. num. 21.*, siuè de consuetudine inualuisse, vt feuda ipso iure ex huiusmodi causa deuoluta censeantur, quod etiam determinatũ fuit in Concilio Constantiensi *post Carolinam apud Bimium fol. 1131. litt. C. & in fin. & litt. D.*, ac ità non semel iudicauit Tribunal Cameræ Apostolicæ præsertim *prima Decembris 1578. in vna Maceraten. Deuolutionis feudi Matelicæ contrà illos de Othonibus*.

In terminis verò Iuris communis,
22 *Facchineus lib. 7. controu. cap. 87.* quinque refert opiniones, quarum prima est simpliciter affirmatiua, quam in feudis præsertim Ecclesiasticis deducunt *gl. Innoc. Monach. & cæteri in cap. ad Apostolicæ 27. de re iudic. in 6. verbo reprehendi, & tenent Bald. in c. quæ in Ecclesiarum nu. 25. de Constit. Curt. de feud. par. 4. num. 79. & seqq. & cæteri congesti per Rosenthal. cap. 10. concl. 34. in glos. litt. F. Vulteius de Feud. cap. 11. num. 101. Andr. Kol. de seruitijs feudal. par. vlt. num. 16. & seqq.*, *vbi respondet in specie Facchineo, & cæteris contrarium tenentibus, Linckolten. disp. feud. c. 10. concl. 17.*, *qui alios cumulant*.

Altera est opinio de directo contraria simpliciter negatiua, quam post *Specul. de emphyt. §. nunc verò num. 108.* & alios antiquiores veriorem dicunt *Facchin. vbi supra, Schrader. p. 9. cap. 6. nu. 75. & seqq. Rosenthal. cap. 10. concl. 34. per tot. Clar. §. feudum qu. 51. in fin. ibiq; latè alios cumulans Harprecht in addit. Berchentor. de feud. cap. 3. nu. 26. Carolus Kincherchin. discursu de feud. ex pacto n. 135. & seqq.*

Tertia est distinguentium, an pro feudo soluatur solùm Census absque aliquo fidelitatis iuramento, vel cum illo, vt primo casu non incurratur caducitas, secundo autem sic, sed istam meritò irridet *Rosenthal. d. conclus. 34. num. 59.*, quia si deficit fidelitas, non est feudum, nisi in solo vocabulo, sed res allodialis data sub Censu, ideò extrà nostram materiam.

Quarta, & quinta sunt distinguentium inter Censum modicum solùm in signum subiectionis, & dominij, ac magnum correspectiuum ad fructus, siuè an Census sit causa principalis, & finalis concessionis, vel potius impulsiua, & cõsecutiua ex deductis per *Schrader. p. 9. c. 6. nu. 76. & seqq.*

Mihi placebat, ac omninò verior videbatur, prout videtur secunda opinio negatiua, ex ea viua ratione deducta per *Facchin.*, *Rosenthal. & alios*, non esse inducendas pęnas, vbi leges feudorum non induxerunt, neque in feudis, præsertim ad effectum odiosum, & pęnalem, licitum esse argumentum à similibus, atque ità passim, excepto Statu Ecclesiastico, seruari videmus, præsertim in Regnis vtriusque Siciliæ, vbi frequens est feudorũ vsus sub seruitio pecuniario, quod adoha vocatur, quia per cessationem à solutione non datur locus deuolutionibus, sed agitur ad implementum.

Hæc tamen negatiua opinio pro regula constituta, limitanda est, vbi Feudatarius dolosè, & affectatè, ex quadam temeritate, quasi in spretum Domini, seù dominij, & Superioritatis denegationem, non soluit Censum, siuè vbi ob huiusmodi Censûs non solutionem, grauia damna resultent Domino in graui necessitate constituto, quia tunc dicitur inesse crimen felloniæ, seù lesæ Maiestatis, *vt aduertit Rosenthal. d. conclus. 34. num. 63.*, siuè intrant termini *text. in l. si quis maior C. de transact.*, & secundum primam limitationem benè loquitur *Innoc. IV. in d. c. ad Apostolicæ*, Federicum ob nouennalem defectum à solutione Census mereri reprehensionem, quam

quam *gl. Innoc. & cæteri* explicant pro priuatione, quià non solutio proueniebat ex temeritate, & spretu; iniquum enim aliàs esset, vt ob simplicem negligentiam non soluentis accipitrem, vel aliquam modicam recognitionem, debeat caducitatem pati in præiudicium suum, ac vniuersæ descendentię, & hæc mihi videtur genuina veritas, huic tamē Ciuitati non præiudicans, quià ex Concilio Constansiensi tunc iàm edito, & ex alijs de quibus infrà, casus erat extra dictam quæstionem.

Aduertendum tamen Constitutiones Apostolicas inducentes deuolutionem in feudis Ecclesiasticis ob non solutum Censum, esse quidem operatiuas ad tollendam dictam Iuris communis dubietatem, ac successiuè ad effectus de quibus hic, & alios, non autem ad illum exorbitantem, quem Fiscales prætendunt, vt lapso biennio desperata sit spes Feudatarij ad deducendum iustas excusationis causas, siuè ad illam moræ purgationem, quam ipsa æquitas Canonica induxit, & de qua non semel *sub tit. de emphyteusi*; Irrationabile enim videretur, vt Ecclesia Romana, & Sedes Apostolica, quæ fuit prædictæ æquitatis mater, & auctrix; eamque alijs seruandam proponit, & disponit, debeat illam denegare seu non seruare.

Posito autem in casu de quo agitur, ex
23 dicta Conciliari dispositione, siuè ex antiqua feudorum Ecclesiasticorum consuetudine, quam annuere videntur *Canonistæ in d. c. ad Apostolicæ*, atquè enunciat *Greg. XIII. dicta eius Constitutione 63.* intrare deuolutionem ipso iure; Quatenùs ad tertiam pertinet inspectionem, discurrendo pro veritate dicebam cum eadem distinctione superius in prima inspectione tradita, spectandum scilicèt fore effectum, ad quem de hoc puncto disputari contingat; Si enim controuersia est inter agnatos ex prima Inuestitura venientes, & illos eorum Ius à nouo inuestito desumentes, itaùt Dominus non sit in causa, nequè de eius interesse principaliter agatur, & tunc nisi constet de omnimoda sinceritate, ac veritate nouæ Inuestituræ, quià scilicèt verè, & realiter absque fraudis, vel collusionis suspicione feudum Domino sit deuolutum, atque ab isto ex aliqua noua causa, & tanquàm feudum verè nouum, omninò independenter à prima concessione & à meritis maiorum, quibus prima concessio facta fuit, siuè cum nouis additionibus ac legibus omnino diuersis, & tunc verius dicebam Inuestituram non censeri alteratam, sed durare antiquam, itaùt noua concessio in effectu aliud sapere non dicatur, nisi caducitatis, & pęnæ remissionem, quamuis vtatur verbis nouam concessionem importantibus, & in his terminis procedunt decisiones *coram Mantic. & Coccino, & in Bonon. bonorum emphyt. coram Pamphilio, & multæ aliæ, quæ circumferri solent, latè Bardellon. cons. 55. & cæteri*; vix enim dari potest casus huiusmodi sinceritatis, ac veritatis, proindèque ad hunc effectum considerabiles videbantur ponderationes scribentium pro actore circà incorporationem effectiuam, & alia veræ caducitatis iam sequutæ & effectuatæ inditia desiderata.

Aut verò controuersia est cum Domino, de cuius interesse principaliter agatur, & tunc secùs, quià dùm propter iam incursam caducitatem, resolutum est ius omnium Ius habentium ex antiqua Inuestitura, itaut esset in eius arbitrio & facultate denuò concedere eidē, vel alteri, idcircò quoad se noua dicitur gratia, per quam præiudicium pati non debet, dùm non per viam simplicis remissionis, sed per viam nouæ, & integræ concessionis processum est, & in his feudis atquè ad hunc effectum loquuntur (ac verissima videtur eorum opinio) *Isern. in c. 1. sub. num. 1. de Vasall. decrep. ætat. ibidem Præpos. n. 3. Aluarot. n. 2. propè fin. Bal. in cap. Imperialem §. Insuper sub nu. 8. de probib. feud. alien. per Feder. & cæteri remissiuè adduct. per Tiraquell. de retr. lign. §. 32. gl. vnica num. 29. Schrader. p. 2. cap. 3. num. 43. Rosenthal. c. 2. concl. 18. num. 2. latè Cannet. ad c. volentes §. sed occurrit à num. 9. ad 28. pag. 119. & seqq. & hanc veritatem canonizauit Rota in Portuen. Stagni 10. Iunij 1641. §. finali coram Panzirolo, quæ est decisio 89. num. 43. & seqq. part. 9. recent. & satis benè in Romana deuolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Iunij 1652. coram Bichio quarum secunda est decis. 277. par. 11. recentior & dec. 340. num. 18. & seqq. eadem p. 11.* Vis enim est in resolutione primæ Inuestituræ, atquè in facultate,

F quam

quam Dominus habebat non concedendi eidem feudatario, sed alteri penitus extraneo, vel nemini, absque eo quod agnati in prima Inuestitura vocati conqueri possent, Nam ità nulla eis inferri dicitur iniuria.

Hinc cessante dicta libertate conce-
24 dendi ciuilibet extraneo, per nouam concessionem non efficitur feudum nouum, sed remanet antiquum, quamuis prima Inuestitura sit finita, vbi nempè non ex feudatarij culpa, vel delicto, sed ex temporis, vel generationum fine sequitur deuolutio, quià adhuc agnatorum Ius durare dicitur ob renouationem eis debitam, vt benè distinguendo firmatur *apud Beroum cons. 112. num. 3. & 4. lib. 1. & in allegatis Romana deuolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Iunij 1652. Bichio.*

Ideòque isto casu quæstiones esse so-
25 lent potiùs facti quàm Iuris circà Domini voluntatem, & quid ipse gerere voluerit, an scilicèt procedere per viam simplicis remissionis caducitatis, seù per viam nouæ concessionis ex integro, quod in casu controuerso erat satis superque clarum, non solùm quià Papa Nicolaus expressè vtitur verbis nouam ex integro concessionem importantibus, sed etiàm quià admixta erant alia tria Castra, quæ tanquàm vnum corpus cum istis duobus constituentia, sub diuerso Censu vnius Crateris argẽtei, ac sub omninò diuersis pactis, & legibus concessa sunt, quo casu voluntas est indubitata, vt distinguẽdo benè aduertit *Isernia in d. cap. 1. de Vassal. decrep. ætat. Rosenthal. cap. 2. concl. 18. vbi fideliter multos registrat, & benè comprobat Rota in proximè allegatis decis. coram Panzirolo & Bichio. Seraph. dec. 1379. n. 1. & 2.*

Omnemque penitus difficultatem in proposita facti specie cessare dicebam ex subsequutis, quià defuncto Nicolao nuncupato Fracassa Vgolini filio, ac vltimo masculo de hac linea, superstite Mansilia eius filia, inter istam, & Cameram acerrima exorta est controuersia, tàm in Vrbe, quàm in ipsa Ciuitate Vrbis Veteris famosa, itaùt omninò pro certo dicendum sit deuenisse ad notitiam descendentium Rainutij, qui tunc in fatis proximo parentelæ gradu cum Mansilia constituti erant; & tamen visa dictæ Mansiliæ succumbentia ratione sexus nõ comparuerunt, nec aliquid deduxerunt, vt verisimillimum est deduxisse eorum Ius vigore primæ Inuestiture, Atquè deindè facta per Sixtum IV. Inuestitura Ruuereo, idem Sixtus motu proprio, & ex certa scientia declarauit legitimam deuolutionem, quæ sententia transacta in iudicatum, subsequutã habuit pacificam ob seruantiam spatio annorum 140. & vltrà, per quam præsumitur tunc omnia iustificata esse ac solemniter acta, cũ sententia excedens metam 30. annorum, & obseruata, dicatur antiqua non indi-
26 gens actorum iustificatione, secum trahens præsumptionem iustificationis *Cassador. dec. 3. num. 1. de procur. Mantic. dec. 296. n. 6. & 7. Buratt. dec. 376. n. 6.* multo magis accedente centenaria, & vltrà per quam omnis melior titulus allegari potest *ex deduct. sup. in Pisauren. Molendinorum hoc tit.*

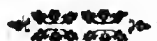
Et quod præscriptio centenaria præiudicet omnibus agnatis, tam præsenti-
27 bus, quàm futuris *benè ac latè Ciriac. controu. 3. n. 63. & sequen.* vbi cæteri cumulantur, multo magis sumendo istius temporis longissimum interuallum, non pro pura & formali præscriptione (quo casu intrant difficultates, de quibus *Rosenthal. cap. 9. conclus. 84. & 85.*) Sed pro obseruantia corroboratiua dictæ Sententiæ Sixti IV. coram quo dici potest omnia esse tunc iustificata, quæ nunc iniuria temporis non habentur.

Si enim Domino faciente nouam In-
28 uestituram tanquam de feudo nouo, agnati habendo scientiam & non contradicendo per annum sibi præiudicant *Roman. cons. 70. num. 3. & alij deduct. per Cephal. cons. 30. n. 31. & sequen.* (cuius tamen assumpti veritas non firmabatur, sed solùm deducebatur in argumentum, *quia Menoch. cons. 467. n. 2. & seqq.* benè aduertit, quod est rigor odiosus à Principe non seruandus; multò magis accedẽte scientia probabili cum acquiescientia annorum ferè 200. à prima scilicèt concessione facta per Nicolaum vsque ad tempus motæ litis.

Addita etiam probabili ratione silentij, quia nempè per diuisionem inter Vgolinum, & Rainutium subsequutam, per quam cõuentũ est, vt cuilibet Castra, & bona assignata sint, itaùt vlterior re-

gres-

gressus ad bona dimissa, & renunciata nunquàm remaneat, licèt enim regulariter diuisio in feudo, vel emphyteusi non præiudicet, quia vnus inuestitus al-
29 teri renuncians suam portionem renunciare censetur durante Iure renunciatarij, non autem vt Domino in contractu non contemplato locum faciat *ex theor. Bart. cons. 58. & in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. num. 24., quam communiter cæteri sequuntur congesti per Rot. dec. 186. par. 3. rec. & 176. num. 12. & seq. par. 5. & pluries sub tit. de renunciationibus*, attamen id procedit in dubio, in quo renunciatio censetur personalis, sed non excludit potentiam contrariæ veritatis, quodque renunciatio fuerit realis omnium exclusiua, quæ sola possibilitas sufficit, stan-
30 tibus tot Pontificum Sententijs, & declarationibus cum subsequuta pacifica obseruantia annorum ferè 200., Ideòquè iustè, ac fundatè Tribunal Cameræ iudicauit contrà actorem, declarando Inuestituram Nicolai esse nouam, quamuis actori concessa fuerit noua audientia.

EVGVBINA,
SEV
CIVITATIS CASTELLI CASTRI
PRO
COMITISSA DE CANTALMAIIS
CVM CAMERA.

Casus disputatus in Congregatione Camerali, & sopitus cum concordi temperamento.

Castrum an præsumatur feudale, vel allodiale, Et cui incumbat vnam, vel alteram qualitatem probare, an scilicet Domino Agenti ad deuolutionem, esse feudale, vel hæredi Feudatarij defuncti esse allodiale, Et quatenus aliquæ feudalitatis probationes, vel inditia concurrant, an exindè resultet exclusio feminarum: Et aliqua de subfeudo regulando à natura feudi; Et an omnia Castra possessa, vel concessa per Duces Vrbini dicantur spectare ad illum Statum, seù Ducatum.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *In feudo, quod non constet esse rectum, & proprium etiam feminæ succedunt remissiuè.*
3 *Cui incumbat onus probandi qualitatem feudalem, vel respectiuè allodialem.*
4 *Subfeudum regulatur à feudo, & dicitur eiusdem naturæ.*
5 *Castrum præsumitur potiùs allodiale, quàm feudale.*
6 *Vbi etiam constaret de feudalitate, adhuc doceri debet de tali, quod sit locus deuolutioni.*
7 *Feudum Regni Neapolitani est femininum.*
8 *Possessio, quam Fiscus in casu prætensæ deuolutionis de facto apprehendit, quid operetur.*
9 *De conclusione, vt id quod est intrà fines feudi non præsumatur feudale, quomodò intelligenda.*
10 *Subfeudum an possit esse diuersæ naturæ, quàm feudum, & quandò.*
11 *Subfeudum debet concedi gratis.*
12 *De familia Vbaldina allecta in illam Feltriorum.*
13 *Recensentur plura adminicula, quod Castrum alio titulo, quàm feudi possideretur.*
14 *De Consilio Abbatis, vt in Statu Ecclesiastico omnia Castra præsumantur feudalia.*

DISC. VI.

1 GVIDOBALDVS Vrbini Dux, Eugubinæ Ciuitatis Vicarius, de anno 1499. Castrum Carpenarum cum Iurisdictione, & aliquibus bonis, vẽdidit pretio florenorum 12. m. Hieronymo de Bentiuolis, stipulanti pro se, suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque, cum clausula ad habendum latissi-

 mè

mè extensa, nullo onere adiecto, vel iuramento fidelitatis suscepto, nec aliqua prohibitione accedente, nisi circà alienationem Palatij, seù Fortalitij, absque ipsius venditoris, vel eius hæredum, & successorum licentia; Bentiuolus autem de anno 1579. dictum Castrum, & bona, etiam Fortalitium, de licentia Ducis successoris, vendidit Ioanni Baptistæ de Cantalmaijs, pariter acquirenti pro se, suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque, defunctoque Vincentio vltimo masculo ex dicti Ioannis Baptistæ primi acquirentis descendentibus, superstite Comitissa filia, Camera Apostolica de anno 1657. prætendens dicti Castri deuolutionem ob terminationem lineæ masculinæ, de facto possessionem accepit, Cumque dicta Comitissa recursum habuisset ad Papam, atque ab isto negotium remissum esset Congregationi Camerali, plures acres disputationes desuper habitæ fuerunt.

Demùm verò causa sopita fuit cum concordi temperamento, vt dicta Comitissa, quæ prætendebat Castrum esse allodiale, ac transmisibile ad quoscumque, illud obtineret, ac recognosceret in feudum pro descendentibus vtriusque sexus, atque ità præsens controuersia finem habuit.

Duo autem fuerunt huius disputationis puncti, seù inspectiones, primò nempè, an istud Castrum esset feudale, vel allodiale, & cuinā incumberet onus, vnam vel alteram qualitatem probandi, & secundo, posito, quod constaret de feudalitate, an dicta Comitissa eiusque descendentes etiam per lineam femininam essent illius successionis capaces.

Super hoc secundo puncto modica versari videbatur difficultas, tum quia probabilius pro allodiali qualitate respondendum videbatur vt infrà, vnde propterea cessabat occasio quæstionis in radice, dum etiam extranei quicumque erant huius successionis capaces, Tùm quia, vbi etiam talia vrgerent feudalita-
2 tis inditia, quod libero allodio excluso, feudum dici posset, adhuc tamen cùm non doceretur de Inuestitura, neque concurreret obligatio seruitij personalis cum præstatione formalis iuramenti fidelitatis, absque dubio dicendum erat non constare, quod esset feudum rectū, & proprium, cuius successio ad solam lineam masculinam restricta est, itaùt remaneret feudum impropriatum, cuius etiam fęminæ, ac alij de linea fęminina essent capaces, quinimò cum prælatione aduersus masculos remotiores, iuxtà ea, quæ super hoc puncto formitèr habentur disputata *in Mantuana feudi hoc eod. tit.*, vbi de auctoritatibus, & decisionibus, quæ super hoc puncto in præsenti etiam controuersia allegabantur.

Maior autem disputatio fuit super primo puncto feudalitatis rectæ, & propriæ fęminarum exclusiuæ, circà quem duo erant Cameralium fundamenta, primò, quod cum Fiscus esset reus, & possessor, dicta verò Comitissa esset actrix, huic incumbebat plenè, & concludentèr probare allodialitatem, quam alle-
3 gabat pro fundamanto intentionis iuxtà regulam *text. in l. actor de probat., cum alijs, quæ in proposito habentur in Pisauren. Molendinorum hoc eod. tit.*

Et secundò quod cum istud Castrum esset intrà fines, & pertinentias Vicariatus Eugubini, qui per dictum Ducem Vrbini possidebatur iure feudi recti, & proprij exclusiui sexus fęminini, idcircò istud subfeudum censendum erat eiusdē naturæ, cuius erat ipsum feudum prin-
4 cipale, tanquàm membrum regulandum à suo capite, ac reliquo corpore, *Loffredus cons. 39. num. 35. Menoch. cons. 148. num. 14.* et est communis traditio feudistarum exindè inferentium, ideò in Regno Siciliæ citrà fęminas succedere in illis feudis, quæ comparatiuè ad ipsum Regnum subfeuda dicenda veniunt, quia ipsum Regnum, & sic feudum principale est etiam fęmininum.

Alia etiam assignata ratione deficientis potestatis, quia inter requisita desiderata ad validam subinfeudationem, illud est præcipuum, vt fiat sub eisdem legibus, ac personis similis qualitatis, seù conditionis, ex ijs, quæ in specialibus terminis subfeudorum huius Status Vrbini *habentur in Senogallien. Castrorum hoc eod. tit.*

His tamen non obstantibus (reflectendo etiam ad veritatem) credebam dictæ Comitissæ pro qua scribebam, iustitiam assistere, quamuis egomet dictum concordiæ temperamentum laudauerim, & consuluerim, quia durum

est

est cum Fisco possessore, & manibus vacuis litigare.

Ad id probandum constituebam inprimis regulam, ex magis communi & vera feudistarum opinione receptam, quod non constito de Inuestitura alijsq; concludentibus feudalitatis inditijs, Castrum censendum est potiùs allodiale quàm feudale, *vt per Castr. conf. 179. num. 1. lib. 1. Alex. conf. 129. nu. 1. lib. p. Hartman. Pistor. tom. 3. q. 39. num. 2. Aponte dec. 2. Giurb. de success. feud. §. 1. gloss. 3. num. 10. dec. 93. n. 31. & sequen. par. 5. rec. dec. 69. num. 11. & sequen. par. 8. & plenius in Clomacen. Vallium, & in alijs frequenter hoc eodem tit.* Qua regula seu præsumptione generali sic stante, resultabat de consequenti, onus esse Cameræ prætendentis deuolutionem ratione feudalitatis, istam probare tanquam fundamentum intentionis, tum quia allegans regulam dicitur habere fundatam intentionem, donec constet de limitatione probanda per eum qui allegat limitationem in dubio nō præsumendam *Mantic. dec. 251. num. 4. Franch. dec. 197. num. 9. Barbos. axiomate 198.* Tum etiam quia vt aduertitur in terminis emphyteuticis *per Rot. dec. 73. par. 10. rec. & in alijs frequenter*, primum ac præcipuum requisitum deuolutionis est, vt certitudinaliter constet de illa qualitate, cuius ratione deuolutio prætenditur.

Idque adeò verum, quod licèt ad alios effectus, qualitas feudalis vel emphyteutica supponens alterius directum dominium, possit per alias probationis species, quinimò etiam per coniecturas & adminicula iustificari *Bellon. iun. conf. 44. num. 42. Menoch. consil. 395. num. 67. & in alijs hoc tit. sæpius*, ad effectum tamen deuolutionis necessaria est scriptura cō-
6 cessionis, vt ex eius tenore conijci valeat illius natura, & num sit factus eius casus, ex ea clara ratione, quod possunt simul stare esse feudum seu emphyteusim, sed ità improprium & alteratū, quod etiam fœminarum & cognatorum, vel etiam extraneorum successio intret, *vt dec. 93. num. 36. & seqq. par. 5. rec. 117. num. 1. par. 7. 162. n. 6. cum sequen. par. 9. Buratt. & adden. dec. 602. Capic. Latr. consult. 75. num. 280. & seq. Mediolanen. deuolutionis 4. Iunij 1655. Meltio & sæpius sub tit. de emphyteusi.*

Non implicat enim esse feudum verū, immò Dignitatis, & primi ordinis, cum regalibus & Iure Principatus, & tamen esse fœmininū, vt de Regno Siciliæ citrà
7 aliàs Neapolis *Mandos. 367. lit. C. Corneus conf. 16. num. 5. in fine & num. 7. lib. 1. Soccin. conf. 257. num. 2. lib. 2. Menoch. conf. 65. num. 68. & sequen. Capic. Latr. dicta consult. 75. n. 87. & seq.* ac docet frequentissima praxis de feudis Plumbini, & alijs, de quibus agitur *hoc eodem tit.* Ideoque semper verum videbatur, Fisci prætendentis deuolutionem onus esse, nedum probare feudalitatem indubio non præsumendam, sed eam talis naturæ, quod restricta sit ad certum genus, cuius finis pariter sit probatus, vt *sæpius sub d. tit. de emphyteusi.*

Fundamentum verò possessionis deductum per Camerales, nullius videbatur momenti, quoniam quidquid sit de pun-
8 cto, an possessio Fisci dici valeat vitiosa, & merè spoliatiua ad alios effectus, qui in priuato ita se de facto intrudente in possessionem de iure resultarent, ex priuilegio quod saltem ex vsu communi Fiscus introduxit non litigandi manibus vacuis, & de quo priuilegio vel vsu habetur præsertim actum *in Massanen. Castrorū hoc eodem tit.* Attamen vt ponderatur *in dicta Clomacen. Vallium, ac etiam in Pisauren. molendinorum, & in alijs*, istud quomodocumque introductū priuilegium, tolerabile quidem est ad effectum excusandi à spolio, alijsque effectibus vitiosæ, & intrusiuæ possessionis, necnon à necessitate præcisæ separationis possessorij à petitorio, & nè Fiscus quamuis fouens bonum Ius in petitorio, succumbere tamen cogatur in possessorio, vt in priuatis cōtingit, nō autem vt causare valeat dictum alium effectum inducendi probationē limitationis odiosę, & non præsumendę, ac transfundendi onus in eum, qui habens pro se regulam ac præsumptionem, grauamen, & spolium de facto passus est, quia esset multiplicare exorbitantias, & Iuris correctiones, vt præsertim aduertitur *in allegata Pisauren*, vndè reflectendo etiam ad solam veritatem, istud motiuum, omni positiui & naturalis Iuris ratione, ac fundamento destitutum videbatur.

Maioris considerationis erat alterū, quod istud Castrum vtpotè subfeudum seu

seù membrum dicti Vicariatus Eugubi-
9 ni, regulandum erat à natura sui capitis vel corporis *Decius conf.389. num.7. Rubeus Alexandrin. conf.133. nu. 11. Rimin. iun. conf. 6. num. 132.& conf. 18. num.2.* atque vbi infrascriptæ facti circumstantiæ non tollerent difficultatem, ista mihi videbatur grauis; licèt enim ego scribens tanquàm Aduocatus deducerem adeò frequenter decantatam propositionem, vt non omne, quod est intrà fines feudi præsumatur feudale, iuxtà præsertim opinionem, in qua residet Rota & Curia *ex deductis in allegatis Clomacen. & Massanen.*, Attamen hæc propositio cum declarationibus, de quibus locis allegatis, recipienda videtur in prædijs, villis, domibus, & alijs rebus iure priuato intrà fines alicuius Castri, vel feudi possideri solitis, non autem in Castris & locis Iurisdictionalibus constituentibus Vniuersitatē & corpus stans de perse, cū in his terminis non de facili sit practicabile, vt Oppida, & Castra existentia intrà fines feudi maioris, iure priuatorum prædiorum censenda sint.

Dicebam quoque, quod vbi etiam ad-
10 mittendum esset istud esse subfeudum, adhùc tamen non implicat esse diuersæ naturæ ab ipso feudo principali, cum habeamus subfeuda, quæ sub alio vocabulo feuda plana, & de tabula nuncupari solent, regulari iure allodialium, ac non subiacere rigorosis legibus feudalibus earumque restrictionibus *ex deductis per Ronitum decis.42. & plenè in Mantuana Bonorum hoc eodem tit.*

Verùm istud erat satis periculosum fundamentum, quoniam ea, quæ habentur de subfeudis aliàs feudis planis & de tabula nuncupatis, iure allodij regulandis, procedunt in illis prædijs & bonis, quæ ità concedi, vel alienari solita, feudi excadentiæ potiùs dicuntur, ac veniunt sub nomine fructuum feudi, nō autem tangunt eius partem in substantia & proprietate, *vt habetur in Senogallien Castrorum*, quod absquè dubio applicari non poterat huic Castro, quatenùs esset membrum, & de pertinentijs huius Vicariatus, quia non constabat esse de excadentijs concedi solitis, vndè remanebat verum subfeudum, quod feudatario maiori conceditur ex quadam honestate, vt milites & Barones sibi constituere valeat, *iuxtà deducta in dicta Senogallien*, sed cum ijsdem legibus & conditionibus.

Eò magis quia inter subfeudi requisita, illud censetur præcipuum, quod gra-
11 tuitò, & absque pretio vel alia recompensa fiat, ex collectis *per Altograd. conf. 5. lib. 2. num. 22. cum alijs in dicta Senogallien*, quod in præsenti cessabat, dum concessio facta erat, non iure subfeudi & beneficij per viam gratuitæ concessionis, vt militem & beneuolum Vasallum sibi constitueret, sed iure contractus merè correspectiui pretio mediante, atque ad formam priuati allodij pro hæredibus & successoribus quibuscumque, vndè stante deuolutione feudi, locus erat reuersioni huius membri ad suum corpus, & vnitatem ex regula *text. in l. lex vectigali &c.* stante subinfeudationis inualiditate iuxtà punctualiter in hoc feudo Vrbini firmata in *dicta Senogallien Castrorum*.

Solidum verò ac satis probabile motiuum, per quod omnia præmissa cessabant, atque tollebatur necessitas assumendi tot inspectiones, consistebat in cessante, ac negato facti supposito, quod scilicet istud Castrum esset intrà fines Vicariatus Eugubini, & de eius pertinentijs, cum verius videretur, illud à præfato Guidobaldo possessum non esse Iure Ducatus Vrbini, seù Vicariatus Eugubini, sed iure proprio & allodiali omninò independenter à præfato Ducatu, alijsque feudis per Inuestiturā Pauli III. vnitis, iuxtà seriem, de qua *in dicta Senogallien Castrorum*.

Ad id probandum ponderabam, ex multorum grauium historicorum testimonio, alijsque probationibus & admi-
12 niculis, fortius verò ex illius regionis constanti fama & traditione, præfatum Guidobaldum, qui huius Castri alienationem fecit, non esse de familia Feltriorum, sed de illa Vbaldinorum vtpotè filium Federici, qui filius Bernardini Vbaldini Domini della Carda adoptatus fuit per Comitem Guidum Antonium prole carentem, ac vltimum de familia Feltriorum, per quam adoptionem non amisit sed retinuit, vel actu, vel aptitudine, ac iure successionis postmodum apertæ quamplura Castra, quæ ab ista familia Vbaldina in illis partibus potenti ab

an-

antiquo possidebantur, vndè propterea ex hoc iure liberi allodij potius quàm ex dicto alio Iure subfeudi controuersum Castrum à dicto Guidobaldo possidebatur.

Comprobabam hanc veritatē ex pluribus adminiculis, quæ insimul iuncta cum regula, vt singula, quæ non prosunt &c. eam in claris ponere videbantur.

13 Primò, & fortitèr ex controuersi Castri situatione extrà Ducatum Vrbini, vel Vicariatum, & Territorium Eugubij, cum supponeretur in facto illud vndiquè circumdatum esse à territorijs Ciuitatis Castelli, Montoni, & aliorum locorum Status Ecclesiastici immediati, qui ad differentiam Status Vrbini deuoluti, in illis partibus nuncupari solet *Stato vecchio*; Sicuti enim circumdatio, vel adiacentia probat existentiam intrà limites alicuius Territorij, ità econuersò contrarium eam excludit, ex ijs, quæ satis frequentèr in hac materia situationis alicuius Ecclesiæ, vel loci intrà limites alicuius Diœcesis habentur *sub tit. de Iurisdictione, & præeminentijs*.

Secundò etiam fortitèr ex recenti rerum mutatione, quia omninò defecta in eodem Guidobaldo, siuè vera, siuè allecta familia Feltriorum, vndè Status Vrbini, & Vicariatus Eugubij transierunt in familiam Ruueream, ob adoptionem Francisci Mariæ de Ruuere sub Alexandro VI. sequutam, verisimilitèr hic nouus Dominus hanc patentèr inualidam subinfeudationem, & alienationem retractasset, si Castrum fuisset de dicti Vicariatus pertinentijs, dum tunc memoria erat satis recens.

Tertiò quia sub Leone X. de anno 1518. ob delictum Ruuerei, Status prædictus declaratus fuit deuolutus, illiusq; possessione apprehensa, omnia fuerunt diligentissimè reuisa, vt liquet ex deductis *in Pisauren. Molendinorum*, & tamen neque tunc, neque in gratia restitutoria Hadriani VI. vel in noua Inuestitura Pauli III. de isto Castro aliqua mentio habita est.

Quartò ex modo quo illius alienatio sequuta est, tanquā scilicèt de libero allodio pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, mediante pretio correspectiuo, nulloque reseruato seruitio, cum subsequuta obseruantia plurium alienationum, nullo requisito Beneplacito, nisi quoad Fortalitium, quæ omnia repugnant qualitati feudi, vel subfeudi, neq; in dubio admittēdus est adeò multiplex cumulus delictorum.

Et demum quintò fortitèr, ab ipsa obseruantia, reique euentu de facto, quia deuoluto per mortem vltimi Ducis Frãcisci Mariæ vniuerso statu Vrbini iuxtà vnionem Pauli III. dicti Vicariatus Eugubini cōplexiuo, ad M. Ducissam Etruriæ eius ex filio prædefuncto neptem, & hæredem allodialium, transieruut, nedùm bona allodialia, & priuata ex deductis *in dicta Pisauren. Molendinorum*, sed etiam aliqua Castra, vtpotè à dicto Duce alio titulo, vel iure possessa, quàm ex illo Status Vrbini, & Vicariatus Eugubini, ergò aderat possibilitas, ad actum etiam redacta alterius tituli independentis à feudo, quæ adminicula, vbi etiam singulariter, & de per se considerata pati possent difficultates resultantes ex responsionibus Cameralium, attamèn insimùl iuncta cum generali regula, seù præsumptione Iuris huic parti assistente, tollere videbantur omne dubium.

Et licèt penè miraculosæ eruditionis de Rubeis Cameræ Aduocatus multos adduceret historicos negantes dictam adoptionem, ac affirmantes dictum Federicum fuisse filium Guidi Antonij ex nobili muliere susceptum, cum aliqua solùm discrepantia, nùm in constantia matrimonij vel extrà, Nihilominus dicebam, quod vel facta comparatione in numero, & qualitate Chronistarum, maior, & sanior pars assistebat dictæ adoptioni, Vel quod ista diuersitas sufficeret ad offuscandum, ac reddendum dubium, id quod asserebatur, ex parte Cameræ agentis ad deuolutionem, ex recepta propositione, quod reo, seù habenti iam intentionem fundatam, sufficit offuscare, ac dubias reddere probationes actoris cum contraria possibilitate, quæ sufficit ad operandum, vt probatio non dicatur concludens, & perfecta *Surd. cons. 505. num. 6. Merlin. decis. 597. num. 34. aliàs 229. par. 6. rec. Roias decis. 456. sub num. 3. Barbos. axiom. 191. num. 2. cum sequen.*, & est frequens axioma, potissimè tot alijs adminiculis concurrentibus insimùl, & vnitim

tim vt suprà ponderandis.

Decantabant quoquè Camerales solitas cantilenas deductas *ex celebri consil. Abbatis*, ac alijs congestis *per Spadam cons. 1. lib. 1.* super præsumenda qualitate feudali in Statu Ecclesiastico, sed facilis erat responsio (adeò frequentèr ità causarum necessitate, vel oportunitate exigẽte repetita in alijs hoc eod. tit.) quod cessantibus inuestitura alijsque requisitis feudi recti, & proprij, ista præsumpta feudalitas, rectè procederet ad effectum alti dominij, & superioritatis Papæ, tollendumque illud purum allodium, per quod nemo recognoscitur, nisi Deus, non autem exindè inferri potest ad feudalitatem rectam, & propriam, quæ subiaceat consuetudinibus feudorum, vt notoria praxis docet in casu fortiori Castrorum existentium in ipso patrimonio B. Petri, quinimò & in ipsius Vrbis districtu.

MANTVANA FEVDI, SEV BONORVM

PRO EPISCOPO, CVM DVCE MANTVÆ.

Casus per Rotam primo loco decisus ad fauorem Domini mediati, deindè ad fauorem immediati, & causa pendet.

Subfeudi deuolutio per lineam finitam, vel alium casum, an fiat ad subinfeudantem, & Dominum immediatum, vel ad infeudantem, & Dominum directum mediatum.

Et quandò subfeudum transeat in feudum directum, & in capite.

SVMMARIVM.

1 *FActi series.*

2 *Deuolutio subfeudi regulariter fit ad subinfeudantem, non autem ad D. Directum mediatum.*

3 *Intellige, vbi penès subinfeudantem remanet pars feudi, vel remanent reliquiæ, secùs si nihil.*

4 *Vbi totum feudum subinfeudatur, nihil retento, subfeudatarius dicitur habere immediatè à Domino directo.*

5 *Renunciato, vel cesso feudo ad fauorem vnius, an eo cessante, feudum reuertatur ad renunciantem, vel potiùs aperiatur Domino, vel remotiori agnato.*

6 *Feuda Episcopatus Mantuæ ex consuetudine sunt alienabilia, & de eis Feudatarius potest disponere.*

6 *Beneplacitum Domini, vbi ex pacto reseruatur, an sit necessarium, etiamsi aliàs de iure non requireretur.*

8 *Non est immorandum in doctrinis, & regulis generalibus, vel similibus, vbi habemus speciales.*

9 *In materia feudali, an procedatur per similia.*

10 *Si plura feuda vni personæ, & per vnam Inuestituram conceduntur, an efficiantur vnicum feudum, vel adhùc remaneant plura, & diuersa.*

11 *Feuda Mantuana consistere dicuntur etiã in modico petio terræ.*

12 *An, & quandò subfeudum fiat feudum directum, & in capite, & numeris seqq.*

13 *Distinguuntur species feudorum, quæ scilicet sint feuda, & quæ subfeuda, & quæ sint feuda quaternata.*

14 *Subfeudum concessum à Feudatario cum assensu Domini nulla reseruatione sibi facta efficitur feudum directum, & immediatum.*

15 *Secùs si aliquid sibi reseruat, quia tunc assensus Domini tollit obstaculum, ac operatur solùm licentiam subinfeudandi.*

16 *Si Episcopus concedit Prælato inferiori de assensu, & licentia Papæ Iurisdictionem in Oppido, vel loco Diœcesis, an dictus locus remaneat de Diœcesi sub Episcopi superioritate.*

17 *Decisio Causæ pro subinfeudante.*

18 *Sed decisio non placet, & de ratione.*

19 *In feudis non admittitur simulatio, neque intrat regula plùs valere, quod agitur, sed dicitur Feudatarius ille,*

quem

quem Dominus inue ſtiuit, licèt iſte ſimulatè pro alio quæſierit.

20 *Idem dicitur in officijs, & beneficijs.*

21 *Obſeruantiæ, tanquàm Interpreti eſt deferendum.*

DISC. VII.

1 EPISCOPVS Mantuanus de anno 1332. prçuia narratiua, quod terræ poſitæ in Inſula Reueri (hodiè Podij nuncupata) à tempore immemorabili de conſenſu, & auctoritate Summi Pontificis, certis perſonis infeudatæ fuerint, & per aliquorum mortem abſque ſucceſſore, aliqua feuda fuerint aperta, ſed ob temporum calamitates deteriorata, Volens de conſilio Io: Andreæ, & Ricchardi de Malumbra Inſignium Iuriſconſultorum tunc viuentium, Vaſallos ſibi conſtituere, dictaque feuda aperta concedere, Ideò intuitu beneficiorum, quæ ſibi, & Prędeceſſoribus præſtitit Aloyſius Gonzaga Mantuæ Dominus, eumdem *pro ſe, & filijs, ac liberis ſuis maſculis, & fœminis in perpetuum, in feudum honorificum cum Sacramento fidelitatis inueſtiuit, cum clauſula ad habendum, & quidquid ei, ſuiſque hæredibus placuerit ſine contradictione Epiſcopi faciendum, ſaluo iure directi feudi Epiſcopatus &c.*, quæ Inueſtitura fuit deindè ſucceſſiuis temporibus ad fauorem præfati Aloyſij ſucceſſorum renouata, etiam cum iure ſubinfeudandi.

De annis autem 1535. & 1537. Maximilianus Gonzaga à dicto Aloyſio deſcendens, dictorumque feudorum poſſeſſor, de aliquibus ex dictis terris in loco nuncupato *dell'Angelo*, ſubinfeudauit Hieronymum Piperarium, & de annis 1548. & 1551., idem Maximilianus, reſeruato aſſenſu Epiſcopi, quatenus opus eſſet, liberauit dictas Terras ab omni iure feudali, itaùt de cętero dictus Piperarius, eiuſque hæredes eas haberent vti allodiales, & liberas ab omni iure feudali, cum verbis, & clauſulis ampliſſimis, & de anno 1555. ad inſtantiam eiuſdem Maximiliani, Cardinalis Gonzaga tunc Epiſcopus, receptis à Piperario quibuſdam alijs Terris, prædictas vtſuprà liberatas, à iure directi dominij Eccleſiæ, & Epiſcopatus etiam exemit, & liberauit, ſed impugnante Epiſcopo ſucceſſore huiuſmodi liberationem, ac prætendente propterea deuolutionem; Eodem Maximiliano procurante, anno 1569. obtinuerunt filij, & hæredes Piperarij denuò per Epiſcopũ de dictis Terris inueſtiri, à quorum manibus deuenerunt in quoſdã de Abdua, qui etiam nouam Inueſtituram ab Epiſcopo receperunt, ab iſtis verò tranſitum fecerunt in quoſdam de Gonzaga, & ſucceſſiuè in quoſdam de Caſſinis, qui omnes ab Epiſcopo pro tempore renouationes, ſeù nouas Inueſtituras acceperunt.

Terminata demùm linea prædictorũ de Caſſinis per obitum Comitis Vincentij, qui de illa fuerat vltimus ſuperſtes, ortaque proindè lite ſuper deuolutione inter Epiſcopum, & dicti Vincentij vxorem, ac hæredem, obtentiſq; ab Epiſcopo in Rota fauorabilibus reſolutionibus, obtinuit admitti ad cauſam Dux Mantuæ, prædictorum Aloyſij, & Maximiliani deſcendens, & ſucceſſor, prętendens ſibi tanquàm Domino immediato, & ſubinfeudanti, non autem Epiſcopo Domino mediato, deuolutionem ſuffragari, ac ſubfeudum apertum eſſe, vndè aſſumpta diſputatiune in Rota coràm Cerro Decano *ſub die 28. Ianuarij 1658.* pro Epiſcopo reſponſum fuit.

Licèt enim Iuris regula ſit, ſubfeudorum deuolutiones ad ſubinfeudantem,
2 tanquàm Dominum immediatum, non autem ad Dominum directum, & mediatum ſpectare, *per text. clarum in cap. Imperialem §. illud quoq; de prohib. feud. alien. per Feder.*, *vbi Iſernia, & cæteri*, qui licèt loquantur de deuolutione ex cauſa delicti, vndè aliqui dubitant de caſu alienationis, vel mortis, vt benè motiuãdo habetur *apud Ciriac. contr. 82. num. 2. & 3. vbi allegantur Piſtor. Roſenthal., & cæteri, & per eumdem contr. 598. num. 12. & ſeqq.*, in omnibus tamen caſibus ex rationis identitate ſtatuenda venit regula, iuxtà facti circumſtantias limitanda, prout eam admittunt *Ciriac.* pro Domino directo, & mediato ſcribens, *ac Rota in d. deciſ. coràm Cerro* pro eodem Domino mediato reſpondens.

Ea tamen intelligenda venit, vbi pęnes subinfeudantem aliquæ remanent
3 feudi partes, vel reliquiæ dominij (quod directum subalternum, vel vtile superius, à feudistis dici solet,) itaut remaneat in Feudatario extremū habile reuersionis, seù coniunctionis subfeudi ad suam primæuam integritatem, secùs vbi infeudās nihil pro se retinuit, sed omne Ius à se abdicādo in subinuestitū transtulit, iuxta distinctionem *Isterniæ in d. c. Imperialem sub. num. 63. quem cæteri sequuntur congesti per Rysenthal. cap. 11. concl. 18. in glos. litt. C. Ciriac. dicta controu. 82. nu. 4.* qui scribens in indiuiduo pro Episcopo Mantuano, pro eo dicit decisum, & ex hoc ità sensit Rota in dec. desuper edita prædicta *die 28. Ianuarij 1658.*

Et meritò, quià vbi feudatarius totum feudum, (homine concedente) subinfeudat, dicitur fieri à feudo extraneus, adinstar ementis pro persona nominanda, qui facta nominatione fit à venditione alienus, illaque substantiata remanet cū persona nominata, perindè, ac si directè emisset per organum, & instrumentum nominantis, quos terminos passim in subinfeudatione totius parificant feudistę, apud quos data validitate subfeudi cum suis requisitis de quibus *in Senogallien. Castrorum hoc tit.* remanet planum, & benè probatur *decis. 182. p. 6. recent.*

Obtenta verò pro parte Ducis aduersus hanc resolutionem noua Audientia, scribentes pro eo, non controuertebant
4 dictæ distinctionis veritatem, sed negabant applicationem, quasi quod procederet, vbi totum feudum subinfeudatur, secùs autem vbi solùm aliqua pars, & quidem modica, cum tota Curia Podij, in qua consistit feudum, supponeretur bubulcarum 1330. subfeudum verò supponeretur bubulcarum 230. ideòque remanet corpus feudi, cui hæc modica pars, tanquam membrum in casu deuolutionis vniri debeat.

Impugnabant etiam potestatem Maximiliani in faciendo dictam liberationem in præiudicium agnatorum venientium iure proprio, cum Inuestitura contineat formam pacti, & prouidentiæ, vt propterea pro infecta haberi debeat, prę sertim dum reseruatum fuit Domini beneplacitum, quod non intercessit.

Ac demùm acrius insistebant in eo, quod in omnem euentū, dicta liberatio censeri deberet facta solo fauore subinfeudati, eiusque iure durante, cuius personam, & lineam subinfeudans contemplatus fuit, & quos magis quàm seipsum suosque successores diligere voluit, non autem, vt dicto fauore cessante, bona in sui ipsius exclusionem redeant ad Domi-
5 num, ad quem non respexit neque contemplatus fuit iuxtà theoricam *Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 24. ff. de verb. oblig.* vbi firmat, quod renuntians feudo, vel emphytheusi ad fauorem alterius capacis, isto deficiente, non censetur suum Ius abdicasse, vt feudum Domino directo, vel remotiori agnato aperiatur, cum nec renuntiantis, nec renuntiatarij animus ad istos directus fuerit, idemque firmat *idem Bar. cons. 58. in 3. dub. num. 5. lib. 1. & sequuntur Peregr. de fideic. art. 52. n. 73. & seqq. Marescott. lib. 2. var. cap. 59 num. 2. Schrader. de feud. p. 8. cap. 5. num. 27. Fulgin. de emphyteusi tit. de renunt. q. 1. Berous cons. 97. lib. 1. Honded. cons. 36. lib. 1. Surd. cons. 446. num. 16. & cons. 517. num. 14. & seqq. Ciriac. controu. 4. num. 20. & 21. Rota dec. 186. par. 3. recent. & habetur in Romana seu Vrbeuet. success. & in Romana fideic de Steccatis sub tit. de fideic. vel altero de renuntiat. & alibi præsertim sub tit. de Emphyt.*

Pro Episcopo autem ad secundum
6 obiectum super defectu potestatis facili negotio responderi posse credebatur, cum recepta consuetudine feudorum huius Episcopatus super libera illorum dispositione, & alienatione, accedente præsertim alienandi, ac disponendi licentia in eadem prima Inuestitura contenta, vt pluribus congestis de ista consuetudine loquentibus firmauit Rota *in hac eadem Causa coram eodem Cerro 18. Martij 1654. & 28. Ianuarij 1656. ac etiam in alia Mantuana feudi 27. Ianuarij & 30. Maij 1659. coram Verospio, de qua habetur in alia Mantuana hoc tit.* vbi latiùs de ista consuetudine, & alienandi facultate, qua stante, ac etiam attenta feudi impropriatione non requirebatur Episcopi licentia, generaliter etiam in prima Inuestitura concessa, vt ponderatur *in dictis decisionibus coram Verospio.*

Et

Et licet vbi beneplacitum præcisè reseruatur per viam conditionis cum clau-
7 sula *& non aliàs*, illud omninò ad actus validitatem requiratur, quamuis aliàs non esset de iure necessarium, si non tanquàm solemnitas, saltem tanquam conditio sine qua partes contrahere noluerunt *Cephal. conf.* 118. *num.* 9. *& seqq. Gregor. & adden. dec.* 192. *num.* 1. *Buratt. & adden. dec.* 374. *dec.* 561. *num.* 2. *&* 3. *par.* 5. *rec. Ottobon. dec.* 147. *num.* 7. *&* 8. *Bonon. primogenituræ* 14. *Februarij* 1656. *Bichio dec.* 30. *post Bondenum & in alijs frequenter*, attamen id procedit, vbi accedit clausula *& non aliàs*, siuè constat, partium voluntatem fuisse, id adijciendi pro conditione, sinè qua non, secus vbi simpliciter beneplacitum reseruatur, quià subintelligitur, quatenùs de iure requiratur; & multò magis vbi id exprimitur, vt ita distinguendo habetur in suprà allegatis auctoritatibus, & *dec.* 404. *num.* 6. *p.* 2. *rec. & benè in dicta Mantuana feudi* 27. *Ianuarij* 1659. *Verospio, & in dicta huius Causæ decisione coram Cerro*.

Et vltimum obiectum deductum ex theorica *Bar. in d. l. qui Romæ §. duo fratres*, quæ in suis terminis est verissima, quoties verba renuntiationis non importent omnimodam realitatem, vt latius de ea habetur in *dicta Romana, seù in Vrbeuetana Successionis sub tit. de fideicom. ac etiam sub tit. de renunt.* credebatur euitabile ex defectu applicationis, quià *Bar.* & sequaces loquuntur, vbi vnus ex comprehensis in Inuestitura feudali seù emphytheutica, renuntiat eius iura ad fauorem alterius, sed non percutit terminos subinfeudationis, in quibus cum habeamus auctoritates, & terminos spe-
8 ciales ac indiuiduos, non est in generalibus, vel similibus immorandum, *vt aduertit Rot. dec.* 543. *num.* 1. *par.* 1. *diuers. & dec.* 721. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*, maxi-
9 mè in materia feudali, in qua non proceditur per similia, nisi vbi verè res est similis, vt magistraliter aduertit *Isernia in cap.* 1. *§. sed etiam res, per quos fiat Inuestitura num.* 11. *& Bal. in rubr. de feud. cognit. n.* 8.

Credebatur proindè Causæ difficultatem restringi ad primum motiuū, quod scilicèt ageretur de subinfeudatione partis feudi, alia maiori parte pænès subinfeudantem remanente, quo casu cessare videntur omnia fundaměta deducta per *Ciriac. dicta contr.* 82. & alios, de quibus in d. huius Causæ decisione.

Super hoc igitur puncto, Ego qui solus assumpsi munus scribendi super eo, negabam in primis facti assumptū, quod ageretur de parte feudi, alia parte pęnes infeudantem remanente, quià tempore concessionis hoc non erat vnicum feudum indiuiduum, sed erant plura feuda diuersis personis concedi solita, ac per plurium deficientiam deuoluta, vt constat ex tenore Inuestituræ in facti serie supposito, & non tanquàm vnicum, sed tanquàm plura feuda Aloysio Ducis auctori conceduntur; Vndè retinent suam diuiduitatem, ac priorem naturam, ne-que ex concessione de illis facta vni per-
10 sonæ, & per vnicam Inuestituram, aliqua resultat vnio, nisi expressè dicatur, vt optimè probat *Rouit. super pragm. prima de titulorum abusu num.* 89. *& seqq. vsque ad num.* 102. *vbi cæteri*, quod habemus quotidianum in Beneficijs Ecclesiasticis, quæ eodem tempore, sub eadem dispositione plura insimul vni personæ conceduntur, sed non per hoc resultat eorum vnio, *vt idem Rouit. ratiocinantur & Apont. conf.* 12. *num.* 42. *& seq. lib.* 2. quinimò vnum feudum validè diuisum, si deuoluatur, non remanet vnum sed plura *Bellon. iun. de iure accresc. capit.* 6. *q.* 37. *num.* 248. vndè non benè ex parte Ducis supponebatur has Terras *dell'Angelo* esse membrum, vel partem alterius feudi, quià potius dicendum est esse feudum stans de per se, cum in ea regione tot dicantur feuda, quot sunt poderia, seù petia terræ, etiamsi sint modica, &
11 quantum importent tres ranæ saltus, vt per hæc verba testatur *Melius* Doctor Mantuanus, & Ducis minister, ac defensor in eius allegationibus impressis *alleg.* 8. *num.* 58. *& alleg.* 18. *num.* 110. *lib.* 1.

Sicuti enim si possessor plurīū beneficiorum, vnum resignet, alia verò retineat, nullas partes vel reliquias dimissi Beneficij retinere dicitur per retentionem aliorum, sic à pari, cum quodlibet feudum, dicatur Vniuersitas, & Corpus stans de per se ab alijs distinctum *vt ex Frecc. de subfeud. & alijs, Galeot. contr.* 22. *num.* 6. *&* 19. *& contr.* 54. *num.* 30 *&* 31. *lib.* 2. vndè cessat omnis difficultas, quæ vnicè consistit in feudi indiui-

duitate per quam portio deficiens alijs portionibus accrescat, siuè membrum ad sui corporis vnitatem reuertatur.

Præterea vbi etiam admitteretur totam istam Curiam Podij constituere vnum feudum, adhuc tamen dicebam non implicare, partem subinfeudatam totaliter dismembrari à suo corpore, ac effici corpus, stans de per se, & sic de subfeudo fieri feudum in capite à suo antiquo corpore separatum.

Disputant enim in puncto Regnico-
12 læ (quos solos reperieram ad hoc præcisos terminos descendentes,) an & quādò subfeudum de parte, vel membro feudi, fiat feudum in capite, itaut subfeudatarius fiat Baro, & recognoscat solum Dominum directum, tanquam immediatum, non autem subinfeudantem; Verùm quia vtuntur quibusdam terminis, qui sunt in ea regione peculiares, apud alios tamen ignoti, vt aduertunt in ista quæstione *Capic. Latr. consult. 74. nu. 23. & Rouit. super pragm. in rubr. de feudis in principio*; idcircò ad faciliorem motiui notitiam distinguendo terminos.

Dicebam, ad effectum de quo agitur,
13 dari feuda, & subfeuda; feuda sunt ea, quę directè, & in capite habētur à Rege, & hæc in Regno vocantur quaternata, ibi ex originali dicto Iserniæ nuncupata, quià in quinternionibus Regiæ Curiæ describuntur. Subfeuda verò sunt ea, quæ non à Rege directè, & in capite conceduntur, sed à Baronibus, & Feudatarijs alijs eorum subuassallis, & hæc triplicem habent speciem.

Vna est eorum, quæ dicuntur mixta, seù quaternata secundum quid, & sunt illa, quæ conceduntur à Barone cum assensu Regis, qui registratur etiam in quinternionibus, ideò hoc nomen quaternati secundum quid eis tribuitur, ad differentiam illorum quaternatorum simpliciter, quæ directè à Rege obtinentur.

Altera est eorum, quæ sine Regis assensu conceduntur per feudatarium cū iure adohę, & seruitio feudali, & hęc nullam habent quaternati nuncupationem, sed vocantur feuda plana, & de tabula, feudalem tamen naturam adhuc retinētia, feudalibusque legibus iuxtà veriorem opinionem regulāda ob adoham, & seruitium feudale.

Tertia demùm est eorum, quæ dantur per feudatarium, absque Regis assensu, & absque feudali seruitio vel adoha, sed sub annua præstatione pecuniæ, vini, vel carnis, &c., & hæc dicuntur plana, & de tabula simpliciter, nullam feudalem naturam habentia, sed iure meri allodij regulanda, & istę duæ vltimæ species, verè non dantur in aliqua parte, vel membro feudi, sed solum in excadentijs, quæ magis inter fructus computantur, quià in Regno sinè Regis assensu non possunt feudatarij subinfeudare, vt benè post antiquiores ab eis deductos de dicta distinctione agunt *Rouit. dec. 42. & super pragm. in rubr. de feud. & Capic. latr. dicta consult. 74.*

In prima igitur specie subfeudi concessi cum Regis assensu, intrat quæstio, an dictus assensus quaternet feudum, itaut reddat feudum verè quaternatum, quod idem est, ac directum, & in capite, tam ad effectum seruitij, quā deuolutionis &c. *& Isernia in Constit. Regni, quæ incipit, si quis Baro sub tit. de dotario, & in c. 1. §. similiter de Capitan. qui Curiam vendidit num. 21. dicit* (sunt verba præcisa) *quod si Baro concedit feudum alteri cum assensu Regis, vt ab eo & sub eo teneatur, iste qui recipit, fiet Baro, nam Regis assensus quaternat feudum, cum Rex confirmans videatur dare.*

Super istorum verborum intelligentia, satis certant inter se Regnicolæ, vt
14 post alios ab eis allegatos *Aponte in repet. feudal. impress. post eius decisiones lectione prima à num. 75. ad 100. Rouit. in rubr. de feud. a num. 49. ad fin. Capic. latr. dicta consult. 74.* ex quorum dictis liquet, esse distinguendum, quod aut Baro cum Regis assensu subinfeudat partem, vel membrum feudi nihil pro se reseruando, quià scilicet non dicat, *quod recipiens ab eo, & sub eo tenere debeat*, & tunc omnes concordant, illud subfeudum effici feudum quaternatum, & in capite, tanquam immediatè concessum à Rege per actum occultum refutationis, & nouę concessionis, quià fingitur feudatarium illam feudi partem seu membrum dismembrasse à suo corpore, ac refutasse Domino, qui per assensum habentem vim Inuestituræ subinfeudato concesserit, *vt benè Rouit. num. 56. & 83. Capic. Latr.*

Latr. d. consult. 74. num. 69. & in fine, qui n. 112. ex Camerario in indiuiduo exemplificat, vbi datur certa quota, vel res, quæ subsit Curti alicuius feudi; Et quod subfeudum possit effici feudum in capite à suo priori feudo separatum *Cumia de succesf. feud. verbo subfeudatar. num. 11.*

Aut Baro cum Regis assensu concedit
15 subfeudum, reseruato sibi seruitio, & cum clausula, *quod recipiens ab ipso, & sub ipso, siuè sub Rege, & sub ipso teneat,* & tunc intrat inter eos discrepantia, super qua protestabar meum non esse proferre iudicium, quia extrà casum quæstionis, super quo strictè stylus est Curiæ disputandi, sed verior videbatur opinio volentium, subfeudum remanere in sua specie, & non effici feudum, quia resistit voluntas concedentis, assensum verò Regis non inducere veram, & propriam quaternationem, sed secundum quid, quià scilicèt non habeat vim Inuestituræ, sed solùm remoueat obstaculum prohibitionis, quam in Regno habent Feudatarij de subinfeudando, *vt per Rouit. & alios vbi supra*, ac ità reducendo materiam ad compendium *de Marin. resol. quotid. 126. nu. 84. & duobus sequen. lib. 1.*

Dabam in hoc exemplum practicum
16 in similibus terminis Episcopatuum, & Diœcesum spiritualium, quamdam similitudinem cum feudis habentium. Si enim Episcopus (quem Baroni, & Feudatario assimilamus) de consensu Papæ (quem assimilamus Regi), concedat alicui Prælato inferiori Iurisdictionem, & regimen alicuius Oppidi eius Diœcesis, reseruata sibi lege Diœcesana, & superioritate, itaùt ab ipso, & sub ipso teneat, vtiquè iste inferior Prælatus, quem subinfeudato assimilamus, dicitur deriuans ab Episcopo, quem in auctorem, & Dominum immediatum agnoscit, non autem Papam, cuius assensus non causat dicti Oppidi dismembrationem à Diœcesi, nequè erectionem loci nullius stantis de per se, sed solùm facit suam operationem remouendi obstaculum, resultans à Sacris Canonibus, & ab extrauagambitiosæ, huiusmodi cõcessiones Episcopis interdicentibus; Sed si Episcopus aliquem locum Diœcesis concedit inferiori Prælato, cum omnimoda Iurisdictione, ac liberatione à quocumque suo iure, & lege Diœcesana, & Papa desuper præstat assensum, quinimò nouum ex integro concessionis priuilegium tribuit, tunc iste inferior Prælatus, dicitur effici ordinarius in capite, independens ab Episcopo, & immediatè Papam agnoscens iuxtà casum *decis. 54. Martini Andreæ cum alijs, quæ in materia habentur in Toletana Iurisdictionis sub tit. de Iurisdictione, & in plerisque alijs eodem tit.*

Applicando igitur ad casum, Maximilianus cum verbis, & clausulis amplissimis, cessit cuicumque suo Iuri super his terris competenti, easque penitus ab onere, & seruitio feudali liberauit, nihil prorsùs sibi reseruando, & quod magis est, Dominus directus non processit per viam simplicis assensus habentis vim tacitæ, & implicitæ Inuestituræ, sed per viam Inuestituræ nouæ tanquàm ex integro, ipsomet Maximiliano sciente, procurante, & approbante, Vndè nimis clarum videbatur versari in prima parte distinctionis, quinimò in terminis fortioribus, atque hoc subfeudum effectum esse feudum directum, & immediatum.

Hæc autem reputata fortè fuerunt
17 Aduocatorum subtilitates, vndè, vt liquet ex decisione desuper edita, non fuit ad ea reflexum, sed procedendo cum supradicto tertio motiuo deficientis voluntatis deducto *ex dicta theor. Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres* (super qua solùm his peculiaribus terminis feudalibus non deductis in præcedentibus disputationibus restricta erat difficultas), recedendo à dicta prima decisione, *sub die 10. Martij 1662. coram eodem Cerro*, responsum fuit pro Duce, vt ei tanquàm subinfeudanti, & Domino immediato hoc subfeudum apertũ esset, quasi quod catenùs Maximilianus iuri suo cesserit, ac bona liberauerit, quatenùs etiam Dominus directus liberaret, itaùt penitùs allodialia remanerent, vndè cessante hoc secundo præsupposito, visum fuit cessare voluntatem, atque ità euitari necessitatem discutiendi altiorem materiã, de quà suprà.

Ego tamen, non ad causæ affectionẽ,
18 sed ad solam veritatem reflectendo, adhùc subsisto, parùm congruam credendo applicationem supradictæ *theor. Bart.*

quam

quam aliàs censeo verissimam, *vt in dicta Romana, seù Vrbeuetana successionis sub tit. de fideicommissis, ac etiam sub altero de renunciationibus, vbi de illa frequentèr, & sub tit. de emphyteusi*; Bartolus enim loquitur de illa cessione, in qua persona Domini non est admixta, ideòque sola ipsius Feudatarij, seù vtriusque contrahentis, nempè dantis, & recipientis verisimilis voluntas spectatur, secùs autem vbi accedit factum positiuũ Domini de directo contrarium dictæ verisimili, sed tacitæ, & implicitæ Vasalli intentioni, quia in his materijs feudalibus, non spectatur partium voluntas implicita, seù etiam explicita Domino ignota, sed solùm attenditur nudum factum, proùt Domino innotescit, & proùt ipse approbauit, cum tres sint contrahentes, nempè dans, recipiens, & Dominus.

Vndè propterea in feudis non intrat
19 titulus *plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur*, sed attenditur nudum factum, prout est in sui facie extrinseca, itaùt si Titius de sua pecunia velit sibi verè feudum acquirere, simulatè tamen supponat personam Sempronij, cui Dominus Inuestituram concedat, Sempronius non autem Titius erit Feudatarius, non curata diuersa voluntate partium, vt benè probant *Aponte conf. 45. ex num. 14. lib. 2. Galeot. lib. 1. controu. 28. ex num. 17. de Marin. lib. 2. resol. quotid. 38. per tot. Merlin. lib. 2. controu. 67. num. 17. Capic. Latr. dec. 168. nu. 45. & sequen.* Et agnouit etiam Rota in *vna Rossanen. Decimarum 18. Iunij 1642. coràm Bichio*, quàmuis in præcedentibus illius Causæ disputationibus ista propositio noua, & dura videretur, quæ decisio registratur per *Marin. d. resol. 38. & decis. 100. par. 9. rec.*

Idque habemus quotidianum in Cu-
20 ria in materia officiorum, quia licèt ille, qui dat pecuniam pro officio emendo in personam alterius cum ampla reseruatione Decreti, verè sibi illud acquirere velit, atque ipse remaneat pretij Dominus, habeatque etiam facultatem vendendi, *vt frequentèr sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum*, itaùt persona, sub cuius nomine officium emitur, sit in effectu simulata, attamen officium residere dicitur in ista persona, & hic dicitur Officialis, per cuius obitum, vel delictum illud vacat.

Ità pariter in Beneficijs, si possidens plura beneficia, vnum eorum, seù vnius membrum, vel granciam alteri resignat, & Papa tanquam per viam nouæ collationis dictum beneficium, seù granciam resignatam resignatario confert, vtiquè non spectatur qualis fuerit resignantis, vel resignatarij voluntas Papæ ignota, & per eum non approbata, cum similibus.

Omnisq; difficultas cessare videbatur
21 ex subsequuta longæua, & reiterata obseruantia, quia spatio ferè vnius sæculi, in tot sequutis istorum bonorum transmutationibus de vna manu ad alteram, semper Episcopi tanquàm Domini directi assensus requisitus, ac præstitus fuit, & ab eodem concessæ fuerunt renouationes, seù nouæ Inuestituræ, nunquàm verò Dux tanquàm Dominus mediatus fuit recognitus, quæ obseruantia tanquàm legitima interpres satis est spectãda, vt vltrà generalia satis nota, in his præcisis terminis subfeudi transeuntis in feudum *Bilotta conclus. feudal. 44. num. 9. Capic. Latr. dicta consult. 74. in fine*.

Et quamuis replicaretur, Dominum non posse alterare antiquam feudi naturam, ac tollere Ius ex prima Inuestitura agnatis quæsitum, replicabam tamen, id rectè procedere iuxtà iuris regulas, non autem attenta particulari limitatione, ex cõsuetudine inducta in his feudis, vt sint de Domini assensu in præiudicium agnatorum alienabilia.

Si enim de assensu Domini potuit feudum in toto, vel in parte omninò alienari, non videtur, cur ità non potuerit Domino refutari, vt iste tanquam feudum in capite, à primo dismembratũ alteri vt suprà concederet.

MV-

MVTINEN. FEVDORVM

PRO

MARCHIONE IOANNE MARIA RANGONO,

CVM

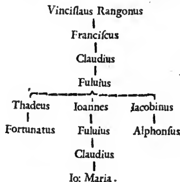
MARCHIONE FORTVNATO ETIAM RANGONO.

Casus disputatus in Consilio Mutinæ, & resolutus pro Ioanne Maria.

De successione ad defectam portionem feudi, quod per plures lineas possidebatur, an æqualitèr debeatur per Ius accrescendi, vel non decrescendi omnibus lineis superstitibus, non curata graduũ inæqualitate, vel potiùs in ea succedatur iuxtà ordinem proximitatis, & quomodò ista regulanda sit, an à persona vltimi morientis; vel ab illa primi acquirentis. Et de natura, qualitate, & distinctione feudorum Iuris Francorum, vel Longobardorum, & quæ sint diuidua, vel indiuidua.

SVMMARIVM.

1 *FActi series.*
2 *De effectu resultante à quæstione proximitatis, an attendi debeat illa primi, vel vltimi.*
3 *Quod attendatur illa vltimi.*
4 *De repræsentatione in feudis.*
5 *An quæ habentur de repræsentatione, vel subingressione, procedant in contractibus.*
6 *De diuisione feudorum Iuris Francorum, & Iuris Longobardorum, eorumque respectiuè natura.*
7 *In vtriusque Siciliæ Regnis omnia feuda quaternata sunt Iuris Francorum.*
8 *De subdistinctione feudorum Iuris Longobardorum, & qualia sint diuidua, qualia verò indiuidua.*
9 *Feuda titulata, seù Dignitatis etiam Iuris Longobardorum sunt indiuidua, sed de consuetudine diuidua quoad exercitium, & fruitionem.*
10 *De modo succedendi in feudis Iuris Frãcorum.*
11 *De modo succedendi in feudis Iuris Longobardorum non titulatis, & diuiduis.*
12 *In materia successionis, Ius feudale nil statuit, ideò attenditur Ius commune, tanquàm in successione fideicommissi.*
13 *In emphyteusi non datur repræsentatio, quæ datur in feudis.*
14 *De subingressione in vim vulgaris anomolæ, quæ datur etiam in casu, quo cesset repræsentatio.*
15 *Vbi agitur de feudo indiuiduo quoad substantiam, sed diuiduo quoad fruitionem, ac deficit solùm aliqua portio, non intrant termini successionis, sed illi Iuris accrescendi.*
16 *De Iurepatronatus, vel iure conferendi indiuiduo.*
17 *Etiam in materia feudali, adhibendi veniunt termini beneficiales, seù Iurispatronatus, vel similes.*

DISC. VIII.

1 CONSOLIDATIS feudis aliàs cuidam Iacobino de Rangonis cõcessis, in Vincislao in præinserta arbore pro stipite designato, & quorum cõcessio facta fuit in feudum antiquum, cum titulo, & dignitate Comitatus, atque diuisa tractu temporis præfati Vincislai vnica linea in tres Colonnellos, Thadei, Ioannis, & Iacobini iunioris eius abneptum, per quos eorumque filios dicta feuda æqualitèr, & pro indiuiso possessa fuerunt, defecta linea dicti Iacobini iunioris

ris in persona Alphonsi absque prole defecti, superstitibus ex linea Thadei, Fortunato quarto gradu ciuili distante à dicto Alphõso vltimo defuncto, & ex linea Ioannis, Ioanne Maria in septimo, iuxta præinsertam arborẽ, orta est inter istos controuersia in Consilio Mutinæ super successione ad dictam defectam portionem, Et requisitus ex parte Ioannis Mariæ remotioris ad scribendum in causa tanquam Aduocatus, cum sensu etiam veritatis, cum trino responso dixi æqualem esse debere successionem, non curata graduum inæqualitate, atque ità per dictum Consilium cum iustitiæ fundamento iudicatum fuit, cum subsequuto effectu, vndè reflectẽdo, etiam ad veritatem iusta, & probabilis visa est resolutio

In huiusmodi autem disputationibus, in quibus ferè omnes noti nominis Italię Iurisconsulti scripserunt, plerique cum copiosissimis allegationibus & apparatibus, punctum restringebant ad quæstionem proximitatis, an scilicèt attendenda esset persona vltimi morientis, vel illa primi acquirẽtis, primo enim
2 casu quatenùs ea proximitas attendenda esset, resultabat de plano successionem deberi soli Fortunato gradu proximiori, absque eo quod Ioanni Mariæ suffragari posset beneficium repræsentationis, cum ageretur de successione transuersalis extrà fratrum filios concurrentes cum patruis, vltrà quos repræsentatio de iure non datur, secùs autem in secundo, cum tunc agi diceretur de successione ascendentis, cuius respectu datur repræsentatio in infinitum, vt admittunt omnes hinc indè dictam quæstionem tractantes, ac vnam vel alteram opinionem tenentes, de quibus infrà.

Attendi verò debere proximitatem seù successionis ordinem, inspecta perso-
3 na vltimi morientis, non autem primi acquirentis, nimium fuso calamo probare conabantur scribentes pro Fortunato, multa deducentes ex ijs, quæ in consimili controuersia feudali plenè scripsit *Palma conf.* 1. atq; cum magna allegationum congerie omnium calculo constantissimum dicunt *Amat. resol.* 1., *& latius Giurba de successi. feud.* §. 2. *glos.* 13. *n.* 37. *recensendo etiam num. præcedenti tenentes contrarium*, & in materia fideicommissaria habentur super eadem conclusione collecta *per Fusar. quæst.* 484., *& apud Ottob. dec.* 21. ex quibus hinc inde scribentes omnia desumebant, itaut aliqui pro Fortunato scribentes, penè volumen super hac sola quæstione ediderint, & successiuè non minores voluminosæ allegationes editę fuerint per scribentes pro hac parte pro responsione.

Prout satis copiosè ac elaboratè hinc indè scriptum fuit super puncto repræsentationis, transcribendo ea, quæ in hac materia habentur collecta *per Mar-*
4 *cian. iunior. disput.* 1. *cum pluribus sequen. Galeot. lib.* 2. *controu.* 1. *& sequen. Giurb. d. tract. de success.* §. 2. *glos.* 1. *cum sequen.* Nimiũ præsertim insistentes aliqui scribentes pro Fortunato proximiore, vt ea, quæ habentur de repræsentatione, seù verius subingressione remotioris in proximiorem gradum corruptum proprij parentis prædefuncti ex vulgari anomola *iuxtà theor. Bart. in l. quàmdiù num.* 10. *ff. de acquiren. hæred.* procedant in vltimis voluntatibus, nou autem in Contra-
5 ctibus *ex Bald. in l. cum ita* §. *in fideic. ff. de leg.* 2. *allegando in id Natt. conf.* 127. *num.* 4. *Menoch. conf.* 498. *num.* 19. *&* 20. *Valenzuol. conf.* 23. *num.* 108. *Rot. dec.* 219. *par.* 4. *diuers.*

Mea sententia fuit, à plerisque etiam ex nostris, fortius verò à contrarijs reputata singularis (cuius tamen contrarium causæ euentus docuit,) quod omnes labores desuper habiti, essent inanes, atque à subiecta materia extranei, vtpotè intrantes in casu, quo procedendum esset cũ successorio Edicto, ac per viam & ordinem successionis, qui termini in hac facti specie non cadebant, sed potius alij Iuris accrescendi, seù verius non decrescendi, quibus attentis, pro æquali successione Ioannis Mariæ, quamuis remotioris, omnino respondendum veniebat, cuius contrarium probabilius dici debuisset, quandò cum dictis alijs terminis successorij Edicti procedendum esset.

Ad id autem ostendendũ, & pro veritatis elucidatione causęque seruitio, non autem ad ostentationem cognitionis terminorum feudalium (vt aliqui pungendo in responsionibus dicebant) censui reassumere, quo breuius & compendiosè fieri posset, feudorum species seù qualitates, vt cognito, in qua specie versaremur, de facili tollerentur æquiuoca,

ca, in quæ ex doctrinarum indigesta confarcinatione, cõstabat incidisse illos qui maiorem eruditionis ac doctrinæ ostentationem affectauerant.

Omissis igitur alijs feudorum generibus seù diuisionibus, quatenùs ad rem
6 pertinet, duo dicebam esse feudorum genera, vnum quod dicitur Iuris Francorum, alterum verò, quod dicitur Iuris Longobardorum, primi generis sunt illa, quæ tàm in substantia, quàm in exercitio & fruitione, siuè annexam habeant dignitatem, siuè non, sunt indiuidua, non nisi in vno capite residentia, iureque primogenituræ adinstar Regni vel Principatus deferenda, qualia post Constitutionem incipien. *Constitutionem diuæ memoriæ*, sunt omnia feuda vera, quæ ibi quaternata dicuntur, in Regno Neapolitano, exceptis aliquibus modicæ considerationis in Aprutio, & in prouincia Principatus citra in quadam parte, quæ dicitur Cilentum, iuxtà casum relatum *per Donadeum de renuntiatione tom. 2. c. 26. num. 102. cum seqq.* vt de dicta distinctione feudorum iuris Francorum, & iuris Longobardorum latè post alios *Mi-*
7 *nodaus consil. 1. Galeot. d. lib. 2. controu. 1. cum sequen., Marcian. iunior disputat. 2. Vrsin. de feud. par. 2. quest. 1. art. 1.*

Alterius verò generis feuda sunt diuidua, pluribus personis eodem tempore conuenientia, vt frequentius sunt feuda Lombardiæ, ac etiam Etruriæ, aliarumque Italiæ partium versus montes, & cuius generis, circumscripta circumstantia dignitatis, erant absque dubio feuda, de quibus agebatur.

In hoc autem secundo genere, subdistinctio est, quod aut sunt feuda simpli-
8 cia & regularia, nullam habentia dignitatem annexam, & sunt diuidua, itaùt omnes successores sanguinis feudatarij, ad illa æqualiter veniant, nulla data discretione ætatis, & primogenituræ, vt in dictis Lombardiæ alijsq; partibus propè Montes, de facto in dies practicari videmus, & qualia etiam antiquitus fuisse in vtriusque Siciliæ Regnis aduertunt *Minadous dicto consil. 1. Galeot. dicta controu. 1. & 2. Marcian. dicta disput. 2. & cæteri, ac habetur etiam in Parnomitana hoc ead. tit. & in decis. desuper edita, quæ habetur in calce.*

Aut agitur de feudis, titulum seù dignitatem annexam habentibus, & tunc quoad substantiam sunt absque dubio de iure indiuidua, sed ex consuetudine Lombardiæ; ac aliarum Italiæ partium,
9 sunt diuidua quoad solam fruitionem seù commoditatem, ac etiam nuncupationem, vt communis istarum regionum praxis docet, ac generaliter firmant de ista consuetudine loquentes *Io: Andr. in addit. ad Specul. rubr. de feud. vers. non omittam, Isernia, Bald. Beluis: Aluarot. & cæteri cõmuniter in l. Imperialẽ §. prætereà Ducatus de probib. feud. alien. per feder Minad. d. consil. 1. Bellon. iun. de iur. ac. cresc. cap. 6. q. 37.* Et in indiuiduo istorũ feudorum, de quibus erat controuersia, firmant *Alex. cons. 6. lib. 5. Soccin. cons. 68. num. 29. & 49. & cons. 272. lib. 2. Menoch. cons. 298. num. 1. & sequen. Giouagnon. cons. 27. num. 11. lib. 1.* & constabat etiam ex quadam antiqua sententia in iudicatum transacta inter contendẽtium maiores, lata de anno 1468.

Quibus ità præcognitis, quãdo agitur de feudis primi generis, in quibus ob omnimodũ indiuiduũ, tàm in substantia, quã in exercitio, & fruitione, dari non possunt termini Iuris accrescendi, vel nõ decrescendi ad fauorem portionum, tunc intrant termini successionis, cum agatur de assequendo per vnum non possessorẽ,
10 totum id, quod à defuncto possidebatur, & tunc adinstar successionis primogeniorum, intrat aliàs nodosa quæstio, moderno tamen tempore magis elucidata, circà concursum lineę, sexus, gradus, & ætatis, *de qua sæpius sub tit. de fideic. præsertim in alia Mutinen. Maioratus Corrigiarij & post Vrsinum, & alios, Marcian. disput. 1. & sequen. ac etiam habetur hoc eodem tit. in Panormitana Principatus Buteræ & in alijs.*

Extranei verò sunt isti termini a casu controuersiæ, proindeque inani labore torqueri, atquè de claro æquiuoco conuinci dicebam scribentes hinc indè, allegando in id, *Giurbam, Vrsinum, Amatum, Marcianum, & Galeotam vbi supra*, & alios apud eos collectos in materia successionis vel repraesentationis, aut subingressionis, quoniam totum extrà causæ oportunitatem, & in casu diuerso, atque exindè aduertebam resultare, quod apud vtriusque Siciliæ versatissimos feudistas, non de facili casus præsentis con-

trouerſiæ tractatus reperiatur, cum omnia illa feuda, vel per dictam Conſtitutionem incipien., *Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, vtrique Regno communem, vel ex conſuetudine, effecta ſint omninò indiuidua, & Iuris Francorum, quamuis antiquitus, etiam titulata eſſent diuidua, & ad normam Longobardorum, cum illa, quæ adhuc dictam antiquam naturam, vt ſupra retinent, ſint rara, & modicæ conſiderationis.

Quandò verò agitur de feudis ſecundi generis Iuris Longobardorum, regularitèr, & de ſui natura vt ſuprà diui-
11 duis, & tunc ceſſante Feudatario ſine prole, duplex queſtio exoriri ſolet, vna inter agnatos legitimos ſucceſſores, & Dominum directum, ſiue ad effectum deuolutionis in parte defecta, ſiue ad effectum neceſſitatis petendi nouam Inueſtituram, ad quem præſertim effectum diſtingui ſolet inter feudum nouum, & antiquum, ac etiam inſpici, àn agnati veniant iure ſucceſſorio, vel per Ius accreſcendi, de quibus benè cæteris allegatis agit *Bellon. iun. d. tract. de iur. accreſc. cap. 6. qu. 37.*, ſed de iſta paritèr ſuperfluum erat agere vtpotè extrà caſum.

Altera verò inter ipſos agnatos, contendentes de ſucceſſione, à qua vnus alterum excludere prætendat, & tunc paritèr duo caſus ſubdiſtinguendi ſunt, vnus eſt, vbi feudum, cuius ſucceſſio aperta eſt, poſſidebatur totum per defunctum, itaùt illud per nullum contendentium in aliqua quota poſſideretur, ſed omnes veniant agendo ad rem nouam, ſiuè vbi agitur de feudo verè diuiduo, tàm quoad exercitium, & commoditatem, quàm etiam quoad ſubſtantiam, itaùt portio defecta omninò ſeparata eſſet, & conſiderabilis tanquam ſtans de per ſe; Alter verò, vbi agitur de feudo dignitatis indiuiduo quoàd ſubſtantiam, quamuis diuiduo quoad exercitium, & quod poſſideatur per plures lineas, ſeù colonellos ab eodem ſtipite prouenientes, quarum vna defecta, agatur inter ſuperſtites alias portiones poſſidentes, ad dictam portionem defectam concurrentes.

Primo caſu, verè & propriè, intrant termini ſucceſſionis, circà quam receptũ eſt, Ius feudale nil de ſuper ſtatuiſſe,
12 ideòq; materiam regulandam eſſe cum terminis Iuris communis, tam in ordine ad repreſentationem, quàm ſubingreſſionem, ac alia, quæ præſertim habentur in materia fideicommiſſaria, cum qua huiuſmodi ſucceſſio regulanda eſt, vt poſt antiquiores, aduertunt *Roſenthal. de feud. cap. 7. concl. 57. Galeot. d. contr. 1. cum ſequen. Vrſin. de feud. par. 2. qu. 4. & 6. Giurb. d. §. 2. gloſ. 1. & 3. cum ſequen. Marcian. d. diſput. 1. cum ſequen.*, & qualis ordo ſuccedendi ſublatus non videtur *per text. in cap. 1. de natura ſucceſſionis feudi*, vt ex Iſernia, & alijs verius probant *Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 28. num. 41. Giouagn. conſ. 24. n. 34. & ſequen. lib. 2. & cæteri, de quibus ſuprà*.

Nil obſtantibus ſuprà motiuatis *ex Bald. in l. cum ità §. in fideicom. ff. de legat. 2. Natt. conſ. 127.* & alijs allegatis ſuper repreſentatione non danda, niſi per
13 vltimam voluntatem, quoniam id procedit in contractu emphyteutico, in quo non datur repreſentatio *ex plenè deduct. per Capic. Latr. deciſ. 126. & ſæpè in ſua materia ſub tit. de emphyt.*, & in quibus terminis loquitur *dict. deciſ. 219. par. 4. diuerſ.*, ſed in feudis veritas eſt in contrarium *Vrſin. de ſucceſſ. feud. p. 1. qu. 5. artic. 1. num. 11. & 12. Rot. deciſ. 516. num. 2. par. 4. rec. tom. 3. cum alijs ſupra*, vndè in hoc æquiuocarunt *Natta, Menoch. & cæteri*.

Atque iſtis terminis retentis, qui reuerà neque erant noſtri, non potuiſſet Io: Maria remotior prætendere æqualem concurſum cum Fortunato proximiore iure repreſentationis, quoniam agebatur vltrà fratrum filios, dum iuxtà magis communem, & receptam, proximitas metienda eſt ex perſona morientis.

Dicebam tamen ſcribens ad cauſam, adhùc venire poſſe iure ſubingreſſionis in locum Fuluij eius patris, iure vulgaris
14 anomolæ iuxtà firmata *per Rot. deciſ. 96. poſt Merlin. de legit. & deciſ. 198. par. 4. rec. tom. 2. Peregr. conſ. 20. lib. 2. & conſ. 58. lib. 4. cum alijs in alia Mutinen. fideic. de Rangonis inter eaſdem partes ſub tit. de fideicommiſſis*, quaſi quod ſufficiat eſſe proximior in propria linea, vt ità omnium linearum æquè vocatarum ſucceſſio detur; Verùm de motiui releuantia du-

dubitabam, dum iuxtà præinsertam arborem, non agebatur de pluribus lineis ab initio constitutis, iuxtà dictam aliam controuersiam fideicommissariam, quo casu dicta conclusio intrat, sed de vnica, iuxtà discursa *in Reatina fideicommissi de Vecchiarellis, In Rauennaten. fideicommissi de Rasponis, & in alijs sub tit. de fideicommissis*, parùm verò referebat desuper immorari, dum neque eramus in casu.

In secundo autem casu suprà distincto (qualis erat proprius, & præcisus nostræ quæstionis), quod scilicèt ageretur de feudo antiquo, & dignitatis, quoad substantiam indiuiduo, per plures eiusdem lineæ Colonellos in exercitio, seù fruitione, iuxtà dictam Lombardiæ consuetudinem, pro communi possesso per quotas, seù portiones, quarum vna defecerat; Et in isto absolutè dicebam omnia præmissa extranea esse, ac potiùs verè & propriè intrare illos terminos Iuris accrescendi, seù veriùs non decrescendi, quos habemus in Iurepatronatus, vel Iure conferendi, alijsque similibus Iuribus habitu indiuiduis, & quæ resident pęnès
16 omnes insolidum, diuiso solùm exercitio, ex deductis *per Bellon. d. tract. cap. 6. qu. 48., ac eadem qu. 37., & frequentèr in sua materia sub tit. de Iurepatronat. & benè ad rem in Imolen. Decanatus coràm Verospio decis. 47. post Tondut. de pension. aliàs decis. 254. par. 11. recent.*

Si ergò feudum tanquam indiuiduum residet pęnès omnes possessores insolidum, diuiso solùm exercitio, seù commodo, sequitur, quod vno ex eis deficiente, superstites defectam portionem non habebunt iure successionis, ac nouæ acquisitionis, sed per Ius non decrescendi, per quod vno remoto, exercitium, seù commodum, aliàs in plures diuisum, ità pinguius remanet pęnès pauciores, adinstar fructuum, seù distributionum massæ alicuius Collegij, diuidendæ inter decem Canonicos, quia si duo, vel tres Canonicatus vacant, cæteri obtinent per istorum remotionem pinguiores partes; siuè adinstar trium accumbentium in vnica mensa habente cibos inalterabiles omnibus communes, quia si vnus deficit, illi cibi, qui seruiebant tribus, deseruient duobus cum lautiori vsu; Dando etiam exemplum tutelæ, vel Iurisdictionis pluribus demandatæ, quia vno cessante, totum Ius remanet, non iure nouæ delegationis, immò neque iure veræ accretionis, sed per remotionem vnius pęnès superstites, & hic videbatur casus præcisus.

Cùm enim vtraquè linea, seù vterque Colonnellus pariformitèr suas commodi portiones possideret cum defuncto, idcircò accretio pernecessè æqualitèr facienda erat alijs portionibus, non autem personis, cum Ius accrescendi detur inter portiones, non autem inter personas, atque portio portioni accedit, non personæ, nequè econuersò dabatur legalis ratio, vel auctoritas, quæ probaret, cur ex tribus æqualibus portionibus rei indiuiduæ, & pro communi possessę, portio deficiens, vni & non alteri portioni accrescere deberet.

Mirabantur aliqui de partibus in contrarium scribentes, quod ego ad causam applicarem terminos prorsùs extraneos Iurispatronatus, vel Iuris conferen-
17 di, ac distributionum, cum similibus; sed insipida videbatur admiratio, tum quia magis proximi termini non videntur ad rem deducibiles, tùm etiam quia feudistæ quoquè eisdem terminis vtuntur ad explicandam materiam feudalem, vbi agitur de feudo indiuiduo, cuius exercitium, seù commodum pluribus conuenire valeat, *vt liquet ex eodem Bellon. iun. d. qu. 37. cap. 6. num. 68. & sequen., præsertim num. 76. & Rosenthal. cap. 6. concl. 76. num. 4.*, atque doctus feudista *Rouit. pragm. prima de titulorum abusu num. 80. & sequen.*, in ea quæstione, an plurium feudorum concessio per vnicam Inuestituram importet feudorum vnionem, vtitur terminis beneficialibus, & *Salgad. in laberint. cred.*, agendo de maioratibus, & primogenijs Hispaniæ, passim vtitur terminis beneficiorum, quibus frequentèr vtimur in materia Officiorum, & locorum Montiū, *vt in sua materia sub tit. de regalibus*; Et ecōuersò in materia pensionis Ecclesiasticæ, rectè licet vti terminis feudalibus, *vt in sua materia sub tit. de pensionibus, præsertim in Albanen. & in Melphitten.*, quinimò in hoc modo arguendi, seù inferendi à similibus (vt dicere solebat Insignis I. C., & in Aduocatione Magister meus Andosilla) verè, & propriè consistunt legalis eruditio, & ingenium

nium, quàm in fastidiosa indigesta consarcinatione allegationum, quæ potiùs improbum transcriptoris laborem continere videntur, cum frequenter ex centum auctoritatibus, vix decem, vel quinque, benè inspectis diuersis casuum circumstantijs faciant ad rem, & quandoquè nullæ.

MVTINEN. FEVDI

PRO

FELICE, ET SEBASTIANO DE MONTECVCOLIS Secundogenitis,

CVM

IO: BABTISTA FRATRE Primogenito.

Responsum pro veritate extrà Curiam.

An & quomodò feudum diuiduum, quod dici solet Iuris Longobardorum, possit per Feudatarium de Principis consensu erigi in primogenituram, ac effici feudum indiuiduum in præiudicium agnatorum.

Erecta super feudo diuiduo, Dignitate Ducis, Comitis, vel Marchionis de sui natura indiuidua, nùm alteret naturam feudi, ac illud faciat indiuiduum, vel solum ipsa Dignitas prærogatiuam habeat primogenituræ, feudo remanente in sua natura antiqua.

Feudum nouum permutatum cum feudo antiquo, seù in illius locum subrogatum, an dicatur nouum, vel antiquum, & quid si huius noui valor longè excedat illum antiqui, an in hac parte excedente dicatur feudum nouum.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Feudum nouum pacti, & prouidentiæ potest per primum acquirentem titulo oneroso, erigi in primogenituram.*

3 *Quod declaratur, quatenus sit pater habens in potestate, & non accedat donatio ab initio valida.*

4 *Secùs, vbi primus acquirens est titulo lucratiuo, quod etiam declaratur.*

5 *Feudum antiquum hæreditarium potest erigi in primogenituram, quod etiam declaratur.*

6 *Quid in feudo mixto, distinguitur.*

7 *Antiquum pacti, & prouidentiæ erigi non potest in primogenituram per eū, qui non sit primus acquirens titulo oneroso.*

8 *Quid accedente Principis assensu.*

9 *Feuda Dignitatis an erigi possint per Principes feudatarios.*

10 *An feuda Dignitatis in Lombardia sint indiuidua.*

11 *An & quando dicatur constare de voluntate Principis erigendo Dignitatem in feudo, illud facere indiuiduum, & iure primogenituræ, vel quod potiùs id procedat in Dignitate, non immutata natura feudi.*

12 *Vbi feudum antiquum per erectionem nouæ Dignitatis immutat naturam, dicendum venit in hac noua specie tanquam feudum nouum.*

13 *Titulus, seù Dignitas, an & quandò sit realis, vel potiùs personalis.*

14 *Noua qualitas addita feudo antiquo, an faciat illud nouum in omnibus, vel potiùs in parte qualificatum.*

15 *Feudum loco alterius antiqui subrogatum, an & quomodò eius naturam assumat.*

16 *Additamenta, vel melioramenta facta feudo antiquo, etiamsi sint inseparabilia, itaùt efficiantur feudalia, attamen illorum pretium dicitur esse in hæreditate allodiali meliorantis.*

17 *Impensum à patre pro emendo titulo, vel Dignitate, an à primogenito veniat communicandum filijs secundogenitis, itaùt dicatur esse in hæreditate allodiali.*

DISC.

DISC. IX.

1 POSSIDENS Comes Franciscus de Montecucolis Comitatum Semesij, huius domus feudum antiquum pacti, & prouidentiæ, cum titulo Comitatus, de anno 1626. obtinuit à Duce Mutinæ eius Principe erectionem huius Comitatus in Marchionatum pro se, eiusque filijs, & descendentibus masculis in infinitum, cum ordine tamen primogenituræ, & pro solis primogenitis; Et de anno 1630. permutauit dictum feudum Semesij cum maiori, & magis pretioso feudo Guigliæ tunc vacante, ad Cameram Ducalē deuoluto, refusis scut.44.m., cum declaratione, vt istud loco illius subrogatum censeri debeat, vndè mortuo dicto Francisco, superstitibus Marchione Ioanne Baptista primogenito, ac Felice, & Sebastiano secundogenitis, pluribusque controuersijs inter ipsos exortis, super duobus præsertim ad istorum instantiam pro veritate consultus fui.

Primò nempè, an eorum pater potuerit dictum antiquum feudum Semesij pacti, & prouidentiæ, in eorum præiudicium erigere in primogenituram, & an voluerit, Et

Secundò, an dictum feudum Guigliæ per eorum Patrem, vt suprà acquisitum, & loco feudi antiqui Semesij subrogatum, dicendum esset antiquum, vel nouum, etiam in ea parte, qua istius valor illius valorem excedit.

Quoad primum, quicquid dixerint aliqui Consulentes, qui affectioni, vel pecuniæ inseruiendo, veritatem inquirere non curarunt, dicebam resolutionem pendere ex vera, & recepta distinctione, quod aut agitur de feudo nouo, aut de antiquo; In nouo subdistinguendum est, an quæsitum sit titulo onero-
2 so, vel lucratiuo; Si enim est titulo oneroso, quamuis formam pacti, & prouidentiæ habeat, verius est primum disponentem in eius filiorum, aliorumque descendentium præiudicium posse primogenituram constituere, quia posset (remoto obstaculo resultante ex prohibitione Domini) disponere in totum, cum tunc filij, ac descendentes, potiùs ex prouidentia, & donatione Patris acquirentis, quàm ex munificentia, & liberalitate concedentis acquirere dicantur, vndè quoàd eos est species peculij profectitij, siuè donationis inter patrem, & filios, quandocumque reuocabilis, *vt plenè firmant Surd. cons. 351. num. 24. & sequen. Panzirol. consil. 1. Rouit pragmat. prima de titulorum abusu num. 126. & sequen. Giurb. de success. feud. §. 1. glos. 8. num. 45. & sequent. Rosenthal. de feud. cap. 7. conclus. 7. per tot. Rota decis. 50. num. 2. par. 6. recent. & receptam admittit Capic. Latr. consult. 23. num. 6. cum sequent.* (licèt contrariam aliquibus cumulatis dicat in puncto Iuris veriorem), quod etiam in terminis emphyteuticis, à quibus sæpè argumentum procedere solet, latè firmatur per *Rotam apud Merlin. decis. 699. aliàs 741. par. 4. recent. tom. 3. dec. 111. & 166. par. 11. & frequentèr in alijs*, cum sit conclusio quotidiana, de qua etiam *in Parmen. feudi hoc eod. tit.*

Quatenus tamen primus acquirens sit
3 pater, filios aliosque ab eis descendentes habens in potestate, itaut intret dicta ratio peculij profectitij & prohibitæ donationis, vbi enim est extraneus, pro alijs puta collateralibus acquirēs, vel mater alijque ex latere materno ascendentes, in quibus dicta ratio prohibitæ donationis cesset, siue etiam si Inuestitura taliter concepta sit, quod filiorum ac descendentium vocatio ex parte acquirentis iuramento promissorio, aut aliàs ità munita sit, quod donatio inter Patrem & Filium reddatur de Iure valida, bonaque donata transire faciat in peculiū aduentitium, cum tunc vrgente motiuo irreuocabilitatis, videatur posse dubitari, ex ijs, quæ de primo acquirente pro collateralibus habentur *apud Rosenthal. de feud. cap. 6. conclus. 69. n. 29. & seq., & in glos. lit. hh.* Et de acquisitione per patrem cum iuramento habetur *in Bonon. fideic. 13. iunij 1652. Dunozetto, quod declaratur in dicta Parmen.* quod tamen in præsenti opus non fuit examinare, vt potè extrà casum, Curiæ Romanæ stylo prohibente de superfluis agere.

Aut feudum nouum quæsitum est ti-
4 tulo lucratiuo, & tunc quia Filij & descen-

ſcendentes, non à Patre eiuſque prouidentia acquirere dicuntur, ſed à munificentia & largitate concedentis, receptum eſt, Patrem non poſſe illis præiudicare, ideoque primogenituræ erectionem eſſe prohibitam, firmant generaliter *DD. & deciſiones, de quibus ſuprà* & in his terminis feudi noui loquuntur *Cephal. conſil. 3. & 12. ac alij apud Giurbam loco citato, & per Ciriacum controuerſ. 312. num. 7.* ſed iſto etiam caſu remanent difficultates, quoties eiuſdem concedentis aſſenſus intercedit, quatenus ſit talis, quod factã cõceſſionem reuocare valeat, ac Ius tertio quæſitum tollere, *Becc. conſ. 56. num. 35. Menoch. conſil. 701. n. 110.*

Siue etiam vbi filij, & deſcendentes, nõ vocantur directè ex prouidentia concedentis, ſed potiùs veniunt ex pacto, & prouidentia Patris acquirentis, & ſtipulantis pro ſe, eiuſq; filijs, & deſcendẽtibus, eorum nominibus non expreſſis, minuſq; eorum meritis enunciatis, & fortius ſi eſſent meritorum, & propriæ dilectionis incapaces, cum tunc à Patre potiùs quã à concedente habere dicantur, ac intret eadem ratio peculij profectitij, cum Pater cenſeatur ſtipulari pro eius filijs tanquam hæredibus *iuxtà receptam theoricam gloſ.* & *Bart. in l. ſi vnus ex argentarijs §. pactus nè peteret ff. de pact. de qua ita diſtinguendo Surd. dec. 324.* cuius diſtinctio videtur communiter recepta, vt occaſione donationum, quæ fiunt contemplatione matrimonij, plenè habetur *in Romana donationis de Iordanis pro Creditoribus, & in Vrbinaten pecunaria pro Veterano ſub tit. de donationibus, & in his terminis Galeot. lib. 2. controu. 48. n. 42. & ſequen.* (quod tamen in preſenti opus non fuit radicitùs examinare, cum non eſſemus in caſu.)

In feudo autem antiquo, alia intrat
5 diſtinctio, an ſcilicèt agatur de feudo merè hæreditario, an de mixto, vel demùm de illo pacti, & prouidentiæ, In prima ſpecie nulla cadit difficultas, quià ſi poſſeſſor poteſt feudum diſtrahere in quoſcumque extraneos, multò magis inter filios, & deſcendentes ſeù alios coniunctos primogenituræ ordinem ſtatuere, idquè magis expedit Domino, & ſubditis, ad excludendam poſſeſſorum pluralitatem, ac feudi ſciſſuram, vt in ſimili habemus de Iurepatronatus hæreditario, quod facilius admittitur effici gentilitium, & in his terminis feudi hæreditarij cum hoc fundamento loquuntur *Menoch. conſ. 401. num. 11. & pleniùs conſ. 504. num. 5. Ciriac. controu. 312. num. 10. Cephal. d. conſ. 3. num. 14.* qui ità expreſsè ſe declarat *conſ. 617. nu. 164. Roſenthal. d. cap. 7. concluſ. 3. num. 6. & concluſ. 26. in princ. Frecc. de ſubfeud. par. 3. q. 1. & 2. Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. par. 2. q. 10. num. 45. & par. 3. q. 6. num. 12. & 13. Intrigliol. de feud. centur. 1. q. 51. num. 271. & ſeqq. Maſtrill. dec. 56. num. 25. lib. 1. & in dec. Senatus Panormitani in d. Cauſa Principatus Buteræ n. 8. quæ dec. habetur regiſtrata in Calce.*

Solùm difficultas iſto caſu ſubeſſe poſſet, an requiratur aſſenſus Domini ſuper erectione primogenituræ, tanquam in adiectione vinculi, & ſeruitutis ſuper corpore feudi, quià dici poſſet ſpecies alienationis prohibitæ *in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Federic.* quatenùs tamen feudum merè hæreditarium ſit tale, quod in hac parte alteratum, in reliquis feudi ſubſtantia non ſit corrupta, ſed eius naturam retineat, itaùt cadat ſub diſpoſitione *dictæ leg. Imperialem de quo in Mantuana feudi hoc eod. tit.*

In ſecunda verò ſpecie feudi mixti, aut
6 attendenda eſt opinio, in qua reſidet Rota, & Curia Romana, vt hæres Sanguinis nõ teneatur eſſe hæres rei familiaris feudatarij moriẽtis, ſed ei ſufficiat hęreditaria qualitas primi acquirentis, *vt habetur in Romana ſeù Roſſanen. hoc eod. tit.* & tunc dicendum venit idem, quod in feudo antiquo pacti & prouidentiæ dicitur, ſecùs autem attenta alia opinione in feudis Regni Neapolitani recepta, vt ſucceſſor teneatur etiam eſſe hæres vltimi morientis, tunc enim quia ob hæreditariam qualitatem non poteſt ſucceſſor ſui auctoris factum impugnare, idcircò probabilius videtur huiuſmodi primogenituræ erectionem fieri poſſe, remoto tamen obſtaculo reſultan. ex *dicta L. Imperialem*, quatenùs ſcilicèt Domini aſſenſus accedat, & in his terminis, atquè cum iſta circumſtantia loquuntur *Ciriac. controu. 312. num. 11. & per tot. Menoch. conſ. 161. num. 5. Maſtrill. dec. 56. num. 26. & ſeqq. & dicta dec. Panormitana num. 9.*

In tertia demum ſpecie feudi antiqui ſim-

7 simpliciter pacti & prouidentię, quicquid aliqui senserint *deducti per Rosenthal. d. cap. 7. concl. 3. num. 4. litt. F.*, verior ac recepta est sententia negatiua, quià cum feudatarius nullam habeat huius feudi dispositionem, nisi pro solo iure fructuum ad eius vitam, atquè descendentes vel cæteri agnati veniant ex persona propria, independenterque à moriente ius suum metiantur ex prouidentia concedentis, & pacto acquirentis, non potest eis præiudicari *Alex. cons. 30. n. 11. lib. 1. Pancirol. cons. 1. n. 12. Menoch. d. cons. 401. num. 3. & 4. & melius cons. 504. num. 30. Rosenthal. d. cap. 7. concl. 3. nu. 4. & in glos. dicta lit. F. & conclus 26. in princip. Giurba de feud. d. §. 1. glos. 8. num. 65. & cæteri passim*, inter quos tamen, vtriusque Siciliæ Doctores non de facili cumulari possunt, cum huiusmodi quæstio non frequenter contingat in illis Regnis, in quibus omnia feuda sunt indiuidua, & iure francorum regulata, solis primogenitis conuenientia.

Neque Principis assensum huiusmodi
8 potestatis defectum supplere posse dicebam, nam quicquid sit de potestate tollendi ius tertij, illa etiam admissa, adhuc non posse de eius consensu alienari, vel immutari feuda antiqua in agnatorum præiudicium *firmant Cephal. d. cons. 617. num. 101. & seqq. Pancirol. d. cons. 1. latè alios cumulans Rosenthal. d. cap. 7. conclus. 4. num. 1. litt. A. Vrsin. de feud. successionibus par. 1. q. 3. art. 2. num. 27.* vbi agit de puncto, an Princeps possit legitimare bastardum de consensu feudatarij ad effectum succedendi in feudo antiquo pacti, & prouidentiæ in præiudicium àgnatorũ, de quo etiam *de Marin. resol. 46. lib. 2* vbi de habililitatione Clerici vel professi, neque contrarium attentare audet *Ciriac. dicta controu. 312. num. 8. cum seqq.* licèt primogenituræ erectionem ibi acriter substineat ex particularibus facti circumstantijs, de quibus habetur *in dicta Mantuana feudi*.

Atque in hoc aduertendum est ad aliquos Doctores, qui contrarium admittere videntur propter Domini assensum, quià istum considerant, non in ordine ad effectum, de quo agitur, sed ad tollendum obstaculum prohibitionis resultantis *ex cap. Imperialem de prohib. feud alien. per Federic.*, etiam in feudis nouis, vel hæreditarijs propter vinculum, & seruitutem ex primogenituræ erectione in feudi corpore resultantem, & hunc effectũ operatur Domini assensus, non verò alium, nisi Dominus sit Princeps Supremus, qui potestatem habeat tollendi Ius tertij, ac expressè se declaret velle illi derogare, quo casu periculosum est sub eodem, & in eius ditione de potestate dubitare, & quam inspectionem in præsenti assumere non fuit opus, dum de huiusmodi voluntate ex assensus tenore nõ constabat.

Et licèt in casu, quo scripserunt *Ciriacus dicta controu. 312. Peregrin. cons. 160. vol. 5., &* (eius pace satis leuiter) *Bardellon. cons. 105.* ageretur de feudo antiquo pacti, & prouidentiæ, aduertendum tamen, id in eo casu procedere ex particulari consuetudine feudorum Mantuæ, & Montisferrati, per quam ob illorum frequentiam, ratione commercij receptũ est, vt de solo consensu Domini alienari valeant, *vt habetur in dicta Mãtuana feudi* & hoc est potissimum fundamentum *Ciriaci dicta controu. 312. num. 22.* ideò istæ auctoritates tanquàm in particulari facti circumstantia fundatæ non possunt ad generalem conclusionem trahi.

Aliquod obstaculum in præsenti facere videbatur erectio Dignitatis in titulũ, nempè Marchionatus, cum feuda Dignitatum sint de sui natura indiuidua, ireque primogenituræ in vno capite residere debeant, *vt in alia Mutinen. de Rangonis hoc eod. tit.*, Verùm omissa inspectione, num feudum, de quo agitur ve-
9 rè dici possit Dignitatis, vel potiùs abusiuè, & per solam nuncupationem, vt dubitari posse videtur, quià concessio Dignitatis, & feudi non est per Imperatorem, sed per Ducem, qui propriè est feudatarius Dignitatis, qui sibi æqualem constituere non potest, sed potiùs concedit hęc subfeuda tanquàm excadentias, sibi constituendo milites, & Domicellos, vndè propterea dici posset non benè ad hoc deduci, *Soccin. Menoch. & alios* loquẽtes de feudis Mirandulæ, & similibus, quæ habentur in capite ac directè ab Imperatore, idcircò prætermissa hac inspectione vti parùm grata, & quam in eiusdem Principis Senatu, seù Consilio vanum esset substinere, potissimè stante contraria obseruantia, vndè propterea *in dicta alia Mu-*

Mutinen. de Rangonis præsuppofui feudum Dignitatis, atque desuper integrũ locum veritati relinquendo.

Dicebam obiectum non intrare, quià licèt ipsa Dignitas sit indiuidua, non per hoc tamen alteratur in reliquis natura feudi, dum deficit potestas, vt suprà, & neque constat explicitè de voluntate, Atque in omnem casum indiuiduitas aliàs de iure communi in huiusmodi feudis Dignitatũ cadens, cessat in Lombardia ex consuetudine, vt latiùs deductum est *in dicta alia Mutinen.* vbi licèt firmatum sit istam consuetudinem procedere, quoad exercitium, & fruitionem, non autem quoad substantiam feudi, attamen id non aduersatur terminis, de quibus agitur, quià cessantibus, exercitio, &
10 fruitione, indiuiduitas substantiæ feudi remanet in effectu quoddã ens rationis, considerabile solùm ad effectum *in dicta alia Mutinen.* deductum, non autem ad istum, in quo disputatio non erat nisi de fruitione, & exercitio.

Posito defectu potestatis, resultat etiam ille voluntatis, ex regula, quod hæc ab ea regulari solet. *Bero. conf.* 76. *nu.* 30. *vol.* 1. *Surd. conf.* 127. *num.* 57. *Burratt. dec.* 24. *n.* 12. *Rot. dec.* 182. *num.* 9. *par.* 7. *recent.* præsertim quià nullibi constat Ducem concedentem, vel Marchionem acquirentem, diuersam voluntatem habuisse, sed totum ex parte primogeniti deducebatur per prӕsumptiones, & cõiecturas, ad quas elidendas facilius aliæ præsumptiones, & coniecturæ admittuntur, quàm si verba expressa obstarent, dictæque legali præsumptioni plures aliæ accedebãt, prima nempè quod nõ constabat, Principem concedentem fuisse informatum de natura huius feudi, ac de præiudicio, quod ex huiusmodi erectione resultabat, nedùm alijs filijs, & descendentibus recipientis, sed omnibus Agnatis à primo acquirente deriuantibus, Animus enim non trahitur ad ignorata, atquè certa Iuris propositio est, in dubio Principem non censeri velle præiudicare tertio, ac alteri ius quæsitum tollere.

Secunda clarior, quia in defectum lineæ Francisci, non dicitur feudum deuolui debere, proùt sequeretur, si illud naturam nouæ Dignitatis assumeret, sed solùm dicitur, quod dicta linea extincta, extinguatur dignitas, igitur de necessitate dicendum est verè, & realitèr dictã erectionem primogenituræ ordinatam fuisse ad simplicem maiorem honorificentiam feudi, eius tamen natura non immutata, iuxtà casum, de quo infra *in vtraque Ariminen. Castrorum hoc eod. tit.*; Quod euidentius comprobari obseruabam ex subsequuta permutatione huius feudi Semesij cum feudo Guiliæ, dùm in ea supponitur, vt extincta linea Marchionis, illud tanquàm subrogatum loco huius antiqui feudi, transire deberet in omnes de familia, ad formam antiquarum Inuestiturarum, excepto tamen titulo Marchionatus, Ergò ad oculum constare dicebam per huiusmodi erectionẽ nullatenùs immutatam, vel alteratã esse naturam, siuè substantiã feudi.

Vbi enim per erectionem nouæ Di-
12 gnitatis, feudum iuxtà eius naturam regulandum esset, sequeretur, quod omninò nouum esset censendum, perindè, ac si Feudatarius in manu Domini refutasset, & ab isto per viam nouæ concessionis denuò recepisset sub noua, & diuersa natura, vt benè in his terminis ponderat *Surd. d. conf.* 351. *nu.* 19. *cum seqq. Cacher. dec.* 23. *nu.* 24., quod certè in casu nostro, nequè Dux concedens, nequè Marchio acquirens Dignitatem cogitarunt.

Quæ autem in contrarium dicebantur, quod erectio importet verum Marchionatum, qualis non esset, si totum feudum non percuteret, videbantur leuia argumenta, dum pro retentione an-
13 tiquę naturę tot euidentes demonstrationes concurrebant, nequè implicat dari titulum personalem, vel ad certas personas restrictum super feudo vlteriùs duraturo, duplicitèr enim tituli, seù Dignitates conceduntur super feudis, nempè principalitèr rei, & in consequentiam personæ, & econtrà principalitèr personæ, & in consequentiam rei, *Apont. in lectur. feudal. lection.* 6. *nu.* 46. & 47. *Rouit. super pragm. prima de titul. abus. num.* 73. & 74. *adden. ad eum in rubr. d. tit. num.* 3. & 4. Et habetur in vtraque *Ariminen. Castrorum hoc eod. tit.* vbi de Dignitate restricta ad certam lineam, qua defecta, ipsa dignitas expirat, sed non per hoc deuoluuntur, aut mutant naturam Castra super quibus ipsa dignitas erecta est.

Et

Et licèt forma huius erectionis, attento cortice verborum, videretur potiùs realis quàm personalis, attenta tamen substantia voluntatis partium, potiùs personalis censenda erat, restricta nempè ad solas personas de linea Francisci, ideòque nulla videbatur adesse implicantia, vt noua Dignitas competat solùm iure primogenituræ, feudum verò quamuis Dignitate decoratū, præsertim quoàd Iurisdictionis exercitium, & vtilitatem, iuxtà Lombardiæ consuetudinem, suam antiquam, & diuiduam naturam retineret; Ad quod cōfert conclusio, *de qua Cacheran. dec.* 52. *aliàs* 53.
14 *num.* 17. *& Franch. dec.* 7. *nu.* 4., quod noua qualitas addita feudo antiquo, nō facit illud nouum, neque alterat eius qualitatem in omnibus, sed tantùm in ipsa qualitate addita, de qua conclusione latius *in Mantuana feudi hoc eod. tit.*

Quo verò ad secundum punctum, non dubitabatur, feudum nouum Guigliæ ad limites antiqui feudi Semelij, tanquàm cum eo permutatum, eiusque loco subrogatum, dici antiquum, vt vltrà generale axioma, quod subrogatum sapit in
15 omnibus naturam eius, in cuius locum subrogatur, in puncto vnius feudi loco alterius subrogati *Afflict. in cap.* 1. *de gradibus success. in feud. nu.* 22. *Schrader. de feud. tom.* 1. *par.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. *Apont. de potest. Proreg. tit.* 1. *de prouis. fieri solitis* §. 2. *num.* 10. *fol.* 12., Vnde sola difficultas erat in excessu, qui de propria Feudatarij pecunia refusus fuit, & pro hac etiam parte dicebam non videri esse posse feudum nouū, quia vnum & idem corpus, seù substantia feudi non videtur, quod possit eodem tempore habere diuersam naturam, licèt hoc benè dari possit circà qualitates extrinsecas de nouo additas, vt suprà; Est benè verum, quod istud additamentum factum de pecunia Marchionis Francisci communis Patris contendentium, dicendum venit allodiale, omnibus filijs, tanquàm pecunia, seù res allodialis communicandum. Vndè effectus erat idem.

Melioramenta enim, & additamenta
16 facta per Feudatarium feudo antiquo, quotiès sunt inseparabilia, efficiuntur quidem feudalia, & tanquàm feudo incorporata assumunt illius naturam, itaùt in feudis Iuris Francorum spectent ad solum primogenitum, sed pretium meliorámentorum, & additamentorum dicitur esse in hæreditate allodiali, cui primogenitus, tanquàm hæres feudalium refundere tenetur tanquàm ęs alienum dictum pretium communicandum secundo genitis, vel etiam alijs hæredibus, *vt per Apont. consf.* 58. *num.* 2. *vol.* 1. *Rouit. pragm.* 25. *de feudis num.* 55. *de Marin. resol.* 133. *num.* 1. *& per tot., & pleniùs resol.* 21. *num.* 25. *lib.* 2. *vbi cæteri*, quo posito effectus est idem, *vt ponderatur etiam in dicta Parmen.*

Solùm dubitari posse dicebam, àn
17 primogenitus teneretur cum secundogenitis conferre pretium impensum per Marchionem Patrem in emptione dicti tituli Marchionatus, cum eadem ratio militare videretur, & in hoc singularitèr negatiuè respondet *Rouit. dicta pragm.* 15. *de feudis num.* 48. *& firmat etiam Mangil. de imputat. quæst.* 33. *num.* 10., eo quia huiusmodi Dignitates dant plus oneris, quàm vtilitatis, vndè veritatem amando in hac solùm parte pro primogenito respondendum censui, sed respectu dicti augmenti videbatur casus indubitatus. Post hæc scripta in lucem prodierunt controuersiæ Altogradi iunioris digni filij tanti patris, in quarum prima continetur responsum editum in hac eadem causa ad fauorem primogeniti, sed his non obstantibus mihi iuxta præmissa adhuc probabilius respondendum esse videbatur, atque ità pro certo mihi supponitur ab excelso Mutinæ Consilio ad fauorem secundogenitorum iudicatum fuisse.

I MAN.

MANTVANA FEVDI,

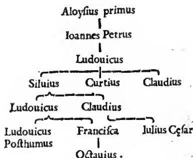
PRO

MARCHIONE IVLIO CESARE GONZAGA,

CVM

MARCHIONISSA FRANCISCA GONZAGA, SEV MARCHIONE OCTAVIO GONZAGA EIVS FILIO.

Casus decisus per Rotam pro Marchione Iulio Cesare deindè sopitus per concordiam.

De eadem materia discursus præcedentis, scilicèt, An feudum ex pacto, & prouidentia antiquum possit erigi in primogenituram, & àn ab ea semèl erecta possit recedi.

Et de qualitate feudorum Episcopatus Mantuæ.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Feudum impropriatum, & redactū ad naturam allodialium potest erigi in primogenituram.*
3 *Quod declaratur.*
4 *Feuda Mantuæ sunt alienabilia, & in commercio de consuetudine.*
5 *Accedente tamen assensu Domini.*
6 *An hic assensus requiratur pro forma, vel pro solo interesse Domini.*
7 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione reseruatum, an sit necessarium, etiam vbi aliàs non requiritur.*
8 *Nullitas actus gesti à minore, an possit allegari à tertio.*
9 *Venia ætatis à quo concedi possit.*
10 *Donatio facta pro filijs, & descendentibus non potest reuocari de consensu primi donatoris.*
11 *Transactio, àn obstet successoribus venientibus iure proprio.*
12 *Quæ sufficiunt ad remouendum vnum impedimentum, non suffragantur ad remouendum duo, & ideò consuetudo Mantuana disponendi de feudis, non capit aliud vinculum particulare.*
13 *Transactio tùnc nocet successoribus venientibus iure proprio, quandò est bona fide super re satis dubia.*
14 *Princeps àn possit derogare fideicommissis, & primogenituris, vel aliàs tollere conuentiones.*
15 *Quid vbi agitur de Bonis Ecclesiasticis.*
16 *Hæres non potest impugnare factum sui auctoris etiam ex iure proprio, quatenus vires hæreditariæ suppetant.*
17 *Per diuisionem, an censeatur renunciatum fideicommisso, seù alterata Inuestitura, vel erectio primogenituræ.*

DISC. X.

1 FEVDVM, quod iuxtà seriem, supra latiùs in alia Mantuana feudi, seù Bonorum narratam, Aloysius primus Gonzaga de anno 1233. acquisiuit ab Ecclesia Mantuana, in plures huius insignis adeò propagatæ familiæ ramos, seù colonellos diuisum, pro quibusdam portionibus obuenit in Curtium, Claudium seniorem fratres, ac Ludouicum, & Claudium iuniorem, ex Siluio fratre natu maiore prædefuncto Nepotes in minori ætate constitutos, per quos, accedente auctoritate Tutoris, seù Curatoris dictorum Ludouici, & Claudij, ac etiam dispensatione, seù ætatis venia concessa per Mantuæ Ducem super dictorum minorum habilitatione ad contrahendum, erecta fuit in his portionibus primogenitura, effectum primò fortitura in linea masculina dicti Ludouici, tanquàm filij Siluij primogeniti, & dein-

deindè in alijs lineis, semper tamen in masculis iuxta eumdem primogenituræ ordinem, prout effectum sortita est in dicto Ludouico, & successiuè in altero Ludouico eiusdem filio posthumo in præinserta arbore descripto; Et quamuis de eiusdem Ducis Mantuæ auctoritate post aliquos annos inter dictas partes, seù alicuius eorum descendentes, deuentum esset ad quamdam diuisionem prædictæ primæ conuentioni in aliquibus contrariam, attamen semper dictæ feudorum portiones per dictos primogenitos possessæ fuerunt.

Sequuta verò morte dicti Ludouici iunioris, ortaque controuersia super eius successione in dictis bonis feudalibus, inter Marchionissam Franciscam morientis germanam Sororem, & Marchionem Iulium Cęsarem Claudij iunioris filium, in partibus iudicatum fuit ad fauorem Iulij Cæsaris masculi, tàm ex dispositione Iuris communis feudorum, quàm Statuti Mantuani, quorum vtrūque defert feudalem successionem masculis in fœminarum exclusionem, Deuoluta verò causa ad Rotam, ista quoad punctum successionis in contrariam iuit sententiam, successionem nempè debitam esse Franciscæ Sorori, vti proximiori, excluso Iulio Cæsare patruele, ex rationibus, de quibus *discursu sequenti*.

Quarè per eumdem Iulium Cæsarem assumpta fuit disputatio super eius successione in vim dictæ primogenituræ, quam non esse attendendam prætendebat Marchio Octauius Franciscæ interim defunctæ filius, ex eius inualiditate, vel reuocatione, dictam inualiditatē ex pluribus deducendo. Primò nempè, quod feudum antiquum de sui natura diuiduum ex pacto, & prouidentia, non potuerat in præiudicium successorum ex propria persona venientiū erigi in primogeniturā; Secundò, quod cum erectio facta esset sub reseruatione Beneplaciti Apostolici, eo non obtento, corruerit; Tertiò, quod vti facta per Ludouicum, & Claudium iuniorem minores non seruatis debitis solemnitatibus, non substineretur, non obstante venia ætatis concessa per Ducem, quia hæc non nisi per Imperatorem concedi potest; & Quartò, quod in omnem casum à dicta erectione ex noua conuentione cum eiusdem Ducis auctoritate inita, recessum fuerit. Quibus omnibus non obstantibus *Rota sub die 27. Ianuarij 1659. coram Verospio* respondit pro primogenituræ validitate, & obseruantia, & in eadem decisione, parte iterùm audita perstitit *sub die 30. Maij eiusdem anni coràm eodem*, & probabiles reflectendo etiā ad veritatem visæ sunt resolutiones.

Quatenus igitur pertinet ad primum obiectum, Ego, & cęteri pro masculo scribentes dicebamus, ex iàm firmatis per
2 Rotam in duabus præcedentibus decisionibus ad fauorem fæminæ, *de quibus in sequenti*, istud non esse feudum rectum, & proprium, feudorum iure regulandū, sed omninò impropriatum, ac sola feudi nuncupatione retenta, tanquàm allodiū potiùs reputandum, ideòque in eo licitè erigi potuisse primogenituram, allegando ad hoc auctoritates. *Roland. cons. 42. num. 16. vol. 1. & cons. 1. num. 47. lib. 3. Rosenthal. de feud. cap. 7. conclus. 11. nu. 20. Cephal. cons. 3. num. 11. & cons. 608. num. 44. Mandell. cons. 382. num. 64. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 9. num. 4. Peregr. de fideic. art. 6. num. 18. Fusar. de substit. quæst. 631. num. 1. Giurb. dec. 108. num. 17. & seqq. Milanen. dec. 8. num. 17. & 18. par. 1.* Vndè inferebamus nō posse fœminam contradictoria allegare, atquè feudorum legibus viuere, & non viuere, prout sibi magis expediret, sed adstrictam remanere ab ineuitabili dilemmate, quod aut volebat esse feudum rectū, & proprium, feudorum iure regulandum, aut corruptum, & improprium iure allodialium censendum; Si primo casu, ergò non subsistebant decisiones emanatæ super successione, quæ masculo ex claris Iuribus feudalibus debetur, *vt in sequenti*; Si autem in secundo, ergò controuertere non poterat primogenituræ erectionē; & hoc motiuum amplexum fuit per Rotam in vtraque decisione.

Verùm illud ita generaliter, & abstractè sumptum, mihi videbatur parùm tutum, quoniàm impedimentum erectionis in primogenituram, non solùm prouenit ex iure feudorum, seu feudali qualitate, sed militat etiam in bonis allodia-
3 libus, quæ ex concedentis, vel primi ac-

quirentis prouidentia, quodam iure fideicōmissi donata fuerunt ab initio omnibus descendentibus, seù sanguinis hæredibus, in quorum præiudicium, sicuti possessores alienationes facere non possunt, ità neque huiusmodi restrictiones; seù præelectiones, quæ in solis fideicommissis conseruatorijs permissa sunt, non autem in successiuis, & restitutorijs, iuxtà distinctionem *text. cum ibi notatis in l. unum ex familia ff. de legat. 2., de qua plenè, & magistraliter Bellon. iun. cons. 1., ac habetur sæpius sub titulo de fideic. præsertim in Romana fideic. de Boncompagnis, in Romana hæreditatis de Spatis & in alijs*, ideòque parùm refert, an bona sint feudalia, vel allodialia, quià vtroque casu idem militat impedimentum.

Et licèt ex peculiari qualitate alienabilitatis resultan. ex consuetudine de qua infrà, iusta sit dicta resolutio, attamen id non prouenit ratione improprietatis feudi, quià siuè illud sit proprium, siuè improprium, si est hæreditarium, vel alienabile, recipere potest huiusmodi primogenituræ qualitatem, de qua cęteri descendentes, vel sanguinis hæredes conquæri non possunt, dum possessor poterat in totum alienare, & sic facere illud, quod est plus, vt habetur *in proxime præcedenti Mutinen. feud.*.

Hinc propterea distinctio, An sit feudum proprium, vel improprium, nullius remanet operationis, nisi circà validitatem, vel inualiditatem actùs, ob deficientem consensum Domini directi, qui necessarius est in quacumque alienatione vel dispositione, quæ tangat substantiam feudi recti, & proprij ex dispositione *text. in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Federic.*, sed non in alienatione feudi impropriati iure allodij reputandi, quæ sub dicta prohibitione non venit, & hæc est ratio, cùm qua procedunt pleræque ex auctoritatibus allegatis, sed de hoc assensus defectu quærendum non erat in præsenti, dùm iàm aderat licentia Episcopi, & Domini directi, circà quam solùm remanebat difficultas qualificationis Beneplaciti Apostolici in eà reseruati, de qua infrà in tertio obiecto.

Solidum igitur, ac tutum motiuum videbatur illud alienabilitatis huiusmodi feudorum, seù bonorum, resultantis à particulari consuetudine feudorum Episcopatus Mantuæ, quinimò totius Mantuanæ, & Montisferrati Ditionis, licèt enim Inuestitura contineat formulam pacti, & prouidentiæ, quià tamen maior pars bonorum in huiusmodi Ecclesiasticis, vel temporalibus feudis consistere solet, idcirco ratione commercij, quod aliàs quodammodò in ea Regione prohibitum esset, consuetudo induxit huiusmodi feuda de solo consensu Domini esse liberæ dispositionis, ac per possessorē alienabilia in præiudicium agnatorum,
4 & successorum, quamuis ex propria persona Iure Inuestituræ venientium, vt in specie de hac consuetudine Mantuana testantur *Dec. cons. 586. num. 5. Soccin. iun. cons. 72. num. 75. lib. 1. & cons. 92. num. 14. vol. 4. Curt. Iun. cons. 171. num. 1. Paris. cons. 13. num. 27. lib. 1. Gozzad. cons. 90. num. 13. & seqq. Marta cons. 192. num. 14. Giouagnon. cons. 45. num. 10. vol. 2. Mandell. cons. 61. Bursatt. cons. 3. num. 47., 23. num. 2. 40. num. 1. 49. num. 22. 127. num. 60. 171. num. 54. Ciriac. controu. 324. num. 1., ac alij communiter; & admisit Rota in Mantuana bonorum 16. Maij 1654. coràm Cerro S. qui omissis, atque in dictis huius Causæ decisionibus*, quià est consuetudo vera, & recepta, ex satis probabili iam dicto motiuo commercij conseruandi, ex quo in alijs etiam locis eadem irrepsit consuetudo, vt præsertim habemus in emphyteuticis concessionibus Abbatię Farfen., cuius Inuestituræ formula est absque dubio pacti, & prouidentiæ, & tamen ea bona sunt alienabilia in præiudicium Agnatorum, vt habetur *sub titulo de emphyteusi in Farfen. Bonorum, & in alijs*, in quibus cōsimiles consuetudines, in Lombardia præsertim, & Æmilia recensentur, & hoc videbatur solidum huius Causæ motiuum, non autem præcedens impropriationis feudi, quæ vel necessaria non est, vel non sufficit.

Cum autem dicta consuetudo postu-
5 let Domini consensum, vt omnes allegati affirmant, & præstitus per Episcopum Dominum directum in huiusmodi primogenituræ erectione, qualificatus esset à clausula reseruationis Beneplaciti Apostolici nunquàm obtenti, idcircò ex hoc defectu non leuis resultabat difficultas, quam tollere non videbatur responsio, quod scilicèt stante feudi impropiatione,

ne, necessarius non esset Domini consensus, præsertim ex clausula *ad habendum* in Inuestitura contenta, & benè extensa, cum verbis liberam disponendi facultatem continentibus, cui motiuo satis inhærent decisiones.

Hancenamque responsionem suffragari dicebam ad euitādam nullitatem, quæ ab ipso Domino, siuè ab alio ob eius non adhibitum consensum allegaretur, atque tunc intrat inspectio, an ille de iure requiratur, vel nè, secùs autem vbi agitur ad effectum præiudicij Agnatorum habentium intentionem fundatam in lege Inuestituræ, eatenùs excludendorum, quatenùs obstet dicta consuetudo, quæ est qualificata, *quatenus nempè accedat Domini consensus*, qui proindè licèt aliàs de iure non necessarius, videtur ità requisitus pro forma per consuetudinem aliàs non intrantem, potissimè quia non desunt volentes istum consensumDomini, etiam attenta dicta consuetudine requiri pro forma *vt per Rosenthal. c. 9. concl. 58. num. 44. & 45.* licet *Ciriac. contr. 598. num. 15. & seq.* dicat sufficere quod ille superueniat post 15. dies.

6 Sed difficultas cessare visa est ex duabus solidis responsionibus, vna nempè quod Domini consensus non videtur per dictam consuetudinem desideratus pro forma substantiali, & annullatiua, sed solum pro interesse eiusdem Domini, cuius vtilitas in huiusmodi feudis consistere solet in laudemijs, & recognitionibus pro alienationum assensibus, vel renouationibus solui consuetis, vt est in dicta Abbatia Farfen., de qua suprà, & in alijs, præsertim clarius, quià ista specialis Inuestitura continet clausulam *ad habendum* clarè extensam cum facultate disponendi, vel alienandi, etiam Episcopo contradicente.

Et altera, quià reseruatio Beneplaciti Apostolici facta erat cum clausula *quatenùs opus*, ideòque necessaria non erat eius impetratio, vbi iure cautum non sit omninò requiri, quod procedit etiamsi dicta clausula non esset adiecta, cum de
7 iure ità reseruatum intelligatur *Gabr. conf. 92. num. 7. lib. 1. Seraph. dec. 1027. num. 7. & 1319. num. 2. Buratt. dec. 110. num. 23. Adden. ad Gregor. dec. 192. litt. A. in fine, & passim in alijs*, quià est receptissima, & quotidiana propositio.

Eatenùs enim Beneplaciti necessitas, etiàm in casibus, quibus de iure non requireretur resultat, quatenùs illius reseruatio præcisè à contrahentibus cū Clausula, *& non aliàs*, facta esset, cum tunc illud requiri dicatur, non ex Iuris dispositione, sed ex partium conuentione, tanquàm implementum conditionis, sine qua partes noluerunt aliàs contrahere, vt ità distinguendo firmatur in huius Causæ decisionibus & *apud Gregor. dict. dec. 192. Ottobon. dec. 147. num. 7. & 8. plenè in Bononien. primogenituræ 14. Februarij 1656. coràm Bichio impress. post Bonden. dec. 30., de qua sub titulo de fideicommissis, & frequenter in alijs*; Incongruum enim esset vt in omnimoda alienatione in extraneos, solus Episcopi assensus sufficeret, & sufficere non deberet in adeò rationabili actu, feudorū naturæ magis congruo, qui fit inter easdem personas à lege Inuestituræ vocatas, & sub ea comprehensas.

Tertium obiectum satis leuis ponderis visum fuit, respectu enim Ludouici, omninò fatuum videbatur deduci posse nullitatem illius actus, qui eius omnimodā, ac præcipuam vtilitatem in aliorum præiudicium continebat, dum in eo, tanquàm primogenito nedùm pro-
8 pria sed etiam omnium aliorum portiones consolidatæ fuerint, Respectu verò Claudij, quatenus etiam aliqua nullitas considerari posset, illa tanquam eius fauore inducta, ab ipso tantùm, eiusque hæredibus esset allegabilis, non autem à tertio, iuxtà doctrinam *Bart. in l. eleganter num. 3. vers. dicit glos. ff. de dol. mal. Surd. conf. 284. num. 7. cum seqq. Rot. dec. 133. num. 12. par. 2. diuers. & decis. 179. n. 5. par. 5. recent., & in Fanen. dotis 13. Martij 1642. §. Et cessat omnis difficultas coràm Cerro*, & in his præcisis terminis minorum aduertit *Surd. dec. 108. n. 1. in fine, & num. 2. ac firmatur in eadem vltima decisione huius puncti §. Solemnitatum*.

Maximè quia pars aduersa non allegabat huiusmodi nullitatem excipiendo, quo casu intrare forsan posset distinctio, an inualiditas actus resultet à iure communi, per quod non inducitur nullitas ipso iure sed ope exceptionis, vndè propterea necessaria est minoris declaratio, qua pendente actus dicitur habere impli-

implicitum statum validitatis, quià potest minor non declarare, ac ratum habere; Vel nullitas ipso iure inducta sit à statuto, quod propter bonum publicum actui omninò resistat, itaùt absque alia declaratione, desperata ratificatione nullus dicatur, ideòque nullitas tanquàm clare exclusiua iuris agentis per tertium, qui sit reus, & possessor, allegari valeat, *ex deductis per Bursatt. consf. 82. Gratian. discept. 691. Surd. dec. 108. num. 11. & seqq.*

Sed allegabatur agendo, quo casu, nulla Iuris auctoritas, vel ratio suadere videtur, vt id licitum esse possit, vt benè probat *Scaccia de Iudicijs lib. 2. cap. 7. numero 405. & seqq.* præsertim in præiudicium eiusdem minoris, seù eius hæredis, cuius ex euentu intererat actum esse validum, & substineri, dum Marchio Iulius Cæsar erat filius & hæres Claudij, tunc enim videtur casus indubitatus, *vt per Ciriac. controu. 321. num. 70.*

Sed & hanc nullitatem omninò cessare dicebam propter ætatis veniam à Du-
9 ce concessam, quam concedi posse per huiusmodi Duces, & Principes quamuis feudatarios, & Imperatorem, vel Papam in Superiorem recognoscentes, videtur hodiè ex communi praxi absolutum, ac habetur fortè actum *in Vrbinaten. pecuniaria sub tit. de donat.*

Maximè vbi non agitur de venia generali habilitante minorem ad omnes, & quoscumque actus, sed de speciali ad vnũ actum tantùm, quo casu neè de potestate dubitatur, nec aliud Iudicis Decretum requiritur, vt ità distinguendo habetur *per Surd. dec. 268. num. 1. & 12.* vbi concordantes, & per alios, de quibus in dicta vltima huius Causæ decisione §. *& licèt.*

Maior igitur, ac tota difficultas residebat in quarto obiecto recessus, quamuis enim ex parte nostra diceretur, quod tot sint donationes, quot sunt personæ successiuis temporibus vocatę, itaùt om-
10 nibus ab initio Ius principaliter quęsitum dicatur, ideòque non poterant erectores, qui ad actum per viam irreuocabilis donationis processerant, illam reuocare in præiudicium successorum, quibus iàm fuerat Ius quæsitum, quamuis etiam adhuc non natis propter proprij parentis ac Notarij stipulationem, iuxtà veriorem sententiam, quicquid aliqui in contrarium attentent, *ex deductis per Menoch. consf. 211. num. 15. Molin. de primogenitura lib. 1. cap. 6. num. 45. plenè Rota in Romana donationum 28. Ianuarij 1656: & 25. Maij sequentis anni coram eodem Verospio, in alia Romana Donationis 3. Iunij 1658. & 24. Ianuarij 1659. coram Cerro & in alijs*, quià est receptissima conclusio, quam in vtraque huius Causæ decisione Rota recepit, & habetur sæpius in sua materia *sub tit. de donationibus*.

Nihilominus exaduersò scribentes, dictam conclusionem simpliciter nõ impugnantes, eam euitari replicabant ex pluribus, primò nempè ex iam dicta consuetudine Mantuana, per quam huiusmodi feuda quamuis agnatis, & Sanguinis hæredibus iure proprio debita, sunt per possessores alienabilia cum Domini consensu in hoc recessu iam accedente *ex deduct. per Ciriac. contr. 581. num. 12. & seq.* Secundo quià recessus nõ fuit simpliciter voluntarius, & sinè causa, sed per viam concordiæ, ad lites inter eos exortas sedandas, vndè inferebatur etiã successoribus iure proprio veniẽtibus illam præiudicare, cum hæc sit concordiæ peculiaris natura ex *deductis per Ciriac.*
11 *controu. 3. & sequenti Peregr. de fideic. art. 40. num. 166., & alios benè congestos in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. & 26. Iunij 1648. coram Ghislerio impress. decis. 43. & 48. post Censal. ad Peregr. cũ* quibus sæpissimè in alijs processum fuit, vt habetur *in dicta Vrbinaten. sub tit. de donationibus, & frequẽtius sub tit. de fideic. & in terminis feudalibus Gratian. discept. 476.*; & tertiò demum huiusmodi conuentionem auctorizatam esse per Ducem tanquàm Principem, cũ omnium, & quorumcumq; derogatione, ex quo vltimo actu omnem difficultatem cessare dicebant.

Ad primum autem motiuum dictum
12 fuit, consuetudinem operari solùm remotionem resultantem à dispositione Iuris, seù à lege Inuestituræ, sed non tollere aliud impedimentum resultans à partium conuentione, cum hoc nullibi cautum reperiatur, regula vero Iuris est, vt ea, quæ sufficiunt ad vnum tantùm impedimentum remouendum, non suffragentur, quoties sunt duo, vt benè

rè probatur in puncto per *Ciriac. contr. 23. num. 26. cum ſeqq. & controu. 324. num. 3. Mant. deciſ. 1. num. 47. & dec. 2. num. 4. & 14.* vbi quod dicta conſuetudo operatur circa feuda conceſſa in forma ſolita, & communi, & firmatur in vltima deciſione 30. *Maij 1659.*, ac videtur veritas irrefragabilis, quia conſuetudo aliud non operatur, niſi quod reducit hæc feuda aliàs de ſui natura inalienabilia, & extrà commercium, ad alienabilitatem, & commercium liberum, adinſtar quorumcumque aliorum bonorum allodialium, & liberæ diſpoſitionis, vndè quemadmodùm in ipſis bonis verè allodialibus, ſi primogenitura per contractum erecta eſſet, non poſſent erectores ex interuallo ab ea recedere in præiudicium eorum, quibus ius quæſitum fuerat, ideò multò minus in præſenti, cum non poſſit plus operari fictio quàm veritas, neque amplioris qualitatis poſſint eſſe bona aſſimilata, ſeù adinſtàr, quàm ſint ea, quibus aſſimilata ſunt.

Ad ſecundum motiuum tranſactio-
13 nis, dicebatur concluſionem ſuprà deductam eſſe quidem veram, quoties tranſactio per feudi, vel fideicommiſſi poſſeſſores inita eſt bona fide, ſecùs autem ſi mala, quia tunc tanquàm actus merè voluntariæ alienationis, ſub tranſactionis palliato nomine initus, non eſt aptus præiudicare ſucceſſoribus, vt ità diſtinguendo firmatur *in eiſdem deciſionibus Romana de Comitibus coràm Ghiſlerio, in Romana manutentionis 27. Martij 1658. coràm Albergato, Romana fideicommiſſi de Maximis 2. Ianuarij 1649. Cerro dec. 272. num. 21. par. 10. rec., & apud Roias in Bonon. fideicommiſſi de Blanchis 14. Decembris 1646. & 20. Iunij 1647. inter eius impreſſ. deciſ. 312. & deciſ. 343.*

Bonæ verò, vel malæ fidei inſpectio pendet ab euentus litis dubietate, quæ nulla in præſenti aderat ſuper primogenituræ validitate, ſed ſuper alijs ipſarum partium controuerſijs, ad quas dirimendas, licitum non erat, ſuper re à lite diuerſa tranſigere. Tunc enim tranſactio bona fide inita, per feudi, vel fideicommiſſi poſſeſſorem, obligat Succeſſores iure proprio venientes, quandò dici poteſt vtile negocium pro eis geſtum eſſe, quià nempè ità ſit euitatus dubius litis euentus, ex quo poterat totum amitti, ideò melius fuit partem ità in tuto ponere, ſecùs autem, vbi ob controuerſiam ratione pertinentiæ inter plures aſpirantes ad fideicōmiſſum, vel vbi ius ſucceſſorum in totum deſtruitur, quia tunc nulla ſubeſt ratio, quæ actum ſaluare poſſit, *vt pluries in dicta ſua materia de fideicommiſſis*.

Vndè dicta duo motiua ſatis leuis pō-
14 deris viſa ſunt, Vrgere tamen videbatur tertium reſultans ex auctoritate Principis, cuius poteſtatem circà deſtruendas, vel alterandas primogenituras licèt aliqui impugnent, ex deductis *per Paleaz. de Maioratu par. 1. quæſt. 2. num. 8. & 10. Giurb. de ſucceſſ. feudorum prælud. 5. num. 9. cum alijs deductis in Mutinen. feudi proximè præceden.*, nihilominùs quicquid ſit quoàd feuda, quoàd fideicommiſſa tamen, illa poſſe per Principem tolli, docet quotidiana obſeruantia, & pleniùs deductum habetur infrà ſuper materia Bullæ Baronum hoc titulo *in Romana pecuniaria pro Creditoribus Marchionis Pallauicini, & in alijs*.

Et quamuis ex parte noſtra replicaretur, poteſtatem Ducis vtpotè Principis ſæcularis attendendam non eſſe in
15 huiuſmodi feudis Eccleſiaſticis, ex iiſdē, quæ pro excluſione Statutorum Mantuæ firmauerat Rota in hac eadem Cauſa ſuper puncto Succeſſionis, *vt in ſequenti*; Verebar tamen hoc eſſe debile refugiū, quia Princeps, ita non ſtatuit ſuper bonis Eccleſiaſticis, ſed ſuper contractu Laicorum, & ſubditorum, eorum perſonas habilitando ad gerendum id, quod aliàs de iure gerere non poſſent, ac tollendo perſonis ſucceſſorum paritèr eius ſubditis illud Ius, quod ob contractum quæſitum eſſe poſſet ex diſpoſitione Iuris, cui Princeps derogare poteſt, vndè nullatenus eius factum, nec directè, nec indirectè percutiebat ipſa bona, in quibus Eccleſiæ non præiudicatur, quia res reducitur ad formam Inueſtituræ, & magis Eccleſiæ intereſt habere plures Vaſallos, cùm aliàs non niſi vnum haberet, ac etiam quia dubitari poteſt de hoc aſſūpto, quod hęc feuda ſint Eccleſiaſtica *ex motiuatis per Ciriac. contr. 552.* ſuper quo tamen relinquitur locus veritati.

De alio etiam ſolidiori obiecto, poſt
16 dictas deciſiones excitato, ex hac parte

time-

timeri poterat, quod nempè Marchio Iulius Cæsar esset hæres Claudij Patris, qui contractum diuisionis, ex quo recessus inducebatur, inierat, & ad eius obseruantiam se obligauerat, vndè Iulius Cæsar heres non poterat proprij auctoris factum impugnare, sed quatenùs vires hæreditariæ suppeterent, tenebatur illud præcisè ratum habere, etiam in Iuribus ex propria persona competẽtibus *ad text. in l. cum à matre C. de rei vendic. & l. vendicantem ff. de euiction.* iuxtà veriorem sententiam, quã reprobata *dec. 93. Grammatici firmant Franch. decis. 83. n. 3. Fusar. de substit. q. 557. nu. 1. & seqq. Buratt. dec. 275. n. 12. add. ad eum dec. 326. n. 3. plenè Rota in Romana residui dotis 11. Decẽbris 1658. & 7. Iunij 1660. coràm Cerro, vbi concordantes*, cum sit hodiè conclusio receptissima, quamuis dici posset id procedere data validitate actus, secus si esset inualidus, *vt dec. 176. n. 47. & seq. p. 5. rec.* & in alijs frequenter.

Pro isto autem, & alio proximè præ-
17 cedenti obiecto euitandis, tutius consilium credebam confugere ad defectum voluntatis potiùs, quàm potestatis, quod scilicèt contractus concordiæ, & diuisionis inter erectores initus, non importaret omnimodum recessum à primogenitura, eiusque destructionem in præiudicium successorum, sed immutationem, seù recessum, quoàd eorum personas tantùm, vt in puncto feudi, vel emphyteusis diuisi inter fratres, vt non per hoc alteretur eius natura in præiudicium successorum *Rot. decis. 176. par. 5. rec. num. 11. & seq.* & in terminis fideicõmissi *Peregrin. art. 52. Fusar. qu. 593. Gregor. decis. 73. Buratt. decis. 89. d. decis. 272. p. 10. rec. num. 2. & 308. par. 11. & sæpè in sua materia sub tit. de fideicommissis*. Sed tenor contractus, & cautela adhibita in obtinendo Principis auctoritatem, & derogationem aliàs non necessariam, si pro solo iure diuidentium partes intellexissent, de hoc timere faciebant, vndè consulta fuit concordia, per quam subsequutam, præsens, ac sequens controuersia finem obtinuit.

IN EADEM

INTER EASDEM PARTES.

Casus decisus per Rotam contrà Iulium Cæsarem.

In successione feudorum, quæ pro masculis, & fœminis concessa sunt, àn masculus remotior excludat fœminam proximiorẽ.

Feudum, quandò dicatur rectum, & proprium, & quandò impropriatum; & an qualitas alteratiua corrumpat in totum substantiam feudi, illudque omnò impropriet, vel potiùs inducat impropriationem in ipsa parte, seù qualitate alterata, firma in reliquis remanente eius natura.

Et àn Statuta Laicorum attendenda sint ad regulandam inter Laicos successionem super Feudis, & Bonis Ecclesiasticis, quæ originariè proueniunt à Principe Laico.

SVMMARIVM.

1 *In successione feudorum masculi excludunt fœminas, quamuis proximiores.*

2 *Contrarium iudicauit Rota, & de rationibus num. 5.*

3 *Sed resolutio Rotæ impugnatur.*

4 *In Regnis vtriusque Siciliæ linea, & gradus vincunt sexum, qui solùm præfertur, data in prædictis æqualitate.*

5 *Fundamenta, ex quibus Rota credidit hæc feuda Mantuana esse impropriata.*

6 *An feudum concessum pro masculis, & fœminis dicatur impropriatum.*

7 *Feudum alienabile, an dicatur impropriatum.*

8 *De consuetudine alienandi feuda Episcopatus Mantuæ, vt procedat per contractus inter viuos, non per vltimam voluntatem.*

9 *Nequè alterauit successionem masculis priùs debitam.*

10 *Iurisdictio, vel Vasallagium, an sint de substantia feudi, & àn feuda rustica sine Iurisdictione sint feuda propria, vel impropria.*

11 *Feudum francum, & absq; seruitio personali, àn dicatur verũ, vel impropriũ.*

12 *Qua-*

12 *Qualitas alteratiua non corrumpit totam substantiam feudi, sed solùm in parte alterata.*

13 *De quibusdam textibus feudalibus, àn sint authentici.*

14 *Concessio ex causa meritorum, an impropriet.*

15 *Quid de feudis emptitijs.*

16 *Distinctio, ad quem effectum feuda concessa propter merita, vel pecuniam dicantur impropria.*

17 *Quid de clausula ad habendum.*

16 *De coniecturis, & circumstantijs, ex quibus resultet, concessionem esse in feudum.*

19 *Contractus censetur talis, qualis denominatur.*

20 *In feudis Mantuæ, ac totius Lombardiæ, siuè sint propria, siuè impropria Doctores testantur de consuetudine masculis fauorabili.*

21 *Statutum Laicale, quamuis non operatiuum in bonis Ecclesiæ ratione auctoritatiua, & Iurisdictionali attendendum pro interpretanda voluntate acquirentis.*

22 *De obseruantia particulari circà successionem istius feudi.*

DISC. XI.

1 RETENTA facti serie in præcedenti enarrata, sequuta morte Marchionis Ludouici Gonzaghæ, Francisca germana Sorore hærede instituta, orta est quæstio super feudorum successione, inter ipsam, & Marchionem Iulium Cæsarem defuncti patruelem, qui se prætendebat in dicta successione potiorem, non obstante maiori remotione ex priuilegio sexus masculini per dispositionem *textus in cap. 1. S. 1. sub tit. Episcopum, vel Abbatem, cum concordan. per Alex. conf. 9. lib. 5. per tot. Rolan. conf. 84. num. 14. vol. 4. Peregr. conf. 25. num. 14. lib. 1. Menoch. conf. 391. num. 13. & seqq. & conf. 986. num. 30. Clar. S. feudum qu. 73. num. 3. Giurb. de success. feud. S. 1. gloss. 8. num. 16.*, in puncto feudorũ Mantuæ *plenissimè Surd. conf. 502. num. 8. & per tot.*, quem solum allegare sufficit in præsenti causa, *Bursatt. conf. 63. nu. 9.*, qui testatur hanc opinionẽ semper in dominio Mantuæ seruatam *Ciriac. contrpropr. 112. num. 13.*, & ità iuxtà masculi prætensionem bis iudicauit Senatus Mantuanus, qui duas desuper edidit decisiones, tàm de iure, quàm de particulari illorum feudorum consuetudine, probantes masculo quamuis remotiori debitam esse successionem in exclusionem fœminæ, non admittendæ, nisi in subsidium omnibus masculis defectis; sed deuoluta causa ad Rotam, ista sub diebus 29. *No-*

2 *uembris 1655. & 25. Maij 1657. coràm Verospio*, bis contrarium iudicauit, ei fundamento principalitèr innixa, quod ageretur de feudo improprio adinstar allodialium regulando, inhærendo quibusdam antiquis resolutionibus *in vna Brixien. feudi prima Iulij 1582. coràm Pamphilio, & coràm Seraphino decis. 1105.*, nulla ratione habita Statutorũ Mantuæ fauore masculorum idem statuentium, seù consuetudinis illius Regionis, vtpotè ex defectu potestatis non attendendorum in bonis Ecclesiasticis, in quibus etiam in controuersijs Laicorum, solum eorum, nullum verò Ecclesiæ interesse concernentibus, Rota, & Curia Romana credit Leges, & Statuta Laicorum non debere attendi.

Resolutiones mihi pro Iulio Cæsare

3 Masculo scribenti, reflectendo etiam ad veritatem non omninò placuerunt, atque istius causæ occasione edocti, quã fallacia sint litium iudicia, & quam variæ iuristarum opiniones; Omnes enim Aduocati, & cum nobis plerique Prælati, ac Sapientes, in pluribus Congressibus in concordem iuimus sententiam, hoc successionis motiuum, tàm ex iure feudorum, quàm ex Statutis, consuetudinibus, & obseruantia, esse pro masculo magis tutum, & solidum; illud verò primogenituræ, de quo in præcedenti, esse magis dubium, & periculosum, vndè primum elegimus, alterum neglexímus, & tamen Iudices Secundum canonizarunt, primum verò reiecerunt. Præsupposita enim feudali qualitate, regula certa est pro masculo ex claris Iuribus, & auctoritatibus supra deductis, & quam neque Rotales decisiones negant.

4 Et quamuis in vtriusque Siciliæ Regnis, vbi maior, ac frequentior est feu-

dorum Sedes, contrarium sit receptum; quià nempè sexus prioritatem obtinet, dato æquali concursu lineæ, & gradus, & non aliàs, itaùt sexus cedat lineæ, & gradui, in præsenti pro fœmina concurrentibus, *vt habetur in Parnomitana feudorum, seù Principatus Buteræ hoc tit.*, attamen id prouenit ex eorumdem Regnorum Constitutionibus, & Capitulis ità disponentibus, seù per illos sapientes ità intellectis, *vt in dicta Parnomitana* firmatur, cum illa feuda, parum vel nihil hodiè regulari videantur à iure communi feudorum, sed in omnibus ferè, eorum successio immutata sit per leges particulares, etiam inter vnum, & alterum Regnum diuersimodè interpretatas, & seruatas, vndè propterea non mirum, si in ista, & alijs feudorum Lombardiæ controuersijs, nulla vel modica Regnicolarũ auctoritas adaptatur.

Posita igitur regula, obstare non videtur limitatio, in qua Rota se fundauit,
5 impropiationis deductæ, vel quià Inuestitura cõcepta sit pro masculis, & fœminis contrà naturã feudi recti, & proprij, vndè propterea aliqui impropriationẽ desumunt, vel quià ex consuetudine, de qua in præcedenti huiusmodi feuda sint alienabilia, & in libero commercio, vel quia eadem alienabilitas deducatur ex clausula *ad habendum* contenta in Inuestitura, vel quia sint feuda concessa propter benemerita, & sic quodammodò emptitia, vel quià nullum personale seruitium sit requisitum ac præscriptum, vel demùm, quod sint feuda rustica nullum vassallagium, vel Iurisdictionem habentia, itaùt excepta nuncupatione, allodialia quoad substantiam censenda sint.

Examinãdo etenim singulas prędictas impropriationis species, quatenùs perti-
5 net ad primã vocationis etiam fęminarũ illam ad effectũ de quo agitur incongruã dicebã, quià textus feudales superius allegati, omnesq; Doctores firmantes primã successionis causam esse masculorum, & deindè in eorum defectum fęminarum, supponunt fęminarum etiam capacitatẽ, nam aliàs neque in defectum succedere deberent, vndè licèt quoad alios effectus, feudum fęmininum dici valeat in hac parte impropriatum, tanquàm deuians à recta, & propria feudi natura, non per hoc tamen inferri potest ad omnimodã impropriationem, itaùt corrupta penitus feudi substantia, illud iure allodij, etiam in successione censendum sit, hoc enim videtur de directo contra Iura expressa contrarium determinantia, nàm aliàs tot feuda Dignitatum etiam de maioribus, & primi ordinis, quę habemus in Italia, Germania, & alibi, ad quæ habilitatæ sunt etiam fœminę, non ampliùs feudalia censenda essent sed allodialia, iure allodij non autem feudorum regulanda, quod vtique vanum videtur, quia dicitur adesse solùm impropriationem in hac parte *Menoch. cons.* 845. *num.* 50. *Ciriac. contr.* 112. *num.* 24. *& seqq.* Vndè meritò Rota huiusmodi impropriationis speciem in prima decisione neglexit, eam sub silentio inuoluendo, & in secunda §. *non enim*, protestatur non ex hac specie duntaxàt, sed ex alijs impropriationem deduci.

Aliam impropriationis speciem de-
7 ductam ex alienabilitate, quam induxit consuetudo, pariter Rota, nec approbauit, nec reiecit, & quidem nullum habet Iuris fundamentum, quinimò potiùs feudalitatem comprobare videtur, dum agnoscens bonorum inalienabilitatem de iure, Voluit tacitus populi consensus ratione commercij, dictæ prohibitioni derogare in ea parte, in qua Ius commune agnatorum consensum postulat, firma remanente altera parte consensus Domini, etiam attenta consuetudine necessarij, vt firmant Doctores de illa loquentes *in præcedenti* cumulati *& aduertitur per Rosenthal. cap.* 9. *concl.* 58. *num.* 43. *& cap.* 12. *concl.* 3. *num.* 46. Qui omnes de ea testantur quoad alienationem, hypothecam, aliosque contractus inter viuos, in quibus ratio vel ne-
8 cessitas commercij viget, non autem in vltimis voluntatibus vel intestatis successionibus, in quibus nũquam huiusmodi consuetudinem fuisse ad praxim redactam, testatur *Ciriac. controu.* 324. *num.* 35. *& contr.* 594. *num.* 26. *Rosenthal. d. cap.* 9. *concl.* 58. *num.* 43., atque necessitas consensus Domini clarè comprobat qualitatem feudalem, quoniam aliàs in allodio non esset requisitus, vt benè obseruat Rota *dec.* 310. *num.* 31. *& seqq par.* 6. *recent.*

Et huiusmodi consuetudinem esse stri-

9 ctissimè intelligendam in alienationibus, hypothecis, vel contractibus inter viuos, & vbi militat ratio, ob quam illa est inducta, non autem in successionibus; Atque præsertim in indiuiduo concursus masculorum cum fęminis, contrariā obseruantiam, & consuetudinem stare pro masculis testantur *Bursatt. cons. 63. num. 9, & seqq. Surd. d. cons. 502. num. 8. & per tot. Ciriac. controu. 112. num. 13.*, ac pro absoluto, tanquàm inconcussum dicitur in duabus Senatus Mantuani decisionibus in ista Causa editis, nequè pro parte fœminæ dabatur auctoritas, quæ loquens de his feudis, diceret contrarium.

Vltima species impropriationis de-
10 ducta ex defectu Iurisdictionis, quodque essent feuda rustica, fuit etiam per Rotam neglecta, tùm quià suppositum cessantis Iurisdictionis cessabat in facto, in quo ostendebatur contrarium, vndè desumebatur feudalitatis argumentum *Rouit. dec. 72. num. 5.*, tùm etiam quia Iurisdictio non est de substantia feudi, quod stare potest sinè Iurisdictione, quæ sit pęnes alium *Rosenthal. de feud. cap. 5. concl. 6. num. 7. Galeot. respons. Fiscal. 28. num. 49. & habetur in Romana seù Status Ecclesiastici Infeudationum, & in Tiburtina Castrorum hoc eodem tit.* Ciuilitas autem vel rusticitas non sunt de iure considerabilia ad constituendam feudalem qualitatem, vt in specie *Rota dicta dec. 310. num. 15. par. 6. recentiorum*, ac passim habemus feuda rustica, & inhabitata, quæ sunt propria, & recta, in Regno Neapolitano nuncupata quaternata.

In tribus alijs speciebus, nempè tertia, quarta, & quinta se fundauit Rota, sed potissimè in hac vltima consistente in eo, quod ageretur de feudo franco, & libe-
11 ro ab omni seruitio personali, & sic redacto ad allodium, iuxtà casum dictæ Causæ Brixien., quæ fuit resolutionum bases, & huic corollariè seù coadiuuatiuè annectuntur duę aliæ resultantes ex eo quod concessio esset correspectiua ex causa meritorum, & cum clausula *ad habendum*.

Verùm istæ parum solidæ videbantur, tunc etenim dicta franchitiæ qualitas esset considerabilis, vbi expressa concurreret cuiuscumque seruitij, vel oneris remissio, secùs si tacitè deducatur, ex eo quod seruitium expressè iniunctum non sit, atque sub silentio inuolutum, quia vt ponderatum fuit *in Massanen. Castrorum hoc eod. tit.*, in Inuestituris feudalibus exprimi non solent onera, & seruitia per feudatarium præstanda, cū satis expressa dicantur per iuramentum fidelitatis à Domino directo requisitum, sub quo seruitiorum obligatio includitur *Alex. cons. 30. num. 18. lib. 1. Aretin. cons. 164. nu. 3. & alij allegati in dicta Massanen.*, ac etiam quia dicitur feudum in hac parte solùm impropriatum *Menoch. cons. 845. num. 50.*

Tenentes verò contrarium, *præsertim Corn. cons. 16. lib. 1. Paris. cons. 4. num. 19. & seqq. & cons. 12. num. 27. lib. 1. Menoch. cons. 65.* & alij, quos Rotales decisiones allegant, procedunt, vbi certum ac limitatum seruitium præsertim reale in Inuestitura fuit expressum, per cuius expressionem, omnia alia tanquam per exceptionem inducentem regulam in contrarium, censentur remissa, quod frequenter practicatur in Lombardia, vbi dantur feuda sub solo seruitio reali vnius spatulæ porci, vel duorum pullorum, quià tunc iuramentū fidelitatis censetur ad huius tantùm seruitij præstationem restrictum, tanquàm deductum ad speciem, & in hoc stat æquiuocum, *vt in dicta Massanen.* obseruaui, præsertim accedentibus tot coniecturis ac demonstrationibus feudali qualitati assistentibus, omnia enim vtriusque Siciliæ feuda nullum habent expressum seruitiū personale, quinimò nec illud præstant, sed reale, quod *adoba* nuncupatur, præterquàm in quibusdam vrgentibus Domini necessitatibus, sed seruitij onus adest solum virtuale in iuramento fidelitatis, atquè in eo fęminæ etiam succedunt, & tamen irridendus esset, qui diceret illorum feudorum substantiam omninò corruptam esse ac redactam ad allodiū.

12 Quoniam verissima est iuris feudalis propositio, quod qualitas alteratiua, seù impropriatiua, alterat quidem, & impropriat feudum in ea parte, non autem in reliquis, in quibus suam retinet naturā, & substantiam incorruptā, vt benè *Surd. d. cons. 502. num. 14. Ruin. cons. 15. num. 12. circa finem & seqq. lib. 1. Corneus cons. 16. lib. 1. Menoch. cons. 690. num. 16. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 8. num. 41.*

Rosenthal. cap. 12. concl. 1. num. 40. apud quos allegantur Isernia, & cæteri feudistæ, quià videtur propositio certissima. Ideoque *tex. in c. si cui militi de feud. & benef. in extrauag. registratus per Menoch. d. consf.* 65. *num.* 16. ità est intelligen-
13 dus, vbi etiam admitteretur illum esse authĕticum, quod tamen negant *Aretin. consf.* 164. *num.* 3. *in fine Alex. consf.* 30. *num.* 18. *lib.* 1. *& consf.* 9. *num.* 8. *lib.* 5. *Iaf. consf.* 114. *num.* 4. *& seqq. lib.* 1. *Curt. iun. de feud. par.* 3. *in princ. num.* 5. *Capic. Latr. consult.* 75. *num.* 73., super quo puncto, an scilicèt istę extrauagantes sint vel nè authenticę, aliqua habentur *in Senogallien. Castrorum.*

Atque in his terminis loquuntur decisiones *Brixien. coràm Pamphilio, & Seraphino*, quià ibi ad certam pecuniariam præstationem onus feudatarij restrictū erat, & quod magis est, vt melius constat *ex decisione Seraphin.* 1105., erat concessio merè correspectiua cum æquiualenti, ac vtili recompensa approbata per Beneplacitum Apostolicum cum clausula *Si in euidentem*, vndè nec quidem feudi vmbra aderat, sed erat mera correspectiua conuentio allodialis, vt lectura decisionum ostendit.

Meritorum assertio in Inuestitura
14 contenta feudalibus concessionibus est connaturalis, quia feuda in sui origine inuenta sunt in præmium benemerentium, quibus non autem hostibus, vel ignauis, & demerentibus feuda per Principes conceduntur, vt ex feudi definitionè *apud Clar. §. feudum q.* 4., atquè tunc meritorum remuneratio importare potest emptitiam qualitatem, & actum merè correspectiuum, quando sunt talia, quæ Iudicis officium, vel actionem parerent exigendi etiam ab inuito recom-
15 pensam, quæ saltem vltrà dimidium feudi valorem excederet, vt obseruat in specie *Sard. d. consf.* 502. *num.* 16., Secùs autem vbi sunt talia, quæ solum ad antidora obligent ex lege conuenientiæ, & honestatis, quià tunc dicuntur quidem concessiones onerosæ, ad differentiam earum, quæ sunt merè gratuitæ, & sine causa, & ad effectum, nè reuocationibus subiaceant, vt habetur de hac materia *in Firmana feudorum hoc pariter tit.* sed non indè inferri potest ad effectum de quo agitur, & tamen etiam vbi sunt emptitia, si ex alijs circumstantijs constat non iure allodij, sed feudi, concessionem factam esse, veritas spectanda est; feudum enim Piumbini concessum fuit hodierno Principi mediante solutione duodecies centenorum millium florenorum, vltrà ingentia merita ipsius Principis, ac Gregorij XV. Patrui, & Cardinalis Ludouisij germani fratris ergà Domum Austriacam, cum habilitatione etiam fœminarū, & tamen vanum esset asserere, feudum ex hoc fuisse impropriatum; prout in Regnis vtriusque Siciliæ, feuda sunt emptitia, & fęminina, & tamen remanĕt feuda solùm in his partibus impropriata *Menoch. consf.* 845. *num.* 49. *Merlin. dec.* 670. *num.* 12.

Obseruandum enim dicebam, aliud es-
16 se, vbi feudum simpliciter conceditur absque fęminarum inclusione vel exclusione, ad effectum controuersiæ inter Dominum, & fœminam, super istius capacitate vel omnimoda incapacitate, aliud verò, vbi data fęminarum habilitate, sola quæstio est inter ipsam & masculum super prælatione, primo enim casu ad temperandum rigorem Iuris, procedentem in feudis rectis, & omninò proprijs, ad quorum successionem fęminæ sunt inhabilitatæ, intrant considerationes, an feudum sit gratuitum, & proprium, vel onerosum, emptitium & improprium, atquè ad hunc effectum loquuntur illi, in quibus se fundant decisiones, quià non implicat adhuc remanere feudum, sed in aliqua parte impropriatū, vt supra; secùs autem ad secundum effectum, ad quem requiritur impropriationem esse talem, quod omninò feudi substantia corrupta, & immutata sit, ac redacta ad merum allodium.

Clausula *ad habendum*, tunc in propo-
17 positò est considerabilis, quando concessio facta est pro hæredibus & successibus quibuscumque, seù aliàs nullam habet restrictionĕ, & in his terminis loquitur *d. decisio Brixien. feudi coràm Pamphilio, ac etiàm Gratian. discept.* 736. *num.* 75. & cæteri per Rotam deducti, secùs vbi Inuestitura est restricta ad hæredes sanguinis, atque expressam habet formulam pacti, & prouidentiæ, quia tunc ad euitandam incompatibilitatem, seù contradictionem, & immediatam correctionem, dicta clausula non corrum.

rumpit substantiam concessionis, neque eius naturam alterat, sed solùm intelligitur durante Inuestituræ inter ipsos in ea vocatos, iuxtà distinctionem, quam perpetuò tradidit, ac tenuit eadem Rota, sæpissimè *præsertim in Caietana Bonorum coràm Cerro dec.427. par.9. & 209. par. 10. rec.* Et habetur in sua materia *sub tit. de emphyteusi.* Maximè quia dicta clausula qualificata est ab alia clausula immediatè adiecta *saluo iure feudi.*

Econuersò autem, concessionem esse
18 verè feudalem, ac iure feudi factam, quamplures suadebant coniecturæ, & circumstantiæ, quas ad huiusmodi qualitatem dimetiendam esse attendendas latè firmatur *decis. 310. par. 6. recen., apud Merlin. decis. 670. apud Roias decis. 452.* quæ est Meleuitana feudi, in qua aliæ adsunt *decis. 280. & decis. 354. nu. 123. & seqq. par. 11.*

Prima enim resultat ex vocabulo, seù nuncupatione, talis enim dicendus est
19 contractus, qualem illius verba pronunciant *cap. 1. tit. quid sit inuestitura, & communitèr DD.*, *de quibus Rot. dicta decis. 310. par. 6. rec. num. 12. & 42. Merlin. decis. 670. num. 4. & in allegatis Meleuitan. feudi*; Secunda, quia in Inuestitura asseritur huiusmodi feuda aperta esse per defectum linearum nonnullorum Vasallorum, facta enim, & verba hæc euidentèr ostendunt feudalitatem, verba scilicèt *Vasallorum*, & *aperturæ*, allodijs non conuenientia, ac ipsum factum deuolutionis per lineæ defectum incongruum allodialibus transitorijs ad quemcumque hæredem, vt de verbo *Vasalli, d. decis. 310. num. 35.*, & de dicto factu casu deuolutionis *eadem decis. 310. num. 43.*, Tertia, ex eo quod concessio restricta est ad solos descendentes, ac hæredes Sanguinis directos, quod paritèr feudis proprijs, & veris, non autem omninò impropriatis, & allodij naturam habentibus conuenit, *vt d. decis. 310. num. 26. & seqq. & in allegatis Meleuitan.*; Quarta ex iuramento fidelitatis, quod magnum feudalis qualitatis est inditium, *vt d. decis. 310. nu. 36., & in alleg. Meleuitan.*, Quinta ex continuata necessitate renouandi Inuestituras tanquàm de feudo, quod vti tale, descriptum est in libris feudorum, eiusque causæ cognitæ sunt per particularem Iudicem feudorum ab Ecclesia Mantuana deputari solitum. Sexta ex facultate subinfeudandi cum formula subinfeudationũ, aliquibus Iuribus per subinfeudantẽ retentis iuxtà feudorum formam, & naturam; Et septima demùm alijs omissis, quia tot Doctores, de quibus supra, & infrà de his feudis in specie tractantes, vel occasione successionis inter ipsos à lege Inuestituræ vocatos, vel occasione deuolutionum feudorum in capite ad Ecclesiam, siuè occasione deuolutionum subfeudorum ad subinfeudantes, semper materiam tractarunt cum terminis feudalibus, quę omnia insimùl considerata, vnà cum obseruantia, de qua infrà, rem nimis in claris ponere videntur.

Sed omnem penitùs difficultatem re-
20 moueri dicebam, quod siuè huiusmodi feuda essent propria, siuè impropria, DD. Mantuani, ac ferè omnes Lombardi, communitèr concludunt in his feudis inconcussam esse consuetudinem, vt fœminæ non nisi in totalem defectum masculorum, ad eorum successionem admittantur, vt in specie *Bursatt. cons. 63. Surd. d. cons. 502. Ciriac. d. controu. 112.* & satis constantèr Senatus Mantuanus in dictis duabus decisionibus in ista causa editis, absque eo quod aliquis Doctor adduceretur in Regione versatus, qui contrarium assereret. Absonum siquidem dicebam, vt omnibus in Regione versatis de recepta consuetudine tanquàm notoria, & inconcussa loquentibus; Nos exteri, & non informati contrarium decidere deberemus, Nos etenim non deferremus exteris, qui contrà receptas opiniones in Rota, & Curia Romana super Vrbis Statutorum, vel Consuetudinum obseruantia iudicarent, eo magis, quia dicta consuetudo, verè, & propriè censenda non est præscriptiua, seù Iuris communis correctiua, & noui Iuris inductiua, quo casu strictius, cum ea proceditur tanquàm Iuris resistentiam, seù non assistentiam habente, sed potiùs interpretatiua veritatis, quod nempè hæc essent feuda, quæ licet in parte impropriata, iure tamen feudali regulanda sint, & sic consuetudo habet Iuris communis assistentiam, illudque solum interpretatur, & declarat.

Multò magis, dum eidem assistit Statutum

tutum generale Mantuanum super successionibus ab intestato idem disponens, etiam in bonis allodialibus, quod omissa inspectione, àn tanquàm auctoritatiuum
21 intèr Laicos super successione Bonorum ab Ecclesia habitorum attendendum sit, de quo habetur in sua materia *sub tit. de success.*, adhuc tamen capiendum venit tanquàm interpretatiuu voluntatis primi acquirentis, quod scilicèt cum eo se conformem reddere voluerit, iuxtà decisionem *Merlin.* 447. *num.* 17. vel saltèm tanquàm adminiculum dictæ consuetudinis, non autem in eo sensu, cum quo procedit *Ciriac. contr.* 552. *num. penul. & fin.* Post hæc disputata, & scripta impress., cum in Curia illa ratio nunquam admitteretur.

Quæ consuetudo clarius procedit attenta indiuidua istius feudi, ac ipsarummet partium obseruantia, tùm ex eo
22 quod spatio annorum 300. & vltrà non datur casus successionis fœminæ in exclusionem masculi, cum tamen in familia adeò numerosa, & dilatata, omninò improbabile sit illum pluries non contigisse, quia circà casum cuiusdam Giliolæ, de quo Rotæ decisiones loquuntur, ostendebatur æquiuocari, dum in eo agebatur de successione in quodam subfeudo, quod fortè tanquam planum, & de tabula diuerso iure regulatur, vt dictum fuit *in alia Mantuana feudi, seù bonorum*, & in concursu Domini prætendentis deuolutionem, in quibus terminis, & ad quem effectum circà fœminarum successionem, agunt hincindè de his feudis in specie loquentes *Bertazol. consil. ciuili* 39. *Bursatt. cons.* 150. *& latè Beccius cons.* 101.

Tùm clarius, quia auctores fœminæ prædictæ, præsertim Felicita Vxor Ludouici Senioris, & Tutrix Cæsaris nati, ac eiusdem Franciscæ, & ventris prægnantis, renouationem Inuestituræ de anno 1595. accepit pro Cæsare iàm nato, & pro ventre prægnante, quatenùs nasceretur capax (qualis fuit Ludouicus iunior), per cuius obitum præsens quæstio exorta est, vndè duæ resultant claræ demonstrationes, vna quod dicta Francisca iàm nata, & omnibus ætate maior, fuit spreta tanquàm fœmina, altera quia pro ventre prægnante obtenta fuit renouatio sub conditione, quatenus capax nasceretur, ergò dubium erat, an capax nasci deberet, quod alium sensum habere non potest, nisi præsuppositum incapacitatis fœminæ.

Et clarius eadem obseruantia resultabat ex renouatione obtenta per eumdem Ludouicum iuniorem vltimo defunctum de anno 1622., dum hic illam obtinere curauit insimùl cum Marchione Iulio Cæsare, & Ludouico, & Francisco patruelibus, spreta Francisca Sorore germana, quam ità clarè constat præsupposuisse incapacem; idemque præfatus Ludouicus moriens declarauit in eius testamento, dum vtendo verbo declaratiuo, Franciscam germanam Sororem in bonis allodialibus hæredem vniuersalem instituit, feudalia verò præsupposuit ad patrueles spectare.

PARMEN. FEVDI

PRO

COMITE OCTAVIO TARASCONO,

CVM

NEPOTIBVS EX FRATRE PRIMOGENITO DEFVNCTO.

Responsum extrà Curiam ad causam cum sensu veritatis, iuxtà quod fuit decisum.

An primus acquirens feudum emptitium cum titulo oneroso, & cū clausula feudi antiqui, de illo disponere possit sine assensu ad fauorem vnius ex filijs, illum gratificando, alios verò eorumque descendentes excludendo, seù postponendo cum erectione primogenituræ, seù fideicommissi particularis, vel cum alia dispositione; Et quatenus id facere non possit in ipso corpore feudi, àn eamdem dispositionem gratificatiuam facere valeat de integro eius pretio, seù valore, ad eius restitutionem grauando feudi successores necessarios, & à lege Inuestituræ vocatos.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 Pretium feudi noui dicitur allodiale, & esse in hæreditate allodiali ad plures effectus, vt possit successor grauari, seù quod teneatur communicare.
3 Idem est, esse feudum antiquum merè hæreditarium, ac esse pacti, & prouidentiæ nouum ex titulo oneroso.
4 Quid vbi agitur de feudo antiquo mixto, an successor possit grauari in pretio, & teneatur ad onera.
5 De quæstione, an relicto feudo incapaci, debeatur æstimatio.
6 De feudis diuiduis Iuris Longobardorum, & indiuiduis Iuris Francorum, & de consuetudine Lombardiæ remissiuè.
7 De quæstione, an primus acquirens disponere possit de feudo in præiudicium successorum; recensentur plures effectus.
8 De casu, in quo primus acquirens fit ex causa lucratiua.
9 Vbi feudum est titulo oneroso, tunc acquirens disponit inter comprehensos.
10 Quid inter extraneos.
11 Quando adest assensus Domini ab initio in ipsa acquisitione feudi, tunc cessat omnis difficultas.
12 Expenduntur auctoritates negantes etiã in feudis nouis in primo acquirente facultatem disponendi.
13 De casu, in quo in primo acquirente etiam ex causa onerosa cessat potestas.
14 De clausula, vt censeatur iure feudi antiqui, & auiti, an verè faciat feudum antiquum, & ad quos effectus.
15 Donatio non præsumitur, & exiguntur verba clara, & vniuoca.
16 De obseruantia circa inefficaciam dictæ clausulæ.

DISC. XII.

1 CAMILLVS Tarasconus Parmensis, quatuor habens filios masculos, emptionis titulo acquisiuit ab illis de Flisco feudum Calestani cum annexis, obtento desuper assensu Ducis Parmæ Domini directi, seù subalterni, in quo tanquam per speciem nouæ Inuestituræ, iuxtà consuetum formularium, idẽ feudum conceditur tanquam antiquũ, nobile, & auitum, pro eodem Camillo, eiusque filijs, & descendentibus masculis in infinitum, cum facultate se intitulandi, ac denominandi Comites, attributa etiam facultate dicto Camillo erigendi in eo primogenituram cum formis eidem benè visis, & quatenus ipse ad huiusmodi dispositionem non procederet, eadem facultate attributa successori, quatenùs esset vnus, si verò essent plures, omnibus in id concordantibus, cum reciproca, seù iure accrescendi inter omnes descendentes, quousque duraret linea.

Cum autem turbato ordine naturæ, eiusdem Camilli filius primogenitus Vxoratus prædecessisset, superstitibus tribus filijs masculis, pater autem superstes, neglecta dicti primogeniti prole, intenderet, tàm in dicto feudo, & annexis, quàm etiam in plerisque alijs bonis primogenituram erigere ad fauorem Octauij tertiogeniti sibi magis grati, & dilecti, eiusque descendentium, consilium à me pro veritate petijt, àn id sibi liceret, affirmatiuè datum, cum ea tamen cautela in huiusmodi dispositione adijcienda, quod in euentum in quem illa esset impugnabilis, ac effectum sortiri non posset in ipso corpore feudi, facta censeretur in eiusdem feudi integro pretio, seù valore, in quo eiusdem necessarij successores à lege Inuestituræ vocati ad fauorem dicti Octauij, & aliorum grauati censerentur, itaùt in ipso pretio, huiusmodi primogenitura erecta diceretur eo meliori modo, quo de Iure sibi liceret.

Ad cuius consilij formam erecta in testamento dicta primogenitura, necnõ reuocata, seù declarata resoluta per obitum dicti primogeniti promissione per eumdem Camillum in Instrumento dotali facta, de ei relinque. do tot bona. annui redditus scut. bis mille; Sequuta morte dicti testatoris, præfati filij ex primogenito superstites, quibus auus solam legitimam iure naturæ debitam reliquerat, duplex iudicium contrà dictum Octauium successorem vniuersalẽ instituerunt, vnum super successione in

dicto

dicto feudo Iure inuestituræ, alterū pro assequutione dd. bonorum constituentiū annuum redditum scut. bis mille iure donationis contemplatione matrimonij. Cumque idem Dux ad tollenda iurgia inter adeò coniunctos in ordinarijs Tribunalibus, huiusmodi causas ad se auocasset, per se ipsum de suorum sapientum consilio terminandas, hinc ex parte dicti Octauij requisitus fui ad subsistendam huiusmodi dispositionē ad normam mei consilij sequutam, necnon substinendam reuocationem seù resolutionem donationis, de qua habetur in sua materia *sub tit. de donationibus*.

In hoc igitur puncto dispositionis cum ordine primogenituræ factæ super feudum ad fauorem tertio geniti, idealem potius ac sine effectu huiusmodi litem dicebam, cum omnes difficultates quæ in hac materia cadere possunt circà defectum potestatis disponendi, percutiant solùm ipsum corpus seù substantiam feudi, non autem eius pretium seù valorem, de quo, etiam in feudis Iuris Francorum
2 soli primogenito pernecesse deferendis, quamuis essent cum strictissima prohibitione alienandi vel disponendi, prout sunt feuda Regnorùm vtriusque Siciliæ, in quibus vrget non solùm generalis prohibitio contenta in *Cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Feder.* sed magis stricta resultans ex Constitutione incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, etiam vbi sunt noua, certum tamen est ac receptissimum, primum acquirentem disponere posse de integro, ac in eo grauare feudi successorem quamuis necessarium, etiam ad fauorem cuiuslibet extranei, ex ea ratione, quod illud non est feudale sed allodiale, remanens in patrimonio allodiali seù paganico.

Quinimo etiamsi primus acquirens non disponat, adhuc feudi successor quauis necessarius, & à lege Inuestituræ vocatus, ipsum corpus feudi habens Iure proprio, tenetur ad omnia onera & debita hæreditaria, etiam illa legatorū pro integro pretio, quod vtpotè merè distinctum ab ipso feudo, reputatur merū allodiū remanens in hæreditate allodiali seù paganica, & successiuè etiamsi non adsint debita vel onera, & acquirens decedat ab intestato, relictis, vel in toto vel in parte hæredibus successionis feudorum incapacibus, puta Clericis & Religiosis &c., successor tenetur eis dictum pretium soluere, si nullam habet participationem in hæreditate allodiali, & si habet, tenetur cohæredibus communicare, vt frequenter contingit in filio primogenito succedente in feudis Iuris Frācorum de sui natura indiuiduis ac iure primogenituræ deferēdis, quod tenetur communicare Fratribus secundo genitis integrum pretium tanquam existens in hæreditate allodiali, ideoque feudistarum commune ac receptum axioma est, saltem quoad dictum effectum pretij seù valoris, idem esse feudum nouum in forma pacti, & prouidentiæ emptitium, ac
3 feudum antiquum merè hæreditarium *Isern. in cap. 1. §. præterea Ducatus in secunda addit. num. 36. de prohibita feudi alienatione per Feder., vbi Afflict. num. 27. & sequen., & cæteri collecti per Lanar. cons. 81. nu. 49. & 50. plenè Larata in theatr. feudali p. 9. dilucidat. 69. cum sequen.*, vbi *dilucidat. 73.* quod si Filius acquirentis est incapax successionis feudalis, & alter remotior succedit, ab isto refundendum est totum pretium d. Filio incapaci aliorum bonorum successori *Capic. Latr. consult. 23. & 25. Rouit. super pragm. 25. de feudis ex num. 16. cum sequen. Giurb. de success. feudorum §. 1. glos. 8. num. 46. cum tribus sequen.* & passim, quoniam in ordine ad feudum nouum est casus indubitatus.

Sola enim quæstio est circà facultatē grauandi in pretio seù valore, quandò
4 agitur de feudo antiquo in forma pacti & prouidentiæ mixta, quod scilicèt habeat etiam qualitatem hæreditariam, quo casu in puris terminis Iuris communis, & extrà Regnum Siciliæ citrà, seù Neapolis, verior magisque recepta est opinio, successorem teneri esse hæredem cum omnibus supradictis præiudicialibus primi acquirentis tantùm, non autē vltimi feudatarij defuncti, qui non sit acquirens, & quatenùs iuxtà aliquorum sensum, istius quoque hæreditariā qualitatem habere teneatur, suffragetur tamē beneficium Inuentarij, ex quo separare possit ipsum feudum Iure proprio absq; aliqua obligatione, nec in corpore, nec in pretio, secus autem in dicto Regno, in quo receptum est, successorem feudi quam-

quamuis necessarium, quinimò etiam cõtrà expressum vltimi feudatarij defuncti iudicium venientem, teneri habere qualitatem hæreditariam, atque pro integro feudi valore grauatum remanere ex deductis in magistrali *decis.* 1. *Franchi*, & per alios suprà allegatos Regnicolas, ac habetur pluries deductum in alijs hoc eodem tit., vndè propterea quatenùs pertinet ad rem, cum versaremur in feudo nouo emptitio minoris qualitatis, vtpotè iuxtà vsum Lombardiæ diuiduo, atque, vt feudistę dicunt, Iuris Longobardorum, & primus acquirens in euentum in quem ipsum corpus feudi dictæ primogenituræ subijci non posset, expressè dispofuerit de illius integro pretio, quæstio quoad effectũ vt suprà remanebat merè idealis, & de solo fumo, cũ idem videatur excludi à successione feudi, & includi cum obligatione refundendi integrum valorem:

Aliqui scribentes pro actoribus, ad euitandum hoc obiectum se inuoluebant
5 in altera quæstione, an scilicèt legato seù alio dispositionis titulo relicto feudo inutiliter personæ incapaci seù non vocatæ ab Inuestitura, debeatur æstimatio, de qua post antiquiores ab eis allegatos *Rosenthal. cap. 7. conclus. 2. num. 10. cum sequen. Franch. dicta decis. 1. Apont. cons.* 13. 52. & 88. *lib.* 1. *Fab. de Ann. cons.* 87. & 131. *de Marin. resol.* 45. *lib.* 2. *num.* 50., & *in addit. ad Reuerter. decis.* 359. *Rouit. pragm.* 1. *de titulorum abusu n.* 136. & cæteri magis communiter, distinguentes inter legatum seù aliam dispositionem particularem, & Institutionem vniuersalem, & super hoc longissimas retexebant allegationes, sed erat labor merè inanis ac extrà propositum, ista liquidem, in qua satis certant feudistæ, est solùm quæstio ambiguæ voluntatis, an scilicèt testatore disponente de re, quæ non est in commercio, nugari voluerit, seù disponere quatenùs posset, & non aliàs, non autem grauare eius hæreditatẽ ad æstimationem vel econtrà, iuxtà terminos *textus in* §. *non solùm Instit. de legatis cũ concord.*, sed vbi voluntas est expressa, vt in præsenti, tunc nemo dubitat, quoniam in claris non intrant coniecturæ & argumenta ad vulgarem textum *in l. ille aut ille ff. de legat. tertio*, quamuis etenim, cum sensu etiam veritatis, crederem huiusmodi dispositionem rectè substineri in ipso corpore feudi vt infrà, nihilominus ordine inuerso oportunum censui agere prius de pretio vt suprà, tanquam de re minùs dubitabili, vt ità clarius dignosceretur quęstionem remanere inanem.

Reassumendo autem punctum validitatis dispositionis super ipso corpore feudi, illud in primis censui prænotandum, quod non versabamur in feudo in-
6 diuiduo Iuris Francorum iure primogenituræ vni personæ debito, ità ut in actoribus vel eorum primogenito aliquod adesset Ius peculiare ratione lineę, seù primogenituræ per eorum patrem transmissæ, cum ageretur iuxtà consuetam naturam feudorum Lombardiæ, ac etiam ex tenore ipsiusmet assensus, seù Inuestituræ, de feudo, quod nostri vocant Iuris Longobardorum, in quo omnes succedunt, ità & taliter quod etiam si efficeretur feudum dignitatis, ob quam assumeret naturam indiuiduam, adhuc ex recepta Lombardiæ consuetudine, indiuiduitas remanet intellectualis, & in abstracto pro Iure habituali, ad instar Iurispatronatus residentis pęnès omnes successores, & eorum quemlibet insolidum, diuisis tamen exercitio & fruitione, ex ijs, quæ in proposito, ac distinguendo huiusmodi feudorum species habentur deducta *in Mutinen. feudorum de Rangonibus hoc eodem tit.*, quæ in præsenti etiam responso deducebantur, & sic actorum prætensio ad summum restringebatur ad quartam partem, in qua in stirpes ipsi succederent, cum obligatione refundendi pretium vt supra, vndè quoad effectum quæstio videbatur, vel nullius, vel modicæ operationis.

Verùm neque & in hac parte dicebam actoribus Ius competere successionis cõtrà dicti primi acquirentis voluntatem;
7 In hac etenim quæstione, an primus acquirens huiusmodi potestatem habeat, quamuis *Menoch. cons.* 161., quod est in materia satis elaboratũ, & ad quod recurrendum esse admonet *Rosenthal. cap.* 9. *conclus.* 66. *nu.* 9. plures casus distinguat, attamen ad tres effectus de illa quęri solet, primus est circa facultatẽ refutandi feudum ipsi Domino, qui in præiudiciũ, & exclusionem filiorum, & descendentium à lege Inuestituræ vocatorum pro

se retinere vel alteri sibi bene viso concedere valeat. Alter est ad effectum disponendi in extraneos cum præiudicio, tam filiorum, & descendentium à lege Inuestituræ vocatorum, quàm etiam ipsiusmet Domini, & tertius demum est circà facultatem præeligendi, seù gratificandi intrà personarum genus à lege Inuestituræ vocatum, vnum vel plures filios vocando, alios excludendo, &c.

Quidquid autē sit de primo, & secundo casu, seù effectu, de quibus vtpotè ad
8 rem non facientibus, laudabilis Curiæ stylus aliæque occupationes ex professo agere prohibebant, quatenùs pertinet ad tertium qui erat præcisus controuersiæ, difficultas cadit, vbi agitur de feudo gratuito, ad quod Filij, & successores sanguinis dicere possunt independenter venire ex gratia, & munificentia concedentis, prout & cadit altera quæstio facti, quando scilicèt dicatur concessio talis naturæ, itaùt Filij, & successores principaliter, & directè contemplati censeantur ab ipso concedente independenter ab eorum patre, seu altero maiore primo acquirente, vel potius ab isto eiusque prouidentia recognoscant, de quibus habetur actum per *Menoch. d. cons. 161. Rosenthal. cap. 9. membr. 2. conclus. 66. cum sequen.*, & aliqualiter infrà in *Romana pecuniaria de Pallauicinis ad materiam Bullæ Baronum*.

Vbi tamen certum est acquisitionem esse ex causa merè onerosa, & correspectiua, tanquam de feudo purè emptitio,
9 absque aliqua gratiæ, vel munificentiæ concedentis mixtura, itaùt eius factum percutiat solum assensum, qui de Iure necessarius est pro mutatione personæ, & translatione feudi de vno in alterum, & tunc neminem dubitare de facultate gratificandi inter personas de genere comprehenso in Inuestitura, aduertunt *Loffred. cons. 52. num. 1. Clar. §. feudum q. 41. num. 2. Franch. dicta dec. 1. num. 30. & cæteri per Menoch. d. cons. 161. in tertio casu à nu. 6. ad 10. & plenè cons. 401.* vbi latè, & neruosè substinet facultatem patris erigendi in feudo primogenituram, ac vnum, cæteris exclusis, gratificandi *Peregr. cons. 8. num. 82., & admittit Bellon. iun. cons. 55. in responsionibus ad obiecta post num. 37. ac firmauit Rota in Ariminen. Castrorum 14. Februarij 1642., & 15. Iunij 1643. coràm Dunozetto, & 23. Februarij 1668. coràm Cerro*, de qua habetur actum infrà *hoc eod. tit.*

Difficultas enim in proposito cadere solet, vbi agitur de secundo casu seù effectu supradicto, disponendi scilicèt in ex-
10 traneos, de quo *Capic. Latr. dicta consult. 23. num. 6. Giurb. dicto §. 1. glos. 8. num. 45. Rota dec. 50. num. 2. par. 6. rec.* & in proposito emphyteusis pluries in sua materia *sub tit. de emphyteusi*, & in quo inualiditas resultare potest ex defectu assensus Domini, quæ proindè difficultas non cadit inter comprehensos in Inuestitura, quoties, vt dictum est, non agitur de feudo Iuris Francorū indiuiduo, & per necesse deferendo cum primogenituræ ordine, quem in ipso feudi corpore feudatarius peruertere non potest, quamuis facultatem habeat disponendi de pretio.

Clarius verò pręmissa procedere dicebam ob Domini assensum desuper acce-
11 dentē, dum iuxtà pręmissam facti seriem, in ipso assensu prestito per Ducem super huiusmodi feudi acquisitione, vim nouæ Inuestituræ ex illius Principatus stylo habente, expressa conceditur facultas erigendi desuper Primogenituram, per necesse supponentem gratificationē vnius, & exclusionem aliorum, reducendo feudum aliàs de sui natura diuiduum, & Iuris Longobardorum ad diuersam naturam indiuiduam, & Iuris Francorum, vnde quando factū primi acquirentis ex causa onerosa comprobatum remanet ab assensu, & facto Domini directi, & in ipso præsertim limine acquisitionis; & antequam dici valeat aliquod Ius quæsitum Filijs, & descendentibus seù agnatis in Inuestitura vocatis, tunc cessat quælibet difficultas cadens in materia, vel ratione præiudicij Domini, vel ob prohibitionem legis exigentis ad validitatem immutationis naturæ eiusdem Domini assensum, vel ob Ius agnatis seù hæredibus sanguinis quæsitum, vt patet apud omnes de hac materia agentes, & in proposito erectionis primogenituræ in feudis habetur etiam *in Mantuana, & in Mutinen. hoc eodem tit.*

Hinc proindè extraneas, ac non obstantes dicebam plerasque auctoritates,
12 quæ per scribentes in contrarium cumulabantur in his specialibus terminis defi-

deficientis potestatis erigendi primogenituram, seù vnum ex pluribus in Inuestitura vocatis, alijs neglectis gratificandi, quamuis ageretur de feudo nouo, quoniam præsertim *Oldrad. conf.* 237., cuius auctoritas nimium magnificabatur, agit de feudo dignitatis indiuiduo, & gratuito, ex mera Principis munificentia, cuius naturam, admittebam per feudatarium quamuis primum alterari non posse, sed hic non erat casus, extrà quem pariter dicebam esse omnes auctoritates Regnicolarum vtpotè agentium de illis feudis duplicem ab isto habentibus diuersam circumstantiam, quãuis essent emptitia, vnam scilicèt, quia Iuris Francorum, & cum immutabili natura primogenituræ, alteram verò ob particularem Constitutionem incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ* strictius adimentem facultatem disponendi de ipso corpore feudi vt supra, Aliæ verò auctoritates generales, præsertim *Marescott. lib. 2. var. cap. 120. & Facchin. lib. 6. controu. cap. 62.*, vbi etiam in specie feudi noui dictam facultatem negat, vtpotè generalitèr loquentes, intelligendæ veniunt discretiuè cum dicta distinctione, ad quam non descendunt, vbi scilicèt agitur de feudo nouo gratuito, vt est regularis natura feudi, quod propriè dicitur Beneficium ex Principis vel Domini munificentia.

Magnum fundamentum per scribentes in contrarium circa deficientem potestatem primi acquirentis alterandi naturam feudi, quamuis noui, constitue-
13 batur in firmatis per *Bellon. iuniorem conf. 55. per totum*, Verum quicquid sit de veritate in eo casu, de quo ipse agit, cuius inspectionem superfluum censui assumere, cessabat penitus difficultas ex defectu applicationis ob diuersas circumstantias, ibi enim supponitur, quod postquàm pater feudum pretio quæsierat, curauerat cum Principis auctoritate in eo imprimere, tàm qualitatem dignitatis, quàm alteram primogenituræ, per quos actus infertur ad quamdam implicitam donationem irretractabilem vtpotè Principis auctoritate munitam, ab ipso patre factam filijs, & descendentibus, quibus ità Ius quæsitum dici poterat, & sic extrà terminos huius quæstionis, quibus id applicari non poterat ob facultatem ad superabundantiam in ipso limine acquirendi à Principe obtẽtam, vt supra.

Maior demùm difficultas esse videbatur in ea clausula, quod istud censendũ
14 esset feudum auitum, & antiquum, tunc enim illud fortiri dicitur quoàd omnes effectus, Ius, & naturam feudi antiqui, perinde ac si reuerà esset tale, quoniam Princeps disponendo circa ea, quæ sunt Iuris positiui, potius veritatem, quàm fictionem inducere dicitur, cum in ijs quæ Iuris sunt non autem naturæ, Principis potestas possit facere verũ id quod est fictum, vt ex *Bald.*, *Afflict.*, *& alijs in cap. 1. de alienatione feudi paterni*, firmant cæteri ad satietatem congesti per *Bellon. iun. conf. 9. num. 11. cum sequen. Ciriac. contr. 4. n. 36. & sequen, & n. 44. Rosenthal. cap. 2. conclus. 13.*

Sed istud fundamentum, inspecta etiam veritate, alijs leuius mihi videbatur, itaùt apud versatos in materia feudali fabulæ speciem hoc assumptum habere videatur, quod scilicet ob huiusmodi clausulas potestas primi acquirentis titulo oneroso coarctata remaneret, tàm quoàd corpus feudi, quàm quoàd pretium, dum clausulæ prædictæ potius ex quodam formulario, quàm ex præcisa, & reciproca voluntate concedentis, & acquirentis, adijciuntur in ipsius acquirentis gratiam, & fauorem, vel scilicèt ob ampliorem successionem etiam collateralium in feudis nouis non cadentem, in quibus terminis, & ad quem effectum loquuntur ferè omnes congesti per *Bellon. iun. & Ciriac. vbi suprà*, vel ad effectum prærogatiuarum, & honorificentiarum, eo quia feudum antiquum nobilitat, feudum verò nouum, non, cum similibus, non autem ad istum effectum, per quem duo darentur inconuenientia, vnum quod inducta ad fauorem retorquerentur in odiũ contra iuris regulã, & alterum quod ex clausulis, vt dictum est ex formulario, potius adijci solitis, esset inducere donationem, in dubio non præsumendam, neque inducendam, nisi per verba vniuoca certam, & explicitam
15 voluntatem præseferentia, omnemque alium intellectum excludentia, ex deductis per *Caualer. dec. 603. dec. 54. par. 5. rec. dec. 41. par. 9.*, & frequenter, vt in proposito huiusmodi clausulę attenden-

dæ ad effectus ipsi acquirenti proficuos non autem damnosos,benè *Riminald. senior conf. 96. num. 31. & sequen. Clar. §. feudum quæst. 8. num. 4.*, & admittunt cæteri collecti per *Ciriac. & Bellon. iun. vbi supra*.

Id etiam clarissimè comprobante cõmuni praxi,& obseruantia,quoniam vbique, præsertim in feudis dictorũ vtriusq; Siciliæ Regnorum, quamuis de nouo quæsitorum,adijci solet ista clausula,non tamen tollens qualitatem feudi noui contradistincti à feudo verè, & naturaliter antiquo circà communicationem pretij fratribus secundogenitis, quibus in antiquo debetur solùm vita militia, cum alijs effectibus,de quibus suprà; Et in specie id comprobari obseruabam ex praxi feudi Plumbini, de quo adeò frequenter *hoc tit.*, quoniam quando Iacobus IV. istum statum aliàs suum liberũ, & allodialem,propter protectionem voluntariè recepit in feudum ab Imperatore cum huiusmodi clausulis, adhuc tamen illud regulatum est quoad eum iure feudi noui ob successionem eius descendentium tantùm, exclusis alijs Appianis Collateralibus quamuis veris agnatis, & descendentibus à Iacobo primo acquirente, cum similibus, Atque ità per dictum Ducem tanquàm Compromissariũ, de voto, vt fertur, excelsi Cõsilij Placentiæ prodijt sententia arbitramentalis ad fauorem Comitis Octauij iuxta paternã dispositionem, eo tamen iustè declarato, quòd in metienda legitima pretium in feudi emptionem erogatum,ponendũ esset in calculo, atque reflectendo ad veritatem iusta beneq; fundata visa est resolutio, cuius sententiæ verba præcisa hæc sunt. *Quò verò ad feudum Calestani, & pertinentiarum,dicimus illud deberi Comiti Octauio iuxtà dispositionem paternam, cuius tamen feudi pretium solutum per dictum Com. Camillum ponendum erit in cumulo bonorum ad effectum augendi, & calculandi legitimam, ex alijs tamen bonis non feudalibus extrahendam*; Cum autem plenè, ac elaboratè pro eodem Comite Octauio scripserit doctus, & ingeniosus Boscolus Canonicus Parmensis, itaut in eius responso contineatur, quidquid ad materiam desiderari potest, ideò ad publicam vtilitatem illud habetur impressum in fine huius voluminis.

PANORMITANA
SVCCESSIONIS FEVDORVM
PRO
IOSEPHO BRANCIFORTE COMITE MAZARENI HODIE PRINCIPE BVTERÆ,
CVM
MARGARITA BRANCIFORTE PRINCIPISSA BOTERÆ, ET IOSEPHO ETIAM BRANCIFORTE COMITE RACCVIÆ.

Consilium pro veritate super casu partim non disputato, & partim deciso per M. Reg. Cur. Siciliæ pro Comite Mazareni, posteà concordato.

De capacitate fœminarum in successione feudorum in vtriusque Siciliæ Regnis, earumq; concursu cum masculis eiusdem vel diuersæ lineæ vel gradus.

Et àn neptis ex primogenito excludat patruum, & sic filium masculum secundogenitum, vel eiusdem secundogeniti filium masculum ex beneficio repræsentationis, seù lineæ, tàm in linea descendenti, quàm in Collaterali, præsertim attentis Capitulis Regni Siciliæ vltrà pharum; Et aliqua de istorum Capitulorum dispositione, & interpretatione in concursu masculi minoris ætate ex masculo secundogenito,& masculi æqualis gradus, sed ætate maioris ex fœmina, vel etiam ex masculo tertiogenito.

De refutatione feudi cum aliqua reseruatione, àn & quandò valeat, itaùt abdicet Ius à refutante, Et quatenùs valeat, àn censeatur personalis, Si refutatarius superuiuat, Refutatario præmoriente, àn refutans redeat ad feudum iure successionis, vel potiùs iure resolutionis.

An ad effectum successionis attendendum sit tempus refutationis, vel potiùs tempus mortis refutantis.

Et aliqua de renunciatione successionis feudorum per vnum alteri agnato facta, àn sit personalis, itaùt defecto renunciatario, saluum remaneat Ius renunciantis, vel potiùs eo excluso Ius aperia-

riatur alijs, quamuis remotioribus, potissimè vbi renunciatio est per viam translactionis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *In Curia non multum frequens materia feudalis, & de ratione.*
3 *In vtriusque Siciliæ Regnis frequentes causæ feudales.*
4 *In dictis Regnis Ius commune feudorum parùm practicatur, sed materia feudalis tota pendet ex legibus municipalibus.*
5 *Feuda in vtriusque Siciliæ Regnis sunt generaliter indiuidua iure Francorũ ad solum primogenitum.*
6 *Fœminæ sunt exclusæ à successione feudorum, & quatenus sint etiam vocatæ, intelligitur in subsidium masculorũ, qui etiam transuersales excludunt fœminas descendentes.*
7 *Fœminæ quomodo sint habilitatæ in successione feudorum in Regnis vtriusq; Siciliæ.*
8 *Neptis ex primogenito excludit patruũ, vel nepotem ex fratre in Regno Siciliæ citrà.*
9 *Secus in altero Siciliæ vltrà.*
10 *Cap. dicti Regni loquens de successione transuersalium procedit etiam in descendentibus.*
11 *Quomodò procedat transmissio Iuris primogenituræ.*
12 *An refutatio pactionata in proximè successurũ subreseruatione vsusfructus, vel alia valeat, vel potiùs vitietur in totum.*
13 *Donatio contemplatione matrimonij, an resoluatur, & cesset dissoluto matrimonio viuente donatore.*
14 *Grauatus restituere fideicommissum post eius mortem, an possit restitutionem facere in vita.*
15 *An ad effectum successionis in feudo refutato attendatur tempus refutationis, vel tempus mortis refutantis.*
16 *Quod in Regno Siciliæ vltrà sit attendendum tempus mortis, & de peculiari ratione.*
17 *Vbi refutatio fit contemplatione certi matrimonij est fortius valida, & de ratione.*
18 *Consilium datum.*
19 *De conclusione, quod refutans superstite refutatario omnes vincit in successione feudi.*
20 *De materia renuntiationis, quandò sit realis, vel personalis remissiue.*
21 *Vbi agitur de bonis differentibus non transitorijs ad extraneos, censetur semper personalis.*
22 *Transactio restringitur ad ea, quæ erant in lite.*
23 *In feudis proximitas regulatur ex persona vltimò morientis.*
24 *De concursu patruelium, vt maior ætate ex fratre tertiogenito vincat illum ex secundogenito minorem.*
25 *Nepos ex fratre secundogenito vincit ipsum fratrem tertiogenitum.*
26 *Agnati vincunt cognatos.*
27 *Quid vbi contractus per cognationem est etiam de familia, & agnatione.*
28 *Prærogatiua lineæ vincit sexum, gradum, & ætatem; & de illius transmissione.*
29 *Quare in Regno Neapolis patruus vincat Consobrinum de linea primogenita.*
30 *Refertur decisio causæ.*

DISC. XIII.

Fabritius

Franciscus primogenitus,	Io: secundogenitus,		Catarina tertiogenita
Margherita	Gabriel primogenitus mutus, & surdus	Ioseph secundogenitus Co: Mazareni	Ioseph Comes Raccuiæ

1 FABRITIVS Brancifor te ex varijs titulis, ac maiorum vtriusque lineæ paternæ, & maternæ successione possessor Principatus Buteræ, cum Dignitate Primatus Hyspaniarum, ac etiam Principatus Petræpersiæ, Comitatus Mazareni, aliorumque feudorum etiam titulatorum, ex Catarina Barresi Marchionissa Militelli tres habuit filios, Franciscum scilicèt primo, & Ioannem secundogenitum masculos, & Catarinam

nam tertiogenitam fœminam.

Nupsit eo viuente cum D. Io: de Austria Franciscus primogenitus, cui pater istius matrimonij contemplatione, reseruatis vsufructu, & administratione, refutauit omnia dicta feuda cum eorum Dignitatibus, sed turbato ordine naturæ patri prædecesserunt, tam dictus Franciscus superstite Margarita vnica filia, quàm Io: secundogenitus, superstitibus Gabriele primogenito muto, & surdo, & Iosepho secundogenito, quibus adhùc in pupillari existentibus, obijt dictus Fabritius auus, vnde orta est controuersia inter dictam Margaritam filiam Francisci primogeniti, & Iosephũ filium secundogenitũ Ioannis secundogeniti, (stãte incapacitate Gabrielis eius fratris maioris, qui erat mutus, & surdus), quæ controuersia sopita fuit per cõcordiam initam per dicti Iosephi pupilli tutores, qua mediante hic obtinuit Comitatum Mazareni cum aliquibus annexis, præfatæ verò Margaritæ dimissa fuerunt reliqua omnia feuda cum eorum dignitatibus vt suprà; Factus verò maior dictus Ioseph, occasione accedendi ad Vrbem ex motiuo inuisendi præfatam Margaritam eius consobrinam, quæ viduata ex Comestabili Columna absquè prole, in hac Ciuitate elegerat domicilium vsquè ad mortem continuatum, super duobus meum prò veritate consilium petijt, primò super sibi delata dictorum feudorum successione per obitum dicti Fabritij aui in exclusionem eiusdem Margaritæ, itaùt propterea præfatam transactionem impugnando, etiam contrà eam viuentem reintegrationem ad dicta feuda intentare posset, & secundò, quatenùs id non competeret, itaùt eorumdem feudorum successio regulanda esset ex persona dictæ Margaritæ de prole desperatæ, cuius proximiores ab eodem Fabritio æquè descendentes in eodem, ac æquali gradu erant, ipse Ioseph vt suprà masculus ex masculo ætate minor, & alter Ioseph Comes Raccuiæ ætate maior filius Catarinæ tertiogenitæ nuptæ in eadem familia de Branciforte; cui scilicèt dicta successio probabilius debita esset, àn sibi ex prærogatiua agnationis, & lineæ, vel æmulo ex prærogatiua ætatis, cum in sexu, & gradu essent æquales.

Respondi incongruè videri desuper consilium peti ab Aduocatis Romanæ Curiæ, tum quia in ista, non multùm
2 frequentèr pertractata est materia feudalis, cum Castra, & loca Iurisdictionalia per Barones Romanos possessa, pro maiori parte habeant solùm illam impropriam, & remotam feudalitatem, per quam excluso puro, & simplici allodio, intrent altum dominium, & superioritas Papæ, ex ijs quæ plenè, & ex professo probat *Spada cons. 1. lib. 1.*, in reliquis autem omnibus, præsertim circà successiones, potius bonorum allodialium iure censeantur; Tùm etiam quia licèt in vtriusque Siciliæ Regnis frequentissimæ fiāt quæstiones feudales, tàm occasione
3 successionis, quàm frequentiùs occasione concursus creditorum habentium, vel respectiuè non habentium assensum, seù occasione reuocationis alienationum, aliorumque contractuum, qui super ipsis feudis, vel actionibus feudalibus sinè assensu fiant, nihilominùs totum consistere magis videtur in vtriusque Regni particularibus legibus, nempè Constitutionibus, Capitulis, pragmaticis, & gratijs, earumque intelligentia, & praxi, quàm in Iure communi feudorum, quod ab istis feudis quodammodò exulasse videtur, vtpotè per dictas leges
4 particulares nimis alteratum, itaut non desint volentes, ius commune feudorum in dictis Regnis nunquam receptum esse, præsertim in dicto Regno Siciliæ vltrà, *vt per Corsett. iun. in add. ad patrẽ cons. 7. nu. 6. & seqq.* licèt hæc opinio sit magis communiter reiecta; vndè propterea non omninò adæquatum, & tutum consilium desuper per non practicantes illa Tribunalia dari potest, adeoùt in hoc citeriori Siciliæ Regno plures agnouerim in iure communi doctissimos, nullatenùs callentes materiam feudalem, solū cognitam ijs, qui in Sac. Consilio, & Regia Camera summariæ versantur, cum in istis tantū Tribunalibus huiusmodi controuersiæ pertractentur, & nihilominùs illa qualis qualis notitia, quā adolescens dicta Tribunalia practicando obtinueram, neque proderat quoad feuda alterius Regni Siciliæ vlterioris, ob multas diuersas leges, satisq; diuersam praxim, postquam sub Carolo Primo, vnum Regnum ab altero diuisum est.

Vt

Vt autem requirenti, his non obstantibus, adhuc insistenti moremgererem, cum ea notitia, quæ ex DD. Regni lectura obtineri poterat, quatenùs pertinet ad primum quæsitum successionis in cõcursu eiusdem Margaritę per mortem Fabritij communis aui, procedendo seù discurrendo cum certo præsupposito, quod ageretur de feudis indiuiduis
5 Iuris Francorum iure primogenituræ deferendis, vel quia in prædictis vtriusque Siciliæ Regnis generaliter per Constitutionem incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ* effecta sint huiusmodi naturæ, quamuis prius essent diuidua & Iuris Longobardorum, iuxtà vnam opinionem, vel quia iuxtà alteram id prouenerit ex locali, & particulari consuetudine, quę deindè paulatim crescendo transierit in generalem, ex ijs, quæ in proposito deducunt *Minadous, Galeot. Vrsin. Marcian., & cæteri, de quibus in Mutinen. feudorum de Rangonis*, super quo puncto tanquam hodiè certo, neglecta disputatione, vt dictum est processi præsuppositiuè.

Dixi, quoad punctum successionis, illius resolutionem pendere à validitate, ac efficacia seù effectu, & tempore refutationis, an scilicèt refutatio esset valida vel inualida, si enim esset inualida, tunc vtpotè nullo Iure abdicato à refutante, tempus mortis istius attendendũ esset, si verò esset valida, & tunc quale tempus ad regulandam successionem attendendum esset, an scilicet illud refutationis, vel potiùs tempus mortis refutantis, siuè, stante prædecessu refutatarij, cum ageretur de refutatione causatiua, & facta contemplatione matrimonij, an ob istius dissolutionem, tanquam ex cessante causa illa esset resoluta vel nè, & sic in summa concludebam decisionem præcipuè pendere ab eo, an huiusmodi successio regulanda esset à persona Francisci refutatarij, vel potiùs ab illa Fabritij refutantis.

Quatenùs enim, posita validitate, seù perfectione, & duratione dictæ refutationis, attendenda esset persona refutatarij, perinde ac si illa refutantis de tempore refutationis mortua esset, tunc dicebam planum esse bonum Ius Margaritæ Filię vnigenitæ, absque dubio succedentis patri in exclusionem; vel dicti Iosephi transuersalis, & ex fratre nepotis, vel in exclusionem Fabritij patris, non obstante diuersitate sexus; licèt enim attento Iure communi feudorum, quo-
6 ties non agitur de feudis omninò impropriatis iure allodij regulandis, de quibus in *Mantuana feudi hoc eodem tit.*, fœminæ sint inhabilitatæ ad huiusmodi successionem, quinimò etiamsi essent habilitatæ, quia nempè diceretur pro hæredibus vtriusque sexus, seù expresśe pro masculis, & fœminis, adhùc tamen intelligeretur in subsidium, ac defectis masculis, quamuis transuersalibus, & remotioribus habentibus qualitatem descensiuam à primo acquirente feudi antiqui, excludentibus proindè Feudatarij defuncti filiam *ad text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus, & in cap. 1. de feudo fœminino, vtrobique communiter Repetentes plenè collecti per Rosenthal. cap. 7. conclus. 40. Schrader. par. 7. cap. 4. num. 60. cum sequen., latè Andreol. controu. 252. & sequen., cum alijs in eadem Mantuana.*

Nihilominùs in prædictis vtriusque
7 Siciliæ Regnis fœminæ sunt simplicitèr habilitatæ, atque ità capaces effectæ per Constitutionem *In aliquibus*, & melius per Constitutionem, *vt de successionibus* vtrique Regno communes, ac etiam per Capitulum particulare huius Regni Siciliæ vltrà incipien., *Si aliquem*, quod quidquid malè motiuauerit Camerius *in dicto cap. si aliquem*, vt hæc habilitatio intelligatur etiam ad dictos limites Iuris communis, & in subsidium, ista opinione reiecta, communiter apud vtriusque Regni Doctores receptum est, prælationem masculi intelligendam esse in concursu æquali lineæ vel gradus, itaut prærogatiua sexus vincat solùm prærogatiuam ætatis, non autem illam lineæ vel gradus, vt antiquioribus allegatis plenè probant *Petrus de Greg. de concessione feudi q. 4. par. 4. Corsett. cons. 24. num. 1., Milanen. decis. 8. lib. 1. num. 229. Giurb. de success. feudorum prælud. 6. nu. 19.* qui omnes sunt Siculi vltrà pharum, alios eiusdem Regni Doctores referentes, magisque constanter, & de plano firmant Regnicolæ citrà, de quibus *Rouit. super pragmat. 11. de feudis num. 16. cum sequen. Vrsin. de feudis par. 1. q. 5. art. 2., & alibi*, cum conclusio non habeat amplius difficultatem, & sic specta-

ta

ta persona dicti Francisci refutatarij, vt dictum est, casus esset planus non admittens disputationem, vt Margarita vnica filia excludat alios.

Quatenùs verò ob refutationis nullitatem, siuè resolutionem, vel quod tenenda esset opinio attendendi tempus mortis refutantis, non autem refutationis vt infrà, successio ex persona dicti Fabritij qui vltimò defuncti regulanda esset, adhùc, procedendo magis cum illis maioribus notitijs, quas habebam de feudis huius Regni Siciliæ citrà, primo aspectu dicebam, casum habere etiam difficulta-
8 tem contrà ipsum Iosephum, quodque non obstante disparitate sexus, potiores essent partes fœminæ ob prærogatiuam lineæ, quæ vincit sexum, quinimò etiam gradum, itaut fœmina superstes ex primogenito prædefuncto excludat etiam suum patruum, & sic filium primi gradus quamuis masculum, multò magis nepotem *vt ex Napodan. in consuet. si quis vel si qua, verbo ex masculis num. 118. firmant Minad. in Constit. In aliquibus, tertio notab. num. 118. & sequen., Loffred. cons. 39. num. 28. Apont. de potest. Proreg. tit. de success. mul. num. 29. & 30. & 44. Vrsin. de feud. dicta par. 1. q. 5. art. 2. num. 7. cum sequen. ad fin. & par. 2. q. 4. art. 2. num. 15. & sequen.*, qui duo vltimi alios cumulant, ac dicunt hodiè indubitatum, ac tuetur *Marcian. iun. disput. 4. num. 9. & sequen.*; licet enim id nimis asperum, quinimò barbarum videretur, originem probabiliter trahens ab aliquo iniquo principio, vt illorum temporum conditio dabat, nihilominus vt patet ex allegatis, id est receptum, vnde proptereà intrat propositio, quod lex quamuis dura, seruanda est.

In hoc autem Regno Siciliæ vltrà, quamuis ibidèm recepta quoquè opinio sit, vbiquè hodie admissa, nepotem ex
9 primogenito, non obstante inæqualitate gradus & ætatis, ob repræsentationis beneficium vincere patruum, & sic filium secũdo genitum, ex copiosè collectis per *Marcian. iun. disput. 1., & per Giurb. de success. feudorum §. 2. glos. 10. per tot.*, quod magis de plano procedit in dicto Regno Siciliæ vltrà per Capitulum Caroli V. 204. seù 118. ab eodẽ Giurba commẽtatum, attamen inhærendo magis, tàm Iuri communi feudorum, quàm illi Romanorum, ipsique Iuri naturæ, rationabilius receptum est, id procedere datis terminis habilibus, & æqualibus, quod scilicèt in filio repræsentante concurrat eadem qualitas masculina, quæ concurrebat in persona repræsentata, vt benè probant *Blasius Lancea in cap. si aliquem par. 1. principali q. 3. vers. ista quæstio, scribentes apud Milanen. dicta dec. 8. num. 107. & sequen., & idem Milanen. num. 269. & 327. Bolognett. cons. 8. num. 9., & cons. 9. num. 57. & videtur de mente Cannetij, Cumiæ, & aliorũ* ex dispositione dicti Capituli, *si aliquem*, vbi antè omnia consideratur sexus, & clarius per Capitulum 204. *Caroli V.* ac etiam per Capitulum Regis Philippi registratum *apud Bolognettum d. cons. 9. num. 10.*, vbi claris verbis deciditur, eatenùs nepotem ex primogenito excludere patruum, quatenùs sit masculus, secùs autem si sit Fœmina, vincens ex beneficio repræsentationis solum gradum non autem sexum, & sic amitam, non autem patruum.

Et quamuis dictum Capitulum 204. *Caroli V.* loquatur ad fauorem ipsius filij secundo geniti, & in concursu neptis cum patruo, & aliud Capitulum Regis Philippi loquatur de successione Collateralium, omninò tamen verius credi-
10 di conuenire quoque huic casui, vel ex vi comprehensiua magis, quàm extensiua ob identitatem ac maioritatem rationis, vel clarius in ratione interpretatiua, tanquàm in casu minus dubitabili, dum præsertim exprimit rationem pariformiter adaptabilem, conseruationis scilicèt feudorũ in agnationibus, & familijs, & quia se conformat dicto alteri *Cap. si aliquem*, per quod ante omnia respicitur ad sexũ, vt est sensus *Perni cons. 4. col. 3. vers. Veruntamen Intrigliol. dec. 43. num. 21. & sequen. Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 4. q. 10. in princ. & num. 21., vbi Marstrill. in addit., Corsett. iun. ad cons. 10. eius patris n. 27.*

Licet autem Giurba *de success. feudorum dicto §. 2. glos. 10. ex num. 28. & gl. 2. num. 70.* latè probare conetur primo-
11 genitum quamuis non possessorem, transmittere in eius Filios Ius primogeniture in sui persona radicatum, examinando cum eius docto, sed prolixo stylo quæstionem, an id sequi dicatur iure repræsentationis ex persona proprij parentis,

tis, vel ex persona propria iure subingressionis, siuè ob virtutem, & prærogatiuam lineę, de quibus quęstionibus habetur actum in sua materia *sub tit. de fideicommissis, & primogeniturıs*, ac latè interminis fcudalibus agit *Marcian iun. disput. 1. cum plur. seqq.* nihilominus negligendo, iuxtà laudabilem Curiæ stylum huiusmodi euagationes, dicebam, quod quicquid sit de hoc, siuè vna, siuè altera opinione retenta, semper id intelligendum est, quatenùs persona, quæ iure, siuè repræsentationis, siuè transmissionis, aut subingressionis, gradum corruptum occupare vult, est habilis, obtinens eamdem qualitatem, quæ in parente erat causa exclusionis Fratris secundò geniti, quia licèt fęmina sit de linea primogeniti, non tamen habet illam qualitatem, ob quam dictus primogenitus vincebat secundo genitum, & sic posito quod successio, refutatione non obstante, regulanda esset ex persona Fabritij aui vltimò defuncti, probabilius mihi videbatur bonum Ius dicti Iosephi, vnde propterea resultabat de plano nullitas dictæ transactionis per eius tutores cum euidenti læsione initæ.

Quare difficultas restringi videbatur ad refutationis validitatem, vel operationem, vndè propterea duas distinguebam inspectiones, vnam circa eius validitatem, vel inualiditatē, stante quod esset pactionata, cū reseruatione scilicèt vsusfructus, & administrationis, & alteram circà eius operationem quoad hunc effectum successionis, data etiam validitate.

Super prima, cum facti notula mihi exhibita non exprimeret, an dicta refutatio munita esset vel nè Regio assensu, determinatum iudicium dare non potui, cum ab hac circumstantia penderet resolutio, vnde discurrendo conditionaliter seù præsuppositiuè, dicebam quod nisi adesset assensus, probabilius pro inualiditate respondendum veniret, quoniam, vt de hoc habetur magis particula-

12 riter actum *in Romana de Palauicinis hoc eodem tit. ad materiam Bullæ Baronum*, licèt in Iure feudali receptissimum sit, nō obstante prohibitione contenta *in Cap. Imperialem de probib. feudi alienat. per Feder.*, quinimò, & altera strictiori contenta in Constitutione *Constitutionem Diuæ memoriæ*, refutationem fieri posse in proximè successurum absque assensu, quia non est alienatio sed præuentiua successio, attamen debet esse pura, non autem pactionata, & cum vsufructus vel alterius Iuris reseruatione, qua concurrente, quamuis feudistæ satis certent, an, illa vitiet vel vitietur, aliquibus volentibus eam tanquam accidens vitiari, firma remanente substantia refutationis, alijs verò volētibus pro validitate actus eam resolui in reseruationem fructuum seù commoditatis, & vt quid nudi facti, nihilominùs magis communis, & recepta est, propter indiuiduum voluntatis vitiare, totumque actum inualidum remanere *iuxtà conf. 3. Loffredi, Apont. de potestate Proreg. tit. de refutat. feudorum §. 1. & 3. Rouit. pragmat. 4. de feudis n. 8. & sequen. Giurb. de success. feudorum §. 1. glos. 12. num. 10. & 44. cum alijs apud eosdem, & infrà in dicta Romana de Palauicinis*, satis tamen probabile videbatur, vt idemmet Comes quasi pro certo supponebat, stante occasione huiusmodi refutationis, adesse assensum, quo casu omnia hæc corruebant.

Circà verò alteram inspectionem, eam subdistinguebam in duas alias, in effectu quasi sonantes in idem, sed diuersos terminos habentes, vnam scilicèt, àn stante dissolutione matrimonij per prædecessum filij refutatarij, huiusmodi refutatio, tanquam ex cessante

13 causa resoluta remaneret, iuxtà ea, quæ *ex Oldrad. conf. 115. & alijs habentur apud Rouit. conf. 15. & 16. lib. 2.* ex magis ex professo habetur actum in sua materia, *in vna Parmen. pro Comite Tarascono., ac etiam in vna Pistorien. sub tit. de Donation.*, quasi quod huiusmodi actus eam implicitam conditionem habere videatur, si donatarius donatori superuiuat, siuè duret causa finalis, qua cessante actus resoluatur tanquàm ex cessante conditione; Verùm de hoc motiuo satis dubitabam, cum probabilius dicta resolutio sit substentabilis in casu, quo processum fuerit per viam promissionis de relinquendo, seù quod aliàs dici possit substantiam actus quamuis irreuocabilis collatam esse in tempus mortis, iuxtà casum, de quo *in dicta Parmen., at etiam hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum, in Romana donationis de Andosillis*, Secùs autem, vbi donatio est ab

M ini-

initio perfecta, & translatiua dominij, dilata solùm executione post tempus mortis, ob reseruationem vsusfructus, quæ perneceſſe importat translationem dominij, & poſſeſſionis proprietatis in donatarium, nè detur ſeruitus in re propria, vt in his terminis refutationis aduertitur per *Amicangel. quæſt. feudal.* 11. *num.* 2. *de Marin. ad Reuerter. decis.* 56. *num.* 3., vbi quod actus explicatus per viam perfectæ donationis remanet irreuocabilis, Et egomet admitto *in dicta Parmen.*, *& in dicta Romana de Andosilis*.

Vndè remanebat pro vnico refugio, altera inſpectio efficaciæ refutationis ad effectum ſucceſſionis, an ſcilicet iſta regulanda ſit de tempore ipſius refutationis, vel potius de tempore mortis, dubitandi rationem præbente diſpoſitione *textus in l. cum pater* §. *à filia ff. de legatis ſecundo*, *l. filiusfam.* §. *diui*, *il primo ff. de legatis primo l. Vxorem* §. *Virum ff. de legat.* 3., vt ſcilicet grauatus reſtituere poſt mortem, non poſſet antè illam præuentiuè reſtitutionem, facere in præiudicium eius, qui de tempore mortis proximior reperiretur, & in terminis fideicommiſſarijs *ex Bart.*, *Alberic.*, *& alijs in dicto* §. *à filia* firmant *Roman. conſ.* 452. *& cæteri antiquiores*, *de quibus Rota decis.* 468. *&* 469. *par.* 4. *diuerſ.*, *& plenius decis.* 263. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 1. *rec.*, *latè Fontanell. dec.* 39. *&* 40. vbi reſpondendo ad *text. in l. poſt mortem Cod. de fideicommiſſis*, dicit procedere in præiudicium ipſius reſtituentis, ſecùs autem in præiudicium tertij, qui de tempore mortis extiturus eſt proximior.

Quidquid autem ſit de his in terminis fideicommiſſorum, ac primogeniorum, & maioratuum, de quibus habetur actum pluriès in ſua materia ſub tit. de fideicommiſſis, præſertim verò *in Firmana primogenituræ*; in terminis tamen ſpecialibus refutationis feudo-
15 rum, habebam difficultatem contrà requirentem, quod ſcilicèt magis communis, & vera eſſet, vt attendendum ſit tempus refutationis, quotiès fraudis, & colluſionis præſumptiones, & adminicula non vrgerent, *vt poſt Blaſch. Lanceam, Scaruffium, & alios Siculos, Cumia in cap. ſi aliquem, verbo antiquis nu.* 371. *&* 376. *Milanen. dicta deciſ.* 8. *num.* 278. *cum ſequen.*, vbi plenè omnibus contrarijs reſpondetur, ac firmatur hanc eſſe opinionem receptam, *Cutell. de donat. tom.* 2. *ſpecial.* 12. *in fine*, & quæ opinio magis communiter etiam recepta eſt in hoc altero Regno Siciliæ citrà, vt plenè cæteris relatis *Apont. dec.* 4. *Amicangel.*, qui diſputat quæſtionem ad partes *quæſt. feudal.* 12., vbi hanc firmat veriorem, reprobato *Artman. Piſtor. quæſt. feudal.* 6. *num.* 34. *& ſequen. lib.* 2. *Roſenthal. cap.* 5. *membr.* 2. *concluſ.* 67. *Corſett. conſ.* 19. *num.* 34. *& ſequen.*, *& latius Corſett. iun. in addit. ad patrem conſ.* 22., *apud quos cæteri*, *Intrigliol. dec.* 43. qui tenent contrarium.

Prætereà vbi etiam, quando cauſa eſſet integra, hæc diuerſa opinio *Piſtor.*, *Roſenthal*, *Corſett.*, & aliorum eſſet magis ſubſtentabilis, vt in hoc regno Siciliæ vltrà, non improbabilitèr dici poſſe videtur ob contemplatam agnationem, tàm per Capitulum, *ſi aliquem*, quàm clarius per Capitulum Regis Philippi, quia tunc ceſſat præcipua ratio conſiderata per *Blaſc.*, *& alios*, quod ſcilicèt ſecundogenito ſuperſtiti nullum ſit præiudicium, dum nepos ex primogenito prædefuncto, ſecluſa etiam refutatione, fuiſſet ſucceſſurus, adhùc tamen mihi non leuis remanebat difficultas ex duplici conſideratione, vna quia non agebatur de cauſa integra, ſed iam ſopita per tranſactionem, pro qua ſubſtinenda, iſta tam magna opinionum diuerſitas ſufficere videtur, ſecundo fortius vbi actus eſſet munitus Regio aſſenſu ſanan-
16 te huiuſmodi defectum, ſeù dirimente quæſtionem cadentem, vbi actus fieret ex ſolo facto priuato refutantis, & cum ea licentia, quam lex ei tribuit, quaſi quod tunc, cum talis facultas vnicè fundetur in ratione legitimæ ſucceſſionis, ità ſolùm præuentæ, eam conditionem habere videatur, ſi fiat caſus huiuſmodi ſucceſſionis, vnde fictio coniungatur cum veritate. Potiſſimè verò ſtante cauſa, ob quam refutatio facta eſt, adeò ſcilicèt qualificati matrimonij cum ſanguine regio, & ex qua circumſtantia ponderabam duos reſultare effectus, vnum ſcilicèt omnimodè ceſſantis ſuſpitionis fraudis, & colluſionis, & alte-
17 rum, quia vt habetur *apud Franch. deciſ.*

eis. 205. *Venturin. cons.* 14. *Merlin. dec.* 515. *aliàs* 44. *par. 6. rec.*, & satis frequentèr in sua materia *sub tit. de donationibus*, huiusmodi donationes contemplatione matrimonij dicuntur pars contractus matrimonialis, ac proueniunt, magis ex prouidentia Sponsæ, eiusque parentum, & coniunctorum, vt ità prouideretur sibi, ac filijs ex eo matrimonio suscipiendis, quàm ex puro facto, & liberalitate donatoris, vndè remanet species contractus correspectiui, & consequentèr non ità de facili intrant, quæ in terminis merè voluntariæ, & gratuitæ refutationis in proposito dici possent.

Et ex his, ac etiàm ex pluribus motiuis prudentialibus non irritandi amitam prole carentem, à qua iuxta ordinem naturæ magna successio sperari po-
18 tuisset, consului ab huiusmodi opere abstinendum esse, reseruando dicta motiua, quæ aduersus præfatam Margaritam viuentem deduci possent deducenda in exclusionem pręfati Comitis Raccuię, ob prærogatiuam ætatis cum gradus æqualitate ad huiusmodi feudorum successionem aspirantis post eiusdem Margaritæ mortem.

In eadem facti notula, seù discursu mihi exhibito, vt super eo responsum darem, excitabatur etiã motiuum reuersionis huiusmodi feudorum ad Fabritiũ refutantem, quasi quod in successione
19 refutatarij ipse omnibus præferatur, exclusis cæteris quamuis proximioribus, potius iure reuersionis quàm successionis *ex text. in cap.* 1. *de eo qui finem fecit agnato, & Cap.* 1. *§. vlt. si de feudo fuerit controuersia cum concord. per Rosenthal. cap.* 2. *conclus.* 20. *&* 21. *Montan. controu.* 9. *per tot. Marcian. iun. disput.* 8. *de Marin. resol.* 189. *num.* 36. *& sequen. lib.* 2., Verùm in hoc putabam procedi cum æquiuoco, quoniam id respicit habilitatem refutantis ad succedendum, nè scilicèt prætendi possit exclusus, vel quia per refutationem fecerit se mortuum, & inhabilem, vel quia parentes de iure extranei sunt à successione feudorum, & sic ad effectum, nè remotiores agnati eos excludant, eisque non tollatur illa naturalis succedendi habilitas, quam aliàs haberent, non autem vt proprios filios refutatarij morientis, ipse refutans excludere posset, vndè quoàd hoc primum quæsitum impugnandi transactionem, eram in voto negatiuo, potissimè quia Margarita super huiusmodi feudis iura dotalia matris, aliasque prætensiones habebat, & sic ex pluribus remanebat durum opus, ea viuente non de facili terminabile.

Quoverò ad alterum punctum prætensionis dicti alterius Iosephi Comitis Raccuiæ super successione per obitum eiusdem Margaritæ, in eadem notula insinuabatur, duo esse præfati Iosephi fundamenta, ex quibus prætendebat in huiusmodi successione potiora esse eius Iura, primò quod in dicta transactione inita inter Comitẽ Mazzareni, & Margaritam per verba ampla, & effrænata dictum esset, à dicto Comite, quatenùs opus esset, huiusmodi feuda eidem refutari, & renunciari, vnde propterea inferebatur ad renunciationem realem, per quam renuncians tollere dicitur se de medio, ex regula; quod renunciantibus non datur ampliùs ad Iura renunciata regressus, & secundo, quod ipse esset tàm in gradu, quàm etiam in agnatitia qualitate æqualis, dum eius mater nupserat viro de eadem familia, ideòque data hac omnimoda æqualitate in gradu, agnatione, & sexu, vincere debebat ratione prærogatiuæ ætatis.

Primum fundamentum renunciationis seù refutationis, pro meo iudicio di-
20 scursu indignum, ac verè fabulosum reputatum fuit, quoniam vbi etiam ageretur de voluntaria, & mera renunciatione, huiusmodi quæstio omnimodæ realitatis extinctiuæ cadere solet in ijs renunciationibus, quæ fiunt per ingredientes Religiones, & Monasteria, quasi quod, vt expeditius Deo inseruiri possit, ità voluerit renuncians omninò à se abdicare, tàm actu, quàm habitu, & spe, bona temporalia, ac facere se mortuum, quod tamen neque est de facili practicabile, ex ijs quæ pluries habentur in sua materia sub tit. de renunciationibus pręsertim *in Romana fideicommissi de Steccatis, & in Romana hæreditatis de Lanuuijs, ac in decisionibus in vtraque causa editis coràm Bourlemont, & Taia*, Vbi verò cessat ista circumstantia ingressus in Re-

ligionem, tunc, vel nulli, vel nimiùm rari sunt casus, in quibus verificetur huiusmodi renunciationis species, & si quis casus contingit, verificabilis est in renunciationibus, quæ fiunt per mulieres nuptas, vtpotè in alienas familias transeuntes, ex motiuo conseruandi bona in agnatione, vt disputatum fuit *in Marsicana successionis*, *& in alijs eodem tit. de renunciationibus*, ac in celebri quæstione, quam vidi disputatam in Tribunalibus Neapolis, dum eram Scholaris, super renunciatione Principissæ Perettæ, de qua plenè, & doctè agit *de Marin. resol.* 189. *lib.* 2. *cum similibus*.

Siuè altera quæstio diuersæ speciei realitatis, & personalitatis cadere solet in bonis indifferentibus ad hæredes etiā extraneos transmisibilibus, in quibus cadat controuersia inter ipsum renunciantē, & hæredes renunciatarij, àn scilicet præcisè contemplata sit persona renunciatarij limitatè absque transmissione ad hęredes, itaut renunciatio resoluatur, iuxtà id, quod disputatum fuit *in Romana fideicommissi de Vrsinis* inter Isabellam Vrsinā, & creditores Franciotti, & Francisci Vrsini Fratrum, de qua habetur actum *sub tit. de fideicommissis*, *seu sub altero de renunciationibus*, pluresque adsunt decisiones coram *Verospio, Taia*, *& Beuilaqua* cum similibus.

Vbi autem huiusmodi circumstantiæ cessant, atque agitur de bonis differentibus, non cessibilibus, siue ad extraneos hæredes renunciatarij non transmisibi-
21 libus, tunc ex verisimili voluntate tàm renunciātis quàm renunciatarij remanet renunciatio merè personalis, & restricta ad personas, quas renunciatarij intererat potius succedere quàm renunciantem, secùs autem fauore Domini vel remotiorum agnatorum, aut aliorum vocatorum à renunciatario verisimiliter non contemplatorum, iuxtà veram, & receptam theoricam Bart. *cons.* 58. *& in l. qui Romæ* §. *duo Fratres num.* 24. *ff. de verb. oblig.*, *de qua post antiquiores plenè Peregr. de fideicommissis art.* 52. *num.* 73. *cum seqq. Schrader. de feud. p.* 8. *c.* 5. *num.* 27. *Fulgin. de emphit. tit. de renunt. q.* 2. *num.* 1. *& seqq. Ciriac. controu.* 4. *num.* 20. *&* 21. *Rota dec.* 186. *par.* 3. *rec. & habetur deductum in dicta Romana fideicommissi de Seccatis sub tit. de renunciationibus, In Romana, seù Vrbeuetana successionis pro Ardicciona sub eodem tit. & in alijs frequenter*, cum nullatenus probabile sit, tam Margaritam renunciatariam, cessato proprio, suorumque filiorum, & descendentium interesse, quàm Comitem renunciantem, ità huiusmodi actum gerere voluisse, vt habito dicto Comite pro non extante in rerum natura, transirent feuda ad remotiores, vel cognatos, siuè his non existentibus deuoluerentur ad Fiscum.

Clarius verò, ac extrà omne principium dubitandi, quoniam hæc non erat vera, & voluntaria renunciatio, cuius termini additi fuerant, iuxtà consuetā Notariorum formularia, pro potiori, & exuberanti cautela, cum processum esset per viā transactionis, cuius natura est
22 vt restringatur ad ea, quæ in litem deducta sunt, quamuis ampla, & effręnata verba contineret, quæ semper accessoriè, & famulatiuè stare dicuntur, neque dispositionem extendunt, nisi vbi ratio affectionis, vel alia circumstantia implicet quoque in alijs, quæ non erant in lite, donationem, vel pactum de non petendo, iuxtà ea, quæ *hoc eodem tit.* habentur in proposito deducta *in Romana seù Perusina pro Episcopo Acornea*, *& in alijs*, & fortius dum tractabatur de transactione facta per pupillum, eiusque tutores, vnde quando etiam in verbis huiusmodi pretensam realitatem contineret, adhuc esset inualida, vtpotè manifestè læsiua, & irrationabilis.

Vnica igitur dubitandi ratio cadebat super prælatione successionis, quoniam cum contendentes essent vltimo defuncto patrueles, & sic æquali quarto gradu, cessabant termini repræsentationis, quæ non datur post fratres fratrumque Filios, dum etiam in feudis hodiè magis communiter receptum habemus idem
23 quod in fideicommissis, vt scilicèt proximitas regulanda sit ex persona grauati non autem grauantis, seù ex persona vltimò morientis, non autem primi acquirentis, ex ijs, quæ habentur deducta *in Mutinen. feudorum de Rangonis hoc eodem tit.*, ideòque in specie duorum patruelium in gradu, & sexu æqualium, quorum vnus ętate minor, erat Filius secundo geniti, alter verò ætate maior, erat Filius tertio geniti, vt in huiusmodi con-

concursu, cessante beneficio representa-
24 tionis attēdatur prærogatiua ætatis, ha-
betur *apud Petr. de Greg. de feudis par. 4. q. 10. num. 23., Cumia in cap. si aliquem verbo maior natu, de Marin. resol. 126. n. 64. lib. 1. Baronius in subscript. ad allegationes impress. post secundum tom. de citat.*

Licèt enim etiam in gradus inæ-
25 qualitate, nepos ex fratre secundo-
genito vincat fratrem tertio genitum *vt Afflict. in Constit. de successionibus 8. notab. num. 22. & 23. Fab. de Ann. cons. 125. num. 43. & sequen. Rouit. pragm. 11. de feud. num. 52. & sequen. Amat. resol. 1. Marcian. dicta disput. secunda, Giurb. de success. feud. §. 2. glos. 10. Vrsin. de success. feud. par. 2. q. 4. artic. 1. de Marin. dicta resol. 126. num. 52. lib. 1.* attamen id prouenit ex beneficio representationis intrantis in filio fratris, qui representando proprium parentem secūdo genitum, ità excludit tertio genitū quem eius pater excluderet, secùs dicto beneficio cessante, vt *apud Marin. dicta resol. 126. num. 64.*

In eadē notula insinuabatur ex parte dicti Comitis Raccuiæ prætendi, sibi nō obstare cognatitiam qualitatem in eo
26 Regno considerabilem ob dicta Capi-
tula contemplantia agnationem *iuxtà cons. Perni 19. cum alijs per Mut. ad Cap. si aliquem, num. 241. & Cumiam in eodem Cap. si aliquem, verbo masculus num. 109. cum sequen., Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 51.*, quoniam cum eius mater nupta esset in eadem familia de Brancitorte, ipse quoque agnatus erat, vt in specie ponderat *Fusar. de fideicommissis q. 357. in fine.*

His tamen non obstantibus, contrarium absque difficultate censui verius pro dicto Comite Mazzareni, itaùt pro meo iudicio prorsus improbabilem crederem dicti alterius Comitis Raccuiæ prætensionem, ob duplicem prærogatiuam sexus, & lineæ, quarum singulæ dictinctè, & de per se vincunt indubitanter ætatem, multo magis vtra-
27 que insimùl concurrente, nil obstante
agnatitia qualitate prætensa per dictum Comitem Raccuiæ, quoniam ille attinet feudatario per extremum inhabile fœmininum, quod extraneum est, masculis æqualis gradus extantibus, tàm de iure communi feudorum, quàm de dicto Iure Capitulorum huius Regni, vnde propterea intrat regula, quod infecta primitiua, remanet etiam infecta deriuatiua, siuè quod non potest dari maior prærogatiua in causato quàm in causa, medium verò paternum est omninò extraneum, ideoque illud accidens, quod reperiatur de eodem cognomine, seù eadem familia nihil facit ad rem, vt reprobato *Fusar. q. 404. habetur per Rot. dec. 53. p. 7. recentior. per totum* vbi in specie de masculo nato ex fœmina nupta in familia, & habetur particulariter actum *in Vrbeuetana fideicommissi seù maioratus de Marscianis sub tit. de fideicommissis, & in alijs*, cum sit principium verissimum, ac receptum.

Et vlterius fortiter suffragabatur prærogatiua lineæ, quæ iuxtà ordinem
28 positum per Molinam cōmuniter rece-
ptum, semper occupat primum locum, secundum verò gradus, tertium sexus, & quartum ætas, quæ vltimo loco situatur, vt plenè habetur deductum in his terminis *apud Amat. resol. 1., & in dictis allegationibus impressis apud Baron. vt supra*, & non negant, sed admittunt *de Marin. dicta resol. 126. Vrsin. de feud. par. 3. q. 9. art. 1. Marcian. disput. 2. cum duabus sequen.*, vbi doctè, & plenè tractat materiam representationis, quoniam aliud est agere de representatione personali, aliud verò de transmissione prærogatiuæ lineæ, cuius qualitas transmittitur in omnem posteritatem *vt per Amat. dicta resol. 1., & habetur actum in Bonon. primogenituræ de Podijs sub tit. de fideicommissis, ac in docta decis. in forma discursus desuper in ea causa edita 1. Iulij 1654. coram Bichio dec. 27. post Bonden., & repetita decis. 346. par. 11. rec.* vbi de puncto longè remotioris in gradu venientis ex prærogatiua lineæ.

Eatenus enim in Regno Siciliæ citrà cadit hæc difficultas, vndè deciditur pro
29 proximiore de linea inferiori contrà
remotiorem de linea primogenita, & sic pro patruo contra consobrinum de linea primogenita, quatenus vrgeat ratio exclusionis istius à successione feudali, quæ in eo Regno per Constitutionem *vt de successionibus* nō egreditur tertium gradum ciuilem; Et quamuis per modernas gratias adsit ampliatio ad quartum, attamen huiusmodi gratia intelli-
gen-

genda est in solum præiudicium Fisci, non autem eius, cui aliàs successio debita esset, *vt apud Marin. Vrsin. & Marcian. proximè supra.* Vnde cessante dicta ratione,& altera agnationis,neq;curatur sexus per cognationem, quia vincitur à linea, ideoque in Regno etiam Siciliæ receptum est,neptem ex Sorore primogenita vincere nepotem ex Sorore tertiogenita, quia si earum matres viuerẽt, primogenita excluderet secundogenitam, *Vrsin. d. par. 2. quæst.6.art.vnic. num. 26. de Marin. d. resol. 126. nu. 65. & seqq.*

Acquieuit dictus Comes Mazzareni consilio, nil excitando contrà Margaritam viuentem, quod tamen nihil profuit, quoniam ad breue tempus decedens, in eius opulento asse allodiali, ac liberæ dispositionis alios scripsit hæredes, in feudis autem, in quibus nullam habebat disponendi facultatem, vtpotè pacti, & prouidentiæ, & iuxtà eam antiquam formam, quam Siculi dicunt strictam, omnimodam æqualitatem, seù neutralitatem profitendo, disposuit de meridiano Sole, dum est sub Leone, illa scilicet relinquendo, quibus de Iure &c., vnde propterea inter dictos Comites Mazzareni, & Raccuiæ introducta fuit lis in magna Reg.Cur.Siciliæ, per quam post acerrimas disputationes in possessorio, pro Comite Mazzareni de anno 1660. prodijt resolutio, reseruatis Iuri-
30 bus partium in petitorio, & possessorio plenario. Cumque per Regem Cattolicum ob causæ grauitatem demandatum esset eidem M. Reg. Cur., quod sibi fieret relatio, ista occasione,desuper edita fuit satis elaborata & plena decisio, quamuis ab aliquo superfluitatis defectu non omninò immunis,in qua etiam pleraque tractantur mihi ignota, vtpotè non contenta in dicta facti notula, super qua consilium expetitum fuit, præsertim circa existentiam Gabrielis muti, & surdi, qui erat ætate maior, an scilicèt ille de linea secundogenita tolleret vnicam prærogatiuam ætatis, quæ erat fundamentũ prætensionis dicti Comitis Raccuiæ; demùm verò causa per concordiam finem habuit, per quam remanentibus penès Comitem Mazzareni Principatu Boteræ cum dignitate primatus Hispaniarum, & alijs feudis, dimissus fuit dicto alteri Comiti Principatus Petræ persiæ, quia verò in dicta decisione multa ad hanc materiam, & pro interpretatione Capitulorum illius Regni continentur, ideò oportunũ censui eam registrare in fine voluminis, cũ etiã ibi habeatur latè actum de natura feudorum, in quibus Ego processi præsuppositiuè, quod essent Iuris Francorum, ac etiam in fine agatur de successione Marchionatus Militelli, super qua consultus non fui.

Resolutio mihi,reflectendo etiam ad solam veritatem,visa est iusta, & probabilis, etiamsi fuisset in petitorio ex dictis fundamentis prærogatiuæ lineæ, ac etiam sexus, seù agnationis, quamuis successio regulãda esset ex persona Margaritæ, vt mihi probabilius videbatur, licet dicta decisio ostendat apud iudicantes fuisse habitum pro vero,quod successio ab initio per mortem Fabritij aui radicata esset in Iosepho Comite Mazzareni, quem dicendum esset per transactionem refutasse feuda Margaritæ, quodque propterea ipse tanquam refutans vincere deberet omnes in successione refutatarij, quod fundamentum mihi non omninò satisfaceret,si in contrarium vrgeret prærogatiua lineæ, vel sexus, seù gradus &c.

NEAPOLITANA,

SEV &c.

SVCCESSIONIS FEVDORVM.

Responsum ad interrogationem Magnatis Vrbis pro Consilio.

An, & quandò fœmina secundogenita innupta, & vt dicitur in capillo, excludat fœminam primogenitam maritatam, & dotatam,ad Constitutionem Regnorum vtriusque Siciliæ incipien., Vt de successionibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 In vtriusque Siciliæ Regnis filia secundogenita innupta excludit à successione paterna feudorum primogenitam nuptam.

2 A successione fratris, vel collateralium fœmina nupta excluditur per remotiores collaterales, vel per Fiscum.

3 An sola dotis destinatio, sinè maritatione ad hanc exclusionem sufficiat.

4 An sufficiat dos constituta, & promissa, sed non soluta.

5 Quid in dote data mulieri protestanti nolle sibi præiudicare in successione.

6 An sufficiat solutio partis dotis.

7 Statuta disponentia de dote àn procedant in dote promissa.

9 Quandò huiusmodi lex iusta, & rationabilis censenda sit.

9 Dos soluta soli viro, muliere inscia, vel sciente, & tacente àn præiudicet.

10 Solutio ad hunc effectum sequuta dicitur ex compensatione.

11 De materia remissiuè.

12 Si eidem primogenitæ pro dote datur idem feudum, non intrat hæc lex.

DISC. XIV.

QVIDAM ex primi Ordinis Magnatibus Vrbis multa feuda, & bona Iurisdictionalia in Regno Neapolitano, alijsque Ditionibus, & Prouincijs possidens, filias fœminas habens, masculorum verò carentiam timens, me consuluit, vt sibi explicarem, àn & quandò fœmina primogenita maritata, & dotata excludatur per secundo genitam innuptam.

Respondi in dicto Regno extare Cō-
1 stitutionem incipien., *Vt de successionibus*, per quam in versic. *filiæ autem*, disponitur, filiam fœminam primogenitam nuptam, & dotatam, excludi à paterna successione in feudalibus per filiam secundogenitam innuptā in capillo existentem. A successione autem fratris excludi Sororem de eiusdem bonis dotatam per vlteriores coniunctos, vel his
2 deficientibus per Fiscum, affirmant *Isernia, & Afft. ibidem, & in cap. 1. de natura success. feud. Camill. de Medic. cons. 61. Apont. cons. 10. vol. 1. Fab. de Ann. cons. 8. Theodor. alleg. 80., Rouit. cons. 23. lib. 1. Bilott. conclus. feudal. 4. Bottiglier. de success. ab intest. theorem. 108. ex num. 16. Vrsin. de success. feudorum p. 3. q. 1. & plur. seqq. de Marin. resol. 126. vol. 1. ex num. 33. Marcian. iunior disput. 6.*, qui alios referunt, & ex forensibus *Surd. cons. 457. in principio*.

Verùm super dictæ Constitutionis intelligentia, & praxi multa contingunt disputanda, quibus cognitis poterit deueniri ad eam notitiam, quæ desideratur, iuxta facti circumstātias mihi ignotas.

Primò igitur, supposita maritatione,
3 dubitari solet, an sola dotis destinatio, facta per Patrem filiæ primogenitæ in testamento, vel alia dispositione, alio effectu non sequuto sufficiat; & absoluta videtur negatiua, quia Constitutio loquitur de maritata, & dotata, quæ cum sola destinatione dotis non acceptatæ dici non potest, secùs autem si acceptauerit Legatum, & cum eo nupserit, vt in specie *Petr. de Gregor. de success. feud. par. 4. quæst. 5. num. 7. Cumia in c. si aliquem num. 286. & seqq. Bottiglier. dicto theorem. 108. num. 26. Vrsin. d. par. 3. qu. 1. artic. 8. Marcian. d. disp. 6. num. 5.*

Potest enim pater volens secundogenitæ gratificari, grauare primogenitam ad ei soluendam aliquam summam feudi valorem adæquantem, sed sicuti directè eam priuare non posset successione ipsius feudi sibi debiti iure primogenituræ, ità nec indirectè. Dixi autem supposita maritatione, quia dum Constitutio loquitur de maritata, & dotata, duplicem qualitatem copulatiuè postulare videtur, ideoque vna non sufficit.

Secundò solet dubitari, an sufficiat
4 dos iàm promissa, & constituta, quamuis adhùc non soluta, & ista quæstio est magis apud Regnicolas inuoluta, pro meliori tamen dilucidatione distinguēdum est, àn promissio facta sit soli viro, absente muliere, vel ipsa præsente, & tacente, vel demùm tàm Viro, quam ipsi mulieri præsenti, & acceptanti; primo, & secundo casu ex mente *Iserniæ* infrà citan., & aliorum, absolutum videtur mulieri nullum causari præiudicium, ac do-

tis

tis promissionem non operari hunc effectum exclusionis, quia si etiam in casu solutionis, verius esse videtur, illam soli Viro, muliere ignara, vel non consentiente, non præiudicare, quia poterat dissentire, multò minùs ex sola promissione, vt probat *Vrsin. de feud. par. 3. quæst. 1. artic. 3. vbi cæteri*; Et sic quæstio verè cadit in tertio casu mulieris præsentis, & consentientis, in qua ex *Isernia in c. 1. de natura successionis feudi in addit. vers. sed quid si fuit promissa*, negatiuam tenet *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 4. quæst. 5. num. 34.*

Blascus Lancea *in c. si aliquem*, discurrit articulum hinc indè, idemque facit *Cumia ibidem verbò maritata num. 311. & seqq.*, vbi *num. 316.* refert *Blascum* huic posteriori adhærere, quod & ipse facere videtur, dùm hanc secundo loco refert, & pro eius comprobatione congerit plures Doctores firmantes, ad effectum Statutorum solam promissam dici veram dotem, allegando pro hac opinione *Iserniam in constit., vt de successionibus §. Coniugata, vers. item hinc indè*, & hanc affirmatiuam tenent *Bilott. concl. feudal. 4. num. 10. in fine de Marin. resol. 126. num. 37. lib. 1.*, vbi supponere videtur tanquàm certum, *Bottiglier. de success. ab intest. theorem. 109. num. 16.*, qui allegat *Iserniam eodem loco allegato per Cumiam, & Affl. in cap. 1. de natur. success. feud. num. 79.*, eamdemque tenet *Vrsin. de feud. par. 3. quæst. 1. artic. 2. nu. 16. & seqq.*, quoties per mulierem stetit, quominùs promissam dotem exigeret, ac fuerit in mora recipiendi, secùs si stetit per patrem promittentem quin solueretur.

Casus rarò contingit disputādus, quià vel primogenita sibi præcauet à præiudicio, quoties illud per dotantem non est volitum, vel iste curat renunciationem, nequè audeo tutè proferre, quæ sententia sit in illis Tribunalibus recepta, cum hæc scribens ab eis absim spatio annorum 20., & vltrà, & quando adolescens illa practicaui, nunquam cōtigit huiusmodi quæstionem disputari, Viso tamen *Isernia* apud omnes feudistas maximæ auctoritatis, præsertim in Regno, vbi dicitur Euangelista, magis arridet, ac verior videtur prima opinio negatiua, quam benè examinato articulo, ac deductis hinc indè rationibus per bona fundamenta, ac etiam de æquitate tenet *dictus auctor. in d. cap. 1. num. 22.* nequè dicit contrarium in *Constitutione, vt de successionibus*, vt dicunt *Cumia, Vrsin. Bottiglier., & cæteri*, quià in hoc loco excitata quæstione nihil firmat, sed se remittit ad dicta in allegato *cap. 1.*

Prout non benè à prædictis pro hac parte allegatur *Affl. in eodem c. 1. num. 79.* quia se remittit ad *Iserniam*, dicendo eum optimè loqui, nec habere quid addere, solùm deindè pro ratione dubitandi subiungit aliqua argumenta facientia pro contraria opinione, sed non per hoc recedit ab opinione *Iserniæ*, quam positiuè dicit veram, vndè modernorum auctoritas non videtur magni facienda, tanquàm fundata in falso præsupposito seniorum, qui dicunt oppositum.

Attentis autem rationibus, probabilior quoque censenda est eadem prima *Iserniæ* opinio negatiua, quià versamur in lege exorbitantissima, & in materia odibili, quò magis fieri potest strictè intelligenda, cuius tota ratio pendet à tacita voluntate dotatæ, quæ nubendo, & recipiendo dotem, videtur se voluntariè facere à successione extraneam,
5 adeòut si protestetur nolle per hoc excludi, etiam dos data non præiudicat, (præterquàm iuxtà aliquorum opinionem, quoàd præiudicium Fisci in successione fratris), vt constat ex deductis per *Camill. de Medic. consil. 61. Apont. consil. 10. Fab. de Ann. consil. 8. de Marin. dicta resol. 126. num. 40. & 41.*, vbi dictum consilium Medices reassumit; Igitur non videtur, cùr primogenita non possit istam contrariam voluntatem tacitè, ac factis declarare, negligendo effectuationem illius actus, ex quo agnoscit suum oriri præiudicium, ideoque negligenda mihi videtur distinctio *Vrsini*, an mulier sit, vel nè in mora recipiendi, quia quomagis mulier est in mora recipiendi, eò magis ità suam voluntatem aperire videtur non curandi dotem, vt ità præseruata remaneat ab isto graui præiudicio.

Et si aliqua pars dotis data sit non
6 apta ad dotem congruam, adhùc ex *Isernia*, vbi suprà admittunt *Camill. de Medic., Apont. & cæteri allegati*, ac etiam ipse

ipse *Vrsin. ead. par. 3. q. 1. artic. 9.*, illam non sufficere, quod etiam habetur *apud Marcian. d. disp. 6. n.* 10. igitur non videtur cur debeat sufficere solùm promissa.

Neque auctoritates magis communitèr firmantes, ad effectum Statutorum de dote vel dotata disponentium, sufficere dotem promissam, applicabiles videntur terminis nostris, quià, vel loquuntur in terminis lucri, quod est matrimonio connaturale, vel frequentius in terminis statutorum excludentium propter dotem fęminas à successione in concursu masculorum, quo casu longè benignius est procedendum, quia huiusmodi Statuta habent rationabile motiuum agnationis, ideòque non exorbitantia, & odiosa, sed potiùs fauorabilia, nostrisque moribus adaptata censenda sunt, vt habetur in *Tudertina successionis, & in Ianuen. ac alijs sub tit. de successionibus*; hæc autem lex videtur nedùm exorbitans, sed iniqua, & irrationabilis, vt scilicèt matrimonium cum dote, debeat priuare beneficio primogenituræ, dum ità videtur auertere à matrimonio, & constituere filiam primogenitam in necessitate expectandi finè nuptijs obitū patris, vel fratris, & viduitatem à iure damnatam pati.

7

Præterquam in vno casu, quo rationabilem, & æquam iudicarem, vbi scilicèt de tempore quo filia primogenita maritata, & dotata fuit, superesset successor masculus postmodum defectus, quià pater illam collocauit in statu quodammodò priuato, & soli doti constitutæ congruo, in quo statu vtiquè non collocasset, sed in longè qualificato, & maiori, si tanquam feudorum hæredem maritare debuisset, cum huiusmodi contingentiæ diuersificare faciant toto Cœlo virorum qualitatem, Vndè æquum, ac rationabile videtur, vt liberum remaneat patris arbitrium, filiam secundogenitam in capillo existentem, ità congruentius in familia, vel cum viro magis qualificato, ob rerum status mutationem collocare.

8

Tertia dubitatio est, àn dos soluta soli viro absque mulieris positiuo consensu sufficiat ad huiusmodi exclusionem, & tunc aut constat de dissensu, & contraria mulieris voluntate, & sumus in claris pro exclusione præiudicij, vt per *Isterniam in dicto cap. 1 num. 23.* cum quo omnes concurrunt, vt constat ex *Vrsina dicta par. 3. q. 1. art. 4.*, Aut mulier est absens, & ignara, itaùt incertus sit consensus, vel dissensus, & paritèr verior videtur negatiua, quià tunc dicitur mulier dotata quantum ad virum, sed non quātum ad seipsam *Isern. dicto cap. 1. num. 24.* quem cæteri sequuntur congesti *per Vrsin. vbi suprà artic. 3. Apont. dicto cons. 10. num. 2. de Marin. dicto cap. 126. nu. 37. Bottiglier. dicto theorem 108. num. 19.*, & ex forensibus *Surd. cons. 457. num. 43. & seqq.*, Aut sciuit, & tacuit, itaùt incertus remaneat eius consensus, vel dissensus, & pariter *Isernia dicto num. 24.* substinet partes primogenitæ pro exclusione præiudicij, & hanc sequuntur *Surd. Aponte, & Marin. loco cit.*, & hæc verior videtur, quicquid ex *Blasco, & Cumia* teneant *Bottiglier. vbi suprà num. 33. & Vrsin. eadem q. 1. artic. 5. num. 20.*, quià tractatur de materia satis odiosa, & præiudiciali, in qua Iuris regulæ ex solo silentio præiudicium non inferunt.

9

Soluta verò dici potest dos ad hunc effectum, quamuis de solutione effectiua non constet, in pulchro casu posito per *Isterniam in Constit. vt de Successionibus, verbo coniugata*, quem sequuntur *Bottiglier. d. theorem. 108. num. 25. & de Marin. dicta resol. 126. nu. 39.*, qui alios referunt, vbi scilicèt cessat necessitas solutionis ex beneficio compensationis, quia fiat inter viros quædam mulierum compensatio, accipiendo quilibet in Vxorem Sororem alterius cum eadem dote constituta, dummodò tamen huic actui accedat filiæ primogenitæ consensus, qui si requiritur in actu solutionis veræ, multò magis in hac ficta.

10

Excluditur item dotata à successione dotantis non aliorum, etiamsi in istos bona obuenerint ab eis, qui dotarunt, quia licet aliàs paterna, attamen postmodum effecta sunt fraterna ex deduct. *per Marcian. d. disput. 6. num. 22. & 23.* vbi quod per pragmaticā *primā de feud.* vulgò nuncupatam *Filingeria* sublatæ fuerunt antiquæ quæstiones.

De istis tantùm ex facti circumstantijs opus fuit agere, & videre, vt requirenti satisfieret, de alijs ad materiam spectantibus agunt allegati, præsertim *de Marin. d. resol. 126. Camill. de Medic. consil. 61. Fab. de Ann. cons. 8. & Vrsin. par. 3. qu. 1. per plures articulos.*

11

N Ca-

Cadere posset etiam oportuna quæstio, an primogenitæ nuptæ, & dotatæ competere valeat restitutio in integrũ aduersus huiusmodi actum adeò præiudicialem, sed super hoc (de quo in præsenti inspicere nõ oportebat) videri possunt deducta *in tit. de Matrimonio in vna Auenionen.*, & aliqua ad materiam apud *Surd. consf.* 457. vbi quod non intrat *Con-*
12 *stitutio*, si filiæ datum sit idem feudum in dotem, licèt actus esset nullus, quia ex hoc excluditur voluntas, & aliàs fieri posset fraus nolenti, &c.

ANCONITANA FEVDI

PRO

COMITE LAVRENTIO FERRETTO

CVM

ALIIS ETIAM DE FERRETTIS.

Responsum pro veritate.

An filij legitimati per subsequens Matrimonium succedant in feudis.

SVMMARIVM.

1 *Naturales non succedunt in feudis.*
2 *Quid in legitimatis per rescriptum.*
3 *Quid de legitimatis per subsequens matrimonium. Distinguuntur plures casus.*

DISC. XV.

POSSIDENTIBVS Ferrettis Castrum Ferretti nuncupatum iure feudi diuidui ad formam iuris Longobardorum, cum Fabritius vnus ex condominis antequàm duxisset in Vxorem Lauram Almantiã, ex ea aliàs honesta sub promissione futuri matrimonij procreasset Laurentium, per iam subsequutum matrimonium legitimatum, patre mortuo, orta est quæstio successionis in dicto feudo, ad quam alij agnati dictum Laurentium admittere recusabant; Vndè desuper ex illius parte consultus, præsuppositis sufficientibus matrimonij, & filiationis probationibus, vtpotè benè concludentibus, quatenùs pertinet ad punctum successionis feudi, àn scilicèt filius legitimatus per subsequens matrimonium in eo succedat, Respondi planam esse affirmatiuam.

Non dubitatur enim naturales tantũ
1 esse incapaces successionis feudorum, vt latè vsquè ad nauseam colligit *Giurba de successione feudorum* §. 1. *Glos.* 9. *num.* 1. *& seqq.*, vbi multipliciter ampliat, *& numeris* 21. *&* 22. in duobus casibus limitat; Proùt etiam in legitimatis per
2 rescriptum eadem regula procedit, quotiès agitur de concursu cum Agnatis descendentibus, vel transuersalibus ex legitimo matrimonio procreatis, ac per lineam legitimam, & naturalem absquè mixtura spurietatis descendentibus à primo acquisitore feudi, quod sit pacti, & prouidentiæ, vel mixtum, secùs autèm si merè hæreditarium; Vel vbi cessantibus agnatis, solus concursus est cum Domino, quibus duobus vltimis casibus legitimati admittuntur, præsertim vbi non de simplici dispensatione, sed de vera legitimatione tractatur etiam ad feuda, ex plenè in materia deductis per *Vrsinum in tractatu de successione feudorum par.* 1. *quæst.* 3. *artic.* 1. *& seqq.*, vbi plures in proposito excitat quæstiones, & *Rota decis.* 100. *par.* 5. *recent.* vbi naturales legitimati admittuntur ad hãc successionem.

Quod etiàm firmatur in *Romana fideicommissi* 21. *Iunij* 1652. *&* 24. *Martij* 1653. *coràm Verospio, quarum prima est* 283. *par.* 11. *rec. &* de qua causa habetur *sub tit. de fideicommissis* pro creditoribus Fratrum de Vrsinis Montis Rotundi, cum sola quæstio cadere soleat, vbi cessantibus omnibus Agnatis legitimis masculini sexus, concursus esset inter masculum legitimatum, & fœminam legitimam, de quo *idem Vrsinus dicta parte* 1. *quæstione tertia.*

Sed vbi agitur de legitimatis per sub-
3 sequens matrimonium, itaùt concurrant omnia ad id de iure requisita, tunc nodosa

dosa quæstio esse solet, quotiès formula Inuestituræ cantat pro filijs, & descentibus legitimè natis, siuè legitimè procreatis, an scilicèt legitimatio per subsequens matrimonium ità retrotrahatur, vt huiusmodi legitimatum censeri faciat ex eodem matrimonio legitimè natum, siuè procreatum, ad effectum successionis, tàm feudorum, quàm maioratuum, & fideicommissorum, ad quæ vocatio cum huiusmodi formula concepta sit.

In quo articulo, affirmatiuam in specialibus terminis feudorum tenent plures diligenter congesti per *Giouagnon. cons. 59. num. 45. & seqq. lib. 1.* vbi ferè omnes cumulat, & tàm respectu feudorum, quàm fideicommissorum, & maioratuum, latè hinc indè opiniones, & fundamenta deducit *Vrsin. dicta par. 1. q. 4. artic. 2.* vbi affirmatiuam *ex Isernia* dicit veriorem, nisi verba sint satis stricta, legitimam conceptionem vel natiuitatẽ postulantia, quo casu veritas ac voluntas disponentis est attendenda, vt etiam in terminis fideicommissorum firmatur per *Rotam dec. 105. par. 9. recent.* & admittitur apud *Ottobon. dec. 252.*

Cessante verò huiusmodi restrictione, quià nempè Inuestitura concepta sit pro filijs, & descendentibus simpliciter, etiàm si addatur verbum, *legitimis*, absque tamen dicto adiecto legitimæ natiuitatis, vel procreationis, tunc absolutum est, legitimationem suffragari ex plenè deductis *per eumdem Vrsinum dicta par. 1. q. 4. art. 1.*, vbi ferè omnium Nationum auctoritates, & iudicaturas cumulat frustrà transcribendas, solùmque in articulis sequentibus excitat quæstiones, vbi matrimonium contractũ esset in articulo mortis cũ suspitione fraudis, vel vbi ageretur de feudo indiuiduo Iuris Francorum, iure primogenituræ vni tãtùm deferendo, & agatur de concursu inter primogenitum ità legitimatum, & secũdogenitum de eodem vel altero matrimonio in eius constantia verè procreatum, de quibus in præsenti nõ opus, quià tractabatur de feudo diuiduo iuris Longobardorum, ad quod omnes capaces absq; discretione ætatis admittuntur, & matrimonium de tempore sanitatis, ac multò antè patris mortem contractũ supponebatur.

Et de successione huiusmodi sic legitimatorum in feudis *Rota in Reatina Castrorum 3. Iulij 1651. coràm Dunozetto*, vndè propterea dicebam hunc punctum nullam habere difficultatem, firmo tamen remanente dicto præsupposito bẽnè probatæ filiationis, & matrimonij, quorum vtrumque supponebatur per Agnatos controuerti, & in his probationibus respondi esse principaliter insistendum; Cumque illæ sequutæ essent, audiui dictũ Laurentium ad huiusmodi successionem fuisse admissum.

VENVSIANA,

SEV &c.

SVCCESSIONIS FEVDORVM,

PRO

PRINCIPE IOANNE BAPTISTA LVDOVISIO.

Discursus in Congressu pro directione.

An & quandò milites Sancti Ioannis Hierosolymitani, vel aliarum militiarum huiusmodi, sint capaces successionis, & retentionis feudorum; & an hæc sint incompatibilia cum Prioratibus, seù Commendis militaribus; & quid de Clericis Sæcularibus, vel Nouitijs Regularibus præsertim in Regno Neapolitano; Et quatenùs feudum deferatur Nouitio, vel Clerico in minoribus existenti in statu retractabili, sed adhuc indeterminato, àn vnum vel alterum statum eligere velit, qualis prodita sit cautela præiudiciorum præseruatiua.

SVMMARIVM.

1 *Casus quæstionis.*
2 *An milites Sancti Ioannis Hierosolymitani, vel aliarum militiarum Ecclesiasticarum professores sint capaces successionis feudorum.*

3 *Quæstio procedit in militibus professis, non autem in nouitijs.*

4 *Quid in Regno Neapolitano, An Nouitij, vel Clerici in Minoribus sint illorum feudorum capaces, & distinguuntur plures casus.*

5 *De cautela adhibenda per Nouitios, vel Clericos in minoribus indeterminatos circà statùs mutationem.*

6 *An miles Hierosolymitanus per Regem dispensatus ad acquisitionem, & retentionem feudorũ retineat Commendas, & Prioratus Religionis.*

DISC. XVI.

1 CVM per obitum Principis Nicolai Ludouisij in Insula Sardiniæ, vbi Proregis, Capitanei Generalis, ac etiam Summi Moderatoris Classis maritimæ officia exercebat, aperta esset successio, tàm feudi Imperialis Principatus Plumbini, quàm etiàm plurium feudorum in Regno Neapolitano, cadentium sub Statu, & Principatu Venusino, ad fauorem Ioannis Baptistæ Vnigeniti masculi, qui ex Indulto Apostolico Innocẽtij Decimi, Principissæ Pamphiliæ eius matris patrui, vsquè ab Infantia creatus fuerat miles Sancti Ioannis Hierosolymitani, ac etiàm prouisus de Prioratu Capuæ eiusdem Ordinis; Hinc antequam dictorũ Feudorum, & Principatuum possessionem adipisceretur, excitata fuit difficultas, àn dicta militaris qualitas sibi obstaret in eorum assecutione cum retentione dicti Prioratus Ecclesiastici, vndè habito desuper Congressu, Ego, cui incumbebat primò loqui, tanquàm inter congregatos iuniori, ac etiam tanquã principalitèr substinenti pondus negotiorũ istius domus, dicebam distinguendum esse discursum in duas inspectiones, quarum prima erat super capacitate succedendi, retenta militia, & quatenùs Princeps prædictus continuare vellet in dicto statu militari, àn esset capax successionis, & retentionis feudorum, altera super incompatibilitate, vel compatibilitate dictorum feudorum cum Prioratu Capuano, tanquàm Beneficio Ecclesiastico, ad effectum inspiciendi, àn per assecutionem incompatibilium, ille vacaret, vel nè.

Primam inspectionem subdistinguebam inter feudum Imperiale Plumbini, & feuda Principatus Venusini in Regno Neapolitano; Quoad primum, mea sententia erat, nullam versari difficultatem, proindequè illicò agnoscendam esse successionem, atque adipiscendam possessionem, proùt cæteris approbantibus effe-
2 ctuatum fuit, Disputant enim feudistæ, àn huiusmodi milites Hierosolymitani, vel aliarum similium Ecclesiasticarum militiarum professores sint capaces successionis, & retentionis feudorum, atque ex *Baldo*, quem vtraque secta in auctorẽ allegare solet, in diuersas transeunt sententias, vt præ cæteris liquet ex *Rosenthal. cap. 7. conclus. 30. num. 3. & sequen.*, vbi relata vtraque opinione, subdubius remanere videtur, & plenius *Bammacar.*, qui vtriusque sententiæ auctores, ac rationes, & fundamenta ex professo refert, & expendit *in Cap. Qui Clericus q. 2.*, atque ex eo (à quo satis mutuauit) *Vrsin. de success. feud. par. 1. q. 9. artic. 4.*, Sed quicquid sit, & qualis earum esset magis cõmunis, & recepta, qualis fortè videtur negatiua, ex potissima ratione stabilimentorum huius Religionis prohibentium eius professoribus militare seruitium præstare Principibus laicis in bello cum fidelibus, quod repugnare videtur feudo obliganti ad seruitium, & fidelitatem, licet neruosè affirmatiuam tueatur *Spada consil. 59. lib. 1.* vbi respondet *Menoch. Riminald. iuniori, & alijs* contrarium sentientibus *Gratian. discept. 880. num. 6.*, sed verius deferendũ videtur obseruantiæ,

3 Istius tamen quæstionis veram decisionem indagandi, nullam dicebam subesse necessitatem, quoniam illa procedit in militibus professis, qui iam perpetuò, & irreuocabiliter addicti sunt Religioni, eiusq; Statutorum obseruantiam promiserunt, ac vota ediderunt, vt clarè præsupponitur *per Apont. de potestate Proreg. tit. de assens. Regijs §. 4. n. 9. Bammacar. loco cit. num. 34. & 41. Vrsin. & Spad.* vbi supra, & omnes, secus autem in non Professis, quamuis habitum susceperint, itaùt nouitij dici valeãt; Quicquid enim sit, an isti dicantur Ecclesiastici, vel Sæculares, ad effectum Immunitatis fori, vel

vel onerum laicalium, in quo Doctores variant, certum tamen est, eos non esse Religiosos, neque contraxisse illam incapacitatem, quæ per professionem in Religione contrahitur, vt quotidianum habemus in materia factionis testamenti cum similibus.

Et in specialibus terminis capacitatis feudi in nouitio, ex *Isern. in cap. 1., vbi etiam Afflict. de milite Vasallo, & alijs Vrsin. dicta par. 1. q. 9. art. 2. ex num. 12. Bammacar. in dicto cap. qui Clericus ex num. 52. De Marin. resol. 120. par. 1. Petra super ritu septimo Vicariæ num. 18.*, qui omnes loquuntur in terminis clarioribus feudorum Regni Neapolitani, vbi respectu militũ Professorum hodiè dici potest casus indubitatus, non admittens amplius quæstionem circà incapacitatẽ, nisi accedat Regis dispensatio, quandoquè concedi solita, vt infrà.

His stantibus, idem dicendum esse in feudis Regni Neapolitani subiungebant
4 alij, tùm ex identitate rationis, tum etiã qnia ex allegatis, ijdem Regnicolę id firmant ferè sinè contradictione, Verùm, ego difficultatem habebam, meaque sẽtẽtia erat, abstinendũ fore ab agnitione huiusmodi successionis, quæ vtpotè cum qualitate hęreditaria illis feudis annexa, fieri dicitur mediante aditione hæreditatis coràm Iudice, quæ ibi dicitur præambulum, dum ob non oppositionem alterius proximi Successoris potiri poteramus beneficio temporis ob terminum concessum à Iure per annu m, & diem, tam ad determinandum, quid expediret, quàm fortiùs ad effectum obtinendi Regiam dispensationem his militibus, vinfrà concedi solitam.

Tres etenim casus in proposito distinctè considerandos esse discurrebam, primus est, an milites sint capaces successionis feudorum, quæ de nouo aperiuntur, itaùt facto illius casu, habeantur pro non extantibus, atque alio non expectato, fiat locus successioni ad fauorem remotioris, vel deuolutioni ad Dominum directum, & ad hunc effectum benè intrabat dicta distinctio inter professos, & non professos; Alter, vbi quis possidet feudum iam aliàs in statu capaci agnitũ, deindè verò ingrediatur istam militiam vel aliam Religionem, vndè intret quæstio, àn illud amittat, itaùt Domino proximiori agnato capaci aperiatur, & tunc pariter intrat eadem distinctio, quod scilicèt per solam professionem huiusmodi effectus resultet, nisi Regia dispensatio accedat, quę etiàm in præcedenti suffragatur ex deductis *per Marin. resol. 46. lib. 2.* vbi disputat de potestate Principis super derogatione Iuris tertij, cui per huiusmodi dispensationes præiudicari dicitur, secus autem per simplicem ingressum, seù susceptionem habitus, & durante nouitiatu, cum ad effectum priuationis requiratur status omninò contrarius, qualis non nisi per professionem cum votorum emissione contrahitur.

Tertiùs demum est, quandò feudum de nouo aperitur ad fauorem primogeniti, vel alterius proximioris agnati, qui tunc reperiatur, vel Clericus sæcularis in minoribus, vel nouitius alicuius Religionis, & tunc licèt iste status tanquã retractabilis non omninò inhabilitet ad successionem, attamen ob incapacitatem Clericorum, & personarũ Ecclesiasticarum exercendi Iurisdictionem in Regno Neapolitano, ex deductis per *Marin. dicta resol. 46. lib. 2. & Vrsin. dicta par. 1. q. 9. art. 1.*, non solet iste proximus successor admitti ad præambulum, quo mediante, & non aliàs feudorum possessio obtinetur, nisi dimittat Clericatum, vel habitum Regularem, atque se purum laicum declaret, & sic huiusmodi diuersus status, quamuis retractabilis, causat impedimentum in ipso ingressu seù assecutione, quod oportet remouere, atque ad hunc effectum subdistinguebã vt suprà istam inspectionem inter feudũ Imperiale Plumbini, & ista Regni Neapolitani, habentia istas peculiares rationes, in altero non obstantes.

Quandò autem ille, cui delata est feudalis successio, reperitur in dicto statu retractabili, adhùc tamen indeterminatus, qualem ex duobus eligere velit, tunc aut adest proximior successor, qui se opponat, & ad successionem aspiret, aut non adest, vel si adest non curat, neque se opponit, itaùt sit solum interesse Domini directi: Isto secundo casu gaudere potest termino legali per annum, & diem ad deliberandum, quo tempore durante quamuis feudum vacet, Dominus prætendere non potest deuolutionem, quæ rarò vel vnquam ex huiusmodi causa in feu-

feudis Regni prædicti practicata habetur, vel quià de facili aduersus huiusmodi moram excusationes admittuntur ex plenè deductis per *Aponte decis. 1., & alios*, vel quia in Regno prædicto istius moræ pęna sit solutio releuij duplicati rigorosè exigi solita, ad quam euitandā huiusmodi morę casus dari non solet.

Vbi autem contentio est cum alio proximè successuro, tunc recurri solet ad Proregem, qui cum suo Collaterali Consilio concedit proximo Successori, in dicto diuerso statu existenti, ac indeterminato, competentem terminum, intrà quem oppositor non admittatur, sed
5 integrum est determinare, & succedere, iuxtà cautelam relatam per *Ann. alleg. 98. Bammacar. loc. citat. num. 76. de Marin. d. resol. 120. in fine*, qui terminus iuxtà obseruantiam esse solet sex mensium, nisi maior prorogatio ab ipso Rege obtineatur, quod etiam habetur deductum in *Venafren. boc eod. tit.*, occasione apertæ successionis illorum feudorum ad fauorem Pauli, tunc Abbatis nunc Cardinalis Sabelli Primogeniti; Et hæc quoad impedimenta, quæ respectu Principatus Venusini militabant ex parte Regis, seù Regiorum Officialium, in assequutione, seù admissione ad succedendum, ad quem effectum, nil suffragari poterat dispensatio Apostolica per aliquos ex congregatis alioquin doctos has materias non multum practicātes, motiuata.

Quatenùs verò, obtenta Regia dispensatione, dictum impedimentum superari contingeret, itaut Princeps prædictus admitteretur ad huiusmodi successionem, non obstante, quod dictum habitum militarem eiusque Prioratus, & Commendas retineret; an scilicet per
6 assecutionem huiusmodi feudorum, tanquàm incompatibilium, Prioratus prædictus vacaret; Et tunc de hoc probabilitèr timendum non esse credebam, quoniàm, licet feudistæ in feudis veris, & rectis dubitent, attamen apud Canonistas, & Ecclesiasticos, magis communis, & recepta opinio est, Clericos aliosque Ecclesiasticos esse capaces successionis feudorum ex plenè discursis per *Fagnan. in cap. quæ Ecclesiarum nu. 58. cum sequen. de Constit. Spad. d. conf. 59. lib. 1.* apud quos habentur concordantes, de quibus etiam in *Massanen. Castrorum hoc eodem tit.* Nequè dicebam probabilitèr dari debere casum, quod ex parte Religionis huiusmodi obiectio fieret, quia eius fauor & priuilegium potiùs est, suos milites, & Commendatarios feuda cum Iurisdictione in alienis Principatibus possidere, ita etiam docente obseruantia, tum generali, quià plures Prioratus, & Commendæ possident feuda cum Iurisdictione Baronali, vt sunt pręsertim Prioratus Sancti Stephani possidens Terras Putiniani, & Fasani, & Prioratus Baroli possidens Terram Alueronæ, in Apulia, ille Sāctæ Euphemiæ in Calabria, & in Hispania Prioratus Castellæ, de quo *in Toletana iurisdictionis sub tit. de Iurisdictione*, & quamplures alij frequentèr, tùm quia vbi milites professi Regiam dispensationem obtinuerunt succedendi in feudis, sinè illa acquirendi, nunquàm Religio id ægrè tulit, neque se opposuit, vel id reputauit impedimento possessoribus, nè Prioratus, Baiulatus, & Commendas obtinerent.

Licet enim huiusmodi feudorū agnitio importare dicatur qualitatem militarem ergà Dominum, quod repugnat eiusdem Religionis stabilimentis prohibentibus, nè eius milites aliorum Principum Seruitio se addicant, & ex qua potissimùm ratione Militum Professorū incapacitas vt suprà resultat; Nihilominùs quia hoc est seruitium in pecunia, cum solutione adohæ præstari solitum, vndè propterea etiam fœminæ alijq; ad seruitiū personale inhabiles admittuntur, idcircò ex parte Religionis non reputatur seruitium suis stabilimentis cōtrarium, vt plenè *Spada d. conf. 59.*, sed hoc est impedimentum, quod potiùs per Doctores receptū est prouenire ex parte Domini, & in gratiam aliorum proximè successorum Sæcularium; Clarius autèm in hac facti specie, in qua dictus Princeps hunc Prioratum potiùs in quamdā administrationem, quàm iure veræ collationis ex Apostolica dispensatione obtinebat, sed cessauit quæstio ex facto, quia Princeps ex alijs motiuis Prioratū dimisit, & feudorum possessionem nactus est.

VE-

VENAFREN.

SEV

ROMANA SVCCESSIONIS FEVDORVM,

INTER TVNC ABBATEM, POSTEA CARDINALEM, ET PRINCIPEM FRATRES DE SABELLIS

Beneuolè, & concorditèr petentes.

Responsum pro veritate.

An Clerici sint capaces successionis feudorum existentium in Regno Neapolitano, quomodò, & quandò, Et de tenuta, quæ datur Clericis in feudis.

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*
2 *Clerici etiàm de iure communi feudorum in eis non succedunt:*
3 *Clericus sunt incapaces successionis in Regno Neapolitano.*
4 *Si de tempore successionis primogenitus, vel alius proximior reperiatur Clericus in minoribus, àn ei competat aliquis terminus ad deliberandum super dimissione Clericatus.*

DISC. XVII.

1 MORTVA Felice Maria Germana Sorore Cardinalis Peretti nuncupati de Monte alto, nupta Berardino Sabello Albani Principi, superstitibus Paulo filio primogenito, tunc Abbate, postea Cardinali, & Principe Iulio secundogenito, dubitari cōtigit, An in feudis Venafri, Celani, & alijs per dictā Mariā Felicē vti hæredē Principis Peretti eius patris in Regno Neapolitano possessis, successio spectare deberet ad Paulum primogenitum Clericum Beneficiatum in minoribus constitutum, vel potiùs ad Iuliū secundogenitum laicum, & quatenus Paulo primogenito obstaret Clericatus; an frui deberet beneficio sex mensiū ad deliberandum, & interim obtinere dictorum feudorum possessionem; & cōcorditer, ac beneuolè per dictos fratres pro veritate interrogatus.

Ad primum respondi, quod quamuis
2 in feudis Regni prædicti, vbi viuitur iure Francorum, successio absque dubio debita sit filio primogenito, intelligitur tamen, quatenus sit capax, secùs autem si sit incapax, qualis est Clericus, tàm de iure communi, quià feudum importat militiam sæcularem, quæ de directo repugnat Clericatui, Clericus namquè dicitur miles Christi, ideoque non potest esse miles sæculi, vt plenè alijs allegatis firmant *Hartman. Pistor. par. 3. q. 33. Menoch. cons. 181. num. 64. & seqq. & cons. 202. num. 121. & seqq. Anna alleg. 98. Apont. dec. 4. Vrsin. de Success. feud. par. 1. q. 9. artic. 1.* ad nauseam *Giurb. de success. feud. §. 2. gl. 4. num. 42.* & est latius deductum in *Massanen. Castrorum hoc eodem tit.*, vbi habetur explicata hæc materia incapacitatis Clericorum in feudis.

Quā etiam quia in Regno ex particularibus eius legibus, id expressè cautum
3 habetur, vt in *Constitutione Errores eorum* passim recepta, vt testantur *Aponte, & Vrsin. vbi suprà*, & ità in indiuiduo istorummet feudorum practicatum fuit moderno tempore, quià defuncto Principe Peretto, superstitibus Cardinali tunc Abbate Peretto vnico filio masculo, & dicta Maria Felice filia fœmina, huic successio delata fuit, excluso dicto Abbate tanquam incapaci ratione Clericatus, solumque ex gratia speciali per Regem Catholicum, de consensu tamen dictæ Mariæ Felicis feudatariæ, habilitatus fuit ad illorum gubernium, tenutam, & administrationem, vt de his omnibus testatur idem *Vrsin.* loco citato, Vndè dixi esse casum extrà omnem quæstionem.

Ad secundum respondi, non reperiri
4 iure communi feudorum, vel iure Regni cautum, primogenito existenti de tempore aperti feudi in Statu Clericali, competere aliquem terminum ad deliberandum, quinimò apud feudistas haberi oppositum, vt scilicèt primogenitus debeat de tempore delatæ successionis reperiri habilis, vel saltem re integra, & antequam à proximè sequenti successore feudi successio agnoscatur, debeat se habilem efficere, deponendo Clericatum, *vt per Pistor. dicta q. 33. num. 18. Apont. dicta dec. 4. num. 4. Vrsin. loco cit. num. 7. & seqq.*

seqq. quià nec momento temporis potest quis esse Clericus, & feudi capax, ideòque nullatenùs potest possessionem obtinere, ac interim in ea se confouere, vt in specie de hoc *interim* loquitur *Pistor. dicta q. 33. num. 18. vers. quinimmò.*

Est benè verum, quod *Anna dicta alleg. 98. in fin.* refert in eo casu per Proregem fuisse Clerico primogenito concessum terminum sex mensium ad deliberandū, & ex isto exemplo solent Proreges consimiles gratias concedere, sed hæc est mera gratia pendens ab arbitrio Principis, qui vni solet concedere, alteri denegare, vndè pro cautela consuluut hunc recursum *Bammacar. in cap. 1. §. qui clericus q. 5. num. 83. Vrsin. dicta par. 1. q. 9. artic. 1. num. 19. de Marin. resol. 120. in fin. lib. 1.* ideòquè si Abbas esset indeterminatus, dixi aliud non subesse remedium nisi prædictum, sed verè ista indeterminatio non aderat, & prudenter, quià ob insignes Abbatias ab eo possessas, aliàs amittendas, ei non expediebat mutatio status, maximè quià feuda non faciebant transitum ad alienos, sed in eadem domo remanebant penes fratrem germanū dilectissimum.

Verùm quià eidem Abbati tanquàm hæredi præfati Cardinalis hæredis in allodialibus Principis patris, nonnulla competebant credita super dictis feudis consequenda, pro quibus soluendis poterat dictum Iulium fratrem vrgere, illū cogendo ad feuda vendenda, vt de pretio sibi satisfaceret, idcircò ad beneuolā concordiam inter eos, continuato fraterno amore, deuentum fuit, quod Princeps retento pro se Principatu Venafri, Comitatum Celani eiusque redditus, & emolumenta dimitteret Abbati, quatenùs per istum obtineretur à Rege Cattolico de ipsius Ducis consensu illa facultas, quam vt suprà obtinuit Cardinalis eorum auunculus, prout sequutum fuit, quià Rex benignè ergà istam adeò de sua Maiestate benemeritam domum eādem gratiam Abbati concessit.

AMALPHITANA,

PRO

ASCANIO PICCOLOMINEO ARCHIEPISCOPO SENEN.

Responsum pro directione.

An Clericus sit capax feudi, vel legati vsusfructus feudi in Regno.

An possit, vel admitti soleat ad tutelam, seù Baliatum Feudatarij, & quandò Clericus possit esse tutor.

Legato feudo, seù eius vsufructu, àn hæres teneatur Legatario ad æstimationem.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Clerici non possunt esse Tutores.*
3 *Solet cum eis dispensari.*
4 *Quandò de iure possint exercere tutelam, vel curam.*
5 *Canones contenti in decreto Gratiani, àn sint authentici.*
6 *Clerici in Regno Neapolitano sunt incapaces Iurisdictionis.*
7 *Clericus sicut est incapax feudi ità etiam vsusfructus feudi.*
8 *Vsusfructus tanquàm seruitus constitui non potest in feudo sine assensu.*
9 *Legato feudo personæ incapaci, àn per successorem debeatur æstimatio.*

DISC. XVIII.

1 CVM eximius Imperialis Exercitus Supremus Dux
2 OctauiusPiccolomineus, restituendo suæ familiæ antiquam Dignitatem, à Rege Cattolico ob eius ingentia merita, Ducatum Amalphitanū obtinuisset, moriens in Testamento hæredem rerum Italicarum in proprietate, præsertim dicti Ducatus Amalphitani, instituit ex fratre prædefuncto nepotem in pupillari ætate constitutum, Vsufructuarium verò vniuersalem reliquit Archiepiscopum Senen. eius germanum fratrem, quem etiàm dicti nepotis tutorem, seù Balium reliquit, Vndè Ar-

Archiepiscopus putans, iuxtà stylum seruari solitum in Allodialibus indifferentibus, siuè etiam in Castris, & bonis Iurisdictionalibus Status Ecclesiastici, ad formam voluntatis Testatoris possessionem dicti Ducatus vtriusque nomine apprehendere, Pupilli scilicèt in proprietate, tanquàm eius Tutor, seù Balius, ac etiàm priuato nomine in vsufructu, iuxtà hanc formam de suorum Sapientum consilio mandata dederat, Ego tamen cōsultus dixi æquiuocari, nequè talem formam deduci posse ad praxim.

Quatenùs enim pertinet ad Pupilli tutelam; seù Baliatum respectu feudalium Regni, vltrà obstaculum, quod habent
2 Clerici de Iure Canonico in tutela, & cura exercenda ad *text. in S. Deo amabiles auth. de Episcopis, & Cler. c. Ciprianus 21. quæst. 3. cap. vlt. 86. distinctione, vbi glos., Bart. in auth. presbiteros C. de Episcopis, & Cler.*; & cæteri congesti per *Guttier. de tutel. par. 1. cap. 1. num. 26. Surd. decis. 207. num. 7. Bertrand. cons. 116. vol. 2. par. 2. Rot. dec. 116. nu. 16. par. 4. rec. tom. 2.*, cum hoc de facili sit superabile cum Breui Apostolico concedi solito, eodem modo, quo concessum fuit Cardinali Aldobrandino supèr tu-
3 tela, & Baliatu Principissæ Rossani eius Neptis, & pluribus alijs Cardinalibus, Episcopis, Prelatis, & Sacerdotibus, vt practicatum legitur *dicta decis. 116. nu. 16. par. 4. rec. tom. 2.*, vbi hoc stante omnis alia inspectio neglecta fuit iuxtà laudabilem Rotæ, & Curiæ stylum non immorandi in superfluis.

Et nihilominùs, vbi etiàm sinè Indul-
4 to de hoc puncto agendum esset, adhùc dici posset difficultatem cessare, cum Archiepiscopus esset tutor legitimus, quam tutelam Clericis volentibus esse permissam ex eodem *text. in S. Deo nobis* firmant *DD. apud Surd. dicta decis. 207. num. fin. Guttier. loco cit. num. 27. Galganett. de tutel. lib. 1. tit. 4. num. 26. Grass. effectu Cler. 16.*, asserentes contrarium procedere in testamentaria, quam nec volentes Clerici exercere possunt, nisi agatur de personis miserabilibus; Quod tamèn ità absolutè sumptum mihi non satisfacit, quià cum tutela sit munus publicum necessarium à lege ciuili introductum, benè procedit exemptio Clericorum, nè inuiti cogantur ad eam suscipiendam, quod indistinctè tàm in testamentaria, quàm in legitima, & datiua procedit, sed vbi Clericus est volens, non video probabilem differentiæ rationem, cùr legitimam exercere possit, non autem testamentariam, vel datiuam, esset enim aliàs ex legum ciuiliū dispositione coarctare Clericorū libertatem, atquè Clericatus causaret præiudicium, & inhabilitatem, quod Ecclesiæ libertati repugnat;

Et licèt suprà allegati Canones id disponant, aduertendum tamèn est, non esse Decreta, vel Constitutiones Pontificum, nequè Conciliorum, vel Sancto-
5 rum Patrum Sententias, sed compilationem priuati auctoris, seù transcriptionem legum ciuilium, ideoquè receptum habemus Canones Decreti non esse omnes Canones, nequè legis vim habere, nisi vbi Conciliaria, vel Pontificia decreta continent, vt firmauit *Rota apud Peniam decis. 377. num. 36. & seqq. iuxtà Venetam impressionem aliàs 480. iuxtà Lugdunensem num. 16. & seq.*, Vndè solùm Clericorum volentium inhabilitatem restringendam indefinitè crederem, vbi tutelæ susceptio nullum rationabile motiuum haberet, nisi illud lucri, seù suspitionis mali animi vsurpandi bona pupilli, siuè vbi onus esset tale, quod à seruitio Ecclesiæ, vel beneficij distraheret.

Sed difficultatem esse dixi respectu Regiorum Officialium non permittentium Clericis, & personis Ecclesiasticis huiusmodi Baliatum, cui annexa est Iurisdictio in feudo, & pupilli Vasallis saltem in dominio, prout habent Barones, & Feudatarij quamuis non in exercitio; Iurisdictionis etenim Sæcularis
6 quocumque modo Clerici, & personæ Ecclesiasticæ in Regno sunt incapaces, vt plurièś *habetur in alijs hoc eodem tit.*, atque est propositio absoluta; vndè dixi curandum esse, quod vel per magnam Curiam Vicariæ, seù Regiam Cameram summariæ, vbi faciendum est præambulum (sub cuius vocabulo in illis Tribunalibus appellatur aditio hæreditatis), & sinè quo possessio illorum feudorum, quæ ibi sunt hæreditaria, non obtinetur, decernatur Baliatus alicui laico confidenti, vel procurandam esse dis-

pensationem ab illo V. Rege, & Collaterali Consilio aduersùs duplex impedimentum, quod Archiepiscopo obstare dixi, vnum nempè Clericatus vt suprà, alterum forensitatis, cum paritèr forenses absque Regia Dispensatione non possint in Regno Iurisdictionem, tàm in dominio quàm in exercitio habere, proùt concessum fuit dicto Cardinali Aldobrandino Clerico, & Forensi super dicto Baliatu Principissæ Rossani, & D. Innico Caracciolo tunc Cameræ Apostolicæ Clerico Decano, postea eiusdem Cameræ Auditori, ac demum Cardinali, & Archiepiscopo Neapolitano super Baliatu Ducis Airolæ ex fratre Pronepotis, quamuis huic obstaret solum Clericatus tunc in minoribus; & hæc quòad Baliatum respectu Pupilli.

Quoverò ad personam, & iura pro-
7 pria in dicto feudo, respectu vsusfructus eidem Archiepiscopo relicti, dixi nihil obtineri posse sinè dispensatione, ab ipso Rege immediatè obtinenda aduersùs incapacitatem Clericorum, & forensium habendi feuda, seù Ius formale in eis, adinstàr illius gratiæ, quæ concessa fuit Cardinali Peretto de Monte Alto nuncupato, vt habetur *hoc eodem tit. in Romana, seù Venafren.*, Vsusfructus enim
8 consideratus tanquàm Ius, quià importat seruitutem feudi eiusque onus reale, in alium, qui non sit feudi legitimus successor, nec per contractum, nec vltimam voluntatem sinè regio assensu transferri potest, quià est species allenationis, quod adeò verum, vt quamuis permissa sit feudi refutatio in proximè successurum; quia est præuentiua successio potiùs quàm alienatio, nihilominùs fieri non potest cum reseruatione vsusfructus ad fauorem ipsiusmet refutantis, qui iàm erat, nedùm feudi capax, sed Dominus, & possessor, vt latè de his habetur *hoc tit. in Romana Creditorum Palauicini ad materiam Bullæ Baronum.*; Vbi etiàm habetur, reseruationem; seù concessionem vsusfructus tanquàm iuris, non resolui in commoditatem, & perceptionem fructuum de facto in feudis non prohibitam, proùt voluerunt *Bolognettus, & alij*, quorum opinio apud Feudistas est magis communitèr reiecta, vt ibi [illegible]

Atquè ad summum, per Archiepis-
9 copum, aliud prætendi non posset à pupillo in vim dicti legati, nisi dicti vsusfructus æstimatio, iuxta opinionem *Franchi decis. 1. Apont. cons. 88. lib. 1. & cons. 75. & 77. lib. 2.*, & aliorum volentium, legato feudo personæ extraneæ, vel incapaci, deberi per hæredem legatario æstimationem, adinstàr legati rei alienæ, quod tamen non leuem patitur difficultatem, cum contrarium sentiant præsertim in dispositione vniuersali *Anna senior alleg. 126. & 127. Anna iun. in Addit. ibidem, & cons. 87. Rouit. super pragmat. 1. de tit. abusu nu. 136. & idem Aponte de potestate Proreg. tit. de assensibus Regijs super Dote §. 2. num. 9. Merlin. lib. 2. controu. 81. in fin. de Marin. resolut. quotid. 45. num. 50. lib. 1. & alij*, itaùt hæc opinio videatur magis communis, & recepta, sed vanum opus esse dixi huiusmodi inspectionem assumere, dùm intèr Patruum, & Nepotem respectu bonorum Patrimonialium aderat communio, vnaque erat vita, & bursa; insinuanda tamen hæc duxi ad Archiepiscopi notitiam eiusque Sapientum (quibus omnia fuerunt noua) pro eorum regula, & norma, cogitando casum, quo pupillus factus maior ad diuisionem procedere vellet, & quod suum est agnoscere &c.

ROMANA LEGITIMAE

PRO

MAVRITIO DE ASTE BARONE ACERNI,

CVM

EQVITE FRANCISCO DE ASTE, Et cum se ipso diuersam personam repræsentante.

Casus sopitus per Concordiam.

Feudum primogenito debitum, ân & quandò imputetur in legitimam, & quatenùs debeat imputari, ân possit primogenitus

tus recusare feudum, ac petere legitimam in alijs bonis magis vtilibus.

De assumpto, quod feudum est legitima primogeniti, quomodò intelligatur, & quanta sit legitima primogeniti in feudo nouo, vel antiquo hæreditario, & de differentia inter vtrumque ad effectum grauaminis.

Aliqua de collatione pretij feudi, quam primogenitus tenetur ergà secundogenitos.

Acceptatio feudi eiusque possessio, àn & quando in proposito præiudicet.

Feuda àn censeantur de bonis melioribus, vel de peioribus, & quomodò æstimentur in concursu allodialium &c.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *In legitimam filij imputantur debita, quæ pater pro eo soluit.*

3 *Feudum in dubio præsumitur ex pacto, & prouidentia.*

4 *Inuestitura pro hæredibus ex corpore legitimè descendẽtibus importat formam pacti, & prouidentiæ.*

5 *Feudum pacti, & prouidentiæ antiquum non imputatur in legitimam.*

6 *In Regno Neapolitano formula concessionis pro hæredibus ex corpore importat feudum mixtum, in quo necessaria est qualitas hæreditaria vltimi morientis.*

7 *Primogenitus feudi noui successor tenetur integrum pretium conferre cum secundogenitis.*

8 *An in hoc pretio habenda sit ratio augumenti intrinseci, ac eius, quod impensum est pro obtinendo titulo.*

9 *In feudo autem antiquo primogenitus tenetur solùm ad vitam militiam.*

10 *Et quandò ad hunc effectum dicatur nouũ vel antiquum.*

11 *Primogenitus non potest cogi accipere feudum imputabile, sed potest dicere illud nolle.*

12 *Legitima nec de melioribus, nec de peioribus, sed de mediocribus debetur.*

12 *Neque in hoc parentis arbitrio, vel dispositioni est deferendum.*

14 *Feudum, àn dicatur de bonis melioribus, vel de peioribus, quæ remanent in hæreditate.*

15 *Qualitas feudalis propter onera minuit in tertia parte pretij, seu plus, & minus iuxtà onerum qualitatem.*

16 *Aditio hæreditatis, seu alter acceptationis actus vtpotè pendens ab animo, & voluntate, sine illis dari non potest.*

16 *Aditio non inducitur ex acceptatione feudi, quod filius sibi prætendebat debitum iure Inuestituræ.*

18 *In actu æquiuoco standum est declarationi facientis, quo animo illum fecerit.*

19 *An primogenitus possit retinere feudum, & recusare imputationem pretij in legitimam, quia nempè velit istam assequi in bonis, & pretium soluere.*

20 *Quanta sit legitima primogeniti in feudo in qua non possit grauari, etiamsi debeat esse hæres.*

DISC. XIX.

1 IOANNES BAPTISTA de Aste nobilis Albinganensis, qui feudum Acerni pro ducatis 30. m. à Duce Fabio de Corneatitulo emptionis acquisierat, moriens in Vrbe de anno 1634., Superstitibus duobus filijs masculis, Carolo scilicèt primogenito, & Francisco Bonauentura secundogenito, in eius testamento, postquàm vtrique filio legitimam reliquit, mandauit in illam Caroli imputari dictum feudum pro eodem pretio, quo quæsitum fuit, necnon debita pro eo soluta, & in reliquis hæredes instituit cum strictissimo, perpetuo, successiuo, & reciproco fideicommisso in vniuersa descendentia, dictum Franciscum Bonauenturam, & Mauritium ex dicto Carolo nepotem, cumque portio cuiuslibet in legitima importaret scut. 63.m., prætendere cæpit Franciscus, tàm nomine proprio, quàm pro interesse Mauritij infantis (cuius portionis administrationem testator eidem Francisco commiserat), totam ferè legitimam Caroli esse iàm satisfactam, seù absorptam à debitis, quæ Ioannes Baptista viuens pro eo, de mandato etiàm Cardinalis Barberini Vrbani Octaui tũc Regnantis Nepotis soluerat eius Creditoribus, & in dicto feudo, cuius posses-

fionem Carolus præuio, præambulo in M. C. V. in forma confueta tanquam hæres ab inteftato fuerat iam adeptus, cum declaratione, quod intendebat illud habere præcipuum iure primogenituræ vltrà legitimam, aliàs illud potiùs relaxare intendebat.

Vnde Carolus, Me tunc de acceffu ad Romanam Curiam neque cogitante, introduxit Caufam in Rota fuper puncto
2 imputationis non faciendæ de dictis debitis, quæ malè per patrem foluta dicebat fine eius confenfu, ftante eorum nullitate refultan. à Statuto Vrbis 152., dum per filium familias abfque patris confenfu contracta erant, quodque dicto Cardinali, quamuis dominanti replicandum erat, quià tanquam iuftiffimus, & integerrimus à præcepto abftinuiffet; Sed propofito dubio in Rota *fub die* 22. *Iunij* 1640. *coram Dunozetto*, emanauit decifio pro imputatione hæreditati fauoribilis, confirmata in noua propofitione *fub die* 10. *Februarij* 1642. *coram eodem*, vt conftat ex dictis decifionibus, quarum prima eft inter *rec. dec.* 242. *part.* 8., & fuper quo puncto, aliàs ad veritatẽ edidi difcurfum in Congreffu Aduocatorũ defuper habito, ad effectum infpiciendi, àn expediret impugnare dictas decifiones, & caufam fufcitare, *vt fub tit. de legitima feù detractationibus*.

Poft hæc, fufcepit Carolus difputandum alterum punctum coram AC. fuper imputatione dicti feudi feù eius pretij, fed morte prçuentus exitum caufæ videre non potuit, Vndè Mauritius eius filius, & hæres, ità duplicem perfonam reprefentans, eamdem litem profequendo, Mè in hoc ftatu ad Caufæ defenfionẽ euocauit, Per alios autem doctos defenfores, Carolo viuente, affumpta fuerat alta infpectio, An fcilicèt feudum effet vel nè ex pacto, & prouidentia, vt in dubio dicebant prçfumi ex *Gualer. dec.* 633.
3 *num.* 3. *Gregor. & adden. dec.* 418. *num.* 13. 285. *par.* 7. *recent.* potiffimè quia ità fuadet Inueftituræ formula concepta *pro hæredibus ex corpore legitimè defcen-*
4 *dentibus*, quæ iftam qualitatem importat. *Afft. in c.* 1. *ex quibus cauf. feud. amitt. & alibi, vt per Ann. fingul.* 206. *Camerar. in cap.* 1. *Im. agnatus num.* 37. *impreff. poft opera Mattadei fol.* 461. *Latar., Aponte, & cæteri per Ann. iun. in Addit. poftremis ad fingul. Annæ patris* 656.

Quo pofito, tranfitum faciebant ad feudi antiquitatem, quia Ioannes Baptifta pater illud non acquifiuit à Rege per viam nouæ Inueftituræ, fed titulo emptionis habuit ab illis de Cornea antiquis illius poffefforibus, cum claufula in Regio affenfu *feudi natura non immutata*, & ex his inferebant illud non effe in
5 legitimam imputandum, vt de feudo pacti, & prouicentiæ antiquo, pro abfoluto admittunt *Franch. & Adden. dec.* 368. & 387. *Surd. dec.* 235., *Rouit. pragm.* 4. *de feud. Rofenthal. de feud. c.* 7. *concl.* 13. *nu.* 10. *& feqq. Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 5. de materia tractantes.

In primo igitur congreffu, nouus in Caufa, dixi hæc effe quidem doctè, & ingeniosè excitata, fed nil conferre ad caufam, atque parum probabilem videri prçtenfionem effugiendi, retento feudo, eius vel pretij imputationem, quia licèt formula Inueftituræ importet magis cõceffionem ex pacto, & prouidentia, quàm hæreditariam, prout eam Siculi vltrà pharum interpretati funt, & receperunt, *ex deductis in Panormitana Status Buteræ hoc tit.*. Et in Regno citrà, apud antiquiores fuerit fub quæftione, attamen hodie receptiffimum eft importare
6 qualitatem hæreditariam mixtam, quià nempè fucceffio debita non eft, nifi hæredibus Sanguinis vocatis à lege Inueftiturç, fed cum qualitate hæreditariæ rei familiaris, quæ nedùm neceffaria eft refpectu primi acquirentis, vt omnes feudiftæ intrà, & extrà Regnum in feudis mixtis concordant, fed etiam vltimi morientis, quod in Curia Romana, & alibi non admittitur, *vt habetur in alijs hoc eod. tit.* ideoque feudum eft imputandum *franch. dec.* 368. *vbi Adden.* qui alios cumulant, *Ann. fingul.* 202. *Rouit. dicta pragm.* 4. *de feud. n.* 53. *& feq.*

Ideòque nil referre dicebam, àn feudum effet nouum vel antiquum ad hunc
7 effectum, nifi in eo, quod in nouo primogenitus in eo fuccedens conferre tenetur in hæreditate allodiali integrum feudi pretium cum alijs fratribus communicandum, ex deduct. *per Rouit. pragm.* 25. *de feud. & dec.* 38. *Capic. Latr. confult.* 15., qui alios cumulant, folùm difputantes, àn id tantùm procedat in fecundogenitis lineæ defcendentis, vel etiam in illis

lis lineę collateralis, in quibus est dubitatio, ideoque cum eis æqualem sortem in legitimę detractione habendo, itâ primogenituræ prærogatiua solùm consisteret in habendo corpus feudi, nec non
8 in habendo, iuxtà vnam opinionem, præcipuam Dignitatem seù titulum, quamuis pecunia emptum, qui non æstimatur, nec venit in collationem, vt per *Rouit. dicta pragm. 25. num. 58. Capic. Latr. consult. 23. num. 75.*; siuè illud augumentum intrinsecum causatum post emptionem vsque ad mortem patris, quod est in quæstione ex *deductis per Rouit. vbi suprà num. 53. & seqq.* (quas quæstiones tamen in præsenti superfluum esse dixi assumere, quià nec aderat titulus, nec augumentum, cum feudum neq; valeret pro medietate illius pretij, quo acquisitum fuit.)

In feudo autem antiquo, nisi feudata-
9 rius moriens in eius pretio primogenitum grauet, totum feudum est præcipuum primogeniti, cuius legitima in feudo consistere dicitur, obligati dare ex fructibus vitam militiam secundogenitis, super qua multæ intrant quæstiones ad rem non facientes, cum certum esset versari in casu feudi noui, & sic pretij communicandi, quià ex patrimonio allodiali exierat pecunia, cum qua emptũ
10 fuit, vndè licèt prętendi posset non esse feudum nouũ respectu Regis, indubitanter tamen erat tale respectu acquirentis eiusque descendentium vel successorum, nam ad effectum de quo agitur, spectatur pretium exijsse à patrimonio allodiali patris *Rouit. dicta pragm. 25. num. 2. & habetur in Parmen. feudi, & in alijs hoc tit. pluries.*

Omnia igitur supradicta, penitùs negligenda dixi tanquam extranea, & absque dubio insubsistentia, sed causæ defensionem consistere in eo, quod Mauritius se promptum offerebat dimittere feudum, & petere pro ista rata scutorum 14.m. suam legitimã in bonis fructiferis in Vrbe existentibus, cum ea proportione, & qualitate, prout secundogenitus (qui nihil viuente patre consumpserat, sed potiùs aliquod peculium quæsierat) obtinuerat.

Licèt enim feuda existentia in Regno,
11 in quo viuitur Iure Francorum, deferãtur soli primogenito, attamen hoc est priuilegium, & fauor primogeniti, in eius odium, & præiudicium non retorquendum, & cui fauori, & priuilegio renunciare potest *Isernia in cap. 1. §. hoc quoquè de success. feud. in principio*, & omnes absquè discrepantia, quià sunt iuris axiomata plana.

Neque in hoc obstare dicebam patris præceptum de imputando, quià si cum filio primogenito liberalitatem exercuisset, eum instituendo in alijs bonis vltrà legitimam sub ista lege, tunc dici posset filium non posse factum patris impugnare, iuxtà cautelam quam nuncupamus *Soccini*, de qua *Ottobon. dec. 100. & sub tit. de legitima seù detractionibus frequenter præsertim in Lucana*, vbi magis accuratè de hoc agitur; sed cum nihil aliud reliquerit, & legitimam filius à patre inuito obtineat tanquam debitum legale, idcircò nullatenùs patris arbitrio, &
12 voluntati deferendum venit in assignãda legitima in pecunia vel bonis minùs fructiferis, vel magis onerosis, sed de vniuerso asse ac singulis corporibus prudentis Iudicis arbitrio, sumendo mediocritatem, de melioribus, & peioribus constitutam, detrahi debet, *ad communiter not. per DD. in l. filium ff. famil. ercisc. Crassus §. legitima, q. 16. num. 1. Gabr. de legit. concl. 4. num. fin. Ciriac. controu. 6. num. 11. & seqq. Rot. post Merlin. de legit. dec. 55. num. 8. & seqq. & dec. 113. num. 2. & dec. 198. num. 16. cum seqq. par. 7. rec. Perusina successionis 23. Ianuarij 1654. Verospio*; Et quod in hoc pater ha-
13 beat arbitrium à lege refrænatum *Peregr. de fideic. artic. 36. num. 71. Gabr. consil. 138. lib. 2. Ciriac. controu. 288. num. 2. Rota dec. 59. num. 12. post Merlin. de legit. & in alijs.*

Nec dubitandum dicebam feudum es-
14 se de bonis deterioribus, quidquid in contrariũ dixerit in his terminis *Rota in Romana legitima de Altemps post Merlin. de legitima decis. 55. num. 14. & 15.* alia etenim bona consistentia in locis montium, Censibus, & domibus in Vrbe fructabant, eo tempore attento, ad rationem 5. pro centenario, dictum verò feudum ostendebatur, attento etiam eò pretio, pro quo tunc vendi potuisset, neque fructare tria, attento autem pretio emptionis, neque fructare ad rationem vnius cum dimidio, & in hac materia legit.

legitimæ, redditus videtur super omnia attendendus, quià legitima datur filio, non ad pompam, & honorificentiam, sed propter alimenta, ex fructibus maioribus vel minoribus, lautiora vel pauciora consequenda.

Item feuda, præsertim in Regno, non sunt liberæ dispositionis, quoniam illud nec vendere nec obligare potest Feudatarius absque Regio assensu, qui negatur non habentibus successorem, è conuersò autem ista sunt bona allodialia liberæ dispositionis, Et quod magis est, eorum successio restricta est intrà arctissimos Cancellos coniunctionis in tertio gradu de iure ciuili, ex gratijs extensa ad quartum æqualem vel inferiorem, cum tamē alia bona inquemcumque extraneum, & benè visum successorem transferri possint; Et vlterius allodialia nullum habent seruitij, obsequij, seù fidelitatis nexum, feudum verò obligat ad Vasallagium, seruitium, & fidelitatem ergà Regem illius Regni; quod in homine nato, & viuente in Ciuitate libera neutrali est maximum onus, vndè etiam in subditis, in quibus hæc vltima circumstantia non est tantæ considerationis, feuda
15 æstimari tertia parte, vel plùs, & minus iuxtà onerum qualitatem, ac maius vel minus periculum deuolutionis firmatur per *Rosenthal. de feud. c. 9. concl. 63. n. 8. & seqq.* ac est dictū *in Neapolitana feudi hoc eod. tit.* licèt ibi ob diuersas facti circumstantias aliud sit motiuatum; Asperum etenim ac omninò irrationabile dicebam, primogenitum à natura, & à lege priuilegiatum, cui aliud non remanebat nisi hoc legitimæ supplementum, dum alia pars ex nimio rigore à iuuenilibus erroribus absorpta remanebat, cogendū fore ad dictum residuum obtinendum in hac bonorum specie adeò onerosa.

Maior difficultas oriebatur ex acceptatione, quià Carolus, patre mortuo, se hæredem in feudalibus declarari obtinuerat, ac possessionem feudi, cum fructuum etiam perceptione per longum tempus cæperat, sed obiectum facili negotio cessare videbatur, quià non constabat Carolum habuisse scientiam testamenti, itaùt exindè ad illius approbationem inferri valeat, nam hæreditatem adiuit ab intestato, cum quo titulo in opulentissima hæreditate succedens, ista curare non debebat, sed detecto testamento, expresè protestatus est velle feudum retinere, tanquàm præcipuum iure primogenituræ vltrà legitimam, prout ei deberi, multi ex primarijs Vrbis Aduocatis, etiā pro veritatē respondentes, ei consuluerant, quodque, quatenus id sibi non competeret, intendebat illud dimittere, volens consequi legitimā in bonis liberis Vrbis.

Præiudicia enim ex aditione vel pos-
16 sessione resultantia, non possunt sequi absque animo, & voluntate facientis, qui animus debet esse certus, & deliberatus, non suspensus ab aliqua prætensione *Mascar. de probat. concl. 41. num. 16. benè Ciriac. controu. 244. num. 33. 35. & 63.*, atque aditio resultans ex actibus facti iuxtà *theor. Bar. in l. gerit num. 21. ff. de acquir. hæred.* procedit, vbi faciens, alium titulum vel causam faciendi nō habebat *Menoch. lib. 4. præsumpt. 101. num. 34. & seqq. Buratt. dec. 207. num. 4. & 589. num. 12. & omnes*; Et in specie, quod ex apprehensione possessionis feudi, quod
17 filius prætendebat sibi competere iure proprio, non resultet actus aditionis, vel acceptationis, Conciuis meus *Robertus Maranta in l. is potest num. 59. ff. de acquir. hæred. Menoch. lib. 4. præsumpt. 101. num. 38. vbi cæteri*, maximè ad effectum inducendi præiudicium in legitima, quod ex actibus tacitis, & præsumptis non resultat, sed requiritur mentio specialis *Gregor. & adden. dec. 489. num. 21. & seqq. cum alijs sub titulo de legitima, seu de detractionibus*.

Cum enim Carolus plura haberet Sapientium consilia, quod feudum sibi debitum esset præcipuum iure primogenituræ vltrà legitimam, vtique iustam habuit causam ità credendi, neque proindè inferri potest ad actum acceptationis, quæ nullatenùs dari potest sinè animo, & voluntate, quæ potiùs erat in contrarium declarata, nil obstante, quod dicta expressa declaratio facta esset ex interuallo, tùm quià satis animum non acceptandi testamentum declarasse dicitur, adeundo patris hæreditatem ab intestato, & sub hoc titulo feudum capiendo; Tùm etiam quià in ijs, quæ pendent
18 ab animo, & ad diuersas causas referri possunt, itaùt actus non sit de necessitate vniuocus, statur dicto facientis *Bart.*

in

in l. pro hærede ff. de acquir. poss. num. 5. Alex. cons. 126. num. 2. vol. 7. Ciriac. d. controu. 244. num. 30. Gregor. decis. 460. num. 13. Buratt. decis. 279. num. 12. vbi Adden. num. 21. ex Alex. loco cit. & alijs, id extendunt etiam ad facientis hæredem.

Iuxtà præmissa per A. C. iudicatum fuit, condemnando hæreditatem ad assignandum in alijs bonis, & effectibus liberis Vrbis dictũ legitimæ supplementum, remanente feudo ad commodum hæreditatis, à qua sententia interposita appellatione ad Rotam, ibique proposita causa, ex prudentialibus respectibus me non impugnante, dilata fuit resolutio, nè separando à fideicommisso hæc bona, pro dicta rata cõsumptioni subiacerent, quod verè redundauit in eiusdem actoris vtilitatem, quià superuenta cum ætate maiori prudentia, habet in bonis hoc plus, quod non haberet, ac temporis processu, communium amicorum opera, principalitèr verò ex mea, deuentum est ad concordiam, per quam actori volenti, remansit feudũ pro solo pretio scut. 12. m., & reliquum in bonis liberis obtinuit.

Quamuis autem, tàm Carolus, quàm
19 Mauritius, lite pendente non curarent feudum, sed semper illius dimissionem offerrent, curiosa tñ inspectio in mentẽ venit, àn scilicèt vnus, vel alter dicere posset, velle retinere feudum iure Inuestituræ, & soluere hæreditati pretium in pecunia, atquè consequi legitimam in corporibus hæreditarijs, in quibus non autem in pecunia sibi de iure debebatur; Et videbatur posse affirmatiuã substineri, quia eatenùs feudum simplicitèr hæreditarium absque dubio in legitimam imputatur, quia illud filius obtinet ex iudicio, & voluntate patris, qui potest ei tollere, & alteri relinquere *Rip. in l. in quartam ff. ad l. Falcid. Clar. §. feudum quæst. 46. Frecc. de subfeud. lib. 3. de different. quæst. 14. Franch. & Adden. dec. 368. & 387. Surd. dec. 235. & cæteri passim.*

Ista verò ratio nõ cadit in feudis Regni Neapolitani, quàmuis nouis, quia pater non potest illa tollere filio primogenito, & dare alteri extraneo, quinimò nec alteri filio, nisi de assensu Regis ex deductis *per Capic. Latr. consult. 23. Reg. lit. pragm. prima de titulorum abusu nu. 126.*, igitur filius non habet feudum ex iudicio, & libera voluntate patris, sed ex beneficio Inuestituræ, etiam patre inuito; Et quamuis illud obtinere non possit, nisi cum qualitate hæreditaria, ob quam grauari potest in toto valore feudi, quamuis in eo contrà patris iudiciũ succedat *iuxtà decisionem primam Franchi ex sæpius hoc tit. deductis*, hoc tamen percutit valorem, seù pretium feudi, non autem eius corpus, quod patre inuito, iure proprio, & primogenituræ obtinet, igitur dicere potest nolle illud recipere pro legitima, quià non habet ex patris iudicio, nequè velle pretium, quia non tenetur accipere legitimam in pecunia, quæ tamen discurrebam per modum excitandi, nihil firmando, quia rari sunt isti casus, neque desuper maturum iudicium efformatum fuit.

In proposito autem legitimæ competentis filio primogenito in feudis Re-
20 gni Neapolitani sibi debitis, cum qualitate tamen hæreditaria, ob quam in integro valore grauari potest, in congressibus in ista causa habitis, ad satisfaciendum alijs Aduocatis, Me desuper vtpotè Regnicolam requirentibus, Dicebam, quod aut agitur de ære alieno Feudatarij defuncti, & tunc nulla ratio habetur de legitima, quæ dicitur quota bonorũ detracto ære alieno, ad quod primogenitus successor, ob qualitatem hæreditariam tenetur vsque ad integrum valorem feudi, absque eo, quod inuentarium suffragetur, etiamsi dictum æs alienum contractum esset absque Regio assensu, quoniam iste suffragatur ad effectum prælationis aduersus alios absque assensu quamuis anteriores, siue ad effectum habendi actionem realem, seù rei persecutoriam ad ipsum feudum, ac etiã aduersus Fiscum in casu deuolutionis, quæ omnia denegãtur creditoribus sine assensu, non autem quoad ipsum successorem, qui cogitur in actione personali ad vendendum feudum, vt de pretio dissoluat debita etiam sine assensu.

Aut agitur de alijs grauaminibus voluntariè impositis ab ipso testatore legitimæ non præiudicantibus, vt sunt legata, & fideicommissa, & tunc aut agitur de feudo nouo ex causa onerosa, & nil speciale concurrentes ad eius fauorem

pri-

primogeniti, nisi circa pretium tituli, ac circa augmentum medij temporis super quibus aliqua est controuersia inter Doctores, cum aliàs ipse teneatur integrum feudi pretium ponere in collationem in hæreditate allodiali communicandum secundogenitis, vel alijs, in quos testator disposuerit, vndè intrant solùm termini iuris cōmunis circa quotam, & priuilegium legitimæ adinstar cuiuscunque alterius filij, nulla ratione habita qualitatis, seù prærogatiuæ primogenituræ, nisi circa necessariam successionem in ipso corpore feudi, qua non potest Feudatarius priuare primogenitum, etiamsi agatur de feudo nouo, sed vis est in pretio, quod iure bonorum allodialium est regulandum, & in hoc mihi videtur differre nouum ab antiquo.

Aut agitur de feudis antiquis, in quibus intrat vulgare feudistarum dicterium, seù assumptum, quod feudum est legitima primogeniti, cum onere tamen vt supra vitæ militiæ ad fauorem secundogenitorū, & tunc Camerarius *in cap. Imperialem §. prætereà Ducatus lit. R.* dicit legitimam, quam filius deducere potest ab oneribus exemptam, esse tertiam partem totius feudi, ex ea ratione, quia legitima dicitur tertia pars eius, quod quis esset habiturus ab intestato, vndè cum ab intestato succederet in toto feudo, ideò dictam quotam obtinere debet, dictamque Camerarij opinionem referunt, ac sequuntur *Rouit. super pragmat. 4. de feud. num. 62. & num. 115. Capic. Latr. consult. 121. num. 4.*, vbi discutat, àn idem procedere debeat in feudo nouo, ac etiam habetur per *Branciam in allegationibus impress. apud eundem Capic. Latr. consult. 122. de Marin. resol. 250. lib. 1. Marcian. iun. disput. 76. nu. 1. cum seqq.*, qui alios refert; solumque post hunc discursum in quadam causa *Ianuen. seù Vritana inter illos de Imperialibus*, coram Me pendente tanquam arbitro, occasione detractionis, quā primogenitus, & hæres prætendebat facere de tertia parte feudorum antiquorum, ad effectum euitandi solutionem legatorū, quæ pater fecerat secundogenitis, considerabam, àn dicta tertia esset tota, & præcipua primogeniti, absque alio onere, vel potius admixtum haberet onus vitæ militiæ, quod ad fauorem secundogenitorum incumbit primogenito successori in feudis antiquis, itaut istud etiam esset deducendum, stante quod legata facta erant secundogenitis etiam pro vita militia, & in hoc congruere videntur pro deductione, seù ratione dicti oneris, ea quæ habentur *apud Marcian. iun. d. disput. 76.* circa paragium debitum fœminis, cum istud dicatur vita Militia fœminæ, vndè termini simbolizant, eodemque iure regulandi sunt, sed quia ista materia est parum frequens in Curia, ideòq; non habetur ità prompta, & præmanibus, idcircò differo iudicium ad ea, quæ occasione dictæ aliç causæ determinanda videbuntur post maturum studium, & discussionem.

ROMANA, SEV ROSSANEN. FRVCTVVM, PRO PRINCIPE BVRGHESIO, CVM PRINCIPISSA ALDOBRANDINA.

Casus decisus in Camera pro Burghesio.

An feudum dari possit in dotem, atque fœmina simplicitèr nubente, omniaque eius bona in dotem constituente, àn censeantur, comprehensa bona feudalia; Et quatenus non, An vir feudi fructus percipiens faciat suos, vel teneatur ad eorum restitutionem.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Feudatarius de iure communi, àn possit dare feudum in dotem filia, sorori, vel alteri, negatiuè*

3 *Et àn hac prohibitio impediat libertatem matrimonij.*

4 Re-

4 *Refertur, sed reijcitur limitatio tradita per aliquos, vt feudum dari possit in dotem, in subsidium.*

5 *Fallit vbi mulier, cui datur, est proximè successura in feudo.*

6 *Potest tamen dari commoditas feudi.*

7 *Mulier feudataria potest pro se ipsa dotanda dare feudum in dotem de iure communi, dummodò det inæstimatum.*

8 *Fallit in Regno Neapolitano, vbi neque mulier id facere potest sine assensu.*

9 *Assensus generalis ex gratia concessa Neapolitanis super instrumentis dotalibus, intelligitur quoàd obligationem feudi, non quoàd ipsius corporis translationem.*

10 *Si de facto detur feudum in dotem, quamuis malè, adhùc dicitur dos constituta in valore feudi, ideòque maritus facit fructus suos loco vsurarum dotalium, quæ ex dicto valore deberentur.*

11 *Quæ leges, & Constitutiones Regni habeantur super prohibitione Feudatarijs, dandi feuda in dotem, vel nubendi.*

12 *De Capitulis Regni editis in planitie S. Martini.*

13 *De Capitulis Papæ Honorij.*

DISC. XX.

1 CONTRACTO matrimonio intèr Paulum Burghesium filiū Marci Antonij Sulmonæ Principis, & Olimpiā Aldobrandinam Rossani Principissam, constituta dote in omnibus bonis ad ipsam ex hæreditate Cardinalis Aldobrandini patrui, & Olimpiæ auiæ spectantibus, dictoque matrimonio soluto per Pauli mortem, ortæ fuerunt plures controuersiæ, illa præsertim super fructibus per virum perceptis ex feudo Rossani, quod sub generali dotis constitutione non venire dicebatur, quia feuda dari non possunt in dotem; Econuersò ad illos, tanquàm à Viro benè perceptos non competere repetitionis actionem, Ego, & cæteri pro Principe Burghesio scribentes dicebamus.

Verùm quià pendere videbatur articulus à particularibus legibus Regni, magis quàm à iure communi, àn scilicèt, & quandò feudum dari possit in dotem, & si de facto datum esset, àn vir faciat suos fructus indè perceptos, congruum proindè visum fuit, materiam ex alto assumendo, examinare àn scilicèt feuda sinè Regis, vel Domini directi assensu dari valeant in dotem, atq; constituendo duas inspectiones, vnam de iure communi, & alteram de Iure Regni Neapolitani, in quo situm est feudum prædictum.

De Iure communi, duo casus distinguuntur, vnus in Feudatario, filiam, sororem, vel aliam mulierem dotante, cui feudum pro dote assignet, alter in ipsa muliere Feudataria se ipsam dotante, qualis erat casus controuersiæ.

In primo casu, regula est negatiua, vt
2 scilicèt non possit Feudatarius, pro filia, sorore, vel alia muliere maritanda, feudum in dotem tradere, quia in materia feudali dos non reperitur priuilegiata, neque à generali prohibitione alienationis feudorum excepta, quoties Domini assensus non accedit ad *text. in c. 1. §. donare qualitèr olim feudum alienar. poter.*, *vbi gloss.*, *Bald.*, *Beluis.*, *Aluarot. alijque feudistæ communitèr plena manu congesti per Camerarium in cap. Imperialem pag. 81. in magnis litt. T. & V. Capic. inuestit. feud. al. verbo feuda pro dote in principio Borrell. in Summa decisionum par. 3. tit. 4. de iure dotium num. 245. Mantica de tacit. lib. 12. tit. 21. num. 9. & seqq. Rosenthal. de feud. cap. 9. concl. 8. in princ. Merlin. lib. 2. controu. 59. num. 18. Apont. de potestate Proreg. tit. de assensibus reg. Super dote in princip. nu. 1.*, *& admittitur apud Surd. conf. 457.*, vbi latè de feudo per patrem dato in dotem filiæ.

Et licèt *Isernia* ibidem motiuando
3 videatur sentire contrarium, eò quia huiusmodi prohibitio videtur impeditiua libertatis matrimonij, ac Reipublicæ præiudicialis, quodque propterèà leges feudorum, cum verè non sint leges, sed consuetudines, videantur in hac parte sapere potiùs corruptelam, attamen à conclusione non est recedendum, quia dictæ consuetudines in Scripturam redactæ, ex communi vsu pro lege re-

ceptæ sunt, eiusque vim habent, vt latiùs habetur *in Massanen. Castrorum hoc tit.*, maximè quià in hac parte à iuris ratione non aberrant, ideòque corruptelæ nomen non merentur, quià prohibitio non percutit matrimonium directè, vel indirectè sub irrationabili fine illud prohibendi, vel eius libertatem impediendi, sed continet legem, quam Dominus rei suæ adijcit, cum honesta ratione, vt scilicèt illa non transeat ipso inscio, vel inuito in personas sibi ignotas, parumque gratas, vt benè obiecta soluendo discurrit *Camerarius vbi suprà*, & habetur aliqua sub *titulo de Matrimonio, & sub altero de dote*, vbi quandò cōditiones adiectæ hæreditatibus, & legatis super nuptijs de alterius consensu, vel sub certa lege contrahendis, impedire dicantur libertatem.

Quod hodiè, etiam apud Canonistas, & Morales elucidatum remanet ex *Constitutione* 151. *Vrbani VIII.*, per quam, Castra, & bona Iurisdictionalia prohibentur dari in dotem sinè assensu, ampliando Constitutionem Sixti V. circà feudalium prohibitā alienationem emanatam, de qua in *Romana pecuniaria pro Guelpho hoc pariter tit.* vbi dicta ratio assignatur, nè scilicèt Princeps ignarus, vel inuitus ità habeat Barones, & feudatarios sibi ignotos, inuisos, vel suspectos, licèt enim Papa in hac parte disponat tanquam Princeps, & non tanquam Pontifex, attamen tanquàm Ecclesię militantis caput, & libertatis matrimonij protector, ac propugnator, huiusmodi legem non edidisset, si libertatis matrimonij præiudicium contineret.

Voluerunt etiam *Isernia, Ardizzon.*
4 *& alij relati per Apontem, & Rosenthal. vbi suprà*, dictam regulam limitari in subsidium, cessantibus nempè bonis allodialibus, quam opinionem retinendā dicit *Menoch. lib. 4. præsumpt.* 189. *num.* 173., sed quià nec rationem habet, nec auctoritatem, meritò ex magis communi feudistarum voto reijcitur, vt benè *Aponte, & Rosenthal. locis allegatis*, cum quibus concurrere videtur *Barbos. in l. vsufructu num. 25. ff. solut. matr. sequitur Merlin. dicta controu. 59. lib. 2. num. 18. & seqq.* Quare alias limitationes dictæ regulæ recipere non videtur, nisi eas ab ijsdem Doctoribus, vbi suprà traditas, vnam nempe, vbi Domini assensus accedit, alteram, vbi particularis lex, vel consuetudo id concederet, cum his leges vel consuetudines generales cedant, duas verò alias deducit *Marin. resol. 139. numero 29. lib. 2.*

Dari etiam potest altera limitatio, vbi
5 mulier, pro cuius dote feudum datur, esset dotanti proximè in feudo successura, quià tunc speciem refutationis potiùs continere diceretur, quæ non est prohibita alienatio, cum sit pręuentiua successio, quoties tamen esset pura, & non pactionata, quià dos continere diceretur illud elegans contractus nomen requisitum in refutatione, de cuius materia habetur *in Panormitana feudorum, & in Romana pecuniaria Creditorum de Pallauicinis hoc eod. tit.*, & in specie latè *Surd. dicto cons. 457. num. 43. & seqq.*

Addunt alij limitationem, vbi non
6 ipsum feudum in dotem daretur, sed eius commoditas, *iuxt. decis. 1. de feud. in nouis, atque ex Bal. & alijs Rosenthal. c. 9. conclus. 9. num. 1. Borrell. vbi suprà num.* 247., Sed hæc verè non meretur limitationis nomen, quià id in omni casu pro quacumque causa, & ad cuiuslibet fauorem per feudatarium fieri potest, vt habetur in *Romana seu Status Ecclesiastici Infeudationum hoc tit.*, *& in titulo de Emphiteusi in Tusculana Saluiani, & in alijs*, vnde dotis qualitas nullum prębet peculiare priuilegium, quod etiam in casu præcedentis limitationis mulieris proximè successuræ dici posse videtur, quià effectus prouenit à ratione præuentiuæ successionis magis, quàm à dotatione.

Alter casus est in muliere feudataria
7 se ipsam dotante, quam receptum est posse sibi ipsi constituere dotem in feudo, dummodò detur inæstimatum, secùs autem si ęstimatum ea vera ęstimatione, quæ faciat emptionem, cum tunc esset formalis alienatio per viam contractus emptionis, & venditionis, qui occultari dicitur, vt ità distinguendo firmant *Isernia, & Bald. in dicto cap. 1. §. donare qual. olim feud. pot. alien. Capic inuest. feud. verbo pro dote vers. aut sumus in muliere, Aponte de potestate Proreg. de assens. Reg. super dot. in princ. num. 3. Larata teatr. feud. par. 10. dilucid. 60. num. 6. Borrell. in summa decis. par. 3. tit. 4. de*

iure

iure dotium num. 268. *Rosenthal. dicto c.* 9. *conclus.* 9. *num.* 6., quicquid in contrarium teneat Camerar. *in cap. Imperialem pag.* 83. *litt. A.*

8 Non tamen hoc procedit de iure Regnorum vtriusque Siciliæ, præsertim istius citrà pharum, vbi recepta est opinio negatiua, siue ex Constitutione incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ* nimis generaliter alienationem prohibente, sub cuius generalitate, dotis casum Regni Sapientes constituerunt, siuè ex Capitulis Caroli secundi editis in planitie Sancti Martini, vt aliqui voluerunt; & esse inconcussam opinionem vsu receptam, testatur peritissimus fiscalista *Aponte vbi suprà num.* 11. *&* 12. *in fin. & num.* 42., vndè propterea actrix fundatam dicebat habere intentionem.

9 Crediderunt aliqui pro hac parte scribentes doctissimi, in his tamen materijs non multum versati, obiectum euitari posse ex gratia concessa Neapolitanis, qualis ex asserta ciuilitate actrix supponebatur, per quam gratiam Regius assensus generaliter in dotalibus instrumentis præstitus dicitur, de qua gratia *Aponte loco cit. Rouit. pragm.* 2., 3. *&* 8. *de feud. de Marin. resol. quotid.* 28. *lib.* 2. *Merlin. contr.* 58., *&* 60. *lib.* 2. *Capic. Latr. consult.* 29., *& cæteri*, sed replicaui hoc esse æquiuocum, quia gratia suffragatur quoad obligationem feudi pro dote in quantitate soluenda, vel restituenda; secùs autem quoad dationem corporis feudi, vt per *Apont. loc. cit. num.* 39.; quem non habere contradictorem dicit *Merlin. dicta controu.* 59. *num.* 22., Excusandos tamen in hoc insinuabam dictos motiuantes exteros, dum etiam ex Regnicolis in hoc æquiuocum incidit *Io. Anton. de Nigris, Campagna nuncupatus, ad cap.* 111., *quod incipit Statuimus num.* 13.

10 Verùm ad effectum de quo agitur, euitari posse obiectum dixi, quià licèt feudum sinè Regio assensu in dotem dari non possit, & si detur, nullus remaneat actus ob decretum irritans satis latum contentum in dicta Constitutione *Constitutionem Diuæ memoriæ*, attamen substinetur dotis constitutio in quantitate æquiualente valori feudi, quod proindè per maritum tanquam creditorem loco tenutæ licitè retineri potuit, atquè ex eo percipi fructus loco illorum fructuum recompensatiuorum, qui ex dispositione *sext. in c. salubriter de vsur.* Viro debētur, etiam ex dote cōstituta in quantitate in compensationem onerum matrimonij, vt egregiè *Isernia in dicto cap.* 1. *§. donare, qualiter olim feudum poterat alienari, vbi adden. & in Constit. Regni fratribus in princ.*, quem cæteri sequuntur deducti per *Aponte de potestate Prorég. dicto tit. de assensibus regijs super dote in princ. num.* 1. *vers. alij tertiam, & num.* 4. *& §.* 2. *nu.* 24. *vers. sed magis Merlin. dicta controu.* 60. *lib.* 2. *num.* 12., ex quo motiuo omnis cessauit difficultas, ac ità proindè in causa resolutum fuit per Cameram, vbi causa pendebat.

Vt autem aliquorum ex Dominis iudicantibus desiderio, & curiositati satisfieret, distinctè deduxi quidnam in ista materia per leges Regni prædicti statutum fit, & vndè huiusmodi prohibitio dandi feuda in dotem proueniat.

Erecto siquidem, vel iuxta vnam opinionem sub vno Rugerio Normanno, sub Anacleto Antipapa circà annum 1130. vel prius, vt aliorum est opinio sub altero Rugerio ex deductis *per Frecc. de subfeud. lib.* 1. *tit. de antiquo statu Regni num.* 24. *&* 26. ex varijs Prouincijs, & Principa-
11 tibus vtriusque Siciliæ Regno, Guglielmus secundus cognomento bonus legem tulit inter Constitutiones Regni registratam incipien., *fratribus*, per quam statuitur, vt fratribus alia bona non habentibus, liceat pro dote fororum partem feudi obligare, vel si plura habeat feuda, vnum ex eis dare, dummodò quandò feudum datur, vel obligatur, contrahatur matrimonium de speciali licentia Regis; Extincta verò linea vnius vel alterius Rugerij, Regnoque prædicto per vltimā lineæ prædictæ fœminam obuento in Federicum secundum Imperatorē S. Rom. Eccles., atquè Ecclesiasticæ libertati infensissimum, hic plures edidit leges, quas cum alijs Regum prædecessorum in vnum volumen redigi, easquè Regni Constitutiones vocari mandauit, inter quas tres habemus ad propositum facientes, vna est Incipien. *Honorem nostri Diadematis*, in qua prohibuit omnibus feudatarijs, nè absque Regis licentia Vxores ducant, neque filias, sorores, aut quaslibet alias maritent; Altera quæ incipit

P 2

cipit, *Cum hæreditarium*, per quam indistinctè omnibus Subditis præcipitur, nè matrimonium absquè Regis licentia contrahant, Tertia incipiens *Constitutionem Diuæ memoriæ*, per quam quæcūque feudorum alienatio per verba nimis generalia, & effrænata sinè regio assensu prohibetur.

Obuento deindè Regno in Carolum Primum, eoque sub isto Rege diuiso, quia Siculi vltrà pharum, omnibus Gallis in eadem Vesperarum hora occisis, Aragonensium Regi se dederunt, hinc sequutum est, quod firmis remanentibus Cōstitutionibus iam editis vtrique Regno communibus, ex tùnc quodlibet Regnum proprijs legibus, & ritibus viuere, ac regi cępit, vndè propterea praxis docet, quod, quamuis feudorum vtrinsque Regni Inuestitura sit eadem, & per eadem verba concepta, satis tamen diuersam naturam habent, diuersoque iure regulantur, vt in *Panormitana*, & *alibi hoc tit.*.

Post hanc igitur diuisionem, Carolus Secundus Salerni Princeps, & Patris in hoc Regno sibi remanso Vicarius, suscipiendo tāquàm Populis magis carus, Patre adhùc viuente, sub prædicto Vicariatus titulo Regni administrationē, timensque, nè Populi immoderatis collectis, alijsque grauaminibus oppressi, Insulanorum exemplum sequerentur, ad seditiones placandas, Summo Pontifici Martino IV. supplicauit, vt ad Regni tranquillitatem, ac leuamen, aliquem à Latere Legatum destinaret nomine Sedis Apostolicæ, qui vsum, ac modum exactionis collectarum iuxtà tempora Guglielmi Secundi cognomento Boni declararet, aliaque ad Regni rectam administrationem statueret,

Quare deputato Cardinali Parmensi, cum eius assistentia, & consilio, auditis
12 Populorū querelis, idem Carolus nonnulla ordinauit Capitula, nuncupata *Capitula in planitie Sancti Martini*, à loco in quo id gestum fuit, per Papam confirmanda, & inter quæ ad propositum adest Capitulum incipien. *Item statuimus*, quod iuxtà compilationem Io: Antonij de Nigris est 111., per quod statuitur, licitum esse Feudatarijs liberè matrimonia contrahere, absquè alia licentia intèr fideles, dummodò feuda non dentur in dotem, absque Regio assensu; Quod Capitulum non est correctorium dictæ Constitutionis incipien. *fratribus*, vt alij putarunt, quia nequè illa matrimonij libertatem impedit, corrigit tamen dictas duas primas Constitutiones Federici, atque sic antiquata fuit altera Constitutio incipien. *Dotarium*, concernens licentiam constituendi dotarium super feudis, vt per *Capic. Latr. consult.* 29. *num.* 31.

Dicta Capitula confirmationis robur minimè obtinuerant, defunctisq; Martino, & Carolo Primo, Honorius Quartus Martini successor, ad petitionem eiusdem Caroli Secundi, tunc Regis, aliqua ordinauit Capitula nuncupata *Papæ*
13 *Honorij*, dictorum præcedentium Capitulorum in planitie Sancti Martini in parte confirmatoria, & in parte reformatoria, & præsertim reformatum fuit dictum Capitulum in ea parte, in qua prohibètur feuda dari in dotem sine assensu.

An autem dicta Capitula Papæ Honorij fuerint in Regno acceptata, & ad vsum redacta, siuè contrario vsu abolita, variant scribentes, vt videri potest apud *Marcian. iun.* benè de materia tractantem *disput.*3., hoc vnum tamen est certum, quod siuè ex dicto Capitulo, *Item statuimus* edito in planitie Sancti Martini, siuè ex constitutione *Constitutionem Diuæ memoriæ* à dicto Capitulo confirmata, nulla ratione habita Capitulorum Honorij, vsu receptum est, quod firma remanente matrimonij libertate, tàm intrà, quàm extrà Regnum, feuda, siuè æstimata, siuè inæstimata, & siuè à Patre, vel alio siuè à seipsa, in dotem absquè assensu dari non possunt, vt per *Aponte loc. cit. n.* 11. & 12. & 44., atquè hoc iure viuitur, quia sic praxis docet.

Quid autem sit de feudorum obligatione pro dote soluenda, seù restituenda, habetur in *Neapolitana*, *seù &c. hoc eod. tit.* vbi de materia dictę gratiæ, seù assensus generalis super dote.

EA-

EADEM

INTER EASDEM PARTES.

Casus non decisus, sed solùm examinatus pro directione, & veritate in congressu.

De contributione ad debita Feudatarij defuncti facienda per hæredem in feudalibus, & illum in allodialibus, Et àn possit aliter per Feudatarium morientē disponi, grauando vnum solum.

Hærede in feudalibus non agnoscente, vel repudiante successionem, itaut ex lege Inuestituræ feudum alteri proximiori aperiatur, àn iste teneatur ad dictam contributionem, eo modo, quo per morientem ordinata fuit.

SVMMARIVM.

1 *Feuda in Regno Neapolis sunt mixta, & haberi non possunt sinè hæreditaria qualitate Feudatarij defuncti.*

2 *Iuxtà Rotæ opinionem in feudis mixtis non requiritur ista qualitas, sed sufficit esse hæres primi acquirentis, sed hæc opinio non seruatur in Regno Neapolitano.*

3 *Opinio Regnicolarum procedit etiamsi hæres sanguinis succedat in feudo contrà voluntatem morientis.*

4 *Tenetur proindè ad onera etiam sinè assensu, & facto legato feudi, àn teneatur ad æstimationem.*

5 *Successor pro debito, vel onere sibi adiecto, absque Regio assensu, cogi potest actione personali ad vendendum feudum, ut ità impleat.*

6 *Quæ differentia sit, inter debita contracta, vel onera imposita cum assensu, vel sinè.*

7 *In feudis, àn habeat locum titulus de separationibus, & àn Creditores defuncti præferantur Creditoribus hæredis.*

8 *De contributione pro rata bonorum facienda intèr hæredem in feudalibus, & illum in allodialibus.*

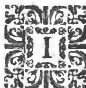
9 *Hæres particularis vel legatarius vnius feudi, àn teneatur ad Contributionem.*

10 *Dicta Contributio potest per defunctum remitti, & disponi, quod vnus, & non alter ad debita teneatur.*

11 *Quandò dicatur grauamen directum ad ipsum feudum, vel potiùs ad personam successoris, seù feudi prætium.*

12 *Si proximior in feudo institutus non curet successionem, quæ alteri proximè venienti aperiatur, hic tenetur ad debita, & onera defuncti.*

DISC. XXI.

IN eadem causa, de qua *disc. præcedenti*, & intèr easdē partes, ex facti circumstantijs veniebat supradictus articulus disputandus, ideòque in cōgressu per Burghesij Aduocatos examinatus, quia feudum Rossani fuerat in specie grauatum quibusdam debitis à Burghesio solutis, ad quæ Principissa se non teneri prætendebat, quia non ille, qui per morientem grauatus erat, sed alter, eo non curante successionem, in feudo successerat.

Pro faciliori materiæ notitia inducenda in Collegis alioquin doctissimis, sed has particulares Regni materias excusabiliter non multùm callentes, cum etiam in ipsismet Regnicolis non versantibus in Tribunalibus S. Consilij, & Regiæ Cameræ summariæ id contingat, vt aduertitur etiam *in Panormitana hoc eod. tit.*, oportunum censui firmare illas propositiones, quæ apud Regnicolas, tanquàm hodiè notoriæ venirent præsupponendæ, quod nempè feuda Regni Neapolitani, quorum Inuestitura est, *pro te, & hæredibus ex corpore legiti-*
1 *mè descendentibus*, sunt mixta, sanguinis nempè, ac hæreditariam qualitatem postulantia, quia deferri non possunt, nisi ad vocatos à lege Inuestituræ intrà gradus à Regni Constitutionibus præscriptos, & per gratias ampliatos, qui tamen succedere non possunt, nisi cum qualitate hæreditaria, quia ipsius Regni feudum, à quo ista subfeuda regulanda sunt, est etiam hæreditarium *Afflict. decis.* 140. *Capic. inuest. feudal. verbo feudorum ge-*

genera *verſ. hæreditaria Franch.dec.* 387. *num.* 5. *Rouit. pragm.* 4. *de feud. num.* 95. *&* 124. *Aponte de poteſtate Proreg.tit.de aſſenſ. Reg. ſuper dot.* §. 3. *num.* 16. *Gizzarell. dec.* 28., & cæteri paſſim, quià eſt principium abſolutum.

Et licèt Rota, ex magis communi DD.
2 opinione, conſtanter teneat, in feudis mixtis, neceſſariam non eſſe hæreditariam qualitatem reſpectu vltimi morientis, ſed ſufficere reſpectu primi acquirentis, atquè per hæredem ſanguinis non ſtare, quin ſit hæres rei familiaris, vt habetur *deciſ.* 482. *num. vltimo, &* 499. *num.* 5. *p.* 5. *recentiorum*, & ſæpè in alijs, quià eſt pariter concluſio in Rota, & Curia Romana receptiſſima, vt pluries *ſub tit. de emphyteuſi*; in Regno tamen recepta eſt contraria, vt ſcilicèt requiratur qualitas hæreditaria, reſpectu vltimi morientis, etiam ſi hæres ſanguinis vocatus à lege Inueſtituræ veniat ad ſucceſſionē
3 contrà iudicium defuncti, quià ſcilicèt hic alteri feudum reliquerit, quod hæres ſanguinis vendicat ex lege Inueſtituræ, nam adhùc tenetur habere qualitatem hæreditariam, ac factum defuncti ratum habere, vt reprobata ſententia *Curtij, vtriuſque Annæ, & aliorum*, veriorem, ac receptam firmant *Franch. dec.* 1. *&* 704. *Minad. conſ.* 10. *num.* 20., *Aponte de poteſtate Proreg.dicto tit.de aſſenſ.Reg. ſuper dot.* §. 3. *num.* 13. *& ſeqq. & conſ.* 13. *&* 52. *lib.* 1. *Rouit. ſuper pragm.* 4. *de feud. num.* 96. *& ſeqq.* ex profeſſo *Gizzarell. dec.* 28., & cæteri communiter.

Vndè ſequitur, ſucceſſorem feudi te-
4 neri ſeruare, ac ratum habere factum defuncti, eiuſque debita ſoluere, eo modo quo quilibet hæres in allodialibus tenetur, iuxtà terminos *text. in l.cum à matre C. de rei vendic.*, nequè Inuentarium ſuffragatur, quià ipſum feudum, eiuſque integer valor dicitur eſſe in hæreditate, Idque verum, etiam in eo onere, quod indebitè, & contrà formam Inueſtituræ, ſeù contrà Iuris diſpoſitionem, feudatarius adiecerit, quià nempè per viam legati, ſeù alterius particularis diſpoſitionis per vltimam voluntatem ordinatæ, feudum extraneo, ſeù remotiori reliquerit, quià tenetur ad æſtimationem iuxtà vnam opinionem, quamuis non leuitèr controuerſam, de qua *Franch. dicta deciſ.* 1. *Apont. conſ.* 88. *lib.* 1. *Merlin. controu.* 60., *&* 81. *lib.* 2. *Lanar. iun. in addit. ad Lanar. ſenior. in cap.* 1. *de ſucceſſ. feud. ex numer.* 40., & alij apud eos deducti.

Secus concludentes in diſpoſitione concepta per viam inſtitutionis vniuerſalis, potius ex defectu voluntatis, ſuper qua vertitur quæſtio, quàm ex defectu poteſtatis, quià feudatarius, etiam ſine Regio aſſenſu grauare poteſt perſonam
5 ſucceſſoris ad onera ſibi benè viſa vſq; ad integrū valorē feudi, in quo ſi vult ſuccedere, tenetur ſeruare defuncti voluntatē, per quam cogi poteſt in actione perſonali ad vendendum feudum, vt ex eius pretio Teſtatoris voluntatem adimpleat *Franch. dicta deciſ.* 1., *&* 704. *Gizzarell. dicta deciſ.* 28. *Aponte*, & cæteri ſuprà allegati.

Eaque ſolum differentia dignoſcitur
6 inter onera, quæ per feudatarium adijciuntur cum Regio aſſenſu, & alia ſinè, quod pro primis afficitur ipſum corpus feudi, ad quod ille, cuius fauore diſpoſitum eſt, Ius vel actionem realem habet cum priuilegio anterioritatis, etiam in præiudiciū Domini directi in caſu deuolutionis, Pro alijs verò ipſum corpus feudi nullatenus affectum remanet, tàm quoad Domini præiudicium, quàm etiā, vt ille in quem diſpoſitum eſt, nullum ius, vel actionem realem ad feudum habeat, neque concurſum prætendere valeat cum Creditoribus; vel alijs aſſenſum habētibus, quamuis poſterioribus, quinimò etiam cum Creditoribus ipſius hæredis, & ſucceſſoris, quià in feudis locum non habet titulus de ſeparationi-
7 bus, vt verius, ac ita deciſum probant *Theodor. alleg.* 83. reiecta opinione *Annæ allegat.* 30., *& Apont. de poteſtate Proreg. tit. de refut. feud.* §. 8. vt apud Theodor., in cuius indiuiduo caſu ſcripſit in contrariū *Capic. Latr. conſult.* 99. & ſuccubuit, atque dictam primam opinionem audio in illis Tribunalibus eſſe receptam, ſed reſpectu ipſius ſucceſſoris, vt ad onera implenda teneatur, certum eſt nihil referre, an adſit, vel nè regius aſſenſus, quatenùs hæreditariæ vires ſuppetant, feudi valore in illis computato.

Sequitur exindè, quod quicquid ſit in terminis Iuris communis, circa Contributionem inter hæredem in feudalibus, ac illum in allodialibus ad debita defun-

cto, de quo plenè, ac elaboratè *Fabius de Anna consil.* 4. *num.* 5. *& seqq.*, vbi plures refert opiniones, in Regno receptum est, inter istos hæredes Contributionem æqualitèr faciendam esse proportionabilitèr pro rata valoris bonorum, siuè debita contracta sint cum assensu, vel sinè, ac etiam si pro eis sola feudalia, vel econuersò sola allodialia obligata sint, *Freccia de subfeud. lib.* 3. *tit. de differ. intèr feud. differen.* 13. *Capic. decis.* 198. *Franch. decis.* 1. *num.* 24. *&* 41. *& decis.* 159. *Galeot. lib.* 2. *controu.* 21. *num.* 29. *cum seqq. Aponte de potestate Proreg. tit. de assensu reg. super dote* §. 3. *n.* 8. *de Marin. resol.* 162. *lib.* 1. *Capic. Latr. consult.* 9. *n.* 1. *& consult.* 10. *nu.* 19. *ac ceteri.*

9 Duplicem tamen ista Contributionis conclusio limitationem recipit, vna est respectu illius successoris feudi, qui dici non potest hæres, & successor vniuersalis in feudalibus, sed tantùm hæres particularis alicuius feudi, ex pluribus, quæ Feudatarius defunctus possidebat, quia tunc, adinstàr legatarij, seù hæredis particularis, non tenetur ad onera, *Marescot. lib.* 1. *var. cap.* 96. *num.* 6. *latè Capic. Latr. dicta consult.* 9. *num.* 16. *& seqq. & plenius consult.* 10. *num.* 21. *& seqq. & per tot.*

10 Altera, vbi contraria accedit defuncti voluntas expressa, vel coniecturalis, quia nempè eius intentio sit, vt vnus hæredum, & non alter integrum onus substineat, quia tunc defuncti voluntas est seruanda *Franch. dicta decis.* 1. *num. vlt. Galeot. dicta controu.* 22. *num.* 2. *per tot. Apont. d.* §. 3. *num.* 22. *Capic. Latr. d. consult.* 9. *&* 10. *& habetur in Romana Contributionis de Columna dist. sequenti.*

11 Et ideò cum in isto casu onus solutionis debiti, de quo erat controuersia, in Testamento adiectum esset feudo Rossani, ex ipso solùm dicebam adimplendum esse, nil obstante, quod adiectio oneris facta esset ipsi feudo, & non personæ, quia cum non versaremur in onere reali, puta fideicommissi, Seruitutis, vel simili, quod ipsum corpus feudi percutiat, ad quem effectum consideratur per feudistas nullitas dispositionis, sed in debito pecuniario, ex valore potiùs quàm ex substantia feudi soluendo, clarè constare dicebam, Testatoris voluntatem, quamuis per Testamenti Scriptorem non benè explicatam, directam esse ad grauandam personam successoris, seù pretium feudi, ideòque potiùs substantia verisimilis voluntatis, quàm cortex, & figura verborum attendenda est, vt in simili *Rouit. dicta pragm.* 4. *de feud. num.* 79. *& seqq. & num.* 109. *cum seqq.*, maximè dùm in Testamento continetur clausula, *omni modo meliori*, per quam substinetur actus, qui gestus dicitur, eo modo, quo geri, & substineri potest, vt in his terminis *Rouit. dicta pragm.* 4. *num.* 79., illud enim propriè dicitur onus feudi, quod tangit ipsum feudum, eiusque onus intrinsecum, & connaturale dicitur ex benè deductis per *Fab. de Ann. cons.* 4. *num.* 17. *cum pluribus seqq.*

12 Nihil proindè referre dicebam, quod hæres in dicto feudo institutus non curauerit illius successionem agnoscere, vndè successio alteri proximiori delata sit, quia cum hic venire non potuerit, nisi cum qualitate hæreditaria, euitare non poterat onerum supportationem, & implementum, eo modo quo Testator mandauit iuxtà terminos *dicti textus in l. cum à matre, Rosenthal. cap.* 7. *concl.* 20. *num.* 12. *& seqq.*, aliàs enim satis de facili præmissis fraus fieri posset per collusionem inter proximiorem à defuncto institutum, & sequentem in gradu, & hæc (in congressu desuper habito) veritas reputata fuit, licèt controuersia vlteriorem disputationis progressum non habuerit.

RO-

ROMANA COMTRIBVTIONIS DE COLVMNA.

Responsum beneuolum pro veritate datum ad petitionem M. Comestabilis Columnæ Cum Cardinali Columna Fratre.

De eadem materia Contributionis inter hæredes Patrimonij feudalis, & allodialis.

Et àn id procedat, vbi patrimonia sunt posita in diuersis Prouincijs, vel Principatibus.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Debitum Feudatarij soluendum est tàm ex patrimonio feudali, quàm ex allodiali, & per vtriusque patrimonij hæredes pro rata.*

3 *Duplicitas patrimonij feudalis, & allodialis quomodò in vno consideretur in ordine ad Creditores, & de concursu inter eos.*

4 *Et de duplicitate, seù diuersitate patrimoniorū ob diuersitatem Prouinciarū, seù Principatuum.*

5 *Contributio hæredum diuersorum patrimoniorum ad soluenda debita defuncti cessat ex eiusdem expressa, vel etiam coniecturali voluntate.*

DISC. XXII.

1 PHILIPPVS M. Comestabilis Columna, Vir in Vrbe magni nominis, multa possidens Castra, & bona Iurisdictionalia in statu Ecclesiastico, pluraque feuda in Regno Neapolitano, in omnibus dictis bonis Status Ecclesiastici instituit hæredem Cardinalem Hieronymum eius filium secundogenitum, in feudis verò Regni instituit Principem Buteræ primogenitum, cui deindè absquè successore decedenti, successit Marcus Antonius tertiogenitus laicus, & capax (cum Ecclesiastici sint incapaces successionis illorum feudorum), *vt in Venafren. successionis feudorum*, & in alijs *hoc eod. tit.*; Vndè cum per dicti Testatoris maiores, quidam Census ducatorum 3150. pro sorte ducatorū 70. m. super dictis feudis in Regno existentibus impositus esset, beneuolè dictus M. Comestabilis Marcus Antonius petijt responsum pro veritate, àn ad aliquam dicti debiti Contributionem teneretur Cardinalis aliorum bonorū hæres, huius petitionis conscius.

2 Ex firmatis *discursu præcedenti*, plana videbatur affirmatiua resolutio, vt scilicèt vtriusque hæredis æqualis pro rata bonorum esse deberet Contributio, quāuis super vna tantùm bonorum specie debitum esset impositum, maximè quia non vnius, vel alterius occasione impositum erat, sed ex causa indifferenti concernente obligationem personalem vtriusque patrimonij possessoris, & sic omnia bona, pro dotanda scilicet filia, ac etiam quia licèt Census super illis feudis, tanquàm super fundo certo impositus esset ad satisfaciendum Apostolicis Constitutionibus super forma creandi Census, erant tamen omnia bona pro eius solutione obligata, quod non implicat, vt benè *Franch. dec. 159. num. 8. Cenc. de Cens. q. 41. n. 9. & per tot. Mantica dec. 302. n. 10.*

3 Et licèt in Feudatario tanquàm milite detur duplicitas patrimonij, ac duplicitas hæredis, paganici scilicèt, & militaris, quorum distinctio datur, itaùt Creditores, vnius patrimonij intuitu, vel occasione contrahentes, non concurrant cum alijs alterius patrimonij, iuxtà terminos *textus in l. si certarum §. Iulianus ff. de militar. testam. vbi DD., de quibus Fab. de Anna consil. 4. n. 9. Rouit. dec. 45. num. 3. & 4. Salgad. in Laberint. par. 1. cap. 9. num. 48. & seqq. & par. 2. cap. 12. num. 68. & seqq.*, attamen cessat ratio intuitus particularis, cum debitum sit indifferens, ac etiam quia vbi bona paganica, & militaria sunt in eodē Regno, receptissima est dicta æqualis Contributio, nulla facta distinctione occasionis, nisi agatur de onere merè reali, & intrinseco vnius, & non alterius rei, vt latè *Fab. de Anna d. consil. 4. & cæteri in præcedenti discursu.*

Difficultatem tamen non leuem in hoc resultare considerabam ex patrimonio-

niorum diuersitate in diuersis prouincijs, vel Principatibus existentium, cum omnes auctoritates allegatæ *in præcedenti.*, supponant existentiam bonorum vtriusque qualitatis in eodem Principatu, nec de facili descendant ad istos terminos, In quibus dici posse videtur, patrimonia cõsideranda esse tanquàm omninò diuersa, & separata; licèt enim situatio bonorum in diuersis locis, & prouincijs non constituat patrimoniorum diuersitatem, *l. Iurisperitos §. cum oriundus ff. de excusat. tutor. Roman. cons.* 81., Quia hæreditas cuiusque hominis, tanquàm persona ficta ipsum defunctum representans, semper in iure nostro in singulari numero enunciatur *l. hæreditas 61. ff. de acquiren. rerum dom. l. 1. §. Scæuola ff. si is, qui testamento liber esse iussus erit, cum concordan.*, ac etiã, quia fictio non potest operari vltrà veritatem, nequè productum esse magis, quàm producens; Vndè sicùt persona vera defuncti vna erat, ità vna esse debet persona ficta, quæ illam sub nomine hæreditatis repræsentat, maximè ad effectum æris alieni, cum debitoris persona obligata non possit Creditoribus præiudicare, ac eis tollere Ius, quod habent quæsitum ad omnia eius bona, vbi præsertim cessat ratio particularis contemplationis per Creditores habitæ in bonis vnius, & non alterius patrimonij, seù vnius, & non alterius negotiationis, vt in materia *Salgad. locis citatis, & Rota dec.* 228. *nu.* 34. & 35. *par.* 8. *rec., dec.* 131. *num.* 24. & *seqq. par.* 9. & *coràm Roias dec.* 268. *num.* 20., super quo puncto nihil statuendum duxi, cum de illo non ageretur.

4

Attamen id percutit commodum, & fauorem Creditorum, quatenus hæres vnius patrimonij obijciat, quod contrà eum non competat actio, secùs quoàd ipsos hæredes inter se, quia vbi non in omnibus bonis pariformitèr eodem iure communi succeditur, sed diuersa est causa successionis vnius, ac alterius patrimonij, tunc defunctus dicitur constituere duas personas omninò diuersas, ideòque duos habere potest hæredes, ac duas habet diuersas hæreditates, vt latè deducitur apud *Bellon. iun. de iur. accresc. c.* 10. *quæst.* 24. *Merlin. dec.* 353. *num.* 34. & *seqq. Roias dec.* 157. *num.* 8. & *benè dicta decis.* 228. *num.* 24. & *seqq. p.* 8. & conferunt, quæ habẽtur *in Massanen. locationis pro Principe Ludouisio sub tit. de iurisdict. & foro competen.*, & hic videbatur casus, quia in feudis Regni diuerso Iure succeditur, quàm in bonis Status Ecclesiastici, cum illa ex lege Inuestituræ, ac legibus particularibus non deferantur, nisi certo generi personarum, hæc autem sint merè hæreditaria ad omnes transmissibilia.

Verùm ista consideratio vrgere non videbatur, quia dicta conclusio, per quã distinguuntur patrimonia, procedit, vbi diuerso iure ex potentia Statuti succeditur, etiam contrà defuncti voluntatem, secùs vbi diuersitas pendet à voluntate morientis, vt in præsenti, quia nisi ipse disposuisset, etiam primogenitus successisset æqualitèr in istis bonis Status Ecclesiastici, & ratio diuersæ successionis feudorum non tollit rationem contributionis, nàm etiam, vbi feudalia, & allodialia sunt in eadẽ prouincia, adhùc diuerso iure succeditur, & tamen locus est contributioni, ad quod etiam conferunt, quæ habentur *in Romana contributionis de Cesijs hoc eodem tit. ad materiam Bullæ Baronum.*

5 Ex alio autem potentiori motiuo põderabam posse dubitari contrà M. Comestabilem feudorum successorem, quod nempè data etiam regula Contributionis, illa limitatur ex contraria defuncti voluntate, vt in præcedenti etiam discursu deductum habetur, dictamque voluntatem sufficere etiam coniecturalem, & præsumptinam firmant in specie *Capic. Latr. consult.* 9. & 10. & *Galeot. lib.* 2. *controu.* 21. & 22., Satis autem defuncti voluntas colligebatur ex modo disponendi, dùm primogenito, feudorum successori, nihil de bonis Status Ecclesiastici relinquere voluit, sed illud patrimonium in Regno existens, quale quale sit, & cũ suis oneribus, fortè neque in eo illum instituturus, si potuisset non relinquere, vt plures facti circumstantiæ suadebant, itaut voluerit ista patrimonia omninò separare, ac pro diuersis habere, Et ex hoc motiuo potiùs quàm ex primo, quamuis non omninò determinatè, respondi aliquam habere difficultatem contrà requirentem.

Q Ali-

Aliqua verò ad materiam Contributionis inter plures Successores in casu peregrino habentur infrà *ad materiam Bullæ Baronum in dicta Romana Contributionis de Cesijs*.

ROMANA DONATIONIS

Scut. 30. m.

PRO

CARDINALI SABELLO PERETTO TVNC ABBATE,

CVM

PRINCIPE BERNARDINO SABELLO EIVS PATRE.

Casus decisus per A. C. pro Cardinali.

Census, vel creditum acquisitum per Feudatarium super feudo per ipsum possesso, àn extinguatur, vel potiùs subsistat, eoque defuncto spectet ad eius hæredem allodialem.

Vel saltem Hæreditati allodiali debeatur dicti census, vel crediti extincti summa æquiualens tanquàm melioramenti pretium.

Et de confusione actionum eius, qui est creditor Feudatarij defuncti, & succedit in feudo &c.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Agens ad obseruantiam contractus correspectiui docere debet de implemento ex parte sua.*

3 *Renunciatio facta successioni feudi, vel fideicommissi ad fauorem alicuius nō obstat renuncianti, vbi renunciatarij, vel eius hæredis ampliùs nō interest, quia fit incapax.*

4 *Renuncians feudis ad fauorem incapacis, àn teneatur pati, quod hic percipiat feudi commoditatem, & emolumentum.*

5 *Obseruantia est interpres contractuum, & voluntatis contrahentium.*

6 *Feuda Regni Neapolitani magis regulātur à legibus Regni, & illorum Sapientum interpretibus, quàm à Iure communi feudorum.*

7 *Census super feudo acquisitus titulo allodiali per Feudatarium, àn extinguatur ratione incompatibilitatis, vel adhuc subsistat.*

8 *Census pertinens ad hæredem, vel possessorem rei debitoris, àn restituta hæreditate, vel euicta re reuiuiscat.*

8 *De duplici patrimonio feudali, & allodiali concurrente in Feudatario ad euitandam dictam incompatibilitatem.*

10 *Melioramenta facta in feudo, àn & quomodò spectent ad successorem in allodialibus.*

11 *De contributione vtriusque hæredis feudalis, & allodialis ad debita Feudatarij defuncti.*

DISC. XXIII.

1 MARIÆ Felici filiæ Princeps Perettus, vltrà condignam dotem ei constitutam pro matrimonio contracto cū Albani Principe Bernardino Sabello, intuitu amplissimæ renunciationis, tàm pro se quàm pro eius filijs, factæ ad fauorem Patris, & Abbatis Francisci Fratris, qui posteà fuit Cardinalis de Montealto nuncupatus, de bonis feudalibus, & allodialibus, & quibuscumque Iuribus, & successionibus, intrà, & extrà Statū Ecclesiasticum, ac vbique existentibus, donationem fecit scut. 30.m. post ipsius Principis donatoris, ac dicti Francisci filij, & Fratris respectiuè mortem præstandis. Vndè sequuta morte patris, cuius fuit hæres vniuersalis in allodialibus dictus Franciscus Filius, cum hic moriens hæredem instituisset Abbatem Paulum Sabellum ex præfata Sorore Nepotem postmodum ad Cardinalatus apicem quoque euectum, dictaque Maria Felix hæredem instituisset præfatum Principem Bernardinum Virum, iste pulsare cœpit coràm A.C. eius filium, tanquam dicti Cardinalis de Montealto hæredem, ad solutionē dictorum scut. 30. m., quorum dies iàm cesserat, & clarè fundatam dicebat eius in-

intentionem in publico, & liquido instrumento faciente probationem probatam.

Ex parte verò rei conuenti, Ego, qui eius iura tuebar, replicabam, donationem prædictam factam esse intuitu, & contemplatione renunciationis, & quatenùs illam seruaret, eique acquiesceret, ideòque sibi obstare defectum adimplementi, cuius exceptio in quocumque iudicio quantumuis executiuo, & priuilegiato admittitur, agens enim ex contractu correspectiuo continente implementũ hinc
2 indè, docere priùs debet se ex parte sua impleuisse *Gallesf. de Oblig. Camer. par. 4. q. 1. num. 7. & seqq. vbi Zacch. num. 85. & seqq. Caualer. dec. 307. & 338. Gregor. dec. 261. Rota dec. 7. par. 11. rec. cum concord. per adden. ad dec. 542. par. 4. rec. tom. 3.*

Tantum autem abesse dicebam doceri de implemento, quod immò cõstabat de contrauentione, dum dicta renuncians veniens contrà renunciationem, obtinuerat paternam successionem in Principatu Venafri, & Comitatu Celani, alijsque feudis in Regno existentibus, etiam viuente iam fratre renunciatario, & cum feudis quoque occupauerat multa bona allodialia intrà eorum fines existentia, prout sunt quædam montaneę, Molendina, domus, & alia prædia.

Ecòtrà verò ex parte actoris dicebatur feudorũ successionem nullũ causasse, vel causare præiudiciũ fratri vel eius hęredibus renunciatarijs, stante ipsorum incapacitate ratione status clericalis, qua incapacitate accedente, iuris regula est,
3 feuda vel bona huiusmodi non censeri sub renunciatione comprehensa, ex deficiente verisimili voluntate, tàm renunciantis quàm renunciatarij, quę censetur renunciationem acquirere voluisse, vt sibi, & suis prosit, non autem vt Domino vel remotioribus non contemplatis locus fiat, iuxtà magistralem theoricam *Bar. in l. qui Romæ §. duo Fratres num. 24. ff. de verb. oblig. & cons. 58.*, quam esse communiter receptam firmant *Peregrin. Bero., Ciriac. Fulgin. Rota Romana, & cæteri cumulati in Mantuana feudi seu Bonorum hoc tit., & in tit. de renunciationibus in Romana seù Vrbeuetana successionis; & in Romana fideicommissi de Steccatis*, Eò magis quià hanc voluntatem à iure subintellectam, expresśe idem frater viuens declarauit, dum in controuersia inter dictam sororem, & remotiores coniunctos, Sorori potius super dicta successione, assensum, assistentiã, & auxilium pręstitit.

Et quidem respectu dictorum feudorum, ex præmissis rationibus admittebã responsionem tanquam veram, sed per modum motiuandi dicebam, id quidem
4 benè procedere respectu successionis in ipso corpore feudi, cuius renunciatarius erat incapax, secùs autem quoad eius pretium seù fructuum, & emolumentorum commoditatem, quorum est capax ille qui esset feudorum incapax, ex deductis in *Tiburtina Castrorum, & in Romana seù Status Ecclesiastici Infeudationum hoc eodem titulo.*

Quod clarius procedere dicebam ex eiusdem Principissæ declarata voluntate, dum assensum præstitit, vt dictus eius frater, quamuis incapax, tenutam, & administrationem haberet, ac omnimodam commoditatem feudorum donec vixit; Obseruantia enim dicitur optima interpres, non solùm legum, sed etiam
5 contractuum, & voluntatis contrahentium ex deductis per *Barbos. in l. post dotem num. 47. & seqq. ff. solut. matrim.*, & plenè alijs cumulatis in terminis interpretationis contractuum, & voluntatis contrahentium habetur per *Rot. dec. 199. num. 12. & 13. par. 10. & 323. num. 13. par. 11. rec.*

In hoc autem motiuo non multùm
6 immoratum fuit, quià cum alia longè clariora suppeterent, incongruum videbatur istas altiores inspectiones assumere, præsertim vbi peculiaris materia huiusmodi feudorum Regni non est adeò manualis, cũ vt aliàs insinuatum est, tota ferè pẽdere videatur, potius ab illis legibus particularibus, vel illorum Sapientũ interpretationibus, quàm à iure cõmuni feudorum. Idcirco suspensa exceptione non implementi respectu feudalium, dicebam illam obstare respectu allodialiũ, quorum non dubitabatur Cardinalem renunciatarium, eiusque hæredes esse capaces.

Insistebant scribentes pro actore super excludenda contrauentione ex capite ignorantiæ, quod scilicèt Principissa eiusque ministri, in adeptione possessionis, & fructuum perceptione post mor-

tem Cardinalis, ignorassent quęnam essent allodialia, omniaque credidissent feudalia, facili tamen negocio replicabam prorsus inanem fuisse laborem adhibitum super hoc puncto, in quo adeò insudauerant scribentes cum aliquo laborioso auctoritatum cumulo extrà causæ necessitatem vel oportunitatem, quoniam possessio, seù non dimissio cum fructuum restitutione, non deducebatur tanquam contrauentio pro incurrenda caducitate, ad quem effectum ignorantia prodest, sed deducebatur tanquam defectus implementi, de quo priùs actor ostendere debet, dimittendo scilicèt dicta bona, & fructus perceptos, ex quibus etiam creditum ab Actore prætensum, erat illiquidum, vndè cum hoc fundamentum congruam non haberet responsionem, & bona allodialia, quorum fructibus actor potiebatur, essent longè maioris importantię, ideò à causæ prosequutione abstinuit, & Iudex reo sententiam absolutoriam concessit.

Occasione verò discutiendi, quænam essent bona allodialia ad dicti Principis Peretti feudatarij defuncti allodialē hæreditatē spectantia, discussum fuit, àn Census scut. 250. m. super huiusmodi
7 feudis pro illis emendis impositus ad fauorem Cardinalis senioris de Montealto, qui erat dicti Principis germanus frater, ac per Cardinalem eidem Principi donatus fuerat, adhuc subsisteret, atque ad dictam hæreditatem allodialem spectaret; & pro affirmatiua probanda, nè aliorum dicta transcriberentur, allegata fuit plena indiuiudalis *resolutio 21. lib. 2. de Marin.*, benè probantis pignus, vel hypothecam super bonis proprijs alicui resolutioni subiectis posse consistere, si non actu, donec durat dominium propter incompatibilitatem, vt vnus, & idem sit debitor, & creditor, quodque seruitutem habeat in re propria, quę incompatibilitas adhuc euitabilis videtur propter duplicitatem personæ, quam vnus, & idem representare potest, vt latè post *Molin. Casanatta, & alios* probat in consimilibus terminis possessoris maioratus *Salgad. in labyrint par. 2. cap. 7. num. 26. & 27.*

Saltem habitualiter, itaùt interim non moriatur, sed dormiat, ac sequuta resolutione dominij ipsorum bonorum, ex qua resultabat incompatibilitas, reuiuiscat tanquàm à somno, non tanquam à morte, vt in Creditore, cui reuocabiliter delata fuit hæreditas debitoris, vel in Creditore censuario, qui etiam reuocabiliter rem censitam acquisiuit, vt hæ-
8 reditate restituta, vel re euicta, idem Census reuiuiscat, probant auctoritates cumulatæ per *Marin. & Salgad. vbi suprà*, & admittit *Rota dec. 278. par. 5. rec. repetita post Cenc. de Censi. decis. 530. dec. 297. par. 10. & dec. 6. par. 11. rec. cum alijs per adden. ad Buratt. dec. 645. num. 16. & 17.* nisi ad actum talem processum esset, per quem formalis extinctio iam sequuta dicatur, quià tunc de priuatione ad habitum non datur regressus *vt in dictis decisionibus 297. par. 10. & 6. par. 11. &* habetur *in Romana reuiuiscentiæ censuum hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum*.

Et licèt non improbabilis videretur dubitandi ratio excitata apud *Marin. dicta resol. 21. num. 14.* quod scilicèt pręmissa procedant, vbi ius possessoris omninò resoluitur, itaùt sequuta eius morte, dominium transeat ad diuersam personam iure proprio independenter ab eo, qui est creditor; secùs autem in huiusmodi feudis Regni habentibus qualitatem hæreditariam, per quam illorum successor in omnibus defuncti creditoris personam representare dicitur, perindè ac si ipse viueret, cum hæres dicatur Dominus, & possessor nomine defuncti, vndè propterea non tollitur obiectum incompatibilitatis.

Attamen vltrà responsionem datam per *Marin.*, quod scilicèt hæres habet corpus feudi iure proprio independenter, & contrà defuncti voluntatem iuxtà *decisionem primam Franchi*, quæ respōsio parùm tuta videbatur, quià si successor possidet corpus feudi iure proprio independenter à defuncto, & etiam contrà eius voluntatem, possidet tamen pretium
9 feudi dependenter à defuncto, & tanquā ipsum verè representans, vndè propterea adhuc subsistit incōpatibilitas, quod idem sit debitor, & creditor.

Dicebam meliorem pro meo iudicio responsionem resultare ab omnimoda distinctione patrimoniorum, quæ datur in feudatario, tanquàm milite habente duplex patrimonium, ac duplicem omnino

nò diuersum hæredem, paganicum, scilicèt, & militarem seù Castrensem, & inter quæ patrimonia, tanquàm distincta quamuis ab vna persona prouenientia, rectè dari potest concursus actionis, & passionis, vt nempè vnus hæres dici possit alterius creditor, & sic Census prædictus acquisitus patrimonio paganico, rectè per huius patrimonij hæredē possideri potest super feudis ad omninò diuersum patrimonium spectantibus, itaùt Ius possessoris considerati tanquàm repræsentantis patrimonium feudale, dicatur omninò resolutum, eodem modo, quo defuncto possessore feudi pacti, & prouidentiæ, omninò separata remanent iura, & credita spectantia ad patrimonium allodiale feudatarij morientis, seù defuncto possessore fideicommissi, vel Maioratus remaneant illęsa, & præseruata iura propria, idemq; de possessore beneficij cum similibus; Et hæc ratio duplicitatis, ac omnimodæ diuersitatis patrimoniorū solidior credebatur pro tollendo obiecto.

Prætereà, vbi etiàm super præmissis aliqua subesse posset difficultas, illam percutere dicebam vitam, & durationem ipsius Contractus censualis, propter cursum fructuum, aliosquè effectus indè resultantes, vndè quicquid esset de prædictis, adhuc tamen ad effectum de quo agitur, omnis difficultas cessabat, quia saltem æquiualens summa dicti Census, seù eius sortis, debita erat per successorem feudi patrimonio allodiali, tanquam pretium melioramentorū, quæ vbi sunt extrinseca, & separabilia spectant in dominio ad hæredem allodialem illa retinentem, vbi verò sunt intrinseca, & inseparabilia pertinent ad eumdem hæredem allodialem iure crediti quantitatis pro ipsorum melioramentorum valore, nisi de animo donandi feudo, eiusque successori constaret, vt luculenter probat *de Marin. dicta resol. 21. num. 24. & seqq.*

11 Motiuabāt doctè aliqui meci pro hac parte scribentes de confusione actionū, quod scilicèt cum Principissa creditrix ex causa dictæ donationis, esset hæres in feudalibus Principis Patris, & debitoris, ità inducta esset actionum confusio, verùm ego aduertebam motiuum non subsistere in totum, sed solùm pro virili regulanda proportionabiliter ex quantitate bonorum vtriusque patrimonij, quoniam quicquid certent DD. circà debita contracta per feudatarium defunctum, àn soluenda sint per successorem feudorum vel per illum allodialium, de quo plenè *Fab. de Ann. cons. 7.* vbi varias opiniones refert, in Regno receptum est, debita æqualiter iuxtà vires, & proportionem bonorum, spectarè ad vtrumque hæredem cum æquali concursu, & contributione, nulla facta distinctione, an super vna, vel altera bonorum specie imposita, vel vnius, vel alterius patrimonij occasione contracta, vt per eumdem *Fab. de Ann. dicto cons. 4. Apont. cons. 13. & 52. lib. 1. Franch. decis. 559. & 704. Capic. Latr. consult. 9. & 10.*, & habetur actum *in Romana Contributionis de Columna, & in Rossanen. seu Romana hoc eod. tit.* vndè propterea, neque intrabāt termini *text. in l. si cui militi ff. de compensat. tum concordan.*

DISC. XXV.

NEAPOLITANA FEVDI

PRO

MARCHIONE CORSIO.

Discursus pro veritate extra Curiam.

In feudis non datur simulatio, neque intrat regula, plùs valere, quod agitur &c. sed attenditur nudum factum, illeque dicitur Feudatarius, sub cuius nomine quæsitum fuit feudum, quamuis de aliena pecunia, & animo acquirendi pecuniæ Domino.

Feuda, àn sint de melioribus, vel peioribus bonis, quomodò æstimentur, & àn pupillo expediat vendere feudum, vt ex pretio acquirat annuos redditus maioris fructus.

SVMMARIVM.

1 FActi series.

2 *In feudis non habet locum simulatio,*

tio, nec procedit regula plùs valere &c., sed spectatur nudum factum.

3 *Vndè emens feudum de aliena pecunia, & animo illud acquirendi Domino pecuniæ, nisi Domini directi assensus accedat, ipse dicitur Feudatarius.*

4 *De requisitis ad validam alienationem bonorum pupilli.*

5 *Feudalia æstimantur minus allodialibus, quia seruitus feudi, aliaque eius onera minuunt de valore.*

6 *Contrarium, quod declaratur, & quomodo æstimetur in Statu Ecclesiastico, & quomodò in Regno Neapolitano.*

7 *Ad metiendam vtilitatem pupilli in alienatione bonorum, non solùm spectanda sunt ipsa bona alienata, sed alia, quæ ex diuisione patiantur detrimentum.*

8 *Ratificatio alienationis, an, & quandò inducatur per minorem factū maiorem.*

9 *Pendente impugnatione actus, potest quis citrà ratificationem percipere emolumenta actus impugnati.*

DISC. XXIV.

1 PORTIA Gambacurta emit feudum Milizzani, & post annos 19. declarauit illud emisse de pecunia Petri Gambacurtæ, qui tanquàm eius procurator in dicta emptione interuenerat, proindèque promisit illud cedere dicti Petri hæredibus, vel personæ per ipsum nominandæ, proùt deindè de Petri mandato cessit Camillo Seuerino, qui deindè illud cessit Petro iuniori dicti Petri senioris pronepoti ab eodem hęrede instituto, cum onere substitutionis ad fauorē descendentium de familia.

Tutor dicti Petri adhùc pupilli, cum Regio assensu, & decreto M. C. V. vendidit hoc feudum Curtis, à quibus deuenit in Principem Conchæ, à quo demùm immediatè, vel mediatè titulo emptionis deuenit in Marchionem Corsium Florentinū, à quo Franciscus Gambacurta Petri iunioris frater, & Petri senioris hæres fideicommissarius illud vendicare prætendebat, tanquàm malè alienatum; Cumque Marchionis defensor eius allegationes ad eum transmisisset in Vrbe commorantem, iste me consuluit, vt pro veritate significarem, quid sentirem.

Multa extrà Causæ punctum, ac necessitatem cum aliqua non commendabili superfluitate deducebantur, sed duo erant principaliora motiua, primum nempè, Petrum seniorem, ex cuius iure actor veniebat, numquam fuisse feudi Dominum, & legitimum possessorem, quia feudum, non ab ipso, sed à Portia emptum erat, non obstante declaratione, quod emptio facta esset in eius gratiam, & de eius pecunia, quia in feudis nō intrat regula plus valere, quod agitur &c., neque admittitur simulatio, sed nudum factum attenditur, Vndè licèt idem Petrus esset ob dictam confessionem Portiæ creditor in pecunia, attamèn cum nō esset creditum Regio assensu vallatum, non poterat pro eo aliquod ius, vel actio realis competere ad ipsum feudum contrà tertium possessorem ementem cum Regio assensu.

Alterum, quod emptio facta per illos de Curtis à Petri iunioris tutore, esset valida, tanquàm cum Iudicis decreto, & euidenti pupilli vtilitate, vndè idem actor, quatenus Petri iunioris personam repræsentare vellet, non poterat aduersùs dictam alienationem venire, proùt non posset Petrus si viueret; alia enim consistebant in facto, nec aliquem continebant articulum adnotatione dignum.

Quoad primum, dixi Iuris propositionem esse veram, quod nempè in feu-
2 dis non datur simulatio, neque intrat titulus, plus valere quod agitur &c., sed attenditur nudum factum, itaùt ille dicatur feudi Dominus, sub cuius nomine concessio cantat, quamuis simulatè, & animo alteri acquirendi ille quæsierit, quià tres in huiusmodi contractu interuenire dicuntur, nempè emptor, venditor, & Rex, qui præbet assensum, & ideò quidquid emptor voluerit, non sufficit eius voluntas, nisi accedat illa Regis, qui illam personam (præstando assensum) acceptauit in nouum Feudatarium, ex cuius facto, pati non debet habere alium sibi ignotum, vt optimè

Aponte

Aponte conf. 45. num. 14., & seqq. lib. 2. Galeot. lib. 1. controu. 28. num. 13. Merlin. lib. 2. controu. 67 nu. 17. Capic. Latr. decis. 168. num. 45. & seqq. de Marin. resol. 38. lib. 2., & iuxtà hanc opinionem resolutum fuit per *Rotam in vna Rossanen. Decimarum coràm Bichio, registrata apud Marin. dicta resol. 38. & impressa dec. 100. par. 9. recentiorum.*

3 Declaratio autem facta per emptorem ad fauorem eius, de cuius pecunia, & ad cuius vtilitatem facta est acquisitio, prodest ad declarandum eum pretij creditorem, necnon ad sibi tribuendam tenutam, cuius vigore Iurisdictionis exercitium, feudi administrationem, ac fructuum, & emolumentorum perceptionem ad propriā vtilitatem, etiam in Fisci, & successorum præiudicium habeat; facultas enim gubernandi, & administrandi feudum differt ab eius dominio, & dicitur esse quid allodiale, cuius est capax etiàm ille, qui sit feudi incapax, vt per *Rot. d. decis. 100. par. 9. n. 15. & seqq.*, ac dictum est in *Romana, seù Status Infeudationum, & in Tiburtina Castrorum hoc eod. tit.*

Sed difficultatem sentiebā circà congruam applicationem, tunc enim dicta conclusio suffragari posset, quandò actor alio iure venire non posset, nisi tanquā hæres fideicommissarius Petri senioris, qui nunquàm fuit feudi Dominus, vel possessor, secùs dum erat etiam legitimus successor, & hæres in feudalibus Petri iunioris, cuius iura exercere poterat, vndè non videbam effectum dicti assumpti, cuius disputatio in abstracto prætèr congruam applicationem facto controuerso, Scholasticorum, vel tyronum institutum est, non autem forensium ad hominem disputantium, proindèque totam vim consistere ponderabam in substinenda alienatione, itaùt Petrus si viueret, contrà eam venire non posset, vt ità tutè actor excludetur.

4 Pro validitate considerabatur, cōcurrere tria requisita ad pupillorum bona alienanda, nempè tutoris auctoritatem, Iudicis Decretum, & necessitatem, vel euidentem vtilitatem, de primis enim duobus constabat incontinenti ex ipso instrumento, & tertium, si non iustificabatur in necessitate, verificabat tamen in vtilitate, quia cum feudum fructaret annuos ducatos 300., ex pretio indè retracto, empti fuerunt effectus super gabellis Regijs, vel Ciuitatis fructantes ducatos 431.; Verùm circà istud vltimum requisitum aliquam sentiebam difficultatem, cum ad hunc effectum procedendum non videatur cum simplici calculo aritmetico de quantitate ad quantitatem, sed inspiciendæ veniant aliæ circumstantiæ, ex quibus vtilitas, vel damnum resultare dicatur, prout sunt securitas, perpetua conseruatio, seù duratio, prærogatiuæ, honorificentiæ &c. *Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæst. 20. nu. 54. & per tot. Postius de subhast. inspect. 60. num. 53. & seqq.*

His autem attentis punctus esse videbatur in feudalium æstimatione, comparatione allodialium, quænam scilicet sint pretiosiora, & quomodò æstimanda.

5 Quod feudalia propter onera seruitiorum, & fidelitatis, quibus subiacent, nec non prohibitam libertatem disponēdi, ac periculum deuolutionis, deteriora sint allodialibus, longèque minùs æstimanda pro tertia parte, & si restricta ad solos masculos pro medietate, tradit *Rosenthal. de feud. c. 9. conclus. 63. num. 8.*, quæ considerationes fortius vrgere videntur in feudis Regni Neapolitani, quorum natura strictior est, quàm illorum de iure communi, quæ ad solos masculos non sint restricta, tùm ex strictiori prohibitione alienationis resultan. à *Constitutione, Constitutionem Diuæ memoriæ*, per quam multa prohibentur non prohibita per *l. Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder.*, tùm ex strictiori successione, quià de iure communi extenditur successio vsquè ad septimum gradū respectu collateralium, & respectu descendentium à primo acquirente in feudis antiquis est perpetua, In Regno autem per *Constitutionem, Vt de Successionibus*, restricta est ad solum tertium gradum ciuilem, per gratias ampliata ad quartum gradum lineæ collateralis inferioris, non autem superioris, & cum quibusdam alijs restrictionibus, & quod magis est, computata proximitate vltimi morientis, neque habetur ratio eorum, qui descendunt directè à primo acquirente etiam per masculum, quod satis asperum videtur.

E

Econuersò, quod sint pretiosiora, &
6 æstimanda in duplo allodialium, itaùt cum ista legalem habeant taxam ad 5. pro centenario, iuxtà receptam *glosam in auth. perpetua C. de Sacrosan. Ecclesijs*, illa sint ad duo cum dimidio, *Seraphin. decis.* 1030. *Merlin. decis.* 702. *num.* 57. *repetita dec.* 94. *par.* 7. *rec.* vbi de feudis Siciliæ vltrà pharum, sed has auctoritates dicebam incongruas, quià *Seraphinus* loquitur de Castris Status Ecclesiastici nō subiectis seruitijs, neque deuolutioni, cum adinstar allodialium sint transitoria ad extraneos quoscumque, & *Merlin.* loquitur de feudo Ecclesiæ, pariter dictæ deuolutioni non subiecto, vndè non semel practicaui in æstimationibus Castrorum factis de ordine Congregationis Baronum, quod cum dubitaretur, àn essent feudalia subiecta deuolutioni post extinctos hæredes sanguinis, vel allodalia, & transitoria ad quoscumque, æstimatio facta est in satis diuersa summa, considerato vno, vel altero statu.

Sed in specie feudorum Regni, quod ad minus æstimentur ad rationem quatuor pro centenario, testatur, etiam eo tempore alienationis attento, *Rouitus super pragm.* 1. *de fid. & auctor. Memorial, post. num.* 50., ac ità vidi, & nunc audio practicari; econuersò, attento eodem tempore annui redditus cum particularibus, vel cum Regia Curia, seù Communitatibus, currere solebant ad septem, & octo pro centenario, & quod ad minùs æstimarentur ad sex idem *Rouit. loco cit.* Ideòque dicta differentia practicatur, & meritò, quià feuda si habent onera prædicta, habent tamen magnas prerogatiuas Iurisdictionis, Vasallagij, nobilitatis, & honorificentiarum, & quod magis est, durantibus hæredibus sanguinis directis (quorum beneficio in bonorum acquisitione incumbere solent homines) sunt bona perpetuitati, & conseruationi magis congrua; econuersò autem allodialia, præsertim iura incorporalia, quæ verè sunt corpora ficta, & imaginaria, solent facillimè euanescere, vt experientia docuit, vndè satis imprudens consilium fuisse videtur alienare feudum, vt pro aliquo maiori fructu acquirerentur huiusmodi bonorum, seù redditum species, & quod feudalia sint meliora, & pretiosiora in terminis feudorum Regni *Rota decis.* 55. *num.* 14. & 15. *post Merlin. de legit.* licèt id non sit omninò, & generaliter tutum, vt in *Romana legitimæ hoc eod. tit.*.

Augeri considerabam difficultatem
7 deficientis vtilitatis pupilli, ex eo quod intrà eiusdem feudi limites vel in adiacentibus, pupillus possidebat quoddam conspicuum prædium nuncupatum *del Campione*, quod vtiquè magis est fructiferum pęnes habentem in loco Imperiū, & Iurisdictionem, propter faciliorem Vasallorum concursum ad culturam, ac maiorem existimationem, & reuerentiā, vt frequentissima quotidiana experientia docet; bona enim seu prædia vnita magis æstimantur *l. si cui Fundus ff. de legat.* 2., eo etiam addito, quod Petrus senior in testamento prohibendo dicti feudi alienationem, subiunxit, quod in euentum, in quem illud pro maiori vtilitate alienari contingeret, non debeat fieri alienatio nisi insimul cum dicto prædio, & prudenter, quià bona vnita magis valent, & allodialia pęnes feudatarium solent feudalium æstimationem habere; licèt enim dictus testator in stricta Iuris feudalis censura non esset Dominus ipsius corporis feudi (cum aliàs hoc casu sola eius expressa prohibitio actum irritaret, etiamsi alienans fuisset maior), erat tamen Dominus pretij, & vtilitatis, vt suprà, ac etiàm, quia tanquàm prudens consilium aui, seù patrui magni pupilli nō erat à tutore spernendum.

Hinc propterèa dicebam, non suffragari decretum M.C.V., quia illud quidem operatur præsumptionem vtilitatis, ac validitatis actus in dubio, sed vbi docetur de damno, seù irrationabilitate actus, factum Iudicis detegitur iniustum, ac Iudex dicendus est potiùs malus homo, quàm vir bonus, qualem lex supponit, ideòque nullius remanet operationis, quià præsumptio cedit veritati *Buratt. dec.* 361. & 410. *Rota in Romana domuncularū* 26. *Iunij* 1648. *Dunozetto Romana Domus* 14. *Ianuarij*, & 12. *Iunij* 1656. *Verospio*, & *frequentèr in alijs in sua materia sub tit. de contractibus*, & *obligationibus*.

Insinuabatur per scribentem, deduci
8 posse Petri facti maioris ratificationem ex acquiescentia 40. annorum cum exactio-

ctione redditUum ex feudi pretio quæsitorum, sed plura mihi faciebant difficultatem, quæ proponebam benè ponderanda pro meliori Marchionis defensione, primo quod Petrus factus maior statim impugnauit, ac litem mouit, vndè videndum est, an istius neglecta prosequutio apta sit ad inducendā ratificationem, de quo dubitari potest, secundò, quod ad inducendam ratificationem actus nulli desiderari videtur, explicita scientia nullitatis, tàm facti, quàm iuris, cum approbari non possit id, quod ignoratur iuxtà sententiam *Baldi in l. mater C. de rei vendic.* quam alij sequuntur collecti per *Surd. consil. 49. à num. 32. Gabr. cons. 62. num. 27. & seqq. lib. 2. Rot. decis. 260. num. 12. par. 6. rec. in Romana fructuum Census 14. Iunij 1647. & 12. Decembris 1650. Meltio, quarum prima est decis. 80. p. 10. rec. & altera dec. 98. par. 11. & in alijs*, quià est opinio receptissima in Rota, & Curia; & tertiò, quod actus exactionis dictorum fructuum non importat de necessitate approbationem, stante præcedenti contrarij animi declaratione, quià lite pendente, potest quis loco fructuum, quos consequi deberet ex re sua malè alienata, & per collitigantem detenta, percipere fructus pretij, nè detur inconueniens, vt vtroque interim priuatus remaneat iuxtà *theor. Bal. in l. 2. num. 7. C. de vsur. Surd. cons. 101. num. 23. Gabr. de empt. & vend. concl. 4. num. 9. Giurb. decis. 2. per tot. & dec. 55. num. 11. Rot. dec. 30. num. 7. post Merlin. de pignor. & confert Franch. decis. 373.*

9

Alia verò aderant bona motiua pro Marchione, sed consistebant in facto, tunc non benè dilucidato.

IANVEN.

PRO STEPHANO, ET FERDINANDO DE SPINOLIS,

CVM ANTONIOTTO FRATRE PRIMOGENITO.

Responsum pro veritate extra Curiam.

Debita soluta per primogenitum successorem feudi ex præcepto primi acquirentis, seù erectoris primogenituræ, àn repetātur à successoribus in ea, & transmittantur ad hæredes allodiales; Et aliqua de contributo inter successores duplicis patrimonij feudalis, vel allodialis, quando cesset, ac debitum spectet ad vnum patrimonium tantùm.

SVMMARIVM.

1. *Facti series.*
2. *Possessori feudi, vel primogenituræ reficiendum est æs alienum solutum de proprio.*
3. *Et non habetur ratio fructuum perceptorum, & de ratione.*
4. *De pluribus quæstionibus cadentibus in materia debiti soluti de proprio per feudi, vel fideicommissi possessorem.*
5. *Si Feudatarius habet plures hæredes in feudalibus, & allodialibus, ad quem & quomodò spectet debitorum solutio.*
6. *Quid de debitis contractis per possessores plurium maioratuum, seù fideicommissorum.*
7. *Caducatio non intrat in donatione inter viuos per prædecessum donatarij.*

DISC. XXV.

1 CVM ab antiquo, & immemorabili tempore, Maiores Ioannis Georgij, ac Damiani de Spinolis, præsertim Antonius eorum pater, possedissent in liberum allodium, & absque re-

recognitione Imperatoris vel alterius Principis, Castrum Insulæ Ianuen. Diœcesis, & Castrum Varianæ Tortonen. cum quibusdam alijs annexis;præfati Io: Georgius, & Damianus ab Imperatore Ferdinando primo, & successiuè ab Imperatoribus Rodulpho, & Ferdinando secundo, & forsan alijs, vel Iure Inuestituræ, vel respectiuè renouationis, dicta loca recognouerunt in feudum liberum francum, & alienabile pro se ipsis, eorumque legitimis, & naturalibus liberis, hæredibus, & successoribus quibuscumque, ità tamen quod dicta Castra, & bona sapiant in omnibus naturam allodij, quodque de eisdem, dictus Ioannes Georgius, & Damianus, eorumque successores liberè disponere possint, reseruata solùm Imperatori superioritate, & iuramento Fidelitatis.

Cum autẽ Damianus, Liuiam vnicam Filiam haberet, destinatam (præuia dispensatione Apostolica) in Vxorem Marci Antonij Filij primogeniti Ioannis Georgij, istius matrimonij con templatione, & causa, super dictis Castris, & bonis per eosdem Ioannem Georgium, & Damianum, ex dotis, ac respectiuè donationis propter nuptias titulis, ordinatum fuit fideicommissum perpetuum cum ordine primogenituræ, hoc est Ioannes Georgius sponsi pater, per viam donationis propter nuptias donauit suam portionem dicto Marco Antonio eiusque filijs, & descendentibus in perpetuum, primogenituræ ordine seruato, donec eius linea masculina duraret, iniuncto onere soluendi scuta 6. m. auri, hoc est bis mille Iuliæ Vxori, & respectiuè matri in causam restitutionis suarum dotium, alia bis mille Stephano, & reliqua bis mille Ioanni Baptistæ eiusdem Ioannis Georgij Filijs secundò, & tertiò genitis.

Et quatenùs linea masculina dicti Marci Antonij deficeret, seù non inciperet, cum eodem ordine primogenituræ in omnibus, & per omnia dicta Castra, & bona deuenirent in Stephanum secundo genitum, eiusque lineam masculinam, qua pariter finita, vel non incepta, cum eodem ordine deuenirent in Ioãnem Baptistam tertio genitum, eiusque lineam masculinam, & post istam ad lineas fœminarum, repetito in prædictis Stephano, & Ioanne Baptista eorũque liberis, & descendentibus, ac alijs vocatis eodem onere soluendi dicta scut. 6. m., quatenùs soluta non essent, vel eam ratam, quæ remaneret non soluta, itaùt per dicti fideicommissi seù primogenituræ successores, conseruari debeant indemnes hæredes dicti Marci Antonij pro eo quod solutum non esset, cum alijs ad rem non facientibus, dictumque Instrumentũ inserto eius tenore, de verbo ad verbum in omnibus approbatum fuit per Imperatorem Rodulphum secundũ.

Georgio patri, & donatori prædecessit Marcus Antonius sponsus, per cuius obitum dissolutum fuit Matrimonium superstite Hieronymo, in quem tractu temporis deuenit dictorum Castrorum vtraque portio, ex successione scilicèt patris vel aui paterni, ac etiàm matris, atque hic nouas Inuestituras obtinuit ab Imperatoribus, Matthia, Ferdinando secundo, & Ferdinando tertio; Cumque dicta scut. 6. m. per Marcum Antonium, præfatis Iuliæ, Stephano, & Ioanni Baptistæ soluta non essent, dictus Hieronymus ea soluit ex pecunia dotali N. suæ Vxoris, reportata forsan cessione Iuriũ, vel accedente conuentione de subintrando in illa, cum scripturæ super huiusmodi solutione sequutæ, communicatæ non fuerint.

Defuncto Hieronymo, superstitibus Antoniotto primogenito, ac Stephano, & Ferdinando secundògenitis, quos aliorum bonorum liberorum allodialiũ hæredes scripsit, cum isti in ætate forsan pupillari vel minori constituti essent, dicta N. Vxor, ac mater respectiuè de dicta summa dotali scut. 6. m. auri vt suprà soluta, de præfatis bonis allodialibus sibi satisfieri curauit, vndè dubitari contingit, àn dicti Filij, & hæredes, actionem habeant contrà primogenitum dictorum Castrorum, & bonorum feudalium possessorem pro reintegratione, tãquam de debito spectante ad primogenituram de istius bonis soluendo.

Conclusiuè loquendo, iuxtà laudabilem Curiæ Romanæ stylum superflua seù leuia resecantem, pro dictis hæredibus allodialium contrà primogenitum, & primogenituram, pro veritate respondẽdum censui, vtraque legis, ac hominis dispositione in idem tendente, cum hoc vide-

videretur onus annexum ipsi primogenituræ, eiusque occasione debitum, ideoque grauato illud soluenti reficiendum, postquàm casus restitutionis euenit, ac Ius ipsius grauati possessoris cessauit.

2 Vt de refectione per successorem in fideicommisso, vel primogenitura, facienda grauato vel fideicõmissario prædecessori, seù eius hæredi, de illo ære alieno, quod hic de suo extinxit, benè firmant *Molina de primog. lib. 1. cap. 26. num. 10. vbi adden. Roder. de annu. redit. lib. 2. q. 19. num. 43. Casanatt. consil. 28. num. 1. & sequen. latè Salgad. in labyrint. par. 2. cap. 7. ex num. 11. ad finem*, plenè, & doctè *de Marin. lib. 2. var. resol. cap. 21. ex num. 6. ad fin., apud quos concordantes*.

3 Et de grauato detrahente ex bonis fideicommissi æs alienum hæreditarium, quod de suo soluit, absque eo quod aliqua ratio habeatur de fructibus suo iure durante perceptis *Peregr. de fideic. art. 35. num. 10. Fusar. de subst. q. 665. latè Rota apud Buratt. dec. 509. num. 5. vbi adden.*, & in alijs satis frequenter, quia est hodie in Rota, & Curia conclusio plana, non admittens amplius controuersiam.

Ex ea clara, & cõuincenti ratione plenè expensa per *Marin. & Salgad. locis citatis*, quod possessor primogenituræ, Maioratus, vel feudi, consideratur duplex homo diuersus, quodque facto casu restitutionis Maioratus vel feudi, dicitur extingui vna persona, & remanet solùm altera propria, cui tanquam per excitationem à somno potius quàm à morte, competunt omnia, quę vel ante adeptionem, vel durante possessione Maioratus, fideicommissi, vel feudi competebant, vel quæsita sunt, perindè, ac si causa prædicta redacta esset ad non causam, cum tunc huiusmodi detractio competat saltèm tanquamølioramentum.

Et si hæc procederent, etiamsi dictus Hieronymus primogenituræ possessor viuens extinxisset hoc debitum de propria pecunia, & cum eius bonis allodialibus, nam adhuc transmisisset ad eius hæredes allodiales hoc Ius detrahendi ex bonis fideicommissarijs, multò magis, dum id egit cum pecunia aliena, & vt Vxor in iura subintraret, atque restitutio dictæ mulieri facta est ex priuilegio electionis Creditori cõpetentis in bonis sui debitoris, non autem ex voluntate ipsius grauati, seù possessoris fideicommissi, vel feudi, vndè propterea credebam esse in casu indubitato.

4 Triplex enim quæstio in subiecta materia cadere potest, ac per nostros scribentes tractari solet, quarum nulla videbatur ad hanc facti speciem applicabilis; Vna est super præsumpta donatione, àn scilicèt feudi, primogenituræ, vel fideicommissi possessor, id egerit animo donandi, & vt hoc augmentum intrinsecum resultans à liberatione seruitutis, cedat ad beneficium ipsius feudi, vel primogeniturę, & ista quæstio sinè dubio non cadebat in præsenti, dum nulla concurrebant, nec quidem remota donationis inditia, stante quod extinctio non erat facta de suo, sed potius de alieno, neque Hieronymus quandòid egit, erat in hoc statu.

Altera quæstio est, àn idem grauatus seù possessor, ità in Ius dimissi creditoris succedat, quod translatiuè illud acquisiisset, ad effectum, vt dicatur viuus ille idem Census, seù alter contractus fructifer ad eius fauorem pro cursu fructuum, & super hoc satis certant DD, vt præsertim liquet apud *Salgad. loco citat.*, vbi quod circà repetibilitatem pecuniæ erogatæ in sorte principali nemo dubitat, & neque ista quæstio intrabat in casu.

5 Tertia demùm quæstio est in feudis, vbi agitur de habentibus admixtam qualitatem hæreditariam, itaùt eorum successor teneatur ad onera, & debita per contributum cum hærede in allodialibus, atq; defunctus duos habeat diuersos successores, vnum in feudalibus, & alterum in allodialibus, vt est in Regnô Neapolis ex plenè deductis per *Marin. dicta resol. 1. Fab. de Ann. consi. 4. Capic. Latr. consult. 9. & 10.* & omnes Regnicolas passim, *vt in Romana contributionis de Columna, & in alijs eod. tit.*, & tunc adesse potest aliqua difficultas, benè etiã expensa per *Marin. vbi suprà*, de qua neque inspicere oportuit, quià neque in casu.

Vbi verò agitur, vel de fideicommisso, vel de feudo antiquo pacti, & prouidentiæ, in quo successor veniat iure suo independenter ab vltimo possessore, cuius

ius hæreditariam qualitatem habere nõ teneatur, tunc dicta difficultas non intrat, & supradicta regula remanet indubitata, vt in specie *Marin. vbi suprà ex num. 7. ad 13.*, vbi *num.* 14. aduertit, in ea causa grauissima, tàm ipsius quàm grauiorum Italiæ Iuris Cõsultorum labore, & summo studio examinata, non inueniri Doctorem, qui dicat contrarium, vel quod obstaculum recipiat in feudis antiquis ex pacto, qualis erat casus huius controuersiæ.

5 Atque in ea quæstione nimiùm per feudistas agitata, cui scilicèt incumbat onus soluendi debitum contractum per defunctum, qui plures diuersos habeat hæredes, vnum in feudalibus, alterum in allodialibus, sola difficultas cadit, vbi feuda habent qualitatem hæreditariam, ità vt etiàm feudorum successor sit defuncti debitoris hæres, ex ijs, quæ plenè habentur *per Fab. de Ann. dicto cons.* 4., vbi omnes feudistarum opiniones doctè, & elaboratè refert, & expedit, *& in alijs hoc eod. tit. vt supra*.

Sed vbi agitur de feudis pacti, & prouidentiæ, in quibus successor veniat iure suo independenter ab vltimo defuncto, & possessore, tunc receptissimum est, spectandam esse causam, in quam debitum contractum fuit, si enim est ex causa allodialium, onus pertinet ad solũ illorum heredem, absque eo quod feudorum successor in aliquo teneatur, & è conuersò si contractum est occasione feudalium, solus illorum successor teneatur, absque aliqua obligatione hæreditatis allodialis, vt cæteris allegatis benè *Fab. de Ann. d. cons.* 4. *num.* 9. *& nu.* 14. *&* 15.; vbi quod est conclusio verissima.

6 Et de hac eadem distinctione in possessore plurium maioratuum, qui per istius mortem in plures diuersos successores transeant, cum hac distinctione, vt scilicet attendatur causa debiti productum, eiusq; solutio pertineat ad successorem illius maioratus, in cuius causam debitum contractum fuit, *plenè idem Salgad. par.* 2. *cap* 9. *num.* 20. *cum sequen. & cap.* 2. *num.* 24. *cum sequen.* ac etiam habitum fuit pro absoluto in *Romana Contributionis de Cesijs* 15. *Iunij* 1665. *coràm Cerro, confirmata* 10. *Maij* 1666. *coràm eodem*, de qua causa *hoc eod. tit. ad materiam Bulla Baronum*, & ideò cum hoc debitum contractum esset ex præcepto ordinatoris primogenituræ, & in eius causam, videbamur esse extrà omnem difficultatem.

Atque aliàs primogenituræ beneficium resolueretur in euidens maleficium & damnum, si primogenitus teneretur de proprio huiusmodi debitum soluere, absque actione reintegrationis post primogenituram seù feudum dimissum, quoniam de facili, & frequentius, dari potest casus, quod primogenituræ vel feudi emolumentum ex eius fruitione obuentum, esset longè minùs, vt clarè ad sensum.

Vnde succedente primogenito in feudo nouo iuris Francorum, cum ipse teneatur secundo genitis refundere in sorte principali partem pretij, quod dicitur esse in hæreditate allodiali, vtique aperta iniquitas esset dicere, quod facto casu successionis feudi pactionati ad fauorem alteriùs agnati per Inuestituram vocati, deberet hic primogenitus remanere damnificatus de suo, quodque eius hæreditas soluere teneretur debitum ista occasione contractum, cum similibus.

Clarius verò, ac indubitantèr præmissa procedunt, vbi dictæ dispositioni legis, accedit etiam dispositio hominis, quæ omnem penitùs quæstionem dirimere videtur, vt erat in præsenti, dum in Instrumento erectionis primogenituræ claris verbis sępius repetitis disponitur, vt hoc debitum solui debeat ab ijs, qui successiuè ad primogenituram vocati sunt, absque eo quod hæredes primogeniti defuncti ex ista causa molestari possint, sed debeant per successorẽ indemnes conseruari, vndè propterea casus videbatur omninò planus contrà feudorum seù primogenituræ successorem, ad fauorem aliorum hæredũ inallodialibus.

Edito isto responso, scribentes pro Antoniotto primogenito, admittentes dictarum conclusionum veritatem, dicebant eas corruere ex defectu applicationis, stante quod onus soluendi dicta scuta octo mille iniunctum esset soli Marco Antonio primo donatario, cuius vocatio caducata erat per eius prædecessum Georgio donatori, vndè Hieronymus, non substitutus, & succedens iure fideicommissi, sed potiùs primò vocatus

catus dicendus erat absque onere, quod vtpotè personalitèr, & per nomen proprium Marco Antonio adiectum, censendum non erat repetitum ex deductis *per Mantic. de coniectur. lib. 10. tit. 6. n. 9. & sequen.*

Sed replicando dicebam clarum esse 7 dictorum scribentium æquiuocum, tum quià caducatio iuxtà terminos, *textus in l. vnic. Cod. de caduc. tollen.* intrat in legatis vel alijs dispositis per vltimam voluntatem, siuè per donationem causa mortis iure vltimæ voluntatis regulatis, non autèm in donatione inter viuos ab initio perfecta, quamuis executio post mortem donatoris dilata esset, *iuxtà decis. 664. Merlin. aliàs decis. 9. par. 7. rec. cum vulgaribus.*

Tum quia, vbi admittenda esset opinio volentium donationes factas contemplatione certi matrimonij per istius dissolutionem viuente donatore, tanquàm ex cessante causa resolui, quod cessantibus coniecturis diuersæ voluntatis nequè subsistit, ex ijs, quæ in sua materia habentur, *sub tit. de donationibus*, præsertim *in Parmen. pro Comite Tarascono*, tunc admittenda esset resolutio in totum, vndè propterea primogenitus prætendere non posset successione præcipuam in portione Castrorum spectante ad Georgium donatorem, sed sublata de medio donatione, æqualis esset omnium fratrum successio tanquàm in bonis liberis, exauita successione, ad Hieronymum communem patrem obuentis.

Ac vlterius, quià siuè dictus Hieronymus esset primus, siuè secundus ad dictam donationem vocatus, adhuc sinè dubio, onus per Marcum Antonium primum donatarium non adimpletum, ab ipso adimplendum erat, tùm quià nulla concurrebat ratio, cur donator dicto oneri subijcere voluerit Marcum Antonium filium primi gradus cognitum ac magis dilectum, & ab illo eximere nepotem nasciturum, tunc ignotum, & ergà quem nulla dilectio cadere poterat. Tum clarius, quia onus respicit principalitèr fauorem secundò genitorum, quibus dictam summam donator præstari voluit, in recompensam amissæ successionis in dictis feudis, quæ aliàs eis æqualis esse deberet, ideòque hic effectus venit spectandus, non curata persona, quæ onus implere debeat, cum nil referat, àn à primo, vel à secundo impleatur, itaùt videatur onus magis reale, & correspectiuum ad ipsam Castrorum successionem, quàm personale.

Quemadmodum enim, patre ex causa onerosa acquirente feudum indiuiduum Iuris Francorum solo primogenito conueniens, tenetur iste communicare secundogenitis portionem integri pretij, siuè succedat ipse filius primogenitus, siuè eo prædefuncto, primum locum in succedendo occupet nepos ex dicto filio prædefunctus, cum hoc non tollat dictæ communicationis obligationem, in qua spectatur magis persona, cui pretij communicatio facienda est, quàm persona soluentis, ità in præsenti, cum dicti oneris adiectio aliud in effectu importare non videretur, nisi explicationem ità factam ab homine, illius obligationis, quæ aliàs à lege incumberet, ac adinstàr dictæ obligationis legalis. Et nihilominùs, etiamsi primus donatarius, patre superstite successisset, sibique iniunctum onus impleuisset, adhùc facto casu restitutionis rei donatæ, sibi, suæque hæreditati, eadem actio competeret ex suprà deductis, vndè propterea motiuata remanebant prorsùs extranea nullatenùs ad casum controuersiæ influentia.

ROMANA, CREDITI DOTALIS

Discursus instructiuus ad petitionem cuiusdam Magnatis.

De assensu generali competente ex gratia, fauore dotium super feudis in Regno Neapolitano, an & quando locum habeat, & quomodo intelligatur, Et aliqua de paragio debito fœminis super feudis.

SVMMARIVM.

1 *IN matrimonijs contractis per Ciues Neapolitanos intelligitur præstitus assen-*

assensus pro dote constituenda, & restituenda super feudis.
2 *Etiam pro dotario, seù antephato.*
3 *Dummodò obligatio sit expressa, secus si tacita, vel generalis, & num. 15.*
4 *Procedit in feudis omnium interuenientium in instrumento dotali, cui assensus praestitus censetur.*
5 *Habet etiam locum in donationibus contemplatione matrimonij, alijsque conuentionibus à matrimonio dependentibus.*
6 *Si feudi corpus inutilitèr in dotem detur, quia substinetur actus in pretio, gratia suffragatur pro dicti feudi obligatione.*
7 *An gratia suffragetur mulieri illegitimæ, vel spuriæ.*
8 *An suffragetur hæredibus extraneis Viri vel mulieris.*
9 *An comprehendat feuda quæsita per Virum soluto matrimonio.*
10 *Procedit etiam pro asseeuratione dotis.*
11 *Quid fauore dotis confessatæ.*
12 *Suffragatur etiam Instrumento mutui, in quod debitum dotis est transfusum.*
13 *An pro interusurijs, seù vsuris dotalibus.*
14 *Assensus prædictus censetur concessus ab ipsomet Rege.*
15 *Non procedit gratia pro mulieribus illegitimis certis casibus, neque in obligatione tacita; sed requiritur expressa.*
16 *Assensus prædictus ex gratia procedit in subsidium, non extantibus bonis liberis, & quid in feudis Dignitatum.*
17 *Quid in feudis planis, & de tabula.*
18 *Assensus fauore dotis, àn concedi possit post mortem Feudatarij, quod declaratur, vt procedat in sola dote, & solo fauore mulieris.*
19 *Quid si hæres medio tempore reuocauit alienationem, seù obligationem.*
20 *Assensus prædictus concessus post mortem àn retrotrahatur, & operetur, vt tunc, vel vt nunc.*
21 *De Paragio competen. fœminis in feudo, & quæ actio pro eo competat.*
22 *An competat hypotheca.*
23 *Quæ actio competat contrà successorem vniuersalem, vel contrà tertium.*
24 *Paragium debetur ex singulis feudis pro rata, ac etiam ex allodialibus per concursum.*
25 *An attendatur valor feudi in proprietate, vel in fructibus.*
26 *Paragium debetur omnibus fœminis, quæ succederent in feudo, si esset diuiduum.*
27 *Nepti ex secundogenito prædefuncto, àn debeatur Paragium, & quid in linea Collaterali.*

DISC. XXVI.

IN Congressu pluriũ Aduocatorum, & Sapientum habito super discussione Patrimonij cuiusdã Domicelli, habentis bona in Statu Ecclesiastico, & feuda in Regno Neapolitano, Cum quidam ex primi ordinis Magnatibus Vrbis graue desuper haberet interesse, sibique expediret dicti debitoris Vxorem pro eius dotibus posse se releuare super feudis existentibus in Regno, ad exclusionem quorundam creditorum cum assensu, qui licèt in tempore posteriores istis Vrbis, eos tamen vincebant ratione assensus, atque aliqui satis materiam facilitarent, Ego verò ex improuisò vocatus aliquas excitassem difficultates, idcircò ab eodem Magnate requisitus fui, vt pro negotij directione, discursum super materia assensus generalis competentis ex gratia mulieribus, ederem, vt cognitis difficultatibus, congrua, & oportuna sumi possent remedia, prout edidi, vt sequitur.

Præsupposito pro absoluto, quod in Regno Neapolitano per *Constitutionem* incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, ampliantem iuris communis feudorum prohibitionem deriuantem ex *cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Federicum*, non possint absque Regio assensu feuda obligari pro dote cõstituenda, vel restituenda, quodque illa non veniant sub hypotheca legali, quæ doti competit, ex ijs, quæ habentur in *Romana*, seù
1 *Rossanen. hoc eod. tit.*, Rex Ferdinandus, Cattolicus nuncupatus, gratiam concessit, per Carolum V., & Philippum II. confirmatam, & ampliatam, vt in Instru-

ſtrumentis dotalibus pro matrimonijs contrahendis per Ciues Neapolitanos, ſiuè intèr ſe ipſos, ſiuè cum exteris, generalitèr ſubintelligatur conceſſus Regius aſſenſus ſupèr obligatione feudaliũ
2 pro dotium conſtitutione, & reſtitutione, dummodò expreſsè feudalia obligentur, tàm pro dote, quàm pro dotario, ſeù antephato, ad quod gratia fuit ampliata, itaùt non ſufficiat obligatio ge-
3 neralis omnium bonorum, ſub qua feudalia in propoſito non veniunt, vt *pragm. 2, 3, & 8. de feud.*, vbi *Rouit.*, *Aponte de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſu Reg. ſupèr dot. in princip. ex num. 12. ad 47.*, & paſſim *cæteri*, de quibus infrà, quia eſt propoſitio in praxi receptiſſima.

Multas verò ampliationes, & limitationes iſta propoſitio recipit, iuxtà difficultates, quæ ſuper huius gratiæ praxi, & intelligentia, per illius Regni ſapientes, & ingenioſos excitatæ fuerunt, quarum omnium veritatem nimis longum eſſet examinare, quod neque occupationes concederent, ſi vellem, eas tamẽ, vt iniunctò oneri ſatisfaciam, ſolùm cõpendiosè recenſebo, vt cognito, quænam ex illis ad præſentis negotij propoſitum faciant, illarum examen ad veritatem, maturius cum aliorum iudicio haberi valeat.

Vltrà igitùr iam dictam ampliationẽ
4 antephati, ampliatur primò gratia prædicta, vt procedat nedùm in bonis Viri, & mulieris, Sed Soceri, & quorumcumque aliorum in Inſtrumento dotali interuenientium, quoniàm aſſenſus non eſt præſtitus perſonis, vel contractui ſimplicitèr, ſed omnibus in Inſtrumento contentis *Minadous conſ. 3. Apont. vbi ſuprà Rouit. in dicta pragm. 8. de feud. num. 4. Merlin. controu. 58. num. 20. lib. 2. de Marin. reſolut. quotid. 28. lib. 2. num. 15.*

Ampliatur ſecundò, vt complectatur
7 etiàm donationes contemplatione matrimonij, aliaſque conuentiones ab eadem cauſa dependentes, & in eodem Inſtrumento contentas, quià ſi verum eſt, aſſenſum eſſe conceſſum Inſtrumento, ergò omnes Inſtrumenti partes complectitur, vt benè alijs allegatis *Merlin. controu. 60. lib. 2. num. 17.* ſequitur *de Marin. dicta reſol. 28. num. 18.* (licèt nõ figat pedes) *Roccus reſponſ. 47. num. 12. & 13. tom. 1. Pratus diſcept. 44. per tot. lib. 3.*

Ampliatur tertio, vt ſi dotans dederit
6 corpus feudi in dotem, quià talis datio eſt nulla, ſed ſuſtinetur contractus fauore matrimonij in æſtimatione feudi, vt in dicta *Roſſanen. hoc eod. tit.*, ſi pro hac æſtimatione dotans hypothecauit omnia feudalia pro obſeruantia contractus, ſuffragatur etiàm gratia, vt ſentire videtur *Merlin. dicta contr. 60. num. 10. & ſeqq.* quod tamen indiget maturiori reflexione.

Ampliatur quartò, Etiamſi mulier ſit
7 illegitima, dummodò ſit Neapolitana, ſeù Vir Neapolitanus *Rouit. pragm. 3. de feud. Marin. d. reſol. 28. nu. 14.* Secùs ſi ſit ſpuria ex Patre Neapolitano, & Matre extera *Franch. dec. 452. Rouit. dicta pragm. 8. num. 5.* Ampliatur quintò iuxtà
8 magis receptam, vt hoc priuilegium ſuffragetur etiam hæredibus extraneis mulieris vel Viri, *Apont. vbi ſuprà num. 45. & ſeqq. Theodor. alleg. 67. num. 5.*
9 *de Marin. dicta reſol. 28. num. 1.* Ampliatur ſextò, vt comprehendat etiam feuda quæſita per Virum ſoluto matrimonio, vt adhùc hæredes mulieris ob amplitudinem verborum Gratiæ ad illa poſſint agere, vt probat *Marin. dicta reſol. 28.*
10 *num. 2. & ſeqq.* ſeptimò ampliatur etiã pro cauſa aſſecurationis dotium, *Capyc.*
11 *Latr. conſ. 29. num. 24.* Octauò ampliatur etiam ad dotem confeſſatam in ijs caſibus, in quibus confeſſio probat verã dotem *Capic. Latr. d. conſ. 29. num. 25. de Marin. dicta reſol. 28. num. 13.*, Nonò am-
12 pliatur id procedere, nedùm in ipſo Inſtrumento dotali, ſed in Inſtrumento mutui vel alterius contractus, in quem dos transfuſa ſit de *Marin. vbi ſuprà nu. 16.*, & eſt de mente omnium per *pragm. 3. de feudis*, & probant allegati apud *Ma-*
13 *rin. reſol. quotid. 166. num. 35.* ex ea ratione, de qua in ſua materia ſub tit. de dote, quod huiuſmodi inſtrumẽtum mutui verè non ſit animo nouandi, & transfundendi vnum debitum in alterum, ſed ſolùm ad effectum faciliùs liquidandi inſtrumentum ſeruata forma ritus M. C. V. vndè eſt ſimulatio nõ damnata, & criminoſa, ſed ſolùm cautelatiua. Ampliatur decimò etiam pro intereſſe ſeù vſuris dotalibus *Rouit. dicta pragm. 8. num. 2. in fin.*

fin. de Marin. resol. 166. *nu.* 26. *& 34. lib.* 2., cuius contrarium substinet latè *Larrea dec.* 37., vbi agitur de interesse non conuento, sed contrarium ad instar eorum, quæ notantur in materia *auth. res quæ*, videtur verius, & admittitur per *Rotam in Romana concursus ereditorum* 24. *Martij* 1662. *coram Cerro*, *ad quæ conferunt deducta in dicta causa sub tit. de Regal.* ad materiam *officiorum*. Am-
14 pliatur vndecimò, vt hic assensus censeatur concessus ab ipso Rege, quod satis prodest ad plures effectus, præsertim illum, vt veniant etiàm feuda titulata, super quorum alienatione Prorex non potest assentiri *Rouit. dicta pragm.* 2. *de feud. num.* 4., & de cuius potestatis defectu habetur etiam *in Neapolitana concursus ereditorum hoc tit.*

Limitatur econtrà dicta gratia, vt
15 non suffragetur spurijs Ciuis Neapolitani ex matre extera, vt suprà in quarta ampliatione; limitatur secundò, vt procedat in hypotheca expressa, secùs autem in tacita legali, nè dentur duo specialia circà idem, vt ex *Camerario* notant *Rouit. in dicta pragm.* 8. *num. vltimo* plenè *Capic. Latr. d. consult.* 29. *per tot.* Contrarium substinet *Anellus Amatus conf.* 35. *Brancatius* apud *Marin. dicta resol.* 28. *num.* 25. *& seqq.*, sed regulariter, & abstractè verior videtur opinio *Camer.*, prout sentit *de Marin. vbi supra num.* 19. & constat ex phrasi qua vtitur *Braneatius*, in eo autem casu de quo *Amatus*, *& Brancatius* ex vna, & *Capic. Latr.* ex altera scribentes ex obiecto in eadē Causa, aderat expressa promissio de hypothecando in Capitulis matrimonialibus, quam promissionem decisum fuit habendam esse pro hypotheca à principio, proindeque sola Capitula sufficere, licèt *Staiban. iun. resol.* 114. *num.* 10. *& seq. vol.* 2. velit hoc priuilegium competere Instrumento publico, non autem scripturæ priuatæ, quod solidam non habet rationem.

Tertiò limitatur, vt hic assensus suffragetur in subsidium, alijs nempè bonis allodialibus non existentibus *Camerar. in cap.* 1. *An agnatus in fin. num.* 157. *Anna alleg*, 115. *num.* 3. *& seqq. Rouit. dicta pragm.* 8. *num.* 7. & probari videtur per Constitutionē, *fratribus*, leges enim correctæ possunt etiam ad veritatis comprobationem, vel aliarum legum interpretationem deduci, & hanc sententiam de iure post *Milanen. dec.* 7. *num.* 53. *Manent. dec.* 28. *num.* 15. *& alios* tenuit *Rot.* in *Mantuana dotis* 6. *Iunij* 1636. *coràm Coccino* (licèt minus tutè in suo casu;) Contrariū verò strenuè substinet *Apont. d. tit. de assens. Reg. super dot. in princ. num.* 15. *& seqq.*, & hanc opinionem esse recipiendam tenet *Marin. d. resol.* 28. *nu.* 11., qui limitat in feudis Dignitatum iuxtà *decis. Minad.* 13. & cum ista potius transire videtur *Rouit.* dum opinionem *Apont.* secundo loco recenset, & hanc in praxi magis receptam in Tribunalibus Neapolis audio, quamuis tutè id asserere non valeam, ob longam absentiam ab illis Tribunalibus, quæ solùm adolescens practicaui.

17 Limitatur quartò, vt non procedat assensus prædictus in feudis planis, & de tabula, sed tantùm in quaternatis, vt ex *Frecc. & Rouit. dicta pragm.* 8. *num.* 6. Sequitur *de Marin. dicta resol.* 28. *num.* 12. asserens id latè probari per *Tasson. alleg.* 14.; Limitatur quintò in carente successore, cui assensus hic non censetur præstitus *Rouit. in dicta pragm.* 2. *num.* 5. *de Marin. dicta resol.* 28. *num.* 17.

In casibus autem, in quibus cessante
18 dicta Gratia, expeditur assensus expressus, dos in hoc ab alijs priuilegiata reperitur, quod eius fauore assensus expediri potest, etiam post mortem feudatarij, quandò aliàs iuxtà regulas generales expediri non potest, vt ex notabili theorica *Bartholomei de Capua* fundata *in l. si ego* §. *si res ff. de iur. dot.* firmant communiter Regnicolę feudistæ, de quibus *Iosfred. conf.* 31. *in principio num.* 11. *Franch. decis.* 86. *num.* 1., 126. *num.* 6. *&* 620. *num.* 10. *Ann. alleg.* 66. *Molphes. conf.* 3. *Muntan. in Cap. Imperialem num.* 206.

Et licèt *Apont. de potestate Proreg. tit. de assens. Reg. super dot.* §. 1. *per tot.* acriter hoc impugnet, eumque sequatur *Salgad. in labyr. ered. par.* 1. *cap.* 33. *ex num.* 12., vbi latè discutit materiam *text. in d. l. si ego* §. *si res*, attamen in Regno recepta videtur dicta sententia, quam benè tuetur *Montan. vbi suprà*, quià feuda sunt hæreditaria mixta, in quibus successor tenetur esse hęres vltimi defuncti, quamuis eo inuito ad feudum veniat iuxtà *decis. Franch.* 1. *num.* 16. *& seq.*, ob quam quali-

qualitatem in eandem sententiam *ex Camillo de Curte* deuenit idem *Salgad. vbi suprà num.* 24., cuius rationes videntur admittendæ in maioratibus, vel feudis ex pacto.

Declaratur tamen hæc conclusio, vt procedat tantùm in dote, in qua mulier tractat de damno vitando, & nè indotata remaneat, secùs autèm in antephato seù alio lucro; *Franch. dicta decis.* 126. *num.* 7. *&* 620. *num.* 13., ex qua ratione dicendum etiàm veniret, hoc esse priuilegium personale mulieris cum ipsa terminandum, quià ea defuncta cessat vnica ratio conclusionis, nè scilicèt mulier remaneat indotata; Proùt eamdem conclusionem, *ex Afflict. & Capic.* limitat *Linar. cons.* 73. *num.* 7. quem refert & sequitur *Galeot. lib.* 2. *controu.* 27. *in fin.*
vbi declarat *dec. Afflicti* 111. quotiès nē-
19 pè hæres reuocauit obligationem, sed
non video quid nam hoc operetur, quia si hæres in feudo succedens, cogi potest inuitus ad petendum assensum, inutilis est hæc reuocatio, præterquàm quoad Ius alteri medio tempore legitimè quæsitum, in cuius præiudicium assensum non retrotrahi, sed attendendum es-
20 se vt nunc, & non vt tunc, firmant
Apont. vbi suprà num. 23. & benè *Franch. dicta decis.* 86. *num.* 4. cum alijs in simili materia retrotractionis plenè congestis per *Salgad. in labyr. cred. par.* 2. *cap.* 21. *ex num.* 34. quoniàm contractus supèr fęudo nullum habet statum implicitum validitatis, proindequè reualidatio attenditur vt nunc, non vt tunc.

Tertius enim, qui medio tempore cum assensu quæsiuit Ius supèr feudo, non debet pati præiudicium, quià quandò Ius suum, obuenit, iàm feudum erat liberum nulli oneri, hypothecę vel seruituti affectum, itaùt ipsę fuerit primus in imprimenda in feudo seruili qualitate;

Cōtraria verò procedunt in actu habēte implicitū Statum validitatis, itaùt principiū sit confirmabile, & cum hac distinctione procedit etiā, *Rot. in Rom. resid. dot.* 8. *Iunij* 1654. *corā Meltio ex* §. *Quò verò ad nouū motiuū* vbi admittitur retrotractio ad diem contractus in ijs casibus, in quibus res in contractum deducta, erat in commercio, itaùt non repugnante intrinseca rei materia, solùm obstaret licentia Superioris pro solemnitate, quæ fuit expresè reseruata, quæ decisio emanauit in notabili casu, de quo in sua materia; *sub tit. de dote* in causa prædicta, vbi de hac materia retrotractionis.

Et dum in hanc materiam incidit sermo, vt aliquorum qui in Congressu interuenerunt curiositati satisfiat eorumque mandatis parendòq; subiungo, quod licèt per leges Regni alteratum sit Ius commune feudorum, itaùt isto attento fęmina nullum Ius habeat in feudo prò dote seù paragio, attamèn ex Constitutione incipien. *in aliquibus*, illud dicitur ei debitum, adeoùt fęmina petat
21 paragium condictione ex lege, *Afflict.*
decis. 162. *Camerar. in l. Imperialem car.* 105. *litt. B. in magnis litteris Rouit. pragm.* 25. *de feud. num.* 59. *Marcianus disput.* 76. *num.* 8. latè *Amatus Panormitan. lib.* 1. *var. cap.* 2. *Giurb. obseruat.* 28. *num.* 1. *&* 5. *Amat. Neapolitanus cons.* 42. *Staiban. iun. resol.* 102. *vol.* 2. qui alios cumulant, quià textus Constitutionis loquens expresè de successione feudalium, mandat fæminis per masculos exclusis, dari dotem de Paragio, Vndè propterea Paragium esse onus feudi plerique dicere solent relati per *Marcian. d. disput.* 76. *num.* 8. *Amat. dicta resol.* 2. *num.* 43. *Staiban. dicta resol.* 102. *n.* 3. *&* 4.

Sed in hoc sistendū, quià verius videtur prò eo non competere hypothecariam vel aliam actionem realem, vt per
22 *Afflict. dicta decision* 162. *cum alijs* per
Rouit. dicta pragm. 25. *de feud. num.* 64. *Roccum responso.* 68. *num.* 13. *tom.* 2. *Giurb. dicta obseru.* 28. *num.* 30. *Tapp. dec.* 48. *num.* 4. *Thor.* 2. *part. compend. dec. verbo Tertij possessores il* 2. *col.* 3. *Marcian. dicta disput* 76. *num.* 10. *&* 11. quod etiàm admittit *Stabian. vbi suprà*. Dicitur tamèn onus feudi impropriè, quià nempè actio personalis pro huiusmodi Paragio competens, est quandoque exercibilis contrà tertium feudi possessorem, tanquàm ad debitum occasione feudi, & sic cum feudum sit occasio debiti, propterea dicitur onus feudi, non quod illius corpus aliquo reali onere affectum sit, sed ex quadam personali seù rei persecutoria actione ex deductis, *in Romana restitutionis pecuniarum prò Casarellis hoc eodem tit. ad materiam Bullæ Baronum*.

Contrà successorem igitur vniuersa-
23 lem feudi, tanquàm habentem qualita-

tem hæreditariam, datur actio personalis ad factum, vel per tenutam in feudo iuxtà praxim antiquam, vel per coactionem ad illud vendendum iuxtà praxim hodiernam, sed contrà successores particulares datur actio ad fructus tantùm feudi, & in subsidium; vt quidquid discrepet, *Rouit. dicta pragm.* 25. *num.* 70. (qui tamèn *num.* 71. quoàd fructus non videtur negare) firmatur per *Tappiam Thorum, Giurbam, Marcianum, & alios*, apud quos etiàm habetur, tertios possessores plurium feudorum, non insolidum, sed pro virili conueniri posse, atque ad ratam feudis conuenientem.

Paragiũ enim fœminæ exclusæ à suc-
24 cessione, non debetur ex solis feudalibus, sed ex integro Patrimonio feudalium, & allodialium per æs, & libram, *Giurb. dicta obser.* 28. *num.* 29. *&* 36., eodem modo quo in soluendis feudatarij debitis fit concursus intèr hæredem paganicum & militarem, in qua diuisione facienda non attenditur valor feudorum in fru-
25 ctu, sed in proprietate, attento tempore mortis feudatarij, de cuius successione agitur, Vndè aduertendum, quod aliud est taxare patrimonij quantitatem ad effectũ regulandi dotis congruitatem Patre viuente, & tunc attendendus videtur potiùs redditus quàm valor, in sorte. Aliud verò taxare eiusdem patrimonij quantitatem, ad effectum taxandi Paragium ad terminos legitimæ, cuius loco in terminis dictæ Cõstitutionis *in aliquibus*, dos succedit, ac faciendi dictum concursum bonorum allodialium, & feudalium, vt hic, nàm tùnc attendenda est sors, non redditus, *Giurb. d. obser.* 28. *in fin.*

Dictumque Paragium debetur omni-
26 bus illis fœminis, quæ si feudum esset diuiduum, de Iure communi participarent in eius successione, quià dicitur subrogatum loco portionis hæreditariæ, in qua cessante exclusione fæminarum, & indiuiduitate succederent, adinstar vitę militiæ debitæ masculo secundo genito, excluso, vt latè per *Amatum dicta resol.* 2. *lib.* 1. *& resol.* 75. *lib.* 2., vbi plura ad hanc materiam, præsertim si nepti ex
27 secundo genito prædefuncto debeatur Paragium in feudo obuento ex successione Aui, & si debeatur dos de Paragio in linea Collaterali; Et hęc sunt quæ discursiuè, & ad materiæ notitiam mihi occurrunt insinuanda, ex quibus requirens desumere poterit idquod ad rem suam faciat, maturius in congressu discurrendum, rogans admittere iustam excusationem, si fortè in aliquibus ex dictis propositionibus contingat deuiari ab illis opinionibus, quæ in dictis Tribunalibus essent hodie magis receptæ ob supra insinuatam causam longeuę absentiæ ab eorum praxi.

NVLLIVS PROVINCIAE BAREN. MELIORAMENTORVM.

PRO

PRINCIPE MONACHI.

Responsum pro veritate.

Feudatarius feudo priuatus, & deindè ad illud restitutus, quæ melioramenta reficere teneatur ei, qui hoc medio tempore ex Domini directi Inuestitura idem feudum possedit, & quomodò hæc melioramenta sint æstimanda.

Et de restitutione Feudatarij rebellis ex Capitulis, & Conuentionibus pacis, àn dicatur gratia importans nouam concessionem, vel potiùs omnimodam restitutionem in pristinum statum iure postliminij, & reuiuiscentiæ, seù excitationis antiqui dominij.

SVMMARIVM.

1 Facti series.

2. Melioramenta feudatario reficienda sunt inspecto tempore, quo refectio soluenda est.

3 De intelligentia text. in c. 1. §. si Vasallus hic finitur lex, super refectione melioramentorum.

4 Factum Principis supremam potestatem exercentis dicitur casus fortuitus.

5 Resti-

5 *Restitutio feudi post incursam caducitatem, an sit gratia importans nouam concessionem.*
6 *Gratiæ interpretandæ sunt, vt quominùs fieri potest tertio præiudicent, & alienum ius tollant.*
7 *Vbi habemus iuris regulam, ab ea non est recedendum, donec doceatur de limitatione.*
8 *Restitutio rebellium, vel bannitorum vigore Capitulorum pacis non est gratia, & operatur veram restitutionem ad pristinum statum iure postliminij.*
9 *De differentia inter meliorantem iure Domini, & iure possessoris.*
10 *Vbi plùs importat melioratum quàm impensum, quid reficiendum sit.*
11 *An melioramentum latens resultans ex suo gubernio, sit reficiendum.*
12 *Melioramenta separabilia non sunt reficienda, sed remanent in dominio meliorantis.*
13 *Declaratur concurrente æquitate.*

DISC. XXVII.

1 CVM ob immutatam devotionem, credidissent Officiales Regiæ Cameræ Neapolis, Honoratum Grimaldum Monachi Principem, in eo Regno plurium feudorum possessorem, in ipsorum caducitatem incurrisse, illa vtpotè ad Cameram deuoluta diuersis personis vendiderunt.

Post cursum autem annorum circitèr 25., in Capitulis Pacis intèr Reges Catholicum, & Christianissimum *cap.* 104. conuenta fuit dicti Honorati restitutio, ac omnimoda reintegratio ad feuda aliaque in Regno possessa, in cuius conuentionis executionem, præstita per eumdem Honoratum cautione de reficiendo intermedijs possessoribus de melioramentis opponentibus, quidquid fuerit iudicatum, dicta reintegratio effectum sortita est; Vndè introducta supèr huiusmodi melioramentis causa in Sac. Consilio, prætendebatur ex parte illorum, qui emerant Oppida Terlitij, & Canusij, & Castrum Garagnonis, multa fecisse melioramenta, cum notabili impensa in reficiendis Palatijs, Baronis habitationi destinatis, siuè in ampliandis, vel reficiendis molendinis, necnon in arborum plantationibus, alijsque feudalium membrorum meliorationibus, Ideòque dictam impensam esse reficiendam.

Econuersò autèm Feudatarius reintegratus, non negabat reficere id, quod melioramentorum valor importaret, inspecto tempore præsenti, quo refectio facienda erat, spectata solùm eius vtilitate, & in quo remaneret locupletior, ideòque controuersia reducebatur ad punctum, àn melioramenta reficienda essent in eo, quod pro eis faciendis impensum esset, vel quantum de præsenti importaret ipsorum melioramentorum valor, super quo ex parte dicti Principis Monachi pro veritate interrogatus respondi, vt sequitur.

Duplicem inspectionem habet hic articulus, vnam vbi melioratum est minùs, quàm impensum, alteram verò vbi est plus. In prima specie, in qua in proposita facti ferè versari supponitur, quòd scilicèt melioramentorũ valor inspecto præsenti tempore, ac vtilitate exindè Feudatario restituto resultante, sit longè minor eo, quod impensum prætenditur (quicquid aliqui variauerint) communis, & recepta feudistarum opinio est, meliorantі per agnatum feudi successorem, 2 siuè per Dominum in casu non culposæ deuolutionis, reficiendum esse id quod importat valor melioramentorum, inspecto tempore refectionis, & sic id, quod minus, vt constat ex *Schrader. de feud. 2. par. 9. par. principalis sect. 2. nu. 100. & 102. Rosenthal. eod. tract. cap. 10. conclus. 43. n. 87. cum seqq. Aponte decis. 12. num. 6. de Marin. resol. 134. num. 9. vol. 2. & in addit. ad Reuerter. decis. 572.*, & generaliter tàm in terminis feudalibus, quàm emphyteuticis, fideicommissarijs, & similibus, ad nauseam colligit *Amat. par. 1. var. cap. 14. num. 63. cum seqq.*, *benè Franch. decis. 109.*, ac esse regulam generalem testatur *Galeot. lib. 2. controu. 46. num. 20.*, & sæpè sequuta est *Rota* præsertìm *apud Merlin. decis. 546. repetita par. 6. recent. decis. 116. n. 3. & 4., & decis. 318. num. 17. par. 9.*, ac in alijs frequentèr, cum sit propositio quotidiana.

Quinimò in feudis, contrà melioran-
3 tem aliqua maior difficultas pro minori refectione cadere potest, quàm in alijs ex dispositione *text. in cap. 1. §. si Vasallus sub tit. hic finitur lex*, ex quo *textu*, litteralitèr, & iudaicè intellecto, plerique volunt, Feudatario melioranti aliud reficiendum non esse, nisi quantum important melioramentorum inseparabilium rudera seù cementa, sed hæc opinio est communi calculo reiecta, vt constat *ex dicta decis. 572. Reuerterij cum ibi notat. per Marin. in addit.* & ex alia decisione Regiæ Cameræ registrata per eumdem *Marin. dicta resol. 134. num. 15. & seqq.* & benè *Aponte dicta decis. 12. num. 6.*, vbi magistraliter obseruat, dictum textū non exorbitare à dispositione Iuris communis, nec propterea recedendum esse à regula *text. in l. in fundo ff. de euict.*, hoc autem insinuatur pro argumento, vt plus prætendi non possit in feudis quàm in alijs.

Pro ratione autem dubitandi contrà Feudatarium reintegratum, vt scilicèt reficere teneatur totum id, quod à meliorantibus bona fide impensum est, vrgere videtur, vt præmissa omnia procedant in Feudatario petente refectionem melioramentorum post sequutam sui Iuris resolutionem ex natura rei resultantem, ob feudi aperturam, vel ad Dominum, vel ad agnatum, quià licèt meliorans de tempore quo meliorauit esset Dominus, ac iure veri Domini, non autem simplicis possessoris id egerit, attamèn rectè sciebat sui dominij vel iuris resolubilitatem, ideòque nulla sibi infertur iniuria, quià casum præuidere, & cogitare potuit, atquè sciens, & volens meliorando se subiecit Iuris dispositioni.

Non sic est in casu controuerso, quià possessor feudi meliorati, de tempore quo meliorationes fecit, erat Dominus, legitimum dominij titulum habens ex regia concessione, atquè resolutionis casus non prouenit ex natura rei, nequè melioranti imputari potest, cur nō præuiderit, cū
4 totū prouenerit à facto Supremi Principis, quod inter casus fortuitos numerandū est ad *text. in l. Lucius ff. de euict. vbi Odofred. Bar. & cæteri Surd. dec. 326. n. 15. Buratt. dec. 401. n. 2.*, & sic diuersus videtur præsens casus ab eo, quem generaliter in proposito considerant feudistæ, cum in isto imputari non possit meliorantis obligatio, præuidendi casum futuræ resolutionis ex natura rei resultare debentis, neque cogitare teneamur ea, quæ contrà iuris regulas ex facto Principis tanquàm ex casu fortuito contingunt.

Augetur difficultas, quod vbi præuia
5 legitima feudi caducitate, Princeps Feudatarium restituit, ista dicitur mera gratia sapiens speciem nouæ concessionis, itaùt multi feudistæ velint, tali casu feudum, respectu saltem restituti, & habentium causam ab eo, censeri potiùs nouum quàm antiquū *ex deductis per Iserniam, Aluarot. & Præposit. in cap. 1. de Vassall. decrep. ætat. & per alios cumulatos per Tiraquell. de retract. lignag. §. 32. glos. vnica num. 29. Schrader. de feud. par. 2. cap. 3. num. 43. Rosenthal. eod. tract. cap. 2. concl. 18. num. 2.* & latiùs habetur hoc tit. *in Vrbeuetana feudi*.

Si ergò est gratia, illa strictè intelligenda est, vt quominus fieri potest præiudicet tertio, eiusque Ius tollat, quià non sunt faciendæ gratiæ cum offensione iustitiæ, ac præsumptio est Principem
6 non censeri velle tertio præiudicare, nisi circà continentia omnimodam incōpatibilitatem, & in istis cum ea maiori restrictione, quæ dari potest, vt quo minùs est possibile, Ius tertij lædatur *ad not. per DD. in d. l. Lucius ff. de euict. & l. 1. C. de petit. bonorum subhast. lib. 10. Gabr. de iur. quæs. non tollen. concl. 1. & 2., add. ad decis. 666. par. 4. rec. tom. 3. num. 70. cum seqq. Galeot. respons. Fiscal. 23. Capic. latr. decis. 199. de Marin. resol. 46. lib. 2.* apud quos cęteri habentur agentes de potestate Principis in iure tertij tollendo.

His tamen non obstantibus, in contrariū censeo esse veritatem, vt scilicèt, exceptis melioramentis necessarijs perpetuam feudi vtilitatem concernentibus, quæ ab ipso primo Feudatario nisi priuatus fuisset, omninò fieri debuissent, & quæ non facta nunc fieri deberent, in quibus omnimoda refectio facienda est, in reliquis spectandum sit quod minùs, & quantum attento præsenti tempore, ac vtilitate importat melioramentorum valor iuxtà conclusionem ex magis communi, & recepto feudistarum sensu suprà deductam.

Moueor primò, quià vbi habemus regulam

7 gulam à iure determinatam, nisi doceatur de limitatione, ab ea non est recedendum *Mantica decis.2 5 1.nu.4.Franch. decis. 197.num.9.Barbos.axiom. 198.vbi concord.*, Vndè cùm tàm in feudalibus, quàm in alijs habeamus supradictam regulam de reficiendo quod minùs melioratum, non quod magis impensum, nequè in his præcisis terminis, quantum videre licuit, habeamus limitationem, inhærendum est regulæ.

Secundo fortius, quià hæc restitutio
8 nō prouenit ex mera gratia omninò voluntaria, iustæ causæ fomentum non habente,in quibus terminis intrare possent ea, quæ pro ratione dubitandi superius dicta sunt, sed agitur de restitutione per viam conuentionis in Capitulis Pacis, cum iusta,immò necessaria causa publicæ quietis, & vtilitatis, quo casu restitutus obtinere non dicitur per viam gratiæ,& indulgentiæ, sed per viam reintegrationis cōuentionalis importātis abolitionē sententiæ confiscatoriæ, ac retrotractionem ad suum initium per quandam speciem postliminij, perindè ac si casus non euenisset, non curato præiudicio tertij, quià bonum pacis vtpotè publicum, anteponendum est cuicumque priuato iuri, & interesse, vt ex *Bal. in cap.* 1. *de pace Constantiæ* §. *sententiæ quoquè*, & §. *possessiones*, *rectè Boss. in praxicrim. tit. de restitutione num.*8. & 9.*Peregrin. de iure Fisci lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 67.; Et in indiuiduo restitutionis conuentæ in Capitulis alterius pacis inter istos eosdem Reges Cattolicum, & Christianissimum *Rolan. cons.* 1. *num.* 114. & *seqq. lib*.3. & *Menoch. cons.*103. *num.* 12.vbi quamuis in eodem casu *Rolandi* in contrarium scribat,non tamen negat conclusionem, sed eius applicationem ex facto.

Data verò retrotractione per viam postliminij, per quod fingitur intermedium possessorem nunquàm dominium vel iuris possessionem habuisse,sed solam nudam facti detentationem,sequitur huiusmodi meliorantes minùs Ius habere, atquè inferioris conditionis esse, quàm sit Feudatarius, cuius ius deindè resoluatur, quià hic de tempore, quo melior-
9 uit, iure Domini gessisse dicitur, atquè magna differentia est inter meliorantem iure Domini, & iure simplicis possessoris, vt benè in his terminis aduertit *de Marin. dicta resol.*134. *vol.*2. licèt in casibus ab eo singulàriter positis,fortius vrgeat contrà meliorantem motiuum malæ fidei, ob præuidendum casum reuocationis, quę de iustitia ob inualidam alienationem, vel dismembrationem sequi poterat.

Reducta siquidem causa ad non causam, ac reintegrato priori feudatario ad suum primæuum Ius, cum retrotractione iure postliminij, perindè ac si sempèr fuisset Dominus, & possessor, resultat, nullam contrà eum de iure proditam esse actionem,nisi illam ex æquitate de vtili in rem verso, & nè cum aliena iactura locupletari contingat, ideòque non potest ad aliud teneri, nisi ad id quod importat vtilitas inspecto præsenti tempore.

Supèr altera verò inspectione,vbi scilicèt plùs est melioratum quàm impensum, àn spectandum sit quod minùs,non videtur in præsenti immorandum,cum in proposita facti specie supponatur huiusmodi casum non dari, ideò elaborandum non est in superfluis, responsurus
10 tamèn, quatenùs necessitas postulet; Quamuis enim *de Marin. resol.*133.*num.* 10.& *seqq.lib.*2.sentire videatur spectandum esse valorem melioramentorum, & quantum importat melioratū,non quantum impensum, attamèn ex communi sensu feudistarum, & aliorum, de quibus suprà, satis de huiusmodi opinione dubitari potest,atquè in terminis melioramentorum reficiendorum hæredi grauato vel emphiteutæ,seù marito, in contrarium videtur opinio magis communis, & in foro recepta, vt constat ex suprà allegatis auctoritatibus, reseruo tamèn maturiorem discursum, quotiès facti circumstantiæ exigant.

Quatenus verò pertinet ad quamdam
11 melioramentorum speciem deductam ex populi augumento, tanquàm causato ab ipsorum hoc medio tempore possidentium diligentia, & bono gubernio, libentèr audirem, in qua Iuris dispositione, vel ratione, siuè in qua auctoritate huiusmodi prætensio fundetur, quia si benè gubernarunt, suo debito muneri satisfecisse dicuntur, neque iure cautum videtur, vt Ciuitatis, vel Castri Dominus, probo & diligenti Gubernatori reficere teneatur melioramenta prouenien-

nientia ex populi augumento indè resultanti, præsertìm quià vbi hoc augmentum, constantèr in facto negatum, subsisteret, incertum tamen est, àn diligentia, & recta administratio intermedij possessoris fuerit causa proxima, & immediata, vel potiùs mediata, & remota, quià nempè aliorum locorum adiacentium infortunia huiusmodi maiorem populationem causauerint, atque in hoc dicere sufficit, huiusmodi prætensionem iure non probari, aliàs enim alicuius Tabernæ, vel Hospitij conductor, seù ex alio titulo resolubili possessor, si ob eius diligentiam, & suaues mores, maiorem hospitantium, vel confluentium concursum captauerit, finita locatione prætendere posset à Domino refectionem huiusmodi maioris auiamenti, quod theoricè, & practicè nouum videtur.

Procedunt hæc in melioramentis inseparabilibus, in quorum terminis tantum cadit quæstio supèr modo refectio-
12 nis, ea enim quæ sunt separabilia, & apta possideri iure priuato distinctè à feudo, reficienda non sunt, sed in ipsius meliorantis dominio, tanquàm bona allodialia perseuerant, vt *in d. cap. 1. §. si vasallus sub tit. hic finitur lex*, vbi omnes, & ità distinguendo aduertit *de Marin. d. resol. 134. vol. 2. num. 16.*, Vndè propterea, domus, & alia membra empta propè Molendina Terlitij, & in Castro Garagnonis tanquàm apta stare de per se, & possideri iure priuato distinctè à feudo, de stricta Iuris censura meliorantibus remanere deberent, ac per feudatarium restitutum non refici.

Verùm ex motiuo æquitatis, contrà
13 Feudatarium restitutum respondendũ videtur, quià licèt huiusmodi membra sint à feudo separabilia, & apta stare de per se, nihilominùs ex ementium destinatione acquisita sunt pro seruitio feudi, & pro illius membris, & redditibus meliorandis, itaùt nisi acquirentes credidissent se esse Feudatarios, ea non acquisiuissent, quia cessante feudorum possessione, quodammodò inutilia remanerent, dùm maior esset impensa ministrorum ad illorum curam deputandorum, quàm importarent fructus: Econuersò autèm Feudatario reintegrato, nihil deperit ea pro quanti nunc valent habere, vtpotè ad feudorum maiorem commoditatem, vel augumentũ ordinata, ideòque intrare videtur propositio, vt quod vni non nocet, & alteri prodest faciendum sit *ad not. in l. altius C. de seruit. & aqua*, & est vulgare Iuristarum axioma, atquè ex hoc æquitatis motiuo crederem, iustè intrare posse Iudicis officium ad cogendum Feudatarium restitutum, vt à priori possessore vendere volente huiusmodi bona pro iusto pretio nunc currenti emere cogatur, non obstantibus ijs, quæ in his terminis ponderantur per *Marin. dicta resol. 134.*, tùm quià in eo casu prædium non erat ordinatum ad seruitium feudi, tùm etiàm quia cessabat ea bona fides, quæ huiusmodi æquitatem postulat; Et ex qua ratione inoleuit iusta, & laudabilis praxis S. Consilij, cogendi emptorem feudi ad emenda etiam bona allodialia in feudo existentia, quæ eo deuoluto remanent in dominio hæredis allodialis feudatarij defuncti.

CAMPANIEN. RELEVII

PRO

EODEM PRINCIPE MONACHI.

Responsum.

De materia releuii, & tappeti soluendorum Regiæ Curiæ defuncto Feudatario per nouum Feudi successorem, quomodò, & de quibus bonis sit soluendum.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 *Quid sit releuium, quod sit onus soluendum à successore in feudo.*
3 *Eatenus successor ad id tenetur, quatenùs sit in possessione feudi.*
4 *Dominus potest pro eo agere supèr fructibus contrà quemcumque possessorem.*

5 Suc-

5 *Successor non possidens, & non curans possessionem, de proprio ad tale onus non tenetur.*
6 *Releuium non solutum in tempore debetur duplicatum.*
7 *Quid si facta est minus fidelis denunciatio.*
8 *Quid sit Ius tappeti.*

DISC. XXVIII.

1 RESTITVTIS, *ut in præcedenti*, feudis Principi Honorato Grimaldo, supponitur eumdem, dictorum feudorum omnimodam vtilitatem, & dispositionem, tàm in sorte, quàm in fructibus alteri cessisse, itaùt in effectu non nisi nudum nomen in eis haberet.

Cum autem sequuta esset eius mors de mense Ianuarij 1662., superstite filio in Principatu Monachi alijsque bonis successore, & ad quem de iure spectabat successio dictorum feudorum, pro quibus soluendum erat Regiæ Curiæ Releuium; Dubitari contigit, ad quem istius oneris solutio spectaret, & an, quatenus dictorum feudorum successionem, & possessionem non curaret, posset in alijs bonis allodialibus proprijs, vel hæreditarijs dicti Principis Honorati molestari, ac desuper interrogatus per quēdā Causidicum Romanæ Curiæ, à quo etiam de casu præcedenti consultus fueram.

Respondi negatiuè, quia releuium 2 est quoddam onus ex consuetudine in eo Regno soluendum, non per morientem, vel ex eius bonis, sed per Feudatarium successorem, cum huiusmodi onus successerit loco nouæ Inuestituræ, quam de iure communi feudorum nouus Vasallus infrà annum, & diem petere debet, de qua in *Massaren. renouationis, & in Farfen. hoc eod. tit.*, atquè præstatur pro quadam recognitione domini, taxatum in ea quantitate, quam importet medietas fructuū feudi illius anni *Isern. in Constit. post mortem, & in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat Inuestit. Frecc. de subfeud. lib. 2. auctor. 3. Capan. in hoc tractatu de releuio par. 1. quæst. 3. & 4. cum seqq. Rouit. in pragm. 1. de off. procur. Cæs. Ganauerr. decis. 4. Pratus obser. 8. & 9. ac cæteri passim.*

Atquè eatenùs successor in feudo ad 3 huiusmodi solutionem tenetur, quatenùs sit in possessione *Annæ allegat. 95. Rouit. dicta pragm. 1. nu. 11. Capan. vbi supra par. 1. quæst. 7. num. 8. & latius par. 4. quæst. 32. per tot.*, qui tamèn subiungunt id non impedire Dominum directum agere pro releuij consecutione 4 contrà quoscumque tertios possessores, vel detentores feudi, siuè ex eius fructibus; Vndè propterea nullatenus dici posse videtur, successorem non curantem feudi successionem, eiusque possessionem, & vtilitatem, posse ad huiusmodi oneris solutionem de bonis proprijs 5 vrgeri, cum sit onus, vel iuxtà vnam opinionem reale, afficiens nempè ipsum feudum eiusque fructus, vel iuxtà alteram personale, afficiens personam primogeniti, qui successit in feudo, eiusque possessionem, & emolumenta obtinet.

Ideòque cum Regius Fiscus, vno vel 6 altero modo dicti oneris solutionem consequi debeat, cum hac differentia, quod nisi fiat denunciatio, vel respectiuè non soluatur infrà annum, prætendere potest in pœnam solutionem duplicatam, vt constat ex deductis per *Capan. eodem tractatu p. 5. q. 1. cum seqq.* & alios de quibus supra, idcircò cura esse debet eius, ad quem huiusmodi feudorum commodum, & vtilitas pertinet dictam solutionem sequi, aliaque adimplenda fieri, nàm aliàs ipse reportabit damnum, & fructuum diminutionem, quæ resultaret à duplicata solutione, siuè etiàm ab illa auctoritatiuè facienda per Regios perceptores, & Commissarios.

An autē facta denūciatione, sed minus veridica fructuum, intret dicta pœna soluendi duplicatum, & sic fructus integris distinguit *Curte de feud. par. 5. c. 3. num. 72. impress. apud Marin. tom. 3.*, quod si datur lista defectiua in aliquo corpore, quod totum occultatur, de illo soluitur integer fructus, si verò non in corpore, sed in quantitate, tunc non intrat pœna.

Proùt eiusdem cessionarij onus, & cura esse debebit, vt stante obitu dicti Honorati, qui huiusmodi feudorum vtilitatem, & omnimodam dispositionem cessit, fiat per hodiernum Principem vti hæredem, & legitimum successorem præ-

præambulum, & apprehensa feudorum possessione, per istum cum Regio assensu formitèr illa cedantur ei, quem dictus cessionarius nominabit; Hoc vnum tamèn certum videtur, dictum onus non incumbere non possidenti feudum, nequè illius fructus, & vtilitatem percipienti, sed soluendum esse ex effectibus ipsius feudi, & per eum, qui percipit vtilitatem, vt constat ex deductis per *Ann. d. alleg. 95. & Capan. dicta par. 4. quæst. 32.*

Et quod dicitur de releuio, procedit
8 etiàm in alio onere, quod nuncupatur *ius tappeti*, soluendi paritèr à nouo feudi successore proptèr homagium Domino faciendum pro noua Inuestitura, pro quo asportandum erat, & ponendum antè pedes Regis tappetum, cuius loco istud onus successit, vt per *Capan. d. tract. de releuio par. 1. quæst. 1. nu. 24. & 25.*, & sic non est onus defuncti, neque illius, qui feudum nō obtinet, neque successionem, & vtilitatem curat.

MINERBIN. CENSVS
PRO
ALOISIO ZELONO,
CVM
PRINCIPE MINERVINI.

Discursus pro veritate.

An Instrumentum rogatum per Notarium Vasallum probet contrà Baronem, vel pro eo in Regno Neapolitano, & àn Contractus possit aliundè probari, itaùt subsistineatur.

SVMMARIVM.

1 *An Cap. Regni* Ladislaus *disponens Instrumenta rogata per Notarium Vasallum nō probare pro Barone, procedat contrà ipsum Baronem.*

2 *Quamuis tollatur fides Instrumento, non tamèn annullatur contractus, qui potest probari aliundè.*

3 *Via executiua competens pro liquidatione Instrumenti non intrat, vbi illius veritas probatur per testes.*

4 *Obligatio Cameralis probata per Testes non est executiua; & quid vbi per Scripturam priuatam.*

5 *Census de necessitate non requirit scripturam, sed potest aliundè eius veritas probari.*

6 *Ex censu nullitèr imposito, non ex defectu formæ, sed ex inhabilitate contrahentis fructus soluti non imputantur.*

7 *Fieri non potest ex pacto, vt credatur Notario Vasallo.*

8 *Quæ dicuntur de Barone, àn procedant in Baronissa.*

DISC. XXIX.

ALOISIVS Zelonus Vtriusque Signaturæ Referendarius, origine Pistorien., natiuitate autèm Conciuis, Condiscipulus, & carus amicus, dedit Principi Minerbini scut. 3. m. ad Censum, de quo rogatus fuit quidam Notarius eiusdem Principis Vasallus, vndè dubitans de dicti contractus validitate, ac Instrumēti efficacia stante Cap. Regni *Ladislaus*, me pro veritate requisiuit, eique respondi, quod,

Quamuis *Molphesius* paritèr Conci-
1 uis, ortum habens in loco Ripæ candidæ prope Ciuitatem Venusinam communem patriam, *ad consuetud. Neap. par. 10. quæst. 12. num. 6.* & cæteri cumulati per Rotā *in Neapolitana Pensionis 27. Maij 1641. coràm Bichio* (quæ eandem tenuit sententiam) velint Capitulū Regni *Ladislaus* non procedere in Instrumento contrà Baronem; Cōtraria tamèn opinio, vt procedat indistinctè, sinè prò, siuè contrà Baronem agatur, est magis recepta ex *Afflict. in Const. in locis Demanij n. 15. Ann. singul. 244. Franch. decis. 118. in princ. Rouit. cons. 91. num. 2. lib. 1. de Marin. resol. quotid. 280. in principio lib. 1. latè Gait. de credit. par. 3. tit. 1. num. 820. & seqq.*, vbi confutat *Molphesium*, & hanc firmauit *Rot. in dicta Nea-*

po-

politanæ Pensionis 13. Iunij 1642. *coràm eodem Bichio impressã decis. 92. part. 9. recent.*, in qua receditur ab alia præcedenti superiùs allegata, confirmata 2. *Martij 1643. corã Roias intèr eius impressas dec.* 198. vndè videtur cõclusio firma.

Verùm ex hoc tollitur fides Instru-
2 mento, non autèm annullatur contractus, qui aliundè probatus est validus, & firmus, vt *per Capobl. de Baron. pragm. 1. num. 349. Gait. vbi supra n. 833. & 835. cum seqq. Rot. in dicta Neapolitana pensionis 27. Maij 1641. coràm Bichio*, & admittitur *in alia reuocatoria 13. Iunij* 1642., aliud enim est instrumentum, aliud verò contractus in eo contentus, atque sublata fide Instrumenti, non cessat contractus aliundè probatus, *Surd. alios colligens cons. 144. num. 13. & seqq. & dec. 71. num. 7. & Rouit. super pragm. in rubr. de fid. instr. n. 1.*

Et sic effectus dicti Capituli *Ladislaus* erit, vel in casu, quo creditor innitatur
3 soli Instrumento, aliam non habens probationem, vel ad effectum viæ executiuæ; Si enim creditor probaret per testes vel alias species probationis veritatem contractus in instrumento contenti, non habebit eam viam executiuã, quę ex dispositione ritus M.C.V. vel alio statuto cõce-
4 ditur instrumẽtis, vt obseruant in specie *Capobl. vbi supra n. 340. & Gait. n. 840.* quod etiàm habemus in obligatione Camerali, quæ probata per testes non habet suam consuetam viam executiuam, quia grauamen esse potest, non in ipsius obligationis executione, sed in eius admissa probatione, & hanc puto esse veram rationem, non alteram deductam *à Gallesi. de obl. quæst. 27. num. 4. vbi Zacch. n. 7. cum seqq.* Quod etiàm extendendum puto, vbi ageretur de obligatione contenta in scriptura priuata, cuius veritas negaretur, itaùt opus esset eam formitèr recognoscere, quià substantia probationis adhuc pendere videtur à dicto testium recognoscentium, & sic in huiusmodi probationis admissione potest esse grauamen, à quo intrat appellatio, non autèm ab ipsa obligatione; Non sic est, vbi concurrit publicum instrumentum, quià illud facit probationem probatam, licèt de facto in praxi, etiàm huiusmodi apocis dari soleat executio.

Cum igitur, dictum Capitulum Regni
5 adimat fidem instrumento, sed non annullet contractum, sequitur, vt non intret nullitas census, neque timeri valeat de imputatione fructuum solutorum vel soluendorum in sortem, quià ex veriori sententia, census non requirit probationem instrumentalem de necessitate, vt *per Buratt. dec. 10. num. 8. & seqq. & dec. 46. num. 1. & seqq. cum alijs plenè deductis per Cencium de cens. quæst. 43. ex n. 13. cum plur. seqq.*

Conclusio autem de imputandis fructibus in sorte procedit, vbi nullitas consistit in defectu formæ, itaùt cessante censu, contractus dicatur continere potiùs mutuum, vel simplex creditum pecuniarium fructuum non productiuum, & in his terminis loquuntur auctoritates, quæ ad hoc possunt allegari; Adeò vt, etiàm si contractus esset nullus ex inha-
6 bilitate contrahentis, quià nempè Ecclesia, minor, mulier &c., adhùc tamèn donèc sequatur declaratio nullitatis, propter implicitum statum validitatis fructus non imputantur in sortem, *Rot. dec. 29. apud Cenc & decis. 119. num. 26. & seqq. part. 7. rec. idem Cenc. quæst. 24. & 88. vtrobique num. 16.* quià verè imputatio non intrat, nisi vbi deficit substantia Census, siuè vbi adest defectus formæ, itaùt fructus saperent vsuram, sed in casu nostro, nullo modo cadere potest ista dubitatio, nàm eò ipso, quod Baro dicit soluisse fructus Census, consequentèr fatetur veritatem contractus *Buratt. dicta decis. 10. num. 14.* sequitur, *Cenc. dicta quæst. 43. num. 33. vbi alios allegat, dicta* autem, *decis. 385. part. 5. rec.* non dicit, quod fructus imputentur in sortem, sed quod solutio fructuum, & obseruantia non est apta tollere nullitatem contractus ad effectum, vt possit quandocumque impugnari, quod latiùs firmauit, *Rota dec. 89. p. 10. & dec. 98. p. 11. rec.* & sepè in alijs, sed non indè infertur ad imputationem fructuum in sortem; Et sic vbi de veritate præexistentis crediti, ex quo census est constitutus, constat aliundè, & habemus subsequutam obseruantiam cum solutione fructuum, cessat verè dubitatio, solumque creditoris præiudicium versatur in eo, quod non poterit vti instrumento ad effectum viæ executiuæ, & liquidationis seruata forma ritus M. C. V.

Et licèt *Rota in dicta Neapolitana pensionis Iunij* 1642. *coràm Bichio* §. *tandèm non releuat*, videatur non admittere obseruantiam in comprobationem instrumẽti, quasi quod nō sit in potestate Baronis contrauenire, dicto Capitulo *La-*
7 *dislaus*, edito ob publicam vtilitatem, attamèn in hoc æquiuocatur manifestè, & *Afflictus* ad hoc allegatus, quid tale non probat, ac receptissimum est, veritatem posse aliundè probari, *Afflict.* enim dicit, quod fieri non potest ex pacto, vt credatur Notario Vasallo, sed non excludit alios modos probandi veritatem contractus.

Habemus in simili de statutis adimentibus fidem scripturis, & instrumentis, per quæ ità indirectè statuta laicalia tollunt actus iuratos, supèr quibus disponere non possunt, quià non per hoc tollitur modus probandi veritatem actus, & iuramenti aliundè, *Lambertengh. de contract. gl. 8. verbo mariti num.* 99. *adden. ad Buratt. dec.* 422. *num.* 18. *vbi alteri*; Maior autem huius creditoris difficultas consistebat in defectu regij assensus, vndè propterea est posterior habentibus assensum etiam posteriorem fortè absorbentibus totum assem, vt intret regula, quod inanis est actio &c.

In quadàm alia causa, *Grauinen. census coràm A. C.* supèr hoc eodem cap. *Ladislaus*, disputaui, an quæ dicuntur de Barone, procedant in eius vxore, Et negatiuè respondendum esse dixi, quià versamur in lege odiosa, & exorbitanti, non extendenda, ex punctuali auctoritate *Franch. dec.* 118. *in fin.*, Et ità iudicatum fuit &c.

ROMANA CENSVS
PRO
MARCHIONE FERDINANDO TORRES,
CVM
FRANCISCO CINCIO.

Casus Disputatus in Signatura Iustitiæ.

De Constitutione Regni *Constitutionem Diuæ memoriæ* concedente facultatem veniendi aduersùs factum proprium, & reuocandi alienationem feudi; Et àn procedat quoàd distractum, ac voluntarium recessum ab alienatione iam facta, & Regio assensu roborata.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *An creditor Census cogi possit per executionem positiuã ad actum facti ad retrouenditionem.*
3 *Ad validitatem alienationis feudi in Regno requiruntur assensus regius, ac etiam iuramentum, & litteræ assecurationis.*
4 *De Constitutione* Constitutionem diuæ memoriæ, *ob quam etiàm contrà factum proprium veniri potest, & reuocari alienatio.*
5 *Assensus regius super alienatione feudi, àn suffragetur super pacto resolutiuo vel de retrouendendo.*
6 *Si non est præstitus super pacto contemporaneo, corruit in totum actus.*
7 *In feudis non datur simulatio, neque attenduntur priuatæ cõuentiones à Domino non approbatæ.*
8 *Recessus à contractu impugnabili capiendus pro recognitione veritatis, ideò non omninò voluntarius.*

DISC. XXX.

1 EX illa parte pretij, quæ ex Pontificio Chirographo destinata fuerat multiplico pro reintegratione fideicõmissi, à quo præuia illius derogatione, dismembrata fuerat tenuta Turris in petra nun-

nuncupat., vendita Principi Peretto per illos de Cincijs, creatus fuit Census cum Marchione de Torres in sorte scut.4000. ad fauorem vocatorum ad fideicommissum, ad effectum faciendi multiplicum, quod primariò affectum esset ad fauorē emptoris pro casu euictionis, & molestiarum, secundariò autem dicti fideicommissi, cum decreto irritanti, vt non possit in alios vsus conuerti neque extingui, nisi ad effectum reinuestiendi pretium in alios effectus fructiferos de scientia, & consensu interessatorum, & sub eisdem vinculis, iuxtà formam in huiusmodi multiplicis seruari solitam; Quià verò Franciscus, & Bernardus Fratres de Cincijs dicti fideicommissi possessores, molestabant dictum Marchionem pro punctuali solutione fructuum dicti census, ac inuestimento, idcircò hic ad se ab huiusmodi molestijs eximendum, de anno 1653. pro restitutione sortis, dictique census extinctione, dedit insolutum Francisco Cincio Castrum Cagnani in Aprutio, cuius redditus asserti fuerunt ducatorum saltem 270., subrogatum loco dicti Census pro rata illi proportionata, cum eisdem vinculis, & cum pacto rescissorio, ac regressu hinc indè ad primęua iura in casu inobseruantiæ eorum, quæ inuicem respectiuè promissa fuerāt, atque desupèr impetratus fuit assensus ab ipso Rege legitimè executoriatus; Sed quia dictus contractus non erat practicabilis quoad multiplicum, nequè Marchio ità obtinebat liberationem à debito census ob non seruatam formam in extinctione facienda præscriptam, atque alij de Cincijs ad fideicommissum vocati opponebant non potuisse citrà consensum ipsorum, ac emptoris tenutę, fieri dictam subrogationem, contrà formā Chirographi Pontificij extrà Statum Ecclesiasticum, & in bonis feudalibus deuolutioni subiectis, vnde propterea plures exortæ sunt lites coram A. C.

Idcircò de anno 1664. præfati Marchio, & Franciscus, concorditer à dicto Instrumento dationis in solutum inito de anno 1653. recesserunt, atque Franciscus tanquàm reuersus ad Censum, aliquos fructus exegit, & econuersò Marchio Castri possessionem obtinuit, sed pęnitens Franciscus huius secundi contractus seù distractus Regio assensu non vallati, præuia illius reuocatione, de facto dicti Castri possessionē reassumpsit, vndè propterea inter eos introducta est lis in Regia Camera seù Regio Sac. Consilio Neapolitano; Quia verò interim dicto Marchioni non expediebat subiacere oneri dicti census, ob eius fructus grauiores, quàm frequentius currerent, ac etiam ob onus pręstandi Cedulam bancariam, idcircò præuia disdicta ad formam Bullæ Pianę, obtinuit ab AC. solitum decretum de deponendo sortem in Monte Pietatis in contumaciam creditoris, nolentis pro certa die, & hora recipere, ac instrumentum retrouenditionis fieri ex officio.

Appellauit autem ab hoc decreto Cincius, atque in Signatura Iustitiæ disputatum fuit, quomodò rescribendum esset de appellatione, àn scilicèt simplicitèr ad vtrumque, vel ad solum deuolutiuum, cum clausula *sinè præiudicio executionis*, cumque proposita causa, dilata esset resolutio, atque in hac disputatione habita esset difficultas cum votorum discrepantia, super validitate dicti distractus sequuti de anno 1664., idcircò in repropositione requisitus fui, super hoc potissimum puncto, ad scribendum pro Marchione Appellato.

Incongruam dixi disputationem ex hac parte assumptam in Signatura, quæ proindè iustè in secunda propositione rescripsit simpliciter de appellatione ad vtrumque, quoniàm nullibi iure cautum est, creditorem teneri, ac præcisè cogendum esse ad recipiendam sibi oblatā sortem census extinguendi, itaùt præ-
2 seruandà esset Iurisdictio Iudicis à quo, super executione facienda, cum clausula *sinè præiudicio*, ac reiectione appellationis suspensiuæ, dum executio iam perfecta, & consumata dicebatur mediante deposito, quod volens creditor poterat per annos, & perpetuò non accipere, vt expectaret totius causę exitum, à quo litis effectus pendebat; si enim locus erat extinctioni, itaut contumax esset creditor, qui præuia legitima disdicta interpellatus fuerat ad recipiendum, benè depositum factum esset, atque ità debitor obtinebat intentum, & retrouenditio habebatur de iure pro iam exequuta, & perfecta, vnde aliud executionis factum non requirebatur; Et econuersò &c., & sic

sic verè cum inani labore, & impensa extrà propositum hæc disputatio assumpta fuit.

Quatenùs verò pertinet ad materiam feudalem, ac intelligentiam Constitutionis Regni incipien. *Constitutionem diuæ memoriæ*, cuius vigore dicebant scribentes pro Cincio, dictam secundam conuentionem potuisse reuocari, dicebam inprimis videndum esse de validitate primæ dationis in solutum, seù primæ conuentionis initæ de anno 1653., àn scilicèt vallata esset regio assensu cõcesso per
3 ipsummet Regem, vt requiritur ad fauorem exterorum acquirentium feuda in Regno, quos Prorex habilitare non potest, quidquid sit quoad habilitationem ad acquirendum hypothecã seù Iura, & actiones, ex ijs, quæ habentur *in Neapolitana pro Raggijs hoc eod. tit.*, & àn dictus assensus ad formam Regiarum pragmaticarum esset infrà annum legitimè executoriatus in Regio Collaterali Consilio, & quatenùs sic, àn etiam dictus emptor prestitisset iuramentum, ac expedijsset litteras, quæ dicuntur assecurationis Vasallorum, sinè quibus assensus non suffragatur, ac etiam locus est reuocationi, ex deductis per *Hodiern. controu. 26. num. 4. & sequen. & per tot.*, ac habetur *in Boianen. hoc eod. tit.*

Quandò enim dicti defectus adessent, vel eorum aliquis, tunc ex eadem ratione, ob quam alter contrahens prætendebat potuisse reuocare secundam conuentionem, dicebam istum potuisse reuocare primam, vndè propterea res reducebatur ad priorem statum, ac si neutra facta esset, non impugnando, sed expressè
4 admittendo propositionem apud Regnicolas passim receptam, & hodiè indubitatam, vt in vim Constitutionis *Constitutionem diuæ memoriæ*, sic intellectæ, & practicatæ reuocari posset proprius contractus, atque aduersùs factum proprium deueniri ex deductis per *Hodiern. dicta controu. 26. Gizzarell. dec. 2. Apont. de potestate Proreg. tit. assens. Reg. super dot. §. 1. num. 31., & sequen., & tit. de refut. feud. §. 11. Prat. obser. 2. num. 7. & per tot. & omnes.*

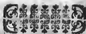
Vbi autem dicti defectus cessarent, itàut dictus primus contractus esset validus, & perfectus, dicebam inspiciendum esse Regium assensum desupèr expeditũ, in hac disputatione non communicatũ, àn scilicèt ille concessus esset solùm super alienatione feudi, ac istius translatione de vno in alterum, nulla facta mentione
5 pacti resolutiui contenti in eodem Instrumento, vel potiùs concessus etiam esset super dicto pacto totoq; Instrumento, isto enim secundo casu, indubitatum erat validè resolutionem fieri potuisse absque alio nouo assensu, cum iam concessus istum quoquè casum complecteretur, vt in fortioribus terminis pacti de retrouendendo adiecti ab initio in ipso Instrumento, super quo, omnibusque eius pactis concessus est assensus, habetur tanquàm absolutum apud *Gizzarell. dec. 3. & alios, de quibus in Romana pro Guelfo, & in alijs hoc eodem tit.*, in quibus specialitèr actum est de puncto, àn assensus super alienatione feudi, suffragetur quoàd pactum de retrouendendo.

Difficultas autèm cadebat in primo casu, quandò scilicèt in assensu de huiusmodi pacto facta non esset mentio, & tunc duo considerabam, primò quod cum dictum pactum esset in eodem contractu, & correspectiuum, sine quo partes aliàs non contraxissent, assensus ob indiuiduum voluntatis corruebat etiam
6 super ipsa venditione, seù datione in solutum, vt ex *Camerario in cap. Imperialem, & alijs habetur apud Gizzarell. dec. 3. num. 11. & sequen., & alios, de quibus in Camerinen. Iurisdictionis hoc eod. tit.*, Et secundò vt id procederet in ordine ad pactum de retrouendendo, quod importat nouam venditionem, per quam dominium denuò de vno in alterum, tanquàm ex integro transfertur, cum solo beneficio retrotractionis, resultan. ex natura conditionis necessariæ, secùs autem vbi, non de pacto de retrouendendo, sed de resolutiuo, ob conditiones, & pacta non seruata, cum tunc non dicatur dominium de vno in alterum de nouo trãsferri, sed resolui ab initio, perindè ac si actus gestus non esset, atque prius dominium à venditore non abdicatum, tanquàm per omnimodam reuersionem ad suam priorem causam, fingendo per quãdam speciem postliminij, actum nunquàm gestum esse *ad notat. in l. 1., & toto tit. ff. de leg. commiss., & l. 1. ff. de donat., & l. 1. C. de donat. quæ sub mod. Ottob. dec. 159. num. final. vbi cæteri.*

Du.

Dubitabam verò de hoc secundo motiuo, quoniam ex plenè deductis *in Rossanen. decimarum coràm Bichio decis.* 100. *par.* 9. *rec.* aliàs post. *Marin. resol.* 38. *lib.* 2., *& per eumdem ibidèm, ac sæpius hoc tit.*, in feudis non dantur simulatio, vel aliæ conuentiones priuatæ inter partes, Principi ignotæ, quia verus Feudatarius dicitur ille, quem Princeps agnoscit, ac habet descriptum in eius libris, seù quinternionibus; Vndè cum in hac facti specie, tacito dicto pacto, obtentus esset assensus tanquàm super pura venditione, seù datione in solutum, ob quam emptor effectus erat Feudatarius, de reliquis nulla ratio habenda erat, vndè propterea magis placebat primum motiuum inualiditatis dicti assensus per emptorem impetrati absque mentione dicti pacti, sine quo venditor non contraxisset.

Eòque magis hoc motiuum placebat,
8 quia partes in recognitionem huius veritatis à contractu recesserant, illumque pro resoluto habuerant, & sic ponderabam, istum secundum actum considerandum non esse, tanquam voluntarium recessum, ac nouum distractum actus iam validi, & perfecti, habentem speciem nouæ alienationis, in quibus terminis, admittebam ex defectu noui assensus rectè intrare facultatem reuocandi, sed tanquam declarationem veritatis, seù indiuiduæ voluntatis partium, non faciendi vnum actum sine altero, vndè propterea resultabat nullitas assensus; non tamen fuerunt hæc maturè disputata, sed solùm sic incidenter, & vt dictum est, extrà causæ oportunitatem.

BOIANEN. FEVDI

PRO

DVCE IELSI CARAFA.

Responsum pro veritate extrà Curiam.

Reuocata emptione, seù venditione feudi in vim Constitutionis incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, An veniant per possessorem restituendi fructus, & per non possessorem soluendum interesse pretij accepti, Et quid si hoc interesse excedat fructus feudi.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 Vsuræ, seù fructus per emptorem venditori debitæ pro pretio non soluto, an possint ex conuentione excedere ipsius rei fructus.
3 Rescisso contractu alienationis feudi ob defectum assensus, vel alterius solemnitatis, emptor tenetur restituere fructus feudi, & venditor tenetur ad vsuras pretij; sed quid si vsuræ sunt maiores, & superant fructus.

DISC. XXXI.

1 FACTA per Ducem Ielsi emptione Oppidi Campibassi, & expedito Regio assensu, eius tamen forma non seruata circà iuramenti præstationem, ac litterarum assecurationis expeditionem; Idem Dux emptor dictam emptionem reuocauit, quod in vim Constitutionis *Constitutionem Diuæ memoriæ* fieri posse receptum est, quamuis ex parte reuocare volentis defectus implementi proueniat; Quo stante, cum recepta sit Regnicolarum propositio, tali casu emptorem teneri restituere fructus ex feudo perceptos, venditorem verò vsuras pretij habiti, & penès eum retenti; prætendebat Dux longè maiores esse pretij vsuras, quàm feudi fructus, ideòque illud plus per ipsum peti posse, ac de prædictis interrogatus.

Respondi, incongruum esse super hoc
2 puncto responsum versantis in Romana Curia, cuius opinione attenta, controuersiæ casus dari non potest, quià vsuræ pretij soluti excedere non possunt fructus rei, quorum loco huiusmodi vsuræ, tanquàm recompensatiuæ admittuntur, vt habetur *in Lucana, & in alijs sub tit. de vsuris, & interesse*, vbi ostenditur hanc in puncto iuris esse veriorem, ac omninò tenendam opinionem; sed præsupposita etiam aliquorum Regni-

gnicolarum opinione, de qua ibidem, & per *Merlin. lib. 2. controu.* 50. *nu.* 18. *& seqq.*, vt istæ vsuræ possint excedere metam fructuum ex ipso feudo perceptorum, adhùc dixi magnam sentire
3 difficultatem contrà Ducem emptorem, ex cuius parte requisitus eram, quia reuocatio prouenit, non ex omnimodo defectu assensus iàm obtenti, sed ex defectu formæ per ipsum emptorem absquè alio venditoris facto implendæ, itaùt in dolo, vel culpa dicendus sit, non faciendo id, ad quod de iure tenebatur; Quo posito iniquum, ac tàm naturali, quàm positiuo iuri contrarium dicebam, vt culposus, ex propria culpa, & delicto commodum & vtilitatem, in iacturam, & præiudicium innocentis reportare debeat; Aliàs dari posset nimis lata occasio fraudis, & doli, quod emptor soluto pretio, longo tempore negligeret huius formæ implementum, negligendo etiàm bonam feudi administrationẽ, ac maiorem fructuũ perceptionem, certus interim de cursu maiorum vsurarum ad eius fauorem, cum quarum cumulo venditorem in bona fide versatum supplantare posset, & ità punctualitèr per has rationes dixi decisum esse per Sac. Consilium apud *Tappiam decis.*8., quam referunt, & sequuntur *Capobl. de Baron. to.* 2. *cap.*2 1. *in fine, Merlin. to.*2. *controu.* 50. *n.*39. *de Marin. resol. quotid.* 83. *lib.*2. *per tot. signantèr ex n.* 18. *& seqq.* Maximè quià controuersiæ casus erat intèr emptorem maiorem, & culposum, & venditorem pupillum, vel minorem innocentem; Atquè optima mihi etiàm visa est ratio ponderata apud *Tappiam d. dec.*8. *in fin.*, quod licèt fructus bursales feudi soleant esse minores vsuris, veniunt tamèn compensanda commoda, & honorificentiæ Iurisdictionis, & Baronalis prærogatiuæ, & hanc dixi videri veritatem.

NEAPOLITANA SEV CAPVTAQVEN. PRO MAGNO COMESTABILI COLVMNA, CVM DVCE DIANI.

Discursus pro veritate.

Quomodò, & de quibus corporibus deficientibus pręstanda sit euictio per venditorem feudi. Et quandò intrent termini euictionis vel rei non traditæ.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Venditor feudi tenetur de euictione ipsius corporis in vniuersum, non autèm de singulis membris.*
3 *Fallit in ijs, quæ ad speciem reducuntur, & quando dicantur deducta ad speciem.*
4 *Venditor qui dixit velle teneri de facto suo tantùm, ad aliud non tenetur.*
5 *De exceptione rei non traditæ competen. emptori aduersùs venditorem.*
6 *De membris expressis cum clausula* si qui, vel si quæ &c. *àn debeatur euictio.*

DISC. XXXII.

1 Xposita venali de ordine S. Consilij Neapolitani ad instantiam creditorũ Marchionis Pollæ, Terra Diani cum suis annexis, ac pertinentijs tàm feudalibus, quàm allodialibus, distinctè descriptis in æstimatione de ordine eiusdem Sacri Consilij facta per Regium æstimatorem, qui ibi Tabularius dicitur, illam emit M. Comestabilis Marcus Antonius Columna pro ducatis 50. m., ac pòst aliquos annos decennij spatium nõ excedentes, idem M. Comestabilis dictã Terram cum solita expressione generali bonorum, membrorum, & Iurium in feudorum venditionibus vel concessionibus, iuxtà formularium exprimi solito-

torum; Et cum alia particulari aliquorũ bonorũ,& Iurium expressione sub dictione, *Signantèr*, relatiuè tamèn ad dictam æstimationem factam per regium Tabularium, vendidit Carolo Calà Regiæ Cameræ summariæ Præsidenti, pro eodem pretio ducatorum 50. m., & cum pacto pluriès repetito, quod de prædicto feudo, àc bonis, & membris sub verbo *Signantèr* expressis, teneatur de euictione à se ipso, & ab eo causam habentibus tantùm, & non aliàs, alitèr, nec alio modo, itaùt in casu euictionis ab alio, quàm à se ipso, vel ex facto suo, non teneatur, nec ad euictionem, nec ad aliquam pretij restitutionem, vel diminutionem, sed tali casu emptor actionem habeat contrà primum venditorem, eiusq; creditores, quibus pretium ab ipso Comestabili solutum fuit cum obligatione restituendi &c., Cum reiteratis protestationibus cedendi iura talia qualia,& prout sibi competunt, &c.

Cum autèm emptor aliquam pretij partem deberet, & ad illius solutionem post plures annos vrgeretur, prætendere cœpit euictionem, seù pretij defalcationem, sub prætextu deficientiæ aliquorum corporum, & bonorum, & præsertim aliquorum arborum, quę dicebantur arefactæ, nec non ob certum augmentum adohæ per Regium Fiscum prætensum vltrà summam de præterito consuetam; Cumque eiusdem Comestabilis Aduocati in dicta Ciuitate existentes de huiusmodi prętensionum subsistentia satis timere ostendentes, ei consuluissent quamdam præiudicalem concordiam, per quã dabatur totum id, quod rigorosè prætẽdi posset,& vltrà, principalis iuxtà suum naturale Iudicium, vanum iudicando huiusmodi timorem, stante dicto pacto expresso non prętandi euictionem, vel pretij diminutionem, nisi ex facto suo tantùm, voluit me,& bo. me. Ronconium insignem Iurisconsultum ac magnũ huius Curiæ Aduocatum consulere, qui concorditèr de huiusmodi consulentium timore mirati fuimus.

Regulam enim Iuris esse dicebamus, in
2 feudis, quæ vniuersitatem bonorum importare seù constituere dicuntur, euictionem solùm præstari de ipso corpore feudi, non autèm de singulis eius mẽbris, & bonis, adinstàr venditoris hæreditatis iuxtà *textum in l. 2. ff. pr. inc. & §. fin., & l. venditor ex hæreditate ff. de hæreditate, vel actione vendita, & l. 1. C. de euiction.*, vbi disponitur hæreditatis vel alterius Vniuersitatis venditorẽ teneri de euictione totius corporis, non autèm singulorum bonorum, quod in specie feudorum firmant *Affl. supèr feud. in rubr. de Inuestit. de re aliena facta num. 17. Vrsill. ad eumdem Affl. dec. 81. num. 6. Mangil. de euict. q. 119. num. 23. Rosenthal. de feud. c. 8. conclus. 29. in glos. litt. F.*

Et quamuis id ex communi intelligẽ-
3 tia,& praxi procedat in illis corporibus, & bonis, quæ sub generica expressione enunciata sunt, non autem in ijs, quæ habent expressionem specialem explicatam sub dicto verbo seù dictione *Signantèr*, vt aduertit *Vrsill. ad Affl. vbi suprà*, cuius traditio ibi in praxi est passim recepta, quod clarè in præsenti comprobatum remanebat ex tenore instrumenti, vbi dicitur venditorem pro facto suo teneri debere de euictione bonorum, sub dicto verbo *signantèr* specificatorum, nihilominùs id nequè in præsenti procedere dicebatur, stante pacto expresso non præstandi euictionem nisi in casu, quo illa ex facto proprio sequeretur, quæ exceptio constituit regulam negatiuam in contrarium, vt vltrà ea, quæ generalitèr in cuiuscumque rei euictione firmant
4 *DD. in l. si fundum sciens C. de euiction.*, de quibus *decis. 453. num. 16. 457. & 469. num. 1., & per tot. part. 9. rec.*, in specialibus terminis feudorum optimè aduertit *Afflictus in dicta rubr. de inuestit. de re aliena num. 17.*, Vbi firmat, quod dùm venditor certum euictionis casum expressit, in alijs teneri noluit, multò magis in præsenti, dùm non solùm concurrit argumentum ex aliquorum casuũ specificatione ab *Afflicto* deductum, sed adsunt verba clara, & pluriès repetita huiusmodi voluntatem nimis expressè ostendentia.

Fortiùs, quià vltrà verba, concurrebant etiàm facti circumstantiæ, dùm totius Instrumenti tenor, & præsertim eadem pretij quantitas, & sæpiùs repetita relatio ad æstimationem, vt suprà factam, & bonorum notulam in eo contentam, liquidò ostendere videbantur, Comestabilem aliud gerere noluisse, nisi tol-

tollere se de medio à dicta emptione, atquè in eius locū in omnibus emptorem ponere, & subrogare, perindè, ac si ad eius commodum eiusque nomine, tanquàm procurator, vel nudum instrumentum ab initio emisset, nullum aliud incommodum, vel molestiam passurus, nisi ex facto proprio, vndè iuri, ac rationi nimis contrarium videbatur, vt teneri deberet ad id, ad quod non teneri velle expresśè declarauit, & protestatus fuit, præsertim ad deficientiam corporum resultan. à casu fortuito, seù vitio naturæ, vt est arborum arescentia, siuè à noua Fisci prętensione super Adohæ augmento.

His difficultatibus communicatis prçfatis Consulentibus, isti satis ægrè ferentes motiua, responderunt omnia prædicta benè procedere quòad punctum euictionis, secùs autèm quòad alterum rei non traditæ, cui dicebant emptorem
5 inniti, aliud ad id non allegantes, nisi regulam generalem deductam ex *text. in l. Iulianus* §. *offerri, & l. qui pendentem ff. de actionibus empti*, Sed parum solida responsio reputata fuit, tùm quia sub nomine euictionis largo sumpto vocabulo, venit etiam non traditio, quæ tacita euictio dicitur, vt ex *Bald. in l. si vendideris ff. de euict. obseruat Mangil. de euict. quæst. 1. num. 6.*, Vnde dum per verba nimis generalia, & effrænata venditor declarauit ad nihil velle teneri, nisi ad id, quod ex suis hypothecis, & alienationibus, vel alijs actibus præiudicialibus resultaret, vanum videbatur dicere, vt sibi obstare posset non traditio illius rei, quæ vitio naturæ, vel alio casu deficit; Tùm clariùs, quia dùm agitur de venditione Vniuersitatis, sufficit tradidisse ipsam Vniuersitatem, seù corpus feudi, non autèm singula bona, & iura, quæ accessoriè, & consecutiuè ad ipsam Vniuersitatem veniunt, eodem modo, quo superius de venditore hæreditatis dictum est, nec videbatur quomodò per Viros in magna Ciuitate legalis facultatis professores assereretur, quod augmentum oneris ex nouis Fisci prætensionibus; post sequutam venditionem resultans, dici posset venire sub exceptione rei non traditæ, dum id potiùs tribui potest inopinato casui superuento; Nihilominùs ego, & Collega prudentialitèr consuluimus Comestabili, vt se concordaret omni quo posset modo.

In proposito autèm euictionis præstandæ de feudorum membris, quamuis illorum venditio cum clausula *si qui, vel si quæ &c.* saluare soleat ab obligatione euictionis, quasi quod venditor vendere voluerit ius, quod ipse habebat, tale quale &c., Nihilominùs id procedere quòad membra non possessa, secùs autèm quòad possessa de tempore venditionis, substinet, sed debili modo, & cum regulis generalibus *Anell. Amat. cons. 67.*, qui sic refert decisum per *Regiam Cameram Summariæ*, & idem dixit *Rota in Sabinen. Status, de qua hoc tit.*, quod tamen minùs verum videtur, stante expressa contraria voluntate per dictam clausulam explicata, nisi ex coniecturis, vel alijs facti circumstantijs, & præsertim, super omnia, ex pretij quantitate, constaret de huiusmodi membris vtpotè certis, & pacificè possessis, fuisse in pretio habitam rationem, itaùt clausula referri possit magis ad Notarij formularium, vt idem *Amatus* aduertit.

ROMANA LEGATI

PRO

PRINCIPE SABELLO,

CVM

CARLOTTA SABELLA PRINCIPISSA CARIATI.

Responsum in causa vertente in Sac. Consilio Neapolis.

An & quando Feudatarius citari, & conueniri possit in Feudo, seù in eo Foro, cui feudum subiacet, quamuis ipse ratione, tàm originis, quàm domicilij sit alterius Fori, & aliqua de iudicio legis diffamari, àn scilicèt illius intentator sit actor, vel reus.

1 *Facti*

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Ibi terminandum est iudicium, vbi cœptum est.*
3 *In iudicio l. diffamari quis dicatur actor, & quis reus.*
4 *In Curia potest incboari cum procuratore generali.*
5 *Feudatarius, an & quando conueniri possit in loco feudi.*
6 *Beneficiatus conuenitur in loco Beneficij.*
7 *Pro legatis non competit hypotheca in feudis.*
8 *Quomodo intelligatur conclusio, de qua num. 5.*
9 *De fori competentia iuxtà diuersos Principatus.*
10 *In quo foro Legatarij conueniant hæredem pro legatis.*
11 *In causa vniuersali forus dignior trahit omnes.*
12 *Quomodò interpretanda sit renunciatio facta intuitu dotationis.*

DISC. XXXIII.

1 RINCIPISSA Catarina Sabella tanquam Principis patris primogenita, & hæres, Domina, & posseditrix Ciuitatis Albani, Oppidi Ariciç, Castri Cretonis, & aliorum bonorum in Statu Ecclesiastico, ac etiam plurium feudorum sub nomine Baroniæ Peschi Rocchiani in Regno Neapolitano, instituto hærede Bernardino filio primogenito, Fabritio secundogenito tunc Archiepiscopo Salernitano postmodũ Cardinali, iure legati reliquit scut. 100. m., & Carlottæ filiæ, quæ tunc secundas nuptias contraxerat cum Principe Cariati, pariter legauit scut. 30. m.; Cumq; dicta Carlotta occasione dotis habitæ à præfato Bernardino fratre, vel occasione istarum nuptiarum, vel primarum cum Aldobrandino, amplam fecisset renunciam de omnibus successionibus, legatis, & Iuribus, tàm de præterito obuentis, quàm in futurum, etiam ex testamento obueniendis, eaque non obstante prætenderet dicti legati consequutionem, hinc dictus Bernardinus vsque ab anno 1645. ex remedio *l. diffamari ff. de ingenuis, & manumissis, & l. si contendat ff. de fideiussor.*, Quod vulgò iactationis, seù diffamationis dicitur, causam introduxit in Rota citato eiusdem Carlottæ absentis Procuratore generali in Curia existente, ad quam causam per aliam commissionem obtinuit quoque admitti dictus Fabritius alter filius, & legatarius; rebusque plurium annorum spatio in hoc statu sub silentio existentibus, ac mortuo dicto Principe Bernardino, eadem Carlotta iam vidua, iudicium instituit pro dicti legati assequutione vnà cum interesse in Sac. Consilio Neapolitano contrà Principem Iuliũ dicti Bernardini filium, tanquã Feudatarium, tàm ratione dictæ Baroniæ, quàm etiam Principatus Venafri, & Comitatus Celani ex successione Mariæ Felicis Perettæ matris, iuxtà ea, quæ habentur *in Venafren. hoc eod. tit.*, petendo dictum Iulium cogi in actione personali ad vendenda dicta feuda Baroniæ vtpotè hæreditaria præfatæ Catarinæ testatricis, vt de pretio satisfieri posset; Quare desuper ex parte dicti Principis in Vrbe existentis consultus, àn scilicèt iuridicè in dicto Sac. Consilio conueniri posset, vel de iustitia remittenda esset causa ad suum forum, vt iam per eius Agentes de remissione oppositum fuerat.

Respondi, etiam cum sensu veritatis, dictæ remissioni omninò locum esse debere, quamuis iudicium in Curia præuentum non esset, multò magis, ac indubitantèr, stante præuentione, vnde propterea in responso desuper edito, duas constituebam inspectiones, vnam super legitima præuentione in Curia, quam supponebatur, ex parte actricis, vtpotè semper absentis apud secundum virum, omninò impugnari, & alteram, circumscripta etiam dicta præuentione, quatenus adhuc res esset integra.

Quoad primum, posita legitima introductione iudicij in Rota, resultabat absolutum Iuris principium deductum
2 ex vulgari textu *in l. vbi acceptum ff. de iudicijs cum concord. apud Carleual. de iudicijs tom. 1. disput. 2. nu. 899. & omnes*, quod ibi terminandum est iudicium, vbi cæptum fuit.

V Pro

Pro legitima verò dicti Iudicij præuentione, ac introductione, concurrebant duo eius requisita, primò scilicèt competentia fori, & secundò citatio partis legitimè exequuta, quorum vtrumque verificabatur, cum enim Princeps Bernardinus esset Romanus, ibiq; domicilium haberet, ac etiam in Vrbe obijsset testatrix, conditum esset testamentum, adita hæreditas, ac etiam ibi, & in Statu Ecclesiastico adesset penè totus assis hæreditarius, exceptis dictis feudis, fortè neque vigesimam partem dicti assis constituentibus, indubitata erat competentia fori Curiæ Romanæ, non obstante, quod dicta actrix origine etiam Romana, se transtulisset ad domicilium Viri,
3 ibique domiciliaria effecta esset, quoniã quicquid dubitatum fuerit apud *Afflict. decis. 267., & sequaces*, reiecta ista opinione, magis communiter receptum est, intentantem dictum remedium *l. diffamari*, quamuis in ordine videatur actor, attamen in substantia esse reum, proindeque trahere posse ad forum suum illũ, qui se futurum actorem iactauit, etiam si hic à dicto foro omninò exemptus esset, *vt ex Capicio, Vrsill., Maranta, & alijs* latè habetur *apud Cacheran. dec. 151. Muscatell. in praxi ciuili par. 1. glos. reus num. 13., ibique latè Prat. in addit., Tappia dec. 33. num. finali*, & hanc sequitur etiam Rota, *vt dec. 500. num. 12. & sequen. par. 5. rec. dec. 102. in fine par. 6.*, & sæpius, potissimè verò vbi ille, qui tale iudicium intentauit, est debitor, seù possessor bonorum, super quibus futura est cõtrouersia, cum tunc sit conclusio non admittens disputationem, cadentem in casu, quo non possideat, iuxtà distinctionem, de qua plenius *in Sabinen. viæ seù transitus sub tit. de Regalibus*, & pluries in sua materia *sub tit. de Iurisdictione, & foro competenti*.

Alterum verò requisitum citationis partis legitimè exequutæ, paritèr con-
4 currebat, cum citatus esset eiusdem actricis Procurator generalis in Curia existens, cum quo receptum est, in eadem Curia iudiciũ institui seù inchoari posse, non citato principali, *vt apud Gregor., & Adden. dec. 127. num. finali*, ac etiã in specie huius iudicij habetur *apud Capic. decis. 28. num. 9., & Capic. Latr. consult. 114. num. 30., & 35.*

Verùm vbi præmissa omnia cessarent, itaut res esset omninò integra iuxtà secundam inspectionem, adhuc tamen dicebam, etiam pro veritate, dictum forum esse incompetentem, atque omnimodam competentiam esse in eadem Romana Curia, in qua iudicium vt suprà præuentum erat; Licèt enim apud feudistas recepta sit propositio, feudatarium citari posse quamuis absentem in ipso
5 feudo, atque conueniri in eiusdem feudi foro, ex deductis *per Ann. alleg. 74. num. 1. & 3., & singular. 153. Rouit. pragmat. 2. de citat. num. 20.*, apud quos concordantes, nihilominus id procedit in causis spectantibus ad ipsum feudum, eiusque causa, & occasione pertractandis, *vt aduertit Anna ead. alleg. 74.*; vbi agit de alio Principe Romano Comestabili Columna Regni Feudatario, pariter in dicto Sac. Consilio conuento; Et probatur ad euidentiam, quoniam vt patet ex allegatis, & alijs, feudistæ huiusmodi propositionem deduxerunt à Beneficialistis, & à conclusione, quæ in ea mate-
6 ria habetur, quod beneficiatus, quamuis diuersi fori, conueniri potest in loco Beneficij, quod tñ intelligitur de causis spectantibus ad ipsum Beneficium, eiusque occasione, & sic merè realibus, secus autem in actionibus personalibus, seù alijs causis indifferentibus, vt quotidiana praxis docet in Beneficijs, & Abbatijs, quæ in titulum seù Commendam possidentur per Cardinales, Prælatos, & Curiales.

Hæc autem actio erat sine dubio personalis, quamuis feuda, pro quorum venditione instabatur, essent hæreditaria, quoniam ob defectum Regij assen-
7 sus, sine quo absq; dubio nulla hypotheca, nullumque Ius in ipso feudo acquiri potest, legatarius super feudis testatoris pro legato non habet illam legalem hypothecam, quæ super alijs eius bonis allodialibus, & indifferentibus sibi competit, cum id non pendeat à facto, & voluntate testatoris, qui nec viuens per cõtractum correspectiuum, tacitam vel expressam hypothecam constituere potest, vnde propterea magis communiter receptum est, saltem in hoc Regno eiusque Tribunalibus, quod in feudis non intrat priuilegiũ separationis bonorũ, ex cuius beneficio regularitèr creditores defũcti,

&

& legatarij, quales quales illi sint vincaut creditores hæredis quantumuis hypothecarios anteriores, & priuilegiatos, cuius contrarium est in his feudis, in quibus creditores hæredis cum assensu vincunt creditores defuncti sine assensu, vt non semel in alijs *hoc eod. tit.*, ideoquè respectu feudalium huic actrici non competebat nisi actio personalis, qualem ipsamet solùm intentauit, instādo cogi Feudatarium ad vendendum feudum in dicta actione personali, vt de pretio sibi satisfieret, & consequenter intrare non poterat dicta conclusio de Feudatario quamuis absente, ac diuersæ originis, di-
8 uersique domicilij, conueniendo in foro feudi, quoniam intelligitur in iudicijs realibus, seù rei persecutorijs, aut aliàs ad ipsum feudum eiusque ratione pertinentibus, vnde propterea in consimili iudicio instituto in eodem Sac. Consilio contrà Comestabilem Marcum Antoniū Columnam, quamuis longè maiora feuda in eo Regno possideret, eiusque Officialis esset, vtpotè possidens dictum officium Comestabilis, adhuc tamen causa remissa fuit ad Curiam Romanam, vt decisum testatur *Thor. in compend. decis. par. 1. verbo forum rei fol. 240. in meis*, ex eisdem fundamentis, de quibus *Anna dicta alleg. 74.*, neglecto altero, verè contemptibili fundamento, allectionis in eam ciuilitatem seù nobilitatē, & Sedilia, cum verè indubitatum sit huiusmodi honorificas ciuilitates, absque actuali habitatione, & domicilio, fori competentiam non inducere, nisi in ijs, quæ ipsam ciuilitatem respicerent.

Atque ad hæc comprobanda ponderabam eadem, quæ deducta habentur *in*
9 *Massanen. affictus, seù pecuniaria sub tit. de Iurisdictione, & foro competenti*, vbi de iudicio introducto in Curia Romana contrà Principē Ludouisium huic foro, tàm ratione originis, quàm domicilij subiectum, pro negotijs pertinentibus ad Statum Plumbini, quoniam Signatura Iustitiæ remisit causam ad partes, ex eo quod in eius negotijs repræsentatur omninò diuersus homo, adinstar habentis in commendam vel administrationem plures Episcopatus existentes sub diuersis Prouincijs, cum similibus, vt ibi particulariter actum est.

Clarius verò, ac extrà omnem difficultatem (cessante etiam præuentione) dicebam huiusmodi causam ad istum forū remittendam esse, non solùm ratione originis, & domicilij rei conuenti, sed
10 etiam quia in hoc foro aderat hæreditas, eiusque caput, ac ferè totum corpus, vnde propterea extrà controuersiam, in isto loco hæres à legatarijs pro legatis quantitatis conueniendus erat, cum quæstiones intrent, quando defunctus erat vnius fori, hæres verò est alterius, & corpus hæreditatis saltèm pro maiori parte bonorum in alio loco, ex deductis *per glos. & DD. in l. quod legatur ff. de iudicijs, de quibus Peregr. de fideic. art. 53. num. 1., Molina de primogenitura lib. 2. cap. 13. num. 73. Salgad. in labyrint. creditorum par. 1. cap. 4. num. 27. Tappia dec. 33.* & habetur ex professo particulariter actum *in Montis alti seù Maceraten. fideicommissi, & in Arelaten. pensionis sub dicto tit. de Iurisdictione, & foro competenti*, sed quando hæc omnia vniuntur, quia nempe eiusdem fori sint, hæres, & defunctus, ac etiam bona hæreditaria pro maiori parte, tunc videtur casus extrà omnem controuersiam.

Omnisque dubitandi occasio in hac facti specie cessare quoque videbatur, ra-
11 tione causæ vniuersalis, ob quam forus magis competens omnes ad se trahit, ex plenè collectis *per Salgad. in labyrint. par. 1. cap. 4. & sequen.*, & omnes, quia videtur Iuris principium theoricè, & practicè absolutū; Cum enim testatrix quanplura fecisset legata, ad quæ hæreditas minùs idonea supponebatur, illud præsertim scutorum 100. m. filio secundogenito, cuius est hæres alter modernus Cardinalis Sabellus nepos, vtique pro dignoscendo, àn vires hæreditariæ suppeterent, & àn subsisterent antiqua fideicommissa assem hæreditarium diminuentia, & quomodo in casu insufficientiæ locus esset inter legatarios diminutioni, seù contributo, adeundus est hic forus, qui est testatricis, hæredis, & bonorum pro maiori parte, ac etiam legatariorum, dum ipsa quoque actrix erat eidem foro subiecta ratione originis.

Accedebat etiam altera circumstantia particularis, resultans ab interpre-
12 tatione renunciationis, quam eadem actrix occasione dotationis fecit, vt suprà, Bernardino fratri; Vbi enim casus

est aliqualitèr dubius, & interpretatione dignus, renunciatio verò est ob causam correspectiuam, tunc pro magis benigna interpretatione, fauore renunciantis, vel respectiuè renunciatarij facienda, satis attenditur correspectiuitas, & àn dos data sit vltrà obligationem dotanti incumbentem, itaùt dici valeat eamdem dotem, seù excessum esse præuentiuum pretiū futuræ spei renunciatæ, iuxtà ea, quæ habentur *in Sabinen.*, & in alijs pluribus in sua materia *sub tit. de renunciatione*; hoc autem non nisi in hoc foro dignosci potest, tum ratione quantitatis patrimonij, tum etiam ratione qualitatis personarum, & consuetudinis, tàm generalis Ciuitatis, quàm particularis familiæ, ex quibus dotis congruitas regulanda est, ex ijs, quæ frequentèr habentur in sua materia *sub tit. de dote*, præsertim *in Romana de Caffarellis*, & sic multa concurrebant vrgentia motiua, etiam singularitèr considerata, multò magis eis insimul vnitis.

CVSENTINA PRAETENSI IVRIS PASCENDI

PRO ARCHIEPISCOPO CVM COMMVNITATE, ET HOMINIBVS OPPIDI TERRÆ NOVÆ.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Immunitatis, & resolutus vt infrà.

An & quando Castra, vel alia bona concessa per Regem Ecclesiæ, censeantur concessa in feudum, vel in allodium ad effectum competentiæ fori in causis, quę occasione eiusdem rei concessæ tractandæ sint.

SVMMARIVM.

1. *Facti series.*
2. *Clerici, & Ecclesiæ subiacent Principi laico ratione feudi.*
3. *An Episcopus procedat ad Censuras in causis propriæ mensæ, & contrà Diœcesanos remissiuè.*
4. *Castra, & loca Iurisdictionalia in Regno præsumuntur feudalia.*
5. *Fallit in Ecclesia, penès quam præsumuntur allodialia.*
6. *De pluribus signis, & circumstantijs excludentibus feudalitatem.*
7. *Non potest quis esse Dominus, & Feudatarius, & feuda reuersa ad Dominum desinunt esse feuda, & immutare possunt naturam in noua concessione.*
8. *Decisio controuersiæ.*

DISC. XXXIV.

1 CVM Ecclesia Metropolitana Cusentina, ex antiquis cōcessionibus Principum Normandorum, antequàm fortè Regium nomen in illis regionibus introduceretur, siuè primæuorum Regum, quando adhuc probabilius feudorum vsus non erat introductus, possideret Oppidum, seù Castrum S. Lucidi, intrà eius Diœcesim situm in allodium; Rex autem Alphonsus Secundus illud cuperet in pleno dominio, idcircò de anno 1494., cum Beneplacito Apostolico in forma, *Si in euidentem*, permutatū fuit cum quibusdam tenutis sitis in Diœcesi Rossanen. ibi *Cursi* nuncupatis, quarum vna est in Territorio Oppidi Terræ nouæ, in Regem obuentis ex publicatione bonorum Principis Bisiniani, quæ tenutæ datæ fuerunt pleno iure, ac franchæ, & liberæ ab omni onere, & seruitute, & quamuis Ciues, & incolæ Oppidi prædicti prætenderent in dicta tenuta habere Ius pascendi, nihilominus Archiepiscopi pro tempore se cōseruarunt in pleno dominio, & libertate, compescendo dictorum Oppidanorum attentata, vel cum Regijs prouisionibus iuxtà regulam *text. in cap. si Clericus Laicum* de-

de foro compet., vel cum proprio gladio spirituali censurarum, iuxtà ea, quæ in casu consimilis controuersiæ habentur *in Cotronen. censurarum sub tit. de Iurisdictione, & foro competenti*, vbi etiam istius causæ mentio habetur; Cum autem moderno tempore Oppidani prædicti alicuius potentioris brachij opem habentes, de facto, expulsis, vel turbatis colonis, & pastoribus, animalia in dictã tenutam immisissent, Hinc Archiepiscopus seruatis seruandis eos declarauit per publicos cedulones incursos in Censuras contentas in Sacris Canonibus, & Bulla Cœnæ contrà occupatores, & perturbatores bonorum Ecclesiæ, atq; post varios casus re delata ad Sac. Cõgregationem Immunitatis, duo prætendebantur per dictos Oppidanos, primò declarari inualidas dictas Censuras ex duplici defectu Iurisdictionis, quia scilicet in causa propriæ mensæ, & quia cũ non subditis, dum tam personæ, quàm bona erant extrà Diœcesim, iuxtà firmata *in Cotronen. Censurarum 4. Martij 1667. coràm Carpinea*. Et secundò, quia cũ ageretur de feudis ab Ecclesia ex feudali concessione Regis possessis, causa remittenda erat ad ipsum Regem eiusque Magistratus, & Tribunalia, in quibus eam quoque pendere supponebatur absq; aliqua Ecclesiasticæ iurisdictionis, vel Immunitatis perturbatione, dum in causis feudi, ipsumque feudum concernentibus, etiam Clerici, & Ecclesiæ subiacent foro Regis
2 tanquam Domini directi iuxtà *textus claros in cap. ex transmissa, & in cap. sequenti de foro competenti*, & est propositio apud feudistas, ac etiam Ecclesiasticos theoricè, & practicè receptissima, de qua *hoc tit. frequentèr*.

Super primo obiecto scribens pro Ar-
3 chiepiscopo deducebam eadem, quæ habentur deducta *in eadem Cotronen. sub tit. de Iurisdictione, & foro competenti*, ac etiam quia in præsenti causa cessabant difficultates in prædicta alia cadentes, ex duplici circumstãtia, primò scilicèt quia præuentiuè Archiepiscopus timens casum, per litteras Apostolicas in forma Breuis obtinuerat ab Alexandro VII. facultatem procedendi ad Censuras aliaq; Iuris remedia contrà huiusmodi perturbatores, quamuis isti, & bona essent extrà propriam Diœcesim, & secundò quia, vt patet ex eadem prima decisione Cotronen., & clarius ex secunda, quæ discursus potius nomen meretur, edita *sub die 16. Nouembris eiusdem anni*, ille Baro, alijque sæculares deposuerant exactas pecunias, ac etiam se promptos offerebant cauere de parendo Ecclesiæ, & Rotæ mandatis, quod præseferebat abstentionem à futuris molestijs, & perturbationibus, donec causa decideretur, quorum vtrumque in præsenti cessabat, vt de hac eadem causa habetur in *dicta Cotronen.*

Quoquerò ad alterum punctum feudalitatis, super quo præsertim in prima propositione, dilata resolutione, mandatum fuit strictè scribi, & informari debere; Dicebam, etiam cum sensu veritatis, nulli prorsus fundamento dictam prætensam feudalitatem innixam esse,
4 quoniam licèt in puncto iuris iuxtà magis communem, & veram opinionem, Castra, & loca etiam Iurisdictionalia cum Vasallis pœnès quoque priuatos ex Principis concessione existentia, non constito de feudali qualitate, præsumantur allodialia potiùs quàm feudalia, eò quia feudum dicitur seruitus, quæ in dubio non præsumitur, ex deductis in *Comlacen. aliàs Clomacen. Vallium, in Lucana Iurisdictionis*, & in alijs frequentèr *hoc eodem tit.*, nihilominùs in Regno Neapolitano, regula est in contrarium, quod scilicèt Oppida, & loca Iurisdictionalia cum Vasallis, non constito de allodialitate, præsumuntur potiùs feudalia, vt apud proximè allegandos, & pariter *hoc tit.* pluries.

Et tamen quando agitur de con-
5 cessione facta Ecclesiæ, etiam in Regno prædicto, non obstante dicta contraria regula cum priuatis, recepta est dicta regula Iuris communis pro allodialitate, quicquid sit de alto dominio, & regalibus, *Isern. in Constit. Regni Iustitiarij nomen in fine, vbi etiam Afflict., Anna singul. 71., Franch. dec. 131. in principio, latè Apont. dec. 2. num. 19. vers. nunc sic, & per totum, & in lectura feudal. 1. in prælud. num. 72. Capic. Latr. consult. 74. num. 106.*, apud quos cæteri.

Clarius verò, ac extrà omnem dubitationem in hac facti specie ex pluribus
6 eius circumstantijs, primò quia non agebatur de Castris, & bonis Iurisdictionalibus,

bus, cum Vasallis, sed de tenutis, & prædijs rusticis ad culturam, & pascua, licèt enim non implicet in huiusmodi quoquè bonis adesse qualitatem feudalem, quæ etiam in simplici præstatione pecuniaria adesse potest, ex deductis *in Romana annuæ præstationis hoc eodem tit.*, nihilominus in dubio id satis confert ad exclusionem feudi, & inclusionem allodij, vt habetur *in Mantuana feudi* paritèr *hoc titulo*.

Secundò quia huiusmodi bona subrogata fuerunt in locum dicti Castri S. Lucidi, cum quo permutata sunt, quod Castrum in ipsa permutatione enunciatur ad Ecclesiam pleno Iure spectare, per quæ verba vtiq; excluditur feudalis qualitas verè tunc nunquam impressa, cum illud possideretur per Ecclesiam ex concessione Roberti Guiscardi, antequam Regium nomen introduceretur, & de tempore quo feudorum vsus ibi ignotus erat, dum omnia dominia ità diuisa erãt in plures Principatus liberi allodij, ideoquè intrat regula subrogatorum, &c.

Tertiò, quia in eadem permutatione Rex expressè promittit huiusmodi tenutas esse francas, & liberas ab omni onere, & seruitute, quod pariter in verbis expressè excludit feudalitatem importantem onus, & seruitutem; Quarto quia non reperiuntur descriptæ in quinternionibus Regię Curiæ, in qua descripta sunt omnia feuda recta, & in capite, quaternata proindè nuncupata, vnde propterea ea, quæ ibi non sunt descripta, dicuntur potius feuda plana, & de tabula, allodialium iure censenda, ex deductis præsertim *in Mantuana bonorum hoc pariter tit.*; Et quintò demùm, quia pro feudis soluitur adoha, loco feudalis seruitij subrogata, de cuius solutione nunquam constat, illud etiam ponderando, quod non agitur de gratuita concessione facta per Regem in forma Inuestituræ, sed de contractu merè correspectiuo in forma, *si in euidentem*, tanquam à priuato, vnde propterea ex dictis omnibus insimul iunctis, casus videbatur omninò planus, potissimè quia non agebatur de puncto Iurisdictionali circà cognitionem causarum cum subditis, & Vasallis, ac appellationes, & recursus ab Episcopis vel Prælatis, Castra, & loca Iurisdictionalia possidentibus ex Regia concessione, iuxtà quæstionem, de qua plenè *in Lucana Iurisdictionis hoc tit.*, sed de puncto, àn adesset illa vera, & propria feudalitas, ob quam vnicè, Ecclesiæ, vel Clerici, in concernentibus ipsum feudũ, subiacent foro Principis laici Domini directi, qua circumstantia cessante, indubitata est exemptio.

Et quamuis replicaretur de antiqua huiusmodi bonorum qualitate, & natura, quod scilicèt possiderentur in feudũ per Principẽ Bisiniani, ob cuius imputationẽ de crimine læsæ Maiestatis puplicata fuissent, ac per Regem possiderẽtur,
7 nihilominus istud erat leue argumentũ, quoniam vt aliàs *hoc eod. tit.* habetur, non potest quis esse Rex, & Baro, seù Dominus, & Feudatarius, quoniam esset dare seruitutem in re propria, ac effici seruus sui ipsius, ideoque facto casu deuolutionis feudorum, vel ob lineam finitam, vel ob Felloniam, aut aliam causam, feudum extingui dicitur, atque, eo redeunte ad suam primæuam vnitatem, totum dicitur allodium, & eiusdem naturæ, adinstar aquarum, quę exeuntes à mari, diuersas assumunt naturas, dum aliæ sulphureæ, alię acidæ, aliæ primæuam salitã qualitatem retinent &c., sed redeuntes ad mare, omnes pariformiter efficiuntur salitæ, ac antiquam, & primęuam naturam assumunt, neque implicat, postquam ad Regem reuersa sunt, Immutare naturam, ac ea, quæ prius erant feudalia, concedi in allodium, vel econuersò, ea, quæ erant allodialia, concedi in feudum seù feudo addi & incorporari, ex deductis *per Rouit. consf.* 101. *lib.* 2. cum similibus, & sic inspecta etiam veritate, ista prætensa feudalitas nullum habebat probabile fundamentum, atque talis in bi-
8 na propositione fuit sensus Sac. Congregationis absque difficultate, quæ solùm habita fuit in primo puncto inualiditatis Censurarum ex defectu Iurisdictionis contrà non dięcesanos, de quo in *dicta Cotronen. sub tit. de Iurisdictione*.

HY-

HYDRVNTINA BONORVM

PRO

CAPITVLO ECCLESIÆ CATHEDRALIS

CVM

MONASTERIO MONIALIVM SANCTISSIMÆ TRINITATIS NEAPOLIS

Causa pendet in Rota.

Bona possessa per particulares intrà feudum, àn, & quando censeantur feudalia seù feudo reddititia, Et quatenùs sint talia, quales effectus exindè resultent, tàm circà deuolutionem in casu lineæ finitę, quam circà prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *An, & quando Dominus directus ob factum casum deuolutionis capiat possessionem, & quis obtinere debeat in possessorio.*

3 *De quo casu propriè agant Hostien. & Canonistæ in cap. nimis de iureiur.*

4 *Bona per particulares possessa in feudo seù tenimento alicuius, in præsumantur feudalia seù reddititia.*

5 *Feudum est vniuersitas, sed disputatur àn sit facti vel Iuris.*

6 *De qualitate bonorũ in territorio inclusiuè.*

7 *Participatio fructuum per quotam arguit dominium.*

8 *Ius Coloniæ seù vtilis dominij an sit trãsmissibile ad quoscumque.*

9 *Emphyteusis Ecclesiastica in dubio cẽsetur pro solis hæredibus sanguinis.*

10 *Ad effectum deuolutionis constare debet de Inuestitura, eiusque tenore.*

11 *Quando etiam non docto de Inuestitura, concessio censeatur restricta ad solos hæredes sanguinis.*

DISC. XXXV.

1 AB antiquo ex concessionibus, vel primęuorum Regum, vel Principum ante Regij nominis introductionem in ea regione dominãtium, Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ Hydruntinæ, possidet in illius Ciuitatis, vel Diœcesis territorio quoddam feudum rusticum, seù tenimentum nuncupatum *Sanctæ Mariæ de Trullazza*, intrà cuius fines, iuxtà vsum regionis, plures particulares ex eiusdem Capituli concessionibus possident prædia vulgò possessiones nuncupata, sub obligatione respondendi eidem Capitulo quartam partem fructuum, ac etiam quamdam præstationem pecuniariam, non omninò vniformem, sed iuxtà diuersas conuentiones, ex temporum seù terrarum qualitate, & situ fortè regulari solitas; Inter alios autem particulares bona ibi possidentes, erant Marchiones Corillani de Montibus, quorum linea masculina defecta, superstite solùm vna fœmina Moniali in monasterio Sanctissimæ Trinitatis Neapolis, donec ista vixit, percepit dd. prædiorum fructus; sequuta verò dictæ Monialis morte, per quam linea prædicta omnimodam extinctionem passa est, Capitulum iuxtà retroactam obseruantiam in similibus casibus, dictorum bonorum possessionem accepit, & intentante Monasterio iudicium Spolij corã Ordinario, prodijt ab isto sententia Capituli absolutoria, à qua interposita appellatione, & commissa causa in Rota *coràm Cerro*, ex parte eiusdem Monasterij obtentum fuit subscribi dubium in eodem iudicio spolij, àn scilicèt illud esset reintegrandum, in cuius disputatione habita *sub die 27. Maij 1668.* nulla desuper capta resolutione, mandatum fuit videri de bono iure, super quo principalitèr ego, & cæteri pro hac parte Capituli scribentes instititebamus, & meritò.

Si quidèm in huiusmodi controuersijs in possessorio haberi solitis, inter Dominium directum, & heredes Domini vtilis, quoties Dominus directus non est Princeps habens Fiscum, & supremam auctoritatem, itaùt practicare valeat illam Fiscalium propositionem, de qua *in Firmana feudi, & in Messanen. Castrorum, ac in alijs hoc tit.*, quod Fiscus non litigat manibus vacuis, sed est persona priuata, vt frequentèr cõtingit in materia emphyteutica, recepta distinctio esse solet, quod aut clarum est Domini di-

2 recti bonorum Ius, super facto casu deuolutionis, & possessio propria auctoritate

tate per eum capta vtilis dominij cum directo reintegrati sustinetur, neque spoliatiua dicitur, aut prætensa deuolutio est aliqualiter dubia; & tunc in possessorio ad fauorem hæredis Feudatarij, vel emphyteutæ respondendum est, donec in petitorio casus decidatur, vt habetur deductum *in dicta Massanen. Castrorum hoc tit.* in his terminis feudalibus, & in terminis emphyteuticis colligunt *Gregor. & Adden. decis.* 105. *Rota dec.* 359. *num.* 1. *& seqq. par.* 5. *rec., in Auximana prædij coram Dunozetto decis.* 92. *post Salgad. in labyrinth.*; in qua præsertim canonizata fuit possessio Domini directi, & *in Romana domorum* 15. *Decembris* 1649., *&* 18. *Februarij* 1650. *coràm Bichio*, quarum secunda est *dec.* 17. *par.* 11. *rec.*, vbi paritèr canonizata possessio Domini ratione boni iuris cum similibus.

In hac autem disputatione, quamuis non omninò maturum, ac determinatum iudicium efformari potuerit; tum ob adhuc non auditum Rotæ iudicium, tum etiam quia ex parte Monasterij actoris principalitèr institum fuit in dicto possessorio, eiusque extremorum iustificatione, duas efformabam inspectiones, vnam scilicèt circà directum dominium Capituli, & àn iustificaretur ista bona esse feudalia, seù de membris, & excadentijs feudi, & alteram circa factum casum deuolutionis ob finitam lineam, stante quod non constabat de Inuestitura, eiusque tenore per scripturam.

Quatenùs pertinet ad primam, obseruabam traditionem *Hostiensis, & aliorum in cap. nimis de Iureiur.*, quam mo-
3 derniores, confundendo vnum casum cum altero, adhibent in omnibus quæstionibus cadentibus super rei feudalitate, vel allodialitate, de quibus frequenter *hoc tit.* præsertim magis distinctè *in Clumacen. Vallium*, verè, & propriè percutere casum præsentis controuersiæ, vbi scilicet quæstio feudalitatis est inter Feudatarium, seù Dominum, & possessorem alicuius Vniuersitatis bonorum feudo æquipollentis, & Vasallos, seù particulares in eodem feudo, seù tenimento, & corpore vniuersali, prædia, & bona particularia possidentes, àn scilicèt illa præsumantur feudalia, seù feudo reddititia, ac de eius excadentijs, & pertinentijs, vel potius libera, & allodialia, solam in Iurisdictione, & iure territoriali subiectionem habentia.

Et licèt iuxtà dictam traditionem, regula assistat allodialitati ob præsumptionem in dubio assistentem libertati, & resistentem seruituti, nihilominus, vt
4 benè aduertit *Afflict. in cap.* 1. *de controuersia inter masculum &c. num.* 9. *& sequen., & num.* 19., qui iure meritò in hoc indiuiduali puncto magister nuncupari potest, vtpotè omnium latius, & melius materiam tractans, quæstio potius facti, quàm Iuris dicenda videtur, ex facti circumstantijs decidenda, spectata scilicet natura omnium aliorum bonorum intrà idem feudum, seù Vniuersitatem existentium, si enim reliqua omnia sunt feudalia, seù feudo reddititia, itaut non constet, vel in vniuersum, vel saltèm in ea regione, seù contrata alia adesse bona libera, vel adesse rara, & in modica quantitate, tunc probata dicitur eadem qualitas in bonis, de quibus est controuersia, vt etiam repetit *idem Afflict. dec.* 267., *vbi Adden.*, & sequuntur cæteri apud *Menoch. cons.* 181. *num.* 98., & conferunt deducta à simili in materia emphytheutica per *Fulgin. de emphyteusi in præludijs quæst.* 8. *num.* 17.

Cum enim feudum dicatur vniuersi-
5 tas continens Ius vniuersale complexiuum plurium membrorum illud corpus constituentium, *Camerar. in cap. Imperialem pag.* 39. *in magnis litt. A. & B.*, & cæteri feudistæ communiter, disputantes solùm quæstionē, àn dicatur vniuersitas facti, vel Iuris, ex collectis per *Amieangel. quæst. feudal.* 3., vbi quæstionem disputat ad partes, idcircò, si reliqua membra sunt vnius naturæ, non videtur in dubio dicendum, quod vnum membrum, de quo agitur, diuersam naturam habere debeat, nisi de huiusmodi immutatione constet, facta ab eo, qui id faciendi habeat potestatem.

Ad quod satis conferre obseruabam
6 firmata in Clusina *apud Mantic. dec.* 17. *&* 97. super vniformi natura colonica omnium bonorum in eo territorio existentium, donec de libertate alicuius rei, tanquam de limitatione regulæ generalis in dubio non præsumenda doceatur,

vt

vt in proposito eiusdē territorij, de quo agitur *apud Mantic.*, habetur actum *in Romana, seù Perusina bonorum hoc eodem tit.*

Et ideò cum in facto benè iustificaretur, omnia alia prædia in hoc feudo existèntia, per alios particulares possessa, esse feudo reddititia, & obtineri ex Capituli Feudatarij concessione, absque eo quod doceretur, in eadem bonorum vniuersitate aliqua adesse libera, idcircò quòad hunc primum punctum, probati scilicèt dominij directi, videbamur esse in casu indubitabili, potissimè verò, ac extrà omnem controuersiam ex obseruātia eorumdem bonorum vniformi, ac in reliquis, quod scilicèt ex eis, vltrà quamdam præstationem pecuniariam, quæ solùm iuxtà temporum, vel bonorum qualitatem, & situm supponebatur difformis, aderat vniformis participatio
7 fructuū per quotā, quod est clarum signū dominij, ac respectiuè cuiusdam Coloniæ in particularibus, vt aduertitur apud *Mantic. d. decis. 17. & 97.*, quod etiam docet praxis aliquorum Castrorum, & locorum Vrbi adiacentium, quod scilicèt Dominus loci habet, nedùm in Iurisdictione, & iure territoriali vniuersum territorium, sed etiam in priuato dominio, vnde propterea omnia bona, quæ per Incolas, & Vasallos, aliosque particulares in eo territorio possidentur, non constito de libertate, censentur de illius directo dominio, & reddititia in certa quota fructuum, vt est præsertim Castrum Montisportij, de quo *in Tusculana bonorum vacantium hoc eod. tit.* cum similibus, & in proposito huius Prouinciæ Hydruntinæ habetur *in Hydruntina onerum sub tit. de Regalibus*, & sic quòad hanc primam inspectionem, cum sensu etiam veritatis, dicebam casum videri planum.

Difficultas autem residebat in altero puncto, seù in secunda inspectione, àn scilicèt huiusmodi bona, iure cuiusdam Coloniæ vt suprà per particulares possessa, essent transitoria ad quoscumque
8 extraneos hæredes, vel potiùs restricta ad illos sanguinis, quibus defectis ad Dominum deuoluerentur; Et in hoc difficultatem facere videbantur firmata *in dicta Clusina apud Mantic.* super huiusmodi Coloniarum natura, seù qualitate, quod scilicet essent ad quoscumque transitoriæ, vt etiam habemus de consimilibus bonis Abbatiæ Farfen. iuxtà deducta in *Farfen. sub tit. de emphyteusi*, atque, excepto casu Fisci successoris in bonis vacantibus admittitur *in d. Tusculana hoc tit.*, ità frequentiori obseruantia docente.

Satisque vrgere videbatur conclusio in Rota, & Curia recepta, de qua *in Mediolanen., & in Aquilana, ac in alijs*
9 *sub tit. de emphyteusi*, quod scilicet quamuis emphyteusis Ecclesiastica de sui regulari natura censeatur restricta ad hæredes sanguinis ex deductis *decis. 427. par. 9., & 209. par. 10. rec.*, & in alijs, nihilominus ad effectum deuolutionis constare debet de Inuestitura, ex qua dignoscatur de huiusmodi restrictione, quoniam licèt talis soleat esse huiusmodi bonorum natura, nihilominus dantur etiam bona emphyteutica Ecclesia-
10 stica, seù aliàs de directo dominio Ecclesiæ ad quoscumque hæredes transitoria, quæ sola contraria possibilitas, iuxtà receptum vulgare axioma, sufficit ad excludendam illam concludentem, & perfectam probationem, quæ incumbit Domino agenti ad huiusmodi deuolutionem.

Verùm his non obstantibus, quamuis in vnica disputatione vt suprà, non om-
11 ninò maturum, & determinatum iudicium pro veritate efformari potuerit, attamen satis probabile mihi videbatur bonum Ius Capituli, ex eadem ratione causæ vniuersalis, seù naturæ aliorum consimilium bonorum, quæ pariformiter sub eadem Vniuersitate existētia, responsiua sunt, cum ex retroacta obseruantia in illis, quorum lineæ defecerunt, ac etiam ex agnitione aliorum actu possidentium, & contrà proprium interesse loquentium, constaret talem esse bonorum naturam, satis in idem conferente dicta præsumptione, regularitèr militante in bonis Ecclesiæ, ac etiam, quia agitur de feudo, cuius regularis natura est, vt non sit ad extraneos hæredes transmissibile, ideòque huiusmodi concessiones quamdam subfeudi speciē continentes, eamdem regulam habere debeant, ex propositione, de qua satis frequentèr in alijs *hoc tit.*, quod subfeuda regulantur à feudo, diuersæque naturæ

esse non debent, licèt ista consideratio sola, & de per se non videretur multi momenti, cum non versaremur in feudo recto, & proprio, subiecto deuolutioni per lineam finitam, vtpotè possesso per manum mortuam, ac etiam quia incertum erat, àn descriptum esset in Regijs quinternionibus,& àn solueret adoham, quibus circumstantijs cessantibus, cessat qualitas feudalis, potissimè verò pęnès Ecclesiam, in qua præsumptio potius est pro allodio, vt habetur præsertim deductum *in Cusentina hoc eod. tit.*

MONTIS PELVSII PRÆLATIONIS

PRO

THOMA DE GVEVARA,

CVM

FRANCISCA MARIA GRIMALDA,

Responsum in causa vertente in S. Consilio Neapolitano, etiam cum sensu veritatis.

De iure prothomiseos competen. ratione Sanguinis in feudis, àn locum habeat in Feudis Regni Neapolitani qualitatem hæreditariam admixtam habentibus,& quid vbi agitur de venditionibus iudicialibus, & subhasta.

SVMMARIVM,

1 *Referuntur Doctores exteri vltrà Regnicolas agentes de iure prothomiseos.*

2 *De Doctoribus Regnicolis vtramque opinionem tenentibus, & quid iudicatum sit.*

3 *Regnum Neapolitanum antiquitus dicebatur Regnum Apuliæ.*

4 *Distinguuntur species feudi pacti,& prouidentiæ, hæreditarij, & mixti, & in qua specie intrat Ius prothomiseos.*

5 *De feudo mixto hæreditariam qualitatem exigente, àn requiratur respectu primi acquirentis, vel etiàm vltimi morientis, & àn suffragetur Inuentarium, & de differentia feudi mixti de iure communi feudorum, & de iure Regni.*

6 *De alia differentia inter feuda Regni Neapolitani ab alijs circà facultatem hæredis impugnandi factum auctoris.*

7 *Quæ sit vera ratio Iuris prothomiseos in feudis.*

8 *Quæ casu recipienda sit opinio volentium etiàm in feudis hæreditarijs intrare Ius prothomiseos.*

9 *De altera ratione, in qua fundatur Ius prothomiseos, quæ impugnatur.*

10 *An* text. in l. dudùm C.de cōtrah.empt. *specialiter limitetur de iure feudorum.*

11 *De historia Iuris Ciuilis, quandò illud compilatum, repertum, & vsitatum fuerit.*

12 *Ius feudale deriuat, ac desumptum potius est à iure Longobardorum.*

13 *Vbi affirmatiua opinio concedens Ius prothomiseos in feudo hæreditario recipienda esset, procederet in alienatione voluntaria,& ex priuata conuentione, non autèm subhasta,& auctoritate iudiciali.*

14 *Quæ sit ratio, cur in alienatione iudiciali id non procedat.*

15 *Ius prothomiseos, etiàm in casibus, in quibus aliàs competeret, admittendum non est, vbi fraudis suspitio adest,ob impotentiam petentis ad soluendum pretium.*

16 *An dum Ius feudale concedit hoc Ius masculis agnatis, competat fœminis, vel cognatis.*

DISC. XXXVI.

SVBHASTATA ad instantiam Creditorum Nicolai Grimaldi Ciuitate Montispelusij, quam ipse Iure antiqui feudi possidebat, eaque deliberata Thomæ de Gueuara maiori oblatori, inten-

ta-

tatoque contrà istum, per Franciscam Mariam dicti Nicolai germanam Sororem primogenitam, in sacro Conf. Neap. Iure prothomiseos, seù prælationis, requisitus ex parte dicti deliberatarij, respondi ad causam, vt sequitur.

Quidquid generalitèr dicant exteri
1 feuditæ in controuerso articulo Iuris prothomiseos competentis successoribus sanguinis à lege Inuestituræ vocatis, aduersùs extraneum emptorem, de quo, vltrà nostros Regnicolas inferius allegandos, latè agunt alios colligentes *Hartman. pistor. p. 2. q. 11. & 12. Schrader. de feud. p. 8. cap. 7. Rosenthal. eod. tract. cap. 9. membr. 2. conclus. 87. cum plur. seqq. Mastrill. decis. 8. Berlich. conclus. 57. vol. 2. Georg. Obrect. de iur. feud. lib. 4. cap. 28.* & alij.

In specialibus terminis feudorum antiquorum Regni Siciliæ citrà (cum in
2 nouis receptissima sit negatiua, vt in *Inuen. feudi hoc eod. tit.*), eamdem negatiuam, & pro exclusione prælationis ob eorum hæreditariam qualitatem, doctè & neruosè tuentur *Capic. latr. consult. 27. 28. & 96.*, *Petagna in allegationibus impress. apud Rumum in addit. ad Afflict. de Iur. prothomis. fol. 64., de Marin. resol. 116. vol. 2., & alleg. 127. tom. 3. & cæteri*; Affirmatiuam verò *Aponte dec. 11. Rouit. in eius responso edito in eadem causa impress. post dictam decisionem Apont. & intèr Commentar. supèr pragm. in rubr. de feudis*, *Sanfelic. dec. 100. & cæteri*.

Spectatis decisionibus seù rebus iudicatis, magis recepta videtur hæc affirmatiua, iuxtà quam per Sac. Consilium S. Claræ, vel per Collaterale post decisionem relatam per *Apont. dicta dec. 11.* (quam omnes concordant fuisse primam), ità sæpius iudicatum fuisse constat ex decisionibus relatis per *Capic. latr. dec. 57., & per Gipsium in add. ad eumdem vtrobique n. 2.*

Mihi ad veritatem potiùs, quàm causæ oportunitatem reflectenti, in puncto Iuris, perpensis vtriusque sententiæ rationibus, & fundamentis, verior videtur prima negatiua, sed quià species temeritatis esset, id generalitèr affirmare contrà plures tantorum Tribunalium Iudicaturas, idcircò in earum reuerentiam, relinquendo quòad articulum in genere locum veritati, solùmque discurrenco rationes, & fundamenta, ex quibus trahor ad dicendum, veriorem potiùs videri negatiuam quàm affirmatiuam; Adhùc tamèn in specie casus, de quo agitur, omninò probabilius censeo, ex particularibus facti circumstantijs, pro exclusione prælationis esse respondendum, proùt ex eisdem, (admissa etiàm regula affirmatiua) responsum fuisse in casu tractato per *Marin. dicta resol. 116.* constat ex *Capic. latr. dicta dec. 57.*

Quatenùs igitùr pertinet ad examen articuli in abstracto (me semper subijciendo meliori iudicio magis versatorum in regione, illisque Tribunalibus, quorum materia est peculiaris), erroneum mihi semper visum est, quod per Regnicolas pro vtraque sententia quæstionem tractantes, fundamentum constitueretur in auctoritate Germanorum, seù Lombardorum, aliarumque Italiæ partium Doctorum, ob nimis diuersas circumstantias militantes in prædictarum aliarum regionum feudis, àc istis nostri Regni Siciliæ citrà pharum, (quod post vtriusque Siciliæ diuisionem, per
3 antiquos feudistas Regnum Apuliæ dici consueuit, *Bald. in l. ex hoc iure n. 16. ff. de iust. & iur. Corsett. de regia potestate, q. 12. n. 14. & q. 102. n. 76. Martin. Lauden. de Principe q. 176.* & cæteri, ac etiam patet ex pluribus Pontificijs inuestituris, seù renouationibus, moderno autèm tempore corrupto vocabulo, ex Regum consueta residentia in delitiosa Ciuitate Neapolis, Neapolitanum nuncupari solitum est).

Pro ista veritate ostendenda, reduco ad memoriam notissimam antiquorum feudorum distinctionem in tres species, vnam scilicèt pacti, & prouidentiæ pu-
4 ri, alteram puri seù meri hæreditarij, & tertiam mixti, non deferendi nisi hæredibus sanguinis à lege Inuestituræ vocatis, in quibus tamèn requiratur etiàm qualitas hæredis rei familiaris.

In prima specie concordant omnes, Ius prothomiseos ex Iure feudorum intrare, proùt (exceptis quibusdam modificationibus ad rem non facientibus), concordant non intrare in merè hæreditario, quod de sui natura est liberè alienabile, & in quoscumque extraneos transmissibile, vndè quæstio solùm reducitur ad tertiam speciem feudi mix-

ti, cuius naturæ sunt absque dubio feuda nostri Regni, quorum non sunt capaces, nisi hæredes sanguinis intrà certos gradus ab eiusdem Regni Constitutionibus, correctiuè ad Ius commune feudorum satis restrictos, licèt per gratias aliqualitèr ampliatos, sed in eisdem necessaria quoquè est qualitas hæreditaria.

Ista verò feuda mixta Regni, in plerisque differunt ab illis mixtis Germaniæ, & aliorum locorum, in quorum
5 terminis Germani àc Lombardi loquuntur, & potissimè quià in alijs, hæreditaria qualitas necessaria solùm est respectu primi acquirentis, non autem vltimi morientis, iuxta magis communem opinionem; de qua *Clar. §. feudum q. 9. n. 5. Robles. de repræsentat. lib. 3. cap. 18. n. 112. Altograd.* multos colligens *consf. 25. n. 19. cum seqq. lib. 1. Rota dec. 482. n. fin. & 499. n. 5. & seqq. p. 5. rec. tom. 2.* Vel si in sensu aliorum necessaria etiàm est qualitas hæreditaria vltimi morientis, per quem primo acquirenti sit coniungendus, suffragatur tamèn beneficium Inuentarij, ex quo feudum iure proprio separare, ac detrahere potest à reliquo asse allodiali, itaùt feudi ratione ad debita vltimi defuncti, vel alia onera hæreditaria non teneatur.

Secùs autèm est in feudis Regni, quià licèt non nisi hæredes sanguinis in eis succedant; nihilominùs tenentur esse hæredes rei familiaris vltimi morientis, in cuius asse hæreditario computatur integer valor feudi, itaùt Inuentarij beneficium non suffragetur, atque successor, non solùm teneatur ad vltimi morientis debita, legata, aliaque onera hæreditaria, sed ad integrum valorem feudi grauari possit, quamuis ex lege Inuestituræ, impugnando morientis iudicium, contrà eius voluntatem succedat *Franch.* in magistrali *decis. prima, & dec. 704. Rouit. super pragm. 25. de feud.*, & in *dictos responso post decisionem Apont. Capic. Latr. consult. 9. & 10.*; & omnes passim, cum sit propositio, quæ in Regno absquè auctoritatibus præsupponi potest tanquàm notoria.

Altera itèm est notabilis differentia inter alia feuda, & ista Regni, quod in
6 prima specie, quotiès illa sunt merè hæreditaria, vel mixta, ità tamèn quod successor sanguinis debeat etiàm esse hæres rei familiaris vltimi morientis; absque eo quod suffragetur beneficium Inuentarij, vndè valor feudi computetur in asse hæreditario morientis, vt suprà, tunc successori, ex magis communi, & recepta sententia obstat *text. in l. cum à matre C. de rei vendic.*, itaùt non possit alienationem à suo auctore, quàmuis absquè assensu factam impugnare; Non sic est in Regno, quià per Constitutionem incipientē *Constitutionem diuæ memoriæ*, latius patentem, quàm sit dispositio Iuris communis in *l. Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder.*, ità communitèr intellectam, aduersus feudi alienationem factam sine assensu venire potest hæres, vendicando ipsum corpus feudi, quinimò & ipsemet contrahens reuocare potest actum à se gestum, vtpotè ipso iure nullum, vt tanquàm notorium incontrouertibile paritèr venit præsupponendum.

Hinc proindè ex prima differentia se-
7 quitur, malè applicari auctoritates exterorum loquentium de alijs feudis mixtis, ad nostra feuda Regni, quià in alijs adhùc militat eadem potissima ratio, in qua Ius prothomiseos fundatum est, facultatis scilicèt competentis successori impugnandi alienationem, àc vindicandi post mortem feudatarij alienantis feudum iure proprio (quæ verè, & propriè est genuina, & vnica ratio huius Iuris prothomiseos, vt scilicèt de æquitate, & honestate concedatur successori sanguinis præuentiuè, in vita alienantis, refuso pretio, ius recuperandi ab extraneo illud feudum, quod post mortem alienantis recuperare posset absquè pretij restitutione).

Prout ex secunda differentia sequitur
8 dictam decisionem 11. Apont., aliasque desuper emanatas, atque opinionem Regnicolarum tenentium, etiàm in hæreditarijs affirmatiuam; intelligendam esse in casu illicitæ alienationis sine assensu, quam sine dubio successor sequuta morte alienantis iure suo, quamuis habens qualitatem merè hæreditariam, impugnare posset, quià sic intrat etiàm eadem ratio. Et in hoc sensu verè capienda videtur dicta sententia affirmatiua pro ea saluanda ab æquiuoco manifesto.

Et ex qua ratione, versatissimus feudista *Rosenthal. cap. 9. membr. 2. conclus. 88. n. fin.*

num. fin. ex Afflicto, credidit in hac specie feudorum habentium adeò stricta alienandi prohibitionem, intrare hoc Ius prothomiseos, etiàm in feudis nouis, quamuis in contrarium sit communis, & receptissima, etiàm apud eosdem. *Rouit. Apont. & alios*, de quibus *per Roc. responsf. 6. num. 10. & 11. lib. 2.*, quià sic eadem impugnandi facultas æquè militat in feudis nouis, àc antiquis.

Agnoscit hanc difficultatem doctissimus *Rouit. in dicto Responso*, sed eam euitare
9 tare studet respondendo; hoc Ius prothomiseos non adeò fundari in ratione facultatis impugnandi alienationem, quam successor mortuo Feudatario iure proprio haberet, sed potiùs in altera ratione æquitatis, vel honestatis, deducta ex pluribus legibus Digestorum collectis à *Tiraquell. de retr. consanguin. in præfat.*, & per ipsum reassumptis *num. 58.* iuxtà impressionem apud *Apont.*, & *ex num. 26.* iuxtà alteram in commentar. ad pragmat., & cum quo pertransit *Apont. eadem dec. 11.*, vt scilicèt in bonis, quæ fuerunt maiorum coniuncti præferantur.

Sed hoc verè fallax est fundamentum ex nouo Iure Codicis in *l. dudum C. de contrahen. empt.*, per quod omnia Iura prædicta remanent antiquata; cum hodiè in toto mundo sit receptissimum, hoc Ius prælationis ratione sanguinis amplius de iure non dari, *vt in Romana seu Sabinen. prælationis hoc eod. tit.* cum tamèn eadem ratio, etiàm in feudis merè hæreditarijs, alijsque omnibus bonis allodialibus antiquis cadat; quod est absolutè falsum, vt optimè præceteris obseruat *de Marin. dicta resol. 116. vol. 2. num. 7. & 8. & alleg. 127. num. 4. vol. 3.*, vbi benè probat, quod melior ratio est altera iam dicta, quæ in vera medulla iuris feudalis est viuca, & germana.

Et quamuis ingeniosè *Rouit. dicto responso num. 68. cum seqq.* iuxtà primam impressionem *Apont. & num. 31.* iuxtà secundam *super pragm.*, ad effugienda dispositionem *text. in d. l. dudum*, pōderet illam conditam per Imperatores Roma-
10 nos seu Orientis Valentin., Theodos., & Archad., præcedere leges feudales, quæ collectę per Gherardū, & Obertum de Orto, confirmatæ fuerunt per Imperatores Federicum, Lotharium, & Conradum Imperatores Occidentis longè posteriores, vndè infert, quoàd feuda, id esse specialitèr inductum in correctionem dicti Iuris communis Romanorum.

Attamèn (pace Viri doctissimi, quem in reliquis ex genio veneror tanquàm Oraculum), hoc est assumptum erroneū, tum quià si hoc verum esset, sequeretur etiàm in antiquis feudis merè hæreditarijs in quoscumque extraneos liberè alienabilibus, Ius prothomiseos admitti debere, quod est absolutè falsum, vt idem *Rouit.* admittit.

Tùm quià in hac parte se ostendit in legali historia parùm eruditum, & ambulare cum erronea opinione vulgi simplicium leguleiorum, ità credentium in ea fide, quam dum sumus tyrones, per magistros Institutionum edocemur, & cum qua processit *Sonsbecc.* ab ipso allegatus.

Licèt enim Ius Commune Romano-
11 rum, constitutū ex responsis Vulpiani, Papiniani, Scæuolę, aliorumque Iurisconsultorum, necnon ex Constitutionibus Imperatorum, partim in Vrbe Romana, partim in altera Constantinopolitana residentium, de mandato Iustiniani, per Tribonianum, Theophilum, & Dorotheum, compilatum fuerit, atque in istam quam habemus formam redactū circà annum Domini 530. ad 536., vt benè Digestorum, Codicis, Institutionū, & Authenticorū tēpora distinguit *Harprecht. in proem. Institutionum à num. 4. ad 30.*, nihilominùs, vel tunc ob nostram Italiam, aliasque partes Occidentales à Barbaris ferè occupatas, Imperialemque potestatem ferè ignotam, dictæ leges ad hanc formam redactæ, in his partibus publicatæ, & acceptatæ non fuerunt, vel si tunc cognitæ, & acceptatæ, in desuetudinem tamen, & obliuionem in futuris sæculis abierunt, itaùt in abscondito fuerunt per plura sæcula subsequentia, vsquè ad annum circitèr 1130., in quo illarum corpus casualitèr repertum fuit in nostri Regni Ciuitatis Amalphitanæ excidio facto per Pisanos, à quibus ex eodem accidenti translatum in Florentinos, Irnerij, aliorumque illius ignarissimi sæculi aliqualiter eruditorum cura, & diligentia publicari, & recipi cæpit, tractuque temporis deindè per totam Italiam, & alias prouincias occidentales receptū,

vt

vt est satis notum apud omnes historicos, & habetur actum in *Neapolitana ædificij sub tit. de seruitutibus*, Vnde de tempore quo consuetudines feudales vt suprà collectæ, & confirmatæ sunt, Ius commune, vtpotè à breui tempore repertum, adhùc fortè (præsertim in Lombardia, vbi huiusmodi consuetudinum feu-
12 dalium collectio sequuta est) ignotum vel non receptum erat, sed viuebatur iuxtà Ius Longobardorum, ad cuius limites, & regulas pro maiori parte dictæ consuetudines concordant, & quo iure Longobardo, etiàm in nostro Regno à tribus sæculis citrà viuebatur, illudque Ius commune reputabatur, licèt à dicto tempore citrà receptum sit, Ius commune esse illud Romanorum vt *in dict. Neapolitana sub tit. de seruit.*, ac etiam *in Panormitana hoc eodem tit.*

Vndè apud nostros Regnicolas distinguentes nostra feuda regulanda iure primogenituræ, & more Francorum, distinguuntur alia feuda iuxtà dictas consuetudines regulãda sub nomine seù vocabulo Iuris longobardorum, vt liquet ex deductis per *Capic. Galeot. lib. 2. controu. 1. & 2.*, vbi allegantur *Minad. & cæteri* antiquiores has feudorum species benè distinguentes, ac habetur in *Mutinen. feudorum hoc eodem tit.*, & sic vel ponderatio fundata est in falso præsupposito, vel ea admissa, de necessitate fateri oporteret Ius prothomiseos, etiàm in merè hæreditarijs locum habere, quod apud omnes est falsum, & reprobatum. Et hæc quoàd articulum in genere.

Quoueró ad nostrum casum in specie, ex duabus rationibus, quæ huic Iuri prothomiseos seù prælationi dari solent, certum est non esse applicabilem primã, quià sequuta de ordine Sacri Consilij vel alterius Iudicis alienatione feudi subhasta, successori non datur facultas impugnandi alienationem, & sic cessat prima ratio, quæ in effectu est verior, ac germana, facultatis scilicèt successori competentis impugnandi alienationem post mortem alienatoris, vndè de necessitate, admissa opinione Rouit., Apont. & sequacium, amplecti oportet tanquàm vnicam alteram rationem æquitatis, in qua præfati, Rouitus, Aponte, & sequaces se fundant.

Quo posito sequitur, quod vbi etiàm captiuare oporteret intellectum in obsequium tot decisionum, & rerum iudicatarum, sequendo affirmatiuam in casu merè voluntariæ alienatio-
13 nis quamuis validæ, & cum Regio assensu, factæ ex priuata partium conuentione; Omninò tamen ea reijcienda venit in casu alienationis, quæ publica, & iudiciali auctoritate subhasta facta esset, vt ex *Schrader.* agnoscit idem *Apont. dicta dec. 11. num. 14 & 15.* & *in tract. de potestate Proreg. tit. de diuers. prouis. tit. 10. §. 1. num. 21.*, & magis communitèr firmant cæteri, de quibus *Bilott. conclus. feudal. 19. num. 8. de Marin. dicta alleg. 127. num. 18. Rocc. dicto responso 6. num. 9. lib. 2.*, ac decisum in Consilio Collaterali refert *Sanfelic. dec. 104. num. 8. 19. & in fin.*

Est benè verum, quod parùm tuta
14 videtur ratio à prædictis ponderata, quod scilicèt, non Feudatarius, sed Iudex tunc vendat, quià receptum est, factum Iudicis censeri factum partis, atquè actũ dici potiùs voluntarium quam necessarium, vtpotè à facto voluntario debitoris originem trahentem, ex qua ratione in Curia receptum est, ius congrui locum etiam habere in venditione subhasta.

Sed vera ratio est, quod cum hæc prælatio fundetur in sola ratione æquitatis, ista tripliciter cessare dicitur in publica venditione, pro qua substinenda maior intrat æquitas, quæ dictam aliam æquitatem suffocare debet, primò nẽpè quià æquius est, ac publici commercij magis interest, emptores subhasta non remanere publica auctoritate deceptos, secundò quià sic oblatores retraherẽtur, vndè subhastationes nunquàm saltèm pro iusto, & conuenienti pretio cõsumari possent in præiudicium Creditorum, eorundemque debitorum, & publici commercij, tertiò demùm, quià in casu merè voluntariæ, & priuatæ alienationis, quæ clàm, & occultò fiat, successor sanguinis est excusatione, ac æquitate dignus, quià scilicèt rei gestæ ignarus, diligentias adhibere non potuerit, nè feudum extrà Sanguinem exiret, quæ ratio cessat in venditione subhasta, in qua vtpotè publica, & notoria, illi de sanguine cum cæteris oblatoribus concurrere poterant, & ità feudum obtinere, ideòque sibi imputent, præsertim vbi ipsimet sunt ex

Cre-

Creditoribus, ad quorum instantiam subhastatio facta sit, vt *apud Capic. Latr. consult. 27. num. 50. & consult. 28. n. 84. & 85.*

Vnde propterea magis receptum in Iure habemus, quod vbi etiàm aduersùs licitatorem competeret secundo creditori Ius offerendi, illud cessat, quotiès ipse secundus creditor certam notitiam habet subhastationis; Proùt prælatio competens Domino directo in alienatione rei emphyteuticæ cessat, vbi fiat subhasta, & iudiciali auctoritate, ipsomet Domino conscio, & instante, vt *in tit. de seruitut. vel emphyteusi*, cum similibus, quia sic cessare dicitur illa æquitas, quæ est potissimum, ac vnicum huius prælationis fundamentum.

Obseruando potissimè, quod etiàm in casu Constitutionis *Sancimus*, & vbi certum est Ius Congrui de mero rigore locum habere, illud cessat in venditione subhasta, & iudiciali auctoritate facta, iuxtà opinionem *Afflict. & aliorum*, de quibus *Capic. Latr. dicta consult. 27. nu. 50., 28. num. 83. & 96. num. 34. de Marin. & Rocch.* locis citatis, quæ recepta videtur in Regno, licet Curia Romana contrariam sequatur, igitur multò magis id recipiendum est, vbi talis retractus, in stricta, & vera Iuris censura non competit, sed solùm ex quadam æquitate Supremorum Tribunalium aliquandò admitti consueuit.

Fortius verò concurrente alia facti
15 circumstantia, quod ob verisimilem impotentiam intentantium huiusmodi prælationem, satis dubitari potest de fraude, & collusione ex deductis per *Marin. dicta resol. 116. num. 47.*, & ex quo motiuo *Capic. Latr. dicta decis. 57. num. 42. & seq.* asserit emanasse illam resolutionem prælationis exclusiuam; ista enim circumstantia, vel suspitio, non est mordicus capienda tanquàm limitatio regulæ claræ, seù exclusio Iuris aliàs certitudinalitèr competentis, sed capienda est pro excludenda illa æquitate, quæ recessum à Iuris dispositione quandòque Supremis Tribunalibus suadere consueuit, atque vt facilius Iuris regulæ, & rationes admitti debeant.

Et ex his, cum sensu etiàm veritatis, pro Iuris prothomiseos exclusione in
16 hac facti specie omninò pro meo iudicio respondendum censeo, non laudando tamèn alia motiua deducta ex *Marin. d. resol. 116. nu. 17. & 18.* ingeniosè excitante, quod Ius feudale huiusmodi prælationem concedens, vtpotè loquens de agnatis masculis, conuenire non debeat fœminis, vel cognatis; Ius enim feudale, ità præsuppositiuè loquitur, quià eius dispositione attenta, non nisi agnati masculi feudorum capaces erant, vndè habilitatis etiàm fœminis, vel cognatis, qui paritèr intèr hæredes sanguinis veniant, eadem ratio in omnibus conuenire videtur, meritoque huiusmodi motiua in eo casu neglecta fuerunt, vt constat ex benè deductis apud *Capic. Latr. d. dec. 57. nu. 38.*

IANVEN. IVRIS PROTHOMISEOS.

PRO PRINCIPE AB AVRIA,

CVM FELICE PALLAVICINO.

Discursus pro veritate ad causæ directionem extrà Curiam.

De Iure Prothomiseos, seù redimendi, àn & quandò competat filijs, vel agnatis aduersùs emptorem feudi; Et de fideicommisso, àn capiat feuda, & quæ.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 Ius prothomiseos non competit in feudo nouo alienato per ipsum primùm acquirentem titulo oneroso.
3 Declaratur opinio Rosenthal., vt etiàm in feudo nouo locum habeat Ius Prothomiseos.
4 Expenduntur rationes, ob quas conceditur in feudis Ius prothomiseos.

5 *Quandò primus acquirens non possit disponere de feudo nouo.*
6 *Clausula iure feudi euicti, & antiqui, àn faciat antiquum illud feudum, quod est nouum.*
7 *An Ius prothomiseos competat in feudo antiquo hæreditario, vel mixto.*
8 *Ius prothomiseos competit viuente alienatore.*
9 *An dicatur primus acquirens ille, qui verè acquisiuit sinè assensu, vel ille, cui Princeps assensum dedit, & in Feudatarium agnouit, quamuis esset acquirentis successor.*
10 *An fideicommissum, vel primogenitura in feudo constitui possit.*
11 *Assensus Domini censetur concessus pro eius iure, non pro tollendo iure tertij, de quo non sit facta mentio.*
12 *Declaratur conclusio, quod assensus reseruatus sub clausula non alitèr requiratur tanquàm conditio, etiam vbi de iure non necessarius.*
13 *An post mortem contrahentium, vel vnius eorum obtineri possit assensus.*

Ioannes Andreas primus acquisitor vnius medietatis.

Andreas primus.

Ioannes Andreas secundus, & acquisitor alterius medietatis.

Andreas secundus.

Ioannes Andreas tertius.

DISC. XXXVII.

1 CASTRVM Cabellæ, olim iure allodij possessum per Fabritium, & Hieronymum patrueles de Spinolis, ijdem de anno 1563. receperunt in feudum ab Imperatore Ferdinãdo primo cum alienandi libera facultate in eadem Inuestitura contenta.

Anno 1583. Fabritius eius medietatem vendidit Principi Ioanni Andreæ ab Auria, reseruato assensu Imperatoris cùm clausula, *nec alitèr, nec alio modo*, & cum protestatione, quod eo assentiri renuente, omnia gesta haberentur pro infectis, emptorque reuendere promisit, quià in omnibus voluntati Imperatoris acquiescere intendebat.

Hieronymus alterius medietatis possessor aduersùs dictam alienationem Ius retractus, seù prothomiseos intentauit, atquè huiusmodi lite coràm Imperialibus Commissarijs pendente, obijt de anno 1604. dictus Princeps Ioãnes Andreas condito Testamento, in quo scripto hærede Andrea filio, perpetuum successiuum fideicommissum in vniuerso asse ad fauorem eius descendentiæ instituit, cum optimis cautelis legitimæ, & trebellianicæ, & cuiuscumque alterius iuris detractionem impedientibus, dictoque Andreæ parùm patri superuiuenti succedente Ioanne Andrea secundo eius filio, hic de anno 1621. concordiam inijt cum Ioanne Baptista dicti Hieronymi successore, qui prædictæ liti cedendo, aliam etiàm eiusdem Castri medietatem ab ipso possessam eidem vendidit, Vndè totius feudi Dominus effectus, Inuestituram cum dictarum primæ, & secundæ alienationum narratiua, & approbatione ab Imperatore Ferdinando Secundo de anno 1624. obtinuit.

Mòx de anno 1634. idem Princeps Ioannes Andreas Secundus præuia narratiua in precibus Ferdinando Secundo porrectis, se indigere ab aliquo mutuò accipere scuta 60. m. pro conscribendo milite, eidem Imperatori in tunc vrgentibus Germaniæ calamitatibus oblato, supplicauit pro assensu hypothecandi ad tempus pro dicta summa ad fauorem mutuantis, feudum prædictum Cabellæ sui natura alienabile, cum ea conditione, vt si conuento tempore elapso pecunia non restitueretur, licitum esset Creditori feudum alienare, ad effectum se reintegrandi de summa mutuata, & fructibus, residuum verò eidem Oratori restituendi, supèr quibus precibus Imperator licentiam præbuit hypothecãdi ad tempus pro dicta summa feudum prædictum, cum facultate illud omninò alienandi, si statuto tempore mutui restitutio non sequeretur.

Huius Beneplaciti vigore, idem Princeps Ioannes Andreas, tàm prædictum feudum Cabellæ, quàm alterum contiguum,

gnum, quod *Cremons* nuncupatur, cum præsupposito quod esset dicti Castri pars seù membrum, vendidit Felici Pallauicino cum pacto redimendi ad decennium pro dicta summa scutorum 60. m., Et illinc ad tres annos receptis alijs scutis 9. m., dicto Iuri redimendi ad fauorem emptoris renunciauit, & vtraque conuentio per eumdem Imperatorem approbata fuit.

Mortuo autèm dicto Principe Ioanne Andrea Secundo, Princeps Andreas Secundus eius filius, & successor, adijt Curiam Imperatoris, à quo declarari petijt sibi competere tempus 30. annorum (à die quo factus est maior inchoandum) ad redimendum dictum feudum à parente alienatum, vel quatenùs opus esset, sibi concedi restitutionem in integrum aduersus lapsum temporis conuentionalis decennij in eius pupillari ætate defluxi, & cuiuscumque alterius termini, cui petitioni se opponente Pallauicino, acerrima intèr eos in Cæsareo Aulico Consilio introducta fuit lis, protracta vsquè ad annum 1650. circitèr, à quo tempore ob sequutam mortem tàm Actoris quàm Rei, Siluit.

Cum autèm modernus Princeps Ioannes Andreas tertius prædicti Andreæ secundi filius, & successor, eiusque adhùc pupilli vel minoris nomine Principissa mater, & tutrix seù curatrix, dictam antiquam actionem reassumere, vel nouam competentem iure fideicommissi ordinati per Ioannem Andream primum, supèr dicti feudi recuperatione intentare intenderet, petijt pro veritate responderi quid magis expediret, qualevè ius ex vna vel alia actione dictus Princeps foueret.

Distinguendo autem portiones, quatenùs pertinet ad secundam, de anno 1621. acquisitam per Ioannem Andream secundum à Ioanne Baptista successore Hieronymi, respondi non videri cum cum quo sano consilio Andreas secundus Ius prothomiseos, vel redimendi intentauerit, quoniàm quidquid sit de articulo cadente in altera auita, & antiqua portione, vt infrà, in ista verò tanquàm in feudo nouo acquisito titulo oneroso, atquè per ipsummet primum acquirentem alienato, communis ac recepta vi-
2 detur feudistarum sententia, Ius prothomiseos filijs vel agnatis alienantis non competere, quàmuis esset pacti, & prouidentiæ *Isernia in cap. 1. §. Titius si de feudis defunct. milit. n. 1. vers. quod si Titius circa fin. vers. & loquitur*, & sequuntur *Aluarot., Præposit. & Afflict. ibidem*, àc cæteri collecti *per Mastrill. decis. 8. n. 21. cum seqq. Rouit.*, qui dicit esse Iuris indubitati, in eius *allegationibus impress. post decis. 11. Aponte num. 17. & 89.* quæ sunt etiàm repetitæ in eiusdem *Rouiti commentar. ad prágmat. in rubr. de feudis post n. 18. vers. secundò considerant, & n. 38., fab. de Anna obser. 10. benè Aponte dicta decis. 11. n. 12. Capic. latr. consult. 27. n. 36. & consult. 28. n. 24. Schrader. de feud. p. 8. cap. 7. n. 32. vers. Hac tamèn ratione, & cæteri* per eos allegati.

Et quàmuis *Rosenthal. cap. 9. membr. 2.*
3 *conclus. 88. n. fin.*, verius dicat in feudo etiàm nouo id procedere, non benè tamèn eius opinionem probat, cum solùm ad id alleget *Afflict.*, qui nequè hanc ex professo tenet, sed potiùs sequitur sensum *Andreæ & aliorum*, vndè improbabile satis est in iudicio iuxtà hanc secundam sententiam obtinere, cum sit contrà communem sensum feudistarum.

Maximè quià primæ opinioni (vltrà Doctorum auctoritatem) assistit ratio
4 manifesta; In duplici enim ratione, iuxtà varias scribentium sententias, fundatum est hoc Ius prothomiseos, prima est illa honestatis, siuè æquitatis, ne scilicèt bona, quæ nostrorum maiorum fuerunt, ad alienas manus transeant, vt benè *Cuiacc. in eodem §. Titius in dictis allegationibus Rouiti post Apote n. 58. & seqq., & in dicta rubrica n. 26. & seqq.*; altera verò resultans ex facultate reuocandi alienationem post mortem alienantis, itaùt sit potiùs præuentiua recuperatio eius quod post mortem recuperari potest, ex eadem honestatis lege oriens, quarum vtraque cessat in feudo nouo quæsito titulo oneroso, quod esse per acquirentem alienabile, nequè per filios vel agnatos posse reuocari, est recepta propositio, quam latè ab impugnantibus tuetur *Berlich. p. 2. conclus. 57. & n. 13.* procedendo etiàm cum præsupposito, quod concessio esset in forma stricta pacti, & prouidentiæ.

Clarius, quià tractatur de feudo satis impropriato, vtpotè de sui natura liberè

alie-

alienabili in vim assensus generalis in prima Inuestitura concessi, in quo proindè, filijs vel successoribus non datur illud Ius reuocationis, quod quandoquè etiàm in feudo nouo conceditur, vel
5 quià sit pacti, & prouidentiæ gratuitum, de quo neque primus acquirens disponere potest, vel quià leges municipales, vel Inuestituræ formula prohibeant absque Domini assensu dispositionem de ipso corpore feudi quàmuis noui, & titulo oneroso quæsiti, vt est in feudis vtriusque Siciliæ propter Constitutionem incipientem *Constitutionem Diuæ memoriæ*, & de qua feudi noui specie propriè sentire videtur *Rosenthal. dicto cap. 88. n. fin.*, dum ponderat facultatem reuocationis, ex qua hoc aliud præuentiuum remediū ex quadam æquitate proditum est, àc adaptari potest, cum omninò incongrua sit, & inadaptibilis alia ratio honestatis auocandi ab extraneo bona maiorum, quorum hæc portio nunquàm fuit, multò magis, si non visa, Inuestitura, non contineret formam strictam pacti, & prouidentiæ, sed potiùs hæreditariam, vt spectatis facti circumstantijs videbatur probabilius, stante libera facultate alienandi, faciente feudum hæreditarium, & alienabile.

Ideòque quòad hanc secundam partem nouam ab ipsomet alienante quæsitam, fatebar me non agnoscere probabile fundamentum, quo fretus, dictæ antiquæ litis prosequutionem, vel nouæ susceptionem consulere possem, non quidèm ex fundamento Iuris prothomiseos ex præmissis, & alijs difficultatibus inferius super alia portione ponderandis, neque ex altero surreptionis, & inualiditatis Imperialis assensus, de quo paritèr infrà, quià in hac portione cessabant omnes considerationes respectu alterius antiquæ portionis cadentes; Nec demùm ex altero fundamento fideicommissi, sub quo hæc portio vtpotè post obitum testatoris quæsita non cadit, itàut, licèt subtilizando, ad ingenij ostentationem multa deduci possent, nullum tamèn subesse dicebā fundamentum solidum, cum quo saluis legibus conscientiæ, & honestatis (quas vtinàm huius facultatis professores turpis lucri gratia sæpè non spernerent) hæc adeò incommoda, & dispendiosa lis consuli potuerit, præsertim Tutrici, vel Curatrici minoris, vel Pupilli.

Neque in proposito alicuius momenti videbatur Inuestituræ Clausula, *vt iure antiqui feudi concessio facta censeatur*,
6 quià hæc est quidèm cautela acquirenti fauorabilis ad effectum, vt potiatur antiqui feudi prærogatiuis, & honorificentijs, nullatenùs autèm substentabile est, vt exindè resultet eiusdem acquirentis præiudicium, nè de feudo disponere valeat, siuè quod illud, prætèr rei veritatem, dici possit Auitum, & maiorum, ex deductis *in Parmen. feudi hoc eodem tit. & alibi*.

Quouerò ad aliam portionem, antiquiori tempore, per Ioannem Andream primum, vt suprà acquisitam; In ordine ad Ius Prothomiseos seù redimendi iàm intentatum, multas paritèr ponderabam difficultates, primam nempè, quià si hæreditariam vel mixtam qualitatem con-
7 tineret, nimis controuersum est, àn dictum Ius competat; licèt enim affirmatiuam neruosè tuatur *Rouit. in dictis allegationibus insertis post decis. 11. Aponte & in commentar. ad prag. rubr. de feud.*, vbi diligentèr huius opinionis auctoritates, & rationes expenduntur, negatiuam tamèn pleniori calamo tuetur, ac veriorem ostendit *Capic. Latr. consult. 27. n. 11. & seqq. consult. 28. num. 54. & seqq. & consult. 96. num. 3. & 4.*, vbi ostendit, huic magis communem etiàm Germanorum assistere, vndè negari non potest articulum esse satis dubium, & consequentèr periculosum, præsertim quià *Rouit. & sequaces* propriè loquuntur de feudis mixtis, postulantibus quidèm qualitatē hæreditariam etiàm vltimi morientis, sed talis naturæ, quòd eorum alienatio sinè assensu, etiam ab ipso alienante, vel hęrede impugnari potest, quæ qualitas in hoc feudo alienabili ex suî natura negari potest, quod etenim istud feudum sit hęreditarium potiùs quam pacti, & prouidentiæ, vel mixtum, quamuis non viderim Inuestituram desideratam, videbatur satis probabile, dum supponebatur alienabile, quod repugnat formulæ strictæ pacti, & prouidentiæ, conuenit autèm feudo hæreditario mero.

Altera non leuis difficultas oriebatur
8 ex eo, quod Ius prothomiseos est propriè illud competēs filijs vel agnatis obtinen-

tinendi pro eodem pretio prælationem adhùc viuente venditore, vt constat ex *omnibus allegatis*; Eo autèm mortuo, & aperto iure successionis filio vel agnato, hic potius venire dicitur iure reuocationis, quatenùs alienatio sit malè facta, vel aliàs de sui natura reuocabilis; vndè propterea post mortem alienantis, huius remedij intentatio inepta videtur, quia, si potest recuperari feudum nullo refuso pretio, fatuum est recurrere ad hoc remedium, atquè in hoc libentèr vidissem allegationes scribentium in dicta lite iam agitata pro Principe Andrea secundo, ad effectum dignoscendi, vbi nàm hanc prætensionem cum probabilitate fundauerint.

9 Tertia difficultas oriri poterat ex eo, quod, cum huius portionis alienatio, non anteà quàm de anno 1624. Imperatoris assensu validata sit in persona Ioannis Andreæ secundi, hic dici debeat primus Feudatarius, & consequentèr feudum nouum, quià stante cuiuscumque alienationis feudi infectione resultante à *l. Imperialem de prohibit. feud. alien. per Federic.*, assensus reualidatorius est ille, qui animat, & informat actum, regulandum vt ex nunc, non vt ex tunc, vndè prodierunt receptæ propositiones, quod secundus emptor cum assensu, præferatur primo sine assensu, quodquè creditores posteriores assensum habentes vincunt anteriores illo carentes, quià assensus est qui animat, & informat, vt frequenter *hoc eod. tit.*

Verum credebam hanc tertiam difficultatem esse de facili superabilem, quià cum feudum penès illos de Spinolis esset sui natura alienabile, idcircò validè potuit absque alio assensu alienari in Ioannem Andream primum, vigore assensus contenti in prima Inuestitura, itaùt noua Inuestitura, potius iure renouationis, & recognitionis in Dominum, quàm iure concessionis requisita esset; Verù, si hoc fundamentum subsisteret, itaùt feudum, auitum, & antiquum respectu Ioannis Andreæ secundi alienantis censendum esset, magis congruum, & salubre dicebam esse remedium vendicationis iure fideicommissi, tùm quià opus non est refundere pretium, quod in alio remedio Iuris prothomiseos vel redimendi omninò refundendum esset, tùm etiàm quià ità euitarentur præmissæ, & aliç difficultates circà dictum remedium retractus cadentes.

Intrare siquidem videbatur dilemma clarum, Aut feudum dici non potest legitimè quæsitum, nisi à tempore assensus Imperialis, itaùt dicendum sit nouum in persona Ioannis Andreæ secundi alienantis, Aùt dicendum est legitimè quæsitum per Ioannem Andream primum ab ipso initio acquisitionis, itaùt dicendum sit antiquum.

Si subsistit prima pars, vtiquè talis qualitas ita obstat remedio fideicommissi, àc alteri retractus vt suprà; Si verò subsistit secunda, tunc pinguius, & facilius est remedium fideicommissi, quàm alterum retractus, ideòque mea sententia erat, nouum Iudicium vindicationis iure fideicommissi ad primam portionẽ potius institui debere, quià melius videbatur recuperare medietatem nullo soluto pretio, quàm totum mediante integri pretij refusione.

10 Credebam verò fideicommissum, seù primogenituram rectè fieri potuisse in hac portione feudi per Ioannem Andreã primum quęsita, siuè Ius Domini directi, siuè illud filiorum, & agnatorum spectaretur, cum versaremur in primo acquisitore titulo oneroso feudi, de sui natura, seù ex lege Inuestiturę liberè alienabilis, quià si illud poterat in extraneos omninò alienari, & sic fieri id quod plùs, multò magis ad fauorem filiorum, & descendentium in eadem Inuestitura comprehensorum adijci potuit hoc vinculum, quod est minus, melioremque feudi conseruationem in descendentia, percutit, vt in specie fideicommissi vel primogenituræ ordinatæ in feudo nouo seù de sui natura alienabili *Roland. cons. 42. num. 16. vol. 1., & cons. 1. num. 47. lib. 3. Cephal. cons. 3. num. 11. & 608. num. 44. Mandell. cons. 382. num. 64. Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 11. num. 14. Peregr. de fideicommiss. art. 6. num. 18. Fusar. de substit. q. 631. num. 1. Intrigliol. de feud. centur. 1. quæst. 51. num. 271. Milanen. decis. 8. num. 49. & 50. par. 1., Giurba* alios cumulans *decis. 108. num. 17. & sequentibus*, & firmauit *Rota in Mantuana feudi 27 Ianuarij, & 30. Maij 1659. coràm Verospio*, de qua habetur *hoc tit.* atque affirmat *Rosenthal. cap.*

cap. 7. conclus. 11. vbi solùm id negat in feudo antiquo pacti, & prouidentiæ, siuè in eo mixto, in quo Inuentarium suffragatur, itaùt non existentibus alijs fideicõmittentis bonis, successor sanguinis iure proprio feudũ vindicare seù retinere valeat, quod in præsenti cessabat ex duplici qualitate, quarum vna sufficeret, quod scilicèt agitur de primo acquirente, quodque feudum est de sui natura alienabile à mero hæreditario in proposito nihil differens; cum huiusmodi qualitas resultet etiàm ex clausula *quibus dederit*; & ex clausula, *ad habendum*, implicitam alienabilitatem inducentibus, multò magis vbi accedit expressa facultas alienandi cum subsequuta eiusdem Imperatoris declaratione, in duplici assensu præstito ad fauorem eiusdem emptoris, quod feudum esset de sui natura alienabile.

Hinc propterea nullatenùs obstare
11 videbatur, tàm primam venditionem cum pacto de retrouendendo, quàm secundam cessionem eiusdem pacti munitam esse Imperatoris beneplacito, quià cum nulla facta sit mentio fideicommissi, sed potiùs processum sit cum præsupposito, quod feudum esset sui natura alienabile, Dominus assentiri censetur pro iure suo tantùm, non autèm vt absquè certa scientia Iuris alieni, voluerit illi derogare, iuxtà satis receptas, & notas Iuris propositiones, Ideòque opus non fuit assumere altiores inspectiones, àn scilicèt facultas hypothecãdi prosit ad alienationem cum pacto de retrouendendo, & àn sequens approbatio cessionis dicti pacti, reualidet dictam venditionem prætèr licentiæ formam subsequutam, quià vbi habentur fundamenta magis plana, & tuta, difficiliora, & magis disputabilia expetenda non sunt.

Quarè concludendo dicebam, hodiernum Principem, tanquàm in dicta primogenitura seù fideicommisso successorem, iure proprio satis probabilem fouere causam in vindicanda dicta medietate, seù prima portione iure fideicommissi, absquè aliqua pretij refusione, & supèr hoc motiuo insistendum esse, supèr alia verò meditate ab eodem alienante acquisita, parùm tutam fouere causam.

Clausula, *non alitèr, nec alio modo*
12 contenta in Instrumento acquisitionis factæ per fideicommittentem à Fabritio Spinola, videbatur, quod præmissis non obstaret, nequè tolleret dictæ portionis pertinentiam ad fideicõmissum, licèt enim vbi reseruatio Beneplaciti fit simplicitèr, nullum præstet impedimentum, quià reseruatum censetur, quatenùs de iure sit necessarium, secùs autèm vbi fit cum dicta clausula, *non alitèr, nec alio modo*, quia tùnc, etsi de iure non requiratur, dicitur etiàm necessarium, non tanquàm Solemnitas, sed tanquàm conditio ex partium voluntate desiderata, & sinè qua contrahere noluerunt, ex deductis per *Ludouis. & Adden. decis. 192. Ottobon. decis. 147. num. 7. & 8.* plenè in *Bononien. primogenituræ 14. Februarij 1656. coràm Bichio*, & in suprà alleg. *Mantuana feudi 27. Ianuarij, & 30. Maij 1659. coràm Verospio*, attamèn id rectè procedit ad effectum, vt partes non sequuto Beneplacito, tanquã ex defectu conditionis recedere possint à contractu, non indè tamen inferri potest, quod illis acquiescentibus contractui iàm effectuato, possint emptoris successores, sui auctoris dominium refricare, quià vt dictum est, effectus ex dicta clausula resultans, respicit voluntatem, ac fauorem emptoris contrà venditorem, vel econtrà, quatenùs ipsi, vel eorum alter in contractu perseuerare nolint, & in his terminis procedunt dictæ auctoritates, & aliæ, quæ in proposito adduci possunt, præsertim quià constat de partium voluntate transferendi, & respectiuè acquirendi dominiũ, itaùt dicta conditio, potiùs tanquàm resolutiua, quàm suspensiua adiecta videretur, nedùm ex subsequuto effectu traditionis, & longæuæ possessionis, sed ex ipsiusmet Contractus tenore, dum in casu, quo Imperator assentiri nollet, emptor reuendere promisit, ac habere actum pro infecto, & sic est solùm conditio resolutiua in casu denegati assensus, quæ conditio non euenit.

Hinc proindè extranea videbatur à
13 casu ea quæstio, àn assensus post mortem contrahentium obtineri valeat, & suffragetur, de qua *Apont. de potest. Proreg. tit. de assensibus Regijs S. 2. fol. 303. in meis Galeott. lib. 2. controu. 27.*, per quos inuicèm pugnantes opiniones re-

fe-

feruntur. Tùm quia quæstio cadit reluctantibus contrahentibus, quorum vnus altero inuito ex defectu beneplaciti alienationem reuocare velit; Tùm etiàm quia procedit in feudis de sui natura non alienabilibus, in quibus assensus tanquàm omninò necessarius animat, & informat actum aliàs ipso iure nullum, in quibus terminis non versamur.

ROMANA,

SEV

SABINEN. PRÆLATIONIS

PRO

A.

CVM

B.

Discursus pro veritate in congressu.

De iure prothomiseos, seù prælationis aduersus extraneum emptorem, àn competat Conforti, qui feudi, seù Castri, vel Iurisdictionis partem cum venditore possidebat, quomodò, & quandò competat.

SVMMARIVM.

1 *FActi series.*
2 *De Iure prothomiseos in feudis, quandò intret, & locum habeat, vel nè.*
3 *De natura Castrorum in Statu Ecclesiastico, vt non sint vera feuda.*
4 *Ex dominio, vel possessione fructuum, & emolumentorum Castri non infertur ad dominium.*
5 *Quandò dicatur adesse consortium.*
6 *An de iure communi competat retractus, seu Ius prælationis ratione consortij.*
7 *Vbi habemus legem scriptam, non curantur rationes conuenientiæ.*
8 *Quandò intret Iudicis officium pro prælatione, consortis in Iurisdictione, & Castro Iurisdictionali.*
9 *De inconuenientibus resultantibus à communione Iurisdictionis.*
10 *Subditorum, & Vasallorum interest non habere Dominorum multiplicitatem.*
11 *Baro, vel Domicellus cognoscit alterum Baronem, vel Domicellum sub sua Iurisdictione delinquentem.*

DISC. XXXVIII.

1 PER obitũ vnius ex duobus Dominis, & possessoribus quorumdam Castrorum in Sabinis, Camera Apostolica prætendens factum esse locum deuolutioni ad eius fauorem, de facto adepta est possessionem medietatis à defuncto possessæ, retentisque pro se Dominio, & Iurisdictione, fructus, redditus, & emolumenta pro rata ad defunctum pertinente, dedit in tenutam quibusdam eiusdem defuncti attinentibus, donèc eis solueret quamdam conuentam pecuniarum summam, vndè proptereà obseruantia dedit, quod Camera retinuit, & retinet medietatem Iurisdictionis cum ea diuisione inter alterum consortem, seù condominum, quod quilibet respectiuè pro sex mensibus deputat Officiales, ac illam insolidum exercet, dicti verò cessionarij obtinuerunt, & obtinent pro quotis, seù ratis inter se diuisis medietatem fructuum, & emolumentorum. Cum autèm vnus ex his cessionarijs fructuum suam ratam vendidisset extraneo, Dominus verò, & possessor dictæ medietatis, tam in Dominio, & Iurisdictione, quàm in fructibus vt suprà, prætenderet habere Ius prothomiseos, seù prælationis ratione consortij, seù communionis, hinc desuper expetito meo sensu, difficultatem habebam super huiusmodi prælationis incompetentia, incertum tamen est, quid desuper sequutum sit, vel quia agnitis difficultatibus opus tentatum non fuerit, vel quia inhærendo ijs, qui auribus prurientes, non de facili litigare volentes retrahere solent, idem opus tentatum esset, sed sine effectu.

Exa-

Examinando siquidem punctum, tres constituebam inspectiones, siuè tres dicebam adesse vias, cum quibus procedi posset, vnam de Iure feudorum, alteram in puris terminis Iuris communis, & tertiam ex officio Iudicis, ratione æquitatis non scriptæ, siuè, vt alij dicunt congruentiæ, & epicheiæ.

Quatenus pertinet ad primam, quam-
2 uis in Iuribus feudalibus *in cap. 1. §. Titius, si de feudo defuncti cap. 1. §. sed & res, per quos fiat Inuestitura, & cap. 1. §. porrò, qualitèr olim feudum alienari poterat*, expressè disponatur hoc Ius prothomiseos, seù prælationis competere, & de quo in his terminis feudalibus habetur particularitèr actum *in Ianuen. feudi Cabellæ, & in Montis Pelusij prælationis hoc eodem tit.*, vbi de materia; Nihilominus ex pluribus dicebam hoc Ius in præsenti non intrare, primò quia istud est Ius sanguinis competens tantùm agnatis in Inuestitura vocatis, vt litteralitèr eadem Iura disponunt, in quibus omissus est casus communionis, & consortij.

Secundò fortiùs, quia ex veriori sententia, de qua apud *Capic. Latr. consult. 27., 28., & 96. Sanfelic. decis. 100. & sequen., & alios de quibus in dicta Montis Pelusij*. Neque simplicitèr, & indefinitè ratione sanguinis hoc Ius competit, sed solùm quatenus agatur de feudo antiquo ex pacto, & prouidentia, ità & talitèr, quòd sequuta morte Feudatarij alienantis, posset agnatus, qui Ius prothomiseos intentat, vendicare feudū ab emptore, etiam nullo restituto pretio, vndè propterea est solum quoddam Ius præuentiuum cum extranei emptoris fauore, quod ità pretij refusionem obtinet, vt latiùs *in dicta Montis Pelusij, & in altera Ianuen.*, quod in præsenti dici non potest, quoniam vbi etiam hæc dicenda essent feuda, non tamèn habent dictam qualitatem pacti, & prouidentiæ, sed sunt merè hæreditaria.

Tertiò fortius, quia excepta illa remota, et impropria feudali qualitate, quam latè sustinere conatur *Spad. consl. 1. lib. 1.*, ad effectum scilicèt excludendi purum allodium pro alto dominio, et superioritate Papæ, in reliquis huiusmodi Castra, iuxtà ferè generalem naturam locorum Iurisdictionalium Status Eccle-
3 siastici, quæ possidentur per Barones, et Domicellos, nihil habere videntur de feudali qualitate, dum nulla adest Inuestitura, nullum præstatur seruitium reale, vel personale, minusque iuramentum fidelitatis, atque sunt liberè transitoria ad quoscumque, tàm per vltimam voluntatem, quàm per actus inter viuos, illa prohibitione seù restrictione excepta, quæ resultat à Constitutionibus Apostolicis Sixti V., Clementis VIII, et aliorum successorū Pontificū super bonis Iurisdictionalibus; Et quartò clarius, quià neque dicti participes dici poterant cōsortes seù condomini, cum haberent, non Iure dominij sed simplicis tenutę solùm fructus, redditus, et emolumenta, ex quibus, etiam iure dominij possessis, non infertur ad Baroniam, seù dominiū, et possessionem ipsius feudi, vel Castri,
4 cum hæc sint interse separabilia, imò separata, ex ijs, quę in proposito habentur particularitèr deducta *in Tiburtina Castrorum hoc tit.*, ac etiam in *Romana seù Status Ecclesiastici infeudationum*.

Et ex hac circumstantia, quod scilicèt ageretur de solis fructibus, quamuis iure dominij possessis, multominùs dum iure simplicis tenutæ, resultare dicebam eiusdem Iuris incompetentiam, attenta dispositione Iuris communis, quamuis etiam verius esset, hunc retractum ratione communionis, vel consortij competere, cum reuerà nullum adesset consortium, ad cuius effectum requiritur coæquale dominium insolidum, itàut vterque sit dominus rei in toto pro eius quota seù rata, ex plenè deductis *per*
5 *Merlin. dec. 411. n. 18. cum sequen.*

Multo magis, quia de Iure verius est huiusmodi retractum, seù Ius prælationis ratione communionis, & consortij non competere, licèt enim aliqui ex originali traditione *Ignei in l. dudum*
6 *nu. 2. Cod. de contrahen. empt., & in l. pa. ff. de priuil. Creditor., quos referunt Gratian. discept. 526. n. 3. & 4. Donadeus de renunt. tom. 2. cap. 26. n. 110. Capic. Latr. dec. 168., Rota in Perus. retractus 4. Maij 1637. coram Coccino in principio*, velint de Iure, vel congruentia huiusmodi prælationem aduersus extraneum emptorem consorti concedendam esse, nihilominùs in contrarium est magis communis, & vera, quoniam ex dispositione *textus in d. l.*

d. l. dudum, *& in l. prima Cod. commun. diuid. & l. falsò*, *& l. portionem Cod. de commun. rerum alienat.* contrarium firmant *gloss. Oddofred.*, *Bald.*, *Angel*, *Salicet. & cæteri ad easdem mox allegatas leges*, ac sequuntur consulentes, tractantes, & decisionantes collecti per *Tiraquell. de retract. lignag. in præfat. n. 15. & sequen. Portoll. de consort. cap. 9. Thes. iun. lib. p. q. forens. 39. n. 5. & sequen. & alij plenè deducti dicta Perusina retractus 4. Maij 1637. coràm Coccino*, vbi elaboratissimè cumulantur ferè omnes de materia agentes, vnde dici potest decisio in materia magistralis; Et in terminis alienationis partis Castrorum *Iacobus Vulner. de alienat. Castrorum discept. 7. n. 28. & per totum*, & admittitur in puncto Iuris apud *Capic. latr. dicta dec. 168. Lanar. iun.*, *& Donad.*, *de quibus infrà*.

Vbi enim contrarium expressè statutum est in iure, tunc non curantur ra-
7 tiones honestatis, & conuenientiæ, vt in his terminis retractus firmatur *dec. 502. & 547. par. 2. rec. Romana prælationis 12. februarij 1618. coràm Sacrato*, *& in dicta Perusina coràm Coccino*, atque in fortiori casu habetur in *Romana prælationis pro Cardinali de Balneo sub tit. de Seruit. ad materiam retractus*, vbi de denegata prælatione Iuris redimendi ei qui erat emptor, & possessor.

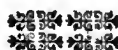
Quando autem consortium seù communio inter petentem prælationem, & venditorem, ac respectiuè extraneum emptorem, fuisset etiam in dominio, & Iurisdictione, tunc quàmuis de Iuris
8 stricta censura dictum Ius prothomiseos seù prælationis non intraret, nihilominùs, (aggrediendo tertiā inspectionem,) ex quadam æquitate seù epicheia ad euitanda plura inconuenientia ex huiusmodi communione resultantia, intrare debere probabilius credidissem Iudicis officium, pro tollendis pluribus inconuenientibus, de quibus apud *Donad. dicto cap. 26. num. 92. cum seqq.*, videtur etenim materia arbitraria, præsertim vbi non agitur coràm inferiore, & pedaneo Iudice, sed coràm maioribus Magistratibus, iuxtà casum decisum per Collaterale Consilium Neapolis de anno 1617. relatum *per Lanar. Iunior. in addit. ad repetit. Lanar. senior. in S. sed etiam res*, *per quos fiat Inuestitura*, *& Donad. dicta cap. 26. n. 106.*, ac alium casum, de quo apud Capic. Latr. *dicta decis. 168.*

Plura enim inconuenientia resultant
9 ex huiusmodi communione, seù promiscuo exercitio Iurisdictionis, quoniam ob ingeniorum varietatem, & ex regula quod Imperium non capit duos, quod vni placet, alteri displicet, & qui sunt vnius dominantis beneuoli, sunt alteri parùm affecti, & è contrà, vndè propterea iustitia non benè administrari potest, quàmuis etiam Iurisdictionis exercitium diuideretur in annos, vel menses, aliaque tempora, quoniam delinquentes sub vno gubernio certi essent de indulgentia coràm altero, vnde propterea delinquentes nunquam condignè puniri possente. Concurrente etiam fauore ipsorummt subditorum, quorum
10 interest plures dominos non habere, adinstàr eorum, quæ habemus in materia Iurispatronatus, quod Ecclesiæ interest ad vnam, vel modicas personas restringi, acetiam hoc titulo pluries in materia feudi erigendi in primogenituram præsertim *in Mutinen.*, *in Mantuana*, *& in alijs*, & sic, reflectendo etiam ad veritatem, credidissem iuxta dicta exempla seù decisiones Regij Collateralis Consilij, ità probabilius iudicari debuisse, quando consortium seù communio fuisset in Iurisdictione, ac dominio Castri.

Verùm omnia hæc cessabant ex defectu applicationis ad factum, quoniam pænès dictos possessore medietatis redditaum, prouentuum, & emolumentorum, non aderat Iurisdictio, nec in dominio, nec in exercitio, & consequentèr non intrabant rationes, ex quibus laudabilitèr dicta æquitas, seù epicheia ex Iudicis officio admittenda est, & quod magis, nequè dici poterant condomini in Castris, tùm quia ex dominio fructuum, prouentuum, & emolumentorū non infertur ad dominium, vel possessionem ipsius Castri, ex deductis *in Tiburtina Castrorum*, tùm etiàm, quia neque fructus, redditus, & emolumenta per eos possidebantur in dominio, sed in sola tenuta prouisionalitèr, donec certa pecuniarum summa eis solueretur, Atquè eatenùs considerabam dictum Iudicis officium siuè magni Magistratus arbitrium ex dicta ratione æquitatis, & congruētiæ intrare posse, quatenùs ipsamet

met fructuum, prouentuum, & emolumentorum communio, inconuenientia, & scandala produceret cum præiudicio iustitiæ, atque incommodis, & damnis Vasallorum, ex facti circumstantijs, ex quibus totum regulandum videtur.

Hinc de plano fauore dicti Domini medietatis Castrorum resultabat resolutio super competentia suæ Iurisdictionis, & Imperij, cum dictis fructuum, & reddituum condominis, seù participibus, cum ità censendi sint merè priuati, eo modo quo reliqui Incolæ, vel bonorũ
11 possessores, absque eo quod ipsis conuenire posset qualitas Baronis, vel Domicelli, & nihilominus etiamsi essent tales, adhuc verius est vnum Baronem cognoscere alium in suo territorio delinquentem *Rot. dec. 3. de foro compet. in antiqu. Sanfelic. decis. 65. vbi concordantes.*

FERRARIEN. BONORVM

PRO

MARCHIONE VILLA,

CVM

CREDITORIBVS MONTIS GILIOLI.

Casus decisus per Cameram pro creditoribus.

Concessio feudi rustici, àn censeatur facta ad corpus, vel ad mensuram, Et Feudatario confundente fines, cui incumbat onus illos distinguendi, ac probandi identitatem feudi eiusque fines, & quantitatem, Et àn bona per Feudatarium quæsita, & cum feudo confusa efficiantur feudalia.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Distinguuntur plures casus, vel species quæstionis, an præsumenda sit qualitas feudalis, vel allodialis.*
4 *Feudatario confundente fines, ità vt distingui non valeat feudum ab accessionibus, quid agendum.*
5 *An in feudis intret quæstio, si concessio censeatur ad corpus, vel ad mensuram.*
5 *Feudum dicitur beneficium, quod ex beneuolentia datur, & ex lege iustitiæ distributiuæ potiùs, quàm commutatiuæ.*
7 *Feudum dicitur Vniuersitas, sed an sit facti, vel Iuris.*
8 *Dicitur quoquè homo mutus, & surdus.*
9 *Dari potest feudum in certa parte rei.*
10 *Vasallus potest cogere Dominum, vt ostendat fines partis concessæ.*

DISC. XXXIX.

1 CONCESSIT de anno 1594. Dux Ferrariæ in feudum Camillo, & Scipioni de Gualenghis eorũq; descendẽtibus masculis quamdam petiã terræ sitam in Villa Formignani, & vineatam quinque milliariorum vitum, vel circà iuxtà fines tunc expressos, de quibus infrà in discursu. Cum autem per extinctionem lineæ masculinæ factus esset casus deuolutionis, atq; Innocentius Decimus de anno 1647. idem feudum concessisset Marchioni Villæ, contrà istum iudiciũ instituerunt creditores Montis Gualenghi super bonis liberis ad dictos eorum debitores spectantibus, & apprehensis sub dicto titulo feudi, quod dicebant solũ consistere in tanta terræ quantitate, quæ apta esset ad constituendam vineam quinque milliarium iuxtà Inuestituræ tenorem, atque iuxtà dictam eorum prætensionem obtinuerunt creditores fauorabilem sententiam à Thesaurario, & introducta per appellationem causa in Camera, hæc in prima propositione, nulla capta resolutione, mandauit cõrici mappam, seù plantam partibus auditis, eaque confecta, prodijt resolutio reformatoria sententiæ in parte, decernendo scilicèt quamdam partem Marchioni pro feudo, non quidem limitatè, ac præcisè ad dictam solam mensuram à cre-

creditoribus pretensam, sed iuxtà id quod ex verbis, & finibus Inuestituræ iudicatum fuit, sub ea cadere, reliquum verò adiudicando creditoribus; Et mihi quamuis scribenti pro Marchione, qui prætendebat totum venire sub feudo, resolutio non displicuit ex pluribus circũstantijs facti, in quo potiùs, quàm in iure præsens causa consistebat, prçsertim quia in quadam parte huius possessionis seù prædij ità confusi aderant plura ædificia, de quibus Inuestitura nullam faciebat mentionem, cum tamèn doceretur de discretiua, quod scilicèt vbi in petijs terræ vel possessionibus, quæ eisdem Gualenghis ab eodem Duce concessæ fuerunt, aderant domus, & ædificia, id expressum fuit, ac etiam quia docebatur de acquisitionibus, aliæque concurrebant circumstantiæ, clarè probantes totam controuersam possessionem non posse cadere sub dicta concessione.

In hac autèm bina disputatione habita in Camera, quoàd ea, quæ iuris sunt, scribentes hinc indè satis prolixè, & cum magno allegationum cumulo duos disputarunt articulos, vnum, àn totum id quod est intrà fines feudi præsumatur feudale, in quo scribentes pro actoribus conabantur probare negatiuam ex traditione *Hostien.*, *aliorumque Canonistarum in cap. nimis de iure iur.*, *quam sequitur Rota in celebri Asten. feudi coràm Bubalo*, cum qua in alijs proceditur ex collectis *in Clomacen. Vallium, in Massanen. Castrorum, & in alijs hoc eodem tit.*

Alterum verò, in quo magis elaboratum fuit, ac penè tota fuit disputatio, àn scilicèt concessio esset ad corpus, vel ad mensuram, super quo deducebantur quæstionem agentes *Oldrad. cons. 197. Soccin. cons. 32. lib. 4. Mantica de tacit. lib. 4. tit. 17. Surd. dec. 64. Greg. dec. 104. 128. & 168. dec. 201. post Zacch. de oblig. dec. 135. par. 9. rec.* vbi cçteri de materia emptionis, & venditionis, quandò scilicèt ad corpus, & quandò ad mensuram.

Scribens pro inuestito, & sic pro feudali qualitate, credebam, vel extraneam à casu videri vtramque quæstionem prçdictam, ab alijs cum magno labore tractatam, vel in doctrinarum allegationibus procedi cum aliquo æquiuoco, ac terminorum seù casuum cõfusione; Quatenùs enim pertinet ad primam quæstionem, cuinam incumbat onus pro-
2 bandi feudalem, vel respectiuè allodialem qualitatẽ, iuxtà ea quæ magis exprofesso habentur *in dictis Clomacen. & Massanen., ac in alijs*, plures sũt huius quçstionis species vel casus diuersas rationes habentes, vndè propterea erroneum est eam sic generalitèr agere, atque omnes auctoritates agentes de materia in genere, in quocumque casu allegare, vt in præsenti fiebat hinc inde [illegible] supra.

Prima enim quæstio, seù quæstionis casus est, vbi agitur de metienda natura totius corporis seù *Vniuersitatis*, putà Castri, tenimenti, vel loci, àn esset feudale vel allodiale, & tunc propriè intrat propositio *Hostien. aliorumque Canonistarum in dicto cap. nimis de iure iur.*, Atque isto casu cadit propositio, in qua scribentes pro creditoribus nimium insistebant, in suo casu vera, quod scilicèt sufficiat influere hincindè vtriusque qualitatis probationes vel inditia, & coniecturas, vt in possessorio obtinere debeant creditores, vel hæredes contrà Dominum, seù habentem causam ab eo *ex deduct. per Argel. de legit. contrad. q. 20. artic. 1. Mantica de tacit. lib. 23 tit. 4. num. 2.*, *ac habetur in Placentina hoc eod. tit.*, ex ea ratione, quod cum regula assistat allodialitati, pro ista in dubio, præsertim in iudicio priuilegiato possessorij est iudicãdum, donèc magis concludentèr probetur seruitus feudalis, quæ allegatur tanquàm limitatio, nam interim hæc dicitur exceptio dubia, & altioris indaginis, sed ista species non intrabat in casu, cum non dubitaretur de feudalitate in parte.

Altera quçstio est, frequentius disputari solita inter Dominum directum, & Feudatarij defuncti hæredes, & de qua in allegatis *Clomacen., & Massanen., ac etiàm in Romana seù Perusina*, vbi scilicèt non dubitaretur de feudalitate ipsius Castri, seù loci vniuersalis quoàd Iurisdictionem, & territorium in vniuersum, sed solùm quæstio est de prçdijs, domibus, villis, & alijs, quæ per ipsum Feudatarium possideantur intrà illius *Vniuersitatis* fines, vt locis allegatis, sed paritèr quæstio extranea à casu.

Tertia est inter Feudatarium seù Dominum Castri aut alterius loci, & Vasallos vel Incolas eiusdem loci super quali-

tate prædiorum , aliorumque bonorum, quæ per priuatos intrà eiusdem loci fines possideantur , àn scilicèt sint libera vel feudo reddititia , & de hoc propriè agunt *Afflict. & cæteri deducti in dicta Clomacen.*, *& in Hydruntina hoc paritèr tit.* sed paritèr extrà rem.

Quarta demùm (omissis alijs) est quæstio faciens ad rem , vbi scilicèt non dubitatur de substãtia feudi in parte, sed sola quæstio est super identitate , seù situ, & quantitate, qualis est casus controuersiæ , & hæc duplicitèr contingere solet , primò nempè, vbi Dominus possidens in loco plura bona , aliquam eorum partem concedit in feudum , aliam verò pro se retinet , vel deindè alijs concedit, Vndè propterea dubitari contingat, quid , & quantum sub feudali concessione censeatur ad corpus vel ad mensuram , sed paritèr id extraneum erat à casu disputationis, quià non constabat, Ducem tunc alia bona adiacentia ibi habere .

Secundò autèm contingere solet, quia facto casu deuolutionis , Feudatarius, vel eius hæres, non negando feudum in parte, dicat illam tenutam seù possessionem, cuius deuolutio prætenditur , constare partim ex feudo, partim verò ex alijs acquisitionibus seù accessionibus ità cum feudo confusis, quod dignosci non possit, qualis esset pars feudalis, & quales essent accessiones , & hic erat proprius, ac præcisus casus controuersiæ .

Et tunc intrat inprimis quæstio facti seù voluntatis, àn scilicèt Feudatarius
5 dictas accessiones, & incorporationes fecerit animo vniendi feudo vel nè , si enim de hoc ex parte Domini non doceatur , cum in dubio non præsumatur , & tunc ex ijs , quę habentur apud *Rouit. cons.* 101. *lib.* 2. *de Marin. resol.* 21. 133. *&* 134. *lib.* 2., ac habetur in alijs *hoc tit. pluries* , admittebam tanquàm certum , Feudatario vel eius hæredibus , seù eum repræsentantibus competere Ius separandi dictas accessiones , tanquàm meliorationes præsertim separabiles , ità tamen quod Ius Domini non fiat deterius , sed punctum difficultatis cadere dicebam in casu confusionis , ac incertitudinis, quià nempe non constet, quid importet feudum , & quid accessiones , tàm circà situationem, quàm circà quantitatem .

Quo casu (nullo iure , quod sciam, peculiari militante in feudis), ex regulis generalibus , quas habemus in quocumque possidente iure dominij resolubilis, vt sunt etiam emphyteuta , Fideicommissarius , beneficiatus , maritus , & si-
4 miles , intentio Domini directi videtur fundata in toto , donec Dominus subalternus, cuius Ius resolutum est, & qui allegat accessionum separationem, probet, quidnam dictæ accessiones importent tã quoàd locum, quàm quoàd quantitatem, cum hæc sit pęna, confundentis rem suã cum aliena, vt generalitèr *Merlin. dec.* 405. *aliàs* 279. *par.* 5. *rec. num.* 11. *Otthob. dec.* 102. *num.* 16. *Add. ad Gregor. dec.* 575. *num.* 11. & in terminis Feudalibus *Hostien. in summa de feud.* §. *quibus mod.* , *Iacobin. Inuestit. feud. verbo* dictique Vasalli , *Peregr. de iure Fisci lib.* 7. *tit.* 3. *numero* 19. *& de fideic. art.* 44. *num.* 23

Vbi verò id non fit omninò iustificabile, constet autẽ in genere de mixtura seù confusione , tunc intrat Iudicis arbitrium regulandum à probabilibus argumentis, & inditijs , idemque arbitrium in dubio interponendum potius fauore Domini, quàm confundentis , & sic assignando, seù separando aliquam partem in loco magis congruo, & verisimili *iuxta dictam decisionem* 405. *Merlin.*, prout in præsenti causa per Cameram practicatum fuit , cum non ex eo quod Vasallus vel alter , cuius Ius resolutum est, non benè distinguat fines , ex indè resultare debeat amissio rei propriæ, quodque Dominus vel alter , ad cuius fauorem factus est casus resolutionis, debeat de alieno locupletari inuito Domino , sed pęna confundentis consistit in onere sibi incumbente distinguendi , vel in eo, quod arbitrium contrà eum in dubio interponendum sit , quodque interim Domini potiora sint Iura in possessorio , nè aliàs culposus sentiat culpæ , & delicti cõmodum , vt sequeretur, si hæc illiquiditas seù confusio impediret Dominum, & confoueret in possessione confundentem, vel habentem causam ab eo, quia esset punire innocentem, & præmiare delinquentem, cui proprium delictum commodum produceret .

Quouerò ad dictam alteram quæstionem principalem , nùm scilicèt concessio censeretur facta ad corpus vel ad mẽsuram,

furam, dicebam, quod quantum tunc (in aliqua tamen temporis angustia) videre licuit, feudistæ istam quæstionem
5 non tractant in terminis gratuitæ concessionis feudi veri, & recti absquè pretio, & sub sola obligatione alicuius seruitij, vel modicæ recognitionis; vtpotè feudalibus terminis parùm congruæ, quoniam huiusmodi quæstio frequentius cadere solet in contractibus merè correspectiuis, ad limites iustitiæ commutatiuæ regulandis, ad effectum, vt comperta maiori, vel minori quantitate, seù mensura quàm enunciata sit, teneatur, vel nè alter contrahentium iuxtà dictæ iustitiæ commutatiuæ naturam, & correspectiuitatis obligationem, supplere, vel minuere pretium, quod vbi venditio est ad corpus, dicitur viucum, vbi verò est ad mensuram, dicitur distributum in singulas mensuras, seù partes enunciatas, atquè ad hunc, vel similes effectus dicta quæstio agitari solet.

Vndè propterea in gratuitis, ac regularibus concessionibus feudalibus, quæ à Principe fiunt eorum beneuolis, seù benemeritis, cum in eis non cadant termini iustitiæ commutatiuæ, sed potiùs illi iustitiæ distributiuæ, non de facili intrat dicta quæstio percutiens principalitèr dictum effectum reductionis rerum ad correspectiuitatem, ac iustitiam commutatiuam.

Feudum enim dicitur Principis be-
6 neficium, quod ex beneuolentia alicui datur, à publico patrimonio originem habens, vt ità Princeps, milites, & Vasallos deuotos sibi acquirat *cap. 1. §. beneficium, ex quibus cauſ. feud. amittatur, & ex Iſernia, Baldo, & cæteris Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 2. num. 2. & 3. Roſenthal. de feud. c. 1. concluſ. 1. & 2.*, apud quos concordantes, si ergo est beneficium ex beneuolentia, intrare non videtur inspectio, àn ad corpus, vel mensuram concessio facta sit, cum cessent illi effectus, ad quos frequentiùs de hoc agi solet.

Item ad eamdem incongruentiam ostendendam considerabam, quod feu-
7 dum dicitur Vniuersitas, vtpotè constitutum ex certo corpore in sui esse perfecto, & constituente Vniuersitatem, de qua solùm disputant feudistæ, àn sit Vniuersitas facti, vel Vniuersitas Iuris, *de quo Iſernia, & Adden. in cap. 1., quid ſit Inueſtitura, ibiquè Afflict. & cæteri collecti per Roſenthal. cap. 10. concluſ. 44. nu. 43. Curte in diuerſar. feud. cap. reliquum num. 36. & ſequen. plenè Amichangel. qu. feudal. 3.*, vbi disputato articulo ad partes, habetur magis communem esse, vt sit Vniuersitas facti, omnes tamen concordant esse vniuersitatem constitutiuam vnius corporis, Igitur semper dicitur ad corpus.

Cõcurrente in idem feudistarum propositione, quod feudum dicitur homo
8 mutus, & surdus, qui cum non possit loqui, nec operari per se ipsum, vtitur opera possessoris tanquàm ministri, seù organi, vt eo mediante, membra, seù iura ab ipso concisa recuperet, atquè eius corpori, seù vnitati restituat *iuxtà gloſ. magiſtralem Marini de Caramanico in Conſtit. Regni, Conſuetudinem prauam, quàm in omnibus ibidem approbant Iſern., Afflict., & Lallus de Tuſcia, Frece. de ſubſeud. lib. 3. 1. formul. nu. 5. Aponte de poteſtate proreg. tit. de elect. Official. §. 3. num. 12. & conſ. 8. num. 29. lib. 2. benè Rouit. dec. 6. nu. 8. & 10.*

Si ergò est vnum corpus, adinstàr corporis humani constitutiuum Vniuersitatis, non de facili adaptabiles videntur termini dictæ quæstionis, quam idcircò, vel nullatenus, vel nimium de raro feudistæ tractant, & disputant.

Et quamuis non implicet concedi in
9 feudum certam rei partem ad mensuram, nihilominùs id est satis rarum, ac verificabile, quandò Dominus ex certo prædio, vel re partem concedit Vasallo, & partem pro se retinet, quo casu disputant feudistæ, àn Vasallus cogere possit Dominum, vt ostendat fines, seù limites concessionis, nè tractu temporis modicum terræ ostenderet, concludentes affirmatiuè, ac propterea monentes, cautius esse ab initio, & in ipsa Inuestitura fines exprimi, *vt poſt gloſ. firmant Iſern. in cap. Imperialem de probib. feud. alienat. per Feder. §. illud quoque nu. 64. Afflict. ibid. nu. 9. Aluarot. num. 6. Zaſ. de feud. par. 6. num. 39. Sebrader. par. 5. c. 6. num. 23.*

Verùm hæc possibilitas non cadebat in præsenti, dum concessio non erat de parte eiusdem rei, reliqua parte pœnès Dominum remanente, sed erat de toto, quod hic ibi habebat, ideòque veri, &

proprij termini istius cõtrouersiæ erant iam dicti super accessionibus, earumque confusione cum feudo, vndè onus est Feudatarij excipientis de accessionum, seù melioramentorum separabilium detractione, illas ostendere, vel distinguere, vel intrat Iudicis arbitrium interponendum iuxtà modum, de quo supra, ideoque remanet quæstio potius facti quàm iuris, ex singulorum casuum circumstantijs decidenda.

FERRARIEN. IVRIS PISCANDI,

PRO

ABBATE GILIOLO

CVM

P P. CHARTVSIANIS.

Casus decisus per Cameram pro PP.

Deuoluto feudo, àn expirent concessiones factæ per Feudatarium.
Concessio facta ad beneplacitum, àn expiret per mortem concedentis, vel per Feudi, & Dignitatis expirationem.
An prima concessio censeatur reuocata per secundam alteri factam; Et deuoluto Feudo Dignitatis, àn duret Dignitas.

SVMMARIVM.

1 *Acti feries.*
2 *Regalia non possunt haberi sinè titulo, ideò in eis non datur interdictum possessorium ex sola possessione.*
3 *Deuoluto feudo, àn deuoluantur subfeuda remissiuè.*
4 *Gratia, seù concessio ad beneplacitum expirat per mortem concedentis.*
5 *An sit vera limitatio, quæ dicta regula traditur, vt procedat in odiosis, non autèm in fauorabilibus, & gratiosis.*
6 *Et de altera limitatione, vbi gratia facta est, non sub nomine personæ, sed Dignitatis, & quandò vno, vel altero modo facta censeatur.*
7 *Deuoluto feudo, àn cesset, & extinguatur Dignitas feudo inhærens.*
8 *Idem Princeps, àn possit esse Dux, vel Baro &c.*
9 *Deuoluto feudo, eoque alteri simplicitèr concesso, àn censeatur concessum cum eadem Dignitate, àc eisdem priuilegijs, & prærogatiuis?*
10 *De differentia subfeudi simplicitèr concessi, vel concessi ad beneplacitum &c.*
11 *Per secundam gratiam, vel concessionem, àn censeatur primæ derogatum.*
12 *Vbi gratiæ sunt compatibiles, tunc prima, & secunda valent.*
13 *Ecclesijs, Monasterijs, & alijs sub aliorũ administratione viuentibus, competit restitutio in integrum ob non petitam feudi renouationem.*

DISC. XXXX.

1 CONCESSIT de anno 1501. Dux Ferrariæ Patribus Chartusianis eiusdem Ciuitatis pro eorum vsu, ius piscandi in certa Padi parte, cum iure alijs prohibendi; Et de anno 1504. in eodem loco, consimilem concessionem ad eorum oblectamentum fecit illis de Giliolis; Deuoluto autèm de anno 1597. ad Sedem Apostolicã Ducatu Ferrariæ, Clem. VIII. volens cum subinfeudatis, ac Ducum concessiones habentibus benignè agere, continuationem indulsit nouam Inuestituram petentibus, & Cameram Apostolicam in Dominam recognoscentibus, quod fecerant respectu dictæ eorum concessionis Gilioli, sed neglexerunt Patres Chartusiani, quibus deindè obtinentibus ab Innocentio X. prædictæ Concessionis confirmationem, seù renouationem, orta est inter eos, ac Giliolos controuersia in Tribunali Cameræ Apostolicæ, tàm in possessorio, quàm in petitorio, sed principalitèr disputatum fuit in secundo, tùm quia primum consistebat in nudo facto, ideòque nullum continebat iuris articulum adnotatione dignum.

Tùm etiàm, quia cum ageretur de Iu-
re

2 re piscandi, quod est de regalibus, vt
habetur *in Clomacen. Vallium hoc titulo*,
necessarium credebatur gustare de titulo, sinè quo in regalibus, præsertim, vbi
est in Causa Fiscus, qui Giliolis assistebat, non datur remedium possessorium
retinendæ ex sola possessione, cum agatur de rebus, quæ sinè Principis concessione possideri non possiunt *Couar. pp. q. q. C. 17. n. 6. Peregr. de Iure fisci lib. 7. tit. 3. n. 20. Gramat. cons. 9. ciuili Burat. decis. 312. n. 12. & 13. Rot. dec. 605. num. 8. & 615. n. 5. p. 5. recen. Rouit. in pragm. 1. de Iurisd. inuicem non turban. num. 29. & seqq. Capie. dec. 77. n. 7.*

Quatenùs ergò pertinet ad petitorium, ad duo restringebatur difficultas, ex quorum determinatione, vnius, vel alterius partis bonum Ius resultabat, quorum primum, & notabilius erat, àn ob feudi deuolutionem, concessio Chartusianis facta expirasset, quia posita expiratione, certum remanebat Ius illorum de Giliolis habentium amplam concessionem Apostolicam Clementis VIII. Alterum verò, àn per secundam concessionem dictis Giliolis factam, reuocata censeretur præcedens facta Chartusianis.

Quoàd primum, omissa discussione
3 articuli, àn & quandò resoluto iure datoris resoluatur Ius acceptoris, itaùt deuoluto feudo, deuoluantur subfeuda, & concessiones per feudatarium factæ, cum de illo ad sufficientiam agatur *in Senogallien. Castrorum hoc eod. tit.*, dicebatur per illos de Giliolis, cessare in præsenti difficultatem, quià concessio facta Chartusianis non erat indefinita, & perpetua, sed ad beneplacitum suæ
4 Celsitutudinis, ideòque per mortem concedentis beneplacitum expirauerat, *ad text. in cap. si gratiosè de rescript. in 6. vbi Geminian., & cæteri Canonistæ, Bartol. & Ciuilistæ in l. Centesimis §. fin. ff. de verb. oblig. Felin. in c. ex litteris n. 9. & seqq. de Constitutionibus, Gonzal. ad reg. 8. gl. 12. n. 1. & seqq. Menoch. lib. 1. de arbitrar. q. 69. n. 2. & seqq. Capie. dec. 136. per tot. Barbos. clauf. 3. n. 2. & seqq. Capoblan. de Baron. pragm. 7. n. 30. Fab. de Anna cons. 14. n. p. & seqq. Barbos. in collectan. ad dictum cap. si gratiosè n. 2. Rot. decis 489. n. 4. p. 1. rec.*

Non negabatur per alteram partem
5 conclusio, sed duæ dabantur responsiones, vna, vt procedat in gratijs odiosis, & ambitiosis ad beneficia obtinenda, secùs verò in fauorabilibus ad piæ causæ fauorem, àc Religiosorum in suo Instituto necessariam substentationem, ad quod allegabantur *Bal. in l. meminisse n. 4. ff. de off. Proconf. Franch. in c. si delegatus n. 5. de off. deleg. in 6. Vant. de null. ex defectu Iurisdictionis deleg. num. 104. Menoch. de arbitr. d. q. 69. n. 8. & seqq. & Gonzal. paritèr supra alleg. gl. 12. n. 23. & seqq. Carroce. dec. 18. n. 4.*

Altera, vt procedat, quotiès facta est concessio sub nomine personæ, cuius beneplacitum per mortem expirare dicitur, secùs vbi sub nomine officij, vel Dignitatis, quià dicitur etiàm in successoribus durare, donèc ad reuocationem procedatur, vt *probat idem text. in cap. si gratiosè de rescript. in 6.*, ibique & alibi Doctores suprà pro conclusione allegati.

Prima responsio reputabatur omninò irreleuans, licèt *enim Calderin. cons. 3. de rescript.*, qui potiùs in proposito allegari debuisset, hanc tribuat distinctionem, eumque sequatur Dominicus, attamèn *Franch. in eodem cap. si gratiosè n. 10. in fin. versic. quandò verò, & n. 11. versic. sed certè*, expresè reprobat hanc distinctionem, & *Franchum* sequitur *Capie. dicta dec. 136. n. 5.*; Traditio autèm Gonzal., Menochij, & aliorum, de qua suprà procedit in ea gratia, quæ concernit publicum fauorem, secùs autèm in actu priuato, & ità loquuntur Bal. & cæteri per eos deducti, vndè limitatio in suo casu vera, cessabat ex defectu applicationis.

Altera limitatio, paritèr in abstracto
6 dicebatur vera, sed negabatur applicatio, quià indubio concessio, nomine personæ magis, quàm Dignitatis, præsertim cessante publico fauore, facta censetur, & clarius vbi accedit pronomen *suum*, *meum* &c., vt benè ex mente Canonistarum *ibidèm Capie. dicta dec. 136.*, *Gonzal.*, qui latè contrariantes opiniones congerit, & conciliare videtur ex *n. 9. ad 22.*, vbi opinionem pro personalitate dicit veriorem; Et in casu de quo agitur, accedebat pronomen *suum*, ibi *Ad beneplacitum suæ Celsitudinis*, vt ponderant *Felin. Capic. Fab. de Ann.*, *Capobl.*

&

& cæteri in principali conclusione supra allegati.

Verùm omnis difficultas cessare vide-
7 batur, quià dato etiàm, quod sub nomine Dignitatis concessio facta esset, adhùc illa cessauerat per feudi deuolutionem, qua sequuta, illa Dignitas Ducis Ferrariæ euanuit, ideòque non intrant; quæ de Papali, Imperatoria vel Regia Dignitate dicuntur, quià istæ sunt Dignitates fixæ, & perpetuæ, ex personarum, vel linearum deficientia alterationem non recipientes, nedùm Papalis, & Imperatoria, quæ sunt electiuæ, sed etiàm Regia deferri solita per successionem, vel etiàm per electionem; Licèt enim Regnum, vna linea extincta, vel eiecta, ad aliam transeat, idem tamèn Regnum esse dicitur, quod dici non potest in his Dignitatibus feudorum, durantibus durante tantum feudo, quo denoluto expirant.

Papa enim non potest esse Dux, & feu-
8 datarius sui ipsius, neque Rex potest esse Comes, vel Marchio in suo Regno, neque in Domino datur qualitas feudalis *Isernia in c. 1. post num. 12. & n. 13. in addit., ex quib. cauf. feud. amitt. Afflict. in prælud. ad Constitutiones Regni q. 25. n. 6. Frecc. de subfeud. lib. 1. tit. de origine Baronum n 45. Rouit. dec. 6. n. 13. Mastrill. de Magistr. lib. 4. c. 13. n. 96. & admittit Menoch. conf. 905. num. 23. & 24.*, quotiès tamèn feudum consolidatur cum Principatu, àc in eo remanet, & perseuerat, cum sola quæstio cadat, quotiès idem feudum denuò alteri conceditur, àn scilicèt reassumat priorem Dignita-
9 tem, aliaque priuilegia, quo casu distingui solet, àn antiqua Dignitas concessa esset personæ vel loco, *vt latè agunt Menoch. dicto conf. 905. n. 15. & seqq. Rouit. dicta d. 6., vbi cæteri*, cuius assumpti veritatem superfluum erat in præsenti facti specie assumere, dum Ducatus Ferrariæ consolidatus est cum vniuerso Statu Ecclesiastico, non tanquàm Ducatus, sed tanquàm membrum aliàs à suo corpore separatum, & cum ipso denuò consolidatum.

Illæ siquidèm Dignitates in persona Regum àc maiorem Principatum habentium durant, suamque antiquam naturam retinent, quæ stant de per se, tanquàm Principatus independens à Regno, & possunt ab eodem duas personas repræsentante, adinstàr Præsidis duarum Prouinciarum, vel Episcopi duorum Episcopatuum; *vt exemplificant gl. & Bart. in l. 3. ff. de off. Præsidis* in Rege Angliæ habente Ducatum Vasconiæ, & habemus in Rege Hispaniarum possidente Principatum Barchionen. *vt apud Roias dec. 279. 281. & 286. & dec. 316. p. 9. rec.*, quod etiàm in eodem Rege procedit quoàd Comitatum Flandriæ, & Ducatum Mediolani &c. *ex deductis in Pampilonen. decimarũ sub tit. de præeminentijs*, & sic indubitatum est, Dignitatem Ducum Ferrariæ penitus euanuisse, & annihilatam esse; Igitùr siuè beneplacitum referatur ad personam, siuè ad Dignitatem, effectus est idem.

Alteram ponderabam differentiæ rationem, intèr subfeudum, seù conces-
10 sionem perpetuam, & indefinitam, ab ea, quæ facta est ad beneplacitum, quod primo casu, subinfeudatus assecuratus quodammodò dicitur à lege, vel à facultate subinfeudandi, quàm Princeps feudatario concessit continuandi, saltèm de recepta æquitate in subfeudo, ex deductis *in dicta Senogallien. Castrorum*, itaùt Dominus illum non recipiendo, videretur ei facere iniuriam, eumque fraudare illa fide, quam in iuris dispositione, vel in facultate contenta in Inuestitura habuit, quod vtiquè dici non potest, vbi concessio non est indefinita, sed limitata ad beneplacitum, quià recipiens, rectè ab initio sciuit, illud vltrà personam, vel Dignitatem concedentis non durare.

Quoverò ad aliud principale mo-
11 tiuum, àn scilicèt concessio facta Patribus de anno 1501., reuocata censeretur per secundam factam Giliolis de anno 1505., considerabam, satis modicum, vel nullum fundamentum in eo constitui posse, licèt enim gratiæ ad beneplacitum sint reuocabiles, àc solùm intret quæstio, àn in reuocatione requiratur iusta causa, vel nè, de quo in præsenti opus non erat agere, cessabat difficultas ex defectu voluntatis, quià non constabat Ducem, memorem prioris gratiæ, voluisse illam reuocare per secundam, quæ non facta mentione primæ, dicitur nulla ex defectu voluntatis quatenus primæ

præ-

præiudicet *adnot. in cap. 1. & c. cæterùm de rescript. Roman. conf. 298. num. 1. & seqq. Abb. conf. 94. num. 4. par. 2. Gramat. conf. ciuil. 6. num. 1. & seqq. Gaill. lib. 2. obser. 55. num 1 latè Rot. dec. 664. num. 1. & 2. p. 2. recen., & Io: Bolognett. conf.* 2. vbi ad satietatem.

Dicebatur etiàm, secundam concessio-
12 nem factã Giliolis, esse compatibilem cum prima facta Patribus, cum prima sit ad illorum vsum, secunda verò ad oblectamentum, ideòque sunt compatibiles ob respectuum diuersitatem, vndè data compatibilitate, per secundam non censetur prima reuocata *Alex. conf. 193. num. 3. lib. 6. Dec. conf. 195. num. 3. Surd. dec. 51. num. 9. dec. 252. num. 9. par. 4. recen. tom. 2.*, & sic istud secundum fundamentum credebatur minus tutum; benè tamèn in puncto Iuris tale iudicabatur alterum, quo non obstante Camera
13 iudicauit ad fauorem Patrum, innixa principaliter, quantum desumi potuit, Chirographo Clem. VIII. post Ferrariæ adeptam possessionẽ emanato ad fauorẽ omnium, qui à Ducibus concessiones habuerant, etiàmsi per deuolutionem expirassent, proùt eas expiratas in eodem Chirographo expresè declaratur; Et licèt illud conditionem haberet, *dummodò infrà certum tempus nouam Inuestituram à Camera obtinerent*, excusatione tamèn dignum iudicatum fuit Monasterium, cuius Iuribus præiudicare non potuit Prioris, àc Patrum illius temporis negligentia, quin saltèm restitutio in integrum competeret aduersus dictam neglectam nouam Inuestituram, quam deindè ab Innoc. X. obtinuerunt, ex plenè congestis *per Peregr. conf. 94. num. 53. & seqq. lib.* 2. vbi de omnibus Vniuersitatibus, quæ ab administrationibus reguntur *Fulgin. de emphyt. tit. de renouat. q. 2. num. 20.*; Ego autem scribens prò Giliolis succumbentibus, adhuc remansi indeterminatus, non laudando, nec reprobando resolutionem, quoniam dictum motiuum compatibilitatis vtriusque cõcessionis vrgebat, sed econuersò tam longa acquiescentia omninò inuerisimilem reddebat ignorantiam Superiorum, & Religionis, vnde non videbatur de facili intrare æquitas cum qua processum est, & fortius quia dicta longæua obseruãtia rectè deseruire poterat prò interpretatione prædictorum, quæ aliàs de iure dubia erant, ideoque iudicium super veritate non efformaui.

REATINA CASTRORVM
PRO
TANCREDO MARERIO
CVM
THOMA ETIAM MARERIO

Casus variè decisus per Rotam.

In inuestituris feudalibus, alijsque Contractibus supèr Castris, & bonis Iurisdictionalibus, vel similibus, àn numerus pluralis resoluatur in singularitates, itaùt pactum, deuolutionis vel reuersiuum, conceptum in persona plurium verificetur in persona aliquorum ex eis; Et aliqua de materia Iuris accrescendi in feudo vel emphyteusi. Et de successione legitimatorum in feudis seù Castris, & bonis Iurisdictionalibus.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *In vltimis voluntatibus numerus pluralis resoluitur in singularitates, & conditio in persona plurium verificatur in persona singulorum.*
3 *An idem procedat in Contractibus, & n. 6.*
4 *De Iure accrescendi, vel non decrescendi in feudo vel emphyteusi.*
5 *Castra in Statu Ecclesiastico allodialia.*
6 *Sub nomine legitimorum, & naturalium àn veniant legitimati per subsequens matrimonium.*

DISC. XLI.

1 Possidentibus Francisco, Attilio, Marco Antonio, & Hieronymo Fratribus de Marerijs Castra Ascreæ, Marciatelli, & Rigatti, defunctoque Francisco primogenito, superstite Tancredo filio pupillo

pillo, cum hic factus adultus portionem paternam in dictis Castris alijsque bonis recognoscere vellet, dictique patrui se opponerent, post aliquas extraiudiciales non leues discordias, deuentum est ad cōcordiam, per quā Tancredus sub promissione à patruis facta de soluen. scut. 4. m. ad effectum monacandi tres germana Sorores, cuicumque Iuri sibi in dictis Castris, & alijs bonis competentibus renunciauit, sub ea tamèn conditione, & pacto, quod morientibus prædictis Marco Antonio, Attilio, & Hieronymo, nullis post se relictis filijs masculis legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio anteà contracto, dictus Tancredus redeat ad primæua Iura.

Obierunt Attilius, & Marcus Antonius absquè legitima prole, àc demum Hieronymus, superstite Thoma filio legitimato per subsequens Matrimonium, vndè prætendere cæpit Tancredus factum esse locum pacto, & introducta causa in Rota, quamplures habitæ fuerint disputationes supèr varijs incidentibus; Quatenùs tamèn pertinet ad negotium principale, àn scilicèt dicto pacto, in toto vel in parte locus factus esset, Pro Tancredo scribens, in duas inspectiones controuersiam distinguebam, vnam nēpè supèr duabus portionibus cessis Attilio, & Marco Antonio absque prole defectis, alteram verò supèr portione Hieronymi, ex quo filius remanserat superstes vt suprà.

Quoad primam inspectionem supèr dictis portionibus defunctorum absque filijs, non negabant scribentes pro reo conclusionem magis communiter, præsertim in Rota, & Curia receptam, vt numerus pluralis resoluatur in singula-
2 ritates, ideoquè necessarium non sit conditionem in persona omnium purificari, sed fieri locū substitutioni in illa portione, in qua conditio verificatur iuxtà sententiam *Bart. in l. hæredes mei §. cum ità ff. ad Trebell.*, de qua *dec. 804. par. 1. diuers. Gregor. dec. 296. dec. 429. par. 4. rec. tom. 2.* & habetur *in Vrbeuetana fideic. in Aueniomen.*, & frequentèr in alijs *sub tit. de fideicōmiss.*; Dicebant tamèn eam procedere in vltimis voluntatibus, non autèm in
3 contractibus ex doctrina *Specul. in tit. de locato q. 69. num. 89.* vbi concludit, quod concessa emphyteusi duobus fratribus cū pacto, quod post mortem eorum sinè filijs bona reuertantur ad concedentem, moriente vno sine filijs, & altero cum illis, prima portio non deuoluitur, nequè locus est pacto, & sequuntur *Roman. cons. 19.* vbi *Mandos. in addit. Gabr. cons. 66. num. 11. & seq. lib. 2. Honded. cons. 54. num. 26. lib. 1. Gratian. discept. 451. num. 4. & 707. num. 1. Bellon. iun. de* 1
iur. accresc. c. 6. q. 38. num. 13. & seqq., Vndè inferebant idem dicendum esse in his Castris, si ea considerentur tanquàm feuda, cum ab emphyteusi ad feudum valeat argumentum, vel si considerentur tanquàm bona allodialia, cum etiàm in eis, & in casu donationis ità etiàm obseruet *Ciriac. controu. 276. num. 10. & seqq.*

Pro actore autèm dicebam, conclusionem prædictam non percutere quæstionē de numero plurali resoluendo vel nè in singularitates, & àn potiùs in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus intret dicta resolutio, cum nulla disparitatis ratio vrgere videatur, sed potiùs percutere materiam Iuris accrescendi vel non decrescendi, dandi inter plures inuestitos, quotiès quæstio est intèr concedentem, & recipientes, quo casu etiam
4 in feudo vel emphyteusi regula est, post quæsitum emolumentum non intrare Ius accrescendi, limitanda, vel vbi clausulæ accedunt denotantes concessionem cuilibet insolidum factam esse, vel vbi agitur de concessione supremi Principis, vel vbi rei concessæ indiuiduitas ità exigat, vel vbi Domino intersit concessionem non diuidi, ex copiosè deductis per *Bellon. dicto cap. 6. q. 37. & 38.* & in materia Iuris accrescendi vel non decrescendi in feudis, deductum habetur in *Mutinen. feudorum hoc tit.* & in alijs *sub tit. de emphyt.*

Verùm hos terminos à præsenti quæstione extraneos dicebam, tùm quià ista sunt Castra, quæ absquè Inuestitura, &
5 seruitio feudali possidentur ab hac domo tanquàm allodialia, vt frequentior est qualitas Castrorum Status Ecclesiastici, præsertim in hac Prouincia, excepta illa remota, & impropria feudalitate, quam subintelligi volunt Camerales pro superioritate Papæ, àc tollenda illa vera, & propria allodialitate, per quam dicitur non recognosci nisi Deum, vt

sæpius

sæpiùs *hoc tit.*, proindequè extranei remanent termini feudales, vel emphyteutici; Tùm etiàm quià non versabamur intèr inuestientes, & inuestitos tanquàm de beneficio, sed de contractu priuato intèr priuatos merè correspectiuo, quod scilicèt Tancredus, illud Ius, quod pro eius portione sibi competebat, correspectiuè ad dictam summam scut. 4. m., patruis eorumque filijs legitimis limitatè concedere voluit, non omnibus insolidum, sed cuilibet pro sua portione, ideòque vno eorum cessante absq; filijs, nil obstabat, quod impediret in portione defecta purificationem pacti reuersiui, vt verius firmant *Cacheran. decis.* 110. *Thesaur. decis.* 189. *Cancer. var. resol. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 255. *Hier. Leo decis.* 128. *num.* 24. *&* 69., ex quibus liquet, malè, & sine fundamento loqui *Ciriac. dicta controu.* 276., & ità iudicatum fuit per *Rotam sub die* 27. *Februarij* 1651. *coràm Dunozetto*.

Quouerò ad alteram portionem Hieronymi, resolutio pendebat à puncto, àn existentia Thomæ filij legitimati per subsequens matrimonium faceret defice-
6 re conditionem, idq; potius facti quàm Iuris inspectionem continebat, licèt enim receptum sit, sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium venire legitimatos per subsequens matrimoniũ, etiàm ad effectum successionis feudorũ, vt *in Anconitana hoc eod. tit.*, multò magis in bonis allodialibus indifferentibus, vt hic, & ad faciendum deficere conditionem, ad quem effectum facilius proceditur, quàm ad alterum dispositiuæ vocationis; Attamèn econuersò receptum etiàm est, id non procedere, quandò partes expressè, quinimò, & coniecturalitèr senserunt de verè legitimis, idèst natis, & procreatis in constantia matrimonij, ex congestis per *Fusar. de subst. quæst.* 409. *Rosenthal. de feud. cap.* 7. *conclus.* 18. *num.* 12. *&* 13., sed in hoc *Rota dicta die* contrarium censuit ex facto, quia in primo transactionis instrumento positi erant in conditione filij legitimi, & naturales simplicitèr, hæc autem restrictio adiecta erat in secundo instrumento ratificationis, in quo soli Attilius, & Marcus Antonius interuenerant, non autèm Hieronymus, cui fratres præiudicare non potuerunt, præsertìm, quià eius factum non promiserant, & licèt ego replicarem, id adiectum esse per viam declarationis eius, quod ab initio partes voluerant, nihilominùs quià de iure nimis clarum est, præsertim in allodialibus, & indifferentibus, sub nomine legitimorum, & naturalium venire legitimos per subsequens matrimonium, ideò habita fuit pro noua dispositione, non pro declaratione; Longum autem vlteriorem progressum habuit ista causa inter dictos de Marerijs, sed Ego amplius in ea non scripsi.

ROMANA
ANNVI REDDITVS,

PRO

MARIA FRANCISCA, ET CONSTANTIA FELICE DE VRSINIS

Monialibus in Monasterijs Sanctæ Crucis, & Humilitatis Vrbis,

CVM

VINCENTINIS, ET BRANDANIS.

Casus resolutus per Auditorem Camerarij contra actrices.

Annuus redditus pecuniarius per Principem concessus Feudatario in locum, seù excambium feudi ablati, àn dicatur feudalis, ac iure feudi in successione regulandus.

SVMMARIVM.

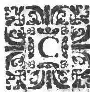
1 *Facti series.*
2 *In feudis competit immissio in vim* l. fin. C. de edict. Diu. Adr. *vigore Inuestituræ.*
3 *Bona data loco feudi tanquàm subrogata, dicuntur eiusdem naturæ, ac iure feudi regulanda.*
4 *Pretium feudi quandò dicatur feudale.*
5 *Feudum consistere potest in annua præstatione pecuniaria, & àn hæc in dubio censeatur concessa in feudum.*

Aa 6 Con-

6 *Concessiones Pontificum intelligendæ sunt, vt quominùs fieri potest, Ecclesiæ præiudicent.*

7 *De Coniecturis, & adminiculis feudalitatis.*

DISC. XLII.

1 CASTRA Gallesij, & Crocchiani, quæ Ioannes XXIII. in feudum concesserat Francisco Vrsino, *pro se, liberis, descendentibus, & posteris in perpetuum* sub annua præstatione vnius Canis apti, ad aucupia cum rete, & cum iuramento fidelitatis, Paulus Secundus ad supplicationem Subditorum, asperum Pauli Vrsini descendentis Imperium declinantiū, ad immediatam Sedis Apostolicæ subiectionem, & regimen de facto reuocauit, Vndè Hadrianus Sextus concessionem fecit, seù prædecessorum concessionem confirmauit Iacobo Antonio Pauli filio, in dictorum Castrorum recompensam, de annua præstatione ducatorum 300. super redditibus alumeriarum, quæ spatio annorum ferè 100. possessa per descendentes dicti Pauli, deuenit in Marium vltimum huius lineæ masculū, qui illam extraneis personis, reseruato Beneplacito Apostolico, cum clausula, *& non aliàs* vendidit, dictoque masculo defecto, superstitibus ex dicta linea solùm duabus Monialibus eiusdem Marij Sororibus, per istas, seù ex earum personis per Monasteria contrà possessores intentatum fuit coràm Cardinali Camerario interdictum adipiscendæ, seù immissionis ex *remed. l. fin. C. de Edicto Diui Hadr. toll.*, quod in vim Inuestituræ

2 feudalis, seù concessionis per Principem factæ, competere firmant cæteris antiquioribus allegatis *Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 375. decis. 214. num. 14. par. 7. rec.* latè *Rota in Fanen., seù Senogallien. Bonorum super immissione 14. Martij 1646. coràm Meltio*, vbi concordantes *impress. post Paitell. decis. 36.*

Rei conuenti, & possessores, post negatam, sed benè probatam personarum legitimationem, negabant feudalem qualitatem, prætendendo istum redditum pecuniarium dicto Iacobo Antonio concessum pro se eiusque legitimis hæredibus, esse allodialem, ac hæreditariū liberæ dispositionis, ideòque licitè potuisse alienari, ex quo motiuo Auditor Camerarij, possessoribus absolutoriam concessit, & introducta causa appellationis in Tribunali Cameræ Apostolicæ, nòn fuit, quod sciam, vlterius prosequuta;

Mihi pro Monialibus scribenti, indicatum non placuit, quia certum erat, Castra, quorum loco iste redditus traditus fuit, concessa esse in feudum ex pacto, & prouidentia pro omnibus filijs, & descendentibus, ideoque eiusdem naturæ censeri debebat iste redditus, loco dictorum Castrorum subrogatus ex regula, vt subrogatum sapiat in omnibus naturam eius, in cuius locum subrogatur, vt vltrà terminos generales, de quibus *Barbos. axiom. 213. Rot. dec. 252.*

3 *num. 4. par. 5. recen. Cesaraugustana portionum 16. Iunij 1659. Albergato, & in alijs.*

In specialibus terminis feudorum, vt bona per eumdem Principem, à quo feuda deriuant, subrogata loco feudi, atque in eius excambium data, habeant eamdem naturam *Decian. cons. 55. num. 76., & seqq. lib. 3. & cons. 55. num. 26. eod. lib. 3. Lucas de Pen. in lib. 1. num. 14. & seqq. C. de imponen. lucratiuâ descript. lib. 10. Affl. in cap. vnico nu. 11. de Vassal. decrep. ætat. Rot. dec. 310. n. 44. & seqq. par. 6. recent.*

4 Hinc licèt pretium feudi non sit feudale, neque iure feudi reguletur, attamèn si de Iudicis mandatò fiat feudi alienatio, eiusque loco pretium destinetur, dicitur feudale *Franch. decis. 64. Giurb. de success. feud. §. 2. glos. 7. num. 44. Rota in Aprutina Castri Montorij 21. Maij 1644. coràm Peuting.*, vbi aliàs firmatur regula in contrarium; Et de pretio Castrorum venditorum de mandato Congregationis Baronum in vim Bullæ Baronum, vt loco dictorum Castrorum in omnibus subrogatum dicatur, eorumq; naturam, & qualitates assumat *dec. 4. & 66. par. 11. rec. Roias dec. 451.* cum similibus.

5 Nec implicat agi de annua præstatione pecuniaria, Et esse feudum, quia etiam in redditu pecuniario ex re immo-

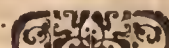
mobili feudũ cõſiſtere poteſt *c.1.§.ſciendũ de feud.cognit. Schrader.de feud.par.3. c.3.n.1.& ſeqq. Roſenthal. eod. tract.c.4. concluſ.5.n.1.* vndè propterea in *Romana deuolutionis, ſeù locorum Montium pro Collegio Anglicano ſub tit. de emphyteuſi* dixi, non implicare emphyteuſim conſiſtere poſſe in locis Montium, loco ſtabilium habendorum, in quibus communis eſt feudiſtarum ſenſus conſiſtere poſſe feudum, quod nuncupatur redditus de Camera, ſeù de Cauena, vt per *Schrader. vbi ſupra, & Roſenthal. eod. cap. 4. concluſ.6.*, atque conceſſionem annuæ penſionis, quæ fit ab Eccleſia præſumi feudalem, firmat *Bal. in cap. ad audientiam num. 5. de præſcript.*, quem ſequuntur *Iaſ. in l. ſi priùs 15. n.42. ff. de nou. oper. nunc. Mozz. de feud. tit. de natural.feud. num. 7. Intrigliol. de feud. quæſtione 43. num. 78. Maſcard. de probat. concl. 209. num. 14.*

Quam præſumptionem euidẽtèr comprobat facti qualitas, cum enim Papa voluerit ità dare recompenſam, àc reſtaurare damnificatos ex amiſſione Caſtrorum, vtique cenſetur id actum ad fauorem omnium, qui ſenſerunt damnum, non autèm aliquorum tantùm *Caſtren. conſil.423. in principio lib.1.* maximè quià Eccleſiæ ità minùs præiudicatur, cum conceſſionis pro ſolis diſcendentibus ſanguinis finis poſſit ſperari, non autèm

6 hæreditariæ, ideoquè Pontificiæ conceſſiones interpretandæ ſunt, quominùs Eccleſiæ præiudicent *Abb. conſ. 82. n. 6. & 7. p.1. Rot. dec. 285. n.6. & ſeqq. p.7. rec.*, vbi in ſpecie de conceſſione præſumenda in feudum.

Idem ſuadet formula conceſſionis pro legitimis hæredibus, ac ſubſequuta obſeruantia, quià ſemper hæc præſtatio poſſeſſa fuit per hæredes ſanguinis ordine ſucceſſiuo de vno in alium, àc etiàm quià vbi hæc alienatio facta fuit, expreſsè reſeruatum eſt Beneplacitum Apoſtolicum, ſignum euidens, quod habebatur pro feudali non alienabili abſque Principis aſſenſu, nàm aliàs in annua præſtatione allodiali hæreditaria, & liberæ di-

7 ſpoſitionis, fatua fuiſſet hæc reſeruatio, vt benè ponderant in ſpecie *Bellon.Iun.conſ. 44. n. 44. & ſeqq. Rot. deciſ. 310. n. 31. p. 6. recen.*, & in libris Cameræ hic redditus reperitur, àc perſeuerat deſcriptus ſub nomine deſcendentium Pauli, etiàm longè poſt alienationem, vndè deſumitur ipſius Cameræ obſeruantia interpretatiua, ex quo etiàm reſultat voluntas Marij alienantis, quod ſcilicèt Ius ſuum, & pro eius vita alienare voluerit, cum voluntas reguletur, à poteſtate; vndè in proſequutione appellationis, probabiliter contrarium in plena Camera ſperari debuiſſet.

PLACENTINA SVCCESSIONIS
PRO
CARDINALI BONCOMPAGNO,
CVM
DVCE SFORTIA.

Diſcurſus in Congreſſu pro directione cauſæ verten. in Conſilio Placentino.

Pendente controuerſia poſſeſſionis Caſtrorum, & bonorum Iuriſdictionalium inter hæredem paganicum prætendentem illa eſſe allodialia, & agnatum prætendentem eſſe feudalia, cuius eorum potior eſſe debeat conditio in poſſeſſorio adipiſcendæ, vel retinendæ, Et quandò vnus poſſidens dicatur alteri legitimus contradictor. Et aliqua ſuper Statuto de continuanda poſſeſſione bonorum defuncti in hæredem, àn ſuffragetur Forenſibus, vel Ciuibus fictis ex priuilegio.

Et de feudo redacto ex priuilegio Principis ad allodium, àn huiuſmodi priuilegium præiudicet agnatis à lege Inueſtituræ vocatis.

Et quando ſententia lata cum agnato prædeceſſore ſuper ſucceſſione feudi, vel feudali qualitate, præiudicet agnato ſucceſſori venienti ex perſona propria.

SVMMARIVM.

1 FActi ſeries.
2 Actor debet reſecare, ac effugere

quæstiones disputationem exigentes, & econtrà reo expedit eos multiplicare.

3 *Possessorium adipiscendæ, vel recuperandæ, àn sit incompatibile cum possessorio retinendæ, itaùt vnum intentãdo, alteri præiudicetur, & quando.*

4 *Quare magis expediat, & practicetur possessorium retinendæ, quàm adipiscendæ, vel recuperandæ.*

5 *An & quando agnatus in re, quæ prætenditur feudalis, sit hæredis feudatarij legitimus contradictor.*

6 *De defectu potestatis Domini alterandi primam Inuestituram in præiudiciũ agnatorum remissiuè.*

7 *Sufficit reddi dubiam qualitatem feudalem, vt agnatus non sit contradictor.*

8 *De ratione, ob quam in feudalibus hæres extraneus non habet Ius petendi immissionem priuilegiatam, & obtinendi, quod possidebat Feudatarius defunctus.*

9 *Quandò sit certum, quod agnatus non est contradictor.*

10 *Sententiæ aliaque acta cum agnato, vel fideicommissario prædecessore, àn obstent successori venienti independentèr ex persona propria.*

11 *Quid in transactione.*

12 *De conclusione, de qua num. 10., àn & quandò procedat in Curia Romana.*

13 *Vectigalia, & Datia sunt de regalibus, & non possunt possideri sinè priuilegio.*

14 *Princeps in Regalibus cogit possessores ad docendum de titulo.*

15 *Regalia pœnès priuatos desinunt esse regalia, & iure priuatorum bonorum regulantur.*

16 *Possessio ficta, seù ciuilissima ex Statuto continuatiuo sufficit ad manutentionem.*

17 *An Statutum continuatiuum habeat locum in bonis feudalibus, vel fideicommissarijs.*

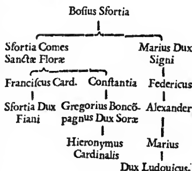
18 *Interuersio possessionis naturalis de facto, àn tollat possessionem fictam, & ciuilissimam Statuti.*

19 *Possessio capta de mandato Iudicis cum clausula sine præiudicio non præiudicat possessori ciuili.*

20 *Statutum de continuanda possessione non suffragatur forensibus.*

21 *An ad hunc effectum suffragetur ciuilitas ficta, & priuilegiatiua, & de differentia ciuilitatis fictæ ad effectũ istius Statuti, vel alterius inhabilitantis forenses ad acquisitionem bonorum.*

22 *Statutum de continuanda est exorbitans.*

DISC. XLIII.

1 FRANCISCVS Cardinalis Sfortia, vltimus de linea legitima primogenita Comitum Sanctæ Floræ, de anno 1592., contemplatione matrimonij contracti per Alexandrum Sfortiam Ducem Signinum eius agnatum, & Eleonoram Vrsinam, dicto Alexandro, eiusque descendentibus masculis, cum ordine primogenituræ, donauit omnia bona feudalià, & allodialia, per ipsum possessa in Lombardia, sibi reseruatis, Datio Longhæ in territorio Placentino, & scutis 50. m. in tot bonis per eum eligendis, quæ omnia ità reseruata, partim inter viuos, & partim per vltimam voluntatem transtulit in Sfortiam Ducem Fiani, eligendo pro dictis scut 50. m. Castrum Arquati; Sequuta verò eius morte de anno 1624., cum Camera Ducalis, tàm Castri, quàm Datij prædicti vacuam possessionem adepta esset, cõparuissent autem, tàm Dux Alexander, quàm Dux Sfortia prædicti, prætendentes, vnus in exclusionem alterius possessionem adipisci, de anno 1629., ex sententia arbitramentali, Dux Sfortia obtinuit, cum subsequuto effectu, immitti

mitti in prædictorum Castri, & Datij possessionem, continuatam vsque ad annum 1644., de quo tempore, sequuta eius morte ab intestato, Dux Marius prædicti Ducis Alexandri filius, tanquā agnatus in Inuestitura vocatus ad dictū Castrum, quod prætendebat feudum antiquum pacti, & prouidentiæ, & tanquam vocatus ad fideicommissum ordinatum per prædictum Sfortiam Comitem Sanctæ Floræ, cui dictum Datium subiectum esse prætendebat vtriusque possessionem de facto adeptus est; Cumque dicti Ducis Sfortiæ intestata successio delata esset Cardinali Boncompagno proximiori coniuncto, atque hic in Consilio Placentino, possessorium, vel retinendæ in vim illius Statuti de continuanda possessione bonorum defuncti in hæredem, vel adipiscendæ ex Interdicto quorum bonorum intentasset, in huius iudicij prosecutione, cum Duce Ludouico, præfati Ducis Marij interim defuncti filio, & successore, stantibus exceptionibus ex istius parte deductis, Cardinalis prædictus tunc Prælatus, Sacri Palatij Apostolici Maior Præfectus, quamuis in partibus doctos haberet defensores, congressum tamen aliquorum Aduocatorum Curię conuocare voluit pro consilio, & directione, potissimum in ordine ad qualitatem iudicij possessorij, àn scilicèt magis insistendum esset in illo retinendę in vim dicti statuti continuatiui, vel in altero adipiscendę ex Interdicto quorum bonorum, & àn in vno vel altero respectiuè præfatus Dux Ludouicus possessor Castri iure feudi seù Inuestituræ, & datij iure fideicommissi ordinati per dictū Sfortiam Comitem S.Floræ dicti Cardinalis patrem, dicendus esset legitimus contradictor.

In hoc igitur congressu, mea fuit sententia, cui cæteri adhæserunt, quoad ordinem seù competentiam vnius magis quàm alterius Interdicti possessorij,
2 ad euitandas plures disputationes cadentes super dicto statuto continuatiuo, quas sicuti reo expedit multiplicare, ità expedit actori, quo magis fieri potest resecare, & effugere, non magis in vno, quàm in altero insistendum esse, sed in vtriusque cumulatione, in proposito compatibili, absque eo quod vnum dicatur alteri præiudiciale.

Quamuis enim regularitèr huiusmodi iudicia sint incompatibilia, atque vnum alteri præiudiciale, vndè petens immitti, fateri dicatur se non possidere, & conse-
3 quentèr, si quam habebat possessionem, eam vtpotè animo derelictam amittat *Ann. alleg. 131. n.4. Gregor. dec. 46. n. 3. & 4. Buratt. & Adden. dec. 160. n. 4. dec. 196. apud Posth. de subhast. in addit. cum alijs per Post. de manut. obser. 19. n. 23. cum sequen.*, Nihilominùs id fallit, quandò vtriusque remedij cumulatio deducitur compatibilitèr diuersis respectibus, quia nempè possessorium adipiscendæ, vel recuperandæ intentetur pro sola naturali coniungenda cum ciuili animo retenta, pro qua congruè petatur alterum remedium retinendæ, vt in dubio præsumitur, præsertim stantibus clausulis salutaribus hodiè apponi solitis, ex deductis per *Buratt. & adden. dicta decis. 160. n. 19. & 269. Duran. dec. 23. n. 12. cum sequen. dec. 78.. 139., 226., & 275. par. 6. rec.* & in alijs frequenter.

Potissimè autem, quoniam ideò Romana Curia, à moderno tempore huius
4 sæculi currentis, prudenter studuit, & studet inhærere possessorio retinendæ, illudque ad casum omni modo possibili trahere, ac effugere dicta alia Interdicta adipiscendæ, & recuperandæ, istud præsertim, quod in Curia prius erat frequentissimum, ex eo quod iuxta hodiè receptam opinionem, etiam de Iure Canonico in foro Ecclesiastico, possessorium retinendæ, quoties non decernitur per sententiam diffinitiuam, sed per Decretum, non admittit appellationem suspensiuam, quam sine dubio ex Iuris Canonici dispositione admittūt dicta duo alia remedia, vt aduertitur *decis. 139. n. 43. par. 6. rec. Ridolfin. in prax. par. 2. cap. 12. n. 270. & seqq.*, quæ difficultas in hac facti specie cessabat, dum pro certo supponebatur, in dicta Ciuitate Placentina, eiusque Consilio, in hac materia seruari dispositionem Iuris ciuilis in *l. vnic. Cod. si de moment. possessione*, per quam indefinitè in omnibus Interdictis denegatur appellatio suspensiua, vnde propterea nihil refert, àn vnum, vel alterum concedatur, quod etiam in Vrbe, & Statu Ecclesiastico seruatur ob Egidianam per Paulum III. ità extensam, quæ tamen

lex

lex tanquam laicalis non attenditur in foro Ecclesiastico, vel in causis, in quibus adest mixtura, vel personarum, vel bonorum Ecclesiasticorum.

Quarè totus punctus erat, àn dictu Dux Sfortia agnatus possidens Castrum, quod prætendebat feudale, esset legitimus contradictor dicto hæredi, qui posita feudalitate supponendus est extraneus, & incapax, tum quia Clericus in sacris, ex deductis *in Massanen. Castrorum, in Venafren. & in alijs*, tum etiam quia cognatus, & in Inuestitura non comprehensus, in concursu præsertim agnatorum.

In hoc autèm puncto, potius facti, & applicationis, quàm Iuris quæstio esse
5 videtur; Quidquid enim antiquiores variauerint, hodie ex magis communi opinione, recepta videtur theorica, quod aut certa est qualitas feudalis, cum certa incapacitate hæredis extranei, vnum ex dictis Iuterdictis adipiscendæ, vel retinendæ intentantis aduersus agnatum, & hic dicendus sit legitimus contradictor, aut è conuersò res est dubia, vel ob qualitatem rei, quia nempè incertum sit, àn esset feudalis vel allodialis, siuè posita feudalitate, dubium sit circà hæredis capacitatem, vel incapacitatem, seù feudi qualitatem, àn esset pacti, & prouidentiæ purum, vel èconuersò purum hæreditarium, seù mixtum &c., & tunc non est legitimus contradictor, sed hæres ponendus est in locum defuncti, ex plenè collectis per *Rosenthal. cap.7. conclus.48. cum sequen. Argel. de legitimo contradictore q.10. 18. & 29.*, & est recepta, & quotidiana distinctio in materia fideicommissaria, & emphyteutica, vt habetur etiam in *Hydrūtina, in dict.a Massanen. Castrorum*, & in alijs *hoc tit.*

Applicando igitur ad rem, dubietas erat circà qualitatem feudalem, non quidem, vt aliqui ex congregatis motiuabant, ob Iuris præsumptionem in dubio assistentem allodialitati, in feudalitatis exclusionem, ex deductis *in Clomacen. Vallium, & in alijs hoc tit.* frequentèr, cum doceretur de antiquis Inuestituris conceptis in forma pacti, & prouidentiæ; sed ex noua Inuestitura Pauli III. alteratiua antiquarum, ac reductiua huius Castri ad allodium, seù ad feudum merè hæreditarium, quod sonat in idem.

Et quamuis ex parte Ducis possessoris obijceretur de dictæ nouæ Inuestituræ inualiditate ex defectu intētionis, seù falsi præsuppositi, quod feudum non esset pacti, & prouidentiæ, siuè ex defectu potestatis, quod scilicet Papa præiudicare non potuerit vocatis in prima Inue-
6 stitura, ex deductis per *Rosenthal. de feud. cap.10. conclus.11. Peregr. consf.130.n.10. lib.5.*, attamèn huic obiecto multæ dabantur responsiones, quæ, vel illud eneruabant, vel saltèm dubiam reddebant
7 prætensam qualitatem feudi ex pacto, & prouidentia puri, quod sufficit, vt pro hærede immittendo respondendum sit, vt suprà.

Præterea, etiam cum sensu veritatis, ego obseruabam, in hac facti specie versari in casu indubitato ad fauorem hæredis, omnemque cessare quæstionem, in
8 proposito solùm cadentem, quando persona hæredis est diuersa ab illa defuncti, quia nèpè, iste sit feudi quamuis pactionati capax, & legitimus possessor, ille verò incapax, vnde propterea cesset coniunctio extremorum, à quo, & ad quem, ob quam rationem in feudis pactionatis, alijsque huiusmodi bonis differentibus non transmissilibus ad hæredem extraneum, huic denegatur repositio in locum, & statum defuncti, cuius personam non repræsentat, & hæc est vnica ratio hæredis extraneis exclusiua *ex deduct. per Argel. de legit. contrad. q. 19. art.1.*

Hæc autem difficultas in præsenti cessabat, quoniam etiam defunctus, vtpo-
9 tè carens quibusdam qualitatibus, quæ necessariæ sunt ad successionem feudorum pacti, & prouidentiæ, erat etiam incapax, eique posita, qualitate feudali, obstabat eadem exceptio, & nihilominus ex sententia arbitramentali vsquè ab anno 1629., non obstante oppositione agnati, vt supra, immissus fuit in possessionem, continuatam pacificè vsque ad obitum, vnde propterea saltèm in possessorio, ità res constituta erat in statu allodialitatis, nullaque differentia versabatur inter defunctum, & hæredem, & successiuè intrabat coniunctio extremorum à quo, & ad quem, ac etiam repræsentatio, dum enim defunctus adhuc incapax successionis feudi, non habuit in legitimum contradictorem agnatum, de

tem-

tempore quo vrgebat dicta ratio disparitatis inter alterum defunctum, & ipsum tanquam hæredem, multominus agnatus poterat esse contradictor in dicto casu, in quo dicta disparitas cessabat, & bona constituta erant in statu allodialitatis ex argumento *auth. multomagis &c.*; quę ratio procedebat etiam respectu datij, non obstante prætenso fideicommisso, ex eisdem fundamentis, clarius in ista re de sui natura allodiali intrantibus.

Ad euitandum hoc solidum, ac verè ineuitabile fundamentum, dicebatur ex parte Ducis rei conuenti, gesta de dicto anno 1629. ad fauorem præfati Ducis Fiani vltimò defuncti cum Duce Alexandro eius patre, præiudicare non posse sibi
10 independenter, & ex persona propria venienti, sed facilis erat responsio, quoniam, quicquid aliqui dubitauerint collecti per *Fab. de Ann. consf.* 18. *& Menoch. consf.* 1118., quotiès de mala fide, & collusione non constet, indubio non præsumenda, magis communitèr recepta est sententia *Bart, in l, in diem n.* 1. *ff. de aqua pluuia arcenda*, vt gesta cum agnato, vel fideicommissario prædecessore, tanquam cum legitimo contradictore, faciant statum, ac afficiant successores, quamuis independentèr, & iure proprio venientes, ex deductis per *Molin. de primog. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. *cum sequen. Peregr. de fideic. art.* 53. *num.* 49. *Fusar. de substit. q.* 622. *num.* 1. *& sequen. Rouit. dec.* 1. *num.* 38. *Giurb. dec.* 1. *num.* 15. *Fab. de Ann. conf.* 17. *num.* 41. *& sequen. Capic. Latr. consult.* 52. *num.* 2. *cum sequen. Rosenthal. de feud. cap.* 9. *conclus.* 27.

Quod etiam frequens, & quotidianum
11 habemus, ex sępius deductis *sub tit. de fideicommissis*, & sub altero *de emphyteusi*, & alibi, in materia transactionis, quæ æquipollens sententiæ seù rei iudicatæ, afficit huiusmodi successores, quamuis independentèr, & Iure proprio venientes, quoties inita est bona fide in dubio potiùs præsumenda, de quo etiam in terminis feudalibus habetur *in Camerinen. Castrorum hoc tit.*

Et quamuis Curia Romana, sequendo *decis. Putei* 91. *lib.* 3. teneat, senten-
12 tiam latam contrà grauatū, non afficere Fideicommissarios successores, nisi accedat etiam citatio per proclama aduersùs omnes interesse habentes, vel habere prætendentes, vt apud *Gregor. & Add. dec.* 205., & hanc esse veriorem probet *Scacc. de sent., & re iud. gl.* 14. *q.* 12. *num.* 81. & interminis feudalibus *num.* 91. *& seq.*, attamen vbi istæ materiæ sunt magis frequentes, contraria, vt supra videtur magis recepta, atque in Curia videtur potius Stylus particularis, non attendendus extrà eamdē Curiam, siuè ad summum extendendus ad alias Curias inferiores, ab ea omninò, & immediatè dependentes, iuxtà certam consuetudinum, & stylorum naturam, vt attendi debeant in indiuiduo, nequè extendi de casu ad casum, vel de loco ad locum, vt est hodiè recepta, & vulgaris conclusio.

De plerisque alijs in huiusmodi Congressu, ac discursu instructiuo, desupèr edito actum fuit, in facto magis quàm in Iure consistentibus, super motiuis ex parte rei conuenti excitatis, præsertim verò circà consumptionem dictæ summæ reseruatæ in donatione, ac subiectione huiusmodi bonorum in fideicōmisso ordinato per Patrem Cardinalis donatoris; Et quoàd concernentia ordinem Iudicij, seù competentiam Interdicti possessorij, super quo principalitèr dictus congressus habitus est, in motiuis transmissis, quoad datium, nimium ex parte rei conuenti insistebatur, quod cum illud sit de Regalibus Principis, non intrabant remedia possessoria priuilegiata sine cognitione petitorij, pro cuius cumulatione, vt consueta est reorum conuentorum cautela, insistebatur, ex eo,
13 quod Ius imponendi Datia, & gabellas sit de Regalibus Principi reseruatis, & quæ non nisi ex eius priuilegio, vel concessione, vel Immemorabili (cuius vigore priuilegium allegari potest) priuatis cōpetunt ad *text. in cap.* 1. *quæ sint regalia, tot. tit. Codicis Vectigalia noua &c. Franch. dec.* 56. *Farinac.* qui alios cumulat *q.* 173. *num.* 68. *cum sequen.*, *& num.* 91. *cum sequen.*, sed facilis videbatur huius obiecti solutio, cum præmissa procedant in quæstionibus, quæ desupèr mouentur per ipsum Principem seù Fiscum, qui
14 in huiusmodi Regalibus cogere potest possessores ad docendum de titulo, sine quo illa per priuatos obtineri non possunt, vnde sola possessio non sufficit, ex deductis *in Romana. officij de Vajs*, *&*

in

in alijs sub tit. de regal. ad materiam officiorum, secùs autèm vbi quæstio est inter priuatos, inter quos regalia, ad huiusmodi præsertim effectus desinunt esse talia, & Iure bonorum priuatorum regulantur
15 *Lucas de Penna in l. quicumque num. 2. in fine, & num. 3. Cod. de fund. limit. lib. 11. Contard. in l. vnica Cod. si de moment. Poss. limit. 2. §. 8. nu. 28. Giouagnon. cons. 11. num. 17. lib. 1. Puteus dec. 221. num. 4. lib. 3. in correctis, & dec; 13. de causa possessionis, & proprietatis Achill. dec. 5. num. 2. de restit. spol. & dec. 20. num. 5. de appell. dec. 27. par. 1. diuers.* vbi præsuppositiuè de regalia inter priuatos, & habetur pluries *sub tit. de Regalibus*, præsertim *in Romana appaltus lignorum* vbi de ista conclusione latius.

Quatenùs verò pertinet ad Statutum continuatiuum possessionis in hæredem, habita fuit pro vera conclusio, quod hu-
16 iusmodi ciuilissima seù ficta possessio, æquipollens veræ, sufficiens esset ad manutentionem, seù interdictum retinendæ, ex plenè congestis per *Postium de manut. obseruat. 55. num. 54.* & in indiuiduo huius Statuti *Ias. cons. 85. num. 3. & 4. lib. 3. Paris. cons. 41. volum. 1. Redenase. cons. 66.*, Verùm plures ponderatæ fuerunt limitationes, quæ in contrarium deduci possent, licèt suas haberent responsiones, attamèn cum non sint extrà quæstionem, id erat multiplicare disputationes, ac inducere id, quod ex parte rei conuenti desiderari solet in causarum protractionibus, ideòque in dicto congressu, prudens consilium reputatum fuit, vt suprà huiusmodi quæstiones effugere.

Primò siquidem dubitari poterat, àn huiusmodi statuta procedant in bonis
17 feudalibus, seù Fideicommissarijs, aut aliàs differentibus, quorum regularitèr est incapax hæres extraneus, ob eamdem rationem, de qua suprà, deficientis scilicet coniunctionis extremorũ, à quo, & ad quem, ex deductis post alios ab eis allegatos per *Amat. var. resol. cap. 39. nu. 39. & 89. Otthob. decis. 1. num. 11. & seqq., & dec. 195. num. 7.* & 8.; Et quamuis responderi posset huiusmodi limitationẽ procedere, quãdò certa est feudalis vel fideicõmissariam, seù altera differens qualitas inductiua incapacitatis hæredis, secùs autem vbi est dubia, cum tunc huiusmodi discussione pendente, non debeat hæres huiusmodi Statuti beneficio priuari, ex deductis per *Otthob. d. dec. 1. & 195.*, & conferunt quæ suprà habentur de agnato legitimo, vel non legitimo contradictore, attamen consideratum fuit, quod iste punctus, àn huiusmodi qualitas esset clara, vel dubia, magnas parere posset disputationes, & moras.

Altera limitatio, seù difficultas resultabat ab interuersione huiusmodi fi-
18 ctæ seù ciuilissimæ possessionis, cum apprehensione, & retentione possessionis naturalis de facto, quo casu Statutum non suffragari, habetur apud *Amiat. dicta resol. 39. num. 30. dec. 57. par. 10. rec. num. 13. & 14. Interamnen. fideicommissi 28. Iunij 1651. Bichio*, & in alijs; Videbatur tamèn hæc limitatio etiam superabilis, cum dicta apprehensio, & retentio possessionis de facto per Ducem Mariam, & succesiuè Ducem Ludouicum agnatos, sequuta esset propria auctoritate, ideoquè vitiosa, & intrusiua, quæ ex veriori sententia non tollit effectum Statuti, vt in indiuiduo huius Statuti Placentini *Iason. dicto cons. 85. nu. 6. & 7. lib. 3. Paris. dicto cons. 41. num. 9. lib. 1. Redenasc. dicto cons. 66. num. 3. & 4.*, & generalitèr bene *Rota apud Martinum Andream decis. 36. num. 8. Adden. ad Greg. dec. 307. num. final. Postius* alios cumulans *dicta obseruat. 55. num. 83. & in dicta decis. 57. par. 10. rec. num. 24. & 25.*

Clarius verò, quia sequuta morte dicti Ducis Fiani vltimò defuncti, præfatus Dux Marius, huiusmodi possesionem, in
19 qua successiuè post eius mortem continuauit Dux Ludouicus filius, apprehendit de mandato Iudicis, concesso cum clausula, *dummodò possessio sit vacans, & sinè praiudicio habentium meliora, & potiora Iura*, quo casu, verius, ac hodiè in praxi receptum est, ob huiusmodi conditionem, vel suspensiuam, vel respectiuè resolutiuam, non præiudicari vero hæredi, seù alteri Ius habenti, tam in possessione ficta, & ciuili resultante ab huiusmodi statuto, quàm in altera resultante à clausula Constituti vel simili, ex deductis per *Adden. ad Gregor. dec. 332. sub num. 6. Post. obseruat. 50. num. 3. cum sequen. benè Rota in Romana fideicommissi de Cesijs 14. Martij 1657. §. nec anteriorem*

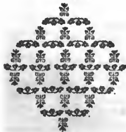
rem coràm Dunozetto, Romanà hæreditatis 4. Iulij 1663. Cerro, & habetur frequentèr *sub tit. de fideicommissis*, & sub altero *de Iudicijs, &c.*, adhuc tamèn consideratum fuit, quod id pabulum præbebat disputationibus, ideoque non expediebat.

Tertia erat limitatio seù difficultas, quod huiusmodi Statuta, vtpotè in gratiam subditorum edita, suffragari non debeant forensibus, & non subditis, qualis erat dictus Cardinalis actor ex antiqua origine Bononiensis, ex altera verò actuali Neapolitanus de ordine patritio, & Magnatum, *Penia dec.* 771. *nu.* 24. *iuxtà Lugdunen. Ottbob. dec.* 227. *num.* 5. vbi concordantes.

20 Pro huiusmodi obiecto tollendo, põderabatur ciuilitas ficta, seù priuilegiatiua, ob amplissimum priuilegium ciuilitatis, quæ de anno 1566. per Ducem Octauium concessa fuit præfato Sfortiæ Comiti S. Floræ *pro se, eiusque, vtriusq; sexus descendentibus*, de quorum numero erat præfatus Cardinalis actor, quam ciuilitatem, quamuis fictam sufficere, in istis specialibus terminis Statuti continuatiui, latè substinet *Redenasc. d. cons.* 1. *num.* 107. *& seqq.*, Verùm super hoc ego habebam difficultatem, quod illa sine ciuilitate vera, & onerum supportatione non sufficeret; siquidem discurrendo de huiusmodi ciuilitate ficta, tàm occasione istius Statuti de continuanda, quàm alterius forensiũ inhabilittiaui ad acquisitionem bonorum, quod paritèr per reum conuentum dicto actori obijciebatur, & cuius Statuti respectu magis communitèr receptum est huiusmodi ciuilitatem fictam, seù priuilegiatiuam sufficere, vt per *Alex. cons.* 157. *nu.* 12. *&* 13. *lib.* 2. *Soccin. iun. cons.* 7. *nu.* 5. *lib.* 2. *Riminald. iun. cons.* 56. *num.* 44. *& sequen. Maluas. cons.* 93. *num.* 27. *cum sequen. Ciriac. controu.* 205. *num.* 56. *& sequen. Rota in Ferrarien. de Pendasis coràm Roias inter eius impressas decis.* 332. *num.* 7. *& decis.* 355. *nu.* 5. *&* 6.

21 Dicebam magnam differentiam esse inter vnum casum, & alterum, ideòquè auctoritates, & rationes percutientes istud Statutum inhabilitatiuum, non benè applicari ad alterum continuatiuum, vt more cõsulentis ad causæ oportunitatem applicare conatur *Redenasc. d. cons.* 1., Statutum enim inhabilitatiuum, quidquid sit, àn esset odiosum, vel fauorabile, de quo habetur *sub tit. de Præeminentijs*, vbi de materia ciuilitatis, *& sub altera de successionibus*, adimit eam naturalem succedendi, vel acquirendi libertatem, quæ indefinitè competit, ideoquè de facili admittenda est reuersio ad Ius commune, ac remotio huiusmodi accidentalis obstaculi pro obtinenda naturali libertate, non sic est in casu dicti alterius Statuti, quoniam illud esse à Iure exorbitans habetur apud

22 *Amat. dicta resol.* 39. *Leodien. dominij* 10. *Ianuarij* 1650. *Cerro decis.* 95. *post Contrium*, & in alijs, ac etiam continet fictionem, ideoque multiplicandæ non sunt fictiones, exorbitantiæ, & specialitates, tum etiam quia huiusmodi priuilegia suis subditis per Principem concessa censentur in compensationem onerum, ideoque non extendenda ad eos, quibus hæc ratio non congruit, & sic magna est differentia inter vnam, & alteram statuti speciem, licèt hoc deduceretur incidentèr, & discursiuè pro ratione dubitandi, absque eo quod desuper maturum iudicium pro veritate efformaretur, incertum autem est, quomodo causæ defensores in loco, ad quos pertinet directio, eam dederint, hoc vnũ tamen reflectendo ad solam veritatem, mihi videbatur certum, quod siuè in possessorio retinendæ ex dicto Statuto, siuè in altero adipiscendæ ex interdicto quorum bonorum, pro hac parte respondendum esset.

ARIMINEN. EVICTIONIS CASTRORVM,

PRO

DVCISSIS MARIA, ET ISABELLA DE RVINIS.

CVM

HÆREDIBVS CAROLI FELICIS DE MALATESTIS.

Casus decisus per Cameram pro Ruinis. & pendet.

Venditis Castris, & sequuta illorum deuolutione ob lineam finitam, àn & quandò debeatur euictio, vtpotè sequuta de natura rei, & àn Castra censeantur vendita tanquàm feudalia, vel tanquàm allodialia.

De facultate testandi concessa alicui Feudatario de feudis, & Castris, quomodò intelligenda sit, & àn sit realis, itaùt sit cessibilis, ac transmissibilis in extraneum Castrorum, & feudorum emptorem, vel potius personalis.

Et erecta in Castris allodialibus, seù feudalibus ad quoscumque transitorijs, Dignitate, seù titulo cum ordine primogenituræ ad certum genus, seù lineam restricta, àn defecta linea deuoluantur Castra, vel potiùs transeant ad hæredes, & successores, ad quos aliàs absque dicta erectione transirent.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Distinguuntur quæstiones habitæ in controuersia.*
3 *Euictio, quæ sequitur ex facto, & culpa emptoris non est præstanda.*
4 *Erecto titulo, seù dignitate super feudis, vel Castris, limitatè ad certũ genus, vel lineam, si cessat dignitas, non per hoc deuoluuntur Castra.*
3 *Titulus, vel dignitas est accidens, quod non alterat substantiam feudi.*
6 *Iuspatronatus hæreditarium, si fiat gentilitium, & restrictum ad certam lineam, ista defecta non cessat, sed transit ad hæredes extraneos.*
7 *Per erectionem primogenituræ super feudo, istius natura non alteratur.*
8 *Noua qualitas addita feudo, àn illud in totum alteret, eiusque priorem naturam corrumpat, vel nè, ac de antiquo faciat nouum.*
9 *Priuilegia, & alia transeunt cum re in emptorem, non autem personalia.*
19 *Bulla Pij V. de non infeudan., capit etiã prorogationem lineæ.*
11 *Priuilegia personalia non sunt cessibilia.*
12 *Euictio de natura rei non præstatur.*
13 *Emens rem alienam scientèr non agit de euictione.*
14 *Debetur euictio ex natura rei, si est promissa.*
15 *An hæc promissio debeat esse expressa, vel sufficiat per æquipollens, & cum amplitudine verborum.*
16 *Quomodo decidenda sit quæstio, àn euictio de natura rei, quamuis expressè non promissa debeatur, vel nè.*
17 *Non cortex, & figura verborum, sed substantia voluntatis attendi debet.*
18 *De adminiculis, ex quibus res censeatur empta tanquam libera.*
19 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
20 *Ex pretij quantitate desumitur partium voluntas.*
21 *In quibus casibus intret quæstio in materia euictionis de natura rei.*
22 *Castra & bona Iurisdictionalia, àn præsumantur feudalia in Statu Ecclesiastico.*

DISC. XLIV.

1 CAROLVS de Malatestis, aliàs de Sogliano nuncupatus, sua tempestate miles clari nominis, possidens in Prouincia Emiliæ, seù Romandiolæ quamplura Castra, quorum aliqua, iuxtà illorum temporum conditionem, ipse, suique maiores à nemine recognoscebant, aliqua verò in feudum, seù Censum à Monasterio S. Marij de Galeata, se dedit protectioni Sedis Apostolicæ sub

Pio

Pio II., qui mediante eius Legato in dicta Prouincia existente, illum suscepit, cum promissione manutenendi in possessione, dominio, & superioritate, prout reperiebatur, eidem quoque, ac filijs & descendentibus concedendo in Vicariatum Castrum S. Ioannis in Galilea, deindeque *Sixtus IV. & Innocent. VIII.* dictam protectionem confirmando, eidē Carolo plura concesserunt priuilegia, illud præsertim approbationis, & confirmationis cuiusdam antiquę consuetudinis liberè testandi, quæ in hac familia adesse supponebatur, concedendo etiam in Vicariatum, & cum titulo Comitatus Castrum Montis Cogorutij.

Ex eiusdem Caroli successione, nonnulla ex dictis Castris obuenerunt in Iacobum de Malatestis, qui tanquam pater Leonidæ hęredis Cleopatræ de Aluiano primæ Vxoris, possidebat etiam duo alia Castra, de quibus *in alia Ariminen. Castrorum* disputata in Rota & de qua *disc. seq.*, cui Iacobo accedere volenti ad bellum nauale contrà Turcas, *Pius V.* multas concessit gratias & priuilegia, præsertim auferendo dictæ Leonidę, & ipsi concedendo præfata Castra materna iuxtà seriem, de qua *in dicta alia Ariminen.*, eaque vniendo cum alijs paternis & antiquis super omnibus titulum, seù dignitatem Marchionatus erexit, vnà cum omnibus Castris deferendam de primogenito in primogenitum masculū, ità tamen quod cessata linea masculina, huiusmodi dignitas extincta remaneret, confirmando, & quatenùs opus, de nouo concedendo liberam facultatem testandi, & disponendi de Castris in personas, etiam incapaces; vndè tractu temporis, Iacobus, superstite Carolo Felice ex filio prædefuncto nepote, isto eiusque linea masculina priùs vocata, in eius defectum disposuit iuxtà seriem, de qua *in dicta alia Ariminen. disc. seq.*

De anno 1603. præfatus Carolus Felix, præuia speciali licentia *Clementis octaui*, mediante Congregatione Baronum, vendidit Antonio Ruino, acquirenti *pro se, suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque*, duo ex dictis Castris, *Ciolæ* scilicèt, & *Montis Cogorutij* pro pretio scut. 28. m. erogandorum, in extinctionem eius æris alieni, fideicommissis, & primogenituris non obstantibus, iuxtà dispositionem Bullæ Baronum, sub expressa assertione, quod Castra prædicta ad eumdem Carolum Felicem spectarent pleno iure dominij, vel quasi, quodque essent libera ab omni grauamine, & seruitute, cum amplissima promissione euictionis quomodocumque sequeretur, quoties omnia & singula sic asserta vera non essent.

Sequuta morte dicti Antonij emptoris ab intestato, superstitibus filijs, per istos narratum fuit Pontifici Paulo V., eorum patris voluntatem fuisse, erigendi in huiusmodi Castris primogeniturā masculinam, quam morte præuentus ordinare non potuit, vndè obtinuerunt illam ab eodem Pontifice erigi, cum titulo etiam, seù dignitate Marchionatus, extinguendum per defectum lineæ masculinæ; Quarè defuncto de anno 1634. Carolo Maria d. Antonij ex filio nepote, in quo linea masculina finem habuit, superstitibus duabus Sororibus ab intestato hæredibus, Camerales prætendentes factum esse casum deuolutionis dictorum Castrorum, illorum possessionem de facto acceperunt, in ea magis se confirmando, ex quo post biennium circiter, in præfato Carolo Felice de Malatestis seù Leonido eius filio, illa etiam linea masculina defecit, quarè præfatæ Sorores de Ruinis iudicium instituerunt in Camera contra hæredes d. Malatestæ venditoris pro euictione, ac restitutione pretij, fauorabiles resolutiones reportando de annis 1636. & 1648.; sed causa ob aliqua accidentalia impedimenta plurium annorum spatio quiescente, illaq. nuper reassumpta coram Caetano, datoque dubio, *an mandatum aliàs vt suprà relaxatum exequendum esset, sub die 16. Maij 1667.* affirmatiua prodijt resolutio, confirmata in alia disputatione habita occasione nouæ audientiæ *sub die 22. Iunij 1668.*, atque mihi pro actricibus in his vltimis disputationibus scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, dictæ resolutiones, iustæ ac probabiles visæ sunt.

In huiusmodi autem disputationibus, cum clara esset euictionis obligatio, vndè propterea actricum intentio fundata erat, totus punctus fuit in exceptionibus
2 ex parte hæredum venditoris oppositis, quæ tres erant, prima nempè, quod huiusmodi euictio sequuta esset ex facto & culpa

culpâ ipsius emptoris, qui obtinuerat su-
per dictis Castris erigi primogenituram
cum titulo Marchionatus, limitatè ad
lineam masculinam, per cuius defectum
factus erat casus deuolutionis, ideo-
que tanquam euictio sequuta ex culpa
emptoris præstanda non erat iuxtà tex-
3 tum expressum *in l. fundum meum 20. l.
hoc iure vtimur 27. l. si mancipium 34. ff.
de euict. cum concord. de quibus in terminis*
feudalibus vbi deuolutio sequitur culpa
emptoris, *Thesaur. iun. lib. 2. quæst. forens.
23. n. 10. vbi cæteri.*

Secundò, quod cum in vim dd. litterarũ, ac
Indulti Pij V. competeret libera facultas
testandi de huiusmodi Castris, etiam in
in extraneos, atque ità deuolutionem
impediendi, idcirco eidem emptori, seù
eius successori vltimo morienti imputa-
ri debebat, cur testatus non esset, vndè
pariter inferebatur ad dictã conclusionẽ
non præstandæ illius euictionis, quæ ip-
sius emptoris facto & culpa sequuta sit;
Et tertio demùm quod cum Antonius
emptor certam haberet notitiam quali-
tatis huiusmodi Castrorum, ob sibi com-
municatas dictas litteras *Pij V.*, ista di-
cebatur euictio sequuta ex natura rei,
proindequè de iure non præstanda.

Quibus tamen non obstantibus, vt dictum
est, iustè pro euictionis prestatione re-
sponsum fuit, cum reuerà nulla ex his
exceptionibus subsistentiã haberet. Qua-
tenùs enim pertinet ad primam; nulla
desuper in disputationibus per Iudices
habita fuit difficultas, quoniam ex teno-
re litterarum Apostolicarum *Pauli V.*, li-
quidò constabat, neque concedentis,
nequè partis supplicantis, & obtinentis
intentionem fuisse, alterandi naturam
& qualitatem Castrorum, eaque aliàs li-
bera & allodialia, efficiendi feudalia ad
certum genus personarum limitata, cum
Papa aliud non egerit, nisi supplendo
voluntatem primi acquirentis, ordinare
eam primogenituram, quam ipse in ani-
mo habens, morte præuentus perficere
non potuerat, restrictio autem ad solam
lineam masculinam cum suppressione vel
extinctione, percutiebat ipsum titulum
seù dignitatem Marchionatus, eodem
adamussim modo, quo dispositum fuerat
per *Pium V.* in eodem titulo, seù digni-
tate, super his & alijs Castris erecta ad
fauorem lineæ masculinæ de Malatestis,
4 quoniam non per hoc quod dignitas per
extinctionem lineæ cessauit, sequuta est
Castrorum deuolutio, neque eorum na-
tura immutata fuit, vt habetur *in dicta
alia Ariminen. Castrorum*, & in Rotæ
decisionibus in ea causa editis.

Et meritò, quoniam titulus seù dignitas est
quoddam accidens, quod potest adesse
& abesse, præter subiecti corruptionem,
5 atque aliud est dignitas, aliud est feu-
dum seù Castrum, cui adijcitur, vt in
proposito collationis seù participationis
pretij, cum similibus, habetur apud *Rouit.
super pragm. prima de tit. abus. num. 72.*
ac habetur actum *in Parmen feudi*, &
pluriès in alijs *hoc eodem tit.*, ideoq. non
ex eo quod titulus, feudo, vel Castro adie-
ctus aliquam habet limitationem, exin-
dè sequitur illam immutare eiusdem feu-
di Castri naturam, quamuis istud du-
rante titulo, debitum esset obtinenti, ta-
lem titulum, & dignitatẽ, & cum eodem
ordine regulandũ sit, quoniam intelligi-
tur accidentaliter, & donec titulus du-
rat, quo expirato Castrum remanet in
eius primæua natura & statu, vt *in dicta
alia Ariminen.*

Ad quod ponderabam in simili ea quæ ha-
bemus in materia Iurispatronatus de sui
6 natura hæreditarij, & ad quoscumque
transmissibilis, quoniam si immutata eius
natura fiat gentilitiũ, cum ordine etiam
maioratus, vel primogenituræ intrà cer-
tum genus deferendum; adhuctamen de-
fecta linea seù familia, non exindè ces-
sat, neque Ecclesia acquirit libertatem,
nisi accedant verba præcisa fundatoris
diuersam voluntatem suadentia, sed trã-
sit ad hęredes vltimi de familia, vel ge-
nere vocato, iuxtà opinionem *Ancaran.
cons. 81.* passim receptam, reprobata con-
traria opinione *Geminiani cons. 45. vt de-
cis. 385. par. prima diuers. 505. & 509. par.
5. rec.*, & in sua materia *sub tit. de Iure-
patr.*

Et magis proximè, in terminis feudalibus
7 habetur *in Mantuana feudi hoc eodem tit.*
vbi de feudo improprio transitorio etiã
ad fœminas, in quo feudatarij successo-
res primogenituram erexerant, qua ta-
men cessata, non exindè resultauit feu-
di deuolutio, sed illud remansit in sua
primeua natura ad formam Inuestiturę.

Ex feudali regula seù propositione, quod
noua qualitas addita feudo, illud non al-
terat

8 terat in totum, neque eis priorem naturam corrumpit, sed solùm alteratum remanet in parte seù qualitate alterante, iuxtà doctrinam *Afflicti* in Constitutione Regni incipien. *cum circà iustitiam, in 8. notab. Camerar. in cap. Imperialem fol. 32. in magnis littera T. Franeh. dec. 7. num. finali*; Et quamuis nimis controuersum sit inter feudistas, àn, & quando noua Inuestitura, siuè nouus Contractus cum Regio assensu habente vim Inuestiturę cum qualitate alteratiua, alteret priorem feudi naturam, ac de antiquo faciat nouum, cum similibus effectibus ex deductis *per Afflict. decis. 112. num. 5. Caputaquen. dec. 16. & 17. par. 2.*, & alios collectos per modernum de *Luca Melfittensem in addit. ad Franeh. dec. 75. post numerum* 18. vbi plenè de hoc puncto, àn, & quandò feudum antiquum, ex noua superaddita qualitate fiat nouũ, eiusque prior natura immutetur, nihilominus huiusmodi quæstio intrat, vbi alteratio est circa ipsam Inuestituram, seù ipsum corpus, & substantiam feudi, secus autem, vbi est in accidenti, quod potest adesse, & abesse prætèr subiecti corruptionem, & non tangit ipsius feudi substantiam, vt est titulus seù dignitas, quæ est quid omninò diuersum ab ipso feudo.

Maior difficultas, cum aliqua etiam votorum scissura, in dicta prima disputatione 16. *Maij* 1667. fuit super secundo motiuo culposæ euictionis, ob non vsum facultatis testandi, quasi quod ità sequuta esset deuolutio, quæ disponendo impedita remansisset; Verùm, reflectendo etiam ad veritatem, istud motiuum omninò insubsistens, nulliusque ponderis ab initio mihi visum fuit, vt in secunda disputatione agnitum fuit, quoniam ex dictarum *Pij V.* litterarum tenore, litteralitèr constare videtur, dictam testandi facultatem non continere aliquid de nouo, sed solùm confirmare seù innouare dictas antiquas concessiones *Sixti IV., & Innocentij VIII.* pro approbatione consuetudinis particularis huius familiæ, & sic tanquam priuilegium personale, non autèm reale, & annexuum Castris, cum quibus transitum faceret in quemcumque possessorem, iuxtà recep-

9 tam distinctionem inter priuilegia realia, & personalia, de qua post antiquiores *Menoch. lib. 4. præsumpt. 103. plenè, & magistraliter in Cesenaten. seù Sarsenaten. laudemiorum 19. iunij 1656. coràm Albergato impress. dec. 35. post collu-ctationes Bondeni, & in eadem eoram Ghisleri9 dec. 400. p. 9. rec.* accedentibus etiam verbis seù dictionibus, *ipsis vel dictis*, personalitatem clarè suadentibus.

Et fortius, accedente nimia inuerisimilitudine, quod idem Pontifex Pius V. dictã facultatem cessibilem, & vnà cum ipsis Castris in extraneos transmissibilem facere voluerit, quoniam ità esset

10 prorogare lineas, qui casus iuxtà declarationem factam per *Innoc. IX. Constit.* 1. comprehensus est sub eiusdem Pij stricta, & rigorosa Constitutione 35. de non infeudandis, ideoquè cum de tempore huiusmodi litterarum dicta eiusdẽ Pontificis Constit. iam prodijsset, omninò improbabile est, quod idem Pontifex, contrà eam disponere voluerit.

Eademque responsione, magis de plano tollebatur obiectum resultans ex licentia concessa per *Clementem VIII.* super huiusmodi alienatione, cum translatione omnium Iurium, priuilegiorum, & facultatum competentium dictis de Malatestis, etiam testandi, quoniam aduertebam, quod regulando voluntatem à potestate, id intelligendum erat, quatenùs ageretur de Iuribus, & priuilegijs realibus, cum ipsa re transeuntibus, non autem de personalibus, tùm ob dictum obstaculum Constitutionis Pianæ de non infeudandis, ita tunc, vt suprà declaratam, tùm ex Iuris regula, quod Iura, & priuilegia personalia, & propter

11 certam qualitatem concessa non transeunt cum re, neque sunt alteri cessibilia, vt ex comuni traditione Canonistarum *in c. priuilegia de priuil. in 6. plenè colligit Olea de cess. iur. tit. 3. quæst. 1. num. 3. & 42.*

Et vlterius pro solutione huius obiecti, dicebam eadem, quæ infrà habentur de voluntate partium deducendi in contractum huiusmodi Castra tanquam libera, & allodialia, non autem tanquàm feudalia, & deuolutioni subiecta in casu non factæ dispositionis, quasi quod emptor noluerit huic periculo se exponere, ea etiam circũstantia concurrente, quod vltimus de hac linea masculina, vt-

potè

potè intestabilis in pupillari ætate, redargui non posset, cur dicta facultate vsus non esset, ideoque reuerà istud motiuum nullius ponderis erat.

Quare maior, ac tota causæ difficultas residebat in tertia exceptione seù motiuo euictionis sequutæ de natura rei, quam ex certa Iuris regula dicebant scribentes in contrarium præstandā non es-
12 se, nisi expressè promittatur, quia censetur in contractum deductum esse illud, tale quale Ius, quod venditori competebat iuxtà magistralem *glos. in l. si familiæ Cod. famil. ercisc.*, *vbi Cin., Oddofred. Bart., Bald., & cæteri, de quibus generaliter Pereg. de fideic. art.* 52. *num.* 58. *cum sequen. Fusar. de substit. q.* 599. *Mangil. de euict. q.* 120. *Millin. dec.* 3. *dec.* 104. *num.* 6. *par.* 11. *rec. & sæpius*, & in terminis feudalibus plenè *Thesaur. iun. lib.* 2. *q. Forens.* 23. *num.* 1. *eum sequen.* vbi doctè, & elaboratè huiusmodi conclusionem expendit, plures casus distinguendo.

Quam conclusionem ijdem scribentes pro reis conuentis, ex eisdem suprà allegatis, præsertim *Thesaur. vbi suprà q.* 23. *num.* 11. *& sequen.* magis de plano procedere dicebant, stante emptoris sciētià qualitatis feudalis, secumferentis deuolutionem ac ius Domini, vel agnatorum, ità enim dicebant intrare quoque terminos textus in *l. si fundum sciens Cod. de euict.*, *vbi glos. & scribentes, de quibus Greg. & Adden. dec.* 90. *num.* 10. *Apont. cons.* 27. *num.* 1. *plenè Rota dec.* 397. *num.* 13. *eum sequen. par.* 9. *rec.*, vbi cæ-
13 teris decisionibus collectis plenè firmatur, nedùm euictionem, sed etiam pretij restitutionem ex veriori sententia, in qua Rota residet, non intrare, quod etiam firmatur *in Romana pecuniaria* 24. *Maij* 1656., *&* 16. *Aprilis* 1657. *coràm Beuilaqua, & in alijs.*

Scientiam verò satis iustificari contendebant ex eo, quod per plures testes probatum esset, Carolum felicem venditorem antequam ad huiusmodi contractum deueniretur, transmisisse dicto Antonio emptori præfatas *Pij V.* litteras, ex quarum lectura ad notitiam qualitatis Castrorum deuenire potuit.

In antiquis disputationibus vt suprà habitis de annis 1636., 1637., & 1648., tunc scribentes pro hac parte primi nominis eo tempore professores, in duobus principalitèr pro huiusmodi obiecto remouendo insistebant, primò in huiusmodi scientia neganda, ob plures exceptiones, quas testes desupèr inducti, in dicto, & persona patiebantur, vnde propterea nullam fidem merebantur, & in hoc vtpotè facti magis, quàm Iuris inter Causæ patronos etiam in his vltimis disputationibus magna fuit altercatio.

Et secundò, quod dicta conclusio de euictione non præstanda ex natura rei,
14 ex communi sensu limitatur, vbi illius expressa promissio accedit, vt admittunt omnes collecti per *Pereg., & Fusar. vbi suprà, Thes. dicta q.* 23. *num.* 13. *Surd. decis.* 243. *Capic. Latr. consult.* 148. *num.* 46., *& sequen. Millin. dicta decis.* 3., & in terminis emphiteuticis pro absoluto firmatur *in Romana bonorum emphit.* 2. *Aprilis* 1666. *coràm Albergato*, quæ est in causa inter Campeggios, & Bentiuolos, de qua in sua materia *sub tit. de emphyteusi.*

Non negabant scribentes in contrarium veritatem limitationis, quæ passim quoquè recepta est in dicta alia regula deducta ex textu in *l. si fundum sciens Cod. de euict.*, sed negabant applicationem ad factū, dum in Instrumēto huiusmodi promissio non legebatur, vndè maior disputatio fuit, àn ista promissio debeat esse expressa, & litteralis, vt contendebant scribentes in contrarium, vel potius sufficeret per æquipollens deducta ex clausulis, & verbis generalibus denotantibus promissum esse quemcum-
15 que casum, vt in præsenti verificabatur cum illis verbis, *quomodocumque sequatur, &c.*, vt vltrà generalia, quæ de huiusmodi dictione *quicumq;* seù *quomodocumque* habentur collecta apud Barbos. *dict.* 317. *&* 329. *eum sequen.*, in his specialibus terminis promissionis euictionis de natura rei, ità implicitè resultantis firmatur *decis.* 152. *num. finali par.* 2. *diuers.*, *decis.* 176. *num. finali par.* 6. *rec. & decis.* 184. *num.* 9. *cum sequen. par.* 9.

Quamuis autem in his vltimis disputationibus, ego scribens pro actricibus, tanquàm Aduocatus inhærerem eisdem motiuis, quibus dicti antiquiores inhæserant, ac de præsenti cæteri defensores inhærebant, Dicebā tñ, etiam cū sensu ve-
16 ritatis, istam quæstionem non esse Iuris

ris

ris, sed facti, & voluntatis, quid scilicèt partes in contractum deducere voluerint, vnde propterea, attendendam est verisimile, vel iuuerisimile, seù, àn exindè, vnius, vel alterius contrahentis inęqualitas seù læsio resultet, vt satis benè aduertit Alciat. *cons. 36. sub num. 4. vers. fortius putauerim lib. 8.*, cum quo pertransit Rota *apud Millin. dicta dec. 3. num. 4.*, & generaliter alios colligens *Fusar dicta. q. 599. num. 13. & 20.*, vbi de materia diuisionis, quæ inter fratres vel coniunctos de feudalibus, vel fideicommissarijs fieri solet, ideoquè, vt frequentèr habetur, tàm in materia vltimarum voluntatum *sub tit. de fideicommissis* quàm in actibus inter viuos *sub. tit. de credito, & sub altero de contractibus ex Mantica de coniecturis lib. 3. tit. 3. num. 9. &*
17 *de Tacitis lib. 2. tit. 7. num. 1. & sequen. Buratt. dec. 113. num. 7.*, *In Romana fideiussionis 24. Maij 1660. coràm Verospio & in alijs*, immorandum non est in cortice, & figura verborum, & clausularum, cum hæc prouenire soleant à Notarijs, vt plurimùm illa transcribentibus ab eorum formularijs, sed attendenda est substantia verisimilis voluntatis, desumendæ ex omnibus facti circumstantijs, non singularitèr, sed vnitim, cum consueta regula, vt singula, quæ non prosunt &c., àn scilicèt totam rem in perpetuum, eiusque substantiam, vel solùm incertam aleam, ac ius temporale quis emere voluerit.

In proposito autem, multa concurrebant apertè suadentia, ipsam rei substan-
18 tiam in perpetuum, & tanquam liberam deductam esse, primò scilicèt amplitudo verborum cum promissione euictionis ex quocumque casu vt suprà, quod satis considerabile dicebam, non pro vnico, & principali fundamento, sed pro vno ex adminiculis; Secundò ex stipulatione pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, omninò incongrua emptioni feudorum, quę vbi sunt vera, & propria ob defectum hæredum sanguinis, subiacent deuolutioni; Tertiò quia vnà cum Castris vēdita fuerunt quædam alia bona indubitatè priuata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariformitèr cōceptus est; Quartò fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adessent quædam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiæ, reseruatum fuit Beneplacitum, istaque bona expressè exceptata fuerunt à generica assertione, & promissione libertatis, vndè ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo *dec. 24. par. 6. rec.*
19 *& passim*, quoàd libertatem firmat regulam generalem in contrarium; Et quinto demùm fortissimè, ac ad eundem tiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretij, quod in facto docebatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum Iurisdictionalium, quæ iuxtà naturam allodialium, à deuolutione alijsque oneribus exempta sunt, ac liberæ dispositionis ad quoscumque transitoria; Recepta enim propositio est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exindè
20 desumi, quid in conuentionem deductū sit *Alex. cons. 26. lib. 4. Greg.*, *& Adden. dec. 126. & aliàs*, quotidiè, cum sit principium planum.

Præterea aduertebam, tunc huiusmodi quæstionem intrare, quando res emitur tanqnam feudalis seù aliàs vinculata, vt patet ex suprà allegatis de huiusmodi
21 quæstione agentibus, præsertim *Thes. dicta q. 23. Rosenthal. cap. 9. conclus. 99. n. primo & sequen.*, *& conclus. 54. n. 23.*, quod in præsenti cessabat, quoniam emptor, vt sibi melius præcaueret, atque huiusmodi disputationibus non subiacerèt, expressè voluit narrari huiusmodi Castra spectare ad venditorem pleno iure dominij, esseque libera, & exempta ab omni onere, & seruitute, cum expressa promissione euictionis, in casu quod ista sic narrata non essent vera, ideòque admittendo scientiam litterarum Pij, dicebam, quod cum istæ essent ambiguæ, & non exprimerent certitudinaliter, àn bona essent feudalia, vel allodialia, noluit ēptor his incertitudinibus subiacere, sed voluit expressam narratiuam libertatis, vnde indubitata obligatio euictionis resultabat à necessitate manutenendi bona in eo statu, in quo narrata fuerant, & in hoc erat punctus, per quem cessabant omnes difficultates.

Aliqui ex scribentibus in contrarium, deducebant scientiam feudalis qualitatis eo ipso, quod narrata fuerunt Castra
22 Iurisdictionalia, quæ in statu Ecclesiastico præsumantur feudalia iuxtà *consil. Abb.*

Abb., *de quo apud Spad. conf.* 1., *&* 3. *lib.* 1., sed erat leue fundamentum, quoniam vt satis frequentèr habetur *in alijs hoc tit.*, ista est solùm quædam feudalitas impropria, & remota pro inclusione alti dominij, & superioritatis Papæ, ad exclusionem veri, & puri allodij, in quo nemo recognoscitur nisi Deus, secùs autèm quoàd qualitatem feudi proprij, & recti, restricti ad solos hæredes sanguinis iuxtà leges feudales, cum ad hunc effectum præsumptio stet potiùs pro allodialitate, *vt plenè dec.* 93. *par.* 5. *rec. & sæpè in alijs hoc tit.*

Et si quæ difficultas circa euictionem cadere posset in puris terminis euictionis, illa cessabat ex dicta promissione manutenẽdi veram dictam assertionem, quod huiusmodi Castra pleno iure dominij spectarent ad venditorem, quodque alicui oneri, vel seruituti subiecta non essent, vt in proposito, quoties promissa est defensio de iure, & de facto, ponderatur per Rot. *dec.* 143. *n.* 14. *par.* 6. *rec.*, & magis ad rem, *dec.* 180. *n.* 4. *post Pacif. de Saluiano*, ità enim semper obstat dicta obligatio manutenẽdi rem liberam nulli oneri subiectam.

ARIMINEN. CASTRORVM

PRO

CAROLO FERRETTO

CVM

LEONIDO MARIA DE SPADIS

Casus decisus per Rotam pro Ferretto, & pendet.

An Dignitas, seù titulus adiectus feudis, vel Castris aliàs liberæ dispositionis, cum ordine primogenituræ, ità qualificet eorumdem feudorum, seù Castrorum successionem, quod ista cum eodem ordine regulari debeat, etiam post cessatum titulum; Et àn primus acquirens, qui cum auctoritate Principis primogeniturам ordinauit, possit hoc non obstante disponere de dictis feudis, vel Castris, dictum ordinem successionis immutando.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Erecta primogenitura in feudo, etiam per primum acquirentem reuocari, vel alterari non potest, & num.* 12.
3 *Etiam fœminæ veniunt in primogenituris.*
4 *A primogenituris ad feuda, velècontra procedit argumentum.*
5 *Masculi ex fœminis veniunt sub fideicommissis, & dispositionibus, in quibus soli masculi vocati sunt.*
6 *Ex duabus dispositionibus si vna cessat, seù vlteriorem progressum habere non potest, non per hoc cessat altera.*
7 *Sub nomine lineæ masculinæ qui veniant.*
8 *Titulus seù dignitas est quid diuersum à feudo vel Castro, & lex adiecta titulo non alterat legem seù naturam feudi.*
9 *De verisimili voluntate dantis, & recipientis pro interpretanda concessione.*
10 *Quandoque melioranti datur ipsa res cum obligatione soluendi valorem status antiqui rei domino.*
11 *Primus acquirens titulo oneroso disponit de feudo nouo.*
12 *Quando secùs, & declaratur conclusio, de qua n.* 2.
13 *Facultas disponendi concessa etiam successoribus, multò magis competit primo acquirenti.*

DISC. XLV.

1 IACOBVS Malatesta possessor plurium Castroꝝ, iuxtà seriem, de qua *in alia Ariminen. euictionis Castrorum disc. præced.*, primam habuit Vxorem Cleopatram Zampescam, ad quam ex paterna successione spectabant Castra *Roncofredi*, & *Montis Iani*, pro quorum, vel recuperatione, vel defensione, plures lites substinere coactus fuit; Defuncta verò dicta

Cleo-

Cleopatra, superstite Leonida vnica filia, & hærede nupta Ferretto, secundam duxit Vxorem, ex qua suscepit Carolum Felicem masculum, & plures fœminas, cupiensque ista Castra cum alijs vnire in eius prole, & descendentia masculina, hinc inter plures gratias, quas obtinuit à Pio V. occasione accessus ad bellum nauale contrà Turcas, fuit illa, quod intuitu magnarum impensarum, quas ipse pro dictis Castris recuperandis, vel defendendis passus erat, eadem (præuia illorum abdicatione à dicta Leonida congruè dotata, vel dotanda) sibi concessa fuerunt, atquè in eis insimul vnitis cum alijs ex suorum maiorum successione ab ipso possessis, obtinuit erigi dignitatem, seù titulum Marchionatus, ad fauorem eius filiorum, & descendentium masculorum tantùm, cum ordine primogenituræ, de primogenito in primogenitum masculum, ità tamen, quod defecta linea masculina, dictus titulus extinctus, ac suppressus remanere deberet, confirmata etiam, seù quatenùs opus, de nouo concessa facultate testandi, de qua particularitèr in, *dicta alia Ariminen.*; Post cuius gratiæ concessionẽ, dictus Iacobus de anno 1559. omnia Castra prædicta donauit Carolo Felici filio, & successiuè Leonido ex dicto Carolo Felice nepoti, iam nato, eorumque descendentibus per lineam masculinam, quibus defectis, vocauit Victoriam filiam, eaque non extante, succedere voluit Leonidum filium præfatæ Leonidæ filiæ ex primo matrimonio, & sic successiuè eius descendẽtes cum eodem ordine primogeniture, quibus defectis, ad alios substitutionum gradus processit, ad rem non facientes.

Defecit dicta linea masculina in ipsomet Leonido donatoris nepote, tribus superstitibus filiabus, quarum primogenitam Franciscam Isabellam, hæredem scripsit, vndè inter istam, ac præfatos, Victoriam, & Leonidum Ferrettum, orta est controuersia, super huiusmodi Castrorum successione, & introducta causa in Rota coràm Pirouano, *sub die 23. Ianuarij* 1641. responsum fuit, successionem deberi iuxtà ordinem fideicommissi ordinati à dicto Iacobo, à qua tamèn decisione recessum fuit sub die 29. *Aprilis* eiusdem anni coràm eodem Pirouano, sed reproposita causa coràm Merlino *sub die* 14. *februarij* 1642., recedendo ab vltimo, perstitum fuit in primo loco decisis, extensa decisione per Dunozettum in locum Merlini interim defuncti subrogatum, & coram quo hæc vltima resolutio confirmata fuit *sub die* 15. *Iunij* 1643., à quo tempore, post alteram decisionem coram eodem Dunozetto editam *sub die* 15. *Iunij* 1644. super detractionibus, causa siluit vsque ad 29. *Maij* 1665., quando ad instantiam Leonidi Mariæ de Spatis Nepotis dicti Leonidi Malatestæ ex Claudia Margarita altera filia dicti vltimi de linea masculina, & hærede dictæ Frãciscæ Isabellæ, reassũpta disputatione coram Cerro subrogato, super dubio, *an sibi dd. Castrorum successio competeret*, negatiua prodijt resolutio, dictis præcedentibus conformis, & reproposita causa sub die 23. *Februarij* 1668. perstitum fuit in decisis.

In his autem duabus vltimis disputationibus coram Cerro, in quibus ego scripsi in Causa, pro Ferretto obtinente, cum de tempore præcedentium, neque ad Curiam adhuc accessissem, reflectendo ad totius causæ statum, omniumque dictarũ resolutionum veritatem & subsistentiam, mihi videbatur, iustè ac fundatè ita resolutum esse; Punctus enim difficultatis, totus erat super potestate dicti Iacobi, huius fideicõmissi seù ordinis succedendi conditoris, àn scilicet, stantibus dictis litteris Pij V., per quas ordo primogenituræ præscribitur, potuerit idem Iacobus, post defectam lineam masculinam, dictum ordinem peruertere, atque spretis masculis ex linea fœminina vltimi primogeniti de linea masculina, transitum facere ad dictas alias lineas.

Dubitandi autem rationem præbebant deducta, cœteris allegatis, *per Bardellon. cons.* 105. *à n.* 13. *ad fin. lib.* 2. *Peregr. cons.*
2 160. *n.* 5. *lib.* 3. *Ciriac. contr.* 312. *à nu.* 83. *ad* 101., *& magis ex professo Bellon. iun. cons.* 55. *à num.* 21. *ad* 49. probantes, quod erecta in feudo vel alia re, etiam per primum acquirentem primogenitura cum assensu, & auctoritate Principis, illa non potest ex interuallo reuocari, seu alias in præiudicium vocatorum alterari, non obstante quod defecta linea masculina, veniret fœmina primogenita, vel descendentes ex ea, quoniam etim in

Cc fidei-

fideicõmissis & primogenituris veniunt
3 fœminæ, quoties cessat concursus masculorum: *Molin. lib.3.c.4.num.4.* & cœteri deducti in dictis decisionibus, præsertim in tertia 14.*Februarij* 1642,*coram Dunozetto*, & habetur satis frequenter in materia fideicomissaria *sub tit. de fideicõmissis*,Atq.à primogenituris ad feuda, vel econtra, quoties expressa lex feudorum non vrget, licitum est arguere, cum hæc eodem iure ferè in in omnibus regulentur: *Molin. de primog. lib.1.c.1. num.7. Surd. consf.241. nu.15.Ciriac.dict.controu. 312.n.34. apud quos cœteri.*

Et ad restrictiuam in dictis litteris Apostolicis Pij V. contentam, ad lineam masculinam, respondebant scribentes
4 pro dicto Carolo Leonido filio feminæ de dicta linea primogenita, & admissa, quod dispositio super erectione tituli, diuersa esset ab altera dispositione super successione, neque ista esset ab illa consecutiua, vel dependens, sed stans de per se, atque percutiens omnes primogenitos, sub quorum nomine, deficientibus masculis, etiam fœminæ veniunt.

Siue vbi etiã cõstaret de solo sexu masculino intellectum esse, veniunt etiã masculi ex fœminis, quoties non constat
5 vocationem restrictam esse, ad solam lineam masculinam, *iuxtà cons.Fulgos.85. receptum ex deductis per Mart. conf. 61. Belon. iun. conf. 72. & 73.* & alios congestos per Rotam *in Bonon. de Barberijs coram Corrado & Bichio dec. 95. & 218. par. 11. recent.& habetur frequenter actũ in sua materia sub tit.de fideicõmissis, præsertim in Romana primogenitura de Bubalo.* Annectendo regulam in eadem fideicomissaria materia frequenter receptam, de non admittendo transitum bonorum, quæ in vnam lineam ingressa
6 sunt ad alteram, nisi prima totaliter euacuata; Stant enim simul, duas super eisdẽ bonis & cum eisdem personis fieri dispositiones, quarum vna cessante, non cesset altera, iuxta casum de quo *in Pisauren. maioratus coram Emerix.Taia & Bourlemont,& de qua sub tit.de fideicõmiss*, quod relictis maiori natu Castro, ac quibusdã alijs bonis, si maioratus non potest vlteriorem progressum habere in Castro, non per hoc cessat in alijs.

His tamen non obstantibus, etiam reflectendo ad solam veritatem, contrarium ad formam resolutionum mihi videbatur probabilius, tam inspectis verbis dictarũ litterarũ Apostolicarum Pij V, quàm etiam verisimili voluntate vtriusque, Pontificis scilicèt concedentis, & Iacobi recipientis, ac etiam attentis regulis, & propositionibus generalibus hodiè receptis.

In verbis etenim, attento toto contextu litterarum Apostolicarum, litteraliter patet, ordinem primogenituræ adiectum esse titulo Marchionatus, quẽ vtpote tunc magis rarum & honorificũ, Pontifex restrictum esse voluit ad solam lineam masculinam, sub cuius nomine, quidquid subtilizando dixerint præsertim Consulentes, qui nihil pacificum in Iure relinquere voluerunt, omninò verius, ac receptum est, non venire nisi masculos ex masculis, eodem filo continua-
7 te, quoniam *vt aduertit Castrens.in L.maritus Cod. de procurator.*, quilibet constituit duas lineas, vnam masculinam ex masculis, alteram fœmininã ex fœminis, quę proindè dicuntur finis lineæ masculinæ, illamque rumpunt, ac transire faciunt ad fœmininã, ex plenè collectis *in dicta Bonon.de Barberijs dec. 95. & 218. par.11. recent.*, & habetur in eadem causa, & in alijs frequẽter *sub dicto titul. de fideicõmissis*, præsertim *in dicta Romana primogenituræ de Bubalo*, ac etiam *in Romana Casalis Veteris sub tit. de emphyteusi*; vbi examinatum fuit verbum *generationis masculinæ*, an conuenire possit fœminis ex masculo, vel masculis ex fœmina. Et sic aliud est agere de dispositione simpliciter concepta ad fauorem descendentium masculorum, sub quorum nomine, cessante contemplatione agnationis, seù aliàs coniecturata voluntate disponentis, spectato solo sexu, veniunt tam masculi per masculum, quã illi per fœminam, *iuxt. dictum consil. 85. Fulgos.*cum aliis *in dicta Romana primogenituræ de Bubalo, & in dicta Bonon. de Barberijs sub tit. de fideicommissis.*, & in decisionibus in eis editis, aliud verò, vbi dispositio restringitur ad lineam cum dicto adiecto masculinitatis, vt in proximè allegatis locis actum habetur.

Titulus autem, seù dignitas est accidens, quod potest adesse & abesse pręter subiecti corruptionem, neque ex limi-
8 tatione ipsius ad certum genus, inferri potest

poteſt ad ipſa feuda vel Caſtra, quibus talis dignitas adiecta eſt, ſi aliàs ex ſui natura ſunt liberæ diſpoſitionis, & ad quoſcumque transmiſsibilia, vt habetur actū *in dicta alia Ariminen. euictionis Caſtrorum, diſc. præcedenti*, niſi occaſione adijciendi titulum, vel dignitatem, Conceſſionarius, ità volente concedente, ab iſto recognoſcat in feudum ipſa Caſtra & loca in Dignitatem, erectam ad certum genus limitatum, & cum lege deuolutionis, tam dignitatis, quam ipſorum Caſtrorum, & locorum, tanquam per ſpeciem nouæ Inueſtituræ, vt fortè ſequutum fuit de pluribus feudis, & Vicariatibus, ſuper quibus Dignitas Ducatus Vrbini erecta fuit, iuxtà ſeriem, de qua *in Senogallien. Caſtrorum hoc tit.* atq. ſæpius habetur, titulum eſſe quid diuerſum ab ipſo feudo, præſertim *in Parmen. feudi* & in alijs, occaſione collationis pretij feudi noui, quā primogenitus feudi ſucceſſor, facere tenetur fratribus ſecundo genitis, quia non venit pretium erogatum pro acquiſitione tituli ſeù Dignitatis, cum ſimilibus.

Et quamuis in pleriſque earumdem litterarum partibus in diſpoſitiua, frequentius verò in conditionali, enuncietur dictum verbum *linea* ſimplicit er, & ſine adiecto maſculinitatis, vnde propterea ex huiuſmodi diſcretiua inferri ſolet ad diuerſam voluntatem, vt in eadem *Romana primogenituræ de Bubalo*, ac in decisionibus in ea cauſa editis, præſertim prima 18. *Martij 1667. Coram Cerro*, attamen orationis contextus in præſenti clarè oſtendit, tale verbum proferri per eumdem ſermonem, eodem themate retento.

Veriſimilis etiam vtriuſque, concedentis ſcilicet, & conceſſionarij voluntas,
9 idem ad euidentiam probare videtur, quoniam Pontifex dictas litteras conceſſit in ſolam gratiam ipſius Iacobi, propter eius merita, & vt remunerarentur labores, & expenſæ, quibus pro fidei defenſione, & ſeruitio, ille ſe exponebat, ideoque ipſum principaliter contemplatus fuit, & ſucceſſiuè gratificari voluit eius poſteritatem, & deſcendentiam, acceſſoriè & conſecutiuè, ac in gratiam, non autem in odium, & reſtrictionem libertatis diſponendi, aliàs eidem conceſſionario competentis ex vulgari regula, quod fauore &c. Eademque veriſimilitudo magis concurrit in ipſo Conceſſionario, cum quo Papa, quoad ipſa feuda ſeù Caſtra, aliàs Iure allodij poſſeſſa, nullam exercuit munificentiam, & gratiam, reſtrictam ſolùm ad dictam dignitatem, & quædā alia Iura honorifica.

Licèt, enim primo aſpectu, magna, quinimò ſatis exorbitans gratia videretur, quod iſta duo Caſtra exiſtentia in dominio Leonidæ filiæ ex ſucceſſione materna, Pontifex ab iſta abdicauerit, & tranſtulerit in Iacobum patrem binubū, vt transferret in filios ſecundi matrimonij, nihilominùs, benè ponderatis facti circumſtantijs, in hac parte Pontifex viſus eſt potius adminiſtrare iuſtitiam, ſine tamen proceſſu more ſupremi Magiſtratus, dando ſcilicèt in ſolutum Iacobo dicta Caſtra pro eius creditis reſultantibus à magnis impenſis erogatis pro eorum recuperatione, vel defenſione, alijſque melioramentis, cum obligatione refundendi reſidualem valorem in pecunia pro dictæ Leonidæ dote, quod non eſt
10 in Iure nouum, vbi etenim aliqua res aliena in ſtatu bonæ fidei, ſeù aliàs legitimè notabiliter melioratur, itaut rei Domino, vel impoſſibile, vel nimis difficile, & incommodum reddatur melioramenta reficere, tunc intrat Iudicis arbitrium, per quod res tota remanet, & adiudicatur melioranti, reficere debenti Domino valorem rei melioratæ in ſtatu primæuo, vt habetur præſertim practicatum *in Romana fideicommiſſi de Spiritibus deciſ. 420. par. 9. rec.*, vbi concordantes.

Et hinc reſultat regula dicto diſponenti aſſiſtens, quod ſcilicèt ità eſſet primus acquirens titulo oneroſo, & conſe-
11 quenter, etiamſi ageretur de vero & puro feudo acquiſito in forma pacti & prouidentiæ, adhuc de eo, vel ſaltèm de eius valore in præiudicium ſucceſſorum liberè diſponere potuiſſet, ex ijs, quę ſępius habentur hoc eodem tit. præſertim *in Parmen. feudi*, vbi in ſpecie examinatur dicta concluſio in obiectum deducta, de primo acquirente reuocante, vel alterante primogeniturā in huiuſmodi feudis proprijs vel improprijs de Principis auctoritate erectam, quoniam defectus poteſtatis ſolùm procedit, quando ex huiuſmodi erectione, explicitè, vel impli-
12 citè conſtat, erigentem procedere vo-

lusse per viam perfectæ, & irreuocabilis donationis inter viuos ad fauorem filiorum, & descendentium, circa quam Principis auctoritas facit eam operationem, quam faceret etiam iuramentum, tollendi scilicet illud Iuris ciuilis obstaculum, quod vrget inter patrem, & filios, vel alios descendentes in potestate.

Eoque magis præmissis locum esse dicebam, atque dictam dispositionem omninò sustineri debere, cum contineret quamdam recognitionem veritatis, ex iustitia, vel conuenientia, restituendo scilicet lineæ dictæ filiæ primi matrimonij originariæ Dominæ, id quod ab ea abstulerat ex solo rationabili motiuo conseruationis bonorum in agnatione, & linea masculina, tanquam ex cessante causa post istam defectam.

Insistebatur etiam per scribentes in
13 contrarium, super libera testandi facultate per easdem litteras Pij concessa omnibus descendentibus, cuius facultatis vigore dicebatur, vltimum masculum disponere potuisse ad fauorem eius filiæ primogenitæ, & de qua testandi facultate habetur actum *in dicta alia Ariminen. disc. preced.*, sed erat nimis leue fundamentum, meritò reiectum, quoniam dicta facultas principalitèr concessa fuit dicto Iacobo primo acquirenti, accessoriè verò, & consecutiuè eius descendentibus, vndè propterea multò magis, ac melius ipse illam exercere potuit, vt in Causæ decisionibus, meo iudicio, reflectendo etiam ad solam veritatem, bene fundatis.

BONON. BONORVM DE FONTANIS,

PRO

MARCHIONE LVDOVICO FONTANA,

CVM

CLAVDIO FRATRE EIVSQVE FILIIS.

Casus decisus per Rotam, vt infra.

De feudo acquisito per patrem pro se, & filijs, an pro istis quæsitum censeatur ordine simultaneo, & æquè principalitèr ab initio, vel potiùs ordine successiuo.

Et an illud, vel eius pretium esse dicatur in hæreditate primi acquirentis. Et quid de Dignitate, seù titulo eidem feudo annexo.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiæ.*
2 *Primus acquirens feudum titulo oneroso, quamuis in forma pacti, & prouidentiæ, potest successoribus præiudicare, & dicitur de eius hæreditate.*
3 *Quid in titulo, seù Dignitate feudo annexa.*
4 *Etiam in feudo nouo acquisito cum iure primogenituræ, & in forma Iuris Francorum, non potest primus acquirens alterare ordinem succedendi sinè assensu.*
5 *Sed pretium talis feudi remanet in hæreditate allodiali, atque de eo disponere potest.*
6 *Referuntur resolutiones Rotæ in causa.*
7 *Feudum concessum patri, & filijs, quod omnibus æqualitèr, & pro virili acquiratur ordine simultaneo.*
8 *Declaratur quandò id procedat, & quandò potius ordine successiuo.*
9 *Feuda Lombardiæ diuidua.*

DISC. XLVI.

CVM iuxtà seriem, de qua in hac eadem causa *sub tit. de fideicommissis*, Marchio Ludouicus, vt succedere posset in primogenitura Fontana, renunciare deberet ad fauorem Claudij fra-

fratris secundogeniti hæreditatem paternam, & maternam, atquè in Rota disputaretur, quænam bona sub huiusmodi hæreditatibus caderent, maior controuersia fuit circà feudum cum Dignitate, seù titulo Marchionatus in Ducatu Sabaudiæ, titulo oneroso acquisitū per Io: Mariam patrem, *pro se, ac prædictis Ludouico, & Claudio filijs, eorumque filijs, & descendentibus*, an scilicèt istud veniret sub bonis ad paternam hæreditatem spectantibus, itaùt esset dimittendum.

Et in hoc scribentes pro dimissione
2 ad fauorem secundogeniti, fundamentum constituebant in recepta feudistarum propositione, quod feudum quamuis pacti, & prouidentiæ, in primo acquirente titulo oneroso, regulandum non est eo iure, quo in successoribus regulatur, sed speciem habere videtur hæreditarij, itaùt primus acquirens possit successoribus præiudicare, ac de feudo disponere, allegando *Surd. cons. 305. num. 32. & sequen. & consil. 351. num. 24. Schrader. de feud. par. 8. cap. 6. num. 15. Rouit. cons. 35. num. 7. lib. 1. & cons. 390 num. 37. lib. 2. Capic. Latr. consult. 79. n. 70. Montan. in l. Imperialem §. præterea Ducatus num. 68. Ppont. de potestate Proreg. tit. de diuers. prouis. §. 1. num. 15. Merlin. decis. 699. aliàs dec. 741. par. 4. rec. tom. 3.*, ideòque cum pater esset primus acquirens titulo oneroso, dicebant feudum prædictum, censendum esse de eius hæreditate, ac proindè dimittendum.

Econuersò scribens pro Ludouico primogenito, dicebam pro veritatis notitia, æquiuocisque tollendis, tres inspectiones in proposito constituendas esse, vnam scilicèt de Dignitate, seù titulo Marchionatus, alteram de ipso corpore feudi, quatenùs illud esset verum, & proprium feudum, & tertiam de ipsius feudi valore, seù pretio in eius acquisitione erogato.

Quoad titulū, receptum est, eius pre-
3 tium non censeri de hæreditate allodiali patris acquirentis, proindèque primogenitum feudi successorem non teneri illud fratribus secundogenitis communicare, quia dignitas plus oneris, quā emolumenti afferre dicitur, ob necessitatem obtinenti incumbentē magis splendidè viuendi, ideòquè cessat ratio collationis, iuxtà bonum *text. in l. si. §. sed Castrense ff. de collat. bonorum*, per quem ità in specie firmat *Rouita in pragm. 4. de feud. num. 58. & in pragm. 1. de titulorum abusu nu. 72.*, ac habetur sæpius deductum *in alijs hoc eod. tit.* præsertim in *Parmen. feudi*.

Alia etiam accedente vrgenti ratione, quod cum acquirens, aliàs esset in priuatæ fortunæ statu constitutus, itaùt eo inspecto, absque dubio, nec de feudo, nec de Marchionatu caderet remota cogitatio, totumque prouenerit à dicta primogenitura, cui solùm, & non aliàs possessio feudi cum Dignitate congrua dici poterat, clarum exindè resultabat argumentum, dictam acquisitionem factam esse ad fauorem dictæ primogenituræ per viam accessionis, & additamenti, iure cuiusdam implicitæ donationis non cadentis sub dicto præcepto, complectente solùm hæreditatem, & bona Iure Successorio, seù hæreditario in primogenituræ successorem obuentura ex propria persona, vt *in dicto tit. de fideicommissis in hac eadem causa* dictum est de quibusdam bonis à Ioanne Maria contendentium patre eidem primogenituræ annexis.

Quouerò ad ipsum corpus feudi, duplicem dicebam vrgere rationem, ob quam illud censeri non posset de hæreditate patris acquirentis, & cadens sub dimissione, vnam scilicet iam dictam annexionis, quæ censetur facta cum ipsa primogenitura, cuius obuentio causam
4 dedit tali acquisitioni, aliàs omninò incongruæ, vt de titulo, seù Dignitate Marchionatus dictum est, & alteram, quod cum hoc esset feudum, ad formam Iuris Francorum, & cum lege primogenituræ, ratione illi annexæ dignitatis quæsitum, non potest acquirens alterare legem, seù formam Inuestituræ sinè consensu Domini, quamuis feudum annexam habeat qualitatem hæreditariā, obligantem quidem successorem ad habendum ratum factum defuncti in pretio, seù valore feudi, quod dicitur hæreditarium, & allodiale, non autem in ipso corpore feudi ex deduct. per *Frāch. dec. 1.* & habetur sæpiùs *hoc eod. tit.*

Vndè difficultas cadere solùm poterat
5 in eiusdem feudi pretio, quod in feudo

nouo

nouo dicitur esse allodiale, ac remanere in hæreditate acquirentis ex deductis in *Parmen. feudi*, in *Acernen. legitimæ*, & in alijs *hoc eod. tit.*, & in hoc admittebam, illud venire sub hæreditate Io: Mariæ patris acquirentis, in quo admittebam etiam potestatem disponendi, etiam de ipso feudo nouo in præiudicium filiorū, potissimum inter ipsos vtpotè comprehensos in inuestitura ex deductis *in dicta Parmen.*, sed punctus erat in voluntate, quàm in præsenti omninò deficere credebam, ob iam dictum motiuum præsumptæ donationis, seù additamenti per actum inter viuos, facti ipsi primogenituræ, in cuius gratiam, & honorificentiam, totum hoc absquè dubio factum erat, aliàs non sequendum.

Rota his disputatis *sub die 20. Aprilis 1663.* dixit dictum feudum non esse dimittendum, deindè verò repropositâ

6 causa *sub die 28. Ianuarij 1664. coràm Albergato*, censuit sub renunciatione, tanquàm sub bonis paternæ hæreditatis, cadere vnam ex tribus partibus, alteram verò tertiam spectare ad Claudiū iure proprio, & reliquam ad Ludouicum paritèr iure proprio, mota ex eo, quod cum concessio facta esset Ioanni Mariæ patri, ac Ludouico, & Claudio filijs proprijs nominibus, videretur ità cuilibet eorum ab initio pro eorum virili quæsi-

7 tum, & sic Claudio ex propria persona pro tertia parte, & pro alia tertia Io: Mariæ, in cuius hæreditate remansisse dicitur, allegando ad id *Loffred. conf. 52. num. 1. Bertazol. conf. ciuil. 116. num. 7. & 8. Rosenthal. cap. 9. conclus. 66. nu. 25. & sequen., & num. 56., & in glos. litt. G. & H. Giurb. de success. feud. prælud. 5. num. 44.*, & alios, nulla in reliquis facta mentione in decisione desuper edita de dictis alijs fundamentis, & distinctionibus, vndè incertum remanet, quarè neglecta sint.

Dicta igitur resolutio, reflectendo etiam ad veritatem, non placuit, quoniam, vt de hoc punctò latius actum ha-

8 betur *in Romana pecuniaria pro creditoribus Marchionis Pallauicini hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*, tunc concessio feudi facta patri, & filijs nominibus appellatiuis, operatur acquisitionem cuiuslibet ab initio pro sua virili, & ordine simultaneo, quandò, vel concessio est gratuita, ob æqualem concedentis affectionem ergà omnes, vel est onerosa, quià ex omnium pecunia, seruitijs, vel meritis, æqualitèr per eos, tanquàm negotij socios acquisitio facta sit; secùs autèm, vbi de pecunijs, seruitijs, vel meritis, aut beneuolentia solius patris totum sequutum est, itaùt filij in gratiā patris, eiusque intuitu, & contemplatione vocati sint, quià tunc venire dicuntur ordine successiuo, vel idem habere de bonis, & substantia patris tanquàm peculium profectitium, ex deductis *in dicta Romana pecuniaria de Pallauicinis*, vbi auctoritates ità distinguentes, & iuxtà quas illæ, quæ in dicta secunda decisione adductæ sunt, intelligēdæ veniunt.

Vndè cum filij nihil de suo ære, vel merito erogassent in huiusmodi acquisitione, sequuta ex titulo merè correspectiuo emptionis, vel permutationis, sub Ducis assensu habente vim nouæ Inuestituræ, cum pecunia, vel bonis solius patris, idcircò mihi probabilius, dicendum videbatur, vel totum pretium, vel nihil cadere sub dicta dimissione, cuius exclusio mihi probabilior videbatur, ex iam dicto fundamento tacitæ donationis, & annexionis ipsi primogenituræ, non autem personæ Ludouici, quæ solū demonstrata videbatur tanquam eiusdē primogenituræ possessoris, cum in hac materia voluntas, seù destinatio patrisfamilias totum faciat, ex ijs, quæ in terminis annexionis feudo habentur latè apud *Rouitum conf. 101. lib. 2.*, & hoc tit. sæpius.

Actum etiam fuit de quodam alio feu-

9 do in Ducatu Mutinæ, sed modica fuit controuersia, quia istud non cadebat sub dicta quæstione renunciationis, cum esset feudum antiquum, quod Rota credidit esse diuiduum, saltem quoad exercitium ex consuetudine Lombardiæ, de qua *in Mutinen. feudorum, & alibi sæpè hoc eod. tit.*, proindeque ad vtrumque fratrem spectare, tanquam æquè vocatos à lege inuestituræ, & in hac parte benè, quià dum erat feudum antiquum, filij veniebant ex iure, & persona propria, non autem ex prouidentia patris, neque illud dici poterat de eius substantia, & bonis, de quibus præceptum loquitur.

RO-

ROMANA
SEV
PERVSINA BONORVM,
PRO
IOSEPHO ALIAS DIOMEDE A CORNEA,
CVM
FEDERICO DE VBALDIS, ET CONSORTIBVS.

Casus decisus per Cameram pro Iosepho, & pendet.

Transactio inita inter Dominum directũ prætendentem deuolutionem feudi, & eum, qui prætendat ad eius fauorem Inuestituræ durationem, àn comprehendat bona allodialia, & iura, intrà, vel extrà feudum existentia, ad quæ ex diuerso Iure transigens agat.

Quando prædia, & bona existentia intra fines feudi censeantur feudalia, vel allodialia.

Aliqua incidentèr de capacitate Religiosi facti Episcopi in successione feudi, Et aliqua ad materiam Bullæ Baronum, àn scilicèt ea cadat in illo emolumento, quod successor Baronis debitoris habuit ex transactione à Domino directo in præmium suæ prætensionis super successione feudi. Et de annua responsione correspectiua ad renunciationem bonorum, quandò cessare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Religiosus professus factus Episcopus est capax successionis feudi.*
3 *Causa in quibus Camera habet interesse, cognoscendæ sunt in Tribunali Cameræ.*
4 *Enarrantur puncti, seu partes disputationis, & controuersiæ.*
5 *Transactio regularitèr capit solùm ea, quæ in litem deducta sunt.*
6 *Fallit, quando verborum amplitudo alitèr suadet:*
7 *Est quæstio voluntatis, àn dicta limitatio intret, vel nè, quomodò decidenda.*
8 *Quandò transactio habet certam causam expressam, tunc verba generalia non extendunt, sed stant famulatiuè, & accessoriè.*
9 *Id quod transigens ex transactione obtinet, non dicitur obtinere iure nouo ab altero contrahente, sed iure suo primæuo.*
10 *Pretium est magnum argumentum voluntatis, & quid in contractum deductum sit.*
11 *Vbi amplitudo verborum operatur, vt transactio extendatur vltra ea, quæ sunt in lite, quomodo id intelligendum sit.*
12 *Bona intrà fines feudi existentia per Feudatarium, vel alios possessa, àn & quandò præsumantur feudalia, vel allodialia*
13 *Quæstio cadit in casu dubio; sed vbi pro vna qualitate concurrunt adminicula, & coniecturæ, tunc illis est deferendum.*
14 *Recensentur adminicula feudalitatis.*
15 *Priuata acquisitiones factæ à Feudatario àn censeantur nomine feudi, & vt illi incorporarentur, & quandò.*
16 *Obligatiò causatiua, seu correspectiua, cessat, cessata causa.*
17 *Quod obligatio non censeatur correspectiua ad renunciationem feudi, sed ad alia bona.*
18 *Vita militia debita secundogenitis ex feudo, àn sit in vsu in Statu Ecclesiastico.*
19 *Cessa Vniuersitate bonorũ cum certo onere correspectiuo, si deficiant aliqua membra, seu bona, non cessat onus.*
20 *Grauatus ad restituendum ad fauorem alterius in certo casu sub certo onere interim ferendo, an censeatur liberatus ab onere post factum casum, si restitutio sequuta non est.*
21 *Commoditas feudi venit sub renunciatione, & est alienabilis, quamuis ipsum feudum renunciari, vel alienari non possit.*
22 *Quamuis executio Bullæ Baronũ priuatiuè pertineat ad Congregationem, attamen excipiendo potest illa deduci coràm quocumque Iudice.*
23 *Bulla Baronum, an habeat locum in Censibus, locis montium, ac Iuribus.*

bus, & actionibus.

24 *In quibus bonis locum habeat Bulla, & quæ actio eius vigore competat contrà successorem iure proprio.*

DISC. XLVII.

1 PER Pium IV. anno 1563. concessa fuerunt in feudum Castra Castilionis, & Clusij Diomedi à Cornea Domicello Perusino, eiusque filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, itaùt concessio secundam generationem nō egrederetur, cum ea lege, vt ex dictis filijs, & respectiuè nepotibus, vnus tantùm succedat natu maior masculus, & laicus, exclusis fœminis, & masculis Ecclesiasticis, qui matrimonium contrahere non valeant, omnibus verò laicis cessantibus, Clericus natu maior ex dictis filijs, vel nepotibus succedat; Ex Diomede autèm primo acquirente fuit superstes Ascanius, qui tres habuit filios, Fuluium scilicèt primò, Diomedem iuniorem secundo, & Fabium tertiogenitos, dictoque Fuluio primogenito, & laico in dictis feudis succedente, Diomedes secundogenitus profiteri volens in Religione Sancti Dominici, in quam ingressus fuerat, enunciatis duabus alijs donationibus, & renunciationibus ad fauorem dicti Fuluij factis, Tertiam eidem fecit omnium suorum bonorum, & Iurium, tàm paternorum, quàm maternorum, sibi reseruatis scutis mille pro vna vice, de quibus modis sibi expressis disposuit, & annua præstatione ad eius vitam scut. 600., sub ea lege, quod dicto Fuluio huiusmodi renunciationem infrà certum terminum non ratificante, cum obligatione soluendi statutis temporibus dictam præstationem, censerentur ad dicta bona, & iura vocati, primò Fabius eius frater tertiogenitus, eiusque filij, & descendentes, & secundò Conuentus suæ Religionis in Vrbe ad S. Mariam suprà Mineruam, quos eodē ordine paritèr vocauit in casu obitus dicti Fuluij sine filijs, vel istis etiam cessantibus, quibus omnibus substitutis idem onus dictæ annuæ præstationis repetitum censeretur, reseruato sibi iure succedendi in dictis feudis, quatenùs ob defectum fratrum, & exclusionem filiorum ex eis superstitum, nullus alius adesset successor, itaùt fieret locus deuolutioni.

Acceptauit Fuluius dictā renunciationem cum onere, quod donèc vixit, adimpleuit, eoque defuncto, superstite filio posthumo in infantili ætate ad fatis breue tempus etiàm defecto, cum iam prædecessisset Fabius alter frater absque prole, Camera Apostolica prætendens factū esse casum deuolutionis dictorum feudorum, non obstante super existentia dicti Diomedis, aliàs Iosephi in Religione nuncupati, tunc Episcopi Squillacen., tanquam Religiosi professi, dictorum feudorum possessionem accepit. Cumque dictus Episcopus litem in Camera intentasset super Inuestituræ duratione ad eius fauorem, atque Innoc. X., sub cuius Pontificatu dictus casus prætensæ deuolutionis euenit, plures Iurisperitos consuluisset super huiusmodi prætensionis subsistentia, præsertim

2 verò *Fagnanum*, qui pro feudi duratione, & habilitate succedendi respondit, stante quod professus egressus è Religione mutasset statum, ac effectus esset Episcopus, vt liquet ex voto registrato inter eius repetitiones in *Cap. qua in Ecclesiarum ex num. 57. ad fin. de Constit.*, & de quo non semèl habetur mentio *hoc eod. tit.* præsertim *in Massanen. Castrorum*, occasione agendi de capacitate Clericorum successionis feudalis, ac etiàm in *Beneuentana pensionis sub tit. de pension.*, Idcircò de anno 1649. super huiusmodi controuersia inter Cameram, & dictum Episcopum, deuentum est ad concordiā, per quam Camera dedit Episcopo pro dicta prætensa successione, omnique Iure, quod in dictis feudis haberet, scut. 20. m. pro vna vice, atque ità lis terminauit.

Quia verò quamplura bona allodialia extrà dictorum Castrorum fines, in territorio Perusino, & alibi existentia, ex vtriusque parentis successione obuenta, & remāsa in hæreditate dicti Fuluij, occupata fuerunt per diuersos creditores, quibus ille grauatus decessit, nullusque Ducis successor vniuersalis aderat, à quo Episcopus dictam annuam responsionē scut. 600. renunciationis correspectiuam obti-

obtineret, cum defecissent assignamenta, quæ Fuluius viuens ei fecerat super fructibus eorumdem Castrorum; Hinc proindè Episcopus iudicium associationis instituit coram AC., & deindè in Rota ad quamdam tenutam, & bona nuncupata *Montis Alteriæ* per Federicum de Vbaldis, & Consortes dicti Fuluij creditores possessa, vndè rei conuenti pro releuatione vocarunt ad causam Cameram, ob actionem contrà eam competentem super quibusdam tenutis, & bonis existentibus intrà dictorum Castrorum fines, & ab eadem Camera possessis, quæ prætendebantur esse allodialia, & debitis feudatarij defuncti affecta, Quapropter Camerales ob interesse Cameræ, curarunt causam reassumi in Tribunali Cameræ, ad quod tanquam ad Tribunal procuratoris Cæsaris, tàm ex dispositione Iuris communis ex deductis per *Rouit. super pragm. in rubr. & pragm. 61. de off. procuratoris Cesaris*, quàm clarius, ex Constitutionibus Apostolicis præsertim *const. 9. Pauli 3.* priuatiuè ad omnes pertinet huiusmodi Causarum cognitio, atque prætendentibus Cameralibus, dictisque Cameræ adhærentibus, dictam transactionem Episcopo actori obstare, idcircò datum fuit dubium coràm Gastaldo, *àn obstet transactio, seù potius danda sit associatio*, quod post binã propositionẽ *sub die 12. Decembris 1667.* ad fauorem Episcopi resolutum fuit, trãsactionem scilicèt ad hunc effectum non obstante, ideoquè associationem competere.

In his autèm disputationibus, quinque erant puncti seù inspectiones; primò scilicèt, àn dicta transactio restricta esset ad sola feuda, eorumque successionem, vel etiàm complecteretur bona allodialia in eisdem feudis existentia, secundò, quatenùs hæc etiàm comprehenderentur, àn impediret Episcopum transigentem, quin ad reliqua Fuluij fratris, & debitoris bona extrà dicta feuda existentia agere posset, stante regressu, quẽ dictorum bonorum possessores habere possent ad illa existentia in feudis, & per Cameram possessa, tertiò, àn prædia & bona intrà dictorum feudorum fines existentia censenda essent feudalia vel allodialia; quartò àn adhùc duraret post mortem Fuluij, & deuolutionem feudi obligatio dictæ annuę prętationis; Et quintò demùm, àn eiusdem Fuluij creditoribus Ius aliquod agendi, vel excipiendi competeret contrà Episcopum actorem in vim Bullæ Baronum pro scut. 20. m., quos hic occasione dicti feudi per Fuluium Baronem possessi à Camera habuerat, quarè de singulis distinctè agendo.

Quatenùs pertinet ad primum, scribentes pro Camera, & alijs reis conuentis, non negabant regulam, quam ego, & cæteri pro actore scribentes deducebamus, vt transactio inita censeatur solùm super rebus in litẽ deductis, ad quas restringitur ad *text. in l. si de certa Cod. de transact. l. 1. ff. eodem*, *vtrobiquè scribentes*, de quibus *Gregor. & adden. decis. 158. num. 3. Roman. cons. 371. latè dec. 129. num. 8. par. 10. rec.*, vbi plures auctoritates cum verbis præcisis referũtur, *dec. 217. num. 19. & seqq. par. 11. Perusina fideic. de Rodulphis 14. Februarij 1656. & 26. Maij 1657. Zarata*, & in alijs frequentèr.

Dicebant tamèn eamdem regulam limitari, quandò verborum amplitudo accedit, cum tunc trahatur ad omnia, 6 etiàm ea, quæ sunt extrà litem, non in vim transactionis, sed in vim pacti, ex collectis per eosdem *Adden. ad Greg. dicta dec. 158. num. 7.* latè *in Romana rescissionis concordiæ 15. Iunij 1648. Corrado*, & in *eadem coràm eodem & Bichio dec. 21. 219. & 282. par. 11. rec.*, in quibus concordantes; vndè cum in Instrumento diceretur, motam esse litem super dictis Castris, omnibusque bonis in eis existentibus, deindequè Episcopus contentus dicta summa scut. 20. m., per verba nimis generalia, & effrenata, cedat omnibus eius Iuribus, & prætensionibus promittendo quoquo modò, nec dirèctè, nec indirectè Cameram molestare, inferebant proindè, versari in casu limitationis potiùs, quàm regulæ.

His tamèn non obstantibus, reflectẽdo etiam ad veritatem; credebam, quod vbi etiam dicta verborum amplitudo aliquam operationem facere posset, respectu tenutarum aliorumque bonorum intrà eorumdem feudorum limites existentium, in quibus cadere posset dubitatio, àn essent feudalia vel allodialia, vt infrà, nullatenùs tamèn trahi poterant

Dd

rant ad casum, in quo Episcopus, non
iure successionis vel Inuestituræ, sed iu-
re crediti agebat ad bona sine dubio li-
bera, & allodialia sui debitoris extrà di-
cta feuda existentia; Est etenim ista quæ-
stio ambiguæ voluntatis, decidenda non
7 principaliter ex cortice, & figura verbo-
rum, & clausularum, quæ frequentius
præter intentionem partium per Nota-
rios, iuxtà eorum formularia concipi so-
lent, sed spectata substantia verisimilis
voluntatis, metiendę ex alijs facti circũ-
stantijs, insimul, & vnitim ponderan.
dis, cum consueta regula, vt singula quæ
non prosunt &c. totaque facti massa in-
specta, potissimè verò ob assistentiam,
quam habet regula, & resistentiam, quã
habet limitatio.

Non solùm enim huiusmodi restri-
ctionem suadebat Iuris regula, de qua
supra, sed clarè conuincebant verba, &
contextus, tàm Chirographi Pontificij
materna lingua, iuxtà stylum concepti,
quàm etiam Instrumenti in eius execu-
tionem stipulati, in quorum vtroque
in proemio, ac toto contextu clarè dici-
tur eam fieri occasione pretensæ succes-
sionis feudi; Quandò autèm concordia
habet certam causam expressam, itaùt vl-
8 trà præsumptionem Iuris, accedat etiàm
factum partium, tunc magis de plano
intrat dicta restrictio, ad quam tanquam
accessoria, & famulatiua referuntur ver-
ba quantumuis ampla, & generalia, vt
benè apud *Merlin. dec. 17. alias 428. num. 7. & 8. par. 5. rec. Greg. dicta dec. 158. num. 2. dicta dec. 217. num. 18. cum sequen. par. 11.* & admittitur *dicta dec. 282. num. 18. & 19. ead. par. 11.*, vbi
firmando comprehensionem aliorum,
qui in lite non erant, proceditur cum
hac distinctione.

Clarius attentis alijs circumstantijs,
illa præsertim, quod in bonis liberis, &
allodialibus feudatarij defuncti, neuter
transigentium Ius succedendi habebat,
vel aliàs pertinentiam Iure proprio ha-
bere poterat, non quidèm Episcopus,
qui tanquàm frater nullũ Ius succedendi
habebat fratri relinquenti filium, cui
deindè in pupillari ætate defuncto, pro-
pria mater, non autèm patruus successe-
rat, minusque Camera, aliam non gerens
personam, nisi illam Domini directi
reassumentis feudum tanquàm deuolu-
tum per lineam finitam, vndè nullum
Ius, nec quidèm immaginabile habebat
in allodialibus feudatarij defuncti, quæ
citrà iniustitiam, non præsumendam,
occupari & detineri non poterant, vndè
propterea nullatenus cadebat terminus
transactionis, tum quia hæc non datur,
nisi data probabili dubietate, non autèm
in claris ad text. *in l. 1. ff. de transact., cum*
9 *ibi communitèr notatis dec. 534. n. 5. par. 2. rec.*, tum etiàm quia quilibet transigen-
tium, id quod ex transactione obtinet,
non dicitur obtinere ab altero, sed iure
suo primæuo, ità per remotionem obsta-
culi consolidato in ea minori parte, ob
dubium, quod de toto, ex incerto litis
euentu haberi poterat *Molina de primogenitura lib. 4. c. 9. n 22. in fin. Nouegrol. alleg. 37. n. 4. dec. 306. n. 6. p. 5. rec. Romana Casalis 18. Iunij 1660. Cerro & in alijs, ad text. in l. si pro fundo C. de transact. vbi Bar. Castr. & cæteri*, & est pro-
positio in foro recepta, & frequens, vn-
dè cum prius Camera in bonis allodiali-
bus nullum penitùs Ius haberet, dici non
poterat, quod transigendo, dictam sum-
mam pecuniariã collitiganti dederit, vt
ità conseruaret suum primæuum Ius,
quod nullum habebat.

Quod clarè cõprobabatur, tùm ex nar-
ratiua eiusdem concordiæ, quod scilicèt
Episcopus actor agnoscendo bonum ius
Cameræ, seque malam causam fouere, li-
bentèr dicta modica recognitione con-
tentus liti cedebat, quod verificabile
non erat nisi in successione feudali, cum
in allodialibus indubitatum esset malum,
quinimò nullum Ius Cameræ; Tum
etiàm ex quantitate pretij, ex quo maxi-
mum, & efficax argumentum voluntatis
10 contrahentium resultat *Alex. cons. 26. n. 5. lib. 4. Greg. d. 126. num. 9. Burat. d. 471. n. 4. Roias d. 352. num. 8. & 9.*; Cum
enim feudum importaret annuum reddi-
tum scutorum circitèr 8. m., atque actor
esset in ætate annorum 48. vndè iuxtà
computationem textus *in l. hæreditatum ff. ad leg. falcid.*, Ius eius vitæ æstiman-
dum erat pro annis 11. importan. scut.
circitèr 90. m. modica etiam recom-
pensa fuit illa scutorum 20. m., ad solam
successionem feudalem proindè referi-
bilis, nullatenus verò ad remissionem
bonorum, quæ dicebantur allodialia,
cum quadam specie obligationis euictio-

nis,

nis, ita & talitèr, quod prohibitus esset exercere eius Iura crediti contrà reliqua bona feudatarij defuncti aduersus creditores posteriores, qui regressum habere possent ad dicta bona libera intrà fines feudi existentia, cum istius remissionis pretium, præscindendo etiam à dicta prætensione successionis, adæquaret, ac excederet summam prædictam, vndè proptereà ex præmissis omnibus insimul iunctis, omninò improbabile dicebam, huiusmodi transactionem extendi debere vltrà causam expressam successionis feudalis.

Verùm vbi, etiam (aggrediendo secundum punctum), amplitudo verborum huiusmodi operationem facere posset; adhuc tamèn dicebam, id percutere solum impedimentum actionum, quas di-
11 rectè, & immediatè ipse transigens contrà alterum transigentem ex alio Iure exercere vellet super bonis, super quibus transactum est, quasi quod occasione vnius litis, omnium aliarum, quæ tunc inter ipsas partes adesse poterant, si non per viam transactionis, saltèm per uiam pacti extinctionem inducere voluerint, & in his terminis, si rectè ponderentur, procedunt quotquot decisiones, & auctoritates desupèr habemus, ex congestis per *Greg. & Adden. dicta d. 158. & 286. & in allegat. decisionibus 21. n. 4. 219. & 282. par. 11.*, ac in alijs, nullatenùs verò resultat, quod transigens, ità remisisse censeretur Iura sibi competentia contra tertium omninò independentem ab altero transigente, ex eo quod alij tertij creditores possint aliquas molestias inferre alteri transigenti ex causa diuersa ab ea, super qua transactum est, cum hoc nullum Iuris, vel rationis fomentum habere videretur, potissimè vbi in remittente non concurrit aliqua particularis ratio agnationis vel affectionis, ob quam censeatur, iure pacti & implicitæ donationis, voluisse extrà transactionem alia iura remittere, vt benè aduertitur in dictis *decisionibus 21. 219. & 282. par. 11.*

Dicebant scribentes pro Camera, & benè, quod cum incertum esset, àn ista controuersa prædia, & bona intrà feudi fines existentia, essent feudalia, vt ipsa Camera prætendebat, vel allodialia, vt ex parte hæredum, vel creditorum feudatarij defuncti prætendi potuisset, idcircò tanquam in casu dubio, in quo litis materia cadebat, rectè intrabat transactio, qua mediante voluit Camera cum amplitudine verborum, complectentium tam feudum, quàm bona in eo existentia, ità se reddere tutam, & benè dicerent in ordine ad tollendas molestias, quas ipsemet transigens in ipsis bonis, allegando allodialitatem, dare posset, vel scilicet tanquàm ex cessata renunciatione, regrediendo ad propriam portionem paternæ hæreditatis allodialis, vel etiam iure crediti, excitando denuò quæstionem allodalitatis, ac impugnando feudalitatem; sed non erat iste casus, quoniàm quoàd hæc bona intrà feudi fines existentia, Episcopus actor habebat se merè negatiuè, nullumque Ius in eis habere contendebat, quinimò assistebat Cameræ super substinenda illorum feudalitate, solùmque eius Iura, ex diuerso titulo, diuersaque personacompetentia exercebat ad bona alibi existentia, & sic ad patrimonium paganicum feudatarij defuncti, in quo ille repræsentatur homo omninò diuersus, & extraneus, vndè ad summum dicta extensio operabatur quoàd ipsum transigentem, quamdam remissionem suorum Iurium, & hypothecarum super his bonis, quatenùs eis subiacerent iuxtà terminos *textus in l. finali Cod. de remiss. pignorum cum ibi notatis*, quod non tollit creditum exercibile contrà debitorem in alijs eius bonis, nàm aliud est remittere proprium Ius super certis bonis, habendo se negatiuè, seù abstentiuè ab illis, aliud verò se obligare ad euictionem ad fauorem tertij pro quibuscumque molestijs recipiendis à creditoribus posterioribus, seù possessoribus aliorum bonorum debitoris, super quibus ipse propria Iura, & hypothecas non remisit, & hic videbatur punctus inequitabilis, quoniàm concordia, nec in verbis, nec in sensu, data etiam amplissima verborum conceptione, & operatione, poterat id importare, vtpotè à partibus neque cogitatum.

Hinc proindè cessabat necessitas assumendi tertium punctum super qualitate huiusmodi bonorum, àn scilicèt censenda essent feudalia vel allodialia, nihilominùs, vt ex parte actoris abundare-

tur in cautelis, atque ità reis conuentis tolleretur fomentum resultans ab assistentia Cameræ idcircò, Ego præsertim,
12 ità desiderante dicto Episcopo actore, istius puncti defensionem assumendo, cū sensu etiàm veritatis, dicebam probabilius videri huiusmodi bona, feudalia potiùs quàm allodialia censenda esse; Reassumendo siquidèm compendiosè plurium casuum distinctionem in huiusmodi quæstionem cadentem latiùs deductam in *Clomacen. alias Comaclen. Vallium hoc eod. tit.*, ac restringendo quęstionem ad casum præcisum, de quo propriè agunt *Ostiensis*, *& cæteri Canonistæ in cap. nimis de Iure iur.* omniumque latius, & melius *Afflict. in cap. 1. de controu. inter masculum num. 19. cum sequen.* qui reputatur in materia magister, ac etiam *dec.* 267., cum quo cęteri pertranseunt.

Quando dubitatur, àn omnia prędia, & bona intrà fines, & territorium feudi existentia, etiam per Incolas, aliosque priuatos possessa, censeantur feudalia, quod frequentius disputari solet inter ipsum Feudatarium, & Vasallos, seù priuatos magis, quàm inter Feudatarium, & Dominum, vt habetur *in Hydruntina hoc eod. tit.*, tunc communis resolutio est, vt attendatur natura omnium aliorum prædiorum, & bonorum totius territorij, vel illius Contradæ seù regionis, in qua sita sunt bona controuersa, vel saltem maioris partis, à qua regula desumenda est; Et proindè cum ex deductis per Rotam *apud Mantic. dec. 17. 23. & 97.*, constaret istud territorium, præsertim Clusinum esse vnius naturæ, & constituere (vt feudistæ dicunt), vnum mansum, totumque esse de dominio Principis, vel cui ipse concesserit, itaùt priuati, bona, & prædia possidentes, illa habere dicerentur Iure perpetuæ Coloniæ, ac dominij subalterni, vt ex eisdem decisionibus patet, itaùt etiamsi agatur de prædijs, & bonis possessis per priuatos, in quibus regularitèr alius titulus non intrat, nisi ille allodialitatis, adhùc conserentur de pertinentijs feudi; multo magis ità dicendum erat in ipsomet Feudatario, in quo, vbi præsertim non agitur de bonis ex priuata industria ad eum statum redactis, vt sunt, domus, vineæ, Molendina, olivueta, pomaria, & similia, sed agitur de bonis campestribus, adhùc perseuerantibus in primæuo statu naturæ, omninò probabilius videtur, censeri de pertinētijs feudi, quod ex frequentiùs contingentibus, non consistit in solo Iure territoriali, & Iurisdictionali, sed etiàm in bonis, & prædijs, tanquàm feudi dote, ex qua feudatarius congruam substentationem habere valeat, ac etiam in Domini directi occurrentijs, seruitium, & auxilium pręstare, ex deductis *in dicta Clomacen.*, quidquid generaliter, & indefinitè, non multum discussa materia, sequendo simplicitèr antiquas decisiones *in Asten. feudi coràm Bubalo* firmare consueuerit *Rota apud Duran. dec. 28.*, ac in alijs deductis *in ead. Clomacen.*

Et nihilominùs, vt in eadem Clomacen. habetur, ex auctoritate eiusdem
13 Rotæ *dec. 163. num. 32. cum sequen. par. 6. rec.*, ac aliorum, de quibus *Bellon. iun. consf. 44.*, *Menoch.*, *Surd.*, *Rouit. & cæteri*, de quibus ibi, huiusmodi quæstio, vtpotè facti potius, quàm iuris, intrat in casu merè ambiguo, secus autèm vbi, vnius vel alterius qualitatis præsumptiones, & inditia concurrunt, & quæ plura in hac facti specie vrgebant, primo scilicèt, dicta qualitas seù natura generalis omnium aliorum bonorum, secundò
14 quod in Inuestitura diceretur *cum agris, tenutis & bonis*, vt ponderatur *dec. 120. & 164. par. 6. rec.*, licèt enim ista sit coniectura satis vaga, & debilis, cum huiusmodi verba prouenire soleant à consueta formula Inuestiturarum, vt ponderatur *in dicta Clomacen.*, nihilominus iuncta cum alijs, ex regula, vt singula quæ non prosunt &c., adhùc videtur alicuius considerationis.

Tertiò, quia solus primogenitus in eis successit absque participatione Fabij tertio geniti, in quo non vrgebat consideratio ingressus in Religionem, & renunciationis, quæ militabat in isto actore secundo genito.

Quartò fortitèr, quod in Inuentario bonorum hæreditariorum Ascanij communis parentis, diligentèr descripta essent omnia prædia, aliaque bona in territorio Perusino, alijsque locis, vtpotè pertinentia ad hæreditatem allodialem omnibus filijs communem, nihil verò descriptum esset de huiusmodi tenutis, & bo-

& bonis controuersis intrà feudi fine existentibus.

Quintò, quia neq. mater & hæres pupilli ex feudatario superstitis, neq. eiusdem feudatarij creditores, qui discooperti remanserant, aliquid tàm longo temporis spatio motiuauerant super huiusmodi bonis tanquàm allodialibus.

Et sextò demùm, stante prohibitione ex statutis Perusinis resultante, nè Ciues præsertim nobiles Perusini, bona & prędia in huiusmodi Castris acquirere possent, quia nisi constet de dispensatione possessio potius referenda est ad titulum feudi validum & legitimum, de quo constat *ad text. in l. 2. C. de acquir. poss. cum ibi notat. Buratt. & add. dec. 614. & passim.*

Difficultatem faciebant plures priuatę acquisitiones factæ per dictum Diomedem Seniorem primum feudi acquiren-
15 tem à diuersis priuatis possessoribus; Licèt enim ego scribens in causa dicerē, quod dictæ acquisitiones referendæ potiùs venirent ad feudi reintegrationem, eiusque reductionem ad primæuam vnitatem, iuxtà ea, quæ in proposito acquisitionum ex titulis priuatis à feudatario factarum habentur *in eadem Clomacen. Vallium* ex deduct. *per Rosenthal. cap. 5. concl. 64. n. 4. & c. 10. concl.* 44. *Rouit. cons.* 101. *lib. 2. n.* 32. *& alios*; nihilominus, reflectendo ad veritatem, satis dubitabam de motiuo, quoniam in hac facti specie non vrgebat ratio militans in *dicta Clomacen.*, quod scilicèt alienationes, vel concessiones priuatis fieri potuerint antiquo tempore per eumdem feudatarium, vel eius maiores, itaut nouæ acquisitiones, potiùs speciem recuperationis, ac debitæ restitutionis suę vnitati importarent, cum ageretur de nouo acquirente in ipsamet feudi acquisitione istas etiam faciente; Et fortiùs ob nimis restrictam, ac breuem Inuestituram ad duas tantùm generationes, vndè inuerisimile videbatur, quod bona aliàs libera, & ad quoscumque transmisibilia, pro eorum æquiualenti pretio dictus Diomedes acquirere voluerit subiecta tam facili & breui deuolutioni; Nil obstante dicta generali natura huiusmodi bonorum iure perpetuæ Coloniæ, seù dominij subalterni, quoniam non implicat eumdem feudatarium duplicem diuersam personam repræsentantem, vnam feudatarij, alteram priuati, ex hac secunda persona possidere posse bona intrà feudum, eodem modo, quo alij priuati possident, quorum eius inferior conditio esse non debet, quoties non constat de animo acquirendi pro feudo, licèt hæc respicerent potiùs Cameram, quàm hanc partem, per quam præmissa circà feudalitatem, vt dictum est, deducebantur ad superabundantiam, quia sublata comprehensione sub transactione, saltèm ad hunc effectum, nil actoris intererat agere de huiusmodi bonorum qualitate.

Quoad quartum punctum, in quo Camera nil directè agere habebat, sed etiā assistebat reis, vt ità se eximeret à molestijs, àn scilicèt pro dicta annua præstatione Scut. 600 reseruata, Ius actori cōpeteret ad bona Ducis Fuluij post eius mortem; Duplex erat dubitandi ratio, vna quod huiusmodi præstatio correspectiua esset ad renunciationem feu-
16 di, quo cessato, illa quoquè tanquàm promissio causatiua cessare debuit, vt in specie annuæ prestationis correspectiuæ ad possessionem Castri seù feudi *Roman. cons.* 417. & generaliter *Decius cons.* 421. *Tiraquell. cessante causa par. prima num.* 224. *Rota in Parmen. Datij coràm Coccino decis.* 428. *par. prima rec. Amat. resol.* 21. *n.* 1. cū alijs, de quibus habetur frequentèr *sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum* occasione onerum & prestationum, quæ Officialibus incumbunt, ac etiā *in Sutrina sub tit. de emptione & vēditione.*

Et secundò, quod cum dicta renunciatio facta esset Fuluio, eiusque filijs, quibus defectis vocatus erat Fabius alter frater cum eius descendentia, & in istius paritèr defectum Conuētus suæ Religionis Sanctæ Mariæ supra Mineruam, ob factam casum cessationis dictæ renunciationis, resoluta quoq. remaneret obligatio correspectiua dictæ annuæ prestationis.

Neutra verò difficultas, reflectendo etiam ad veritatem, videbatur aliquam
17 subsistentiam habere, non quidem prima, licèt enim dicta conclusio supèr cessatione obligationis causatiuæ seù correspectiuæ, de Iure sit vera, cessabat tamèn applicatio ad factum, quoniam cum viuente Fuluio, tanquàm primogenito & sæculari, renuncians secundo genitus & Ecclesiasticus, nullum penitùs Ius in feu-

do

do haberet, consequentèr quoàd illud nō remanebat in aliquo verificabilis renunciatio, vndè intrare posset correspectiuitas, quæ solùm percutiebat portionem hæreditatis vtriusque parentis in bonis allodialibus & liberis, quorum valor pro ipsius renūciantis portione dictum onus excedebat.

Quod euidentèr probari obseruabam ex eo, quod idem onus repetitum erat filijs, alijsque descendentibus Fuluij & Fabij feudum non sperantibus, vtpotè in Inuestitura non comprehensis, nec sperantibus, stante Bulla Pij V. de nō infeudandis, in viridi & rigorosa obseruantia existente, ob quàm renouatio seù prorogatio feudi sperari non poterat, & clarius quia idem onus repetitum fuerat dicto Conuentui, in quo, absquè principio difficultatis, dari non poterat feudi successio, ergò ad istud cogitatum non fuit.

Et quamuis per scribentes in contrarium insisteretur in eo, quod renunciatio prædicta quoàd feudum operatiua esset
18 saltèm quoàd vitam militiam ipsi renūcianti secundogenito debitam, atque huic motiuo respondentibus scribentibus pro hac parte hanc vitam militiam non esse in vsu in feudis & Castris Status Ecclesiastici, vt aduertit *Spad. cons.* 345. *num.* 1. *& fin. lib.* 3., cum illa vigeat in feudis Regnorum vtriusque Siciliæ, ex illorum particulari consuetudine ex deductis *per Capan. hoc tract. de vita militia quæst. prima & quæst.* 7. *& de Iure adohæ quæst.* 3., acritèr replicarent in dictis Regnis esse specialem hunc terminum vitæ militiæ, generalem verò esse onus primogeniti suppeditandi secundogenitis alimenta, quæ alicubi sub isto generali nomine, alicubi verò sub nomine appannaggij vel simili nuncupari solent, allegando in id multos collectos ab eodem *Capano locis citatis* à quo totum desumptum fuerat.

Attamen ego dicebā, huiusmodi quæstiones esse inanes, ex iam dicta consideratione, quod etiàm in casu quo supponeretur factum esse casum deuolutionis feudi ad Cameram, & quandò tale Ius quale quale sit, absquè dubio expiratum esset, adhùc ex sola ratione bonorum allodialium deferendorum ad alios vocatos vt suprà, eadem præstatio absque diminutione soluenda erat, igitùr nulla aderat correspectiuitas ad feudum, vel vitam militiam, quocumque vocabulo appellatam, quoniam adinstar eorum, quæ habemus in proposito euictionis præstandæ per venditorem feudi vel hæreditatis, aut alterius Iuris vniuersalis ex deductis *in Caputaquen. feudi & in alijs hoc eodem tit.*, non ex eo quod aliqua Iura vel bona cadant sub Vniuersitate vendita vel cessa, quæ deindè defi-
19 ciant, resultat euictioni vel defalcationi pretij locum esse, quotiès potissimùm constat de diuersa voluntate, ex æquiualentia quoquè comprobata, quod scilicèt bona, quæ supersunt adæquant onus, cum tamèn etiamsi non adæquarent, id cedere deberet damno cessionarij ementis futuram aleam, & compensare debentis damnum à casu productum cum lucro & commodo reportato, antequam casus contingeret.

Minus considerabilis erat altera difficultas de cessante obligatione ex cessante causa, quoniam ea rectè procederet, quoties substitutus agnouisset substitu-
20 tionem, eiusque vigore obtinuisset bona, quorum intuitu dictum onus susceptum erat, quo casu rectè intrabat dicta conclusio de cessante obligatione causatiua seù correspectiua, secùs autèm ipso grauato adhùc continuante in possessione ac fruitione bonorum donatorum; Quidquid enim aliqui non benè dixerint assimilantes grauatum vsufructuario, omninò verius est, eum esse verum dominum, ac verum & plenum habere dominium, quamuis facto casu oneris restituendi resolubile, quatenus tamèn sequatur restitutio, quæ potest non sequi, vel ob substituti prædecessum, vel quia ille superuiuens agnoscere non curet, vt frequētèr in sua materia *sub tit. de fideicommissis*, ac etiàm pluries *hoc eodem tit. ad materiam Bullæ Baronum*; Vndè interim quod restitutio effectum sortiatur, resolutum non dicitur Ius grauati continuātis Iure proprio & primæuo, ex quo sicut durat dominium, & commodum, ità durare & continuare debet incommodū, seù onus correspectiuum, nè aliàs, quod inductum est ad grauamen, redundaret in lucrum à donatore nolitum, quodque licitum esset retinere rem & pretium, seù percipere cōmodum, & nō sufferre onus

eiusdem commodi ratione assumptum.

Insistebatur etiam satis ex parte reorum in eo, quod sub huiusmodi ampla renunciatione veniret etiam commodi-
21 tas futuræ successionis feudi, quam receptum est esse in commercio, firma remanente substantia feudi pœnès ipsum renunciantem, vt *in Tiburtina Castrorū, & in Romana, seù Status Ecclesiastici infeudationum*, & in alijs hoc tit. frequentèr, sed motiuum tollebatur ex facto, cū in casu, quo contingeret huiusmodi successionem ad fauorem ipsius renunciantis aperiri, illa purè & simplicitèr sibi reseruata esset, vndè planum remanebat, esse casum sub renunciatione non comprehensum, vtpotè expresfè exceptuatū, ac etiàm semper obstabat dicta responsio, quod non poterat eodem tempore retineri res & pretium, ideoquè dicebam, quod creditores dimitterent bona renunciata, quia renuncians abstinuisset ab assequutione præstationis in futurum, vt ipsemet actor volebat, & instabat, sed hoc nō tollebat debitum annualitatum decursarum; eo modo quo expirato vel resoluto iure feudatarij, emphiteutæ, fideicommissarij, mariti, beneficiati & similium, cessat eius obligatio causatiua circa onera super bonis existētia in futurum, sed non cessat pro annualitatibus decursis, & pro tempore, quo fuit possessor ac percepit fructus & emolumēta, ex quibus eadem onera soluenda sunt.

Demùm per aliquos ex Iudicibus motiuatum fuit, quod per creditores posset excipi de retentione Scut. 20. m., vt supra per Episcopum obtentorum à Camera intuitu successionis feudi, quasi quod tanquàm ad emolumentum obueniens in Barone successore ex bonis pos-
22 sessis per Baronem debitorem, Ius cōpeteret creditoribus in vim Bullæ Baronū, de qua receptū est posse excipi corā quocumque Iudice, & Tribunali, quamuis vbi agitur de exequutione, illa priuatiuè ad omnes pertineat ad Congregationem Baronum, iuxtà firmata in *Vrbeuetana bonorum 13. Maij 1652. coràm Dunozetto*, & habetur satis frequenter *hoc tit. ad dictam materiam Bullæ*; Reuera tamèn motiuum nullam habebat subsistentiam, vndè meritò per Iudices omninò neglectum fuit, quamuis in resolutione; vt suprà non deessent dubitantes ex dictis alijs motiuis, tum quià, vt habetur in *Romana de Maximis & in alijs hoc tit. ad dictam materiam Bullæ*, adhùc firmatum
23 non est, an ea loquens de Ciuitatibus, Castris, Casalibus, palatijs, & alijs bonis immobilibus, locum habeat in Censibus, locis montium, alijsque Iuribus & actionibus, ex ibi deductis; tum etiam quia vbi in his quoquè locum haberet, id intelligendum veniret de ijs Iuribus & actionibus, quæ per Baronem debitorem possessa fuerint, & nunc possiderentur, (quamuis Iure proprio fideicommissi
24 vel Inuestituræ) per successorem, itàut videatur Ius reale ad ipsa bona, quæ ita per Bullam, remoto obstaculo fideicommissi vel Inuestiturę, pœnès prædecessorem fingantur libera, iuxtà deducta *in Romana Contributionis de Cesijs*, & alibi ad hanc materiam Bullæ, quod in præsenti dici non poterat, cum Episcopus nihil possideret de ijs, quę possessa fuerunt per Baronem debitorē, sed id quod per Cameram iure transactionis datum est, referendum venit ad pręmium, seù recompensam Iuris proprij, quod ipse habebat in succedendo, seù commodi, quod ex dicta successione sperare poterat, ad effectum, vt à prætensione abstinendo, se haberet merè abstentiuè, seù negatiuè, tollendo se de medio, & consequentèr nunquàm dici poterat pœnès ipsum extare bona, vel Iura possessa, per Baronem debitorem, itàut verificaretur dispositio Bullæ.

Potissimè quia dicta Scut. 20. m. ad Chirographi præscriptum data fuerant, ad effectum soluendi eiusdem Episcopi debita, in quorum dissolutionem erogata fuerant, vndè amplius non extabant, nequè dici poterat pro eis subesse illam obligationem reintegrandi fideicommissum, quæ ad fauorem successoris in fideicommisso ex eadem Bulla inest Baroni, pro cuius debitis bona fideicommissaria in vim dictæ Bullæ distracta sunt, cum hic esset casus oppositus, adeò vt etiam si successor, in cuius persona fideicommissum expirauit, de facto vendidisset aliqua bona per Baronem prædecessorem possessa, priusquàm Congregatio manus apponeret, dicebam, non exindè creditoribus dicti Baronis prędecessoris aliquod Ius contrà dictum successorem alienantem competere, cum desu-

desupèr per Bullam nil disponatur, maximè vbi non adest pretium, quod prætendi valeat loco rei subrogatum: Pendet reuisio stante concessione nouæ audientiæ; Verùm nisi diuersæ facti circumstantiæ in hac repropositione deducantur, quoad ea, quæ iuris sunt super facto iam discusso, mihi, ad veritatem etiam reflectenti, videtur probabilius esse sperandam persistentiam in decisis.

ALBANEN.

SEV

PEDEMONTANA BONORVM,

PRO

DOMO PROFESSA SOCIETATIS IESV,

CVM

COMITE PETRINO DE PONTE.

Casus disputatus in Signatura Iustitiæ, pendet in Rota.

Pretium feudi, àn sit feudale, & subrogatum loco feudi, itaùt pertinere debeat ad eos, qui ex lege Inuestituræ ad ipsum feudum vocati sunt, si idem feudum adhuc remanet in genere vocato per inuestituram; Et quid de bonis ex eodem pretio quæsitis. Et de facultate disponendi competen. primo acquirenti.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Clericus auctor laudatus, seù defensor necessarius, àn declinet forum, vel communicet priuilegium remissiuè.*
3 *Pretium feudi non est feudale.*
4 *Quando intret subrogatio pretij loco feudi.*
5 *Non datur eodem tempore qualitas feudalis in ipsa re, & in pretio.*
6 *Primus acquirens titulo oneroso potest disponere de feudo etiam pacti, & prouidentiæ in præiudicium successorum.*
7 *Quomodò intelligendum sit præceptum testatoris de inuestiendo pretium redactum ex venditione feudi.*

DISC. XLVIII.

1 CELEBER I.C. Amadeus de Ponte, numerosam prolem masculinam, ex prima, & secunda Vxore habens, ac possidens aliquas portiones feudi Casalis Grassi, aliam octauam partem, à quibusdam alijs possessam, titulo emptionis acquisiuit, pro se, & Carolo Amadeo filio secundi matrimonij, eoque deficiente, pro aliis eiusdem secundi matrimonii filiis, & in istorum defectum pro illis primi, & successiuè pro omnibus agnatis, obtenta desuper pro omnibus prædictis noua Inuestitura à Duce Sabaudiæ Domino directo. Deindè verò in eius testamento, instituto perpetuo fideicommisso particulari in dictis portionibus, alijsq; designatis bonis ad fauorem vniuersæ eius descendentiæ masculinæ, cum ordine tamèn, & lege primogenituræ, mandauit per dicti Caroli Amadei pupilli tutores, vendi debere dictam primam partem feudi vt suprà pro eo quæsitam successori in dicta primogenitura, pro pretio scut. 4000. inuestien. ad eiusdem pupilli fauorem in tot bonis, prout sequutum fuit, inuestito pretio in quosdam Census, quorum retrouenditorum pretium deinde per eumdem Carolum Amadeum erogatum fuit in emptionem quorumdam bonorum in Territorio Albanen., quæ moriens absq; prole reliquit Domui Professæ Societatis Iesu, & quibusdam alijs Religiosis, à quibus vendita fuerunt Francisco Blancario, contrà quem Comes Petrinus dicti Caroli Amadei nepos ex Andrea eiusdem matrimonij germano fratre, tanquàm vocatus per dictam Inuestituram, iudicium Immissionis instituit ad dicta bona, vtpotè loco dicti feudi subrogata, & sententiam fauorabilem ab

A.C.

A. C. reportauit; Cumque disputandum esset in Signatura super modo rescribendi, prætendente victore in vim Egidianæ rescribendum esse ad solum deuolutiuum cum clausula, *sine præiudicio*; In hoc statu, ad dictæ domus professæ, tanquã necessarij defensoris ad causam admissæ defensionem assumptus fui, & vltrà punctum ordinis, àn scilicèt dicta domus professa, quæ tanquàm Ecclesiastica non subiacebat Constitutioni Egidianæ, posset vel nè hoc suum priuile-
2 gium communicare laico possessori, quẽ defendere tenebatur, de quo articulo in hac eadem causa, vel sub alia habetur actũ *sub tit. de Iurisdictione, & Foro competenti*.

Quatenùs pertinet ad merita negotij principalis, & àn dicta Inuestitura feudalis suffragaretur actori in istis bònis, regula videbatur negatiua, quoniam
3 pretium feudi non est feudale *Manente decis. 58. Surd. decis. 306. nu. 3. Franch. decis. 64. num. 3. Galeot. lib. 2. controu. 63. num. 16. Fab. de Ann. cons. 123. num. 8. Rota in Aprutina Castri Montorij 2. Maij 1644. Peuting. Romana concursus 15. Iunij 1665. Emerix*; Et quamuis non implicet ex conuentione, pretium, vel alia bona ex eo prouenientia, iure subrogationis succedere loco feudi, proindequè cadere sub Inuestitura, ac deberi ijs, qui per eiusdem Inuestituræ legem vocati sint, vt satis frequentèr habetur *hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum*, circà subrogationem aliorum bonorum Baronis in locum Castrorum, aliorumq; bonorum, fideicommissis, vel Inuestituris subiectorum, quæ pro eius debitis per Congregationem Baronum distrahuntur.

Attamen id est verificabile, quandò
4 feudum ad alienam lineam, siuè diuersam personam transitum faciat, ità & talitèr, quod in linea acquirentis, qui sic successoribus prouidere voluit, non remaneant, nisi bona subrogata, quæ ipsius feudi deficientis naturam in omnibus sortiantur, secùs autèm, vbi idem feudum remanet in eadem linea per Inuestituram vocata, mutatis solùm personis, seù veriùs mutato ordine succedendi inter eas, tunc enim implicat eamdem rem insolidum residere in duobus subiectis æqualibus æquè totum constituentibus, seù dari eodẽ tempore subrogatum, & id, in cuius locum subrogatio facta est, quia esset dare eodem tempore existentiam illius subiecti, ex cuius corruptione aliud coæquale est generatum, siuè dare in eadem Sede, seù Stallo, coadiutum & coadiutorem, testatorem, & hæredem, principalem, & substitutum,
5 cum similibus; Et sic ex Inuestitura vnius feudi dare duo feuda coæqualia, vnum in ipso corpore feudi, & alterum in eius pretio, vel bonis ex dicto pretio obuentis, quod non datur *Bald. in rubr. de feud. non haben. propriam naturam feudi in final. verbis Rosenthal. c. 9. conclus. 39. litt. D., vbi concordantes*.

Clarius verò, quià id proueniebat ex
6 ordinatione primi acquirentis titulo oneroso, quem etiam in feudis pacti, & prouidentiæ, receptum est posse disponere, ac successoribus præiudicare, ex plenè congestis per *Merlin. decis. 699., & habetur hoc tit. satis frequentèr*, præsertim *in Parmen. feudi*, saltem in integro valore, seù pretio, quod dicitur allodiale, & in hæreditate acquirentis, tàm quòad æs alienum, quàm quoad participationem secundogenitorum, & quòad alios effectus; Potissimè quia, vt dictum est, hæc non fuit omuimoda alienatio, cum etiam ipsemet Carolus Amadeus, iuxtà ordinem primogenituræ vocatus esset, sed fuit solùm quidam immutatus ordo succedendi satis rationabilis, ità vniendo eiusdem feudi, seù Castri omnes portiones in vno capite.

Magnum fundamentum cõstituebant scribentes pro actore in eo, quod testa-
7 tor loco dictæ octauæ portionis feudi mandasset succedere debere bona ex dicto pretio quærenda, & hoc mouit Iudicem primæ instantiæ, sed erat leue fundamentum, quoniam testator, qui priùs cum hac portione hunc quarto, vel quinto genitum prouidere destinauerat, mutando consilium in melius, prouisionem de re ad rem variauit, non autem dici poterat, quod voluerit facere etiam ista bona feudalia, seù quod sub feudali Inuestitura venirent, dum ipsummet feudum remanebat in linea;

Eo etiam satis ponderato, quod hæc erat portio relicta pro omni, & toto eo &c., & sic succedens loco legitimæ, quæ debet esse libera ab omni onere, & seruitute, præceptum autèm de inuestien-

do pretium, referendum erat ad prudens consilium, dum agebatur de pupillo, & sic directum potiùs videbatur ad tutores, iniungendo istis id quod ipsa lex eis iniungit, Et ex his cum iustitiæ fundamento Signatura rescripsit de appellatione, in cuius prosecutione, quatenus sequatur, probabilitèr credebā sperandam esse dictæ sententiæ infirmationem; & pro non comprehensione istorū bonorum sub inuestitura feudali, quia dum adest ipsum feudū in eadem linea, dari non potest pretium, tanquam loco feudi subrogatum, quod sub eadem Inuestitura cadat, vt supra.

CAMERINEN. CASTRORVM.

PRO

COMMVNITATE FABRIANI,

CVM

COMITIBVS DE GENGA.

Casus disputatus coràm Camerario.

An in transactione orta inter duos contendentes de pertinentia feudi, requiratur assensus Domini, & àn inita sine illo afficiat successores, etiam iure proprio venientes, Et quid vbi feudum est merè hæreditarium, Et quando dicatur tale.

Et de assensu, seù Beneplacito præsumpto ex lapsu temporis, siuè ex alijs præsumptionibus, & adminiculis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Quando venditio feudi, vel Castri non importet totum dominium, sed solùm quamdam superioritatem.*
3 *De Iuribus feudalibus concedentibus facultatem transigendi, & num. 10.*
4 *Quod his nō obstantibus non liceat transigere per Cap. Imperialem &c.*
5 *Quod possessor primogenituræ, seù maioratus non potest transigere.*
6 *In Statu Ecclesiastico non intrat quæstio super potestate transigendi ob Constitutiones Apostolicas prohibentes omnem contractum.*
7 *In Regnis vtriusque Siciliæ certum est neque transigi, neque compromitti posse super feudis.*
8 *An & quando in fideicommissis, & similibus transactio liget successorem iure suo independenter venientem.*
9 *Ad effectum præiuditij Domini satis attenditur defectus potestatis transigendi, & quando.*
10 *De eodem de quo num. 3.*
11 *Vbi non habetur lex clara feudalis, procedendum est cum regulis generalibus Iuris communis.*
12 *Vbi transactio inita est bona fide, ligat feudi successores etiam iure proprio.*
13 *Valet concordia, vbi possessio dimittitur possessori, & feudatarius non priuatur feudo.*
14 *Quæstio potestatis transigendi procedit in feudo ex pacto, secus autem in hæreditario.*
15 *Feudum quando dicatur hæreditarium ex verbis.*
16 *In idem consideranda qualitas rei concessæ, eiusque antiqua natura.*
17 *Consideratur, vbi transactio est à primo acquirente.*
18 *De ratione, ob quam in Regnis vtriusque Siciliæ qualitas hæreditaria non obstat pro reuocatione alienationis.*
19 *Valida est transactio accedente assensu.*
20 *De assensu præsumpto ex lapsu temporis.*
21 *Transactio diù obseruata fortius valet, & obligat.*
22 *Effectuatio in parte sufficit.*

DISC. XLIX.

1 DE anno 1216. Simeon Vgoccionus, incertū est quo titulo, Dominus, & possessor Castrorum Genghæ, & Galli, cum aliquibus villis annexis, pro pretio librarum Rauennaten. 150. illa vendidit Communitati Fabriani, quæ promisit Castra, & Villas eorumq; homines de-

defendere, ac etiam in bono statu,& in eo loco, in quo erant, conseruare, quam venditionis speciem, ità illorum temporum conditione exigente, conijcitur fuisse, non de Castrorum dominio, & redditibus, ac omnimoda Iurisdictione, sed de quadam maiori iurisdictione, & superioritate, ad effectum defensionis, & protectionis, eo modo, quo modernis temporibus vsus est inferiorum Dominorum, se dandi maiorum, & potentiorum Principum protectioni, intro-
2 ducendo in Castra eorum milites præsidiarios, iuxtà ea, quæ habentur dedu-ćta *in Massanen. Castrorum hoc tit.*, vbi de consilio 121. *Oldradi*, cum concordan., ex quibus patet, circa ea tempora id esse in vsu, recipiendo ab alio proprium Castrum in feudum, vt in præsenti sub hoc diuerso venditionis titulo sequutum fuit, dum tam ipse Simeon, quàm successores in eorumdem Castrorum, & annexorum possessione continuarunt, cum dicta tamen subiectione ergà istam Communitatem; Id autem tractu temporis ægrè ferens Octauianus ex dictis Comitibus Genghę, familiaris Clementis VII., de anno 1534. ad aliquos menses ante dicti Pontificis obitum, obtinuit declarari Castrũ Genghæ & Nouem Villas, ab antiquissimo tempore per huiusmodi Comites de Genga nuncupatos possessa,ad ipsos pertinere, & quatenus opus, denuò, tunc, & ex integro illa, eisdem pro seipsis, eorumque hæredibus & successoribus quibuscumque concessit in feudum francum & honorificum, sub obligatione soluendi Sedi & Cameræ Apostolicæ singulis annis in Festo S. Petri Florenos 15., cuius concessionis vigore dicti Comites, de facto spoliarunt Communitatem quacumque possessione, quam tunc habebat, expellendo eius officiales, & ministros, vnde propterea Communitas de anno 1535. à Paulo III. immediato successore obtinuit litteras delegationis Marchiæ Gubernatori directas super eius reintegratione, super qua fer. fer. sententiam fauorabilem reportauit, sed pluribus exortis controuersijs, & difficultatibus super dictæ sententiæ executione ac modo practicandi, deuentum est inter Partes ad Compromissum in personam Petri Aloisij Farnesij, tunc Castri, postmodum etiam Parmæ, & Placentiæ Ducis, qui de anno 1544. laudum protulit vtrique parti respectiuè fauorabile, concedendo solùm Communitati, in quatuor ex quinque Villis Iurisdictionem in omnibus causis criminalibus, in ipso autem Castro Genghæ & alijs quinque villis, cumulatiuam Iurisdictionem cum ipsis Comitibus in causis capitalibus tantùm, ità tamen, quod in casu præuentionis per ipsos Comites facienda, procedere non possent ad executionem absque eiusdem Communitatis auctoritate, & cum aliis eorumdem Comitum obligationibus ergà Communitatem, præsertim de deputando Potestatem ab ipsa nominãdum,& accedendi ad quasdam Processiones & solemnitates cum cereo,& cum subiectione ipsi Communitati circa repartimentum onerum Cameralium, alijsque conuentionibus.

Verùm super huiusmodi etiam laudo nouis exortis controuersijs, commissoque per Cardinalem Alexandrum Farnesium eiusdem Pauli III. nepotẽ, & Status Ecclesiastici superintendentem negotio, componendo magis, quàm decidendo Marchiæ V. legato, istius opera & auctoritate, deuentum est ad concordiam, per quam dictum laudum cum aliquorum Capitulorum reformatione acceptatum fuit, quæ concordia, ab indè citrà vsque ad præsens, in aliquibus effectum sortita est, in cognitione scilicèt causarum criminalium, capitalium, & damnorum datorum respectiuè, iuxtà illarum distinctionem, necnon in repartitione onerum Cameralium, in quamdam verò desuetudinem abijt quoàd accessum ad Processiones, & solemnitates cum cereo, & quoàd nominationem Potestatis, & alia.

Cum autem moderni Comites, etiam ista ægreferentes, prætenderent omnimodam libertatem, ac independentiam à dicta Communitate, nullatenùsque teneri ad præfatæ concordiæ obseruantiam, hinc proindè obtinuerunt à Camerario Inhibitionem super executione, & obseruantia dictarum Litterarum Clementis VII., continentium, nedùm confirmationem antiqui dominij, & possessionis, sed etiam nouam concessionem in feudum independentèr à quocumque alio, præterquam à Sede Apostolica;

Cumque ex parte Communitatis prò dictæ Inhibitionis moderatione exhibita esset dicta concordia, & petita manutentio in quasi possessione, in qua reperitur, necnon per viam reconuentionis, petita etiam esset dictæ concordiæ executio, replicantibus Comitibus de concordiæ nullitate ex defectu assensus Papæ Domini directi iuxtà *l. Imperialem de prohib. feudi alienat. per Feder.*, hinc proindè assumpta fuit disputatio super hoc puncto, àn scilicet dictus assensus esset necessarius, vel nè, & quatenus requireretur, àn illud præsumeretur stante lapsu tàm diuturni temporis, ac etiàm stàtibus alijs adminiculis.

Scribentes igitur pro Comitibus, deducentes auctoritates plenè collectas per *Rosenthal. cap. 9. membr. 1. conclus. 21.*, *Gratian. discep. 476. num. 12. cum sequen. & Valeron. de transact. tit. 4. q. 2. per totum, præsertim num. 6.* probare conaban-
3 tur, quod quicquid aliqui in contrarium dixerint, circa transigendi potestatem resultantem *ex cap. si Vasallus de benef. suo, tit. si de feudo fuerit contentio, & in cap. vnico de controu. inter Vasallum, & alium de benef. &c.* nihilominùs magis communis, & recepta opinio est, super feudis absque assensu transigi non posse, ob superuentam strictiorem alienandi
4 prohibitionem contentam *in cap. Imperialem de prohib. feudi alienat. per Feder.*, per quam, ob nimiam amplitudinem verborum, correctum videtur dictum antiquius Ius feudale, allegàdo in idem *Isern. in cap. si Vasallus de feudis sub tit. si de feudo fuerit controuersia n. 9. Afflict. ibidem num. 14., & dec. 232. n. 7. & 8. latè Bammacar. in dicto capit. si Vasallus prima quæst. ex n. 14. & 3. quæstione ex n. 63.*, cumulando etiàm in idem ea, quæ circa defectum potestatis transigendi in possessore primogenij seu maioratus, plenè
5 substinent *Molina de primogenitura lib. 4. cap. 9., vbi adden. Castill. 8. tom. controu. cap. 36. §. 2. ex n. 69. ad 77., & Valeron. d. tit. 4. q. 2. ex n. 6. cum sequen.*

His tamen non obstantibus, cùm sensu veritatis, dicebam scribens pro Communitate, quod vbi etiàm non subsisterent ea, quæ infrà habentur de Beneplacito præsumpto, ex quibus cessabat necessitas assumendi huiusmodi quæstionem, adhuc tamen omninò verius esset, per dictos Comites absque assensu transigi potuisse, dum tunc non obstabant illæ prohibitiones, quas hodie habemus in quocumque contractu faciendo super bonis Iurisdictionalibus, siuè sint feudalia, siuè allodialia resultantes ex Consti-
6 tutionibus *Clementis VIII.*, aliorumque successorum summorum Pontificum, extendentibus ad omnes, & quoscumque contractus, originariam prohibitionem contentam in Constitutione 3. *Sixti V.* restrictam ad solos tres casus alienationis, nempè venditionis, donationis & permutationis, vndè propterea in Statu Ecclesiastico post huiusmodi Constitutiones, ista quæstio inanis remanet.

Sed quia præsens concordia, vtpotè longè anterior sub *Paulo III.*, sub huiusmodi prohibitionibus non cadebat, idcircò examinando articulum in solo puncto Iuris feudalis, aduertebam in primis cauendum esse ab omnibus auctoritatibus Doctorum vtriusque Regni Siciliæ, citrà, & vltrà pharum, quales sunt præsertim *Isernia, Afflict., Bammacar.* & cæteri iam noti, cum in illis Re-
7 gnis absoluta sit dicta opinio negatiua, nulla facta distinctione, àn agatur de præiudicio Domini, vel successorum, siuè àn feudum sit ex pacto, vel qualitatem etiam hæreditariam habeat, quia per Constitutionem *Constitutionem diuæ memoriæ*, ad dirimendam quæstionem, fortè tunc militantem in transactione, & compromisso, litteralitèr & expressè vtrumque prohibetur, cum facultate eidem contrahenti, vel hæredi reuocandi actum, vt aduertit præsertim *Isernia in dicto cap. si Vasallus num. 9.*

Prout extraneas dicebam à casu duas auctoritates *Molinæ, Castill., Valeron.* & aliorum per eosdem collectas, quoniam quicquid sit de illis primogenijs, & maioratibus ex eorum peculiari natura, siuè quod in ea regione, illisque Tribunalibus hæc opinio vsu recepta sit, attamen generalitèr in puncto Iuris, tam in fideicommissis, primogenituris, & Maioratibus, quàm etiam in bonis emphyteuticis, quinimò & in Beneficijs Eccle-
8 siasticis, circumscripta prohibitione resultante *ab extrauaganti ambitiosæ de reb. Eccl. non alienan.*, cum similibus, in nostra Italia & alibi, præsertim verò in Rota, & Curia Romana, in qua erat præ-

præsens disputatio, hodie receptissima, & fortè amplius non controuersa est distinctio, inter bonam & malam fidem, vt scilicèt inualida sit, saltèm respectu successorum independentèr, ac iure suo venientium, transactio non bona fide inita, vtpotè importans magis voluntariam alienationem, ità collusiuè sub hoc palliatio transactionis nomine cohonestatam, & in his terminis procedit opinio tenentium, transactionem venire sub prohibita alienatione, eamque non afficere, vt firmatur *in Bonon. de Blanchis coràm Ruias, decis. 287. & 343. in Romana fideicommissi de Maximis coràm Cerro decis. 272. par. 10. rec. n. 21.* & in alijs modernioribus.

Secùs autem quoties bona fide inita est, quia tunc afficit etiam successores, independentèr, & iure proprio venientes, vt ex auctoritatibus ad satietatem collectis etiam *per Castill. & Valeron. vbi suprà*, sæpissimè firmauit Rota, præsertim *in Romana successionis de Comitibus coram Ghislerio decis. 44. & 48. post Censal. ad Peregr.* & successiuè in alijs nimium frequentèr, vt habetur pluries actum *sub tit. de fideicommissis*, sub altero *de emphyteusi*, & sub altero *de donationibus*, vnde propterea, vt dictis locis aduertitur, hodie ista quæstio non est amplius Iuris, sed facti, & applicationis, àn scilicet in vna vel altera prædictæ distinctionis parte versaremur, & sic àn constaret de bona vel mala fide, quod pendet à probabili dubietate euentus litis, ideoque certa, & determinata regula desuper tradi non potest, sed in singulis casibus decisio pendet ab eorum particularibus circumstantijs circà dictã probabilitatem prudentis Iudicis arbitrio pensandis, cum sola præsumptione generali, bonæ potius, quàm malæ fidei assistente, nulla ratione habita de ijs, quæ prædicti, & alij Hispani tenent in illis maioratibus, & primogenijs, quia ab eis arguere nõ licet ob illas peculiares leges vel consuetudines, vt in proposito quęstionis, an primogeniturę stare possint in suspenso, habetur plenè actũ *in Bonon. primogeniturę de Luparis sub tit. de fideic.*

Hinc proinde inferebam, quod dum iure speciali feudorum contrarium expressè cautum non est, ex identitate rationis, idem omninò in eis verius dicendum venit, vbi præsertim non agitur
9 de graui pręiudicio Domini directi, quia nempe feudum per transactionem transeat in alienum Vasallum *ex deduct. per Ciriac. contr. 3. num. 26.*, vnde de alieno dominio seù ditione fiat, ad quem effectum propriè, iuxtà temporum, & regionum qualitatem, nostri antiqui Itali, & moderni Germani feudistæ de hoc principaliter dubitant, siuè quod per transactionem res feudalis efficiatur allodialis, & omninò libera, excluso domini directi dominio, ad quem etiam effectum aliqui dubitant, vt præsertim apud *Rosenthal. dicto cap. 6. conclus. 21.*. Et meritò, quia Vasalli seù feudatarij Ius restrictum est ad solum dominium vtile, atque de isto ad eum agere pertinet litigando, vel transigendo, non autem de dominio directo, super quo dici non potest legitimus administrator, ex quo titulo negotium omnium successorum nomine gerere potuerit.

Ideoque cum in hac facti specie nullum resultaret Domini præiudicium, quoniam tam dicti Comites, quàm Communitas sunt æquè subditi Sedis Apostolicæ, quinimò huic magis expedit istorũ Castrorum Iurisdictionem ad formam concordiæ esse pænès dictæ Communitatis Gubernatorem, ab ipsa Sede immediate deputari solitum, quam pœnes dictos Feudatarios, quia licet dicatur officialis dicti oppidi, attamen est immediatus officialis, & minister Papæ, cuius conditio ità melior efficitur, idcircò cessabat ea maior dubitatio, quæ in hac materia cadit respectu præiudicij Domini, & de quo casu propriè, & principalitèr agit *Isernia in dicto cap. si Vasallus de feudo sub tit. si de feudo fuerit controuersia num. 9.*, ad quem locum relatiuè se habet *in Cap. 1. de leg. Corradi num. 7. in fine, & in Commentar. ad d. Constit. Regni Constitutionem Diuæ memoriæ.*

Quatenus igitur secluso Domini præiudicio, vt suprà pertinet ad præcisum casum successoris feudi, quamuis *Isernia in dicto c. Vasallus* excitata quæstione, certum dicat, transactionem non nocere agnatis, nihilominus iste, etsi aliàs maximus feudista, inconsideratè in præsenti loqui videtur, excusabilitèr tamen, dum in eo Regno, in quo versabatur,

ista

ista quæstio inanis est, vtpotè decisa per legem municipalem, vt supra, dum assignat rationem meo iudicio insulsam, quod scilicet ideò non præiudicet, *quia* (sunt verba præcisa) *non cauetur de ea,*
10 *quod eis noceat.* Tum quia *in d. cap. si Vasallus de beneficio suo sub tit. si de feudo defuncti &c. & in cap. vnico de controu. inter Vasallum, & alium de benef. &c.* expressè cauetur transactionem super feudo fieri posse, neque noua lex *in Cap. Imperialem de probib. feudi alienat. per Feder.* id expressè determinat, prout facit altera lex eiusdem Federici in dicta Constitutione *Constitutionem diuæ memoriæ*, vnde potius resultat argumentum discretiuæ, quod vbi voluit, dixit &c. Tum
11 etiã quia, vt habetur *in Mutinen., & in alijs hoc eod. tit.*, quoties non habemus expressam legem feudalem *in* contrariũ non disponentem, prohibitum non est, quinimò debemus recurrere ad Ius commune, eiusque regulas generales, vt generaliter habemus in quocumque alio iure municipali seù statutario, ideoque quicquid, plures casus distinguendo, elaboratè quidem, sed non multum clarè, tàm super quæstione transactionis, quàm super altera Compromissi, pari-
12 formitèr tractari solita, latè deducat *Bammacar. in dicto cap. si Vasallus de Benef. suo q. 1. ex num. 14.*, vbi de compromisso, *& q. 3. ex num. 63.*, vbi de transactione, procedendo tamen cum clarius, ac magis elaboratè deductis per *Ciriac. controu. 3. num. 3.* vbi plures casus distinguit, omninò verius videtur ex firmatis per eum *num. 21.*, recipiendam esse dictam distinctionem bonæ vel malæ fidei, quodque vbi cum bona fide inita est, omninò verius sit successorem obligatum remanere, tum quia vt supra ità expressè cautum est per leges feudales, quibus non aduersatur *l. Imperialem,* quia non descendit ad hanc speciem, tum quia assistit dispositio iuris communis, ac etiam quia ità clarè suadet ratio, quoniam esset aliàs eisdem successoribus notabiliter præiudicare, adimendo possessori pro tempore occasionem amplectendi hoc transactionis beneficium, per quod ità obtinendo partem, se suosque successores liberet à periculo amittendi totum, ideoque dum ità disponunt leges cõmunes ità intellectæ, ac leges particulares feudorum, & suadent rationes, non videtur cur de ista conclusione cum dicta distinctione bonæ vel malæ fidei dubitare debeamus.

Potissimè verò, quia ità ipsum feudũ remanebat pęnès ipsos transigentes, quo
13 casu, vt ex deductis per eosdem *Bammacar. & Rosenthal.* concors videtur opinio pro validitate, illaque Iurisdictionis, & superioritatis participatio, quæ Communitati data fuit, non continebat quid nouum, dum iam maius Ius per ipsam possidebatur, saltem ciuiliter, & animo, non obstante turbatione de facto, vnde propterea intrat altera conclusio, de qua *Ciriac. dicta controu. 3. num. 24.* vbi concordantes, quando scilicèt dimissio fit possessori, quia Communitas prius plus possidebat, quàm per concordiam obtinuerit.

Cæterùm, transgrediendo Curię stylum superflua, & euagatoria damnantem, dicebantur hæc ad superabundantiam, & pręter causæ necessitatem pro discursu materiæ, & vt elucidarentur auctoritates, quę in contrarium deducebantur, reuera tamen non versabamur in casu quæstionis procedentis in feudo pacti, & prouidentiæ antiquo, in quo
14 successor veniat iure suo, omninò independentèr à transigente, secùs autem vbi agitur de feudo merè hęreditario, quoniam quicquid sit quoad Dominum, attamen respectu successorum, illud in nihilo differre videtur à bonis allodialibus, itaut intret regula textus *in l. cum à matre Cod. de rei vendic.*, tum quià successor, qui habere debet qualitatẽ hæreditariam, impugnare nõ potest factũ sui auctoris, tum etiam quia in ipsamet Inuestitura in huiusmodi forma concepta, dicitur generaliter præstitus assensus ex plenè deductis *per Rosenthal. cap. 9. mẽbr. 1. conclus. 40.*, & in specie transactionis supponunt tanquam absolutum ijdẽ Doctores negantes in Feudatario transigendi facultatem, dum excipiunt hæreditarium ex collectis *per Ciriac. dicta controu. 3. num. 9. in fine*, ac etiam *num. 55.* vbi de hærede non impugnante.

Quod autem dicta noua concessio esset in forma feudi merè hæreditarij, videbatur planum, dum concepta erat *pro se ipsis, eorumque successoribus, & hæredi-*
15 *bus quibuscumque,* ex quibus absolutè resultat

fultat huiusmodi qualitas, quę in aliquorum sensu resultare dicitur, vbi cantaret *pro hæredibus*, simpliciter, clarius vbi huic verbo adiectum est alterum, *successoribus*, clarissimè verò, ac extrà difficultatem, vbi adijcitur verbum generale, *quibuscumque*, vt post antiquiores ab eis collectos plenè *Intrigliol. de feudis q. 50., à num. 114. ad 149. Clar. §. feudum, q. 9. Theodor. alleg. 50. num. 43. & sequen. Fab. de Ann. cons. 53. num. 15. Rouit. super pragmat. in rubr. de feudis num. 20. Larata theatr. feudal. par. 7. dilucid. 24.* & habetur ad nimiam satietatem actum *in Sarsinaten. feudi coram Dunozetto impress. post Contr. dec. 18. & 19. confirmat. coram Ottob. inter suas decis. 265.*, in quibus disputatio erat, vbi præcedit verbum conueniens solùm, iuxta feudorum regularem naturam, successoribus sanguinis, quia nempe dicatur pro *filijs, seu liberis, & descendentibus*, quibus adijciantur dicta verba, vel eorum aliqua, àn scilicèt hæc starent qualificatiuè vel ampliatiuè, de quo etiam plenè agit *Capic. Latr. consult. 75.* scribens in eadem causa *Sarsinaten.* impugnando decisiones præcedenter editas coram *Coccino* ibidem registratas, sed vbi tale verbum non præcedit, atque simpliciter dicitur pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, tunc videtur casus indubitatus.

Potissimè verò, ità etiam suadente subiecta materia, seu rei concessæ natura,
16 quoniam non agebatur de Castris, quæ solita essent concedi in feudum rectum, & proprium pro solis successoribus sanguinis, per quorum deficientiam deuoluta essent, quo casu aliqua difficultas intraret, ob regulam, vt subsequentes Inuestituræ à præcedentibus regulari debeant, neque præsumenda sit immutatio naturę feudi, ex ijs quę habentur in proximè allegatis decisionibus hinc inde editis *in dicta Sarsinaten.*, sed ab antiquo possideri consueuerunt, iuxtà illorum temporum, & locorum conditionem, absque aliqua Inuestitura in allodium eo modo, quo habetur *in Ciuitatis Castelli Contributionis, & in Ariminen. euictionis Castrorum, & in alijs hoc eod. tit.* dictaque concessio principaliter prodijt pro confirmatione antiquorum Iurium, accessoriè autem, & pro potiori cautela continet nouam infeudationem, ita proinde regulandam ad limites, & naturam Status antiqui, vnde cessabat in radice occasio disputandi dictam quęstionem, cadentem cum successore veniente independenter & ex iure proprio.

Accedente etiam ea satis notabili cir-
17 cumstantia, quod huiusmodi contractus initus non fuit per aliquem successorem feudi antiqui, de quo dici posset, quod aliud Ius non haberet, nisi illud durationis eius vitę, sed initus fuit per primos acquirentes, seu verius primos ità successorum meliorem conditionem facientes, huiusmodi Castra liberando ab ea maiori subiectione, & seruitute, quam in vim dictę alienationis factę per Simeonem eorum auctorem patiebantur erga istam Communitatem, vnde conferunt ea, quę *in Parmen. & alijs hoc tit.* habentur de primo acquirente.

Et quamuis scribentes in contrarium conarentur cum plurium Regnicolarum auctoritatibus probare, hæreditariam
18 qualitatem non impedire allegationem huiusmodi nullitatis, ab ipsomet principali contrahente quoque allegabilis, nihilominus facilis erat respõsio, quia id non procedit de iure cõmuni, sed in vim particularis Cõstitutionis *Constitutionem diuæ memoriæ*, per quam ità expressè disponitur, ac etiam quia illa feuda neque dici possunt merè hæreditaria, sed mixta, principaliter in forma pacti, & prouidentiæ, vtpotè concepta pro hæredibus ex corpore, in eo solùm differentia à feudis mixtis de iure communi, quòd in istis sufficit esse hæres primi acquirentis, non autem vltimi morientis, & si etiam iuxtà vnam opinionem, istius, attamen quoad feudum antiquum suffragatur beneficium Inuentarij, & separationis bonorum, in illis verò secus, quia successor debet esse etiam hæres vltimi, vt satis frequenter habetur actum in alijs *hoc eod. tit.*

Omnisque in proposito difficultas ces-
19 sabat; quoniam dicta quæstio successorum obligatoria percutit casum, in quo illa sequeretur absque assensu, secùs autem isto accedente, ex collectis *per Ciriac. dicta controu. 3. num. 23. vbi allegat Bammacar. loco de quo supra*, qui assensus in præsenti satis concurrere videbatur ex præsumptione resultante à lapsu antiquissimi temporis annorũ 100. & vl-

& vltrà, qui est sensus præsumptus tanti temporis etiam hodie, non obstãte Constitutione 141. Vrbani octaui, in bonis
20 Ecclesiæ adhuc per eamdem remanet præseruatus, *vt in Romana pratensæ devolutionis palatij* 18. *Iunij* 1657. *&* 7. *Iunij* 1658. *Albergato*, & alias sæpissimè, multo magis in actibus dictam Constitutionẽ præcedentibus, quando in puris terminis Iuris cõmunis ex solo lapsu 30. annorum, iuncto cum obseruantia, eius præsumptio resultabat, vt frequenter sub tit. de alienationibus, & contractibus ad materiam alienationis bonorum Ecclesiæ.

Et in specialibus terminis transactionis initæ super feudo, iamdiù obserua-
21 tæ, quod omninò valida censenda sit, & obseruanda, plenè colligit *Ciriac. dicta controu.* 3. *num.* 40.

Difficultatem solùm in ista causa faciebat defectus obseruantiæ respectu nõnullorum, ex iis quæ in dicta concordia continentur, cum ad effectum inducendi assensus seù Beneplaciti præsumptionem, non sufficiat solus lapsus temporis, nisi copulatiuè concurrat obseruantia, vt apud *Ottbob. dec.* 220. & passim; Verùm dicebam huiusmodi difficultatem cessare stante obseruantia, & effectuatione aliquarum conuentionum, præsertim circa cognitionem causarum capitalium, & damnorum datorum respectiuè, ac repartitionem onerum, ex regula, quod effectuatio in parte sufficit ad probandam effectuationem in totum *Caualer. dec.* 208. *num.* 6. 449. *num.* 7. *&* 500. *num. finali cum alijs per Adden. ad Gregor. decis.* 557. *num.* 7. *cum sequen.*, *& habetur sub tit. de Beneficijs ad materiam regulæ reuocatoriæ vnionum*, & alibi, & conferunt quæ habentur *in Toletana iurisdictionis sub tit. de Iurisdictione*, de causa vniuersali conseruanda per aliquos actus particulares; Accedentibus potissimùm alijs præsumptionibus, & adminiculis coadiuuantibus dictam præsumptionem resultantem ex lapsu temporis, dum concordia predicta inita fuit de mandato, & commissione Cardinalis Farnesij, qui erat Papæ nepos, & superintendens Status Ecclesiastici, vnde satis probabile est, totum id gestum esse, sciente, & approbante eodem Pontifice; stante præsertim præcedenti sententia arbitramentali præfati Ducis Petri Aloisij Farnesij, ideoque dicebam dubitari non posse de transactionis validitate, solumquè quoàd actus non obseruatos prætendi poterat aduersus eamdem transactionem præscriptio, iuxtà terminos textus *in Cap. auditis, & C. cum olim de præscriptionibus cum concord.* in materia præscriptionis actuum particularium per Prælatum inferiorem aduersùs Episcopum seù alterum Superiorem, de quibus *in dicta Toletana Iurisdictionis sub tit. de Iurisdictione*, quod tamen diuersam habebat inspectionem, cum pro nunc petitio Communitatis, me consulente, restringeretur ad obseruantiam transactionis quoad illos actus, de quorum possessione, & obseruantia docebatur, ad cuius restrictionis normam, ob contrariã in alijs obseruãtiam credo, quod sententiatum esset, absq; eo quod excepta difficultate resultante à non vsu, alia habebetur super transactionis validitate.

N V L L I V S

S E V &c.

VENDICATIONIS FEVDI

Responsum pro veritate suppressis nominibus.

An primogenitus, cui ex lege Inuestituræ, seù ex ordinatione maiorum debita erat integra successio feudi, admittendo secundogenitum ad eiusdem feudi possessionem, & venditionem, cum æquali participatione pretij, sibi præiudicet, vel nè, itaut portionem à secundogenito venditam possit vel nè vendicare, seù agere ad pretium contra eumdem secundogenitum.

S V M M A R I V M.

1 F*Acti series.*
2 *Verbum*, quilibet, *tribuit totum actũ vni, & idem facit verbum*, insolidum.
3 *Vbi duo aquè principaliter contrahunt, non*

non curatur, quis sit principalis, & quis fideiussor.
4 *An Bulla Baronum locum habeat in debito fideiussorio remissiuè.*
5 *Quando feudatarius vel fideicommissarius, aut alius successor impugnet alienationem à prædecessore de eius consensu factam.*
6 *Quæ differentia sit inter consentientem solùm alienationi, ac facientem æque principalitèr alienationem.*
7 *Emptor damnificatus remanere non debet ab assertione venditoris, etiamsi sciat vel suspicetur vinculum.*
8 *An feudum antiquum diuiduum possit cũ assensu Domini erigi in primogenituram remmissiuè.*
9 *Clausulæ præseruatiuæ excludunt à præiudicio.*
10 *Declaratur quomodò id procedat.*
11 *Consentiens alienationi rei feudalis vel fideicommissariæ adhuc petit pretium ab alienante.*
12 *Derogatio fideicommissi obtenta ex minus vera causa seù cum falso præsupposito, est nulla.*
13 *Leges feudales & probibitio alienandi non procedunt in feudis franchis omnino impropriatis.*
14 *Ideoque fœminæ proximiores excludunt agnatos.*
15 *In licentia vel assensu lobtento ad superabundantem caute am non attenditur surreptio.*
16 *De potestate Principis derogandi fideicommissis & primogenituris remissiuè.*
17 *An inter primogenituras & fideicommissa adsit differentia, & de primogenijs & maioratibus Hispaniæ diuersis ab illis Italiæ & aliorum locorum.*
18 *An primogenituræ possint stare in suspenso, & aliquo tempore vacare remissiuè.*
19 *Possessor fideicommissi vel primogenituræ potest alienare, eius iure seù vita durante.*
20 *Feudatarius, qui alienationẽ feudi reuocare potest ob defectum assensus, tenetur ad pretium ac damna & interesse.*
21 *Idem in Ecclesia vel minore.*
22 *Quid in Regno per reuocationem competentem in vim Constitutionis* Constitutionem Diuæ memoriæ.
23 *An & quando primogenitus possit eius Iuri renunciare, & admittere secundogenitum ad æqualem participationem.*

DISC. L.

1 FEVDVM Imperiale ab annis 300. & vltrà possessum per maiores in forma diuidua, & vt dicitur Iuris Longobardorum, iuxta generalem consuetudinem Lombardiæ, aliarumque Italiæ partium, exceptis vtriusque Siciliæ Regnis, in duas lineas seù Colonellos diuisum, vtriusque lineæ vnici superstites, & propriæ respectiuè portionis possessores, curarunt retroacto sæculo reducere ad formam feudi Iuris francorum, instituendo desuper primogenituram in vim Imperialis Indulti concedentis facultatem testandi, ac liberè disponendi, tanquam de feudo franco & libero; Cum autem ex vno prædictorum ità disponentium, duo filij masculi superstites fuissent in pupillari ætate, vtriusque nomine eorum tutores Imperialem renouationem suæ portionis obtinuerunt, & successiuè ambo facti maiores dictam proprij parentis portionem possederunt, deindeque sub expressione Cesareæ facultatis disponendi de feudo tanquam franco & alienabili, ambo insolidum, tanquam domini & possessores, dictum feudum pro eorum portione cuidam extraneo vendiderunt, recepto æqualitèr pretio; sequuta verò morte secundogeniti, prætendere cępit primogenitus superstes, ab eodem emptore vendicare posse dictæ portionis medietatem venditam à dicto secundogenito, vtpotè nullum Ius in ea habente, dum stante erectione primogenituræ, integra, & præcipua successio feudi, sibi tantùm debita erat, vnde desuper pro veritate, incertum est, ex cuius parte, consultus.

Respondi, huiusmodi prætensionem probabiliter experibilem videri contra hæreditatem, & bona dicti secundogeniti, ad pretium in eum ex re non sua obuentum, nullatenùs verò contrà èmptorem, & ad ipsum feudum venditum; Ad ità sentiendum motus, quia vterque, cum

verbo *quilibet* & verbo *insolidum* huiusmodi venditionem fecit, ex singulis enim
2 dictis verbis, fortius verò vnitis resultat, actum totum adiudicari cuilibet, perinde ac si vnus ex eis totum fecisset *ad text. in l. si non singula Cod. si certum petatur cum concord. per Barbos. claus. 72. in fine, & dictione 320. num. 4.* cum alijs, de quibus proximè infrà.

Idque verum, quamuis in contractu, reuera vnus esset principalis, alter verò accessoriè, & consecutiuè interueniret in gratiam dicti alterius principalis contrahentis, à quo releuandus esset, quo-
3 niam respectu tertij, cum quo contrahitur, si tanquam principalis & insolidum contrahere profitetur, habetur pro principali, & correo, quamuis inter seipsos, reuerà vnus esset principalis debitor, alter verò fideiussor *Greg. & Adden. dec. 167. & 445. Buratt. & Adden. dec. 674.* & habetur hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum *in Romana pro Montemellino, & in altera Romana pro Caetanis*, super puncto, àn Bulla Baronum locum habeat in alienis debitis, ad quæ Baro
4 tanquam fideiussor se obligauit, quoniã ad tertium inquirere non pertinet, quis eorum esset principalis, & quis accessorius, & àn Iura, seù bona in contractum deducta, ad vnum vel alterum potiùs pertinerent, dum vtriusque, & cuiuslibet eorum insolidum fidem sequitur, potissimè verò, vbi actus est contemporaneus, iuxtà distinctionem, de qua in proximè allegatis alijs causis ad dictam materiam Bullæ Baronum.

Difficultas etenim in hoc proposito duorum eamdem rem vendentium, seù vbi vnus vendit, alter verò assentitur,
5 intrat, vbi Ius assentientis non competebat de præsenti, sed de futuro, siuè partim de præsenti, & partim de futuro, vt est, exempli gratia, quando hæres grauatus, seù fideicommissi possessor, aliquam rem vendit, de consensu alterius, ad idem fideicommissum, post ipsius vẽditoris mortem vel alium casum vocati, tunc enim intrat quæstio, àn ille consensus censeatur solùm præstitus pro Iure tunc, & de præsenti competenti pro eius portione, siuè ad effectum habilitãdi possessorem, vt citrà incursum caducitatis, vel alterius poenæ, illum actum facere posset, absque tamen remissione Iuris euentualis, & de futuro ad ipsius consentientis fauorem purificandi, iuxta deducta apud *Surd. cons. 70.*, vbi de duobus fratribus insimul vendentibus *Fusar. q. 560. Rosenthal. de feudis cap. 9. conclus. 77.* apud quos cęteri, ac iuxtà casum, de quo *in Romana locorum montium 16. Ianuarij 1662., & 23. Ianuarij 1664. coràm Ninot*, vbi de duobus fratribus insimul possidẽtibus quædam loca montium fideicommissaria pro eorum Iure, & vita, cum ipsius fideicommissi vinculo, àn scilicet eorum superstes, ab emptore vẽdicare posset medietatem, per mortem alterius fratris iure fideicõmissi sibi delatam, non obstante quod insimùl vendiderint, & deciditur affirmatiuè, & de quo casu, illum explicando, actum habetur *in Romana locorum montium de Panesijs sub tit. de Regalibus* cum similibus, atque habetur pluries in sua materia *sub tit. de fideicommissis*.

Vbi verò agitur de iure iam delato, & de præsenti, tunc casus videtur extra controuersiam, potissimè vbi Ius habens non interuenit pro simplici præstatione
6 consensus dati pro eo iure, & interesse, quod haberet, quo casu etiam emptor tutus est, sed interuenit tanquam principalis contrahens, & insolidum, ex deductis apud *Surd. dict. cons. 70. Rosenthal. & Fusar. locis citatis*, & conferunt quæ habentur *in Tiburtina Saluiani sub tit. de dote*, & alibi super puncto, àn emens rem à Viro, tueri possit ex Iuribus dotalibus anterioribus mulieris in dicta venditione interueniẽtis, distingui tur enim, quod aut dictus interuentus est pro simplici consensu, & tunc iste aliud non operatur, nisi remissionem hypothecæ super illa re, iuxtà terminos textus *in l. finali Cod. de remiss. pignorum*, non autem translationem Iurium dotalium in emptorem, seù remissionem alterius Iuris de futuro, secùs autem si ipsa mulier, tanquam condomina & principalis vẽditrix, ęquè principaliter vendat, ac euictionem promittat, cum tunc emptor, vtriusque, & cuiuslibet ipsorum in toto fidem sequi dicatur.

Clarius verò in hac facti specie, quia in venditionis Instrumento, explicitè narratum fuit, vtrumque fratrem, sequuta morte patris, fuisse ab Imperatore de feudo renouatum, atque vtrumque esse

esse æqualiter dominum, & possessorem, cum iurata assertione super veritate omnium narratorum, eorumque manutentione, vnde propterea, nullo Iure nullaque ratione substentabile dicebam, vt emptor ignarus, ac bonæ fidei, damnificatus remanere deberet, cum lucro venditoris mendacis, ità cum falsa assertione eum decipientis. Quinimò etiamsi emptor huiusmodi primogenituræ conscius esset, adhuc tamen dicebam huiusmodi scientiam in nihilo præiudicare.

Cum enim non extrà quæstionem sit, àn in feu[illegible] anti suo pacti, & prouidentiæ, possit Feudatarius, etiam de assensu Domini, erigere primogenituram in præiudicium secundogenitorum, alio-
8 rumque agnatorum ex lege Inuestituræ vocatorum, ex ijs, quæ habentur deducta *hoc eod. tit. in Mutinen. feudi de Montecucolis, In Mantuana feudi de Gonzaghis, & in alijs*, idcircò emptor, non obstante explicita scientia huiusmodi erectionis primogenituræ, videns primogenitum admittere secundogenitum ad condominium, & æquale Ius, credere potuit, vel dictam primogenituram ex defectu potestatis, seù inualiditatis assensus non subsistere, vel primogenitum suo Iuri, & fauori renuntiare voluisse.

Et quamuis in quibusdam motiuis insinuaretur, primogenitum credere à quocumque præiudicio se præseruasse per quasdam clausulas præseruatiuas in eodem Instrumento adiectas, per quas
9 salua remanere Iura consentientis, cæteris allegatis, habetur apud *Pereg. de fideic. art. 40. num. 70., Fusar. dict. q. 560. num. 29., Rosenthal. dicto cap. 9. conclus. 18. num. 7., & in glos. littera F.*, nihilominus non videbatur tutum fundamentum in ordine ad emptorem, sed benè in ordine ad dictum fratrem secundo genitum, pro iure contrà eum competenti pro reintegratione, & nè per dictam coæqualem admissionem ad vendendum, censeretur sibi in Iure primogenituræ præiudicasse; Clausulæ siquidem præseruatiuę intelliguntur semper compatibilitèr, ac ità, & taliter quod non resultet contradictio, seù subitanea cor-
10 rectio., & sic in alijs quàm in expressis, *Oldrad. conf. 330. in fine, Honded. conf. 86. nu. 47. lib. 2. Barbos. claus. 157. num. 5. cum seqq., Seraph. dec. 1445. numero 4. Buratt. & adden. decis. 193. 375. & 541. dec. 440. numero 11. par. 4. rec. tom. 2.*

Stant enim benè simul, contrahen-
11 tem sibi præiudicare quoad tertium, & tamen eius Iura, salua, & illæsa remanere quoàd eum, pro quo contraxit, vt habemus in materia fideicommissaria, quod per consensum præstitum à vocato alienationi factæ per grauatum, tutus est quidem emptor, non tamen renunciatum censetur fideicommisso, neque alienans liberatus à pretij restitutione, eiusdemque fideicommissi reintegratione, ad *tex. in l. item veniunt §. hæc aduersus ff. de petit. hæred. cum concord. deductis per Fusar. de fideicommissis q. 627. num. 54. Merlin. dec. 831. Rota in Bonon. fideicommissi de Luparis 12. Decembris 1659. & 4. Iunij 1660. coràm Meltio*, de qua causa habetur actum in sua materia *sub tit. de fideicommissis*, vbi latius de huiusmodi conclusione, Vt pariter habemus de muliere vnà cũ Viro vendente fundum dotalem, seù consentiente eidem viro vendenti rem suam, vel de fideiussore se obligante tanquam correum, ac principaliter, & insolidum, siuè de accommodante fundum censitũ ac patiente per alterum super eo censum imponi, cum similibus.

Motiuabatur ex parte dicti primogeniti, de surreptione, & inualiditate assensus Imperialis præstiti dictæ alienationi, vnde propterea ex pluribus Regnicolarum auctoritatibus copiosè collectis, inferebatur, etiam ipsimet alienanti licitum esse contrauenire; Surreptio autẽ dupliciter deducebatur, primò quia facta erat mentio fideicõmissi per maiores super isto Castro ordinati, non autem primogenituræ, quasi quod ob huiusmodi qualitatẽ, Imperator nõ cõcessisset assensum, vel difficilius, nam aliud est simplex fideicommissum, aliud vero maioratus seu primogenium, & secundò ob minus veram causam narratam quarumdam indigentiarum reuera non subsistentiũ, vnde propterea inferebatur ad nullitatem huiusmodi derogationum, quæ ex
12 minus vera causa, seù aliàs surreptitiè obtinentur, vt cæteris plenè collectis, quos multiplicium allegationum amator de facili ibi videre, atque exindè iuxtà

modernum stylum transcribere potest, habetur *apud Salgad. in Labyrint. par. 1. cap. 37. cum sequen., & per Rotam dec. 325. & 363. par. 10. rec. Firmana fideicommissi 31. Ianuarij, & 20. Iunij 1653. Peutingero, & 18. Maij 1657. Priolo.*

Verùm de isto quoque fundamento dubitabam, siquidem, aut dictus assensus considerandus venit tanquam requisitus ad validandam, & informandam feudi alienationem aliàs prohibitam *ex Cap. Imperialem de probib. feudi alienat. per Feder.*, & hæc inspectio non intrabat, cum hoc feudum ab eodem Impera-
13 tore pœnes predecessores effectum esset francum; & alienabile, ideoquè, ità præstitus fuit assensus generalis, siue ita feudum omninò impropriatum fuit, itaùt feudorum legibus non subiaceat, neque regulandum sit iuxta ea, quæ habentur in *Mantuana feudi* super puncto successionis & *in Massanen. Castrorum, & in alijs hoc eod. tit.*, potissimè stante declaratione aulici Consilij eiusdem Imperatoris occasione defectæ lineæ masculinæ in altera huius feudi portione, superstite fœmina ex vltimo masculo.

Cũ enim isti agnati prætenderent iux-
14 ta leges feudales, ipsis quamuis remotioribus, dicta fœmina proximiori exclusa, successionem debitam esse, contrarium decisum fuit, ex dicta ratione omnimodæ impropriationis feudi, iuxtà casum præcisum, de quo *in dicta Mantuana*, ideoque cum assensus prędictus in ordine ad naturam feudi necessarius non esset, sed obtentus ad superabundantem cautelam, eius defectus non attenditur, nisi quoties constaret, partes illum desiderasse, tanquam conditionem potius, quàm tanquam solemnitatem, vt ità distinguendo habetur in eadem proximè allegata *Mantuana feudi super pun-*
15 *cto primogenituræ*, & est generalis propositio, vt in ijs facultatibus, & licentijs, que non necessariæ; obtinentur solùm ad superabundantem cautelam, non curentur huiusmodi defectus *ad not. in l. testamentum C. de testamen., Gabr. consil. 92. num. 7. lib. 1., Ciriac. controuer. 328. n. 27. Rot. dec. 173. num. 11. & seqq. par. 7. recent., & frequenter.*

Si verò dictus assensus consideratur, vt verius considerandus est, tanquam derogatio alterius obstaculi resultantis à primogenitura erecta per maiores vt suprà, & tunc præsuppositiua iuxtà hodiè communem, & receptam opinionem
16 potestate Principis derogandi fideicõmissis, & primogenituris, vt quidquid de illa aliqui dubitauerint *apud Peregr. de fideic. art. 24. num. 44., & art. 52. num. 153.* pluries deductum habetur *hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*, per quam huiusmodi derogatio generaliter inducta est, prout tanquam absoluta potestas supponitur apud *Salgad.*, & collectos apud eum, & in Rotæ decisionibus suprà allegatis super huius derogationis inualiditate ob surreptionem, & falsam causam.

Quatenus pertinet ad voluntatem, ad quam huiusmodi quæstiones hodiè restringuntur, prorsus leue mihi videbatur primum fundamentum deductum ex omissa qualitate primogenituræ, ac narratiua fideicommissi in genere, tum quia illud enunciatum erat cum mentione præcisa diei, & anni eius ordinationis, tum etiam quia, vt habetur plenè
17 examinatum *in Bonon. primogenituræ de Luparis sub tit. de fideicommissis* in Italia, alijsque regionibus extrà Hispaniam, nulla videtur adesse differentia inter primogenituras, aliaque fideicommissa, nullaque concurrit specialis qualitas seù priuilegium, nisi circa ordinem succedendi, quod scilicet fideicommissum defertur omnibus ęqualis gradus eiusdem generis vocati, primogenitura verò non nisi primogenito, in reliquis autem est fideicommissum; Ea verò, quæ habentur per Hispanos circa illorũ primogeniorum, & maioratuũ priuilegia, & qualitates speciali mentione dignas, proueniunt, vel ex illis Iuribus municipalibus, vel ex speciali qualitate, quia illa primogenia cum regia auctoritate vt plurimũ eriguntur, atque annexam habent quãdam Iurisdictionem, & pręeminentiam, itaut ibi faciant eam figuram, quam in Italia, in Germania, & alibi faciunt feuda, & Baronię, vnde ponderant ijdem Molina, & cæteri, Religiosos fideicommissorum de iure communi aliàs capaces, ob dictam annexam administrationem esse illorum maioratuum, & primogeniorum incapaces, cum alijs differentijs, & ponderationibus deductis *in dicta Bonon. primogenituræ de Luparis* occasio-

casione disputandi articulum, àn ea, quæ per Hispanos communitèr firmantur de
18 primogenitura non remanente in suspenso, nequè temporis momento vacante, procedant in primogenituris Italiæ aliarumque regionum extrà Hispaniam, & firmatur omnindò veriorem esse negatiuam.

Satis verò considerabile erat alterum fundamentum, falsæ, ac ineptæ causæ, cuius ratione admittebam tanquam ab-
19 solutum, iuxtà superius allegatas auctoritates, derogationem remanere inualidam; verùm aduertebam hoc motiuum suffragari posse filijs, & successoribus ipsorum alienantium iure proprio, & ab eis independenter venientium, non autem ipsismet, vel quia concessa est fideicommissarijs de Iure (vbi specialis prohibitio non accedit) facultas alienandi, eorum vita seù iure durante, ex collectis *per Fusar. de subst. q. 525. num. 17., & 527. num. 5. Rot. decis. 328. nu. 27. par. 10. rec. vbi concordantes ad satietatem*, ideoque donec ipsi viuunt, vel eorum alter, alienatio fauore emptoris substinetur; Vel quia vbi etiam ratione nullitatis concederetur venire aduersùs factum proprium, in ordine ad ipsum corpus feudi recuperandum, non tamen exinde resultat exemptio à restitutione pretij, ac à damnis, & interesse, tum ob promissionem euictionis, tum etiam quia nullitas resultabat ab ipsius venditoris
20 culpa, & mendacio, vt vltrà generalia, in specialibus terminis Feudatarij reuocantis alienationem feudi ex defectu assensus, plenè deductum habetur apud *Hodiern. controu. 26. num. 57. & seqq.* & in fortioribus terminis Ecclesiæ vel minoris retractantis alienationem ex defectu causæ, & solemnitatis inualidam, habemus, quod licet non teneantur ad damna, & interesse, tenentur tamen ad restituendũ pretiũ acceptum, vel saltèm quantũ in eius vtilitatem versum est. *Duran. dec. 256. n. 5. & seqq. Roias decis. 227.*
21 *& in alijs plene collectis per Add. ad dec. 444. num. 59. & seqq. p. 4. rec. tom. 2.*, ideoque nil suffragabatur posse vendicari pretium, si aderat obligatio euictionis.

Neque obseruabam intrare auctoritates Regnicolarum, quibus motiuantes innitebantur, tum quia facultas reuocandi alienationem competens eidem alienanti ex defectu assensus, procedit ibi magis de plano ob expressam, ac litteralem legem particularem contentam in Constitutione incipien., *Constitutionem diuæ memoriæ*, tum etiam quia, ea quoque attenta, de iure intrare deberet obligatio ad damna, & interesse, sed ibi non intrat ex quodam stylo, & vsu, vt
22 aduertitur *apud Hodiern. dicta controu. 26.* adhuc tamen restituitur pretium vnà cum interesse, & repetitur feudum vnà cum fructibus, iuxtà ea quæ in casu conuerso emptoris reuocantis contractum, ac restituentis fructus, petentis tamen interesse pretij soluti, habentur *in Boianen. hoc eod. tit.* Potissimè quia, vt suprà consideratum est, dum agitur de primogenitura ex sola priuata dispositione resultante, nil prohibere videtur, quin eiusdem primogenituræ possessor suo Iuri, suæque prærogatiuæ renunciando, ad-
23 mittat secundogenitum ad coæquale dominium, & successionem, vt in proposito primogeniti sui iuri renunciantis habetur *in Romana legitimæ hoc tit.*, & habemus etiam in masculis admittentibus fœminas ad coequalem successionem statutaria exclusione non obstante, cum similibus, quia est fauor principaliter priuatus, quo potest quis nolle vti.

Tunc autem obseruabam concedendam non esse huiusmodi facultatem primogenito agnoscenti successionem feudi, quando ex lege Inuestituræ ageretur de feudo indiuiduo, puta ratione dignitatis, siuè quia feuda essent Iuris Francorum, prout sunt in vtriusque Siciliæ Regnis, cum tunc diuisio tanquam species prohibitæ alienationis resultaret, & quia nullum Ius, nullaque seruitus vel hypotheca, quæ respiciat ipsum corpus feudi sine assensu constitui potest, aliudque non conceditur nisi facultas admittendi ad participationem fructuum seù eorum commoditatem, vt quid nudi facti, quando feudi substantiam non percutiat *vt in Romana seù Status Ecclesiastici infeudationum*, & in alijs frequenter *hoc tit.* secus autem vbi de huiusmodi primogenituris, accidentaliter, & priuata auctoritate erectis in huiusmodi feudis, vel vt suprà impropriatis, & alienabilibus redactis penè adinstar allodialiũ, vel de sui natura diuiduis ad formam

Iuris

Iuris Longobardorum, quia tunc nil videtur obstare, quod id prohibeat quoad ipsum admittentem, secus autē quoad primogenitum successorem iure proprio independenter venientem.

FERETRANA SERVITIORVM.
PRO
COMMVNITATE, ET HOMINIBVS OPPIDI SANCTÆ AGATÆ EIVSQVE CASTRORVM.
CVM
CAMERA APOSTOLICA.

Casus in parte resolutus pro Vasallis.

Deuoluto feudo, an ea seruitia, munera, commoditates, & emolumenta, quæ Vasalli præstabant Feudatario, præstari debeant Cameræ, seù Domino directo.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Angariæ, & perangariæ in Feudatarijs, & Dominis inferioribus prohibitæ, quià de regalibus.*
3 *Et si de facto adsint, præsumuntur, vel ex concessione, vel facultatiua beneuolentia.*
4 *Quæ adminicula in proposito suffragentur pro iustificanda eorum possessione & excludenda dicta mala præsumtione.*
5 *Sola possessio absque titulo saltem colorato in his materijs non sufficit.*
6 *Seruitia, vel munera præstita Domino à subditis, àn censeatur iure dominicali, vel intuitu personali.*
7 *Consuetudo locorum adiacentium pro interpretatione attendenda est.*

DISC. LI.

1 CVM Fregosij, aliàs in Republica Ianuēsi potentissimi, ex causis apud Hystoricos satis notis, à Patria exulare, atquè à summis diuitijs, ad extremam penè paupertatem redacti, in eorum feudo Sanctæ Agatæ in Statu Ecclesiastico se recipere coacti essent, illi beneuoli, & obsequentes Vasalli, paleas, ligna, aliaque ad victū necessaria cum eorum animalibus gratis asportare consueuerunt; Deuoluto autèm feudo per lineæ extinctionem, Ministri, seù Appaltatores Camerales cogere cœperunt Vasallos ad eamdem asportationem lignorum, palearum, aliarumque rerum; Sed Iura Communitatis, & Vasallorum tuendo, indebitas dixi molestias, ideòque per Superiores in forma extraiudiciali prohiberi obtinui, quia de iure cautum non est, Subditos, & Vasallos ergà Dominū directum, vel vtilem, ad huiusmodi onera teneri, cum potiùs angariæ, & perangariæ, tanquàm de regalibus in Dominis inferioribus sint prohibitæ ad *text. in cap. 1., quæ sint regalia cum alijs deductis in Sabinen. Status Montis Libretti hoc eod. tit.*

2 Et licèt Subditi, huiusmodi seruitia præfatis Dominis pręstare soliti fuerint, ex hoc tamèn non infertur ad obligationem coactiuam in futurum, nisi priuilegium, legitima conuentio, seù immemorabilis consuetudo accedat, præsumuntur enim aliàs præstita, vel per metum, & concussionem (quod tamèn in Statu Ecclesiastico non præsumitur, ex deductis *in dicta Sabinen. Status Montis Libretti*), seù verius ex facultate, & beneuolentia, per quam, nec præscriptio, nec possessio manutenibilis inducitur *Gabr. de præscriptionibus conclus.* 10. *Buratt., & adden. decis.* 312. *adden. ad Gregor. dec.* 162., & in his terminis seruitiorum *Galeota lib. 2. controu. 42. nu. 1. & per tot. Capoblanc. de Baronibus pragmat. 1. num. 214. cum seqq., & nu. 339. & pragmat. 11. num. 219. cum seqq. Rouit. in pragmat. 16. de Baronibus num. 2. & 3. Rosenthal. de feudis cap. 12. conclus. 12. num. 26.*

3 Maximè quia non docebatur de aliqua coactione, Vasallis recusantibus, facta cum subsequuta acquiescentia, & paritione, quo casu in Satu Ecclesiastico, (vbi cessat præsumptio violentiæ, & concussionis de facto) probabilius dixi *in dicta Sabinen. Status*, manutentionem Domino competere, nec aliqua concurrebant adminicula suadentia, quod huiusmodi seruitia Domino debita essent,

4 quia

quia nempè inter introitus, & emolumenta feudi descripta essent, siuè quod in feudi pretio, & valore de illis ratio habita fuisset (proùt fuit *in dicta Sabinen.*), quod in specie consideratur per *Capoblanc.* ità se declarantem *vol.* 2. *c.* 4. & melius *cap.* 6. *per tot.*, vbi in specie *num.* 11. de paleis, & benè *Apont. cons.* 97. *num.* 26. *vol.* 1., vbi quod sola pos-
5 sessio absque aliquo titulo saltem colorato, siuè absquè adminiculis non sufficit, ideòq; facti circumstantiæ omninò suadent, id sequutum esse ex actibus facultatiuis, & ex beneuolentia, commiserationis etiàm motiuum habente, ergà illorum Dominorum personas, eo modo, quo passim videmus, Episcopis alijsque Superioribus beneuolis, per Clericos aliosque Subditos, munera, & seruitia præstari, quæ tamen, vel à Successoribus non ità gratis, vel Sede Vacante per Vicarios Capitulares, seù Oeconomos
6 exigi non possunt; Vbi etenim dubitatur, àn Dominus iure suo personali, vel iure feudi aliqua possederit, vel quæsierit, ad præsumptiones, coniecturas, & verisimilitudines recurrendum esse, alijs allegatis admonet *Rosenthal. de feud. c.* 10. *conclus.* 44. *n.* 7.

Clariora hæc reddi dicebam ex consuetudine locorum adiacentium Status Vrbini, vbi ex beneuolentia Subditorũ ergà Ruuereos, multa præstabantur seruitia, & munerà, à quorum exactione, deuoluto Statu, Camera Apostolica, eiusque Officiales abstinuerunt, illis solùm retentis, quæ ex probationibus, vel adminiculis constabat, ex obligatione, &
7 Iure feudi præstita fuisse, consuetudo autèm locorum adiacentium, & vicinorum tanquàm obseruantia interpretatiua satis attendenda venit, vt alijs allegatis *Rota in Forosempronien., seù Eugubin. emphyteusis* 16. *Iunij* 1636. *coràm Coccino post Paitell. decis.* 19. *num.* 30. *&* 32.

FARFEN. BONORVM

PRO

VNIVERSITATE OPPIDORVM, ET INCOLARVM ABBATIÆ FARFEN.

CVM

ABBATE, SEV CARDINALI COMMENDATARIO.

Causa pendet in Rota.

Annus, & dies à Iure feudorum præscriptus ad petendam renouationem Inuestituræ, àn & quandò possit per Dominum abbreuiari, & quid in emphyteusi, Et de natura concessionum Abbatiæ Farfen.

SVMMARIVM.

1 *De qualitate concessionum Abbatiæ*
2 *Farfen.*
2 *Renouatio feudi infrà quantum tempus petenda sit, & àn Dominus possit abbreuiare annum, & diem.*
3 *Bona dictæ Abbatiæ ex consuetudine sunt in commercio adinstàr allodialium,*
4 *Dictæ concessiones sunt potiùs emphyteuticæ quàm feudales.*
5 *Leges feudales, àn seruandæ in materia emphyteutica, & àn à feudo ad emphyteusim valeat argumentum.*
6 *Terminus petendi renouationem in feudis, àn procedat in emphyteusi.*
7 *Dominus nec volens potest ista bona pro se retinere, sed tenetur renouare.*
8 *Agnatus vel proximior, cui debetur renouatio, quale Ius, vel qualem actionem habeat.*

DISC. LII.

OMNIA bona, quæ possidentur per Incolas 26. Oppidorum, & locorum existentium intrà limites Abbatiæ Farfen., siuè ex eo, quod ijdem illorum possessores, ob continuos bellorum motus ea dederint sub dominio Ecclesiæ in

pro

protectionem, vt est probabilius, siuè quod Abbas antiquus Dominus ea con-
1 cesserit nouis habitatoribus, sunt sub dictæ Abbatiæ directo dominio, sub quodam satis tenui Canone concedi solita in forma pacti, & prouidentiæ ad tertiam generationem *pro se, filijs, & nepotibus*, cùm iuramento fidelitatis, & sub quibusdam prohibitionibus non alienandi in non Subditos Abbatiæ; Et per antiqua Statuta, ità sempèr obseruata, non potest Ecclesia in casu deuolutionis ea pro se retinere, sed alijs concedere, seù renouare tenetur, soluto tamèn quodam Laudemio, ad rationem decem, vel respectiuè quinque pro centenario, quam tamèn summam consuetudo ad minorem reduxit; Et quamuis formula Inuestituræ sit pacti, & prouidentiæ, eadem tamen consuetudo, ex commercij forsàn necessitate resultans, induxit, huiusmodi bona, Inuestitura durante, redacta esse adinstàr allodialiū liberæ dispositionis, ac censeri hæreditaria, itaùt etiam in hæreditate remanere dicatur ius petendi renouationem, vt constat apud *Peniam decis.* 1221. *apud Buratt. dec.* 87., & in alijs, de quibus infrà, & in alia *Farfen. sub tit. de emphyteusi*.

Cùm autem obseruantia dederit, Abbatem pro renouationibus concedendis expectasse proximiores, vel alios, ad quos post finitam tertiam generationem, ius illam petendi pertinet, per annum, & diem, adinstàr eorum, quæ in feudalibus renouationibus disposita sunt *in cap.* 1. *§.* 1., *& §. est, & alia quæ fuit prima causa benef. amitten.*, modernus verò Abbatiæ Cardinalis Commendatarius prætenderet sibi competere ius abbreuiandi dictum terminum, se opponentibus Vniuersitatibus, introducta fuit causa in Rota *coram Cerro*, & assumpta disputatione.

Ex parte Abbatis dicebatur, huiusmodi bona non esse emphyteutica, seu feudalia, iuxtà feudales consuetudines regulanda, stante iuramento fidelitatis, àc etiàm obligatione, ad formam antiquorum statutorum, militandi, & præstandi personaliter seruitium in Exercitu Abbatis, quandò occasione belli ab eo cōuocari contingat, vndè propterea feudalitatis requisita concurrebant, potissimè consistentia in iuramento fidelitatis, & seruitio personali Domino præstando in bello, consequēter de plano intrare dispositionē *tex. in d. c.* 1. *§.* 1. *& §. est & alia, quæ fuit prima causa benef. amitt.*, vbi
2 clarè habetur, Dominum abbreuiare nō posse terminum anni & diei feudatario renouationem petere debenti, Inuestitura adhùc durante, secùs autèm vbi finita Inuestitura, & deuolutione sequuta, agitur de noua concessione ex integro faciēda, potiùs proximioribus antiqui feudatarij, quàm extraneis, iuxtà receptam æquitatem quæ originalitèr tribuitur *gl. & Bart. in l.* 1. *ff. de aqua quotid. & æstiua*, & cum hac distinctione passim pertranseunt feudistę, *vt per Isern., Aluarot. & alios, de quibus Rosenthal. c.* 6. *conclus.* 30. *n.* 30. *& in glos. lit. B. & concl.* 43., 44., *&* 57. *Schrader. p.* 6. *c.* 2. *n.* 2. *Larata theatr. feud. tom.* 1. *p.* 4. *dilucid.* 30. *Caldas. de renou. emphyt. lib.* 1. *q.* 11. *Apont. decis.* 1. *n.* 8. *Giurba de success. feud. §.* 1. *glos.* 14. *num.* 45.; Vndè cū præsens cōtrouersia esset de renouatione concedenda post finitam Inuestituram, factumque casum deuolutionis, ex capite lineæ seù generationis finitę, liberum dicebatur esse Domino directo, ad formam dicti textus, terminum abbreuiare, eoque elapso, & proximiore non curante, nouam concessionē personis ei benè visis facere.

Econuerso prò dictorum locorum, & Incolarum Vniuersitate scribens, distinctionem prædictam, vtpotè in suis terminis veram & receptam non impugnādo, eius tamen applicationem constantèr negabam, quia feudales termini, nec à longè in casu intrabant, cum huiusmodi bona, adinstàr allodialium, ex consuetudine effecta quodammodò essent de omnimodo dominio possidentium, itaut non solùm Inuestitura durante, essent in libero commercio & dispositione, sub sola obligatione obtinendi per eum, in
3 quem facta esset alienatio, renouationem ad effectum obtinendi laudemium seù intraturam, in quo solùm Ius Abbatis in casu renouationis residere in effectu videtur ex deductis apud *Peniam dec.* 1221. *Buratt. dec.* 87. *& dec.* 86. *par.* 5. *recent.*; Sed etiàm finita Inuestitura, adinstàr aliorum allodialium remanent in hæreditate, & bonis vltimi morientis affecta Creditoribus, alijsque nexibus hæreditarijs,

rijs, cum solo onere petendi renouationem, & soluendi pro ea laudemium Abbati supèr omnia credita priuilegiatum, vt explicando magis, quàm impugnando *dictã decisionem 86. par. 6. rec.* deduxi in dicta *alia Farfen. pro eadem Vniuersitate sub tit. de emphyteusi*, & iuxtà quam declarationem prodijt *de anno 1658. decretum* à Congregatione particulari plurium Prælatorum per Papam adhoc deputata.

Hinc proindè, inanem dicebam inspectionem, àn versaremur in feudo magis quàm in emphyteusi, vel econtrà; Et àn quæ in iure feudorum habentur supèr huiusmodi renouationis termino, procedant etiàm in emphyteusi, quia non eramus, neque in feudo, neque in emphyteusi, sed vtraque specie corrupta & impropriata, dicebam esse in casu mixto, àc tertia specie, præter Inuestituræ formam, àc iuris cõmunis vel feudalis dispositionem, constituta per consuetudinem, quæ proindè totum facit, àc solùm spectari debet; Vndè cum consuetudo induxerit, ad huiusmodi renouationẽ cum solutione laudemij, successores cogi non consueuisse, nisi lapso anno, illa in omnibus erat attendenda, cum in iure non dubitetur, consuetudinem iuri scripto præualere, multò magis iuri feudorum, quod in effectu aliud non continet, nisi Ius consuetudinarium.

4 Prescindendo siquidèm à consuetudine, huiusmodi bonorum concessiones, emphyteuticæ magis quàm feudales omninò censendæ venirent, prout tales perpetuò iudicauit Rota, vt habetur apùd *Peniam decis. 1192. & 1221. Buratt. dec. 87. Roias dec. 313., 321., & 339. dec. 86. par. 5. rec. 317. par. 9. Farfen. Bonorum 27. Nouembris 1648. & 23. Martij 1661. Cerro*, quarum prima est *261. p. 10. rec.*

Neque aliquam subsistentiam habebat feudalitatis argumentum ductum ab antiquis Statutis, mandantibus fidelitatis iuramentum, àc obligationem seruiẽdi Domino in Exercitu, dum bellum parat, & in quo argumento maximum constituebatur fundamentũ perscribẽtes pro Abbate, quià exercitus, & belli terminos, etiàm in Baronibus, & Domicellis habentibus merum & mixtum Imperium cum temporali Iurisdictione, & gladij potestate, intèr fabulas hodiè reponi posse videtur, cum non nisi ad Papam in Statu Ecclesiastico tam immediato quàm mediato proximo iuxta distinctionem mediati proximi, & remoti, de qua in *Ciuitatis Castelli hoc eodem tit.* Ius indicendi bellum & parandi exercitum spectet, multò minus ad Abbatem à Sixto V. temporali Iurisdictione denudatum, ea lege adiecta, vt istorum Oppidorum vel locorum Incolę, non Abbatis vel Abbatiæ, sed Sedis Apostolicæ immediati Vasalli censeri deberent.

5 Et nihilominùs, licèt Aduocati more dicerem, leges feudales in emphyteutica materia attendendas non esse, nisi tribus concurrentibus, primò nempè, quod non obstet Ius commune, secundo, quod eadem ratio in omnibus absque aliqua disparitate militet, & tertiò quod Ius feudale fundatum sit in iusta & naturali ratione, vt benè ex *Corbul. Bursatt. & alijs Rosenthal. de feud. c. 1. conclus. 10. num. 6.* & melius *in glos. ibidem lit. F.*

6 Veritate tamèn inspecta credebam; vtroque casu pariformitèr idem dicendum esse, cum à iure feudorũ, & adinstar deducatur terminus anni & diei ad renouationem petendam inuestitura durante, etiàm in emphyteusi, vt constat *ex decis. 756. n. 3. & per tot. par. 4. diuers.* atque pariformiter istos terminos parificant, *Caldas. de renouat. emphyteutica lib. 1. q. 11. n. 2. & 3. Fulgin. de emphyt. tit. de renouat. quæst. 1. n. 18. Rot. dec. 46. n. 32. p. 10. rec. & dicta Farfen. 23. Mar. 1661. Cerro*; ideòquè solidum fundamentum in huiusmodi differentia constitui non posse in Congressibus dicebam, sed potius in altero iàm dicto, quod neque sumus in feudo, neque in emphyteusi, sed vel in allodio habẽte solùm hoc onus tanquàm speciem seruitutis, vel in casu mixto, seù quadam tertia specie per consuetudinem constituta, in qua ipsa consuetudo, prout hucusquè seruata fuit, in futurum seruari deberet *Penia dec. 1221. num. 1. cum alijs supra alleg.*

7 Prætereà vbi etiàm cum terminis feudalibus procedendum esset, retentaque superius tradita distinctione in abstracto vera, fallaciam tamen actoris consistere dicebam in eius applicatione cum in prima potiùs quàm secunda eiusdem distinctionis parte versaremur, quoniã finita etiàm tertia generatione, stante

dicta qualitate per consuetudinem inducta, per quam huiusmodi bona, adinstàr allodialium in vltimi morientis hæreditate remanere dicuntur creditoribus affecta, ità & talitèr, quod Dominus directus neq. volens possit pro se retinere, sed inuitus cogatur renouationem vltimi morientis hæredi concedere; Sequitur, non versari in terminis veræ, & formalis deuolutionis, per quam sequi dicatur consolidatio vtilis dominij cum directo, & vnio possessionis naturalis cum ciuili, itaùt omnia sint penès Dominum, vt in secunda distinctionis parte communitèr per feudistas ponderatur, vndè propterea cessat ratio differentiæ.

Longam siquidèm obseruabam esse
8 differentiam, intèr casum illius renouationis, quæ sequuta vera & formali deuolutione, debita est proximiori agnato per Dominum alios inuestire volentem, iuxtà æquitatem deriuatam à traditione *Bartoli in l.p.ff. de aqua quotidiana & æstiua*, & casum, de quo agitur: in primo enim proximior nullum in feudo vel emphyteusi habere dicitur Ius formatū, neque in re, nequè ad rem, nullaque ei competit actio realis, sed solùm facultas implorandi Iudicis officium, vt ex dicta æquitate sibi prælationem concedat, ex deductis in dicta *dec.46.p.10. decis.17., num.9.*, 166. & 230. *par.11.* in qua *dec.17.* in specie firmatur non posse proximiorem sub huiusmodi renouationis prætextu bona deuoluta interim retinere, sed non sic est in isto casu, quia stante expressa dispositione Statuti, ac etiàm consuetudine præcisam renouationem demandantibus, atque ad formam seù interpretationem decreti emanati de anno 1658., continuantibus bonis adinstàr allodialium in vltimi morientis hæreditate, idcircò pro huiusmodi renouatione rectè competere dicitur, non simplex æquitatiuum Iudicis officium, sed actio, seù formalis retentio; Vndè illa intèr vnum & alterum casum differentia esse videtur, quod in primo negligentia seù culpa agnati non accipientis renouationem post monitionem Domini, repellit solùm ab assecutione Iuris quærendi, itaùt dici non valeat formale præiudiciū habens speciem pœnæ, in secundo autèm importare dicatur pœnam, àc amissionē Iuris iàm quæsiti, & actu competentis quod in hæreditate èsse dicitur.

Aliam itèm ponderabam differentiā, quod primò casu agi dicitur de solo præiudicio proximioris agnati non petentis, in secundò autèm agitur de præiudicio Creditorum, àc aliorum Ius habentium in hæreditate vltimi morientis, quibus proindè hęredum negligentia, fortè aliquandò etiam collusiua, præiudicare non debet, maximè quià creditores, alijque interessati solent esse absentes, non habentes proindè notitiam de illis monitionibus, quæ per Edictum à Domino fieri solent in ipso loco, in quo bona sita sunt, atque stante dicto iure certo remanso in hæreditate, omninò videtur, casum esse regulandum iuxtà secundam potiùs, quàm primam partem distinctionis, ideoquè tempus à lege præfinitum, & cuius beneficio creditores vel alij interessati acquiescunt, non videtur posse abbreuiari; Causa bis proposita non fuit resoluta, & pendet, sed reflectendo ad ueritatem, prò hac parte mihi videbatur probabilius respondendū esse, eamdemq. veritatem fortè agnitam esse à dicto Cardinali commendatario comprobare videtur acquiescentia.

MANTVANA SVCCESSIONIS
PRO
EPISCOPO,
CVM
MARCHIONISSA MVNDINA.

Casus decisus per Rotam pro Episcopo.

De Capacitate fœminarum in successione feudorum Ecclesiæ Mantuanæ, & de diuersis illius inuestituræ formulis.

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*
2 *In feudis etiam Ecclesiasticis fœminæ regu-*

regulariter non succedunt.
3 *Fallit ex consuetudine, quæ dicitur contrà Ius.*
4 *Consuetudo probanda est ab allegante.*
5 *Doctorum assertionibus, àn sit deferendum circà consuetudines, vel stylos.*
6 *Consuetudo iudicandi inducitur per binā Iudicaturam.*
7 *Modernæ, & aliæ Inuestituræ regulandæ sunt ab antiqua, & prima.*
8 *In rebus concedi solitis non requiruntur solemnitates, dummodò solitum non alteretur.*
9 *De feudo emptitio.*
10 *De varia intelligentia eiusdem formulæ inuestituræ.*

DISC. LIII.

1 MPTA de anno 1584. per Anselmum, & Ludouicum de Mundinis, ab illis de Gonzaghis tenuta Longherolæ, quæ à venditoribus habebatur in feudum ab Episcopo Mantuano, atquè obtenta ab isto per emptores noua Inuestitura, *pro se eorumque hæredibus ex eis legitimè descendentibus*, dictaque Inuestitura in personis successorum sanguinis plurièS renouata, relatiuè ad antiquam, vsquè ad Carolum vltimum huius prosapiæ masculum, hic de anno 1648. nouam obtinuit Inuestituram insimul cum quibusdam alijs bonis, de eiusdem Ecclesiæ dominio, à maioribus possessis, *pro se, eiusque hæredibus ex eo legitimè descendentibus etiàm vtriusque sexus*; Vndè isto mortuo de anno 1656. absquè prole, superstite Marchionissa Anna Maria de Mundinis Sorore, & prætendente Sindico mensæ Episcopalis, ob defectum masculorum, factum esse locum deuolutioni, prodijt in prima instantia sententia mensæ fauorabilis, à qua introducta per appellationem causa in Rota coràm Emerix, per dictæ mensæ defensores inconsideratè assumptum fuit opus probandi huius Ecclesiæ consuetudinem, quod scilicet vbicumq; Inuestitura concepta non est *pro hæredibus vtriusque sexus*, sed solùm *pro hæredibus legitimè descendentibus*, soli masculi succedant, fœminis vtpotè incapacibus exclusis, itaùt locus fiat deuolutioni, vndè assumpta disputatione, nùm concedenda esset remissoria, negatiua prodijt resolutio *sub die 22. Iunij 1661.*, sub fundamento improbabilitatis, quasi quod pluribus *Doctoribus* de contrario attestantibus, illa esset improbabilis.

Doctores autèm id asserentes allegabantur, *Bardellon. cons. 93. num. 19. 29. 31. 46. & seqq. Bertazol. cons. 39. nu. 7. Melius allegat. 18. num. 26. & 27. 54. & 93. lib. 1.*, & his annectebantur *Surd. cons. 105. num. 14. Ciriac. controu. 145. num. 21.*, & cæteri dicentes huiusmodi feuda esse alienabilia, vt ex decisione desuper extensa.

Mutatis autèm defensoribus, ego & cœteri ad iura Episcopi tuenda assumpti, non laudantes consilium prædictum, assumendi onus huiusmodi probationis, idcircò super *dictæ decisionis* reuisione non insistentes, oportunum iudicauimus assumere disputationem negotij principalis cum dubio, *àn constaret de deuolutione*, eoque disputato *sub die 8. Iunij 1663.*, affirmatiua prodijt resolutio mensæ fauorabilis, vt constat ex *decisione* desupèr extensa per eumdem *Emerix*, & resolutio cum sensu veritatis credebatur iusta.

Dicebam enim scribendo, regulam
2 stare pro deuolutione, quià in feudis etiàm Ecclesiasticis, de iure fœminæ non succedunt, illæque non veniunt appellatione *legitimorum hæredum*, quorum nomen solis masculis conuenit ad *text. in cap. 1. §. quin etiàm tit. Episcopum vel Abbatem*, & in specie feudorum Ecclesiæ, antiquioribus allegatis *Peregr. cons. 22. n. 22. lib. 1. Mantic. de Tacitis lib. 23. tit. 14. n. 22. Rosenthal. cap. 7. conclus. 31. n. 4. cum seqq. Giurb. de success. feud. prælud. 6. n. 19. Buratt. d. 206. n. 2. Rouit. cons. 79. n. 24. & seqq. lib. 1.* & in specie feudorum Mantuæ *Becc. cons. 101. num. 33. & seqq.*

Est benè verum, quod ab huiusmodi regula receditur, vel ex alterata Inuesti-
3 turæ formula, vel ex consuetudine, quam regulatam ab ipsarum Regnorum natura habemus in vtriusque Siciliæ Regnis, in quibus Iuuestitura continet eamdem formulam *pro hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, sed esse consuetudinem contrà Ius obseruat in specie *Vrsinus de feud. p. 1. q. 5. artic. 6. n. 14.*

 Igi-

Igitùr dicebam non esse onus Episcopi Domini directi probandi consuetudi-
4 nem, dum fundatam habebat intentionem in dispositione Iuris, sed esse onus allegantis consuetudinem iuri contrariam, tanquàm limitationem regulæ illam probare, ad *text. in l. 1. vbi glos. & cæteri c. quæ sit longa consuetudo Mascar. de probat. concl.* 423. *Gregor. decis.* 162. *n.*1., illaque probanda est in specie, immò in indiuiduo, cum non extendatur de casu ad casum, vt in terminis feudalibus *Oldrad. cons.* 237. *n.* 3. & generaliter *Mantic. dec.* 357. *n.* 4. *Gregor. & adden. dec.* 45. *n.* 7. *&* 8. latè in *Maioricen. Canonicatus* 25. *Iunij* 1657. *Meltio.*

Nulla probatio dabatur in facto, illamque deductam ex assertionibus Doctorum, vt suprà, nullatenùs dicebam
5 attendendam; Tùm quià vbi agitur de consuetudine contra Ius in concernentibus decisoria, & rei substantiam, non statur assertionibus Doctorum, quibus deferri solùm solet in concernentibus ordinatoria, vel in ijs, quæ concernunt obseruantiam Iuris dubij *Mascar. de probat. concl.* 528. *n.* 1. *& seqq. Mantic. dec.* 357. *n.* 2. *&* 6. *dec.* 574. *n.* 17. *& seqq. p.*4. *recen. tom.*3. *dec.*101. *p.*10. *rec. n.*14.

Tum quià per Sindicum mensæ exhibebantur multiplicatæ sententiæ, & li-
6 centiæ, ostendentes contrariam obseruantiam, quæ in articulo etiàm dubio per binam iudicaturam induci dicitur *Franch. decis.*91. *n.*16. *& dec.* 722. *n.*11. *Apont. cons.* 41. *vol.*1. *latè Rouit. cons.* 18. *n.*3. *vol.*1., cum nihilominùs sufficiat per huiusmodi actus impediri contrariam consuetudinem, quæ data difformitate non datur, ex quo Dominus directus habet pro se regulam, & Iuris assistentiam.

Clarius hæc procedere dicebam, quià si Doctorum assertionibus est deferendum, *Bursatt.* Doctor Mantuanus probatissimus *cons.* 80. *n.* 21. dicit exclusionem fœminarum pro manifesta veritate ibi haberi; E conuersò autèm Doctores in contrarium ponderati non videntur attendendi, *Bertazol.* enim *cons. ciuili* 39. *n.*3. *& seqq.* expressè loquitur in casu Inuestituræ conceptæ pro *hæredibus vtriusque sexus*, quasi supponens contrarium, vbi hoc cessaret, & ageretur de nostra formula, quam in modernis Inuestituris contentam, dicit attendi non debere, vtpotè deuiantem ab antiqua concepta cum dicta latiori forma, quæ attendi debet, *Bardellon. cons.*93. non agit ad effectum deuolutionis, sed ad alium, vndè si in *Rotæ decisionibus* habemus eas non esse tales censendas, nisi in eo quod fuit principalitèr in disputatione, non in alijs quæ incidentèr dicuntur, multominùs inferre licet ab auctoritatibus consulentium, qui vt plurimum, vel ad eorum responsa ornanda, vel ad captiuandum intellectum debilium iudicantium, solida & bona motiua respuentium, fallacia verò amplectentium, multa incidentèr dicere solent minùs fundata, vt
de me ipso constat ex tot annotationibus, quæ ad veritatem habentur contrà mea motiua, tanquàm ab Aduocato causæ seruienti deducta.

In *Melij* autèm auctoritate confutanda, non multum elaborare opus fuit,
dum omnes eum agnouimus in Curia assistentem alijs Causis Mantuanis, de quibus *hoc tit.*, causæ oportunitati de facili seruientem.

Et quidèm discretiuus modus concedendi Inuestituras, etiàm eisdem Mundinis ferè eodem tempore varia feuda eiusdem Episcopatus acquirentibus, clarè istam veritatem comprobabat, quià nisi alicuius esset operationis, fatua esset hæc formularum diuersitas, nequè vltimus masculus dictæ Marchionissæ auctor, studiosè curasset illam de anno 1648. immutari, vt in terminis discretiuæ obseruant *Soccin. cons.* 9. *n.* 7. *lib.* 3. alter *Soccin. iun. cons.* 33. *n.*28. *lib.* 3. *Deçian. cons.*47. *n.*18. *lib.*3. *Molin. de primogen. lib.*3. *c.*5. *n.*55. *& cæteri.*

Et licèt replicaretur, discretiuam non remanere inanem sed operatiuam, ad effectum excludendi simultaneum concursum masculorum, & fœminarum, vbi expressè dicitur pro illis vtriusque sexus, secùs autèm vbi non exprimitur, vt tunc veniant ordine successiuo, replicatio tamen nullam habebat subsistentiam, quoniam ex iam allegatis, verior opinio est, vt non curata expressione vtriusque sexus, appellatione legitimorum hæredū, nullatenùs veniant fœminæ, solùm venientes vbi exprimitur, & tunc ordine successiuo, seù subsidiariè, ex deductis in terminis horum feudorum per *Bursatt. cons.* 63. *num.* 9 *cum seqq. Rolan. cons.*

conf. 84. *num.* 14. *& seqq. lib.* 4.

Vltrà quod in dicta immutatione, nullum ex hac parte dicebatur constitui posse fundamentum, tùm quià hæc vlti-
7 ma inuestitura relationem habet ad antiquam, à qua omnes sequentes regulari debent, vt vltrà generalia, in his præcisis terminis latè *Bertazol. dicto conf.* 39., & generalitèr *decis.* 211. *num.* 5. *&* 6. *par.* 6. *recen. &* 427. *num.* 29. *par.* 9., Tum etiàm quià renouatio facta erat à quodam Sindico mensæ huiusmodi potestatem non habente.

Quinimò vbi etiam ab ipsomet Episcopo, scientèr, & studiosè id factum es-
8 set, adhùc ineuitabilitèr obstare dicebam defectum Beneplaciti Apostolici, quod in rebus concedi solitis nō est necessarium, vbi solitum non alteratur, secùs autèm data alteratione Ecclesiæ præiudiciali, quia tunc est necessaria solemnitas, eiusque defectus totum actum vitiat, cum in hac materia, ex veriori sententia in Rota, & Curia Romana recepta, vtile per inutile vitietur *dec.* 241. *num.* 12. *par.* 4. *recen. tom.* 2. 176. *num.* 42. *& seqq. &* 367. *num.* 22. *par.* 5. 243. *num.* 14. *&* 252. *num.* 12. *par.* 7. *dec.* 444. *par.* 4. *tom.* 2. *num.* 8. *& in alijs* frequentèr.

Et nihilominùs, etiamsi hæc vltima Inuestitura esset valida, & apta ad immutandam priorem feudi naturam pro admissione fœminarum, neque suffragari poterat dictæ fœminæ, quæ non erat descendens, sed Soror Inuestititi, cui nomen descendentium conuenire non poterat.

Motiuabant scribentes pro Marchio-
9 nissa, tractari de feudo emptitio, iure allodij potiùs regulando, nullam annexam Iurisdictionem, nullumque seruitium personale habente, ideòque improprio, ex ijs quæ habentur in alia *Mantuana feudi hoc titulo*, sed facilis erat responsio, tùm quià emptio, & venditio intercesserat, non intèr Dominum directum, & Feudatarium, sed intèr vnum Feudatarium, & alterum, ob cessionem fortè melioramentorum, & commoditatis; Tùm etiàm quià emptitij qualitas rectè spectanda venit in dubio, ad regulandā concessionem simplicitèr, & indeterminatè factam, sinè quoàd significationem verbi *hæredibus* simplicitèr prolati, quià in feudis rectis, & proprijs verbum *hæres* intelligitur pro solis de sanguinē descensiuo cum qualitate masculina iuxtà feudorum naturam, in illis verò ità impropriatis, iuxtà significationem in rebus indifferentibus cadentem.

Secus autem vbi constat de partium voluntate restringendi concessionem ad illos Sanguinis, vt habemus de feudis Regnorum vtriusque Siciliæ, quæ ferè omnia sūt emptitia ab ipsomet Domino, & cum formula *pro hæredibus ex corpore*, quod idem est, àc in casu nostro, *pro hæredibus ab eo legitimè descendentibus*, & tamèn indubitatum est, cessantibus hæredibus sanguinis capacibus, ea deuolui, & quoàd comprehensionem, vel non comprehensionem fœminarum omninò verius est spectandam esse consuetudinē fortius valentem, vbi naturæ àc iuribus feudorum accedit.

Obseruantia enim in huiusmodi In-
10 uestiturarum intelligentia totum facit, vt habemus in proposito dictæ formulæ feudorū vtriusq; Siciliæ, in quibus vna, & eadem est prædicta formula *pro hæredibus ex corpore &c.* quæ tamèn in Regno Siciliæ citrà ex antiquorum sapientum intelligentia, & Tribunalium obseruantia intelligitur pro hæredibus sanguinis, habentibus tamèn aliam qualitatem hæredis rei familiaris, etiàm respectu vltimi morientis, & in altero Siciliæ vltrà, iuxta formam antiquam, quæ ibi stricta nuncupatur, eadem verba interpretata sunt pro concessione pacti, & prouidentiæ, sola qualitate Sanguinis spectata.

MAS-

MASSANEN. CASTRORVM

PRO

PRINCIPE NICOLAO LVDOVISIO,

CVM

ANNIBALE APPIANO.

Consilium pro veritate in congressu.

Clerici, & personæ Ecclesiasticæ, àn, & quandò sint capaces successionis Feudorum, & quando feudum dicatur Ecclesiasticum, vel laicale, & àn subfeudum possit esse diuersæ naturæ ab ipso feudo.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De historia super inuentione Iuris ciuilis remissiuè,*
3 *Castra prius spectantia ad vnum territorium efficiuntur de territorio alterius, qui ea acquisiuit, suaque ditioni incorporauit, & nu. 13.*
4 *Refertur votum, seù decisio causæ.*
5 *De regula feudali, quod Clerici sunt earum successionis incapaces.*
6 *Referuntur plures limitationes, de quibus singulis infrà.*
7 *An Iura feudalia inhabilitantia Clericos procedant in foro Ecclesiastico, & in feudis Ecclesiasticis.*
8 *An Cardinales succedant in feudis.*
9 *De ratione, ob quam Clerici non succedunt in feudo.*
10 *Non dedecet Clericos militare pro Papa, & Ecclesia.*
11 *De eadem ratione, de qua num. 9. circà clericorum exclusionem, & àn Iura feudalia ob præiudiciū libertatis Ecclesiasticæ sint abolita.*
12 *Feuda non fuerunt cognita de iure communi.*
13 *Excluditur qualitas feudi Ecclesiastici.*
14 *Subinfeudatus dicitur Vasallus subinfeudantis, non autèm Domini mediati.*
15 *Subfeuda feudi Ecclesiastici possunt esse laicalia, & diuerso iure censeri, vndè subfeuda Regni Neapolitani, quod est feudum Ecclesiæ, sunt de dominio Regis.*
16 *Regula textus in l. si quis conductionis de non refricanda auctori quæstione dominij procedit etiam in feudis.*
17 *An subfeudum possit esse diuersæ naturæ à feudo.*
18 *Quandò dicatur feudum francum, in quo etiam Clerici, seù aliàs incapaces succedant.*
19 *Et quid vbi cum solo seruitio reali.*
20 *Seruitium reale non tollit obligationem seruitij personalis contentam in iuramento fidelitatis.*
21 *An tolerantia incapacis in possessione feudi reddat eum capacem.*

DISC. LIV.

1 INTER illas Italiæ Ciuitates, quæ post scissum in partibus Occidentalibus Romanum Imperiū, variasque Barbarorum incursiones, in maxima rerum reuolutione libertatem sibi compararunt, præcipua fuit Pisana, quæ felicibus auspicijs quatuor, & vltrà sæculorum spatio, potentissimæ Reipublicæ figuram gessit, præsertim in maritimis, & à cuius Classe recognoscimus vsum
2 Iuris ciuilis iuxtà legalem historiam, de qua *in Neapolitana ædificij sub tit. de seruitutibus*, & obitèr quandoq; in alijs hoc eod. tit., præsertim *in Clomacen. Vallium, & in Montispelusij prælationis*. Inter alia verò Oppida, & loca per ipsam possessa erant, Plumbinum, Popolonia, Insulæ Iluæ, Planosiæ, & Montis Christi, aliaque Oppida, & Castra Plumbini Statum nunc constituentia, donec circa annum 1340. ab eius Ciuibus Andrea, & Petro de Gambacurta in seruitutem redacta, ab istis, per ea media, quæ habētur apud Historicos, ac etiam ex nostris *apud Theodor. alleg. 51.* circa annum 1393. transiuit in dominium Iacobi Appiani primi nuncupati, cuius filius, & immediatus successor Gherardus, quietis cupidus, vendita ipsa Ciuitate Pisarum Duci Mediolani, Statum Plumbini sibi reseruauit, per duo sæcula, & vltrà in eius descendentes transmissum.

Cum autèm vsque ab anno 1264. Episcopus Massanus duo diruta Castra, Vallis, & Montionis nuncupata, cum eorum tenutis, syluis, pascuis, alijsque perti-

nen-

rentijs, titulo permutationis cum quodam palatio alijsque bonis, & summa pecuniaria, transtulisset in quosdã de Tudinis Ciues Massanenses, sub annua præstatione vnius marchæ auri, Gherardus prædictus circa annum 1400. titulo emptionis à præfatorum acquirentium successoribus dicta Castra acquisiuit, dictoque Statui incorporauit, eoque defuncto, ac successiue per plures manus dicto Statu obuento in Iacobum Appianum tertium, hic duos habens filios, in testamento, Iacobo primogenito reliquit totum Statum prædictum, Belisario autem secundo genito Iure legati reliquit præfata Castra, exceptis Iurisdictione, & Imperio, quæ noluit à Statu diuidi, sed ad primogenitum, & successores spectare.

Et quoniam sub dicto Iacobo quarto circa annum 1475. sub Pontificatu Sixti IV. intrà dictorum Castrorum fines detecta fuit vena aluminis, hinc orta est controuersia cum Camera Apostolica prætendente impedire huiusmodi venæ excauationem, vel ratione Iuris priuatiui sibi competentis ob similem venã Tulfarum, vtpotè destinatã pro Sancta Cruciata in defensionem fidei, vel ob dominium ipsius Cameræ ex iuribus Ecclesię Massanę; vnde sub Innoc. VIII. successore de anno 1490. deuentum est ad concordiam, per quam commissa causa in Rota super puncto, àn dicta vena spectaret ad Ecclesiam Massanam, vel ad Appianos, conuentum est, vt per annos 12. per istos abstinerêtur ab excauatione sub recompensã interim annuæ præstationis Ducator. bis mille per Cameram eis soluẽdorum, & de qua concordia habetur *apud Dec. cons.* 407. *n.* 7. *Menoch. cons.* 147. *nu.* 18. *Decian. cons.* 40. *n.* 42. *lib.* 4. Cumque de anno 1501. sub Alexandro VI. Dux Valentinus Borgia dictum Statum, cum Appianorum expulsione, occupasset, fertur istum prosequendo causã in Rota, vnius anni spatio tres conformes obtinuisse, declarantes nullum Ius dictæ Ecclesiæ & Camerę Apostolicæ in dictis Castris & vena respectiuè competere, quarum sententiarum simplex informis copia circumfertur, & paulo post dictus Iacobus IV. amicorum ac Vasallorum ope, Valentino expulso Statum recuperando, vt in futurum ab huiusmodi casibus magis tutus redderetur, se dedit protectioni Maximiliani tunc Romanorum Regis, à quo de anno 1502. recognoscendo dictum Statum in feudum *pro se, suisque liberis & descendentibus masculis*, Inuestituram accepit, in meliorem formam redactam de anno 1509., quando cum prudenti consilio iudicatum fuit eam accipere ab eodem Maximiliano iam Imperatore, in quarum vtraque, inter eiusdem Status Oppida & loca, enunciantur ista Castra Vallis & Monthionis, super quibus de anno 1540. Cardinalis Alexander Farnesius Ecclesiæ Massanæ administrator litem introduxit in Camera cõtra Ferdinandum Appianum dicti Belisarij secundogeniti filium, qui tũc à dicto Statu bannitus, dictisque Castris priuatus, in Statu Ecclesiastico morabatur.

Aliaque Iurisdictionalis controuersia, forsàn occasione banni & confiscationis dicti Ferdinandi, super eisdem Castris circa ea tempora orta est inter Plumbini dominum, & Magnum Ducem Etruriæ, prætendentem Castra prædicta esse de territorio & pertinentijs Ciuitatis Massanẽsis, vndè ad fauorẽ Domini Plũ-
3 bini scripserunt multi Insignes Italiæ I. C., probantes Castra prædicta incorporata esse Statui Plumbini, ac de eius territorio, & pertinentijs in omnibus effecta esse, vt præsertim probant *Cephal. cons.* 458. *& sequent. Decian. dict. cons.* 40. *lib.* 4. *& omnium plenius Menoch. dict. cons.* 147., probantes per huiusmodi acquisitionem & incorporationem, ea effecta esse de hac ditione noui acquirentis, & ità, vel per sententiam arbitramentalem, vel per concordiam determinatum fuit, cum subsequuto pacifico effectu.

De anno verò 1561. Sfortia Appianus dicti Ferdinandi filius, ac respectiuè prędicti Belisarij legatarij nepos, cupiens dicta Castra reædificare, ac Vasallos introducere, licentiam desupèr obtinuit à Iacobo VI. tunc Status Domino, sub illa tamèn lege, vt ea *pro se, suisque posteris masculis legitimè descendentibus* reciperet in feudum, sub iuramento fidelitatis iuxtà formam Imperialis Inuestituræ, & sub obligatione prestandi singulis annis vitulum vnum in die S. Augustini, quodque in causis appellationum & grauaminum, ad ipsum Dominum eiusque

Officia-

Officiales recurrendum esset, expedita desuper formali Inuestitura, approbata de eodem anno per Imperatorem Ferdinandum primum.

Defecta demùm linea masculina dicti Iacobi quarti, vel iuxtà vnam opinionẽ in ipsomet Iacobo VI.; vel iuxtà alteram in Cosimo seù Iacobo VII. pupillo filio Alexandri, de quo sub Iudice lis est, àn legitimus vel illegitimus dicti Iacobi VI. filius fuerit, deuolutoq. propterea Statu ad Imperatorem, hic de illo infeudauit Philippum III. seù IV. Hispaniarum Regem *pro se, suisque in Regnis, descendentibus, & successoribus vtriusque sexus*, sub ea lege, vt subinfeudare teneretur personam ab ipso Imperatore nominandã; Quarè Belisarius, Horatius, & Annibal de Appianis dicti Sfortiæ filij ex æquitate posita per *gl. & Bart. in l.p.ff. de aqua quotidiana & æstiua*, tanquàm proximiores agnati vltimi feudatarij defuncti (reiecta in aulico Cõsilio eorum prætensione super successione in Statu deducta, ex testamento Gherardi) obtinuerũt nominationem ab Imperatore, & successiuè subinfeudationem à Rege, sub cõditione soluendi intrà certum terminũ Cameræ Imperiali Florenos 800.m.; in qua Inuestitura per eos obtenta & acceptata, ad formam primæ Inuestituræ obtentę per Iacobum IV. eiusque renouationum, inter Oppida & loca, enunciantur etiam dicta Castra Vallis, & Monthionis; Cumque ob dictam solutionem in termino non factam, cum decreto Imperiali dicta subinfeudatio declarata esset resoluta, cum præfatorum Appianorum caducitate ab omni Iure, hinc proinde idem Imperator in huiusmodi subfeudo nominauit, ex titulo oneroso solutionis duodecies centenorum millium Florenorum eius Cameræ Imperiali factæ, Nicolaum Ludouisium Venusij Principem, Gregorij XV. Nepotẽ, quem de anno 1634. à dicto Rege Philippo IV. subinfeudatũ, Belisarius dictorũ fratrum primogenitus, tanquàm dictorũ Castrorum possessor & subfeudatarius in dominum recognouit, fidelitatis Iuramento præstito, dictaque superioritate in gradu appellationis, & recursuum continuante.

Defectisque demùm absq. prole prius dicto Belisario, postmodũ de anno 1652. Horatio sæcularibus, superstite Annibale Clerico in Sacris, hinc Officiales Principis, credentes factum esse casum deuolutionis, possessionem acceperunt, tàm Castrorum, eorumque membrorum & pertinentiarum, quàm etiàm aliorum bonorum, quæ per dictos fratres intrà Plumbini Statum possidebantur, vndè propterea dicto Annibale recurrente ad ipsum Principem tũc in Vrbe commorãtem, hic veritatis, & iustitiæ sincerissimus amator, consilium pro veritate in congressu, præuia discussione Iurium ex parte dicti Annibalis exhibitorum petijt, ab Insignibus I.C. Andosilla & Ronconio, ac etiam à Me, atque in congressu desuper habito, præfatis doctissimis Viris placuit, in omnibus sequi votum, quod ego tanquam iunior dederam.

4 Distinguendo siquidèm bona, de quibus agebatur, in tres species, primam scilicet in ipsa Castra inhabitata cum Iurisdictione, imperio, & Iure dominicali, alteram in bona merè priuata & allodialia extrà dictorũ Castrorũ ambitum & fines, & tertiam in tenutas, Syluas, pascua & alia prædia existentia intrà fines dd. Castrorum, totumque eorum ambitum.

Quoad primam speciem, dixi probabilius pro deuolutione in exclusionẽ dicti Annibalis tanquam Clerici in Sacris, & incapacis respondendum videri, & econuersò, indubitautèr pro ipso Annibale respondendum esse in dicta secunda specie bonorum allodialium; Quia verò super tertia adhùc eram indeterminatus, vtpotè in puncto probabilitèr dubio, idcircò attenta graui ætate dicti Annibalis, habitaq. consideratione, quod esset vltimus de hoc cippo Appianorũ, qui duorum sæculorum spatio, & vltrà Statum possederat, fui in sensu, quod ex prudentiali & æquitatiuo temperamento, non dimitteretur quidèm ipsorum bonorum possessio, sed sub alijs titulis per ministros singulis annis dicto Annibali subministraretur æquiualens eius, quod ex huiusmodi tenutis & Syluis perciperetur, atque ità dicto Annibale acquiescente practicatum fuit, donec vixit.

In huiusmodi ergo extraiudiciali examine, in quo præsupposita dicta facti

cti feriæ, atq. non controuersa per Annibalem dicta subinfeudatione facta Sfortiæ eius patri, quæstio restringebatur ad punctum Clericatus in Sacris, àn scilicèt illum in hac feudali successione inhabilitaret, pro ipso scribentes ad-
5 mittebāt regulam *text.in c.primo àn mutus &c. in cap. 1. de feudo fæminino, & cap. 1. §. qui Clericus, si de feudo fuerit controuersia*, super Clericorum incapacitate, & quam regulam theoricè & practicè receptissimam esse in feudis Principum sæcularium, cęteris collectis, latè firmant *Rosenthal.cap.7. cōclus.29 Vrsin. de success. feudorum par.prima q.9. art. 1. Larata theatr.feudal.par.9.dilucidat.* 80. *Rota decis.* 490. *nu.*1. *par.*5. *rec.Menoch. cons.*202. *n.*116.*& seqq.& cons.*181. *nu.* 71. *& seqq.*,licèt prius *ex num.* 64. contrarium diceret pro ratione dubitandi, inde scribentes in contrarium forte tò mutuauerant.

Verùm plures deducebant limitationes, ex quibus dicebant regulam prædi-
6 ctam nō obstare,primò quia tractaretur de feudo Ecclesiastico, à cuius successione Clerici non excluduntur, secūdò quia Inuestitura concedit hoc feudū vti francum, in quo paritèr Clerici succedunt, tertio, quia nullum præscribitur seruitiū personale, sed tantùm pręstatio realis vnius vituli, æquè benè à Clerico præstandi, quartò, quia videbatur habilitatus per Imperatorem etiam in successione feudi principalis, dum in Inuestitura vt supra dictis fratribus concessa enūciatur Prothonotarius Apostolicus, quintò demum, quod saltem de æquitate, cessante aliorum agnatorum concursu admitti debebat, super quibus singulis,exterorum potius stylo quàm Curiali,copiosissimæ datę fuerunt informationes.

Singulas igitur limitationes prædictas examinando, quatenus pertinet ad
7 primam, licèt *Feln. in cap. in præsentia num.*11. *in fine de probat.* explicite firmet, Iura feudalia super Clericorum incapacitate superius allegata, locum quoque habere in feudis Ecclesiasticis, ex ea ratione, quod istæ consuetudines tanquam iam receptæ in leges, obligant etiā in conscientia, & in foro Ecclesiastico seruandæ sunt, & Felini sententiæ adhærere videatur *Rosenthal. dict. cap.7. cōclus.*29. *nu.*16.*& in glos. litt. S.*

Nihilominus admittebam contrariā opinionem esse magis communem & veram, quam ex professo substinet *Ias.cons.* 117. *lib.*4. *& sequuntur Roland. cons.*76. *num.*13.*lib.* 3. *Crauett. cons.* 445. *num.* 8. *Surd.cons.*140. *n.*31. *Menoch. cons.* 804. *n.*66. *Cacheran. d.*27.*num.*17. *Carol.de Grass. effect. clerical.*4.*nu.*301. *Bellett. disquis. Clerical. par.*1. *tit. de bonis Clericorum* §.19.*n.*13. *Argel.de legitimo contradictore, q.*19. *art.*6.*n.* 120. *vbi allegatur decisio in Brixien.feudi coram Pamphilio plenè Fagnan.* post hæc examinata editus *in cap.quæ in Ecclesiarum n.*104. *de Constit.* vbi etiam de capacitate Religiosi effecti Episcopi in casu de quo *in Romana seù Perusina hoc tit.* Et quamuis *Ias.*,
8 qui in ista conclusione antesignanus videtur, loquatur de Cardinali, in quo plurium sententia est ob excellentiā dignitatis cessare dictorū Iuriū dispositionem, eumque sub Clericorum nomine non venire, quamuis ageretur de feudis Laicalibus ex collectis *per Ann. singul.*70. *ibique adden.in postremis additionalibus* cuius tamèn contrarium cœteri volūt collecti *per dictos addentes, Franch. dec.*20. *Vrsin. de success.feud.p.*1. *q.*9. *art.* 1.*num.*21. *Menoch. cons.*181. *ex n.*71.*& cons.* 202. *ex nu.*116. vbi de Cardinali quem regulat iure aliorum Clericorum, attamèn superius allegati & cęteri, ex eadem auctoritate generaliter id firmāt in quocumque Clerico, quoties agitur de feudo Ecclesiastico.

Ex ea clara ratione, quod ideo per Iura feudalia inhabilitantur Clerici, quia feudum est militia, cui cum fidelitatis
9 iuramento feudatarius ergà Dominum se addicit, ideoquè Clericus milès Christi non potest esse miles Sæculi, *vt benè glos. magistralis in dicto c.primo §.qui Clericus, si de feudo defuncti*, cum qua communiter pertranseunt feudistę collecti per *Rosenthal. & Vrsin. vbi suprà*, & ex qua ratione ego dicebam in vna Mediolanen. pensionis pro Cardinali Sabello, de qua in sua materia *sub tit. de pensionibus*, eum, qui effectus erat feudatarius Principis laici cū titulo Marchionatus, amisisse pensionem, quod etiam habetur *apud Tondut. de pens. cap.* 77. *num.* 7.

Ac etiàm quia Princeps sæcularis, qui feuda concedit, id facere censetur, vt si-

bi constituat milites sibi subiectos, atque à se punibiles, non autem eos, quos cognoscere, & punire non potest, vt ponderat *Ias. dicto conf. 117. num. 5. in fine vers. nam Principes sæculares. Fagnan. loco citato num.* 103., quæ rationes cessant in feudo Ecclesiastico, cuius sit dominus Papa vel alter Prelatus, quia non dedecet,
10 Clericum aliàs subditum ei præstare iuramentum fidelitatis, ac etiam vbi exigat necessitas, seruitium militare, vt tàm antiquæ historiæ, quàm moderna praxis docent, vnde propterea, post hæc pariter examinata, dicebam *in Beneuentana pensionis, de qua sub dicto tit. de pensionibus*, ob militiam Papæ, ac Sedis Apostolicæ non amitti pensionem, adhibendo istos terminos feudales, & cum dicta distinctione deducta ex præfato magistrali *conf. Ias.* 117., & cum ratiocinijs, quia non habebatur specialis auctoritas ita distinguens, vt ibi latius.

Non tamèn placere videtur propositio
11 numero motiuata per aliquos Scribētes, quod scilicèt Iura feudalia quamuis ex immemorabili consuetudine iuxtà hodiè receptam, & indubitatā opinionem, sint authentica, & pro legibus habenda sint, nō tñ in hac parte recipi debeant, tanquam Ecclesiasticæ libertati præiudicialia, & ex eadem ratione, ob quam abolitæ sunt leges ciuiles de Clericis, & Ecclesijs disponentes, quoniam dicta Clericorum inhabilitatio non prouenit ex dictis Iuribus, eorumque auctoritate, auferendo Clericis, & Ecclesijs id, quod aliàs eis competeret, sed potius prouenit ex ratione incompatibilitatis vnius status cum altero, ac verisimilis voluntatis concedentis, quę nisi expressè dicat, suumque præiudiciū ità remittat, nullatenùs verisimile est, quod sibi cōstituere voluerit militem illum, quem cognoscere non potest; Neque exindè aliquod Clericorum præiudicium vel iniuria resultare dicitur, quoniā qui potest nullatenus concedere, ac omnibus denegare, nemini facit iniuriam, si concedit solùm certo generi personarum, denegat autèm alteri, potissimè vbi non constat, huiusmodi denegationem seù exclusionem resultare ex irrationabili odio Clericatus, & Status Ecclesiastici, sed ad aliud rationabile motiuum quamuis non expressum, & in dubio præsumendum, referri potest, iuxtà ea, quæ frequentèr habentur in materia fideicommissaria in proposito exclusionis Clericorum, Religiosorum, & Monasteriorum, siuè mulierum nuptarum cum similibus.

Feuda enim cognita non fuerunt de
12 iure communi, sed post scissum Romanum Imperium, à Longobardis vel Germanis per quemdam vsum seù consuetudinem introducta fuerunt, quæ consuetudo ità qualificatè inducta est; Quod agnouerunt etiam Sac. Canones, qui vt Principes sæculares allicerent ad feuda concedenda Clericis, & Ecclesiasticis, istorum subiectionem quoàd concernentia ipsum feudum eis tradiderunt *in cap. ex transmissa, & cap. seq. de foro competenti*, atque ità docet inconcussa praxis totius etiam Orbis, præsertim verò illa Regni Neapolitani, *vt in Venafren.*, in *Venusina, & in alijs hoc eod. tit.*, quod est fortius, cum illud sit feudum Ecclesiæ.

Admissa igitur limitatione, quod scilicèt in puncto Iuris Clerici sint capaces feudi Ecclesiastici, negabam tamen eius
13 applicationem ad factum, ob omninò cessantem huiusmodi qualitatem, ex eo deductam, quod huiusmodi Castra originariè concessa fuissent per Ecclesiam Massanam, quoniam concessio iuxtà supradictam facti seriem de anno 1264. facta per Episcopum, Todinis Ciuibus Massanis, nullam videbatur feudalem imaginem habere, sed fuisse per contractum priuatum permutationis ex causa merè correspectiua, maximè quia feudalitas in dubio non præsumitur, *vt in Clomacen., in Lucana, & in alijs hoc tit. satis frequenter*, potissimè quia ab anno 1400. in quo Gherardus Plumbini dominus huiusmodi Castra titulo emptionis, tanquàm merè allodialia quæsiuit, suoque Statui incorporauit, potuerunt immutare naturam, vtpote à priori territorio dismembrata, & regulata tanquam pars, seù membrum huius feudi laicalis, vt plenè probant *Menoch. dicto conf. 147. Cephal. conf. 458. & sequen., & Decian. conf. 40. lib. 4.*, & comprobant etiam tot Inuestituræ, & renouationes factæ ab anno 1502. vsque in præsens.

Omnemque difficultatem in proposito penitùs cessare dicebam ex eo, quod quidquid esset de huiusmodi Castrorum natura, & qualitate in controuersia, quæ habe-

haberetur inter ipsam Ecclesiam, ipsumque Status Plumbini Dominum, nihilominùs de hoc obijcere nō poterat dictus Annibal veniens ex præfata Inuestitura, quam Sfortia eius pater Iure subfeudi, & cum licentia, & assensu Imperatoris Domini directi habuerat à Feudatario, tanquàm de re laicali, quoniam sub infeudatus dicitur Vasallus subinfeudantis,
14 qui est eius Dominus immediatus, non autèm Domini directi, & mediati, vt benè, & punctualitèr *Natta cons. 600. nu. 23.*, & docet praxis eiusdem Regni Neapolitani, quoniam licèt ipsum feudum in capite sit Ecclesiæ, nihilominus ea
15 subfeuda, quæ per Regem Feudatarium conceduntur illis Baronibus, dicuntur laicalia, cum Clericorum incapacitate, ex deductis *in dictis Venafren., & Venusin. ac alijs*; Vt enim benè aduertit *Bald. in l. 1 in fin. C. vnde legit.* quamuis Regnum Apuliæ quoad suam vniuersitatem sit feudum Ecclesiæ, attamen illa subfeuda, quæ per Regem alijs conceduntur, sunt de dominio ipsius Regis, ac diuersæ naturæ, quod latius *ex Bal. vbi supra*, ac etiam ex Isernia, & alijs benè reassumit *Parif. consil. primo nu. 99. lib. 1.* vbi de Duce Mediolani, quod licet Ducatus sit de dominio Imperatoris, attamen subfeuda sunt de dominio Ducis, refert *Mantica de Tacit. lib. 23. tit. 2. num. 16. & 17.*

Ad quod ponderabam regulam textus ***in l. si quis conductionis Cod. locati*** de non
16 refricanda proprio auctori dominij quæstione, quam regulam procedere in omni materia, præsertim verò in feudali, firmant in specie ***Iacobus de Beluisio in c. 1. vers. prædictis modis, quæ fuit prima causa Beneficij amittendi, Præpos. ibidèm §. qui domino, & cæteri collecti per Schrader. de feudis par. 2. principali par. 9. sect. 9. num. 25. & seq. Rota dec. 222. num. 8. & sequen. par. 8. rec. dec. 57. num. 1. cum sequen., & dec. 89. num. 15. par. 9. Adden. ad dec. 420. num. 50. & 74. par. 4. rec. tom. 2.***, Vndè cum Sfortia dicti Annibalis pater receperit hoc subfeudum, tàm à Feudatario, quàm ab Imperatore Domino directo, tanquam membrum dicti feudi Laicalis Plumbini, non poterat ista diuersa qualitas allegari, refricando quæstionem dominij proprio auctori, potissimè quia in Inuestitura, quam idem Annibal cum fratribus vt suprà recepit ab Imperatore de ipso feudo Plumbini, (eorum culpa non effectuata), expresè conceduntur huiusmodi Castra, tanquàm pars, & membrum huius feudi.

Dicebatur, quod licèt dicta Inuestitura facta per Iacobum sextum Sfortiæ importare videretur subfeudum concessum
17 à laico, nihilominùs id immutare non poterat ipsorum Castrorum naturam, & qualitatem, quia subfeudum non debet esse diuersum ab ipso feudo, sed eodem Iure censendum est; Verùm, & hoc nullius momenti videbatur, tùm quià negabatur dictum assumptum, quod Castra per Dominum Plumbini possiderentur Iure feudi Ecclesiastici, vt suprà, tùm etiam quia dicta propositio procedit in ea omnimoda subinfeudatione, quæ, nihilo per subinfeudantem retento, fiat alteri de toto feudo, cum tunc adinstar ementis pro persona nominanda, subinfeudans dicatur nudum organum seù Instrumentum, subinfeudatus verò, directè, & immediatè habere dicatur à primo infeudante, secùs, vbi aliquo pro se retento, subinfeudat partem, quia tunc feudum retinet in subinfeudante suam naturā, & non implicat, quod in subfeudo tanquam excadentia, seù contractu separato, diuersa imprimatur natura ex lege concessionis, iuxtà distinctionem, de qua *sępius hoc eodem tit. præsertim in Mantuana bonorum pro Episcopo, in Senogallien., & in Eugubina, vbi latius videri potest.*

Quouerò ad secundam, & tertiam limitationem deductam ex concessione feudi franchi, siuè ob non conuentum
18 seruitium personale, sed tantùm reale, dicebam quod vna vel altera, fortius verò vtraque qualitate concurrente per veritatem, & de facto, assumptum esset verum, ac rectè procederent ea, quæ de feudo franco habentur copiosè collecta *apud Cacheran. dec. 27. cū cæteris collectis per Menoch. consf. 181. num. 66.*, vbi etiam agit de seruitio merè reali per Clericum æquè, ac laicum, absque aliqua differentia prestabili.

Verum fallacia pariter erat in applicatione ad factum, quoniam vt insinuatum est, id rectè procedit, quando franchitia consistit in re, non autem in verbis, quia nempè feudum datum sit absq;

vllo onere seruitij, nec explicito, nec implicito, sub iuramento fidelitatis, quod nullum præstetur, itaùt concurrat omnimoda franchitia, & libertas, præter-
19 quàm ab eo reali, quod est expressum, vt sunt illa feuda frequentia in Lombardia, vt plurimùm rustica, sine Iurisdictione, gladij potestate, & imperio, consistētia in aliquo prædio, vel petia terræ, quæ concedi solent sub onere soluendi Domino spatulā porci, vel par Capponū, cum similibus, cum tunc dicantur feuda omninò impropriata, & corrupta, nō cū feudali Iure regulanda, sed potius cū iure cōi adinstar bonorum indifferentium, & allodialiū, quorum Iure censentur, aliud de feudo non habentia, nisi nuncupationem, vt etiam in Regno Neapolitano sunt ea, quæ dicuntur feuda plana, & de tabula simplicitèr, ex ijs, quæ habentur suprà *in dicta vtraque Mantuana*, vbi de huiusmodi distinctionibus.

Secùs autèm, vbi adest Iuramentum fidelitatis continens implicitam obligationem seruitij, etiam personalis sub eius formula contentam in necessitatibus, & extraordinarijs occurrentijs, solumque pro tempore currenti, & non calamitoso, in quo nulla subsit seruitij necessitas, vel occasio, conueniatur de aliqua præstatione reali pro Domini subuentione, siuè prò eius recognitione, & meliori conseruatione dominij, ac Vasallagij respectiuè, vt e. g. est in dicto Regno, in quo per Barones, & Feudatarios, vltrà obligationem implicitè contentam sub iuramento fidelitatis, singulis annis Regi præstatur certa sūma pecuniaria, quæ ibi *adoha* nuncupatur, quoniam hæc nō excludit alias personales obligationes in iuramento fidelitatis contentas, vt ad-
20 uertunt *Cacheran. d. decis.27. nu.9. Roland. cons.23. num.35. lib. 1. Afflict. dec. 320. nu. 9. Grass. de effect. Clericat.4. nu. 250. & cæteri*, ac habemus de ipsomet Regno ergà Sedem Apostolicam, cum pro eo soluatur singulis annis Census consistens in certa summa pecuniaria, & vno equo, non indè tamen desinit esse feudum, cum similibus; Et sic ea, quæ per DD. dicuntur de feudo Franco, seù restricto ad certam recognitionem realē, intelligenda veniunt vtsuprà, quandò de facto concurrit omnimoda franchitia, & libertas, vt benè cœteris allegatis aduertit *Menoch. d. cons.181. num. 83.* vbi in specie reprobat *Alciatum* in eodem casu scribentem, non autem vbi franchitia resultet ex sola formula verborū, & clausularū, quæ ex quodam formulario in omni penè Inuestitura, ad quamdam honorificentiam, & maiorem prærogatiuam, præsertim verò in feudis maioribus, & primæ Classis cum Regalibus, & Iure Principatus adijci solent, quoniā aliàs omnia feuda ità essent corrupta, & in hoc versari solet frequens æquiuocum illorum scribentium, qui non benè hanc feudalem materiam callentes, soli verborum, & clausularum formulæ inhærendo, istos terminos confundunt.

Applicando igitur ad rem, quamuis demandatum esset onus realis præstationis vnius vituli singulis annis, in recognitionem Superioritatis, & dominij, atque in Inuestitura, adinstar inuestituræ ipsius feudi principalis concessæ per Imperatorem, adessent consuetæ clausulæ de feudo *franco, honorifico, &c.*, nihilominus continebatur explicitum iuramentum fidelitatis ad formam Inuestituræ Imperialis, & cum eadem restrictione ad solos liberos, & descendentes masculos, iuxtà regularem naturā feudi veri, & recti, potissimè quia non agebatur de concessione alicuius petij terræ ad solam fruitionem sine Iurisdictione, & Imperio, iuxtà casum, de quo suprà in dicta vtraque *Mantuana* cum similibus, de quibus frequentius agunt DD. Lombardiæ, vel adiacentium Regionum, in quibus in vsu sunt huiusmodi feuda rustica, solam nuncupationem feudalem habentia, sed de duobus Castris, cum Vasallis, Iurisdictione, & Imperio, vnde proptereà mihi videbatur, quod versaremur in casu omninò plano.

Motiuum tolerantiæ deductū *ex Ias. d. cons.117. lib.4.*, paritèr cessabat ex fa-
21 cto, quoniam pro tempore quo vixerant alij fratres laici, & capaces, aliqua istius Clerici possessio, consistens magis in participatione fructuum, & emolumentorum, referenda veniebat, vel ad familiaritatem cum fratribus, vel ad participationem fructuum ratione vitæ militiæ, seù alimentorum, dum in facto econuersò constabat, quod iuramentum fidelitatis dicto Principi, tanquam nouo domino, præstitum fuerat à solo Belisario

rio primogenito, absque dicti Clerici mixtura, & enunciatio Inuestituræ Imperialis de dicto Annibale Protonotario Apostolico leuitatem continere videbatur, quoniam inuestitura prædicta erat de futuro, effectum scilicèt sortitura, postquā sequuta esset solutio 800. m. Florenorum; Cumque habilitas requiratur de tempore, quo cum effectu obtinetur feudum eiusque possessio, benè stabant simul, tunc obtinere Protonotariatum, qui haberi potest etiam per Clericum in minoribus, sed deindè, per dimissionē Clericatus effici capacem; Tunc enim huiusmodi tolerantia implicitam dispensationem impedimenti causare solet, quandò concurrit in Principe certa scientia impedimenti, & admissio impediti in feudo, vt erat casus, de quo *Iaf. d. conf.* 117., vbi de Cardinali Farnesio, quem indubitantèr innotescebat Papæ esse Clericum in Sacris tolerato in possessione feudi per decennium & vltrà, vndè propterea istud motiuum omni prorsus fundamento destitutum erat.

Prout & alterum æquitatis, deficientibus cęteris agnatis capacibus, cum non exindè resultet, incapacem à Domino inuito admittendum esse, & contrarium docet obseruantia, vt vidimus de Cardinali Peretto, seù de Monte alto, de quo habetur *in dicta Venafren.*

Et ad conclusionem admissionis aliàs
22 inhabilis & incapacis, quoties idem seruitium præstari potest per substitutum, ex deductis *per Iaf. eodem conf.* 117. *& alios collectos per Menoch. dict. conf.* 181. *n.*67. (vndè, vt dictum est, scribentes in contrarium totum desumpserāt,) dicebam, adhuc procedi cum æquiuoco, quoniam illa verè procedit, vbi in feudatario concurrit naturalis habilitas ad succedendum, solumquè obstat accidentalis inhabilitas ad seruiendum ratione infirmitatis, vel sexus, aut alterius impedimenti, secùs autem vbi inhabilitas est naturalis percutiens substantiam successionis, iuxta veriorem, ac magis receptam opinionem feudistarum, de qua *Rosenthal. cap.* 7. *conclus.* 29. *num.* 4. *Larata theatr. feudal. par.* 9. *dilucidat.* 80. *num.* 7. *cum sequen.* benè *Vrsin. de success. feudorum par. prima quæst.* 9. *art.* 2. *nu.* 114 apud quos cęteri, & hæc est vera responsio, non autem illa quam tradit *Menoch. dict. conf.* 181. *num.* 84.

EADEM
PRO
EODEM PRINCIPE LVDOVISIO
CVM
MARCHIONE DE MONTEAVTO.

Casus disputatus in Signatura Gratiæ, & resolutus pro Marchione.

De competentia fori causæ feudalis, coràm quo scilicèt cognoscenda & tractanda sit controuersia inter Dominum & feudatarium super feudi deuolutione.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Causa feudi terminanda per pares Curiæ.*
3 *Se. ùs de consuetudine, per quam cognoscitur à Domino.*
4 *Ad regulam* text. in l. vbi cœptum ff. de iudic.
5 *De traditionibus Doctorum super statu bonorum.*
6 *Subfeuda possunt esse diuersæ naturæ, & sub diuerso foro ab ipso feudo.*
7 *Subfeuda dicuntur de directo dominio subinfeudantis, qui est Dominus subinfeudatorum, vt de Rege Apuliæ cum suis feudatarijs.*
8 *Quando Dominus directus sit Iudex in causa subfeudi.*

DISC. LV.

1 POST terminatam cum prudētiali ęquitatiuo temperamēto controuersiam, de qua *disc. præcedenti*, Annibal vltimus Appianorum Clericus vt suprà, per donationem inter viuos effectū sortituram post mortē, transtulit in Marchionem de Monteauto, eius ex sorore nepotem, seù amitinum, omnia Iura sibi competentia in dictis Castris, alijsque bonis in hoc Statu Plumbini existentibus, idemque confirmauit per testamentum,

tum; vnde sequuta ad breue tempus eiusdem Annibalis morte, Marchio prędictus, post quàm impeditus fuit per Officiales & ministros Principis in actuali possessione, quam instrumentalem de facto adipisci curauerat, adiens Romanam Curiam, curauit se admitti ad causam vsque ab anno 1540. *vt in praecedenti*, introductam in Camera per Cardinalem Alexandrum Farnesium Ecclesiæ Massanæ Administratorem; Cumq. Princeps Ludouisius in eadem Curia apprehensus, fori declinatoriam opposuisset, petendo remitti causam, vel ad Imperatorem Dominum directum, vel ad Regem Catholicum subinfeudantem, idcircò assumpta desuper disputatione in Signatura Gratiæ, ad quam pertinet decidere huiusmodi controuersias, in causis vertentibus in Camera, quæ non subiacet Signaturæ Iustitiæ, prodijt resolutio dicto Marchioni fauorabilis, pro remissione causæ ad eamdem Cameram, quæ tamen, reflectendo etiam ad solam veritatem, non placuit.

In hac autē disputatione, omnes hinc indè scribentes deducabamus eamdem theoricam, in specialibus terminis deuolutionis istius feudi Plumbini, deductam
2 *per Tappiam dec. vltima Supremi Senatus Italiæ*, vt scilicèt quamuis de Iure feudorum *in Cap. primo de controu. feudi apud pares terminanda, cap. primo, §. si inter Dominum de alienatione feudi paterni, & cap. Imperialem §. præterca si inter duos, de probibita feudi alienatione per Feder.*, huiusmodi controuersiæ terminandę sint per pares Curiæ, quibus causa remittenda est, solumque disputatio intret, ân id procedat in Imperatore, & Regibus alijsque supremis Principibus, ex deductis *per Afflict. in cap. primo num. 7. de controuersia inter Dominum & Vasallum de Inuestitura feudali, Rosenthal cap. 12. conclus. 3. cum alijs per Tappiam vbi suprà num. 1. cum sequen.*; nihilominùs de communi consuetudine,
3 de qua *Tappia vbi supra num. 8.*, receptum est, huiusmodi parium iudicium recessisse ab Aula, atque huiusmodi causas cognoscendas esse in Curia ipsius Domini, quoties præsertim iste est Supremus Princeps habens Iura Imperij.

Controuersia verò erat in applicatione ad factum, Scribentes enim pro actore, quibus adhæsit Signatura, dicebant quod cum huiusmodi Castra essent de directo dominio Ecclesiæ Massanæ, à qua, per Sixtum IV., & Pium V. dismembrata fuerunt, & applicata Ecclesiæ Romanæ, seù Cameræ Apostolicæ, idcircò ad istam spectare debebat cognitio, addendo etiam regulam generalem textus *in l. vbi cœptum ff. de iudicijs*, quod dum vsque à dicto anno 1540. causa introducta erat in Camera vt suprà, ibi terminari debebat, ponderando quoquè retroactam obseruantiam prædecessorum Principū circà commissionem causæ in Rota sub Innocentio octauo, super controuersia venæ aluminum, iuxta seriem, de qua *disc. praecedenti*.

Scribens autem pro Principe, cum sensu etiam veritatis, dicebam prēmissa non subsistere, quoniam supponebatur pro certo id quod erat in quæstione, super dominio scilicèt directo dictæ Ecclesiæ, quod ex hac parte non admittebatur, tum quia ipsemet contractus permutationis initus de anno 1264. cum Tudinis, nullam præseferebat feudalem qualitatem, ac dominij directi reseruationem, ex deductis *per Menoch. conf. 147. & alios, de quibus in praecedenti*, tum etiam quia ab anno 1400., & sic spatio annorū 250. & vltrà, ea Iure pleni & liberi dominij possessa fuerunt per Principes, & Dominos Plumbini, vtpotè illi Statui incorporata, potissimè verò ab anno 1502. effecta de dominio directo Imperatoris, & posita sub qualitate feudali, in qua spatio annorum 150. & vltrà continuarunt, nil refragrante dicta
4 regula textus in *l. vbi cœptum*, militante contrà collitigantem, vel habentem causam ab eo, non autem contrà dictū Principem Ius metientem ab Imperatore omninò independenter ab Appianis antiquis dominis; Et clarius quia dicta causa introducta erat in Camera cum illegitimo defensore, tunc nullum Ius habente in dictis Castris ob eorum confiscationem, ratione banni *vt in praecedenti*.

Et quoàd antiquam obseruantiam commissionis causæ in Rota sub Innocentio VIII., vltra iā dictā responsionē, quod reus, & possessor possideret independentèr & ex diuerso Iure, potissimè ob immutatum rerum statum, cum de tempore dictæ commissionis, Appiani

possi-

possiderent istum Statum tanquam liberum & allodialem, deindè verò à dicto anno 1502. recognouerint in feudum ab Imperatore, vrgebat alia ineuitabilis responsio, quod de dicta commissione non constabat per scripturas authenti-
5 cas, sed solùm ex traditionibus *Menoch. dicto consil. 147.*, *Cephali consil. 458. & sequen.*, *& Deciani consil. 40. lib. 4.*, scribentium in controuersia Iurisdictionis, seù territorij cum Magno Duce Etruriæ; vnde vel intrabat regula, quod in ijs, quæ facti sunt, non defertur Doctoribus, vel si deferendum erat in hoc, deferendum quoque erat alteri traditioni super tribus conformibus Rotalibus obtentis per Ducem Valentinum pro non Iure Ecclesiæ Massanæ, ac huiusmodi Castrorum libertate, vndè propterea intrabat dilemma ineuitabile.

Ceterùm his omnibus etiam circumscriptis, dicebam procedi cum æquiuoco claro, quoniam præmissa, quæ in contrarium deducebantur ex parte actoris, percutiebant controuersiam inter ipsam Ecclesiam Massanam prætensam dominam directam, seù Cameram Apostolicam ex eiusdem Ecclesiæ iure veniente ex vna, & ipsum Principem ex altera, super quo adhuc dubitari posset, stante cõtraria obseruantia vt supra, super quo etiam relinquitur integer locus veritati, sed quoàd ipsum actorem venientem ex Iuribus Annibalis, vel Sfortiæ Appiani eius patris, subinfeudati ab ipso Principe Plumbini, & cum eo, vel successore contendente de expiratione dictę subinfeudationis, seù verius de eius interpretatione, ân scilicèt comprehenderet vel nè tenutas, syluas & alia iuxtà quæstionem, *de qua disc. sequenti*, id pertinebat (retenta consuetudine, de qua suprà) ad ipsum subinfeudantem, habentem Iura Imperij, eiusque officiales, vel ad summum ad Imperatorem, à quo dicta subinfeudatio confirmata fuerat.

Vt enim insinuatum habetur *in præcedenti*, stant benè simul, ipsum feu-
6 dum principale esse de dominio Ecclesiæ, ac vnam habere naturam, subfeuda verò concessa per ipsum subfeudatariũ alijs subuasallis, esse laicalia, & habere naturam diuersam, atque de ipsorum deuolutione spectare cognitionem ad ipsum subinfeudantem, tanquam subinfeudati dominum, cui ex regula textus *in l. si quis conductionis Cod. locati*, tanquàm proprio auctori, dominij quæstionem resricare non potest, iuxtà traditionem *Baldi in l. prima in fine Cod. unde cogna-*
7 *ti*, quod licèt Rex Apuliæ recognoscat Ecclesiam Romanam seù Pontificem in Dominum, quoàd ipsam Regni Vniuersitatem, attamèn particularia feuda, seù subfeuda, quæ ipse Rex suis subditis concessit, dicuntur de ipsius Regis dominio, & ad ipsum pertinet de eorum deuolutione alijsque controuersijs cognoscere, quod post Iserniam, & alios allegatos, benè reassumit *Paris cons. primo n. 99. lib. primo*, vbi agit de Duce Mediolani, refert *Mantica de Tacitis lib. 23. tit. 2. num. 16. & 17.*, & ità comprobat obseruantia dicti Regni, quoniam licèt sit feudu Ecclesiæ Romanæ, attamèn Papa non se intromittit in causis subfeudorum concessorum ab ipso feudatario eius vasallis & subfeudatarijs, qui dicũtur feudatarij & vasalli eorũ Domini immediati, nõ autẽ Domini mediati, firma remanẽte cõpetentia ipsius Papę Domini directi, eiusque Tribunalium, vbi quæstio est de ipso feudo principali, iux-
8 tà casum de quo, respectu Regni Neapolitani, *Apont. dec. prima*, siuè vbi feudum est deuolutum, vnde non remaneat proprius & immediatus Dominus, cum quo subfeudi quæstio tractari possit, iuxtà casum, de quo *in Senogallien. Castrorum, in Eugubina, & in alys hoc eodem tit.*, Ideoque quidquid sit de iuribus dictæ Ecclesiæ Massanæ, seù Cameræ Apostolicæ in eius locum suffectæ, relinquẽdo in hoc, vt dictum est, integrum locum veritati, hinc indè, adhuc dicta iura non videbantur obstare ad effectum, de quo in præsenti controuersia.

EADEM

EADEM

Casus disputatus in Camera, & decisus ut infrà.

Recognoscens ab alio in feudum locum, seù Castrum proprium, àn recognoscere etiam videatur totum territorium, omniaque bona aliàs libera, & allodialia intrà eiusdem Castri fines per ipsum recognoscentem possessa, itaùt in casu deuolutionis, omnia tanquam feudalia deuoluantur, vel potiùs deuoluatur solum Castrum, reliquis in patrimonio allodiali remanentibus.

Pendente lite seù dubio inter Dominum, cui feudum est deuolutum, & hæredem feudatarij defuncti super qualitate bonorum, àn essent feudalia, seù feudo annexa vel nè, quis interim in possessorio retinendæ vel adipiscendæ obtinere debeat; Et de propositione quod Fiscus non litigat manibus vacuis, quomodò, & quandò procedat; Et de cumulatione possessorij cum petitorio.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Resolutio in causa.*
3 *Vbi dubium est, àn bona sint feudalia vel allodialia in possessorio obtinet hæres Feudatarij contrà Dominum.*
4 *Et de similibus in emphyteusi vel fideicommisso.*
5 *Fiscus in casu deuolutionis feudi capit possessionem, & non litigat manibus vacuis.*
6 *Cumulationi possessorij cum petitorio quandò locus.*
7 *Potest quis rem propriam liberam, & allodialem ab alio recognoscere in feudum, & fit feudalis.*
8 *Vbi quis ab alio recognoscit in feudum proprium Castrum, quid recognouisse censeatur, àn totum territorium.*
9 *Appellatione Castri, & sub eius vocabulo quid veniat.*
10 *De rationibus, ob quas ex recognitione Castri non infertur ad territorium.*
11 *Sub nomine territorij quid veniat.*
12 *De quæstione, quando bona, & prædia existentia in feudo sint illi annexa, & de eius pertinentijs.*
13 *De distinctione, cum qua dicta quæstio decidenda est.*
14 *De vsu loquendi, & obseruantia, vt sub nomine Castrorum venirent territorium, & bona.*
15 *Qualitas bonorum satis attendenda pro feudalitate.*
16 *Item verisimilis voluntas.*
17 *In antiquis, & coniecturalibus attendenda regula, vt singula, quæ non pro sunt &c.*
18 *De obseruantia, ob quam alia bona veniunt sub deuolutione feudi.*
19 *De regula, quod possessa per feudatarium in feudo sunt allodialia.*
20 *Iurisdictio est quid separatum à feudo, & potest quis habere feudum vno titulo, & Iurisdictionem altero.*

DISC. LVI.

1 Reiecta, *vt in præcedenti*, fori declinatoria, remissaq; causa ad Cameram, actor suspenso petitorio, obtinuit subscribi dubium in possessorio retinendæ, *àn, & in quibus bonis sibi competeret manutentio*; Cumque Princeps inhibitus esset ab Imperatore, nè alibi, quàm in foro suo super causis feudum concernentibus responderet, idcirco nè causa omninò indefensa remaneret, ad illam se admitti curauit Isabella Appiana Bracchiani Ducissa hæres in allodialibus Cosimi, seù Iacobi Septimi vltimi Feudatarij, ob aliquod interesse, quod ad effectum admissionis ad causam sufficit quale quale, quodque illud adsit apparenter, licèt non existentèr, vndè assumpta disputatione, nulla habita fuit difficultas super non competentia intentati remedij in ipsis Castris, eorumque Iurisdictione, & Imperio, dum attenta Inuestitura de illis facta per Iacobum VI. Sfortiæ actoris mediato auctori, indubitatum erat, ipsi actori nullum penitus Ius competere, cum illa restricta esset ad solam lineam masculinam, per mortem Annibalis iam extinctam, & quatenùs idem actor dictam Inuestituram controuertisset, adhùc idem resultabat effectus, dum legatum Iacobi III., à quo ipsius auctores totum Ius desume-

sumebant, expresè negat Iurisdictionem, cum reliquo statu consolidatam. E contrà uersò autem in ijs bonis, quæ indubitatè sunt allodialia, quorum pleraque intrà Statum, extrà tamen huiusmodi Castrorum fines aderant, ex hac parte nil prætendebatur, cum nullum Ius competeret, vndè dabantur manus, totusque proindè controuersiæ punctus residebat in qualitate bonorum fructiferorum, syluarum scilicèt, tenutarum, & pascuorum, intrà istorum Castrorum fines existentium, àn essent feudalia, & cum Castris deuoluta, vel potius allodialia, & ad dicti Annibalis allodialem hæreditatem pertinentia; super quo puncto hinc inde satis certatum fuit in disputatione habita sub die 3. *Decembris* 1661. *coràm Cesarino*; in qua prodijt resolutio vtrique parti grata, manutentionem scilicet, vel in vim possessionis Instrumẽtalis ab ipso actore adeptæ, vel in vim clausulæ constituti contentæ in Instrumento donationis, actori competere in bonis allodialibus tantùm, reseruato, vt videretur, quænam essent allodialia, & quæ non.

Siluit causa plurium annorum spatio, illaque reassumpta de anno 1668., per actoris interim defuncti filium, & hæredem coràm *Aquino* subrogato, datoque dubio ex ventre restrictiuæ resultante, *àn, & quæ bona essent allodialia, in quibus decreta manutentio exequenda esset*, cum occasione dictæ primæ disputationis, ac etiam prius, examinando hunc punctum pro veritate, dicto Annibale adhùc viuente, *vt in præcedenti*, ego agnouissem, eumdem punctum esse potiùs facti quam Iuris, atque huius partis fundamentum super feudalitate, pendere ex facti circumstantijs, de quibus infrà, tanquam inducentibus limitationem regulæ, quæ aliàs actori, & pro allodialitate assistit, idcircò congruum censui, petendam esse remissoriam, ad effectum probandi eas facti qualitates, & circumstantias, ex quibus regulæ limitatio resultat; Cumque huic petitioni actor acritèr se opponeret, præsertim ex fundamento per Cameram approbato, omnino cessantis interesse dictæ Isabellę, seù eius interim defunctæ hæredis, idcircò adhùc militante obstaculo dictæ Inhibitionis Imperialis, nè causa omninò indefensa remaneret, curatum fuit admitti duas præfati Principis primi Feudatarij interim defuncti filias pupillas, hodierni Principis respectiuè Sorores, tanquam interessatas, vtpotè vocatas per Inuestituram, conceptam *pro masculis, & fæminis*; Cumque de mandato Tribunalis eodem tempore propositum esset vtrumque dubium, super remissoria scilicèt, & iam dictum super negotio prin-
2 cipali, illo proposito sub die 4. *Iulij* 1668., ad fauorem vtriusque partis respectiuè prodijt resolutio, super concessione scilicet remissoriæ ad fauorem huius partis petentis, & ad fauorem actoris in altero, quod scilicet manutentio aliàs decreta in bonis allodialibus, exequẽda esset in dictis syluis, pascuis, & bonis intrà huiusmodi Castrorum fines existentibus; sed neutra partium acquiescente, data fuit vtrique noua audientia, quæ pendet.

Ista secunda pars resolutionis, non absquè magna votorum discrepantia prodita, visa fuit incongrua, & omninò incompatibilis cum altera concessionis remissoriæ, ad probandum eas qualitates, & circumstantias, ex quibus prætendebatur feudalitatem resultare, quasi quod ita esset prius decidere, & posteà formare processum, seù ità decernere contradictoria; Verùm mihi, quamuis pro hac parte scribenti, dictamque resolutionem Aduocati more acritèr impugnanti, reflectendo ad veritatem de stricto iuris rigore probabilis, & compatibilis potius visa est, ob diuersitatem scilicet Iudiciorum petitorij, & possessorij, quoniam vbi feudalitas non est omninò certa, & clara, sed sub dubio, àn bona, de quibus
3 agitur, sint feudalia, vel allodialia, tunc ob præsumptionem allodialitati magis assistentem, & pro qua in dubio est regula, in possessorio etiam adipiscendæ, multò verò magis in illo retinendæ, potiores esse debent partes hæredis allodialis *ad text. in cap. 1. §. defuncto milite si de feudo fuerit controuersia cum concord. per Argel. de legitimo contradictore q. 17. art. 2. num. 5., & sequen.*, Et magis ad rem in bonis existentibus intrà fines Castri *q. 19. art. 5. num 93. cum sequen.*, & conferunt quæ habentur in materia possessoria *per Rosenthal. cap. 12. conclus. 12. & c. 7. conclus. 48. cum sequen.*, ac etiam ad eamdem materiam *in Placentina hoc eod. tit.*

Quod frequens, & quotidianum ha-bemus in materia emphyteotica, quoniã
4 pendente controuersia inter Dominum directum, & hæredem emphyteutæ su-per facto casu deuolutionis, vel super identitate, & comprehensione bonorum, interim in possessorio hæres, vel succes-sor obtinere debet, vt habetur *in Hydrun-tina hoc eod. tit.*, Ac etiàm frequentius habemus in materia fideicommissaria, àn scilicèt, & quandò fideicommissarius sit hæredi legitimus contradictor, & quis eorum obtinere debeat in possesso-rio, quoniam quale quale dubium con-currat, vel in substantia fideicõmissi, vel in identitate bonorum, vel in detractio-num competentia, pro hærede potiùs respondendum est, idemque in mate-ria emphyteutica, & similibus, & sic compatibilitas clara remanebat, ex eo quod probationes in vim remissoriæ faciendæ, proficuæ, & operatiuæ re-manebant in judicio petitorio, ideoquè stant benè simul in isto responderi de-bere pro Domino directo, & deuoluti o-ne, & tamen in altero interim hæredem obtinere.

Est benè verũ, quod huiusmodi pro-positio in rigoroso puncto Iuris, & ab-stractè vera, in hac materia feudali, de facto, & in praxi locum solùm obtinet in controuersijs priuatorum super suc-cessione, inter agnatos scilicèt ab Inue-stitura vocatos, & extraneum hæredem, vel successorem Feudatarij defuncti, non autem in casu deuolutionis, quia cum feuda, præsertim recta, & propria Ca-strorum, & Oppidorum cum Iurisdi-ctione, Vasallis, & Imperio, iuxtà Ita-liæ præsertim vsum, non concedantur nisi per Reges, & Principes Fiscum ha-bentes, cum alto, & supremo dominio, atq; per proprios Magistratus huiusmo-di causas cognoscetse; Hinc proindè Fis-calium, seù Cameralium recepta propo-sitio est, de facto vbiq; practicata, quod
5 Fiscus non litigat manibus vacuis, quæ propositio laudatur *per Collegium Patauinum apud Peregr. consi. 2. num. 18. cum sequen. lib. 1.*, & per alterum scri-bentem in eadem causa apud eumdẽ *Pe-regr. cons. 3. eod. lib. 1. nu. 109. & sequen. & per Rot. in Sarsinaten. feudi prima Iulij 1639. coràm Coccino apud Capic. latr. con-sult. 75. nu. 279.*

Verùm id seruatur, & locum obtinet in illis ditionibus, & Principatibus, in quibus per eiusdem Principis, & Domini directi Officiales, & Magistratus causa cognoscitur, & Iustitia administratur, itaùt verificetur illud vulgi dictũ, quod Fiscus sit Iudex, & pars, sed vbi causa co-gnoscitur in loco tertio, in quo Dominus, quamuis in suo feudo Iura Principatus habens, iure priuati censetur, tunc dif-ficile est huiusmodi praxis canonizatio-nem obtinere.

Adhuc tamen in hac facti specie, ob aliquam suspitionem inconuenientium, seù impedimentorum, quæ super execu-tione oriri possent, iustum, ac rationa-bile credebam, saltem ex prudentiali-bus motiuis, omnino locum esse debere cumulationi possessorij cum petitorio, itaùt vtrumque eodem tempore termi-netur, atque non nisi post factas proba-tiones, & causam in negotio principali benè discussam, tentetur illi executionis actus, ex quibus resultare possunt incon-uenientia, pro quibus remouendis, seù aliàs iusta causa accedente, huiusmodi
6 cumulationem concedendam esse, firma-tur in specie feudorum eorumque deuo-lutionis *apud Pereg. dicto consi. 2. à nu. 1. ad 23. vbi concordantes*, & generalitèr de eadem cumulatione ex turbiditate pos-sessionis, seù alia iusta causa, itaùt videa-tur materia arbitraria ex facti circum-stantijs regulanda patet *ex deductis dec. 524. par. 5. rec. 250. par. 7. Buratt. & Adden. dec. 33. 48. 100. 285. & 522. & aliàs frequentèr.*

Neque in proposito intrant, quæ per Camerales prætenduntur circa Iura Ec-clesiæ Massanæ, seù Cameræ eius loco subrogatæ, non cessata per dictam alie-nationem sequutã de anno 1264., quo-niam quicquid sit de huiusmodi prætẽn-sione, id percutit controuersiam inter ipsam Cameram seù Ecclesiam, & Prin-cipem Plumbini infeudantem, non au-tem interistum, & eius subinfeudatum, vt habetur in præcedenti, occasione de-clinatoriæ seù alterius articuli, àn hoc esset feudum Ecclesiasticum, vel Sæcu-lare.

Quatenùs verò pertinet ad articulum seù punctum principalem, àn scilicèt di-ctus Sfortia præfatorum Castrorum di-rutorum, ac omnium bonorum intra eo-

rum

rum fines existentium Dominus, & possessor sine Iurisdictione, obtinendo à dicto Principe, qui Iurisdictionem, & Imperium habebat, facultatem reædificandi ista Castra, & introducendi Vasallos, cum concessione Iurisdictionis, & Imperij, sub ea conditione, per verba præcisa, *quod dicta Castra, villas, seù pagos ab eo recognosceret in feudum pro se, & descendentibus masculis sub iuramento fidelitatis, & iuxtà formam Inuestituræ totius feudi*, cum subsequuta Inuestitura vt suprà, censeatur etiam recognouisse, ac feudali qualitati submisisse dictas syluas, tenutas, forestas & alia, nulla cadebat quæstio potestatis, sed tota erat voluntatis, cum recepta conclusio sit, rem propriam, liberam, & allodialem, posse ab alio recognosci in feudum, atque vbi id scientèr sequitur, & Inuestitura accedit, illa bona effici feudalia, quia occultatur
7 actus donationis, quam ipsemet recognoscens in feudum facere dicitur ipsi Domino, à quo immediatè recipit sub diuerso titulo *ad tex. in l. censualis C. de donat., & scribentes communiter, de quibus Iacobin. in Inuestitura feudali, verbo, dictique Vasalli promiserunt cognoscere, il secondo num. 21., 24. & 27. Fulgos. cons. 5.* & post alios antiquiores probant, & admittunt plenè *Menoch. cons. 1. n. 86., & sequen., & cons. 191. nu. 50. & sequen. Surd. cons. 135. num. 106. & sequen.*, apud quos constat solam quæstionem esse, vel vbi Inuestitura desupèr expedita non est, vel vbi id errori seù ignorantiæ referri potest, ac firmatur per Rotam *decis. 613. num. 5. par. 5. rec.*, & pro absoluto supponunt *Oldrad., Bald., Alberic., Rosenthal. & cæteri de quibus infrà*.

Quod frequens habemus in materia emphyteotica, quoniam in plerisque Italiæ partibus, constans fama est, illa bona, quæ per Ecclesias in emphyteusim sub modico canone conceduntur, originalitèr fuisse eorumdum priuatorum, qui ea voluntariè ratione protectionis, & ad præseruanda ea præiudicia, quæ in illis sæculis frequentia erant, ab Ecclesijs recognouerunt, vnico contextu ab eis recipiendo in emphyteusim, vt enunciatur in Indulto per Vrbanum VIII. cōcesso pro aliquibus Ciuitatibus Status Vrbini impress. post *decis. 7. apud Paitell., & per Rot. decis. 6. post eumdem in princip., aliàs decis. 336. par. 11. rec.*

In his autem specialibus, ac præcisis terminis, non de facili habentur tractantes casum in specie, ex ea fortè ratione, quod præsertim in Italia, vel nulli vel nimium rari sunt casus, in quibus possidens Castrum, vel Oppidum in liberum allodium, illud in seruitutem redigat, & ab alio in feudum recognoscat, cum omnia feuda proueniant à concessione, quæ per Dominum fiat Vasallo.

Et quamuis *Oldrad. cons. 121.* tractare videatur casum in terminis, quando sci-
8 licet quis ab alio recognoscit proprium Castrum, àn censeatur etiam ità recognoscere totum eiusdem castri territoriũ, & iurisdictionem, in qua quęstione *Oldrad.* qui apud omnes feudistas reputatur Antesignanus, illam examinando ad partes, ac recensendo prius fundamenta opinionis affirmatiuæ, deinde verò illa negatiuæ, istam *num. 11.* in fine concludit sibi videri veriorem *nisi* (sunt verba præcisa) *obseruantia vel communis loquendi vsus, vel actus aliquis exterior interpretationem aliā induxisset*, eumque, reassumendo eius dicta ferè de verbo ad verbum, sequantur *Alberic., seù quidam Bermundus apud eum in l. finali Cod. de Iurisdictione omnium Iudicum nu. 13. Bald. in cap. 1. de Capitaneo, qui Curiam vendidit num. 6. cum sequen. Aluarot. & cæteri ibidem, benè Iacobin. in Inuestitura dicto verbo, dictique Vasalli promiserunt cognoscere feudum num. 2. 3. & 5. Rosenthal. cap. 5. conclus. 6. num. 3. & conclus. 9. nu. 2. & 4.*, & cęteri communiter, itaùt modica inter eos variatio adesse videatur, & generalitèr *Menoch. lib. 3. præsumpt. 98. cum sequen.*

Nihilominùs, benè præfatis auctoribus consideratis, verè, & propriè casum
9 nostrum non percutiunt, sed diuersum, vbi scilicèt agitur de Castro in sui propria, & grammaticali significatione sumpto, pro loco munito seù arce, vt patet ex omnibus prædictis, assignantibus rationem, quod sub Castri nomine veniat recinctus murorum, ac repetit *Rosenthal. cap. 12. conclus. 15. num. 36.* in qua conclusione *n. 15.* latè agit de casu quo Castrum ab alio concedatur in feudum, an sub eo veniant reliqua bona huiusmodi, hoc autem vocabulum nō conuenit istis Ca-

Castris apertis, quibus nomen villę seù pagi potius conuenit, vt benè explicatur in eadem Inuestitura, iuxtà verba superius registrata; Et sic dicti Doctores, verè & propriè percutere videntur illum casum antiquis temporibus frequẽtem, quod scilicèt possidens Oppidum, vel alium locum Iurisdictionalem, seù etiam plura loca & dominia, cum aliquo Castro seù fortalitio, istud ab alio potentiori ob protectionem, & defensionem ab eo obtinendam recognoscebat in feudum, eo modo, quo frequens praxis docet in pluribus locis munitis huiusmodi feudatariorum minoris potentiæ, qui se dant protectioni Regum, seù potentium Principum, introducendo in easdem Arces, seù loca munita, eiusdem Principis milites præsidiarios, vt sequutum fuit & practicari videmus in Arcibus, Longoni, Monachi, Sablonetæ, & similibus; Et tunc iuxtà eamdem praxim benè intrat pro regula dicta opinio negatiua, quam Oldradus
10 & sequaces meritò dicunt veriorem, nõ solùm ex ratione vocabuli per eos ponderata, sed etiam ex alia ratione benè considerata *per Rosentbal. dicto cap. 9. in glos. finali in fine*, quod scilicèt donationes non sunt multiplicandæ, & amplian-dæ, sed potiùs restringendæ, vndè si possessor Castri liberi & allodialis recognouit ipsum Castrum, illudq; implicitè donando in seruitutem redegit, pręsumendum non est, quod donare voluerit etiã territorium & Iurisdictionem.

Et vlterius dicta quæstio est de terri-
11 torio, ideſt iure territoriali, & terrendi, sonante in idem ac Iurisdictio & Imperium, non autem de ipsorum bonorũ in territorio existentium priuato dominio, & sic verè & propriè, neque dictæ auctoritates percutiunt casum præcisum, qui potius tractari videtur per alios, de quibus apud *Natt. cons. 446.*
12 *Siluan. cons. 58. & 59., quod est idem cons. Nattæ Surd. cons. 135. & alios, de quibus in Clomacen. Vallium*, super quæstione, àn & quæ bona, sita intrà fines feudi, sub eo, eiusque concessione veniant, ac iure feudi censenda sint, in qua quæstione ex deductis *in eadem Clomacen.* omninò verius ac receptum est, sub feudo venire ea, quæ ex antiquo eius statu, tanquam vnita & connaturalia, cum eo annexa esse consueuerunt, vbi præsertim, nullo alio intermediante, vnum & idem corpus constituunt, siuè, vt dicit *Bald. in cap. primo de contentione inter masculum & fæminam num. 3.* faciunt vnum integrale, seù vnum mansum, *vt obseruat Natt. dicto cons. 446. num. primo & 9. aliàs cons. 59. apud Syluan. num. 4., sequuntur Mascard. de probat. conclus. 79. nu. 25. & 26. Galeot. lib. primo controu. 7. nu. 67. & controu. 8. nu. 8. cum sequen.*, & non negat Surd. *dicto cons.* 135. edito in oppositum in eodem casu, in quo consuluerũt *Natt. & Syluan.* vbi proximè, dum supponendo Iuris principium tanquam irrefragabile, conatur illud euitare ex facto, quod scilicèt prædia, & bona controuersa essent extrà terminos feudi, & in territorio aliorum Castrorum adiacentium, ac etiam quod alia prædia & bona adiacentia essent allodialia, iure priuato, per alios particulares possessa, cum alijs facti circumstantijs extrinsecis allodialitatem denotantibus, *vt ex n. 28. cum sequen.*

Siuè, vt benè aduertit *Bald. in eodem cap. primo de Capitaneo, qui Curiam vendidit*, & sequuntur cęteri, attenditur destinatio ex Statuto vel consuetudine resultans, quod si totum territorium Castro assignatum seù destinatum est, totum sub feudo veniat *ex theor. Bart. in l. prima §. cum Vrbem n. 5. ff. de off. Præfecti Vrbis Menoch. dicto lib. 3. præsumpt. 99.* vbi quod veniunt omnia ea, quæ ex antiqua & originaria feudi natura venire consueuerunt, vt benè comprobat *Penia* in voto edito in causa *Ferrarien. seù Clomacen. Vallium*.

Vel quod procedendum sit cum distinctione, in qua huius quæstionis ve-
13 ritas consistere videtur, vt scilicèt totum pendeat ex qualitate bonorum, alijsque coniecturis & circumstantijs, *vt ex Natta cons. 506. num. 29. cum sequen. Rota dec. 120. n. 10. & sequen. & 164. nu. 32. par. 6. rec.* atque plures casus distinguendo, habetur super huiusmodi quæstione *in dicta Clomacen. Vallium. hoc tit.* vbi formiter & latius de articulo.

Applicando igitur ad rem, siuè procedamus cum dicta theorica *Oldradi dicto cons. 121.*, cum qua pertranseunt *Alberic., Baldus, Iacobinus, Rosentbal., & cæteri de quibus suprà*, siuè cum altera distin-

stinctione, de qua *Natta, Syluan. & alij*, vel demùm cum distinctione, vt totum pendeat ex qualitate bonorum, & ex cõiecturis, hisque omnibus insimul quoquè ponderatis, probabilius videtur, vt omnia hæc bona, tanquam continens, & contentum, iuxtà ingeniosam distinctionem *Baldi in dicto cap. primo de Capitaneo qui Curiam vendidit*, siuè tanquã vnum mansum, vnumque integrale, veniant sub recognitione feudali, & sub nomine Castrorum, seù Villarum & pagorum.

Attento siquidèm communi vsu loquendi, seù obseruantia, vt ponderant *Oldrad. & sequaces*, sub hoc vocabulo Castrorum omnia hæc bona, tanquam
14 vnum corpus seù Vniuersitas, ex antiqua & originaria natura venire consueuerunt, in ipso enim primo actu, cuius memoria habetur, alienationis scilicèt de illis factæ *de anno* 1264. per Episcopum Massanum in Tudinos, enunciantur Castra, sub quorum nomine venire non poterant ipsa Castra materialia muris recincta, iuxtà dictam vocabuli significationem, dum non erant in rerũ natura, sed solùm venerunt Siluæ, tenutę, forestæ, & alia huiusmodi, vnum mansum seù tenimentum constituentia, idemque in alienationibus circà annum 1400. per dictorum Tudinorum successores factis Gherardo, qui ea incorporauit cum Statu Plumbini, ac etiam in legato de anno 1473. de illis facto per Iacobum tertium ad fauorem secundogeniti, & in tribus sententijs Rotalibus latis ad fauorem Ducis Valentini de anno 1501. & in sententia lata per Cameram ad fauorem Ecclesiæ Massanę de anno 1540., alijsque actibus ante rędificationem recẽsitis *per Menoch. consf.* 147., *Cephal. consf.* 558., *& sequen.*, *Decian. consf.* 40. *lib.* 4., quia semper sub nomine Castrorum, seù tenimentorum, & locorum, aliud non significatur, nisi huiusmodi bona tanquàm vnum corpus, cum verificari non possent in ipsis Castris materialibus, vtpotè in rerum natura vt supra non existentibus.

Comprobat idem qualitas bonorum, quod scilicèt non agitur de vineis, domibus, pomarijs, oliuetis, alijsque præ-
15 dijs cultis ex hominis priuati industria ad eum statum redactis, priuatum dominium de sui natura præseferentibus, sed de syluis, montibus, & forestis in primæuo statu naturæ existentibus, & quæ propriè iure publico & dominicali possideri solent, vt ponderatur *in dicta Clumacen. Vallium*, vbi concordantes; Et quod magis, nullus alter priuatus in his finibus bona possedit vel possidet, sed totum est Domini, vnius eiusdemque naturæ, tanquàm vnum mansum, vt suprà.

Accedente etiam verisimili voluntate concedentis, ac etiam concessionarij, cũ
16 enim huiusmodi Castra seù loca cum dictis bonis, & integro eorum Statu, spatio annorum 70. & vltrà vnita & incorporata fuissent cum reliquo Statu, ab eo accidentalitèr separata, tanquam species appannagij seù vitæ militiæ dicti secundogeniti eiusque descendentium, idcircò occasione immutandi Statum, & concedendi his secundogenitis, etiam Iurisdictionem & Imperium, prudentèr concedens, ità pinguius consulendo dictæ lineæ secundogeniti, ea defecta curauit, mediante huiusmodi recognitione, reintegrare feudum principale, illudque restituere pristinæ vnitati, ac prouidere, nè ad extraneos ac alienas manus transirent hęc membra, atque ista consideratio præsertim pro meo iudicio videbatur ponere rem in claris, multò magis præmissis omnibus insimùl ponderatis, cum consueta regula, vt singula
17 quæ non prosunt &c., in ambiguis, & coniecturalibus perpetuò attendenda, præsertim verò in factis antiquis, *vt apud Causler. dec.* 93. *& frequenter*.

Mirificè id comprobari ponderabam ab obseruantia indiuiduali eiusdem Status Plumbini, cum enim ille per Sæ-
18 cula possideretur tanquam liber & allodialis, deindè verò possessor ratione solius protectionis illum voluntariè recognouerit in feudum ab Imperatore, facto casu deuolutionis, sub ea non venerunt solùm Oppida, & Castra cum Iurisdictione, & Iure territoriali, sed Syluæ, Montes, Valles, tenutæ, forestæ, fodinę, & alia tanquam membra huius corporis, vnum mansum seù integrale constituentia, seù tanquam dos feudi, illis tantùm bonis exceptis, de quorum acquisitione constabat ex priuatis titulis, eo modo, quo in deuolutione feudorum Ferrariæ, & Vrbini, ac similium

pra-

practicatum fuit, ex deductis *in dicta Clomacen. Vallium, in Pisauren. Molendinorum, & in alijs.*

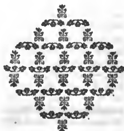
Et magis in indiuiduo, idem actor ad cumulandos titulos, magisque se confouendum, obtinuit à Camera, & Sede Apostolica istorum Castrorum nouam Inuestituram, sub qua nedùm ipsa Castra, sed etiam Fodinæ, syluæ, forestæ, tenutæ, & alia omnia, de quibus est quæstio, venire declaratum fuit, quæ obseruantia magnum est adminiculum status præcedentis, omnia insimùl, & vnitim vt suprà combinando.

Scribentes pro actore immorabantur
19 solùm in regula generali, de qua *Rosenthal. d. cap. 12. conclus. 15., Duran. dec. 28. Buratt. decis. 426. decis. 72. post Cenc. de Cens. 69. par. 8. rec. & in alijs*, quod scilicèt omnia, quæ sunt intrà fines feudi, præsumuntur feudalia quoàd Iurisdictionem, & Ius territoriale, nõ autèm quoàd dominium, quod etiam in ipso Feudatario præsumitur allodiale; Verùm istud erat fundamentum nimis vagum, quoniã *vt latius habetur in dicta Clomacen. Vallium*, ista propositio locum habet in ijs bonis, quæ de sui natura sunt iuris priuati, & similia illis, quæ per alios priuatos in loco possidentur, quorum Iure Feudatarius, cum personarum reduplicatione censendus est, nisi feudalitatis inditia, & adminicula concurrant.

Aliqui ex Iudicibus, magnam & fortè totam vim constituebant in eo, quod cum per Iacobum Tertium vt suprà, Iurisdictio, ac Ius territoriale separata essent ab ipsis syluis, tenutis, & bonis, ità hæc effecta essent allodialia, & Iuris priuati, quasi quod feudalitas consisteret in sola Iurisdictione, quæ occasione reædificationis concessa fuit, sed hoc videbatur æquiuocum clarum, quoniam Iurisdictio perneceste non importat feudalitatem, sed est de sui natura allodialis, adeoùt possit quis habere Castrum
20 in feudum ab vno, & Iurisdictionem in allodium ab altero, siuè quod Castrũ iure feudi sit vnius, & Iurisdictio sit alterius, *Rosenthal. dict. cap. 5. conclus. 6. num. finali cum concord. in glos. finali*, & habetur *in Tiburtina Castrorum hoc tit.*, atque si talis fuisset partium intentio, recognitio in feudum, & respectiuè Inuestitura, fuisset de ipsa Iurisdictione, quæ dabatur, non autem de Castris, quæ sunt quid diuersum.

Imperator siquidem Maximilianus, neque Iurisdictionem, neque Imperium dedit Iacobo Quarto hunc Statum ab eo recognoscenti in feudum, quia hæc iam habebat, sed solùm protectionem; & tamen omnia loca, & bona sub recognitione, & deuolutione venerunt, multò magis in præsenti, dum infeudans dedit Iurisdictionem, & Imperium, vt aliquid daretur, & reciperetur hincindè, fortiùs verò ex dicta potissima ratione restituendi feudum principale suæ vnitati, postquam cessauerit causa, ob quam separatio facta fuit vt suprà.

Et si antiquiora, & altiora petere volumus, quando Roggerius Normannus, Siciliæ Comes Regij nominis cupidus, ex illarum Regionum malo fato, in vtraque Sicilia nomen Regium, ac Regni speciem introducendo, iuxtà vnam opinionem Regnum recognouit in feudum ab Anacleto Antipapa, obtenta etiam deinde confirmatione ab Innocentio Secundo, iam partim iure proprio, & ex maiorum successionibus, partim verò (Deus scit quomodò) Ciuitates, Prouincias, & loca possidebat, cum omnibus regalibus, aliud non obtinendo ab infeudante, nisi titulum Regium, & tamen omnia venerunt sub recognitione in feudum, & successiuè sub deuolutione, cum similibus.

RO-

ROMANA
ANNVÆ PRÆSTATIONIS,
SEV
PRETII MINVTORVM,
PRO
PRINCIPE PLVMBINI NICOLAO LVDOVISIO.
CVM
DVCISSA BRACCHIANI ISABELLA APPIANA,

Casus disputatus coràm A. C., & sopitus per Concordiam.

Obligatio facta per Feudatarium intuitu feudi, seù pro rebus occasione feudi quæsitis, àn cesset, & resoluatur amisso feudo, non per deuolutionem, vel culpam, sed ob occupationem ab Inimicis Domini.

Et quid sequuta eiusdem feudi recuperatione cum vi bellica, nùm intret ratio postliminij pro dictæ obligationis reuiuiscentia. Et aliqua de pacto resolutiuo super huiusmodi obligationibus adiecto, in cuius gratiam illud appositũ censeatur.

De expensis belli factis per Dominum pro recuperatione feudi ab Inimicis, àn refici debeant per Feudatarium, vel è conuersò factæ per Feudatarium, àn refici debeant per Dominum.

Tempus belli, seù aliàs calamitosum, & impeditum, àn computandum sit in termino conuentionali, Et aliqua de mineralibus, àn pro eorum pretio debeantur fructus recompensatiui, vt super eis pacisci liceat citrà labem vsuræ.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 Verbum, possit, importat facultatem.
3 Pactum resolutiuum censetur adiectum in gratiam creditoris, eoque volente, non allegabile per debitorem.
4 De bonis, quæ ab hostibus capta, & recuperata postliminio redeunt ad priorē causam.
5 Declaratur conclusio, de qua num. 3.
6 In conditionalibus sufficit conditionem semel ac momento extitisse, non curata perseuerantia.
7 Declaratur melius conclusio, de qua num. 3.
8 Quandò conuentiones, & onera suscepta per Feudatarium etiam in bonis allodialibus censeantur occasione feudi, & correspectiuè ad illius possessionem.
9 Obligatio occasionalis, seù causatiua cessat cessante causa.
10 Successor feudi, àn teneatur reficere primo Feudatario accessiones, & melioramenta quamuis separabilia.
11 Declaratur conclusio, de qua num. 6. & quando, cessante conditione, redeat obligatio causatiua.
12 Emptor, qui vt euictionem impediret, aut rem euictam recuperaret, soluit pretium, dicitur obtinere ex noua causa.
13 Dominus, àn recuperet à Feudatario impensas pro recuperatione feudi, vel contrà Feudatarius à Domino.
14 Non datur accessio pro credito pecuniario super pretio rei fructiferæ saluâ forte, nisi in certis casibus.
15 De requisitis contractus censualis.
16 De interesse lucri cessantis, & damni emergentis.
17 Quomodò in fodinis, & mineralibus detur annuus fructus, cum effectibus exindè resultantibus.
18 Tempus belli, seù alterius impedimenti, àn sit subducendum ex termino conuentionali.

DISC. LVII.

1 REVOLVTO Statu Plumbini ad Imperatorem ob extinctam lineam masculinam Iacobi Quarti Appiani, qui illum in feudum recognouerat; eoque subinfeudato Principi Nicolao Ludouisio, iuxtà seriem, de qua suprà in *Massanen. Castrorum hoc eod. tit.*, plures exortæ fuerunt controuersiæ inter dictum Principem, & Isabellam Appianam Bracchiani Ducissam, vltimi Principis Sororem, & ab intestato hæredem, præ-

præsertim verò super quibusdam aceruis, seù montonis illius terræ venosæ, quæ extrahitur à fodina pro vena colligenda, & quæ vulgò *minuti* dicitur, ob paruos, & minutos eiusdem venæ lapides cum dicta terra admixtos, prætendente dicta Feudatarij hærede allodiali, dictos minutos, seù montonos, tanquàm fructus feudi à solo iam separatos, esse allodiales, atque ad allodialem hæreditatem spectare; Econuersò autem prætendente Feudatario successore, montonos prædictos, tanquàm solo denuò coagulatos, dici non posse fructus à feudo separatos, ideoq; cum eo deuolutos esse, atq; inito super huiusmodi controuersijs cõpromisso in personã Ducis de Medina de las Torres, tunc Regni Neapolitani Proregis, hic de consilio plurium Sapiẽtum, regiorum etiam officialium, per arbitramentalem sententiam, censuit, & declarauit, montonos remanere debere penès Principem, cum istius obligatione soluendi Ducissæ annuos scutos 3600., cum facultate redimendi ad rationem 6. pro centenario, importan. scut. 60. m., ad cuius laudi normam deuentum est ad concordiam, sub eo pacto, quod in euentum in quem Status Plumbini, per deuolutionem, vel quemcumque alium casum, non spectaret, seù non possideretur amplius per dictum Principem, eiusque descendentes, Ducissa, vel sui reuerterentur ad primæua Iura, Princeps verò, vel sui remanerent liberati, & si dicta sors principalis in toto, vel in parte soluta esset, restitui deberet.

Cum autem de anno 1646. arma Regis Christianissimi, expulso dicto Principe, Arcem Longoni, & Plumbinum, totumque Statum occupassent, sequuta postmodùm de anno 1649. recuperatione cum armis Regis Catholici, dictoque Principe ad primæuam possessionem reintegrato, Ducissa prædicta eum pulsauit coràm A. C. ad solutionem dictæ annuæ præstationis, & post plures disputationes, honesta concordia dicto Principi satis proficuà controuersiam terminauit.

In huiusmodi autèm disputationibus coràm Iudice, ac etiam in Aduocatorum Congressibus pro Causæ directione, ex parte dicti Principis rei conuenti habitis, de pluribus punctis actum fuit, primò autem, & principalitèr, àn factus esset casus dicti pacti resolutiui cõcepti in quemcumque casum, in quo Status ad alios extra Principem, eiusq; descendentes deueniret, stante dicta expulsione, ac respectiuè possessione sub nomine Regis Christianissimi per triennium, & vltrà, supèr quo puncto, scribentes pro actrice nimium insistebant in eo, quod pactũ prædictum esset eius facultatiuũ,

2 vtpotè conceptum cũ verbo, *possit*, quod de sui natura facultatem importat *glos. in cap 1. verbo potest de regul. Iur. in 6.*, & *in l. sæpè audiui ff. de off. Præsidis Surd. cons. 98. num. 7. dec. 329. num. 3. par. 2. rec.*, & sæpissimè, *Barbos. dictione 268.*

Fortius quià talis est natura pacti resolutiui, vt scilicèt adiectum censeatur

3 in gratiam creditoris, cuius interest promissa adimpleri, ac pro eius maiori cautela, ideòque semper intelligitur creditore volente, nè aliàs detur inconueniens, vt inducta fauore creditoris, retorqueantur in eius odium, quodque morosus debitor, ex eius culpa, & delicto in nõ obseruando promissam fidem, commodum, & vtilitatem reportet, ad *text. in l. 2. Cod. de lege Commissoria cum concord. per Surd. cons. 98. & 365., Merlin. de pignor. lib. 5. qu. 7. Buratt. dec. 110. n. 13. dec. 422. n. 4. par. 4. rec. dec. 109. n. 6. par. 7. & sæpius*.

Ac etiam quia, vbi etiam pactum esset

4 commune, nihilominùs dici non poterat eius casum euenisse, ob subsequutam recuperationem, per quam ex fictione postliminij, casus habendus erat pro non sequuto ex deductis per *Grotium de iure belli, ac pacis lib. 3. cap. 9. de postliminio*, & admittunt omnes, de quibus *in Ianuen. venæ disc. sequenti*, tractantes quæstionem, àn postliminium intret in nauibus, ac etiam in mercibus, alijsque bonis mobilibus in bello captis, & deindè recuperatis, de ipsis verò Ciuitatibus, & locis, siuè etiam de stabilibus nemo dubitat.

Econuersò scribentes pro hac parte, insistebant in eo, quod dicta conclusio

5 de pacto resolutiuo allegando per solum creditorem, in cuius gratiam adiectum est, procedere non deberet, quandò vltrà conuentionem regressus creditoris ad primæua Iura, expressè deducta esset in stipulationem etiam liberatio debitoris,

ris,quasi quod iste esset casus mixtus non cadens sub dicta conclusione, quodque partes per conuentionem voluerint facere aliquid plus, quàm de Iure dispositum esset, ità reddendo pactum reciprocum, quod tamèn cum aliqua speciali auctoritate non probabant, sed solùm cum regulis generalibus, quod pacta, & partium conuentiones cessare faciunt Iuris regulas, & dispositionem.

Neque obstare dicebant subsequutam recuperationem; tum quia in conditio-
6 nalibus sufficit conditionem momento temporis extitisse, non curata perseuerantia, sed spectato solo facto suæ purificationis, quamuis momentaneo *l. si inter virum 9., & l. sed, & in illo 18. ff. de reb. dub. l. si quis hæredem 7. C. de instit. & substit. cum concord. in Romana augmenti dotis 9. Iunij 1659., & 19. Aprilis 1660. coram Beuilaqua*, de qua causa habetur actum *sub tit. de dote pro Bolognettis*, vbi ex professo de hoc puncto, quando scilicèt conditio exigat perseuerantiam, vel sufficiat momento temporis extitisse.

Tum etiam quia, cum recuperatio dicti Status sequuta esset vi bellica, & cum ingenti sumptu, nedùm Regis Cattolici, qui ad hunc effectū potentissimam Classem maritimam parauit, sed etiam ipsius Principis multa victualia, aliaque necessaria pro seruitio exercitus ministrantis, ità considerandus videbatur, potiùs, tanquam nouus Dominus ex diuerso titulo conquisitionis, adinstar emptoris, cum noua solutione pretij euictionem impedientis, seù rem iam euictam recuperantis, vt infra, vel quod saltèm actrix contribuere deberet in expensis.

Quamuis autèm Ego scribens in causa pro eodem Principe reo conuento, more Aduocati eisdem motiuis quoquè adhærerem, eaque cum apparentibus rationibus, vel regulis, & auctoritatibus generalibus, aut similibus comprobare conarer, nihilominùs reflectendo ad veritatem, quam ab initio, & in primo congressu, iuxtà meam consuetudinem, liberè insinuaui, remanendo in hac opinione singularis, credebam hoc fundamentum pacti resolutiui esse omninò debile, nullamque habere subsistentiam, non quidem ex dicto motiuo, super quo principalitèr, & omninò insistebant scribentes in contrarium, quod scilicèt pactum vtpotè adiectum in solam gratiam actricis, cui annua præstatio soluenda erat, ab ipsa solùm volente esset allegabile, non autèm à debitore, sed ex altero motiuo, quod magis me stringebat, subsequutæ recuperationis, seù postliminij, per cuius fictionem dici poterat casum non euenisse.

Quatenùs enim pertinet ad dictam conclusionem pacti resolutiui, non allegabilis nisi ex parte creditoris, dicebam eam esse in suo casu veram, sed non applicari ad illum præsentis quæstionis,
7 procedit enim, vbi illud conceptum est sub conditione merè voluntaria ex parte debitoris implenda, itaùt pro maiori obseruantia promissorum, ac vrgentiori stimulo ad adimplendum adiectū sit; in quibus terminis procedunt dictæ, & aliæ similes auctoritates, ac etiam assistit superius assignata ratio, secùs autèm, vbi conceptum est sub conditione casuali, cuius euentus culpæ debitoris tribui non valeat, tunc enim in vtriusque contrahentis gratiam, nisi verba in contrarium vrgeant, adiectum esse censetur ex natura correlatiuorum, seù æqualitatis inter contrahentes seruandæ *Purpurat. cons. 557. num. 28. Siluan. cons. 102. nu. 23.*; fortius verò, vbi verba assistunt, vt in præsenti; dum vterque effectus ad vtriusque contrahentis æqualem fauorē in pactum deductus est, creditoris scilicèt redeundi ad primæua Iura, & debitoris obtinendi liberationem, cū actione etiam repetendi solutum, quod euidentèr implicat cum dicta conclusione referendi vsum dicti pacti ad solam facultatem creditoris, vbi enim assistunt verba, vel vrgent coniecturæ huiusmodi verisimilis voluntatis, planum est, pactum remanere reciprocum, & ad vtriusque fauorem *Purpurat. & Siluan.* proximè supra *Afflict. decis. 397. num. 6. Surd. decis. 113. num. 7. vbi Adden.*, & admittitur *dicta decis. 422. num. 7. par. 4. rec.*

Clarius verò, ac extrà difficultatem ratione subiectæ materiæ, cum huiusmodi conuentio correspectiua esset ad
8 feudum eiusque possessionem, tam in origine, seù causa transactionis, dum Princeps non alia ratione Ius, seù actionem in huiusmodi mōtonis habere præ-

tendebat, nisi tanquam possessor feudi, de cuius pertinentijs esse dicebantur, quàm etiam, quia sibi tanquam priuato, & independentèr à feudo, nullatenùs expediebat habere huiusmodi bona penè inutilia, quia eatenùs expediebat habere, quatenùs esset etiam possessor Fodinæ, pro habendo eo Iure priuatiuo, quod pro faciliori, ac magis proficuo dictæ fodinæ vsu moralitèr necessarium videtur, iuxtà ea, quæ habentur in *Romana locationis venæ ferri sub tit. de Regalibus ad materiam mineralium*; vndè propterea claram dicebam voluntatem non contrahendi, dictamque obligationem non suscipiendi, nisi occasione feudi, & correspectiuè ad eius pacificam possessionem, liberumque dictæ fodinæ vsum, & sic rebus in eo statu permanentibus; Et consequentèr congruè applicari dicebam conclusionem, de qua plu-
9 ries *sub tit. de credito, & sub altero de emptione, & venditione*, ac etiam sub *illo de Regalibus ad materiam officiorum* super obligationibus causatiuis, seù occasionalibus cessantibus, seù resolutis earum cessante causa, vt per *Tiraquell. in tract. cessante causa quæst. 1. num. 224. Amat. resol. 21. in princ. dec. 428. par. 1. rec.*, cum alijs super huiusmodi conclusione deductis locis citatis.

Ac etiam conferre obseruabam, quæ habentur deducta in *Nullius Baren. melioramentorum in fine hoc eod. tit.*, super
10 praxi, ob æquitatem, rationabilitèr inductam, cogendi nouum emptorem, seù successorem feudi ad emendum ea melioramenta, vel bona quamuis separabilia, & allodialia, quæ Feudatarius fecit, vel respectiuè acquisiuit occasione feudi, & pro eius seruitio, aliàs non facturus, vel respectiuè non acquisiturus, ità etiam naturali ratione, seù humano discursu euidentèr suadente.

Verùm difficultas meo iudicio insu-
11 perabilis, consistebat in dicto alio motiuo cessationis impedimenti, ac reuersionis rerum ad suum primæuum statum, vndè propterea durabat causa debendi, nil obstante dicta conclusione, quod in conditionibus attenditur nudum factū momentaneum, quoniam ex ijs, quæ super ea particularitèr deducta habentur in *dicta Romana augmenti dotis de Bologrettis sub tit. de dote*, illa non procedit, quandò conditio respicit certum effectum, cum tunc requiratur eius perseuerantia, siuè vbi eadem conditio pendet à duratione, vel respectiuè cessatione occasionis, seù causæ obligatoriæ;

Si .n. tertius possessor rei censuatæ, eatenùs debitor, quatenus rē possideat, siuè emptor se constituens pretij debitorē, in illius possessione tēporalitèr, citrà culpā vēditionis, seù creditoris censuarij impediatur, remoto impedimento, tanquàm per remotionem obstaculi, possidere dicitur, non ex noua, sed ex priori causa, adinstàr habentis manus, vel pedes naturalitèr validos, accidentalitèr à vinculis, vel compedibus impeditos, quoniam eis solutis, vel sublatis, eorundem membrorum operationem habere dicitur iure propriæ, & naturalis facultatis, non autem ex nouo titulo, seù facultate, & consequentèr obligationes, & onera reincidunt in suam causam, ac reuiuiscunt, vt nostri dicunt, potiùs per quamdam excitationem à somno, quàm per reuiuiscentiam à morte.

Nequè alicuius momenti videbatur, quod ob ingentes sumptus pro huius Status recuperatione factos, eius valorem fortè excedentes, ità quodammodò quæsitus diceretur ex nouo titulo iuxtà
12 terminos textus *in l. si seruus venditus §. cum igitur ff. de euiction. cum concord. per Fab. de Ann. cons. 15. num. 5. de Marin. resol. 108. lib. 1. Thesaur. iun. lib. 3. qu. forens. 18. Rot. decis. 337. par. 5. rec. cum alijs sub tit. de emptione, & venditione*, præsertim in *Tudertina*, tum quia non assistebat factum ipsiusmet Principis, qui sequuta recuperatione, non ex nouo titulo, sed ex primæuo Iure feudi possessionem continuare professus est; tum etiam quia principaliter dicti sumptus facti fuerunt per Regem Cattolicum pro recuperatione Arcis, & Portus Longoni, aliorumque fortalitiorum pro tuitione Regni Neapolitani, ac seruitio eius Monarchiæ, nec non, vt eius obligationi satisfaceret, curando reponere in primæuum statum eius subfeudatarium ab eius Inimicis, suoque intuitu expulsum.

Sicuti enim Feudatarius tenetur Do-
13 mino ad seruitium, & fidelitatem, ità econuersò Dominus tenetur ad eius protectionem, & defensionem, pro qua ab eo non repetit expensas, quinimò, si ipsemet

met Feudatarius suo sumptu,& vi armo-
rum recuperet feudum, ab ipsius Domi-
ni Hostibus, seù Inimicis occupatum,
quotiès impensæ non sint modicæ, sed
notabiles, illas saltèm in casu non cul-
posæ deuolutionis à Domino recuperat,
tanquam speciem melioramentorum ex
deductis per *Rosenthal.cap.* 10.*conclus.*43.
*num.*69. *Garz.de expens.cap.*16.*num.* 36.
*Molina de primogenitura lib.*1. *cap.* 27.*n.*
11.*Giurb.dec.*108.*n.*10.& 24.& habetur
deductum *in Theatina sub tit. de emphy-
teusi.*

Omnisq. difficultas in proposito cessa-
bat,quia dictæ Ducissæ nil intererat,feu-
dum ab vno,vel ab altero possideri, dum
etiam à dicto intermedio possessore,
dictorum minutorum possessio & ven-
dendi facultas sibi non impediebatur,vn-
de dici non poterat, impensas factas esse
eius intuitu, & contemplatione, siuè
quod exinde vtilitatem reportasset, vn-
dè intrare posset saltem equitatiua actio
de in rem verso,seù de vtili negotiorum
gestorum, & sic omnia prædicta motiua
in primo congressu reputata meliora, &
in quibus conclusum fuit principaliter
insistendum esse, iuxtà meum votũ, om-
ninò insubsistentia erant, vt causæ pro-
gressus docuit, quoniam Iudex illa om-
nino neglexit.

Vnicum ergò probabile, ac magis so-
lidum motiuum, quod ob difficultates
per Iudicem habitas, & per actricis de-
fensores in disputationũ progressu agni-
tas, concordiæ causam dedit, fuit illud,
quod à me in primo congressu excitatũ,
ab alijs neglectum fuerat, inualiditatis
scilicèt dictæ conuentionis de soluenda
pro pretio rei infructiferæ annua præ-
statione, salua remanente sorte princi-
pali, in quam proindè imputari deberẽt
decursæ annualitates iam solutę,eam no-
tabilitèr extenuantes; Quidquid enim
teneant Regnicolæ, ac Hispani, alijque
14 Doctores, attentis opinionibus, in qui-
bus residet Curia Romana ex pluriès de-
ductis *sub tit. de vsuris*, non datur acces-
sio pro credito pecuniario salua sorte,ni-
si accedente legitimo titulo huiusmodi
accessionum iustificatiuo, qui frequen-
tius restringi solet ad quatuor casus,pri-
mò scilicèt contractus Censualis, secun-
dò, refectionis interesse lucri cessantis
vel damni emergentis. tertiò fructuum
recompensatiuorum pro pretio rei fru-
ctiferæ ex æquitate textus in *l. curabit
Cod.de action. empti*,& quartò fructuum
dotalium iuxtà terminos textus in *cap.
salubriter de vsuris*, Contractus enim
Cambij verè non continet accessiones,
sed totum est sors, vt in sua materia *sub
tit. de Cambijs*.

Nullus autèm ex his titulis conueni-
re videbatur, non quidem ille Census,
15 quoniam post Bullam Pij V. non datur
annua pręstatio salua sorte, quomodo-
cumque verba contractus concipiantur,
etiam ex causa dationis in solutum pro
pretio mercium seù rerum infructifera-
rum, vel ex causa permutationis, non
seruata forma ibi pręscripta ex plenè de-
ductis per doctissimum *Leotar.in tract.de
vsuris quæst.* 43.*la prima*,potissimè quia
deficiebat etiam alterum essentiale re-
quisitum contractus censualis, vel iuxtà
vnam opinionem ex dicta Bulla, vel
iuxtà alteram, etiam ex dispositione Iu-
ris communis, fundi fructiferi, & capa-
cis, certis finibus designati.

Minus alter, interesse lucri cessantis
vel damni emergentis, quonia istud ne-
16 que intrat, non probatis suis requisitis,
quod scilicet mora debitoris fuerit cau-
sa præcisa & immediata damni iuxtà de-
cisionem *Mobed.2.de vsuris*, & quoad
lucrum, cum requisitis positis per *Paul.
de Castr.in l.3.ff. de eo quod certo loco*, iu-
stificandis aliàs,quàm per partium asser-
tionem, vt in *dicta sua materia de vsuris*
& sunt conclusiones in Curia nimis pla-
næ, & vulgares;quartus verò titulus do-
tis omninò deficiebat ex facto.

Quare tota inspectio reducebatur ad
tertium titulum, super quo insistebant
scribentes pro actrice, quoniam licèt
17 in stricta Iuris Censura, fructus dicatur
solùm ille, qui renascitur, ac percipi po-
test salua rei substantia, quod congrue-
re non videtur huiusmodi fodinis & mi-
neralibus, in quibus consumitur ipsa
substantia, nihilominùs ex cõmuni DD.
consensu, in eis datur etiam terminus
perceptionis fructuum, vnde propte-
reà vsusfructus constitui potest, in cõ-
tractum locationis & conductionis de-
duci, in dotem dari, ac etiam super eis
Census imponi, vt constat apud *Barbos.
in l.diuortio* §. *si vir num.*9.& 10.*ff.solu-
to matrimonio Molin. de primogen.lib.pri-*

mo cap.23. num.8. in fine Garz. de expensis cap. 22. num.47. Barbat. de diuisione fructuum par. prima cap.17. n. 49. Castill. de vsufruct. cap.37. num.16., & habetur plenius deductum ac examinatum in *Romana locationis venæ ferri sub tit. de Regalibus ad materiã mineralium*, quod ego admittebam in ipsa fodina, vtpotè magna & indeficiente, in qua annua esitatio stat loco fructuum, ex deductis in *dicta Romana locationis*, sed cessabat applicatio ad factum, cum hæc non esset fodina, sed essent fructus, ab ipsa fodina extracti, & separati, vndè vsus consumabat ipsam substantiam, quæ salua non remanebat, vt euentus comprobauit.

In disputationibus quoquè habitis coràm dicto Iudice, actum fuit de altero puncto. Cum enim in dicta concor-
18 dia conuentum esset, in primo nouennio dictam annuam præstationem Scutor. 3600., soluendam esse in tanta vena, iuxtà pretium conuentum; dubitatum fuit, àn tempus impeditum, in quo Status fuit occupatus, vt suprà, computandum esset in dicto nouennio, vel potiùs ab eo subducendum, & in hoc scribens pro subductione dicebam id probari per *textum in l. quibus diebus ff. de condit. & demonstrat.* vbi claris verbis deciditur, tempus non currere legitimè impedito, quod etiam probat text. *in l. non possunt Cod. de dolo*, & in *cap. imputari de regulis Iuris in sexto, cum concord. per Rouit. dec.53. n.8.*; Et in proximis terminis, quod tempus conuentionale adiectũ pacto de retrouendendo vel simili, non currat tempore belli, sed eo subducto coniugantur tempora, præcedens, & subsequens hostilitatem, benè *Rouit. in pragmat. prima de pacto de retrouendendo nu.2. & 3.* vbi Iura concordantia deducit. Non fuit tamèn hic punctus multum discussus, nisi obitèr, cum tota disputatio fuerit in negotio principali vt suprà, atque subsequuta concordia vlterioris disputationis occasionẽ sustulerit, vnde propterea maturum iudicium desupèr efformari non potuit.

IANVEN. VENAE
PRO
EODEM PLVMBINI PRINCIPE NICOLAO LVDOVISIO
CVM
ALIQVIBVS MERCATORIBVS.

Casus disputatus in Senatu Ianuensi, & concordatus.

Feudatarius expulsus à feudo per Inimicos Domini, àn sequuta recuperatione, vendicet eiusdem feudi fructus ab emptoribus, qui illos emerunt ab eisdem Inimicis seù occupatoribus, antè vel post recuperationẽ; Et aliqua de materia postliminij, ac de iustitia vel iniustitia belli; Et quandò capta in bello fiant capientium irreuocabilitèr.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Dominus vendicat res suas furatas seù aliàs occupatas, etiã à tertijs emptoribus bonæ fidei non refuso pretio.*
3 *Declaratur conclusio, vt procedat in bonis occupatis per latrones vel piratas, non autem iure belli.*
4 *Bona mobilia occupata per hostes seù per milites iure belli, quamuis deindè recuperẽtur, nõ redeunt ad priores Dominos, neq. in eis intrat postliminium, & num.8.*
5 *Rectè soluitur ei, cum quo contractum est & num.7.*
6 *Nomina debitorum non redeunt postliminio.*
7 *Declaratur conclusio de qua num.5.*
8 *De eadem conclusione, de qua nu.4.*
9 *An ad milites pertineat quærere de iustitia belli.*
10 *In ipso belli auctore requiruntur copulatiuè potestas illud indicendi, & iusta causa.*
11 *Soluens possessori Regni, prouinciæ, vel feudi iure belli, àn benè soluat, itaut à priori Domino reintegrato molestari possit vel nè.*
12 *Ea quæ debentur ex contractu inito per occupatorem loci. debentur priori Domino restituto.*
13 *Fructus separati à feudo trasmittuntur ad*

ad hæredem feudatarij etiam sequuta deuolutione & n.15.

14 *Quando possessor iure belli faciat suos fructus & re occupata perceptos.*

15 *Declaratur conclusio de qua nu.13.*

16 *Quando bona capta in bello dicantur effecta de dominio capientium, itaut in casu recuperationis non intret postliminium.*

17 *Quæ dicatur Ciuitas amica vel socia ad hunc effectum.*

18 *Quarè in bonis mobilibus in bello captis amittitur dominium absq. iure postliminij.*

19 *Quãdò tertius recuperet à Domino pretium rerum depredatarum à latronibus vel pyratis.*

20 *De postliminio in iuribus & actionibus, ac nominibus debitorum.*

21 *De alio casu, in quo tertius emens merces depredatas, est tutus ab illarum Domino.*

DISC. LVIII.

1 RETENTA facti serie, de qua *disc. præcedenti* super Inuasione Status Plũbini cum armis Regis Christianissimi, agnoscẽtes eiusdem Regis Ministri, in Ciuitate Neapolis potentissimam parari Classem pro dicti Status recuperatione, quam probabilitèr impedire non poterant, diligentèr curarunt, totũ ferraccium ibi repertum, totamque venam excauatam extrahere, traducendo ad Ciuitatem Ianuensem, ac Emporium Liburni, vtramque mercem, etiam pro inferiori pretio vendendo illis mercatoribus & negotiantibus, partim pecunia numerata, partim verò credita; Quarè sequuta recuperatione Princeps Nicolaus Ludouisius ad possessionẽ feudi reĩtegratus, congressum pluriũ Aduocator.acetiã Prælatorum conuocauit pro consilio, & directione super vendicatione dictarum mercium, præsertim venæ in notabili quantitate existentis in Ciuitate Ianuæ penès diuersos mercatores, in quo congressu varia fuerunt vota.

Ego enim qui circà initia professionis, tanquàm iunior eram primus in votando inter Aduocatos, fuit in voto, cui aliquis adhæsit, probabilitèr sperari posse recuperationem pretij adhuc non soluti, secus autèm quoàd solutum, ex infrascriptis fundamentis, maior tamen pars fuit in voto contrario, totam scilicet venam, probata identitate, vendicari posse, nullo emptoribus refuso pretio, quamuis soluto, procedendo cum terminis textus *in l. inciuilem Cod. de furtis, & l. si maneipium Cod. de rei vendic.* 2 *cum concordan. de quibus Pereg. cons. 101. n. primo lib. 4. Spada cons. 149. lib. primo. Thesaur. iun. lib. 2. quæst. 98. Menoch. lib. 5. præsumpt. 29. Farinace. quæst. 177. nu. 29. cum seq. Guazzin. defens. 17. cap. 6.*, apud quos firmatur Dominum vendicare posse rem suam à quocumque possessore quamuis ex titulo oneroso, & cum non mala fide, nullo refuso pretio, quoniam bona fides excusat à delicto, & pœna, non autèm concedit pretij repetitionem, si illud non Domino solutum est, quod præfati Doctores & alij ampliant, etiãsi in portubus & publicis emporijs merces essent emptæ, de quo habetur actum in *Romana seù Ciuitatis Vetulæ mercium sub tit. de Regalibus ad materiam Portus.*

Quarè concluso, vt iuxtà hoc votum scribi deberet, insistendo solùm, quoàd ea quæ facti sunt, super probatione identitatis, & quoàd ea, quæ sunt Iuris, super dicta conclusione, non laudando deduci considerationes, de quibus infrà super iustitia vel iure belli, transmissisque iuxtà hanc normam Informationibus, prodijt votum Consultorum simplicitèr pro absolutoria reorum conuentorum, quodque residuale pretium ab emptoribus iam depositatum, venditori adscribendum esset; Obtento autem audiri in Senatu, agnitoque per dictos Congregatos procedendum esse cum terminis, vt suprà à me insinuatis, qualis etiã erat sensus patrocinantium in dicta Ciuitate Ianuę, idcircò mihi prȩsertim iniunctum fuit munus scribendi, atque assumpta ibidèm noua disputatione, quantum desumi potuit, probabilitèr resolutio prodire debuisset pro hac parte, respectu pretij non soluti, verùm ex prudentialibus motiuis Senatui placuit concordia, qua mediante Princeps maiorem partem dicti pretij depositati obtinuit, atque ita controuersia finem habuit.

In dicto autem voto vt suprà edito præ-

præcipuuum fundamentum constitueba-
tur in defectu dictæ conclusionis dedu-
ctæ vt supra ex dispositione text. *in l.in-
ciuilem Cod. de furtis cum concord.*, cum
ea procedat in rebus furtiuis, quæ pri-
uata auctoritate per latrones vel pyratas
furatæ seu deprædatæ sint, non autem
in bonis iure publici belli occupatis,
3 quæ de iure fiunt occupantium, quotiès
penès eos pernoctarunt ad text. in *l. si
quid bello ff. de captiuis l.naturalem* §. *fi-
nali ff. de acquir. rerum dominio cum con-
cord.*, absquè eo quod suffragari posset
4 ratio postliminij ob subsequutam recu-
perationem, quoniam merces postlimi-
nio non redeunt, ex deductis per *Galeot.
respons.fiscal.* 13. *ex nu.* 25. *ad* 82. *& per
totum, Franch. decis.* 268. *n.* 4. *Grotium de
iure belli ex pacis lib.* 3. *cap.* 9. *de postlimi-
nio ex n.* 14., apud quos cęteri; Si ergò
istæ merces effectæ erant de dominio
occupantis, ac possidentis huiusmodi
Statum & fodinam Iurè belli, licitè ven-
ditio facta erat, atque pretium benè so-
lutum, & respectiuè soluendũ erat mer-
cium Domino, cum quo contractum
erat, & cui etiam non Domino rectè sol-
uitur ex deductis per *Surd.dec.* 60. *n.* 8.
& 229. *n.* 7. *&* 8. *Gregor. & Adden. decis.*
5 511. *n.* 6.; Magnum etiam fundamentum
constituẽdo in auctoritate *Grotij d. lib.* 3.
cap. 9. *de postliminio num.* 9. vbi firmatur,
nomina debitorum non esse de ijs, quæ
6 postliminio redeunt, deducendo exem-
plum eius, quod Thessali Thebanis de-
bebant, vt istis post Alexandri inuasio-
nem & occupationem, ea etiam cessata
restituendum non esset.

Scribens igitur responsiuè ad dictum
votum, cum eodem sensu veritatis, cum
quo in dicto primo congressu votum
protulerã, quatenus pertinet ad istã cõ-
clusionem de legitimè soluente proprio
auctori, & cum quo contractum est, eam
rectè procedere dicebam in solutione
reintegra, & in statu bonæ fidei iam fa-
7 cta, quãdo scilicèt adhuc nõ detecto nõ
iure venditoris, emptor illum iustè cre-
diderit dominum & possessorem, vel
ex Domini voluntate administrantem,
in quibus terminis procedunt ea, quæ in
Iure habemus de soluente, filiofamilias,
seruo, Monaco, intruso, Procuratori,
vel Institori reuocato cum similibus, vel
ipsi principali creditori quamuis ære
alieno grauato, adhuc tamèn suorum
bonorum administrationem habenti; Se-
cùs autèm postquàm à lege, vel ab ho-
mine est inhibitus, & constitutus in
mala fide, itaut non Ius venditoris de-
tectum sit, cum tunc absolutum sit malè
solui, atq. ad reiteratã solutionem vrgeri
posse, vt sæpius *sub tit. de credito*, & est
principiũ theoricè & practicè indubitatũ

Totum ergò controuersiæ punctum
obseruabam esse in eo, àn subsequuta,
per feudatarium expulsum ab Inimi-
cis Domini, recuperatione feudi, eius-
que reintegratione, recuperetur etiam
dominium fructuum ipsius feudi, ab eo
separatorum, ac iure belli penès occupa-
torem existẽtiũ, vel penes habẽtes causã
ab eo & an hic ius habeat, etiam cessata
occupatione; & post eius expulsionem in
concursu prioris Domini pretium eri-
gere, & in hoc dicebam distinguendam
esse, àn huiusmodi fructus, seù bona es-
sent penès ipsos milites in conflictu bel-
li illa occupantes, seù penès habentes
causam ab eis, vel àn penès ipsum belli
auctorem, & principalem feudi occupa-
torem; Primo enim casu, quotiès bona
mobilia ad præsidia militum asportata
sunt, ibiquè pernoctarunt, & quæ per
8 *Labeonem in d.l.si quid ff.de captiuis* dicũ-
tur *præda*, & à *Bart.ibidem* nuncupantur
bottino, admittebam prioribus Dominis
ius non competere vindicandi à tertijs,
etiam post recuperationem, ob iam con-
sumatã dominij amissionẽ, absq. spe post-
liminij, quod in mercibus non datur,
& in his terminis loquuntur *Franch.Ga-
leot.* & *cæteri*, de quibus *in dicto voto,
Caball. resol.criminal.* 140. *&* 220. *The-
saur.iun. lib.* 2. *quæst.forens.* 98. *Gama dec.*
335. *&* 384. *Capic. Latr consult.* 97. *Rot.
dec.* 120. *post primum volumen consil.Fari-
nacc.*

Dictorumque militum seù habentium
causam ab eis respectu, admittebam non
9 intrare inspectionẽ super iustitia vel in-
iustitia belli, de qua, vtpotè vulgo & mi-
litibus ignota, ad ipsos milites inquire-
re non pertinet, quoniam vbi non aga-
tur de plusquam certa & notoria tyran-
nide, ad legitimè nanciscendum domi-
nium prædæ, ac bonorum in bello occu-
patorum, eis sufficit agi de bello publi-
co, indicto scilicèt à Principe habente
Ius illud indicendi, cum iusta causa ab
cis

eis regularitèr præsupponenda sit ex deductis per *Menoch.lib.6. præsumpt. 96.n. 3. & 4.* vbi cęteri.

Verùm quia non agebatur de mercibus & bonis in conflictu belli occupatis ab ipsis militibus, sed de feudi fructibus, quos ipse occupator, vel eius ministri, expulsione imminente, & præcognita, extraxerant ad alium locum tertium, proindeque controuersię effectus non percutiebat ipsos tertios emptores, quorum nihil intererat huiusmodi residuale pretium per eos iam depositatum, vni vel alteri solui, sed percutiebat ipsum occupatorem, ità post expulsionem assequi volentem huiusmodi bonorum pretium inexactum, idcircò extraneos dicebam dictos terminos, seù conclusiones, cum quibus dicti assessores processerant.

Quidquid enim esset de iustitia vel iniustitia huiusmodi inuasionis, itaùt in ipso inuadente seù occupante iusta causa, quæ cum potestate indicendi publi-
10 cum bellum necessaria est ad acquisitionem dominij, in hoc differente ipso belli auctore à militibus *Castrens. in l. ex hoc Iure n.6.ff.de iust. & iur.*, vbi *Ias. & cæteri* deducti per *Couar. in reg.peccatum par.2. §.9.nu.2. Menoch. dicta præsumpt. 96. n.primo & 5. lib.6. Molina de iust. & Iur.tom.primo tract.2.disput.100.& 102. cum sequen.*, cum quo cæteri moderniores morales communitèr pertranseunt, (de quo puncto iustæ causæ, leguleiorum stultitiam semper censui, velle id tractare cum illis terminis, qui adhibentur in negotijs priuatorum, cum non videantur istæ materiæ, regulis legalibus ordinarijs subiectæ, quotiès, tyrannidis & iniustitia non esset plusquam notoria.)

Adhuc tamèn, admissa polyticorum magis quàm legistarum propositione, quod Ius esset in armis, itaùt huiusmodi feudi, seù Status possessor, qualis qualis
11 ille fuerit, eius fructus colligere potuerit, ac nomina debitorum exigere, alioſque dominij effectus exercere (super quo integrum locum veritati relinquere profitebar, nullum desuper interponendo iudicium) dicebā tamèn, id suffragari posse quoàd tertios debitores, seù emptores tali possessori soluentes, nè ad iteratā solutionem vrgeri valeāt, vel rerū auocationem cum eorum iactura pati, siuè quoàd eos, qui eosdem fructus ex causa onerosa, & correspectiua acquisierunt iuxtà casum disputatum per *Decium cons. 407.*, vbi in specie de hoc Statu Plumbini occupato per Ducem Valentinum, cui appaltator aluminum soluerat annuam præstationē Ducator. 2000. de de qua *disc. 54.*, & per *Afflict. dec.150.*, vbi de debitoribus Regij fisci, qui soluerant Regi Gallorum eiusq. Ministris, de tempore quo expulsis Aragonensibus, Regnum Neapolitanum de facto possedit, cum similibus, secùs autèm vbi, iuxtà casum *Afflicti* proximè suprà, dictus Rex Gallorum, post expulsionem à Regno, in concursu ipsius Regis reintegrati vellet exigere nomina debitorum, seù pretium bonorum ad illum fiscum spectantium, & hic erat casus.

Vt proximè probare videtur decisio Senatus Sabaudiæ apud *Fabr. in Codice*
12 *lib.4.tit.42. de locato diffin.33.* quod scilicet quidquid debetur ex contractu inito per inuasorem alicuius Prouinciæ vel loci, soluendum sit priori Domino iam restituto; Et quæ habentur apud *Bellin. de re militar. par.2.tit.18. nu. 9.*, vbi de possessoribus bonorum occupatorum per Regem Galliæ occupatione cessante.

Deducebantur in voto, sequendo sensum scribentium pro altera parte, ea
13 quæ habentur apud *Rosenthal. de feud. cap.10.q. 42* & alios, de transmissione fructuum separatorum à feudo antè illius deuolutionem, qua sequuta, non exindè cessat eorumdem fructuum dominium in hærede, vel altero, in quem ipse feudatarius distraxisset, quasi quod idē esset casus, dum durante adhùc possessione talis alienatio facta erat; Verùm obseruabam istud fundamentū optimè retorqueri, ac ad euidentiam conuincere
14 contrarium, admissa enim ex abundanti propositione, quod ius esset in armis, quodque belli euentus, titulum ac bonā, & respectiuè malam fidem causaret, hinc sequebatur, quod sicuti durāte possessione, ille dici poterat dominus, vel bonę fidei possessor excusandus à fructuū perceptorum, & consumptorum restitutione, ità econuersò, sequuta expulsione, ex eodem Iure armorum, seù belli exitu, tanquam per speciem sententiæ contrariæ, se agnoscere debuit non dominum, ideoque non facientem fructus suos extantes & non consumptos, cum

con-

conclusio de qua *decis.3.par.7. rec.*& passim, de bonæ, vel non malæ fidei possessore faciente fructus suos, procedat in iam consumptis, à quorum restitutione detecta mala fide excusatur, non autem in extantibus, quoniam esset dare licitam perceptionem rei non suæ, postquàm detectus est non dominus.

Et quoad dictum simile de feudatario transmittente ad hæredes & extraneos fructus à feudo perceptos, & separatos durante suo Iure, non obstante eiusdem
15 Iuris resolutione per deuolutionem, respondebam, id rectè procedere in illis fructibus, qui in statu bonæ fidei, & iuxtà consuetam perceptionem, per feudatarium percepti sunt, secùs autem in illis, qui præmaturè, & ad supplatandum dominum vel successorem, iam præuisa & imminenti deuolutione, suique Iuris expiratione sunt percepti, iuxtà ea quæ in terminis subinfeudationis aliàs feudatario competētis tanquàm fructus feudi, non permittendæ imminente deuolutione habetur plenè deductum in *Senogallien. Castrorum hoc eodem tit.*; Et de appaltatore vectigalium & gabellarum prohibito gabellam diminuere, vel etiā condonare pro tempore futuri appaltus habetur in *Romana bulli alearum & in alijs sub tit. de Regalibus ad materiam Vectigalium*, ac etiam in suis respectiuè materijs, de Beneficiato, seù Prelato, conductore, marito, hærede grauato, & similibus.

Quatenùs verò pertinet ad Ius postli-
16 minij denegatum in mercibus, seù nominibus debitorum, & super quo, in voto prædicto, consultorum maior opera ac ferè totus labor versabatur, obseruabam hunc inanem laborem videri, vtpotè extrà casum, quoniam, tunc in mobilibus iure belli, tanquam præda seù bottinum captis, dominium irreuocabiliter a prioribus Dominis amittitur, itaùt in casu recuperationis non intret postliminium seù Ius vendicandi, ex plenè deductis per *Galeot. dicto respons.*13. cum alijs allegatis, quando huiusmodi bona peruenerunt in hostium Castra seù loca munita, ibiquè pernoctarunt, quod in præsenti cessabat, dum vena nunquam ad hostium seù Inimicorum loca peruenerat, sed in Ciuitatem prædictam vtriusque Principis amicam & neutralem, quo casu dominium non amittitur, seù postliminio locus est, vt clarè probat textus in *l. postliminium §. postliminio ff. de captiuis, ibi, sed si in Ciuitatē sociam amicamue.*

Et quamuis *Gamma dec* 384. *num.*5.
17 illum textum intelligat, non de Ciuitate vtriusque partis amica, sed de ea, quæ in bello easdem partes sequitur, eique adhærere videatur *Grotius lib.3. cap.9.§.2.*, ambos tamen diuinatiuè loquentes confutat *Gentilis aduocatione Hispanica lib.primo cap.1. & secundo*, cui adhæret *modernus auctor elementorum de iudicio inter gentes par.2. section. 8. cap. 2.*, ea ratione assignata, quod si Iurisconsultus de locis adhærentibus & confęderatis intelligeret, solo termino Societatis contentus fuisset, neque expressisset terminum amicitiæ, qui verè & propriè conuenire videtur neutralitati, ac negationi hostilitatis ergà vtramque partem.

Alteram quoque assignabam validiorem rationem, quod si Iurisconsultus intelligeret de Ciuitate socia bellatoris, eique in bello adhærente, ista vtiquè esset paritèr inimica eius, contrà quem bellum geritur, & consequentèr dici posset locus munitus hostium, vnde malè Iurisconsultus dominij pręseruationem tali casu daret; Ideò etenim postquàm bona mobilia ad hostium tuta loca deuenerunt, exeunt de priori dominio irreuocabilitèr, quià cum ibi nulla subsit
18 spes vindicandi iudicialiter & per viam iustitiæ, desperata dicitur recuperatio, ex deductis per *Thesaur. dicta quæst.* 98. *num.*11.*lib.*2.*Leotar.de vsuris dicta q.*95. *nu.*37.*& sequen. benè Galeot. respons.* 13. *nu.*95.*& seq.*, quæ ratio ità militat in Ciuitate vel loco ipsius bellatoris, ac in alia sibi in eodem bello adhærente; Vbi autèm subest spes recuperationis iudicialis, & per viam iustitiæ omnibus vtriusque partis sectatoribus indifferentèr administrandæ, tunc dominium remanet præseruatum, non ex alia ratione, quàm ex prædicta durantis spei recuperandi, aliàs quàm Iure belli, igitur textus prædictus omninò intelligendus est de Ciuitate amica, idest neutrali, vtramque partem pariformitèr tractante, ac vtrique iustitiam ministrante.

Et ex qua ratione, etiàm vbi agitur de bonis captis per latrones vel pyratas, in quibus non intrant isti termini, sed alij

textus

textus *in l. inciuilem Cod. de furtis*, de quibus suprà, quotiès moraliter despe-
19 rata est spes recuperationis, probabilem ista occasione dicebam decisionem relatam per *Thesaur. iunior. dicta quaest.* 98. *lib.*2., de refectione pretij facienda tertio emptori bonæ fidei, quod plenè prosequitur *Leotar. de vsuris quaest.* 95. *num.* 37. *& sequen.*, vbi distinguitur inter pyratas eiusdem Principis, vel alterius Christiani, itaùt iustitia mediante subsit probabilis spes recuperationis, in qua, & in bona fide tertij totus est punctus, vnde propterea si tertius videns bona furata in alieno Principatu per latrones seù pyratas, aut alios ab eis causam habentes distrahi, ipseque bona fide, & ex charitate, vt vtile negotium Domini gerat, curet ea recuperare pro eo inferiori pretio, pro quo huiusmodi bona frequentius distrahi solent, recuperabit à Domino eius bona vendicare volente totum id, quod ad hunc effectum de suo erogauit per exceptionem negotiorum gestorum, seù de utili in rem verso &c., Secus autèm si mala fide id agat ad proprium lucrum & industriam, vt benè ità distinguendo habetur apud *Spad. dicto cons.*149. *lib. primo*, & in proposito actionis exigendi vsuras Iudaicas per Christianum ex cessione quesitas habetur deductum *sub tit. de vsuris in Romana pro Clementino*.

Proùt ab huiusmodi quæstione extraneos dicebam terminos postliminij in
20 nominibus debitorum, & àn congrueret dictum exemplum de Thessalis, & Thebanis, quod ex *Grotio* vt suprà in eodem voto deducebatur, quoniam hoc debitoris nomen nunquam ante occupationem fuerat in dominio prioris possessoris huius feudi, dum proueniebat à pretio fructuum perceptorum durante Iure & possessione occupatoris seù possidentis Iure belli, & sic extra casum, cui proindè vnicè congruere videbantur supradicti termini feudatarii transmittentis ad eius hæredes vel causam habentes feudi fructus àb eo separatos, nō obstante deuolutione, seù aliàs sui Iuris cessatione, quotiès percepti sunt eo modo quo suprà, seù termini tertij bonæ vel non malæ fidei possessoris excusandi à fructibus in tali statu perceptis & consumptis.

Et nihilominùs etiam desuper respōdendo, dicebam non benè *Grotium* deducere hoc assumptum, vt credita ac nomina debitorum non sint de numero eorū, quæ postliminio redeunt, id enim nulla legali ratione vel auctoritate comprobat, atquè contrarium, vt etiam in Iuribus & actionibus intret postliminiū, clarè probare videtur textus *in l. in bella* 12. *§. medio tempore ff. de captiuis*; Nil refragante dicto exemplo Alexandri inter Thessalos, & Thebanos, tum quia id percutit diuersos terminos crediti per nouum Iure belli possessorem remissi debitoribus, liberationem ità ipso Iure assequentibus, tum etiam quia non benè *Grotius* ibi supponit *decisionem*, de qua non constat, quoniam commisso negotio Amplictionibus, quid iudicauerint, ignoratur, ac pro Thebanis iudicandum esse, & sic pro postliminio probant *Aiala de iure belli lib.*1. *cap.*5. *& Ottoman.* 5. *quaest. illustri*, & si quæ ratio pro contrario iudicio in eo casu concurrit, consistit in eo, quod Thebanorum populus post occupationem Alexandri, non idem, sed omninò nouus esset.

Dum hæc disputabantur, & forsàn antea, cum Bruggiottus, & Mancinus mercatores Viterbienses in mandatis
21 dedissent Plagijs mercatoribus Liburnensibus emptionem certæ quantitatis Ferraccij, quod ibi denunciatum erat existere penès quemdam mercatorem Gallum, illudque transmissum ad littus Cornetanum, idem Princeps Ludouisius tànquam proprium de facto vendicasset, orta est controuersia inter mandantes & mandatarios, in qua diuersa prodierunt iudicia, quoniam Gubernator Viterbij in prima instantia iudicauit fauore mandatariorum, & A.C. in secunda iudicauit in oppositum, sed introducta causa in Rota *corā Priolo sub die* 27. *Martij* 1656. prodijt resolutio conformis iudicio primæ instantiæ, vt patet ex decisione in *Pisana seu Viterbien. Ferraccij coràm eodem*, & de qua causa habetur actum sub *tit. de administratoribus seù Procuratoribus*, vel sub altero *de credito*, & successiuè *coram Taia* in alia instantia inter easdem partes, me quoque pro vna earum scribente *sub die* 5. *Iulij* 1650. prodijt notabilis decisio ad fauorem etiam mandatariorum super puncto

cto refectionis, tàm expensarum iudicialium, quàm etiàm damnorum, & interesse, & de quo habetur in eadem *Pisana, seù Viterbien. sub tit. de Iudiceijs*, vndè propptereà mandantes regressum habuerunt contrà dictum Principem, qui acquiescens meo consilio, quod ità expertus fuerat magis fundatũ, non expectato litis exitu se cócordauit, reficiendo dicti Ferraccij pretiũ, reportata liberatione à damnis, & interesse per dictos Burgiottum, & Mancinum passis, ex iam dicta ratione, quod aduersus tertium, in publico præsertim emporio, & à probato Mercatore bona fide, pretio iam soluto, huiusmodi merces ementem, danda non est vendicatio, dum concurrit particularis ratio occupationis Iure belli, in qua non intrant termini *textus in d. l. inciuilem Cod. de furtis*, quos vbi agitur de emptionibus in publicis emporijs, ac à probatis mercatoribus bona fide factis, durum quoquè videtur intrare etiam in illis mercibus, in quibus dicta belli ratio non intret, ex ijs, quæ habentur deducta *in Romana, seù Ciuitatis Vetulæ mercium pro Cucurno sub tit. de regalibus ad materiam portus*.

MASSANEN. RENOVATIONIS PRO PRINCIPE PLVMBINI IOANNE BAPTISTA LVDOVISIO.

Discursus pro directione.

An illa renouatio Inuestituræ, quam nouus successor feudi immediati, & in capite à Domino directo petere tenetur, petenda etiam sit à successore in subfeudo; Et quatenus petenda sit, àn à subinfeudante, & Domino immediato, vel potius à Domino directo, & mediato;
Et aliqua de solutione releuij, seù alterius recognitionis pro renouatione.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Successor feudi tenetur infrà annum, & diem petere renouationem, & an id procedat in subfeudo.*
3 *Quid vbi est feudum emptitium, & francum.*
4 *Consuetudo, seù obseruantia attenditur in casu præciso, & indiuiduo, & non extenditur.*
5 *Quod renouatio debeatur etiam in eo subfeudo, quod feudi veri naturam, & qualitatem habet, & de subfeudorum differentijs remissiuè.*
6 *De obseruantia petendi renouationes etiã in subfeudis.*
7 *In vtriusque Siciliæ Regnis solutio releuij est loco renouationis, quæ non est in vsu in Statu Mediolani.*
8 *Renouatio per subfeudatarium petenda est à subinfeudante eius immediato, non autem à Domino mediato, & quando secus.*
9 *Non est petenda duplex renouatio per Feudatarium, & subfeudatarium ab eodem Domino directo.*
10 *De iure communi feudorum nullum laudemium, vel releuium pro renouatione soluendum est.*
11 *In Regnis vtriusque Siciliæ, releuium soluitur de consuetudine non extendenda.*
12 *Quomodo intelligatur propositio, vt feudum francum non reguletur iuxtà leges feudales.*

DISC. LIX.

1 INTER plures dubitationes exortas per mortẽ Principis Nicolai Ludouisij in Regno Sardineæ, fuit ista, nùm Princeps Ioãnes Baptista filius vnigenitus masculus, ac feudorum successor, pro feudo Status Plumbini, de quo dictus eius pater ad nominationem Imperatoris, à Rege Cattolico subinfeudatus fuerat, iuxtà seriem, de qua *in alia Massanen. Castrorum disc. 54.*, teneretur, iuxtà leges feudales, intrà annum, & diem petere renouationem, & qua-

quatenus hæc petenda esset, à quo peti deberet, an scilicèt ab Imperatore Domino directo, sed mediato, vel potius à dicto Rege Catholico subinfeudante, & immediato. Atque in congressu desuper habito, pro ratione dubitandi dicendum videbatur, prout aliquorum sententia erat, nullam renouationem petendam esse, ex pluribus rationibus, primò quod
2 Iura feudalia *in cap. 1. quo tempore miles, & cap. 1. quæ fuerit prima causa Beneficij amitten.*, huiusmodi renouationem demandantia, loquuntur de feudis, non autem de subfeudis, & cum hoc præsupposito loquuntur *Isernia, Bald. Aluarot. Afflict.*, & cæteri ibidem, collecti per *Borell. in summa decis. lib. 1. tit. 34. de feudis num. 91. & 92. Rosenthal. cap. 6. conclus. 29. cum sequen. Apont. decis. 1. num. 6. & per tot.*, vbi agitur de excusando Rege Cattolico à non petita renouatione Inuestituræ Regni Neapolitani à Papa infrà terminum sex mensium, ad quem, iuxta vltimas Inuestituras, terminus Iuris restrictus fuit; Et habetur actum *in Farfen. hoc eod. tit.*; Ideoque cũ dicta iura, & auctoritates non disponant de subfeudis, non videbatur hoc onus ad ea trahendum, tanquam in casu omisso.

Secundò, quod ageretur de feudo emptitio, & cõcesso ex causa merè correspe-
3 ctiua, iuxta seriem, de qua *in dicta alia Massanen.*, illudq; concessum legitur tanquam feudum franchum, absque aliqua seruitij, vel oneris reseruatione, quinimo cum exceptione constituente regulam in contrarium, dum in Inuestitura concessa per subinfeudantem, reseruantur solùm, & cum taxatiua, *tantùm*, superioritas, vulgò *sourànità*, & Ius protectionis, ac tenendi milites præsidiarios in Arce Longoni, & in Turri Plumbini, eo modo quo tenebantur etiam sub Prædecessoribus Principibus Appianis, vnde propterea inferebatur istud dicendum esse feudum, seù subfeudum impropriatum, proindeque iuxtà leges Feudales nõ regulandum, ex auctoritatibus, & decisionibus deductis *in Mantuana feudi de Gonzaghis hoc eod. tit.*, quæ auctoritates, & decisiones allegabantur.

Quod clarius comprobari videbatur ex discretiua Inuestiturarum, quoniam in illa concessa per Imperatorem Regi Cattolico, dicta renouatio cuicumque nouo successori expresè demandatur, & tamen in hac secunda Inuestitura nullũ verbum de hoc habetur, vnde propterea intrare videbatur vulgare argumentum discretiuæ deductum *ex l. vnic. Cod. de caduc. tollen.*

Atque mihi motiuanti de obseruantia generali aliorum feudatariorum Imperij in Italia, & de particulari, ac indiuidua obseruantia dictorũ Prædecessorum Principum Appianorum renouationes petentium, respondebát cęteri, illam nõ obstare, vtpotè in casu diuerso, vnde propterea curanda non erat, cum obseruantiæ seù consuetudinis peculiaris natura sit, vt attendi debeat in casu præciso, & indiuiduo, neque extendatur de
4 de casu ad casum, vel de persona ad personam, seù de loco ad locũ, vt vltrà generalia, de quibus *ex vulgato cons. Oldradi 237. num. 3. Greg. & Adden. dec. 45. & 162. Rota in Maioricen. Canonicatus coram Meltio, & Cerro dec. 34. & 37. post Zuff. de legitimat. process.*, & *frequenter*; In specialibus terminis feudalibus. *Rosenthal. cap. 6. conclus. 66. num. 6. & in gloss. littera D.*, ideoque cum dicta alia feuda essent directa, & immediata, atque, vt feudistæ dicunt, in capite, prout erat penes Appianos etiam istud feudum Plumbini, neque concurreret dicta circumstantia, quod esset emptitium, & ex causa merè onerosa, & correspectiua, cũ summa soluta valori responderet, idcircò casus non erat similis, neque dicta obseruantia obstare videbatur.

Quamuis autem dicta motiua non essent à probabilitate aliena, potissimè quia, quantum diligentiæ tunc adhibitæ concesserant, casus in specie, consideratis his circumstantijs, non reperiebatur decisus; Adhuc tamen diuersa fuit mea sententia, iuxtà quam, alijs approbantibus, ex prudentiali motiuo amplectendi in dubio partem tutiorem, practicatum fuit; Atque ad id motus fui, ex eo quod non ageretur de aliquo subfeudo plano, & de tabula, iure allodij potius regulando, quod tanquam species excadentiæ per feudatarium subuasallis conceditur, iuxta illorum subfeudorum speciem distinctè deductã *in Mantuana bonorũ hoc tit. disc. 7.*, sed de subfeudo cõcesso in forma veri feudi honorifici, & dignitatis, cum Iurisdictione, imperio,

ac regalibus, etiam maioribus cum Iure Principatus, itaut, excepta dicta maiori superioritate, vulgò *souranità* reseruata, ac etiam necessitate habendi dictos milites præsidiarios, iste feudatarius in nihilo ab alijs differre videretur, & consequenter ea quæ per leges feudales vt suprà disponuntur in feudis, in hoc subfeudo quoq; locum habere videntur, vtpotè in effectu, feudi recti, & immediati potius naturam habente; ponderata in idem regula generali, de qua sæpius in alijs *hoc eod. tit.*, quod subfeudum regulandum est iure feudi, quoties, vt dictum est, non agitur de illis subfeudis inferioris ordinis, Iurisdictionem, ac Imperium non habentibus, sed plana, & de tabula nuncupari solita, iuxta distinctionem, de qua *in dicta Mantuana bonorum*.

Et quod magis me stringebat, erat obseruantia, quoniam in Italia habetur om-
6 ninò consimile subfeudum Senarum, de quo, eodem adamussim modo, per Imperatorē infeudatus fuit idem Rex Catholicus, & ab isto subinfeudatus M. Dux Etruriæ, quem, iuxta relationes, ac notitias tunc habitas, præsuppositum fuit, in casu successionis petere dictam renouationē, idemque docet praxis Regni Neapolitani, quod est feudum obtentum immediatè per Regem à Sede Apostolica, & tamen in illis subfeudis (qualia meritò appellat Freccia in eius tractatu), quæ per Regem conceduntur, etiam emptitia, & ex causa correspectiua, in vsu est dicta renouatio, cuius loco successit releuium, de quo *in Campanien. releuij hoc eod. tit.*,
7 vnde meritò *Borell. dicto tit. 34. num. 96.* subridet relatos per eum præcedenti *nu.* 95. firmantes in hoc citerioris Siciliæ Regno, & in altero vlterioris, hanc renouationē non esse in vsu, prout nō esse in vsu in Statu Mediolani testatur plures collecti per *eumd. Borell. num. 94.*

Dixi autem, prout practicatum fuit, dictam renouationem petendam esse. à Rege Cattolico subinfeudante, tanquam Domino immediato, non autem ab Im-
8 peratore Domino directo, & mediato, quoniam iuxtà distinctionem, de qua *in dicta Mantuana bonorum hoc tit.*, tunc subfeudatarius efficitur Vasallus directus & immediatus Domini, & infeudantis, à quo renouationem petere debet, quando subinfeudans nihil pro se retinet, cū tunc subinfeudatus, directè, & immediatè obtinere dicatur ab infeudante, per organum seu Instrumentum subinfeudantis, id explicantis nomine infeudantis, tanquam eius Minister, & Procurator, adinstar ementis pro persona nominanda, quia facta nominatione, tollit se de medio, ac nominatus censetur primus, & directus emptor ab initio, secus autem vbi subinfeudans aliquid pro se retinet, quia tunc iste dicitur Dominus, & auctor subinfeudati, ex auctoritatibus deductis *in dicta Mantuana*, ac etiam *in dicta alia Massanen. Castrorum, in Eugubina Collectarum*, & in alijs, vt scilicet subinfeudatus agnoscat in Dominū, & auctorem subinfeudantem, & immediatum, non autem mediatum.

Et in specialibus terminis releuij seu Laudemij debiti, vel solui consueti pro renouatione, vt debeatur subinfeudanti, & immediato, non autem primo infeudanti, & mediato, cæteris allegatis *Schrader. de feud. par. 6. cap. 3. num. 28., Rosenthal. d. cap. 6. conclus. 66. num. 10. post medium*, ex quibus patet, etiam à subfeudatario petendam esse renouationem.

Omnemque difficultatem in proposito cessare dicebam, ex eo quod in Inue-
9 stitura concessa per Imperatorem dicto Regi, iniungitur eius successoribus dictum onus petendi huiusmodi renouationem, quam iure statutum est, vnicam non duplicem petendam esse, ideoque cum petenda esset per primum infeudatum, omninò dicendum videbatur, alteram petendam à subinfeudato, non percutere eumdem Dominum infeudantem, sed alterum subinfeudantem.

Maior difficultas, quam in proposito cadere posse considerabam, erat illa, quod cum Regis Cattolici Monarchia regeretur per particularia Consilia singularum Prouinciarum, vnde propterea istud negotium tractandum erat in Consilio Italiæ, constituto pro maiori parte ex Ministris Regnorum vtriusqua Siciliæ, in quibus cōsistit maior pars Italicæ dominationis, atque in dictis Regnis in vsu esset solutio releuij per nouum feudi successorem facienda, iuxta deducta *in dicta Campanien. releuij*, probabiliter dubitari potuisset, idem prætendendum esse, potissimè quia, licèt istud feudum Plumbini,

bitij, omninò independens esset, ab vno, vel altero ex dictis Regnis, vt potè concessum personæ Regis Philippi III. vel IV., eiusque descendentibus, iuxtà legem in Inuestitura præscriptam, nihilominus pro eo intermedio tēpore inter infeudationem, ac istam subinfeudationem, fuit sub administratione, & gubernio Proregis, ac Regiæ Cameræ Summariæ Regni Neapolitani, atque de eiusdem Cameræ, illiusque Collateralis Consilij voto, Rex ad istam subinfeudationem processit, & sic dubitari poterat, nè illi Officiales, quamuis in legibus feudalibus versatissimi, nimium tamen in patrijs legibus, & moribus insistentes, id prætenderent; Neq; vana fuit dubitatio, quoniā de facto in dicto Consilio Italiæ motiuatum fuit, sed absque fundamento, quo-

10 niam nullibi in iure feudali cautum est, aliquod laudemium vel releuium pro huiusmodi renouatione soluendum esse, vt *ex Bald., Iacobin. de Sancto Georgio, Capic., Frecc., & alijs Schrader. dicta par. 6. cap. 3. num. 24. Rosenthal. dicto cap. 6. conclus. 66. num. 1. & in glos. littera A. Auna alleg. 106., Borell. in summa decis. lib. 1. tit. 35. de Laudemijs num. 7.*

In dictis autem Regnis, hoc releuij onus proditum est à consuetudine, ex deductis *in dicta Campanien. hoc eodem tit.*;

11 Consuetudinis natura est iuxtà superius allegatas auctoritates, vt attendatur in casu præciso, & indiuiduo, nec extendatur de casu ad casum, loco ad locum, vel persona ad personam;

Omneq; dubietatē substulit subsequuta hoc medio tēpore mors dicti Regis Philippi IV., quoniam cum nouus Rex successor, ad formam Inuestituræ, petere teneretur renouationē ab Imperatore, nō expediebat huiusmodi oneris solutionem introducere, nè per Cameram Imperialem idem quoque prętendi posset, ideòque intrat eadem regula de subfeudo regulando iuxtà naturam feudi, & cum eadem proportione, stante potissimùm retroacta obseruantia Principum Appianorum, qui pro hoc eodem feudo renouationem petentes, & obtinentes, huiusmodi, vel alteri oneri non subiecerant, atque cessante consuetudine, Iuris dispositio est, nullam solutionem faciendam esse, multo magis, vbi dictæ dispositioni Iuris, conformat etiam obseruantia

ipsius feudi particularis, cum tunc omnis difficultas cessare videatur.

Ad assumptum verò feudi franchi, & emptitij non regulandi iuxta leges feudales, respondebam idem, quod dicebam *in dicta alia Massanen. Castrorum*, quod scilicet id procederet, quando franchitia verè, & realiter, factis potius, quàm verbis adesset, quia positiuè ità feudatarius à quocumque onere, & seruitio esset exemptus, secus autem vbi adest iuramentum fidelitatis, sub quo, onus fidelitatis, ac etiam illud seruitium, quod sub eo de sui natura continetur, adesse dicuntur, potissimè vbi subiecta materia, reique concessæ qualitas ità suadeat, cum tunc nō spectentur huiusmodi verba, ex quadam formula honorificentiæ gratia apponi solita in inuestituris, vt ibi latius.

LVCANA IVRISDICTIONIS SEV ALTI DOMINII, ET REGALIVM PRO REPVBLICA CVM CAPITVLO CATHEDRALIS

Casus extraiudicialiter, & beneuolè disputatus, postea concordatus.

Concesso Castro Iurisdictionali Ecclesiæ, àn censeatur in feudum vel in allodium; Et quatenùs in allodium, àn cum alto dominio, & cum omnimoda exemptione à Principis sæcularis Iurisdictione, & superioritate etiam cum Regalibus maioribus; Et quid circa appellationes.

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*
2 *Distinguuntur puncti, seu inspectiones controuersiæ.*
3 *Castrum præsumitur concessum potiùs in allo-*

allodium, quàm in feudum etiam personis priuatis.

4 *Fortiùs vbi agitur de concessione facta Ecclesiæ.*

5 *Non datur feudum proprium sine seruitio.*

6 *De cons. Abb., & Spada super præsumenda feudalitate.*

7 *An concesso Castro, censeantur concessa Iurisdictio, & territorium.*

8 *Fauore Ecclesiæ facienda est lata interpretatio, vt censeatur concessum quod plus.*

9 *Ab Episcopo iudicante in temporalibus, ad quem sit appellandum, & de cuius dominio fiat Castrum Ecclesiæ concessum, referuntur opiniones hincindè.*

10 *Quandò procedat dicta quæstio.*

11 *Confirmatio non alterat, nec extendit confirmatum.*

12 *Quid operentur aliquæ confirmationes Imperiales traditæ possessoribus dominiorum.*

13 *De differentia inter Ecclesiam Romanam, & alias Ecclesias inferiores.*

14 *Examinantur aliquæ auctoritates dicentes, quod Castra, quæ dantur Ecclesijs fiunt Ecclesiastica.*

15 *Ab exemptione passiua non infertur ad Iurisdictionem actiuam.*

16 *Quomodò ista quæstio principalis decidenda sit.*

17 *De obseruantia.*

DISC. LX.

1 VSQVE ab anno 933. Vgo, & Leotarius Lucensis Comitatus possessores, concesserunt eiusdem Ciuitatis Capitulo Cathedralis Castrum Massarosæ, ab eodem Comitatu vndiquè circumdatũ, *cum eius Curte Seruis, & Ancillis*, iuxtà illorum temporum loquendi formulam, quæ concessio per plures Imperatores in Italiam deindè venientes confirmata fuit, vndè propterea Capitulum, pluriũ Sæculorum spatio, Iurisdictionem temporalem in dicto Castro exercuit, & tanquam Dominus, territorij, & Iurisdictionis emolumenta percepit, Officialem quoque ad iustitiam ministrandam deputando. Cum autem in præfati Castri territorio maritimã versus aliqua adessent nemora, & forestæ, atque illa Respublica (in quam ex Imperialibus concessionibus Iura dictorum antiquorum Comitum, aliaque omnia etiam Regalia maiora translata fuerunt) de annis 1470., & 1539., ob aeris salubritatem conseruandam, aliqua edidisset Statuta prohibentia arborum incisionem in tota illa ditione, præsertim verò in partibus maritimis, Capitulum verò hoc moderno tempore prætẽderet, huiusmodi Statutis neglectis, syluas & forestas in dicti eius Castri territorio existentes, ad vsum lignorum fabrilium, vel combustibilium liberè incidere posse, seu alijs incidendi facultatem tribuere; Econuersò autem Respublica prætenderet, ratione alti dominij, & regalium, se habere in isto Castro, eiusque territorio Iurisdictionem in causis maioribus concernentibus Ius Principatus, & publicam vtilitatem, prout est iste casus prohibendi arborum incisionem ob aeris salubritatem, siuè demandandi excubias pro custodia territorij tempore pestis, vel belli, aut persequendi bannitos, & grassatores, cum similibus ad altum dominium, & Regalia pertinentibus, quasi quod dominium Capituli esset Iure feudi, vel allodij subordinati circà cognitionem causarum, & ordinariam Iurisdictionem tantùm; Hinc orta desupèr controuersia, satis prudentèr; & piè, concorditèr determinatum fuit, id beneuolè, & in forma penitùs extraiudiciali in Romana Curia examinandum esse, vnde propterea plures eiusdem Curiæ Aduocati hincindè scripserunt, sed Superioribus Ecclesiasticis etiam laudantibus, & probantibus, controuersia sopita fuit, cum concordi temperamento, quia Respublica emit dictas syluas, & forestas, seu dedit recompensam eius, quod earum incisio importare posset, vndè ità satis laudabilitèr hinc indè finem habuit quæstio, quæ fortè aliquorum inconuenientium causa esse poterat.

2 Assumptus igitur ad scribendum ex parte Reipublicæ, in forma merè discursiua, & ad excitandas difficultates pro facilitanda concordia, vt euentus docuit, nihil tamen desuper firmando, sed re-

relinquendo integrum locum veritati,

Distinguebam cõtrouersiã in quatuor punctos, seù inspectiones, primò scilicèt, àn dicta concessio facta per Vgonem, & Lotarium esset in feudum, vel in allodiũ, secundò, àn contineret Iurisdictionem cum territorio, ac mero, & mixto Imperio, tertiò quatenùs in vtroque respõdendum esset iuxtà votum Capituli concessionarij, quod scilicèt esset in allodiũ cum Iurisdictione, & territorio, àn censeretur etiam translatum altum dominium, & Ius superioritatis vulgò *Souranità*, etiam circa regalia maiora, & quartò ad quẽ spectaret huiusmodi quæstionis cognitio, & determinatio.

Quoad primum, pro Capitulo dixi absque dubio respondendum esse, quod scilicèt concessio esset in allodium potiùs, quàm in feudum, quoniam etiam in
3 concessionibus, quæ fiunt laicis, & priuatis personis, ex veriori sententia, regula est concessionem Castri censeri potiùs in allodium, quàm in feudum, quoniam istud importat seruitutem in dubio non præsumendã *Castrens. cons. 179. num. 1. lib. 1. Alex. cons. 129. nu. 1. lib. 1. Capic. inuest. feud. verbo feuda allodia fol. 42. Intrigliol. de feud. centur. prima quæst. 43. num. 23. & seqq. Apont. dec. 2. Giurb. de success. feud. §. 1. glos. 3. n. 10., & alij, de quibus latiùs in Clomacen. Vallium.*

Fortius verò vbi agitur de concessio-
4 ne facta Ecclesiæ, in qua magis de plano intrat dicta præsumptio, adeoùt etiã in vtriusque Siciliæ Regnis, in quibus regularitèr magis communitèr receptũ est, Castra, & loca inhabitata cum Iurisdictione, & Vasallis, censeri potiùs feudalia quàm allodialia, secùs dicendum sit in Ecclesia, in qua etiam ibi præsumtio est in oppositum, ex deductis per *Frecc. de subfeudis lib. 2. auctor. 29. nu. 5. vers. secundo intellige Franch. dec. 131. in principio Ann. sen. alleg. 92. & Ann. iun. singul. 71. latè Apont. dec. 2. & in lectur. feudal. 1. prælud. num. 72. & alios*, & habetur etiam *in Cusentina hoc eod. tit.*, quoniam respectu Ecclesiæ est receptissima propositio, accedente etiam, quod nulla adesset reseruatio seruitij personalis, vel realis, nullumq; fidelitatis iuramentum, vndè quando etiam in verbis concessio
5 cantaret in feudum, adhùc esset tale in solo vocabulo, seù nuncupatione, non autem in re, itaùt dici valeat feudum rectum, & proprium, quod absque fidelitate, & seruitio non datur, ex ijs, quæ habentur deducta *in Mantuana feudi hoc eod. tit. & in alijs.*

Quinimò ponderabam, de dicto anno 933., incertum esse, àn feudorum vsus in Italia introductus esset, cum certũ sit, consuetudines feudales, quas habemus collectas per Gerardum, & Vbertum, tunc non existere, accedente etiam subsequuta obseruantia, quoniam tot sæculorum spatio, nunquàm constat aliquod seruitium, vel recognitionem feudalem præstitam esse, minusquè petitam aliquam Inuestituræ renouationem, seù gestum esse alium actum feudo congruum.

Et quamuis aliqui pro hac parte mo-
6 tiuantes, deducerent ea, quæ habentur collecta per *Spad. cons. 1., & 3. lib. 1.* super præsumenda feudalitate, nihilominùs dicebam ea nullatenùs ad rem facere, tum quia percutiunt Statum Ecclesiasticum ad fauorẽ Papæ *iuxtà cons. Abbatis*, tùm etiam, quia vt satis frequentèr habetur *hoc eod. tit. ad materiam prædictorum consil. Abb., & Spada*, id potius percutit tertium punctum, seù inspectionem alti dominij, & superioritatis, dando scilicèt quamdam impropriam feudalitatem pro exclusione illius proprij, & veri allodij, per quod nemo recognoscitur, nisi Deus, vt alibi pluries.

Quoad secundum punctum, contro-
7 uersa quæstio, àn concesso Castro censeatur etiam concessa Iurisdictio, & territorium, cum mero, & mixto Imperio, vt patet ex deductis in materia *per Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 5. cum pluribus sequen., & in Massanen. Castrorum hoc tit.*, videtur potiùs facti, & voluntatis quàm Iuris, ex coniecturis alijsq; facti circumstantijs decidenda, potissimùm verò concurrente obseruantia, cui satis in proposito defertur, vndè cum in præsenti concurreret obseruantia plurium sæculorum, in quibus Capitulum docebat de Iurisdictionis exercitio, ac Iure territorij, cum deputatione officialis ad iustitiam ministrandam, plana esse videbatur resolutio affirmatiua ad eiusdem Capituli fauorem.

Multomagis, quia vbi agitur de concef-

cessione facta Ecclesiæ, vtpotè largè & benignè interpretanda, vt in dubio cen-
8 seatur concessum quod plus, præsumptio est pro Iurisdictione & territorio, vt cęteris collectis habetur *apud Apont. dicta decis. 2. Ann. dicta alleg. 52., apud quos concordantes*.

Tota igitur difficultas residebat in
9 tertio puncto, in quo scribentes pro Capitulo vim constituebant in dispositione *textus in cap. Romana §. debet de appellat. in sexto*, vbi disponitur, ab Episcopo in temporalibus iudicante, appellandum esse ad Archiepiscopum, ex quo textu conuinci dicebant distinctionem, de qua infrà inter Ecclesiam Romanam & Ecclesias inferiores, cum loquatur de Ecclesijs inferioribus existentibus in prouincia Rhemen., ideoque eò ipso quod Castrum vel Oppidum Iurisdictionale cōcessum est Ecclesiæ quāuis inferiori, vt fiat omninò Ecclesiasticum, etiam cum alto dominio & superioritate Romanæ Ecclesiæ, & summi Pontificis, ad quem, non autem ad Imperatorem & alium Principem laicum appellandum sit, ex auctoritate *glos., Innoc. Ioannis Andreæ & aliorum plenè* probant *Mandell. cons. 62. & duob. seqq. Spad. cons. 5. per tot. lib. primo & cons. 6.*, vbi satis doctè, diligenter, & elaboratè, ferè omnium in materia scribentium catalogum conficit, atque per rationes & argumenta hanc esse veriorem probare studet, itaùt eum loco omnium allegare sufficiat, sequuntur cœteri moderniores Canonistæ & morales, præsertim *Bellet. disquis. Clerical. tit. de fauore Clericorum reali §. 3. num. 9. cum sequen.*

Contrarium ex *Io. Andr. ad specul. Angel. Praposito & cæteris*, latè substinent, ac probant *Cacheran. cons. 3.* scribens in eadem causa, in qua scripserunt *Mandell. & Spada, Peregr. cons. primo volum. primo Apont. dicta dec. 2. Anna dicta alleg. 52. n. 47. & 48. Capobl. de Baron. pragm. prima num. 40. & sequen. allegantes Mastrillum, & alios*, atque hanc opinionem latè tuetur *Ludouicus Thesaurus* in tripartito responso impresso *apud Io. ab Ecclesia in eius obser. Pedamont. obseruat. 5. par. 2.*, vbi in primo agit de potestate Imperatoris vel alterius Principis; in secundo de voluntate, & in tertio, examinat quæ sit verior ac magis communis opinio, eique adhæret *idem Io. ab Eccles. & Ciriac. controu. 552.*

Quidquid autem sit de vnius vel alterius opinionis veritate, cui vt dictum est, integrum locum relinquere profite-
10 bar, absque aliqua proprij iudicij interpositione; In hac tamen facti specie, videbamur esse extra casum quæstionis militantis, quandò agitur de concessione facta per Imperatorem, vel alium Supremum, in quo cadit quęstio latè tractata per *Thesaur.* vbi supra in primo responso, àn habeat potestatem abdicandi à se etiam altum dominium, nec non regalia maiora, & maiorem superioritatem, & in alium transferendi, & in his terminis concessionis factæ per Imperatorem loquuntur *Mandell. & Spad. vbi suprà*, & cœteri apud eos; Quod etiam congruere potest illis Principibus, qui nullam pretendunt recognoscere dependentiam ab Imperatore, sed iure legitimæ præscriptionis se profitentur omninò Supremos & absolutos, alium non recognoscentes nisi Deum, iuxtà celebre *consil. 69. Oldradi*, cum alijs quæ de Regibus Hispaniarum ac alijs deducta habentur per nostrum eruditissimum Regnicolam *Borrell. in tract. de præstantia Regis Cattolici cap. 47.*, quo etiam casu satis dubitari potest de potestate, quia hæc iura maiora diuelli non possunt à Corona seù Imperio, cui sunt naturaliter infixa.

Sed quidquid sit de dicta quæstione in casu suo, illa in præsenti cessabat, cum concessio facta non esset per Imperatorem, sed per prædictos Vgonem & Lotarium Vicarios Imperiales, ac subordinatos Imperatori, penes quem residebat superioritas cum alto dominio, & maioribus Regalibus, quamuis eisdem Vicarijs iuxtà illorum temporum conditionem, eorumdem Regalium exercitiū de facto concederetur, vndè propterea intrat regula textus *in l. nemo plus Iuris &c.*, vt de hac distinctione inter concessionem factā ab Imperatore vel alio Supremo, & factam ab inferiore, ab alio dependentiam habente, quem in Supremum recognoscat, in his terminis habētur cęteris allegatis apud *Pacian. de probat. tom. 2. cap. 43. num. 26.*

Neque referre videbatur, concessionem

nem prędictam, plurium Imperatorum successiuis temporibus confirmatione roboratam esse, quoniam vera & recepta conclusio est, confirmationem tri-
11 buere robur actui, illumque reualidare, remouendo obstaculum, quod adesse posset, nullitatis, vel insubsistentiæ, non autem alterare naturam cõfirmati, operando solùm reualidationem intrà suam spheram, nisi verborum amplitudo aliud suadeat, ac speciem nouæ latioris concessionis ex integro contineat ad *text. in cap. primo & 2. de confirmatione vtili vel inutili, vbi communitèr scribentes, de quibus apud Greg.dec.159.n. 4. Caualer. dec. 385. Rot. dec. 293. n.13. par.11. rec.*, & habemus in praxi quotidianum in Egidiana Constitutione edita per Egidium, Marchiæ vel totius Italiæ in temporalibus Legatum Sedis Apostolicæ tunc Auenione residentis, quoniam licèt *Sixtus IV.* & *Paulus III.* illam confirmauerint, atque ad vniuersum Statum Ecclesiasticum, etiam Vrbem extenderint, nihilominus alterata non est eiusdem Cõstitutionis qualitas & natura, vt scilicèt tanquam lex laicalis non liget personas & bona Ecclesiastica, quod etiam iuxtà vnam opinionem, quæ hodie tenetur, habemus in Statutis Vrbis, cum similibus.

Potissimè verò in hac subiecta materia, quoniam, vt apud mediocritèr in historij versatos satis notum est, iuxtà
12 illorum temporum conditionem, quicumque Ciuitatum, Oppidorum & Castrorum possessores, timentes sui Iuris expirationem, vel vt magis tutos se redderent, curabant huiusmodi confirmationes obtinere ab Imperatoribus in Italiam tunc venientibus, tanquam per speciem cuiusdam recognitionis, & obedientiæ, non alterata suorum dominiorum natura, quoniam quando aliquæ Ciuitates, iuxtà eorumdem temporum conditionem, libertatem acquirere voluerunt, etiam ab alto dominio, & superioritate, id explicari consueuit, vnde quicquid sit de potestate, voluntas erat certa.

Cęterùm, in forma vt dictum est, simplicitèr discursiua, ac præter causæ necessitatem, dicebam satis probabilem videri, etiam in concessionibus factis per
13 Imperatorē vel alium Supremum, distinctionem inter Ecclesiam Romanam, & alias inferiores, primo enim casu, tanquam omninò veram admittebam omnimodam translationem dominij, etiam alti cum superioritate, & regalibus, ob incompatibilitatem subiectionis & dependentiæ Papæ omnium Superioris & patris ergà quemcumque Principē eius filium & subditum, secùs autem quoàd Episcopos aliosque Pręlatos, quos non implicat esse feudatarios, & subditos Principis Sæcularis ratione feudi, in ijs tamen, quæ illud concernunt, iuxtà textus litterales *in cap. ex transmissa & cap. sequent. de foro competenti*, & admittunt omnes, vndè non intrat illa implicantia, ob quam in summo Pontifice militantem, contrarium primo casu dicendum est.

Ponderando, quod plures auctoritates ex collectis per *Spad. dicto cons. 5. & 6.*, quæ pro omnimoda translatione domi-
14 nij etiam in Ecclesijs inferioribus deducuntur, id verè non concludunt, atque aliquod ęquiuocum in earum applicatione adesse videtur, vt sunt præsertim *Afflict. dec. 361 num. 22. & Frecc. de subfeudis lib. 2. auctor. 29. n. 5. & similes*; Dicunt enim isti, quod Castra & loca absque feudali qualitate Ecclesijs cõcessa, efficiuntur bona Ecclesiastica, & Sancta Sanctorum, itaùt Rex vel alter Princeps sæcularis non possit super eis onera imponere, & ad seruitium cogere, seù leges super modo succedendi, & possidendi, aut super deuolutionibus edere, eo modo, quo potest cum ijs bonis, quæ concessit in feudum, quia in feudo semper remanet omnimodus Superior, etiam cum Ecclesijs vel Ecclesiasticis, vt suprà; Et sic istorum ac similium Doctorum sensus, videtur percutere exemptionem passiuā ab illis seruitijs, collectis, alijsque oneribus, quibus subiacent laici consimilia Castra & loca habentes, non autem vt exinde inferatur ad ampliorem Iurisdictionem actiuam, priuatiuè ad ipsum Principem in Vasallos laicos, alias de eius dominio & Superioritate existentes; Adinstàr eorum, quæ
15 satis frequentèr habentur *in Toletana & in alijs sub tit. de Iurisdictione*, de priuilegijs, quæ competunt pluribus Religionibus, & Prælatis inferioribus super omnimoda exemptione ab Episcopis vel

Ordinarijs, quoniam non indè inferri poteſt ad Iuriſdictionem actiuam in Clerum & populū priuatiuè ad ipſum Epiſcopum, & ad territorij ſeparationem.

Reflectendo itèm ad veritatem, nihil tamen firmando, pro meo iudicio, regulato præſertim à communi vſu & praxi, ſeù practicabilitate, & impracticabilita-
16 te, ponderabam huius quæſtionis verum Iudicem eſſe ipſum factum, cuius potiùs quàm Iuris illa ſit, illud ſcilicèt regulando, vel ab obſeruātia, cui ſatis in hac materia deferendū videtur, vt ad litteram probat idem *text. in dicto cap. Romana §. debet de appell. in* 6., vel à loci & territorij ſituatione & congruentia, quia nēpè ſit talis ditio quod congruè regi & adminiſtrari poſſit per Prælatum Eccleſiaſticum tanquam corpus ſeparatum ſtans de per ſe, abſque perturbatione alterius Territorij ſeù Principatus, vndè congruere poſſit ille terminus, qui à ſimili, & cum quadam proportione habetur de loco nullius cum territorio ſeparato de facto & per veritatem, ab adiacentibus Diæceſibus verè diſcreto, iuxta ea quæ habētur *in Toletana & in alijs ſub tit. de iuriſdictione*; Secùs autem vbi agitur de paruis locis cum exiguo territorio exiſtentibus intra viſcera alicuius ditionis vel Principatus, ità & taliter quod impracticabile ſit huiuſmodi allodiū liberum cum omnimoda depēdentia etiam ab alto Dominio & ſuperioritate, vt de facto videmus, tàm in Italia, quam in reliquis Cattolici Orbis prouincijs, per plures Eccleſias, tam Cathedrales, quàm inferiores ſæculares & regulares, ex antiquis conceſſionibus, quando vſus feudorum, vel nullatenus, vel non adeò inoleuerat, plura Caſtra & loca Iuriſdictionalia poſſideri in allodium, ſparſim intrà viſcera alicuius Principatus, vnde propterea omninò impracticabilis eſt hæc ſeparatio, ob plura inconuenientia exindè reſultantia, atque ipſius Principatus regimen impedientia.

Ità enim multi eſſent bannitorum, & facinoroſorum hominum aſyli, leges ſuper victualium, aliarumq. rerum extractione vel introductione, & in alijs ſeruari non poſſent, monetarum vſus de facili corrumpi vel alterari poſſet, neq. in caſu peſtis vel belli, cum excubijs alijſque diligentijs ſuper proprij territorij cuſtodia prouideri cum ſimilibus; Ita quoque docente communi obſeruantia & praxi,
17 quoniam e. g. in Regno Neapolitano (quod eſt quid magis, quia feudum Eccleſiæ,) excepta Ciuitate Beneuentana, cū qua vtpotè de dominio Eccleſiæ Romanæ præmiſſa practicantur, in tot alijs Caſtris, & locis, etiam iure allodij per Eccleſias inferiores poſſeſſis contrarium ſeruatur, vt *per Ann. dicta alleg.* 52. *Apont. dicta deciſ.* 2. *Capobl. vbi ſuprà & alios*, Et de obſeruantia in Germania, Hiſpania, & Gallia *Gaill.*, *Roſenthal. Couarr.*, *Guglielm. de Benedict. & cæteri collecti per Peregr. dicto conſ. primo num.* 23. *& Spad. dicto conſ.* 6. *n.* 63. *& ſequen.*, cum reuerà aliàs materia ſit impracticabilis, niſi, vt dictum eſt, loci ſituatio iuncta cum praxi & obſeruantia aliud ſuadeat, & circà quam obſeruantiam in hac facti ſpecie maior videbatur controuerſia, cum ex parte Reipublicæ illa ſupponeretur ad ſui fauorem, & econtrà ex parte Capituli controuerteretur.

Ponderabam præterea, ſcribentes hinc inde in huiuſmodi inuoluta quæſtione, videri confundere caſus ſeù terminos inter ſe omninò diuerſos, ex quorum diſtinctione fortè magna conciliatio ſequi videtur, quod ſcilicet aliud eſt agere de puncto appellationis à ſententijs alijſq. actis Epiſcopi ſeù alterius Prælati in cauſis Vaſallorum Sæcularium, ān illa interponenda ſit, adinſtar cauſarum fori Eccleſiaſtici ſeù ſpiritualis ad Metropolitanum alioſque Superiores Eccleſiaſticos, iuxtà gradum ſeù ordinem à Sacris Canonibus præſcriptum, tanquam ab Epiſcopo, & Prælato, vel potius ad Superiores Magiſtratus Sæculares Principis, qui Caſtra & loca Iuriſdictionalia Eccleſiæ conceſſit, tanquam à Barone ſeù Domicello temporali, eo modo quo extrà controuerſiam ſequitur, quando Caſtra per Eccleſiam poſſidentur in feudū. Aliud verò agere de alto dominio, ac Supremo Imperio & Superioritate circà regalia maiora, concernentia regimen polyticum Principatus, vt ſunt actus, de quibus ſuprà, cum ſimilibus.

Primo caſu, de quo propriè magis communiter agere videntur DD. collecti *per Spadam*, *Mandell.*, *Cacheran. & Theſa.*, vbi ſuprà, & de quo agunt præſertim *Ciriac. controu.* 552., *& Ioannes* ab

ab Ecclesia dicta obser. 5. par. 2. ac etiam propriè agit, text. in d. cap. Romana S. debet de appell. in 6., deferendum omninò videtur obseruantiæ, tanquã optimæ interpreti, vt litteraliter probat idẽ text. & quæ obseruantia in casu, de quo agit Ciriac. d. controu. 552. assistit Ecclesiæ, quoniam vt patet ex pluribus causis Mãtuanis, de quibus hoc eodem tit., quamuis feuda Episcopatus Mantuæ proueniant ex concessione Imperatoris, seù alterius Principis laici, nihilominus in ijs causis appellatur ab Episcopo ad Curiam Romanam, ideoque tali casu intrat etiam quæstio disputata inter Episcopum Nouarien., & Archiepiscopum Mediolanen., de qua Eugen. cons. 30. lib. 1.

Aut verò agitur de secundo casu, & tunc probabilior fortè dicenda videretur opinio assistens Principi Sæculari, quoties vt suprà dictum est, non agitur de prouincia, seù parte, ità separata, qu d congruè diuersum Principatum constituere possit, stante de per se, ac independenter à quocumque altero, itaùt eius diuersum regimen, etiam circa dicta regalia maiora, & altum dominium non causet illa inconuenientia, & impedimenta, quæ superius considerata sunt, in casu belli Diuini, vel humani, siue in materia monetarum, aliorumque regalium, ac etiam persecutionis bannitorum, ac delinquentium, aliarumque legum obseruantia; Et sic circa ea regalia maiora; quæ polyticum Reipublicæ, seù Principatus regimen in vniuersum respicientia, videntur ab ipso Principatu inseparabilia, ob dicta inconuenientia alias resultantia; Secus autem quoad cognitionem causarum, earumque appellationes, quæ comparatiuè, iurisfpriuati potius esse videntur, nullaque incompatibilitas vrget ad Magistratus diuersi fori pertinere; Quinimò etiam quoad ea regalia, comparatiuè minora nuncupata, vt sunt ius collectandi, ac ius habendi in salinis, alijsque rebus humano vsui necessarijs illud ius priuatiuũ, quod collectæ, seu vectigalis speciem latè sumpto vocabulo habere dicitur, cum hæc penès Barones, & Feudatarios, aliosque inferiores Dominos ex priuilegio, vel consuetudine esse possint, & soleant Franch. dec. 56., cum alijs particularibus

ter deductis in Eugubina collectarum, & in Ciuitatis Castelli contributionis hoc eod. tit., Et hanc credebam esse veritatem, tum ob communem vsum, & praxim, tũ etiam ob necessitatem ità practicandi, relinquendo tamen vt supra integrũ locum veritati, absque eo, quod vni, vel alteri adhæream opinioni.

Neque adesse videtur aliqua implicãtia cum dicta Ecclesiastica Iurisdictione quoad appellationem in causis Vasallorum, quemadmodum enim in feudis de directo dominio Ecclesiæ, non implicat adesse subfeudatarios, & domicellos sæculares, à quorum sententijs, & actis appelletur ad subinfeudantem eiusque Magistratus laicales, quodque dicta subfeuda dicantur merè laicalia, quamuis ipsum feudum sit Ecclesiasticum, ex ijs, quæ habentur deducta in Massanen. Castrorum hoc eod. tit., atque docet quotidiana praxis Regni Neapolitani, ac Ducatuum Parmæ, & Placentiæ, & quales etiam ante deuolutionem erant Ducatus Ferrariæ, & Vrbini, ità econuerso non implicat, dominium directum, seù maius huiusmodi locorum esse laicale, ac eiusdem naturæ, & qualitatis, qualis est reliqua prouincia, seù Principatus constituens vnum, & idem corpus indiuiduum, & tamen quod dominium inferius, seù subalternum sit merè Ecclesiasticum, itaut istud sit species illius allodij mixti, seù secundum quid, quod habeat respectu Supremi Principis, & alti dominij, illam feudalitatem, quæ consideratur per Spad. cons. 1. lib. 1., etiam in illis Castris, & locis Iurisdictionalibus, quæ sine Inuestitura, & seruitio feudali, alijsque feudalitatis signis possidentur in Statu Ecclesiastico, vt sæpius hoc eod. tit.

Super quarto autem puncto competentiæ fori, abstinui à scribendo, potissimè quia causæ necessitas, vel opportunitas non exigebat, ac etiam, quia oportebat prius benè firmare factum circà obseruantiam, seù possessionem, ad effectum inspiciendi, quis contendentium esset actor, & quis reus, vt locus esset regulæ text. in cap. si Clericus laicum de foro compet., cum ibi notatis per scribentes præsertim Felin., qui omnium fortè melius materiam tractare videtur.

ROMANA
SEV
STATVS ECCLESIASTICI INFEVDATIONVM,

Discursus ad petitionem Cardinalis Farnesij.

De Bulla Pij V. de non infeudandis, an comprehendat alienationes, seù concessiones fructuum, reddituum, & emolumentorum Castrorum, & locorum, quæ infeudari prohibita sunt, seù prædiorum, & bonorum, quæ ipsis annexa essent. Et àn penes Principem detur distinctio dominiorum, ac diuersa natura bonorum in eodem Castro, vel loco; Et aliqua de conclusione, quod prohibita alienatione feudi, non est prohibita alienatio commoditatis.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiæ.*
2 *De distinctione dominiorum in Feudatario, vt vnum sit publicum, & iure feudi, aliud priuatum, & allodiale.*
3 *De eadem distinctione in Principe.*
4 *Quod Princeps sit Reipublicæ maritus.*
5 *Quandò procedat dicta distinctio dominiorum.*
6 *Dominia emanant sub diuersis titulis à Principe tanquàm fonte, seù scaturigine, & bona sunt diuersa natura.*
7 *Sed penès ipsum Principem omnia sunt eiusdem naturæ.*
8 *Non potest esse quis Rex, & Baro, & sic non datur feudum in ipso Domino, sed totum est allodiale.*
9 *Deuoluto feudo, cessat distinctio feudalium, & allodialium, & omnia sunt eiusdem naturæ, & extinguuntur priores dignitates, & priuilegia, ac etiam onera, quæ nō censentur repetita in noua concessione.*
10 *Concesso feudo, àn veniant bona spectantia ad concedentem alio iure.*
11 *De diuersa persona Papæ ab illa Episcopi Vrbis.*
12 *In quibus bonis practicari possit alienatio citrà violationem Bullæ Pianæ de non infeudandis.*
13 *De ratione, cui innixa est Bulla Piana.*
14 *Feudatarius prohibetur, non solùm alienare ipsum feudum, sed etiam bona ad illud spectantia.*
15 *De differentia inter Principem, & Feudatarium.*
16 *An Bulla Piana prohibeat alienationem fructuum, & reddituum ipsarum Ciuitatum, & Castrorum non infeudandorum.*
17 *Aliud est feudum, aliud sunt fructus, & emolumenta feudi.*
18 *Commoditas feudi alienari potest, & non venit sub prohibitione, & de ratione.*

DISC. LXI.

1 Rgentibus aliquibus merè casualibus Sedis Apostolicæ occurrentijs, cum ageretur de modis minus subditorū grauatorijs pro obtinendis subsidijs ad id necessarijs, quidam Prelatus Cameralis, verè Insignis, & consumatissimus I.C., in Ecclesiastica etiam eruditione, & Christiana polytica versatissimus, proposuit procedi posse ad concessiones, & alienationes illorum bonorum, quæ existentia in Ciuitatibus, Terris, & Castris ad Sedem Apostolicam immediatè pertinentibus, non sunt de sui natura, & qualitate Iurisdictionalia, neque pernecessè, & inseparabilitèr annexa ipsis Ciuitatibus, vel Castris, & de eorum pertinentijs, sed iure priuati dominij potiùs possessa, vt sunt domus, vineæ, Molendina, prædia, tenutæ, & similia, absque eo quod obstaret Consti t.35. *Pij V.* rigorosissimè prohibens per verba præcisa *concedi in feudum, guberniũ, Vicariatum, Ducatum aut quemlibet alium titulum perpetuum, siue ad longum tempus, Ciuitates, terras, oppida, Castra, Arces, & loca ad Sedis Apostolicæ proprietatem pertinentia, quamuis aliàs essent concedi solita*; Quasi quod huiusmodi bona essent quid diuersum ab ipsis Ciuitatibus, Oppidis, & Castris, assignata ratione, quod aliud est dominium

nium publicum, & Iurisdictionale existens penès Principem vel Dominum iure publico concernens ipsum corpus Ciuitatis, oppidi vel Castri cum vniuerso eius territorio in Imperio, Iurisdictione, & iure terrendi, aliud verò sit dominium priuatum, & allodiale bonorum intrà eiusdem loci limites existentium; & quæ iure priuato ab eodem Principe seù Domino possideri possunt; Quamuis autem hic punctus vlteriorem discursus progressum non habuerit, ob cessatam dictam occasionem; nihilominùs claræ memoriæ Cardinalis Farnesius vnus ex deputatis eiusdem Congregationis, vel ad curiositatem, vel ad articuli præparationem, quatenùs illum examinari côtingeret, meum desuper pro veritate iudicium petijt.

Respondi, laudandam esse dictam distinctionem dominiorum, ac bonorum, vtpotè in suis casibus veram, & per DD. probatam, ac etiam laudandum esse motiuum, modo quo infrà; non tamèn laudandam esse rationem, seù dictæ distinctionis applicationem ad casum.

Vera siquidem est distinctio prædicta inter dominium publicum, & pri-
2 uatum, in eadem Principis vel Domini seù feudatarij persona concurrens, *vt per Imol. in l. 3. in princ. ff. de acquir. poss. Petra de fideic. q. 13. num. 511. cum sequen. Bellon. iun. consil. 44. n. 31. Surd. cons. 135. 151. & 311. Menoch. cons. 595. num. 17. plenè Rosenthal. cap. 12. conclus. 15. Rota apud Buratt. dec. 276. & 426. post Duran. decis. 28. decis. 272. post Cenc.*, & habetur frequenter deductum hoc tit. præsertim *in Clomacen. Vallium, in Massanen. Castrorum, in Romana seù Perusina, & in alijs*, super adeò frequentèr ventilata quæstione, àn omnia per feudatarium possessa intrà fines feudi censeantur feudalia, ac ipsius feudi Iure possessa, vel potius allodialia iure priuato, & adinstàr Vasallorum, aliorumque priuatorum.

Quæ distinctio, nedùm in feudatario vel alio inferiori Domino, sed etiam in
3 Supremo Principe datur, cum duplicitèr consideretur, primò scilicèt tanquàm Princeps, & Reipublicæ Maritus, possidens Iura, & bona ad ipsam Rempublicã pertinentia, tanquam istius dotem, & secundò tanquàm homo priuatus, possidens bona sui patrimonij, adinstar aliorum Ciuium priuatorum, ex deductis *per Peregr. de Iur. Fisci lib. 1. tit. 1. num. 6. cum duobus sequen.*; Quodq; Princeps dicatur
4 Reipublicæ Maritus, & subditorũ pater, & de ijs quæ hoc maritali vel respectiuè paterno iure sibi incumbunt vel nè, habentur aliqua *in Pisauren. Molendinorum hoc eod. tit., & in Spoletana gabella sub tit. de Regalibus ad materiam Vectigalium ac alibi.*

Verùm obseruabam cessare applicationem dictæ distinctionis ad casum, cũ illa procedat, in omnium sensu, in casu re-
5 duplicationis personarum in Principe, vel feudatario, aut alio Domino concurrentis vt suprà, quæ reduplicatio in præsenti cessabat, quoniam, tam ipsæ Ciuitates, Oppida, Castra, & Loca, quàm etiàm omnia bona in eis existentia cuiuscumque sint naturæ, & qualitatis, pertineant ad Sedem Apostolicam tanquàm dominam iure Principatus, & ex sola ratione dominij publici, & sic successiuè ad Papam tanquam huius Reipublicæ temporalis maritum, seù spiritualis supremum administratorem vel moderatorem, vt de Papa considerando respectiue tanquam viro Ecclesiæ *Fagnan. in c. accepimus nu. 37. de pactis*, & sic semper inspecta vna persona publica absquè concursu alterius personæ priuatę ab ista omninò diuersæ, vnde propterea cessat dicta distinctio dominij publici vel priuati, discretiuè ad personam, in qua vtrumque residear.

Minùs intrat distinctio resultans ex natura seù qualitate bonorum, quoniam data vnitate personæ, ista videtur impossibilis; A Principe siquidèm tanquàm à fonte seù scaturigine, emanant bonorum
6 dominia sub diuersis titulis, feudi scilicet, allodij, officij, Vicariatus, Gubernij perpetui, & similibus, tanquam per communicationem eiusdem aquæ per diuersos riuulos, seù diuersa organa, ex quorum respectiuè diuersa qualitate, illa aqua, quæ in scaturigine est eadem, in diuersas immutatur qualitates, quoniam sunt diuersæ inter se discretiuè, non autem in ipso fonte, in quo, clausis, vel cessatis aliquibus riuulis seù organis, remanent in vnica primęua natura; Siuè adinstar Maris, à quo per diuersos meatus prodeunt aquæ sub diuersis naturis, & qualitatibus, aliæ siquidem sunt dulces, & gratæ, aliæ sulphureæ, aliæ salitæ, aliæ frigi-

frigidæ,aliæ callidæ, &c., in ipsum verò mare redeuntes, omnes efficiuntur eiusdem primęuæ naturæ, omnesque sunt aquæ maritimæ, huiusmodi diuersitate cessante.

Ità in proposito,penès Vasallos,seù alios Principis concessionarios, & priuatus
7 dantur istę distinctiones dominiorum,& bonorum, quæ alia sunt feudalia, alia emphiteutica seù censita, & alia libera, & allodialia, &c., sed quoad ipsum Principem,in vnica Principatus persona,non autem reduplicatiuè consideratum vt suprà,omnia sunt allodialia, sed cum Iurisdictione, & Imperio, atque vnicũ est dominium iure publico, & dominicali competens, quia non potest quis esse dominus, & feudatarius vel emphyteuta,
8 neque Rex, & Baro,nè detur seruitus in re propria *Isern.in cap.1.post num. 12.& 13.ex quibus causis feudum amittatur, Afflict.ad Constitutiones Regni in prælud. q. 25.nu.6. Freccia de subfeud. lib.1.tit. de origine Baronum num. 45.Rouit.dec.6.nu. 15.*& habetur deductũ *in Vrbinaten.præ-dij hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*,ac etiam *in Romana bulli alearum sub tit.de Regalibus ad materiam Vectigalium,& in Pampiloncn.decimarum sub tit. de præeminentijs*, ac alibi in proposito Ciuitatum vel prouinciarum Regno vel Principatui additarum, àn sint ex noua causa, & diuerso titulo, vel iure deuolutionis, seù reuersionis ad priorem causam.

Hinc deuoluto feudo habente dignitatem, aliasque prerogatiuas, & magna priuilegia, non de facili, & cuicumque concedi solita, vt præsertim sunt regalia, omnia hęc ex veriori sententia extinguuntur, vnde si denuò illud concedatur in
9 feudum, istud non habebit priores dignitates vel prærogatiuas, & priuilegia primo feudatario ex speciali iure concessa, neque erit feudum antiquum, sed nouum ex plenè deductis per *Rouit.decis. 6.per tot.*vbi benè examinat doctrinam *Minad.in cõstit.in aliquibus n.39.*nisi Regis voluntas accedat, vel expressa vel coniecturalis,cuius ratione,& non alias subsistere possunt deducta per *Menoch. cons. 905.*, vbi de feudo deuoluto, & denuò concesso,an retineat priorem dignitatẽ, seù titulum prioresque præeminentias, & admittitur apud Rouit.*d.dec.6. in fine* vbi cõcordantes.Et econuersò, deuoluto feudo, quod cõcessum erat sub certo seruitio,extinguitur, & sub noua concessione non venit, nisi explicitè vel coniecturaliter, & implicitè illud repetatur, vel nisi esset feudum habens de sui natura illud seruitium vel onus annexum, vt benè articulum examinat, licèt incidenter idẽ Rouit. *dec.98.n.4.& n.8.cũ seqq. ad finẽ*, vbi concordantes,& de ista conclusione extinctionis prioris qualitatis agit.

Proùt si per mortem vel felloniam,aut alium casum, ad Regem seù Principem deuoluantur cum feudo bona allodialia, quæ per feudatarium iure priuato possidebantur, si deindè illud Castrum, seù corpus constituens Vniuersitatem denuò concedatur, totum est feudum, sublata priori distinctione ob subsequutã confusionem, per quam dicta discretio seù distinctio cessauit,nisi in noua cõcessione distinguatur,quod scilicet feudalia concedantur pro feudo, & allodiale pro allodiali, ex benè deductis apud *Rouit. cons.*101. *num. 36.& per tot. lib.2.* vnde quandò apud *Menoch. dicto cons. 395. Surd.cons.*135. 151.*&* 311. *Bellon. iun.dicto cons. 44.cum alijs apud eos*, di-
10 sputatur, àn concesso Castro cum pertinentijs suis, veniant illa bona,quę concedens possidebat iure priuato, etiam quando Castrum erat alteri infeudatũ,id procedere potest,quando in eodem concedente viget & considerari potest dicta personarum distinctio seù reduplicatio, cum cuius præsuppositio præfati & cæteri procedunt.

Ideoque cum omnia vt suprà pertineant ad Papam vel Papam iure publico, & Principatus, non autem Iure priuati
11 patrimonij,dicebam in proposito, incõgruam videri dictam distinctionem seù rationem à doctissimo viro assignatam, præterquam quoàd ea bona & Iura, quæ pertinerent ad Ecclesiam Romanã particularẽ, in qua Papa reduplicatiuè consideratur tanquàm Vrbis Episcopus, discretiuè ad eumdem tanquam caput, & Episcopum Ecclesiæ vniuersalis, iuxtà distinctionem, de qua *in Vrbinaten. Iuris Metropolitici sub tit. de præeminentijs* & alibi pluriès.

Quamuis autèm dicta ratio,ac distinctio non placerent vt suprà, adhùc tamẽ placebat motiuum, atque in ratione discur-

scursiua tantùm, nullum tamen determinatum iudicium desupèr dando, intactùque locum relinquendo veritati, cum 12 priuatorum non sit, hæc decidere, dicebam dictum motiuum videri practicari posse, citrà dictæ Bullæ violationem, in illa specie bonorum, quæ licèt vtsuprà penès Principem sint de eodem dominio publico & Iurisdictionali, eodem modo, quo sunt ipsę Ciuitates, Oppida, & Castra, nihilominùs de eorum natura non sunt de illis, quæ pernecessè sunt publica, & Iurisdictionalia, regularitèr à Principatu inseparabilia, & iure Principatus competentia, sed sunt penès Principem per accidens, vt sunt domus, vineę, molendina, arboreta, prædia, tenutæ & similia; Et hoc est, quod doctus Vir dicere volebat, distinguendo bona dominij publici & Iurisdictionalis, à bonis dominij priuati, quoniam per huiusmodi bonorum distractionem, scindi non dicitur (vt nostri dicunt) Corona, neque diminui Ius Principatus, cum hæc ei annexa sint per accidens; Quinimò idem in illis bonis vel Iuribus, quæ regalia minora apud feudistas dicuntur, quæ citrà scissuram Coronę & Principatus etiam concedi possunt, cum inseparabilitas consideretur solùm in Regalibus maioribus, ex aliàs deductis *hoc eodem tit.* præsertim *in Lucana*, ideoq. cum dicta Bulla sit absque dubio exorbitans, adimens vel restringens Principis libertatem aliàs de iure competentem, vtpotè loquens de non concedendis, Ciuitatibus, Oppidis, Castris, & locis iu feudum, guberniun, Vicariatum, Ducatum, aut quemlibet alium titulum, intelligenda videtur de concessione ipsius Vniuersitatis, Castri, vel loci cum Vasallis, Iurisdictione, & Imperio, non autèm de huiusmodi bonis singularibus, quæ tanquàm accidentia, possunt adesse & abesse prętèr ipsius corporis vniuersalis corruptionem, vel notabilem scissuram & alterationem, eo modo quò sunt excadentiæ.

Ponderata etiam eiusdem Bullę ratione, seù causa, ob quam prodijt, quia nē-13 pè, concedendo ipsas Ciuitates, Oppida, Castra, & loca cum Iurisdictione, Imperio & Vasallis, ità de facto scinditur seù diminuitur hic Principatus, qui haberet minores Vasallos immediatos, minoremque ditionem sibi immediatè subiectam, dum Vasalli iurant & seruant fidelitatem, ac seruiunt Domino immediato, non autem mediato, ex deductis in *Eugubina Collectarum, in Ciuitatis Castelli, & in alijs, hoc eod. tit.*, quæ ratio non militat in huiusmodi bonorũ specie.

Et quamuis in ipso feudatario, alie-14 nandi prohibitio resultans *ex l. Imperialem de prohibit. a feudi alienatione per Feder.* percutiat, tam ipsum corpus feudi, quàm etiam singula bona eidem feudo annexa, quamuis aliàs esse possint Iuris priuati, & de sui natura separabilia, quia sufficit per annexionem seù incorporationem esse effecta feudalia, iuxtà ea quæ habentur apud *Rouit. dicto conf. 101. lib. 2.* & omnes, quoties nõ sunt de excadentijs alienari, solitis quæ inter fructus cõputãtur *vt in Senogallien. Castrorum hoc. tit.*, nihilominùs est longè diuersa ratio, atq non benè ab vno ad alterum casum in-15 ferre licet, quoniam feudatarius recipiens à Domino in feudum aliquod corpus, illud conseruare debet ita integrum, itaùt eueniente casu deuolutionis, illud restituat ei, à quo recipit in sua integritate, cum omnibus accessionibus, seù additamentis quamuis accidentalibus, ità Iuris dispositione ac ratione suadentibus; Non sicelt Principe habente liberam facultatem infeudandi & concedendi omnia ea, quæ non percutiunt regalia maiora, & non important formalem scissurã Coronæ seù Principatus, præsertim circà Ius infeudandi, sibique ità constituendi milites & Vasallos, quod est propriũ, & connaturale Principatus, vndè proptereà hæc noua lex huiusmodi libertatis restrictiua, intelligenda est ad limites verborũ, ac etiam ad limites rationis, ob quam illa prodijt, & vtrumq. attendendo, id percutit ipsas Ciuitates, seù loca vt suprà, non autem huiusmodi bona, quæ licèt douęc sunt penès Principem, sint æquè publica & eiusdem naturæ, attamen possunt effici priuata prętèr ipsius corporis vniuersalis violationem.

Quinimò licèt doctus I.C. & Cameralis Spada *conf. 21. n. 73. lib. 1.* incidentèr 16 aliud agendo circà huius Pianæ Constitutionis non comprehensionem sub derogatorijs generalibus, dicat dictę Bullę dispositionem procedere, tàm in ipsis Castris, Oppidis, & locis, quàm etiam in eorum redditibus & prouentibus, nihi-

nihilominus, in eadem ratione discursiua, & nihil firmando vt suprà, dicebam probabilius videri contrariũ quod scilicet, fructus & emolumenta bursalia, quouis ex Castrorum, & locorum Iurisdictione, & dominio prouenientia, citrà dictæ Bullæ violationem vendi possent, dummodò vendantur de per se, vt quid distinctum ab ipsis Ciuitatibus, Castris & locis, eorumque Imperio, quoniam aliud est Castrum seù Castri dominium, aliud verò sunt eiusdem Castri fructus, redditus, prouentus & emolumenta, cum
17 hæc sint separabilia, imò separata, *Castrens. cons. 56. n. 2. lib. 2. Rosenthal. cap. 5. conclus. 6. Gratian. discept. 839. nu. 21. & 22. Spada cons. 4. nu. 7. volum. primo Menoch. lib. 3. præsumpt. 97. n. 7. & sequen. Rota in Tiburtina Castrorum* 10. *Martij* 1662. *coram Beuilaqua confirmata* 13. *Iunij* 1663. 9. *Iunij* 1664. & 9. *Februarij* 1665., coràm eodem, & de qua causa habetur actũ *hoc eod. tit. disc. seq.*; Facultas enim percipiendi emolumenta feudi & Iurisdictionis dicitur allodialis & diuersa à feudo, cuius est capax ille, qui esset feudorum incapax *Ciriac. controu.* 401. *num.* 50. *benè decis.* 100. *n.* 15. *& sequen. par.* 9. *rec.* vbi concordantes, cum alijs in dicta *Tiburtina*.

Quod docet praxis satis frequens, Ciuitatum, & locorum demanialium in vtriusque Siciliæ Regnis ad demanium prouocantium cum prælatione aduersus earum emptorem, quoniam soluendo valorem, ipsæ Communitates obtinent omnes, feudi, seù loci redditus, prouentus, & emolumenta, etiam in aliquibus ex Iurisdictione prouenientia, & tamèn ipsæ Ciuitates, vel loca sunt de immediato, & pleno dominio Regis; Idemque obseruabam dici posse, quod doceret praxis Status Ecclesiastici per erectionem Montium Cameralium super redditibus bonorum, & Iurium ad eamdem Cameram pertinentium, atque in Ciuitatibus, Oppidis, Castris, & locis existentium, & tamèn id passim practicatur citrà dictæ Bullæ violationem.

Clarius verò hæc procedere dicebam, si id fieret, non per viam formalis alienationis, ac translationis dominij ipsorum
18 bonorum, fructuũ & prouentuum, sed per viam cessionis, seù concessionis commoditatis, quæ cõsiderata tanquàm nudi facti, non dicitur tangere ipsius feudi, vel corporis substantiam, quia Castrũ remanere dicitur penès eumdem Dominum, cuius nomine cessionarius, tanquam Procurator in rem propriam, solùm capere dicitur fructus, & emolumenta, tanquàm bona ab ipso Castro, seù feudo diuersa, & separata, vndè propterea, quamuis ex dispositione *text. in cap. Imperialem de prohib. feud. alien. per Federic.*, omnis feudi eiusque membrorum, & pertinentiarum alienatio prohibita sit, siuè etiam per Inuestituram particularem feudi, vel emphyteusis alienatio sub stricta forma prohibeatur, non tamen dicta commoditas prohibita censetur, iuxtà receptam *theor. Bart. in l. is, qui §. vsusfructus ff. de pignor.*, *& in l. Codicillis §. Instituto num. 4. ff. de legat. 2. Negusan. de pignor. 2. memb. 2. par. num.* 48. *Barbos. in l. vsufructu ff. solut. matrim. nu.* 14 *& seqq. Rosenthal. cap. 9. conclus. 9. num.* 1., *& conclus.* 10. *nu.* 5. *Amicangel. quæst. feudal.* 18. *num.* 10. *cum sequen.*, *De Rubeis apud Spad. cons. 4. num.* 80. *Merlin. decis.* 843. *plenè Rota decis.* 481. *num.* 13. *par.* 4. *rec. tom.* 2. *Romana Saluiani* 17. *Aprilis* 1643. *&* 9. *Decembris* 1644. *coram Cerro*, quarum prima est impressa *decis.* 167. *par.* 9. *recent. Tusculana Saluiani* 22. *Maij* 1654. *coràm Zarata, de qua sub tit. de emphyteusi, & sæpius hoc eode.n tit.*; Et practicamus in officijs, alijsque iuribus regalibus in commercio non existentibus, ac etiam in pensionibus Ecclesiasticis, vt in suis materijs *sub tit. de regalibus ad materiam officiorum, & sub tit. de pensionibus*, quæ tamen omnia vt supra, discursiuè, & ad nudam curiositatem, nihil desuper firmando quoad punctum principalem, dictæque Bullæ intellectũ, à Sanctissimo, ac Sancta Sede solum, & priuatiuè tribuendum.

Ti-

TIBVRTINA CASTRORVM

PRO

DVCE BRACCHIANI,

CVM

PORTIA MORONA DE PANDVLPHINIS.

Casus variè decisus per Rotam, ubi adhuc pendet.

Dominium Castri, seù Feudi, àn esse possit duorum insolidum, quià nempè vnus sit Dominus Castri, alter Iurisdictionis, fructuum, & emolumentorum; Et àn hæc dominia esse possint diuersæ naturæ, vnum scilicèt iure feudi, alterum verò iure allodij.

Assignatio fructuum, & emolumentorum Castri, vel rei, àn importet illorum plenum dominium iure dationis insolutū, vel potiùs pignus, seù vsumfructum. Et quatenùs importet vsumfructum, àn iste sit perpetuò transmissibilis ad omnes hæredes, vel potiùs terminetur in primo, Ad materiam *text. in l. antiquitas Cod. de vsufructu.*

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Debitore succedente creditori inducitur confusio, & successiuè extinctio debiti.*

3 *De dispositione* text. in l. antiquitas Cod. de vsufructu, *vt vsusfructus etiàm cum mentione hæredum intelligatur de primis, non autem vlterioribus.*

4 *Quandò assignatio alicuius rei, seù eius fructuum importet pignus.*

5 *De eodem* text. in l. antiquitas, *àn solùm procedat in vsufructu relicto per vltimam voluntatem, vel etiam vbi per contractum.*

6 *De conclusione, vt eiusdem rei duo Domini insolidum dari non possint, vt limitetur ex diuersitate respectuum, itaùt vnus esse possit Dominus Castri, alter dominus Iurisdictionis fructuum, & emolumentorum.*

7 *Castrum potest esse feudale, & Iurisdictio cum iure percipiendi emolumenta allodialis.*

8 *Feudum potest esse vnius, & Iurisdictio alterius, vel vnus, & idem potest habere feudum ab vno, & Iurisdictionem, & emolumenta ab altero diuersis titulis.*

9 *De verbis, ex quibus desumatur, contractum importare potiùs dationem insolutum, quàm pignus.*

10 *Quid sit pignus, & in quibus rebus, & pro quibus causis detur.*

11 *Annuus redditus iudicatur tanquàm species, ac res stabilis, itaùt super ea possit imponi Census.*

12 *De distinctione vsusfructus, vt eius verbum importare quoquè possit rei dominium, ac vsumfructum causalem.*

13 *Quomodò consideranda sit distinctio de qua supra nu. 4. inter vsumfructum constitutum per contractum, & per vltimam voluntatem.*

14 *De ratione* text. in d. l. antiquitas, *qualis vera sit.*

15 *Dominium Castri etiàm sinè Iurisdictione, & fructibus potest esse vtile, & operatiuum.*

16 *De dispositione* text. in l. penult. ff. de contrahen. emptione.

DISC. LXII.

1 FRANCISCVS Vrsinus Abbas Farfensis possessor Castrorum, Vicouarij, Cantalupi, & Bardellæ, legitima prole carens, habens tamèn tres filios illegitimos, nempè Ioannem Paulum, Antonium, & Ioannem Baptistam, quos Dux Bracchiani Paulus Iordanus Vrsinus prætendebat incapaces successionis in dictis Castris, sibi ex domus antiquis fideicommissis, vel consuetudine debitæ; De anno 1558. cum eodem Duce ad cōcordiam deuenit, qua mediante cessit Castra prædicta, cum recompensa annui redditus scut. 1000. in tot bonis indifferentibus assignandi; De anno verò sequenti deuentum est ad nouam concordiam, per quam, sublatis aliquibus difficultatibus, quæ ex prima oriri potuissent

sent circà facultatem transmittendi dictum redditum ad quoscumque, in excambium dicti redditus, eiusque loco, præfatus Dux cessit Francisco, eiusque filijs, ac hæredibus, & successoribus quibuscumque, gubernium, & administrationem, ac fructus, & emolumenta dictorum Castrorum per decennium, intrà quod promisit eisdem tradere, loco eiusdem redditus, Castrum S. Gregorij, expresse reseruatis eidem Duci, tàm vtili, quàm directo dominio, ac possessione eorumdem Castrorum, ex quibus idem Dux vel successor, refuso pretio æquiualenti redemit illud Vicouarij, remanentibus sub dicta assignatione reliquis Catalupi, & Bardellæ, quæ idem Dux Paulus Iordanus, sine præiudicio dictæ Concordiæ, ac pro solis Iuribus sibi competentibus, paulò post dictam assignationem, donauit Io: Paulo vni ex dictis fratribus.

Post Franciscum, obijt primo loco dictus Io: Paulus superstite Catharina filia, & hærede, deindè Antonius instituto Ioanne Baptista fratre, cui substituit Ducem Virginium dicti Pauli Iordani filium, & successorem, quem vltimò moriens Ioannes Baptista sinè prole paritèr in testamento instituit, vndè propterea orta fuit controuersia super huius vltimi testamenti veritate cum dicta Catharina, de intestata successione contendente, & introducta causa in Rota, plures desupèr prodierunt decisiones dicti testamenti canonizatoriæ, vna præsertim coràm *Marco Montio*, quæ habetur impressa *decis.* 192. *par.* 3. *rec.*, deindeque longo tempore causa siluit, donèc reassumpta per modernum Ducem contrà Portiam dictæ Catharinæ neptem ex Francisca filia, *sub diebus* 31. *Martij* 1659., *&* 16. *Februarij* 1660. super eadem testamentariæ successionis canonizatione prodierunt resolutiones coràm *Beuilaqua* subrogato, vt liquet ex deductis in ista causa super dicto puncto testamenti *in sua materia sub tit. de testamentis*; Sopito autem hoc puncto, Dux assumpsit disputationem *in dicta decis.* 192. reseruatam super immissione ad bona hæreditaria ex *remed. l. final. Cod. de Edict. Diu. Hadr.*, *& sub die* 10. *Decembris* 1660. pro immissione ad fauorem Ducis prodijt etiam resolutio, sed obtenta per Portiam à Signatura gratiæ cumulatione possessorij cum petitorio appellatione remota, datoque dubio petitorij, *àn, & quæ portiones caderent in hæreditate dictorũ Antonij, & Ioannis Baptistæ, sub die* 10. *Martij* 1662. prodijt resolutio *nullas cadere portiones ipsorum Castrorum*, Et meritò, quia cũ istorum dominium, vtile, & directum, reseruatum esset per dictum Ducem Paulum Iordanum, & ab isto donatum soli Io: Paulo, nunquàm illa fuerant in dominio, & possessione dictorum aliorum fratrum, ideòque in eorum hæreditate cadere non poterant;

Concessa verò noua audientia, explicatoque æquiuoco, cum quo in dicta prima disputatione processum fuerat, quod scilicèt, non ageretur de portionibus ipsorum Castrorum, sed de portionibus fructuum, & emolumentorum eorumdem, quæ absque dubio per dictos fratres pro duabus ex tribus partibus possessa fuerunt, idcircò, recedendo à decisis, seu verius declarando dictam primam resolutionem, *sub die prima Decembris eiusdem anni*, dictum fuit *cadere in hæreditate dictas duas portiones*, atque hæc posterior resolutio confirmata *sub diebus* 13. *Iunij* 1663., 9. *Iunij* 1664. *&* 9. *Februarij* 1665., quibus non obstantibus, adhùc parti non acquiescenti concessa fuit audientia, & pendet reuisio;

Præcipuus huius cõtrouersiæ punctus erat, àn dicta assignatio contenta in se-
2 cunda concordia anni 1559., esset iure pignoris pro credito præcedenti, vel potius dationis in solutum, cuius inspectionis effectus, non erat ille, qui huiusmodi quæstionibus frequentius causam præbet, extenuationis scilicèt crediti in sorte principali, per fructuum interim ex pignore perceptorum imputationem, cũ ipsum creditum, seu causa, pro qua assignatio facta erat, esset quoque fructiferum in annuo redditu scut. mille, cui fructus adæquabant, sed erat in eo, quod remanente integro dominio dictorum Castrorum penes Ducem, qui figuram debitoris faceret, eo ipso, quod dictis creditoribus successerat, inducta erat dicti debiti extinctio per confusionem productam ab incompatibilitate, nè actio, & passio concur-

rerent

rerent in eodem subiecto, & consequentèr, extincto debito, Castra pleno iure, ac libera à dicti pignoris nexu, cadebant sub donatione ad fauorem Ioannis Pauli.

Aliqui verò ex Dominis credebant,
3 dictam assignationem fructuum, prouentuum, & emolumentorum, importare vsumfructum dictorum Castrorū, & consequentèr, ne proprietas remaneret perpetuò inutilis, dicebant intrare dispositionem *text. in l. antiquitas Cod. de vsufr.*, vt ille quamuis pro hæredibus etiàm constitutus, intelligendus esset de primis, quibus defectis, assignatio expirauerit, ideòque eadem Castra, à dictæ seruitutis nexu effecta libera, spectarent pleno iure ad hæredes dicti Ioannis Pauli donatarij, & super hoc secundo motiuo (cui scribentes incontrarium adhærebant) principalitèr disputatum fuit, atque actum in dictis postremis decisionibus; Et sic duo erant puncti, vnus, àn dictus contractus importaret pignus, vel potiùs dationem iu solutum, alter, an importaret vsumfructum cessatum cum primo hęrede iuxtà terminos *textus in d. l. antiquitas*.

Quatenùs ergò pertinet ad primum, scribentes pro dicta Portia rea conuenta, ad probandum, quod importaret pignus, in eo potissimùm insistebant, quod duo eiusdem rei Domini pleno iure, ac tam in dominio directo, quàm vtili dari non possunt, & ideò cum Dux Paulus
4 Iordanus sibi in dicta assignatione exprefsè reseruasset vtrumque dominium, vtile, & directum, ac etiam possessionem, nullus remanere videbatur titulus per dictam assignationem verificabilis, nisi ille pignoris cum dicta reseruatione cōpatibilis, cumulando ea, quę pro pignoratitia qualitate habentur collecta per *Surd. cons. 243. & per Menoch.* in rationibus dubitandi *cons. 201.*, ac per Rotam *in Tiburtina Castri S. Angeli 26. ianuarij 1654. & 14. Februarij 1656. coràm Meltio*, de qua causa actum est *sub tit. de vsur.*

Vel quod sublato pignore, in omnem euentum, alter non remaneret titulus cū dicta reseruatione compatibilis, nisi ille vsusfructus, quo posito resultabat etiam terminatio in primo hærede per dispositionem *dicti text. in l. antiquitas Cod. de*
5 *vsufr.*; Et quamuis in secunda fauorabili *dec. 9. Iunij 1664. §. finali*, respondendo huic motiuo, diceretur dispositionem dicti textus procedere in terminis vsusfructus relicti per vltimam voluntatem, non autem cessi per viam contractus, allegando in id *Alex. & Iaf. in l. in annalibus Cod. de legat. Guttier. de iuramento par. 1. cap. 48. num. 8. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 14. num. 21. Peregr. de fideic. art. 32. num. 65.*, Respondebant tamen scribentes in contrarium (& benè), allegatos DD. id non asserere, nequè huiusmodi distinctionem habere auctoritatis vel rationis probabile fundamentum, quinimò obstare auctoritatem *Angeli cons. 2.* vbi clarè de cessione vsusfructus per contractum.

Mihi pro Duce actore scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, neutrum ex motiuis videbatur habere subsistentiam, ac forsàn causam tanta dubietate dignam non esse, cum vtrumque præsuppositum, vel pignoris, vel vsusfructus, deductum præcipuè ab incompatibilitate cum re-
6 seruatione dominij corrueret; Licèt enim verùm sit principium, vt eiusdem rei dominium penès duos insolidùm eodem tempore esse non possit, attamèn id intelligitur, eodem respectu seù titulo, Secùs autèm diuersis respectibus.

Ideoque in his specialibus terminis, Ciuitatum, Oppidorum, & Castrorum, iuxtà ea, quæ latius deducta habentur *in Romana seù Status Ecclesiastici in feudationum disc. praeced.*, in eodem Castro seù loco, rectè dari possunt duo dominia, etiàm subordinata, vnum scilicèt ipsius Castri, quod importet Baronalem seù dominicalem prærogatiuam, subditorum fidelitatem, seruitium, obsequium, aliosque effectus ex Baronali qualitate, ac Vasallaggio resultantes, alterum verò penès alium respectu Iurisdictionis, administrationis, ac perceptionis fructuum, & emolumentorum, quę omnia considerantur tanquàm diuersa ab ipso Castro, eiusque corpore seù substantia.

Quinimò esse possunt diuersæ naturæ,
7 quod nempè Castrum sit feudale, Iurisdictio autèm, fructus, & emolumenta sint allodialia, itaùt istorum sit capax etiam ille, qui esset dominij Castri incapax, vt in specie *Bald. in cap. 1. §. econtrario num. 4. de Inuestitura de re aliena Castrens. cons. 56. num. 2. lib. 2. & cæteri col-*

lecti per Gratian. discept. 839.*num.*21.*&* 22. *Menoch. lib.*3.*præsumpt.* 97. *num.* 3. *cum sequen. Rosenthal. de feud. cap.*5.*conclus.* 6.*Spad. seu scribentes apud eum consf.* 4.*num.* 7.*lib.* 1. *Rota dec.* 100.*num.* 14. *cum sequen. par.* 9. *rec. Amicangel. de regal. offic. q.*11.*post num.* 27. benè ad rem *Anna sen. alleg.* 104., vbi de cessione fructuum cuiusdam Castri, quod ibi Casale nuncupatur iure dominij, & insolutum.

8 Quinimò apud *Rosenthal. dicta conclus.* 6., non solùm habetur, quod feudum potest esse vnius, & Iurisdictio alterius, sed etiam quod vnus, & idem feudi seu Castri possessor, habere potest ipsum feudū ab vno ex vno titulo, iurisdictionem verò, fructus, & emolumenta ab alio diuerso titulo; Idque videmus in praxi in pluribus Ciuitatibus, & locis Regni Neapoletani, quoniam cum aliàs ipsæ Communitates prouocantes ad demaniū soluissent Regiæ Curiæ totum pretium feudi, eiusque fructuum, & emolumentorum, deindeque eadem Curia, ob eius necessitates idem feudum alteri vendiderit, seu aliàs pro remuneratione seruitiorum concesserit, adsunt duo Domini, Baro scilicèt, & Feudatarius quoàd præeminentiam quamdam dominicalem, aliaque Iura ex Baronali qualitate resultantia, Vniuersitas verò seu Communitas est Domina omnium fructuum, redditū, & prouentuum etiàm Iurisdictionis, quinimò in plerisque locis, etiam Iuris deputandi seu nominādi Officiales, quoniam reuerà hæc sunt separabilia, & inuicem separata.

Posito autem dicto compatibili concursu dominiorum, cessabat dicta necessitas ex incompatibilitate deducta, referendi dictum contractum ad titulum compatibilem pignoris vel vsusfructus, dum rectè, vt suprà, referri valet ad dominium, ideoquè causæ punctus erat in indaganda partium voluntate, quo scilicèt iure, vel titulo dictam assignationem facere voluerint, atq; perpensis, tam verbis, & contextu conuentionis, quàm alijs circumstantijs, clarum videbatur, processum fuisse per viam assignationis iure dominij, non autem pignoris vel vsusfructus.

Distinguendo etenim vnam speciem ab altera, quatenùs pertinet ad prætensum

9 sum pignus, illud in primis excludebant verba, *cessit*, *dimisit*, *assignauit &c.* cum clausula *ad habendum &c.* & similibus, quæ, non pignori, sed alienationi iure dominij conueniunt, ex collectis per *Giurb. decis.*24.*n.*18.*cum sequen. Caualer. dec.* 647.*n.*7.*Leotar. de vsuris quæst.*40.*n.* 35., & in specialibus terminis consimilis assignationis *Ann. dicta alleg.*104.

10 Idem suadebat subiecta materia, quoniam pignus dicitur res, quæ per debitorem datur creditori pro securitate, ex deductis *per Mant. de Tacit. lib.*11.*tit.*1. *num.*3.*Merlin. de pignor. lib. primo quæst. prima num.*3. *&* 5. alios allegantes, apud quos omnes præsupponi videtur, pignus dari creditori quantitatis, vel talis speciei, quæ quantitati æquipolleat, itaut intret mutuum verum vel interpretatiuū, sine quo non datur vsura, quæ in pignore consideratur quoàd creditorem, ex eo fructus vel aliam vtilitatem percipientem; Id autèm conuenire non poterat præsenti assignationi factæ loco annui redditus perpetui, qui consideratur tanquàm species seu res stabilis, etiàm capax, vt super eo Census vel alter annuus redditus imponi valeat, ex deductis per

11 *Leotar. de vsuris quæst.* 43. *num.* 1. *cum sequen. de Marin. resol.*11.*lib.*1.*& alios.*

Potissimè attentis verbis, quibus partes vsæ sunt, quod scilicèt dicti fructus, prouentus, & emolumenta dabantur *loco dicti redditus & in excambium*, quæ verba clarè denotant quamdam permutationem, quæ aliud non est nisi cambium rei cum re, vel vnius speciei cum altera *Leotar. de vsur. q.*25.*num.* 2; Et sic nil vrgere videbatur, quod suaderet pignoratitiam qualitatem, præsertim dum considerari non poterat fraus vsurarum circà perceptionem fructuum per creditorem pecuniarium, dum dicti fructus & prouentus assignati, vix adæquabant dictum annuum redditum assignatario debitum.

Quoverò ad vsumfructum, quamuis in quadam parte Instrumenti enunciaretur verbum, *vsusfructus*, seu *ad vsufructuandum*, nihilominùs, sublata dicta incompatibilitate, hoc verbum non semper importat de necessitate illum formalem vsumfructum importantem seruitutem, de quo agitur in *d.l.antiquitas*, cum aptum quoque sit importare vsumfru-

12 fructum causalem, inclusiuum etiam dominij & proprietatis, ad *text. in l. Proculus cum ibi notatis ff. de vsufructu*, & frequenter in sua materia *sub tit. de seruitutibus*; ideoquè nil refert adesse verbum denotans vsumfructum, vtpotè æquiuocum, sed potiùs spectanda est substantia veritatis, desumenda ex subiecta materia, alijsque conuentionis verbis & circumstantijs, vt benè *Aretin. cons.* 10. *antè nu.* 3. ibi, *quod iste contractus vsuarius licèt sub alio nomine nuncupetur attamèn est contractus emphytheuticus*; Et paulo post ibi, *Non enim conspicitur nomen contractus ad cognoscendum qualis sit, sed potiùs ea quæ conueniunt*, quam auctoritatè in specie similis assignationis fructuum aliquorum Castrorum expendit *Ann. d. alleg.* 104. *n.* 16. *in fine*, ac etiàm benè ratiocinatur *Menoch. cons.* 201. *nu.* 36. *& sequen.*; Quodque, non vocabulum seù nomen, sed natura seù effectus attendi debeat ad regulandum contractum *Mantic. de Tacit. lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 19. *&* 20., & in his terminis verbi, *vsusfructus*, capiendi pro causali *in Rheggien. bonorum coram Corrado decis.* 387. *n.* 30. *par.* 9. *rec.* confirmata 23. *Ianuarij* 1647. *coram eodem*.

Ideoquè cum præsens assignatio facta esset per contractum correspectiuum, in locum, & recompensam Castri aliàs præstandi, seù annui redditus Scut. mille, quorum vnum vel alterum erat perpetuum ad quoscumque transmissibile, idcircò subiecta materia clarè ostendebat, subrogatum esse debere eiusdem naturæ, quale id, in cuius locum subrogatio facta erat, famulantibus etiam verbis vt suprà.

Atquè ad hunc effectum dicebam cōsiderabilem differentiam ponderatam in *dicta decis.* 9. *Iunij* 1664., inter vlti-
13 mas voluntates & contractus, non quidem, vt per vnam speciem importet seruitutē personalem cum vita extinguibilem, & per alteram importet eamdem seruitutem perpetuam, sed ad illum effectum, quod in dispositionibus per vltimam voluntatem, tàm à frequentiori vsu, quàm etiam ab ea ratione, quod ille, in quem disponitur foueat causam merè lucratiuam, facilius interpretatio facienda sit pro vsufructu formali importante seruitutem personalē in persona legatarij, & ad summum primi hæredis terminandam pro impedienda seruitutis prorogatione, secùs autem vbi per contractum, præsertim correspectiuum, & cuius causa sit perpetua, ex recepta propositione, quam generalitèr in contractibus, frequentiùs verò in emptione & venditione receptam habemus, vt ex quantitate pretij, seù ex causa correspectiua contractus, desumendum sit quid in illum sit deductum.

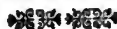
Et quamuis his etiàm positis, itaut ageretur de assignatione dictorum fructuum & emolumentorum per viam dominij, adhùc tamen auctores motiui insisterent in identitate rationis *text. in d. l. antiquitas*, ne scilicèt ità proprietas
14 perpetuò inutilis remaneat, & quam esse germanam rationem dicti textus aduertit *Castill. de vsufructu cap.* 61. *nu.* 28., nihilominus, vltrà quod communis opinio per eumdem *Castill.* confessata, non istam assignat rationem, sed alteram, resultantem à natura vsusfructus, ac ad euitandam tantam Iuris correctionem, seù dictæ naturæ impropriationem, idque potiùs ex motiuo voluntatis, quæ est ratio rationis, cum ea concurrente in contrarium pro duratione, attendi debeat dispositio *text. in l. in annuis Cod. de legatis*.

Adhuc tamen, attenta quoque dicta prima ratione tradita per *Castill.*, cessabat applicatio ad factum, vt scilicèt, posita perpetuitate dictæ assignationis, pro-
15 prietas nō remaneret perpetuò inutilis, quoniam in huiusmodi Castris, seù feudis, & bonis Iurisditionalibus, etiam sine fructibus, ac sine Iurisdictione, quæ sint penès alterum, illorum dominium est satis considerabile ac proficuum, tum ex honorifica & præeminentiali qualitate Baronali, seù domicellaria & magnatitia ex huiusmodi dominio resultante, tum à fidelitate Vasallorum eorūque seruitio in necessitatibus, ac iure exigendi adiutorium; Tum præsertim ex Iure habendi sub eius custodia, & deuotione Arces & fortalitia, quod attenta illorum temporum conditione, & qualitate situs illorum Castrorum, præsertim illius Vicouarij, erat satis considerabile, ac pretio æstimabile, itaùt, satis expediret id habere, nedùm absque fructibus, sed etiam cum notabili

tabili propria impensa, vt praxis docet infeudis Plumbini, Casalis, Monachi, Sablonetæ, cum similibus, in quibus Reges quamuis non Domini feudorum, nullosque redditus habentes cum magno sumptu milites præsidiarios tenent; Atque aliàs dicebam, quod esset redarguere feudistas, de quibus suprà, de aperta fatuitate, dum firmant posse dari Castrum in feudum sine Iurisdictione, & sinè fructibus, ac bonis, sumpto ipso Castro pro solo recinctu habitationis hominum iuxtà *cons.121. Oldrad.*, de quo *in Massanen. Castrorum hoc eodem tit.* vbi id explicatur.

16 Motiuabant aliqui de *text. in l. penult. in fine ff. de contraben. emptione*, vbi disponitur, venditionem subsistere non posse, si conueniatur rei dominium in emptorem non transferri, ideoque resolui, vel in locationem, vel in pignus, vel in emphyteusim, sed ex præmissis resultabat responsio, quod scilicèt cessabat applicatio ad factum, ob veram translationem dominij cum dicta reseruatione compatibilem, stante respectuum diuersitate vtsuprà.

Disputatum quoque fuit, àn tempus sexennij conuentum pro dictorum Castrorum seu fructuum redemptione, staret taxatiuè ad limitandum contractum, vel potiùs facultatiuè, & in gratiam assignantis, nè priùs ad huiusmodi redemptionem cogi posset, sed hic videbatur punctus facti, ex verborum sensu de facili decidendus, vt staret potiùs gratia dilationis.

CIVITATIS CASTELLI CONTRIBVTIONIS, PRO COMITIBVS VBALDINIS CVM CAMERA.

Casus disputatus coràm Thesaurario, seù Congregatione Camerali absque resolutione.

Quandò Domicelli, seù Domini inferiores Castrorum, sub aliqua suprema Papæ potestate existentes, habere dicantur Iura regalia, & Ius collectandi Vasallos, priuatiuè quoàd ipsum Papam, itaùt ad hunc effectum collectarum, aliorumque onerum, non dicantur de Statu Ecclesiastico, neque sub eius nomine veniant; Et quæ loca sub ista nuncupatione Status Ecclesiastici veniant.

SVMMARIVM.

1 Facti series.

2 *Ius collectandi Vasallos competit potiùs Domino immediato, quàm mediato, & Superiori, & num.6.*

3 *Datur distinctio plurium specierum Status Ecclesiastici, & quæ dicantur de mediato, vel immediato, ac de subdistinctione mediati.*

4 *Explicatur consil. Abb., & præsumptio feudalitatis in Castris, & locis Status Ecclesiastici.*

5 *Constitutiones aliæque prouisiones Apostolicæ loquentes de Statu mediato, & immediato, de qua specie intelligendæ sint.*

6 *De eadem conclusione, de qua nu.2., quæ declaratur.*

7 *Quandò non intret præsumptio, de qua num. 4.*

DISC. LXIII.

1

Ræteudente Thesaurario Status Vrbini, cogere Communitates Apiculi, & Petregiallæ ad solutionem gabellę Macinæ, & contributionem vtensilium Ferrariæ, aliaque onera supportanda, cum Comites Vbaldini dictorum Castrorum Domini se opponerent huic nouitati, (dum nunquam dictus Thesaurarius ad huiusmodi exactionem aliàs processerat), opinantes Camerales id prætendi ex aliquo exemptiuo priuilegio, allegabant Constitutiones omnium exēptionū amplissimè reuocatorias, præterquàm ex causa verè onerosa, & correspectiua, Pauli V., Innocentij X., Alexandri Septimi, & aliorum Pontificum, de quibus præsertim *in Sabinen. exemptionis Rocchæ antiquæ sub tit. de regalibus* ad

ad materiam Vectigalium, itaût hoc non probato, dicerent fundatam esse dicti Thesaurarij intentionē super dictis oneribus, in vniuerso Statu Ecclesiastico mediato, & immediato impositis, & prout in specie alia loca dicti Status Vrbini supportabant post deuolutionem.

Ex parte autem dictorum Comitum scribens coràm Thesaurario Generali, seù Congregatione Camerali, dicebam huiusmodi oppositionem, non fieri per Communitates, & populos, allegantes exemptionem passiuam ex aliquo priuilegio, vel concessione, vt erat casus, de quo *in allegata Sabinen. exemptionis*, in quibus terminis intrāt dictę Cōstitutiones reuocatoriæ, sed erat ex parte Dominorum, prætendentium, Ius actiuum collectandi dictos populos, ad ipsos vtpotè possessores omnium aliorum regalium pertinere, itaut (exceptis alto dominio, & maiori superioritate, in quibus se Papæ subditos, & Vasallos absque dubio agnoscebant, reliqua omnia spectarent ad ipsos,) vndè propterea populi non debebant duplici collectanti esse subiecti.

In concursu autem duorum Dominorum, Superioris scilicèt mediati, ac inferioris immediati, exceptis aliquibus casibus in iure limitatis, id competit
2 potiùs immediato *Isernia in cap. vnico, quæ sint regalia verbo extraordinaria nu. 59. Afflict. ibidem num. 23. & sequen. Borell. de præstantia Regis Cattolici cap. 20. nu. 45. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 15. num. 2. & per tot. Spada cons. 1. num. 70. lib. 1.* bene in similibus terminis *Menoch. cons. 32. num. 40. & sequen., & cons. 901. nu. 58.*, vbi allegantur *Cuman. cons. 162.*, & cæteri, & habetur deductum *in Eugubina Iuris collectandi pro Com. de Benis disc. seq.*

Ad dignoscendum autem, quod sub nomine Status Ecclesiastici mediati, & immediati, non venirent ista Castra, quamuis casus, ob illorum exiguitatem, non esset tanta dote dignus, nihilominus, quia eadem est iustitia, eademque Iuris dispositio in paruis, ac in magnis; dicebam longam esse differentiam inter
3 illa Castra, & loca, quæ sunt intrà Prouinciam nuncupatam Patrimonium B. Petri, seù aliàs vndiquè circumdata sunt ab ea ditione, quàm non dubitetur esse Statum Ecclesiasticum; & ea, quæ ita situata sunt in Confinibus, seù adiacentijs aliarum ditionum, seù dominiorum, quod antiquitus dubitari poterat, àn essent de Statu Ecclesiæ, vel nè, quia nempè possiderentur ex Imperialibus Inuestituris, vel quia (vt illorum temporum conditio dabat) à nemine recognoscerentur, vt de pluribus Castris possessis per familiam de Malatestis, quæ à nemine recognoscebat, habetur *in Ariminen. Castrorum hoc eodem tit.* & in alijs.

Primo casu, cum per necessarium antecedens præsupponendum sit primordiale, seù originale dominium Papæ & Ecclesiæ Romanæ, quodque non aliàs quàm ex istius concessione, in inferiorē,
4 Castrorum & locorum dominiū & possessio deuenire potuerunt, rectè intrat *consil. 82. Abb. par. prima cum alijs per Spad. cons. primo lib. primo*, super huiusmodi locorum feudalitate in genere, solumque cadit quæstio super eiusdem feudalitatis qualitate, àn scilicèt illa esset recta & propria, iuxtà leges seù consuetudines feudales strictè regulanda, quoàd deuolutionem, seruitium, aliaque onera, vel potiùs esset feudalitas corrupta, seù remota, & impropria, per quam adesse dicatur in Papa dominium directum cum Superioritate, regalibus, alijsque Iuribus, quæ in locis infeudatis Principi directo Domino competunt, remanente penès inferiorem dominio vtili, adinstar feudi, istius tamen natura impropriata quoad successionem, deuolutionem, seruitium, & alia huiusmodi, itaût ad istos effectus, naturam sapiat allodij, non tamen illius veri & proprij, per quod in Iurisdictionalibus non nisi solus Deus recognosci dicitur.

Et sic, vt frequenter in alijs dicere consueui, huiusmodi Castra & loca, quæ per Barones Romanos frequentius possidentur iuxta speciem allodij magis quā feudi quia nempè sine Inuestitura, sine seruitio reali vel personali, sine iuramento fidelitatis, ac demum sine obligatione renouationis; Et econtrà cum facultate alienādi, vel transmittendi in quoscumque, absque alio impedimento; quàm ex illo resultante à Constitutione tertia Sixti V., alijsque eius confirmatorijs & ampliatiuis, constituere dicuntur

cuntur quamdam tertiam speciem, seù quoddam mixtum participans de feudo, & de allodio, quia ad certos effectus sunt feudalia, & ad alios sunt allodialia, & hic est verus, & proprius sensus *Abb. d. cons.* 82. circa feudalitatem, ad effectū scilicèt Superioritatis Papæ, ac appellationis, & recursuum ad eum, vnà cum regalibus maioribus Principatui annexis, & quæ ab illo diuelli non possunt, nec debent, atque ad idem tendunt deducta in voto Robusterij, *de quo dec.* 27. *post secundum volum. cons. Farin. cum alijs per Spad. d. cons.* 1. *lib.* 1.

In hac verò Castrorum, & locorum specie, intrat distinctio super qualitate concessionis, àn scilicèt ista fuerit in feudum Dignitatis superioris ordinis cum Iure Principatus, ac regalibus etiā maioribus, retento solùm alto dominio, illaque superioritate, quæ vulgò *souranità* dicitur, vt erant quòad Papam, Ducatus Ferrariæ, & Vrbini, & nunc sunt illi Parmæ, & Placentiæ &c., ac etiam respectu Imperatoris sunt Ducatus Mediolani, Mutinæ, Mantuæ, & similes, vel potiùs sit iure simplicis Baroniæ, seù domicellariæ qualitatis absq; regalibus, & cum omnimoda subordinatione, vt sunt illi, quos Barones, seù domicellos dicimus, ac generalitèr sunt omnes Barones, & titulati vtriusque Siciliæ Regnorum quòad Regem subinfeudantem;

Qua distinctione retenta, Status temporalis Ecclesiæ, distinguitur in tres species, quarum vna constituit statum immediatum, consistentem in illis Ciuitatibus, Oppidis, & Castris, quæ per ipsum Papam, eiusque Præsides, & Gubernatores ab ipso ad tempus deputari solitos, immediatè reguntur; Secunda species constituit mediatum proximum, seù improprium, ac minùs remotum, consistentem in illis Castris, & locis, quæ possidentur per Barones, & Domicellos inferioris ordinis absque regalibus, & cum totali subiectione; Tertia verò constituit statum propriè, & verè mediatum, consistentem in illis Ciuitatibus, & locis, quæ data sunt in feudum Dignitatis, cum Iure Principatus, & omnibus regalibus, vt sunt Ducatus suprà exemplificati cum similibus.

Quandò igitur Constitutiones Apostolicæ, aliæque prouisiones loquuntur de vniuerso Statu Ecclesiastico, tàm immediato quàm mediato, intelligendæ 5 veniunt de prima, & secunda specie, non autèm de tertia, vt inconcussa obseruantia docet, tàm quòad subsidium triennale, aliaque vectigalia, & onera, quàm quòad monetas, extractiones frugum, appellationes, seù recursus; Quinimò etiàm quòad Constitutionem Egidianam, & quòad Bullam Baronum, vt presertim de ista habetur actum *in Romana pecuniaria de Pallauicinis hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*, Et quod Constitutiones Apostolicæ non afficiant Statum datum in feudum Dignitatis, & cum iure Principatus *Bursatt. cons.* 189. *num.* 39. *& seqq.*, *Menoch. cons.* 1156. *num.* 28.

In tertia enim specie, Ius collectandi, aliaque regalia, pertinent ad immedia-
6 tum Dominum, non autem ad mediatum, iuxtà deducta *per Bellon. iun. cons.* 5. vbi de Duce Parmæ, & Placentiæ, ac admittur *per Surd. cons.* 210., vbi contrarium in Baronibus, & domicellis inferioris ordinis, *& Ciriac. contr.* 580. *nu.* 6. *& 7. & habetur in Eugubina disc. seq.*, & hæc quòad ea loca, quæ non dubitatur esse in Ditione temporali Ecclesiæ, ità & talitèr, quod per necessarium antecedens præsupponenda sit originaria concessio per eamdem Ecclesiam inferioribus Dominis, & possessoribus facta.

In altero autèm casu, in quo, vt suprà, agatur de illis locis, quæ in confinio
7 aliorum Principatuum, & dominiorum existentia, incertum sit, àn antiquitus essent de statu, seù ditione temporali Ecclesiæ, vel nè, itaùt cesset dicta ratio, cui innituntur *Abb. d. cons.* 82. *& sequaces*, quod scilicèt possessores non nisi ex Ecclesiæ concessione obtinere potuerint, cum post scissum Romanum Imperium, ac Italiæ occupationem à Longobardis, & respectiuè Normandis, plures adessent etiàm Domicelli, aliqua Castra, & bona, in locis præsertim montuosis, & à natura benè munitis possidentes, à quocumque independentèr, iure veri allodij, qui tamèn non valentes potentioribus resistere, voluntariè se dederunt protectioni, & superioritati Papæ, vel alterius Principis adiacentis, iuxtà casum, de quo *in dicta Ariminen. Castrorum hoc eod. tit.*

tit. cum similibus; Et tunc, non intrant consilium Abbatis, neque ea, quæ de statu immediato, vel mediato iuxta secundam speciem vt supra habentur, sed omninò deferendum est obseruantiæ, atque attendenda est illa sola Superioritas, quàm voluntaria deditio, cum subsequuta obseruantia præbeat, cum cessante dicto præsupposito antiquæ concessionis, & dependentiæ, cessent omnes rationes, quibus *Abb.*, *Spada*, *& cæteri* innituntur.

De hac specie, dicebam esse huiusmodi Castra in illis montibus existentia, quæ vtpotè ob situs asperitatem, ab ipsa natura benè munita, in illis Italiæ calamitatibus, ac tot scissuris, se conseruare potuerunt immunia ab aliorum incursionibus, & dominijs, sub eo, qui pro illius respectiuè populi capite, & rectore se gerebat, accedentibus etiam fortè ad cohonestandam possessionem, inuestituris Imperialibus; de facili tunc dari solitis, quia per Imperatores in Italiam venientes, libentèr donabatur id, quod haberi, seù vendi non poterat, vt docet obseruantia de locis adiacentibus; præsertim Sancti Marini pro Republica se gerentis, Et de Dominis montiū S. Mariæ, & montis auti cum similibus, vndè quandò Duces Vrbini effecti fuerunt potentes, isti parui Domini eidem se dederunt in quamdam protectionem, & subiectionem, iuramentum fidelitatis præstando, non autē ab eo locorū concessionem obtinendo, dum eorum dominiū, & possessio erectionem Ducatus longè præcedebant, præsertim in ista familia Vbaldina ex ijs, quæ habentur *in Eugubina Castri pro Comitissa de Cantalmaijs hoc eod. tit. disc. 6.*

Hinc obseruantia dedit, vt in facto iustificabatur, quod Duce Vrbini omnes collectante pro portu, & muris Pisauri, & Senogalliæ, à quibus muneribus, consuetudo erat, neque eximendi illos subfeudatarios, quibus etiam ius collectandi vasallos concedebatur, nunquam istorum Castrorum communitates, & populi, huiusmodi, vel alias collectas passi sunt; Itèm bannitos affidare, hebreos recipere, salem vendere, puluerem, & nitrum fabricare consueuerunt, independentèr ab appaltatore Ducis, ad quem appellationes, seù recursus non dabantur cum similibus denotantibus possessionem iure allodij, cum ea sola subiectione, quàm dicta deditio in protectionem importabat; Et sic non negabant præfati Vbaldini, se esse Papæ, & Ecclesiæ subditos, dictaque eorum Castra haberi, ac si de Statu Ecclesiastico, quoad altum dominium, & maiorem superioritatem, sed quoad reliqua dicebatur, illa non venire sub huiusmodi generalibus dispositionibus, præsertim quoad ius collectandi, quod ipsis potiùs, quandò casus indigentiæ daret, competit; Nō tamen potuit huc vsque maturum, ac determinatum iudicium desuper efformari, cum visum non sit, quid in contrariū per Camerales diceretur, vnde relinquitur integer locus veritati, ad quā eruendam hæc scribendo, tanquam Aduocatus deducebam.

EVGVBINA COLLECTARVM PRO COMITIBVS DE BENIS, CVM CAMERA APOSTOLICA.

Casus resolutus per Congregationem Cameralem pro Camera.

Dominus directus mediatus, àn possit in Castris, & locis subinfeudatis collectare vasallos, vel potiùs id pertineat ad Dominum immediatum, Et àn deuoluto feudo, ius collectandi concessum subfeudatario expiret, vel possit reuocari; Et de quibus regalibus possit Feudatarius subinfeudare.

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*

2 *Vasalli nō debent duplici onere grauari, & ideò si Feudatarius exigit collectas, non potest eas imponere Dominus.*

3 *Dominus directus non potest in locis in-*

 feu-

feudatis facere ea, quæ facere potest feudatarius, quia esset illum turbare in dominio vtili & perceptione fructuum.

4 *Princeps seù Dominus directus potest à subuasallis exigere Collectas, quando feudatario non sunt concessæ.*

5 *Barones, & feudatarij àn & quando possint indicere & exigere collectas.*

6 *Successor in Principatu àn possit reuocare subinfeudationes, concessiones vel alienationes factas per prædecessorem.*

7 *Deuoluto feudo quamuis remaneat & duret subfeudum, àn durent concessiones regaliū subfeudatario incongruæ.*

DISC. LXIV.

1 Subinfeudauit in tempore habili Dux Vrbini Comites de Benis de castro Castilioni, cũ vectigalibus, collectis, & gabellis quibuscumque tunc extantibus, ac iure illas denuò indicendi, exceptis illis, salis & fabricæ Pisauri & Senogalliæ, nec non extractiones frugum, ac hospitio & transitu militum, &c.; Cumque deuoluto per mortem Ducis statu ad Sedem Apostolicam, præstati Comites, præstito dictæ Sedi iuramento fidelitatis, vnà cum alijs legitimè subinfeudatis, continuauerint in concessionum fruitione, post aliquod tempus prætendere cœperunt camerales exigere in dicto comitatu onera cameralia, præsertim augmentum salis, aliasque collectas ob belli necessitatem impositas, vndè dubitatum fuit quid Iuris.

Fundata videbatur intentio subfeu-
2 datarij, quia dum ius exigendi, ac indicendi subuasallis collectas & vectigalia est sibi concessum, non potest Dominus directus eãdem exactionem, ac indictionem facere, ex duplici vera conclusione, vna nempè, quod vasalli non debent dupliciter grauari, & collectas soluere Domino immediato, & mediato, ideò si vni soluunt, ab altero molestari non possunt *ex theor. Isernia cõmuniter recepta in c.1p. primo vers. & extraordinaria nu.59., quæ sint regalia, vbi Afflict. num.24. Menoch. cons.32.num.42. & sequen. Borell. de præstantia Regis Cattolici cap.20. num.45.*

Altera, quia Dominus directus non potest in locis infeudatis facere ea, quæ
3 feudatarius facere potest, quia esset impedire exercitium vtilis dominij, & perceptionem fructuum, contrà formam concessionis, quæ censetur in hac specie, potiùs priuatiuè, quàm cumulatiuè, vt benè in specialibus terminis vectigalium, & collectarum *Rosenthal. de feud. cap.5. concl.15. n.2. & per tot.*, & generalitèr admittunt, quamuis pro Domino directo ad aliud propositum scribentes, *Natt. cons.580.num.4. & Surd.cons.210. num.36.40. & 56.*, quod etiam comprobat *Bellon. iun. cons. 5. num. 25*, & latè pro Duce Ferrariæ cõtra Cameram Apostolicam in terminis vectigalis transitus salium *Menoch. cons.901. num.58.*

Et quamuis multi Doctores velint, Principem ob necessitatem posse impo-
4 nere collectas subuasallis, vt latè probant *Guid.Pap.decis.551. Natt. cons.487.n.13. & sequen.* & cæteri congesti *per Surd. dicto cons.210.num.33.* hoc tamen intelligitur, vbi feudatario concessum non est ius exigendi, & indicendi collectas, & vectigalia, quod sub generica concessione facta subuasallo & feudatario cum simplici iure Baroniæ non venit, sed remanet penès Principem, tanquàm de regalibus.

Vndè propterea in Regno Neapoli-
5 tano, ius indicendi collectas soli Regi competit, & Barones non possunt exigere vel indicere, nisi ex priuilegio vel legitima cõsuetudine particulari acquisierint, *ex latè deductis per Borell. de præstantia Regis Cattolici d.cap.20. n.26. & sequen. Franch. dec.56.*, vbi bene declaratur, quando Baroni ius exigendi collectas competat, Secus autèm vbi tale ius feudatario expressè concessum fuit, quia tunc procedunt de plano supradictę conclusiones.

Pro parte verò Cameræ, non multum
6 insistebatur super præmissis, quæ in suis casibus camerales agnoscebant habere probabile fundamentum, sed dicebatur huiusmodi concessionem, tanquàm de regalibus, ac simplici subfeudatario, & domicello subordinato incõgruam, posse reuocari per successorem, multo magis per Principem & Dominum directum, *vt per Bald.in tit. de pace Constantiæ §. amplius num.2. Afflict. in rubr. quæ sint regalia num.62. & seqq. Boss. de Principe*

num.

num.384.& de regal.num.32. Surd.conf. 210. num.62.

Replicabam tamen Ego pro parte Comitum, id procedere, vbi ageretur de concessione regalium maiorum, quæ sūt reseruata Principi in signum supremæ potestatis & alti dominij, quasi quod tunc per huiusmodi concessionem videatur scindi vel diminutionem pati, seù notabilitèr præiudicari ipsa Corona seù Principatus, secùs autèm vbi tractatur de regalibus minoribus, quæ sinè præiudicio Principatus, & supremæ potestatis possunt penès Baronem & feudatariū residere, prout sunt huiusmodi iura respicientia potius materiā bursalem quā honorificam, vt ità distinguendo habetur apud *eumdem Surdum cons.*210.*n.*62. *Mastrill.de Magistr. lib.*1. *c.* 18. *per tot. præsertim nu.*53.& 54. & benè *Menoch. cons.*962. *nu.*.17.& *sequen.*,vbi tres constituit casus in alienatione seù concessione facta per Principem, Vnus est, vbi alienat Ciuitatem, fortalitium, vel rem notabilem,ex cuius alienatione Regnum vel Principatus enormiter læditur, & tunc licet successori reuocare. Alter vbi alienat Castrum vel Oppidum, modicæ quidèm considerationis, sed cum omnimoda Iurisdictione,etiam Superioritatis & alti dominij, nihil pro se retinendo, & licèt *Menoch.* probare conetur alienationem non esse reuocabilem, contrariū tamèn verius dicendum est, quia si interesse bursale est modicum, est tamèn satis considerabile præiudicium honorificum, dismembrando à Principatu altum dominium, & iura Principatus in eo loco, in quo alienans sibi facit æqualem, quem facere non potest, nec debet; Tertiùs demùm est, vbi retento dominio, àc retentis etiàm concernentibus iura Supremi Principatus, & regalibus maioribus, conceditur Castrum cum iuribus, & regalibus minoribus, & tunc quià modicum est præiudicium, non intrat facultas reuocandi, quià cessat ratio deturpationis, vel scissuræ Principatus,& videtur distinctio vera,de qua etiam inter regalia maiora, & inseparabilia, & minora, supra *in Lucana hoc tit.*; Vndè propterea, si ageretur de Duce Vrbini successore, qui vellet dictam concessionē reuocare, credebam tutè pro dictis Comitibus posse responderi.

7 Difficultas autèm mea erat, stante feudi deuolutione,per quam intrabat regula, quod resoluto iure datoris, resoluitur ius acceptoris, de qua in terminis deuolutionis huius status actum est *in Senogallien. Castrorum hoc tit.*; Et licèt vbi subinfeudatio est legitimè facta, verius sit, non obstante deuolutione, subfeudum durare,atque Dominum teneri recipere subinfeudantem, qui ei seruire se offerat, *vt in eadem Senogallien.*,àc ità de facto, in isto subfeudo, & alijs eiusdem status obseruantia docuit, attamèn id rectè procedere dicebam respectu iurisdictionis baronalis, & emolumentorum Castri, aliorumque iurium, quæ sint cōgrua simplici Baroni, & subfeudatario inferioris ordinis remanentis sub obedientia, et totali subiectione feudatarij; Secùs autèm respectu iuris exigendi, & indicendi vectigalia, & collectas priuatiuè ad Principem, & Dominum directum, quià hoc est Ius de regalibus, huiusmodi Domicellis, & subuasallis inferioris ordinis incongruum, cum importare videatur quamdam Principatus, & supremi dominij diuisionem, vel diminutionem in inuestitura expressè prohibitam *Mastrill. de Magistrat. lib.*3.*c.*10. *num.*119.& 142.

Potissimè quia in inuestitura prohibita est subinfeudatio Ciuitatum, vel fortalitiorum, solumq. concessa de Castris, & locis modicæ considerationis; Vndè clarum resultat argumentum voluntatis Pontificis concedentis, vt Duces facere possent concessiones modici præiudicij, fieri solitas, tanquàm species excadentiarum, ad sibi constituendos milites & Domicellos, & per quas Principatus, vel feudum nullam pati dicatur diuisionem, vel diminutionem, non autèm, vt licitū esse debuerit concedere in præiudicium Domini ea, quæ sunt de regalibus, & percutiunt directè ius Principatus,ideòque ex his valdè dubitabā de iure dictorū Comitū, contrà quos circa exactionē vectigalium, præsertim impositorum post deuolutionem, fuit resolutum, & practicatur, stantibus præsertim Constitutionibus apostolicis reuocatorijs quarumcumque exemptionum.

Ea verò, quæ per Baronem, & feudatarium, vel subinfeudatum fieri, & exerceri non possunt, vt rectè fieri, & exerceri

possint per Principem, & Dominum mediatum, vt præsertim sunt regalia, plenè, ac doctè, licèt non absque aliqua superfluitate, probat *Surd. dicto cons.* 210., quod est in materia magistrale, & ità de facto vbique seruari videmus.

SABINEN.

STATVS MONTIS LIBRETTI PRO DVCE BRACCHIANI CVM PRINCIPE PRÆNESTINORVM

Casus decisus per Rotam Contra Ducem, & pendet.

De materia euictionis præstandæ in venditione feudorum seù Castrorum, quando & ad quid intret eius obligatio.

Et aliqua de angarijs, & perangarijs, ac de iure lignandi, & pascendi competenti vasallis, & incolis in syluis, & bonis spectantibus ad Baronem, seù Castri Dominum.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*

2 *Peritus deputatus ad æstimandum Castrum seù aliud corpus vniuersale, an teneatur æstimare distinctè singula membra.*

3 *Resolutio causæ, vt venditor teneatur litem suscipere.*

4 *Venditor feudi vel Vniuersitatis de quibus teneatur præstare euictionem seù veritatem.*

5 *Vbi venditor declarat de quibus vult teneri, tunc dicitur nolle teneri de alijs.*

6 *Venditor tenetur de veritate narratiuæ.*

7 *Angariæ, & perangariæ exigũt priuilegiũ vel immemorabilẽ, quia seruitia præsumuntur exacta per vim, & n. 12.*

8 *Angariæ sunt de regalibus, declaratur num. 13.*

9 *Dominus loci tenetur permittere vasallis vsum lignandi, aquandi, & pascendi, quæ non important onus vel seruitutem.*

10 *Vendens rem, quam possideat prò parte, censetur solum vendere ius, quod habet.*

11 *Quando ius videatur deductum ad speciem, itaut debeatur euictio seù veritas.*

12 *De eadem conclusione, de qua num. 7.*

13 *Declaratur conclusio, de qua num. 8.*

14 *Possessio temporis considerabilis est manutenibilis non obstante iuris resistentia.*

15 *Quando in angarijs, & seruitijs obstet mala præsumptio violentiæ.*

16 *Quod dicta mala præsumptio non intret in Statu Ecclesiastico.*

DISC. LXV.

1 Vendidit anno 1644. Dux Ferdinandus Vrsinus Statum Montis Libretti, ex pluribus terris, & castris constitutum, Principi Thadeo Barberino, pretio conuento, ad rationem scutorum centum in sorte pro scutis duobus cum vno quarto fructuum, ad æstimationem peritorum communitèr eligendorum, declaratione adiecta, quod frumentũ æstimari deberet ad rationem iuliorum 57. pro quolibet rubro, comprehenso iure cogendi vasallos, illud proprio sumptu asportandi ad flumen Tyberis, de quo iure nulla per peritos in æstimatione ratio habenda esset, & cum promissione euictionis, ac liberationis à molestijs quoàd redditus, prouentus, & alia à peritis æstimanda.

Discordantibus autem in æstimatione peritis hinc indè electis, deuentum est ad electionem tertij, qui consideratis omnibus considerandis, non facta singulorum corporum, & reddituum distinctione, dictum statum æstimauit in scutis monetæ vndecies centenis, & sexaginta mille, quorum partim voluntariè, partim coactè Iudicis auctoritate subsequuta solutione, cum vasalli primo anno obedientes, deindè recusassent frumen-

mentum Domini ad flumen proprio sũptu asportare, atque Communitas Montorij, quod est vnum ex castris dicti Status, prætenderet aliquas syluas à Domino possessas esse suas, siuè in eis competere ciuibus, & incolis ius lignandi, & pascendi, multaquè alia corpora, & bona prætenderentur deficientia; Hinc emptor dictas molestias venditori iudicialitèr intimando, litem supèr liberatione ab illis vsque ab anno 1646. introduxit coràm AC., vbi pendebat causa solutionis pretij, à quo per viam appellationis deuoluta fuit ad Rotam.

Verùm quià promissio euictionis àc liberationis à molestijs non erat generica super omnibus in venditione expressis, sed restricta ad redditus, prouentus, & alia à peritis æstimanda, idcircò præuidens emptor difficultatem, quodque sibi incumberet onus probandi, redditus supèr quibus molestias patiebatur, vel eos quorum deficientiam prætendebat, comprehensos esse in æstimatione, generalitèr, & in confuso facta, assumpsit tàm contrà emptorem, quàm contrà eũdem peritum articuli disputationem, àn dictus peritus teneretur, & cogi posset ad dandam æstimationem distinctam singulorum corporum, & bonorum, eorumque fructuum, & prouentuum, eo-
2 que acerrimè disputatò, bis Rota respõdit pro emptore, peritum scilicèt teneri ad dictam distinctam relationem, vt liquet ex plenissimis *decisionibus 26. Iunij 1652. & 12. Ianuarij 1654. coràm Dunozetto* quarum prima est *328. par. 11. recent.* earumque præcipuum est fundamẽtum, quod cum euictionis, manutentionis, & liberationis à molestijs promissio restricta sit ad fructus, & redditus à perito æstimandos, non posset aliàs emptor absquè dicta distinctione in casu euictionis vel molestiarum aduersùs venditorem agere, vt constat ex decisionibus, in quarum disputationibus ego non scribebam.

Deuentũ indè fuit intèr dictas partes ad concordiam, per quã solutis per venditorem emptori scutis 60. m. renuntiatũ est vlteriori dictæ litis prosequutioni, ac iuri cogendi peritum ad dictam relationem, præseruatis tamen emptori iuribus ab initio in iudicium deductis super dictis molestijs, prꝗsertim super angaria, & syluis Montorij.

Super quibus deindè assumpta disputatione coràm *Cerro* in locum *Dunozetti* defuncti subrogato cum dubio, *àn*
3 *sit factus locus obligationi quoad perangarias, & syluas*, sub die 12. *Iunij* 1662. affirmatiua prodijt resolutio, ad effectũ tamèn, vt venditores teneantur lites in se suscipere, suoque sumptu terminare, itaùt emptori bona, & Iura prædicta iuxtà formam obligationis remaneant libera, vt ex decisione desuper edita, cuius, ob cõcessionem nouæ audientiæ, pendet reuisio adhùc non sequuta.

In hac igitur disputatione, Ego, & cæteri pro parte venditorum scribentes, dicebamus genericè, nullam emptori competere actionem, quoniam de feudis, &
4 castris alijsque huiusmodi corporibus vniuersitatem constituentibus, regula est præstandam non esse euictionem de singulis bonis seù speciebus, præterquã de illis, quæ ad speciem deducta essent, *ad text. in l. 2. ff. de hæred. vel actione vendita l. 1. Cod. de euict.*, & sequuntur feudistæ, de quibus *Rosenthal. cap. 8. conclus. 29. in glos. littera F.*, præsertim *Afflict. super feudis in rubr. de Inuestitura de re aliena n. 17.*, vnde propterea in locis, in quibus feudorum venditiones sunt frequentes, vt est præsertim in Regno Neapolis, quamuis, desumpta formula ab illa Inuestituræ, in venditionum instrumentis cum longa serie dicatur vendi feudum, cum montibus, syluis, pascuis, fluminibus, lacubus, pischerijs, fidis, minerijs, seù fodinis, & alijs huiusmodi, &c., nihilominùs hęc generalis narratiua intelligitur, si quæ sunt, &c. absque obligatione præstandi de singulis euictionem, debitam solùm pro ijs corporibus, quæ explicata sint cum verbo *signanter* iuxtà traditionem *Vrsill. ad Afflict. dec. 81. num. 6.* & latiùs *in Neapolitana seù Caputaquen. hoc eod. tit.*

Clarius verò in hac facti specie, in qua venditores expressè professi fuerũt, respectu singulorum corporum, & bonorum nolle teneri, nisi ad ea, quæ peritus æstimabit; Vbi enim venditor dicit, de
5 quibus vult teneri, actum expressè videtur, nè de alijs teneatur, vt benè *Afflict. in dicta rubr. de Inuestitura de re aliena num. 17.*, & consequentèr, cum stante dicta concordia non posset amplius peritus

tas vrgeri ad specificanda bona, & corpora æstimata, neque ex eius relatione appareret, quæ, & qualia æstimata essent, ità videbatur, dictam actionem esse impracticabilem, & fortè huic fundamento innixi fuerunt venditorum Aduocati & consultores aliàs peritissimi, qui huic, malè tamèn consultæ concordiæ assensum præbuerunt.

Econuersò autèm scribentes pro actore insistebant in regula generali *textus in l. quæro ff. de action. empt.*, de qua *La-*
6 *derch. cons.* 130. *num.* 5. *Mantic. de Tacit. lib.* 4. *tit.* 17. *num.* 23., *& cæteri*, venditorem scilicèt, vel actione euictionis, vel actione de dolo, seù quanti minoris, teneri venditori ad manutentionem narratiuæ, & quanti interest illam esse veram, de quo etiam habetur apud *Gregor. dec.* 119. *num.* 3. *dec.* 337. *num.* 7. *par.* 5. *rec. Adden. ad decis.* 10. *par.* 3. *num.* 7. *& sequen., & in Ariminen euictionis Castrorum hoc tit.*

Progrediendo etiam circà angariam ad eius insubsistentiam, ex eo quod huiusmodi seruitia præsumuntur extorcta à subditis, præsertim verò rusticis, poten-
7 tialitèr, & concussiuè, vndè propterea, non probato priuilegio, vel Immemorali, Dominus nec in petitorio, nec in possessorio obtinere debet, *Crauett. de antiquitate temporis par.* 4. *num.* 26. *Escobar. de ratiocin. cap.* 27. *num.* 8. *&* 9. *Larata theatr. feudal. tom.* 2. *par.* 11. *dilucidat.* 72. *&* 74. *Nouar. de grauam. Vasallorum tom.* 1. *grauam.* 3. *Rouit. super pragm.* 16. *de Baronibus num.* 2., 3., *&* 4.

Angariæ siquidem, & perangariæ di-
8 cuntur de regalibus, ex collectis per *Borell. de præstantia Regis Cattolici cap.* 18. *Capoblan. de Baron. tom.* 1. *super pragm.* 10. *num.* 64. *& tom.* 2. *cap.* 89. ac alij de quibus suprà, ideoquè, vel titulus, vel Immemorabilis requiritur, vt admittitur in huius causę decisione circà finem.

Verùm reflectendo ad veritatem, huiusmodi generalia hinc indè deducta nō satisfaciebant, quarè pro clariori resolutione, distinguendo causam in duas inspectiones, vnam scilicèt super syluis, alteram verò super angaria prædicta; Quatenùs pertinet ad primam, improbabilis videbatur resolutio, etiam respectu obligationis suscipiendi litem, quoniam aut prætensio dictæ Communitatis percutiebat solum ius pascendi, & lignandi in dictis syluis, quod ciuibus, & incolis pro vsu proprio iure ciuico competit, aut prætensio erat circà condominium, & ius participandi de earum fructibus, & redditibus.

Primo casu, absolutum est venditorem castri, seù loci inhabitati, siuè sit
9 feudale, siue allodiale ad nihil teneri, quoniam Baro, seù Dominus, qui vult in suo loco incolas, & vasallos, nè isti inermem vitam ducant, tenetur eis dare elementa necessaria, seù pati, quod illis fruantur, & consequentèr hoc ius lignandi, aquandi, & pascendi pro vsu proprio, & solo iure ciuico, tanquam qualitas intrinseca, & de natura rei non importat, nec onus, nec seruitutem, cuius euictio, vel liberatio præstanda sit, vt egregiè *Ann. alleg.* 48. *num.* 28. *& sequen.*; Et generalitèr de dicta obligatione Baronis, seù Domini permittendi hunc vsum, vtpotè a iure naturę manantem, *Freccia de subfeudis lib.* 2. *auctor.* 46. *n.* 4. *Capoblanc. de Baron. tom.* 1. *pragm.* 11. *num.* 100. *& sequen. Rouit. prag.* 1. *de Salario, &c.*

In secundò autem casu, in quo versari annuere videtur decisio, quod scilicèt prætensio Communitatis esset super cōdominio, adhùc videbatur huiusmodi actionem non esse experibilem, nisi ex parte actoris doceretur peritum huiusmodi syluas æstimasse integras, & liberas de pleno dominio venditorum, stante dicta conuentione non præstandi euictionem, nisi de illis corporibus, & bonis, quæ per peritum æstimata essent; Stant enim benè simul, istū de hoiusmodi syluis in æstimatione rationem habuisse, quod plura adminicula, & facti circumstantiæ suadebant, sed cum debito defalco habuisse rationem huiusmodi litis, & prætensionis, vndè propterea donec iustificaretur, àn illæ essent æstimatæ tanquam liberæ, vel tanquam litigiosæ, reflectendo ad solam veritatem, resolutio non satisfaciebat, atquè improbabilis, parumque fundata videbatur actoris prætensio; Nil obstante generica narratiua instrumenti, in qua vt suprà principalitèr insistebant scribentes pro actore, tum quia, vt dictum est, in istis venditionibus feudorum, & corporum vniuersalium, huiusmodi narratiuæ genera-

nerales, vtpotè consuetæ, & ex notariorum formulis potiùs, quàm ex partium voluntate prouenientes, nõ attenduntur, nisi quoad ea, quorum veritas cum verbo *signantèr*, seù alio æquipollenti asserta, & promissa fuit; Tùm etiàm clarius, quia punctus non erat in existentia dictarum syluarum in genere, cum de facto adessent, & in parte earum dominium à Communitate non controuerteretur, & sic verificabatur dicta narratiua generalis, sed erat in earum qualitate, ac modo æstimandi, ân scilicèt æstimatæ essent omninò liberæ, & exemptæ, integrè, ac pleno iure competentes, vel potiùs habita ratione oneris, seù litis, & hic videbatur punctus non recipiens cõgruam responsionem.

Recepta enim, ac frequens conclusio est, quod quandò venditur, seù aliàs in
10 contractum deducitur res, in qua venditor nullum ius habeat, tunc eius integræ veritatem, seù euictionem præstare tenetur, sed vbi in ea habet aliquod ius, seù portionem, tunc licèt verba sint generalia, & indefinita, vendidisse tamèn censetur propriam portionem, seù ius, quod habet, nisi ex pretij quantitate, vel alijs adminiculis, & circumstantijs constet rem integram, & liberam deductam esse in contractum, *ad not. in cap. pastoralis de donat.*, *& l. qui tabernas ff. de contrahen. empt. Gregor. decis. 225. Cenc. de censib. qu.* 20., & habetur plenè deductù *in Romana apothecæ, seù pecuniaria 8. Iunij 1654. & 25. Iunij 1655. coràm Bichio, in eadem 7. Februarij 1656. coràm Benilaqua*, & in alijs frequentèr; Vndè cum argumentum, quod ex pretio desumi solet, ob generalitatem vtsuprà, verificari non posset, nisi iustificaretur aliundè, quod huiusmodi syluarum æstimatio facta esset, tanquàm de integris, & liberis, verè ista prætensio omni penitus fundamento destituta mihi videbatur.

Quoverò ad alteram inspectionem super angaria, quamuis scribens tanquàm Aduocatus vtsuprà insisterem in eadem generalitate, quod scilicèt nulla competeret actio, nisi iuxtà dictam formam conuentionis iustificaretur, ân à perito de huiusmodi iure habita esset ratio, nihilominùs, reflectendo ad veritatem, etiam ante disputationem in congressu, iuxtà meam consuetudinem, liberè insinuatam, resolutio visa est probabilis; quoniam istud ius non erat de illis cadentibus sub dicti periti iudicio, & æstimatione, dum frumentum concordatè in certa summa valutatum fuerat, cum hoc præsupposito obligationis vasallorum, illud cum eorum animalibus gratis
11 tis asportandi ad flumen; vnde istud præsuppositum erat deductum ad speciem, ac rectè dici potest pars pretij vtsuprà conuenti, siuè conditio, sine qua pro tanta summa illud valutatum non esset, cum absque dubio vectura dicatur pars pretij seu expensarum, quarum ratione, victualia & alia bona, magis valent in vno loco, quàm in altero, vndè in hac parte intellectus acquiescebat.

Non tamèn placuit digressio decisionis, extrà actoris oportunitatem, ad fauorem vasallorum in causa non existentium, super dicti iuris seù angariæ incompetentia, non constito de priuilegio vel Immemorabili, ex deductis per
12 *Alex. conf. 35. num. 3. lib. 2. Crauett. de antiquit. temporis par. 4. num. 26. Larata theatr. feudal. tom. 2. par. 11. diluicidat. 74. Rouit. prag. 16. de Baronibus num. 2. cum sequen.*, respondendo etiam ad *decisionem 354. Coccini*, cum id sit præiudicare venditori ad fauorem tertij in causa non existentis, ac firmare statum super puncto incidenti, & extrà dubium formitèr non disputatum, vndè ex nimia insistentia scribentium pro actore super hoc puncto, comprobari videbatur suspitio per venditores concepta, quod renuentia vasallorum in continuatione retroactæ pacificæ obseruantiæ videretur affectata.

Vbi verò lis cum vasallis prosequenda esset, dicebam in possessorio, probabiliores esse partes Domini, quoniam licèt angariæ & perangariæ sint de regalibus, attamèn non sunt de illis maiori-
13 bus supremo tantùm Principi conuenientibus, & quæ à Principatu seù Corona diuelli non possunt, sed sunt de minoribus, quæ per Barones, & inferiores Dominos per præscriptionem acquiri possunt *Borell. de præstantia Regis Cath. dicto cap. 18. num. primo cum sequen. Capobl. de Baron. tom. 2. cap. 89. nu.* 21. apud quos cæteri, & consequentèr cum non adsit illa omnimoda iuris resistentia, quæ militat in regalibus maioribus, posses-

sio,

sio, vbi præsertim est temporis considerabilis, etiam in ijs, in quibus ius resis-
14 tit, est manutenibilis *Capic. dec. 209. nu. 18. Cauaier. dec. 80. n. 8. dec. 85. nu. 7. par. 5. & 49. num. 9. par. 7. rec. cum alijs per Adden. ad Buratt. dec. 131. n. 9.* Et quamuis in huiusmodi seruitijs, quæ à vasallis exiguntur, etiam in possessorio iuris resistentia adesse videatur, vel quia præstita fuerint iure facultatiuo & beneuolentiæ, vel quia præsumantur per vim & cõcussionem à vasallis extorcta ex deductis
15 *per Laratam, Nouar. Rouit., & alios suprà allegatos*, nihilominùs dicebam huiusmodi malam præsumptionem rectè procedere in illis partibus, in quibus non adeò facilis est vasallorum recursus & aditus ad Principem, atque Barones maiorem sibi assumunt licentiam, etiam circa maiores oppressiones, & onera, secus autem in Statu Ecclesiastico, in quo adeò promptus, & facilis est aditus ad
16 Summum Pontificem, eiusq. Officiales, præsertim Sac. Consultam, per quam satis diligenter inuigilatur super hoc pũcto; Potissimùm verò & clarius stante loci situatione, intrà scilicèt districtum, vndè non solùm magis vrget dicta ratio recursus ad Principem, aliosque Superiores, vtpotè facilioris & minùs incõmodi, sed etiàm altera cumulatiuæ iurisdictionis, quam intrà eumdem districtũ, etiã in primà instantia prætendunt, Gubernator, Vicarius, & Senator Vrbis & A. C.; ideoquè ab ijs, quæ dicti Doctores & alij in his materijs firmant respectu illarum regionum & ditionum, in quibus huiusmodi abusus, satis damnabilitèr vigent, non benè infertur ad istum Principatum, vt ità distinguendo habetur apud *Coccin. dicta dec. 354. num. primo, 5. & per tot.* ac etiam *dec. 435. num. 4. & 5. par. 9. rec.*; Concurrente etiam satis notoria integritate istorum Dominorum de Vrsinis, quibus potiùs ex nimio candore & timorata cõscientia, grauia præiudicia generata sunt & generantur, vndè prorsùs absonum videtur, huiusmodi concussiones, & violentias in eis supponere, atque si quæ difficultas (in petitorio tamen) desuper considerari posset, illa potiùs prouenirет ex motiuo facultatis seù beneuolentiæ, quod scilicèt vasalli ergà adeò beneuolos dominos voluntariè id agere voluerint absque obligatione ergà successores fortè non ità gratos, iuxtà casum de quo *in Feretrana pro Communitate S. Agathæ hoc eodem tit.*

CIVITATIS CASTELLI IVRISDICTIONIS.

PRO
THOMA PIZZOTTO.
CVM
COMITE IO. FRANCISCO VBALDINO.

Casus decisus per Cameram pro Vbaldino. 1

De surreptione Beneplaciti Apostolici super alienatione bonorum Iurisdictionalium, ob non factam mentionem litis. Et quando hæc mẽtio facienda sit, ità ut aliàs omissio annullet gratiam.

De reuocatione alienationis seù pœnitentia, quando & per quos actus explicata dicatur. Et àn ob defectum Beneplaciti liceat contrahentibus pœnitere.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De remedio associationis competenti ex clausula Constituti, vel pacto de capiendo.*
3 *An competat contrà tertium possessorem.*
4 *Non obtento beneplacito intrà terminum in conuentionem deductum, àn contractus resoluatur.*
5 *Adimplementum post præfinitum terminum superueniens àn attendatur.*
6 *Promissio de vendendo àn importet venditionem, seù promissio de donando àn importet donationem cum similibus.*
7 *Vendita re duobus, àn præferatur secundus, cui prius res tradita est. Idem de donatione, locatione, concessione in feudum & similibus.*
8 *Gratia obtenta lite pendente, non facta illius mentione dicitur subreptitia & nulla.*

9 De-

9 *Declaratur, quando hæc conclusio procedat.*

10 *Reuocatio alienationis feudi, an de necessitate exigat scripturam vel actū expressum, vel sufficiat actus tacitus & implicitus.*

11 *An declinatio Iudicis incompetentis cū remissione causæ ad Iudicem competentem, dicatur importare reuocationem seù pænitentiam, & impugnationem actus.*

12 *Iudicium associationis non admittit exceptiones dubias, & altioris indaginis, & àn requirat partis citationem.*

13 *Pendente lite super nullitate alienationis, ac surreptione assensus ob non factam mentionem litis, àn interim executio contractus retardetur.*

14 *De eadem conclusione, de qua num. 8. & 9., quandò scilicet assensus impetratus lite pendente non facta illius mentione sit subreptitius, & inualidus.*

15 *An contrahentibus liceat pænitere ante obtentum Beneplacitum.*

DISC. LXVI.

1 COMES Io: Franciscus Vbaldinus possidēs quādam portionem iurisdictionem Castri Mōtisfloris, per apocam priuatam, vltima die anni 1657. promisit eā vendere Comiti Aurelio Corbolo sub reseruatione Beneplaciti Apostolici intrà quatuor menses impetrandi, & quod à Corbulo impetratum fuit prima Iulij 1658., Vbaldinus autem credens ob lapsum termini præfiniti conuentionem expirasse, de mense Martij 1660. contractū inijt cum Ioanne Thoma Pizzotto, per quem eidem vendidit quædam bona allodialia in eodem Castro existentia pretio scutorum quatuor millium, atque sub reseruatione beneplaciti apostolici, eidem donauit dictam iurisdictionem, declaratione adiecta, quod Papa nolente approbare donationem, volenteque approbare venditionem, censeatur eadem iurisdictio comprehensa sub dicta venditione pro eodem pretio, & de mense Aprilis sequentis obtentum fuit beneplacitum, tanquam licentia venditionis faciendæ.

De mense Maij subsequentis, Corbulus iudicium instituit coràm A.C. contra Vbaldinum supèr obseruantia promis- 4
sionis de vendendo vt suprà factæ, sed ad instantiam, tàm Vbaldini quàm Pizzotti vnitim procedentium, causa reassumpta fuit coràm Thesaurario Generali, feudorum, & bonorum Iurisdictionalium iudice competente, à quo de mense Decembris eiusdem anni prodijt sententia Vbaldini & Pizzotti absolutoria, à qua interposita per Corbulum appellatione in Camera, ad eius instantiam ibi commissa fuit causa, rebusque in hoc statu existentibus, Vbaldinus de mense Martij 1661. pulsauit Pizzottum coram A.C. ad solutionem fructuum recompensatio- 5
nom, & èconuersò Pizzottus initio mensis Iulij sequentis coràm eodem reconuenit Vbaldinum ad tradendum Iurisdictionem, ad quam in vim clausulæ constituti petijt, & obtinuit associari, Vbaldinus verò curauit sub die quarta eiusdem mensis reassumi istam causam in Camera coràm *Saluiato*, cui commissa erat ad instantiam Corbuli vt suprà, dictaque reassumptio canonizata fuit per Auditorem Sanctissimi, ad quem ex parte Pizzotti recursus habitus fuerat pro remissione ad A. C., & vlterius sub die 8. Aprilis sequentis Vbaldinus instetit in plena Camera causam cōmitti eidem *Saluiato*, prout sequutum fuit.

Aduertens posthæc Pizzottus, beneplacitum obtentum sibi non suffragari, vtpotè loquens de alienatione facienda, & non facta mentione de iam facta, & non obtenta licentia de tractando ad formam constitutionum apostolicarum omninò præcedere debente, *sub die 15. Iulij 1662.*, obtinuit nouum beneplacitum apostolicum dicti defectus plenè reualidatorium, eoque obtento, & in Camera producto, obtinuit contrà Vbaldinum, & Corbulum disputari dubium, *àn sibi concedenda esset associatio ad dictam Iurisdictionem in vim clausulæ constituti in dicto venditionis ac respectiuè donationis Instrumento contentæ.*

Et assumpta disputatione 22. *Martij 1664.*, Pro Pizzotto scribens, distinguendos esse dicebam oppositores, vtpotè diuersas exceptiones habentes. Quatenùs

tenùs enim pertinet ad Vbaldinum venditorem, seù donatorem, fundatam dicebam actoris intentionem in clausula constituti, ac pacto de capiendo pro-
2 pria auctoritate, ex quorum vno vel altero, & multò magis ex vtroque, receptũ est cõpetere hoc associationis remedium desumptum ex dispositione *text. in l. 3. C. de pignor.* vt firmant *Menoch. de adipiscen. remed. 5. nu. 150. Cenc. de Cens. quæst. 94. num. 14. Duran. dec. 49. num. 6. cum seqq. dec. 373. n. 6. par. 9. rec.*; E in terminis associationis concedendæ donatario *Magon. dec. Lucen. 87. nu. 14. & seqq.* & cęteri absquè controuersia, quæ nulla cadit contrà ipsum constituentem, sed solùm vbi agitur contrà tertiũ possessorem, contra quem non esse hoc re-
3 medium exercibile tenent *Anna senior alleg. 147. n. 2. & Rouit. super pragm. 1. de conseruator. in fin.*, quæ tamèn opinio præsertim in Rota, & Curia Romana nõ est recepta, sed passim datur idem remedium contrà tertium habentem causam à constituente, vt *dec. 149. & 150. post Cenc. de Cens. Romana Census 26. Iunij 1647. Bichio, Romana Vineæ 29. Aprilis 1648. & 7. Iunij 1652. Meltio*, quarum prima est 177. *par.* 10. & secunda est 272. *par.* 11. & in alijs, neque aliud in prima disputatione subiungi poterat, dum incertæ erant istius exceptiones.

Quouerò ad Corbulum, de cuius oppositione magis dubitabatur, pro eo repellendo, duo per me & alios defensores adducebantur fundamenta, Vnum nempè, quod ob non obtentum beneplaci-
4 tum infrà quatuor menses, resoluta esset conuentio vtpotè sub dicta conditione inita, stante clausula, *& non alias*, quæ conditionem inducit, etiàm in casu, quo de iure non requireretur, itaùt ex defectu conditionis actus remaneat resolutus, cum ità continere videatur speciem pacti resolutiui, *Cephal. cons. 118. num. 9. & seqq. Gregor. dec. 192. num. 1. cum seqq. Buratt. dec. 374. num. 12. dec. 290. num. 12. & 13. par. 4. rec. tom. 2. Bonon. primogenituræ 14. Februarij 1656. coràm Bichia dec. 30. n. 5. post Bonden.*

Verùm hoc fundamentum mihi non videbatur tutum, quià licèt beneplacitum obtentum esset post quatuor menses præfinitos, attamen decurrerat breue spatium vnius mensis, intra quem altera pars contrarij animi vel pœnitentiæ declarationem aliquam non fecerat, vndè dum res erat integra, adimplementũ elapso statuto tempore, superueniens ad-
5 mittitur, quotiès ius alterius partis effectum non est deterius, nequè dici potest rem non esse integram, nequè extrema inhabilia, vt per *Rouit. dec. 53. num. 10. Mantic. dec. 270. Add. ad Buratt. dec. 571. num. 6. 577. par. 1. recent.* nequè contrarium dicit decisio in dicta *Bonon. primogenituræ coràm Bichio*, quià ibi res non erat integra, cum beneplacitum esset obtentum post declaratum actum resolutum, cum tunc extrema non sint habilia, atque beneplacitum non inueni at actum confirmabilem, aliàs autèm vbi alterius partis nihil interest, ad implemẽtum etiàm post lapsum terminum attendi debet.

Solidius mihi videbatur alterum motiuum, quod hæc erat simplex promissio de vendendo non munita iuramento, cuius ratione dubitari solet, an inducat
6 factum, sed eo cessante, non importat perfectionem contractus, nec aliquam dominij translationem inducit, *Rolan. cons. 69. vol. 3. Thes. dec. 233. adden. ad Gregor. dec. 28.* qui alios cumulant; Et in specialibus terminis promissionis vendẽdi feudũ, vt nõ sit vẽditio *Aponte cons. 85. vol. 1.*, & cessante iuramento, in quo præcipuum cõstituitur fundamentũ, admittitur *decis. 58. num. 18. par. 6. recent.*

Ac vlterius ista quæstio, àn promissio de donando sit donatio, vel promissio de vendendo sit venditio cum similibus, cadit in præiudicium ipsius promittentis, & àn vigore talis promissionis cogi possit prĕcisè ad adimplendum factum, vel potiùs cõpetat solùm actio ad interesse, de quo *Merlin. lib. 1. controu. forens. 4.*, vbi de promissione de renunciando, àc latè, & magistralitèr *dicta dec. 58. p. 6. recent.*, vbi de promissione de donando, & magis punctualitèr *Seraph. dec. 805.*, vbi de promissione vendendi Castrum obligatoria promittentis, & hæredum, præsertim ex iuramento, nam siuè vna, siuè altera opinione retenta, operari non potest translationem dominij, ac ius reale in præiudicium tertij, cui medio tempore per contractum venditionis vel donationis iam perfectum, & cum subsequuta traditione saltèm ficta per constitutum

tutum acquisitum est dominium, cum etiàm in terminis perfectæ venditionis
7 vel donationis factæ duobus, potior sit conditio secundi, cui traditio vera, & de facto, vel etiàm ficta per constitutum facta est ad text. *in l. quotiès Cod. de rei vendic.*

Cuius dispositionem habere locum in quocumque contractu, siuè venditionis, siuè donationis, locationis, emphiteusis, vel feudi, habetur *dec. 174. num. 34. par. 6. rec. & 34. num. 34. par. 8.* vbi de donatione *dec. 64. par. 7.*, vbi de locatione, Et de feudo *Clar. S. feudum q. 26. Rot. dec. 175. num. 11. p. 10. rec.*, vbi concordantes, maximè quià promissio facta erat in tempore inhabili, quando ob defectum beneplaciti apostolici ius ad bona iurisdictionalia ex partium conuentione quæri non poterat, superueniens autem beneplacitum habilitabat partes ad faciendum, sed non poterat dici factum id, quod adhùc remanebat in fieri.

Non fuit tamèn opus de his agere, cum Corbulus in disputatione non compareret, vndè disputatio fuit solùm cum Vbaldino, ex cuius parte allegatus fuit defectus beneplaciti apostolici, non obstante duplici iam obtento, quorum neutrum suffragari dicebant pro eo scribentes, non quidèm primum, vtpotè concessum supèr actu faciendo, quod ex hac parte admittebatur non suffragari pro actu iam facto, dum præsertim apostolicæ cõstitutiones omninò exigunt præuiam licentiam de tractando huiusmodi alienationes; Et non secundum reualida-
8 torium, vtpotè impetratum lite pendente, non facta illius mentione, ex cuius defectu remanet surreptitium, & inualidum, iuxtà dispositionem *text. in cap. 2. vt lite pend. in 6. & Clem. 1. eodem titulo.*

Conclusio sic abstractè sumpta per me non negabatur, cum ex dictis claris iuribus, & alijs concordantibus esset vera, cum sensu tamèn veritatis, firmitèr negabam illius applicationem ad casum; Dicebam enim conclusionem prædictam, non ità indefinitè procedere, sed tunc demùm, quandò lis pendet super eo, supèr quo directè, vel in consequentiam cadit gratia, quæ proindè tollat ius collitiganti ob litem quæsitum, & sic opus est quod exceptio, quæ per gratiam sanatur vel tollitur, sit deducta ad speciem,
9 cum aliàs non prohibeatur collitigans, pendente lite supèr puncto diuerso, præuidendo aliam exceptionem, quæ opponi posset, prudentèr occurrere, atquè eius conditionem facere meliorem, tollendo cum gratia futurum obicem; vt magistralitèr *Oldrad. cons. 299. num. 3. & 4.*, quem cæteri sequuntur, *Lotter. de benef. lib. 3. q. 9. num. 34. dec. 91. num. 10. par. 4. rec. tom. 2. Beneuentana Canonicatus 8. Februarij 1647. Bichio dec. 14. num. 35. & seq. p. 10. rec.*

Qua theorica sic stante, (quam eo magis veram iudicabam, quod aduersus eam in trina disputatione deductam, nil per alteram partem releuans adducebatur, prout, & iudices eam admittebant) tota difficultas restringebatur ad applicationem, àn scilicèt dicti actus reassumptionis, & respectiuè commissionis causæ in Camera importarent ex parte Vbaldini donatoris pœnitentiam, àc reuocationem alienationis, itaùt subsequens beneplacitum reualidatorium, non esset re integra, sed tollat Ius ipsi pœnitenti ex his actibus quæsitum.

Vna enim pars Dñorũ credebat, ex his actibus vtpotè æquiuocis, & ad alias causas referibilibus nõ resultare pœnitentiã, & impugnationẽ contractus in litem deductam, sed quia maior pars (incertum est cum quo fundamento) contrarium credidit, idcircò istius causæ malo fato, in trina disputatione sempèr prodijt negatiua resolutio, associationem scilicèt non esse concedendam.

Resolutio, ad veritatẽ etiam reflectendo, non placuit, quidquid enim sit de quæstione per Regnicolas præsertim frequentèr tractata, num reuocatio alienationis feudi (quæ in vim Constitutionis incipien. *Constitutionem diuæ memo-*
10 *riæ*, in vtrisq; *Siciliæ* Regnis per vtrúque contrahentem antè obtentum assensum regium fieri potest,) exigat expressã animi declarationem per scripturam publicam coràm notario, & testibus, vel apud acta, seù saltèm coram honestis viris faciendam, vel potiùs sufficiat, cum quoquomodò, etiam per actus tacitos, & implicitos explicari, supèr quo hinc indè certant, & pro vtraque sententia varia deducunt fundamenta *Capic. Latr. consult. 108. ex num. 30. & Capic. Galeot. controu. 66. ex num. 14. lib. 2.* cum in Re-

gno Siciliæ citerioris ista quæstio per regiam pragmaticam sit iam sopita.

Vbi etiàm, iuxtà opinionem *Galeotæ*, & sequacium, verius dicendum esset, sufficere reuocationem tacitam, & implicitam per actus facti explicatam, vt mihi etiàm discurrendo per rationes, & principia probabilius videbatur, id recipiendum esset, vbi actus essent vniuoci, ad aliam causam non referibiles quàm ad pœnitentiam, & alienationis impugnationē, secùs autèm, vbi essent æquiuoci, ad aliam causam referibiles, quales dicebam esse iam dictos, reassumptionis, & respectiuè commissionis causæ.

Idque ex duplici ratione, Prima quia,
11 cùm ad instantiam Corbuli introducta esset, & penderet causa in Camera contrà Vbaldinum super traditione instrumenti iurisdictionis in vim promissionis de vendendo vt suprà, atque ad eiusdem rei traditionem idem Vbaldinus à Pizzotto secundo donatario, seù emptore pulsaretur coràm A. C., rationabilitèr declinauit iurisdictionē A. C. siuè competentis, siuè incompetentis istarū causarum, nè pro eadem re eodem tempore molestaretur coràm pluribus Iudicibus, à quibus variæ proferrentur sententiæ, quià nempè vnus mandaret rem tradendam esse vni, & alter alteri, ideò rationabilitèr vtraque causa cognoscenda erat per vnum digniorem, & magis competentem, vt absque pœnitentia, & impugnatione vnius, vel alterius contractus, Vbaldinus illam tradere posset, cui iste vnicus Iudex dignior præciperet, & sic est actus compatibilis cum obseruantia, & executione contractus, nequè illius impugnationem, vel pœnitentiam de necessitate importat.

Secundò quià, cum ex apostolicis constitutionibus originem trahentibus à iuris communis intentione, bonorum feudalium, & iurisdictionalium cognitio spectet ad Tribunal Cameræ, itaùt, illud A. C. dicatur in eis incompetens, rectè potuit vnus ex cōtrahentibus pulsatus ab altero coràm Iudice incompetenti, declinare illius iurisdictionem, ac petere causam reassumi per Iudicem cōpetentem, non ad effectum impugnandi contractum, eiusque implementum negandi, sed ad effectum, vt per Iudicem competentem terminentur illæ controuersiæ, quæ firmo remanente contractu, solent, & possunt inter contrahentes oriri supèr modo illius obseruantiæ, & executionis, proindequè certum videbatur, dictos solos actus reassumptionis, & cōmissionis causę remanere æquiuocos, ad aliam causam referibiles, itaùt dici non posset nullitatem contractus ex defectu beneplaciti malè impetrati resultantem, deductam esse in litem, ad effectum, vt de illa opus fuisset facere mentionem.

Clarius hæc procedere ponderabam, quià non agebatur de iudicio petitorij, sed de possessorio adipiscendæ associationis, quod est summarium, & priuilegiatum, itaùt, iuxtà opinionem aliquorum (in foro tamèn non receptam), nequè partis citationem exigeret, vt con-
12 stat ex deductis *per Rouit. in pragm. 1. de conseruat. Magon. dicta dec. 87. & ex alijs*, ideòque sufficiat rem esse dubiam, & altioris indaginis, vt propterea interim associatio deneganda non esset, vt in specie executionis donationis, cum clausula constituti, non retardandæ per prætensam nullitatem dubiā *Anna singular. 156. Magon. dicta decis. Lucen. 8. Rot. in Bonon. bonorum de Felicinis 10. Iunij & 26. Iulij 1650. Bichio, Ariminen. donationis 18. Martij 1654. Dunozzi*, & in alijs.

Atquè in specialissimis terminis prætensæ nullitatis, seù subreptionis assen-
13 sus obtenti supèr alienatione feudi, ob non factam mentionem litis motæ supèr nullitate contractus, vt interim pendente hac lite, ac donèc illius terminatio sequatur, retardari non debeat eiusdem contractus exequutio, adducebam auctoritatem *Capic. Latr. decis. 43. n. 17.*, vbi allegat *Franch. dec. 373., & Giurb. dec. 100.*, loquentes in terminis generalibus, sed fortioribus, in quibus ipsemet qui nullitatem opposuerat, petebat executionem, multò magis in præsenti.

Et licèt *Capic. Latr. loco cit. num. 16.*
14 dicat, quod ex non facta mentione litis dici non potest assensus subreptitius, quod simplicitèr etiàm asserit *Camill. de Medicis cons. 20. num. 22. cum seqq.*, non tamèn ità indistinctè ista propositio capienda est, sed vbi, gratia, seù priuilegium est tale, quod non tollat ius alteri

parti

parti iam quæsitum per exceptionem in litem deductam, vt est clarus sensus *Io: de Amicis cons.* 150. *num.* 9. *& seqq.*, & benè in his terminis *Lanar. cons.* 17., vbi supponit litem esse super alio, quàm reuocatione, seù impugnatione cōtractus, qui per superuenientem assensum reualidaretur, vt constat *num.* 9., vbi supponit perseuerantem contrahentium voluntatem, quodque non adesset reuocatio, nec tacita, nec expressa, quià totus punctus istius conclusionis est super eo, àn superueniens gratia tollat, vel nè ius collitiganti per litem acquisitum.

Considerabam quoquè, quod vbi nul-
15 litas beneplaciti admitteretur, perindè ac si nullatenùs obtentum esset, non per hoc venditori licitum erat pœnitere, atquè contractum necessarium, & de sui natura irreuocabilem, facere voluntariū, & reuocabilem; Licèt enim in vtriusque Siciliæ Regnis receptum sit, id licitum esse vtrique contrahentium ex suprà deductis, attamèn id procedit ex iure municipali contento in dicta Constitutione incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, ità per illos sapientes, & Tribunalia intellecto. Prout in alienationibus bonorum Ecclesiæ, id de iure inductum est istius fauore, secùs autèm in alijs contractibus, in quibus licèt Principis beneplacitum requiratur ad illos validandos, ac transferendum dominium rei in contractum deductæ, non tamèn eius carentia operatur, vt licitum sit vni ex contrahētibus, altero inuito pœnitere, sed cogi potest ad obtinendum de nouo beneplacitum iuxtà formam conuentionis, vt in similibus terminis venditionis officiorum, quæ sunt de regalibus, & de vno in alium transferri non possunt quoàd substantiam absque assensu Principis, vt intret actio ad interesse pro obseruantia firmatur per *Rotam in Romana Cambiorum* 5. *Iunij* 1644. *Ghislerio*, quæ est satis notanda decisio, & conferunt, quæ in terminis iuris communis circà damna, & interesse habentur in alienationibus feudorū apud *Hodiern. controu.* 26. *num.* 57. *& seqq.*, sed motiuum non suffragabatur ad effectum, de quo erat controuersia, obtinendæ scilicèt associationis pro obseruantia contractus, quià dato defectu beneplaciti, ijdem Iudices stante vigore Constitutionum Apostolicarum, etiàm parte non opponente abstinent ab huiusmodi contractuū executione, ac etiam quia dictæ apostolicę constitutiones infringunt, & annullant quamcūq; obligationē etiā quoad partes.

His stantibus consului Pizzotto, vt totum contractum rescindere, seù annullare curaret respectu bonorum allodialium isto intuitu prò tanto pretio, & nō aliàs emptorum, vel ratione nullitatis resultātis ex defectu insinuationis à constitutione Ægidiana requisitæ, cum Pizzottus esset minor, vel ex capite læsionis, quæ supponebatur enormis, cū tantum pretium conuentum esset intuitu istius Iurisdictionis, sed hæc non respiciunt materiam peculiarem bonorum iurisdictionalium; De materia verò pœnitentiæ ex defectu beneplaciti formitèr actum est *in Romana, seù Albanen. vineæ sub tit. de donat.*

CAMERINEN. IVRISDICTIONIS,

PRO

HIERONYMO, ET ALIIS DE STELLVTIS,

CVM

HORTENSIO PELLEONO.

Casus decisus per Cameram pro Pelleono, & pendet.

De inualida alienatione bonorum Iurisdictionalium sinè beneplacito Apostolico, eiusdemque beneplaciti inualiditate, quià in eo facta non fit mentio reseruationis vsusfructus factæ in alienatione; Seù quod concessum venditioni faciēde non reualidet factam, & àn illud requiratur in alienatione facta in condominos. Et aliqua de Solemnitatibus *ex Constitutione Egidiana* inductis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*
2 *Associatio in vim pacti de capiendo, vel constituti non datur contra tertiū præsertim in feudis.*
3 *Contrarium verius.*
4 *Possessio vsufructuarij compatibilis cum illa proprietarij.*
5 *An feudum possit alienari sinè consensu agnatorum.*
6 *Feudalitas non præsumitur, nisi probetur.*
7 *Beneplacitum concessum super venditione facienda non suffragatur quoàd factam.*
8 *Alienationes in condominos, vel vocatos non exigunt assensum.*
9 *De* Constitutione Egidiana *circà donationes, & quid differat* à Carpensi.
10 *Bona Iurisdictionalia Status Ecclesiastici, quamuis allodialia ob Constitutiones Apostolicas in materia alienationis, & assensus regulanda veniunt iure feudalium.*
11 *Refutatio, vel alia alienatio feudi cum reseruatione vsusfructus, àn vitietur in totum, vel ipsa reseruatio vitietur.*
12 *Assensus præstitus venditioni puræ, àn corruat, ex eo, quod ista esset facta cum pacto de retrouendendo, vel alia reseruatione.*

DISC. LXVII.

1 CVM fratres de Scalis ex maiorum successionibus possiderent Castrum Rotursij, vnus eorum, nempè Franciscus, de anno 1622. donauit omnia eius bona, præsertim portionem dicti Castri, reseruato vsufructu, Odoardo fratri, qui de anno 1632. de mense iulij per apocam priuatam, portionem dicti Castri ad se spectantem vendidit Simeoni Pelleono, deindè verò de mense septembris sequentis obtinuit beneplacitum apostolicum super dicta venditione facienda, ad quam tanquàm nouam sub longè diuerso, ac maiori pretio per publicum Instrumentum, stante dicto beneplacito, deuentum est de mense octobris, subsequuta immediatè per emptorem actuali possessione instrumentali, absq; eo quod alios effectiuæ possessionis actus prosequeretur, atque post annum de mense octobris 1633., deuentum est ad aliud Instrumentum, in quo partes prædictæ declararunt, quod licèt dictæ venditionis instrumentum esset purum, attamèn in rei veritate ipsorum contrahentium intentio fuit, quod durante dicti Francisci vita, iste continuaret in dominio, & patronantia dicti Castri, eiusq; vsumfructum, emolumenta, & iurisdictionis exercitium haberet, vt de facto habuit vsque ad annum 1654., ex quo tempore, eo defuncto ità continuauit Annibal eius hæres, & successor, absque eo quod Simeon superuiuens vsquè ad annum 1660. aliquid motiuaret. Defuncto autem dicto Simeone, Hortensius eius filius, & hæres iudicium immissionis ad dictam Castri portionem instituit in Camera coràm *Acciaiolo* contrà Hieronymum, & fratres de Stellutis in eodem Castro successores causam habentes à dictis Odoardo, & Annibale, atquè pro actore responsum fuit; Cumque à sententia desupèr lata fuisset appellatum, & commissa causa in eadem Camera coram *Columna*, priusquàm huius diuersæ instantiæ disputatio assumeretur, dicti de Stellutis congressum Aduocatorum iuxtà laudabilem Curiæ stylum habere curarunt, tàm pro directione causæ, quàm pro inquirendo ad veritatem, àn bonam vel malam causam fouerent, & àn subsisterent aliqua motiua per vnum ex eis Iuris peritum, aliosque sapientes de partibus excitata.

3 In hoc igitur congressu, distinguendo motiua concernentia ordinem, seu competentiam intentati iudicij immissionis, à iustitia, & meritis negotij principalis; Quatenùs ad primam ordinis inspectionem pertinet, ipsi principales, atquè dicti scribentes de partibus, mordicus in eo insistebant, quod si hæc immissio reduceretur ad speciem associationis in vim clausulæ constituti, vel pacti de capiendo, exercibilis non erat contrà tertium possessorem titulo singulari ex de-
2 ductis per *Ann. alleg.* 147. *num.* 2. *Rouit. pragm.* 1. *de conseruator. num. final.*; Et quatenùs contrarium verius esset in bo-

nis

nis allodialibus indifferentibus, recipiendum tamèn non erat in feudalibus, in quibus non datur, nisi vnica possessio naturalis, & de facto, cum ciuilis remaneat penès dominum, ideò constitutum habendum non est in consideratione ex deductis per *Nattam cons. 372. cum duobus sequen.*, quem refert, & approbare videtur *Rot. dec. 300. num. 16. & 17. apud Post. de manutenendo*.

Si verò eadem immissio deduceretur ad speciem interdicti quorum bonorum, & paritèr competere non poterat, dum Simeon actoris pater, neque viuens, neque de tempore mortis istam portionem possederat, istud autèm remedium datur hæredi ab intestato ad bona possessa per defunctum de tempore mortis, quod verificari non poterat in hac Iurisdictione, vtpote semper possessa per eumdem venditorem, vel eius successorem, nunquàm verò per Simeonem defunctum.

Verùm istud esse fragile fundamentũ dicebam, & cæteri concordabant, tùm
3 quia associatio datur etiàm contrà tertium habentem causam à constituente, seù concedente facultatem capiendi, iuxtà magis receptam opinionem, de qua *Rot. decis. 149. & 150. post Conc. de cens. decis. 187. par. 10. rec. & in alijs*, tum etiam quia de plano intrabat interdictũ quorum bonorum tanquàm ad bona possessa per defunctum, cum iuxtà præmissam facti seriem, illicò post factam venditionem, emptor possessionem adeptus esset, conseruatam potiùs per illam detentationem, quę fuit penès venditorem, & titulo reseruationis vsusfructus ad vitam; Cum enim vsusfructus sit seruitus,
4 quæ dari nõ potest in re propria, eò ipso quod prior dominus rem in alium transferens sibi reseruat vsumfructum, atque istius iure rem possidere declarat, dicitur per necessarium antecedens transtulisse in proprietarium dominium, & possessionem *dec. 299. & 300. apud Postium de manut.*, & receptum habemus in materia donationis factæ reseruato vsufructu, & sic dicta possessio, seù detentatio venditoris fuit compatibilis cum possessione emptoris, & proprietarij.

Quouerò ad iustitiam, seù merita negotij principalis, dicebant motiuantes, inualidam venditionem prædictam, vt-
5 potè factam sinè consensu agnatorum ad *text. in cap. si quis autem, si de feudo fuerit &c., & in cap. 1. de alien. feud. cum concord. per Rosenthal. cap. 9. concl. 67. cum plur. sequen.*, Sed in hoc opus non fuit assumere inspectionem iuris, ex cessante supposito facti, quia non constabat de præsupposita qualitate feudali antiqua pacti, & prouidentiæ, in quibus terminis motiuum intraret, illaque in dubio
6 non præsumitur, vt per *Apont. decis. 2. Rot. dec. 93. par. 5. rec.* cum alijs de quibus *in Clemacen., & in alijs hoc eod. tit.* sæpiùs, potissimè quia facti circumstantię potius allodialitatem comprobant.

Aliud motiuum inualiditatis beneplaciti apostolici in dicta prima disputatione à me deductum, ex eo quod concessum esset super venditione facienda,
7 ideoque non suffragaretur in venditione iam facta *Isern. in cap. 1. qui successores teneantur, Affl. decis. 355. nu. 1. & 2. Ann. alleg. 40. Franch. dec. 105. in princ.*, cessabat etiã ex facto, quia licèt per apocam priuatam conuentum fuisset de hac venditione, nihilominus illa nullum habuit effectum, dum post beneplacitum, per instrumentum cum longè diuerso pretio, diuersisque pactis concepta erat venditio, quæ omninò noua, & à præcedenti cõuentione indepẽdens erat absq; dubio.

Solidum fuisset motiuum donationis, quam Franciscus venditor iam præcedentèr fecerat Odoardo fratri, nullatenus obstante, quod hæc donatio munita non esset beneplacito apostolico per
8 Constitutiones Sixti V., Clementis VIII., & aliorum Pontificum requisito, dum agebatur de alienatione incondominos, & possessores, ex deductis per *Surd. cons. 305. num. 33. decis. 167. n. 30. & sequen. par. 5. rec.*, & habetur frequens in materia fideicommissaria prohibitionis pęnalis alienandi bona fideicommissaria, quod non capiat illa, quæ in confideicõmissarios, & vocatos fiant, sed pariter factum destruebat motiuum, stante retrodonatione exhibita per Odoardum, facta prius quàm ad dictam venditionem procederetur; Et licèt dicti motiuantes dicerent in huiusmodi retrodonatione seruatam non esse formam præscriptam per *Constitutionem Egidianã lib. 5. cap. 25.*, attamèn erat satis fragile refugium, tùm quià idem obiectum obstaret primæ dona-

nationi, vndè dici non poterat inualidus distractus, gestus eodem modo, quo contractus initus erat; Tum etiam quià
9 *Constitutio Egidij* faciens præsumere actū dolo & mætu extorctum, proindèque indirectè eneruans vim iuramenti, confirmata etiam ac extensa per Sixtum IV. & Paulum III., loquitur de contractibus minorum, extensio autem ad donationes faciendas per maiores, non est *Egidij* sed *Carpensis* non habens dictam doli & mætus præsumptionē, minusq. Apostolicam confirmationem & extensionem, vt de hac distinctione *Conciol. alleg. 30. num. 56. & seqq. & passim*.

Quarè vnicum probabile fundamenmentum in hac noua disputatione assumendum, reputatum fuit illud in dicto congressu per me excitatum, inualidita-
10 tis actus ob defectum beneplaciti apostolici, dum istud obtentum fuerat super pura & simplici venditione, nulla facta mentione dictæ alterius conuentionis super reseruatione vsusfructus, iurisdictionis, emolumentorum ac ipsius patroniæ, donèc venditor viueret, licèt enim non versaremur in feudo, itaùt intrarent termini *text. in l. Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder.* attamèn ob *Constitutiones Apostolicas Sixti V., Clem. VIII., Pauli V., & Vrb. VIII.* tunc editas prohibentes in castris, & bonis iurisdictionalibus quācumq. alienationem vel conuentionem absque assensu Papæ, idem quod habetur in feudalibus, de plano in istis bonis iurisditionalibus etiam procedit, vt *in Ciuitatis Castelli Iurisdictionis dist. præced. & in alijs hoc eodem tit.* frequenter.

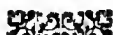
In terminis verò feudalibus, occasione refutationis tractant feudistæ quæstionem, de qua *in Romana pecuniaria de Pallauicinis hoc pariter tit.* ad materiam bullæ baronum, àn scilicèt refutatio vel aliàs licita alienatio pactionata cum re-
11 seruatione vsusfructus vitietur in totum, vel vitiata solùm remaneat reseruatio; Et quamuis tres habeamus opiniones, vnam, quæ satis modicos habet sequaces supèr vtriusque actus validitate, resoluendo dictam reseruationem vsusfructus in illam commoditatis, & prout facti est; Alteram, quæ maiores habet sequaces, vt actus principalis non vitietur, sed vitiata remaneat dicta accidentalis conuentio; Tertia tamen apud feudistas est magis communiter recepta, vt propter indiuiduum voluntatis, actus corruat in totum, vt per *Loffred. cons. 3. Apont. cons. 12. lib. primo, & de potestate Proreg. tit. de refut. feud. S. 3. Rouit. prag. 4. de feud. nu. 9. cum sequen. Giurb. de success. feud. S. primo glos. 12. num. 10. & 44. Marcian. iun. disput. 80. & alios de quibus in dicta Romana de Pallauicinis*.

Prout in altera quæstione, de qua habetur actum *in Romana pro Paulo Guelpho hoc eodem tit.*, àn assensus præstitus
12 venditioni puræ, vitietur ob non factā mentionem pacti de retrouendendo in ipso instanti adiectum, vel potiùs ipsum pactum vitietur, licèt *Marcell. Maur. alleg. 15. num. 2. cum sequen. & cæteri per Rosenthal. cap. 9. membr. 1. conclus. 34. in glos. litt. N.*, teneāt pactum vitiari, quam nemine allegato veriorem videri dicit *Surd. decis. 173. num. 20.*, Adhùc tamen magis communis est in contrarium pro vitiatione totius actus, vt per *Camerar. & Freccium, de quibus apud Rosenthal. vbi supra litt. M. Apont. de potest. proreg. dicto tit. de refut. feud. 1. S. 1. num. 6. Hodiern. ad Surd. dicta dec. 173. num. 10. Rouit. pragm. 1. de fide memor. nu. 45.*

Cōtraria enim opinio recipiēda est, vbi ageretur de pacto adiecto ex interuallo, non apto vitiare actum purum iam perfectum, secùs vbi pactum est correspectiuum, sinè quo dici potest contractum gestum non fuisse, & hic erat casus, licèt enim instrumentum, in quo id continetur initum esset post annum, attamèn non fuit per viam nouæ conuentionis, sed per viam declarationis seù recognitionis veritatis, quod talis fuerit conuentio, àc partium intentio ab initio, potissimè quia nullo modo dici poterat, quod dicta reseruatio referri posset ad solum exercitium iurisdictionis, & perceptionem fructuum, ac emolumentorum, prout facti sunt, ob amplitudinem verborum, dum dicitur, quod non solùm esse deberet vsufructuarius cum perceptione emolumentorum, & exercitio iurisdictionis, sed quod continuaret esse *Dominus, & patronus &c.* & sic de certa reseruatione iuris. Verum repproposita causa sub *die 4. Maij 1668.*, pro confirmatione sententiæ responsum fuit, ex eo fundamento quod præmissa proce-

de-

dèrent in feudis, de quibus non agebatur, cum hæc essent bona allodialia iurisdictionalia, sed non videbatur bona responsio, quia stantibus Constitutionibus Apostolicis, videtur quod idem dispositum in feudis ex *cap. Imperialem de prohib.feud.alien.per Feder.* procedat in his iurisdictionalibus ità ad hunc effectum exequatis, vndè eadem est ratio.

TIBVRTINA ALIENATIONIS CASTRORVM

PRO

MARGARITA SORORE ET HÆREDE CÆSARIS PALLAZZOLÆ

CVM

PORTIA MORONA DE PANDOLPHINIS

Casus decisus per Cameram pro Palazzola.

De Bullis Sixti V., Clementis VIII., aliorumque Pontificum prohibentibus alienationem vel dispositionem Castrorum & Bonorum Iurisdictionalium, àn procedant in donationibus, vel alienationibus hæreditatum, & successionum futurarum, sub quibus accessoriè dicta bona veniant.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Prohibitio alienationis contenta in* capitulo Imperialem *non procedit in Castris allodialibus.*
3 *De* Constitutionibus Apostolicis *prohibentibus alienationem Castrorum & bonorum Iurisdictionalium.*
4 *Actio ad feudum àn sit feudalis, & veniat sub feudorum prohibitionibus.*
5 *Spes futurarum successionum cedi & donari potest.*
6 *Sub dictis Constitutionibus non veniunt alienationes hæreditatis, vel Iuris vniuersalis, sub quo veniant Castra accessoriè.*
7 *Iuspatronatus accessoriè ad aliquam Vniuersitatem venit in venditione.*
8 *De renunciatione vel pacto super hæreditate viuentis, quandò valeat.*
9 *Constitutiones Apostolicæ prohibentes alienationes bonorum Iurisdictionalium quomodò intelligendæ.*
10 *Et quando non intrent.*
11 *De Beneplacito Apostolico præsumpto ex lapsu temporis.*
12 *In specie Beneplaciti præsumpti in alienatione feudi.*
13 *An facta alienatione bonorum Iurisdictionalium sine beneplacito, veniat restitutio fructuum.*

DISC. LXVIII.

1 Ioannes Paulus Vrsinus, cui, ex deductis *in alia Tiburtina*, Dux Bracchiani de anno 1566. donauerat Castra Cantalupij, & Bardellæ, quorum administrationem & fructus anteà ex alio titulo vt suprà possidebat, filiam habuit Catherinam, quæ mortuo Patre declarata fuit capax successionis huiusmodi Castrorum, non obstante incapacitate ratione sexus opposita per Ioannem Baptistam, & Antonium patruos, vt constat *dec.21.par.prima recen.*, dictaq. Catherina filias habuit, Franciscã, & Olimpiam, quarum secunda, matre viuente, occasione professionis in monasterio, amplissimam fecit donationem seù renunciationem translatiuam, de omnibus eius bonis, iuribus, ac successionibus, etiàm futuris quorumcumque coniunctorum, tàm ex testamento, quàm ab intestato ad fauorem Petri Pauli Melchiorij patrui, de qua renunciatione habetur apud *Buratt.dec.366.*

Defuncta Catherina dictorum Castrorum posseditrice, medietatem ex successione obtinuit Francisca filia nupta, & alteram medietatem Melchiorius Olimpiæ renũciatarius, pro cuius debitis post ferè quadraginta annorum possessionem, de ordine Congregationis Baronum talis portio subhastata, & deliberata fuit Cæsari Palazzolæ, cui morienti successit Margarita soror, contrà quam Portia Morona Franciscę iam defunctæ filia de

anno 1659. litem mouit in Tribunali Cameræ Apostolicæ, prætendens, siuè iure proprio in vim Bullæ Clementis VIII.; siuè ex iuribus Cameræ, quorum cessionem obtinuerat, dictam medietatem ad se spectare.

Sed pro Margarita scribens ostendi huiusmodi prætensionem esse vanam, qualem Camera declarauit, licèt enim per scribentes ad fauorem Portiæ allegaretur prohibitio resultans ex dispositione *textus in Cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Federicum*,
2 replicabam tamèn, incongruos esse istos terminos, procedentes in feudis, non autèm in huiusmodi Castris absque aliqua inuestitura, vel seruitij præstatione, seù fidelitatis iuramento, possessis in allodium magis, quàm in feudum, nisi in ea generica, & remota feudali qualitate consideranda pro alto dominio, & superioritate Papæ, vt sæpius in præcedentibus dictum fuit; vt in specie huic obiecto deducto ex generica prohibitione alienationis feudorum respondetur *dec.211.n.7. & 8. par.5. recen., & dec.4. & 66.par.11.*

Vndè neglecto isto motiuo tanquàm omninò impropri o; ac se restringendo
3 ad prohibitionem resultantem ex Constitutionibus Apostolicis; Quamuis *Sixtus V.* in *Constitutione tertia* §.4., ex iusto & rationabili motiuo, quod deceat Principem habere notitiam de nouis Baronibus, & Domicellis in suo statu iurisdictionem in vasallos exercere debentibus, disponat non posse Castra & bona iurisdictionalia sinè beneplacito Papæ vendi, donari, seù permutari, & sic prohibitionem restringat ad solos tres casus, vt habetur infrà *disc. sequenti*; Et Clemens Octauus in *Constitutione 78.* id extenderit ad alias alienationis species, attamèn in nullo casu versabamur, quia non agebatur de venditione, donatione, permutatione, vel alia speciali alienatione titulo singulari ipsorum Castrorum in specie, quæ nunquam Olimpia habuit vel possedit, neque ad ea de tempore renunciationis aliquod ius vel actionem habebat, itaùt intret inspectio, àn sub huiusmodi prohibitionibus alienandi feuda vel castra, veniant alienationes iurium & actionum ad illa, & àn actio ad feu-
4 dum reguletur iure feudi, de quo *Frãcb. & Adden. dec.75. & 93. Apont. de potestate Proreg. tit.8. §.11. Rouit. pragm. 4. de feudis num.17. Apont. consf.5. lib. primo, Galeot. lib.2. controu. 13. nu.24. Merlin. lib.2. controu. 81. num.61. & seqq.*

Sed agebatur de renuncia & cessione generali omnium futurarum hæreditatum, & successionem, quas seù quarum
5 spem donari, cedi, àc vendi posse non dubitatur *ad text. in l. spem C. de donat.*, ac plenè habetur in *Romana fideicommissi 3. Decembris 1655. & 9. Maij 1659. coràm Verospio, 21. Iunij 1660. coràm Beuilaqua & 24. Martij 1662. coràm Taia*, de qua causa habetur *sub tit. de fideicommissis, & sæpè sub titulo de renunciationibus*; Castra verò prædicta venerunt accessoriè, & consecutiuè ad vnam ex renunciatis futuris hæreditatibus, ideoque est casus omissus, seù non comprehensus in dictis Constitutionibus loquentibus de specialibus alienationibus ipsorũ ca-
6 strorum in specie titulo singulari, non autem de dispositionibus generalibus, sub quibus illa accessoriè & consecutiuè veniant, *de Marin. resol.139. num. 26. & seqq. lib.2.*; Et habemus in simili de iurepatronatus, quod absquè ordinarij consensu donari non potest, neque in contractum venditionis vel aliàs correspectiuum deduci, & tamèn his prohibitionibus non obstantibus, rectè venit accessoriè, & consecutiuè in venditione vel correspectiua cessione alicuius Vniuer-
7 sitatis, cui sit annexum, puta in venditione castri, siuè hæreditatis, *Cap. cum Saeculum, Cap. ex litteris de Iurepatronatus cum concordantibus per Vuian. hoc tractatu lib.4. cap.primo num.3. & sequen. & cap.5. num. primo & per tot. Otthobon. decis.234. num. 9. & cæteri passim*, etiam si de illo specialis mentio fiat, quotiès enunciatiuè seù declaratiuè vel aliàs incidentèr id sequitur, itaùt non sit principalitèr deductum in contractum, vt per *Otthobon. vbi suprà*.

Idem habemus in pactis improbis super hæreditate vel successione certæ &
8 determinatæ personæ proptèr votũ captandæ mortis, *ad text. in l. fin. C. de pactis* cũ concordantibus, de quibus non semel *sub tit. de renunciationibus*; nam ista prohibitione non obstante, substinentur pacta super hæreditatibus, & successionibus in genere, vt occasione huius indi-

uiduæ

uiduæ renunciationis *Buratt. dec.* 366., & latius loco citato cum pluribus similibus.

Sic à pari ex eadem ratione, ac etiàm quià tractatur de legibus exorbitantibus, & odiosis, strictè in suis terminis intelligendis, neque ad casus omissos extendendis, vt vltrà generalia axiomata, in
9 indiuiduo istarum Constitutionum sæpius firmauit Rota, præsertim *decis.* 211. *num.* 5. *& sequen. &* 328. *num.* 4. *par* 5. *recen., & decis.* 118. *num.* 19. *par.* 6. Nisi cessio generalis esset color quæsitus ad fraudandas constitutiones apostolicas, quia nempè in alio non esset verificabilis, nisi in castris & bonis iurisdictionalibus, iuxta ea quæ in dicto simili de pacto hæreditatis viuentis habetur *apud Franch. decis.* 89. *& Burat. dicta dec.* 366.

Eò magis quià non tractabatur de cessione hæreditatis iam delatæ, sub qua de tempore contractus certum iam esset comprehendi castra, seù bona iurisdictionalia, quo casu dubitari fortè posset ità legi fraudem fieri, maximè si maior hæreditatis substantia in huiusmodi bonorum specie consistat, vt supra. Neque agebatur de futura spe trahente causam seù originem de præterito, puta ex maiorum fideicommissis & primogenituris, quam spem esse magis considerabilem habetur *in dicta Romana fideicommissi de Vrsinis coràm Taia*, & discursu super ea edito *sub tit. de Donationibus*, sed agebatur de futuris omninò incertis hæreditatibus, & successionibus.

Et quod magis est, etiamsi aliqua successio iuxta naturæ ordinem esset verisimilitèr certò sperata, & à contrahentibus principalitèr considerata, vt præsertim esse solet successio materna, vt benè consideratur *apud Franchum dicta dec.* 89., *& in dicta indiuiduali decis.* 366. *Buratti* (quod tamen neque ius certum importare potest, quia filia poterat matri præmori, vel aliàs successione indignam se reddere), adhùc remanebat incertitudo respectu castrorum, quia dato etiàm, quod ex diuina reuelatione certi fuissent contrahentes de matris præmorientia, non per hoc certi erant de successione in castris, quæ mater viuens poterat alienare, vel moriens alteri relinquere, cum essent hæreditaria, & liberæ dispositionis; igitur nullam penitùs subesse dicebam rationem suadentem huius renunciationis comprehensionem sub dictis Constitutionibus.

Quodque Constitutio præsertim Six-
10 ti, quæ de tempore infrà dicendi actus solùm vigebat, non capiat huiusmodi cōuentiones supèr iuribus incertis, & euentualibus, sub quibus castra, & bona iurisdictionalia veniant, pro absoluto habitum fuit in famosa *Signina Castrorum coràm Remboldo, Coccino, & Panzirolo, super qua habentur dec.* 12. 292. *&* 323. *par.* 6. *recen.*, Cum enim Cardinalis Saluiatus ex maiorum dispositione plura castra possideret valoris scutorum ferè 200.m. sub grauamine fideicōmissi post eius mortem ad fauorem Ducis Camilli de Comitibus, prudentissimus Cardinalis iam senex, & ferè morti proximus, à parum prudenti Duce iuuene, & valido, cum solutione scut. 25. m. obtinuit futuræ spei remissionem, sed quià tractabatur de iure vniuersali, ac incerto, & euentuali, dici non potuit agi de speciali castrorum renunciatione seù alienatione.

Prætereà vbi etiàm dictarum Constitutionum prohibitio intraret, adhùc tamen dicebam, obiectum cessare ex be-
11 neplacito præsumpto, quod stante lapsu triginta annorum cum subsequuta obseruantia præsumi, & allegari potest, etiàm in illis actibus, quibus leges vel apostolicæ constitutiones etiàm cum decreto irritanti resistant, vt in fortioribus terminis alienationis bonorum ecclesiæ *Greg. dec.* 52. *&* 354. *vbi Adden. Buratt. & Aaden. dec.* 45. *& in alijs frequentissimè*, quamuis hodiè in bonis ecclesiasticis id cesset ob Constitutionem Vrbani VIII. editam de anno 1641., quæ solam centenariam præfert. Et in terminis beneplaciti præsumpti per dictum spatium triginta annorum aduersus prohibitionem resultantem ex altera constitutione eiusdem *Sixti V.* super dotibus excessiuis, plenissimè habetur *dec.* 172. *par.* 8. *recen. num.* 16. *cum seqq. & dec.* 175. *par.* 9. *num.* 39. *cum seqq.* de quo latius in sua materia *sub tit. de Dote*.

Et in specialibus terminis beneplaciti
12 seù assensus præsumpti supèr alienatione feudi *Isernia in l. hac edictali de prohibita feudi alienatione per Lottarium, Frecc. de subfeudis lib.* 2. *de assensu q.* 28 *num.* 2. *&* 3.

& 3. *Fab. de Anna conf.* 112. *num.* 1., & cæteri communitèr non dubitantes in terminis iuris communis, cum solùm apud feudistas Regnicolas dubitatio cadat in assensibus super feudis quaternatis de necessitate registrandis in regijs quinternionibus, & non alibi, ex quorum reuolutione potest incontinenti probari negatiuæ veritas, cui præsumptio semper cedit, quod etiam data præcisa necessitate registrandi assensum in certis libris, seù registris, quæ integra existant, admittitur *per Rotam ex deductis dec.* 294. *par.* 6. *recent., & in alijs*, quod tamèn in præsenti dici non potest, cum huiusmodi licentiæ concedi soleant per chirographa de necessitate in certis libris non registranda, siuè super supplicibus libellis, maximè attento eo tempore, quo tot subtilitates per Camerales inductæ non erant.

Hinc propterea inanis labor creditus fuit immorari supèr alia prætensione, quam Portia Cameræ cessionaria habe-
13 bat, super restitutione fructuum medio tempore perceptorum, quorum restitutio inter alias pœnas demandatur per *Constitution.* 108. *Pauli V.* editam de anno 1617., assumendo scilicèt quæstionem, àn bona fides excuset, & an dicta Constitutio Pauli, triennio post dictam donationem emanata, trahatur ad præterita, super quo negatiua, vt scilicèt non capiat nisi futura, in specie istarum cōstitutionum habetur *decis.* 211. *num.* 1. *par.* 5. *recen.* & *in dicta dec.* 4. *num.* 9. & 66. *num.* 7. *par.* 11. Proùt superflua iudicata fuit altera inspectio, nùm Palazzola emens mediante Congregatione Baronum in vim Bullæ Baronum nuncupatæ, ab his omnibus tutus esset, *de quo sæpius hoc tit.*, quià cessat nullitatis fundamentum.

Atque si quod dubium superesse pos-
14 set, in eo, iudicandum dicebam contrà Portiam huiusmodi odiosarum impetrationum expiscatricem, & litium redemptricem ex ratione *textus in l. per diuersas, & l. ab Anastasio C. mandati*, quod etiàm apud beneficialistas habemus in expiscantibus beneficia viuentiū, *vt per Lotter. de Benef. lib.* 2. *q.* 44. *num.* 3. & 13. *cum seqq.*, atque antiqua sententia est registrata *per farinac. de testibus q.* 56. *num.* 461. quod huiusmodi redemptores, sicùt omnia mala sciunt, omnia mala faciunt, Vnde calumniosi, & odibiles reputantur, & iuxta præmissa per *Cameram* resolutum fuit.

ROMANA PECVNIARIA

DE GVELPHIS

PRO

PAVLO GVELPHO CESSIONARIO LVCÆ SABELLI

CVM

DVCE BALNEOLI ALOYSIO STROZZIO

Causa pendet in Rota.

De eadem Constitutione Sixti V. supèr prohibita alienatione Castrorum, & bonorum Iurisdictionalium.

Et àn assensus præstitus alienationi feudi, suffragetur quoàd pactum de retrouendendo; Et quatenùs non, àn vitietur totus contractus, vel solum ipsum pactum remaneat vitiatum.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Assensus supèr venditione feudi non suffragatur quoàd pactum de retrouendendo in eadem venditione contentum.*
3 *Prohibitio alienationis feudorum non militat in castris allodialibus, in quibus solùm obstat prohibitio resultans in Statu Ecclesiastico ex Constitutionibus Apostolicis.*
4 *Quandò prohibita vẽditione dicatur prohibita retrouenditio, distinguitur.*
5 *Hipothecæ, & alia onera contracta per emptorem, àn, & quandò resoluantur in casu retrouenditionis.*
6 *In casu retrouenditionis àn debeatur nouum laudemium vel noua gabella.*
7 *De ratione in qua fundatur prohibitio alie-*

alienandi bona Iurisdictionalia sinè licentia Papæ.

8 *Attenta Constitutione Sixti V. pactum de retrouendendo, etiàm ex interuallo non est prohibitum, nisi deducatur ad exercitium.*

9 *Dispensatus à vinculis, & obstaculis, quæ illum impediebant vti sua natiua, & antiqua facultate, gerere dicitur iure suo non ex priuilegio, quod solùm tollit obstaculum.*

10 *Priuilegium reuersiuum ad antiquam iuris dispositionem est fauorabile non odiosum, & largè intelligendum.*

11 *Cui conceditur plus, censetur concessũ quod est minus, & data facultate vendendi, censetur data illa hypothecandi.*

12 *Pactum de retrouendendo adiectum sinè assensu in feudo, àn obliget paciscentem in actione personali ad interesse.*

13 *Pactum de retrouendendo absque assensu adiectum in venditione feudi àn vitiet totum contractum, vel potiùs remaneat vitiatum.*

14 *Vbi assensus conuenitur ex pacto cum clausula, &* non aliàs, *est necessarius tanquam conditio non tanquàm solemnitas, licèt aliàs non requireretur.*

DISC. LXIX.

1 DE anno 1599. Lutius Sabellus vendidit Leoni Strozzio, cum licentia Clementis VIII. Castrum Forani pro pretio æstimando ad rationem scutorum centum in sorte principali pro singulis scutis duobus, & tribus quartis alterius scuti in fructibus, & cum pacto de retrouendendo in euentum mortis Leonis absquè filijs, qui casus euenit, vndè Leoni successit ex testamento Dux Aloysius Strozzius remotus transuersalis, qui obtinuit à Luca Sabello præfati Lutij venditoris filio, & hærede remissionem dicti pacti pro scutis mille, quorũ solutionem demandauit Paulo Guelpho, quem reintegrare promisit, quotiès tamèn constaret de dicto pacto valido, & legitimo, quodque duret, itaùt redemptio competere posset.

Cum autèm Paulus dictam summam Lucæ soluisset, proindèque Ducem coràm AC. pulsaret pro reintegratione, excipiebat Dux de purificatione conditionum in eius obligatione contentarum, quas tres esse constabat, vnam nempè, quod venditio facta esset cum dicto pacto, alteram, quod illud adhùc duraret, & tertiam supèr dicti pacti validitate.

Supèr verificatione primæ, & secundæ, nulla vigebat controuersia, prima enim litteralitèr habebatur in instrumento venditionis, & secunda erat paritèr certa, cum pactum esset indefinitum, ideóque vel iuxtà vnam opinionem perpetuum, vel iuxtà alteram non præscriptibile nisi spatio annorum 30., quorum lapsus non aderat, sumpto initio à die mortis Leonis absque filijs, in cuius euentum conceptum fuit, Vndè sola disputandi occasio restringebatur ad tertiã supèr validitate pacti, quod inualidum

2 Dux dicebat, dum licentia per Papam concessa, de illo mentionem non facit, proindèque deducebatur conclusio per feudistas communitèr recepta, licentiã concessam supèr venditione feudi, non suffragari supèr pacto de retrouendendo, ex deductis *per Grammaticum decis. 76. num. 22. & seqq. Surd. dec. 173. nu. 2. vbi Hodierna num. 9. & seqq. Franc. decis. 48. & 126. Marcell. Maur. allegat. 14. & 15. Rosenthal. de feudis c. 9. membro 1. conclus. 34. ex num. 11.*, & alios de quibus infrà.

Replicabam tamen pro Paulo scribẽs, nos non versari in feudo, cui generaliter

3 insit quæcumque alienationis prohibitio, seù oneris, & seruitutis adiectio, ex dispositione textus *in Cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Federicum*, in quibus terminis siue in alijs longè rigorosioribus deductis ex Constitutione Regni incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, feudistę omnes loquuntur, quià versabamur in castro allodiali, & hæreditario, aliàs liberæ dispositionis, nisi Apostolicæ Constitutiones obstarent, itaut non adaptentur termini feudales, vt habetur *in discursu præcedenti*, vndè quoàd alienationis prohibitionem, attento eo tempore, quo Constitutiones Clementis, Pauli, & Vrbani non emanauerant, solùm militabat obstaculum *Cõstitutionis tertiæ Sixti V.* §. 4., quæ restricta est ad tres casus, nempè venditio

tionis, donationis, & permutationis, igitur non extendenda ad hoc pactum, quod aliud non continet, nisi onus vel seruitutem, cum huiusmodi constitutionum extensionem non dari sepiùs per Rotam aliaque Tribunalia firmatum sit *ex dicto præcedenti discursu deductis*, igitùr sufficit non esse in casu prohibitionis, vt dicamur esse in illo permissionis.

Nec obstare dicebam regulam pro Duce deductam, quod prohibita venditione, censetur prohibita retrouenditio, illa enim procedit in ea retrouenditio-
4 ne, quæ fit ex interuallo post venditionem iàm perfectam, & irretractabilem, quià in effectu est noua venditio, secùs autèm in ea, quæ sequitur ex pacto de retrouendendo insito ab initio venditionis contractui, cuius pars hoc pactum dicitur, quià tunc retrouenditio non dicitur noua alienatio importans noui dominij translationem, sed dicitur resolutio primi cōtractus, ac per purificationē conditionis resolutiuæ, reuersio antiqui dominij ad suam primam causam, eiusq; excitatio tanquàm à somno, non tanquā à morte, quià illud reuocabilitèr, seù conditionaliter, & non omninò translatum fuit, & in hoc stat plurium æquiuocum istos terminos retrouenditionis necessariæ ex pacto inito ab initio, & voluntariæ ex pacto adiecto ex interuallo confundentes, vt ità distinguendo habetur latè deductum *per Mantic. Tiraquell. Surdum, & alios cumulatos per Altogradum consf. 68, num. 1. & seqq. vol. 2.*

Hinc habemus, quod exercente ven-
5 ditore pactum de retrouendendo ab initio venditioni adiectum, res ad ipsum reuertitur libera à quibuscumque oneribus, & hypothecis per emptorem medio tempore adiectis, secùs est in casu retrouenditionis voluntariæ, seù etiàm coactæ ob pactum ex interuallo *Franch. dec. 64. num. 4. & seqq. Surd. dec. 286. nu. 12. Rot. dec. 86. num. 5. par. 5. recent.*

Ità paritèr in solutione laudemij, à
6 quo regulatur solutio gabellæ, & similium, pro retrouenditione coacta vt suprà non soluitur nouum laudemium, quià in effectu non est noua alienatio, neque dominus nouum emphyteutam recognoscit, secùs est in secundo casu, quià cum verè sit noua alienatio ex integro, duplex laudemium, & duplex gabella debetur *Surd. decis. 305. num. 26. & seq. Caualer. dec. 360. num. 5.*

Ratio etiam prohibitionis considera-
7 ta per Sixtum in dicta eius Constitutione, idem clarè comprobat, rectèque proindè intrant dicti termini emphyteusis, & laudemij, ideò enim Papa noluit sinè eius scientia, & consensu vendi, vel de vno in alium posse transferri castra, & bona iurisdictionalia, vt ipse sciat, quænam sint personæ in eius statu, eiusque subditos, iurisdictionem, & baronalem, seù dominicam qualitatem habituræ, quæ ratio cessat, vbi ex pacto de retrouēdendo vt suprà necessario castrum reuertitur ad priorem dominum, qui non est noua persona, sed eadem quæ saltem habitu, & potentialiter suum antiquum dominium, & baronalem qualitatem retinuit, & continuauit.

Quinimò attentis solis terminis di-
8 ctæ Sixtinæ, restringentis prohibitionē ad dictos tres casus venditionis, donationis, & permutationis, neque prohibitum videtur pactum de retrouendendo, voluntariè, & ex interuallo adiectum, donèc deducatur ad exercitium, in quo verè consistit retrouenditio habens naturam venditionis, quià sinè exercitio, solum pactum, inducit quidèm in domino, & possessore onus, & seruitutem, sed non operatur abdicationem dominij eiusque translationem de vno in alterum.

Vndè in simili habemus, quod sub prohibitione alienationis bonorū Ecclesiæ non venit hypotheca generalis, nisi quatenùs deducatur ad exercitium, ob quod indè sequatur alienatio, ex deductis per *Roias dec. 261*, vbi allegantur, & declarantur decisiones præcedentes, àc tota materia, cum similibus, & iuxtà hunc sensum, & non aliàs intelligenda est *decisio 782. par. 4. recent.*, secùs autèm in eo exercitio quod prouenit ex necessitate pacti ab initio adiecti, licèt secùs dicendum sit hodiè ob superuentas Constitutiones Clementis VIII., Pauli V., & Vrbani VIII. per Innocentium X., & Alexandrum VII. innouatas, & per quas etiàm hypotheca, omnesque pactiones prohibentur; quæ tamèn casui de quo agitur non obstabant tanquàm posteriores.

Et quàmuis, siuè ex dispositione iuris communis feudorum in *Cap. Imperialem de*

de prohibita feudi alienatione per Fredericū, siuè ex strictiori, quæ in vtriusque Siciliæ Regnis oritur ex dicta Constitutione, quæ incipit *Constitutionem Diuæ memoriæ*, receptum sit, assensum alienationi præstitum non suffragari quoad pactū de retrouendendo, etiàm ab initio adiectum, id tamèn prouenit ex nimia generica prohibitione cuiuscumque conuentionis, quæ onus, vel seruitutem in corpore feudi adijciat, itaùt veniat etiàm hypotheca, quod terminis nostris non est applicabile, dum attento tempore cōtractus nullam aliam habebamus prohibitionem, nisi resultantem ex dicta Sixtina, quæ se restringit ad tres casus. Vndè non est eadem ratio, neq; termini sunt pares, atque prohibitionem resultantem ex *dicto cap. Imperialem*, non obstare his castris, feudi veri, & proprij qualitatem non habentibus, est dictum *discursu præcedenti*.

Eoque magis præmissa de plano procedere dicebam, attento tenore licentiæ Apostolicæ per Clementem Octauum concessæ, quià per illam non præstatur simplex assensus venditioni, sed tollitur de medio simplicitèr obstaculum dictæ Sixtinæ Constitutionis, ibi, *Li concediamo licenza ad effetto di rimuouere l'ostacolo di detta Constitutione*, Vndè remoto simplicitèr, & absolutè dictæ constitutionis obstaculo, nihil remanet prohibitiuum, sed repositis contrahentibus in antiquo statu libertatis, quem præambula dictæ constitutionis hora habebant, pro libito contraxerunt iure suo, dictæque libertatis vigore, adinstàr habentis na-
9 turalitèr membra valida ab aliquo accidentali vinculo impedita, quià ruptis, vel solutis vinculis, ambulat, & operatur ex sua naturali facultate per remotionē obstaculi; Ex qua ratione inferunt beneficialistæ, Episcopum, cui à Sede Apostolica indultum sit conferre beneficia reseruata, illa conferre iure proprio, & ordinario in vim antiquæ facultatis sibi de iure communi competentis, tanquàm per remotionē obstaculi ex Indulto causatam, vt per *Gregor. & Adden. dec. 99. Caualer. decis. 627. num. 4. & 5. dec. 530. par. 4. rec. tom. 3. vbi Adden.*, licèt hodiè ex noua Indultorum formula, dubitetur, iure delegato magis quā ordinario Episcopum indultarium conferre, *vt habetur in sua materia sub tit. de Benef.*

Sic etiàm priuilegium, quod alieni cōceditur, continens reuersionem ad ius commune, ac restitutionem antiquæ fa-
10 cultatis aliàs competentis, non dicitur odiosum, & strictum, neque iuxtà priuilegiorum consuetam naturam regulādum est, sed fauorabile, & amplum, quià non priuat, sed restituit legem, nec aliquid de nouo concedit, sed solùm tollit impedimentum *Ancharan. cons. 131. in princip. dec. 505. n. 10. & 11. par. 1. diuers. dec. 4. n. 4. par. 2. recent.*, vbi concordantes cum simillbus.

Inspecta quoquè verisimili voluntate Papæ concedentis, idem omninò dicendum venit, quià cui conceditur plus, for-
11 tius concessum dicitur, quod est minus, & cui datur facultas vendendi liberè perpetuò, multò magis data censetur hypothecandi, pignorandi, seù vendendi ad tempus, & resolubilitèr *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 10. num. 21. de Marin. resolut. quotid. 28. nu. 15. & 16. lib. 1. Rot. decis. 167. par. 5. recent.* & latè exornat *Salgad. in labyrintho cre. ditorum par. 2. cap. 17. num. 46. cum seqq.*, qui eodem tractatu *par. 1. cap. 34. nu. 21. & 23.* pluribus allegatis firmat in specie, assensum simplicitèr præstitum venditioni, censeri etiàm præstitum omnibus pactis, & conditionibus in ea contentis, præsertim pacto de retrouendendo, quod in eodem contractu, tanquàm eius pars adijcitur.

Ideoque manifestum errorem dicebā esse, regulandi istum casum cum terminis feudorum, particularem naturam habentium, à terminis iuris communis omninò diuersam, quià in eis non attenditur simulatio, neque bonorum separatio, pluraque alia seruantur, quæ iuri communi repugnant.

Et in omnem euentum, feudalibus
12 etiàm terminis attentis, inualidùm esse dicebam ipsum pactum de retrouendendo, tanquàm ab assensu non munitum, ad effectum vt non afficiat corpus feudi, & seruitutem in eo non inducat, itaùt venditori contrà tertium possessorē, siuè in præiudicium acquirentium cum assensu hypothecam, vel aliam actionem supèr feudo non tribuat, neque ad illud competat actio, & hic verè est sensus feudistarum, secùs autèm ad effectum perso-

na-

nalis obligationis paciscentis, vt venditori teneatur ad quanti interest pactum seruari, vt in specie *Afflict. in Constitut. Diuæ memoriæ num.*31 *& generaliter plenè Hodierna controu.*26.*num.*55.*& seqq.*, Maximè vbi fit in ipsa venditione, cuius pretij pars esse dicitur, ideòque pretium minuit, vndè emptor remaneret in lucro, contrà omnem iuris scripti, & naturalis rationem.

Et licèt dicta *Afflicti* propositio apud Regnicolas non leuem patiatur difficultatem, attamen id prouenit ex particulari dispositione dictæ Constitutionis *Constitutionem Diuæ memoriæ*, per quam etiàm actio ad interesse tolli videtur, vel saltèm ità per illos sapientes intellecta est, vt obseruat *Hodierna loco citato*, ideòque in Vrbe, & Curia Romana firmè stant rationes iuris communis, ex quibus *Afflictus*, & cæteri mouentur, non curata dicta lege municipali, quę suam ditionem non egreditur.

His non obstantibus, Iudex cogere noluit Ducem ad dictæ promissionis obseruantiam, alio non ductus motiuo, nisi fortè illo timoris, quià cum huiusmodi cōstitutiones super alienatione iurisdictionalium sint in quadam rigorosa obseruantia, timuit Iudex supèr eis manus apponere, & canonizare pacta, quæ remotè prætenderentur eis aduersantia, introducta est tamèn causa in Rota, cuius resolutio expectabitur.

In dicta disputatione, incidentèr etiā
13 actum fuit, àn posita inualiditate dicti pacti, illud vitietur, vel potiùs totus contractus corruat, ac vitiatus remaneat, Et in hoc (quicquid sinè auctoritate, vel probabili ratione motiuet *Surd.dec.*173. *num.*20.), *Rosenthal. de feud. dict.cap.*9. *membr.*1. *conclus.*34. *num.*12, *& seq.*, refert opiniones hincindè, ipse autèm articulum decidere negligit, solumq; quādam adhibet distinctionem, factæ, vel non factæ traditionis, non multum receptam, ideoquè veriorem omninò dicebam opinionē per peritissimos feudistas Regnicolas magis communitèr receptā, vt proptèr indiuiduum voluntatis, totus contractus corruat, vt in specie firmant *Camerarius in l. Imperialem pag.*58. *in magnis litt. L. Lanar. conf.*73. *n.*5. *Frecc. de subfeud. lib.*2.*quæst.*16. *Aponte de potestate Proreg. tit.de refutat. feudorum* §. 1. *num.* 6. *Camillus de Medicis conf.*56. *in fine*, *Hodierna ad Surdum dicta dec.* 173. *num.*10. *Rouit. in pragmat.*1. *de fide memorialium num.*45., *& alij*, quibus magis deferendū est, quàm *Marcello Mauro* Doctori in feudali materia nō magnæ existimationis *allegat.* 8. *num.* 22. *cum seqq.*, qui in contrarium allegabatur.

Omnemque in casu, de quo agitur, difficultatem cessare dicebam, proptèr expressam partium voluntatem, qua ac-
14 cedente, etiā *Rosenthal. & cæteri* stant pro hac parte, cum totum contrariæ sententiæ fundamentum consistat in voluntate præsumpta non irritandi contractum principalem ob defectum istius pacti accidentalis, quod in præsenti dici non poterat, quià venditor ad venditionem procedere professus est, *saluo dicto pacto, & non aliàs, alitèr, nec alio modo*, per quàm verborum, seù clausularum adiectionem, pactum dicitur adiectum tanquàm cōditio substantialis, cum qua, & non aliàs contrahere voluit, vndè cessat substantia voluntatis, vt habemus in fortioribus terminis assensus, vel beneplaciti reseruati, quod aliàs de iure non esset necessarium, quià si reseruatur simplicitèr, eius omissio non vitiat contractum, sed si reseruatur sub dictis clausulis, omninò interuenire debet, quamuis de iure non esset requisitum, quià eius interuentus attenditur tanquàm implementum conditionis, sinè qua partes noluerunt contrahere, itaùt cesset voluntas *Greg. & Adden. dec.* 192. *Buratt. & Add.dec.*110. *&* 374. *Caualer.decis.*253. *dec.*218. *n.*13. *& seqq. par.*7. *rec. Bonon. primogenituræ* 14. *Febr.*1656. *Bichio dec.* 30. *num.*5. *post colluctationes Bondeni*, & in alijs frequentèr, multò magis vbi partium voluntas consideratur ad famulandum iuris dispositioni, eamque corroborandam.

RO-

ROMANA
CASTRI ORCIANI
PRO
PRINCIPE BVRGHESIO
CVM
ECCLESIA ET CAPITVLO SANCTÆ MARIÆ IN TRANSTIBERIM.

Casus decisus per Rotam ad fauorem Burghesij.

Castri nomine quid veniat, & ân sub eo veniāt prædia,& bona in castro existētia. Per instrumentum infeudationis ân probetur dominium infeudantis ad effectū deuolutionis in preiudicium tertij, quem non constat habere causam ab infeudato.

SVMMARIVM.

1 *INstrumentum Inuestituræ seù concessionis ân probet dominium concedentis, distinguitur.*

2 *An ad effectum deuolutionis sufficiat dictum instrumentum cum adminiculis, distinguitur.*

3 *Adminicula vt prosint, debent subsequi, & non attenduntur præcedentia.*

4 *Feudatarius vel emphyteuta, ân ex longa possessione præscribat.*

5 *Concessio ad tertiam generationem non præsumitur excedere 100. annos.*

6 *Aliud est Castrum, vt quid vniuersale, aliud sunt prædia, & bona particularia in eo existentia.*

DISC. LXX.

POssidēs Princeps Burghesius castrum Orciani ex venditione sibi facta per Hospitale Sancti Spiritus, vel alios ab isto causam habentes, per Capitulum & Canonicos Ecclesię Sanctæ Mariæ in Transtiberim (suscitata antiqua lite vsquè ab anno 1571. contrà dictum Hospitale aliosque tunc temporis possessores pendente in Rota) pulsatus fuit, sed opposita exceptione rei iudicatę, eam obstare censuit *Rota 7. Februarij* 1661. *coràm Albergato*, supèr iudicio particulari moto supèr vendicatione prædiorum & bonorum intrà dicti castri fines existentium, non autèm supèr iudicio vniuersali ad ipsum castrum in genere, supèr quo iudicatum non esse dictum, fuit; Vndè assumpta coràm eodem *Albergato* disputatione supèr hoc iudicio vniuersali, datoque dubio, *An constaret de dominio dictæ Ecclesiæ supèr castro, eiusq. territorio intrà fines Inuestituræ anni* 1286.

1 Dicebatur pro Capitulo & Ecclesia, de dicto dominio constare ex Inuestitura de dicto anno 1286. facta Andreæ & Ioanni fratribus de Pierleonis ad tertiā generationem, ipsa acquirentium computata, nempè *pro filijs & nepotibus*, & agnoscendo regulam *text. in l. ad probationem* vbi *DD.C. locati*, præsertim *Bart.* vbi de materia *num.* 23., vt scilicet solùm concessionis instrumentum nō probet dominium concedentis, maximè in præiudicium tertij, quem non constat habere causā ab eo, cui concessio facta est, *Affl. dec.* 14.*n.*8. *Capic. Latr. consult.* 113. *n. prim. Caualer. dec.* 269. *num. primo Duran. dec.* 431. *num.* 9. *dec.* 651. *num.* 3. *par.* 3. *rec. Mediolanen. prætensæ deuolutionis* 4. *Iulij* 1655. & 3. *Iunij* 1658. *Meltio & in alijs deductis per additionator. ad dec.* 131. *nu.* 45. *& seqq. parte* 8. *recen.*, quod secùs est respectu accipientis inuestituram, per quam agnoscere dicitur inuestientem in dominum, etiamsi de re ipsius recipientis facta esset ex deductis in *Mass. Castror. hoc eod. tit.* & firmauit *Rot. decis.* 165. & 175. *par.* 10. *rec. & in Mantuana Bonorum* 16. *Maij* 1654. & 28. *Ianuarij* 1656. *Cerro*; Conabantur pro Capitulo scribentes deducere adminicula, quibus concurrentibus receptam dicebāt conclusionem, vt inuestitura probet dominium etiàm in tertij præiudicium, vt *in eisdem suprà allegatis auctoritatibus, & decisionibus* præsertim in dictis *Mantuan. coràm Cerro, Buratt. & adden. dec.* 602. *dec.* 164. *par.* 6. *recent. & in alijs.*

Prò adminiculis deducebantur, primo altera concessio facta de anno 1141. Petro de Pierleonibus, secundò instrumenta acquisitionum aliquorum bonorum de annis 1110. & 1138., tertiò pactum in dicta vltima Inuestitura anni 1286. soluendi libras mille pro canoni-

bus decursis, & quarto, bullæ Calisti Secundi, Benedicti duodecimi, & Calisti tertij, enunciantes dictum castrum esse de pertinentijs dictæ Ecclesiæ.

Econuersò pro Burghesio dicebatur, dictas bullas, & antiquas scripturas non esse in forma probanti, vndè propterea ex facto tollebatur difficultas; Verum vbi etiàm iste defectus cessaret, adhùc tamen adminicula non videbantur talia, quæ sufficerent; Rota enim antiqua apud *Caputaquen. decis.* 280. *parte prima* canonizata apud *Millin.dec.*11.*n.* 8.*&* 9.*& in alijs*, ad effectum deuolu-
2 tionis, exactam & concludentem probationem postulantis, tenuit instrumentum concessionis cum adminiculis non sufficere contrà tertium; Rota verò moderna *dec.*290.*num.*6.*par.* 1.*recen.* canonizata *dec.* 164. *num.* 13. *& seqq. par.* 6, 613. *num.*14.*par.* 5.297. *num.* 11.*in fin. par.* 8. *Vercellen. seù Casalen. bonorum* 10.*Maij* 1658. *Beuilaqua & in alijs per add.ad dictam decis.*131.*par.* 8.*num.* 50. *cum seqq.*, istum rigorē temperando, distinctionem adhibuit, quod aut adminicula sunt talia, quod omni contraria suspicione vel possibilitate cessante, indubitatè conuincant, bona non potuisse aliundè in possessorem deuenire, quàm à concedente vel ab habentibus causam ab eo, & tunc concessio cum adminiculis sufficiat, aut de hoc non constat, & procedat *decisio Caputaquen.*

Vndè cum in casu præsenti nulla concurreret huiusmodi adminicula respectu
3 hospitalis, vel aliorū rei cōuenti auctorum id conuincentia, actor deficere dicebatur in salutari, dicta enim adminicula omnia percutiunt tempus præcedens, non autem subsequens, quale percutere debent, itaùt dictæ concessionis effectuationem, & à concessionarijs transitum arguant, & in quibus terminis adminiculorum subsequentium loquuntur *dictæ decisiones Buratt.* 602.*dec.* 164. *p.*6.*rec. Millin.dec.*374.*Sabinen.tenutæ coram Litta post Marches.p.*1.*fol.*1079.quæ post prò Capitulo deducebantur; Accedente præsertim lapsu annorum 353. à tempore vltimæ Inuestituræ vsq. ad annum 1639., quando impetrata fuit commissio super hoc iudicio vniuersali, vndè aderat lapsus trium sæculorum & vltrà, cuius vigore possessor allegare potest quemcumque titulum de mundo meliorem, & sibi benè visum, cum id solum spatium vnius sæculi concedat ex suprà deductis in *Pisaur. Molendin.& in alijs,*
4 *hoc tit.* Nil obstātē quòd durante inuestitura, feudatarius vel emphyteuta nunquàm præscribat, ex collectis per *Rosenthal, cap.*9.*membr.*2.*concl.*97.*cum alijs in eadem Pisauren.*, tùm quià id procedit cum ipso feudatario vel emphyteuta, vel eum repræsentantibus, non cum tertio allegante titulum independentē *Fulgin. de emphyt.tit. de solut. canon.quæst.*9.*n.*4. *& seq.vbi concordantes.* Tùm etiam quia concessio ad tertiam generationem non præsumitur, quod excedat spatium 100. annorum nisi probetur, quià filij non præsumuntur nisi probentur, vt in specialibus terminis emphyteuticis habetur
5 in *Romana Domorū* 15. *Decembris* 1649. *coràm Bichio*, vndè deducto etiàm dicto spatio annorum 100., adhùc remanet illud 253., quod hominū memoriam absque dubio excedit.

Neque ex hoc tempore subducendum esse dicebam tēpus litis originariè motę de anno 1571., quià aliud est castrum in vniuersum consideratum, vt corpus vniuersale, continens sub se vniuersum territorium tanquam ius terrendi, aliud verò sunt bona & prædia particularia intrà eiusdem castri fines existentia iu-
6 re priuati dominij possessa, *Larata theatr. feudal.tom.*1.*par.*3.*dilucid.*24. *num.* 4. *& seqq. Rosenthal.de feud.cap.* 12. *concl.* 15. *Duran. dec.* 28. *Buratt. dec.*276.*&* 426. ac alij plenius congesti in *Massanen. Castrorum & in Tiburtina castrorum, hoc eod.tit.*; Lis autem prædicta fuit super bonis particularibus, eorumque particulari iudicio, vt explicitè firmatur in dicta huius causæ *decisione* 7. *Februarij* 1661. *Albergato* de stylo præsupponenda, quod neque posse negari per Capitulum dicebatur, nè aliàs sibi obstet res iudicata in dicta decisione firmatā, vndè ad hoc adducebam dilemma. Aut in dicta antiqua lite actum fuit de hoc iudicio vniuersali, aut non; Si fuit actum, obstat res iudicata, si non fuit actum, ergò non adest lis, cuius tempus sit subducendum; Et nihilominùs dicto etiàm tempore subducto, remanent à tempore dictæ cōcessionis anni 285., & si primum centesimum durantis concessionis iuxtà legalem

lem præsumptionem deducere volumus, adhùc remanent anni 185.;Si enim antiquas concessiones vel bullarum enunciatiuas & chronicarum traditiones pluriū sæculorum metas excedentes attendere deberemus ad sufficientem dominij probationem de præsenti, & ad effectum rei vendicationis, esset interuertere totum mundum, multaque dominia & iura reuolui possent.

Et iuxtà præmissa prodijt resolutio *sub die 11. Martij 1662. coram eodem Albergato* confirmata 25. *Iunij* 1663. 9. *Iunij* 1664., *&* 23. *Ianuarij* 1668. vt constat *ex decisionibus* desuper editis, & resolutio ex præmissis videtur iusta & fundata, quia si huiusmodi antiqua documenta, non probata eorum subsequenti effectuatione & obseruantia continuata de tempore moderno sufficerent, omnia dominia essent incerta, totusque mundus litibus inuolueretur.

ROMANA SEV &c.

REFVTATIONIS.

Discursus pro directione.

An & quando feudatarius refutare possit feudum inuito domino, qui teneatur refutationem acceptare, ac feudatarium liberare, nec nè.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersia.*
2 *De opinione, quod feudatarius non possit refutare feudum inuito Domino, & de ratione.*
3 *De contraria opinione affirmatiua, vt possit.*
4 *Et de rationibus huius opinionis affirmatiua.*
5 *De consuetudinibus feudalibus, earumque origine.*
6 *De legibus Longobardorum.*
7 *De tertia opinione distinguente.*
8 *Quomodò quæstio decidenda sit.*

DISC. LXXI.

1 CVM ad quemdam effectū, aliud non iudicaretur subesse congruum & opportunum remedium, nisi vt quidam, qui inuestituram feudalem ab alio receperat, illi renunciaret, excitata fuit difficultas, àn id sequi & practicari posset, inuito eo, qui illam concesserat, vnde propterea mihi iniuncto onere efformandi desuper discursum pro directione, & ad effectum deliberandi, quid expediret.

Dicebam in hoc puncto plures haberi
2 diuersas opiniones diligenter recensitas per doctum & elaboratum feudistam *Rosenthal. cap. 9. membr. primo conclus.* 50.; Aliqui enim parificantes feudum & emphyteusim, atque huiusmodi terminis promiscuè vtentes, iuxtà regulas generales iuris communis, negatiuam simplicitèr tenent, ex ea ratione, quod agatur de contractu nominato ex vtraque parte irreuocabili, ac pænitentiam excludente, vt præcæteris *Alex. in l. si quis vi §. fin. ff. de acquir. possess. num.* 14. *Pinell. in l. prima de bonis maternis par. 2. num.* 72. *vers. quæ renunciatio fol.* 63. *col. 2. in meis*, cum quo simplicitèr pertransit *Soarez inter comm. opin. diuers. tom. 3. verbo feudum num.* 100., & hanc opinionem ex iam dicta ratione sibi placere dicit *Clar. §. feudum quæst.* 34. *num. primo*, sequuntur alij relati per *Rosenthal. vbi suprà.*

Alij verò materiam feudalem magis
3 callentes, atque cum peculiaribus terminis consuetudinum feudalium seù iuris feudorum procedentes, simpliciter tenent affirmatiuam, per claram dispositionem *text. in cap. vnico de Vasallo qui contrà Constitutionem Lotarij*, ibi, *quia Vasallus etiam sine Domini voluntate rectè feudum refutare potest*, per quem textum ità ibidem, & alibi tenent magis communiter feudistæ plenè collecti per *Rosenthal. dicta conclus. 50. in glos. litt. D. & conclus. 51. in glos. ad num. 6. litt. C.* quāuis ipse videatur sentire contrarium *conclus. 50. num. 7. & sequen. & in glos. litt. E.*

Idque non ratione pœnitentiæ, vt ali,

4 qui malè putarunt, incassum proinde laborantes super puncto, àn feudum contineret cōtractum nominatum vel innominatum, quia vbi etiam esset innominatus (cuius contrarium est verius) adhuc post sequutam feudi receptionem, & re non integra cessat pœnitentia, quæ si intraret, deberet esse ex parte vtriusque & tamen certum est eam domino denegari, vnde propterea hæc ratio inepta remanet.

Assignāt alij, præsertim *Rosenthal.vbi suprà*, qui alios refert, rationem obligationis causatiuæ cessantis dimissa re, ob quam illa contracta est; Verùm neque hæc ratio videtur tuta, quoniam ex collectis per *Amat.resol.*21., ac frequenter deductis in proposito obligationis causatiuæ seù occasionalis *sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum*, ac etiam sub alijs *de emptione & venditione*, *& de credito*, dicta regula procedit, quatenus casu, vel facto tertij, seù de superioris licentia quis desinat possidere, non autem si dolo, seù aliàs ex facto voluntario, quod habemus frequens in materia obligationis soluendi pensiones reseruatas super Episcopatibus alijsque Beneficijs.

Quarè alia non videtur assignabilis ratio, nisi ea, quod ità leges feudales
5 disponant ad regulam textus *in l. non omnium ff. de legibus*, quam ponderat *Rosenthal. dicto cap.* 50. *num.* 11., præsertim quia in effectu istæ non sunt leges ab aliquo legislatore cum matura prudenti, & rationabili præordinatione conditæ, sed in origine sunt consuetudines, paulatim ex illorum barbarorum sęculorum vsu & moribus introductę, per Gherardum & Vbertum in scripturam collectæ, & pro legibus ex solo vsu receptæ, quarum neque certa origo, neque certa ratio de facili assignari potest, & probabilius originem habent à legibus Longobardorum, quas irrationabi-
6 les & asininas dicũt *Bald.*, *Oddofred.*, *Bartolomeus de Capua*, *& cæteri relati per Maxill.in proemio ad consuetudines Bari*, *& Annichin.de præuent. cap. primo quæst.* 3. *num.* 105. *& sequen.*, vbi refert *Rendell.* earum acerrimum defensorem.

Tertia est opinio distinguens *ex glos. in cap. finali de Capitaneo, qui Curiam ven-*
7 *didit*, àn scilicèt feudum datum sit nec nè sub certo seruitio, & àn istud consistat in dando, vel in faciendo, siuè àn vltrà iuramentum fidelitatis, aliud iuramentum seù formalis stipulatio super seruitij præstatione intercedat, siuè an sit feudum ligium, quod plerique putant generaliter esse illud Ecclesiæ, quod przsertim à Papa accipitur, vt de huiusmodi distinctionibus patet ex *Bart. in l. is cum quo ff. de aqua pluuia arcenda*, qui cum prima distinctione seruitij certi vel incerti procedere videtur, *Imola*, qui inter Canonistas omnium latius materiam tractare ac distinctiones ponderare videtur *in cap. qua Ecclesiarum nu.*17. *de Constit.* cum alijs collectis per *Rosenthal.vbi supra conclus.* 50. *&* 51., ex quibus patet constituendam esse regulam iuxta affirmatiuam iuxta secundam opinionē, ob nimis clarā, & expressam dispositionē textus litteralis, distinctiones verò attendendas esse pro limitationibus, iuxtà singulorum casuum particulares circumstantias, potissimè verò regionis mores & praxim.

In hac opinionum varietate, non de facili conceditur maturum iudiciū pro
8 veritate efformare, cum desuper non habeantur decisiones, seù res iudicatę magnorum Tribunalium, quæ in ambiguis quæstionibus magnum lumen præbuerunt, ob articuli nimiam infrequentiam, itaut modernis præsertim temporibus, vbiquè, præcipuè verò in nostra Italia ista quæstio à foro exulasse videatur, cum omnes controuersiæ sint in casu conuerso, in quo Dominus, inuito feudatario de feudi caducitate vel deuolutione contēdat; Et meritò, quia feuda ad quantumcumque seruitium obligantia, semper tribuunt vtilitatem & honorificentiam, quæ oneribus præponderent, itaut magis expediat habere, quàm non; Creditur autem antiquitùs huiusmodi quæstionem fuisse frequentem, quando ob magnas factionarias diuisiones, præcipuus vnius Principis vel domini neruus consistebat in clientela & deuotione, quā potiùs, quàm pecuniam & vtilitatē bursalem habere expediebat, vnde propterea idem textus *in cap. primo de vasallo, qui contra Constitutionem Lotarij*, ex quo resultat feudatarij libertas iuxtà secundam opinionem vt suprà, ita liberantem obligat ad non offendendum.

Quare constituendo regulam iuxtà secun-

secundam opinionem, eiusque limitationes iuxtà distinctiones, de quibus in tertia opinione, quæstio videtur potius facti quàm iuris, vniformem generalem decisionem non recipiens, sed decidenda iuxtà singulorũ casuum particulares circumstantias, àn scilicèt adsit Domini interesse, vel præiudicium, quià si nihil eius interest talem refutationem fieri, quia idem feudum alteri æquè idoneo, sub eodem ac fortè maiori seruitio concedi potest, tunc ex æquitate admittenda videtur regula iuxtà secundam opinionem, secùs autem econuersò.

Licèt enim iuxtà aliquorum sententiam, feuda Ecclesiæ, prouenientia præsertim à Papa, dicantur ligia, & in eis non intret dicta regula, potissimè quia non improbabilitèr dici potest, Ecclesiam non subiacere præcisæ obseruantiæ consuetudinum feudalium ex alibi deductis *hoc eod. tit.* præsertim in *Massanen. Castrorum* in articulo capacitatis Clericorum, attamen eadem Ecclesia tanquã mater, & cultrix æquitatis, quàm lex canonica, magis quàm ciuilis, & feudalis profitetur, ex quadam vi directiua potius quàm coactiua tenetur ad obseruantiam illius æquitatis, quàm lex feudalis iuxtà secundam opinionem, cessante præiudicio induxit, vt eadem distinctione retēta *Rosenthal. dicta conclus.* 50. *num.* 6. vbi etiam de feudo Ecclesiæ; qua theorica constituta dixi reflectendum esse ad facti circumstantias ob applicationẽ, cum totum dictũm esset in forma discursiua pro directione.

TVSCVLANA BONORVM VACANTIVM AD PETITIONEM PRINCIPIS BVRGHESII.

Discursus pro veritate in abstracto.

Barones, Feudatarij, vel Domini inferiores, Principem recognoscentes, àn habeant Fiscum, & iura Fisci, & præsertim successionem in bonis vacantibus, & àn bona emphyteotica, vel locata in perpetuum veniant sub hac successione bonorum vacantium.

SVMMARIVM.

1 *AN in bonis vacantibus succedat Fiscus Principis supremi, vel Fiscus Baronis, seù Domini inferioris.*
2 *Opinio Baroni fauorabilis.*
3 *Contraria, nisi constet de concessione regalium.*
4 *Hæc secunda dicitur verior, vbi de dicta concessione non constat.*
5 *Quid in dominis possidentibus castra non in feudum, sed in allodium.*
6 *Quod sit deferendum obseruantiæ, quæ in Statu Ecclesiastico videtur istis dominis fauorabilis.*
7 *Quod Fiscus huiusmodi dominorum capiat bona sub confiscatione cadentia ex delicto.*
8 *Barones, & Feudatarij àn habeant Fiscum.*
9 *Bona emphyteotica, vel concessa ad liuellum, vel perpetuam locationem, àn in defectum hæredis spectent ad Fiscum tanquàm bona vacantia, vel potiùs deuoluantur ad dominum directum.*
10 *Quid de confiscatione per delictum, àn capiat hæc bona.*

DISC. LXXII.

1 IN ea quæstione, àn Barones, & Domini sub alicuius Principis alto dominio, & superioritate iurisdictionẽ cum mero, & mixto imperio in aliquo castro, vel loco habentes, succedant in bonis

bonis vacantibus decedentium absquè hærede, ex dispositione *textus in l. 1. §. Diuus Pius ff. de iure Fisci, l. 1., l. vacantia, & l. si vacantia C. de bonis vacantibus lib. 10.*

Doctores variè loquuti sunt iuxtà varietatem regionum, in quibus ipsi versabantur, itaùt quantum videre licuit, articulus adhùc remaneat indigestus, & sub aliqua confusione.

Affirmatiuam enim pro Barone, seù
2 Domino, simpliciter tenent *Bald. in l. 1. C. de hæred. decur. num. 4.*, qui loquitur de nobilibus, qui habent dominos suos, sed melius loquentes de Baronibus nostri temporis ad exclusionem Fisci, seù Principis, *Io: de Platea in l. Corniculary C. de apparitor. Præfect. prætor. lib. 12. n. 3.* circà finem vers., *Sed quæro vtrum idem esset in Baronibus nostri temporis*, & ibidèm *Iacob. Rebuff.* circà finem versic. *contrarium tenent*, cum quibus pertranseunt *Bertrand. conf. 276. num. 17. in fin. vol. 3. Boer. decis. 50. num. 14. in fin. Borell. de præstantia Regis Cattolici c. 14. n. 7.*

Negatiuam, nisi tali Baroni, vel domino concessa essent etiàm rega-
3 lia, clarè tenent *Bart., Ang. & Bal. in l. 1. C. de bonis vacan. lib. 10.*, qui licèt loquantur de Ciuitate, attamèn ratio est eadem, & cum eadem distinctione procedunt *Alexan. conf. 31. nu. 4. volum. 1. Nicol. de Vbald. in tract. de success. ab intest. par. 5. & vltima num. 3. Iacobin. inuestit. feudal. glos. cum mero, & mixto imperio num. 17. Boss. in prax. crim. tract. de regalijs num. 15. Bouadill. tom. 1. politicor. lib. 2. cap. 16. num. 216. Ripoll. de regal. cap. 9. num. 40. Amaya in l. 1. n. 36. C. de bonis vac. lib. 10. Capoblanch. de Baron. pragm. 8. prima par. nu. 243. Franch. decis. 124. Capic. inuest. feudal. verbo cum bonis vacantibus Balzaran. in cap. 1. quæ sint regalia nu. 2., Sola ad constit. Sabaud. verb. Republic. par. 2. glos. 7. num. 5. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 52. nu. 1. Tiraquell. in tract. le mort. saisit. leuis. par. 2. declarat. 15. num. 11. Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. num. 368. Freccia de subfeudis lib. 2. auctor. 14. fol. 210. in meis primæ impressionis*, & cæteri magis communitèr, quibus annecti potest *Peregr. de iure Fisci lib. 4. tit. 3.*, dum loquitur suppositiuè de pertinentia illorum bonorum ad fiscum Principis.

Et hæc secunda opinio verissima vi-
4 detur, ac omninò recipienda, quia *text. in cap. 1., quæ sint Regalia* expresè collocat istud ius intèr regalia, ideòq; competere non potest, nisi ea habenti ex priuilegio, vel legitima consuetudine, & iuxtà hunc sensum intelligēdi sunt *Bal., Platea, Rebuff. & cæteri* pro prima opinione allegati, quod scilicèt agatur de Baronibus, & feudatarijs, quibus etiàm regalia concessa sint, vel quod ea ex legitima consuetudine præscripserint, vt respectu regalium minorum, & quæ non sunt necessariò annexa dignitati Principatus, communis est formula concessionum in Germania, & cōsuetudo in Gallia, idcircò non mirum si Galli, & plures Germani priorē sententiam tenent, aliàs enim cōcessa simplici iurisdictione cum mero, & mixto Imperio, hoc ius non venit, quià non est effectus iurisdictionis, sed Principatus, & regaliæ.

Quodque præsertim *Ioannes de Platea, & Iacob Rebuff.*, à quibus cæteri deriuant, intelligant loqui de Baronibus habentibus omnimodum imperium etiā cum regalibus, liquet ex eorum modo loquendi, dum assignantes sui dicti rationem dicunt, quià hodiè scissum est Imperium, siuè quia in Gallia inferiores Domini de consuetudine id obtinent, vt refert. *Tiraq. loc. citato num. 12.*; Et de feudatarijs habentibus plenum imperiū cum iure Principatus, itaùt tantum possit iste in suo dominio, quantum Imperator in Imperio, loquitur *Rolan. conf. 1. & conf. 91. vtrobique num. 16. & 17. vol. 2. & cæteri*, qui possunt adduci.

Rectè procedunt hæc in illis Baroni-
5 bus, & Dominis, qui oppida, & loca obtinent in feudum, vel allodiū ex Principis concessione, vel inuestitura, ex cuius tenore, affirmatiua, vel negatiua concessionis regaliarum desumi valeat, quia cognito facto, plana exindè remanet cognitio iuris, cuius dispositio in dicta distinctione consistere videtur.

Sed punctus difficultatis est, quid dicendum sit de illis Baronibus, & Dominis, qui absque aliqua inuestitura ab antiquissimo tempore, ex iure suorum maiorum, vel auctorum à quibus emerunt, possident oppida, & castra cum mero, & mixto Imperio, tanquàm allodialia liberæ dispositionis, & ad quoscumque

ex-

extraneos transmissibilia, vt sunt frequentius Barones, & Domicelli Status Ecclesiastici, qui nullam habent inuestituram, nec aliquod præstant seruitium, vel fidelitatis iuramentum; Vndè potiùs allodialia, quàm feudalia dicenda sunt, vt constat ex deductis *decis. 93. n. 29. cum seqq. par. 5. recen.*

Et licèt largè, & impropriè dicantur feuda à Papæ concessione originem habentia, ex copiosè deductis per *Spadam cons. 1. vol. 1.*, attamèn hæc dicitur quædam remota, & impropria feudalitas, ad solum effectum remouendi veram, & omnimodam allodialitatem, per quam alius Superior agnosci non dicitur, nisi Deus, proindeque firmandi altum dominium, & Principatum, ac supremam potestatem Papæ, præsertim circa regalia maiora, quæ pernecesse annexa sunt Principatui, seù Coronæ, à qua diuelli non possunt, & in his terminis, atque ad hunc effectum loquitur *Spada loco citato*, quod non tollit in reliquis allodialitatē cum plenitudine, nedùm iurisdictionis, sed etiam imperij, ità subordinati, sub quo non implicat venire huiusmodi regalia minora, quæ etiàm Baronibus, & feudatarijs subordinatis, ac inferioris ordinis concedi solent, vt constat apud *Franch. & Capic. locis citat.*, siuè potius eos esse ex consuetudine, de qua *Tiraq. Rosenthal. & cæteri*.

In his autèm terminis, deferendum 6 videtur obseruantiæ, seù consuetudini tanquàm interpreti, àn scilicèt sub hoc imperio, seù dominio, quod de vtraque feudi, & allodij qualitate respectiuè vt suprà participat, veniant vel nè huiusmodi regalia minora; Et pro affirmatiua cōsuetudinis respondendum videtur, tùm ex traditione *Bal. in l. 1. C. de hæred. decur. nu. 4.*, qui tanquàm Doctor versatus in Statu Ecclesiastico, vbi frequens est huiusmodi Domicellorum, & Baronum species (sed suo tempore frequentior) ità loquutus est ex more Principatus, seù regionis, eodem modo, quo *Ioannes de Platea, Iacobus Rebuff. & alij*, de quibus suprà loquuti sunt;

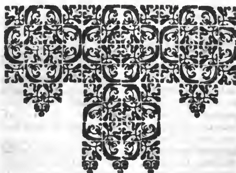
Tùm etiàm quià videmus similia regalia minora ab istis Baronibus, seù Domicellis possideri, vt præsertim est illud confiscationis bonorum in eius territo-
7 rio existentium ex delicto, alibi quàm in suo loco, ac etiàm per non subditum commisso, solùm ex regula, quod quilibet fiscus capit bona sui territorij, vt in specie huiusmodi Domicellorum constat apud *Merlin. decis. 125. aliàs 449. par. 5. recen.*, hæc enim species confiscationis dici non potest fructus, seù effectus iurisdictionis, prout sunt mulctæ, & pœnæ, quæ ab eius curia indicuntur subditis, sed est effectus dominij territorij, in quo sunt bona *Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. num. 83. Spada cons. 26. num. 2. & seqq. lib. 1.*, vbi quod confiscatio est de primo gradu meri imperij, ibique plures cumulantur, & successiuè ius regaliæ, non competens, nisi habentibus fiscum, vndè dato fisco veniunt omnia huiusmodi, quià feudatarij, & Barones illorum locorum, in quibus hu-
8 iusmodi regalia spectant ad solum Principem, vt est in Regno Neapolis, & in plerisque Hispaniæ partibus, non habent Fiscum, neque iura fisci, sed solùm quemdam Promotorē Fiscalem, seù Coadiutorem curiæ pro inquirēdis delictis, & defendendis iuribus curiæ *Ann. singular. 220. Borell. de præst. int. Reg. d. c. 14. nu. 6. & 7. Apont. de potest. Proreg. tit. 1. §. 4. num. 60. cum seqq.*, & cæteri Regnicolæ communiter, quià in praxi est receptissimum.

Et sic totus punctus est in iure habendi fiscum, quem si de facto huiusmodi Barones, & Domicelli habent, consequentiè veniunt huiusmodi iura ad fiscum spectantia, quià in hac circumstantia huiusmodi pertinentiam constituunt *Bart. Bal. & Ang. in d. l. 1. C. de bon. vacan. lib. 10.*, & cęteri apud *Decian. cons. 35. nu. 64. vol. 2.*

His ità firmatis, quoàd articulum in 9 genere, quoties etiam his non obstantibus contrà Barones, & Domicellos aliqua subesset difficultas respectu bonorū indifferentium, adhuc tamen illa penitùs cessat respectu illorū bonorum, quæ sunt de pertinentijs feudi, seù castri, & quæ per ipsos Barones, tanquàm dominos directos in emphyteusim, vel ad perpetuam locationem eorum vasallis, vel alijs concessa sunt, siuè sint aliàs reddititia, vt punctualitèr *Frecc. de subfeud. dicta auctor. 14. vers. in bonis feudo reddititijs*, quem refert, & sequitur *Rouit. super pragm. 16. de Baron. num. 7. in fine*, &

& firmant *Bellamor. conf.* 23. *sub num.* 2. *cum seqq. Mastrill. de Magistr. d. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 370., vbi allegat *Bellug. de specul. Princip. & alios*, ac videtur fundatum in ratione concludenti, quod scilicèt huiusmodi fiscalis successio nō datur, nisi in bonis omninò vacantibus, nullum legitimum dominum, & successorem habentibus, itaùt fiscus postponatur Collegijs, & alijs, de quibus latè in proposito agit *Borell. in dicto tractatu de præstantia Regis cap.* 14., ideoque talia dici non possunt hæc bona, quæ per reuersionem ad suam causam ex defectu personæ, & ob consolidationem cum directo dominio, habent legitimum dominum.

10 Et quàmuis *Clarus in S. Emphyteusis quæst.* 29., *Surd. Farinacc. & cæteri collecti à Fulgin. de emphyt. tit. de successon. quæstione* 4., verius probent, in bonis etiàm emphyteoticis transitorijs ad hæredes extraneos succedere fiscum, multò magis in istis solùm censualibus, & redditittjs, attamèn agunt de successione anomola, resultante à confiscatione ob delictum, in qua necessarium non est illud requisitum, vt bona omninò careant legitimo domino, & sic ratio est diuersa, præsertim dum habemus speciales auctoritates, de quibus suprà; Et ex his concludendo dicebam absque dubio spectare ad Principem Burghesiū successionem in illis bonis vacantibus, quæ essent sub eius directo dominio, & sic emphyteotica, vel saltem reddititia, & de pertinentijs eius castri, quamuis aliàs in bonis liberis, & indifferentibus cadere posset difficultas, non tamen hic discursus deductus fuit ad praxim, quia subsequens detecta dispositio inter viuos facta per defunctum de bonis, de quibus agebatur, sustulit occasionem disputandi.

R O-

ROMANA

BVLLAE BARONVM.

Discursus informatiuus ad petitionem infrascripti Qualificati I. C.

De Bulla Baronum, eiusque dispositione super derogationibus fideicommissorum, pactorum, & inuestiturarum, quibus non obstantibus Congregatio, Baronum etiam nuncupata, procedit ad venditionem bonorum ad instantiam creditorum.

In quibus casibus, & respectiuè locis, personis, debitis, ac bonis dicta Bulla locum habeat, de eius rationibus, Et àn dicenda veniat rationabilis, & fauorabilis, vel potiùs exorbitans, & odiosa, Et de eius moderatione per Constitutionem Vrbani Octaui cum alijs ad eius materiam, & praxim:

SVMMARIVM.

1 *Occasio scribendi.*
2 *Enarratur dispositio Bullæ Baronum.*
3 *De Congregatione Baronum, eiusque praxi in venditione bonorum.*
4 *Quomodò soluatur pretium creditoribus.*
5 *Cedula bancaria præstanda non est per ipsum creditorem, qui emat bona.*
6 *Emptor redditur tutus ab omnibus hypothecis, & molestijs.*
7 *An Bulla Baronum tollat dominium directum præsertim Ecclesiarum.*
8 *Quas species fideicommissi, vel vinculorum tollat.*
9 *Ad impediendam venditionem licet imponere census, vel erigere montem.*
10 *Creditores censuarij etiàm inuiti debent recipere sortem, quamuis debitor non declaret velle extinguere.*
11 *An Congregatio cognoscat de validitate, & subsistentia mandatorum, & crediti.*
12 *Quomodò in publicis contradictorijs Aduocati Vrbis orent.*
13 *Quando executor cognoscere debeat, & possit de validitate, & iustitia.*
14 *De Bulla Archiuij moderatoria Bullæ Baronum.*
15 *An stante hac Bulla sufficiat sola scientia fideicommissi, quamuis forma archiuiationis non sit seruata.*
16 *Enumerantur casus, quos Bulla capit, scilicèt etiam pro debitis contractis antè illam, & tàm pro fideicommissis ascendentium quàm transuersalium, ac afficit etiam pupillos, minores, & priuilegiatos.*
17 *An procedat in debitis contractis post cessatam Baroniam.*
18 *Quid in bonis obuentis post cessatam Baroniam.*
19 *Quid in debitis contractis antequàm esset Baro.*
20 *An qualibet possessio bonorum iurisdictionalium sufficiat.*
21 *Quid pro debitis ex causa fideiussionis.*
22 *An habeat locū super censibus, locis montium, ac iuribus, & actionibus.*
23 *De contributione inter possessores plurium fideicommissorum, & primogeniorum successores pro debitis, vel alienationibus possessoris.*
24 *An habeat locum in Baronibus Status Ecclesiastici mediati.*
25 *Et quid in illis Status Vrbini post deuolutionem.*
26 *An Bulla operetur vt nunc, vel vttunc, & àn tribuat ius creditoribus super bonis, antequàm Congregatio vendat, Et de concursu inter ipsos creditores.*
27 *Si pecunia soluta euincatur ab anterioribus, àn census reuiuiscant.*
28 *An Bulla sit fauorabilis, vel odiosa, datur distinctio.*
29 *Pro quibus debitis illa debeat practicari.*
30 *De fraudibus, & collusionibus, quæ committi solent cum praxi huius Bullæ.*
31 *Procedit Congregatio summariè, & sine figura iudicij.*
32 *Defenditur quod iustè grauat creditores ad recipiendam pecuniam vinculatam, & de ratione, Et quando id admittendum non sit.*

DISC. LXXIII.

1 VM Gaspar de Sobremõte Hispanus, Consiliarius Regalis Consilij Regnorum Castellæ, & Legionis, ac Visitator, Vicepronotarius, &c. Locumtenens Regiæ Cameræ Summariæ in Regno Neapolitano, in Vrbe moraretur, gerendo vices, siuè supplendo partes Oratoris Regis Catholici apud Pontificem Alexandrum VII., audita casualitèr me præsente, ac satis familiaritèr cum eo tractante, dispositione, ac praxi Bullæ Baronum, aliquod scandalum concepisse videretur, quasi quod esset lex irrationabilis, nimiumque exorbitans, Ego autèm replicassem, quod benè omnibus perpensis, ista opinio, quæ generalitèr apud non informatos viget, aliquam contineret fallaciam, Idcircò instantèr me requisiuit, vt desupèr eum informarem, quarè edidi discursum informatiuum vt sequitur, absquè tamen illis auctoritatibus, vel decisionibus, quæ memoriæ causa habentur adnotatæ in glossis marginalibus.

Clemens VIII. aliàs Hypolitus Aldo-
2 brandinus, magni I. C. Siluestri filius, in eadem legali facultate patre non inferior, longo tempore versatus in munere Aduocati, postmodùm autem Rotæ Auditoris, vt ostendant plures eius decisiones in voluminibus diuersorum impressæ, in Nuntiaturis etiam Poloniæ, & Hispaniarum, ac posteà Cardinalis, in omnibus ferè Curiæ Congregationibus, & grauioribus negotijs versatissimus, ad Pontificatum assumptus, auditis mercatorum, aliorumque negotiantiũ, ac priuatorum clamoribus, aduersùs Barones, & Domicellos Vrbis, & Status Ecclesiastici, quibus ob reuerentiam, merces, & bona pecunia credita negari nõ possunt, quod non de facili eorum debita soluerent, atque vt plurimum ob eorumdem Baronum mortem, credita redderentur inexigibilia, stante quod filij, vel alij successores, sub fideicommissorum, vel inuestiturarum clypeo defuncti hæreditatem repudiantes, castra, palatia, & alia bona iure proprio possidere profitebantur; Idcircò de anno 1596. Pontificatus quintò, Constitutionem edidit impressã in moderno Bullario inter eius Constitutiones 41. in ordine.

Per quam, erecta quadam particulari Congregatione ex diuersis Prælatis constituta, disponitur, vt per istam, exhibitis coràm ea mãdatis executiuis per iudices ordinarios relaxatis, absquè vlla citatione, ac tela iudiciaria, tanquàm per purũ, & merum executorẽ, procedatur ad capturam possessionis, Ciuitatum, Terrarũ, castrorum, palatiorum, & aliorum bonorum immobilium, ad ipsos Barones, eorumque auctores, & antecessores spectantium, seù per eos quocumque titulo, & quouis modo tentorum, & possessorũ, ac post mensem procedatur ad eorumdẽ bonorum venditionem, ad effectum ex pretio satisfaciendi, Baronum, & Domicellorum creditoribus, iuxtà eorum ordinem, & anterioritatem, non obstantibus quibuscumq; fideicommissis, pactis, & inuestituris, alijsque vinculis, ex quibus successores iure proprio, & independentèr à defuncto Barone debitore possidere prætendant, cum facultate tollendi dicta vincula, eisque derogandi, & cum alijs contentis in eadem Constitutione, cuius lectura in reliquis satisfacere potest.

In huius autèm Constitutionis executionem, dictæ Congregationis, hodiè
3 cõstitutæ ex aliquibus Cameræ Apostolicæ Clericis, & ex eiusdem Cameræ Aduocato, & Commissario, ac etiam Thesaurario, qui est eiusdẽ Congregationis caput, & in cuius domo illa haberi solet, praxis est, quod creditores Baronum viuentium, vel defunctorum, obtentis à iudicibus ordinarijs ser. ser. mandatis executiuis, illa exhibent in dicta Congregatione, quæ citatis citandis, quotiès non opponatur exceptio releuans, vel circà subsistentiam, aut pertinentiam crediti, vel circa comprehensionem casus sub dispositione Bullæ, deputat Commissariũ ad sequestranda bona, eorumque possessionem capiendam nomine ipsius Congregationis, quæ elapso mense mandat affigi edicta pro futura subhastatione, ad quam, ac deliberationem, repertis oblatoribus, quoties legitima impedimenta non accedunt, vel ipse debitor nõ curat cre-

creditorum acquiefcentiam, quàm celerite procedit, itaùt magnum fcandalum in Curia reputatū fuerit tenere fub fequeftro, & adminiftratione economi per ipfam Congregationem deputati per fexennium circiter caftra Montis caluelli, Aluiani, Attigliani, & alia illorum de Monaldenfibus ex iuftis motiuis, ipforumque creditorum opera; Quale igitur fcandalum effet, fi feruaretur aliorū Tribunalium & Principatuum praxis tenendi fub hoc fequeftro, & adminiftratione caftra, & bona per fęculum integrum vel parum minus, vt ità iudices effent domini bonorum, ac tyranni tàm creditorum quàm debitorum, vt benè tibi innotefcit.

Licitatores non admittuntur nifi cum depofito pretij in Sac. Monte pietatis, vel cum cedula idonei mercatoris de il-
4 lud foluendo liberè & promptè ad omne mandatum ipfius Congregationis, quæ illud deliberat creditoribus iuxtà eorū ordinem, cum cautione de reftituendo anterioribus & potioribus, vel contribuendo cum æqualibus, feù in cafu euictionis bonorum, ac ad omne eiufdem Congregationis mandatum; Et fi creditores non inueniunt idoneum fideiufforem, pecunia ad eorumdem creditum & periculum deponitur in Monte pietatis ad effectum inueftiendi in tot loca montium cameralia non vacabilia, quæ ftarent loco cautionis, & cum tali vinculo in corpore, vt fuiffe practicatum præfertim in pretio dictorum caftrorum Monaldenfium. A.

Hæc autem neceffitas oblatori incūbens fuper præftatione cedulæ bancariæ
5 ceffat, vbi bona deliberantur ipfimet creditori pro rata, & concurrenti quantitate eius crediti, cum tunc videatur alijs creditoribus confultum fuper ipfifmet bonis, in quibus tali cafu non vrget infrafcripta ratio liberi tranfitus in tertium emptorem. B.

Et vbi contingat licitationem fieri
6 per tertium oblatorem, cui tanquàm maiori, feù formam Bullæ melius implenti fiat deliberatio, tunc ifte redditur omninò tutus ab omnibus vinculis, quibus ipfa bona obnoxia effent, tàm ratione fideicōmifforum & maioratuum, quàm etiam pactorum, inueftiturarum, & hypothecarum legis & hominis, etiàm locationis adhùc durantis factæ per Baronem debitorem, cum derogatione cuiufcumq. iuris tertio quæfiti, itaùt emptor omninò tutus reddatur, transfufis omnibus vinculis & iuribus in pretiū, præter canones Cameræ debitos. C., adeoùt
7 non femel me fcribente dubitatum fuerit, àn Bulla prædicta tollat dominium directum præfertim Ecclefiarum. D.

Et àn tollat etiam fideicommiffa vel iura aliàs quàm ex ipfius Baronis maiorum prouidentia, & pactis, competentia
8 tertijs, independentibus, quia nempè fic affecta deuenerint ad auctores ipforum Baronum, qui fideicommiffum vel aliud vinculum adiecerunt. E.

Cumque bona prædicta fubhaftari poffint vt fuprà, idcircò receptum eft, eorum poffeffores, fideicommiffis alijfq. vinculis non obftantibus, pro maiori fi-
9 deicommiffi vtilitate & conferuatione, ac pro euitandis damnis & expenfis fubhaftationis, cenfus imponere, montem erigere, feù aliàs dicta bona obligare, & fubiugare poffe pro fatisfaciendis illis debitis, pro quibus ad fubhaftationem deueniri, poffet etiam in præiudicium fucefforum independentèr & iure proprio venientium. F.

Et quoàd creditores, etiam eis non inftantibus, & quamuis effent cēnfuarij,
10 ac debitor non declararet nolle extinguere, vndè ad formam Bullæ Pij dicatur fors irrepetibilis, adhuc de ordine Congregationis fortes reftitui poffunt, & creditores quamuis inuiti tenentur recipere. G.

A. *Vt patet ex decifionibus in Romana cambiorum 4. Decemb. 1662. & 28. Ianuar. 1664. Verofpio, ac habetur actum in eadē caufa pro Valentibus fub tit. de cambijs, & hoc tit. in Romana dotis de Anguillaria, & in Romana pro Principe Sabello cum Duce Cefarino.*

B. *Vt fuit declaratum per Chirographum Vrb. VIII. impreffum 9. Aprilis 1642.*

C. *Caualer. dec. 612. & 618. dec. 329. par. 4. rec. tom. 2.*

D. *Vt habetur deductū in Senogallien. pro illis de Monteueteri & in Romana prælationis pro Principe Burghefio, & in alijs hoc eodem tit. ad materiam huius Bullæ.*

E. *De quo habetur actum in Romana prælationis pro Burghefio cum Marfciano hoc eod. tit.*

F. *Buratt. dec. 401. & 482. Vrbeuetana bonorum 13. Maij 1652. Dunozetto.*

G. *Buratt. dec. 482. n. 4. & habetur actum in Romana reuiuifcentiæ cenfuum, & in alijs hoc tit.*

Quamuis autem Bulla prędicta §. 3., ad litteram disponat, dictam Congregationem, adinstàr meri & puri executoris ad prædicta deuenire debere, *sinè citatione, ac sinè vlla causæ cognitione super veritate crediti vel discussione iustitiæ aut nullitatis mandatorum relaxatorum*, ni-
11 hilominùs rationabilitèr Congregationis praxis induxit, de his, cum formalibus disputationibus oretenùs, & in scriptis inquirere, itaùt in hoc Tribunali, melius quàm in quocumque haberi soleant ea formalia contradictoria, quæ adeò frequenter & in omnibus causis habentur in Regio Collaterali Consilio, ac in Sac. Consilio Capuanæ, vel in Regia Camera Sũmariæ, cũ hac tamèn differẽtia, quod in Vrbe vtpotè vrbanitatis origine, cultrice, & magistra, Aduocati perorent seù declament capite cooperto, ac
12 sedẽtes etiam in Sedibus penè simillibus illis iusdicentium, quod etiã in aliquibus alijs Congregationibus, quæ habentur cum interuentu Eminentissimorum Cardinalium practicatur, non admissa ea nimiũ seruili praxi, quod perorent seù declamẽt stantes & capite discooperto, quæ in dictis Tribunalibus est in vsu.

Meritò autèm dicta praxis inoleuit,
13 quamuis litteræ Bullæ contraria, tùm quia in hoc differunt nudus facti executor, qualis est birruarius, ac executor iuris adeò magnum & qualificatum Tribunal constituens, quod hic secundus cognoscere debet de iustitia vel iniustitia mandati vel sententiæ, non ad effectum retractandi, sed ad effectum abstinendi, ac denuò remittendi partes ad Iudicem ordinarium, qui mandatum relaxauit, seu ad Superiorem, quod facere non pertinet ad primum, iuxtà veram & receptã distinctionem. H.

Tum quia frequentius huiusmodi mãdata relaxari solent contrà defuncti Baronis debitoris hæreditatem iacentem, cum curatore creditoribus grato, vndè partes debitoris indefensæ remanent, vel contrà ipsos Barones viuentes cum creditoribus colludentes, ac debita minùs legitima vel iam satisfacta supponentes, vt ità successores ex fideicommisso, maioratu, vel inuestitura independentèr venientes supplantare valeant ac fideicommissa euertere, vt non semel expertus sum. I.

Ac etiàm quia, data iustitia & validitate mandatorum, adhùc frequenter disputari contingit, àn ea mereantur executionem ad formam Bullæ, vel quia casus non sit sub ea comprehensus, vel obstet moderatio introducta per constitutionem 117. *Vrb.* VIII. vulgo *Archiuij* nuncupatam, per quam statutum est, vt exhibitis publicis documẽtis cõtinentibus fideicommissa vel inuestituras, aliaque vincula in archiuio publico, atquè descriptis in publica tabella in eodem archiuio existente castris & bonis dictis vinculis subiectis, contrahentibus post lapsum sex mensium à die qua præ-
14 dicta adimplentur, Bulla Baronum non suffragetur. L.

Et cuius Bullæ moderatoriæ occasione, ob rationem eius initio adiectam, vt conscij vinculorum digni censendi non sint ea commiseratione, qua digni sunt ignari ac bona fide credentes Baronibus, non semèl dubitari contigit, àn Bulla Baronum suffragetur ijs, qui de tempore contracti debiti certam fideicommissorum vel aliorum vinculorum
15 scientiam habebant, hucusque tamèn probabilior reputata fuit negatiua, ex eo quod per dictam constitutionem introducta esset certa forma præcisam exigens implementum. M.

Circa initia dictæ Bullæ, dubitatum
16 fuit, àn ea afficeret successores, qui essent minores seù aliàs priuilegiati, & àn caperet debita contracta antè ipsius Bullæ editionem, stante regulari legis natura, vt trahatur ad futura non autèm capiat præterita, & àn procederet etiàm in fideicommissis transuersalium & extraneorum, vndè deputata fuit particularis congregatio plurĩu Prælatorum occasione concursus creditorum illorum de Vrsinis Dominorum Montisrotundi, & de

H. *de qua habetur actum in Romana restitutionis pecuniarium de Caffarellis & in alijs & hoc eodem tit. ad istam materiam.*

I. *Et aduertitur in proximè allegata Romana de Caffarellis ac alijs.*

L. *vt habetur in Romana donationis de Andosillis in Romana Bullæ archiuij & in alijs hoc tit.*

M. *Vt in dicta Romana Bullæ archiuij hoc pariter tit. vbi hic articulus habetur examinatus, sed diù post hæc scripta de hoc satis dubitatum fuit, vt in eadem Romana Bullæ archiuij.*

de anno 1617. prodijt votum sub die
27. nouembris extensum per Io: Bapti-
stam Pamphiliũ nunc Rotæ Auditorem,
deindè Summum Pontificem Innoc. X.,
vt Bulla sit realis, ac percutiat bona à
quocumque successore possideantur, siuè
sit minor, siuè pupillus, siuè Cardinalis,
aut aliàs quantumlibet priuilegiatus, &
siuè sint fideicommissa ascendentium,
siuè extraneorum, ac habeat oculos re-
trò, & procedat etiam in debitis, antè
eius editionem contractis; quoniam ita
Bullæ contextus probat. N.

Nostris autem temporibus, me scri-
bente, & practicante, tàm in ipsa Con-
gregatione Baronum, quàm in Rota,
plures nouæ quæstiones habitæ fuerunt,
17 primò scilicet, àn Bulla procederet in
debitis contractis post iam cessatam
actualem Baroniam ob venditionem ca-
strorum, & bonorum iurisdictionalium,
& per Rotam decisum fuit negatiuè, atq.
hanc decisionem sequitur etiam Con-
gregatio. O.

Secundò, àn haberet locum pro debi-
tis contractis in statu Baroniæ, sed super
bonis in Baronem obuentis post cessatã
18 Baroniam cum vinculo fideicommissi,
præsertim verò adhuc viuente fideicom-
missi ordinatore, qui bona cum tali vin-
culo donauit, & pariter decisum fuit per
Rotam pro negatiua, quæ reuerà vide-
tur probabilior. P.

Tertiò, àn haberet locum pro debi-
19 tis contractis antè Baroniam, quæ po-
stea superuenerit, atque longo tempore
Congregatio stetit indeterminata, re-
tinendo articulum indecisum, moderno
autem tempore, me scribente, & practi-
cante amplexa est affirmatiuam, quæ ho-
diè passim practicatur. Q.

Quartò àn quælibet castrorum, & bo-
norum possessio sufficeret, àn scilicèt il-
20 la in simplici vsufructu sine proprieta-
te, vel econtrà in proprietate sinè vsu-
fructu, vel iure intrusionis, & diuersi-
modè decisum, iuxtà singulorum casuum
circumstantias, & qualitates. R.

Quintò àn pro debitis ex causa fide-
iussionis, & Congregatio tenuit affirma-
21 tiuam, vbi præsertim fideiussoris obli-
gatio contracta est æquè principalitèr,
& insolidum, vt frequens, & penè inua-
riabilis est hodiè vsus obligationum,
quas faciunt fideiussores, quod tamèn
mihi non omninò placuit, cum id videa-
tur intelligendum cum aliqua distin-
ctione. S.

Sextò àn locum habeat in censibus, &
locis montium, ac Iuribus, & actioni-
22 bus, stante quod ea loquitur de Ciuita-
tibus, terris castris, casalibus, palatijs,
& alijs bonis immobilibus, & sic de sta-
bilibus per veritatem non per fictionem,
& quod sciam, formiter articulus non
fuit decisus, quamuis ego disputaue-
rim. T.

Septimò satis notabilitèr, si Baro, qui
23 debita contraxit, vel in vim Bullę mon-
tem erexit, possideret plura fideicom-
missa, seù plura primogenia, quæ per
eius mortem diuersis personis deferren-
tur, àn inter hæc fideicommissa vel pri-
mogenia intret contributum, etiam re-
spectu bonorum, quæ ad vnum pertinen-
tia distracta vel subiugata sunt, & pun-
ctus pendet indecisus (Verùm post hæc
scripta decisus fuit per Rotam pro Con-
tributione.) V.

Octauo àn Bulla haberet locum in Ba-
ro-

N. *Vt habetur in dicto voto edito in Sabinen. Mõtis rotundi 27. nouembris 1617. Pamphilio, et in dicta Sabinen. corã Coccino dec. 36. par. 5. rec. Spad. cõs. 18. lib. 1. & ad materiam hoc eodem tit. frequenter, & ex presse decernitur in Bulla 117. alias 119. Vrb. 8. archiuij nuncupata §. 3. in fine.*

O. *Vt in Romana fideicommissi 8. Iunij 1654. coram Verospio edita in causa agitata pro Nigronis & alijs creditoribus illorum de Vrsinis, de qua habetur actum hoc tit. ac etiam in Romana donationis de Andosillis 24. Ianuar. 1659. Cerro, de qua causa paritèr hoc tit.*

P. *Vt in eadem Romana de Andosillis, de qua suprà.*

Q. *Vt habetur deductũ in Romana pecuniaria de Pallauicinis, ac etiam in alijs hoc tit. ad eamd. materiam.*

R. *Vt habetur in Romana pecuniaria de Panzanis seù Maximis, in Romana pro Marerio, & in alijs hoc eod. tit.*

S. *De qua in Romana pro Monte Mellino, & in alia Romana pro Caetanis, & in alijs hoc tit.*

T. *Vt in Romana pro Maximis cum Caetanis, in dicta Romana pro Caetanis, & in alijs etiam hoc tit. atque ipsa Bulla 117. alias 119. Vrb. 8. probare videtur ob restrictionem ad terras castra, palatia, casalia, & alia huiusmodi.*

V. *Vt in Romana contributionis 15. Iunij 1665. & 10. Maij 1666. coram Cerro, & de qua causa habetur actum hoc eod. tit. pro Ducissa Cerę Cesia.*

24 ronibus status Ecclesiastici mediati, vt sunt Ducatus Parmæ, ac Ducatus Vrbini prius quàm deuolueretur, & Congregatio tenuit negatiuam tanquàm indubitatam, cum Bullæ contextus ostendat agere solùm de Baronibus status immediati Italiæ X; Quinimò Rota credidit
25 neque procedere in Baronibus status Vrbini post deuolutionem ob dictam Bullam ibi vsu non receptam; Quod tamèn Congregationi non placuit, quæ contrariam sequitur opinionem. Y.

Nono àn dicta Bulla operetur vt tunc vel vt nunc, itaùt creditoribus ad hęc bona, non obstantibus fideicommissis alijs-
26 que vinculis ius quæratur ab initio, vel solùm quando Congregatio apponit manus, àc tollit vincula, & quid in concursu eorum, qui Ius habent ad eadem bona ex dispositione Iuris, puta pro dotibus constituendis vel restituendis ex dispositione *auth. res quæ C. commun. delegat.* cum similibus, & substinui probabilius videri operari vt nunc. Z.

Decimo si creditoribus ex causa cen-
27 sus liberentur pecuniæ, quæ stante cautione de restituendo auocentur ab anterioribus vel potioribus, àn census reuiuiscant, itaùt currant fructus, & Congregatio sequuta est affirmatiuam, quæ tamen mihi non placet AA.

Et hæc sunt quæ circà difficultates super dictæ Bullæ intelligentia exortas pro nunc memoria suggerit.

Occasione autem plurium disputatio-
28 num, quas super præmissis vel alijs quæstionibus habui, sæpius disputari contigit, àn hæc Bulla fauorabilis vel potius odiosa, & exorbitans censenda esset, & Rota antiqua dixit eam fauorabilem. B. B. Rota verò moderna postquàm præsertim prodijt dicta Constit. Vrb. 8. eius moderatoria, quæ illam exorbitantem declarat, contrarium sentire visa est C. C., & hanc etiam tenet Congregatio.

Ego verò pluries dixi, eam dicendam esse partim odiosam, & partim fauorabilem iuxtà crediti qualitatē, Vbi enim Congregatio eam practicaret, pro debitis scilicèt ex necessaria, vel saltem honesta, & rationabili causa, non autem pro imprudentibus dissipationibus, & prodigalitatibus, eo modo quo consimilem legem interpretatus est ac practicat Senatus Pedamontanus DD., & tunc pro-
29 babilius ea fauorabilis potiùs censenda videtur, tùm ob fauoris, & beneficij publici præponderantiam, tum etiàm ob assistentiam verisimilis voluntatis ipsiusmet fideicommittentis, vel primi acquirentis seù concedentis respectiuè; Nulla siquidèm ferè datur lex vel prouisio, quæ vnius fauorem concernens, alterius odium non contineat, & econtrà, sed ad metiendam naturam actus attenditur præponderantia, vt habemus in materia iurispatronatus concessi ob augmentum dotis cum similibus, dictaque præponderantia fauoris odio adesse videtur in casu quo ità discretè, & rationabilitèr Bullæ dispositio practicetur ex pluribus rationibus, quas pluries scribendo deduxi in eadem Congregatione, ac etiam in Rota, E.E. vnde propterea frequens fuit mea consuetudo dicendi, huius Bullæ exorbitantiam, & asperitatem consistere magis in eius intelligentia, & praxi, quàm in ipsa dispositione, interpretanda potiùs ad limites rationis, atque, vt quo minus fieri potest à iuris communis dispositione, seù à verisimili fideicommittentis voluntate de-
30 uiet, potissimè quia sæpius expertus sum, ipsosmet Barones spiritum dissipat oriū habentes, collusiuè supponere creditores minùs veros vel satisfactos, aut aliàs legitima ignota exceptione elidibiles, vndè sanctius esset, quod magis cautè, & circumspectè procederetur.

Procedit dicta Congregatio, summariè

X. *Vt habetur actū in Romana de Pallauicinis hoc tit.*

Y. *Vt In Vrbinaten. prædij hoc eod. tit. vbi allegantur dec. Rotæ in ea causa editæ.*

Z. *Vt habetur in Romana restitutionis pecuniarum de Caffarellis, in Romana de Comitibus, & in alijs hoc tit:*

A.A. *Vt habetur in dicta Romana reuiuiscentiæ censuum, & in alijs hoc tit.*

B.B. *Vt dec. 36. num. 45. cum seqq. par. 5. rec.*

C.C. *In Romana fideicommissi 8. Iunij 1654. Verospio Vrbinaten. prædij 13. Maij 1658. Beuilaqua.*

D.D. *Apud Cacheran. dec. 169. & 170.*

E.E. *In Romana pecuniaria de Pallauicinis pro creditoribus, in Romana donationis de Andosillis, & in alijs hoc eod. tit.*

31 riè, simpliciter, & de plano nulla tela iudiciaria seruata itaut quandoque Rota dixerit, etiam sine citatione procedi posse, licet circa istum punctum citationis quoad substantiam, & in genere, ego scribendo in eadem Rota contrarium crederem probabilius. F.F.

32 Cum autem, vt supra, disponatur creditores quamuis inuitos teneri recipere pecuniam vinculatam cum cautione de restituendo primariò emptori bonorum in casu euictionis, seù molestiarum, & secundariò ad fauorem anteriorum, & potiorum, aut loco cautionis inuestiendi in loca môtium sub his vinculis; Hinc aliqui non informati eamdem bullam, & chirographa ad eius limites edi solita damnare solent, quasi quod ità lædatur ius gentium tollendo ius tertij, ac restituendo minus eo quod datum vel respectiuè acceptum est, quia indubitatum est pecuniam vinculatam minus valere, quam liberam, vndè propterea in indiuiduo loca montium, in quæ creditores erogarunt pecuniam à Congregatione Baronum cum his vinculis acceptam, quamuis eorum pretium intrinsecum, & naturale esset scutorum 100. vltra aliâ decem circiter ratione augmenti extrinseci, æstimata tamen fuerunt per Rotam de peritorum iudicio in scutis 60. G.G.

Verum, & hoc est vnũ de claris æquiuocis vulgi, quoniam cum creditores Baronis ad bona fideicommissaria, seù ad castra, & feuda pacti, & prouidentiæ, destricta iuris censura nullum ius nullamque actionem mortuo debitore habeant, vel eo viuente ad solos fructus vel commoditatetem pro tempore durantis iuris debitoris, proindeque satisfactionẽ obtineant ex beneficio Bullę derogantis fideicommissis, inuestituris, & pactis, ac facientis eis gratiam specialẽ, non videtur quomodo conqueri debeat de gratia qualificata per quam amittentes aliàs totum, ità id obtinent cum aliqua qualitate deteriorante.

Item quando creditores instant prò venditione bonorum liberorum debitoris in puris terminis iuris communis, licet non teneantur præstare euictionem, nihilominus tenentur se probare anteriores, quod videtur impossibile vt iustificetur, ideoque prodita est praxis dictæ cautionis de restituendo, quia non reperiretur alias emptor, igitur praxis Bullæ, & Congregationis innixa est iuris communis dispositioni, & non habent creditores de quo conquerantur.

Tunc autem aliàs dicebam, iustam habere conquerendi causam, quando non indigent Bullæ beneficio, quia ex sola iuris dispositione, ius ad bona, fideicommissis non obstantibus haberent. HH.

Vel vbi non eligerent viam Bullæ, & Congregationis baronum, quia ex alijs debitoris bonis, & effectibus vellent, & possent liberam satisfactionem consequi, sed inuiti ad id cogerentur, secus vbi voluntariè hanc viam eligunt, quam rectè sciunt ità qualificatam, & non alias experibilem. II., & cum hac distinctione mihi procedendum videtur, quamuis ignarum vulgus hęc non distinguendo indefinitè obloquatur, ignorando quid dicat.

RO-

F.F. Vt in Vrbeuetana census hoc eod. tit.

G.G. in Romana Cambiorum 4. Septembris 1662, & 28. Ianuarij 1664. Verospio, & habetur actum in eadem causa sub tit. de cambijs prò Valentibus.

H.H. Vt habetur in Romana dotis de Anguillaria hoc eod. tit.

I.I. Vt in dicta Romana dotis de Anguillaria, & in Romana dotis de Cesarinis prò Principe Sabello hoc tit.

ROMANA PECVNIARIA

DE PALLAVICINIS

PRO

CREDITORIBVS MARCHIONIS ALEXANDRI DE PALLAVICINIS

CVM

MARCHIONE ALPHONSO EIVS FILIO

Casus variè decisus per Congregationem Baronum.

Bulla baronum, àn procedat in Baronibus Status Ecclesiastici mediati, & quando locus dicatur de statu mediato, vel immediato.

An eadem bulla locum habeat pro debitis contractis antè baroniam.

Et an illa sit fauorabilis, & rationabilis, vel potius exorbitans, & odiosa, & de rationibus quibus innixa sit.

SVMMARIVM.

1 F*acti series.*
2 *De Bulla Baronum quid disponat.*
3 *Bulla prædicta non habet locum in Baronibus statùs mediati.*
4 *Quandò dicatur feudum vel subfeudum.*
5 *An dicta Bulla procedat pro debitis contractis antè Baroniam.*
6 *Recensentur auctoritates, & decisiones loquentes de Bulla Baronum.*
7 *Bulla non respicit tempus contracti debiti, sed illud facienda executionis.*
8 *Respicit etiàm præterita contrà regularem naturam legis.*
9 *An dicta Bulla sit fauorabilis vel odiosa.*
10 De Cap. Odoardus de solut., *vt attendatur Clericatus de tempore quo debitor vrgetur.*
11 *De* Decretis *Ducalibus Sabaudiæ simbolizantibus cum Bulla Baronum.*
12 *An posteriores satisfacti in vim Bullæ Baronum molestari possint ab anterioribus, quibus dicta Bulla non suffragatur.*
13 *Priuilegia concessa creditoribus Scholarium intelliguntur de credentibus ijs, qui sunt in Scholis.*
14 *Decisio quod Bulla capiat debita contracta antè Baroniam.*
15 *Fideicommissaria dispositiones antiquitus sperni poterant, & eorum necessaria obseruantia inducta est à temporibus Augusti.*
16 *De aliquibus rationibus saluantibus dispositionem Bullæ ab exorbitantia, & odio.*
17 *De aliquibus speciebus feudorum, & concessionum emphyteuticarum, vt sint in commercio, & postulent hæreditariam qualitatem.*

DISC. LXXIV.

1 POssedit ab antiquo tempore ex Pontificijs concessionibus familia Pallauicina in Lombardia Castra, Florentiolæ, Buxeti, Monticelli, Castriuetri, Bargoni, Curtis maioris, & alia, vltimo loco obuenta in Marchione Sfortiam vltimum de linea possidentium, qui filijs carens, in eius testamento condito de anno 1581., in dictis Castris alijsque bonis, hæredem instituit Marchionem Alexandrum Pallauicinum Alphonsi filium, cum onere primogenituræ in eius filijs, & descendentibus legitimis, & naturalibus de legitimo matrimonio in perpetuum.

Cum autèm post inuestituras per Sūmos Pontifices factas Pallauicinis de dictis Castris, Paulus tertius, Parmę, & Placentiæ Ducatum erexisset, de quo inuestiuit Petrum Aloysium Farnesium, seù dicti Petri Aloysij filium, & sub eo comprehendi declarasset dicta Castra, tanquā subfeudorum species ab inferioribus feudatarijs sub maiori feudatario dignitatis cum iure Principatus, ad quem in casu extinctionis lineæ alijsque deuolutionis casibus contingentibus, illa deuolui voluit, & cum feudo maiore consolidari, proindè Camera Ducalis Parmæ, prætendens per mortem dicti Marchionis Sfortiæ, factum esse casum deuolutionis, dictorum castrorum possessionem accepit, vndè grauis exorta est quæstio, supèr qua scripserunt Collegium Patauinum apud *Peregr. conf. 2. lib. 1.*, alter scribens apud eumdem *Peregr. conf. 3. eod. lib. 1.*

lib. 1. Menoch. consf. 378. Sacca conf. 8. lib. 1., & coeteri, & pro qua lite substinenda, dictus Marchio Alexander Vrbem adire, illamque cum magno sumptu longo tempore colere coactus est, vndè grane æs alienum contraxit vsque ad annū 1633., de quo, mediante opera Cardinalis Francisci Barberini Vrb. VIII. tunc Regnantis ex fratre Nepotis, deuentum est ad concordiam, per quam, (per priuatam scripturam stabilitam) conuentū est, dictum Marchionem Alexandrum, ac Marchiones Sfortiam, & Alphonsum eius filios, renunciare debere iuribus, & prætensionibus super dictis castris ad fauorem dictæ Cameræ Ducalis, quæ econuersò in recompensam soluere deberet scut. 150. m., & in eorum computum dare pro summa scut. 50. m. Castrū Sancti Angeli, aliàs madamæ nuncupatum, pro restantibus autem 100. m. quædam bona allodialia, & loca montium, sub pactis, & conditionibus, quod tàm castrum, quàm alia bona deberent in omnibus esse subrogata loco dictorum castrorum, tàm ad fauorem vocatorum in dicto fideicommisso seù primogenitura, seù aliàs comprehensorum in antiquis inuestituris, quàm etiàm in casu deuolutionis ob lineam finitam, & cum pacto etiàm deuolutionis seù reuersionis in casu delicti, ob quod intraret confiscatio.

Antequàm autèm ad dictæ concordiæ effectuationem, cum traditione Castri, & aliorum bonorum deueniretur, Marchio Alexander, ex tunc, cedere, donare, & renunciare professus est castrum seù castra vigore dictæ concordię tradenda, Marchioni Sfortiæ eius filio primogenito, & immediato successori (posteà S. R. E. Cardinali,) itaùt, tàm proprietàs quàm possessio transferrentur in dictum Sfortiam eò ipso instanti temporis, quod à dicto Duce consignabuntur, constituendo se nomine dicti Sfortiæ possidere, quandò illorum possessionem apprehenderet, sibi tamèn reseruatis, libero exercitio iurisdictionis, in qua dictus Sfortia se ingerere non posset, necnon titulis eisdem castris adiunctis vel adiungendis, ac etiàm omnibus fructibus eius vita durante, cū prohibitione eidē Sforziæ, nè dictum castrū, vel castra, viuente ipso Alexandro patre, cedere, donare, renunciare, vel aliàs ex quacumque causa alienare posset, quibus peractis sequuta fuit traditio dicti castri, & aliorum bonorum, quorum omnium possessionem, ac liberam administrationem, & fructuum perceptionem habuit, donèc vixit Alexander, quo defuncto, ac Sfortia Societatem Iesu ingresso, cum renunciatione ad fauorem Marchionis Alphonsi eius fratris secundogeniti, præfati Alexandri creditores à Congregatione Baronum obtinuerunt sibi assignari loca montium in vim dictæ concordiæ tradita, necnon ad formam Bullæ Baronum apponi sequestrū super dicto castro, & destinari commissarium, ad effectum illud vendendi, & de pretio satisfaciendi creditoribus.

Aduersùs quæ se opponēte Alphonso, ex huius parte dicebatur Bullam 41.
2 Clem. 8. nuncupatam (*Bulla Baronum*) per quam disponitur, vt pro debitis Baronum, & Domicellorum Status Ecclesiastici possint, summariè, executiuè, & manu Regia per Tribunal ibidèm erectum nuncupatum Congregatio Baronū, vendi bona, tàm feudalia quàm allodialia cum iurisdictione vel sinè, quomodocumquè per Barones possessa, non obstantibus quibuscumque fideicommissis, primogenituris, pactis, inuestituris, & quibusuis alijs dispositionibus ad quorumcumque successorum vel aliorum fauorem conceptis, locum non habere in Marchione Alexandro, quem dicebatur nunquàm fuisse Baronem Status Ecclesiastici immediati; nullaque feuda vel castra in eo possedisse, dum illa Lombardiæ sunt in Statu mediato, tanquàm existentia sub Ducatu Parmæ, & Placentiæ, & quæ nunquàm ab ipso possessa fuerunt, illud verò castri Sancti Angeli aliàs madamæ, antè acquisitionem fuit renunciatum Marchioni Sfortiæ filio vt suprà, itaùt nunquàm fuerit in statu Baronali.

Et quatenùs ex possessione dicti castri Sancti Angeli dici posset eum effectum esse Baronem status immediati, itaùt intraret Bulla, adhùc tamèn dicebatur, illius dispositionem procedere respectu æris alieni contracti post superuentam Baroniam, & dùm in hoc statu debitor fuit, non autèm antequàm illam obtineret, quià eo tempore attento non erat Baro.

 Su-

Supèr primo puncto Baroniæ resul-
3 tantis à dominio castrorũ Lombardiæ,
quamuis alij pro creditoribus agentes
insisterent, Ego tamèn pro eisdem scri-
bens dicebam nullum posse cõstitui fun-
damentum, quià siuè dicta castra dici
possent feuda mediata, siuè immediata,
inanis erat inspectio, dum nunquã Mar-
chio Alexander eorum possessionem ob-
tinuit, quinimò Camera Ducalis negauit
sempèr dominium, vndè dici non potest,
quod fuerit in statu Baroniæ cum do-
minio, & exercitio iurisdictionis, quod
est Bullę fundamentum. Et vlteriùs, quia
omninò veriùs est, Bullam prædictam lo-
qui de Baronibus status immediati, non
autèm mediati, vt particularitèr firma-
tur *in Vrbinaten. prædij hoc tit.*

Et licèt Paliauicini primi acquirẽtes,
de dictis castris inuestiti fuerint imme-
diatè, & directè à Pontificibus Leone X.,
Adriano VI., & Paulo III., antequàm di-
ctus Parmæ, & Placentiæ Ducatus erige-
retur ex deductis *per Menoch. d. cõs. 378.*,
itaùt essent feuda in capite, non autèm
4 subfeuda, à feudo maiori deriuantia,
proùt sunt illa Regni Neapolitani, quæ
quòad Regem dicuntur feuda in capite
ad differentiam subfeudorum a Barone,
Sed quòad Papam sunt subfeuda, atta-
mèn post dictam erectionem Ducatus,
dismembrata fuerunt à Statu, & regimi-
ne immediato, àc effecta membra dicti
noui corporis, cui applicata fuerunt, &
sic mutarunt naturam, tàm quòad casum
deuolutionis, quàm superioritatis, & re-
cursuum, vndè certum videbatur esse de
statu mediato, idemque per Congrega-
tionem habitum fuit pro absoluto.

Verùm habito etiàm per eamdem Con-
gregationem in primis disputationibus
de annis 1650. & 1653. paritèr pro cer-
to, Marchionem Alexandrum effectum
fuisse Baronem ex acquisitione, & posses-
sione castri Sancti Angeli in statu im-
mediato existentis, cum exercitio Baro-
nalis iurisdictionis, & prærogatiuis Ba-
ronalibus vsquè ad obitum, hinc proin-
dè restricta fuit difficultas ad secundum
punctum, qui dicebatur à die editæ Bul-
læ, adhùc formitèr non discussus, nec de-
cissus, àn scilicèt illa procedat in debitis
contractis antè Baroniam.

Scribens autem pro creditoribus di-
5 cebam quod, tàm attenta formula ver-
borum, quàm sensu Bullæ, àc mente le-
gislatoris, omninò verior videbatur af-
firmatiua, quià Papa non respexit ad tē-
pus contracti debiti, sed ad tempus fa-
ciendæ executionis; Non possumus ete-
nim in hoc puncto allegare *Bartolum*,
nec Baldum, siuè *Hostiensem*, vel *Inno-
centium*, cum ista lex cognita non fue-
rit, nisi moderno tempore, Vndè illam
practicare, & interpretari debemus ex
eiusdem Bullæ verbis, vel rationibus, siuè
ex aliquo simili, vt in specie circà eam
6 practicatum videmus per *Spadam consil.
18. & 19. vol. 1.*, *Cohell. ad bullam boni
regim. cap. 16. num. 60. & seqq.* & per
Rotam in vòto edito *in Sabinen. montis
Rotundi 27. nouembris 1617.*, *extenso per
Pamphilium posteà Innocentium X.*, & in
alio voto extenso per *Ludouisium posteà
Gregor. XV.*, & in decisione in eadem
causa edita coràm *Coccino decis. 36. par.
5. recen.*, *Romana fideicommissi 8. Iunij
1654. coràm Verospio*, *Romana Saluiani
22. Iunij 1650. coràm Peutingero 66 par.
11. rec.*, *Vrbeuetana bonorum 13. Maij
1652. Dunozetto*, *Vrbeuetana census 23.
Februarij 1654. Bichio*, *Vrbinaten. præ-
dij 13. Maij 1658. Beuilaqua*, & *10.
decembris 1659. Cerro post Paitell. decis.
50. & 51.* *Romana donationis 24. Ianua-
rij 1659. Cerro*, *Caualer. dec. 612. & 618.*
*Buratt. decis. 401. & 482. decis. 329. par.
4. recen. tom. 2.*, in quibus, & in alijs agi-
tur de materia huius Bullæ, & de faculta-
tibus Congregationis Baronum.

Attentis igitur verbis Bullæ *in §. 1.*,
7 clarè constare videtur, Papam non respe-
xisse ad tempus contracti debiti, sed ad
tempus executionis ibi, *ipsosque ideò cre-
ditores, dum eorum credita à dictis Baro-
nibus, & Domicellis exigere conantur, ma-
gnos sumptus facere, & varijs litibus im-
plicari &c.*, Et sic habetur respectus ad
tempus exactionis, idemque explicauit
Rota dicta decis. 36. num. 42. par. 5. rec.,
scilicèt Bullam emanasse, nè Baronum
creditores ob illorum potentiam litibus
defatigentur, & litibus finitis licita-
tores, seù oblatores bonorum terrean-
tur.

Clarius ex eiusdem Bullæ procemio,
ibi, *Iustitia, & ratio postulat, vt eorum,
qui pecunias nostris subditis crediderunt,
seù quibus aliquod ab eisdem quauis cau-
sa, vel occasione debetur*; Et sic vtrum-

que

que casum considerat cum alternatiua, cuius natura est, vt sufficiat vnam partem verificari, ergò sufficit, quod per Barones debeatur, quodque conueniantur, dum sunt in statu Baroniæ, quamuis eis vti Baronibus creditum non sit.

Itèm in §. 2. disponitur, exequi contrà Barones pro debitis quorumcumque eorum parentum, maiorum, vel antecessorum, & quorumcumque auctorum indefinitè, nulla facta expressione, àn dicti parentes, antecessores, vel auctores, fuerint, vel nè in Baronali qualitate constituti; Et clariùs dum disponitur, idem seruari, etiàm pro debitis, quæ Barones soluere tenentur ex causa legatorum, in quibus cadere non potest ratio, quod creditores, Baronis fidem secuti sint, siuè quod illius potentia eos coegerit admutuandum, cum isto respectu solùm attendatur exactio, Quod etiàm suadent alia verba in dicto §. in principio, ibi, *Nos hisce malis, & debitæ creditorum satisfactioni prouidere volentes, &c.*

Suadetur etiàm ex eo, quod natura
8 legis nouæ, maximè ab antiqua adeò exorbitantis, est respicere futura, non autèm præterita, ex plenè collectis per *Farinacc. in fragmen. verbo lex*, & omnes, Et tamèn ista prouidet etiàm præteritis, & disponit de debitis antè illius editionem contractis, vt ponderant *Spada dicto cons. 18. num. 24., & Rota dicta decis. 36. num. 1. par. 5. recen.*; Ergò impossibile est dicere, Papam voluisse solù cōsulere illis, qui sub clypeo Bullæ, eiusq; fide Baronibus crediderunt.

Attentis etiàm rationibus, idem omninò suaderi videtur; In ea enim quæ-
9 stione, àn hæc Bulla dicatur fauorabilis, vel odiosa, variauit Rota, nàm *dicta decis. 36. par. 5. recen. num. 46.* eam dixit fauorabilem, *sed. in dicta Romana fideicommissi 8. Iunij 1654. coràm Verospio*, de hoc assumpto dubitauit, & clarius contrarium sensijt in *dicta Vrbinaten. prædij 13. Maij 1658. coràm Beuilaqua*, atquè hunc sensum habet Congregatio Baronum, quæ vna voce paradoxum dixit, quandò oretenùs informando in ista causa insinuaui, Bullam posse dici fauorabilem, sed rogando Dominos, vt patientèr audirent distinctionem, ac effectum, ad quem id asserebatur, eis auditis propositio nō displicuit.

Dicebam igitur, quod aût agitur in ordine ad exorbitantiam à iure communi, atquè ad damnum, & præiudicium, quod resultat successoribus, ad fideicommissa, primogenituras, vel inuestituras vocatos, seù alijs tertijs, quorum ius, vel dominium Bulla tollit, Et nimis temerarium esset, negare illius odium, & exorbitantiam, vt non obscurè probat etiàm constitutio 117. *Vrbani VIII.* supèr archiuiatione, per quam huius Bullæ dispositio euitatur, vt infrà *in Romana donationis de Audefilis, & in Romana Bullæ archiuij hoc eod. tit.*

Aut agitur in ordine ad ipsos Barones, qui ad æris alieni per ipsos contracti solutionem vrgentur, & absolutum videtur, esse ipsis fauorabilem, si enim ità consultum non esset, cogerentur Barones pati, vel carceres; & molestias, vel sequestrum, & subhastationem fructuū, & redditum fideicommissorum, & feudorum pro eorum iure, ac tempore eorum vitæ, quod rectè fieri posse ex *Peregr. Fontanell., & alijs* latè in terminis Baronum, & Nobilium *Salgad. in labyrint. par. 1. cap. 24. num. 53.*, Vndè maxima baronalis dignitatis ignominia, atquè personarum incommoda sequerentur, quià pro modico debito cogerentur, pati in vita priuationem omnium fructuum, & redditum, quorum perceptionis ius vitalitium ob incertitudinem, pro modico pretio subhastari solet.

Aliud idem incommodum Barones absquè huius Bullæ beneficio sentirent, quod scilicèt in eorum necessitatibus nō inuenirent mutuātes, vel si inuenirent, non nisi sub graui fęnore, & vsuris, ac sub grauissimis conditionibus, quod practicari videmus in aliquibus partibus, vbi priuatis personis dantur libenter pecuniæ, etiam ad rationem quatuor pro centenario, et minus; Barones verò quamuis fideicommissis non grauati, neque inueniunt ad octo; igitur esset negare lucem solis in meridie, asserendo istam Bullam ipsis Baronibus debita contrahentibus; vel qui aliàs ad eorum solutionē tenentur, non esse fauorabilem, quàmuis successoribus odiosam.

Si ergo fauor eſt,& priuilegium ipſius debitoris habentis iſtam conſpicuam qualitatem baronalem, exinde reſultat illam non requiri de tempore contracti debiti, ſed ſufficere etiàm ſuperuenientem, & quæ adſit de tempore quo àd ſolutionem vrgetur, vt in terminis *Cap.Odoard. de ſolut.* firmant magis communiter DD.
10 collecti per *Caſtagnam in tractatu deductio nè egeat quaeſt.* 10. *ampliat. tertia, & Graſſ.de effect. Cleric. effect.*7.*n.*60.*licet n.* 61. dicat contrarium, vt ſcilicèt qualitas clericalis, quæ operatur, vt clericus conueniri non poſſit vltrà quam facere poteſt, ſuffragetur de tempore quo vrgetur ad ſolutionẽ debiti, quamuis iſtud contractum eſſet antè clericatum, quotiès non conſtet de ſuſceptione in fraudẽ, de quo habetur in ſua materia ſub tit. de credito præſertim *in Romana pro Riſio*, in qua eſt deciſ. *in Romana admiſſionis ad benef.* 5.*Martij* 1668. *coram Otalora*, atq. ad idem confert regula generalis, quod qualitas, quæ verbum determinat, ſufficit, vt adſit de tempore quo diſpoſitio ſumit effectum *Capic.Latr. conſult.*143.*nu.* 60. *cum ſeqq.*

Conferre ad idem dicebam *text. in l. Curator ff. de Curatore furioſi*, per quem, in honorem Senatoriæ dignitatis, diſponitur eius bonis curatorem dandum eſſe, aliaque ſeruanda, quæ priuato debitori non cõceduntur, & tamèn nulla ſit diſtinctio, àn debita contracta ſint antè vel poſt dictam dignitatem adeptam.

Item in Hyſpania, de illorũ Tribunalium conſuetudine introductum eſt, vt Ducibus, Marchionibus, alijſque Baronibus, & Domicellis, quamuis ære alieno oppreſſis relinquantur congrua alimenta iuxtà dignitatis qualitatem ſuper omnes creditores priuilegiata, vt plenè *Salgad. in labyrinto parte prima cap.*24.*num.* 32. *cum ſeqq. Caſtill. de alimentis aliàs* 8. *tom. controuerſiarum c.*37.*S. primo*, quod àn locum habeat in Italia, ratiocinando habetur actum *in Romana liberationis à moleſtijs pro Ceſia ſub tit. de credito vel ſub altero de fideicommiſſis*; Et tamen nulla ſit diſtinctio, àn debita contracta eſſent, dum erant in huiuſmodi dignitate conſtituti, vel in ſtatu priuato, quia finis eſt prouidendi de tempore, quo neceſſitas vrget, & nè dignitas vileſcat.

In toto corpore iuris (quantum mea
11 notitia ſe extendat) non habemus huic Bullæ Baronum aliud ſimile, quàm decreta ducalia Sabaudiæ, diſponentia feudatarium ſucceſſorem quamuis ſuccedat iure proprio ex pacto, & prouidentia, teneri tamèn ad debita prædeceſſoris, atq. cogi poſſe ad vendendum feudum pro ſoluendis illis debitis, pro quibus cogi poterat defunctus, de quibus decretis late agit *Cacheran. deciſ.* 165. *cum pluribus ſeqq.* præſertim *deciſ.*170. quæ ſunt vnicæ auctoritates huic materię magis proximę, vndè ſufficit quod defunctus cogi poſſet, ad effectum, vt qui nunc eſt eius ſucceſſor & baroniam poſſidet, cogatur, ergò multo magis, quando eidem debitori ſuperuenit baronia, ſupèr qua imprimitur qualitas huius Bullæ, & ius creditoribus acquiritur,

Sequeretur itèm aliàs litium inextricabilis labyrintus, dictaque diſtinctio
12 intèr debita ab eadem perſona contracta antè vel poſt baroniam remaneret inanis, quia poſtquàm creditores poſt baroniam contrahentes in vim Bullæ, ex bonorum ſubhaſtatione pecunias obtinuiſſent, poſſent creditores anteriores, qui antè baroniam contraxerunt, ab eis pecunias extantes, vel mala fide conſumptas vendicare, neque vlla ſubeſt ratio intèr vnos vel alios, cum iſta ſolùm conſideretur in feudis, alijſque bonis alienari prohibitis, quià habentes aſſenſum præferũtur anterioribus ſinè aſſenſu; Verùm hoc non prouenit ab aliquo priuilegio ſeù lege, quæ vnos ab alijs diſtinguat, ſed prouenit ex eo quod anteriores ſinè aſſenſu nullum ius nullamq. hypothecam in bonis prohibitis acquiſierunt, vndè verè non ſunt anteriores, cum anterioritas reguletur ab hypotheca, quæ ſinè aſſẽſu in bonis prohibitis non imprimitur, & ſic remanent chirographarij poſtponendi hypothecarijs licet poſterioribus.

In contrarium deducebantur axiomata generalia ſupèr ſtricta intelligentia huiuſmodi nouarum municipalium legũ, odium & exorbitantiam à iuris communis diſpoſitione continentium, & quoàd
13 ſpecialia, & proxima, deducebantur ſolùm tradita per *Carleual.de Iudicijs tom. primo diſput. ſecunda num.* 502. *& ſeqq.* ſuper priuilegijs conceſſis creditoribus ſcholarium, vt non ſuffragentur niſi illis, qui credunt ſcholaribus poſt matricula-

culationem, & dum actu sunt in scholis; Verum nullius momenti hoc simile videbatur, cum in eo casu id proueniat, quià priuilegium ad fraudes euitandas, cum hac lege concessum fuit, eo modo quo in Vrbe habemus de mercatoribus merces credentibus Cardinalibus, & Prelatis, siue de pistoribus credentibus panem cũ similibus, ideòque leuis ponderis àc nimis remotum dicebatur hoc simile, in concursu tot stringentium motiuorum, resultantium ex verbis Bullæ, nec non ab eius ratione, & à similibus magis specialibus & proximis.

Vndè quamuis per ora seniorum volitaret, fuisse quidèm aliquando Bullam
14 practicatam pro debitis contractis antè baroniam incidentèr, & præsuppositiuè, nunquàm verò hũc articulum fuisse formitèr discussum, & decisum, attamèn huius causæ occasione, ex præmissis Congregatio istam sententiam firmauit, postmodùm in pluribus alijs causis, me etiam scribente admissam, itaùt hodiè videatur propositio ambulans de plano.

Huius tamen disputationis occasione, & ad satisfaciendum aliquibus qui nimiũ exorbitantem, & irrationabilem exagerabant huiusmodi legem, dicebam quod benè perpensis iuris nostri principijs, adeò exorbitans illa videri non debet; Ius enim antiquum Romanorum ex legibus duodecim tabularum desumptum, vltimas morietium voluntates rigorosè ser-
15 uari præcipiebat, vt *in l. verbis ff. de verborum signif.*, fideicommissa tamen non curabat, neque successores ad illorũ præcisam obseruantiam vrgebat, sed totum, conuenientiæ, & honestati relinquẽdo, liberum dabat arbitrium huiusmodi ambitiosas dispositiones spernendi, vsquè ad tempora Augusti, quibus florentissimè absquè exemplo Reipublicæ libertas finem habuit, qui in ea seruari voluit ad *text. in l. 2. §. post deindè ff. de origine iuris §. 1. & vlt. Institut. de fideicommissarijs hæreditatibus. dec. 36. n. 43. & seqq. par. 5. rec.* & habetur *in Romana contributionis de Cesijs hoc eod. tit.*, Igitur fideicommissorum necessaria obseruantia, non à iure naturę, vel gentium, vt aliqui puri legulei putant, prouenit, sed à iure positiuo, moderno tempore prodito.

Et ex qua oratione, reiecta tanquàm insulsa opinione volentium, Principem non posse fideicommissis derogare, de quo *Peregr. cons. 7. num. 23. lib. 3.*, passim apud omnes Europæ Principes videmus huiusmodi facultatem exerceri, exemplo Imperatoris, & iuris communis *in auth. res quæ C. communia delegatis*, & in corpore vndè sumitur, vt siuè ob publicum fauorem (vt aliqui minùs communiter putant,) siuè ob præsumptam fideicommittentis voluntatem, vel eiusdem legalem necessitatem (vt magis communis est opinio) pro descendentium dotibus constituendis, vel restituendis, bona fideicõmissaria distrahi possint, àc fideicommissa sperni, & si necessitas postulat in totum euerti.

Quod ad masculorum etiàm alimenta, vel redemptionem à captiuis, aliasque iustas necessitates ex rationis identitate DD. extendunt, vt pluries practicaui in Cõgregatione Baronum, præsertim in alimentis assignatis Io: Rainaldo Monaldensi, ex illo Monaldensium patrimonio, de quo adeò frequenter hoc eodem tit., igitùr videri non debet ista lex adeò exorbitans & irrationabilis, vt ignarum vulgus putat.

Stantibus enim fauoribus, & commo-
16 dis, quæ Magnatibus & Baronibus exindè resultant vt supra, idcircò à probabilitate alienum non videtur, vt isto casu subintelligenda veniat præsumpta fideicommittentis voluntas, quod scilicèt si resurgeret, & successorem videret subiectum illis miserijs, & incommodis, quæ superius considerata sunt, assensum distractioni alicuius partis bonorum verisimilitèr accommodaret, itaùt ista lex, aliud operari non videatur, nisi inducere præsumptionem alia probatione non indigentem dictæ verisimilis voluntatis, eo modo quo ius commune in dicta *authent. res quæ* illã præsumit in casu dotiũ vel similium vt suprà; Et eo modo quo laicalia Statuta in contractibus minorũ, mulierum, & similium sinè certa Solemnitate non initis, inducunt probatam præsumptionem simulationis doli, vel metus, Vndè indirectè eneruatur vis iuramenti, supèr quo Principi laico non datur potestas statuendi.

Præterea vltrà fauorem baronalis, & magnatitiæ dignitatis, qui publicus dici potest, tanquàm concernens personas primi ordinis, in quibus est præcipuum

Reipu-

Reipublicę ornamentum, accedit etiàm alter fauor publicus, libertatis, & facilitatis commercij mercatorum, & negotiantium, qui fauor, priuato commodo ex fideicommissorum vel inuestiturarum beneficio resultanti prçferendus videtur; Et quatenùs iste fauor, publicus etiàm dicendus esset, præponderans tamèn videtur præcedens, duplicitèr cōsideratus, in magnatitia scilicèt & baronali dignitate substinenda, & in publici commercij libertate conseruanda, in quo vtroque casu causatur commodum tractantium de damno certo vitando, incommodum verò & preiudicium, vt plurimum est tractantium de futuro incerto, & euentuali lucro, quod ex fideicommissi vel inuestiturę vocatione sperant, cum regula capienda sit à communitèr accidentibus, licèt aliquandò etiam iuri iam delato, & quæsito præiudicetur?

Hinc videmus, quod licèt formula inuestituræ feudorum Regni Neapolitani,
17 in vera, & stricta iuris censura dicenda sit ex pacto, & prouidentia, potiùs quàm hæreditaria, siuè ad summum hæreditariam qualitatem solùm importet in ordine ad personam primi acquirentis, ratio tamen commercij, ob illorum feudorum frequentiam, rationabilitèr induxit antiquos Regni sapientes, ad illam interpretandam hæreditariam, etiàm respectu vltimi morientis.

Et in Regno Siciliæ vltrà pharum, quamuis illi antiqui sapientes hanc eamdem inuestituræ formulam interpretati fuerint ex pacto, & prouidentia, atque, vt illi dicunt, in forma stricta, ex eadem tamèn ratione cōmercij, idem Regnum, ex gratijs à Rege obtinuit formam, vt dicunt largam, per quam ferè idem effectus resultat, àc in dicto alio Regno Siciliæ citrà.

Proùt formula feudorum Mantuæ, eiusque Ditionis, àc totius Montisferrati, est ex pacto & prouidentia, & tamen consuetudo, ex eadem ratione commercij illa reduxit adinstàr allodialium; quod etiàm videmus in bonis emphyteuticis Abbatiæ Farfen., ac ferè totius Lōbardiæ, Flaminiæ, & aliorum locorum, vt est deductum suprà *in Mantuana feudi hoc tit.*; ac etiam habemus in feudis Status Auenionen. & Comitatus Venaysini, quod de consuetudine redacta sunt adinstar allodialium, vt sint (proùt sunt) in commercio, *Ludouicus Bell. cons. 3. numer. 64. & cons. 4. numer. 1. & 81. Tondutus de præuent. cap. 14. nu. 5. & tom. 2. var. cap. 34. num. 12. Rota decis. 38. nu. 4. & 112. num. 9. par. 11. rec.*, & in qua ratione fundata etiàm sunt dicta decreta Ducalia Sabaudiæ de quibus *Catheran. decis. 165. cum sequen.*

Est benè verum, quod si aliqua exorbitantia vel irrationabilitas adest, illa esse videtur, non in ipsa lege, sed in nimium verbali eius intelligentia & praxi, quia intelligenda veniret de debitis ex aliquo rationabili motiuo necessitatis, vel saltem decoris & honestatis contractis, non autèm in meris dissipationibus & prodigalitatibus, in quibus huiusmodi personis credentes, non sunt à dolo, & fraude alieni, vt de hoc particularitèr habetur infrà in *Romana donationis de Andosillis*, in *Romana restitutionis pecuniarum de Caffarellis, & in Romana seu Perusina pro Monte Mellino, & in alijs hoc eod. tit.*

Indoctus malignantium liuor credidit, huiusmodi legem ex polyticis respectibus emanasse, vtità Baronum potentia Pontificibus infensa destrueretur, atque Pontificum coniuncti, castrorum & bonorum iurisdictionaliū facilius acquisitiones facere possent, sed verè est indocta malignitas, quia diligentèr perquirere volui, num Clementis VIII. Bullæ auctoris nepotes vel coniuncti qui plura castra, & bona acquisierunt, aliquid, dicto Pontifice viuente, in huius Bullæ executionem emerint, & non datur exemplum, nequè tunc Sedes Apostolica erat in statu, quod Barones timeret, vt in retroactis temporibus dabatur, & verè est insulsa consideratio, quia si per Bullæ praxim vna Baronum domus clauditur, altera efformatur & aperitur, ideoque omninò dicendum est, ex solo iustitiæ, & boni publici zelo, illum integerrimum àc doctissimum Pontificem ità statuisse; Verum punctus est in modo illam practicandi.

IN EADEM PRO EISDEM.

Subfeudatarius àn veniat sub appellatione Baronis vel Domicelli ad effectum Bullæ.

An simplex Baro seù feudatarius inferioris ordinis, non habens altum dominium, possit totum feudum vel castrum subinfeudare, itaùt dominij reliquias, & deuolutiones retineat.

Concesso feudo, vel alia re patri, & filijs, àn concessio censeatur illis facta ordine simultaneo vel successiuo.

SVMMARIVM.

1 *SVbfeuda concedenda sunt gratis non autem sub specie contractus correspectiui.*

2 *De pluribus speciebus subfeudi.*

3 *Bulla Baronum procedit etiam in subfeudatarijs & quibuscumque Domicellis.*

4 *Facta concessione feudi patri & filijs, àn isti veniant cum patre ordine simultaneo vel successiuo.*

5 *Patre & filijs insimul vendentibus, præsumitur filiorum interuentum esse pro solo consensu.*

DISC. LXXV.

Sopita cum particulari disputatione antecedenti quæstione, àn scilicèt Bulla Baronum locum habeat in debitis antè baroniam contractis, duę aliç ex parte dicti Marchionis Pallauicini excitatæ fuerũt difficultates, vna nẽpe quod dominium & possessio dicti castri non importaret baroniam, neque efficeret Baronẽ, de quo Bulla loquitur, quia illud non fuit liberè, & pleno iure Alexandro, & filijs per Ducem Parmæ cessum, sed solùm iure subfeudi cum pacto deuolutionis in casu lineæ finitæ vel alio casu; Et alteram, quod in omnem euentum, cum cessio castri & aliorum bonorum, facta esset, tàm Alexandro patri, quàm Sfortiæ, & Alphonso filijs, omnibus æquale ius quæsitum fuerat, ideoque ad summum creditoribus ius non competeret, nisi ad tertiam partem, quæ est portio Alexandri eorum debitoris.

Vtrumque tamèn motiuum facili negotio dixi omninò viribus carere; Quatenùs enim pertinet ad primũ, malè deducebantur termini subinfeudationis, quibus Dux ex contractu correspectiuo castrum allodiale cedens nunquàm vsus est, idèoque non conueniunt verba, ex quibus regulariter contractuum natura regulari solet, vt *dec. 110. p. 6. rec.* & passim, nequè conuenit subiecta materia,
1 tùm quia inter subfeudi requisita, illud est præcipuum, vt gratis & non sub aliqua correspectiui contractus specie, mediante pecunia concedatur, ex plenè deductis per *Altograd. cons. 5. vol. 2.* & suprà in *Senogallien. Castrorum hoc tit.*, ideòque conuenire non potest huic concessioni factæ per viam dationis in solutũ, & ex causa merè correspectiua.

Tum etiàm quia Baronibus & feudatarijs, dupliciter conceditur subinfeu-
2 dandi facultas, vno modo subinfeudando totum feudum, per quem modum tollitur penitùs de medio, itaùt subinfeudatus habere dicatur ab infeudante per organum & instrumentum subinfeudantis, adinstar ementis pro persona nominanda, vt suprà in *dicta Senogallien.*, & *in Mantuana bonorum* est dictum; Altero modo per quem feudatarius concedat aliquod membrum vel excadentiam, penès eum remanente substantia seù corpore feudi principalis, quod contingit, vel in feudatarijs primi ordinis, & dignitatis cum iure Principatus, milites & Barones sibi constituentibus, vel in Baronibus, & feudatarijs inferioribus, quædam feuda rustica seù excadentias, tanquam feudi membra concedi solita subinfeudantibus, vt in *dicta Mantuana & in alijs*; sed non reperitur iure cautum, vt Baro, seù feudatarius inferior (qualis in isto castro considératur Dux, quamuis insuo Ducatu sit Princeps,) pretio mediante, & per contractum correspectiuum possit sibi constituere subfeudatarium, cui totum castrum cum integro eius iure concedat, quia nemo sibi parem constituit.

Verum

Verùm omnem in hoc motiuo difficultatem remoueri dicebam, ex eo, quod Bulla se non restringit ad solos feudatarios, & Barones, sed loquitur etiàm de quibuscumque Domicellis, atque chirographum eiusdem Clementis quod in quodam liberculo cum dicta Bulla alijsq; chirographis impressum est, clarè loquitur de omnibus, & quibuscumque iurisdictionem habentibus; vndè cum debitor possideret castrum cum iurisdictione in vasallos, idcircò siuè illud haberet iure allodij, siuè feudi, siuè subfeudi, semper dicendus est, vel Baro, vel Domicellus, vel habens iurisdictionem, &
3 hoc sufficit, quià verba sunt ampla ad vnam solam speciem nôn restricta, quod in specie subfeudatariorum, vt comprehendantur sub Bulla præsertim ex dicto chirographo, habetur per Rotam *in Romana fideicommissi 8. Iunij 1654. coràm Verospio* in præcedenti allegata.

Veritas tñ in proposito videbatur, nõ intrare subfeudi terminos, quos cõfundi dicebam, dum castrum erat allodiale iure allodij per Ducem possessum, potiùs verò intrare videbãtur termini venditionis seù dationis insolutum cum pacto reuersiuo in certis casibus in partium conuentione expressis, quod dictorum contractuum naturæ non repugnat, ideoq; vel dicto pacto non obstante vendi poterat ad liberam venditionem, transferendo istud vinculum ad pretium loco rei subrogatum, iuxtà dispositionẽ eiusdem bullæ tollentis etiam pacta, *vt apud Caualer. dec. 612., & 618.*, vel id non impediebat venditionem castri, & aliorum bonorum pro solo iure debitoris, eiusque descendentium, & donec concessio ad formam conuentionis est duratura, saluo iure Ducis, quandò casus pacti fieret, eiusque conditio purificaretur, ideòque hoc motiuum aliud non operari insinuabam, nisi damnum, & præiudicium ipsiusmet illud deducentis, cum istud onus tanquàm pars pretij illud minuat, vndè si pro satisfaciendis creditoribus opus erat vendere solùm partem, ità vendendum erat totum, ideòque pariter istud motiuum fuit reiectum.

Prout neglectum, atque in nulla consideratione fuit habitum alterum motiuum, æqualis, àc simultaneæ acquisitio-
4 nis patri, & filijs. Quæstio enim tractata per feudistas, àn concesso feudo patri, & filijs, acquiratur eis ordine successiuo, vel simultaneo, & in qua inuicèm pugnare videntur *Isernia & Afflictus*, quorum vterque suos habet sequaces plenè de more congestos per *Rosenthal. cap. 9. membro 2. conclus. 66. num. 56. & 59. & in glosis litt. G. & H.*, originata *ex theor. gl. & Bart. in l. Gallus §. quidam rectè ff. de liber. & posth.*, de qua in materia fideicommissaria plenè *Fusar. de substit. q. 476. & 477. Rot. dec. 97. & 574. par. 4. recent., & 424. par. 9.* supèr distinctione, àn dispositio fiat ab ascendente, in quo viget ratio charitatis, vel ab extraneo, in quo vigeat ratio affectionis, & àn filij sint nati, & capaces propriæ affectionis, & meriti, vel nascituri, in quibus istæ rationes non cadunt.

Versatur in concessionibus gratuitis, ex mera liberalitate, & voluntate disponentis seù concedentis, non autem in casu nostro, in quo Dux Parmæ nullam liberalitatẽ cum istis de Palauicinis exercere voluit, sed solùm, loco iurium, quæ prætendebant habere supèr castris Lõbardiæ in suo Ducatu existentibus, per viam concordiæ, subrogauit in omnibus, & per omnia istud castrum, & alia bona, vndè cum ea, in quorum locum facta est subrogatio, eis deberentur ordine successiuo, priùs scilicèt Alexandro patri, deindè filijs, non simultaneè sed cum ordine primogenituræ, intrat vulgaris regula subrogatorum.

Quod euidentèr comprobari considerabam ex refutatione præuentiua, quã Alexander fecit Sfortiæ filio, quià tanquam ille, ad quem pro tempore eius vitæ totum spectare debebat, totum refutauit, ac totius fructus, emolumenta, & iurisdictionẽ sibi referuauit; Dicta etiam quæstio cadit in casu dubio, & vbi præsumptiones pro vna, vel altera sententia cadere possunt, non autèm vbi facti circumstantiæ, seù etiàm vrgentiores præsumptiones alitèr suadent, vt *egregiè Rosenthal. dicto cap. 9. concl. 66. num. 56. in fine*, ideòque dicendum est, æqualem concursum in transigendo per Ducem desideratum in patre, & filijs, fuisse pro cautela alterius partis, filiorum autem
5 respectu resolui in simplicem consensum pro eorum iure sperato ex fideicommisso, vt alijs allegatis benè in *Baren. Salviani*

uiani 10. *Iunij* 1652. *&* 24. *Martij* 1653. *coràm Bichio*, vbi firmatur, quod licèt pater, & filij æquè principalitèr vendere bona profiteantur, nō per hoc tamèn resultat filios probari condominos, sed eorum interuentum fuisse pro cautela emptoris, resoluendum in simplicem consensum, pro eo iure, quod in bonis paternis, pro maternis dotibus, vel ex maiorū dispositionibus habere possent, multò magis, dum ex facti circumstantijs resultat huius veritatis probatio clara, qua accedente recurrendum non est ad præsumptiones, vel ratiocinia *ad text. in l. ille, aut ille ff. de leg. 3. cum concord. decis. 44. num. 14. par. 11. rec.*, vbi probatur istam regulam cuicumque materiæ adaptari.

IN EADEM PRO EISDEM.

Refutatio feudi, vel alterius rei alienari prohibitæ in proximè successurum, quotiès non est pura, sed pactionata, àn vitietur in totum, vel potiùs ipsa pacta vitientur.

Reseruatio fructuum, emolumentorum, ac iurisdictionis in feudo, vel castro refutato, àn importet ius in re, Et àn reseruatarius dici possit Baro, & Domicellus, vel aliàs cadens sub Bulla Baronum; Et quandò huiusmodi refutationes ità pactionatæ dicantur in fraudem.

Successores in feudo pacti, & prouidentiæ, vel in fideicōmisso iure proprio, tenentur ad expensas factas per prædecessorem, pro feudi, vel bonorum recuperatione, seu defensione, & successiuè obligati remanent creditoribus eius, qui expensas fecit.

SVMMARIVM.

1 *De refutatione feudi in proximè successurum pactionata, àn vitietur in totum, vel solùm ipsa pactio vitietur.*

2 *An reseruatio fructuum, vel eorum commoditatis faciat refutationem pactionatam.*

3 *Quandò actus dicatur fraudolentus, itaùt pactiones aliàs licitæ vitient refutationem.*

4 *Explicatur quid sit commoditas, quæ reseruatur, vel alienatur super feudo.*

5 *Castra allodialia non subiacent prohibitioni alienationis resultanti à iure feudorum, sed in Statu Ecclesiastico habent prohibitionem Constitutionum Apostolicarum.*

6 *Vbi refutatio habet assensum, itaùt de iure sit valida, adhùc ex coniecturis fraudis, & simultatis remanet inualida.*

7 *Quæ species iurisdictionis sufficiat, vt intret Bulla.*

8 *Successores in fideicommisso tenentur reficere grauato expensas pro defensione fideicommissi.*

9 *Idem in feudis.*

10 *Quomodò probetur versio pecuniæ in expensas.*

11 *An in illo, qui communi opinione reputabatur Baro, & se pro tali gerebat intret Bulla ex ratione* l. Barbarius.

12 *De contrahente cum hærede putatiuo.*

13 *De Bulla Vrbani VIII. archiuiationis, per quam consulitur fideicommissis aduersus Bullam Baronum.*

DISC. LXXVI.

DEMVM omnibus supradictis obiectis, ac difficultatibus superatis, conuolatum est ad aliud motiuū, quod priùs deductum, plurium annorum spatio in multis disputationibus reiectum, demum admissum fuit, vndè propterea habito per creditores recursu ad signaturā gratiæ, commissa fuit causa appellatio-

nis in Camera, vbi pendet, Quod scilicèt Marchio Alexander nunquàm fuerit dominus, ac possessor dicti castri Sancti Angeli in statu immediato existentis, quoniam antequàm illud per Ducem Parmæ sibi traderetur, præuentiuè tanquàm ius acquirendum renunciauerat Sfortiæ filio primogenito immediatè successuro; Nil obstante, quod sibi iurisdictionem, fructus, & emolumenta reseruasset, quià reseruatio non est de vsufructu considerato tanquàm de iure in feudo, seù castro, sed de fructibus, & emolumentis tanquàm commoditas nudi facti non tangens feudi, seù castri substantiam, & quæ dicitur omninò diuersa à dominio feudi, seù castri tanquàm ius allodiale, cuius est capax etiam, qui feudorum sit incapax ex suprà deductis *in Tiburtina Castrorum, & in Romana, seù Status Ecclesiastici infeudationum hoc eod. tit.*

Assumpsimus proindè hinc indè scribentes disputandam quæstionē per feudistas adeò agitatam, pactionatæ refutationis in proximè successurum factæ, quæ de iure feudorum regulariter permissa est absquè Domini assensu, quoties est pura, & simplex, quià non est alienatio, sed præuentiua successio; An scilicèt vbi est pactionata, cum reseruatione vsusfructus, seù fructum, & emolumentorum, corruat in totum, vel ipsa

1 pacta, & reseruationes vitientur, ipsa refutatione firma remanente, atque difficultatem, præsertim apud Regnicolas faciunt verba *Iserniæ in cap. 1. §. & si libellum nu. 4. & 5. de alien. feud. pater.*, vbi dicere videtur, *quod refutatio valet, cætera pacta non*, de qua quæstione agunt *Loffred. cons. 3. Bolognett. cons. 7. Camill. de Medicis cons. 49. Bammaçar. in repet. cap. beneficium nu. 26. Si de feud. defuncti fuer. controu. Apont. cons. 12. vol. 1., & cons. 116. num. 10. vol. 2., & de potestate Proreg. tit. de refut. feud. §. 1. & 2. Fab. de Ann. cons. 41. & 46., Ann. sen. alleg. 97. Merlin. lib. 2. contr. 57. Reuerter., & Add. dec. 550. Rouit. pragm. 4. num. 9. & seqq. de feud. Giurb. de success. feud. §. 1. gl. 12. nu. 10. & 44. Galeott. lib. 2. controu. 6., Marcian. iun. disput. 80.* qui alios referunt.

Ex quibus constat, tres esse opiniones, vnam quæ *Bolognetto* tribuitur, pro vtriusque actus validitate, quià pro actu substinendo, reseruatio vsusfructus resoluitur in simplicem reseruationem fructuum, seù commoditatis, prout facti est, non autèm prout iuris, sed hæc opinio paucos habet sequaces, eamque neque in puncto iuris communis substineri, habetur apud *Merlin. dec. 843.* 2 Alteram, vt iuxtà verba *Iserniæ*, pacta, & reseruationes, tanquàm respicientia accidentalia, non vitient, sed vitientur; Magis tamèn communis, ac recepta feudistarum opinio est tertia, vt totus actus, proptèr indiuiduum voluntatis, vitietur, vt constat ex *Aponte, Rouit. Giurb.*, & alijs allegatis; Qua communi opinione attenta, dicebam pro creditoribus (habendo actum refutationis pro infecto), Marchionem possedisse castrum iure dominij, proindequè effectum esse indubitatè Baronem.

Et quàmuis fortitèr responderetur

2 quæstionem cadere, vbi agitur de reseruatione vsusfructus tanquàm iuris importantis feudi seruitutem, secùs autèm, vbi de reseruatione fructuum, tanquàm commoditatis nudi facti, non tangentis feudi substantiam ex *Fab. de Ann. cons. 46. Galeot. dicta controu. 6. lib. 2. Merlin. dicta controu. 57. lib. 2.*, Replicabam tamèn, ètiàm reseruationem fructuum in toto, vel in parte, continere improbā pactionem, neruosè probari per *Apont. dicto cons. 12., ex Camerario*, & alijs quos allegat.

Sed quidquid sit de ista opinione, quàm ità simplicitèr sumptam credebā minùs tutam, quià verè talis reseruatio non inducit seruitutem, vel ius in feudo, neque eius substantiam tangit, attamen dictam responsionem dicebam, tunc demum admittendam esse, quando nulla fraudandi, vel simulandi causa præcedēte, refutans sincerè, vt sibi de alimentis prouideat, aliquam fructuum, vel redditus pecuniarij reseruationem faciat, secùs vbi præcedente causa euidenti fraudandi creditores, reseruatio non est de aliquo redditu, vel fructuum parte simplicitèr, sed est de omnibus illis iuribus, quæ possidenti feudum etiam sine refutatione competebant, & competere poterant, itaùt in substantia eius status non immutetur, atquè in effectu idem sit esse

3 factam, vel non factam refutationem, tunc

3 tùnc enim dicitur actus merè verbalis, alium non habens effectum, nisi illum fraudandi tertium, vt in specie quandò plura sunt onera, pluresque reseruationes, idem *Galeot. dicta controu. 6. nu. 12. & 20.* admittit esse veram opinionem *Aponte dicto consil. 12.*, Et benè comprobat *Marcian. dicta disput. 80. num. 19. & seq.*

Et in his terminis versabamur, quià Marchio Alexander, non solùm sibi reseruauit in vita omnes fructus, & emolumenta, sed etiàm iurisdictionem baronalem in dominio, & exercitio, cum prohibitione Sfortiæ refutatario, nè in illa posset quomodolibèt se ingerere; Et quod magis est, sibi reseruauit titulos castro adiunctos, cum facultate nouos titulos adijciendi, & cum prohibitione eidem Sfortiæ, nè dictum castrum alteri cedere, vel quouis modo de eo disponere posset, ipso non consentiente, quam prohibitionē in specie ponderat *Apont. dicto consil. 12.*; & cum reseruatione iurium Alphonsi secundogeniti; Vndè in contradictorijs petebam à scribentibus in contrarium, vt ostenderent, quænam esset differentia intèr dictum Marchionem Alexandrum non refutantem, & eumdem refutantem, cum omnia pariformitèr haberet, nec quidèm minimū amittendo, quià siuè refutasset, siuè nō, liberum, àc absolutum dominium in vita, vel in morte non habebat, stante fideicommissi grauamine.

Implicare siquidèm videtur, dicta iura reseruata importare simplicem commoditatem perceptionis fructuum, quià dicta commoditas, prout nudi facti est, eatenùs à legali prohibitione exempta 4 reputatur, quatenùs censeatur quid omninò separatum ab ipso corpore, & substantia feudi, quia fructus singulatur percipi per feudatarium cedentem, & postquàm ab ipso singulis annis, vel tēporibus sunt percepti, & separati, feudatarij nomine, cessionarius eos, tanquàm rem allodialem à feudo separatam percipit, vt in specie probant ijdem in oppositum allegari soliti *Galeott. dicta controu. 6. num. 14., & 15. Merlin. controu. 57. num. 14.* & generalitèr *Rosenthal. cap. 9. concl. 9. num. 1. & concl. 10. num. 5. Amichangel. quæst. feudal. 18. nu. 10. & seqq.*, & in terminis emphyteuticis in idem tendentibus latè *Rota in Romana Saluiani 17. Aprilis 1643., & 9. decembris 1644. Cerro*, quarum prima est *dec. 167. par. 9. rec.*, ac in alijs, & habetur *in Albanen. pensionis sub tit. de pension.*, *& in Tusculana sub tit. de emphyteusi*, ac *alijs*.

Igitùr id adaptari nō potest reseruationi plenæ, & omnimodæ iurisdictionis, necnon retentioni titulorum, cum facultate nouos adijciendi, ac prohibitione alienationis, quia hæc omnia respiciunt ipsam rem, eiusque substantiam, maximè accedente causa simulandi, vel fraudandi, ex qua iuncta cum his omnibus, liquere videbatur, actum refutationis fuisse merè verbalem, & continere protestationem non acquirendi, dè directo contrariam facto.

Motiuabant aliqui ex Dominis Congregationis, inani laborè hanc altam disputationem assumptam esse ex defectu applicationis ad factum; dum quæstio cadit in feudis alienationis prohibitionem habentibus ex *cap. Imperialem de prohibita feud. alien. per Feder.*, huic 5 castro allodiali non adaptabilem; Sed facilis fuit responsio, quod licèt huiusmodi castra allodialia non habeant prohibitionem inductam in *dicto cap. Imperialem*, habent tamèn aliàm non minùs amplam, resultantem à *Constitutionibus Apostolicis Sixti V., Clem. VIII., Pauli V., & Vrbani VIII.*, à qua eatenùs actus remanet exemptus, quatenùs, adinstàr feudorum, agatur de licita, & valida refutatione in proximè successurum, quæ verè non est alienatio, sed præuentiua successio, sub alienationis prohibitione non cadens, vt ponderatur etiam *in Ciuitatis Castelli iurisdictionis, & in Camerinen. iurisdictionis, & in Romana pecuniaria pro Guelpho hoc eod. tit.*, in quibus agitur dè bonis iurisdictionalibus non feudalibus.

Solidius motiuabatur, quod admissa etiàm paritate terminorum, adhùc tamèn quæstio cadit, vbi deficit Principis assensus, vel licentia, quæ in præsenti supponebatur amplissima, vndè frustatoria erat disputatio, & in hoc motiuo pro maiori parte, quantum audiui, fundata fuit resolutio, sed hoc licentiæ præsuppositum in facto pro parte creditorum negabatur, quià constabat quidem

Vrbanum VIII. mediante chirographo amplissimè approbasse conuentionem intèr Ducem Parmæ, cui chirographum est directum, & dictos de Pallauicinis, concedendo eidem Duci licentiam alienandi dictum castrum, & alia bona, & approbando omnia pacta facta, & facienda, sed nullibi constabat Papam approbasse cōtractum intèr Alexandrum, & filios.

Et vlterius, vbi etiàm licentia substulisset obstaculum prohibitionis ex iure, vel apostolicis constitutionibus resultans, ad effectum euitandi nullitatem actus, vel poenas ex dicta prohibitione orientes, non tamèn sanabat vitiū simulationis, & fraudis, eò quia actus in substantia, & quoad effectum remanet merè verbalis, & palliatus, atque ad hoc propositum dicebam ponderandas esse dictas feudistarum doctrinas, firmantes, ex sola reseruatione fructuum, vel commoditatis, prout facti est, alioquin de iure licita, adhùc, vbi alia concurrunt ostendentia nudam verbalitatem, resultare inualiditatem, non tanquàm ex prohibitione alienationis, sed tanquàm ex simulatione actus.

Adducebatur in contrarium auctoritas *Merlin. d. controu.* 57. ad probandū in specie, reseruationem etiàm iurisdictionis non reddere refutationē pactionatam, sed replicabam in hac facti specie, dictas reseruationes non esse singularitèr, sed vnitim considerandas, quià non solùm concurrebat reseruatio fructuum, & iurisdictionis, sed etiam illa titulorum impositorum, & imponendorum, necnon prohibitio alienationis, & alia de quibus suprà; Et vlterius *Merlinus*, id solùm asserit discursiuè, & incidentèr, quià præcipuum illius resolutionis fundamentum consistit in hypotheca dotali, vt constat *controu.* 60., ac etiàm quià in casu *Merlini* refutatio non erat pactionata cum conditione suspensiua, & impeditiua in refutatario iurisdictionis, & fructuum perceptionis, erat enim pura, & libera ex tunc plenum effectum sortitura, sed solùm continebat quandam conditionem euentualem resolutiuam, qua pendente refutatio dicebatur pura, & cum effectu, etiàm quoàd iurisdictionem, & fructus, vt *dicta contru.* 57. *num.* 11. *cum seqq.*, qui termini sunt longè dispares.

Atquè vt in præcedenti discursu dictū
7 est, Bulla non postulat de necessitate veram qualitatem baronalem, sed contētatur illa simplicis domicelli, vel aliàs habentis iurisdictionem, itaùt sufficiat esse talem, qui non habeat simplex iurisdictionis exercitium precariò, & iure alieno, vt sunt gubernatores, affictuarij, agentes, administratores, & similes, sed illam habeat iure proprio, itaùt Baronis, & Domicelli figuram faciat, qualem absquè dubio faciebat Marchio Alexander, nulla penitùs considerata differentia intèr ipsum, & alios castrorum possessores, ac iurisdictionem in vasallos habentes, & ex qua resultat ratio potentiæ per Bullam principalitèr considerata, & hæc mihi videbatur ipsa genuina veritas, probabilitèr in appellationis prosecutione agnoscenda, vt iàm agnouisse visa est Signatura gratiæ, quandò de committenda causa appellationis ab hac resolutione actum fuit, eam committendo in Camera.

Prætereà post dictas disputationes habitas, & causam commissam, aliud in mentem superuenit motiuum non spernendum respectu creditorum, qui antè dictam concordiam, & respectiuè refutationem contraxerunt, quod scilicèt huiusmodi debita per Marchionem Alexandrum contracta essent, pro se subsistendo in Vrbe, & Curia Romana, ad effectum insistendi apud Summum Pontificem Dominum directum pro iustitiæ complemento aduersùs Ducem feudatarium, qui (vt ipse prætendebat), indebitè, & de facto supradicta castra Lombardiæ occupauerat, & per quorum occupationem, àc immensos sumptus ab initio passos, pro huiusmodi causa Alexander in aliquem indigentiæ statum fortè redactus erat, itaùt non potuisset aliàs quàm creditorum ope, Vrbis incolatum continuare, atquè assistere apud Pontificem Vrbanum, cuius auctoritate, & Cardinalis Barberini nepotis opera, charitate, & dexteritate, post plurium annorum tractatum, deuentum est ad dictam concordiam, qua mediante ad cōmodum fideicōmissi obtenta fuerunt, castrum & bona, de quibus agitur.

Vndè sequitur, fideicommissi successores, quamuis ex propria persona venientes,

tes, teneri ad huiusmodi æris alieni solutionem, tanquàm contracti pro expen-
8 sis in defensionem seù recuperationem fideicommissi factis, pro quibus eiusdem fideicommissi bona remanent affecta, & distrahi possunt *Peregr. de fideic. art. 50. num. 8 & 11. Seraph. dec. 925. num. 3. Gregor. dec. 197. num. 4. & seqq. Duran. dec. 53. num. 8. add. ad Buratt. dec. 401. num. 17. Molina de primogen. lib. 1. cap. 27. num. 11. Garzia de expens. c. 16. nu. 36. Giurb. dec. 108. num. 10. & 24. Salgad. in labyrint. par. 3. cap. 9. num. 19. Romana fideicommissi seù Saluiani 23. Iunij 1653. Albergato, Romana expensarum 15. decembris 1653. Bichio, & in alijs* frequentèr, quià est propositio vera, quotiès agitur de expensis concernentibus substantiam recuperationis, vel defensionis bonorum pro omnibus vocatis, vt hic, secùs si esset intèr plures vocatos quoàd pertinentiam seù prelationem intèr se, *vt habetur in dicta Romana fideicommissi, seù saluiani sub tit. de fideicommissis.*

Quod etiàm habemus in feudis, pro
9 quibus defendendis, seù recuperandis, & conseruandis, successores quamuis ex pacto, & prouidentia, & sic iure proprio venientes, tenentur: Quinimò (quod magis est) etiàm Dominus directus, in casu non culposæ deuolutionis ad huiusmodi expensas tanquàm speciem melioramentorum feudatarij hæredibus tenetur, quoties sunt in aliqua notabili quantitate, vt per *Soccin. iun. cons. 68. num. 143. 148. & 151. lib. 3. Ruin. cons. 100. lib. 4. Bellon. cons. 10. num. 2. Rosenthal. cap. 10. conclus. 43. num. 75. & alios congestos per Giurbam, & Salgad., vbi suprà*, & est deductum *in Romana annuæ prestationis seù minutorum Plubini hoc tit.*, ac etiàm in terminis emphyteoticis deductū habetur in *Theatina renouationis sub tit. de emphyt.*

Neque premissis obstare credebatur
10 defectum probatæ identitatis, quod scilicèt non constaret huiusmodi debita in istam causam versa esse, quoniam dictæ versionis iustificatio non postulat exactam & concludentem probationem, sed adminiculatiua & præsumptiua contentatur, vt in similibus terminis creditorum mutuantium ad refectionem, cōseruationem, meliorationem vel emptionem, habetur per *Franch. dec. 97. num. 5. ibiquè addit. Surd. dec. 15. num. 14. & 55. n. 6. Sanfelit. dec. 112. Seraph. decis. 1093. num. 3. Merlin. de pignor. lib. 3. tit. 1. quæst. 5. num. 71. Amat. var. resol. 3. num. 59. alter Merlin. contr. 26. num. 9. lib. 1.*, per quos in specie ponderantur, temporis correspectiuitas, & impendentis qualitas; si enim non constat ipsum de eo tempore aliàs habuisse pecunias, ex quibus illud opus facere potuit, neq. constat in quos alios vsus acceptam pecuniam erogauerit, præsumptio est cum pecunia mutuata id sequutum esse, quod benè adaptatur terminis nostris; Siquidèm Marchio Alexander priuatus erat vsquè ab anno 1585. fructibus & redditibus dictorum castrorum, in quibus maior huius domus neruus consistebat, alia verò bona, in controuersia habita cū Magno Principe per annos 40. antequàm Papæ auctoritatem imploraret, penè consumpsit, dùm constat à primis Europæ Iurisconsultis consilia perijsse, aliasque magnas fecisse diligentias, non nisi cum ingenti sumptu cum tali aduersario practicabiles, vltrà propriam cum numerosa familia substentationem, itaùt ei impossibile fuisset tamdiù in Curia Romana apud Pontificem iuxtà sui gradus qualitatem assistere, & sinè hac assistentia vtiq. dicta concordia sequuta non esset; neque dicta bona obtenta, vndè iustissimè præfati creditores dici possunt mutuantes ad bona acquirenda, seù recuperanda.

Respectu verò illorum, qui post concordiam, & castri adeptam possessionem
11 eidem Alexandro crediderunt, clarius Bullæ beneficio iuuari deberi videbatur, nàm aliàs publica eiusdem Bullę fide decepti remanerent; Indubitatum enim est dictum Marchionem possidentem castrum præfatum, cum libera & independenti iurisdictione in vasallos, & cū titulorum retentione, omniumque fructuum & redditū perceptione, nec nō cum Marchionis Sfortiæ primogeniti positiua prohibitione, nè in dicti castri iurisdictione, vel aliàs quomodocumqụe se ingereret, facere in Vrbe figuram Baronis Romani, ac possessoris castrorum cum iurisdictione in vasallos, eodem modo quo alij Barones, & Domicelli faciebant, absque aliqua differentia; Vndè mercatores, & cæteri scientes dispositionem

tionem Bullæ, sub istius clypeo & fide liberè crediderunt, aliàs non contracturi, ideòque sequeretur ex dictæ Bullæ ac Pontificis publica fide, ità per collusiuas & clandestinas conuentiones cum filijs remanere deceptos.

Ac propterea ponderabam rectè intrare terminos textus in *l. Barbarius ff. de off. Prætoris* de Officiali putatiuo, cuius gesta substinentur, nè fides publica pereat; quamuis in effectu non esset talis, atquè conuenire quoque terminos hæredis putatiui, cum quo contrahentes supèr re hæreditaria & bona fide ex
12 eadem ratione tuti redduntur, etiàm in præiudicium veri hæredis *ad text. in l. fin. ff. de transact. l. fugitiuus & l. cum quis ff. de sol. cum concord. per Giurb. dec. 79. n. 20. Marescot. lib. 2. var. cap. 17. dec. 122. num. 9. par. 7. recen. Salgad. in Labyrint. parte 2. cap. 9. num. 48. & seqq.*, vbi concordantes.

Et licèt hoc suas habeat difficultates ex latè deductis per eumdem *Salgad. num. 99. & seqq.*, attamèn dubitatio intrat, quotiès agitur in præiudicium hæredis absentis, vel iustam ignorantiam habentis, omninò tamèn vera & recipienda videtur conclusio in præiudiciū eius, qui sciebat se esse verum hæredem, & tamèn passus est alterum pro hærede publicè se gerere & cōtrahere, nàm aliàs publica fides & commercij libertas nimium paterentur præiudicium.

Quod in proposito probare clarè vi-
13 detur *constitutio 117. Vrbani VIII.* edita supèr archiuiatione; Volens enim Pontifex successoribus in fideicommissis, & primogenituris aduersùs huius Bullæ dispositionem consulere, illud prudens & iustum adhibuit remedium, per quod publica fides decepta non remaneret, mandando scilicèt fideicommissorum, primogeniturarum, inuestiturarum, aliarumque huiusmodi dispositionum sumptum authenticum in publico Archiuio registrari, ac neque registro contentus, voluit in tabella publicè omnibus exposita describi & adnotari, & nihilominùs, etiam post huiusmodi gesta, Bullam Baronum suffragari contrahentibus infrà sex menses subsequentes, quorum lapsum expectari voluit, vt ita ad omnium notitiam deueniat, vndè creditores posteà cum Baronibus contrahentes eorum culpæ & socordiæ totum adscribere debent, quià scientes huiusmodi nou remedij traditionem, nimià facilitate poterant antequàm contraherent, dicti Archiuij tabellam publicè expositam videre.

Igitùr si Papa tot adhiberi voluit cautelas & diligentias, nè aliàs contrahentes sub dictæ Bullæ clypeo & publica fide decepti remanerent, vanum prorsùs videtur, ità Pontificias constitutiones, ac fidem publicam, cum actibus collusiuis, & merè verbalibus elidi potuisse, quæ ratio etiàm conuenire potest illis, qui antè concordiam crediderunt, quià in dictæ Bullæ fide cōfisi, quasi per nouū creditum, debitorem viuentem iam effectum Baronem vrgere non curarunt, sed dilationes beneuolas concesserunt, ex eo pietatis motiuo, quod ergà illum Dominum, ex dictis iàm sequutis in Vrbe vigebat.

Ad quod confert decisio *in Romana fideicommissi 8. Iunij 1654. §. finali coràm Verospio*, vbi ad excludendam Bullam pro debitis contractis post cessatam baroniam, ponderatur, debitorem non contraxisse ampliùs sub nomine Baronis vel Domicelli, sed sub priuato nomine nobilis, vel Patritij Romani, quasi quod ità se declarauerit, & contrahentibus insinuauerit se non esse ampliùs talem, qualis erat; Vndè per argumentum à contrario, vbi quis retento titulo, sub eius nomine, & figura contrahit, & de facto castra, & bona iurisdictionalia cum actuali iurisdictione dominica seù baronali in vasallos possidet, excusandi sunt creditores, qui cum eo contraxerunt, ideòq. Bullæ beneficio iuuandi, cum populus moueatur ex ijs, quæ de facto videt, nec teneatur scire istas iuridicas subtilitates, quæ neque multis iuristis innotescunt.

RO-

ROMANA
RESTITVTIONIS PECVNIARVM
PRO
DVCE CAFFARELLO ET FILIIS
CVM
CREDITORIBVS MONALDENSIVM

Casus decisus per Congregationem Baronum pro creditoribus.

De facultatibus Congregationis Baronum, àn ad ipsam spectet cognoscere & iudicare de veritate & subsistentia crediti, & ad quem spectet cognoscere de anterioritate & potioritate creditorum concurrrentium.

An Congregatio possit revocare vel circumscribere sententias vel decreta iudicis ordinarij; Qua occasione generalitèr habetur; An & quando executor possit cognoscere de iustitia, & validitate sententiæ exequendæ.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Ad Congregationem Baronum pertinet vide e de anterioritate & potioritate creditorum concurrentium.*
3 *Non autem de substantia, & veritate crediti, cum hoc spectet ad Iudicem ordinarium, nisi ad effectum denegandi exequutionem.*
4 *Congregatio non est Iudex sed exequutor deputatus ad removenda impedimenta fideicommissorum.*
5 *Executor quando & ad quem effectum videre possit de iustitia & validitate sententiæ, vel mandati exequendi.*

DISC. LXXVII.

1 Præsupposito, sine veri præiudicio, quod per Nicolaum Monaldensem in contractu donationis de anno 1566., ordinatum esset perpetuum descensiuum fideicommissum masculinum exclusis fœminis, quibus solùm dotè Scut. 3000. auri præstari voluit, illoque deuento in Alexandrum, & Paulum donatoris ex Ioanne Rainaldo filio nepotes pro communi possidentes castra Montis Caluelli, Attigliani, Aluiani, & Podij, ac pleraque alia bona stabilia.

Obijt de anno 1622. Alexander ab intestato, superstitibus, Nicolao ex prima vxore, & Angelica infante ex secunda susceptis, Nicolaus autem in vltimo cum quo decessit testamento de mense octobris 1632., hæredem scripsit Paulum patruum, Angelicæ verò sorori mandauit præstari pro dote scut. 30.m. pro omni, & toto eo, quod in bonis paternis prætendere posset. Cumque magna moles æris alieni per præfatos Alexandrum, Paulum, & Nicolaum iuniorem contracta esset, idcircò vrgentibus creditoribus, Congregatio Baronum, ad formam Bullæ 41. Clementis VIII., quæ *Bulla Baronum* dicitur, de anno 1639. dicta castra sequestrauit, & de anno 1644. vendidit Marchioni Raimundo pro pretio scutorum circiter 366.m., quos ac fructus dicto medio tempore perceptos distribuit creditoribus cum solita cautione de restituendo prioribus & potioribus in forma, pro qua venditione facienda accessit etiam speciale chirographum Vrbani VIII. disponens, castra ad emptorem transire debere libera, & exempta ab omni vinculo, illud transferendo in pretium, creditoresque ex causa censuum vel alterius contractus fructiferi, sequuto deposito pretij per emptorem penès montem pietatis, teneri recipere sortes, àc aliàs census haberi pro rescissis & resolutis, itaùt exindè amplius fructus non currerent.

Intèr creditores autèm, quibus dictum pretium cum iam dicta cautione solutum est, fuerunt Angelica nupta vsque ab anno 1637. Duci Caffarello, idemq. Dux respectiuè quibus seù dictę Angelicę filijs soluta fuerunt scuta 43. m. circiter nempè 30. m. pro sorte principali, & 13. m. pro fructibus dotalibus iuxtà taxam statutariam decursis à die matrimonij in executionem mandati pro eadē summa per A. C. relaxati.

His sequutis ijdem ad se liberandum à molestijs per creditores Nicolai iunioris commihatis, adierunt A. C., & citato procuratore deputato ab vniuer-

uersitate creditorum, obtinuerunt sententiam diffinitiuam, declarantem dictam dotem scut. 30. m. esse congruam, atquè vnà cum fructibus debitam esse in vim *auth. res quæ* ex bonis fideicõmissi dicti Nicolai senioris, proindeque eos vtpotè anteriores & potiores creditoribus prædictorum Nicolai iunioris, & Alexandri, ab istis molestari non posse, quibus subsequutis, post plures annos aliqui eiusdem Nicolai creditores aliàs satisfacti, sed pecunijs eis solutis ab alijs anterioribus spoliati, in Congregatione baronum pulsarunt præfatos de Caffarellis tanquàm posteriores ad restitutionem, Vndè plurium articulorum disputatio assumpta fuit *vt in sequẽtibus*, quorum primus fuit, àn stante dicta sententia lata per iudicem ordinarium, tam supèr congruitate dotis, quàm supèr anterioritate, & potioritate, posset Congregatio manus apponere, dictaque sententia reiecta, ex capite prætensæ nullitatis vel iniustitiæ, resultantis à dotis excessu, dictos reos conuentos ad pecuniarum restitutionem cogere.

Pro Caffarellis scribens, ad veritatem etiam reflectendo, dicebam in congressibus, quod aut agimus de puncto anterioritatis, & potioritatis, aut de altero congruitatis dotis ex fideicommisso ad formam *auth. res quæ* detrahendæ. Quoad primum, me non leuem difficultatem sentire motiuabam; quia *bulla baronum*
2 S. 5. ipsi congregationi iniungit solutionem pretij ex castrorum & bonorum vẽditione redigẽdi creditoribus iuxtà eorum anterioritatem & potioritatem, idcircò ad ipsam pertinet cognoscere, quis nam sit anterior vel potior, itaut A. C. in hac parte manus immiserit in messem alienam, præsertim quia Caffarelli pecunias receperunt per manus Congregationis, cui promiserãt ad omne ipsius mandatum illas restituere anterioribus, & potioribus, ideòque alium adire non poterant, qui huiusmodi anterioritatem vel potioritatem declararet, ità & talitèr, quod ipsi Congregationi, quam in earum auctricem agnoscebant, manus ligarent, ac potestatis, & iurisdictionis quæstionem refricarent ex dispositione vel ratione *textus in l. si quis conductionis C. locat.*, quem habere locum in omni materia omnique persona aliquid ab alio habente cum obligatione sibi restituendi, vel eius mandatis parendi firmãt *Mantica dec. 277. nu. 5. & 6. Caualer. dec. 171. num. 2.* & cæteri plena manu cumulati per *adden. ad decis. 420. par. 4. recent. tom. 2. num. 50. & seqq.*

Verum nil interesse dicebam, quod dicta sententia in hac parte negligenda esset, quoties in anterioritate vel potioritate bonum ius foueretur, proùt supèr hoc puncto principalis disputatio assũpta fuit, sed quia in prima disputatione aliquæ periculosæ propositiones tàm ex ore Aduocatorum creditorum, quàm ipsorum. Iudicum prodierunt supèr intelligẽtia dictæ bullæ baronum, & quale ius per istam creditoribus fideicommissariorum quæratur, idcircò latiori calamo, quàm consuetus meus stylus exigat, duos edidi discursus proximè sequentes, vnum supèr anterioritate seù potioritate dotis pro sorte principali, alterum supèr eadem pro fructibus, cum præsupposito tamen quod omnia bona, de quorum pretio agebatur, subiecta essent dicto antiquo auito fideicommisso, itaut ageretur de dote debita ex bonis fideicommissarijs ad formam *auth. res quæ C. commun. delegat.*; licèt hoc præsuppositum ex melioribus notitijs in causæ progressu habitis in facto cessaret, *vt infrà tertio ab hoc sequenti discursu habetur*.

Quouerò ad alium punctum concernentem crediti veritatem seù substantiam, quià creditores prætendebant dotem prædictam in tanta summa non deberi, dicendo quod aut illa prætendebatur in vim legati de hac summa facti per Nicolaum fratrem, & hoc nullius erat operationis in præiudicium creditorum eiusdem ex causa onerosa, excludentium absque dubio legatarios, quorum ius non nisi post testatoris mortẽ oritur; Aut illa prætendebatur in vim *dicta auth. res quæ*, ex bonis auiti fideicõmissi, & cum hæc sit dos subsidiaria ad præcisam congruitatis necessitatem restringenda, deberi non poterat in tanta summa, cum testator illam solùm constituerit in scutis 3. m. auri, atque consuetudo tàm Ciuitatis quàm familiæ longè minorem esse debere ostenderet.

Supèr hoc proindè puncto, dicebam
3 constantèr obstare dictam sententiam iudicis ordinarij, firmantem statum siue pri-

primum mandatum pro eadem summa relaxatum, & super quibus Congregatio manus apponere non poterat, sed creditoribus prætendentibus eiusdem sententiæ vel mandati iniustitiam seu nullitatem, remanere aditum appellādi ad Rotam vel alios iudices superiores, & ab eis infirmationem obtinendi.

Congregatio enim deputata non est
4 per bullam ad cognoscendas & decidendas causas creditorum, nequè ad relaxāda mandata, seù credita canonizanda, sed est solùm deputata executrix mandatorum, quæ per iudices ordinarios aduersus debitores vel eorum hæredes relaxata sunt, vt scilicèt illa summariè, & sine causæ cognitione exequi valeat super castris, & bonis à Barone debitore possessis, non obstantibus viuculis impeditiuis fideicommissorum, vel inuestiturarum, quibus iure Principis derogat, & in qua derogatione àc impedimentorum remotione propriè eius munus versatur, itaùt non iudicis, sed supremi executoris potiùs partes gerat, vt litteraliter disponitur in *bulla* §. 3. *in principio*, & *habetur in Romana locorum montium hoc tit.*

Executor autèm, aut est solum de facto, vt sunt barifelli, & similes, & ad ip-
5 sum non pertinet inquirere de iustitia vel iniustitia sententiæ vel decreti exequendi, sed eius munus est solùm in exequendo; Aut est executor iuris, quia nempè sit magistratus, vel Tribunal, cui iudicis nomen, & partes etiàm conueniant, & præsertim si sit de supremis, & tunc executor cognoscere potest de exceptionibus concernentibus ipsam executionem *gl. in cap. pastoralis* §. *quia vero* verbo, & *si sciat de off. Iud. deleg. Menoch. de arbitr. quæst. 38. num. 2. cum seqq. Cancer. lib. 2. var. cap. 2. de Iurisd. n. 267. Rot. decis. 197. nu. fin. apud Postium de subbast. in addit.*

Exceptiones autem respicientes merita causæ principalis non cognoscit, prout nequè cognoscit de iustitia vel validitate sententiæ exequendæ, ad effectum illam reuocandi, seù tacitè circumscribendi, demandando oppositum eius, quod in sententia continetur, sed solùm ad effectum abstinendi ab executione àc remittendi partes ad eumdem iudicē, cuius sententiæ vel mandati executio petitur, vel ad eius Superiores, vt latè *Boss. in prax. de foro compet. num. 88. cum seqq. Farinac. quæst. 97. n. 74. & 76. cum seqq. Surd. cons. 405. num. 30. benè Rota dec. 631. num. 2. in fine apud Post. de manut., dicta decisione 197. apud eumdem de subbast. & melius decis. 576. num. 6. in fine parte 4. recent.*; Esset enim circumscribere sententias, quam facultatem nullibi constat concessam esse Congregationi, quæ solet quidem frequentissimè disputare de iustitia, & validitate sententiarū & mandatorum executioni demandandorum, ad solum effectum abstinendi ab executione, illamque denegandi, non autē declarandi indebitū illud creditum, quod, eius substantia posita, est anterius.

Sed quamuis hæc de iure subsistant, adhuc tamen Congregatio credit, quod propter obligationem restituendi acceptas pecunias, non solum anterioribus, & potioribus, sed ad omne mandatum ipsius, idcirco, in vim huius vltimæ partis recusari nō potest solutio illius ratæ, quam, se non ingerendo in sententia A.C., crederet restitui debere, quod tamen semper importaret circumscriptionem sibi non permissam. Mandatum igitur fuit videri de puncto anterioritatis, & potioritatis, super quo scripsi præcisè vt continetur in sequenti.

IN EADEM
PRO
EISDEM.

An mulier agens pro dotis constitutione in bonis fideicommissi, sit anterior vel potior creditoribus fideicommissarijs venientibus in vim Bullæ Baronum.

De Bulla prædicta, quale ius tribuat creditoribus, àn ab initio contracti debiti, vel postquàm Congregatio manus apposuit, & fideicommissis derogauit, & sic àn operetur vt tunc vel vt nunc.

Et aliqua ad materiam *auth. res quæ C. commun. de legat.* circa sortem principalem dotis.

SVMMARIVM.

1 *Pro dote relicta in testamento competit hypotheca tanquàm ex legato, quæ aliàs non competeret.*

2 *Dos in vim* auth. res quæ, *detrahitur ex fideicommisso pratèr, àc etiàm contrà testatoris voluntatem.*

3 *Ponuntur casus, in quibus supèr bonis fideicommissarijs intret concursus intèr dotes detrahendas in vim* auth. res quæ, *& creditores possessoris fideicommissi.*

4 *Pro dote de paragio seù aliàs competente in* vim auth. res quæ, *non competit hypotheca.*

5 *Creditores hypothecarij sempèr vincunt personales quamuis anteriores.*

6 *Erronea dicitur opinio dicentium pro dote constituenda competere hypothecam.*

7 *Mulier pro dote constituenda, quamuìs careat hypotheca, præfertur creditoribus hypothecarijs hæredis tanquàm creditrix defuncti.*

8 *Ex eadem ratione datur ei actio contrà tertios possessores.*

9 *Dos debetur fœminis ex fideicommissis vel feudis in præmium exclusionis, & loco portionis si essent masculi.*

10 *Licèt pro dicta dote non competat hypotheca, competit tamen quædam actio mixta rei prosecutoria.*

11 *In vim Bullæ Baronum non acquiritur hypotheca vel ius creditoribus ad bona, sed conceditur Ius implorandi officium Iudicis.*

12 *Creditores cum assensu in bonis prohibitis vincunt illos absquè assensu quamuis anteriores.*

13 *Feuda sinè assensu Domini non cadunt sub hypotheca.*

14 *Quomodò supèr eis consultum sit creditoribus sinè assensu.*

15 *De concursu creditorum habentium reseruationem decreti cum non habentibus in officijs Romanæ Curiæ.*

16 *Officia non cadunt sub hypotheca, nequè sunt in commercio, sed benè eorum pretium.*

17 *De Decretis Sabaudiæ continentibus dispositionem consimilem Bullæ Baronum.*

18 *In qua specie debitorum practicari deberet Bulla Baronum, & de illius malo intellectu.*

19 *De intellectu dictæ Bullæ in ea parte, in qua mandat solui creditoribus iuxtà eorum anterioritatem.*

20 *Bona fideicommissaria sempèr dicuntur à creditoribus grauati exempta, donec Congregatio manus apponat, & fideicommissis deroget.*

21 *Hypotheca constituta per dotantem complectitur etiàm bona fideicommissaria, quatenùs ex eis dos debeatur, & idem de clausulis, & pactis executiuis.*

22 *Ponitur casus, in quo creditores grauati vincunt mulieres venientes pro dotibus constituendis.*

23 *Hypotheca competens pro legato conditionali, purificata conditione retrotrahitur ad tempus mortis testatoris.*

24 *Dispositio testatoris de puellis dotandis ex bonis fideicommissi dicitur potiùs excitatiua eius, quod ius disponit, ad eius limites intelligenda.*

DISC. LXXVIII.

Examinatur pręsęs quæstio supèr dote debita ex sola iuris dispositione, pratèr, vel contrà fideicommittentis voluntatem, ista etenim concurrente, casus est
1 indubitatus, ratione hypothecæ à die mortis pro legato competentis, vt in terminis dotis relictæ *Afflict. dec.* 162. *num.* 8. *Rot. dec.* 199. *num.* 1. *cum seqq. par.* 8. *recent*; Et in proximis terminis legitimæ, acquirentis ex legato hypothecam, quam aliàs de iure non haberet *Buratt. dec.* 115. *num.* 12. *Otthobon. decis.* 73. *num.* 6. & 7. & cæteri communitèr.

Proùt supponitur casus dotis detrahendæ, prætèr, vel contrà fideicommittentis voluntatem, quià hodiè amplius
2 non dubitatur, dotem præsertim constituendam, deberi spreto quocumque contrario fideicommittentis præcepto, cum non possit eius dispositio tollere illam legalem necessitatem, qua viuens premeretur, & in cuius ratione ex veriori sententia *dictæ Auth.* dispositio fundata est, vt quidquid in puncto iuris, & nō improbabilitèr probare conetur *Merenda*

renda lib. 19. *controuerſ. c.* 25. plenè diſcuſſo articulo, omnibuſque ferè auctoritatibus diſpunctis firmatur apud *Redenaſch. conſ.* 72. *&* 73. *Rouit. conſ.* 54. *lib.* 1., àc perpetuò ſequuta eſt *Rota*, *vt deciſ.* 16. *par.* 4. *recen. tom.* 2. *Merlin. dec.* 657. *&* 884., *vtrobique num.* 1., & paſſim in alijs, de quibus frequenter in *ſua materia ſub tit. de dote*, itaùt *Merendæ*, & aliorum contraria opinio, remaneat hodiè pabulum ſcholaſticorum in ſcholis, & academijs, in foro autèm omninò recepta videatur altera doti fauorabilis.

Duos igitur caſus iſta quæſtio percutere poteſt, vnum in puris terminis iuris communis, quià ſcilicèt agatur de fi-
3 deicommiſſo maſculino, cuius expiratio certa reddita ſit in perſona debitoris, penès quem bona effecta ſint libera, vtpotè vltimo de linea conſtituto in ſacris, aut aliàs de prole deſperato, ſiuè quod agatur de debitis cum Principis diſpenſatione ſupèr fideicommiſſis vel maioratibus contractis.

Alterum in terminis Bullæ Baronum, cuius vigore Congregatio, fideicom miſſis adhùc duraturis deroget, vt grauati creditoribus de bonorum fideicommiſſariorum pretio ſatisfiat.

Primus caſus eſt pro creditoribus minùs dubitabilis, quià bona vtpotè effecta in vltimo grauato libera, ſiuè ob Principis indulgentiam, ab initio contracti debiti reddita ſunt capacia hypothecæ, eique affecta; Vndè propterèa ad fauorem creditorum, quibus bona antè petitam vel conſtitutam dotem iam affecta erant, reſpondendum videtur, quià omninò verius eſt de iure, pro huiuſmo-
4 di dote non competere hypothecam, ſed ſolùm iudicis officium, ſeù actionem perſonalem ex illo reſultantem, vt loquendo etiàm de dote de paragio filiarum primi gradus *Afflict. dicta deciſ.* 162. *ibiquè Vrſill. & Grammatic. in addi tione, idem Gramm. deciſ.* 90. *Amendol. ad Franch. dec.* 119. *in princip. Rouit. pragm.* 25. *de feud. num.* 64. *Anell. de Amat. conſ.* 42. *Tappia deciſ.* 48. *Bottiglier. de ſucceſſ. ab inteſt. theorem.* 23., & cæteri paſſim.

Si enim ex veriori, àc hodiè receptiſſima ſententia, non competit hypotheca pro legitima filijs debita de iure naturæ, ſeù pro dote à patre viuente debita filiabus primi gradus, multò minùs ea competere debet pro dote vlterioribus deſcendentibus debita à fideicommiſſo ex hoc ſubſidiario beneficio dictæ authenticæ, ità potius per Doctores intellectæ, cùm verè extrà filias primi gradus diſponere non videatur.

Atquè indubitatum eſt iuris principium, creditores hypothecarios quantumuis poſteriores, prælationem habere
5 aduerſus chirographarios vel alios ſolſi perſonalem habentes, vt in his terminis ratiocinatur *Affl. dicta dec.* 162.; Et ex qua etiàm ratione, mulier pro dote ſeù paragio conſequendo, de iuris ſtricta cenſura, deſtituta eſſe deberet actione contrà tertium poſſeſſorem, in quem titulo ſingulari bona paterna per fratrem iàm alienata eſſent, quià creditori habenti ſolam perſonalem (excepto caſu fraudis, & colluſionis ex parte tertij) nullum cõtrà iſtum fouentem cauſam oneroſam à iure proditum eſt remedium.

His tamèn non obſtantibus, abſolutè in contrarium eſt veritas, licèt enim in puncto iuris veriſſimum ſit aſſumptum in ratione dubitandi ſuperiùs deductum, vt pro huiuſmodi dote nulla competat hypotheca, quidquid ex calami la-
6 pſu dicat *Merlin. dec.* 657. *num.* 5. *repetita deciſ.* 312. *num.* 17. *par.* 6. *recent.*, & cũ quo lapſu proceſſum eſt in alijs, præſertim in *Romana fructuum dotis* 7. *Iunij* 1658. *coràm Veroſpio* S. *ſiquidem*, quià dicuntur quidè pro huiuſmodi dotibus, bona aſcendentium affecta eſſe tanquàm pro onere ipſis bonis inhærente, ſed non per hoc dici poſſunt hypothecata, & in hoc iuris æquiuocum eſt clarum, ſumendo affectionem pro hypotheca.

Attamèn, quia mulier pro dote dici-
7 tur creditrix defuncti, cuius bona ab inſtanti eorum trãslationis in hæredem tranſierunt cum iſta cauſa, ſeù onere ipſis infixo, ſequitur proindè, quod ſiuè ex beneficio ſeparationis bonorum, ob quod abſque dubio creditores defuncti quantumuis poſteriores, vel perſonales, vincunt in illius bonis creditores hæredis licèt hypothecarios, anteriores, & priuilegiatiſſimos, ſiuè ex quadam actione rei perſecutoria mulieri in ſubſidium cõpetente ad bona parentis, vel aſcendentis, ex quibu dotanda eſt.

Ipſa potior cenſenda eſt aduerſùs poſ-

quoscumque hæredis, vel fideicommissarij creditores, quantumuis anteriores, & priuilegiatos, quià concursus non est ad bona communis debitoris vtrique creditori obligati, sed mulier dicitur sola creditrix testatoris, habens ius saltèm habituale in bonis, antequàm deuenirent ad manus hæredis, vel fideicommissarij, ad quem sic affecta, & cum dicta causa obuenerunt, vt in indiuiduo potioritatis competentis doti detrahendæ in vim *auth. res quæ*, aduersùs granati, vel fideicommissarij creditores, firmatur apud *Seraph. decis.* 693., cum qua pertransit *Rota d. decis.* 199. *nu.* 11. *par.* 8. *recent.*

8 Et in terminis actionis competentis pro dote de paragio, etiam aduersus tertios bonorum possessores, in quos per fratrem alienata essent *Affl. & Adden. dicta decis.* 162. *Amat. dicto cons.* 42. *Tappia dicta decis.* 48., & cæteri suprà citati de paragio in feudis loquentes, & de quo paragio habentur aliqua deducta alibi *hoc eod. tit.*, ad materiam purè feudalem.

Triplicem habet manifestam rationem hæc propositio, vnam iam dictam, quod mulier est creditrix defuncti, alij verò sunt creditores hæredis; Alteram quià creditores hæredis, vel fideicommissarij, acquirere non potuerunt ius in bonis, nisi proùt in eorum debitorem obuenerunt, vndè cum in instanti obuentionis, & antequàm obuenirent, iàm affecta essent hoc onere, impossibile est asserere, quod huiusmodi creditoribus maius ius competeret; Et demùm tertiam efficacissimam, quòd dos de paragio in feudis, vel fideicommissis de iure debita fœminis ab huiusmodi bonorũ successione exclusis, dicitur debita in præmium exclusionis, àc loco illius portionis, quàm si fuissent masculi habere de-
9 buissent. *Tappia loco suprà citato*, multosque colligit *Giurba obser.* 28. *num.* 1., & est propositio, apud feudistas receptissima.

Vndè quemadmodùm, si hæc fœmina fuisset masculus, suamque portionem bonorum fideicommissariorum habuisset, absque dubio eius portio affecta non esset creditoribus fratris, atquè istius dissipationes non potuissent sibi præiudicare, ità idem dicendum est in ea dote, quæ loco dictæ portionis subrogatur, quià lex quæ fœminam grauauit, eam excludendo à successione, illi fauet in hac par.e, sibi concedendo quamdam actionem mixtam in rem scriptam, ob quam suum ius consequatur, vt benè *Tappia dicta decis.* 48. *num.* 10. circà finem; Ita etiàm ipsamet naturali ratione dictante, quià satis iniquum esset, vt innocens filia viri ditissimi, omninò depauperata, & in miseriam redacta remanere deberet, ex iniqui, vel imprudentis fratris dissipationibus.

10 Et licèt pro huiusmodi dote nõ competat hypotheca, vel alia actio realis, competere tamèn dicitur ad bona parentis, cui tale onus infixum est, quædã actio mixta rei persecutoria, etiàm contrà tertium exercibilis, *Tappia dicta decis.* 48. *num.* 14., & ex pluribus Rotæ decisionibus in proposito alimentorum probatur *discursu sequenti*; Et hic verè fuit sensus *Rotæ apud Merlin. dicta decis.* 657. *num.* 5., cum qua in alijs processum fuit, præsertim *in dicta Romana fructuũ dotis coràm Verospio*, quod scilicèt hæc dicatur species oneris realis ipsis bonis infixi, perindè ac si ea obligata fuissent, vt *idem Merlin. decis.* 249. *num.* 2. *repetit. decis.* 28. *par.* 5. *recen.*, itaùt si non adsit formalitèr ipsa hypotheca, adesse tamèn dicatur per æquipollens, vel eius effectus.

His ità procedentibus in primo minùs dubitabili casu, in quo bona, vtpotè à Principe dispensata, vel penès vltimũ effecta libera, capacia sunt hypothecæ, itaùt ab initio contracti debiti, ius reale creditoribus quæsitum sit.

11 Multò magis absquè principio difficultatis, idem dicendum est in altero casu, in quo nullo iure reali, nullaque hypotheca creditoribus in ipsis bonis quæsita, solùm eis ex mera gratia Principis, resultante à dicta *Clementina Constitutione*, conceditur ius implorandi officium supremi magistratus (qualis est Congregatio Baronum) ad cogendum fideicommissarium ad vendenda bona ipsis nullatenùs affecta, vt ex illorum pretio eis posset satisfieri.

Tunc enim, cum mulieri ab instanti eius natiuitatis, vel saltèm ex tempore constitutionis dotis, ipsa lege dispensante, seù assensum præbente, bona prædicta

dicta affecta sint, hinc proindè sequitur, mulieris anterioritatem, vel potioritatem esse incontrouertibilem, ex receptissima iuris propositione, quod in bonis differentibus hypothecari prohibitis, & in commercio non existentibus, credito-
12 res cum assensu quàmuis posteriores, vincunt creditores anteriores sine assensu, ex plenè in proposito deductis per *Salgad. in labyrint. par. 2. cap. 4.*, & sæpiùs in præcedentibus, *hoc tit.*, quià est conclusio non admittens cōtrouersiam, licèt in emphyteusi hæreditaria, non ità de plano in Curia recipiatur, vt in sua materia *sub tit. de emphyteusi.*

Bona etenim fideicommisso, vel maioratui subiecta, vbi præsertim expressam hominis prohibitionem habent, incapacia sunt hypothecæ per grauatum constitutæ, pratèr quam quoad illam fructuum commoditatem, sibi eius iure durante competentem, quæ est quid extrinsecum, ipsorumque bonorum substantiam non tangit; Bulla verò Baronum huiusmodi hypothecandi facultatem nō tribuit, neque ipsis creditoribus ius aliquod reale ad ipsa bona directè concedit, hoc enim nullibi legitur, atq; error nimis manifestus esset id asserere, quoniam, ità necessaria non esset Congregationis priuatiua auctoritas, nā coràm quocunque iudice creditores ad bona sibi obligata suas actiones exercere possent, sed solùm ex fauore publici commercij, Bulla prædicta, vt dictum est præbet creditoribus aditum implorandi supremi magistratus officium pro cogēdo fideicommissario ad vendenda bona, ex eiusdē Principis dispensatione à vinculo fideicommissi soluta, vt ex pretio ipsis creditoribus satisfieret; Et sic erroneum est dicere, quod creditoribus ius aliquod competat ad ipsa bona ab ipso initio contracti debiti hypothecarij, cū id, tàm de iure, quàm ex dispositione Bullæ, nec quidèm imaginarium habeat fundamentum.

Habemus hanc eamdem praxim Congregationis baronum seruatam in feudis præsertim Regni Neapolitani, quæ
13 sine dubio, hypothecari, nec aliàs obligari possunt absquè Regis assensu, tàm ex dispositione iuris communis feudorū in *cap. Imperialem de probib. feud. alien. per Feder.*, quam ex iure municipali in Constit. incipien. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, ità vt creditoribus absque assensu, nullum ius, nullaque actio competat ad corpus feudi, neque ipsi aliquem cōcursum prætendere possint cum creditoribus habentibus assensum, siue particularem Principis, siue generalem legis, quantumuis posterioribus.

Sed quia illa feuda qualitatem habent
14 hæreditariam mixtam cum illa sanguinis, atque publici commercij ratio postulat, vt mutuantes Baronibus, & feudatarijs omninò destituti non remaneant, idcircò praxis concedit creditoribus ius implorandi iudicis officium, vt cogat in actione personali feudi possessorem ad vendendum feudum, ad effectum, vt ex illius pretio tanquàm libero, & allodiali, creditoribus prædictis satisfiat iuxtà *decis. Franch. 704.* cum notissimis, & hic est adamussim casus noster.

Idem docet Romanæ Curiæ praxis in eiusdem Curiæ, vel Apostolicæ Cancellariæ officijs in commercio non existentibus, & absque Papæ beneplacito sub creditorum hypotheca non cadentibus, & in quibus verificatur concursus creditorum cum assensu, & sine assensu, cum prima creditorum species dicatur eorum, ad quorum fauorem fit reseruatio decreti, ex ijs quæ frequenter habentur *in sua materia sub tit. de regalibus ad materiam officiorum*.

In istorum enim concursu, absolu-
15 tum est, potiores esse creditores habentes assensum, quià ipsis & non alijs ius reale ad ipsius officij corpus, seù substantiam quæsitum est ex deductis apud *Seraph. decis. 1294.* latè *Salgad. in labyrint. par. 1. cap. 35.*, & admittitur in *Romana pretij officiorū 27. nouembris 1658, & prima decembris 1659. coràm Beuilaqua*, vbi licèt decidatur contrà creditorem habentem reseruationem decreti, id iustè sequutum est ob istius surreptionē, & apertam nullitatem, & hoc est verum ac solidum decisionum fundamentum, vt habetur *in dicto tit. de regal.* supèr illa causa.

Creditoribus autèm non habentibus decretum, consultum est in pretio, quod vtpotè indifferens, esse dicitur in commercio, & cadit sub creditorum hypotheca ex deduct. *apud Seraph. dicta decis. 1294.*

1294.,& in allegatis decisionibus coràm *Beuilaqua*, sed non indè sequitur huiusmodi creditores aliquod ius habere in ipsis officijs, eorumque substantia, nequè concursum prætendere posse cum creditoribus in eis ex Principis indulto ius habentibus, sed solùm competit ius implorãdi iudicis officiũ ad cogendum officialem, ad illud vendendũ, vt ex pretio indè retrahendo eis valeat satisfieri, & hic est adamussim casus Bullæ baronũ, operantis proindè absq; dubio, vt nunc, non autèm vt tunc.

Et nihilominùs noster casus est for-
16 tior, quàm ille feudorum, vel officiorum, quià licèt, ipsum feudi, vel officij corpus non sit in bonis nostris, nequè in commercio sinè Principis voluntate, attamèn pretium dicitur esse in bonis nostris allodialibus liberæ dispositionis, & hypothecabilibus, vt plene in proximè allegatis decisionibus *in Romana pretij officiorum coràm Beuilaqua*, & non semèl habetur in dicta sua materia *sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum*, bona verò fideicommissi, nec in ipso corpore, nequè in pretio sunt in bonis grauati, nisi pro iure fruitionis eius vita durante.

Atquè huic bullæ baronum habemus
17 legem (fortè singularitèr) consimilem editam in Ducatu Sabaudiæ, per quam feuda, quantumuis pacti, & prouidentiæ, de Principis auctoritate, & assensu venduntur pro soluendis debitis feudatarij possessoris, itaùt successor, quamuis iure proprio veniens, vtpote à lege inuestituræ vocatus, cogatur ad vendendum feudum pro soluendis debitis, ad quæ defunctus cogi poterat; Et tamen firmatur inuestituræ vinculum solui, ac ius agnatorum tolli, quandò Principis assensus aliæque solemnitates adhibentur, itaùt nisi illa forma seruetur, tolli non dicantur, vt latè de his decretis habetur apud *Cacheran. à decis. 165. ad 170.*

Quas decisiones præsertim vltimàm, optarem, quod hæc Congregatio benè ponderaret, atquè ad praxim reduceret,
18 proùt omnis iustitiæ, & æquitatis ratio postulare videtur, vt scilicèt huiusmodi leges, intelligi, & practicari debeant, pro debitis ex necessaria, vel honesta, & rationabili causa contractis, non autèm pro dissipationibus, & prodigalitatibus, ad quæ omninò inuerisimile est Principis voluntatem directam esse, vt *decis. 169. num. 20. & decis. 170. per totum*, vbi benè aduertitur, quod cum prodigalitates, & dissipationes contineant peccatum, seù peccandi occasionem, nullatenùs censendum est à Principe talem legem proferri, quæ huiusmodi mala producat, quod si procedit in lege Principis laici, multò magis omninò dicendum est in lege Summi Pontificis, qui est Princeps Ecclesiasticus, omniumque Principum Pater, & exemplar, ideòque cum hoc iusto, & rationabili temperamento hæc Bulla practicanda videretur, nam ità non remaneret exorbitans, sed potius rationabilis, & honesta, iuxtà distinctionem in præcedentibus, & sequentibus sæpè traditam supèr puncto, àn illa esset fauorabilis, vel odiosa.

Nec præmissis quicquã obstat, quod ea-
19 dem *Clementina Constitutio in §. 5.* demandet creditorum satisfactionẽ, *iuxtà eorum anterioritatem, & potioritatem*, quia id benè verum est inter creditores eiusdẽ qualitatis, & naturæ, intèr quos, cessante peculiari priuilegio, iustum est attendi debere ordinem temporis, qui etiàm iuxtà memoratam feudorum vel officiorum praxim seruatur, quia sublato impedimento, àc effecto pretio de rebus indifferentibus, & liberis debitoris, intrat in eis hypotheca, vtpotè capiens præsentia & futura, iuxtà eum ordinem, cum quo constituta est, sed non indè inferri potest ad concursum cum creditoribus priuilegiatis, & diuersæ naturæ, ipsam bonorum substantiam affectam habentibus; Aliàs enim daretur maximum inconueniens, quod creditores mutuantes fideicommissario cum speciali chirographo Papæ, seù cum alterius Principis beneplacito, continente derogationem fideicõmissis vel maioratibus, & cum facultate obligandi bona fideicommissaria, vt frequentissimè practicatur in Hyspania supèr illis maioratibus, & primogenijs, postponendi venirent simplicibus creditoribus anterioribus in Congregatione baronum concurrentibus, quod vtiquè omninò erroneum est.

Dabam aliàs in hac eadem Congregatione, occasione alterius disputationis in hoc

hoc practicum exemplum domus habẽtis ianuas clausas, ad quam nemini pateret ingressus, nisi cui, lex, vel Princeps concedat, si enim vnus, ex legis, vel Principis dispensatione domum ingrediatur, deindè verò plures generalem ianuarum aperturam sperantes à foris congregentur, iuxtà tamèn ordinem intèr eos prioritatis, & posterioritatis, quia vnus antè fores venerit anteà, & alter posteà, sequuta deinde per Principem generali ianuarum apertura, itaùt omnes à foris stantes insimul ingrediantur, rationabile est, vt qui priores illis approximarunt, priùs de ingressus emolumento participent, àc tardioribus præferantur, non indè tamèn, ex aliqua legali, vel humana ratione inferri potest, istos ità postmodùm ingredientes, habere debere prælationem aduersus eum, qui iàm de tempore quo domus clausa erat, ex legis, vel Principis concessione ingressus fuerat, & ius quæsierat; Et hic propriè videtur casus, quia bulla baronũ nullum ius tribuit creditoribus ad ipsa bona, eorumque substantiam, sed solùm ipsi ex ea desumunt spem futuræ aperturæ per Congregationem concedendæ, pro consequenda eorum satisfactione in pretio.

Hine propterea, omninò fallax rema-
20 net assumptum, vt creditoribus in bonis fideicommissarijs in vim bullæ baronum ab initio competat actio, dilato solùm illius exercitio, donèc Congregatio manus apponat, hoc enim, vt dictum est, continet fallaciam manifestam, quia donèc Congregatio manus apponat, & fideicommissorum vincula tollat, bona dicuntur extare extrà commerciũ, à quocumque creditorum grauati iure exempta, adinstàr officiorum, seù feudorum, vt suprà, quia bulla non continet derogationem, sed solum facultatem seù mandatum de derogando Congregationi concedit.

Proùt neque adaptatur simile ab aliquibus excitatum, de concursu creditorum habẽtium assensum generalem à lege vel à Principe, proùt sunt in Regno Neapolitano mulieres pro dotibus in vim assensus generalis, cum creditoribus habentibus assensum specialem, vt intèr eos attendi debeat ordo anterioritatis, quia isto casu omnes sunt creditores cũ assensu eamdem qualitatem habentes; quod in præsenti dici non potest, quia simplices creditores, nullum, nec legis, nec hominis, generalem, vel specialem assensum habent à bulla, quæ solùm nudam spem tribuit, seù aditum præbet ad implorandam extraordinariam supremi magistratus potestatem, vt vincula soluat, vt suprà, & hæc videtur veritas irrefragabilis.

Clariùs autèm præmissa locum sibi vendicant in hac nostra facti specie, in qua fratèr de mense octobris 1632. do-
21 tem in testamento taxauit, & constituit, ex quo actu resultat etiàm hypotheca, nõ cõplectens solùm bona libera ipsius fratris constituentis, (vt aliqui non benè putant), sed etiam fideicommissaria, ex propositione, quam hodiè habemus in foro receptissimam, quod fideicommissario dotem puellis descendentibus, etiã simplicitèr constituente, non expresso, àn de proprijs, vel de fideicommissarijs id agat, si propria non habeat, censeatur ad iuris normam de fideicommissarijs egisse, itaut ista veniant etiam sub obligatione camerali, alijsque pactis, & clausulis; executiuis in dicto actu contentis *Merlin. decis. 657. num. 9. aliàs 312. n. 5. par. 6. recent. Anconitana dotis 10. decembris 1653. coràm Verospio, Romana dotis de Lancellottis 14. Iunij 1655. coràm Zarata, Rauennaten. dotis 7. Februarij 1659. coràm Albergato*, & in alijs, de quibus in sua materia *sub tit. de dote*, & ità passim seruat praxis Curiæ.

Vno tantùm casu, potiora crederem
22 iura creditorum venientium in vim bullæ baronum, aduersus dotes mulieribus constituendas, vbi scilicèt ageretur de mulieribus natis, postquàm Congregatio manus apposuit, fideicommissis derogauit, ac bona distraxit, quia tunc de tempore, quo per earum natiuitatem ius dotationis aperitur, iàm fideicommissi substantia, quoad bona distracta, seù creditoribus tradita, euanuit, perindè ac si nunquàm fuissent in rerum natura, vndè nullum remanet extremum, ad quod fieri possit retrotractio, atque isto casu minùs veram crederem decisionem *in Romana dotis coràm Panzirolo 199. par. 8. recent.*; etiàmsi expressa fideicommittentis dispositio accederet de fœminis dotandis, quia licèt in vim talis dispo-

dispositionis, tanquàm ex legato resultet hypotheca, ad initium mortis testa-
23 toris, purificata conditione, retrotrahenda, iuxtà magis receptam sententiam, de qua *decis. 17. par. 7. recent.*, & in alijs eius confirmatorijs, cum quibus in allegata *dec 199. par. 8. rec.* proceditur, attamè huiusmodi dispositiones generales factæ pro puellis incertis & nascituris, dicuntur accessoriæ, & consecutiuæ ipsius fideicommissi, ex iuris dispositione regulandæ, effectum proindè non fortituræ nisi in subsidium, quia testator aliud ità gerere non dicitur, nisi excitare iuris dispositionem, illique suam voluntatem conformare, iuxtà veriorem sententiam magistraliter firmatam *in Prænestina dotis 29. nouembris 1647. coràm Corrado dec. 125. par. 10. rec.* cum qua passim in Curia proceditur, & pluries habetur *sub tit. de dote*; *præsertim in Romana de Cardellis*, vbi ex professo de hoc articulo, de quo etiam infra in ista causa *discursu sequenti post proximum*; Vndè sublato principali, remanere non possunt accessoria & consecutiua; Ponderato præsertim graui absurdo indè resultanti, quod creditores vsquè ad diem iudicij, de eorum iuribus, & bonis semper incerti viuere cogerentur, cum illinc ad plura sæcula nasci possint mulieres, quæ pecunias eis solutas auocarent, quod vtiquè magnum esset absurdum, vt aduertitur etiā *in Romana de Comitibus* & in alijs *hoc eod. tit.* Regulando tamen fideicommissi consumptionem, non ex tempore quo Baro illius possessor tantā æris alieni molem contraxerit, quod illud absorbeat, sed ex tempore, quo Congregatio manus apposuit, ac supremo iure Principis illud destruxit, vt habetur dicta *Romana de Comitibus hoc eodem tit.*; Et hæc in sensu veritatis deducebam, prout quoad sortem per ipsam Congregationem iudicata fuerunt vera pro rata tamen dotis congruæ, non autem excessiuæ non cadentis sub dispositione *auth. res quæ*.

EADEM.

An dispositio *auth. res quæ* procedat etiàm in vsuris seù fructibus dotalibus, cum eodem priuilegio potioritatis, vt in præcedenti sorti principali competente in concursu creditorum venientium in vim bullæ baronum.

SVMMARIVM.

1 *AN pro vsuris dotalibus alienari possint. bona fideicommissi in vim* auth. res quæ, *refertur opinio negatiua.*
2 *Affirmatiua probatur verior, & magis communis.*
3 *Declarantur tenentes negatiuam, in quo casu procedant.*
4 *De rationibus opinionis affirmatiuæ.*
5 *Pro alimentis àn sint affecta bona fideicommissi.*
6 *Limitatur opinio affirmatiua, vt intelligi debeat ad effectum consequendi fructus ex fructibus.*
7 *Sed hæc limitatio declaratur.*
8 *Vbi dos constitui potest ex fructibus fideicommissi, non sunt distrahenda bona in sorte principali.*
9 *An pro fructibus prædictis mulieri competat prælatio aduersus creditores grauati venientes in vim bullæ baronum.*

DISC. LXXIX.

DVas partes habet hoc dubium, vnam nempè supèr iuris articulo in genere, àn pro fructibus seù vsuris dotalibus actio competat ad bona fideicommissi ex eadem dispositione *auth. res quæ*, & quomodò ista respectu fructuum practicanda sit; Alteram verò supèr applicatione theoricæ generalis ad casū particularem, de quo agitur, ob eius peculiares circumstantias.

Quoad primam, negatiuam opinionem, quod scilicèt dispositio *auth. res quæ* procedat solùm in sorte principali
1 dotis, non autèm in fructibus seù vsuris dotalibus, quià esse non debet in potestate possessoris fideicommissi, cum eius

culpa

culpa, & mora non soluendi huiusmodi vsuras, euertere fideicommissum in sorte principali tenent *Seraph. decis.* 481. *Gratian.* cum dicta decisione pertransiens *discept.* 43. *numer.* 28. *cum seqq. Fusar. quaest.* 531. *num.* 43. *Giurb. obser.* 89. *num.* 9. *in fine*.

Contrariam verò, vt scilicèt eadem dispositio, militans in sorte principali,
2 procedat etiàm in fructibus seù vsuris dotalibus, firmant *Franch. decis.* 613. vbi licèt relinquat casum indecisum, ex omnium tamèn sensu hanc tenere receptum est, latè *Paschal. de patr. potestate par.* 2. *cap.* 7. *ex num.* 32., vbi ex professo articulum ad partes examinat *Peregr. de fideic. artic.* 42. *num.* 96. *il primo*, *Marta de success. par.* 4. *q.* 21. *artic.* 10. *num.* 51. *& seqq. Felician. de Cens. lib.* 3. *c.* 5. *num.* 18. *Molfes. cons.* 29. *num.* 13. *cum seqq. Barz. decis.* 108. *num.* 15. *& seqq. Hodiern. ad Surd. decis.* 62. *num.* 110. *Barbat. de assistentia glos.* 5. *num.* 139. *Thor. in compendio decis. par.* 1. *verbo auth. res quae &c. Mastrill. decis.* 256. *num.* 10. benè *Redenasch. cons.* 72. *num.* 47., & plenè iuxtà consuetum elaboratum sed prolixum, & infelicem stylum *Castill.* 8. *tom. controu. cap.* 36. *§.* 5. *per tot.*

Rota verò hanc etiàm opinionem, post dictam *decisionem Seraphini* nunquā canonizatam, perpetuò sequuta est, praesertim in *Firmana seù Maceraten. dotis* 29. *Ianuarij* 1622. *coràm Pirouano* §. *fin. in Romana dotis* 12. *Maij* 1625. *coràm Coccino impress. decis.* 607. *num.* 6. *& seqq. par.* 4. *rec. tom.* 3. *& repetita post Fenzon. ad Statut. decis.* 91., vbi in specie dubitat de dicta decis. *Seraphini*, apud *Ottobon. decis.* 43. *num.* 7. *decis.* 39., 64. *&* 130. *par.* 10. *rec. in Romana fructuum dotis* 7. *Iunij* 1658. *&* 7. *Februarij* 1659. *coràm eodem Verospio*, *Rauuennaten. dotis* 7. *Februarij* 1659. *&* 21. *Iunij* 1660. *coràm Albergato*, & habetur in sua materia *sub tit. de dote* praesertim in *dicta Romana fructuum dotis de Porcarijs seù Magdalenis*.

Ex his igitur liquet, hanc opinionem esse magis receptam, longèque maiori auctoritatum calculo munitam, itaùt omninò praecedenti praeualere debeat,
3 atquè in consulendo vel iudicando tenenda, maximè quià non omnes primam sequentes, illam simplicitèr, & indefinitè tenent, *Fusar.* enim *dicta quaest.* 531. *num.* 43., expressè se declarat, eatenùs dictam primam opinionem tenere, quatenùs ex parte viri vel mulieris huiusmodi fructus petentis, concurrat negligentia, & culpa positiua illos non exigendi à praedecessore fideicommissi possessore, eumdemq; sensum habet *Giurba loco cit.* atq; ità intelligendā esse *decisionē Seraphini*, & *Gratiani* eius sequacis, aliàs verò irrationabilem, & malè fundatam esse eorum opinionem, aduertit *Redenasch. dicto cons.* 72. *num.* 47. *circà fin.*

Vltrà verò auctoritates, ità etiàm suadet manifesta ratio, quicquid enim sit de ratione per aliquos deducta ex dispositione textus *in l. lutius ff. qui pot. in pi-*
4 *gn. hab.*, vt scilicèt dispositum in sorte, locum etiàm habeat in vsuris, quae ratio periculosa, & minùs legalis videtur; cum dispositio *dicti textus* procedat in vsuris deductis in stipulationem expressam vel implicitam, ideoquè debitis iure actionis, non autèm in ijs, quae ex forma iuris dispositione iudicis officio debentur, quales verius est cessante conuentione, esse huiusmodi vsuras.

Altera vrget viua ratio, quod istae verè non sunt vsurae, tamquàm lucrosę accessiones viro vel mulieri debitae ratione morae, nam debentur in restaurationem onerum matrimonij, vtpotè subrogatae loco alimentorum, ad quae ascendens ergà descendentem tenetur ad communitèr *not. in cap. salubritèr de vsur. in magistrali Romana dotis coràm Coccino post Fenzon. ad Statut.* frequentissimè in alijs canonizata, itaùt sit conclusio non admittens ampliùs controuersiam, vt paritèr in in sua materia *sub tit. de dote* frequenter.

Pro alimentis autèm ab ascendente
5 descendenti debitis, affecta esse ipsa bona in quascumque manus transeant, àc pro eis alienari posse non obstantibus fideicommissis, est communis àc hodiè receptissima traditio, de qua *Ruin. cons.* 199. *num.* 8. *lib.* 2. *Gratian. discept.* 832. *nu.* 31. *cum seqq. Fusar. q.* 536. *Merlin. decis.* 671. *alias dec.* 30. *par.* 7. *rec.* & saepe Rota in alijs, quod etiàm non semel determinauit ista Congregatio, praesertim me scribente in hoc eodem fideicommisso seù patrimonio Monaldeſium pro alimentis Io Rainaldi Monaldesis, Vnde

Yy cum

cum huiusmodi fructus aliud non sint, nisi alimenta, pro quibus indubitatum est ipsa bona ascendentis, non obstante fideicommisso affecta esse, non videtur subesse ratio, cùr in eis dispositio *dicta auth.* locum habere non debeat, quià licèt hoc debitum soluendum sit à fideicommissi possessore ex fructibus, quos ex bonis fideicommissarijs percipit, hoc tamèn respicit onus ipsius fideicommissarij, & nè sibi liceat pro eo debito, quod ex fructibus soluere debet, sortem distrahere, sed non per hoc, ipso suum debitum non adimplente, cessat ius vel actio creditoris, qui in effectu non est creditor fideicommissarij, sed fideicommittentis eiusque bonorum; Eodem modo quo fideicommissario negligente soluere annuos census, seù aliàs annuas præstationes per ipsum absquè dubio ex fructibus soluendas, non præiudicatur creditori, cui remanet actio contrà ipsa bona, & si fideicommissarius malè se gessit, contrà ipsum successoribus competere potest actio ad damna, & interesse, vt ponderant allegati DD, & præcæteris *Paschal.* qui omnium latiùs articulum examinat.

Et quamuis *Rota apud Ottobon. dicta*
6 *decis.* 43. *num.* 7. inhærendo suprà allegatis decisionibus *in Firmana seù Maceraten. dotis* 29. *Februarij* 1622. *coràm Pirouano*, *& Romana dotis* 12. *Maij* 1625. *coràm Coccino*, dixerit huiusmodi fructus seù vsuras solui debere ex fructibus bonorum fideicommissi, non autèm pro eis concedendam esse distractionem in sorte principali, & cum eodem sensu processerit in allegatis *Auenionen. coràm Verospio*, & in cæteris modernioribus suprà recensitis, vbi quod sors ex sorte, fructus ex fructibus, nihilominùs aduertendum est, hoc assumptum non habere
7 aliquod auctoritatis fomentum, cum omnes Doctores, indefinitè loquendo, tam de alimentis, quàm de huiusmodi vsuris, vtpotè alimentorum loco succedentibus, firment ipsa bona esse affecta, & ad illorum alienationem procedi posse.

Et verè *in dicta Firmana seù Maceraten. coràm Pirouano*, quæ adducitur tanquàm originalis, nunquàm Rota habuit hunc sensum, quià cum in eo casu creditor dotis, tàm pro sorte, quàm pro fructibus intentasset saluianum, ad effectum sibi satisfaciendi ex fructibus, atque pro motiuo dubitandi allegata fuisset *decisio Seraphini*, Rota nolens assumere inspectionem super eius subsistentia, dixit illam nō obstare, cum eius ratio percutiat distractionem bonorum in sorte principali, quæ ibi cessabat, quià creditor ex intentato remedio Saluiani nolebant satisfactionem consequi ex sorte, sed ex fructibus, & sic est responsio facti potiùs quàm iuris, vndè non videtur cum quo fundamento id recipi possit pro conclusione, seù principalis conclusionis iuridica limitatione.

Est benè verum, quod vbi superextantium bonorum fideicommissi fructus sūt in tanta quantitate, quod prouiso fideicommissi possessore de congrua substentatione, ità exuberent, quod cum eis commodè decursorum fructuum debitum satisfieri potest, tunc satis prudens, & honestum videtur hoc æquitatiuum temperamentum, fundatum in vnica ratione conseruandi quo magis fieri potest fideicommissa, eorumque euersioni consulendo, quale temperamentum non solùm procedit in fructibus dotalibus, sed etiàm in ipsamet forte principali dotis descendentibus con-
8 stituendæ, quià si illa commodè constitui potest ex fructibus, permittenda non est distractio bonorum in sorte principali, *Fusar. q.* 531. *num.* 119. *Fontanell. de pact. cl.* 5. *gl.* 1. *par.* 2. *num.* 76. *Hodiern. controu.* 31. *num.* 55. *Giurb. obser.* 89. *num.* 14. *Castill.* 8. *tom. contr. c.* 36. *num.* 43. *Rot. dec.* 66. *num.* 9. *par.* 1. *recen.* 137. *num.* 17. *& seqq. post merlin. de pignor. Romana census* 30. *Ianuarij* 1651. *Dunozetto in fine, & in alijs*; Sed non indè inferri potest quod si fructus non adsunt, cesset creditum, quodquè pro eo non competat actio ad ipsa bona fideicommissaria, quià hoc nulla auctoritas firmat, nullaque ratio legalis suadet.

Clarius autèm præmissa procedunt in casu de quo agitur, ob peculiares facti circumstantias, quæstio enim genericè per DD, vt suprà tractata, percutit casum, in quo coniuges à prædecessore fideicommissario fructus seù vsuras non exigentes, agant ad bona fideicommissi contrà successorem, quo casu intrare potest ratio culpæ, seù negligentiæ, ac etiàm

etiàm altera, quod prædecessor dissipauit, & in suos vsus conuertit illos fructus, qui in huiusmodi debiti solutionē erogandi erant, vt explicitè constat *ex Franch. dicta decis. 613. in princ.*, & ex cæteris omnibus de materia tractantibus; Ac in eisdem terminis loquuntur omnes allegatæ decisiones Rotæ, præsupponentes fideicommissi durationem, quodque in eo tot supersint bona, ex quorum fructibus huiusmodi debitum satisfieri valeat.

Omnia hæc cessant in casu, de quo agitur, coniugibus enim imputari non potest aliqua culpa, vel negligentia, nequè cadit ratio, quod prædecessor fideicommissarius, fructus malè consumpserit, prout nequè intrat altera ratio consulendi cōseruationi fideicommissi, proindèque non permittendi distractionem bonorum in sorte principali, ac demandandi solutionem ex futuris fructibus, quià fideicommissum est iàm destructum, ac de medio sublatum per hanc Congregationem in vim bullæ bonaque omnia in sorte principali dissipata, vndè nihil remanet fructiferum, atque fructus ipsorum bonorum, antequàm ad eorum alienationem procederetur, percepti fuerunt ab eadē Congregatione, quæ illos conuertit in satisfactionem creditorum, qui aliàs ex pretio sortis satisfieri debuissent, vndè cessant penitus omnes dubitandi rationes, ex quibus DD., qui in contrarium ponderari possent, moueantur, itaùt casus videretur incapax difficultatis ob huiusmodi circumstantias.

Posito debito, quodque istud sit ipsius
9 testatoris, seù fideicommittentis, indubitata remanet prælatio, seù potioritas, etiàm pro fructibus aduersus fideicommissariorum creditores in vim bullæ baronum venientes, ex eisdem fundamentis, & rationibus *in disc. præcedenti* pro sortis potioritate deductis; Et in indiuiduo huiusmodi vsurarum, seù fructuū dotalium, vt pro eis sorori competat prælatio aduersùs creditores fratris *Vesill. ad Afflict. decis.* 162. *num.* 5., qui sic testatur decisum in Sac. Consilio Neapolitano, *& Tappia decis.* 48. *num. fin.*, qui sic pariter decisum testatur;

Vrget. n. potissima, & ineuitabilis ratio, quod mulier est creditrix testatoris, alij verò sunt creditores hæredis, qui semper in bonis testatoris ab istius creditoribus vincuntur, ac etiam quià hoc est onus bonorum defuncti, vndè sequitur, quod etiam pro rebus officio iudicis debitis, oritur quædam actio in rem scripta, cuius vigore, etiàm contrà tertios possessores, vel creditores hæredis agi potest *Gratian. discept* 832. *num.* 31. *cum seqq. Rota dec.* 125. *num.* 15. *par.* 4. *rec. tom.* 2.

Et optimè in terminis alimentorum, vt in istis filius, vel descendens vincat creditores hæredis hypothecarios, vel anteriores, firmauit *Rota in Romana donationis* 18. *Iunij* 1657. *coràm Meltio*, vbi pluribus allegatis in specie reprobatur *Salgad.*, tanquàm in sua opinione singularis *in labyrint. par.* 1. *cap.* 24. *nu.* 128. *& seq.*, ac dictum etiam fuit *in Romana alimentorum* 9. *Aprilis* 1663. *coràm Albergato*, quæ benè loquitur, super quo tamen puncto videnda sunt deducta *in dicta Romana donationis de Iordanis pro creditoribus sub tit. de fideicommissis*, in qua post hæc scripta prodijt diuersa decisio coràm Bourlemunt reuocatoria dictæ decisionis corā *Meltio*.

Quinimò vbi aliqua anterioritatis, seù potioritatis difficultas cadere posset, illa intraret in fructibus potiùs, quàm in sorte, quià fructus pertinent ad ipsum fideicommissi possessorem, àc de ipsius magis quàm defuncti bonis dicuntur, vndè cadunt sub eius creditorum hypothecis, itaùt creditores prædicti, rectè prælationem prætendere possent, tanquàm in bonis eorum debitoris sibi legitimè hypothecatis, excludendo concursum alimentandi, cui affecta sunt ipsa bona defuncti consistentia in sorte principali, & quæ non cadunt sub hypothecis creditorum, non autèm fructus cadentes sub hypothecis, & qui (vt dictum est) sunt potiùs bona fideicommissarij, quàm fideicommittentis, *vt in dicta Romana donationis de Iordanis sub tit. de fideicommissis*, vndè prorsùs vana, minusq; fundata videtur hæc distinctio sortis, & fructuum.

Fortiùs quià hæc Congregatio practicat distractionem bonorū fideicommissi in sorte principali pro satisfaciendis creditoribus fideicōmissarij possessoris, etiàm pro fructibus, Vndè nimia

 exor-

exorbitantia videretur, quod pro fructibus illorum creditorum, pro quibus de iure affecta non sunt bona, istorum distractio licita esse debeat, illaque prohibita pro fructibus à lege permissis, & pro quibus bona de iure affecta sunt tanquàm pro debito fideicommittentis.

EADEM.

An in bonis fratris, vel sororis viuentis pro communi cum Barone, & sub eius administratione, creditores Baronis in vim bullæ aliquod ius habeant vtpotè ab ipso possessis, Et quatenùs non, àn illi, cuius bona per Baronem administrata sunt, si est pupillus, vel minor, competat aduersus eius creditores hypotheca legalis pro debitis non solutis, aut damnis causatis à sequestro, & appositione manuum Congregationis pro debitis eiusdem Baronis. Et aliqua incidentèr de Statuto exclusiuo fœminarum; Et àn dispositio fideicommittentis de dote fœminis præstanda, censeri debeat subsidiaria ad limites *authenticæ res quæ*, vel potiùs pura, itaùt debeatur etiàm aliundè prouisis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series, seù casus controuersiæ.*
2 *Ad effectum statuti exclusiui fœminarum requiritur utraque subiectio personarum, & bonorum, & non datur statutorum combinatio.*
3 *Dominium vincit hypothecam, vndè ex separatione bonorum creditores defuncti vincunt creditores hæredis.*
4 *De intelligentia Bullæ in illis verbis, quoquomodo possederint, de quibus bonis intelligatur.*
5 *Creditoribus non præiudicat negligentia administratorum bonorum debitoris non soluendo fructus debiti ex fructibus bonorum.*
6 *Bulla baronum non tollit ordinem anterioritatis, & potioritatis inter creditores.*
7 *Hypotheca legalis competit etiam contrà eum, qui de facto, & non ser. ser. se gessit pro tutore.*
8 *Competit etiam omnibus sub necessaria administratione viuentibus.*
9 *Et de ratione.*
10 *Ignorantia iuris non excusat.*
11 *Dispositio fideicommittentis de dotandis fœminis intelligitur in subsidium.*
12 *Declaratur.*
13 *Et de subdeclaratione.*

DISC. LXXX.

1 Agnoscentibus creditoribus, eorumque defensoribus, quod retentis terminis *auth. res quæ*, ineuitabilis esset huius dotis potioritas, nedùm pro sorte, cuius respectu, reuerà casus est indubitatus, sed etiam pro fructibus, ex motiuis, & rationibus deductis *in præcedenti*, ex quibus in progressu causæ, maturiori reflexione habita, recessus à resolutis respectu fructuum ab hac parte sperari, ab ipsis verò timeri debuisset, cum prudenti consilio redierunt ad motiuum, ab initio à me satis formidatum, excessiuitatis dotis, de quo ex hac parte rationabilitèr nimium timebatur, tum quia in hac materia, vtpotè arbitraria, non de facili conceditur Aduocatis conuincere Iudices, præsertim parùm inclinatos, tum etiam quia retento præsupposito, cum quo sempèr, & ab initio, quo Congregatio in hoc patrimonio manus apposuit, processum fuit, quod scilicèt omnia ista castra, & bona subiecta essent fideicōmisso ordinato per Nicolaum seniorem per donationem inter viuos, summa scut. 30. m. videbatur excessiua, inspecta præsertim taxa ab eodem fideicommittente facta de dotibus fœminarum in sola summa scut. 3. m. auri; Verùm huius motiui excitatio fuit causa salutis huius partis, ità excitatæ ad melius inquirendum factū prius obscurum, vndè compertum est, processum esse cum æquiuoco in dicto præsup-

suppoſito, quod omnia bona caderent ſub dicto fideicommiſſo, cum ad illud ſolùm ſpectarèt, caſtrum Montis Caluelli, & quædam alia bona, in totum valoris ſcut. 120. m. circitèr, reliqua verò bona in valore ſcut. 260. m. circitèr erant libera Alexandri, & Pauli fratrum, dicti Nicolai ex Ioanne Rainaldo filio nepotum, per quos, ſiuè per eumdem Ioannem Rainaldum, compertum fuit acquiſita fuiſſe caſtra, Aluiani, Attigliani, & Podij, aliaque bona, ex quibus iſtud patrimonium conſtitutum erat, vndè cum Alexander illius poſſeſſor pro medietate, obijſſet ab inteſtato, ſuperſtitibus Nicolao ex primo, & Angelica poſthuma, ſeù infante ex ſecundo matrimonio procreatis, ità medietas portionis Alexandri, iure ſucceſſorio, & dominij ſpectabat ad Angelicam ex diſpoſitione iuris communis, neglecta illa Statuti Vrbis excludentis maſculos propter fœminas.

Ex hodiè receptiſſima, & quaſi abſoluta propoſitione, quòad effectum huiuſmodi ſtatutorum, vtraque ſubiectio,
2 perſonarum, & bonorum copulatiuè requiritur reſpectu eiuſdem ſtatuti, itaut non detur combinatio ſtatutorum, quæ in vtroque loco conformia eſſent, ex plenè deductis apud *Merlin. deciſ. 353. & 526.*, quæ ſunt repetitæ *deciſ. 167. par. 5.*, *& 168. par. 6. rec.*, *deciſ. 228. par. 8.*, & habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de ſucceſſionibus*, vndè cum Nicolaus, & Angelica eſſent Romani, caſtra verò & bona eſſent extrà diſtrictum Vrbis, non intrabat ſtatutaria diſpoſitio, etiamſi in ipſiſmet caſtris conſimilia ſtatuta adeſſent, multo magis eis non extantibus, vt præſertim de caſtro Aluiani, teſtatur *Bald. conſ. 402. lib. 2.*, *relatus per Tuſcum litt. A. concluſ. 320.*

Poſito verò in Angelica dominio huiuſmodi bonorum pro eius portione hęreditaria, cuius valor in ſorte excedebat ſummam, quæ ſub nomine dotis in ſorte, & fructibus dictis de Caffarellis Angelicæ defunctæ filijs, & hæredibus ſoluta erat, exindè de plano reſultabat, creditoribus quantumuis anterioribus & priuilegiatis Nicolai fratris, & Pauli patrui, nullum ius competere, eodem modo, quo non competeret ad ipſa bona pro ipſius Angelicæ hæreditaria portione, cum ità ipſa non concurreret iure crediti, ſed iure dominij, quod ex beneficio ſeparationis bonorum, ſemper excludit hypothecam, ſub qua non cadunt niſi bona
3 propria debitoris, vnde propterea, receptiſſimam ac abſolutam concluſionem habemus, de qua in huius cauſæ *præcedentibus diſcurſibus*, & paſſim, quod creditores defuncti, quamuis in ſola actione perſonali, immò & legatarij, vincunt creditores hæredis, quantumuis hypothecarios, anteriores, & priuilegiatos, in 4
ipſius defuncti bonis, nequè dubitatur ex eiuſdem bullæ baronum diſpoſitione, ità paſſim practicata, pretium retractum ex venditione caſtrorum, & bonorum facta de ordine Congregationis, in omnibus ſuccedere loco rei, vnde propterea ex hac facti immutatione, inanes remanſerunt labores, vt ſuprà habiti circa punctum potioritatis, tàm in ſorte, quàm in fructibus.

Aduersùs hoc motiuum, vltrà ea, quæ conſiſtebant in nudo facto, maioris vel minoris quantitatis æris alieni præfati Alexandri, de quo iuxta Curiæ ſtylum pertinet ad cauſarum patronos, nullatenus verò ad Aduocatos; quorum propterea munus priuatiuè ad omnes totius reliqui orbis, nobilius, & commendabilius videtur, quando tamen iuxta ſuam ſpheram benè exercetur, tum ob omnimodam alienationem à parte mecanica 5
videndi proceſſus, & agendi ea, quæ iudicij ordinatoria reſpiciunt, tum ob omnimodam ceſſationem periculi, dicendi mendacia, & calumniandi.

Duo ex parte creditorum deducebantur, primò quod cum Paulus, & Nicolaus eorum debitores omnia iſta caſtra, & bona poſſederint, ità videbantur eis indefinitè affecta ex diſpoſitione bullæ in illis verbis, *quoquo modo poſſederint*; Et ſecundo quod licèt portio Angelicę, detracto ære alieno Alexandri eius patris, inſpecto tempore mortis iſtius, ac delatæ hæreditatis, eſſet longè maior, quàm ſumma habita, nihilominùs, tàm pro tēpore, quo bona poſſeſſa, & adminiſtrata fuerant per dictos Nicolaum, & Paulum, quàm etiam pro eo, quo ſpatio annorum ſex circiter vſque ad venditionem, fuerant ſub adminiſtratione ipſius Congregationis, fructus eiuſdem æris alieni hæ- 6
reditarij ſoluti creditoribus ex ſorte

prin.

principali pretij, notabilitèr dictam portionem diminuebant, & consequentèr aderat excessiuè exactum.

3 Primum motiuum, verè contemptibile, ac nullius momenti erat, quoniam, iuxtà ea, quæ habentur *in Romana de Pallauicinis, in alia Romana de Maximis, in alia de Marerijs*, & in alijs frequentèr *hoc tit.* ad huius Bullæ materiam prorsùs erroneū est hoc assumptum, vt possessio
4 iure administrationis, vel intrusionis, seu gubernij bonorum reuerà alienorum in proposito sufficeret, cum verus sensus bullæ sit, de illis bonis, quæ iure proprio possessa fuerunt, cum dominio tamèn resolubili, vt est illud possidentis ex causa fideicommissi, vel inuestituræ ex pacto & prouidentia &c., vnde super huius motiui discussione, parùm, vel nihil immorari oportuit.

Tota igitur disputatio fuit super altero, in quo scribens pro dictæ Angelicæ filijs, non negabam assumptum ex parte creditorum deductum, super iure ad huiusmodi bonorum pretium competente creditoribus dicti Alexandri, tàm pro sorte, quàm pro fructibus decursis, quaùis isti ex eorumdem bonorum fructibus commodè solui potuerint, & debuerint; quoniam ad ipsos non pertinet inquirere de administratorum culpis, &
5 negligentijs; Dicebam tamen, quod cum totum id prouenerit ex facto, & culpa prædictorum Nicolai fratris, & Pauli patrui, tàm pro tempore quo ipsi possederunt, & administrarunt, percipiendo bonorum fructus actiuos, & non soluendo fructus passiuos, quibus eadem bona bona grauata erant, quàm etiam pro tēpore administrationis factæ per œconomos deputatos ab eadem Congregatione, quæ paritèr ex eorumdem facto, & culpa in hoc patrimonio manus apposuerat; Idcircò eidem Angelicæ tanquam pupillæ, quæ sub prædictorum fratris & patrui administratione vixerat, competere dicebam hypothecam legalem, cum qua, desumenda ex tempore susceptę huiusmodi administrationis, vincebat absq. dubio omnes creditores eam molestantes, cum bulla baronum non tollat, quinimò expressè preseruet inter creditores
6 ordinem anterioritatis, & potioritatis, vt in eadem legitur, & habetur *in huius causæ disc. antè præcedentem*.

Aduersus hoc motiuum, replicabant scribentes pro creditoribus, nullibi constare de huiusmodi tutelaris administrationis susceptione, sed potiùs de cōtrario,
8 quia Nicolaus credens integram successionem sibi debitam esse, totam portionem paternam possedit tanquam suam, Angelicæ autèm sorori tanquam exclusę, moriens reliquit dotem, instituto hærede dicto patruo, qui proindè totùm pariter possedit pro suo, partim scilicèt iure proprio, partim iure hæreditario dicti Nicolai.

Prima pars obiecti, de non suscepta expressè, & ser. ser. tutela, reflectendo etiam ad veritatem, erat facilis solutionis, quoniam verius est, ex iuris clara intentione, hypothecam legalem, non solùm cadere contra eum, qui expressè, & seruatis seruandis tutelam suscepit, &
7 administrauit, sed etiam contrà eum, qui de facto se gessit pro tutore *ex collectis per Merlin. de pignor. lib. 3. tit. primo qu. 2. num. 14. & 15.* vbi allegantur *Mantica, Negusant., Pacif., & cæteri*; Et quando deficerent auctoritates, ad euidentiam id probaret viua & conuincens ratio, de qua in proposito tutoris non adimplentis solemnia, & non seruantis ea, quæ seruari debent, *plenè Rota dec. 3. par. 6. rec.*, quod scilicet melioris conditionis esse non debet qui legi obedit, atq. ser. ser. tale munus implet, quàm intrusus, & criminosè actum explicans.

Aliqua difficultas esse videbatur in secunda parte, quod scilicèt dicti frater & patruus bona possederint, pro suo potiùs, quàm alieno, neque crediderint partes tutoris seù administratoris gerere; Verùm credebam id non suffragari, quoniam cum ipsi essent respectiuè, vnus post alium, tutores legitimi, quibus tanquam proximioribus lex huius pupillæ tutelam deferebat, atque clara esset iuris dispositio super æquali successione ab intestato masculi & fœminæ, ista possessio pro suo, non videbatur à dolo, vel culpa aliena, quia debebant saltèm curare, quod pupillæ penès eos educatæ, & in eorum quodammodò, vt dicitur potestate viuenti, prouideretur de tutore, vel curatore, vnde quemadmodū iste prętextus non excusat à redditione rationum, ac restitutione reliquatus, ità dicebam excusare non debere ab hypotheca, quæ licèt

licèt per legem expressè concessa sit pupillis, & minoribus, aduersus eorum tutores, & curatores, nihilominùs ex rationis identitate, conceditur etiam omnibus, qui sub legali, & necessaria alterius administratione viuunt, atque ex
8 impedimento naturali, vel accidentali bona propria administrare non possunt, illaque aduersus intrusos, & occupatores tueri, *iuxta theor. Bar. in l. rempublicam C. de iure reipub. lib. 10. n. 2. Robertus Maranta senior meus conciuis consil. 87,* vbi distinguit inter administrationem voluntariam, & necessariam *Acosta de priuil. cred. regul. 3. ampl. 1. num. 23.* & habetur particularitèr actum *in Anconitana sub tit. de credito pro Monasterio monialium.*

Vbi agendo de puncto, àn hypotheca legalis competeret in bonis administratoris, vel debitoris Ecclesiæ seù Monasterij, adhibetur hæc distinctio, àn administratio sit voluntaria, vel necessaria,
9 vbi enim est voluntaria, quia nempè cōcessa procuratori vel institori deputato per eum, qui habet liberam suorum bonorum administrationem, & poterat eā facere per seipsum, sibi imputandum est, cur committendo bona sua alteri, sibi non cōsuluerit de hypotheca, legis enim beneficio seù prouisione indignus est, qui dum sibi prouidere potuit, id neglexit; Secùs autem in casu conuerso, quia tunc, æquum, ac rationabile est, vt lex suppleat id, quod deest impedito per ipsam legem, vel per naturam, quoniam tunc, ille sic impeditus, supponendus est aliàs vir diligens, & prouidus, qui si potuisset, ità sibi consuluisset, & hanc dicebam mihi videri genuinam veritatem, potissimè in hac facti specie, ob eam particularem circumstantiam, quod non agebatur de extraneo intruso, & occupatore bonorum pupilli, in quo intrare posset difficultas, àn contrà simplicem prædonem, & occupatorem dictum priuilegium hypothecæ legalis intraret necnè, sed agebatur contrà eos, qui erant tutores de iure, vnde fuerunt in culpa, non suscipiendo tutelam, vel non curando prouideri de tutore pupillæ, quam sub eorum potestate, & educatione habebant, ideoquè dum de facto pro tutoribus se gesserunt circà personam, cui principalitèr tutor datur, secundariò verò bonis, exindè sequebatur intrare dictam tutelarem administrationē, absq.
10 eo quod releuaret dicta erronea credulitas circà bona, cum sit ignorantia iuris, quæ non excusat in concursu maioris damni pupilli.

Retento autem præsupposito durationis dicti fideicommissi ordinati per Nicolaum seniorem ad fauorem masculorū tantùm (quod tamen non caret aliqua dubitatione alteri inspectioni reseruata;) Ad impinguādam hæreditatem liberam dicti Alexandri, & successiuè portionem Angelicæ, deducebantur plures detractiones faciendæ ex bonis fideicommissi, quarum aliquæ consistebant in nudo facto, illa verò quæ consistebat in puncto iuris, resultabat, à dotibus solutis tribus vel quatuor filiabus dicti Ioānis Rainaldi, stante dispositione dicti Nicolai fideicommittentis in eadem donatione de scut. 3. m. auri ad fauorem singularum fœminarum pro dote, quam dotē prætendebatur etiam detrahendam esse per ipsammet Angelicam ex persona propria.

Aduersus hanc detractionem, replicabant creditores, quod cum omnes dictæ fœminæ respectiuè, essent de bonis paternis, & liberis benè prouisæ, locum non haberet dicta prouisio, quæ licèt sit hominis, attamen iuxtà opinionem, quā sequitur Rota, ex firmatis præsertim in *Prænestina dotis coràm Corrado decis. 125.*
11 *par. 10. rec.*, quæ reputatur in materia magistralis, intelligitur in subsidium, & iuxtà dispositionem iuris.

Replicabam scribendo ad causam tanquam Aduocatus, id procedere, quando dispositio sit generica, & indefinita, de fœminis dotandis, quasi quod tunc esset
12 solùm exprimere iuris dispositionem, secus autem vbi certa & determinata summa singulis relicta est, vt aduertitur *dec. 477. par. 4. diuers., & dec. vltima num. 7. in fine post Zacch. de oblig. Camer. Fusar. consi. 7., & de substit. qu. 531. n. 145. cum sequen., Bess. de dote cap. 16. num. 128. & sequen.*, cum quibus processit Rota in *Perusina dotis 3. Iulij 1665. Carpinea*.

Verùm reflectendo ad veritatem, istud motiuum ità genericè sumptum mihi videbatur parùm tutum, quoniam, vbi non agitur de legato facto certæ, & determinatæ personæ testatori cognitæ, itaut per-

personali affectioni referri valeat, sed fœminis nascituris indefinite, tunc verior est dicta opinio, vt censeatur subsidiaria, iuxtà ea, quæ plenè & ex professo super hoc puncto, vltrà deducta *in dicta Prænestina*, habentur *in Romana dotis de Cardellis sub tit. de dote*, vbi expenduntur dictum consilium *Fusar.*, dictaque decisio *Perusina*, & aliæ auctoritates; Et clarius motiuum cessabat ex facto, vnde propterea fuit disputatio inanis, quoniam reuerà dicta dispositio ad fauorem fœminarum, non erat pura, & indefinita, sed in certo casu extinctionis vnius lineæ masculinæ, vnde bona deberent facere transitum in alteram, quo casu prouidetur fœminis superstitibus ex linea defecta.

Quamuis autem ex hac facti circumstantia dicta quæstio in casu esset inanis, ac etiã generaliter mihi omninò verior videretur dicta opinio, quod huiusmodi dispositiones factæ censeantur ad mentem iuris & in subsidium, nihilominùs in hac facti specie, quando factum habuisset subsistentiam, considerabam, se-
13 quendam potiùs videri contrariam opinionem, quoniam præcipuum, ac totum dictæ alterius opinionis fundamentum, consistit in fauore conseruationis fideicommissi, & in maiori fauore agnatorũ, seù masculorum ad illud vocatorum, ex verisimili etiam testatoris voluntate ad fauorem masculorum, & conseruandi agnationem, cum aliàs ità de facili ac breui tempore fideicommissa euerti possent, quæ ratio in præsenti cessabat, dum in vim bullę baronum, fideicommissum ità omninò euersum remanebat, atque contentio non erat cum masculis seù agnatis ad fideicommissum vocatis, sed cum prorsus extraneis creditoribus, verisimiliter à fideicommittente abhorritis, vnde eius verisimilis intentio tali casu, potius assistere videbatur fœminis de eius sanguine, earumque filijs quàm extraneis; Et consequenter dicta opinio isto casu, tanquam à cessante ratione, cui innixa est, cessare debet, & potius recipienda altera Fusarij, & aliorum, vbi suprà; Verum hæc videbantur Congregationi ratiocinia, & subtilitates Aduocatorum, dum iuxtà merè pragmatici sæculi vsum non dabantur speciales auctoritates ità distinguentes.

ROMANA

REVIVISCENTIÆ CENSVVM

PRO

EISDEM DE CAFFARELLIS ET ALIIS CREDITORIBVS POSTERIORIBVS

CVM

CREDITORIBVS ANTERIORIBVS EIVSDEM PATRIMONII MONALDENSIS.

Casus disputatus in eadem Congregatione Baronum, & resolutus pro anterioribus, pendet in Rota.

An eo ipso, quod Congregatio Baronum apponit manus in patrimonio Baronis oberrati, illudque sequestrat, & suscipit sub eius administratione, cesset cursus fructuum censuum, aliorumque contractuum fructiferorum, vel àn saltèm ex tẽpore sequutæ venditionis bonorum id sequatur.

Si pecunia ex pretio bonorum per Congregationem soluta creditori censuario, ab eo auocetur per creditorem anteriorem, àn exindè prior census reuiuiscat, & currant fructus, & ad quam rationem; Et quid si pecunia auocata inuestita erat in loca montium.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiæ.*
2 *Resolutio causæ.*
3 *Distinguuntur plures inspectiones.*
4 *Per decoctionem debitoris rescinditur cõtractus census; Contrarium nu. 6.*
5 *Vbi est in facultate creditoris repetere sortem, cessat cursus fructuum, & n. 8.*
6 *Impugnatur conclusio, de qua nu. 4. & de ratione.*
7 *Quid intersit creditorum census contractum rescindi per decoctionem.*
8 *Declaratur conclusio, de qua nu. 5.*
9 *Congregatio Baronum cogit creditores censuarios etiam inuitos ad extinctionem censuum, & quomodò.*
10 *De pluribus rationibus, ex quibus post vendita bona debitoris per Congregationẽ debent cessare fructus cẽsuũ.*

11 De-

11 *Defecto seù liberato fundo censito cessat cursus fructuum census.*
13 *An, & quandò euictis bonis seù auocata pecunia datis pro extinctione census, iste reuiuiscat.*
14 *An fructus censuum possint reduci ad minorem rationem.*

DISC. LXXXI.

1 CVM ad præscriptũ Bullæ, pretium castrorum, & bonorum huius patrimonij monaldensis depositatum esset penès eumdem campsorem, qui cedulam bancariam fecerat, ad effectum illud soluendi creditoribus præstare debentibus solitam cautionem de restituẽdo, primariò emptori in casu euictionis, & molestiarum, secundariò autem creditoribus anterioribus, & potioribus, vel loco dictæ cautionis, inuestiendi in loca montium non vacabilia sub his vinculis, ità etiam disponente particulari chirographo Vrbani Octaui super huiusmodi venditione edito, in quo explicitè continetur idem, quod implicitè cõtinet bulla, vt scilicèt creditores, etiam censuarij, teneantur, quamuis inuiti, pretium ità vinculatum recipere, ac aliàs eis intimatis, & recipere negligentibus, depositum in monte pietatis faciendum, loco solutionis haberi debeat, itaut non concurrant amplius fructus. Atque propterea aliqui creditores censuarij, nolentes, vel non valentes huiusmodi cautionem prestare, aliam viam elegerunt inuestiendi sibi liberatam pecuniam in loca montium cum dicto vinculo, quæ deinde ab eis per aliquos creditores anteriores auocata fuerunt, ipsique auocationem passi per plures annos negligentes se reintegrare per auocationem ab alijs posterioribus, vt illicò potuissent, nupèr pulsassent illos de Caffarellis, & alios prætensos posteriores pro auocatione, tam summæ ab eis auocatæ, quàm fructuum interim decursorum ex prætensa censuum reuiuiscentia.

Hinc proindè orta est controuersia, & assumpta disputatio in Congregatione Baronum, tam super dicta reuiuiscentia, & cursu fructuum in genere, quàm
2 super eorumdem fructuum quantitate, àn scilicèt deberentur ad antiquam rationem ipsorum censuum, vel potius ad rationem locorum montium auocatorum, Et in omnibus prodijt resolutio actoribus fauorabilis, super cursu scilicèt fructuum, etiam ad antiquam rationem, quę resolutio mihi pro altera parte scribenti, reflectendo etiam ad solam veritatem, parum probabilis visa est, prout etiam visa est signaturæ Gratiæ, quæ proindè causam commisit in Rota, vbi pendet, forsàn absque vlteriori prosecutione, ob facti mutatas circumstantias pro dictis de Caffarellis, vt in præcedentibus.

In pluribus autem disputationibus in dicta Congregatione habitis, cum posteriorũ creditorum interesset, nè discooperti remanerent, creditum fructuum in anterioribus, quo magis possibile esset diminuere, hinc proindè tentarunt aleam, nedum, super dictæ reuiuiscentiæ negatione, sed etiam super cessatione cursus fructuum ab initio sequestri, vel saltem à tempore sequutæ venditionis castrorum, & bonorum, vnde propterea per eos requisitus ad scribendum per omnibus, tres constituebam
3 inspectiones, primam scilicèt, àn cessauerit cursus fructuum, ex tempore quo Congregatio sequestrum apposuit, ac administrationẽ huius patrimonij obærati suscepit ad effectum vendendi, & efformandi concursum creditorum. Alteram, àn saltem ex tempore sequutæ venditionis, quandò pecunia ex pretio obuenta penès campsorem prompta erat solutioni, & tertiam, quid de satisfactis, à quibus deindè, vt suprà, auocata est soluta pecunia, pro medio tempore, inter auocationem, & nouam satisfactionem.

Quoad primam, scribens tamquam Aduocatus, dicebam pro cessatione cursus fructuum respondedum esse, quoniã sequuta debitoris decoctione, eiusque
4 bonis positis sub sequestro, & administratione iudicis, census habentur pro rescissis *vt per Franch. dec. 55. Rouit. super pragm. 3. de cess. bonorum num. 13. & 22. cum sequen. Prat. obser. 33. nu. 12. cum sequen.* apud quos cęteri; Ac etiam quia ex tunc creditores censuarij constituti videntur in statu repetendi sortẽ principalem, cuius morte, & irrepetibilita-

bilitate cessante, cessare debet cursus fructuum, cum non possint simul stare, censum esse viuum, & fructiferum, ac sortem
5 esse repetibilem, vt in specie creditoris comparentis in concursu, *Milanen. dec. 2. num. 16. & 17. lib. 2. Cenc. de Cens. q. 107. num. 23. & sequen. Salgad. in labyrint. par. 1. cap. 19. num. 5. & sequen.*, & data dicta certa facultate repetendi, pro certo admittitur *dec. 272. post. Cenc. aliàs dec. 278. par. 5. rec.*, vbi concordantes, ac etiam moderno tempore firmatur *in Romana Vineæ 2. Aprilis* 1666. *coràm Carpinea, & in alijs*.

Verùm reflectendo ad veritatem, ab initio partibus iuxta stylum liberè insinuatam, ista prætensio parùm probabilis videbatur, quoniam dicta propositio de rescissione contractuum censuariorum, resultante à debitoris decoctione, ac appositione bonorũ sub concursu, prouenit ex particulari stylo Tribunalium Regni Neapolitani; Et quãuis *Rouit.* probare co-
6 netur, huiusmodi stylũ deriuare à dispositione vel intentione iuris communis, nihilominus Rota, & Curia huiusmodi opinionem non recepit, sed contrariam tenet, *vt apud Caualer. dec. 528. num. 1. Buratt. dec. 57 num. 5.*; Et meritò, quia retenta opinione eiusdem Curiæ, de non dando interesse ex credito pecuniario, non probatis, in casu speciali, & indiuiduo solitis requisitis lucri cessantis, vel damni emergentis, nimium creditores censuarij præiudicati remanerent fine eorum culpa, sed ex culpa, & facto debitoris in cursu fructuum eo medio tempore inter sequestrum bonorum, eorumque venditionem, & liberationem pretij, quod solet esse notabile ac longum, quod præiudicium non procedit in dictis Tribunalibus Regni, vbi quamuis con-
7 tractus censuales habeantur pro rescissis, atque sors reducatur ad creditum pecuniarium, adhuc tamen currunt fructus tanquàm interesse, solumq; præiudicium creditorum esse dicitur in eo, quod quãdo census est viuus, ex fructibus, quos ibi vocant tertias, debetur interesse, quod non resultat ex huiusmodi fructibus post rescissionem currentibus, tanquam interesse, dum etiam ibi retinent opinionem non dandi interesse alterius interesse, vt ponderat *Rouit. loco citato*.

Et quoàd alterum motiuum facultatis repetendi sortem, adhuc cessare videbatur eius applicatio, cum conclusio procedat, quando dicta facultas est omninò libera, itaùt in facultate debitoris vel
8 iudicis non sit, eam impedire, secùs econuersò, vt ità declarando præcedentes decisiones habetur *dicta decis. 272. post Cenc. aliàs 278. par. 5. rec.*, cum qua proceditur, *& apud Salgad. vbi suprà ex num. 15. ad finem*, quæ libera facultas ex solo sequestro non resultat, quoniam licèt *ex Bulla Baronum* §. 8., creditores censuarij cogi possint ad extinctionem
9 per ipsam Congregationem, etiam principali debitore non declarante, vt aduertitur *apud Buratt. dec. 482. num. 4.*, attamen non exindè resultat, repetibilitatem esse certam, atque in libera creditoris facultate, quoniam dari potest casus, quod Congregatio vendat bona, seù vni ex creditoribus assignet, soluta vel bonificata parte pretij, cum accollatione censuum, & sic Bulla subrogat solùm Congregationem loco debitoris, vt absque tamen necessitate disdictæ, iuxtà formam à Bulla Piana præscriptam, possit nomine, & vice debitoris censum extinguere, non tamèn cogit, & consequentèr non tribuit actori liberam actionem repetendi sortem, vt aduertitur etiam *in Romana Censuum pro eodem Patrimonio cum Spadensibus hoc eod. tit.*; Ita etiam suadente dicta ratione notabilis præiudicij aliàs creditoribus innocentibus, & non culpolis resultantis, ob longum spatium, quod adesse solet inter sequestrum, & venditionem, vt in hac facti specie experientia comprobauit sex annorum & vltrà.

Quouerò ad alteram inspectionem, super cessante cursu fructuum, eò ipso quod sequuta fuit venditio, & consignata cedula bancaria integri pretij, promptè, & ad horam soluibilis, etiàm cum aliquo sensu veritatis, dicebam pro cessatione dicti cursus probabilius respondendum videri ex pluribus fundamentis.

Primò quia sic expresse disponitur per dictũ chirographum particulare, vt
10 sequuta venditione, & depositato pretio cum intimatione creditorum, illicò cesset cursus fructuum, ac census censeantur extincti; Secundo corollariè, & in idèm, ex ratione, de qua infrà super puncto reuiuiscentiæ, & *in dicta Romana Censuum pro eisdem Creditoribus cum Spadensi-*

densibus, quod scilicèt verisimilis intentio Principis, vel maioris magistratus huiusmodi venditionem, & solutionem pretij respectiuè demandantis, videtur, vt res ibi faciat punctum, atque patrimonium decocti debitoris distribuatur in eo statu, in quo tunc reperitur, potissimè quià non poterant creditores allegare ignorantiam vel aliam excusationem, dum infrà sexennium, & vltrà decursum à die sequestri ad illam venditionis, occasione repartitionis fructuum, omnes comparuerant, ac firmatus erat eorum ordo seù gradus.

Tertio quia, tam per Bullam, quàm per Chirographum, castra, & bona omninò liberata erant à quibuscumque vinculis, nexibus, & hypothecis, vt libera transirent in emptorem, translatis omnibus iuribus prædictis in pretium, & consequentèr desinente fundo fructife-
11 ro, subsistere non potest census, *vt per Cenc. de cens. quæst.* 41. *num.* 25. *vers. ista autè conclusio* in illis vltimæ impressionis *Duard. eod. tract. §.* 1. *quæst.* 52. *in fine*, Et benè in indiuiduo *Rota dec.* 260. *par.* 4. *rec. repetit. dec.* 448. *post Cenc.*

Et quamuis *apud Greg. dec.* 60. *&* 444. firmetur, per liberationem fundi censiti
12 non cessare censum, quasi quod liberatio facta solùm censeatur in gratiam emptoris fundi, non autem debitoris census, & vt tollatur ius creditoris censuarij, nihilominus id rectè procedit iuxtà casum dictarum decisionum, quando vinculorum, & onerum translatio fit in alium fundum æquè fructiferum, & capacem, siuè etiam in pretium inuestitum in census, seù in loca Montium, & sic in effectus fructiferos, qui habentur loco stabilium, & super quibus census etiam subsistere potest, cum tunc dicatur solùm fundi commutatio, vt in specie residualis pretij bonorum venditorum per Congregationem Baronum, erogati in loca montium, vt censeantur loco rei subrogata habetur *dec.* 4. *par.* 11. *rec.*

Siuè etiam in specialibus nostris terminis venditionis, quæ fiat per Congregationem baronum, id rectè verificari potest, quando agatur de venditione rei particularis, itaùt non versemur in casu formalis decoctionis, ac venditionis totius patrimonij, neque vrgeat dicta ratio faciendi punctum in eo statu pro bono publico, & vt consulatur creditoribus; Tunc enim cum Bulla disponat, quod omnia vincula transferantur in alia bona, ità dicitur iuris ministerio facta dicta commutatio; Et quatenùs etiam alia bona Baronis non essent fructifera, & capacia census, adhùc tamen, cessante dicta ratione decoctionis, & concursus vniuersalis, non implicat in præiudicium debitoris, censum durare super eisdem fundis, quamuis liberatis, in præiudicium debitoris, non autem emptoris, in cuius gratiam tantùm dicta liberatio facta censetur, quia rectè dari potest census super re aliena de solo domini consensu absque istius obligatione vel damno, tanquam illius subiectum, & demonstratio rei, cuius peremptionis periculo creditor subiacere debeat, alijs tamen debitoris bonis obligatis pro cautela creditoris, ac solutione fructuum; Et sic istud tertium fundamentum, solum, & de per se non sufficeret, nisi concurrant insimùl præcedentia, præsertim secundum concursus vniuersalis, cum cessatio fructuum non percutiat fauorem, & gratiam debitoris, quo casu rectè caderet difficultas, sed percutiat fauorem, & gratiam creditorum, ac rationem publici commercij conseruandi, ob quam rationem Princeps, seù maior magistratus huiusmodi administrationes suscipit.

Et quartò demùm, ex supra insinuata ratione, puræ, certæ, & liberæ repetibilitatis sortis, quoniam sequuta venditione, & depositato pretio in banco, cessat illa incertitudo, quæ suprà considerata fuit, & consequentèr non videtur subsistere ratio, ob quam durare posset census, omninò incompatibilis cum libera repetibilitate sortis.

Hinc dicebam nullam subesse necessitatem assumendi tertiam inspectionem super reuiuiscentia censuum extinctorū
13 per restitutionem pecuniæ, quamuis postea auocatæ, quoniam si ex præmissis cessat cursus fructuum, respectu eorum, cum quibus dictus actus positiuus extinctionis sequutus non est, fortius respectu istorum ex argumēto ducto ab *auth. multò magis &c.*; Verùm vbi de hoc puncto agendum esset, cum scribentes in contrarium plures desupèr cumularet auctoritates, & decisiones, atque in alijs

consimilibus controuersijs præcedentèr habitis, videretur cum aliquo æquiuoco processum esse, confundendo vnum casum cum altero, idcircò aduertebam procedendum esse cum distinctione casuum, de qua distinctione etiam habetur in sua materia *sub tit. de censibus in vna Ciuitatis Castelli*, & in alijs.

Primus enim casus est, vbi debitor in extinctionem census dat in solutum, domum, fundum, vel aliam speciem, & tunc verius est, ista euicta, censum reuiuiscere *iuxtà decisiones* 495. *&* 530. *post Cenc. de Cens.*, non quidem ex sola ratione reseruationis priorum iurium, & actionum, quam ponderat *Cenc. quæst.* 108. *num.* 16. *cum sequen. & num.* 19., sed ex duabus alijs melioribus, vnà scilicèt, quod tunc dicatur, potiùs permutatio de specie ad speciem, quàm verè datio in solutum speciei pro genere, & cōsequenter intrat conclusio, quod euicta re permutata datur regressus ad propriā *iuxtà receptam theor. glos. & Bart. in l. ex sextante §. latinus largus ff. de except. rei iudicatæ*; Et altera, quia deberentur fructus, saltem tanquam damna, & interesse iuxta æquitatem *text. in l. curabit Cod. de act. tion. empti*, siuè ex natura euictionis, sub qua veniunt etiam fructus ipsius rei euictæ, dum constàt de animo creditoris, loco census habendi aliam rem fructiferam, vt ponderatur *d. decis.* 530. *post Cencium, aliàs* 278. *par.* 5. *rec. approbata dec.* 297. *n.* 23. *par.* 10. *& dec.* 6. *nu.* 9. *par.* 11. *rec.*

Alter casus est, vbi ad nullam nouationem inter partes est deuentum, sed solùm iudex administrans patrimonium debitoris, assignat creditori aliquos effectus exigendos, ex quibus, sequuta reimbursatione sortis, resultet extinctio, & tunc quia huiusmodi assignationes recipi dicuntur pro soluendo, non autem pro soluto, & sub implicita conditione, quatenùs exactio sequatur, idcircò dici non potest sequuta extinctio per actum verè retrosimilem, & in his terminis procedunt *decisiones* 71. *Caualer. &* 106. *post Cenc.*

Tertius verò est casus noster, vbi in satisfactionem sortis soluta est pecunia recipiens functionem in genere suo, & tunc dicitur sequuta, vera & formalis extinctio, per actum retrosimilem, & consequentèr non agitur de simplici suspensione census formalitèr non mortui, neq; de eius excitatione potiùs à somno, quā à morte, vt est in casibus præcedentibus, sed agitur de extinctione formali, & sic de morte, vndè intrat regula, quod à priuatione ad habitum non datur regressus, vt benè firmatur *decis.* 411. *post Cenc.*, & fuit etiam sensus Rotæ in allegatis *decisionibus* 297. *par.* 10. *&* 6. *par.* 11. *rec.*, vbi de censu extincto ex pretio rei emptæ per eumdem creditorem, non reuiuiscente per ipsius rei euictionem.

Difficultatem faciebat decisio *in Romana Census* 24. *nouembris* 1628. *coràm Ghislerio*, in qua firmatur dicta reuiuiscentia, & in ista se fundauit Congregatio, tanquam in posteriori præfatæ alteri *decis.* 411. *post Cenc.*, non curato vtra earum melioribus rationibus, & fundamentis fulcita esset, quod tamen mihi, reflectenti etiam ad veritatem, parùm probabile visum est, tùm quia dicta altera decisio melius fundata videtur, ac maiores habet rationes, illam præsertim ineuitabilem, de qua suprà, liberæ, & certæ repetibilitatis sortis, omninò incompatibilis cum duratione census; Tum clariùs ex defectu applicationis dictæ decisionis ad casum, cum ibi totum penderet à priuata conuentione partium, quæ census extinctionē, per actum non omninò retrosimilem, sed cum quibusdam assignamentis factam, potuerunt ità facere conditionalem, & resolubilem ex mutuo consensu, quæ cōsideratio omninò cessat in isto casu, vbi scilicèt agitur de concursu generali in vniuerso patrimonio debitoris decocti, posito sub administratione magistratus, vt creditoribus pro publico bono consulatur, tunc enim cessat ratio conuentionis partium, atque vrget altera iam dicta, quod expedit ita fieri punctum in eo statu, vt omnibus consulatur, nam aliàs de facili fraus fieri posset contra verisimilem Principis intentionem, omnemque publici cōmercij rationem, quoniam creditor anterior habens censum sub altis, & grauibus fructibus (vt frequentius contingit cum huiusmodi debitoribus, qui ad statum decoctionis reducuntur ex ea ratione, quod creditor auarus, & debitor inops de facili se concordare solent) ità posset post sequutam

sa-

satisfactionem, cui posteriores acquiescunt, affectare auocationem pecuniæ sibi solutæ, atque ita obdormitando posteriores, facere magnum cumulum, ac erodere totum patrimonium, contra finem, ob quem ista remedia prodierunt, ideoque sibi imputet, dũ habens promptam, & certam repetibilitatem ab alijs posterioribus, illicò se non reintegrauit, siuè auocationem non impediuit, pulsando eodem tempore posteriores, cũ quibus, ad euitandum circuitum, auocatio consumari solet.

Et nihilominus, vbi etiam, præmissis omnibus cessantibus, cursus fructuum ad fauorem huiusmodi creditorum admittendus esset, adhuc tamen mihi videbatur in dicta resolutione adesse grauamen circa quãtitatem fructuum ad maiorem excessiuam rationem, sub qua ipsi principales debitores parùm prudentes, & prouidi census imposuerant, tùm quia cum huiusmodi patrimonium, ità positum esset sub Principis, seù maioris magistratus administratione, istam dare oportet prudentem, & prouidam, &
14 prout prudens, ac diligens paterfamilias bona sua administraret, quo casu vbi creditor est tutus, & non vrget periculum, vel incertitudo insufficientiæ debitoris, fructus censuum de hoc tempore, non nisi ad moderatam rationem quatuor pro centenario constitui solebant, vndè propterea rectè dicebam intrare posse, & debere arbitrium adeò supremi magistratus super moderatione, seù reductione fructuum, iuxtà ea, quæ desumendo *ex text. in cap. suggestum de decimis*, cum ibi notatis, in terminis reductionis, censuum, & iurium cum Republica, & Communitatibus habentur, plenè deducta apud *Capic. Latr. dec. 188., & per Oleam de cess. iur. tit. 7. quæst. 3. num. 32. Larrea alleg. 23.*, cum similibus, cum aliàs esset imprudens, ac mala administratio in tali magistratu non admittenda.

Tum etiàm quia non debet plus operari fictio quàm veritas, neque actio euictionis, vel ad damna, & interesse, tribuere debet plusquam importaret eam sequutam non esse, sed solùm reficiendũ est, id quod interest *ad text. in l. damni infecti 18. §. penult. ff. de damno infecto*, ibi, *cum prætor id agat, nè damnum faciat, non vt in lucro versetur*, & ideò cũ pecunia inuestita esset in loca montium, atque auocatio importasset solum damnum amissionis fructuũ ipsorum locorum montium ad rationem quatuor pro centenario, non videbatur, cur creditores ex eorum parte negligentes, & culposi, cum certa, & libera facultate quandocumque repetendi sortem, & sine fundo, in præiudicium, non debitorum, sed tertij, fructus ad antiquã rigorosam rationem exigere deberent.

ROMANA DOTIVM

PRO

DVCISSA DE COMITIBVS EIVSQVE FILIABVS,

CVM

CREDITORIBVS DVCIS VIRI, ET PATRIS RESPECTIVE.

Casus in parte decisus per Congregationem Baronum pro Ducissa, & in parte pro filiabus, pendet in Rota.

Bulla Baronum, àn operetur, vt tunc, de tempore scilicèt, quo debita contrahuntur, itaùt ex dicto tempore ius creditoribus quæratur ad bona quàmuis fideicommissaria, vel potiùs operetur, vt nunc, quandò scilicèt Congregatio remouet obstaculum fideicommissorũ, vel aliorum vinculorum, itaùt nunc creditoribus ius quæri dicatur.

Et de concursu creditorum baronis agentium in vim bullæ, cum dotibus constituendis, vel restituendis ex bonis fideicommissarijs in vim *auth. res quæ C. commun. delegatis*.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 Bulla Baronum, an operetur, vt tunc, vel vt nunc.
3 Sub hypotheca generali contracta per grauatum, veniunt etiàm bona fideicommissaria, si in eis intrat auth. res quæ.
4 Quod Bulla operetur, vt nunc quandò manus apponit, de quo tempore creditoribus ius quæritur.
5 Quomodò consultum est creditoribus sinè assensu super feudis.
6 An pro dotibus constituendis ad præscriptum auth. res quæ competat prælatio aduersus creditores Baronis.

DISC. LXXXII.

1 Ordinato per Ducem Federicum de Comitibus in eius castris, & bonis de anno 1588. fideicõmisso, Dux Camillus filius, & hæres grauatus de ãno 1604. & sequentibus debita contraxit, deindè verò vxorem duxit, ex qua duas filias procreauit, quas moriens absque filijs masculis reliquit pupillas innuptas, Vnde cũ instantibus creditoribus, per Congregationem baronum, castra, & bona dicti Ducis, pro maiori parte eo viuente, ac etiàm sequuto obitu, distracta essent, eorumque pretium iuxtà Congregationis stylum esset solutum dictis creditoribus, cum cautione de restituendo prioribus, & potioribus, & contribuendo cum æqualibus, prædicta Ducissa pro suarum dotium restitutione, ac lucri consequutione, egit in dicta Congregatione contrà creditores pro pecuniæ solutæ auocatione, eamdemque actionem intentarunt filiæ pro dote constituenda, anterioritatem, seù potioritatem prætendentes, & me pro eis scribente, Ducissa obtinuit in parte, filiarum verò prætensio remansit indecisa, & causa commissa fuit in Rota, vbi pendet.

In hoc igitur puncto, distinguebam
2 inspectionem dotis restituendæ Ducissæ vxori, à dote constituenda filiabus, cum intèr vnum casum, & alterum non leuis vigeat ratio disparitatis; Quatenùs enim pertinet ad primam inspectionem dotis restituendæ, pendere considerabam decisionem à puncto, An bulla baronum, quæ fauore creditorum tollit fideicommissa, operetur vt tunc, & ab initio contracti debiti, itaùt ex eo tempore hypotheca in bonis imprimatur, & ius quæratur creditoribus, vel operetur vt nunc, ex tempore scilicèt quo Congregatio manus apponit, & fideicommissorum impedimentum tollit, Si enim operatur vt tunc, potiorem fortè videri dicebam causam creditorum habentiũ hypothecam anteriorem vsq; ab anno 1604., quià vt habetur *in Romana Cõtributionibus de Cesijs hoc eod. tit.*, sublato fideicommissi obstaculo, bona censentur libera debitoris, quo posito dos posterior, iuxtà opinionem in foro passim receptam, non præfertur anterioribus expressam hypothecam habentibus, vt habetur deductum *in sua materia sub tit. de dote*.

Econuerso autèm si operatur, vt nũc, indubitata est anterioritas dotis sumens initium à die contracti matrimonij, cum sub generali obligatione, quam vir fecit de dote conseruanda, & restituenda, veniant, non solùm eius bona propria, &
3 libera, sed etiàm fideicommissaria, stante dispositione *text. in auth. res quæ C. commun. de legat.*, iuxtà opinionem, quã vti veriorem firmauit, & tenet Rota *vt dec. 312. num. 17. par. 6. recen. 189. nu. 7. post Zacch. de oblig. Cam. Romana dotis 13. Februarij 1640. Panzirolo, quæ est 199. par. 8. recen. dec. 40. par. 11. rec. Romana dotis de Lancellottis 14. Iunij 1655. Zarata & in alijs*, ac probat *Merlin. de pignor. lib. 3. qu. 45. num. 15. & seqq. & quæst. 46.*, & sic casus remanet pro dote restituenda indubitatus, quià sumit hypothecam ex ipso tempore, quo inducta fuit.

Bullam verò fauore creditorum operari vt nunc, probabilius omninò dicebam etiã cũ sensu veritatis, quià illa non
4 tribuit baronibus licentiam seù facultatem obligandi bona per eos possessa, quæ sint fideicommissis vel alijs vinculis obnoxia, si enim ità esset, superflua remaneret suprema auctoritas Congregationis Baronum, quæ priuatiuè in hoc manus apponere potest, cum quicumq. Iu-

Iudex ordinarius ad dicta bona, tanquã legitime, & cum Principis licentia obligata, mandata dare posset; Sed Bullæ dispositio consistit in eo, quod postquã creditor seruatis seruandis contra debitorem, vel eius hæredem obtinuit mandatum, illud præsentat dictæ Congregationi, cuius officium & supremam auctoritatem implorat, vt derogando fideicõmissis, seù alia vincula tollendo, manu regia executionem ad bona per Baronẽ possessa concedat, & sic operatur, vt nùnc quandò remouet obstaculum, quod vsq. ad præambulam horam, qua eius remotio sequitur, semper adfuisse dicitur, adinstar eius, qui habens ab infantia ligatos pedes, & manus, seù aliàs membra impedita, si post aliquod tempus recurrit ad habentem facultatem soluendi, sequuta vinculorum solutione, liber membrorum vsus & exercitium nunc haberi dicitur, quamuis illa ab initio haberent aptitudinem, vt etiam deductum habetur in *Romana restitutionis pecuniarum hoc eod. tit.*

Hinc habemus in bonis feudalibus & emphyteuticis absq. domini licẽtia alienari, vel obligari prohibitis, quod licèt Dominus huiusmodi licentiam denegare non soleat, itaùt contrahentes cum possessore, intuitu dictæ futuræ licentiæ contraxisse videantur, attamèn ius siuè hypotheca in bonis non acquiritur, nisi à die licentiæ obtentę, quia tunc remouetur obstaculum, itaùt si creditor in tempore posterior, in licentia sit anterior, iste anterioritatis priuilegium habebit, vt pluries habetur *in tit. de emphyteusi, ac* etiam in isto *de feudis*, igitur spectandũ est tempus, quo remouetur obstaculum.

Nec releuat, quod creditores scientes bullæ dispositionem, & Congregationis facultates, isto intuitu contraxerint, quoniam aderat quidẽ spes seù aptitudo obtinendi cũ isto extraordinario remedio satisfactionem, sed non indè sequitur, aliquod ius reale, vel hypothecam ex tũc in bonis prohibitis acquiri, nam etiam in feudis militat spes assensus vt supra, & tamen non sufficit.

Dabam in proposito satis proximum exemplum creditorum contrahentium
5 cum Baronibus Regni Neapolitani absq. Regio assensu, istis enim nulla hypotheca nullumque ius acquiritur super feudis, etiam viuente debitore, sed quia successor, quamuis ex lege inuestituræ vocatus, habere debet hæreditariam qualitatem feudatarij defuncti, propterea conceditur creditoribus ius implorandi officium iudicis, & in actione personali cogendi possessorem ad vendendum feudum, ad effectum vt ex pretio indè retrahendo satisfieri possint, ex deductis per *Franch. dec. 704.*, & non semel *in præcedentibus* dictum fuit; Vndè creditores absque assensu mutuantes baroni idoneum & pingue feudum possidenti, rectè credidisse dicuntur intuitu & contemplatione istius remedij, non inde tamen sequitur, quod ab initio aliquam hypothecam vel ius habeant in concursu creditorum habentium assensum à Principe vel à lege, siuè particularem siuè generalem, qualem in puncto habent ibi dotes mulierum Ciuitatis ex gratia generali, de qua agunt *Rouit. in pragmat. 8. de feudis Aponte de potest. Proreg. tit. de assensibus regijs super dote Merlin. lib. 2. controu. 58. de Marin. lib. 2. resol. 28. & cæteri, et habetur specialiter actum hoc eodem tit.*

Et hic adamussim videbatur casus, quia creditores, nullum ius directum ad bona fideicommissaria, vel aliàs vinculata habentes, cogunt mediante auctoritate Congregationis possessorem ad vendenda bona, vt ex pretio satisfactionem consequantur; Vnde bulla in effectu induxisse videtur in successore iure sanguinis in vim inuestituræ vel fideicommissi, quamdam hæreditariam qualitatem vltimi morientis, eo modo quo praxis vel sapientum interpretatio induxit in dictis feudis, quorum inuestituræ formula potius videtur importare successionem pacti & prouidentiæ, itaùt successores veniant iure sanguinis, sed quia habere debent dictam hæreditariã qualitatem, idcirco ob istam, etiàm per feudi venditionem coguntur ad solutionem debiti feudatarij prædecessoris; Ideòque respectu dotis restituendę, cuius hypotheca in huiusmodi bonis ex dispositione legis impressa est, antequam fideicommissorum derogatio, & vinculorum solutio sequeretur, casus videtur indubitatus, & talis in ista causa fuit sensus Congregationis pro ea rata, in qua certitudinalitèr constabat, Ducissam esse cre-

se creditricem, cum respectu residui, tota difficultas consisteret in facto, àn scilicet esset solùm dos confessata; Et quod de dote restituenda dicitur, in omnibus ex eisdem rationibus procedit in dote, quæ antequàm Congregatio ad creditorum instantiam manus apponat, esset constituta, quia intrat eadem ratio præcedentis hypothecæ iàm legitimè in bonis impressæ, vt est latiùs dictum in *dicta Romana restitutionis pecuniarum hoc tit.*

Quo verò ad dotes constituendas,
6 *Rota in suprà allegata Romana dotis 3. Februarij 1640. coram Panzirolo impressa dec. 199. par. 8. recen.* sentire visa est, huiusmodi dotibus constituendis, quãuis petantur postquàm Cõgregatio manus apposuit, & sublatis fideicommissis bona alienauit, atquè de eorum pretio creditoribus satisfecit, adhuc competere prælationẽ, & ius auocandi pecuniam solutam, quasi quod descendentes earum ius metiantur, vsquè de tempore mortis fideicommittentis, cuius reputentur creditrices, in eius proindè bonis, ex beneficio separationis bonorum, præferendæ creditoribus hæredis quantumuis anterioribus, & priuilegiatis, *vt in eadem decisione*, in qua constitui videtur fundamentum in rationibus, de quibus *in decis. 162. Afflicti*, licet non allegetur, sed hæc loquitur in terminis specialibus sororis, pro eius dote constituenda præferendæ creditoribus fratris hæredis in bonis parentis.

Ista tamèn decisio nunquàm in Curia habuit plausum, cum per eam ità simpliciter sumptam, esset dare perpetuam rerum reuolutionem, quià puellæ post plura sæcula, & propè iudicij diem venientes, possent ità pulsare creditores iàm satisfactos, quorum dominium semper & perpetuò esset in incerto, quod videtur magnum absurdum, & contrà Bullæ sensum, idcircò ad huius puncti veritatem eruendam, per sequentium casuum distinctionem procedendum esse dicebam.

Aut mulieres dotis constitutionem petentes sunt in proximiori vel æquali gradu cum Barone fideicommissario, pro cuius debitis, fideicommissis derogatur, & bona venduntur, ex sola ratione sexus exclusæ, itaùt si fuissent masculi, dictum debitorem à successione in toto vel in parte exclusissent, et tunc in ea virili seu portione, quæ mulieribus debita fuisset, nisi sexus obstasset, itaùt debitor, qui totum fideicommissum possidet, illud minus habuisset, & haberet, omninò probabilius videtur potiores esse debere partes dictarum mulierum, quia dos eis debita est in præmium exclusionis, ac eius loco, vndè illa portio, quæ ob earum sexum masculo accrescit, ab ipso initio acquisitionis, insitam habere videatur conditionem, siuè annexum onus dotationis, itaùt debitor illud minus habuisse censeatur; Iniquum enim ac omni rationi contrarium videtur, vt sorores vel aliæ, maius vel coæquale ius succedendi habentes, nisi obstaculum sexus eas excluderet, debeant ob debita illius, qui vel nullatenùs, vel in sola eius virili aliàs successisset, remanere priuatæ ea dote, ob cuius prouisionem testatores solent fœminas excludere, vndè Congregatio vendendo omnia bona per debitorem possessa, vendidisse videtur id, quod non erat debitoris, sed in hac parte iam erat affectum dictis mulieribus, vt etiàm deduxi *in dicta Romana prætensæ restitutionis pecuniarum pro Caffarellis hoc tit.* in qua iste discursus admissus fuit.

Aut dictæ mulieres sunt in linea inferiori, quibus nullum ius successionis apertum esset, quamuis sexus qualitas nõ obstaret, quià nempè sint filiæ Baronis debitoris, qui fideicommissum vel primogenium possidet, itaùt non vrgeat supradicta ratio exclusionis à successione aliàs eis aperta, sed solùm competat actio resultans ex benef. *auth. res quæ C. commun. de legat.*; Et tunc, aut istæ veniunt cum creditoribus in concursu, dum res est in fieri, antequàm scilicèt procedatur ad venditionem & pretij solutionem creditoribus, itaùt non agatur de auocanda pecunia iam soluta, sed in concursu ad illius liberationem, et paritèr probabilius videtur, potiores esse debere partes huiusmodi mulierum à testatore descendentium, quià dum adhùc res est integra, subsistere dicuntur fideicommissa, quibus etiàm durantibus ius mulierum competit, vndè quandò eis derogatur, talis derogatio ex mente bullæ, ordinata solùm videtur in præiudicium successorum

sorum, de solo iure successorio agentium, non autèm dotium iàm constituendarũ, quæ, vel ex verisimili præsumpta fideicommittentis voluntate, vel ex eiusdem legali necessitate, ipsius debitum reputantur; Et ità non semèl practicauit Congregatio, præsertim *in Romana de Monaldensibus* cum tribus sororibus Ioannis Rainaldi Monaldensis venientibus in concursu, dum adhùc res erat in fieri, dando pro singulis ex pretio castrorum scuta 12.m., & eidem Io:Rainaldo me quoque scribente alimenta, ac etiã in ista causa de Comitibus dãdo vni filiæ nuptæ certam pretij ratam adhùc non solutam.

Aut demùm filiæ Baronis debitoris, vel aliæ descendentes, veniunt pro dotis constitutione, postquàm præuia fideicommissorum derogatione, actus est cõsumatus, quià nempè vendita sint bona, & pretium liberatum creditoribus, itaùt de tempore, quo hæc gesta sunt, ius petendi dotem non esset eis apertum; Et tunc dicta Rotæ decisio nullatenùs recipienda videtur, sed quemadmodùm filij, vel alij descendentes masculi remanent beneficio fideicommissi vel inue stituræ ex maiorum imprudentia priuati, ità etiàm fœminæ, cui minùs præiudicatur, quià minus ius habebant ex lege inuestituræ, vel testamenti, nàm àliàs, vt suprà dictum est, nunquàm creditores essent de eorum iure certi, atque mulieres futuris temporibus procreandæ, possent etiàm post sæcula huiusmodi pretium auocare, quod non est dicendum.

Ratio est clara, quià vt aliàs dictum est, fideicommissarius eius iure durante est Dominus habens verũ dominium resolutioni tamèn subiectum, atquè à lege vel ab homine limitatum circà illius liberum exercitium, vndè quandò in vim Bullæ, Congregatio mandat venditionẽ, tollit dictum obstaculum, quo sublato bona efficiuntur liberæ dispositionis, perindè ac si fideicommisso subiecta non fuissent, ideoque quemadmodùm patre vendente vel obligante eius bona libera, filiæ vel descendentes pro dotibus constituendis, actionem non habent aduersus eos, quibus alienatio vel obligatio facta est, sic à pari.

Neq. proindè obstat *decisio Asst.* 162., quià procedit in præcedenti casu distinctionis, vbi scilicèt mulier erat æqualì gradu cum hærede debitore, pro sua virili successura, nisi sexus eam exclusisset; cum agatur ibi de Sorore petente aduersus creditores fratris dotem in bonis cõmunis parentis, cuius etiam legatum accedebat, ex quo legalis hypotheca fauore mulieris resultabat.

Prout minus tutum credebam assumptum dictæ decisionis *coram Panzirolo*, quod puellæ descendentes, quibus dos ex bonis fideicommissi debita est, videantur habere hypothecam desumendam vsque à die obitus testatoris, quià nullibi cautum iure habetur, vt pro huiusmodi subsidiarijs dotibus ex benef. *dictæ auth. res quæ* debitis competat hypotheca, dum verius est istam neque pro legitima vel dote istius loco debita filijs primi gradus competere, sed solùm datur iudicis officiũ vel condictio ex lege *vt dicta Romana restitutionis pecuniarum hoc tit.*

Ponderabãt aliqui, attendendũ esse, nũ testator qui fideicommissum ordinauit, mandauerit vel nè fœminas dotari, quasi quod dicta dispositione accedente, videatur adesse legatum, pro quo competit hypotheca iuxtà *dictam decisionem* 162. *Asst.*, & habetur *in eadem Romana dotis Panzirolo* 193. *par.* 8. *rec. in Romana hæreditatis de Fabijs* 11. *Martij* 1644. *Bichio, & alijs*, sed in ratione dubitandi dicebam, id benè procedere in legato facto alicui personæ particulari, cui dos iure actionis in vim legati debita est ex iudicio testatoris, etiàmsi esset aliàs diues vel prouisa, secùs autèm in huiusmodi dispositionibus, quæ magis sunt excitatiuę dispositionis legalis, quàm nouæ dispositionis inductiuæ, itaùt intelligendæ veniant ad limites iuris, & in subsidium ex plenè firmatis *in Prænestina dotis* 29. *nouembris* 1647. *coràm Corrado* 125. *par.* 10. *rec.* & habetur *in sua materia sub tit. de dote*; ac etiam supra *discur.* 80. Dicitur enim dispositio consecutiua fideicommisso, & cum præsupposito eius durationis, & existentiæ, qua cessante cessant omnia hæc accessoria & consecutiua, ideoque vbi agitur de dotibus constituendis, postquàm bona sunt iàm in tertios distracta, & dissoluta fideicommissa, sublato principali, corruunt accessoria, àc etiàm quià esset aliàs post sæcula mundum reuoluerę, nec vnquam cre-

Aaa dito-

ditores, quibus de pretio est satisfactum, essent tuti; Fideicommisso autem durante & in concursu, probabilius videtur testatoris dispositionem esse proficuam, vtpotè inductiuam hypothecæ latius patentis, quàm solum legis beneficium, quo attento competit iudicis officium cum beneficio separationis bonorum, vt *in Romana de Caffarellis*; vbi dictum est sufficere, puellas quæ dotis constitutionem petunt, esse iam natas de tempore durantis fideicommissi, & antequam Congregatio illud destrueret, secus si nascantur postea, quando fideicommissum iam respectu bonorum venditorum non erat amplius in rerum natura, & hanc dicebam videri veritatem.

VRBINATEN. PRÆDII
PRO
COMITE IVLIO CÆSARE ODASIO
CVM
COMITE BRANCALEONE.

Casus decisus per Rotam pro Odasio

An Bulla Baronum habeat locum in Baronibus Status Ecclesiastici mediati, qui ab alio Principe feudatario dignitatis regantur, vt erat Status Vrbini.

Quid post dicti Status deuolutionem, per quam ille effectus est de Statu Ecclesiastico immediato.

Leges pro vno Regno vel Prouincia editę, àn vigeant, & seruandæ sint in ciuitate vel prouincia addita, seu ex post facto incorporata.

SVMMARIVM.

1 Fiscus *Assiseries.*

2 *Bulla Baronum excipiendo deduci potest coràm quocumque iudice, quauis agendo sola Congregatio Baronũ illam exequatur.*

3 *Bulla prædicta non habet locum in Baronibus status mediati.*

4 *Vasallus vasalli mei àn sit vasallus meus.*

5 *De Baronibus inferioris ordinis & absq. dignitate, in quo differant à feudatarÿs dignitatis.*

6 *Appellatione Status Ecclesiastici, venit solùm immediatus, non autem mediatus.*

7 *Egidiana non habet locum in Regno Neapolitano & Ducatu Parmæ.*

8 *Quandò in Constitutionibus Apostolicis sit sermo de statu mediato, & immediato, intelligitur de mediato feudatariorũ, & Baronũ inferioris ordinis.*

9 *Leges Regni vel Prouinciæ àn procedant in Ciuitate addita vel deuoluta.*

10 *Sub nomine Regis Hispaniarum àn veniant alia dominia ab eodem Rege possessa.*

11 *Rex possidens Ducatum vel Comitatum ibi consideratur tanquàm Dux vel Comes.*

12 *Quando ad legis validitatem requiratur publicatio, & àn id procedat in constitutionibus apostolicis.*

13 *In Statu Vrbini àn post deuolutionem vrgeant Decreta Ducalia, & Statuta particularia.*

DISC. LXXXIII.

1 Volens Comes Iulius Cæsar Odasius, quoddam suorum maiorum conspicuũ prædium nuncupatum *della foglia*, in vim auiti fideicommissi recuperare, vti malè per eius patrem alienatum in illos de Brancaleonibus, causam introduxit in Rota, vbi variæ fuerunt habitæ quæstiones, tàm super fideicommisso, quod per possessores controuertebatur, seù eo posito super detractionibus, quàm super inualiditate consensus per eumdem Iuliũ Cæsarem tunc minorem præstiti alienationi prædictæ, vt constat ex deductis in hac eadem causa *sub tit. de fideicommissis*; Sed quià in secunda instantia coràm *Beuilaqua* excitatum fuit ex parte possessoris

ris rei conuenti motiuum, quod data etiam fideicommissi existentia, & quod non competerent detractiones, adhùc stante Baronali qualitate in venditore concurrente, cum quoddam castrum

2 iurisdictionale possideret, obstaret bulla baronum, de qua excipiendo, ratione circuitus, opponi potest coràm quocumque iudice, & Tribunali, quamuis agendo sola Congregatio Baronum priuatiuè ad illius executionem procedat, vt in specie firmauit *Rota in Vrbeuetana Bonorum 13. Maij 1652. coràm Dunozetto* & sæpius in Rota & in alijs Tribunalibus vidi practicatum, ideò *sub die 13. Maij 1658. coràm Beuilacqua*, assumpta fuit super hoc dubio particularis disputatio.

In qua scribens pro Odasio actore dicebam, Bullam prædictam loqui solùm de Baronibus Status Ecclesiastici immediati, sub Papæ regimine, cura, & im-

3 mediata subiectione existentibus, vt clare probat contextus bullæ *in proemio & S. 1.*, Vbi Papa profitetur consulere velle ijs, qui pecunias suis subditis tradiderunt; subditorum etenim appellatione non veniunt vasalli, qui infeudati fuerint alteri, præsertim in feudum dignitatis, & iure Principatus cum regalibus, alto dominio, & suprema potestate subalternis, remanente solum penes infeudantem ea maiori superioritate, quæ vulgò *sourranità* nuncupatur, eoque alto dominio, quod aliqui *Altissimum* dicunt, ad differentiā illius superioritatis ac alti dominij, quæ huiusmodi feudatarijs dignitatum, & supremi ordinis cum iure Principatus conceduntur, vndè quidquid sit quoad fidelitatem, & iura feudi aliosque casus grauiores, in quibus Dominus mediatus etiam superior dicatur, supèr quibus DD. certant, (& de quo puncto prudentialitèr congruū non censui differere, cum causæ necessitas non postularet), quoàd reliqua concernentia causa ordinarias, & ordinarium regimen vasallorum, certa videtur cōclusio, quod subditus subditi mei, seù vasallus vasalli

4 mei non est vasallus meus, *ad text. in c. 1., qualiter olim feudum poterat alienari cap. 1. S. similitèr, & S. profectò de l. Corradi, Isernia & adden. in cap. 1. S. præterea de capit. Corradi & cæteri congesti per Schrader. de feudis par. 8. cap. 2. n. 25. Hartman. Pistor. qu. 45. n. 8. & seqq. & nu. 19. lib. 2. Rosenthal. de feudis cap. 8. conclus. 10. & c. 9. concl. 47. Aponte de potest. Proreg. tit. de assensibus Regijs super alienatione feudi S. 3. numer. 2. & seqq.* & alij, qui vt dictum est concordant quoàd concernentia regimen, gubernium, ordinariam subiectionem, & alios effectus, prætèrquàm quoad concernentia seruitium, fidelitatem, & alia iura feudi & causas maiores, nec nō casus influentes ad fidelitatem, in quibus discordant, & super quibus relinquitur locus veritati.

Præsertim verò, vbi non agitur de feudatarijs, & Baronibus inferioris or-

5 dinis absque dignitate & iure Principatus, cum isti sint feudatarij improprij, & abusiui, qui potius, tanquam perpetui Gubernatores, cum exercitio meri, & mixti Imperij, in omnibus tamen subordinati censendi sint.

Maximè quià *bulla in S. 1. & 2.* exprimit Barones, & Domicellos Vrbis, & sui

6 Status Ecclesiastici, sub cuius nomine, in Bullis, & Decretis temporalitatem concernentibus, non venit nisi status immediatus, vt videmus in constitutionibus supèr prohibita alienatione in forenses, supèr receptationibus bannitorum, supèr delatione armorum, qualitate monetarum, & similibus, in quibus Papa loquens de vniuerso statu, & omnibus subditis, non intelligit nisi de statu immediato.

Quod etiam habemus *in constitutione Aegidiana*, quā Paulus III. extēdit ad Vrbē, & vniuersum Statū Ecclesiasticum, &

7 tamèn non habere locum in Ducatu Parmæ firmatur per Rotam *in decis. 181. p. 3. diuers. lib. 2.*, neque in Regno Neapolitano *in Neapolitana grani & hordei corā*

8 *Vbaldo decis. 98. num. 3. par. 4. rec. tom. 2. cum similibus*; Et quamuis vt plurimum in constitutionibus, decretis, vel bannimentis, quoties fit mentio Status Ecclesiastici, adijciantur illa verba *tam immediati quàm mediati*, hæc tamèn adijci solent respectu locorum in eodem statu immediato existentium sub iurisdictione Baronum & feudatariorum inferioris ordinis, ad tollendas difficultates, de quibus *in Eugubina & in Ciuitatis Castelli hoc eod. tit.* vbi de pluribus speciebus Status Ecclesiastici ad diuersos effectus, & sic de locis mediatis impropriè, non

Aaa 2 de

de illis qui per formalem infeudationem dignitatis cum pleno imperio, regalibus,& iure Principatus à Statu Papæ dismembrata sunt; Ad quæ benè conferunt deducta *in Romana bulli alearum sub tit. de Regalibus ad materiam vectigalium*.

Clarius id liquet *ex §.2.& seqq.* bullæ, vbi Papa mandat, quæcumque mandata executiua per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos Vrbis, & Status Ecclesiastici contrà Barones relaxata, posse liberè, & manu regia exequi, super quibuscumque bonis in eodem statu existentibus, quod vtique adaptari non potest locis infeudatis cum dicta qualitate feudi maioris, & dignitatis, vbi decreta, & mandata relaxata per iudices Romanæ Curiæ in materijs laicalibus àc têporalem iurisdictionem concernentibus absque concessione *exequatur*, nullam habent executionem; Accedente præsertim inconcussa obseruantia, quià nunquàm visum est huiusmodi Bullam in Statu Parmæ, vel Vrbini, antè deuolutionem practicari, & quidèm dicebatur propositio impracticabilis, alias infinita inconuenientia paritura, quià eadem ratio procederet in Baronibus Regni Neapolitani, quod esset absurdum inpracticabile.

Vndè per Rotam *sub dicta die 13. Maij 1658.coràm Beuilaqua*, absque aliqua difficultate ità decisum fuit, & decisio in hac parte placuit etiàm Congregationi Baronum, per quam absolutè eadem opinio tenetur, *vt etiam habetur in Romana pecuniaria de Pallauicinis hoc eod. tit.* vbi de feudatarijs, & Domicellis status Parmæ, & Placentiæ, *dictaque decisio est impressa post Pattell.dec.50. confirmata dec.51.*

Difficultas autèm erat respectu huius Status Vrbini à tempore deuolutionis citrà, dum ob reuersionem, per remotionem obstaculi, ad suam primæuam naturam, hodiè dicitur status immediatus, eodem modo, quo aliæ Prouinciæ & Ci-

9 uitates dicuntur, vndè leges Regni vel Prouinciæ habere debent locum in Ciuitatibus vel Prouincijs reintegratis, & incorporatis, quià sunt vnum, & idem cum suo corpore, tanquam membra restituta suæ vnitati.

Et quamuis Rota in supradicta huius causæ decisione contrarium dixerit absq. aliqua necessitate, dum difficultas nô intrabat ex facti circumstantijs, nam alienatio facta erat antè deuolutionem, nihilominus hæc resolutio nullatenùs placuit Congregationi Baronum, & fateor, quod neq. mihi, licèt pro hac parte scribenti, arrisit.

Quæstio enim, An Prouincia vel Ciuitas addita Regno, vel ditioni, eiusdem Regni seù ditionis legibus viuere debeat, vel potiùs cum proprijs cōtinuare, procedit in illa additione, quæ fit per viam vnionis æquè principalis sub titulo diuerso, qui adhùc retineat, & duret, itaùt idem Princeps, quamuis materialitèr cōsideratus, sit vna persona, & sub vnius maioris Principatus nomine de facto demonstrari soleat, etiàm respectu locorū, quæ sub diuersis titulis possidet, vt videmus in Rege Hyspaniarum, quod licèt dictum Regnum possideat diuerso titulo ab illis, cum quibus possidet Princi-

10 patum Cataloniæ, vtriusque Siciliæ, & Sardiniæ Regna, Ducatum Mediolani, & cætera, nihilominus quandoque de facto sub dicto nomine Regis Hyspaniarum omnia hæc alia dominia demonstrantur, *vt apud Mantic.dec.59. Barbos. de appellatione verborum verbo* Hyspania *cap.115.*

Attamèn formalitèr, & quoàd omniū Regnorum seù dominiorum leges, ritus, & priuilegia, cōsideratur vti persona merè distincta, & quodlibet Regnum, vel dominium suis legibus viuit, neq. subia-

11 cet illi Regno vel dominio, quo idem Princeps intitulari solet *ex deductis apud Roias in Barchionen. Canonicatus decis. 279. a nu. 6. 281. & 286.* & priùs in eadem coram *Verospio decis.316.p.9.recen.*, Atque isto casu intrat traditio *glos. & Bald. in l.3.ff. de offic. Præsid.* Quod Rex Angliæ in Ducatu Vasconiæ consideratur tanquàm Comes, non tanquàm Rex, ad instàr Episcopi, cui alter Episcopatus æquè principalitèr, non autèm subiectiuè & per viam incorporationis vnitus est, vt de his magis distinctè habetur in *Pampilonen. decimarum sub titul.de præeminentijs*, vbi de puncto, àn Regnum Nauarræ veniat sub nomine Regnorum Castellæ & Legionis propter vnionem factam illi Coronæ.

Hæc autèm conuenire non possunt terminis nostris (vt minus tutè sentire visa est Rota vtendo termino vnionis), quia

quia non agitur de Prouincia, vel ditione de nouo acquisita, vel vnita, sed de antiquo membro Status Ecclesiastici, aliàs à suo corpore per infeudationem dismembrato, ad priorem naturam, & sui corporis vnitatem per remotionem obstaculi reuerso, seù restituto.

Motiuabam scribens pro hac parte, tanquam Aduocatus, obstare in dicto
12 statu præfatæ Bullæ publicationem in nouis legibus necessariam, vt legum vigorem habeant, *authentica, vt noua facta Constitutiones &c.Canonistæ in cap.2. de Constitutionibus Thesaur. dec.249.n.6. Franch. decis. 360. Menoch. de arbitrar. casu 185. Rouit. pragm. 10. de extraction. num. 5. & cæteri*, & Rota amplexa est motiuum; Sed hoc etiam videbatur meo iudicio periculosum, quoniam quicquid sit, àn leges temporales Papæ subiaceant huiusmodi solemnitatibus, à quibus exemptæ sunt leges spirituales, quæ ab ipso tanquàm Papa, & Christi Vicario per vniuersaã Ecclesiam proferuntur, de quo plenè habetur *in Nullius Baren. & alijs sub tit. de Censibus* super pũcto bullæ Pij V. super forma creandi censum; Et quidquid sit de legibus ab eodem prolatis tanquam à Principe sæculari, super quo relinquitur locus veritati, illud tamen est certum, quod hoc requisitum desideratur ab initio promulgatæ legis, ad effectum, vt illius vigorem, ac perfectionem obtineat; Postquàm verò publicata fuit, pluriumque annorum spatio obseruata per vniuersum Statum, itaùt ad perfectum esse legis redacta sit, tunc necessaria non videtur noua publicatio in singulis locis, quæ vnitiuè, & per viam reuersionis ad suam causam de eodem Statu, seù Principatu tanquàm ex cessante impedimento reuersa sint, atque de eodem corpore effecta, non per viam additionis, sed reuersionis vt supra.

Declaratio autèm voluntatis Principis mutandi iura illius nouæ Prouinciæ, vel loci, & subijciendi iuribus alterius Principatus, ad quem effectum Rota *in dicta decisione* cõsiderat publicationis necessitatem *ex theor. Bart. in tractatu Tiberiadis tit. de Insula §. nullius enim, nu. 10. cum alijs in eadem decisione deductis*, procedit in prouincijs, vel locis additis per viam additionis, & nouæ vnionis cum titulo diuerso, apto stare de per se, quia Principe diuersam voluntatem non declarante, illa prouincia, seù locus perseuerare dicitur in suo primæuo iure, eiusque primæua natura, ex deductis *in dicta Pampilonen. sub tit. de praeminentijs*, & in hoc versari videtur aliquod æquiuocum.

Solidius motiuum credebam alterum, quod sequuta deuolutione, *Episcopus Campeggius* primus pro Sede Apostolica cum amplissima potestate Gubernator, sub die 28. *Aprilis* 1631. particulari edicto cauit, seruari debere decreta Ducalia, & eiusdem Status statuta, & leges particulares, quod etiàm Pontifex Vrbanus VIII. probauit, de quo habetur in hac eadem causa *sub tit. de fideicommiss. & dicta decis. 50. post Paitell., atque in alia Vrbinaten. sub tit. de donationibus*, quasi quod ità Pontifex dictum Statum, quodammodò ab alio separatum esse voluerit, atque sub proprijs legibus viuere.

Sed pariter hoc minùs tutum videba-
13 tur, quia hoc operari potest, vt leges per Duces editæ, eorum dominio resoluto nõ euanuerint, proùt dubitari poterat ex regula *text. in l. lex Vectigali &c.*, Et sic operatur, quod illa decreta, & statuta adhùc vigeant, & seruanda sint, itaùt in concursu cum iure communi, seù cum constitutionibus, statutis, & decretis generalibus, iuxtà particulariũ statutorum naturam, præualeant, sed nõ indè inferri potest ad casus ab eisdem decretis, & statutis particularibus omissos, quià in istis intrat regula generalis, quod deficientibus legibus, & statutis particularibus, intrant statuta, seù leges generales, quarum efficacia non cessat in casibus, in quibus leges particulares non disponunt, nec aduersantur, *ex deductis per Buratt. & Adden. decis. 332., & sequenti, Adden. ad eumdem dec. 834. Veliterna prædij 15. Maij 1656. Albergato*, & passim.

Veritas tamèn est de facto, quod vsque ad hęc tempora, illi populi vixerunt cum hac opinione, continuari scilicèt cum eorum legibus antiquis priuatiuè, ideoque bullas, & bannimenta disponentia de vniuerso statu, non habere ibi locum, quod non semèl in praxi vidi, & audiui occasione aliarum controuersiarum Vr-

bi-

binatensium, præsertim circà *Egidianā*, in contractibus minorum, & mulierum, vt suo loco habetur; Vndè licèt quoad istam bullam in specie, Congregatio Baronum rationabilitèr diuersam habeat, & practicet opinionem, hæc tamèn opinatio populorum pro casibus præteritis, multum per iudices attendenda videtur pro regulandis actibus gestis de tempore, quo talis opinio habebatur, præsertim stante praxi Ducatus, seù status Ferrariæ, & legationis Bononiæ, nā licèt sint de statu Ecclesiastico, attamen viuere videntur, tanquam prouinciæ omninò separatæ, & stantes de per se, iuxtà ea, quæ habentur supra *in Ciuitatis Castelli pro Vbaldinis, & in dicta Romana bulli alearum sub tit. de regalibus ad materiam vectigalium*.

ROMANA

FIDEICOMMISSI

PRO

CREDITORIBVS FRANCISCI DE VRSINIS,

CVM

ISABELLA VRSINA.

Casus decisus per Rotam pro Isabella.

An Bulla Baronum intret pro debitis contractis post venditam, seù aliàs cessatam Baroniam, & possessionem castrorum, & bonorum Iurisdictionalium.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *An Bulla Baronum procedat pro debitis contractis post cessatam Baroniam.*
3 *Prærogatiuæ, & qualitates ex officio, vel dignitate resultantes, remanent etiam dimisso officio.*
4 *In quo consistere dicatur Baronum potentia, ob quam emanauit Bulla.*
5 *Qui dicantur potentes ad effectum iurispatronatus.*
6 *Decisio, quod Bulla non procedit pro debitis contractis post cessatam iurisdictionem.*
7 *Declaratur, quandò cessata etiam Baronia intret Bulla.*

DISC. LXXXIV.

1 Prætendens Isabella Vrsina, per obitum Fräcisci fratris auocare ab istius creditoribus loca montium vel bona, tanquàm prouenientia ex pretio Castri Mōtis Rotundi, eiusque loco subrogata in vim auiti fideicommissi ad eius fauorem purificati, obtinuit *in Rota coràm Verospio per duas decisiones sub diebus 21. Iunij 1652. & 24. Martij 1653.* dicti fideicommissi purificationem ad sui fauorem canonizari, quarum decisionum prima est *283. par. 11. rec.*, & de qua causa habetur *sub tit. de fideicommissis*. Vndè creditores, vt se in dictis locis montium, & bonis à Francisco debitore possessis aduersus fideicommissum tuerentur, confugiarunt ad exceptionem resultantem ex bulla baronum, quam exci-
2 piendo ratione circuitus posse deduci coràm quocumque iudice, eadem Rota firmauerat *in Vrbeuetana Bonorum 13. Maij 1652. coràm Dunozetto*, & est notatum suprà *in Vrbinaten. Prædij, & in alijs*, stante quod idem Franciscus fuerit dominus, & possessor dicti castri Montis Rotundi; Et quamuis ex parte Isabellæ replicaretur, debita de quibus agebatur contracta esse postquam Franciscus castrum vendiderat, proindeque desierat esse Baro, adhùc tamen vrgebant creditores, baronalem qualitatem semèl impressam non cessasse, vndè super hoc puncto particularis disputatio in Rota assumpta fuit; An scilicèt bulla baronum locum habeat pro debitis contractis post dimissam baroniam.

Ego

Ego & cæteri scribentes pro creditoribus, affirmatiuam tuebamur ex eo quod bulla loquitur de omnibus, & quibuscumque baronibus per verba generalia, et effrenata, ideòque complectitur omnes sub hoc vocabulo venientes, qualis dici poterat Franciscus, etiàm postquàm dictum castrum vendiderat, quià in officio vel dignitate constitutus, illis finitis, adhùc nomen, priuilegia, & prærogatiuas retinet, cum imprimantur, àc
3 inhæreant ossibus, à quibus auelli non possunt, *iuxtà text. in l. 1. & 2. C. de Præfect. prætorio &c. lib. 12. l. prima C. de primicerijs eodem lib. 12.* per quæ & alia iura sic firmant *Andreas de Barulo in eadem l. 2. C. de præfect. prætorio nu. 1. vbi Ioannes de Platea nu. 2. Rebuff. num. 1. & vterque in l. prima C. de præpositis Sacr. Cubic. eodem lib. 12. Costantius in l. 1. nu. 40. C. de Consulibus eodem lib.*

Et in specie, quod Comes, Dux, Marchio, vel Baro, priuatus Ducatu vel Comitatu seù baronia, adhùc remaneat talis, àc retineat nomen & prerogatiuas pro toto tempore eius vitæ, firmant *Isernia in c. 1. nu. 2. de feudo Marchiæ, ibique clarius Afflict. nu. 13. Cassaneus in Catalogo gloriæ mundi par. 5. consideratione 49. Mastrill. de magistratibus lib. 4. cap. 13. nu. 69. & 72. Aponte de potestate Proreg. tit. de elect. officialium S. 8. n. 19. latè Rouitus* qui doctè & ex professo rationibus, & auctoritatibus id probat *super pragmatica prima de titulorum abusu numer. 24. & seqq.*, quod passim habemus in praxi in Episcopis, qui dimisso Episcopatu, nomen, titulum, prærogatiuas, & vsum Pontificalium retinent.

Quamuis enim cessauerit actualis iurisdictio in vasallos, non per hoc tamèn cessasse dicebam illam Magnatitiam, et Baronalem qualitatem, quæ in populo, et mercatoribus semèl impressa reuerentiam causat, ac potentiæ rationem in eisdem Baronibus perseuerare facit. Po-
4 tentiæ siquidèm àc reuerentiæ ratio non consistit in actualitate iurisdictionis in vasallos, quià stante Pontificis eiusque officialium summa vigilantia, non datur in Statu Ecclesiastico illa concussio, et potentia, quam Barones in alijs regionibus exercent, *vt est deductum supra in Sabinen. status Montis Libretti*; Ideòq. ad hunc effectum sufficere debet illa potentia, quæ ex Magnatitia, et Baronali qualitate reuerentiam in populo, et plebe causat, vt eis petentibus non audeant denegare merces, et bona pecunia credita, nec de facili procedatur ad executionem et licitationem eorum bonorum, quæ sunt rationes, quibus principaliter innixa est bulla, plenè consideratæ in sæpiùs allegata *dec. 36. par. 5. rec.* emanata in indiuiduo supèr isto castro Montis Rotundi, àc latè et eruditè supèr reuerentia et obsequio, quæ per priuatos baronibus & magnatibus præstantur, seù præstari debent *Gratian. discept. 284.*

Ad quod comprobandum ponderabam dispositionem *S. Concilij Tridentini sess. 25. de reformat. cap. 9.* supèr forma probandi iuspatronatus potentium, sub
5 quorum nomine regularitèr veniunt barones & alij habentes iurisdictionem in loco, *vt sæpiùs habetur sub tit. de Iurepatronatus*; sed non per hoc sola actualis iurisdictio dicitur causa potentiæ, nàm etiam qui aliàs iurisdictionem habuerũt in loco, siuè sint in magnatitia qualitate constituti, vel de familia potenti, veniunt sub hoc nomine, quamuis actualem iurisdictionem non habeant, cum eadem ratio in eis militet, *vt plenè habetur dec. 197. à n. 33. par. 5. rec. & in alijs*; Ponderando etiàm huius Bullæ fauorem, qualem eadem Rota iàm firmauerat *dicta decis. 36. par. 5.*, vndè propterea inferebam benignam àc latam interpretationem capiendam esse.

His non obstantibus contrarium fuit
6 per Rotam determinatum, *sub die 8. Iunij 1654. coràm Verospio*, ex eo fundamento, quod licèt distractis castris vel bonis iurisdictionalibus, baroniæ nomen, et aliquæ prærogatiuæ tanquàm prioris dignitatis reliquiæ retineantur, cessauit tamèn illius ius, ac effectus, allegando *Bald. in tit. quis dicatur Dux num. 2. & in tit. De his qui feudum dare possunt verbo Marchio in principio, Decian. consf. 9. n. 22. lib. 1. Menoch. consf. 701. n. 20., & alios per Mastrill. de magistratibus lib. 4. cap. 4. n. 2. & 3.*; Ac etiàm quia tàm bulla, quàm clarius chirographum ab eodem Clemẽte ad dictæ bullæ declarationem editum, respicere videntur ad personas habentes actualem iurisdictionem, ponderando præsertim illa verba chirographi; *Essendo venuti richiami per diuersi* cre-

creditori di Baroni, & altri che hanno giurisditione, cum illud verbum *alijs* importet similitudinē; Et quoàd conclusionem super retentione nominis, & prærogatiuarum, dicebatur id procedere quoàd quasdam honorificentias, secùs autèm quoàd substantiam, et effectum baroniæ, & vt isti comprehendantur sub nouis exorbitantibus legibus, quæ de Baronibus disponunt.

Vrgebat motiuum semèl impressæ reuerentiæ àc potentiæ in priuatis & populo præsertim minuto, sed ei *Rota* respondit cum solo facto, ponderando scilicèt, quod quandò Franciscus post castrum venditum & amissam baroniam debita contraxit, non se vocauit ampliùs Baronem vel Domicellum, sed sub solo nomine & nuncupatione nobilis seù patritij Romani contrahere professus est, ideòque creditores dicere non poterant, se à titulo, et magnatitia qualitate sub publica fide deceptos fuisse.

Ista resolutio placuit Congregationi Baronum, àc toti Curiæ visa est rationabilis, vnde per eamdem Congregationē, me practicante, pluries canonizata fuit, quoniàm esset aliàs huiusmodi nouam legem (quam negari non potest à iuris communis dispositione exorbitare) nimium extendere, et dum illa non practicatur cum Ducibus, Marchionibus, et alijs Baronibus actualitèr possidentibus castra, & iurisdictionem in vasallos, ex eo quod illa sita non sint in Statu Ecclesiastico immediato, sed mediato, quamuis Magnatum & Baronum primi ordinis figuram in Vrbe faciant, multò minus practicari debet cum istis, qui verè & de facto desierunt esse barones, nullūq. habent vasallagium vel iurisdictionem.

Est benè verum, quod attenta dicta ratione per Rotam ponderata, per argumentum à contrario sensu ex ea deductum, satis probabile videtur, quod si aliquis Baro, post venditam vel aliàs renunciatam baroniam, retento titulo seù nuncupatione, tanquàm talis contrahere profiteatur, adhùc practicanda videatur bulla, pro Congregationis arbitrio ex facti qualitate, et circumstantijs regulandò, ad fauorem illorum creditorum, qui de huiusmodi cessata qualitate verisimilitèr non informati, sub hac bona fide contraxerunt, cum mercatores & alij priuati de populo inferiori, et multò magis exteri de huiusmodi circumstantijs non soleant esse informati, neq. sciant, àn vnum vel plura castra Titulati, et Barones Romani possideant, et àn per vnius venditionem tales esse desierint, ideò totum pro dictæ Congregationis prudenti arbitrio crederem regulandum; Creditores conuolarunt ad aliud motiuum à me excitatum renunciationis factæ per dictam Isabellam, cuius vigore obtinuerunt, vt in hac eadem causa sub *titulo de renunciationibus*.

ROMANA

DONATIONIS DE ANDOSILLIS

PRO

INSIGNI I. C. ANGELO ANDOSILLA EIVSQVE HÆREDIBVS

CVM

CREDITORIBVS RAPHAELIS ANDOSILLÆ.

Casus decisus per Rotam ad fauorem Angeli.

An bulla baronum locum habeat pro debitis contractis durante baronia, super bonis acquisitis cum onere fideicommissi post illam dimissam, & cessatam ordinati.

An locum habeat in fideicommissis & primogenituris, adhùc viuente illorum ordinatore, et se opponente.

Pro quibus debitis bullæ dispositio locum habere debeat, àn pro contractis ex causa prodigalitatis, et dissipationum.

Quandò quis ad effectum bullæ dicatur Baro vel

ro vel Domicellus, & àn quodlibet Iurisdictionis exercitium illum faciat talem.

Et de bulla Archiuij Vrbani VIII., per quã cessat bulla baronum.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De bulla archiuij moderatoria bullæ baronum.*
3 *Qualitas baronalis quando adesse dicatur, & quis dicatur baro.*
4 *Post venditum vel dimissum castrum cessat qualitas baronalis ad effectum bullæ.*
5 *Maritus non efficitur Baro ob castrum extradotale vxoris.*
6 *Cessio cõmoditatis castri vel feudi non transfert illius dominium, & possessionem.*
7 *An facta cessione cõmoditatis cedens remaneat baro ad effectum bullæ.*
8 *Cedens post factam cessionem exercere potest iura cessa de consensu cessionarij ad istius commodum.*
9 *De intelligẽtia verbi quoquomodo bullæ.*
10 *Bulla baronum non capit bona quæsita post cessatam baroniam cum vinculo fideicommissi.*
11 *Donator quamuis non possit reuocare donationem, potest tamèn eam dubiam declarare.*
12 *Promissio de relinquendo aliquam rem post eius mortem, àn importet donationem ab initio perfectam.*
13 *An bulla baronum deroget fideicommissis ordinatis à donatoribus adhùc viuentibus & se opponentibus.*
14 *Multa conceduntur disponenti viuo, quæ denegantur successoribus.*
15 *Voluntati viuentium non solet derogari.*
16 *De rationibus saluantibus bullam baronum, et quibus ipsa innixa est.*
17 *De verbo antiquis in eadem bulla contento.*
18 *Inexorbitantibus non datur repetitio qualitatis.*
19 *Pro quibus debitis bulla deberet practicari, & pro quibus non.*
20 *Qui creditores sint indigni beneficio bullæ.*

DISC. LXXXV.

1 RAphael Andosilla, Angeli Insignis I.C. primarij Aduocati, & deindè vtriusque signaturæ Decani, ex fratre nepos, de anno 1643. primum contraxit matrimonium cum Anna Morona, quæ tanquàm Franciscæ Melchioriæ filia, & cohæres, cum Portia sorore possidebat medietatẽ castrorum Cantalupi, & Bordellæ, de quibus habetur suprà *in Tiburtina Castrorum*; Sed quamuis eius dos in dictorum castrorum quarta parte consisteret, eam tamèn in hac specie prudens sponsi patruus noluit, vndè per aliquos puellę coniunctos constituta fuit dos de proprio in quãtitate scut. 8. m., pro quorũ reintegratione, Anna eis cessit dictorũ castrorum portionẽ seù tenutam, constituendo eos procuratores in rem propriam, donèc obtento beneplacito apostolico, formalis cessio seù datio in solutum sequi posset.

Mortua est breui tempore sponsa, quæ nullis superstitibus filijs hæredem scripsit Raphaelem virum, in dictorum dotantium optione relinquendo, àn castrorum portionem vel quantitatem scut. 8. m. præstare vellent, eisque solutibus pecuniam, penès eosdem dictæ portionis castrorum tenuta cum fructuum, & emolumentorum perceptione fuit.

Ad secundas nuptias Raphael de anno 1646. conuolauit cum Angela Palazzola, cuius matrimonij contemplatione, Angelus Patruus promisit sponsos eorumque filios, & familiam, donèc vixerit, domi retinere, & congrua alimẽta iuxtà qualitatem subministrare, post mortem verò, eidem Raphaeli relinquere tot bona, quæ importarent annuum redditum scut. 2. m., sub fideicõmissis tamen, & vinculis per ipsum quandocumque adijciendis; Quibus sequutis, cum de anno 1650. dictorũ castrorum possessores ad illorum venditionem processissent ad fauorem Cęsaris Palazzolæ, ad maiorem emptoris cautelam, Raphael tanquam Annę hæres inter venditores interuenit, cum expressa tamen protestatione, id agere pro eius solo iure, & in-

 teresse

teresse, absquè aliquo eius præiudicio vel obligatione ad euictionem, vel restitutionem pretij, quod nullum recepit, vtpotè solutum illis, qui dotem sibi soluerant vt suprà; Quibus peractis, de anno sequẽti Angelus patruus, eidem Raphaeli, eiusque descendentibus cum ordine primogenituræ in perpetuum, plurium bonorum donationẽ, fecit, & econuersò donatarius asserens possidere scut. 17. m. prouenientia ex dotibus primæ, & secundæ vxoris, illa eidem primogenituræ incorporauit. Cum autèm paulò post Raphael prædictus, superstitibus Angelo, & Portia filijs, graui æris alieni mole pressus decessisset, atque creditores molestias inferre cõminarentur super bonis donatis, Angelus donator adhùc superuiuens iudicium instituit coràm AC., ac fauorabilem sententiam reportauit super donationis resolutione, à qua sententia interposita per creditores appellatione; & commissa causa in Rota coràm *Cerro*, datum fuit dubium, *ân donatio esset resoluta, & quatenùs non, quale Ius creditoribus ad bona donata cõpeteret*, eoque proposito *sub die 3. Iunij 1658.* vtrique respectiuè parti fauorabilis resolutio prodijt, donationem scilicèt non esse resolutam, sed creditoribus nullum Ius competere stante strictissimo fideicommisso per donatorem adiecto; Quia verò creditores rectè conscij de fideicommisso opposuerant illud non obstare ob baronalem qualitatem in dicto Raphaele concurrentem ob Constitutionem 41. Clementis Octaui, vulgò Bulla Baronum nuncupatam, de hoc reseruatum fuit particulariter videri, vnde proptereà *sub die 24. Ianuarij 1659.* assumpta desuper disputatione, resolutum fuit Bullam non obstare, & post longum silentium reassumpta causa per creditores, obtentaque noua audientia, resolutio prædicta confirmata fuit *sub die 9. Iunij 1666. coràm eodem Cerro*, & in hoc statu causa reperitur, quarum decisionum prima est *post Bondenum dec. 50.*

Plura fuerunt fundamenta, ex quibus ego, & cæteri pro donatore, & donatarijs respectiuè scribentes, dicebamus dictam Bullam non intrare, quamuis non omnia deducta fuerint in decisionibus desuper editis. Primum erat illud archiuiationis dictæ donationis ad formã *Constitutionis 117. Vrbani Octaui, quæ vulgò Bulla Archiuij nuncupatur*, dictæ Bullæ
2 Baronũ moderatoriæ, & de qua habetur
specialiter actum infrà in *Romana bullæ archiuij* super puncto, ân eius forma impleri possit per æquipollens cum certa scientia creditorum seù contrahentium, quæ disputatio in præsenti non cadebat, cum iam de formæ præcisæ implemento constaret.

Istud motiuũ deducitur in decisionibus, præsertim secunda anni 1659., & erat irrefragabile quoàd debita contracta post sex menses à die archiuiationis iuxtà eiusdem Bullæ dispositionem, parùm verò suffragatur, cum maior pars æris alieni contracta esset antè dictum tempus, vndè proptereà nulla desupèr cadebat iuris disputatio, cum totum consisteret in facto.

Alterum fuit motiuum, in vltima præsertim decis. anni 1666. canonizatũ, deficientis qualitatis baronalis in dicto
3 Raphaele, qualitas enim prędicta consistere dicitur in præeminentia iurisdictionis super vasallos alicuius castri vel loci *Petra de potestate Principis fol. 97. Cassan. & cæteri collecti per Capoblanc. de Baronibus tom. 1. in rubr. num. 12. cum sequen.*, & omnium meo iudicio melius *Freccia de subfeudis lib. 1. tit. de origine Baronum num. 2. cum sequen.*, vbi satis eruditè de hoc Baronis nomine seù vocabulo agit.

Adeoquè dicta qualitas requiritur,
4 quod non sufficiat illam extitisse, & postmodum cessasse ob venditum vel refutatum seù aliàs dimissum feudum seù castrum, licèt enim quoàd honorificentias, & prærogatiuas prioris dignitatis reliquiæ remaneant, non tamen ad hunc effectum sufficiunt ex ijs, quæ habentur suprà *in Romana fideicommissi hoc eod. tit.*

Dictam verò qualitatem nunquam in dicto Raphaele extitisse dicebamus, quoniam distinguendo tempora, aut agebatur
5 de illo, viuente Anna vxore portionis huiusmodi castrorum domina, & tunc quicquid sit, ân dominium, non obstante cessione facta dotantibus penès ipsam resideret, & ân ad hunc effectum sufficeret, vt infrà, certum videbatur nullum dominium vel possessionem fuisse penès Raphaelem virum, cum dicta castrorum portio in dotem data non esset,

set, sed remansisset in bonis extradotalibus, in quibus, vbi etiam remanent ad plenam, & liberam dispositionem, & fruitionem mulieris, maritus ex dispositione legis fundata in præsumpta voluntate mulieris, habet solùm quamdam administrationem quandocumque reuocabilem, absquè dubio non sufficientem ad huiusmodi qualitatem imprimendã, multòmagis stante dicta cessione ad fauorem dotantium, ob quam de facto eadem mulier neq; possederat, vndè quoàd istud primũ tempus res videbatur plana.

Aliqua verò difficultas cadebat super secundo tempore, post mortem scilicèt dictæ Annæ vsque ad venditionem, ob qualitatem hæreditariam in dicto Raphaele concurrentem. Licèt enim Testatrix vt suprà, in dotantium optione reliquisset, vel restituere sibi cessam portionem castrorum, vel illa retenta, soluere ab eis promissam dotem in pecunia, illique hãc secundam partem elegissent, vnde de facto penès ipsos dictorum castrorum possessio, & fruitio penès eos fuit, nihilominus dicebant scribentes pro creditoribus (& in hac parte benè), huiusmodi cessionem fuisse solius commo-
6 ditatis iure constitutionis procuratoris non tangentis ipsorum castrorum substãtiam, quæ verè semper remansit, tàm in dominio, quàm in possessione penès cedentem, & successiuè penès eius hæredẽ, ex ijs, quæ de cessione vel alienatione solius commoditatis feudi, aliarumque rerum in commercio non existentium habentur *hoc.eod.tit.frequentèr*, præsertim *in Tiburtina Castrorum, & Romana, seù Status Ecclesiastici infeudationum*.

Fortius verò concurrentibus facti circumstantijs idem comprobantibus, dum ex parte creditorum exhibebantur aliquæ deputationes officialium, alijque actus iurisdictionales per dictũ Raphaelem gesti, ipseq; tanquã dominus in venditionis contractu vt suprà interuenerat.

Verùm, reflectendo etiam ad veritatẽ, obiectum non videbatur subsistens, ideòque meritò reiectum, quoniam licèt propter obstaculum constitutionum apostolicarum prohibentium castra, & bona iurisdictionalia alienari, seù aliàs in contractum deduci, quinimò neque tractari sinè beneplacito apostolico, facta esset dicta cessio de sola commoditate, quam vtpotè non tangentem rei substantiam dictæ prohibitiones nõ percutiunt, & consequentèr in stricta iuris censura rectè procederent ea, quæ dicebantur per scribentes in contrarium super continuatione dominij, & possessionis
7 penès cedentem eiusque hæredem, nihilominùs verè, & de facto istud erat quoddam dominium intellectuale, sine effectu actualis iurisdictionis in vasallos, in qua se fundat Bulla Baronum, & clarius chirographum subsequens eiusdem Clementis octaui, vnde propterea effectus magis quàm hoc ius imaginarium seù intellectuale spectari debet, iuxtà ea quæ habentur *in Romana pecuniaria de Pallauicinis, in alia Romana de Maximis seù de Panzanis & pluries hoc eod. tit.*

Ad actus verò prædictos, qui in contrarium deducebantur circà deputationem officialium, aliosque iurisdictionales, respondebatur cum solo facto, ob non benè iustificatam recognitionem, & effectuationem, & nihilominùs, vbi etiam iustificarentur, cum verè & de facto ipsi cessionarij sempèr officiales deputassent, ac iurisdictionem exercuissent, aliosque actus baronales, & dominicales egissent, itaùt ipsi à vasallis
8 recognoscerentur pro dominis, interuentus dicti Raphaelis in alicuius officialis deputatione adhibitus fuit ad quãdam superabundantem cautelam, in gratiam, & commodum ipsorum cessionariorum, eo modo quo cedens post cessionem alteri factam, quamuis iura cessa ad proprium commodum exercere non valeat, non tamen prohibetur id agere de consensu cessionarij, ac in eius commodum, & gratiam *latè Cacheran. decis. 61. Buratt. dec. 135. n. 6. cum sequen. dec. 44. par. 11. rec. num. 15. & aliàs frequentèr*, non videbatur facere eum verum Baronem,

Eodemque modo respondebam ad alterum actum interuentus in venditione, quod scilicèt fuisset pro solo consensu in gratiam, & commodum cessionariorum, qui verè venditionem fecerunt & pretium receperunt, potissimè stantibus expressis protestationibus eiusdem Raphaelis, interueniendi pro solo eius iure & interesse &c. absque aliqua obligatione euictionis, vel restitutionis pretij, vndè propterea nullo modo dici

poterat ità possessum fuisse castrum iurisdictionale, quod exindè resultaret qualitas baronalis.

Et quamuis scribentes in contrarium insisterent in eo verbo *quoquomodo* con-
9 tento in bulla §. 9., quasi quod sufficiat qualis qualis possessio bonorum iurisdictionalium, nihilominùs, *vt in alijs ad hanc eamdem materiam aduertitur*, istud videtur æquiuocum manifestum, referendi hoc verbum ad possessionem castri seù loci iurisdictionalis pro inducenda qualitate baronali, seù domicellaria, dum ità etiam possidentes tanquam conductores, seù vsufructuarij, aut administratores dicendi essent Barones, dum verbum *quoquomodo*, etiam in eis verificatur, quod vtique vanum esset asserere, ideoque verus sensus est, dictum verbum intelligendum esse, posita baronali qualitate, de possessione bonorum, quæ reperiantur penès successores, quod scilicèt sufficiat per Barones debitores etiã ex dominio per eorum mortem resolubili possessa fuisse, *vt in alijs deductum habetur hoc eod. tit.*

Addito etiam circà dictum interuentum in venditione, quod cum testatrix ità huiusmodi castrorum portionem legasset dotantibus sibi constitutam dotẽ in pecunia soluere eligentibus, ità non militante apostolicarum constitutionũ obstaculo in vltimis voluntatibus, exindè sequebatur, quod dominium pleno iure ex tunc acquisitum esset ipsis legatarijs speciei, vndè cessabant ea, quæ, retentis solis terminis cessionis commoditatis, superius dicta sunt de continuante dominio penès cedentem, atquè ità cessabat omnis difficultas, referendo dicti hæredis interuentum ad illum actum, quem ipse facere debet ad commodum legatarij, vt iste dicatur legitimè accepisse legatum à manu hæredis, & ex hoc cessabat omnis difficultas.

Exclusa verò baronali qualitate, cessabat bullæ fundamentum, & consequentèr necessitas examinandi alia motiua, in quibus tamen abundando, dèducebatur
10 tertium omnium solidius, & per quod verè huiusmodi prætensio tollebatur in radice, quod scilicèt bona, supèr quibus erat controuersia, nunquam possessa fuerant per Baronem, vtpotè obuenta post iam cessatam baroniam per venditionẽ castri præcedentèr vt suprà sequutam, Vndè non solùm intrabant ea, quæ de gestis post cessatam baroniam habentur suprà *in dicta Romana fideicommissi*, sed etiam decebam, cum sensu veritatis, fortissimè vrgere deficientem voluntatem donatoris, qui cupiens mediante fideicommisso suorum bonorum perpetuam conseruationem in eius domo, ac proprij fratris posteritate, idcircò tanquam vir doctissimus, rectèque conscius huius bullæ fideicommissorum destructiuæ, donationem aliàs non fecisset, eamque facere distulit, postquàm per castri venditionem omninò certificatus fuit de cessata baronali qualitate, potissimè dum idem donator adhùc viuens huiusmodi voluntatem expressè declarauerat, cui
11 declarationi non percutienti propriũ interesse, minùsque indirectam reuocationem donationis claræ, sed interpretationem, seù manifestationem voluntatis dubiæ, receptum est deferendum esse *ex deductis per Ciriac. controu. 295. n. 30. & sequen. Otthob. decis. 195. num. 18. decis. 238. num. 5. par. 3. rec. 402. à nu. 31. par. 9. & 84. num. 18. & seq. par. 10. rec.*, ac habetur sæpiùs in sua materia *sub tit. de donationibus*.

Aduersus hoc solidissimum, ac omninò tutum fundamentum, acritèr insistebant scribentes in contrarium supèr cessante illius applicatione ad factum, pro illa bonorum rata, quæ constitueret annuum redditum scut. bis mille, vtpotè Raphaeli donatario quæsitum vsquè ab anno 1646., in quo vt supra in facti serie per apocam dotalem illi per patruũ intuitu matrimonij promissus fuerat, ideoquè dicenda erant bona possessa in statu baronali, quatenùs, non subsistentibus præmissis dictam qualitatem excludentibus, illa subsisteret.

Verùm obiectum mihi videbatur de facili tolli, ex eo quod dictus redditus
12 conuentus non esset per viam puræ & perfectæ donationis translatiuæ dominij ab initio, sed per viam promissionis de relinquendo, & sic per vltimam voluntatem, et per quamdam speciem assecurationis futuræ successionis, ità caducatæ per prædecessum eius, cui relinquendum erat, iuxtà punctualiter firmata super consimili promissione *per Rotã dec. 40. post Merlin. de pignor.*, cum qua per-

pertranseunt huius causæ decisiones,
præsertim *prima anni 1658.* & habetur
particularitèr actum sub tit. de donatio-
nibus *in Parmen. donationis* pro Comite
Tarascono.

Alterum mihi videbatur, præmissis
etiam cessantibus, solidum fundamentũ
13 dictæ Bullę exclusiuum, super quo ta-
men Rota, putans causæ necessitatem id
non exigere, nihil firmare voluit, quod
scilicèt loquente Bulla *in* §.9. & toto cõ-
textu de fideicommissis & primogenitu-
ris antiquis maiorum iam defunctorum,
non comprehenderet tanquam omissum
& diuersum istum casum, in quo agatur
de fideicommisso ordinato per donato-
rem adhùc viuentem aç se expresse op-
ponentem.

Ad quod probandum ponderabam
14 dispositionem *textus in l. prima l. his so-*
lis, & l. finali Cod. de reuoc. donat. vbi ex
causis ibi expressis conceditur ipsi dona-
tori viuenti facultas reuocandi donatio-
nem, quæ eo defuncto hæredibus, et
successoribus denegatur, quoniam mul-
ta disponenti adhùc viuo conceduη-
tur, quæ aliàs successori denegãtur, *Mo-*
lina de primogenitura lib. 1. cap. 9. n. 36.,
& lib 4. cap. 11. nu. 44. Fontanell. de pact.
clausf. 4. glos. 28. num. 35. & sequen.

Et magis ad rem, Principes ex causa
defunctorum fideicommissis & maiora-
tibus derogare solent, eorumque volun-
15 tatem commutare, quod tamèn de vi-
uentibus non faciunt *Moneta de commu-*
mutat. vltim. volunt. cap. 11. nu. 664. Mo-
lina de iust. & iur. tom. 3. disput. 650. n. 1.,
atq. mortuo fideicommittente, lex con-
cedit pro dotibus constituendis vel resti-
tuendis, etiam totum fideicõmissũ euer-
ti posse, ex ijs, que ad materiam *auth.*
res quæ habentur *sub tit. de dote*, vel sub
altero *de fideicommissis*, & tamèn pror-
sùs vanum esset id prætendere aduersus
viuentem, vt pro dote constituenda vel
restituenda, siue eius obligatione, & ex
sola dispositione legali totius patrimonij
seù assis iacturam & euersionem pati co-
geretur, cum similibus,

Præterea, vt frequentèr in præcedẽti-
bus, & sequentibus habetur ad hanc ma-
teriam bullæ baronum, duplex ratio il-
lam à nimia exorbitantia & irrationabi-
litate saluare videtur, vna scilicèt, redu-
cendi rem ad terminos antè Augustum,
quando fideicommissa non erant obliga-
toria, ex ea non improbabili ratione,
quod est disponere de bonis in tempore
inhabili, & quando post mortem omnia
soluentem dici non potest amplius do-
minus, Et altera adinstar *dictæ auth. res*
16 *quæ*, verisimilis, & præsumptæ volunta-
tis ipsius ordinatoris fideicõmissi, quod
scilicèt si resurgeret, & interrogaretur,
videndo successorem in necessitate con-
stitutum pateretur aliqua bona fideicom-
misso non obstante distrahi. Vtraque
autèm ratio cessat ipso disponente ad-
huc viuente & contradicente, vndè aliàs
esset violare ius gẽtium seù naturæ, quod
in Pontifice dicendum non est, et de di-
cta ratione verisimilis voluntatis super
decretis Ducalibus Sabaudiæ, huic bullæ
approximantibus, *Cacheran. decis. 169.*
num. 20.

Ponderando etiam illud verbum, *anti-*
quis in eadem bulla §.9. contentum; Li-
17 cèt enim illud adiectum sit inuestituris,
nihilominusi etiam fideicommissa, do-
nationes, & concessiones percutere vi-
detur, cum omnia ab eodem verbo & pe-
riodo regantur, præsertim in materia
exorbitanti & correctoria, vndè ad eui-
tandam quò magis fieri potest exorbitã-
tiam, et iuris correctionem, qualitas
adiecta in vna parte, in omnibus alijs
eiusdem orationis partibus repetita cen-
setur, vt vltrà generalia, quæ fre-
18 quentèr habemus, præsertim in mate-
ria fideicommissorum & vltimarum vo-
luntatum, in his terminis, *benè Cacheran.*
dec. 167. nu. 10. & sequen. & dec. 169. n.
6., concurrente præsertim obseruantia,
quę licèt in stricta iuris censura, vera &
formalis non adesset, cum nunquam ca-
sus contigisset, nihilominùs adhùc con-
siderabile videbatur, quod nunquam
bulla practicata esset, ipsomet fideicom-
mittente viuo & contradicente.

Eoque magis dicebam omnia motiua
prædicta recipienda esse, ac sufficere
quale quale dubium, vt ità pro credito-
rum exclusione respondẽdum esset, quo-
niam non agebatur de debitis ex aliqua
necessaria vel saltem iusta & honesta cau-
sa contractis, sed ex dissipationibus &
19 prodigalitatibus, pro quibus huiusmodi
leges suffragari nõ debere, satis benè ad-
uertitur apud *Cacheran. dicta dec. 169. &*
179. n. 7. & per tot., vbi optima assigna-
tur

tur ratio, quod scilicet ità esset consouere vitium ac peccatum, quod in prodigalitate inesse dicitur, in bonis præsertim nõ suis & liberæ dispositionis, ac inuitare ad delinquendum, quod frequenter insinuaui in Congregatione Baronũ, *vt sæpius in alijs hoc eod. tit.*; Ea etiam consideratione accedente, quod quandò debita contrahuntur per huiusmodi per-
20 sonas, quas notoriũ est esse à parentibus vel coniunctis de omnibus necessarijs abundè prouisos, vndè frequentius sunt debita, quæ clàm à maioribus eos prouidentibus contrahuntur, tunc ipsi creditores non sunt ab aliqua fraude & dolo alieni, neque debita solent esse pura, & sincera, sed frequentius criminosa vtpotè prouenientia, vel ex ludo, vel ex stocchis, barocchis, & ciuantijs, vt in hac facti specie pro notabili parte verificari vehemens fumus dabatur, ideòque sicuti per dictam constitutionem 117. Vrbani VIII. huius bullæ beneficio indigni reputantur illi creditores, qui certã fideicommissi notitiam habentes, non in omninò bona fide ac iusta credulitate esse dicuntur, *ex deductis in dicta Romana bullæ archiuij hoc eod. tit.* super iam insinuato puncto, àn forma per dictã cõstitutionem moderatoriam præscripta impleatur per æquipollens, ità multo magis & absquè dubio huiusmodi beneficio indigni reputandi sunt isti creditores, vnde proptereà mea satis frequens consuetudo fuit dicendi, huius bullæ baronum exorbitantiam, magis consistere in intellectu & praxi, quàm in dispositione, cum reuerà intelligi & practicari debeat eo modo, quo consimilia decreta Ducalia Sabaudiæ seù pedamontanæ regionis, intellexit & interpretatus est ille Senatus *apud Cacheran. dictis decisionibus*, vbi scilicèt agitur de debitis ex necessaria vel saltem iusta & honesta causa, itaùt vrgeat aliqua ex præmissis rationibus huic legi adaptabilibus, siuè altera fauoris, & libertatis publici commercij; Ex quibus omnibus, reflectendo ad solam veritatem, iustæ, beneque fundatæ visæ sunt resolutiones, quamuis decisiones desuper editæ non omnia deducant.

ROMANA

PECVNIARIA DE SODERINIS

PRO

CREDITORIBVS ALPHONSI SODERINI

CVM

CREDITORIBVS PAVLI ANTONII SODERINI PATRIS

Causa pendet in Rota.

Patri àn acquiratur vsusfructus in feudis vel castris, et bonis iurisdictionalibus per filium acquisitis.

Et quatenùs acquiratur, àn iste solus vsusfructus faciat Baronem, vt intret Bulla.

SVMMARIVM.

1 *Pretium prouenient ex bonis baronis succedit loco baroniæ.*

2 *In feudis possessis per filium pater non habet vsumfructum.*

3 *Examinatur ratio conclusionis, & àn procedat indistinctè, vel solùm in feudis proprijs.*

4 *Feuda, & baroniæ, ignota de iure communi.*

5 *Pater potest non agnoscere vsumfructum in bonis filij.*

6 *Quis dicatur baro, et àn possidens castrum in solo vsufructu dicatur talis.*

7 *Sub obligatione Camerali àn veniant bona hæredis, & à quo tempore remissiuè.*

8 *De concursu creditorum ipsius baronis, et eius maioris, cuius sit hæres, et quale ius bulla tribuat.*

DISC. LXXXVI.

Alphonsus Soderinus, viuo adhùc Paulo Antonio patre, emit Baroniam Collis alti, & post aliquod tempus patre defuncto, eius hæreditatem adiuit, & litem cum creditoribus habuit super separatione bonorum seù iurium, quæ in paterna hæreditate habere prætendebat, vt constat *ex decis. 99. & 114. part. 1.*

part. 1. & decis. 558. & 559. & 560. par. 4. diuers.

Eoque demùm defuncto, ad instantiam eiusdem Alphonsi creditorum, de ordine Congregationis baronum vendita fuit baronia prædicta, & pretium creditoribus solutum iuxtà bullæ baronum dispositionem, & Congregationis stylũ cum cautione de restituendo prioribus & potioribus; Vndè Pauli Antonij patris creditores, temporis datam anteriorem habentes, pulsare cæperunt aliquos dicti Alphõsi creditores in tempore posteriores pro auocatione pecuniæ; sed pro creditoribus pulsatis scribens, dicebam illis nullam competere actionem, cũ hoc pretium vel proueniens à dicta baronia, eius loco subrogatum sit, eoq. iure
1 regulandum, quo ipsa baronia regularetur, ità disponente bulla baronum, vt in specie, de pretio loco bonorum subrogato habetur *decis. 4. par. 11. recent*; Super baronia verò, nullum ius competebat eisdem creditoribus Pauli Antonij, qui nunquàm fuit Baro, nec illam possedit;

Aduersus quam exceptionẽ replicantibus creditoribus dictum Paulum Antonium illam possedisse iure vsusfructus patri de iure competentis in bonis filij, duo assumpti fuerunt articuli incidentèr disputãdi in Signatura Sãctissimi occasione quæstionis, an coram vno vel altero iudice causa cognoscenda esset, primò nempè àn dicto Paulo Antonio patri iste prætensus vsusfructus cõpeteret, & secundo quatenùs competeret, tàm de iure quàm de facto, quod scilicèt illũ agnouisset, & percepisset, itaùt hoc iure baroniam possedisset, àn sola possessio iure vsusfructus inducat baronalem qualitatem ad effectum bullæ.

Quoàd primum, negatiuè respondendum
2 dicebam ex regula, quod in feudis non intrat dispositio *text. in l. cum oportet & concordantium C. de bonis, quæ liberis*, vndè patri vsusfructus non competit, sed solùm quædam commoditas. *Isernia in cap. primo §. Valuasores à n. 12. de his qui feudum dare possunt, Franch. dec. 10. num. 7. & seq. Pascal. de patria potestate par. 1. cap. 3. num. 102. Surd. cons. 116. num. 32. Costantius in l. 2. C. de filijs officialium lib. 12. num. 57. & alij per eos adducti*, quia feudalia dicuntur castrensia vel quasi, *Rosenthal. c. 3. conclus. 5. num. 5.*, & habetur *sub tit. de seruit. in Romana vsusfr. pro Duce Bassanelli Columna*.

Et licèt *Gabriel cons. 162. num. 48. lib.*
3 *2.* in hac specie distinguat intèr feuda propria, & impropria, quasi quod conclusio in prima, non autèm in secunda specie procedat, àc prætenderetur dictã baroniam esse feudum improprium, & remotum, iure allodij tanquàm purè hæreditarium regulandum, eo modo, quo ferè omnia castra, & loca iurisdictionalia Status Ecclesiastici esse solent, *vt sæpiùs in praecedentibus est dictum*, attamẽ quidquid sit de huiusmodi facti supposito, de quo adhùc perfecta notitia non habebatur, indistinctè tamèn dicebam, reiecta *Gabrielis* sententia, dictam regulam procedere; Siquidèm triplicem rationem habet ista conclusio, primam desumptam *ex textu feudali in Cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Federic.*, per quem omnis alienatio, vel seruitutis adiectio, seù feudi diuisio prohibetur, sub qua prohibitione cadit vsusfructus tanquàm importans seruitutem, ac feudi diuisionem, et ex qua ratione communiter apud feudistas prohibita est feudi refutatio in proximè successorum pactionata, cùm reseruatione scilicèt vsusfructus; Et quoàd istam rationem siuè alteram deductam per *Costantium loco cit.*, quod feudum est seruitus, ideòque danda non est seruitus seruitutis, rectè prætendi potest cadere differentiam intèr feuda propria, & impropria, cum hæc iure allodij regulanda, feudorum legibus non subiaceant, neque sub dicta prohibitione *cap. Imperialem* cadant, vt habetur *in Romana pro Guelfo & in alijs hoc tit.*

Altera est ratio, quod Barones, castra, & bona iurisdictionalia possidentes cum mero, & mixto imperio in vasallos, dicuntur milites primi ordinis apùd Principem, ideòque huiusmodi bona dicuntur castrensia *vt per Rosenthal. dicto c. 3. concl. 5. num. 5. &* consequenter censenda sunt à dicto vsufructu exempta, iuxtà notos terminos Institutionum; Quamuis enim castra, quæ possidentur per Barones status Ecclesiastici, possideantur absq; inuestitura & seruitio feudali, itaùt quoàd successiones, deuolutiones, aliosquè effectus, allodialium potiùs quàm feudalium

lium bonorum naturam sapiant, nihilominùs quoàd Papæ subiectionem, fidelitatem, atquè in occurrentijs promptum seruitium, eius feudatarij àc milites censendi sunt, vt latè probat *Spada cons. 1. vol. 1.*, & est propositio, contrà quam non dabitur casus iudicaturæ in Curia, nullus enim Iudex firmare audebit, Barones Status Ecclesiastici non esse Papæ milites, & subditos.

Tertia est ratio, quæ pariformitèr in castris, & bonis iurisdictionalibus procedit, siuè sint feuda propria, siuè impropria, quod scilicèt cum iurisdictionem in vasallos Papæ subordinatam, & cum mero, & mixto imperio habeant, nec verè feudatariorum dignitatis titulum vel prærogatiuam merentes, censendi saltèm sint Papæ Officiales perpetui, cũ ad alium titulum hæc iurisdictio subordinata referri non possit, nisi vel ad illum feudi, vel ad illum officij; Referri enim non potest ad titulum veri, & pleni dominij allodialis, quià si hoc daremus, sequeretur effectus allodij, quod non agnoscerent nisi Deum, quod vtiquè vanum est asserere; Si ergò sunt officia seù officiorum species, idem resultat, quià bona, quæ iure officij à Principe obtenti habentur, intèr castrensia, vel quasi reputanda sunt, ab isto vsufructu exempta, maximè vbi agitur de primo feudi seù baroniæ acquisitore, qui illam saltem *ex Constit. Sixti V.* acquirere non potuit absque licentia, & consensu Papæ, qui dum Alphonsum acquirentem in Baronem, & sui Status officialem agnoscere voluit, cogendus non est alium sibi ignotum habere in officialem, & possessorem baronalis iurisdictionis iure proprio.

Ponderabam etiàm aliam rationem, vsusfructus nempè competentiam patri prouenire ex dispositione iuris commu-
4 nis nouissimi Codicis, quod feudorum, & castrorum àc bonorum iurisdictionalium qualitatem, àc baronum speciem non cognouit, dum hæc dominiorum species post ferè dissolutum, præsertim in his partibus occidentalibus Romanum Imperium, ex Longobardorum siuè Germanorum vsu inoleuit, atque secundum illa iura, seù consuetudines, antequàm iuris communis vsus oriretur, regulata sunt; Vndè quando dicti iuris communis notitia cum eius vsu, longo post tempore superuenit, iuxta historiam legalē, de qua *in Neapolitana edificij sub tit. de seruitutibus in Clomacen.*, & *in Montis pelusij hoc tit.*, illud in huiusmodi bonorum specie vsu receptum non fuit, sed cum antiquis moribus, & consuetudinibus est continuatum, ideòque leges communes, vsumfructum patri in bonis priuatis, & merè allodialibus deferentes, in huiusmodi castris, & bonis iurisdictionalibus recipiendæ non sunt, quià in effectu istorum dominium, potiùs publicum quàm priuatum censendum est.

Ex facto quoque in hoc primo puncto, creditorum prætensionem cessare dicebam, quià non constabat patrem huiusmodi vsumfructum agnouisse, eius-
5 que iure, & titulo possedisse iurisdictionem, cum potuerit pater dictum vsumfructum sibi delatum non agnoscere, ac nolle acquirere etiàm in præiudicium creditorum, ad *text. in l. qui autèm ff. quæ in fraudem creditorũ, Ancharan. cons. 106. nu. 4. & cæteri apud Cutell. de donat. contemplat. matrimonij tractat. 1. discursu 2. par. 9. Salgad. in labyrinto par. 2. cap. 14. n. 5. & seqq.* & sæpè in sua materia *sub tit. de credito*.

Verùm vbi etiàm dicti vsusfructus competentia, & possessio, tàm de iure, quàm de facto admitterentur, adhùc tamèn, non indè dicebam resultare in pa-
6 tre simplici vsufructuario baronalem qualitatem, quià Baro dicitur ille, qui castra, & iurisdictionem in vasallos habet iure proprio, & in dominio, non autèm in simplici vsufructu, qui nec dominium, nec rei possessionem verè importat, sed tantùm seruitutem in re; Nil obstante replicatione fieri solita, bullam *in §. 9.* per verba nimis generalia, & effrænata contentari quacumque possessione, & detentione, ibi, *quoquomodo tenuerint, & possederint*, tùm quià controuersum est de iure, àn vsufructuarius rem possidere dicatur iure suo, vel iure, & nomine proprietarij, plerisque volentibus verè ipsam rem iure suo non possidere, sed solùm habere ius in re tanquàm nudam seruitutem ex latè hinc indè deductis per *Castill. de vsufructu cap. 7. n. 20.*

Tum etiàm quià, vt in præcedētibus dictum est, manifestum videtur æquiuocum, quod bulla ad constituendum Baronem contentetur simplici possessione,

ne, vel detentione quoquomodo, quià si ità esset, castrorum conductor, seù affictuarius ad longum tempus, in quem quoddam ius in rem transire dicitur, (itaùt locatio ad longum tempus iuxtà notos feudorum terminos sub alienationis prohibitione cadat), dicendus esset baro, & veniret sub bulla, quod vtiquè videtur absurdum;

Ideoque germanus bullæ sensus est *in dicto* §. 9., vt ad bona quæ Baro debitor quomodocumque tenuit, & possedit, agi possit contrà successorem, quàmuis proprio iure fideicommissi, vel inuestituræ possidentem; Et sic qualitas baronalis præsupponitur certa, & perfectè existens, & hoc præsupposito stante, quatenùs pertinet ad bona exequenda, contentatur Papa simplici possessione quoquomodo, vndè prorsùs erroneum videtur ista verba ad ipsam baroniam inducendam referre; Et ità non semèl me disputante fuit tentum per Congregationem Baronum, solam scilicèt possessionem titulo, vel iure vsusfructus non sufficere ad baroniam, *præsertim in vna Romana de Maximis, & alia Romana pro Pãzano hoc eod. tit.*

Replicabant creditores, in omnem euentum ipsos esse etiàm creditores ipsius Alphonsi Baronis, qui absque legitimo inuentario patris hæreditatem adeundo, cum eis quasi contraxerat,
7 eorumque debitor effectus erat, vndè tanquàm in tempore anteriores vincere debebant creditores proprios ipsius Alphonsi ex priuilegio obligationis cameralis, intèr cuius effectus, seù priuilegia, illud etiàm numerari solet, quod bona hæredis, quæ regularitèr sub hypotheca per defunctum contracta non cadunt, ità veniant; Verùm dicebam, quod admisso etiàm hoc effectu, ille non sortiebatur respectu bonorum hæredis, nisi à die aditæ hæreditatis, ex quo tempore, hæres adeundo quasi contrahere dicitur cum creditoribus defuncti, eisque se obligare, quod etiàm suas patitur difficultates, vt particularitèr habetur *sub tit. de credito*; Ac etiàm obiectum cessabat ex facto, quià Rotæ decisiones superiùs allegatæ *intèr diuers. decis.* 99. *&* 114. *par.* 1. *& decis.* 558. 559. *&* 560. *par.* 4. canonizantes Alphonsum paternæ hæreditatis legitimum creditorem, eique separationis bonorum beneficium concedentes aduersùs creditores, supponunt legitimum inuentarium, tanquàm antecedens necessarium, sine quo præmissa canonizari non poterant.

Et nihilominùs his omnibus cessantibus, adhùc dicebam per ipsos prætendi
8 non posse concursum cum nostris creditoribus, qui cum Barone sub publica fide huius bullæ contraxerunt, cum ità in huiusmodi bonis iurisdictionalibus, aliàs alienari, vel hypothecari ex apostolicis constitutionibus prohibitis, accedente etiàm particulari prohibitione resultãte ex fideicommisso, habere dicantur à dicta bulla quamdam speciem assensus, quẽ ità prætendere non possunt creditores Pauli Antonij, qui Baroni non crediderunt, neque eius fidem sequuti sunt. Vndè rectè intrare videbatur receptissima feudalis propositio in præcedentibus non semel deducta, creditores validè, & cum assensu contrahentes, præferri creditoribus, quàmuis in tempore anterioribus, qui assensum non habeant, vel posteriorem, cum ab hoc in bonis prohibitis oriatur hypotheca, cuius tempus attenditur ad effectum anterioritatis, non quod in vim bullæ oriatur ex tunc hypotheca, nec aliquod ius in bonis aliàs prohibitis acquiratur, cum contrarium latè verius probatum sit *in Romana restitutionis pecuniarum, & in alijs hoc titulo*, Sed quia contrahentibus cum Barone, sub spe, & clypeo bullæ, debetur per Congregationem in cõcursu eorum, qui sub hac fide non contraxerunt, prælatio adinstàr eorum, quæ habentur de creditoribus mutuãtibus militi, dum est in castris, intuitu bonorum castrensium cũ similibus.

ROMANA
BVLLÆ ARCHIVII

Discursus pro veritate in varijs casibus variè decisis per Rotam, & Congregationem Baronum.

De Bulla 117. seù 119. Vrbani Octaui vulgò Archiuij nuncupata moderatoria bullæ Baronum quòad illa fideicommissa, in quibus forma ibi præscripta seruetur, àn locum habeat, etiam ea forma non seruata, vbi creditores fideicommissorum, & vinculorum certam habent scientiam, itaùt dicta forma adimpleri possit per æquipollens.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiarum cum decisionibus in eis.*
2 *De fundamentis respondentium, vt accedente scientia creditoris cesset bulla Baronum ob bullam Archiuij.*
3 *An beneficium* auth. res quæ *suffragetur habenti scientiam fideicommissi, & num. 11.*
4 *Vbi ratio conuenit, dispositio etiam conuenire debet.*
5 *Vbi forma inducta est ad certum finem, seù effectum, sufficit impleri per æquipollens.*
6 *Opinio propria contraria alijs respondentibus, vt ad effectum bullæ Archiuij non sufficiat scientia sine forma præscripta.*
7 *De quæstione, àn requisitum pro forma impleri possit per æquipollens.*
8 *Vbi lex ad effectum scientiæ præiudicialis certam formam præscribit, tunc ista omninò necessaria est.*
9 *Respondetur auctoritatibus in contrarium.*
10 *Quamuis cesset ratio, ob quam certa solemnitas, vel forma introducta est, non cessat necessitas.*
11 *De eadem conclusione, de qua numero 3.*
12 *De ratione, ob quam scientia non præiudicat.*
13 *De requisitis bullæ Archiuij.*
14 *De rationibus, ob quas forma dictæ bullæ non admittitur per æquipollens.*
15 *In quibus Baronibus bulla locum non habeat.*
16 *De inconuenientibus aliàs resultantibus.*
17 *De obseruantia, & quando scientia debeat sufficere.*

DISC. LXXXVII.

1 AGentibus creditoribus Gasparis Iordani creditoris Gregorij Serlupij ex causa cuiusdã cambij ad bona aliàs possessa per dictum Gregorium Baronem contrà Serlupios eorumdem bonorum successores ex antiquis fideicommissis in Cõgregatione Baronũ in vim Constitutionis 41. Clementis Octaui, quæ bulla Baronum vulgò nuncupatur, excipiebant rei cõuenti de Constitutione 117. aliàs 119. Vrbani Octaui vulgò bulla Archiuij nuncupata, dictæ alterius bullæ moderatoria, non obstante, quod forma archiuiationis ibi præscripta seruata nõ esset, stante creditoris certa scientia fideicommissi, per quam dicebatur dictam formam impletam esse per æquipollens, sed me scribente pro creditoribus, ex fundamentis, de quibus infra, huiusmodi exceptio reiecta fuit.

In altera verò causa intitulata *Romana vineæ*, aliàs Romana, seù Pisauren. fideicommissi de Monte in Rota, *& de qua sub tit. de fideicommissis*, agentibus Minerua, & Felice de Monte in vim fideicommissi ordinati per Guidobaldum de Monte ad quamdam vineam fideicommissariam possessam per Benedictũ Sanctorium iure alienationis in eum factæ per Marchionem Rainerium de Monte, cum reus exciperet de bulla Baronum, quam receptum est in quocumque Tribunali, ratione inanis circuitus excipiendo, deduci posse, Ego verò scribens pro actricibus replicarem de certa scientia, quam dictus Sanctorius habebat de fideicommisso, vndè propterea per æquipollens intraret bulla moderatoria Vrbani, Rota amplexa est motiuũ, nulla tamen deducta auctoritate, vel ratione

tione *vt ex dec.* 20. *Martij* 1665. *coram Cerro* §. *fin.*

Demùm verò de anno 1668. agentibus in Congregatione Baronũ filijs Nicolai Martellini contrà filios Comitis de Anguillaria pro credito ex causa mercedum seù patrocinij canonizato per Rotam, *& de quo fortè sub tit. de credito*, dictisque reis conuentis opponentibus de eadem bulla archiuij ob certam scientiã, quam dictus Nicolaus vtpotè huius domus causarũ Patronus habebat de fideicõmissis, allegando dictã decisionẽ editã *in Romana vineæ coràm Cerro*, Congregatio iniunxit fisci, & Cameræ Aduocato, ac duobus alijs Aduocatis & mihi, munus scribendi pro veritate super articulo in abstracto; Cumque dicti tres, licèt ex diuersis motiuis fuissent in sensu, quod ex sola scientia intraret dicta bulla moderatoria, eiusq. implementum sufficeret per æquipollens, Congregatio absquè alia articuli discussione, inhærendo maiori parti respondentium, processit ad resolutionem contrà actores.

Vnus ex dictis respondentibus, nẽpè Cameræ Aduocatus, ponderando verba dictæ constitutionis moderatoriæ §. 2. vt inter eos, qui fideicommissa, & prohibi-
2 tiones ignorant, ac eos, qui sciunt, aliqua distinctio fiat, cum primi commiseratione digni sint, non autèm secundi, credidit eos, qui certam scientiam haberent, à beneficio bullæ baronum excludendos esse, quia nemini sua malitia prodesse debet ad *text. in l.* 1. *cum ibi notatis ff. de dolo*, applicando ad rem terminos *textus in auth. res quæ Cod. commun. de legat.* vt eius beneficium suffragari non debeat habentibus fideicommissi certam
3 scientiam, iuxtà opinionem *Curtij iunioris in eadem auth. nu.* 12. *& conf.* 59. *nu.* 4. *&* 6. *lib.* 1. *Bursatt. conf.* 180. *nu.* 44. *cum sequen. lib.* 2. *Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 190. *nu.* 47. *& sequen. Osasch. decis.* 73. & aliorum de quibus *Fusar. quæst.* 532. *num.* 16. quorum sententiam communem fatetur *Thesaur. dec.* 151; *num.* 1.

Et quamuis agnosceret plerosque tenere contrarium, præsertim, antiquioribus per eos allegatis, *Couarr. lib.* 3. *variarum cap.* 6. *n.* 10. *Peregr. de fideic. art.* 42. *n.* 17. *Marta de success. par.* 3. *quæst.* 12. *art.* 4. *nu.* 30. *Merenda tom.* 1. *controu. lib.* 4. *c.* 31. *Fusar. de subßit. quæst.* 532. *nu.* 15. *Boss. de dote cap.* 16. §. 7. *nu.* 262. apud quos cęteri, nihilominus credebat quæstionem decidendam esse cum distinctione quam tenere videntur *Thesaur. dicta decis.* 151. *Surd. dec.* 62. *num.* 35. *& sequen.*, *vbi Hodiern. nu.* 35. *Odd. de fideic. quæst.* 44. *art.* 5. *ex num.* 94. *in fine*, vt considerandum sit, àn mulier nubens viro possidenti solùm bona vinculata, esset vel nè aliqua excusatione digna, eidem credendo dotem liberam, si enim de malitia seù culpa cõuinci posset, *dicta auth.* beneficio indigna censeri deberet, & cum hac distinctione in his terminis ipse concludere videtur, considerando, àn adsit fraus & malitia, vel nè.

Alter senior respondens, ponderando eamdem rationem deductam in dicta constitutione Vrbani procedit cum regula generali, quod quando ratio generalis in lege est expressa, tunc dispositio non restringitur ad casum, vel modum particularem in ea dispositum, sed habet
4 locum in omnibus alijs casibus, in quibus eadem viget ratio, non ex vi extensiua sed comprehẽsiua ex collectis per *Altograd. conf.* 97. *num. primo & sequen. lib.* 2. *Rot. Bonon. dec.* 71. *nu.* 51. *& sequen. Cancer. par. prima var. cap.* 8. *nu.* 13. *& sequen.* addita ratione, quod quando forma respicit certum effectũ, sufficit eam adimpleri per illud æquipollens, per quod ille effectus resultet ex collectis per *Merlin.*
5 *dec.* 306. *num.* 5. *& sequen.* cum alijs per *Adden. ad. dec.* 542. *num.* 84. *&* 85. *par.* 4. *rec. tom.* 3., is enim, qui certus est non debet vlterius certiorari, *cap. eum qui certo de regul. Iuris in* 6., & vbi duo propter vnum desiderantur, sufficit fieri illud vnum, propter quod aliud erat faciendum *ex Paul. de Castr. conf.* 99. *antè finem lib.* 1.

Et alter iunior, considerando etiam dictam rationem in Vrbana constitutione assignatam, ac præsupponendo formã ibi pręscriptam inductam esse ad certum finem seù effectum inducendi scientiam in contrahentibus, & sic esse formam effectualem potiùs quàm præcisam, concludit sufficere certam scientiam, ex qua idẽ effectus à lege desideratus resultet allegãdo *Put. dec.* 100. *n.* 4. *lib.* 2., *& dec.* 246. *eodem lib.* 2. *in addit. marginal. Seraph. dec.* 1413. *n.* 3., *& melius Rota dec.* 498. *nu.* 4. *par.* 5. *rec.*, & ista sunt fundamenta, cum

Ccc 2 qui.

quibus dicti respondentes processerunt.

Diuersa fuit mea sententia, iuxtà sensum etiam pro veritate habitum ab initio, quo super eodem puncto vtsuprà scripsi tanquàm Aduocatus in eadem
6 Congregatione *in Romana Cambij contra Serlupios*, vnde propterea quando in decisione edita *in dicta Romana vinea 20. Martij 1665. coràm Cerro* vidi deductum hoc solum fundamentum pro excludenda bulla baronum, id mihi non placuit, vt ex tunc partibus & Collegis insinuaui, solidius in ea causa reputando motiuum à me pariter deductum, sed in decisione neglectum, quod Marchio Ranerius, qui alienationem fecerat, nullum ius in eis bonis haberet, eiusque possessio esset merè intrusiua non sufficiens ad effectum bullæ, ex ijs, quæ *hoc eod. tit.* ad istam materiam sæpius firmata habentur.

Quicquid enim sit de quæstione gene-
7 rali & in abstracto, àn id quod requisitũ, est pro forma directa ad certum effectũ adimpleri possit per æquipollens, in qua nostri scribentes satis variant ac se inuoluunt, ex ijs quæ vltrà collecta *per Adden. ad dictam decis. 542. par. 4. rec. tom. 3. ex nu. 57. & sequen. & num. 48. & sequen.* habentur etiam apud *Larre. dec. 78. nu. 7. & sequen.*, *Velam discept. 22. nu. 39. cum sequen. Salgad. in labyrint. creditor. par. prima cap. finali num. 135. decis. 363. nu. 6. par. 10. rec. & in alijs*, & quæ quæstio decisionẽ recipit ex distinctione plurium casuum, eorumque particularibus circumstantijs, quod non modicam exigeret euagationem laudabili Curiæ stylo aduersantem, quotiès necessitas particularis quæstionis quæ disputatur, non exigit,

In specialibus terminis scientiæ desideratæ per legem ad causandũ præiudicium, vel excludendum beneficium, recepta conclusio est, solam scientiam non
8 sufficere, vbicumque lex istius rationi innixa, certa formam seù modum ad illam inducendam præscribit, vlterius progrediendo, aliosque actus affirmatiuos vel negatiuos desiderat *ad text. cum glos. in l. denunciasse §. quid ergò ff. ad leg. Iuliam de adulter.*, *vbi Bart. num. 2. & 3.*, *& in l. prima §. finali ff. de action. empti*, vbi optimè explicat regulam *textus in cap. eũ qui, de regul. iur. in 6.*, & hanc Bartoli theoricam tanquam magistralem sequũtur *Dec. consil. 74. n. 1. Soccin. iun. consil. 4. in fine lib. 2. & cæteri cumulati per Cenc. de Censi. qu. 64. n. 19. & 20. Gratian. discept. 742. n. 3. & 4. Greg. dec. 425. nu. 7., ibique Adden. Ottbob. dec. 268. nu. 3.* & sæpius, ac receptum habemus in materia retractus competentis creditori censuario in vim bullæ Pij V., de quo *Cenc., Ottbob. & alij vbi suprà*, vel vicino seù consorti in vim bullæ Gregorij XIII. vt in sua materia retractus *sub tit. de seruitutibus* cum similibus, quoniam licèt forma denunciationis in eis præscripta sit ad finẽ seù effectũ inducendi scientiam, nihilominùs quia lex vltrò progreditur, et certum actum desiderat, sola notitia seù scientia non sufficit,

Dictæ verò auctoritates in contrariũ
9 ponderatæ percutiunt terminos diuersos, cum *apud Put. dec. 100. lib. 2.* agatur de consensu præstando reseruationi pẽsionis, super quo lex non omninò certam formam præscripsit, atque *in decis. 146. eod lib. 2. in addit. marginali*, agendo de omissa solemnitate subhastationis, dicitur, quod cum illa introducta sit ad tollendas fraudes, sufficit istum finem impleri, & sic in diuersis terminis, atque *in decis. 498. num. 4. par. 5.* agebatur de tollenda reconductione ob denunciationem seù disdictam non factam ad formã Statuti, cum tunc sufficiat aliàs constare de voluntate partium non continuandi in contractu; Et sic istæ auctoritates, quæ deducebantur tanquam speciales, percutiunt diuersos terminos diuersam rationem habentes, aliæ verò sunt vagæ & generales non attendendæ in concursu dictæ receptæ conclusionis specialis super forma, quam lex induxit, simplici notitia non contenta, quamuis enim cesset ratio, ob quam forma inducta est, non tamen cessat eius necessitas *ex collectis dec. 363.*
10 *num. 6. par. 10.*, Ac habemus in materia testamentorum, quod licèt in eis certæ solemnitates per legem introductæ fuerint ad occurrendum fraudibus, & falsitatibus, quibus hæc materia subiecta est, non per hoc tamèn, exceptis casibus priuilegiatis, substinentur testamenta inita sine forma, & solemnitatibus à iure præscriptis, quamuis de omnimoda sinceritate actus, omnique fraudis exclusione constaret, cum solùm id admittatur in extraordinaria solemnitate octaui testis

requi-

requisita in testamentis cæcorum iuxtà vnam opinionem, neque omninò tutam, ex ijs quæ habentur *in Comen.legatorum sub tit. de testamentis* vel sub altero *de legatis*, ideoque fundamenta duorum Aduocatorum videbantur,nimis vaga & generalia.

Alterum verò fundamentum, cui vt suprà innixus est Aduocatus fiscalis, deductum ex satis proximis terminis *text.*
11 *auth. res quæ Cod. commun. de legat.* potius retorquetur, ac euidenter conuincit contrarium, quoniam licèt *Curtius, Padilla, Menoch. & cæteri*, de quibus suprà de hoc dubitent, nihilominus magis cõmunis, & in foro recepta est opinio, vt scientia non præiudicet, neque tollat hoc beneficium, vt vltrà allegatos *per Fusar. dicta q. 532. n. 15. Surd. decis.62. n. 35. Hodiern. ibidem controu. 9. n. 21.*, & hanc tenuit Rota adeò tenacitèr, quod etiamsi dos promissa esset cum pacto inuestimenti, quo deinde neglecto, liberè soluta esset, adhùc idem beneficium competit, *vt dec. 210. n. 15. & 312. n. 40. & sequen. par. 6. rec. Romana dotis 3. decembris 1632. §. finali coràm Dunozetto*, & in alijs, ac habetur pluries in sua materia *sub tit. de dote*.

Ex ea ratione, quod si dotans vel mu-
12 lier sciebat ad esse fideicõmissum, sciebat quoquè adesse dictam legis prouisionem, sub cuius clypeo rectè credidit & contraxit, quæ ratio istis terminis etiam benè congruit, quia si creditor sciebat bona possessa per Baronem subiecta esse fideicommissis alijsque vinculis, sciebat quoque adesse Bullam Baronum hoc obstaculum tollentem, certificatus ex inspectione tabellæ in Archiuio publicè expositæ seruatam non esse formam præscriptam per Bullam Vrbani moderatoriam, quæ, nec vnum, nec momentaneum actum exigit, sed plures & successiuos copulatiuè; primò scilicèt, quod instru-
13 menta continentia fideicommissa seù alia vincula exhibeantur in Archiuio, secundò quod distinctè indicentur bona huiusmodi vinculis obnoxia, tertiò quod describantur in tabella omnibus publicè exposita, & quartò quod his peractis labatur terminus sex mensium, quibus expletis, & non antea moderatio incipit effectum sortiri, vndè propterea impossibile est, quod hæc dicenda sit forma effectualis æquipollenter adimplenda cum sola notitia.

Discurrendo etiam per rationes, hæc opinio mihi videbatur omninò probabilior, quoniam non agitur de actibus
14 particularibus, sed de lege vniuersali imprimente huiusmodi bonis possessis per Barones certam qualitatem, siuè tollente fideicommissorum obligationem, eaque reducente ad terminos iuris antiqui antè tempora Augusti iuxtà ea quæ habentur *in Romana Contributionis de Cæsijs, & in alijs hoc tit.*, & consequentèr moderna lex moderatoria debet etiam esse generalis, ac pariformitèr, & indefinitè restituens bona pristinæ qualitati, nàm aliàs daretur, quod vna & eadem res diuerso iure censenda esset, diuersam que naturam haberet, contrà omnia principia, quodque ex pluribus socijs, vel alijs correis credendi, vnus posset vti beneficio Bullæ, quia ignarus, alter non, quia conscius, quæ omnia maxima parerent inconuenientia, confusiones, ac litium seminaria, & sic de directo contrà illum finem, ad quem dicta Bulla Baronum prodijt.

Item ratio, ob quam dicta Bulla Clementis prodijt, consistit in potentia Baronum & Magnatum, quæ ratio æquè viget in illis Baronibus, & Magnatibus,
15 qui in Vrbe, vel Statu Ecclesiastico moram trahentes, habent feuda, & bona iurisdictionalia extrà Statum Ecclesiasticum immediatum, puta in Regno Neapolis, vel alijs Italiæ partibus, quoniam adhùc eamdem figuram Principum, Ducum, & Magnatum faciunt, & tamèn receptum est, bullam vtpotè de eis non loquentem non intrare, prout neque in illis, qui feuda & castra vendiderunt, *ex deductis in Romana pecuniaria de Pallauicinis, in Romana fideicommissi, & in alijs hoc tit.*, ergò admittenda non est extensio rationis, neque ab ista regulanda est lex.

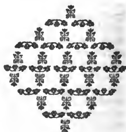
Magnum prætereà resultaret absurdum omninò contrarium, tàm humanæ rationi, quàm facilitati commercij, illisque finibus, ob quos bulla prodijt, quo-
16 niam Baronibus in eorum necessitatibus præclusa esset via obtinendi gratuita mutua, aliasque non vsurarias seù minus præiudiciales subuentiones à fratribus, vxoribus, coniunctis, familiaribus, & ami-

amicis, vtpotè de eorum fideicommissis, & inuestituris informatis, vndè cogerentur subiacere grauibus vsuris Hebreorum, vel exterorum, non nisi sub magno interesse mutuantium, dum præsertim primogenituræ huiusmodi Magnatum sunt ferè notoriæ in Vrbe omnibus etiam mediocritèr ciuilibus, quo nil absurdius, cum, vt frequens experientia docet, nedùm ipsi Barones bona possidentes, & debita contrahentes, sed etiam eorum coniuncti, qui successiones ex fideicommissis, vel inuestituris sperant, prudentèr & studiosè negligere solent seruare huiusmodi formam, pro conseruanda commercij libertate præseruatiua maiorum interusuriorum, ac productiua plurium vtilitatum, & commoditatum, *ex ijs quæ habentur in Romana de Pallauicinis, & in alijs hoc tit.*

Illud etiam considerando, quod prudenter dicta bulla moderatoria, nedùm exegit exhibitionem fideicommissorum seù inuestiturarum, sed etiam distinctã indicationem bonorum, quæ illi essent subiecta, quoniam rectè possunt simùl stare, adesse fideicommissa in genere in aliqua domo, illaque esse notoria, sed tamen incertum esse, quæ & qualia bona, seù pro qua rata essent eis obnoxia, ob detractiones legales, vel accidentales, legitimæ, trebellianicæ, dotium maternarum, melioramentorum, æris alieni dissoluti et similiũ, ideòque prorsùs improbabile est, & contrà eiusdem bullæ tenorem, & claram dispositionem, vt sola notitia fideicommissorum, & vinculorum in genere ad id sufficiat.

Demùm considerabam in proposito magnificiendam esse praxim seù obseruantiam hucusque seruatam, & commu-
17 nem populi ac negotiantium opinionem constantem, quod quando dicta forma seruata non est, liberè contrahi potest, vnde propterea consuetudo fuit, & est negotiantium, vel agentium pro eis, ac aliorum omnium contrahere volentium cum Baronibus & Magnatibus, in quorum domibus semper supponuntur fideicommissa, primogenituræ, & inuestituræ, inspiciendi prius publicam tabellam Archiuij, ac ab ea se regulandi, ità publicam fidem Bullæ Baronum sequentes, vtpotè adhùc intactam, ob non seruatam eam formam, quæ causat moderationem; Ponderando quoque in idem Decreta Ducalia Sabaudiæ huic Bullæ simillima, de quibus *apud Cacheran. dec. 161. cum pluribus sequen. vsque ad 170.*, quoniam notoria est formula illius inuestituræ, quodque illa feuda sint pacti & prouidentiæ, & tamèn hæc scientia non tollit vim Decretorum, ad quorum tamèn limites hæc Bulla practicari deberet, atque tunc rectè recipienda esset distinctio malitiæ vel non malitiæ considerata per primum ex dictis respondentibus, quando scilicet ageretur de debitis absque iusta vel honesta causa malè contractis *iuxtà deducta in Romana donationis de Andosilla & in alijs hoc eodem tit.*

Post hæc alia occasione reuidendo dictam bullam archiuij, ex eiusdem tenore litteraliter præmissa mihi probari visum est, dum *in* §.2. expressè disponitur, bullam, & chirographa Clementis non suffragari in debitis contractis post sex mẽses computandos à die quo instrumẽtorũ exhibitio, & bonorum indicatio in archiuio facta est, ergò moderatio restricta est ad debita contracta post certum tempus numerandum à die certi actus de facto sequuti, & sic est limitatio qualificata, verificanda cum tali qualitate, qua cessante firma remanet regula generalis in eadem constitutione §.3. expressè firmata, etiam quoad pupillos, & alios priuilegiatos, de quibus aliàs dubitatum fuit, àn bulla Baronum intraret.

RO-

ROMANA
DE THEODOLIS
PRO
ILLIS DE CATTVLIS ALIISQVE CREDITORIBVS
CVM
MARCHIONE THEODOLO

Consilium pro veritate.

De eadem Bulla Archiuij moderatoria Bullæ Baronum, àn suffragetur in melioramentis, & accessionibus factis super bonis, in quibus dictæ Bullæ forma seruata est, quoties illa postmodùm facta sunt & non continentur in tabella Archiuij.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersia.*
2 *De distinctione inter melioramenta separabilia, & inseparabilia.*
3 *Vbi agitur de inseparabilibus, illa cedunt solo, ac meliorans efficitur creditor.*
4 *Bulla Baronum non habet locum in iuribus, & actionibus.*
5 *Meliorans, qui eſt fideicõmiſſi debitor pro reintegratione nil repetit per speciem compensationis, ideoquè in melioramentis opus non eſt seruare formam Bullæ Archiuij.*

DISC. LXXXVIII.

1 AD consulendum fideicommissorum euersioni ex Bulla Baronum resultare solitæ, senior Sancti Viti Marchio Theodolus sollicitus fuit de implemento formæ præscriptæ per Bullam 117. aliàs 119. Vrbani octaui dictæ Bullæ Baronum moderatoriæ, exhibendo scilicèt in Archiuio instrumentum fideicommissi cum distincta notula bonorum sub illo cadentium, eorumque descriptione in tabella publicè exposita, quæ bona præsertim consistunt in dicto castro S. Viti, & in palatio Vrbis, quibus peractis idem Marchio, vel superædificando, aliasque meliorationes faciendo, vel cum nouis acquisitionibus, notabiliter eadem bona meliorauit, dictasque accessiones seù melioramenta eidem fideicommisso assignauit pro reintegratione eius, in quo ipse ob præcedentes alienationes erat eius debitor, atque sequuto demum eius obitu, contracto prius aliquo ære alieno, cum nulla superessent bona libera, vel minùs sufficientia, super quibus integrè creditoribus consultum esse posset, illique super fideicommissarijs in archiuio descriptis, ob dictam cõstitutionem Vrbanam, destituti essent beneficio bullæ Baronum, agnoscentes dictum præseruatiuum remedium adhibitum non esse in præfatis accessionibus, seù melioramentis, vtpotè in tabella Archiuij non descriptis, cogitarunt super istis bullam posse suffragari, ideoque Congregationem Baronum adire, cumque super hoc meum implorassent patrocinium, pro ea veritate, quam, cessante illusione intellectus, voluntas in hoc Aduocationis munere semper profiteri, ac liberè insinuare studuit, requirentibus consului, quod si adessent accessiones, seù melioramenta separabilia, & stantia de per se, proùt essent domus, vineæ, & prædia in dicto castro aliàs per priuatos possessa, & per dictum Marchionem iure priuato quæsita, super eis probabilitèr eorum iura experiri possent ex beneficio bullæ Clementinæ, ob cessantem formam alterius bullæ Vrbanæ, super quo tamèn, vt supponebatur, factum, vel parùm, vel nihil assistebat, secus autem quòad melioramenta inseparabilia, iuxta receptam
2 feudistarum distinctionem, de qua post antiquiores ibidèm collectos *apud Marin. resol. 21. & 134. lib. 2.*, ac habetur *in nullius Baren. melioramentorum in Romana, seù Venafren.*, & in alijs *boc eodem tit.*; Vbi enim agitur de inseparabilibus, feudo, seù castro, alterique corpori annexis, & inseparabilitèr incorporatis, tunc illorum dominium cedit solo, iuxtà terminos *text. in S. cum in suo solo, & sequen. Instit. de rerum diuisione*, meliorans verò remanet solùm creditor in pretio minori inter impensum, & melioratum ex deductis *in dicta nullius*
3 *Baren. hoc tit.*, ac etiam pluries *sub tit. de fideicõmissis, sub altero de detractionibus*, præsertim *in Romana domus inter Gottifre-*

tifredum , & Petronium , & alibi .

Quo posito dupliciter dicebã bullã Baronum non intrare, ideoque necessariũ non esse præseruatiuum remedium dictæ Constitutionis Vrbanæ; primò quia, vt habetur *in Romana de Caetanis , & in altera de Maximis hoc eodem tit.*, Bulla prædicta vtpotè loquens de bonis stabilibus, locum non habet in nominibus de-
4 bitorum, seù iuribus, & actionibus, de quorum genere dicitur hoc ius petendi refectionem melioramentorum inseparabilium in pecunia, seù pretio eius, quod est minus inter melioratum, & impensum; Et secundò clarius, quia cum idem meliorans esset fideicommissi debitor, ob dictum superuentum creditum, inducta
5 fuit compensatio, circà quam nulla cadebat difficultas stante declaratione animi, qua cessante solùm intrat disputatio, àn fiat ipso iure, vel potius ope exceptionis, & consequentèr, ipsa bona iam archiuiata remanent in suo esse primæuo, cum sola liberatione ab illo onere seù ære alieno, cui aliàs ratione dictorũ melioramentorum obnoxia dici possent, tanquàm per quamdam remotionem obstaculi, dum non agebatur de liberatione ab onere apto stare de per se, quod meliorans translatiuè acquisiuisset, iuxtà ea, quæ habentur *apud Marin. dicta resol. 21., & in dicta Romana, seù Venafren. donationis*, & sic nil supererat, in quo dicta forma bullæ Archiuij adimplenda esset. Noluerunt creditores acquiescere consilio, sed alios inuenientes consultores fortè lucri gratia auribus prurientes, ac omnia facilitantes, aleam tentarunt in Congregatione, sed succubuerunt, ac reiecti fuerunt.

ROMANA CONTRIBVTIONIS
DE CESIIS
PRO
DVCISSA CERÆ.
CVM
DVCE AQVÆSPARTÆ

Casus decisus per Rotam pro Ducissa.

Barone possidente plura fideicommissa, si in vim Bullæ alienentur vel subiugentur bona ad vnum fideicommissum spectantia, atque per eiusdem Baronis mortem fideicommissa diuersis personis deferantur, an intret contributum pro suppletione seù refectione illius fideicõmissi, quod maiorem scissuram vel damnum passum est; Et àn in proposito Bullæ, & pro alienatione bonorum pro debitis Baronis, intret ordo inter fideicommissa ascendentium, & transuersalium.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Decisio causæ.*
3 *Articulus nouus in iure expressè non decisus dignus est concordia.*
4 *Disposita per* auth. res quæ, *pro dotibus ex rationis identitate procedunt pro alimentis, aliisque necessitatibus masculorum.*
5 *Vbi dispositio concepta est de pluribus per alternatiuam, attenditur ordo prælationis per prius, & posterius.*
6 *Facilius derogatur fideicommissis ascendentium, quàm extraneorum.*
7 *De rationibus, quibus innixa est Bulla Baronum.*
8 *Ad debita feudatarij defuncti contribuere tenentur hæres feudalis, & hæres allodialis.*
9 *Quæ sit ratio dictæ contributionis, & àn dicta ratio adaptetur terminis bullæ baronum.*
10 *Si fiat iactus aliquarum mercium ad nauem subleuandam, domini aliarum mercium tenentur ad refectionem per contributum.*

11 *An*

11 *An baro possessor fideicommissorum vtile negotium gerere dicatur subiugando aliqua bona.*

12 *Ad impediendam venditionem bonorum de ordine Congregationis in vim bullæ faciendam, possunt erigi montes, vel imponi census.*

13 *Facultas alienandi suffragatur pro hypotheca seù alia subiugatione, quæ est quid minus.*

14 *De ratione conclusionis, de qua num.* 10. *super iactu, & àn conueniat Bullæ Baronum.*

15 *Casus bullæ dicitur fortuitus, vtpotè proueniens à facto Principis.*

16 *Congregatio practicat bullam indifferenter in omnibus bonis, nullo seruato ordine.*

17 *De speciali auctoritate Salgadi satis proxima super contributo inter plura fideicommissa.*

18 *Possessor fideicommissi grauatus onere restitutionis, dicitur verus dominus, & in quo differat eius dominium à dominio aliorum bonorum.*

19 *Quod Bulla Baronum, seù alia facultas Principis faciat bona libera alijs exæquata.*

20 *Fideicommissa non erant obligatoria ante tempora Augusti, à quo tempore inducta est præcisa obseruantia fideicommissorum.*

21 *Bulla Baronum procedit etiam contra pupillos, minores, & quoscumque priuilegiatos.*

22 *Quod bulla non tollat fideicommissa, & obliget Baronem ad illud reintegrandum.*

23 *Declaratur quomodo id procedat, & quando fideicommissa censeantur sublata & non sublata.*

24 *Fideicommissum ex Bulla dicitur legalis fideiussor Baronis.*

25 *Declaratur dictio, seù, contenta in Bulla Baronum.*

26 *De obseruantia congregationis Baronum distrahendi bona possessa, nullo attento vel seruato ordine inter ipsa bona.*

DISC. LXXXIX.

1 IN personis Andreæ patris, & Francisci Mariæ filij Ducum Ceriæ, ordine successiuo consolidata fuerunt plura fideicommissa, diuersis temporibus, & sub diuersis legibus per eorum maiores ordinata; Defecto autem dicto Francisco Maria sine prole, fideicommissa prædicta diuersos habuerunt successores, illa siquidem ordinata per Portiam de Anguillaria auiam vel abauam, & per Paulum Emilium Cesium pariter auum vel vlteriorem ascendentem, delata fuerunt eiusdem Francisci Mariæ sorori, eiusdemque descendentibus, alterum verò ordinatum per Cardinalem Petrum Donatum Cesium patruum magnum, delatum fuit in Ducem Aquæspartæ de altero colonello eiusdem familiæ Cesiæ. Cumque præfati Andreas, & Franciscus Maria, vel distraxissent, vel respectiuè pro erectione Montis Cesij, ac censibus, subiugassent prò maiori parte, àc ferè pro toto, bona spectantia ad dicta fideicommissa Portię, & Pauli Emilij ascendentium, dictum verò alterum fideicommissum Cardinalis Petri Donati remaneret integrum. Hinc proindè Ducissa prætendere cœpit, pro dictis debitis, ac respectiuè distractionibus, ac subiugationibus, inter ista fideicõmissa locũ esse debere contributo pro refectione seu reintegratione, & inito desuper cõpromisso in duos qualificatos Prelatos, cum post plures disputationes, scribentes pro Duce reo conuento, ex modo motiuandi, seù aliàs, crederent arbitros esse in sensu, quod dicto contributo locus esset, adeuntes signaturam gratiæ, obtinuerunt rescribi, quod per eosdem arbitros procederetur de voto Rotæ, vnde propterea dato dubio coram *Cerro Decano, àn locus esset contributioni*, binæ prodierunt affirmatiuæ resolutiones Ducissæ actrici fauorabiles *sub diebus* 15.

2 *Iunij* 1665., & 10. *Maij* 1666., esse scilicèt locum contributioni, exceptis debitis particularibus, quæ occasione, seù in gratiam cuiuslibet fideicommissi respectiuè contracta essent, exceptisque alijs debitis contractis pro dotibus con-

stituendis vel restituendis, in vim *auth. res quæ Cod. commun. de legat.*, cum hoc pariter dicatur debitum particulare fideicommissorum ascendentium, in quibus *dictæ auth.* dispositio locum habet, non autem transuersalium, in quibus iuxta hodie in foro receptam opinionem, illa non intrat.

Editis autem his decisionibus, eadem Rota quoque laudante, assumptus fuit tractatus concordiæ, quę videtur esse in statu conclusionis, dilata solùm omnimoda effectuatione, ob aliquas differentias in facto magis consistentes super valore bonorum, ac firmando statu dictorum fideicommissorum respectiuè, ac debitorum causa seù qualitate. Et quamuis partes actricis probabilitèr viderentur in tuto, quodque ei iustitia assisteret, tum ex fundamentis, de quibus infrà, tum ex eo, quod in articulo adeò peregrino, & in iure expressè non determinato, casus hucusque dedit, quod iudicia, saltem pro maiori parte fuerunt pro dicta contributione concordia, dum talis pro certo credebatur arbitrorum sensus, taleque fuit binum Rotæ iudiciū, & conforme visum fuit esse illud maioris partis votantium signaturæ gratiæ, nihilominus ego scribens pro dicta actrice obtinente, laudabam concordiam,
3 qua articulum, vtpotè peregrinum, & in iure nouum, dignum reputabam, cum ob eius nouitatem, ac cessantem iuris expressam determinationem, non de facili, omninò certa, & determinata veritas desuper dari valeat, quamuis, vt dictam est, magna probabilitas huic parti, & pro contributione assisteret.

In his igitur disputationibus, scribentes pro Duce reo conuento, magnum ac penè totum fundamentum constituebāt in dispositione vel ratione textus *in dicta auth. res, quæ Cod. commun. de legat.*, vt quemadmodum scilicet pro dotibus constituendis vel restituendis, ascendentium tantùm, non autem transuersalium fideicommissa obnoxia sunt iuxtà opinionem hodie in foro vbique, præsertim verò in Rota, & Curia receptissimā, ità ex identitate rationis dicendum sit, pro debitis, quæ per descendentem
4 fideicommissi possessorem contracta essent, pro eius alimentis, alijsque necessitatibus, dum, vt pluries insinuatur hoc cod. tit. ad istam materiam Bullæ Baronum, ac etiam habetur in sua propria sede *sub tit. de fideicommissis*, id quod per *dictam auth.* disponitur, pro dotibus constituendis vel restituendis, ex rationis identitate, imò maioritate, locum quoque habere debet pro masculorum alimentis, alijsque necessitatibus, putà pro eis redimendis ab hostibus, vel bannitis, cum similibus.

Quod clarius procedere dicebant, ex eo quod Bulla, loquendo de fideicommissis ascendentium, & transuersalium, vtitur dictione alternatiua, *siuè*, cuius
5 peculiaris natura, & operatio est inducendi ordinem per prius, & per posterius, ex collectis per *Fusar. quæst. 379. nu. 26. & sequen.*, ac alibi, & habetur pluries deductum in dicta materia fideicommissaria, præsertim *in Bonon. fideicommissi de Guidottis*, occasione agendi de articulo, an vocatio masculorum, & fœminarum, siuè agnatorum, & cognatorum, intelligenda esset ordine simultaneo, vel potius successiuo, ac per prius, & posterius cum prælatione, vt probabilius magisque receptum videtur, quoties dispositio concepta est per dictam alternatiuam, secus autem si per copulatiuam.

Et his fundamentis considerabam, in comprobationem addi quoque posse al-
6 terum deductum ab obseruantia Principum super derogationibus fideicommissorum, seù facultatibus obligandi bona ad fideicommissa, & maioratus pertinentia, vt frequentèr habetur apud hispanos præsertim *Salgad. in labyrint. & Castill. 8. tom. controu.*, agentes de huiusmodi facultatibus obligandi bona illorum maioratuum, quoniam facilius huiusmodi facultates conceduntur, quando agitur de fideicommissis ascendentium, in quorum defectum illis transuersalium vel extraneorum derogari solet.

Ad quod facere etiam videtur ea, quæ pluries habentur deducta hoc *eod. tit.* ad
7 istam materiam præsertim *in Romana pecuniaria de Pallauicinis disc. 74.* super rationibus, quibus Bulla Baronum, vt saluetur ab exorbitantia, innixa videtur, quod scilicet adinstar rationum, quæ per Doctores tribuuntur, dictæ legali dispositioni *in auth. res quæ Cod. commun. de legat.* intret, vel præsumpta voluntas fidei-

fideicommittentis, vel legalis necessitas, quæ idem si viueret premeretur, quarum vna, vel altera, ascendentibus, non autem transuersalibus conueniens, dictum ordinem exigere videtur.

Econuersò cæteri scribentes pro hac parte, cum quibus ego etiam scribens in causa tanquam Aduocatus conueniebā,
8 magnum fundamentum cōstituebant in conclusione feudali, vt ad feudatarij defuncti debita contribuere deberent prò rata bonorum ambo hæredes, feudalis, & allodialis, siue militaris, & paganicus, quamuis super vna bonorum specie contracta essent *Fab. de Anna consf. 4. Franch. dec. 159. num. 1. & 2. de Marin. resol. 162. lib. 1. Capic. Latr. consult. 9. & 10.*, & habetur *in Romana contributionis de Columna, in Romana seù Rossanen.*, & in alijs *hoc eodem tit.*

Istud motiuum videbatur ad rem facere per quamdam similitudinem, verè tamen, ac directè non percutiebat, pro
9 meo iudicio, casum, ratio enim dictæ conclusionis consistit in hæreditaria qualitate debitoris defuncti, quam vterque successor habet, itaut ambo æqualiter debitoris personam repræsentēt, atque vtraque bonorum species sit de hæreditate, & patrimonio debitoris, quæ ratio non intrat in præsenti, dum successores in fideicommissis veniant iure proprio independenter à debitore, cuius hæreditariam qualitatem non habent, benè tamen istud motiuum confert in corroborationem alterius de quo infra, quod bulla tollēdo fideicommissa, fingat bona esse in libero dominio Baronis possessoris, sed solum, & de per se videbatur parùm tutum.

Aliqui ponderabant à simili dispositā
10 per tex *in l. 1. & tot. tit. ff. ad l. Rhodiam de iactu*, quod si dominus vel gubernator nauis onustæ mercibus diuersarum personarum, cogitur vi tempestatis, ad nauem leuandam, aliquas merces proijcere, alij qui proiectum passi non sunt, contribuere tenentur domino mercium proiectarum pro rata. Atque in idem considerabant suffragari terminos de in rem verso, seù vtilis negotiorum gestorum, quasi quod Baro debitor & possessor vtile negotium gesserit pro omni-
11 bus fideicommissis vel maioratibus, subiugando pro erectione montis, vel impositione censuum aliqua bona, vt ità impediret maius damnum, quod sequi potuisset, si creditores, pro quibus dimittendis id gestum est, recursum habuissent ad Congregationem, atque per istam bona sequestrata, & subhastata essent.

Et ex qua ratione firmauit Rota apud
12 Buratt. *decis. 401. num. 3. & 4. & decis. 482. & in Vrbeuetana bonorum 13. Maij 1652.*, vt in vim huius Bullæ substineantur impositiones censuum, vel erectiones montium pro impedienda dicta vēditione magis damnosa, ex ea clara ratione, quod cui conceditur plus, censetur concessum quod minus; Ad quod
13 conferunt deducta *per Marin. resol. 28. lib. 1. & Salgad. in labyrint. par. 2. cap. 8. num. 13. & 14.*, vt assensus seù licentia concessa super omnimoda alienatione, suffragetur pro impositione censuum, vel alia subiugatione.

Verùm, & hoc motiuum, quamuis cum alijs vnitum alicuius esset considerationis, attamen solum, & de per se mihi non videbatur omninò tutum ex
14 defectu applicationis ad casum, ideo enim intrat dictum contributum inter dominos plurium mercium existentium in eadem naui, quia illa tota periclitabatur, atque contingente naufragij casu, omnes merces perijssent, vnde propterea proiectus aliquarū importare videtur quamdā impensā necessariam pro conseruatione nauis, & mercium, quod in præsenti non videbatur applicabile, tū quia aliqua ex debitis contracta erant de nouo, vnde non vrgebat dicta ratio dimittendi alios creditores, qui Congregationem adeuntes causare potuissent subhastationem, tum etiam quia non exinde omnia fideicommissa distracta fuissent, quia solùm processum esset ad distractionem tot bonorum, quorum pretium æquiualeret cum aliquo maiori damno, quod in casu subhastationis, absque dubio adesse dicitur, sed non per hoc totum patrimonium periclitabatur, vt est in casu totius nauis periclitantis. Vnde pro ratione dubitandi dicebam, quod distrahi seù subiugari aliqua ex pluribus bonis ad plura, & diuersa fideicommissa spectantibus, videtur potius species casus fortuiti in illis bonis tantùm contingentis, & qualem esse istum resultantem à bulla Baronum, vtpotè ex

 facto

facto Principis, quod inter casus fortuitos connumeratur, in specie aduertitur apud *Caualer. dec.*612. *& dec.*618. *n* 19. *& sequen.*, *& apud Buratt.dicta dec.*401.
15 *n.*2., vnde quemadmodum si ex ictu fulminis, vel alio casu pereant aliquæ ex pluribus mercibus existentibus in naui, vel taberna, non intrat contributum, quia est casus, & fortunæ maleficium particulare, & non respicit causam vniuersalem, ità in præsenti.

Nisi dicamus, quod cum iuxtà inconcussam praxim Congregationis, non detur certus ordo inter bona pro debitis
16 Baronis sequestranda, & subhastanda, sed totum fiat pro eius libito, & prout dignoscat expedire pro magis prompta creditorum satisfactione, idcircò antequam fierent, erectio montis, aliæque subiugationes pro euitando hoc maiori damno alienationis, omnia bona, omniaque fideicommissa æquè subiacebant huic periculo, dum incertum erat, super quo sors cadere deberet, & cõsequenter præseruatiua fuit æqualis, omniumque vtile negotium percutere videtur, atque ita motiuum videbatur conferre.

Quia verò quilibet abundat in sensu suo, atque proprij partus quamuis informes videntur alijs formosiores, idcircò mihi solidiora, magisque stringentia videbantur motiua, quæ à me in primis congressibus excitata, per alios quoque deducebantur, eodem modo, quo ego deducebam etiam dicta motiua per alios excitata.

Deducebam siquidè in primis, quatenus pertinet ad auctoritates speciales &
17 proximas, ea quæ in ipsissimis ferè terminis habentur *apud Salgad.in labyrint. par.*2.*cap.*9.*ex num.*20., vbi agendo in specie de possessore plurium maioratuũ contrahente debita ex legis vel Principis licentia, proceditur cum eadem distinctione, cum qua in huius causæ resolutionibus benè processum fuit, vt supra, quod aut scilicèt agitur de illis debitis, quæ in causam vnius maioratus contrahi contingat, & istius tantùm debeat esse damnum, itaut si casus præbeat, pro huiusmodi debitis distrahi, vel subiugari bona ad alia fideicommissa vel maioratus spectantia, intret obligatio refectionis; Aut agitur de debitis indifferentèr contractis in causam propriam & priuatam ipsius possessoris, & tunc intret cõtributum proportionabiliter & prorata, adinstar possidentis plura beneficia, quorũ bona ex Apostolica auctoritate obliget, si mortuo beneficiato contingat eadem beneficia diuersis personis conferri, quæ auctoritas videtur quidem, vt dixi, satis proxima, & penè indiuidualis.

Dicebam quoque ratiocinando, quod possessor fideicommissi seu maioratus,
18 iuxtà opinionem *Molinæ* & sequacium, et quæ videtur verior, atque in Rota & Curia receptà, vt *decis.*200.*num.* 13.*par.* 5.*rec.* & in alijs, ac frequenter habetur in sua materia *sub tit.de fideicommissis*, dicitur verus ac perfectus dominus, cum ea differentia inter ipsum, & alios possessores bonorum liberorum, & indifferentium, quod hoc dominium non importat illam liberam disponendi facultatem, quæ alias de dominij natura inesse dicitur, sed est in hac parte refrenatum, atque contingente casu restitutionis, est resolutioni subiectum. Vnde propterea bulla baronum, vel actualiter, vel verius habitualiter, & postquam Cõgregatio manus apponit, ità hoc obstaculum remouere videtur, atque bona fideicommissaria reliquis liberis & indifferentibus exæquare, perinde ac si essent libera & propria, vt generaliter circa operationem facultatis Principis habe-
19 tur apud *Molinam de primogenitura par.* 4. *cap.*5. *per tot. Salgad. dicta par.*2. *cap.* 9. *nu.*28., 29. *&* 61., apud quos concordantes, & in his terminis specialibus bullæ *Spad.cons.*19.*lib.*1. *Buratt.dicta decis.*401.*nu.*3. *dec.*66.*par.* 11. *rec.*, & in alijs; Quo posito, rectè intrare considerabam dictos terminos feudales vel similes, contributionis plurium hæredum, seù plurium patrimoniorum eiusdem debitoris.

Ad quod comprobandum deducebã eadem, quæ deducta habentur *hoc eodem*
20 *tit.*ad istam materiam pluries, præsertim *in Romana pecuniaria de Pallauicinis disc.* 74., quod scilicet fideicommissa antè tempora Augusti non erãt præcisè obligatoria, vnde propterea bulla baronum id operari videtur, reducendi scilicèt bona fideicommissaria ad eum statum præcedentem, quando erant obligabilia, & ad fideicommissarij possessoris dispositionem, vt in specie benè aduertitur per

Rotam

Rotam,*decis.36.par.5.rec. num.* 41. *& sequen.*, et sic est indefinita remotio obstaculi, cum reuersione ad illum priorem statum, quo posito, omnia pariformiter pro debitis possessoris affecta sunt.

Vnde propterea habemus, quod bulla procedit contra quoscumque fideicō-
21 missorum successores, etiamsi sint pupilli, minores, & quomodocumque priuilegiati, quia lex non percutit personas successorum, eas obligando ad soluenda debita prædecessorum, quorum non sunt hæredes, sed percutit ipsa bona, tollendo vinculum, seù obstaculum vt supra, vt *per Spad.cons.*18.*lib.primo*, & habetur in votis editis de anno 1617. *in Sabinen. castri Montis rotundi per Ludouisium* postea *Gregorium XV.*, & per *Pamphilium* postea *Innocentium X.*, ac etiam deinde firmatum fuit per Rotam in eadem *Sabinen. coram Coccino*, quæ est *dicta decis.*36.*par.*5.*recent.*

Aduersus hoc motiuum, acriter insistebant scribentes in contrarium circa eius falsum præsuppositum super remotione obstaculi fideicommissorum, tum
22 quia, vt alibi habetur deductū *hoc eod.tit.*, præsertim *in Romana dotiū de Comitibus disc.*82., verius est bullam baronum non tollere ex tunc fideicommissa, neque concedere possessori facultatem obligandi, nisi in solo casu impediendi imminentē subhastationē iuxtà dictas *decis.* 401. & 482.*Buratti*, sed tribuere solùm facultatem Congregationi, vt id agere valeat, & sic operatur vt nunc, non vt tunc; Tum etiam quia eadem Bulla ad litteram obligat possessorem, pro cuius debitis bona fideicommissaria distracta sunt, ad reintegrandum fideicommissum de eius bonis proprijs, quę illico ex eiusdem Bullæ ministerio subrogata censentur, ergo fideicommissa non sunt sublata.

Pro isto obiecto remouendo aduertebam, in Barone fideicommissorum pos-
23 sessore, duas formales personas considerari, vnam propriam & particularem complectentem proprium patrimonium, ac bona ad eius liberam dispositionem pertinentia, alteram verò tanquam administratoris fideicommissorum seù maioratuum, vt de huiusmodi personarum distinctione benè habetur apud *Valenzuol.cons.*156.*nu.*78.*cum sequen.*, *Salgad. in labyrint.par.*2.*cap.*22.*n.*88.*cum sequen.*, qua distinctione posita, si consideramus primam personam, & quoad commodum vel respectiuè damnum ipsius possessoris, rectè dicitur, bullam nihil alterasse circa fideicommissorum naturā, et vt possessor teneatur ad reintegrationem illius damni, quod ipsum fideicommissum ex eius facto patitur, secus autem spectata secunda persona, & in gratiam creditorum, vnde propterea, quando sublata de medio prima persona ob eius insufficientiam, remanet solùm secunda, tunc præmissa rectè intrant, atque ità videtur, damnum ab eodem administratore pariformiter illatum esse omnibus sub eius administratione viuentibus.

Possunt autē hæc insimul stare, quod scilicèt bona fideicommissaria rectè alienentur vel obligentur, perinde ac si essent à fideicommissi vinculo soluta, et tamen quod ipse fideicōmissi possessor remaneat ad fideicommissi reintegrationē obligatus, vt habemus in alienationibus, quæ fiant de cōsensu vocatorū, siuè in illis, quæ fiant in vim Apostolicæ derogationis, seù alterius facultatis per Principem concessæ.

Proindeque considerabam, fideicommissa in proposito censeri ipsius baronis
24 possessoris fideiussores legales, eodem modo quo iuxta terminos *dictæ auth. res quæ Cod. commun. de legat.*, eadem fideicōmissa dicuntur gerere personam fideiussoris pro dotibus restituendis, quoniā adhuc remanet viro debitori obligatio reintegrandi fideicommissum, & consequenter intrat contributum seù beneficium diuisionis, eo modo quo intrat inter plures fideiussores eiusdem debitoris, vel alterum diuisionis beneficium, quod de iure datur inter plures tertios possessores bonorum ab eodē cum æquali iure causam habentes, cum similibus.

Conferre quoque videbatur alterum motiuum, quod cum ex eiusdem bullæ præscripto, Baro possessor, pro cuius debitis, fideicommissum damnum ac iacturam passum est, efficiatur eiusdem fideicommissi debitor, exinde resultabat, quod idem fideicommissum, tanquam creditor Baronis, actionem habebat ad alia bona fideicommissaria in vim eiusdem bullæ adinstar cuiuscumque alterius priuati creditoris, quo non debet esse inferior.

Et

Et quamuis hæc omnia motiua singularitèr & de per se à difficultatibus immunia non essent, nihilominus ex illis omnibus, ac insimul & vnitim considerata, cum regula, vt singula, quæ non prosunt &c., per quamdam speciem musiui operis, huius partis iustitia, dictarumq. resolutionum probabilitas resultare videbatur.

Quouerò ad obiecta, circa ordinē seruandum inter fideicommissa ascendentium, & collateralium, prorsus leue, & contemptibile videbatur illud resultans
25 à dictione alternatiua, *seù*, quoniam, vt benè aduertitur in huius causæ decisionibus, atque ipsius bullæ contextus clarè comprobat, dictio prædicta non stat disiunctiuè seù alternatiuè, sed potius coniunctiuè seù ampliatiuè, perinde ac si adhibitæ essent dictiones, *tam* & *quam*, eumdemque sensum habuit ab initio Rota *dicta decis.36.nu.23. & sequen., par.5. recent.*, vbi quod bulla indefinitè tollit fideicommissa, tàm ascendentium, quàm collateralium, & extraneorum.

Maioris autē ponderis videbatur eiusdem ordinis consideratio deducta à dispositione iuris in *dicta auth. res quæ*, siuè à ratione, cui bulla innititur; Verùm &
26 hoc tolli dicebam, tum ex dicta consideratione, quod bulla respectu creditorum & aliorum ità indefinitè reducere voluerit statum fideicommissorū, prout erant ante tempora Augusti; Tū clarius ob inconcussam praxim, & obseruantiam Congregationis, quæ obseruantia iuxtà quotidianam propositionem, qua nil in foro frequentius, dicitur optima interpres, & interpretationum regina, dum indefinitè practicatur super bonis à Barone possessis, non attendendo istum ordinem, tam inter plura fideicōmissa, quàm etiam inter alia bona ab ipso Barone possessa, quæ praxis resultare videtur ab eadem bulla id præsupponente, dum supponit, quod alia adsint bona libera Baronis subroganda loco alienatorū, ergo non vrget necessitas ordinis; Et ex his omnibus insimul iunctis probabilitas huic parti, dictisque resolutionibus assistere videtur.

ROMANA PECVNIARIA DE MAXIMIS PRO IOSEPHO PANZANO, CVM MARCHIONE ALOISIO MARIA DE MAXIMIS.

Casus decisus per Congregationem Baronum super puncto bullæ ibi disputato ad fauorem Iosephi.

An, & quæ castrorum, & bonorum iurisdictionalium possessio, vel dominium requirantur ad inducendam baronalem qualitatem, & àn sola proprietatis possessio vel dominium sine vsufructu sufficiat, vel è contrà.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 *An possessio, & dominium castrorum in sola proprietate faciant Baronem.*
3 *Feudo dato in dotem, àn maritus dicatur Baro; et ad quem spectent actus baronales.*
4 *Vsufructuarius non data cautione, àn faciat fructus suos.*
5 *Legato vsufructu prædij, àn hæres de illo cum legatario participet.*
6 *Sub legato vsusfructus vniuersalis non venit legitima.*

DISC. XC.

1 Orieus Lucas de Maximis pluribus relictis filijs, Lælio primogenito iure prælegati cum onere perpetuæ primogenituræ reliquit castra, Praxeudi, Pistertij, & Praticæ, eorumque vsumfructum Virginiæ vxori donèc vixerit, quare defuncto testatore, tàm Lælius, quàm Virginia mater dicta castra posse-

de-

derunt, ac iurisdictionem dominicam, & baronalem promiscuè exercuerunt; Naturæ autem ordine turbato, superuiuente matre obijt filius, cui Panzanus Iosephi actoris auctor multas credidit pecunias, pro quarum recuperatione, dicto Iosepho agente contrà Aloysium Mariam dicti Lucæ descendentem, dictorumque castrorum possessorem iure primogeniturae, ista non obstante, in vim bullæ baronum, Obijciebat possessor, dictam bullam non intrare, eo quod Lælius debitor nunquàm fuerit Baro, neque dicta castra possederit, dum sibi relicta erant pleno iure possidenda post mortē Virginiæ eius matris, quæ superuixerat, & cui plenus illorum vsusfructus fuerat relictus. Vndè assumpta desupèr disputatione in Congregatione Baronum, ac præsupposito pro indubitato, Lælium ab initio mortis paternæ fuisse dictorum castrorum proprietarium, cum Virginiæ solus vsusfructus esset relictus, quatenùs nullam fructuum, & exercitij iurisdictionis participationem viuēte matre Lælius habuisset, excitata fuit difficultas, àn sola proprietas castrorum faciat Baronem, & Domicellum, ad effectum bullæ.

Pro affirmatiua, ad fauorem Panzani
2 creditoris, dicebam videri respondendum, quià cum plurièś Congregatio firmauerit, possessorem castrorum, seù bonorum iurisdictionalium ratione solius vsusfructus non dici Baronem, quià vsufructuarius, neque dominium, neque possessionem ipsius rei habere dicitur, sed vtrumque residet penès proprietarium, de necessitate dicendum est, baroniam residere penès proprietarium, nè aliàs detur inconueniens, quod baronia stet in aere, & sine possessore, si illam non damus in vsufructuario, nequè in proprietario.

Ad id probandum, adducebam simile de beneficio, vel Episcopatu, cuius fructus, etiàm cum exercitio iurisdictionis ad alterius fauorem sint reseruati, vt habemus quotidianum in Abbatijs, Episcopatibus, & beneficijs, quæ per Cardinales resignantur cum reseruatione fructuum, de quo agitur *decis. 763. par. 2. rec. 745. par. 3. Romana pensionis 28. Ianuarij 1641. Verospio impress. intèr rec. decis. 1. par. 9. Melphien. pensionis 28. Ianuarij 1647. Roias intèr suas decis. 318., & in alijs*, quoniam ille, qui possidet proprietatem, seù titulum, dicitur Episcopus, vel Abbas, seù beneficiatus veniens sub legibus, & dispositionibus de huiusmodi personis loquentibus, quamuis fructus ab alio percipiantur, sic à pari.

Et quamuis motiuari posset in con-
3 trarium aliud simile magis proximum de baronia per mulierem data in dotem, quod interim constante matrimonio penès virum residere dicatur, itaùt ipse, non autèm mulier, vel eius procurator interuenire debeat in parlamentis, alijsque actionibus per Barones faciendis, atquè ad ipsum spectent, exercitium & emolumenta iurisdictionis, ac ius præsentandi ad beneficia iurispatronatus feudo annexi, ex deductis *per Iacobin. Inuestitura feud.* verbo *de Castro, Capic. Inuestit.* verbo *feuda pro dote vers. administrantur Barbos. in l. diuortio §. si vir ex nu. 41. ff. solut. matrim.*, vbi latè, *Capobl. de baron. lib. 1. in rubr. num. 44., & 45., & lib. 2. cap. 57. num. 13., Viuian. de iurepatr. lib. 4. cap. 7. num. 9. Mantic. dec. 140. nu. 9. 10.*, & alij, Vnde propterea ad effectum bullæ, dicendum videtur, possessorem castrorum titulo dotis, dici posse Baronem sub hac dispositione cadentem, quod tamèn particularitèr disputatum, ac decisum esse adhùc non practicaui, cum ea quæ habentur *in Romana donationis de Andosillis hoc eod. tit.* non percutiant casum castri dotalis.

Nihilominus, his etiàm admissis, diuersam dicebam militare rationem, quià data valida feudi, vel castri datione in dotem, dicitur in maritum transferri, nedùm vera possessio ciuilis, & naturalis, sed etiam verum dominium iuxtà vnam opinionem, siuè iuxtà alteram quasi dominium, siuè dominium ciuile, & vtile, remanente solùm penès mulierem quodam dominio directo, & naturali, siuè quodam habitu ad dominij reuersionem *ad text. cum ibi notatis in l. doce ancillam C. de rei vendic.*, *& plenè Barbos. in l. dotalem 62. ff. solut. matr. Castill. de vsufr. cap. 4. Fontanell. de pact. cl. 5. gl. 8. par. 13. ex num. 19. & cl. 6. gl. 1. par. 2. Giurb. ad consuet. Messan. c. 1. gl. 1. par. 1. Rot. dec. 39. post Merlin. de pignor.* & in alijs.

Et

Et quæ in contrarium dicuntur de marito Baronissæ, vt non fiat Baro, cum similibus, procedunt vbi feudum, seù castrum dari nō potest in dotē juxtà ea, quæ habentur suprà *in Romana, seù Rossanen. hoc eod. tit. disc. 20.*, tùnc enim quàmuis de facto, maritus magis, quàm mulier Baronis figuram faciat, ac effectum obtineat, facere tàmèn dicitur de facto, tanquàm mulieris vicarius, seù administrator, eo modo, quo cætera bona extradotalia de mulieris tacito consensu ex legis dispositione administrat, *ad text. in l. fin. C. de pactis conuentis*, vndè termini non sunt pares.

Congregationi arridebat discursus, sed ex hoc solo motiuo non inclinabat, quasi quod cessaret ratio bullæ deducta ex potentia, quæ fundamentum habet in iurisdictionis exercitio, quam tamèn difficultatem replicabam non videri efficacem, quià si ità esset, pendente vsufructu, dare oporteret baroniam in vsufructuario, penès quem residet exercitiū iurisdictionis productiuum illius potentiæ, cui innixa est bullæ dispositio, nè aliàs sequatur iam dictum inconueniens dandi baroniam sinè Barone.

Quià tamèn pro causarum defensione, & seruitio, parrocinantium errorem semper censui, velle mordicùs insistere supèr quæstionibus apud iudices dubijs, quotiès difficultas ex facto dirimi potest, cum ità esset proprij ingenij ostentationem, vel propriam affectionem potius, quàm causam tueri, contrà omnem iustitiæ, & conuenientiæ rationem; Idcircò quicquid esset de hoc puncto (qui remansit indecisus) omnem difficultatem cessare dicebam, ex quo constabat in facto, tàm per testium depositiones, quàm per deputationes Officialium, ac per gratias, & compositiones de delictis, & ex præsentationibus ad beneficia iurispatronatus, Lælium, actualem, & plenam castrorum possessionem cum iurisdictionis exercitio etiàm habuisse.

Et licèt replicaretur, hæc omnia ipsum gessisse iure familiaritatis, seù vicario nomine Virginiæ matris, quam docebatur legatum vsusfructus agnouisse, pluresque actus iurisdictionales exercuisse, vndè eiusdem rei possessio penes duos insolidum esse non poterat, de facili tamen replicabam, ex pluribus Lælium iure suo, in toto, vel in parte dictos actus possessorios facere potuisse; Primò quià cum non doceretur Virginiam matrem, duplicem cautionem, mutianam scilicet, & alteram de benè vtendo
4 præstitisse, siuè àn id incontinenti, vel ex interuallo fecerit, interim proprietarius iustè fructus percepit, illosque denegare potuit vsufructuario, qui si de facto se intrudat, iniustus & vitiosus possessor dicitur, ad fructuum perceptorum restitutionem de stricta iuris censura obligatus, eatenùs eximendus, quatenùs, vel proprietarij scientia, & patientia, vel muliebris sexus simplicitas, vel aliud probabile bonæ fidei motiuum illum excuset, ex plenè deductis *per Castill. de vsufructu cap. 14. Rot. dec. 259. p. 7. rec. Capic. latr. consult. 112. n. 1. cum seqq.* & habetur latius tractatum in sua materia *sub tit. de vsufructu seù seruitutibus* præsertim *in Foroliuien. & in Ciuitatis Castelli*, & in alijs; Vndè donèc dicta duplex cautio præstita sit, Lælius iure proprio fructus percepit, àc plenam castrorum possessionem in proprietate, & vsufructu iustè habuit.

Prætereà etiamsi Virginia ab initio, & incontinenti hæc adimpleuisset, itaùt iste possidendi titulus in Lælio cessasset, adhùc tamèn dicebam, ipsum fuisse possessorem etiàm in vsufructu pro medietate, cum non versaremur in feudis iuris francorum de sui natura indiuiduis, possessorum pluralitatem excludentibus, sed in castris allodialibus, quæ non implicat esse penès plures pro communi, siuè per portiones & quotas.

Habebat igitùr medietatem ex dispositione *textus in l. si alij ff. de vsufructu*
5 *legato*, per quem disponitur, quod si vni fundus, alteri vsusfructus legetur, fundi legatarius de vsufructu pro medietate cum vsufructuario participare debet, & firmant *DD. collecti per Castill. de vsufructu cap. 47. Bellon. de iure crescendi cap. 5. quæst. 10. n. 56. & seqq. Merlin. lib. 2. controu. 6. n. 1. & seqq. Adden. ad dec. 636. p. 4. rec. tom. 3.* cum alijs deductis *in dicta Forolouien. sub tit. de vsufructu*.

Nequè aggrediendam esse dicebam inspectionem supèr intelligentia *dicti text.*, eiusque limitationibus, quià hodiè non erat de hoc principalis contro-

uer-

uersia intèr legatarium proprietatis, & illum vsusfructus; sed solùm deducebatur ad ostendendum possibilem titulum, quo iustè, & licitè Lælius proprietarius dictos actus possessorios nomine, & iure proprio facere potuit; Licèt enim Virginia ex coniecturata forsàn mente defuncti prætendere posset integrum vsumfructum, vt pro alia parte scribentes insistebant ex testamenti verbis, ibi, *percipiat vsumfructum plenum*, nihilominùs potuit nolle percipere, vel consequi nisi in parte, dum viuens & sciens passa est proprietarium etiàm participare; Nec de iure dubitatur vsumfructuarium posse suum legatum agnoscere in parte, & in parte non, iuxtà *text. claros deductos in dicta Foroliuien.*, igitùr hæc sola possibilitas sufficit ad excludendum titulum familiaritatis, non intrantem, vbi potentia alterius tituli possidendi nomine proprio concurrit, *Mantic. dec. 245. n.7. Gregor. & adden. dec. 92. Buratt. & adden. dec.169. n.13.*

Demùm his omnibus cessantibus, adhùc omnis difficultas tollebatur, quià cum Lælius esset testatoris filius, cui legitima debebatur, pro hac rata & sic in tertia parte castrorum, plenam possessionem, etiàm in vsufructu habuit, legitima enim est incapax cuiuscumque oneris, & seruitutis, vndè sub legato vel dispositione quantumuis vniuersali totius, & integri vsusfructus, illa non com-
6 prehenditur, sed intelligitur in restanti besse ad *text. in §. probibemus authen. de trien. & semiss., & in auth. nouiss. C. de inoff. testam. vbi DD.Bart. in l. Vxori meæ ff. de vsufr. legat. & cons. 56. n. 3. Castill. de vsufr. cap.45.n.11. Merlin. de legitim. lib.3.tit. 2.q.7. n. 17. & seqq. Rot. decis. 579. n.1.p.5.rec. Merlin. tom. 2. controu. 7. n.2.*, vbi dicit respectu filij instituti hoc esse sinè controuersia.

Quod etiàm in facto clarè comprobari obseruabam ex iudicio testatoris disponentis, quod quatenùs Lælio ad sustentationem sui redditus non sufficerent, deberet Virginia mater supplere, ergò testator supposuit in lælio participationem fructuum, & emolumentorum, ex eisdem castris, dum alia bona ei non reliquit, nec aliundè habere constabat, & verba testatoris de dando Virginiæ plenum vsumfructum, adiecta erant ad excludendam Bulgari consuetudinem, & nè legatum resolueretur in alimenta, vt idem testator declarauit.

Et ex his Congregatio censuit bullam intrare, ideòque Commissarium decreuit, non sequuto tamèn effectu, quià reus rediјt ad iudicem ordinarium, qui mandatum exequutiuum relaxauerat, & ab eo obtinuit reuocationem sub prætextu viæ executiuæ præscriptæ, super qua idem iudex sententiauit pro præscriptione, deindeque introducta fuit causa in Rota *vt habetur sub tit. de credito in hac eadem causa*; Demum verò longè post hæc scripta præsens controuersia, me tractante, cum honesta concordia finem habuit.

ROMANA
PECVNIARIA DE MARERIIS
PRO
MVTIO MARERIO
CVM
CHRISTOPHORO CINCIO

Casus decisus per Congregationem Baronum pro Cincio.

Emens castrum cum pacto de retrouendendo, ad exercitium postmodùm deducto, àn ad effectum bullæ, ob illud intermedium castri dominium posteà resolutum, dicatur Baro, & Bulla intret pro debitis contractis pendente castri possessione vel anteà.

SVMMARIVM.

1 *QVi possedit castrum tanquàm emptor cum pacto de retrouendendo posteà consummato àn ob hanc intermediam possessionem dicatur Baro.*

2 *Emptor cum pacto de retrouendendo dicitur perfectè dominus, & cum eo actiuè, & passiuè locum habet ius congrui.*

 De-

3 *Declaratur conclusio, quod Bulla Baronum procedat pro debitis contractis antè Baroniam.*

DISC. XCI.

MVtius Marerius senior emit cum pacto de retrouendendo castrum Montis nigri, quod vsque ad obitum possedit, per venditorem deindè in vim dicti pacti redemptum, vndè Cincius eiusdem Mutij creditor ex causa debiti contracti, antequàm dicti castri acquisitio fieret, pulsauit in vim bullæ Baronum in ista Cõgregatione Mutium iuniorem supèr bonis aliàs à dicto debitore, postmodum verò ab isto ex titulo antiqui fideicommissi possessis, atque isto baronalem qualitatem negante, pro eo scribens dicebam illam censeri non adesse, quià

1 baronia non cessauerat ex noua causa, & vti ex nunc, sed vti ex tunc, ex causa antiqua ab initio acquisitionis impressa, tanquàm sub conditione resolutiua, qua purificata intrat retrotractio, àc fingitur emptorem nunquàm possedisse, cum causa reducatur ad non causam, & titulus ad non titulum, itaùt omnia medio tempore gesta per huiusmodi emptorem corruant, àc hypothecæ, & seruitutes contractæ euanescant, *ex deductis per Franch. dec.64.num. 4. & seqq. Surd. dec. 286. n. 12. Capic. latr. consultat. 34. num.21. & seqq. Rot. dec. 86. num.5. p.5. recen.*

Contrarium tamèn sensum habuit

2 Congregatio, ex eo motiuo, quod emptor cum pacto de retrouendendo, interim dicitur verus, & perfectus dominus, atquè in eum transit perfectè dominium, quamuis euentuali resolutioni subiectum, Vndè interim contrà eum exerceri potest ius congrui, tanquàm cum perfecto emptore, & econtrà ipse contrà alium illud exercere potest, *Afflict. de iure prothom. §.3.n.20. cum seqq. & dec.338. Tiraquell. de retract. conuentional. §.2. glos. vnica n.1. & 2. Gratian. discept.526.n.54. & seqq. & discep.742. n.30. & seqq. Buratt. & adden. dec.677.* Multò magis quià Mutius vsque ad obitum in possessione castri, & baroniæ cõtinuauerat, cum pactum deductum esset ad exercitium cum eius hærede.

Dixi resolutionem eatenùs placere, quatenùs ageretur de debitis à Mutio contractis post dictã baroniam assecutam, eiusque possessione durante, quasi quod tùnc creditores sub bullæ clypeo, & publica fide tanquàm Baroni crediderint, ideòque cessata qualitas eis præiudicare non debeat, Secùs autèm pro debitis contractis in statu priuato, & antequàm dictam baroniam assequeretur; Nihil refragante, quod me acritèr sustinente, Congregatio firmauerit bullam habere locum etiàm pro debitis cõtractis antè baroniã *vt in Romana pecuniaria de Pallauicinis hoc eod. tit. disc. 74.*

3 quoniã id denuò verũ affirmabam in suis congruis terminis, & vbi aliud extremũ concurreret, quod scilicèt ageretur cum eodem Barone, seù eius successore, in eadem qualitate baronali existente, secùs vbi de tempore contracti debiti non aderat baronia, nec aderat de tempore quo illud petebatur, quia deficit vtrumque extremum, à quo, & ad quod.

Licèt enim, etiam pro debitis contractis antè baroniam, firmauerim *in dicta Romana Creditorum de Pallauicinis, & in aliis*, bullam intrare, illamque respexisse ad tempus petitionis, àc faciendæ executionis, attamèn id procedit, quià de tempore dictæ executionis aderat ratio potentiæ, & qualitatis baronalis, vndè vnum de duobus extremis de necessitate dicebam debere verificari, vel scilicèt quod debitum sit contractum de tempore baroniæ, quandò dici potest creditorem qualitati baronali innixum, sub fide bullæ credidisse, aliàs non contracturum, vel quod eadem qualitas adsit de tempore quo debitum petitur, & sic siuè bulla operetur vt ex tunc, siuè vt ex nunc, adsit baronia de vno tempore cũ verificatione vnius extremi, secùs autèm vbi vtrumque extremum deficit, quià tùnc nulla videtur subesse ratio, & hanc putabam esse veram distinctionem.

RO-

ROMANA PECVNIARIA
DE MAXIMIS
PRO
CAMILLO, ET FABIO
DE MAXIMIS
CVM
CÆSARE, ET ANTONIO
DE GAETANIS.

Casus disputatus in Congregatione Baronum, sed non resolutus.

An Bulla Baronum locum habeat in locis montium, censibus, nominibus debitorum, àc iuribus, & actionibus ad fideicommissa spectantibus.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Bulla Baronum tollit successoribus exceptiones resultantes ex fideicommissis, & inuestituris, non autèm iura priuata, & correspectiua.*
3 *An Bulla Baronum procedat in locis montium, & censibus.*
4 *Loca montium, & census constituunt tertiam speciem, & non veniunt appellatione mobilium vel stabilium.*
5 *An loca montium circumscribantur loco.*
6 *Quid de censibus.*
7 *Casus non decisus, sed videtur verior negatiua, pro illorum non comprehensione sub Bulla.*

DISC. XCII.

1 Gaetanis molestantibus in Congregatione Baronum Camillum, & Fabium fratres de Maximis, in vim antiqui fideicommissi possidentes quædam loca montium, aliaque iura, quæ per eorum maiores baronalem qualitatem habentes, & Gaetanorum debitores possessa fuerunt; Præcipua disputatio fuit supèr puncto, àn in quadam donatione facta per fratres de Maximis debitores ad fauorem alterius fratris, qui fuit pater dictorum Camilli, & Fabij, de bonis paternis, & maternis, comprehensa essent onera quorumdam censuum per dictos donatores supèr huiusmodi bonis impositorum, si enim non comprehenderentur, prout non comprehendi de iure probatum fuit, ac ità resolutum, vt habetur *sub tit. de censibus seù donationibus* in hac eadem causa, inanis remanebat omnis alia quæstio, quià census præ, dicti per ipsos fratres, cessis iuribus extincti, tanquàm anteriores absorbebant valorem locorum montium aliorumque bonorum, supèr quibus erat quæstio, Vndè inanis remanebat creditorũ posteriorũ actio, quià Bulla Baronum, tollit quidẽ possessoribus, & successoribus exceptiones resultantes ex fideicõmissis, inuestituris, vel pactis, quamdam lucratiuam successionem importantibus, non autèm iura,
2 & credita propria, sibi tanquàm tertijs creditoribus titulo oneroso competentia, neque tollit ordinem anterioritatis; Et ità passim practicatur, nè successores sanguinis sint inferioris cõditionis quolibet extraneo.

Multiplicando autẽ motiua, deducebam pro dictis de Maximis scribẽs, illud adhùc formitèr non discussũ neq; decisũ, quamuis incidentèr, & præsuppositiuè
3 sæpius practicatum, àn scilicèt Bulla Baronum, quæ non obstantibus fideicommissis, & alijs, mandat exequi, & subhastari omnia bona, tàm iurisdictionalia, quàm indifferentia, comprehendat loca montium, census, nomina debitorum, & alia huiusmodi tertiam speciem bonorum constituentia.

Negatiuam defendens, dicebam bullam loqui de bonis stabilibus, ideòque tanquàm exorbitantem, & iuris communis correctoriam, non debere comprehendere loca montium, census, àc iu-
4 ra, & actiones, tanquàm tertiam speciem constituentia, in odiosis præsertim, & exorbitantibus, sub bonorum stabilium, & mobilium appellatione non venientia *ad text. in l. à Diuo Pio §. in venditione ff. de re iudicata Gabr. de verb. signif. concl. 7. num. 1. Thesaur decis. 201. num. 6. cum alijs per Rotam post Cenc. de Cens. decis. 3. n. 14.* & habetur actum *in Romana seù Tudertina collecta sub tit. de regalibus* ad materiam Vectigalium.

Quod clarius procedere dicebam, vbi adijciuntur verba designantia loci existentiam & situationem, vt disponitur in bulla §.3. ibi, *Ciuitatum, Terrarum, castrorum, palatiorum, & aliorum bonorum immobilium, tàm in Vrbe, eiusque districtu, quàm alibi vbicumque in nostro Statu Ecclesiastico existentium*. Et sic se restringit ad bona, quæ habent existentiã & situationem in certo loco, ideò non comprehendit iura & actiones, *vt per Roias decis.282.n.8.cum seqq. decis. 273. num.13. & seq.par. 11. rec.*

5 Et quamuis respectu locorum montium, magis recepta opinio videatur, circumscribi loco, ac censeri de Vrbe, vbi erecta sunt, vt firmatum fuit *per Rot. apud Buratt.decis.474.num. 1. adden. ad eum dec.535.dec.177. num.38.par.5. rec.144. nu.12. & seq.par.8.*, quod etiàm respectu fiscalium & redditnum supèr iuribus Regij in Regno Neapolitano, quæ in substantia idem important àc loca montiũ, habetur *apud Rouit. supèr pragmat. 1. de iure & exaction. fiscal. nu.66. & 80.*, et de pecunijs supèr montibus Venetiarũ, alijsque similibus Principis iuribus, vt circumscribantur loco, & habeantur loco stabilium, eorumque nomine veniant *Rot.in Veneta pretij Bonorum 13. nouembris 1602. Pamphilio*, & generaliter *Peregrin.cons.90.n.29. lib.1. Thes.iun.lib.2. quæst.forens.5.nu. 16.* Vndè in eis habere locum Statutum Vrbis exclusiuum fœminarum *dicta decis. 177. nu. 38. par.5. recen. adden. ad Buratt. dicta decis. 535. litt. B.*, necnon habere locum Statutum *151. dec. 114.n.11. apud Merlin. de pignor.*

Et posse supèr eis imponi census *Buratt.dec.913.nu.10.11.& 12.dec.133.nu. 13. post Merlin. de pignor.*; Atque ad ea competere remedia possessoria *Buratt. dicta decis.474.nu.7.*, in specie Saluianum *Gratian. discept.943.num. 22. & seq.dec. 29. post Pacif. de Saluiano* cum similibus.

6 Et respectu censuum, vt censeantur de loco vbi sita sunt bona censita, habetur apùd eosdem suprà allegatos occasione locorum montium, apud quos habentur ijdem effectus, de qua loci circumscriptione *Rot.dec.3.nu. 16. & 17. post Cenc. de cens. Idem Cenc.q.30.de Marin.resol. 11.lib.1. dec.235.p.7.rec.* & habetur actũ *in dicta Romana seù Tudertina Collectarum pro Andosilla sub tit. de regalibus ad materiam collectarum*, vbi de collectis pro censu soluendis, àn in loco vbi sita sunt bona censita, vel vbi est persona creditoris, vel in loco destinatæ solutionis; Attamèn id quidèm attendi posse dicebam ad effectus fauorabiles, quibus iuris communis dispositio non resistat, non autèm supèr intelligentia nouæ legis adeò exorbitantis, vt vltrà generales propositiones, in his specialibus terminis consimilis decreti Ducalis Sabaudiæ, quod vt aliàs dixi, continet dispositionẽ huic bullæ proximiorem, vt non contineantur iura, & actiones, firmatur per *Cacheran. dec.169.nu. 2.* & de eadem distinctione in censibus *Cenc.dicta qu.30.à num.29.*

Ponderando etiàm, quod bulla *in dict. §. 3.* enumerat species, nempe, Ciuitates, Terras, castra, casalia, domus, palatia, &c., & sic agit de stabilibus per proprietatem non per fictionem, vt sunt loca montium, census & similia, & deindè subiungendo genus, vtitur verbo *alijs*, quod non dato aliquo præcedenti verbo vniuersali, denotat similitudinẽ ad præcedentia *Bart.in l. quidam relegatus in principio ff. de rebus dubijs*, & cæteri per *Barbos.dictione 26. Rot.dec.200.n.14.par. 7.rec.Cacheran.dicta dec. 169.n. 2.*

Et clarius *ex §.10.* vbi bulla vtitur dictione, *huiusmodi*, ibi, *supèr Ciuitatibus, Terris, castris, casalibus, palatijs, & alijs bonis immobilibus huiusmodi*, dictũ enim verbum præcedentium repetitiuum, ad illa restringitur, & non complectitur nisi ea, quæ verè sunt eiusdem qualitatis, *vt dec.342. n.10. par. 1. rec. in Meleuitana Cõmendæ 29. Aprilis 1652. coràm Verospio cum alijs per Barbos. dictione 138.* & sic combinando insimùl verbum *alijs*, & verbum *huiusmodi*, dicebam satis claram resultare demonstrationem, quod bulla solùm loquitur de bonis stabilibus proprijs & per veritatem, non autèm per fictionem; Et nihilominùs subiungebam sufficere esse dubium, cum in dubio iuxtà generales propositiones, ille capi debeat intellectus, per quem iuris communis dispositio minùs lędatur, & ab eo recedatur.

7 Punctus non fuit decisus, quià ex alijs motiuis, absque huius puncti discussione intrabat resolutio fauorabilis, vt suprà; Vo-

Volui tamèn insinuare, vt qui plùs sciant meliora cogitent, non potui enim iudicium efformare ex Congregationis praxi seù obseruantia optima interprete, quoniam prò mea notitia articulus non fuit formiter disputatus & decisus; Quando autem pluriès incidenter in causis à me tractatis de hoc actum fuit, compèrij varias esse opiniones, iuxta diuersa ingenia eorum, qui pro tempore sedebāt in Congregatione, quandoque enim audiui haberi pro absoluto, quod bulla non capiat hanc speciem bonorum, & quandoq. oppositum, vndè iudicet qui potest, qualis sit veritas.

Reflectendo autem ad punctum, considerabam, quod in discursu naturali ducto à verisimili voluntate legislatoris, ac identitate, seù maioritate rationis, fortius in hac specie bullæ dispositio locum habere debet, quia fideicommissorum & maioratuum conseruationi magis congrua sunt castra, palatia, casalia, & alia stabilia per veritatem, quàm ista, ideoque minus ipsis fideicommissis, & maioratibus præiudicari videtur, iuxta ordinem præscriptum in bonis pupillorū & minorum *in l.lex quæ tutores C. de administrat.tutor.* cum similibus.

Econuersò autem, iuxta ea quæ in foro frequenter habemus in materia statutorum, seu priuilegiorum, aliorumque à iure exorbitantium, tantum dicitur dispositum, quantum legitur scriptum, atq. sonant verba, neque admittitur extensio de casu ad casum, seu ad personas, loca, & bona, etiam rationis idētitate vel maioritate concurrente, sed casus omissus remanet sub dispositione iuris ad vulgarem regulam *text. in l.cōmodissimè ff. de liber. & posth. vbi DD., Alex. cons. 97. nu.9 lib.2. Honded.cons.95. num.65 lib.1. Giouagn.cons.66.nu.19.n.1., Rot.dec.329. n.12.p.6.rec.*, & cęteri plenè deducti *in Fanen. success. 6.Aprilis 1663., 26. iunij 1665., & 15. martij 1666. corā Albergato* vbi de statuto excludente matrē propter agnatos vsque ad quartum gradum ciuilem, quod eam non excludat propter patrem vel auum paternum, ex eo quod iura municipalia à iure communi exorbitantia operari debent quantum sonant in verbis, atque oculis corporeis legi potest, quæ tamen decisiones in dicta casu asperæ videntur, vt habetur actum *in eadem Farfen. sub tit. de successionibus.*

Et quamuis considerari posset, quod reuera non essemus in casu iuris municipalis inferioris, seù statutarij, sed in lege Papæ supremi Principis, vndè potius dici debet ius commune quàm statutariū, vt habetur apud *Franch. dec.148. nu.5., & latius apud Rouit. dec.78. nu. 5.* nihilominus de stricto iure, cum dicta regula iuris statutarij procedendum venit, dum Congregatio Baronum, ac etiam Rota moderna præsertim post *constitutionem 117. Vrb. VIII.* quæ *bulla archiuij* nuncupatur, tenent hanc bullam baronum esse odiosam, & exorbitantem, vt in alijs *hoc eodem tit.* habetur; Ac etiam quia talis est eius praxis & obseruantia in verbis, tum quia practicatur prò quibuscumque debitis, non distinguendo an ex iusta, & honesta causa contracta sint nec nè, quod mihi nunquam placuit, tum etiam quia non practicatur in Baronibus, qui non sint de statu immediato, quia verba non conueniunt, vel cum ēis qui castra & feuda vendiderunt, & tamen si rationis identitatem attēdere volumus, cum istis, atque cum illis nobilibus primi, ordinis qui eamdem figuram in Vrbe, vel Statu faciunt, seruanda quoque esset, multaque alia practicanda vel non practicanda essent, si rationem potius, quàm verba attenderemus, ac sufficit casum esse dubium, vt prò stricta intelligentia legis quæ reputatur odiosa & exorbitans, respondēdum sit, illam solum attendendo in verbis, quæ ex superius ponderatis, absq. dubio istis bonorum speciebus non conueniunt, vndè quando iudicandum non sit cum solo sensu naturali, sed insistendum sit regulis legalibus, hæc posterior opinio negatiua videtur probabilior, licèt negari non possit, sensum naturalem ex dicta ratione melioris cōseruationis fideicōmissorum satis vrgere, Vndè casus dignus esset matura discussione, ac declaratione.

SENO.

SENOGALLIEN. BONORVM, PRO COMITIBVS DE MONTEVETERI, CVM MONTISTIS.

Casus disputatus in Congregatione Baronum, vbi pendet.

An bulla Baronum procedat in Castris, & bonis de directo dominio Ecclesiarum per Baronem possessis in emphyteusim ad certas generationes.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Quod bulla Baronum habeat locum in Statu Vrbini.*
3 *De fundamentis, ob quæ bulla capiat etiã bona Ecclesiastica.*
4 *Bullla tollit dominia, & continet derogationem regulæ de iure tertij.*
5 *Papa est Episcopus Romæ, distinctus à persona Papæ.*
6 *Est etiam Princeps sæcularis.*
7 *Leges Papæ concernentes regimen temporale non complectuntur personas, & bona Ecclesiastica, nisi dicatur, vt de Egidiana, & de Statutis Vrbis.*
8 *Bulla baronum facta est à Papa tanquam Principe temporali.*
9 *Dantur plures huius assumpti demonstrationes.*
10 *Ex consuetudine, & stylo Papæ, desumitur eius voluntas.*
11 *De rationibus, quibus innixa est bulla Baronum.*
12 *Respondetur contrarijs.*
13 *Verbum* Cameræ Apostolicæ *quid significet, & an differat à verbo* Sedes Apostolica.
14 *An in bonis feudalibus, vel emphyteoticis laicalibus bulla præiudicet Domino directo.*
15 *An in bonis Ecclesiasticis, saluo dominio Ecclesiarum, intret bulla quoad dominium vtile, & ius emphyteoticum.*
16 *Lex laicalis non comprehendit bona Ecclesiastica etiam quoad dominiũ vtile, & respectu laicorum.*

DISC. CXIII.

1 CVM per Montistas cuiusdam montis erecti, seu aggregati, Comites Iulius, & Astorres de Monteueteri, ex facto, & obligatione eorum patris, molestarentur super castris, & bonis de directo dominio Ecclesiarum, à quibus sub titulo emphyteotico ad certas generationes masculinas concessa erant, atque Congregatio Baronum non obstantibus
2 firmatis per Rotam *in Vrbinaten. prædij coràm Beuilaqua, & Cerro decis. 50. & 51. post Paitell.*, super non comprehensione Status Vrbini sub bulla Baronum, contrarium post sequutam deuolutionẽ teneret, vnde propterea hæc exceptio per reos conuentos deducta reiecta fuit, conuolatum est ad alteram exceptionem non comprehensionis huiusmodi castrorum, & bonorum sub dictæ bullæ dispositione, stante quod essent emphyteotica de directo dominio Ecclesiarũ, ideoque tanquam bona Ecclesiastica sub ea venire non deberent. Quare assumpta super hoc puncto disputatione, ob aliquam votorum scissuram, nulla capta fuit resolutio, eademque Congregatio desiderare ostendit concordiam, qua articulus tanquam nouus, & nunquam formitèr decisus dignus videretur, vnde propterea assumptus fuit dictæ concordiæ tractatus, qui plurium annorum interstitio adhuc durat, ideoque causa pendet, & quatenus dictus tractatus ad effectum non perueniat, expectabitur decisio.

In disputatione, seu disputationibus desupèr habitis, duo erant præcipua fundamenta scribentium pro actoribus, super comprehensione personarum, ac bo-
3 norum, etiam ecclesiasticorum sub hac bulla, primò quod expresse dicitur *in* §. 2., omnes & quoscumque barones sub ea comprehendi, cuiuscumque status, & cõditionis, etiamsi quacumque ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus præfulgeant, & consequentèr dicebant claram esse

esse voluntatem Papæ ordinandi dictam legem, non solùm iure Principis sæcularis, sed etiam ecclesiastici, & Summi Pontificis.

Et secundò, quod *in* §. 12. in fine, excipiuntur tantùm responsiones, canones, & census ratione directi dominij, seù superioritatis debitæ Cameræ Apostolicæ, vndè propterea hæc exceptio firmat regulam generalem in contrarium, ad *text. in l. nam quod liquidè ff. de penu legata*, cum concordant: *per Barbos. axiom. 85. num. 4. Rota dec. 24. par. 6. rec. nu. 1. & per tot.*

Ponderando etiam, quod *in* §. 9., & sequentibus vsque ad finem, in specie derogat nedùm fideicommissis, sed etiã inuestituris, & concessionibus, qui termini cõueniunt bonis possessis iure feudi, vel emphyteusis, non obstante quod ità tolleretur dominium Ecclesiæ non debitricis, quoniam bulla tollit etiam dominia, & proprietates, cum derogatione regulæ de iure tertio quæsito non tollen., transferendo totum in pretium ex deductis apud *Caualer. dec. 612. num. 47. & sequen., & decis. 618. num. 20. & sequen.*, & clarius *decis. 329. par. 4. rec. tom. 2.* cum alijs per *Spad. cons. 18. & 19. lib. 1.*

His non obstantibus, scribens pro dictis Comitibus reis conuentis, etiam cũ aliquo sensu veritatis, contrarium verius dicebam, quoniam in Papa, præscin-
5 dendo ab alia persona Episcopi particularis Vrbis, contradistincta à persona Papæ, & de qua cæteris allegatis *Scaccia de iud. lib. 1. cap. 25. nu. 1. Vestr. in praxi lib. 1. c. 7. num. 1. Rot. in Romana hæreditatis 28. aprilis 1659. coram Melzio*, cum alijs in proposito deductis *in Vrbinaten. iuris metropolitici sub tit. de præeminentijs*, ac etiam in eadem *Romana hæreditatis sub tit. de fideicommissis*, siuè sub altero *de Regularibus.*

Duplex altera persona consideratur,
6 vna Summi Pontificis, & Episcopi, seù capitis Ecclesiæ vniuersalis, habentis iurisdictionem, & potestatem in toto mundo, altera verò Regis, seù Principis sæcularis, in statu, seù ditione temporali Ecclesiæ, vt benè probat *text. in cap. cum inter 18. in fine extrà de elect.*, & pro absoluto supponitur in decisionibus, de quibus infrà.

Quandò igitur, vel per viam legis ab ipso conditæ, vel per viam confirmationis statutorum, & legum ab alijs eius officialibus ordinatarum, disponit super
7 concernentibus temporale regimen eius Principatus, eiusq; subditorum in temporalibus, ita vt non agatur de materijs spiritualibus, & concernentibus regimen Ecclesiasticum, quamuis non dubitetur de potestate, vt scilicèt volens possit etiam vtrumque gladium adhibere, atq; tàm personas, quàm bona Ecclesiastica comprehendere, nihilominùs vbi id non exprimitur, seù aliàs non desumitur voluntas adhibendi etiam dictam potestatem spiritualem, id non præsumitur, vt receptissimum habemus in proposito Constitutionis Egidianæ conditæ per Egidium, vel in prouincia Marchiæ, vel in tota Italia Legatum Sedis Apostolicæ, tunc Auenione residentis, confirmatæ, & extensæ ad vniuersum statum, ac etiam Vrbem, per *Sixtum IV., & Paulum III.*, quoniam non comprehendit clericos, aliasque personas ecclesiasticas, minusque bona de directo dominio Ecclesiarum; Idque adeo tenaciter, quod etiamsi quæstio esset inter laicos, & sit per sola pertinentia dominij vtilis, absq; aliqua Ecclesiæ dominæ directæ mixtura, vel præiudicio, adhuc receptum est Egidianam non intrare, vt apud *Otthob. dec. 170. num. 7.*, plenè *in Romana vineæ 17. Iunij 1658.*, & passim; Prout in terminis Statutorum Vrbis, iuxtà opinionem quam retinet Rota moderna, firmatur *decis. 58. num. 27. & sequen. par. 6. rec.*, quæ reputatur in materia magistralis *decis. 23. num. 5. post Zuff. de legitim. processus*, & in alijs frequenter, ac extrà quæstionem, intrantem solùm in proposito statutorum Vrbis, & Constitutionis Clementis VII. super dotium moderatione, in ordine ad probationem voluntatis adhibendi etiam potestatem spiritualem, & comprehendendi Ecclesiasticos, ex ijs, quæ super hac materia habentur formiter acta *in Romana dotis, seù pecuniaria de Sanctacruce sub tit. de dote.*

Quo certo principio sic stante, dicebã huic parti sufficere, quod per actores prætendentes dictam voluntatem comprehendẽdi etiam bona Ecclesiastica, illa
8 non probetur, dum ex eiusdem bullæ proe-

proemio ibi, *Iustitiæ ratio, & publicæ fidei causa postulat, vt eorum, qui pecunias nostris, & S.R.E. subditis crediderunt &c.* atque ex toto contextu, ad euidentiam constat, Pontificem ità statuere voluisse tanquam Principem temporalem, & in concernentibus administrationem suæ temporalis ditionis sub eius immediato regimine existentem, adeòut receptum sit, istam legem non extendi ad temporalem ditionem mediatam, sub feudatariorum regimine viuentem, vt *in Vrbinaten. prædij*, & *in Romana pecuniaria de Pallauicinis hoc eod. tit.*, quo casu, iuxtà firmata in proximè allegatis decisionibus, voluntas adhibendi alteram personam, seù potestatem non præsumitur.

Nedùm autem dicta probatio non adest, sed potius ad euidentiam videtur
9 esse in contrarium, tum quia *in* §. 12. & 13., disponitur alia bona libera eorumdem Baronum subrogari debere in locum distractorum, quod incongruum videtur quoàd Ecclesias, vt cum graui præiudicio rem pro re habere cogantur: Tum clarius quia *in* §.4. & 12. expressè disponitur, quod castra, & bona per Barones possessa, & per Congregationem subhastanda, transire debeant omninò libera, & in pleno dominio ad emptores, quod proindè in ordine ad dominium Ecclesiæ importat formalem alienationem, circa quam, vbi Papa eam permittere intendit, semper adhibere solet diuersam loquendi formam, derogando scilicèt specialitèr *constitutioni Pauli II.*, incipien., *ambitiose de reb. Eccles. non alien.*, alijsque apostolicis constitutionibus, huiusmodi alienationem prohibentibus, ac etiam specialiter prouidendo vtilitati, siuè indemnitati, & reintegrationi Ecclesiæ, quod in præsenti seruatum non legitur, vndè propterea talis voluntas expressè exclusa remanet, quoniam receptam conclusionem habemus, quod ex stylo Papæ eiusque Cancellariæ
10 desumitur eius voluntas, & quid facere, vel denegare voluerit, *Mantica decis.* 214. *num.* 4. *Greg. & Adden. decis.* 150., *Adden. ad Buratt. decis.* 510. *num.* 11., apud quos concordantes, & est frequens ac recepta propositio beneficialistarum super puncto, quando Papa concurrere voluerit cum ordinario collatore, eumq; præuenire, cum similibus voluntatis materiam, & probationem concernentibus.

Item pro eadem voluntate excludenda ponderabam rationes, quibus hæc bulla, ad excludendam eius nimiã exorbitantiam, & irrationabilitatem, in-
11 nixa dici potest, quæ ex deductis *in dicta Romana pecuniaria de Pallauicinis*, & *in Romana contributionis de Cesijs*, & in alijs *hoc tit.* ad istam materiam, adinstar dispositorum de iure communi *in auth. res quæ Cod. commun. de legat.*, triplex esse videtur, vna quod Papa tanquam Supremus Princeps, & Imperator in sua temporali ditione, ità tollere voluerit id quod circa fideicommissorum obseruantiam statuit *Augustus* Princeps eius prædecessor, reducendo rem ad statum, in quo ante *Augusti* tempora fideicommissa erant. Altera præsumptæ voluntatis ordinatoris fideicommissi, vel primi acquirentis, vt sui successoris necessitatibus ità subueniretur, & altera legalis necessitatis, qua idem testator seù primus acquirens premeretur, si viueret, quæ rationes nullatenùs adaptari possunt ad casum, vnde propterea lex remaneret omninò irrationabilis, ac etiam de manifesta iniquitate redargui posset, priuando Ecclesias eius bonis, pro dissoluendo ære alieno personæ prorsus extraneæ.

Neque præmissis obstare videntur ea, quæ vt suprà in contrarium deducebantur, quoniam declaratio super compre-
12 hensione Cardinalium, ac aliorum in Ecclesiastica dignitate constitutorum, nullam inducit alterationem, cum illi considerentur, non tanquam Cardinales & personæ Ecclesiasticæ, sed tanquam Barones, & Domicelli, in quibus accidentalitèr huiusmodi qualitas reperiatur, cũ in Statu Ecclesiastico, stante qualitate Principis, qui est Ecclesiasticus, non implicet, clericos, & personas Ecclesiasticas possidere feuda, & castra iurisdictionalia, iuxtà magistrale *consil. Iaf.* 117. *lib.* 4. cum alijs *in Massanen. Castrorum hoc eod. tit.*

Quinimò ex huiusmodi expressione, ob argumentum discretiuæ, quod vbi voluit dixit &c., obseruabam resultare claram probationem in contrarium, quoniam sicuti Papa congruum ac necessa-

rium

rium censuit exprimere qualitatem Ecclesiasticam, quamuis accidentalitèr concurrentem in Baronibus, & Domicellis iure laicali, castra, & bona possidentibus, multomagis absque dubio expressisset qualitatem bonorum Ecclesiasticorum, in quorum distractione specialem, ac diuersam loquendi formulam adhibere solet vt supra, quod discretiuæ argumentum in proposito ponderatur *dicta decis. 58. par. 6. rec.*, & in alijs decisionibus latius editis super hoc puncto comprehensionis Ecclesiasticorum *in dicta Romana pecuniaria de Sanctacruce* 18. *Iunij* 1655. *& 22. Iunij 1657. Cerro.*

Aliud verò argumentum deductum ab exceptuatione canonum, & censuum debitorum Cameræ Apostolicę, firmante regulam generalem in contrarium,
13 non videbatur concludere, quoniam Camera in proposito considerari potest tāquam Fiscus Principis laici, absque mixtura Principatus Ecclesiastici, quamuis iste terminus sit aptus complecti vtrumque Fiscum, dum posito æquiuoco, facienda est interpretatio verbi iuxtà subiectam materiam. Ponderando potissimè, quod Papa vtitur verbo *Cameræ*, non autem verbo *Sedis Apostolicæ*, quam differentiam in proposito Bullæ Pij V. de non infeudand. ponderat *Spada cons. 21. num. 72. lib. 1.*, & habetur tactum *in Romana seù Status Ecclesiastici infeudationum hoc tit.*

Minus quoque subsistere videbatur alterum deductum ex verbis denotantibus *inuestituras, & concessiones*, quoniam illa sunt etiam æquiuoca, & compatibilia cum lege edita cum sola potestate tēporali, absque mixtura spiritualis, quia inuestituræ, & concessiones feudales, vel emphyteoticæ esse possunt laicales. Et
14 nihilominus etiam isto casu, pro meo iudicio, verus sensus videtur, vt Bulla tollat ea vincula, quæ, siue ex prouidentia concedentis, siuè ex illa acquirentis, concernunt ipsum vtile dominium seù ius feudale, vel emphyteoticum, vendendum pro tempore suæ durationis absq; præiudicio Domini, & sic circa illum succedendi ordinem inter personas de genere vocato, qui per quamdam speciē fideicommissi in inuestitura præscribitur, aliàs enim nimis durum videtur, ac irrationabile, vt dominus directus quamuis laicus remanere debeat priuatus dominio suorum bonorum, potissimè vbi Baro feudatarius, vel emphyteuta non haberet alia bona libera, quæ subrogari possent, quoniam esset soluere debita vnius cum bonis alterius.

Vnica verò dubitandi occasio, pro meo iudicio, resultabat ex dicta consideratione, quod scilicet saluo iure Ec-
15 clesiarum, ac directi dominij, non obstante ordine succedendi in inuestitura præscripto, vendi posset dominium vtile, seù ius feudale, vel emphyteoticū, quousque duret, eo modo quo, saluo fideicommisso, vendi potest commoditas seù ius hæredis grauati, seù salua proprietate vendi potest vsusfructus, aut eius commoditas pro vita vsufructuarij, cum similibus, & hæc videbatur vnica difficultas considerabilis; Quam tamen credebam de facili tolli posse, ex eodem
16 fundamento non comprehensionis bonorum Ecclesiasticorum sub legibus laicalibus editis, etiam à Papa tanquam Principe sæculari, vt supra, quamuis id non percuteret dominium directum Ecclesiæ, sed solùm ius, & interesse laicorum subditorum, dum in Rota, & Curia recepta est conclusio, vt lex laicalis non comprehendat bona Ecclesiastica, etiamsi agatur inter laicos, & de solo dominio vtili, iuxta *decisionem 238. post Pacif. de Saluiano*, quæ reputatur in materia magistralis, sæpissimè canonizata, *vt apud Duran. dec. 30. & 70. Caualer. dec. 493. omnes in principio, Buratt. dec. 16.* in supra allegata *Romana vineæ 17. Iunij 1658. Beuilaqua*, & passim, quia est conclusio hodie indubitata, & in foro quotidiana, ideoquè posito, quod hæc Bulla dicatur lex laicalis, ac edita per Papam tanquam Principem temporalem, idem effectus resultat circà non comprehensionem, tam quoad dominium directum respectu Ecclesiæ, quàm quoad dominium vtile respectu possessorum.

ROMANA DONATIONIS
DE CÆSIIS
PRO
OLIMPIO CASTELLANO
CVM
DVCE AQVÆSPARTÆ.

Causa pendet in Congregatione Baronum.

An Bulla Baronum locum habeat in debitis contractis ex causa donationis,quam Baro faciat famulo,vel alteri ex causa meritorum, & in remunerationem seruitij.
Et aliqua ad materiam *text. in l. scripturas Cod. qui potior. in pignor. hab.* super suspitione antidatæ, ac fide scripturæ priuatæ.

SVMMARIVM.

1 *Facti series cum distinctione inspectionum.*
2 *Text.* in l. scripturas C. qui potior. in pign.*quãdo requirat trinum testem.*
3 *Antidata dicitur falsitas in dubio, non præsumenda.*
4 *Fideicommissarius successor habens archiuiationem rectè excipit de dicta* l. scripturas.
5 *Alias de facili bulla archiuij eluderetur.*
6 *Trinus testis in scriptura priuata non est de forma præcisa, sed potest probatio suppleri per æquipollens.*
7 *An testis deponens de tempore præciso probet vel potius sit suspectus.*
8 *Qualitas personæ excludit suspitionem falsitatis.*
9 *Character seu modus scribendi variatur ex ætate, vel mala valetudine.*
10 *De verisimilitudine exclusiua suspitionis falsitatis.*
11 *Quando actus gestus à moriente præsumatur verus, & sincerus.*
12 *An, & quando merita probentur ex sola assertione donatoris.*
13 *An inter patrem, & filium, famulum, & dominum, militem, & Principem dentur vera merita exigentia remunerationem, recensetur opinio negatiua.*
14 *Contrarium, & de opinione affirmatiua.*
15 *Quod bulla baronum capiat debita ex donatione verè remuneratoria.*
16 *De intellectu bullæ in ea parte in qua loquitur de legatis.*
17 *De eodem.*

DISC. XCIV.

1 CVM usq; ab anno 1634. Dux Aquæspartæ Cæsius,sub assertione satis diligentis, fidelis, ac extraordinarij seruitij sibi præstiti per Olimpium Castellanum sibi in aula inseruientem, per apocam priuatam illi fecisset quamdam donationẽ, quam idem Dux moriens de anno 1657. dixit veram, ac mandauit effectum sortiri, Dictusque donatarius sequuta morte donatoris, obtento mandato contrà bona hæreditaria in forma, ageret contrà Ducem filium,& successorem in Congregatione Baronum, de duobus excipiebat reus conuentus possessor castrorũ, & bonorum independenter à patre in vim fideicommissi;Primo quod bulla baronum non procedat in debitis ex causa donationis;Et secundo quod stãte archiuiatione sequuta usque ab anno 1637. ad formã *Cõstitutionis 117. seu 119. Vrbani* VIII. cessaret dispositio dictæ bullæ ità moderatæ;Cumq; replicaretur ex parte actoris, archiuiationem esse posteriorẽ donationi sequutæ de anno 1634., atque donationem non esse merè gratuitam, sed remuneratoriam, atque utrumque impugnaretur; Hinc scribens prò actore tres constituebam inspectiones.

Primo supèr dictæ apocæ fide, & àn ex eo quod trino teste signata non esset, deberet vel nè robur habere aduersus subsequutam archiuiationem, itàut obstaret dispositio *tex. in l. scripturas C. qui potior. in pign. hab.*;Secundò àn probarentur merita, quæ postularent remunerationem de condigno, itaùt dicatur donatio verè remuneratoria, & ex causa onerosa;Et tertio demùm, quatenùs merita non essent talia, quod exigerent præmium de condigno, àc de rigore iustitiæ, sed solùm ex lege conuenientiæ, & gratitudinis, àn pro huiusmodi donatione voluntaria intraret Bulla.

Quoàd

Quoàd primum dicebam, trium te-
2 stium interuentum in scripturis priuatis, requisitum esse per text. *in dicta l. scripturas* in secunda eius parte, vbi nempè agitur de anterioritate, & concursu cũ alio creditore hypothecario habente publicum instrumentum, quo casu excepto, nullibi cautum videtur hoc requisitum esse necessarium, quinimò eundem textum in prima eius parte, contrarium generalitèr, & indefinitè statuere videtur,
3 accedente etiàm ratione, quod cum antidata contineat falsitatem, & delictum *Buratt. dec. 47. num. 8. Farinacc. de falsitate q. 150. num. 99.*, ista in dubio non sunt præsumenda *Gregor. dec. 169. num. 1. cum seqq. & cæteri per text. in l. dolum C. de dolo*.

Verùm hoc motiuum, Aduocatorum more ob varietatem ingeniorum iudicantium cum alijs cumulatum, in casu proposito minùs tutum videbatur; Quicquid enim sit de intellectu primæ partis dicti textus, de quo occasione apocarum de recepto, quas suspecti creditores faciunt debitori, habetur in sua materia *sub tit. de credito*, versari videbamur in secunda parte text., & in concursu anterioritatis cum habente pro se publicum
4 instrumentum; Successor etenim fideicommissi, eò ipso quod archiuiationis requisita ad formam Vrbanæ constitutionis adimpleuit, ex tunc acquisiuisse dicitur sui iuris certitudinem, & bonorum fideicommissariorum exemptionẽ à derogatione inducta per bullam baronum, vndè creditor comparens cum apoca priuata habente datam archiuiationi anteriorem, concurrere dicitur cum fideicommissario in tempore posteriori ius suum deducente ex publico, & solemni archiuiationis actu seù instrumento, eodem modo, quo creditor aduersùs alium creditorem, ideòque omninò videbamur esse in casu, & hæc videbatur veritas, nàm aliàs nimis de facili prędictæ Vrbanæ constitutioni fraus
5 fieri posset, àc elusoria remaneret eius cautela, quæ vt plurimum adhiberi solet, non per ipsum Baronem fideicommissi vel primogenij possessorem debita contrahentem, sed per interessatos successionem sperantes, ad vlteriores possessoris dissipationes euitandas.

Solidius igitùr credebam aliud motiuum, quod scilicet quidquid aliqui iudaicè dictam legem intelligendo volue-
6 rint, verior ac recepta opinio est, interuentum trium testium non desiderari pro forma præcisa, sinè qua non possit aliàs creditor datæ veritatem probare, sed sufficere æquipollentem probationẽ, etiam ex coniecturis, & validis adminiculis resultantem, vt plenè alios cumulando probat *Genua de script. priuata lib. 1. post quæst. 16. concl. 2. num. 11. & seqq., & signantèr num. 18.* àc firmant benè *Franch. dec. 95. vbi adden. Seraph. decis. 879. num. 2. & seqq. Buratt. decis. 844. num. 4. & 5. & 905. num. 4. Caualer. dec. 446. num. 7. & 8. Rota dec. 17. num. 5. & seqq. & dec. 79. num. 10. et seqq. post Merlin. de pignor.*, quarum prima est repetita *apud Merlin. dec. 135.*, et me scribente, disputata acritèr materia supèr quadam apoca continente grauẽ summam scut. 4000., & vltrà, quæ prætendebatur collusiua, & cum antidata, firmatum fuit *in Romana pecuniaria 10. Iunij 1661. coràm Bourlemont* confirmata *3. Martij 1662. coràm eodem, quarum secunda est apud Zuffum decis. 63.*, & de qua causa habetur actum *sub tit. de credito prò illis de Cruce*, àc videtur conclusio in puncto iuris hodiè absoluta.

Adminicula verò, iuxtà regularem naturam præsumptiuæ seù coniecturalis, & adminiculatiuæ probationis, ponderanda non singularitèr, sed vnitim cum regula, vt singula quæ non prosunt &c., multa in proposito concurrebant; Primum nempè ex confessione eiusdem Ducis coràm famulis, & domesticis, quorũ aliqui eam probabant, illud tempus percutientes, vnà cum fama exindè intèr aulicos, & domesticos tunc exorta, de huiusmodi remuneratione ergà familiarem satis beneuolum, & benemærentem.

Et licèt huiusmodi testium depositio circà tempus præcisum post spatium 25. annorum suspecta videretur, eò quia
7 tempus præcisum difficilè memoria retinetur, & per spatium decennij obliuionis præsumptio inducitur etiàm in factis proprijs, multò magis in alienis, in quibus nullum habetur interesse, vt in proposito aduertunt *Alex. cons. 156. nu. 13. lib. 5. Mantic. decis. 372. nu. 12. & 13. decis. 7. post Salgad. in labyrint.*, & in-

 alijs,

alijs, Nihilominùs difficultatem cessare dicebam ex notabilitate actus, in quo testes scientiæ causam super tempore fundabant, quià scilicèt huiusmodi donatio facta fuerit occasione natiuitatis primi filij masculi Ducis, quod tanquàm factum notabile sempèr memoria retineri solet, & ex quo facto resultat temporis certitudo, vt aduertunt ijdem proximè suprà allegati; Et de memoria facti notabilis *de Marin. resol. 194. num. fin. lib. 2.*, Vndè si hinc ad 50. vel 60. annos aliquis deponeret de facto euento ea die, qua Papa electus fuit, siuè qua Regina Suetiæ cum adeò solemni pompa Vrbem ingressa est, cum similibus, vtique exprimendo tempus, non diceretur suspectus, quià licèt memoria non retineatur annus, vel dies præcisus, retinetur tamèn ipsum factum notabile, ex quo resultat certitudo temporis omnibus noti.

Alterum adminiculum deducebam ex
8 nobilitate, & probitate Ducis, quem verisimile non est, falsitatem committere voluisse, vt in terminis adminiculandi scripturam, personæ qualitas in specie consideratur apud *Seraph. d. decis. 879. num. 7. & apud Merlin. decis. 135. eodem num. 7.*, Quodque nobilitas personæ cessare faciat falsitatis suspitionē *Roias dec. 439. n. 4.*

Tertium adminiculum satis vehemens deducebam ex qualitate scripturæ, seù characteris, quia constabat esse iuxtà eam formam, qua Dux in ualida, & robusta ætate scribere solebat, satis diuersa ab ea, qua in grauiori ætate, & sua longa infirma valetudine vtebatur; Scribendi
9 etenim modus, siuè litterarum character ex tempore variatur, & non eodem modo scribit iuuenis, seù validus, & robustus, sicuti senex, vel infirmus *Farinac. in fragmentis verbo comparatio num. 498. & seqq. Franch. dicta decis. 95. nu. 3., vbi Adden. Genua de scriptura priuata lib. 1. quæst. 6. dubitat. 5. num. 4. & 7. Adden. ad Vestr. in praxi lib. 6. cap. 1. nu. 26.*, & habetur *in Romana Testamenti Cardinalis Ceuæ sub tit. de testamentis*.

Quartum fortè adminiculum deducebam ex qualitate personarum, quibus respectiuè commodum, & præiudicium ex huiusmodi actu resultabat, non enim
10 agitur de priuata scriptura, quam indigens debitor, vt pecuniam inueniret, faciat ad fauorem mutuantis aliàs non mutuaturi, nisi anterioritatem obtineat aduersus alios creditores, de quibus timebat, quo casu debitoris indigentia, & suffocatio, de facili hoc delictum præsumere facit in præiudicium anteriorum creditorum, quos vt plurimum oppressi debitores odio habere, & abhorrere solent, sed agitur de actu benefico, & voluntario ad fauorem extranei famuli, in grauamen, & præiudicium filiorum, pro quibus legalis præsumptio est, quod pater malum consilium non capiat, vndè satis inuerisimile videbatur, quod huiusmodi falsitatem in præiudicium filiorum facere voluerit.

Quintum demùm, vltrà alia leuiora, quæ in facto ponderabantur, resultabat satis forte ex actu insinuationis de Ducis voluntate sequuto, dum erat grauitèr infirmus, & morti proximus, non est enim præsumendum, Virum adeò qualificatum, & timoratæ conscientiæ, qui adeò benè, & piè vixerat, voluisse pro re parui momenti, reddi immemorem eternæ salutis, atquè cum turpi falsitatis delicto damnationem pati, vt extraneo in filiorum præiudicium prodes-
11 set; Vt enim benè distinguendo admonet *Alphan. in l. 1. num. 15. C. de edendo*, quem refert, & sequitur *Genua de scriptura priuata tit. de libris Rationum num. 65.*, Aut agitur de actu gesto, dum quis est validus, & à mortis cogitatione alienus, de quo postea moriens nihil dicat, & tunc satis dubitari potest, àn subsequens mors fidem augeat, & veritatis adminiculum inducat, quià incertum est, àn moriens fuerit de illo recordatus, Aut agitur de actu gesto per infirmum morti proximum, seù aliàs in tali statu, quo mortis cogitatio, vel timor imminens habeatur, et tunc magnum resultare videtur veritatis inditium, quià nemo præsumitur immemor æternæ salutis, atquè isto casu benè intrat conclusio, de qua *Bald. in l. admonendi ff. de iureiurando Menoch. lib. 5. præsumpt. 5. n. 3. Surd. dec. 103. n. 4. & 7.* & alij, quod mors vim habet iuramenti.

Posita igitur veritate scripturæ, eiusq; data anteriori archiuiationi, Quatenùs pertinet ad secundum articulum, licèt
12 fortè probabilitèr prætendi potuisset, me-

merita, quotiès ad speciem redacta sunt, ex sola assertione probari, neque alia indigere probatione, *ex deductis decis. 50. num. 7. par. 6. recen. Capic. Latr. consult. 38. num. 6. cum seqq. Rota in Sarsinaten. feudi 22. Iunij, & 18. decembris 1645. coràm Dunozetto decis. 18. nu. 58. & 19. num. 4. post Contrium in Romana census, seù Saluiani 8. Iunij 1654. coràm Bichio, & 29. Maij 1656. coràm Verospio*; Attamèn cum in prohibitis, & vbi adest tertij præiudicium, possit satis dubitari, idcircò ad omnem difficultatem tollendam, & non multiplicandos iuris articulos semper periculosos, consului dictam assertionem coadiuuari in facto cum probationibus, & adminiculis, super longæuo, assiduo, diligentissimo, & satis fideli seruitio in pluribus officijs, & muneribus, raro exemplo præstito.

Qua probatione sequuta, disputatio restricta fuit ad punctum iuris, àn scilicèt in famulo ergà dominum, siuè in subdito ergà Principem, in filio ergà patrem, cum similibus, dentur merita
13 de condigno remunerationem postulantia, itaùt actionem vel iudicis officium producant, vndè donatio verè remuneratoria, et ex causa onerosa dici valeat, Et in hoc negatiuam substinent *Pinell. in l. 1. par. 3. de bonis maternis Aponte de potestate Proregis tit. de tractis seù extractibus num. 24. & cons. 59. num. 15. & seqq. lib. 1. Fabius de Anna cons. 93. nu. 15. & seqq.* & alij per eos relati, volentes non sufficere ad tale meritum seruitia præstita ex debito officij, siuè sanguinis, vel charitatis, quia si famulus benè seruit domino & miles Principi, vel filius patri, facit id ad quod tenetur.

Ista tamèn opinione reiecta, contraria magis communis & verior à me dicebatur, vt scilicèt ad constituendam
14 donationem verè remuneratoriam, quæ causam onerosam sapiat; iuxtà terminos textus *in l. Aquilius Regulus 27. ff. de donationibus*, sufficiant merita, vel seruitia ex lege gratitudinis obligantia ad antidora, qualia sunt, non ea quæ ex debito officij in forma consueta & ordinaria per quèlibet in eo munere constitutum præstari solent, quia hæc meritum remuneratione dignum non inducunt, sed ea quæ sint ingentia & in forma extraordinaria, per alios non solita præstari, vt firmat *Tiraquell. in l. si vnquàm verbo donatione largitus n. 108. Garzia de donatione remuneratoria num. 1. Tappia dec. Italia 6. nu. 26. & seqq.*, & alij plenè deducti *per Capic. Latr. consult. 38. n. 24. & seqq.*, & tenuit etiàm *Rota dec. 358. nu. 19. par. 6. rec.*, àc in effectu videtur vera & rationabilis opinio, vtriusque personarum ordinis fauorem concernens, nam satis malè Principes & quicumque alij seruitium reciperent à militibus, officialibus, famulis, vxoribus, filijs, & coniunctis &c., si ratione & intuitu solius stipendij, vel naturalis obligationis, absque spe remunerationis seruiendum esset, atq. diligentes, experti, & fideles, æquè àc segniores, inexperti, & infideles, cum eiusdem stipendij præmio tractandi essent, vt ipsa natura & quotidiana experientia nos docent, licet hoc satis irrationabiliter practicetur in aliquibus locis cum Aduocatis; quia idem est honorarium eorum, qui satis laborāt & optima motiua, excitant, ac stolidorū, & segniorum, solùm respondentium *ora pro nobis*.

Hinc, stantibus meritis iàm probatis, dictaque iuris propositione firmata, inferebam dubitandum non esse, bullam
15 de quibuscumque debitis loquentem, in hac debiti specie recipiendam esse, cum positis meritis, vel ex lege iustitiæ, vel ex ratione congruentiæ, & antidoralis obligationis, remunerationem postulantibus, huiusmodi remuneratoria donatio dicatur verum debitum intèr titulos onerosos numerandum *ad text. in dict. l. Aquilius Regulus* cum cōcordantibus latè deductis per *Rotam dicta decis. 50. num. 5. part. 6. rec. Capic. Latr. dicta consult. 38.*, Vndè propterea superflua remanebat alia inspectio, àn scilicet bulla procedat in debitis ex causa lucratiuæ & voluntariæ donationis.

In quo etiàm puncto, pro affirmatiua scribens tanquam Aduocatus respondēdum esse dicebam, quia Bulla *in* §. 2. ex-
16 presse loquitur etiàm de legatarijs, qui sunt creditores ex causa lucratiua, atquè legatū & donatio parificantur, qua legatū dicitur donatio à defuncto relicta ab hærede præstanda *l. legatum 36. ff. de leg. 2. §. legatum, Instit. de legat.* & deducit *Rota in Romana scut. 30. m. 23. Ianuarij 1658. §. fin. coràm Albergato*, Quinimò maius

maius ius habere videtur donatarius habens ius irreuocabile.

Eo magis, quià, dato etiàm hanc esse donationem gratuitam & voluntariam, negari non poterat, resultare à satis rationabili motiuo remunerandi famulum benè meritum, vndè si Cōgregatio practicat executionem bullæ, etiàm pro debitis omninò voluntariè factis absquè legitima causa, & pro prodigalitatibus, & dissipationibus, quod tamèn laudandum non est, vt habetur *in Romana donationis de Andosillis* & in alijs *hoc tit.*, multò magis practicare debebat pro isto credito, quod quamuis voluntarium, iustum erat, ac rationabile.

Ista tamèn mihi non placebant, atquè contrarium in casu merè voluntariæ & gratuitæ donationis, omninò verius dicebam, quià cessant, ratio publici commercij, omnesque aliæ rationes bullæ dispositionem ab exorbitantia saluantes, de quibus suprà *in Romana creditorū de Pallauicinis & in dicta Romana donationis de Andosillis*, neque subesse videtur ratio, quæ huiusmodi intellectū suadeat, esset enim in libera voluntate grauati disponendi quomodocumquè de bonis fideicommissarijs, quod repugnat eidem bullæ, disponenti, quod si pro debitis Baronis contingat alienari bona fideicommissaria, remaneant cætera eiusdem Baronis bona affecta oneri reintegrandi fideicommissum, itaùt ea loco distractorum subrogentur; Ergò voluit quidèm bulla ratione commercij consulere creditoribus, sed noluit exindè liberare fideicommissi possessorem ab obligatione legali, consequentèr repugnat, vt pro eius libito donando vel legando, fideicommissum destruat, cum aliùb bulla gerere noluisse ità constet, quàm illud priuilegium competens doti restituēdæ ampliare ad quēcumque creditorem; Si enim vxor pro restitutione dotis accipit bona fideicōmissi, remanet vir qui ad restitutionem erat obligatus debitor fideicommissi pro reintegratione, vt habetur *in sua materia sub tit. de dote*, Ergo si fideicommissū ità remanet creditor Baronis, pro cuius debitis bona in vim bullæ distracta sint, semper creditor vincere debebit legatarium.

Et quod bulla dicit de legatarijs, in-
17 telligendum est, non respectu legantis, sed respectu Baronis, qui sit necessarius debitor legati, quià nempè succedens patri vel alteri coniuncto, sit obligatus ad solutionem legatorum, quæ fecit eius auctor, quia adeundo hæreditatem, quasi contraxit cum legatarijs, vndè effectus est illorū debitor, & sic eius debitum est necessarium, itaùt consumendo in proprios vsus bona hæreditaria, ex quibus legata soluenda erant, censeatur perindè àc si debitum verè cum legatarijs cōtraxisset, atque ità, et non aliàs, bulla in hac parte videtur intelligenda; Non habuit ista causa, quod sciam, vlteriorem progressum, vndè propterea cessāte formali disputationis trutina, non potui desuper judicium efformare, credebam tamen, reflectendo etiam ad veritatem, dictas distinctiones esse veras, proindeque decisionem pendere à facto, àn scilicet essemus nec nè in casu donationis verè remuneratoriæ habentis speciem contractus onerosi, et correspectiui.

VRBEVETANA CENSVS

PRO

COMITE LAVRENTIO DE MARSCIANO ET BONAVENTVRIS ADHÆRENTIBVS,

CVM

CAMILLO BONAVENTVRA.

Casus decisus per Rotam prò Camillo.

De facultatibus Congregationis Baronum procedendi summariè, de facto, & nullo iuris ordine seruato, etiàm per extraiudiciales informationes, & absque citatione, quomodo, & quando id procedat.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *In vim bullæ baronum procedi potest*

test etiàm per extraiudiciales informationes declaratur num.8.

3 *Vbi proceditur extraiudicialitèr, non potest conuinci defectus citationis, quià citationes non ponuntur in actis.*

4 *An in extraiudicialibus citatio sit necessaria.*

5 *Bulla prædicta tollit omnem defensionem.*

6 *Supèr intelligentia dictæ bullæ deferendum est iudicio Congregationis.*

7 *Sicuti super bulla iuris congrui est deferendum iudicio Cameræ.*

8 *An Congregatio Baronum possit procedere sine citatione & sine tela iudiciaria.*

9 *Citatio solemnis remitti potest, non autem naturalis & omnimoda, quæ sempèr requiritur.*

10 *Ponderatur differentia, vbi Congregatio procedit contrà principalem debitorem, & quandò contrà fideicommissi possessorem.*

11 *Executor àn possit cognoscere de iustitia vel iniustitia sententiæ exequendæ, & quid agere valeat.*

12 *Quomodò probetur negatiua citationis.*

DISC. XCV.

1 INtentato per Camillum Bonauenturam mandato de manutenendo contrà Comitem Laurentium de Marsciano in possessione exigendi fructus cuiusdã census, atque negata possessione, quià de ea non docebatur, nisi per quamdam exactionem nullitèr factam de ordine Congregationis Baronum, non citatis alijs fratribus de Bonauenturis condominis & principalibus interessatis dicti census, Rota sub *die 23.Februarij 1654. coràm Biebio*, concessit manutentionem, dicta nullitate non obstante, ex eo quod Congregatio Baronum in vim *constitutionis 41.Clementis VIII.* quæ nuncupatur
2 *bulla baronum* §.3., 8, *& sequenti*, procedere potest etiàm per extraiudiciales informationes, quo posito conuinci non potest nullitas ex reuolutione actorum & processus, prout conuincitur, vbi in forma iudiciali procedendum est, quià potuit iudex extraiudicialitèr se informare, quamuis nullitas allegaretur ex
3 substantiali defectu citationis, quià in extraiudicialibus, citationes non solent in actis registrari vel conseruari, vt decisio desupèr edita probat, allegando *Sarmient. Select. interpretationum lib. 1.c. 8.n.3.& decis.210.n.2.par.1. recen.*

Quinimò eadem decisio, vlterius pro-
4 grediendo firmat, neque aliquam citationem requiri, quià in extraiudicialibus citatio necessaria non est *ex Felin. in cap.cum olim n.6.de re iudicata Ferrett. cons.82.n.1.& dicta dec. 210.n.3.par.1. recen.* Eò magis quià *in* §. 9. Bulla tollit omnem exceptionem & defensionem, quo casu citatio neque requiritur, quia
5 citandus non est ille, cui certum est nullam competere defensionem, ex auctoritatibus ibidèm allegatis.

Occasio adhùc nõ dedit disputãdi for-
6 mitèr hunc articulum in Congregatione Baronum, cui tanquàm vnico & priuatiuo iudici, ad huius bullæ intelligentiã & praxim deputato, est deferendum eodem modo, quo in materia retractus
7 prælatiui vel coactiui resultantis in Vrbe *ex Constitutione Gregorij XIII.*, habemus deferendum esse iudicio Cameræ, cui bullæ executio est directa, *vt dec.308 num.17.post Cene.de Cens.*

Quandò autèm de illo disputari contingeret, crederem dictam decisionem in aliquibus partibus esse veram, in alijs non, vt in eadem Rota in dicta causa pro Comite Marsciano scribens dicebã, Credo enim veram in ea parte, in qua firmatur non requiri processum formalem,
8 neque telam, vel ordinem iudiciarium, itaùt eius sententia, vel decreta postulent formalem iustificationem ex actis, prout postulant illa aliorum iudicum; Et hoc tùm ex eo quod bulla ità disponit, tùm ex clara ratione, quod circà veritatem & substantiam debiti, Congregatio non iudicat, cum solùm illa sit executrix sententiarum, vel decretorum, & mandatorum, quæ seruatis seruandis per iudices ordinarios emanant, & relaxantur ad instantiam creditorum contrà debitores, Vndè eius cognitio solùm versari videtur in nudo facto possessionis, àn scilicèt bona, ad quæ petitur executio, non obstantibus vinculis & fideicommissis, fuerint vel nè tenta & possessa per Baronem debitorem ad formam bullæ, quod per extraiudiciales informationes rectè sciri potest

potest, quamuis etiam rationabiliter cognoscat de veritate & subsistentia crediti ad effectum abstinendi ab exequutione ex deductis in Romana restitutionis pecuniarum hoc eodem tit. disc. 77.

Sed quoad alia assumpta, vt scilicèt stante facultate procedendi extraiudicialiter, quodque per Bullam omnis exceptio sublata est, rectè procedatur etiàm sine citatione, videtur minus verum, neq; vnquàm credere huiusmodi propositionē 9 per dictam Congregationem admittendam esse, quià cum plurium annorum spatio in pluribus causis istud Tribunal mihi practicari contigerit, semper vidi rigorosè exigi partium citationes, atque illarum defectum à parte non citata oppositum rigorosè attendi; Et meritò, quià sustineri quidèm potest, necessariam non esse citationis iudicialis formā & solemnitatem à Statuto vel lege positiua inductam, quam Princeps, in his præsertim magnis Tribunalibus de solo facto executionis agentibus, tollere potest; non autèm de citatione omnimoda, & naturali, quæ tanquàm de iure diuino & naturæ inducta, tolli non potest, nec debet, *Vestr. in prax. lib. 3. c. 2. n. 7. vbi adden. n. 22. Caualer. dec. 396. Rouit. prag. 2. de ord. iud. nu. 1. Buratt. dec. 849. plenè Capic. latr. dec. 188. nu. 34. & seq.*, ità distinguentes intèr citationem naturalem & solemnem, Vndè quandò de illius negatiua constat, nullitas gestorum videtur absoluta, cum illa proueniens ex defectu citationis, dicatur omnium maior & substantialis, ac mater nullitatum appellari soleat.

Et hoc eo magis, quià executio facienda per Congregationem, vt plurimùm, 10 imò semper, non concernit solum interesse & præiudicium principalis debitoris, contrà quem seruatis seruandis per ordinarium iudicem mandata relaxata sunt, & cuius respectu rectè dici potest, nullam aliam citationem neque naturalem requiri, quià coràm iudice ordinario, ipse iam fuit citatus, & suas exceptiones deducere potuit, vndè quoad eū, Congregatio gerere dicitur solas partes nudi executoris de facto, coràm quo alia citatio necessaria non est.

Sed respectu successorum, qui iure proprio ex fideicommissis vel inuestituris bona possident, & contrà quos opus est adire Congregationem pro remouendis fideicommissorum obstaculis, tūc minus verum videtur procedi posse absquè aliqua citatione, cum possessori multæ defensiones competere possint, vel circà credita, & iura, quæ sibi ex persona propria, non tanquàm fideicommissario, sed tanquàm tertio creditori competere possunt, quæ Bulla non sustulit, vel circà actum possessionis, & qualitatis baronalis, àn scilicèt debitor fuerit verus Baro, & àn possederit bona iure proprio, & tali, quod cadat sub Bullæ dispositione, vt apertè liquet ex tot disputationibus in hac materia per me solum habitis, de quibus hoc tit.

Fortius, quià non solùm possessor, vel alius interessatus se opponens audiendus est, in ordine ad probationem baronalis qualitatis, & possessionis vt suprà, sed etiàm in ordine ad ipsius debiti substantiam, quià vt plurimùm, & ferè sempèr, in Congregatione Baronum petitur executio contra successores defuncti debitoris in malo statu, hæreditariam qualitatem negantes, vndè coràm ordinarijs iudicibus, ob hæredis defectum, mandata relaxantur, citato solùm curatore deputato hæreditati iacenti, non qui informatus, & ad eiusdē creditoris complacentiam vt plurimùm deputatus, defensionem non curat, itaùt sint mandata potiùs obtenta nemine citato, & vt dicitur sub banca, Atquè aliquandò viuentibus etiàm debitoribus idem contingit, quod scilicèt huiusmodi perditi homines, in sua & suorum ruina gaudentes, colludūt cum creditoribus, vt ad castrorum & bonorum fideicommissariorum venditionem procedatur, Vndè pluriès practicaui in Congregatione, opponentibus possessoribus, vel in fideicommisso interessatis, quamuis certitudinalitèr cōstaret de debitoris baronali qualitate, & possessione, fuisse acritèr disputatum cum creditoribus de veritate, vel legalitate debiti, illudque fuisse detectum, vel satisfactum, vel non verum, vel minùs legitimum, Vnde Congregatio executionē denegauit, quià executori cōceditur gustare & cognoscere de iustitia & validitate sententiæ exequendæ, & ab executione abstinere, quotiès non est nudus facti executor iudici subditus, & 11 subordinatus, vt sunt Barigellus & Birruarij,

ruarij, sed est iudex suam habens iurisdictionem independentem,& multò magis vbi est magnum Tribunal sferæ superioris,quàm sit idem iudex qui mandatum relaxauit, ex deductis *per Farinac. quæst.97. cas.3. Surd. cons.405. Capobl. de Baron.pragm.8. par.3.Rouit. pragm.4. & 5. de citation. & pragm.1.n.18.de iurisd. inuicèm non turban. Rot.dec. 61.apud Post. de manut.*, vbi,quod executor potest abstinere ab exequendo, non tamèn se ingerere in reuocando, proùt non semèl ab imperitis fieri vidi, & de hoc magis accuratè agitur *in dicta Romana restitutionis pecuniarum de Caffarellis dec.77.*

Et quamuis ex supra admissis, quod Congregatio per extraiudicialem informationem procedere possit, resultare videatur omissæ citationis improbabilitas, quià in extraiudicialibus opus non est est acta registrare & processus formare, non per hoc tamèn cessant prædicta, vel quia negatiua per absentiam partis non
12 citatæ, vel alios modos probari potest, vel verius,quià Congregatio habet suum Notarium particularem, per quem, priuatiuè ad alios, fiunt eius prouisiones, & decreta,et qui citationes diligentèr conseruat. Vndè negatiua de facili conuinci potest.

ROMANA PRÆLATIONIS
PRO PRINCIPE BVRGHESIO CVM COMITE MARCO ANTONIO DE MARSCIANO.

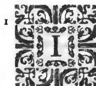
Casus disputatus coràm A.C. & determinatus prò Marsciano posteà concordatus.

An bulla baronum tollat pacta, seù fideicõmissa & vincula apposita per alios quàm per maiores, ex quorum iure & successione Baro sit debitor & bona possedit, vel solùm restringatur ad fideicommissa & vincula proprij auctoris.

SVMMARIVM.

1 *Factis series.*
2 *Bulla Baronum tollit omnia vincula, quæ transfert in pretium cum derogatione regulæ de iure tertij.*
3 *De ratione, ob quam de omnibus vinculis intelligi debeat.*
4 *An tollat dominium directum Ecclesiarum remissiuè.*
5 *Non suffragatur bulla, vbi eius forma non seruatur.*
6 *De quæstione principali, àn scilicèt bulla tollat dominia & vincula quoàd tertios.*
7 *Rationes pro affirmatiua.*
8 *In contrarium, & pro negatiua.*
9 *De differentia inter tertios ius habentes in sola hypotheca vel in dominio.*
10 *De rationibus, in quibus fundata est bulla baronum.*

DISC. XCVI.

1 IN transactione, quæ inita fuit inter vtràque lineam de Comitibus super fideicommisso ordinato per Leonem X., et de qua habetur in *Romana successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. & 26. iunij 1648. coram Ghislerio impress. post Censal. ad Peregr. dec. 44. & 45.*, inter cætera conuentum est, vt vna partium alienare volente castra & bona in suam portionem obuenta, teneatur requirere alteram in emptione præferendam;Cumque de mandato Congregationis Baronum, pro debitis Ducis Camilli de Comitibus venditum esset Castrum dirutũ *Turricula* Principi Burghesio, Comes Marcus Antonius de Marsciano hæres & successor Euandri de Comitibus de altera linea, post plurium annorum decursum, super huiusmodi prælatione iudicium instituit coràm A.C., à quo sententiam fauorabilem reportauit; Introducta verò per appellationem causa in Rota, priusquàm ad aliquam disputationem deueniretur, controuersia sopita est per concordiam, qua mediante actor accepta quadam summa pecuniaria suo iuri cessit.

In disputationibus autèm desupèr habitis, vltrà alia motiua ex iuris communis dispositione deducta super huiusmodi prælationis exclusione, tam ratione præscriptionis, quàm etiam ratione personalitatis dicti pacti, & àn esset transmissibile ad extraneos nec nè, de quo habetur actum in hac eadem causa ad materiam retractus sub *tit. de seruitutibus*, Pro eadem exclusione deducebam, scribens pro Burghesio reo conuento, motiuum Bullæ Baronum, generaliter, & indefinitè derogantis, nedùm fideicommissis,
2 & inuestituris, sed etiam quibuscumque pactis, hypothecis, & iuribus tertij etiā cū derogatione iuris, ac regulę de iure tertij quæsito, transferendo omnia in pretium, *ex deductis apud Caualer. dec. 612. n. 47. & sequen., & dec. 618. n. 20. & sequen. Spada cons. 19. lib. 1. decis. 329. par. 4. rec. tom. 2.*, ideoq; stāte huiusmodi generalitate, omnia pacta, & vincula quomodolibet rei libertatem impedientia, sub ea venire dicebam, tum ex generali axiomate, quod qui omne dicit nihil excludit, tum etiam
3 ob exceptuationem iurium Cameræ cū dictione taxatiua, per quam firmatur regula in contrarium, vt arguit *Rota dicta dec. 329. num. 6. per 4. tom. 2.* et ex ratione seù fine eiusdem Bullæ inducendi omnimodam securitatem emptorum, vt ità liberè alliciantur ad huiusmodi bona emenda, deducendo eadem fundamen-
4 ta, quæ in proposito eiusdem Bullæ deducta habentur *in Senogallien. bonorum hoc eod. tit.* discur. 39. super puncto, àn illa tollat dominium directum Ecclesiarum, à quibus castra, & bona Baronibus concessa essent in feudum, vel emphiteusim seù liuellum.

Iudex non assumendo huiusmodi inspectionem, non improbabilitèr credi-
5 dit, Bullam in proposito non suffragari, ex eo quod seruata non esset eius forma, cum auctoritate scilicèt Congregationis mediante subhastatione, itaùt emptor, ab ipsa magis, quàm ab ipso Barone ius metiri diceretur, quoniam molestantibus creditoribus in Congregatione dictum Ducem, hic per priuatam conuentionem huiusmodi venditionem fecerat.

Quatenùs verò huiusmodi motiuum non intraret, itaùt fer. fer., & ad formam Bullæ, venditio per Congregationem facta esset, reflectendo ad huius puncti veritatem, tàm occasione istius causæ, quàm aliarum super puncto, àn Bulla Baronum tollat solùm fideicommissa,
6 Inuestituras, pacta, aliaque vincula, & onera adiecta per Baronis maiores, à quibus tanquam fideicommissi ordinatoribus vel primis acquirentibus, possessor alijque de genere vocato causam habeant iure successorio, vel tollat etiam fideicommissa, pacta, aliaque vincula ad fauorem tertij, à quo possessor nullam habeat dependentiam, quia nempè in ipsius Baronis primum auctorem, qui fideicommissum ordinauit, vel aliud vinculum adiecit, bona transierint, alteri fideicommisso seù vinculo affecta, itaùt etiamsi essent penès ipsum primum acquirentem seù noui fideicommissi institutorem, neque essent libera.

Et in hoc pro derogatione indefini-
7 ta, etiam contrà tertios, duo considerabam, primò scilicèt quià expresè tollit hypothecas competētes tertijs iure proprio, non autèm successorio, & consequentèr, etiam de iuribus tertij disposuit, et secundò considerabam eam rationem, ob quam loca montium, seù officia, aliaque iura huiusmodi transeunt libera in eum, qui mediante facto publici officialis illa acquirit, quod scilicèt fingitur, priorē possessorē suū ius refutasse in manu Principis, à quo prçuia dicti primi iuris extinctione, tanquam per viam nouæ efformationis, ex integro eadem iura transferantur in nouum emptorem, directè, & immediatè agnoscentem in auctorem dictum Principem, cuius publicam fidem sequitur, ex frequentèr deductis ad hanc materiam officiorum, & locorum montium *sub tit. de Regalibus*; Ità à pari, quod scilicèt Congregatione apponente manum in huiusmodi castris, & bonis, censeantur priora dominia, & iura sublata, ipsaque castra liberè reuersa ad ipsum Principem primæuum, ac originarium Dominum, à quo sub eius publica fide libera vendantur, itaùt emptores, ipsius Principis, vel Congregationis fidem potiùs, quàm illam possessoris sequantur.

Econuersò autem considerabam dispositionem, in qua agendo de hypo-
8 thecis, agitur de tertijs interessatis, potiùs retorqueri ratione discretiuæ, quod scilicèt vbi Papa voluit dixit, ideoquè

cum

cum loquutus sit de hypothecis, signum est, quod noluit loqui de dominio, alijsq; Iuribus realibus.

Fortius verò ob manifestam rationis differentiam, vbi enim agitur de creditoribus solam hypothecam pro credito
9 generis seù quantitatis habentibus, nullum præiudicium eis inferri videtur, dũ nil eorum interest hypothecam habere super ipsa specie vel super pretio, in quod illa transfertur, dum eius effectus magis pretium quàm rem percutere videtur, dum distracta re hypothecata debitum quantitatis satisfaciendum est ex pretio, ideòque nil interest, ius habere in re vel in pretio, et ex qua ratione receptam habemus conclusionẽ deductam ex dispositione *text. in l. à Diuo pio ff. de re iudic.* cum ibi notatis, creditorem anteriorem impedire non posse posteriori executionem, & subhastationem pignoris, seù rei hypothecatæ, ad effectum deponendi pretium, in quo ordo anterioritatis seruandus veniat.

Non sic est quoad tertium habentem dominium, vel ius ius in specie, quonia ità inuitus cogitur vẽdere rem propriam ac habere quantitatem loco rei sibi debitæ, quam potius habere interest quàm pretium, & sic magna differentia est inter creditores quantitatis, & habentes ius dominij, seù aliàs in re.

Considerabam quoquè Bullam prædictam, tàm in verbis, quàm in intentione, seù ratione, verè, & propriè percutere remotionem obstaculorum resultantium ex fideicommissis seù inuestituris ad fauorem successorum, in effectu cõtendentium de iure successorio ex causa lucratiua, vel quia ità Bulla, tollendo fi-
10 deicommissorum vim obligatoriam, ea reducere voluerit ad antiquum statum nõ obligatorium, in quo erant antè tempora Augusti, iuxtà ea quæ habentur *in Romana Contributionis de Cæsijs hoc eod. tit. disc.* 89. vel quia ducto argumento à dispositione *auth. res quæ Cod. commun. de legat.*, per Bullam subintelligatur præsumpta fideicommittentis seù primi acquirentis voluntas huiusmodi alienationi pro successorum indigentijs assentiẽdi, iuxtà ea, quę pro huius Bullæ ratione, eaque saluanda à nimia exorbitantia habentur deducta *in Romana pecuniaria de Pallauicinis disc.* 74. *& dicto disc.* 89., & in alijs *hoc eod. tit.*

Seù demum, ob illam commercij rationem, ob quam in Episcopatu Mantuano, in Abbatia Farfen., & in alijs huiusmodi locis, consuetudo induxit, vt bona emphyteotica, & feudalia, quamuis habentia formam pacti, & prouidentiæ, redacta sint adinstàr allodialium, quod etiam in feudis Pedamontanæ regionis, & Sabaudiæ Ducatus, quamuis eamdem formam pacti, & prouidentiæ haberent, introduxerunt Decreta Ducalia, de quibus *apud Cacheran. in decisionibus* 163. *ad* 170., de quibus frequentèr ad hanc materiam Bullæ Baronum in alijs causis suprà, & infrà mentio habetur; Quibus omnibus considerationibus seù rationibus attentis, illæ percutunt vincula iniecta per proprium auctorem, & ad fauorem personarum de certo genere, iure successorio & ex causa lucratiua venientium, tanquam ex soluto iure prædecessoris, qui debita contraxit, ideoquè congruere non vidẽtur alijs vinculis adiectis à tertio, & cum quibus in primum auctorem transierunt.

ROMANA DOTIS
DE ANGVILLARIA
PRO
COMITISSA IVLIA ALBERTINA
CVM
EIVS FILIIS, HÆREDIBVS COMITIS DE ANGVILLARIA.

Casus decisus per Congregationem Baronum contrà Comitissam.

De cautione, quam creditores ex Bulla Baronum, & stylo Congregationis præstare tenentur de restituendo prioribus, & potioribus, siuè in casu euictionis, Et àn ad istam teneatur mulier agens prq restitutione dotis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *Ille creditor, quem certum est esse omnibus anteriorem, ân teneatur ad cautionem de restituendo.*
3 *Creditor habere debet à debitore pecuniā liberam, & non cogitur accipere vinculatam.*
4 *Pecunia vinculata valet minùs quàm libera.*
5 *Cautio requisita per bullam Baronū à creditoribus habet iustitiæ, & rationis fundamentum.*
6 *Sed nō debet practicari cum eo creditore, qui absque Bulla, & Congregationis beneficio satisfactionem consequi potest.*
7 *Quandò cautio per creditorem de iure præstanda sit.*
8 *De cautione demandata aduersus creditores in Chirographis.*
9 *An dotis creditum veniat sub generali nomine, & dispositione creditorum.*

DISC. XCVII.

1 PER mortem Comitis Ioannis de Anguillaria de anno 1659., dissoluto matrimonio, vsq; ab anno 1645. contracto, intèr ipsum & Comitissam Iuliam Albertinam Neapolitanam, superstitibus pluribus filijs in pupillari ætate constitutis; Cum in hac aliàs potentissima familia, ex tot tantisque Ciuitatibus, Oppidis, castris, & locis per ipsam possessis, duo tantùm parua castra *Stabia*, & *Calcata* remansissent, Tutores prudenti cōsilio, prosequendo etiam tractatum ab eodem pupillorum patre ferè cōclusum, ad liberandum pupillos à graui ære alieno, cuius fructus, & vsuræ longè absorbebant vtriusque castri, aliorumque bonorum fructus, & redditus, præuio chirographo Papæ cōmunicante facultates Congregationis Baronum, atque præueniēdo pro minori damno, id quod vrgentibus creditoribus, per eamdem Congregationem cum maiori præiudicio faciendum foret, vendiderunt castrum *Stabiæ* Principi Burghesio pro pretio scut. 110. m., ad effectum soluendi creditoribus, iuxtà eorum anterioritatis, vel potioritatis ordinem, præuia per eos iurium cessione ad fauorem emptoris, ac præstita cautione de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus, siuè eidem emptori in casu euictionis vel molestiarū, Eo addito, quod creditores idoneam cautionem præstare non valentes, accipere tenerentur eorū creditum in tot locis montium sub dictis legibus vinculatis, quæ loco cautionis stare deberent iuxtà consuetum stylum.

Intèr pupillorum creditores, erat dicta Comitissa Iulia eorum mater, cui pro dotium, & lucri dotalis restitutione, vltrà alias partitas controuersas, de quibus habetur actum in hac eadem causa *sub tit. de dote*, debita erant liquidè, & sinè controuersia, ex causa restitutionis dotium, scut. 8500., quæ tutores soluere obtulerunt ex dicto pretio, per emptorem depositato, iuxtà chirographi, & instrumenti conditiones, & vincula vtsuprà, dicta verò Comitissa oblationem recusante, ac petente pecunias liberas, orta est controuersia in Congregatione Baronum;

2 In qua pro Comitissa scribens dicebam, quod licèt Bulla Baronum in arbitrio Congregationis ponat modum soluendi pretium creditoribus, cum cautione, vel sine, atque respectu illius creditoris, quem certum est esse omnibus anteriorem, iustè interponendum sit arbitrium pro exemptione ab huiusmodi onere, vt per *Seraphin. decis.* 1019. *nu.* 1. *& decis.* 70. *in fine post Fenzon. ad Statutum*, Agnoscebam tamèn difficultatem respectu emptoris cum ista lege contrahentis, inquirere non debentis, ân vnus esset anterior, vel posterior, cum hoc attendatur, & procedat in ordine ad ipsos creditores, atque respectu timoris, qui probabilitèr haberi, vel non haberi possit de alijs creditoribus anterioribus detegendis, & posteà superuenientibus, iuxtà praxim desumptam *ex text. in l. final. §. & si præfatam C. de iure deliberandi*, ad quem effectum certa anterioritas (quam indubitatum erat concurrere in isto credito dotali) suffragari potest; Secùs autèm

quòad

quòad cautelam emptoris pro euictione, quæ non solùm ratione crediti, & hypothecæ anterioris, sed etiàm ratione vindicationis iure dominij in venditore cessantis sequi posset, quo casu anterioritas creditorum nihil prodesset, Vndè agnoscendo difficultatem ex hac via insuperabilem, dicebam Comitissam non teneri, neque cogi posse ad sui crediti satisfactionem consequendam ex huiusmodi pretio, sed ei liberum remanere debere arbitrium sibi satisfaciendi ex alijs bonis, itaùt pecuniam liberam consequeretur.

Creditor enim fundatam habet inten-
3 tionem in iure consequendi pecuniam liberam, neq; tenetur eam recipere vinculatam, ex deductis per *Arias de Mesa lib. 1. variarum cap. 16. num. 27. cum seqq. Duran. decis. 421. num. 10. dec. 274. num. 13. post Zachiam de obligat. Camerali Romana vineæ 26. Iunij 1651. coràm Rojas inter eius impress. decis. 458. num. 6.*; Et in indiuiduo dotis restituendæ per filios primi matrimonij mulieri, etiàm ad secunda vota transeunti, vt ad aliquã cautionem teneri non debeat, sed pecuniam liberam habere, firmauit disputato formitèr articulo *Rot. in Romana dotis prima decembris 1632. coràm Dunozetto.*

Cum enim pecunia cum huiusmodi cautione soluta, siuè loca montium vin-
4 culata, longè minùs valeant, quàm libera, quià vincula minuunt de valore, vt in specie alijs allegatis firmatur *in decisione vltima apud Posth. de subhast. in nouissimis additionibus, & in Romana cambiorum 4. decembris 1662. coràm Verospio*, ac latiùs deductum, & examinatum habetur *in Romana locorum montiũ pro Paulo Sfortia, sub tit. de regalibus ad materiam locorum montium*, idcircò iniustum, atque iuri naturali, vel gentium contrarium videtur, vt creditor qui suam pecuniam liberam dedit, tantundèm recepturus, cogi debeat ità recipere cum vinculo, intrinsecum valorem diminuente, itaùt consequuturus decem, in effectu consequatur quinque, vel sex, quia est tollere ius tertij, non ex beneficio legis, sed ex pacto, & propria prouidentia competens, quod absque causa publicæ vtilitatis, vel iuxtà vnam opinionem fieri non potest, vel iuxtà alteram non debet, neque conuenit.

Neque in hoc obstare dicebam dispo-
5 sitionem Bullæ Baronum, siuè quotidianam praxim in concursu creditorum ad bona defuncti, vel obærati debitoris; Bulla enim, licèt etiàm ex hoc capite (minùs tamèn debitè) aliquibus visa sit exorbitans, nemini facit iniuriam, atque alterius ius non lædit, dictam cautionẽ, seù inuestimentum demandando; Siquidèm stantibus fideicommissis, vel inuestituris, quibus hæc, & alia Baronum castra, & bona subiacent; creditoribus de rigore iustitiæ nullum ius ad dicta bona competeret, neque quæsitum est, itaùt successor veniens iure proprio, liberè illos reijcere valeat; Vndè cum Bulla, exorbitando à iuris dispositione, in eorumdem creditorum gratiam, fideicommissorum aliorumque vinculorum obstacula tollat, eisque concedat id quod aliàs prætendere, & consequi non possent, itaùt respectu creditorum sit mera gratia, & largitio, idcircò conqueri nõ possunt, qui nihil percepturi erant, si cum ista alterante qualitate minus percipiunt, semper enim eis fauor fieri dicitur, dando dimidiatum, vel onerosum, potiùs quàm nihil, et hæc est ratio, quæ benè Bullæ dispositionem in hac parte ab exorbitantia saluat.

Ista verò ratio non adaptatur huius-
6 modi credito dotali, quod absque Bullę prædictæ beneficio, mulier liberè non obstantibus fideicommissis consequi potest ex iuris communis dispositione in vim *auth. res quæ C. communia delegatis*; Igitur nimium asperum videbatur, quod ista creditrix, qaæ de iustitia liberam sui crediti consequutionem obtinere poterat, pariformitèr tractaretur cum illis, quibus ex gratia id conceditur.

Proùt neque obstare dicebam quotidianam Tribunalium praxim super dictæ cautionis necessitate in cõcursu creditorum ad bona debitoris decocti, siuè suspectæ hereditatis, de qua praxi tractatum habetur *in Romana concursus creditorum Cardinalis Cecchini sub tit. de credito*; Id enim procedit, vbi agitur de patrimonio decocto, cuius omnia bona vendere oporteat, aliàs emptorem sinè huiusmodi cautela non inuenientia; Siuè vbi venditis tantùm aliquibus bonis, quę emptor non nisi cum hac lege emere voluit,

luit, creditor petit ex huiusmodi pretio sui debiti satisfactionem, tunc enim conquerendi causam non habet, quià in primo casu ità cogit necessitas resultans ex venditione bonorum, cum qua & non aliàs satisfactionem consequi potest, Et in secundo præiudicium resultat ex sua voluntate, dum ex pretio ità vinculato satisfactionem eligit, & petit.

Secùs autèm vbi, alijs debitoris bonis superextantibus, creditor recuset ex rei venditæ pretio vinculato satisfactionem consequi, quia illam liberam obtinere velit, vel ex venditione mobilium, & se mouentium in libero commercio existentium, vel ex aliorum bonorum fructibus, ex Saluiani interdicti remedio obtinendis, siuè etiàm rigorosè ex stabilium subhastatione, diminuto pretio absque cautela euictionis, quià tunc nulla subest causa cogendi creditorem inuitum ad recipiendum suum creditum diminutum, vt ità distinguendo benè habetur *dicta decis. 274. post Zacchiam de obligat. Camerali*.

Et cum hac distinctione, àb exorbi-
7 tantia saluari possunt chyrographa quotidiè emanantia, cogentia creditores inuitos pro sola emptoris cautela ad recipiendum eorum creditum ità vinculatum, quià rectè procedunt, vbi creditori non potest aliàs esse consultum, quàm ex rei venditæ pretio, quod aliàs non nisi cum dicta cautela inueniretur, secùs autèm vbi alia suppetunt debitoris bona, ex quibus creditor dicat, posse, & velle liberam satisfactionem consequi, tunc enim videtur, quod esset quodammodo violare ius gentium, & tollere ius tertij, in gratiam priuati emptoris, ideò cum dicta distinctione in hac materia procedi debere videretur.

His non obstantibus Congregatio cē-
8 suit, Comitissam cogendam esse ad dictum pretium, ità vinculatum recipiendum, stante chyrographo ità demandāte, aduersus quod Congregatio decernere non poterat, nisi illius obstaculum ab eodem Papa remoueretur; Et quamuis replicarem, quod in generalibus prouisionibus exorbitantibus, præsertim emanatis, non per viam legis generalis, sed
9 per viam gratiæ specialis, non censeatur comprehensā causā dotis, vt in specie moratoriæ, seù alterius prouisionis concessę per Principem in pręiudicium creditorum, quod sub ea non veniat dos, firmant *Io: Baptista de S. Blasio de priuilegijs dotalibus priuil. 289., & Franch. dec. 219.*, nihilominus quià in eodem chirographo sub quodam verborum inuolucro (& absque dubio citrà Papæ voluntatem) etiàm de dote mentio fiebat, visum fuit obstare chyrographum, vndè cautius in illorum efformatione procedendum videtur proptè præiudicia, quę ex verbis sub inuolucro appositis resultant, citrà rectam intentionem Principis, qui solum ex summario aduertit ad rei substantiam, eiq; impossibile est legere singula chirographa, vel supplicationes per extensum, atq; clausulas, & verba ponderare, sed debet esse onus officialium, ad quos pertinet.

ROMANA
LOCORVM MONTIVM
PRO
HÆREDIBVS MARCELLI SACCHETTI,
CVM
DVCE SFORTIA.

Casus disputatus in Rota sine resolutione, postea concordatus.

An in concursu creditorum Baronis super pretio castrorum venditorum de ordine Congregationis in vim Bullæ Baronum, attendatur anterioritas iuxta ordinem iuris in bonis liberis, vel potius debeant esse potiores creditores, quibus ex licentia Principis quæsitum est ius super eisdem bonis, antequam Congregatio manus apponeret, quamuis essent in tempore

pore

pore posteriores. Et aliqua de Constitutionibus apostolicis super prohibita alienatione bonorum iurisdictionalium, àn capiant impositiones censuum,& hypothecas.

SVMMARIVM.

1 *Festi feries.*
2 *Bulla Baronum disponit ex pretio bonorum dissolui creditores iuxtà ordinem eorum anterioritatis.*
3 *Declaratur, quomodo & quando id procedat.*
4 *Creditores cum assensu posteriores, vincunt anteriores.*
5 *Pretium feudi non est feudale.*
6 *Declaratur, vbi res alienatur de mandato iudicis, & de ratione.*
7 *De rationibus, quibus innixa est conclusio, de qua num. 5.*
8 *De conclusione, quod eadem feudalis, vel fideicommissaria qualitas dari non potest in re, & pretio.*
9 *Congregatio Baronum in vim bullæ tollit vincula ab ipsa re, quæ transit libera in emptorem, & transfert in pretium.*
10 *Examinantur decisiones dantes distinctionem inter rem, & pretium.*
11 *An bulla Baronum super bonis fideicommissarijs tribuat ius creditoribus ab initio, & àn operetur, vt tunc, vel vt nunc.*
12 *Expenditur auctoritas Merlini de pignor., & quando Doctoribus deferendum sit.*
13 *Confessio, vel præsuppositum fideicomissi, illud non probat, nec inducit, si verè non adest.*
14 *Castra, & loca iurisdictionalia in Statu Ecclesiastico, àn censeantur feudalia, vel allodialia, distinguitur.*
15 *De constitutionibus apostolicis prohibentibus alienationes, & contractationes bonorum iurisdictionalium, vt non comprehendat impositiones censuum, & hypothecas, antequam hæc prohiberentur.*

DISC. XCVIII.

1 DVX Alexander Sfortia de anno 1628., pro extinguẽdis debitis, obtinuit ab Vrbano VIII. facultatem imponẽdi cẽsus vsque ad summã scut. 250. m. super eius Terris Vallis Montanæ,& Lugnani, non obstantibus constitutionibus apostolicis *Sixti V., Clementis VIII.,& Pauli V.*, ac etiam fortè eiusdem *Vrbani*, prohibentibus alienationes,& quoscumque contractus in bonis iurisdictionalibus, ac etiam non obstantibus fideicommissis ordinatis per Ioannem Hieronymum, Ioannem Baptistam, Fuluiam, & alios de Comitibus, dictarum Terrarum dominos, à quibus iure successorio in præfatum Ducem deuenerant. In vim cuius licentiæ, ac respectiuè fideicommissorum derogationis, inter alios census à dicto Duce eiusque filijs impositos, fuit vnus scut. 5. m. in sorte super dicta Terra Vallis Montanæ ad fauorem Ioannis Baptistæ Garzonij, dictum censum acquirentis ex pecunijs obuentis ex pretio casalis Fusani, quod ipse de anno 1627. vẽdiderat pro pretio scut. 17500. Marcello Sacchetto, sub pacto inuestimenti huius ratæ in bona stabilia, loca montium, vel census, ad effectum multiplicandi vsque ad summam scut. 14.m. pro cautela emptoris. Cum autem postmodum per Congregationem Baronum in vim Bullæ Clementinæ, accedente etiam speciali chirographo eiusdem *Vrbani VIII.*, dicta Terra Vallis Montanæ vendita esset Principi Barberino, ex pretio restitutus fuit dictus census, cuius rata scut. 3. m. inuestita fuit prius in alium censum, eoque deindè redempto in 29. loca mõtis ad fauorem dicti Garzonij, seù eius hæreditatis, sub duplici vinculo, primò scilicèt ad fauorem dicti Barberini emptoris, seù Principis Pamphilij secundi emptoris, à Barberino causam habentis, & secundò ad fauorem hæredũ dicti Sacchetti pro multiplico, & respectiuè euictione dicti casalis, ex cuius pretio ista pecunia proueniebat; Verùm Dux Ludouicus Sfortia præfati Ale-

Alexandri ex filio nepos, tanquam cessionarius illorum de Scottis, aliorumque creditorum anteriorum præfatæ censũs impositioni, ex iudicio agitato contra indefensam hæreditatem iacentem dicti Garzonij, præfata loca montium tanquã anterior auocauit, deindeque prætendere cæpit deleri debere dictum vinculum ad fauorem hæredum Sacchetti, maius ius non habentium, quàm idem Garzonius haberet, Et introducta causa coram A. C., ab isto prodijt sententia reis conuẽtis fauorabilis, super dictæ petitæ deletionis denegatione, introductaque per appellationem causa in Rota coram *Beuilaqua* datoque dubio, *an sit locus deletioni vinculi*, ac proposito *de mense iunij 1666.* nulla capta fuit resolutio, neque causa vlteriorem habuit progressum, vtpote per concordiam sopita, vnde propterea, ob cessatam vlteriorem disputationis trutinam, et successiuè non apertum Rotæ votum, efformari non potuit omnino maturum iudicium super huius controuersiæ veritate.

Pro illa verò notitia, quæ desumi potuit ex hac vnica disputatione Rotali, in qua solùm ego pro Sacchettis scribebam, mihi videbatur, iustitiam ac proba-
2 bilitatem istis potius assistere; Licèt enim Bulla in verbis mandet ex pretio castrorum, & bonorum, quæ per Congregationem, non obstantibus fideicommissis, alijsque vinculis vendi contingat, satisfieri Baronis creditoribus, iuxta ordinem eorum anterioritatis, & potioritatis, prout de iure, perindè ac si bona distracta, eiusdem debitoris libera & indifferentia essent, talisq. sit praxis Congregationis, vnde propterea cessat illa difficultas, quæ aliàs de stricto iure probabiliter cadere posset super æquali omnium cõcursu, nõ curata differentia temporis, stante æqualitate causæ, seù temporis, in quo ipsi ius acquirunt cõtemporaneè in vim Bullæ, dum prius de iure nullum ius habebant, ex ijs, quæ desuper deducta habentur *hoc eodem tit. in Romana restitutionis pecuniarum disc. 78.*

Nihilominus dicebam scribens in ista
3 causa, id rectè procedere inter creditores indifferentes Baronis debitoris, quibus antequam Congregatio manus apponeret, & vincula solueret, nullum ius ad huiusmodi bona competebat, stantibus fideicommissis, ob quæ in proprietate non erant hypothecabilia, quasi quod Bulla, postquam remota essent vincula, ita fingeret pretium esse de bonis liberis debitoris à principio, quod vt dictũ est, nisi expressè disponeretur, suas habere posset difficultates.

Secus autem, vbi agitur de illis creditoribus, qui ex particulari licentia seù facultate Principis, cum fideicommissorum derogatione, ius quæsierant super ipsis bonis, priusquam Congregatio manus apponeret, atque remouendo vincula, illa reduceret ad statum bonorum liberorum & indifferentium, quoniam tunc rectè intrat conclusio apud feudistas receptissima, ac in foro indubitata, de qua *Afflict. & Vrsill. dec. 286., Franch. dec. 64. & 75. Gait. de credito cap. 4. quæsito 11. n. 1852. Salgad. in labyrint par. 2. cap. 4. nu. 40. & per tot.*, quod scilicèt in bonis in libero commercio, ac in libera
4 debitoris dispositione non existentibus, creditores habẽtes assensum à Principe, vel à lege, quantumuis posteriores, vincunt anteriores quantumuis priuilegiatos, quoties priuilegium non est tale, quod habeat vim assensus, & tribuat ius iu ipsismet bonis prohibitis, ex ea clara ratione, quod cum huiusmodi bona non sint in commercio, non cadunt sub hypotheca generali, & consequenter, creditores quantumuis hypothecarij & anteriores tali assensu carentes, reputantur tanquam chirographarij, nullum concursum habẽtes cum hypothecarijs quãtumuis posterioribus, vt deductum habetur *hoc tit. dicto disc. 78.*, ac etiam pluries *sub tit. de Regalibus* ad materiam officiorum, *in Romana pretij officiorum*, & *in Romana diminutionis pretij*, & in alijs in proposito concursus super officijs inter creditores habentes reseruationem decreti & illos, qui eo careant.

Aduersus præmissa, duo dicebantur ex parte actoris, primò quod ista procedũt in ipsis bonis, secùs autem in pretio, quod eamdem naturam non habet, sed
5 dicitur de bonis liberis & allodialibus, quia pretium feudi non est feudale, deducendo in specie super ista conclusione firmata per Rotam *in Aprutina Terræ Montorij 2. maij 1644. coram Peutingerio*, Et magis ad rem in specie concursus inter habentes & non habentes assensum

Ma-

Manente dec. 58. nu. 1. & seqq. cum quo processum est *in Romana pecuniaria seu concursus creditorum 15. iunij 1665. corã Emerix*. Et secundò, quod eadem procederent, vbi non adesset dispositio Bullæ baronum, per quam vtpotè tollentem fideicommissa aliaque vincula, ità dicebatur etiam ab initio ad hæc bona quæsitum ius ipsis creditoribus anterioribus, quasi quod Bulla operetur, vt tunc potius, quàm vt nunc.

Neutrum verò fundamentum habere videbatur subsistentiam, præsertim verò primum omninò fragile, nulliusq. ponderis, licèt enim vera sit dicta conclusio,
6 de qua frequẽter in alijs *hoc eod. tit.* quod pretium feudi non est feudale, sed reputatur de bonis liberis & allodialibus, ob regulam, præsertim in particularibus receptam, quod pretium non succedit loco rei, quæ tamen regula non intrat in feudis, quæ receptum est importare vniuersitatem, cadente solum quæstione, an sit facti vel iuris; sed hoc nõ obstante adhuc pretium succedit loco rei, vt ex tex. feudal. *in cap. vlt. de feud. cognit.*, *vbi Iacobin.*, *Bal. Aluarot. & cæteri Franch. dec. 64. Rouit. dec. 45. n. 7. benè Merlin. lib. 2. controu. 90. n. 34. & cæteri communiter.* Adhuc tamen intrabat vera limitatio, vt id non procedat, quoties agitur de pretio retracto ex re vendita de mandato iudicis, ad effectum satisfaciendi creditoribus, quoniam tunc illud sine dubio succedit loco rei ex deductis apud *Surd. dec. 306. & Franch. dicta decis. 64.*, & admittitur apud *Manente dicta decis. 58.*, vbi datur hæc distinctio, ac reuerà est conclusio in praxi absoluta, passimque recepta. Tum ex eo quod nõ potest aliàs satisfieri creditoribus quantitatis, assensum habentibus, quoniam satisfactio nõ sequitur cum ipsa re, sed cum pecunia ex ea retrahenda; Tum etiam ratione circuitus, quoniam aliàs creditores cum assensu regredi possent ad ipsã rem, vnde propterea emptor regredi posset ad suum pretium, siue quod alias non inuenirentur emptores, ideoque vbi ex facto iudicis emptor assecuratur ab huiusmodi molestijs, itaut creditoribus cum assensu consultum non remaneat super ipsa re, indubitatum est, ad instar casus, in quo ipsa res consumpta sit, pretium eius loco succedere.

Duplex etenim ratio tribui solet dictæ conclusioni, quod pretium feudi non est feudale, et ex qua, ad instar idem di-
7 citur de pretio rei emphyteuticæ, & fideicommissariæ, cum similibus, vna scilicet, quia esset pro eadem re dare duplicatum feudum, vnum in ipsa re, alterum in pretio, quod de iure non procedit, vt in specie habetur actum *in Albanen. seù Pedamontana bonorum hoc tit. disc. 48.* Et altera, quod pretium dicitur pecunia, & sic de rebus allodialibus indifferentibus regulandis cum terminis generalibus, absque eo quod tollatur virtus assensus, rectè operatiui super ipsa re, contra emptorem, qui sibi imputet, cur sibi non consuluit, sed eius pecuniam venditori sub tali periculo tradidit, vt ratiocinatur Manente *dicta dec. 58.*

Neutra ex his rationibus adaptatur casui, in quo alienatio fiat cum auctoritate iudicis, vt ex pretio creditoribus satisfiat, multoque magis vbi accedit auctoritas Congregationis Baronum in vim Bullæ transmittentis rẽ omnino liberam in emptorem. Non quidem prima, quoniã incõpatibilis concursus eiusdem feudalis, seù fideicommissariæ qualitatis in re & pretio, procedit, vbi vtrumque
8 esset penes easdem personas, seù in eodem genere sub eodem titulo, vt declaratur *in dicta Albanen., seu Pedamontana disc. 48.*, secus autem vbi qualitas omnino tollitur à re, & transfunditur in pretium, vt in proximè allegata causa, ac etiam *in Romana annui redditus disc. 42.* hoc pariter titulo. Minusque altera, nedum ob supradictam rationem circuitus, militantem vbi venditio fiat cum auctoritate iudicis ordinarij, ob quam emptor, quamuis sub publica hasta, de iure non redditur tutus à creditorum hypothecariorũ molestijs (præterquam vbi ex stylo, rationabiliter inducto, & ad totum mundum extendendo, huiusmodi effectus sequeretur, vt in plerisq. Europæ partibus & tribunalibus seruatur). Sed factũ est cum auctoritate Congregationis Baronum, quæ ad præscriptum Bullæ Clementinæ, tollit omnia vincula ab ipsa re, omninò libera transeunte in emptorem, eaque transfert in pretium, et fortius, vbi accedit etiam, vt in præsenti, speciale chirographum Papæ, ità disponens, ità enim absolutum

9 remanet, pretium in omnibus succedere loco rei, atque in illud transferri omnia eiusdem rei vincula, vt in specie vẽditionis factæ in vim Bullæ baronum, firmatur *in Romana Saluiani coram Peuting.dec.4.& 66. par. 11. rec.* & quarum secunda est etiam repetita, *post Salgad. in labyrinto dec.96*, ideoque dicta distinctio inter rem & pretium in his terminis nullum penitus habet fundamentum.

Et quamuis ex *dicta decis.58.Manente*, dicta distinctio canonizari videatur in *d.Romana concursus 15.iunij 1665.coram Emerix*, attamen id ibi non om ninò ma-
10 turè dicitur, sed vel obiter, vel ad superabundantiã, cum illius resolutionis fundamentum contrà creditores habentes assensum, consisteret in eo, quod ageretur de emphyteusi merè hæreditaria, iure allodialium regulanda, non obstante prohibitione alienandi, ac etiam hypothecandi, vtpotè respiciente fauorem domini directi, ob interesse laudemiorum, quod àn subsistat, nec nè, habetur particulariter actum in eadem causa in sua materia *sub tit. de emphyteusi*; Prout quamuis pariter eadẽ distinctio in proposito concursus super pretio officiorum deducatur *in Romana pretij officiorum 27. nouembris. 1658.& 17.nouembris 1659. coram Beuilaqua*, adhuc pariter fuit æquiuocum, benè agnitum ab eadẽ Rota *in Romana concursus creditorum 10. iunij 1661. coràm Cerro*, & in alijs, quamuis ex alijs motiuis dictæ resolutiones essent probabiles, vt habetur actum *in eadèm Romana pretij officiorum sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum*.

Alterum erat actoris fundamentum deductum ex Bulla baronum, tollente omnia fideicommissa, aliaque vincula, vnde propterea pro eo scribentes dicebant, ita bona possessa per Barones,
11 non obstantibus fideicommissis, quinimo etiam prohibitionibus resultantibus à constitutionibus apostolicis *Sixti V., Clementis VIII., Pauli V., & Vrbani VIII.* super alienatione iurisdictionaliũ, redacta esse adinstar bonorum allodialiũ, & indifferentium, ideoque ab initio cecidisse sub hypothecis, allegando in id tãquam specialem auctoritatem *Merlini de pignor.lib.2.tit.1.quæst.11. nu.finali*.

Verùm, reflectendo etiam ad veritatẽ, istud fundamentum videbatur magis fallax quàm primum, quoniam omninò verius videtur, Bullam prædictam, nullum tribuere ius creditoribus ab initio super ipsis bonis, sed tantum eos admittere ad pretium, postquam Congregatio manus apposuit, ac vincula substulit, et sic operatur vt nũc, nõ vt tũc, ex ijs quæ plenè in proposito deducta habẽtur *hoc eod.* præsertim *in Romana restitutionis pecuniarum de Caffarellis disc.78.*, & *in Romana dotium de Comitibus disc.82.*, quæ compendiosè deducebantur etiam in ista causa, nullatenus curata dicta auctoritate *Merlini de pignor.*, quoniam reuerà hic auctor non descendit ad hos termi-
12 nos, ac distinctiones, neque articulum examinat, sed absq. auctoritate vel ratione, simpliciter refert praxim, prout nudi facti est, quod scilicet bona Baronũ quamuis feudalia seu fideicommissaria, venduntur per Congregationem ad instantiam creditorum, non examinando quomodo id sequatur; Et nihilominus, absq. præiudicio grauitatis, & doctrinæ istius auctoris, obseruabam rectè illi congruere posse ea, quæ de ipsomet, atque de Doctoribus Regnicolis non versantibus in maioribus Tribunalibus *Sacri Consilij & Regiæ Cameræ Summariæ* habentur circa notitiam feudalium *in Panormitana successionis feudorum D. 13.* & in alijs *hoc eodem tit.*, quod scilicet doctor exterus, in Curia, præsertim vero in Congregatione baronum non benè versatus, quamuis alias doctissimus, adæquatũ iudiciũ super huius Bullæ interpretatione nõ de facili dare potest, vnde intrare videtur conclusio de non deferendo dictis Doctorum super consuetudinibus, & alijs quæ facti sunt, atque cum ista consideratione procedendum est in metiendis doctrinis, ac Doctorum auctoritatibus.

Ista erant fundamenta, cum quibus, retento præsupposito, quod hęc castra, & bona essent fideicommissaria, & consequenter quoad sortem, seu substantiam non caderent sub hypothecis contractis per grauatum, ego in huius causæ defensione procedebam, atque inspecta etiam veritate, credebam istam omninò assistere huic parti.

Alter verò eiusdem partis, doctus, & benè fundatus Aduocatus, de statu cau-
13 sæ melius informatus, vtpotè illam defendens in præcedenti instantia coram A.C., in qua non scripsi, agnita forsan difficultate, quod hoc præsuppositum non

non iustificaretur, cùm absque dubio ad id non sufficeret dicta apostolica derogatio, ex triplici vera propositione, vna quod huiusmodi facultates obtentæ ad maiorem cautelam non probant, nec firmant statum, altera, quod verba quæ præsupponunt, non inducunt dispositionem, Et tertia, quod etiam explicita confessio existentiæ fideicommissi, illud non probat, si re vera de eo non constat, quia non potest possessoris credulitas, vel opinatio inducere fideicommissum, vbi non adest.

Procedebat per diuersam viam, negando scilicèt in dictis anterioribus sine assensu hypothecam super huiusmodi Terra, seù castro, vel quia ageretur de feudo, & consequenter intraret prohibitio contenta *in Cap. Imperialem de prohib. feudi alienat. per Federic.*; Vel quia obstarent dictæ Constitutiones Apostolicæ *Sixti V., Clementis VIII. Pauli V. & Vrbani VIII.* super prohibita alienatione, aliaque contractatione bonorum iurisdictionalium sine beneplacito apostolico; Verùm hæc via videbatur periculosa, dictaque fundamenta erant parùm tuta; Quatenus enim pertinet ad primum deductum ex qualitate feudali, & successiuè ex *dicta l. Imperialem*, factum non assistebat, quia non constabat de aliqua inuestitura probante dictam qualitatem in dubio non præsumendam,
14 iuxtà plenè firmata per Rotam *dec.* 93. *par.* 5. *rec.*, & habetur satis frequenter actum in alijs *hoc tit.* Admissa enim illa feudalitate, quam ex consilio 82. *Abbatis, & ex voto Robusterij*, ac alijs plenè, & doctè probat *Spad. consf. 1. lib. 1.*; Adhuc tamen, vt sæpissimè dictum est, id percutit illam impropriam, & remotam feudalitatem, quæ denotet, huiusmodi castra, & bona iurisdictionalia, in Barones, & Domicellos originariè prouenisse ex concessionibus Sedis Apostolicæ, istius Alto Dominio, Superioritate, ac Regalibus reseruatis, & sic ad tollendum purum allodium, non autem ad alios effectus, veræ, ac rectæ feudalitatis, circa restrictam successionem, prohibitam alienationem, & seruitij obligationem, cum similibus.

Et quoad prohibitionem resultantem à Constitutionibus Apostolicis, per quas, vt in alijs pluries aduertitur, ad effectū alienationis, propriæ vel impropriæ, bona iurisdictionalia quamuis allodialia, feudalibus exæquata videntur, cum illæ
15 percutiant alienationes, intelligendæ veniunt de proprijs, non autem de improprijs, & consequenter priùs quā ederentur aliæ moderniores Constitutiones, illæ non comprehendunt impositiones censuum, & multo minus simplices hypothecas, atque modernæ constitutiones non respiciunt præterita, vt sæpè firmauit Rota, & præsertim habetur *dec.* 211. *par.* 5. *rec. & in dictis decis.* 4. *&* 66. *par.* 11. quarum secunda repetita est post *Salgad. in labyrint dec.* 96. cum alijs ibi deductis; Vnde propterea, quando dicta fideicommissa in facto non subsisterent, reflectendo ad veritatem, satis dubitabam de iuribus huius partis, quę èconuersò mihi videbātur esse in tuto, ac omnimodam probabilitatem habere, quandò dictum fideicommissorum præsuppositum subsisteret; Subsequuta verò concordia substulit occasionem vlterioris disputationis, in qua id maturius discuti potuisset, istius verò præsertim causæ occasione expertus sum, quantum causarum directioni prosint congressus, qui antè disputationes, pro eadem directione, ex laudabili stylo haberi solent.

ROMANA DOTIS
DE CESARINIS
PRO
PRINCIPE SABELLO
CVM
DVCE CESARINO

Causa disputatus coram A. C. non resolutus.

De eadem materia discursus præcedentis, An, & quandò creditor teneatur recipere creditum ex pretio vinculato, & quatenus

tenùs cogi possit, àn habeat actionem contra debitorem ad id quod interest pecuniam esse liberam.

SVMMARIVM.

1 *DE cautela ut si creditor cogatur ad præstandam cautionem, teneatur debitor refundere creditori interesse.*

2 *Facti series.*

3 *Depositum quandò vim habeat solutionis.*

4 *An dictæ cautelæ possit Princeps derogare.*

5 *Principi àn, & quandò sit replicandum, & interim in executione supersedendum.*

6 *Quandò cautela seù pactum de quo nu. 1. non suffragetur creditori.*

7 *Vendens voluntariè, qui per Congregationem Baronum cogi poterat ad venditionem, dicitur vendere coactus.*

8 *Deducitur pro veritate distinctio, cum qua intelligenda venit conclusio, àn dictum pactum per Principem tolli possit.*

DISC. XCIX.

1 OB frequentẽ vsum chirographorũ, de quibus sępe in aliis *hoc tit.*, in vẽditione pręsertim bonorũ Baronum, inoleuit (me forsan in Vrbe primo auctore) cautela in contractibus, qui fiunt cũ castrorum vel casalium possessoribus, vt pecuniam, quam ad censum vel cambiũ recipiunt, omninò liberam, & à quocũque vinculo exemptam restituere teneatur, cum pacto, quod in euentum in quẽ, ex facto, & auctoritate, etiàm suprema Principis, seù cuiuscumque alterius superioris, cogerentur illam vinculatam recipere, teneantur debitores, de alijs eorum bonis soluere totum id quod interest tale vinculum non adesse, quæ cautela prodijt ex deductis per *Franch. dec. 200. vbi adden.*

Cum autẽ dicta cautela adhibita esset in cõtractu inito per Principem Sabellũ 2 ad fauorem Ducis Cesarini, pro pecunia proueniente ex dote Ducissæ Cesarinæ præfati Principis filiæ, atque eodem Duce, alijsque creditoribus in Congregatione Baronum, vrgentibus hodiernũ Principem debitoris filium, hic ad euitandum maius damnum ex subhastatione resultans, illamque præueniendo, vt vrgentibus creditoribus satisfaceret, castrum Ariccię vendiderit Principi Chisio pro scutis 358. m., præuio chirographo Papę, per quod, communicatis Congregationis Baronum facultatibus ad formam Bullæ baronum, pręcipitur, vt creditores cogantur in eorum satisfactionem recipere dictum pretium cum consueto vinculo cautionis restituendi creditoribus anterioribus vel potioribus, siuè emptori in casu euictionis, & molestiarum, Et in casu non præstitæ cautionis, faciendi eius loco inuestimentum in loca montium huiusmodi vincula habentium, cum totali liberatione debitoris à quocumque alio supplemento, vel molestia, non obstante cautela, & pacto superius narrato, cui respectu creditorum, qui in Congregatione Baronum comparuerant, expressè derogatur.

In executionem dicti chirographi interpellato Duce ad suum creditum recipiendum, eoque in termino per chirographum præfixo non comparente, facto deposito, egit Princeps coràm A.C. contrà Ducem ad faciendum instrumẽtum quietantiæ, aliàs videndum mandari fieri ex officio; Et ego pro Principe scribens, dicebam locum esse petitis, quia depositum, præuia creditoris contuma-3 cia factum, habet vim solutionis, & pro solutione habetur *ad text. in l. obsignatione vbi glos. & DD. Cod. de solutionibus cum concordantibus per Cencium de Censibus q. 111. num. 53. Rota in Romana fructuum dotis 28. ianuarij 1661. Verospio, de qua sub tit. de dote.*

Nec obstare dicebam pactum recipiẽdi pecuniam liberam, & absque aliquo vinculo, vndè depositum vinculatum cum conditionibus, & vinculis extrinsecis, de iure non suffragatur ad notata in eadem *l. obsignatione cum deductis per Cencium suprà citatum num. 28. latè Pratus obseruat. 25. & seq. Giurb. dec. 87.*, quià 4 pacto derogatum iàm fuerat per chirographum Papæ, de cuius potestate in tollendo ius tertij, àc derogando pactis, &

& conuentionibus, (quidquid antiquiores dubitauerint) hodiè non ambigitur *ex deductis per Gabr. de iure quæsito non tollendo q. 1. & latius per Galeotam responso Fiscali 23. ex n. 60. & 256. & Capic. latr. dec. 188. num. 110. & seq.*

Dicebatur pro parte Ducis, iniustam esse dictam derogationem, nulla concurrente iusta causa publicæ vtilitatis, cum ipse aliàs non contraxisset; Verum vltrà replicationem, quod iudicis partes non sunt cognoscendi, àn Princeps benè vel malè fecerit, sed solùm sunt in Principis præceptis exequendis, cum se grauatos sentientes adire debeant eumdem Prin-
5 cipem pro moderatione, præsertim vbi est præsens, cum eo solùm absente cadat inspectio, àn ei sit replicandum, àc interim in eius mandatis exequendis supersedendum, quod probabilius affirmant cumulati *per Capic. Latr. decis. 190. num. 33.*, & in dies practicari videmus præsertim per V. Regem, & Collaterale Cōsilium Regni Neapolitani, quià Regi, semel, & bis replicatur, àc interim in eius mandatis exequendis supersedetur.

Replicabam etiàm, non adeò exorbitantem atquè à ratione extraneam vide-
6 ri debere dictam derogationem, tanquàm restrictam ad eos solos creditores, qui Congregationē Baronum iàm adierant, quibus proindè nulla iniuria, nullumque præiudicium fieri dicebatur, quià si debitore non præueniente, eadē Congregatio manus apposuisset, atque ad venditionē eorumdē bonorum, iuxtà eorum instantiam processisset, non potuissent eamdem soluendi formam ex dispositione Bullæ, & incōcusso stylo Congregationis euitare, Vndè sibi pateat via, quam elegerunt, & per cuius viæ electionē, renunciasse visi sunt pacto in casu voluntariæ solutionis per debitorem faciendæ, ad instàr habentis ex pacto facultatem capiendi bona debitoris propria auctoritate, quod si iudicem adit, censetur pacto, & facultati renunciare, ideòque ad partis citationem aliaque acta iudicialia seruanda tenetur *Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 5. n. 19. Rouit. pragm. 1. de conseruat. num. 10. Greg. dec. 105. num. 13.* & alij latè deducti *in Romana Vineæ 7. Iunij 1647. coràm Corrado 73. par. 10. rec.* vbi concordantes.

Nequè huiusmodi venditio, & respectiuè solutio, vti facta non præcedente subhastatione, & præcisa coactione, di-
7 ci potest voluntaria, quià cum stante creditorum recursu, ad horam cogi posset, coactè fecisse dicitur, præueniendo id pro quo coactio imminebat, vt generalitèr *Greg. decis. 227. num. 11. & 236. num. 3. Mantic. dec. 313. num. 11.*; Et in terminis specialibus, quod vendens cum chirographo communicante facultates Congregationis, quam creditores adierant, dicatur vendere coactè, itaùt actus venditionis reputetur casus fortuitus proueniens à facto Principis, ac proptereà non intret aliqua actio ad interesse, habetur apud *Caualer. decis. 612. num. 46. & 618., num. 20.*, ac etiàm admittitur *apud Buratt. dec. 401. & 482. & in Vrbeuetana Bonorū 13. Maij 1652. coràm Dunozetto*.

Hæc sunt, quæ in dicta Causa dicebantur, Ad veritatem tamèn, ità mihi distinguendum videbatur, quod quando
8 ageretur de solutione recipienda ab eodem debitore, cum quo initum est pactum, fatebar præmissa mihi non satisfacere, atque derogationem aliqualitèr exorbitantem videri, quoniam ille creditor, qui pecuniam liberam habebat, aliàs non dedisset, nisi liberam recepturus, ideoque asperum videtur, vt qui dedit decem, tantundèm recepturus, cogi debeat recipere quinque, præsertìm, vbi præuidens casum, sibi expressè prouidit cum cautela, sinè qua animum declarauit nolle aliàs contrahere, quoties tamen, aliàs quam per venditionem bonorum per viam iudicialem, potest sibi esse consultum, vt *in Romana dotis de Anguillaria*, & in alijs hoc tit.

Neque prætextus recursus ad Congregationem, sufficientem executationē præbere videtur, quià nisi pactum esset verificabile, aliàs quam in casu voluntariæ solutionis, illud remaneret de vento, cum nunquàm debitor voluntariè solueret, Vndè sequeretur, creditorem non posse aliàs morosum debitorem vrgere mediāte suorum bonorum subhastatione, per quam licitatores pretium non nisi cùm dicta cautela offerunt, quod vtique absurdum est dicere, in hoc enim versatur effectus pacti, quod si per subhastationē cogitur creditor rei subhastandæ pretium ità vinculatum recipere, actionem ha-

habeat ad quanti intereſt vinculum non adeſſe contrà debitorem, ex cuius mora, & culpa creditor huiuſmodi damnũ ſentire cogitur, quià ſi datam fidem impleuiſſet, & promiſſam ſolutionem debito tempore, vt tenebatur, feciſſet, ad huiuſmodi actum non fuiſſet deuentum.

Secùs autèm in caſu, de quo agebatur, quià ſtantibus fideicommiſſis, & primogeniturls, hodiernus Princeps iure proprio dictum caſtrum, aliaque bona poſſidens, defuncti debitoris pacta ſeruare, vel debita ſoluere ex iuris diſpoſitione non teneretur, nequè creditores aliquam contrà ipſum haberent actionem, niſi ea ſibi gratiosè concederetur ex eiuſdem Principis indulgentia reſultante à Bulla Baronum; Igitur aſperum videri non debet, quod idem Princeps, qui vt creditoribus gratiam faceret, poſſeſſorem contrà iuris diſpoſitionem in toto grauat, eum in aliquo releuet, Et quemadmodùm creditores approbant eiuſdem Principis poteſtatem in derogando fideicommiſſis, inueſtituris, & pactis maiorum, ex quibus poſſeſſor nullatenùs ab eis cogi poſſet, ità eamdem poteſtatem improbare non debent in eo, quod eſt longè minus, ex regula *quod quiſque iuris &c.*, cum non minùs exorbitans vna derogationis ſpecies, àc altera videri debeat, vndè libentèr poſſeſſor iure proprio, aſſenſum præſtaret ſupèr vtriuſque derogationis inefficacia; Ideòque attentè rationes conſiderando non intrat illa exorbitantia, quam de facili vulgus primo aſpectu credit.

Et licèt reſpectu crediti, de quo agebatur, iſtæ rationes ceſſare viderentur; quià erat creditum pro filia dotanda, conſequendum à ſucceſſore, etiàm ſinè beneficio Bullæ Baronum, ex diſpoſitione iuris communis *in auth. res quæ Cod. communia delegatis*, replicabam tamen, beneficium *dictæ authenticæ* prodeſſe, vt ſucceſſor dotem ſoluere teneatur ex iuris diſpoſitione debitam, nõ autèm vt idem obligatus maneat ſeruare ſpecialia pacta, et conuentiones habitas cum eo, cuius non eſt hæres, dos enim per fideicommiſſarium ſoluenda eſt, non de ſuo, ſed de bonis fideicommiſſi, quæ, vt ſolutio ſequatur, opus eſt vendere, & venditio non niſi iuxtà hanc formam ſequi poteſt, cum omnes emptores ſibi velint conſultum eſſe de pretio, igitur nulla facta eſt iniuria, præſertim quià dotis conſueta natura eſt, vt inueſtita maneat, neque ſit de pecunijs expendibilibus in libero vſu, & commercio exiſtentibus, conſequentèr nihil deperire videtur ità inueſtiri, Et cum hac diſtinctione ceſſabat obiectum, diſſolutio verò matrimonij per mortem Ducis ſubſtulit occaſionem vlterioris diſputationis.

ROMANA

FIDEIVSSIONIS

PRO

ANTONIO, ET CÆSARE DE GAETANIS,

CVM

PAVLO MACCARANO.

Caſus reſolutus per Congregationem Baronum contrà Gaetanos.

Bulla Baronum, àn procedat, vbi Baro eſt fideiuſſor, obligatus tamèn tanquam principalis, principalitèr, & inſolidum ab initio.

Eadem Bulla, àn deroget fideicommiſſis conſiſtentibus in iuribus, & actionibus. Et àn ſucceſſori Baronis poſſidenti caſtra, & bona per Baronem poſſeſſa, detur retentio pro creditis proprijs ad impediendam executionem.

Congregatio Baronum, àn ſe ingerat contrà bona libera Baronum, in quibus nullum adeſt fideicommiſſum, vel aliud vinculum, cui derogandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries.*

2 *Fideiuſſor, qui ſe obligauit tanquam principalis, & inſolidum habendus eſt*

est pro correo, & principali debitore.

3 *Distinguuntur plures casus, ex quibus resultet, àn Baro pro alio se obligans dicatur fideiussor nō cadens sub Bulla Baronum.*

4 *In odiosis, & exorbitantibus fictum non venit sub nomine veri.*

5 *Congregatio Baronum apponit manus etiam in bonis liberis, & non subiectis fideicommisso.*

6 *Quando praecedere debeat, vel nè canonizatio crediti per Iudicem ordinarium, vt Congregatio apponat manus.*

7 *Bulla Baronum, àn habeat locum in iuribus, & actionibus.*

8 *De confusione actionum resultante in creditore succedente debitori, vel econtrà remissiuè.*

DISC. C.

1 CVM Mutius Gaetanus accessisset cuidam Societati officij contractae per Episcopum Laurentium de Maximis, ad fauorem Pauli Maccarani, hicobtento mandato executiuo contrà bona haereditaria dicti Mutij defuncti, petijt in Congregatione Baronum, ad formam *Bullae Clementis VIII.* nuncupatae *Baronum* destinari Commissarium, pro exequenda, & subhastanda medietate castri *Turris* possessi per Antonium, & Caesarem filios dicti Mutij, qui illius possessor fuerat, pro qua exequutione impedienda, duo per reos conuentos opponebantur, primò quod istud debitum tanquam fideiussorium non caderet sub dicta Bulla, ideoquè licitum esset excipere de fideicommisso per Scipionem auum ordinato, Et secundo, quod in omnem euentum, competeret eis retentio pro quibusdam creditis anterioribus, valorem dictae medietatis absorbentibus, praesertim pro credito scut. 10. m., quod Lauinia Gaetana consequi debebat à dicto Scipione Domino, & priori possessore dicti castri, quae scut. 10. m. relicta fuerant dicto Mutio eiusque filijs, ad quorum fauorem factus erat locus dicto credito ex fideicommisso particulari.

Assumpta igitur super his disputatione in Congregatione praedicta, Quatenùs pertinet ad primum punctum, quod Bulla non caperet debitum fideiussorium, scribens pro dictis Cęsare, & Antonio, deducebam illa eadem fundamenta, quae deduxeram *in Romana, seù Perusina pro Comite Montemellino hoc eodem tit. disc. seq.*; Verùm casus non erat idem, cum ibi Baro accessisset ex interuallo, debito per plures annos anteà contracto cum priuatis, itaùt dici non posset, creditorem innixum Bullae, sequutum esse fidem Baronis, in praesenti autèm ab initio Baro se obligauerat tanquàm principalis, principalitèr, & insolidum, Vndè propterea scribentes pro creditore dicebant, nequè esse in casu quaestionis, quoniàm licèt pecunia ad societatem habita, tota peruenisset ad Laelium, qui in effectu censendus erat principalis debitor, Mutius verò fideiussor, attamèn id procedebat inter se-

2 ipsos, ad effectum, vt iste ab illo releuandus veniret, non autèm respectu creditoris, cuius respectu, cum vterque esset obligatus principalitèr, & insolidum, ambo dicebantur principales correi, quorum fidem aequè principalitèr creditor sequutus erat, ex deductis per *Gregor. & Adden. decis. 167., 445., & 564., Adden. ad Buratt. decis. 674., Rot. decis. 153. num. 6. & sequen. par. 2. diuers. decis. 77. par. 11. rec.*, & aliàs passim, cum sit propositio quotidiana, & recepta, cui innixa Congregatio, ità non multum discusso articulo iudicauit, non curatis distinctionibus, vt infrà per me traditis, quas reputauit Aduocatorū subtilitates.

Verùm resolutio non placuit, stante Bullae praedictae exorbitantia, quodque vbi agitur de debito in substantia alieno, & fideiussorio, cessent omnes illae rationes, quae dictae Bullae dispositionem ab irrationabilitate, àc nimia exorbitantia saluare possunt, *vt in dicta Romana seù Perusina disc. seq.*

Ideòque, iuxtà ibidem deducta, procedendo cum ijs, quae per DD. tradi solent ad conciliationē *text. in l. Seia §. fin. ff. ad Velleian. & l. si foenebris pecunia C. ad Velleian.*, de quibus omnium latius

&

& melius *Roder. de annuis reddit. par. 2. quaest. 5. ex num. 21.* laudatus per *Rouit. pragm. 1. ad Velleian. n. 10.*, plures casus
3 distinguendos esse dicebam; Aut enim ipse Baro solus contrahit debitum tanquam proprium, & principali nomine, et tunc, licèt id agat in gratiam alterius, cui pecuniam acceptam det, itaùt in effectu alienam suscipiat obligationem, attamèn hoc ad creditorem inspicere non pertinet, nisi constet hunc fuisse colorem quaesitum ad legem fraudandam iuxtà terminos *text. in d. l. si foenebris*.

Aut èconuersò debitum contractum est cum solo priuato, deindequè ex interuallo accedat Baro, ab initio non contemplatus, sed accidentalitèr, puta in locum fideiussoris demortui iuxtà casum, de quo *dicto disc. sequenti*, et tunc absolutum videri dicebam, etiam cum sensu veritatis, Bullam non intrare, cum nulla subesse videatur ratio, quae id congruè suadeat, vt ibi probatur.

Aut demùm agitur de casu (qualis erat iste), quod per Baronem, & priuatum principalem debitorem, eodem tempore obligatio contracta esset, et tunc si contractus esset ab intio cum vtroque aequè principalitèr initus, itaùt ambo essent correi, probabilius dicebam Bullam intrare, quia Baro dicitur etiam debitor, solumque in materia prohibita dubitari potest de medietate, in qua vnus reus, dicitur alterius fideiussor ex deductis per *Roderic. vbi suprà*, sed si inito contractu cum solo priuato tanquam principali debitore, deindè eo iam perfecto, accedat Baro tanquàm fideiussor, alienam expressè suscipiens obligationem, tunc quamuis iste se obliget, tanquàm principalis, principaliter, & insolidum, vndè reputatur etiàm, potiùs correus, quàm fideiussor, attamèn naturalitèr & de facto, est verè fideiussor alienam suscipiens obligationem, idque creditori innotescit, solumque ex legis fictione reputatur iure principalis debitoris, ad tollendum beneficium excussionis, aliaque fideiussori competentia, quae huic denegantur, et sic est principalis debitor fictus, non verus.

Vndè dicebam intrare conclusionem, quod in exorbitantibus & odiosis, fictum
4 non venit sub nomine veri ex deductis per *Mascard. de Statutorum interruptione conclus. 10. n. 1. cum sequen.*, dictamque distinctionem benè ponderat *Laurent. de Pinu cons. 71. n. 3. & 4.*, vbi consideratur, àn creditor cum vtroque insimùl contraxerit tanquam cum duobus reis, vel vbi ex facie contractus patet, vnum esse principalem, alterum verum effectiuè fideiussorem.

Verum in contrarium vrgere videbatur consideratio, quod creditor aliàs non contraxisset, quodque ita vtriusq. fidem principaliter sequutus est, non contracturus cum priuato, nisi etiam Baro cum coaequali obligatione accessisset, Ac etiã quià, saepè Barones & Magnates, honorificentiae gratia, famulos, vel alios priuatos supponere solent principales, ipsi verò ostendunt se accedere tanquam fideiussores, vnde casus non erat ab aliqua difficultate alienus, licèt rationes ponderatae *disc. sequen.* viderentur ponderosiores, vbi verè debitum constat nõ esse in causam propriam.

Motiuabant aliqui ex iudicibus, inanem esse istam quaestionem, dum non cõstabat de fideicommisso adhuc non exhibito, vnde cum castrum esset liberum Mutij, itaùt non ageretur de exorbitanti derogatione fideicommissi resultante à Bulla Baronum, nil interesset, àn debitum esset proprium vel fideiussorium; Haec autem difficultas de facili sublata fuit ex facto, ob dicti fideicommissi exhibitionem; Dicebam tamèn vlterius, quod cum Congregatio praedicta erecta esset pro executione dictae Bullę, & ad remouenda impedimenta aliàs de iure obstantia, idcircò, istis cessantibus, non erant partes Congregationis in ista causa se ingerendi, cum ea manu Regia, & potentiali auctoritate, cum qua ipsa in vim dictae Bullae procedit, sed quod creditor adiret iudicem ordinarium, ex recepta iuris regula, quotidie in Signatura gratiae admissa, quod locus non est remedijs extraordinarijs, vbi consultum esse potest cum ordinarijs.

Atque inspecto tenore Bullę motiuũ fuisset considerabile, sed non habitum in consideratione, proptèr inconcussam obseruantiam, quoniam etiàm vbi non adsunt fideicommissa, vel alia vincula,
5 adhùc in bonis Baronum Congregatio manus apponit, atq. vltrà rationem obseruantiae, cum qua solùm processum fuit,

fuit, pōderabam quoquè alteram à priori, quod castra & bona iurisdictionalia per Constitutiones Apostolicas, vendi, atque in alium transferri non possunt sinè beneplacito apostolico, vndè propterea iudex ordinarius, exequutionem consumare non potest, meritò faciendam à Congregatione ad id habente sufficiētem auctoritatem, ob beneplacitum generale, quod ex eadem Bulla Clementina inesse dicitur, quando Congregatio vendit.

Quouerò ad punctum retentionis, duo erant obiecta, vnum quod ad formam eiusdem Bullæ Clementinæ, creditum canonizari prius debebat per decretum iudicis ordinarij, & alterum, quod cum istud creditum competeret ex causa fideicommissi prius possessi per Baronem
6 debitorem, huic etiam per Bullam derogatum dicebatur; Neutrum verò subsistere videbatur, non quidem primum, quoniam canonizatio iudicis ordinarij requisita est, ad effectum agendi, seù petendi executionem à Congregatione, non autem excipiendi, & pro retentione; Si enim receptum est, excipiendo posse deduci dispositionem dictæ Bullæ coram quocumque iudice, quamuis illius exequutio priuatiuè competeret soli Cōgregationi, multo magis in eadem, excipiendo id fieri poterat, atque responsio admissa fuit, prout & altera, quod ex æquitate, quinimò etiam de iuris censura, atque ad euitandas inanes expensas, procedendum non est ad exequutionem, quoties pretium exindè retrahendum totum liberari deberet possessori tanquàm creditori anteriori.

Et circà alterum obiectum fideicom-
7 missi, dicebam, & Congregatio tunc, licet nō formiter discusso articulo, admisit, Bullam loqui de castris, alijsque bonis stabilibus, sub quorum nomine in odiosis & exorbitantibus non veniant iura & actiones, ac nomina debitorum, ex eisdē fundamentis, quæ deducta habentur pro Maximis contra istosmet de Caetanis *hoc eod. tit. dist.* 92. super puncto, àn Bulla comprehendat loca montium, ex ibi deductis.

Motiuabatur etiam, quod cum Mutius, tanquam hæres eius patris debito-
8 ris euasisset debitor sui ipsius, quia hæres dictæ creditricis, ob incompatibilitatem inducta esset dicti debiti solutio, deducta ex confusione actionum, vndè propterea fideicommissarijs non competebant amplius antiquæ hypothecæ, vtpotè per solutionem extinctæ, sed solùm competebat actio personalis pro restitutione, proindeq. fideicommissarij remanebant posteriores quibuscumq. hypothecarijs, qualis erat actor, sed facilè fuit hoc obiectum remouere, quoniam huiusmodi ficta solutio, facto casu restitutionis, apta non est ad causandos effectus solutionis veræ, ex ijs, quæ in hac eadem causa habentur deducta in sua materia *sub tit. de credito*, & videtur conclusio vera.

ROMANA
SEV PERVSINA CENSVS
PRO
COMITE ADRIANO MONTEMELLINO
CVM
CECILIA DE PVTEOBONELLIS ET ALIIS.

Causa pendet in Congregatione Baronum.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis, in quibus Baro est solùm fideiussor, itaùt priuatus non Baro sit debitor principalis.

SVMMARIVM.

1 F*Acti series.*
2 *Bulla Baronum an odiosa vel fauorabilis.*
3 *Sub nomine debitoris an veniat fideiussor.*

4 *Partes litterales Bullæ, in quibus sentire videtur de debito principali non de fideiussorio.*

5 *De ratione ob quam edita fuit Bulla prædicta.*

6 *Et quæ ratio illam saluet ab exorbitantia & irrationabilitate.*

7 *Non debet Bulla trahi ad debita dissipatoria & sine probabili causa contracta.*

8 *Fideiussor, qui se obligauit tanquàm principalis, principalitèr, & insolidum, habetur pro correo & debitore principali.*

9 *Declaratur dicta conclusio, & distinguuntur plures casus, in quibus Bulla capiat fideiussorem ità obligatum, et quandò non.*

DISC. CI.

1 IMpositus fuit per Franciscum Cantuccium nobilē priuatum Perusinum, de anno 1642., census scut. 55. pro sorte scut. mille ad fauorem Ceciliæ de Franchis, nuptæ Alexandro Puteobonello, sub accessione Marcelli, et Petri Iacobi eius fratrum, sub pacto subrogandi nouum fideiussorem in casu mortis alicuius ex prædictis, et de anno 1643., fratres de Rastellis, cum obligatione dicti Cantuccij, pro quo etiam dicti eius fratres accesserunt, et cum eadem obligatione subrogandi nouum fideiussorē, alium imposuerunt censum ad fauorem eiusdem Cæciliæ scut. 99. pro sorte scut. 1820., atquè facto casu mortis Petri Iacobi, Franciscus prædictus iudicialitèr pulsatus ad subrogandum ad formam suę obligationis alium fideiussorem in locū demortui, de anno 1646. curauit dictis obligationibus accedere Comitē Adrianum Montemellinum Dominum castri *Montis Gualantri*, contrà quem tractu temporis Cecilia mandatum executiuū obtinuit ab A.C., tàm pro fructibus quā pro ipsa sorte, ad effectum deponendi pro implemento contentorum in instrumento censuali, illoque exhibito in Congregatione Baronum, ab ista ad formā Constitutionis Clem. VIII., quæ vulgò *Bulla Baronum* nuncupatur, obtinuit deputari Commissarium pro dicti castri sequestro, ad effectum exindè ad eius subhastationē procedendi, non obstantibus inuestituris & fideicommissis, quibus illud subiacet, ad fauorem filiorum & descendentium eiusdem Comitis, in quorum præiudicium, de iure absq. dubio, illud hypothecari non potuit.

Quià verò non agebatur de prædicti Baronis seù Domicelli debito proprio, in cuius casu vanum fuisset dictam executionem ac subhastationem impedire, sed de debito alieno, & obligatione fideiussoria, assumptus fuit disputandus hic punctus, adhùc nouus & indecisus, An scilicet Bulla prædicta locum habeat pro huiusmodi æris alieni specie; Licèt enim de facto plures Baronum & Domicellorum creditores, ex pretio castrorū per ipsam Congregationem satisfacti essent, quamuis debitum quoàd ipsos Barones esset fideiussorium, nihilominus id contigit, quià nemo hanc difficultatem excitauerat, vndè propterea nunquàm de hoc formitèr disputatum fuit.

Scribens igitùr pro Montemellino,
2 defensurus opinionem negatiuam, illud inprimis præmittebam, quod licèt Rota antiquior *dec.36. par.5. rec.* dixerit hāc Bullam fauorabilem, attamèn ipsa Congregatio nunquàm talem propositionem admittere voluit, vt præsertim habetur deductum *hoc tit.* ad hanc eamdem materiam huius Bullæ *In Romana pro creditoribus Marchionis Pallauicini disc.74.* & in alijs, quod insinuabam sentijsse quoquè Rotam modernam in *Romana fideicommissi 6. Iunij 1654. Verospio*, & *in Romana donationis 24. ianuarij 1659. Cerro*, de quarum vtroque casu habetur pariter sub hac eadem materia & titulo disc.84.& 85.

Et meritò, non solùm ob eiusdem legis exorbitantiam, sed clarius ex constitutione 117. *Vrb. VIII.* eius moderatoria, dum *in* §. 2. in principio dicit per verba præcisa, *iustum, rationabile, àc legibus consentaneum esse, vt supremæ testatorum voluntates, contractus, inuestituræ, aliaque dispositiones suum effectum sortiatur*; Ergò à contrario sensu, iniustum, irrationabile, & legibus contrarium est, vt destruantur, vt etiàm habemus in translationibus pensionum, quæ antè constitutionem eiusdem Vrbani VIII. tales translationum facultates modificantem

tem non reputabantur adeò odiosę, ob possibilem præmorietiam translatarij antè transferentem, vt hodiè reputantur ob dictam constitutionem eas tales declarantem.

Et licèt *in d. Romana creditorū de Pallauicinis disc.* 74. & in alijs ad hanc eamdē materiam, ego aliquam fauoris mixturā in ista Bulla ponderauerim, quoàd ipsos scilicèt Barones, & Domicellos debita contrahentes, ob facilitatem commercij, & alios effectus ibi ponderatos, attamèn id huic præludio non aduersatur, sed potiùs assistit, quoniàm in huiusmodi debitis purè fideiussorijs, non vigent illæ cōsiderationes, quæ aliquem suadent fauorem, respectu illius æris alieni, quod in eorum necessitatibus, pro congruis & rationabilibus causis Barones contrahere coguntur.

Hoc ità præmisso, dicebam, quod li-
3 cèt in ea quæstione, àn sub nomine debiti veniat illud, quod est solum fideiussorium, et àn sub nomine debitoris veniat fideiussor, magis communis esse videatur affirmatiua, antesignanum habens *Bartolum in l. 1. nu. 34. ff. si cert. petat.* ex deductis per *Henrig. de fideiussor. cap.* 20. §. 8. *num.* 1. *& sequen.*, reiecta sententia, *Castr. Aret.*, *Iaf. & aliorum, in l. si fideiussor ff. de leg.* 1.; Nihilominùs stāte dictæ Bullæ odibilitate, & exorbitantia, ponderabam rectè applicari posse limitationem dictę magis communi opinioni traditam per *Bald. in eadem l. prima nu.* 10., quam refert, & sequitur *ibid. Decius num.* 97. *vers. & ista conclusio*, vt scilicèt id intelligatur iuxtà subiectam materiam, ac spectato fine seù ratione statuti seù legis de debitore disponentis, àn conueniat nec nè fideiussori, quæ consideratio satis influit ad sequentes ponderationes, ex quibus, in littera, & ratione Bullæ deducitur, Pontificem legislatorem de huiusmodi debiti specie non sentijsse.

Et de statuto odioso loquente de debitore, quod non capiat fideiussorem, *ex Roman. in d. l.* 1 *ff. si cert. pet. nu.* 37. & 38. *Alex. ibidem num.* 49. cum alijs deductis per *Asinium de execut. dict.* §. 1. *cap.* 2. *num.* 16. *cum duobus sequen. Plott. de in litem iuran.* §. 49. *nu.* 18., vbi quod Statutum Mediolani mādans colonos fictabiles posse carcerari, non habeat locum in eorum fideiussoribus, Quidquid enim sit de veritate præmissorum, vbi ea principaliter, & de per se examinanda foret, satis tamèn considerabilia dicebam ad effectum prædictum, coadiuuandi eiusdem Bullæ intelligentiam, de qua infrà.

Deueniendo autèm ad specialia, atque examinando, prius litteram, deindè ve-
4 rò legis prædictæ rationem; *In* §. 1. & 2. expressè considerantur eorumdem Baronum debita contrahentium fideiussores, quibus etiàm, vtpotè indemnitatem de iure habere debentibus, specialitèr prouidetur, cùm tamèn fideiussores in casu quo pro eorum principalibus soluerent, efficiantur creditores, atque sub istorum nomine absquè dubio veniant; Ex hoc enim ad duo inferebam, primò ad discretiuam, quod de fideiussoribus in specie legislator cogitauit, atquè vbi voluit dixit ad regulam *text. in l. vnic.* §. *sin autèm Cod. de caducis tollen.*; Et secundo, quod vbi, id quod aliàs veniret sub generali, deducitur tanquàm speciale, tunc argumentum est, quod id cogitatū non sit cōtineri sub priori generalitate, ex theorica *Bald. in l.* 4. §. *quæsitum nu.* 6. *ff. si quis caution.*, & *l. si quis mihi* §. *iustum num.* 3. *ff. de acquir. hæred.* vbi quod tantum non valeat generale quoàd generalia, quantum speciale quoàd specialia, & *in auth. habita num.* 62 *Cod. nè filius pro patre*, vbi quod si ratio specialitatis maior est cum vno quàm cum alio, tunc magis speciale derogat ei, quod est minùs speciale, sed magis generale.

Secundò quià, tàm in proemio, quàm in toto contextu, Bulla loquitur de illis creditoribus (per verba præcisa) *qui eorum pecunias crediderunt*, & *in* §. 9. loquitur *de illis, qui debitum contraxerunt*, ideoquè tàm verba, quàm intentio dirigi videntur ad ipsos principales debitores, potissimè quià *in* §. 2. explicat aliquas debiti species, ratione scilicèt, mercedis, cibariorum, vestiarij, & similium, & *in* §. 8. ponderat impositiones, censuum, & erectiones montium, vndè sempèr percutit debita principalia, quæ verborum ponderationes, vbi solæ & de per se non omninò concluderent, attamèn iunctæ cum rationibus, de quibus infrà satis vrgere videntur.

Et tertiò satis vrgere ponderabam, quod *in* §. 13., disponitur fideicommissa

Iii 2 rein-

reintegrari debere de alijs bonis liberis Baronis, pro cuius debito, castra,& bona fideicommissaria per Congregationem distracta sunt; Et quatenùs bonorum venditorum pretium, solutis debitis exuberaret, mandatur illud inuestiri, & multiplicari vsquè ad fideicommissi reintegrationem in toto valore bonorum distractorum, vndè cum Baroni fideiussori pro principali debitore soluenti, de iure competat actio obtinendi ex bonis dicti principalis debitoris releuationem seù reintegrationem, vtiquè si Papa de isto etiàm casu disponere voluisset, prouidisset de inuestimento Istius pecuniæ à principali recuperandæ pro fideicommissi reintegratione, dum absquè dubio ad id cogitasset, ex quo erat doctissimus Iurisconsultus, edoctus à celebri Siluestro Aldobrandino eius genitore, ac diù priùs in munere Aduocati Conciftorialis, deindè in altero Auditoris Rotæ versatus, vltrà alia munia in statu Cardinalatus, itaùt inter magis doctos illius sæculi Iurisconsultos, communi voto computaretur.

Quoverò ad rationes, motus fuit
5 Pontifex ad hanc omninò nouam legem edendam, vt consuleret simplicitati illorum, qui bonam fidem Principum, Ducum, Marchionum & aliorum huiusmodi sequuti sunt, vt probat eiusdem constitutionis contextus in principio, & clarius probat dicta alia cõstitutio moderatoria 117.*Vrb.8.S.2.*, vbi eos cõmiseratione dignos dicit, & econuersò indignos reputat eos, qui scientes vincula, iuxtà formam ibi præscriptam in archiuio publicata, vel scire negligentes contraxerunt, vndè propterea Rota *in Romana vineæ 20.Martij 1665.coram Cerro in fin.* credidit solam scientiam fideicommissorum seù vinculorum sufficere, quod tamèn minùs tutum mihi videri, habetur *in Romana bullæ archiuij, hoc tit. disc.87.*

Si ergò lex percutit eos, qui eorum pecuniam Baronibus crediderunt, eorumque fidem sequuti sunt, conuenire non videtur fideiussoribus, quibus verè ac directè pecunia credita non est, vbi potissimùm agitur de fideiussoribus ex interuallo, vt in præsenti, cum tunc verè, nec littera, nec sensus, nec ratio dictæ Bullæ intrare videantur, vt infrà.

Præterea, vt sæpius dicere consueui occasione aliarum controuersiarum, de
6 quibus *hoc eodem tit.*, dicendum non est, per adeò pium, doctum, & probum Pontificem, talem legem, absquè probabili ratione conditam esse, sed exquirenda est congrua ratio, quæ illam ab exorbitantia, atquè ab odio omninò irrationabili saluet, quæ ratio alia congruentius adaptabilis non videtur, nisi illa, in qua plerique tenent fundatam etiam esse dispositionem *auth. res quæ Cod. commun. delegat.* (vbi paritèr fideicommissorum derogatio, ac bonorum fideicommissariorum distractio demandatur), verisimilis scilicèt voluntatis ipsius fideicommittentis, vel primi acquirentis, à quo vinculum fauore successorum iniunctum est, cuius voluntatis præsumptionem lex facere potest haberi pro probata, eodem modo, quo Statutum laicale statuere potest præsumptiuam probationem doli, metus, vel fraudis in contractibus absquè certa solemnitate initis, vndè propterea indirectè tollitur virtus iuramenti, cum similibus.

Ista verò ratio, adaptabilis est illis
7 debitis, quæ per Baronem contrahantur, prò se, eiusque familia sustentanda, alijsque vrgentijs, quibus saltèm remotè, ac talitèr qualitèr conuenire valeat dicta præsumpta verisimilis voluntas fideicommittentis, nullatenùs autèm debito alieno, & fideiussorio, quod meram iacturam absque propria vtilitate, ac imprudentem suorum bonorum dissipationem continet, ex congestis per *Henrig. de fideiussor. cap.1. num.9. & sequen.*

Quod mirificè cõprobatur ex firmatis per *Cacheran. decis.169. & 170.* in terminis Decreti Ducalis Sabaudiæ, demãdantis alienationẽ feudorum, quamuis haberent formam pacti, & prouidentiæ pro debitis feudatarij possessoris (quod decretum singularitèr simbolizat cum hac Bulla, vndè dictæ decisiones sunt meliores auctoritates, quæ in hoc proposito habeantur in toto corpore iuris), quoniam in *dec.169. n. 20. & per tot. & dec. 170. n.27. & 10. ac per totum*; firmatur talem legem intelligendam esse pro debitis, ex iusta, & rationabili causa contractis, nonautèm pro merè voluntarijs, im-

imprudentes dissipationes potiùs continentibus, in dagando verisimilem legislatoris voluntatem, vt scilicèt omninò improbabile sit, quod ità inducere seù fouere voluerit peccatum, quod in prodigalibus, & imprudentibus dissipationibus, vt plurimùm esse solet, idemque probatur ex dicto text. *in auth. res quæ*, cuius termini paritèr sunt ad rem satis proximi, dum ex ea conceditur bonorum fideicommissariorum distractio pro dote vera, non autèm confessata, ac etiàm pro dote congrua, non autèm excessiua, & voluntaria, ideòque fortius in præsenti.

Maior autèm difficultas erat in eo, quod vbi etiàm præmissa procederent in
8 debito merè fideiussorio, non tamèn admittenda veniunt in eo, qui se tanquàm principalem, principalitèr, & insolidum obligauit, vt est hodiè consueta formula fideiubendi, & iuxtà quam in hac facti specie dictus Baro se obligauerat, licèt enim respectu principalis debitoris adhùc dicatur fideiussor, ab isto releuandus, nihilominùs quoàd creditorem dicitur correus debendi, ac debitor principalis, ab alio correo non distinguendus *Greg. & Adden. dec. 167. & 445. Buratt. & adden. dec. 674.* cum alijs *disc. præced.*

Pro istius obiecti solutione, cum sen-
9 su etiàm veritatis, tres dicebam distinguendos esse casus, quorum primus est, vbi creditor non esset istius circumstantiæ conscius, quià nempè pecuniam daret Baroni, & priuato tanquàm duobus principalibus correis debendi, eorum fidem principaliter ac insolidùm sequèdo, cum tunc nil pertineat ad creditorem principalitèr sequutum fidem Baronis, quid ipse isto casu agat de receptis pecunijs *iuxtà text. in l. si fænebris pecunia 13. Cod. ad Velleian.* ità conciliatum cum text. *in l. Seia 28. §. fin. ff. eodem*, vbi scilicèt creditor ab initio bonam fidem mulieris sequutus sit, licet postheà sciuerit pecuniam ad maritum obuenisse, de quo benè *Roder. de ann. reddit. par. 2. q. 5. ex n. 21. vt eodem disc. præced.*

Secundus casus est, vbi sciente creditore ab initio debitum spectare ad priuatum, Baro verò accedit tanquàm fideiussor, quamuis pro remouendo beneficio excussionis, alijsque fideiussorum exceptionibus, se quoquè obliget tanquàm principalem, principalitèr, & insolidum, & tunc licèt ex ratione *dicti text. in l. si fænebris pecunia*, & alterius *in d. l. Seia §. fin.*, probabilius contrà creditorem respondendum videretur, vrgentibus etiàm ponderationibus, de quibus suprà ac *dicto disc. præced.* nihilominùs quià è conuersò non vrget ratio fraudis, de qua in dictis iuribus, tunc super hoc vtpotè extrà casum controuersiæ, dum hæc scribebam, remansi indeterminatus, cum creditor dicere posset, se Baroni potiùs credidisse quàm priuato, cuius fidem aliàs sequutus non esset, potissimè quià sæpiùs Barones, & Magnates, honorificentiæ causa, & nè ipsi videantur in eo indigentiæ statu constituti, supponere solent famulos vel fiduciarios, vt principalium debitorum figuram gerant, ipsi verò interueniant tanquàm fideiussores, ideòque creditor diuinare non potest, quando talis actus fideiussorius, verè vel simulatè fiat, vt postmodum examinatum habetur *dicto disc. sequenti*, vbi videndum.

Tertius demùm est casus præsentis controuersiæ, in quo creditor, solius priuati fidem sequutus est, sub conditionali, seù euentuali conuentione futuri interuentus noui fideiussoris in genere, non specificando, àn hic, Baro, vel priuatus esse deberet, isto enim casu dici non potest, creditorem bonam fidem Baronis ac Bullæ sequutum fuisse, atquè Baroni eius pecuniam credidisse, vndè propterèa cessat vnica, & potissima ratio dictæ Bullæ ex eius cõtextu probata, & melius explicata in dicta *Constit. 117. Vrbani* VIII., itaùt nulla penitùs vrgere videatur ratio, ob quam eius dispositio intret, seù creditori commiserandũ sit, tali etenim casu, quamuis Baro ex interuallo accedendo se obligauerit, tanquàm principalis, principalitèr, & insolidum, vndè ad effectum amittendi beneficia fideiussoribus competentia, fictè dici possit principalis reus debendi, nihilominùs est impossibile naturalitèr, & de facto, vt verè dici possit principalis, ac talis correus, cuius fidem creditor sequutus sit, aliàs priuato non crediturus, dum quandò suam pecuniam credidit priuato, incertus erat, àn casus huius-

huiusmodi renouationis euenturus esset necnè, & quatenùs ad eum cogitare potuisset; adhùc incertus erat, àn nouus fideiussor esse deberet, Baro, vel priuatus, & consequentèr nulla penitùs vrget ratio, quæ dictæ Bullæ dispositioni locum aperiat; Vndè reflectendo etiã ad veritatem, credebam istũ casum non cadere sub Bulla, ac esse longè minus dubitabilem, quàm alterum, de quo *dicto disc. præced.*

ROMANA

SOLVTIONIS

PRO

CREDITORIBVS PATRIMONII MONALDENSIS

CVM

SPADENSIBVS, ET FANIS.

Casus disputatus in Congregatione Baronum, & resolutus contrà creditores.

Solutiones factæ de ordine Congregationis Baronum ex pretio castrorum alienatorum debitoris, creditori ex diuersis causis, in quæ debita cedere debeant, Et àn possint referri ad credita posteriora in præiudicium eorum, qui sunt creditores intermedij.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersia.*
2 *Solutiones factæ creditori ex varijs causis, in quam causam cedant.*
3 *Contractus censualis àn rescindatur per decoctionem debitoris, & formato concursu creditorum, àn censuales possint petere sortem.*
4 *Quid in terminis Bullæ Baronum.*
5 *Congregatio Baronum non potest gratificari creditoribus, & soluere prius in causam crediti posterioris, quàm anterioris.*
6 *Creditor ex pluribus causis satisfactus à Congregatione Baronum cum obligatione de restituendo prioribus &c. àn possit pecunias referre ad credita posteriora, & tenere credita anteriora viua, & fructifera.*
7 *De interesse damni emergentis, quando debeatur.*

DISC. CII.

1 Monaldenses, de quibus non semèl *hoc tit.* ad hanc eamdem materiã Bullæ Baronum actum habetur, plures census imposuerunt ab anno 1629. ad 1631. ad fauorem illorum de Spadensibus; ab anno verò 1633. ad 1637. imposuerunt alios, atquè venditis de anno 1644. per Congregationem Baronum ad formam Bullæ Clem. VIII., castris, & bonis eorumdem, vt creditoribus satisfieret, deliberatæ fuerunt ex dicto pretio dictis Spadensibus diuersis vicibus notabiles pecuniarum summæ, quas isti prætendebant inprimis referendas esse in causam fructuum, tunc ex causa omnium censuum debitorum, econuersò creditores intermedij, posteriores scilicèt primis censibus impositis vsquè ad annum 1631., anteriores verò alijs impositis ab anno 1633. citrà, prætendebant solutiones cessisse in debitum anterius, prius fructuum, & deindè extinctionis fortis, non autèm in credita posteriora, et effectus quæstionis erat maximus, ob cursum affirmatiuũ vel negatiuum fructuũ ex cẽsibus anterioribus à tempore dictarum solutionum citrà, & disputato puncto.

Congregatio tenuit pro Spadensibus, seù fanis eorum successoribus vt scilicèt solutiones prædictæ cederent in causam omnium fructuum maturatorum, quodque si quæ portio esset auocabilis per posteriores, stante obligatione de restituendo prioribus, & potioribus, &c., id operaretur facultatẽ auocandi, non autèm relationem prædictam, potissimè quià talis fuerat ipsorum petitio, quandò solutiones obtinuerunt; Qualia verò fuerint fundamenta, ex quibus, non obstantibus infrascriptis, ità resolutum fuerit, incertum est, dum hoc Tri-

Tribunal non edit decisiones vel motiua, nequè de suis resolutionibus rationes reddit, vt vnicè in Curia facit Rota, sed quantum desumi potuit, processum fuit
2 cum regulis generalibus desumptis ex dispositione *text. in l. 1. cum sequen. ff. de solut.*, de quibus post antiquiores latè *Gratian.* (nescio ân explicans vel inuoluens materiam) *disc. for. c.* 224. *Buratt. & add. dec.* 284., & alij, de quibus in sua materia *sub tit. de credito* sæpius, quod scilicèt prius cedant solutiones in causā fructuum, quàm sortis, vbi potissimè agitur de censibus, in quibus sors ex parte creditoris est irrepetibilis, ideoquè solutio potiùs referenda est ad illud debitum, pro quo debitor vrgeri poterat, Et clarius vbi creditor expresìè declarat, debitore non contradicente in quam causā solutionem recipiat, quoniàm ista est quæstio voluntatis, decidenda ex iuris præsumptionibus in casu ambiguo, non autèm vbi voluntas creditoris est clara, per debitorem ob non contradictionem potiùs implicitè approbata *dec.* 293. *nu.* 4. & 5. *par.* 5. *rec* 439. *num.* 39. & 40. *par.* 9. *Romana pecuniaria* 5. *Iulij* 1655. *Celso, & sæpius*.

Mihi, ad veritatem etiàm reflectenti, resolutio non placuit, quidquid enim sit
3 in solis terminis iuris communis, ân scilicet formato concursu in bonis debitoris, sors censuum efficiatur repetibilis, quo etiàm casu probabilior videtur affirmatiua plenè comprobata per *Salgad. in labyrint. par.* 1. *cap.* 22., & comprobat receptus stylus Tribunalium Neapolis, vt per decoctionem creditoris Instrumenta censualia, illicò habeantur pro rescissis, vt occasione istiusmet patrimonij habetur aliàs actum *hoc eod. tit. disc.* 81., ista quæstio cessabat in facti specie, non solū ex dispositione ipsiusmet Bullæ §. 8. vt aduertitur per *Rot. apud Buratt. decis.* 482. *n.* 4., de quo dubitari potest, quasi
4 quod Bulla ponat quidèm in arbitrio, & facultate Congregationis cogendi creditores censuarios ad recipiendam sortem, & extinguendos census, itaùt in ipsam tanquàm administratricem patrimonij, transijsse dicatur illa libera redimendi facultas, quæ competit debitori, non autem, vt in creditoris arbitrio positum sit talem repetitionem facere, dum Curia non recipit opinionem rescissionis contractus censualis per decoctionem vt *in dicto disc.* 81. *hoc tit.*

Sed clarius ex speciali chirographo Vrb. VIII., per quod expresìè disponitur, vt illicò facta venditione, ac depositato pretio, instrumenta censualia censeantur rescissa, & creditores intimati negligentes satisfactionem, non possint amplius prætendere fructus, vt habetur *in dicto disc.* 81. super puncto reuiuiscentiæ censuum semèl extinctorum; vndè propterea illicò effecta erant vnius & eiusdem naturæ credita, tàm sortis quam fructuum, æqualitèr vrgentia, itaùt cessaret ratio, quod vnum debitum vrgeret, alterum non, quodquè vnum esset purum, alterum verò conditionale, ex quibus rationibus potiùs in causam fructuum, quàm sortis solutio refertur; Et hoc posito dicebam, resultare de plano, solutionem ad debitum anterius referēdam esse, potius quàm ad posterius, dum cessabat vnica ratio, maioris vel minoris vrgentiæ, ob quam sæpius, ad posterius magis, quàm ad anterius talis relatio facienda est.

Nequè alicuius momenti videbatur alterum fundamentum, vt regulæ lega-
5 les aliàs attendendæ in casu dubio, cessent, vbi accedit clara, & declarata volūtas creditoris à debitore non impugnata, vt in præsenti dicebatur, dum dictis de Spadensibus petētibus liberationem pecuniarum in vim mandati per iudicem ordinarium relaxati pro fructibus maturatis omnium censuum, Congregatio, quæ personam debitoris repræsentabat, non contradixit, sed potiùs simplicitèr de mandando solutionem, visa est petitis annuisse; Hæc etenim rectè procedere dicebam in ijs voluntarijs solutionibus, quæ fierent per debitores, liberam suorum bonorum administrationem habentes, & in quorum facultate repositum est, solutiones, ad vnam potiùs, quàm aliam causam referre, secùs autèm vbi debitore, naturalitèr, vel ciuilitèr mortuo, eius patrimonium est sub legali administratore, cum in isto non detur illa gratificandi facultas, quæ in ipsomet principali in statu valido conceditur, vt in terminis administratoris deputati patrimonio existenti sub concursu latè *Salgad. in labyrint. par.* 3. *cap.* 8. vbi concordantes.

Cla-

Clarius verò stante expressa dispositione eiusdem Bullæ §. 5., vt solutiones, iuxtà creditorum anterioritatem, & potioritatem fieri debeant, cum tunc ad excludendum malæ administrationis delictum, quod aliàs in ipsa Congregatione dandum esset, nullatenus admittēdum, nec præsumendum, atque regulando voluntatem à potestate, solutio referri debeat ad eam causam, in quam de iure facienda erat, et vt prudens administrator seù pater familias soluisset, vt in proposito habetur *decis.* 409 *num.* 3. *par.* 9. *rec.*

Fortius autèm, stante obligatione facta per creditorem de restituendo prioribus, & potioribus, tunc enim quià pe-
6 cunia semper dicitur penès eum extare, perindè, ac si non esset soluta, itaùt bonæ fidei consumptio allegari non valeat, sequitur exindè, quod sciens adesse anteriores credito posteriori, non possit pro isto retinere, atque creditum anterius habere viuum, vt benè *dicta dec.* 409. *num.* 19. *cum sequen.*, *& num.* 27. *par.* 9. *rec.*, *& dec* 79. *num.* 9. *&* 10. *par.* 10.

Ad idem facientibus firmatis *in Romana computorum* 23. *Martij* 1618. *coràm Coccino*, *& in Romana Cambiorum* 17. *Februarij* 1659. *coràm Verospio*, vt si creditor habeat ex alia causa pecuniā debitoris in manibus, dicere non possit illam penès se vtpotè depositam retinuisse otiosam, & promptam restitutioni, & interim tenere eumdem debitorem sub vsuris pro æquiualenti summa, sibi ex alia causa debita, sed ad impediendum cursum vsurarum, teneatur illicò cum seipso compensare, vt *in dicta Romana cambiorum sub tit. de cambijs*, & in alijs *sub tit. de vsur.* ac altero *de credito*; fortius verò in præsēti, dū agebatur de patrimonio decocto, atq; præiudiciū nō erat debitoris, æqualitèr, siuè pro anteriori siue pro posteriori debito morosi, sed erat creditorū intermediorum, quibus ita nimis euidens fraus fieret, retinendo debitum anterius viuum, proùt in proposito reuiuiscentiæ censuum iam extinctorum dictum est, atque aliàs, non prudens, & benè regulata esset administratio, quam Papa pro publico bono, & commercij conseruatione huic Congregationi commisit, contrà mentem Pontificis, ac præcipuum finem, ob quem istius Tribunalis erectio facta est.

Atquè intrare quoq; videntur ea, quæ
7 *disc. sequenti* habentur de creditore culposè retinente in manibus illas pecunias, quas rectè scit non esse suas, vt teneatur etiàm ad vsuras passiuas, quibus patrimonium subiectum fuit, ob huiusmodi pecuniarum vsum, in satisfactionem talis debiti de necessitate conuertendarum, tanquàm ad interesse damni emergentis; Ideò enim Princeps in huiusmodi patrimonijs per Dominos malè administratis, per eius magistratus manus apponit, vt non permittatur vlterius, ex debitoris negligentia vsuras corrodere totum, in præiudicium posteriorum, sed fiat punctus in eo statu, eoque attento omnibus creditoribus, tunc existentibus iuxtà ordinem satisfiat.

ROMANA
DAMNORVM
PRO
EISDEM CREDITORIBVS PATRIMONII MONALDENSIVM.
CVM
ALIQVIBVS PARTICVLARIBVS EIVSDEM PATRIMONII CREDITORIBVS.

Casus resolutus per Congregationem contrà creditorum Vniuersitatem.

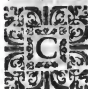
Creditor patrimonij decocti existentis sub administratione Congregationis Baronum, qui ex pretio bonorum distractorum exegit sciento indebitum, an pro tempore quo indebitam pecuniam in manibus habuit, teneatur ad interesse damni

damni emergentis, ob vsuras, quibus idem patrimonium subiectum fuit, cum creditoribus aliàs ex dictis pecunijs dimittendis.

SVMMARIVM.

1 Casus controuersiæ.
2 Si creditor pecuniam, quam accepit cũ obligatione de restituendo &c. inuestit in effectus fructiferos, non molestatur ab anterioribus pro fructibus, quos facit suos.
3 Non dantur fructus fructuum, & vsuræ vsurarum, & num. 7.
4 Declaratur conclusio, de qua num. 2.
5 Quandò interesse legatorum debeantur remissiuè.
6 De interesse damni emergentis, quandò debeatur, & declaratur decisio Mobedani.
7 Declaratur conclusio, de qua num. 3.

DISC. CIII.

1 CVM quidam creditores patrimonij Monaldensium, ex pretio castrorum satisfactionem obtinuissent, cum aliquo tamen excessu scienter, hinc proindè ad instantiam Vniuersitatis creditorum dicti patrimonij fuerunt illi conuenti, ad soluenda, seù imputanda interusuria ratæ indebitè, & excessiuè exactæ pro toto eo tempore, quo præsertim retinuerunt inuestitam pecuniam exactam in locis montium fructiferis, idque tanquã interesse illius damni emergentis, quod cum præiudicio creditorum posteriorũ ità remanentium absque satisfactione, patrimonium passum est in fructibus, vel vsuris decursis, ad commodum illorum creditorum, qui aliàs cum dicta pecunia dimissi fuissent.

Verùm Congregatio summum rigorẽ exercendo contrà patrimonium, & creditores posteriores, circà reuiuiscentiam censuum, vt in Romana reuiuiscentiæ censuum *hoc tit. disc.* 81., maximam æquitatem econuersò exercere voluit cum eisdem creditoribus, contrà regulam, quod *quisque iuris &c.*, et contrà æqualitatem in iudicio seruandam.

2 Mota fuit ad ità sentiendum, ex eo quod pluries per Rotam firmatum esset, creditorem qui non valens, vel nolens recipere pecuniam sub cautione de restituendo prioribus, & potioribus, elegit, iuxtà praxim Congregationis, eam inuestire loco cautionis in tot locis montium ità vinculatis, si tractu temporis ab anterioribus pulsetur ad restituendum, faciat interim suos fructus ex dictis locis montium perceptos, neque ad istorum restitutionem sub motiuo malæ fidei vrgeri valeat, vt per *Coccin. dec.* 498. & latius *dec.* 232. *par.* 8. *recent.*

Et quoad interesse damni emergẽtis, sequendo *decisionem Mobedani secundam de vsur.*, quam passim sequitur Rota, & Curia Romana, credidit non concurrere requisita ad id necessaria, vt scilicet, mediante interpellatione cum protestatione constet, moram, vel culpam non soluentis, fuisse causam præcisam, & immediatam damni, potissimè verò, quia dictæ pecuniæ indebitæ aliqua pars erat ex causa fructuum decursorum, pro quibus aliqui, confundendo terminos, dicebant perperàm peti interusuria, cum ità

3 esset dare fructus fructuum, quod continet anathocismum, iure etiàm ciuili damnatum, *in l. final. Cod. de vsur*, vt per *Merlin. decis.* 409. *aliàs* 301. *par.* 5. *recent.*, & alios latè congestos *per Andreol. controu.* 210., & sæpius *sub tit. de vsur.*, & sub alijs *de censibus, & de cambijs.*

Verùm, cum sensu veritatis, liberè otiã ipsi Congregationi insinuato, dicebam, scribens prò patrimonio, seù vniuersitate creditorum, meum intellectum capere nõ posse, quomodò possent simùl stare, prior rigorosa resolutio super censuũ reuiuiscentia, cũ rigoroso cursu fructuũ ad primæuam impositionis rationem, contrà patrimonium, & ista tàm æquitatiua resolutio ad fauorem creditorum, ità scientèr hoc indebitum exigentium, & retinentium, non otiosum, sed fructiferum.

Quamuis enim hunc punctum disputando, acrius incalcarem insubsistentiã dictæ alterius resolutionis super reuiuiscentia census ad priorem rigorosum

fructuum cursum; Subiungebam tamèn, quod vbi etiàm in contrarium, & pro resolutione assisteret veritas sæpius ignota Aduocatis,à causæ, seù propriæ opinionis affectione fascinatis, negari tamèn non poterat, hunc esse summum iuris apicem, ità saltèm temperandum, potissimè dum illi, qui indebitum exegerant, duplicitèr de lucro contendebant in concursu creditorum posterioru de mero damno, & proprij crediti amissione, etiàm in sorte principali contendentium.

Non negabam .n. veritatē cōclusionis
4 superius firmatæ, vt scilicèt creditor posterior, in casu auocationis, vrgeri non valeat ad restitutionem fructuum, quos interim percepit ex inuestimento pecuniæ sibi resolubilitèr solutæ, ex ea ratione quod ipse non dicitur recepisse loca montium, vel aliud inuestimentum tanquàm speciem, sed remanet debitor quātitatis, pro cuius cautione solùm remanet inuestimentum suo periculo interim existens, vt in allegatis decisionibus præsertim *dicta decis.* 232. *par.* 8. *rec.*; Siuè vbi etiàm recepisset tanquàm speciem, non nisi ad eius restitutionē obligatus, quod interim donèc anterior detegatur, & auocare declaret, ipse dicatur in statu bonæ fidei, vel saltèm non malæ, ob quā à fructibus perceptis, & consumptis excusetur (quæ tamèn secunda ratio adaptabilis non erat ad istos, qui indebitū scientèr exegerant in statu certæ malæ fidei sempèr existentes), sed id ponderādum dicebam, vt ità locus esset æquita-
5 ti prædicti rigoris temperatiuæ, ex ijs, quæ in proposito vsurarum legati sæpius habentur deducta *sub tit. de vsuris ex Gratian. discept.* 688. *num.* 22. *Marant. iun. respons.* 14. *lib.* 1. *& alijs*, præsertim *in Marsicana legati*, quod scilicèt hæres non teneatur ad vsuras legati consistentis in quantitate, nisi constet, pecuniam legatario soluendam, tenuisse interim inuestitam in effectus fructiferos; Quidquid enim sit de veritate huius assumpti, quando de illo principalitèr agendum esset, ex ijs quæ habentur *in dicta Marsicana sub tit. de vsur.*, in proposito tamèn ponderabam rectè adaptabilem esse illam æquitatiuam rationem, quæ per Doctores dicto casu consideratur, ad temperandum in præsenti nimium rigorem ex dicta reuiuiscentia vt suprà resultantem.

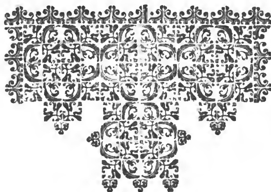
Præterea in stricta etiàm iuris censu-
6 ra, iusta videbatur dicta creditorum petitio, quoniam, vt sæpius distinguendo habetur *sub tit. de vsur.*, præsertim *in Aesina census*, & in alijs, eatenùs Curia recipit benigniorem opinionem *Mobedan.*, reiecta altera, quæ tribuitur *Ruino cons.* 104. *lib.* 4., (& quam veriorem probare conatur *Leotar. de vsur. qu.* 75. *num.* 10. *cum sequen.*), quatenùs concurrat incertitudo, àn pecunia conuertenda esset in extinctionem debiti vsurarij, vel potiùs in alios vsus, itaùt ista possibilitas ab huiusmodi interesse damni emergentis debitorem excuset, secùs autèm vbi certitudinalitèr, & præcisè tali vsui pecunia est destinata, vt firmatur in eadem *Aesina census* 16. *iunij* 1664. *coram Cerro*, & non negatur in altera eius reuocatoria ex alijs motiuis, 27. *februarij* 1665. *coràm eodem*.

Et hic est casus, quoniàm agebatur de pecunia patrimonij decocti, existēte sub administratione Congregationis Baronum, ideòque, tàm ex intentione iuris communis, quàm ex speciali dispositione Bullæ Baronum, & magis indiuidualitèr ex chirographo particulari, erogāda erat in dissoluendis debitis, quæ omnia erant vsuraria, & fructifera, nequè volens poterat Congregatio, legitimi administratoris partes gerens, eamdem pecuniam in alios vsus conuertere; Igitur indubitatum erat hanc indebitam exactionem, & respectiuè retentionem, absquè dubio magis redolentem maiorem culpam, quam illam resultantem ex simplici mora contracta per lapsum temporis solutioni adiecti, fuisse causam præcisam, & immediatam damni, quia pecunia pernecessè in istam causam erogāda erat.

Aliqui ex Dominis, volentes materiam subtilius tractare, indagabant aliquos patrimonij creditores non vsurarios, ex causa vestium, & victualium, & similes, vndè propterea dicebant, adhuc subsistere, iuxtà decisionem *Mobedani*, potentiam conuersionis pecuniæ in alios vsus, sed non erat bona responsio, quià si Congregatio, partes boni, & prudentis administratoris facere volebat, tenebatur priùs dimittere creditores magis duros, &

& vsurarios, Et nihilominùs hæc erat nimia subtilitas pro excusandis illis, ad quorum fauorem econuersò, tàm nimius iuris rigor amplectebatur.

Et ad id, quod motiuabatur de dicto
7 interesse perperàm prætenso ex rata exacta in causam fructuum, replicabā istud esse æquiuocum clarum, quoniàm anothocismus intrat in creditore, qui vsuras vsurarum, ac accessiones accessionum vult assequi, remanente in natura vsurarum, vel accessionum illo credito, ex quo nouæ accessiones, & interusuria prætenduntur, secùs autem vbi agitur cum tertio, qui totum exegit, siuè sub nomine sortis, siuè fructuum id actum sit, quià quòad eum totum dicitur sors, vt post antiquiores ab eis allegatos latè *Leotar. de vsur. quæst. 5. num. 14. cum seqq. & quæst. 87. Franch. decis. 254. in fin., & Rouit. decis. 9. num. 17.*, apud quos, de tutore, socio, procuratore, & alijs exigentibus, ac retinentibus cum damno Domini pecuniam non suam, quià vbi intrat actio ad interesse, procedit indefinitè, cum totum sit sors, vndè istud videbatur fundamentum nullius ponderis, atque dicta resolutio, iuncta cum aliis contrà patrimonium reuiuiscentiæ censuum, reflectēdo etiam ad veritatem, minus probabilis videbatur.

DECISIO TRIBVNALIS

Tribunal Regio ...

M. R. C. REGNI SICILIAE

IN CAVSA SVCCESSIONIS PRINCIPATVS BVTERAE, cum Dignitate Magnatis Hispaniarum, Petrapretiæ, & aliorum Statuum, ac Feudorum vacantium ob mortem D. Donnæ Margaritæ ab Austria, & Branciforte.

IN FORMA IVSTIFICATIONIS SVFFRAGIORVM Quæ ab Illustr. & Spectab. Iudicibus in causa lata fuere, vt ad Regale Italicarum rerum Supremum Consilium via recognoscendi transmitti deberent.

S. C. R. M.

Vborta lite & quæstione inter Don Ioseph Branciforte Santa Pau & Barresi, Mazareni Comitē ex vna, & Don Ioseph Branciforte Santa Pau & Barresi, Comitem Racudiæ ex altera, super successione Principatus Buteræ & Petræpretiæ, Marchionatus Licodiæ, Barrafrancæ, & Militelli, aliorumque Statuū, & feudorum vacantium ob mortē Donnæ Margaritæ ab Austria, & Branciforte vltimæ prædictorum Statuum possetricis, quæ nullis relictis descendentibus diem clausit extremum; fuit per Iudices istius Magnæ Regiæ Curiæ decretum, & exequutum sequestrum super dictos Status ad nomen veri successoris, iuxtà tenorem, & continentiam Sacrarum literarum Tuæ C. M. datarum 17. Nouembris 1651. ne videlicet Partes de continuatione possessionis contendentes super ipsius actuali apprehensione ad rixas, & arma peruenirent. Fuit deinde per Archiepiscopum Panormitanū tunc Proregis, & Tuæ Maiestatis Vicarij Locumtenentem commissa causa (vt Iuris & moris est) Iudicibus Magnæ Curiæ; ex quibus cum nonnulli ob interpositas ab vtraque parte recusationes sese abstinere velle, & non se impedire responderint; duobus ex nobis tantum remansis (videlicet de Ramundetta, & de Viuacito) alijs tribus (nempè de Marotta tunc Præside Consistorij S. R. C. nunc vero Magnæ Curiæ, de Domenech Auditore Generali, & de Caracciolo olim Iudice Magnæ Curiæ) primo delectis, & subrogatis; demum alij duo de vtriusq; partis consensu, & Tui Aialæ Comitis Vicarij præscripto, & assignatione (scilicet de Crespos, & de Monge fidei censores in hac istius Tui fidelissimi Regni Sancta Inquisitione) adiuncti fuimus.

Cum autem Tuæ Reg. Maiestati per Sacras Tuas literas ad vtriusque partis supplicationem obtentas præcipere, & ordinare placuerit, quod in præsenti causa Iudicum Vota, & relationes cum suis iustificationibus, & processu, ad Tui Italicarum rerum Supremi Consilij Senatores via recognoscendi de more trāsmitterentur. Nos quibus hoc munus obire contingit, Regijs Tuis placitis, (vt par est) obtemperantes: Vota nostra prædicto Aialæ Comiti Proregi, & Vicario Tuo nuper sub die 2. Octobris 1660. Secretè relata, cum iuribus, rationibus, & argumentis quibus ad pronunciandum, prout infrà, moti fuimus, Sacræ Maiestati Tuæ, & Tuorum prædictorū Senatorū prudentissimo, & probatissimo iudicio, recognoscēda, & corrigēda transmittimus, & submittimus.

Prius

Prius tamen quàm nostrum proferamus iudicium maioris claritatis, altiorisque cognitionis gratia, nonnulla in facto causæ prælibare, necessarium censemus: alijs longiori calamo ad discursum iustificationum, & suis in locis exprimendis, breuitatis, & clarioris mætodi causa studiosè reseruatis.

Don Fabritius Branciforte, & Sancta Pau Princeps Buteræ, & Petræpretiæ, ex Donna Catarina Barresi Marchionissa Militelli, tres suscepit filios, Don Franciscum primogenitum, Don Ioannem secundogenitum, Et Donnam Catarinam tertiogenitam.

Don Franciscus primogenitus vxorē duxit Donnam Ioannam ab Austria, & istius matrimonij contemplatione Don Fabritius pater refutauit, & renunciauit eidem dictos Status, Baronias, & Feuda quorum tunc erat possessor, ad habendum post ipsius mortem, excepto Titulo Principatus Petræpretiæ, qui vt ex nunc fuit renunciatus; & demum cum iam ob mortem Donnæ Catarinæ matris in Statu, & Marchionatu Militelli successisset, viuo patre, ac propterea caducata prædicta refutatione vnica suscepta, & relicta filia Donna Margarita ab Austria, & Branciforte: vita functus est.

Don Ioannes secundogenitus ex Dōna Ioanna Branciforte legitima vxore duos filios masculos, nempè Don Gabrielem primogenitum surdum, mutum, & à natura imperfectum, & Don Ioseph nunc Mazareni Comitem, ac aliàs filias fœminas procreauit; quibus extantibus viuo adhuc Don Fabritio patre, cum iam ob præmorientiam Don Francisci fratris primogenituram occupasset, & refutationem prædictorum Statuum obtinuisset: vitam cum morte commutauit.

Donna Catarina denique tertiogenita matrimonium duxit cum Don Nicolao Placito Branciforti tunc Racudiæ Comite, tunc vero Principe de Leonforte, ex quo natus est Don Ioseph Branciforte hodie Racudiæ Comes, qui maiori ætate præcedit dictū Mazareni Comitem, non verò Don Gabrielem eius fratrem imperfectum seniorem.

Ob mortem præfati Don Francisci Primogeniti Marchionis Militelli, Donna Ioanna vxor in Anno 1623. pro ipsius dotium restitutione, quibus Don Fabritius socer erat adstrictus, duas exercuit executiones in vncijs 60V852. per cedulam primi decreti super dictis Statibus, Baronijs, & Feudis, adimpletas; pro qua summa dictum fuit, Reijciantur præstito &c. & demum ad adiudicationem, & liberationem dictorum feudorū fuit processum, quæ dictæ Donnæ Ioannæ addicta fuere. 1

Erat tunc infans dictus Don Ioseph Mazareni Comes, & sub tutela Donnæ Ioannæ matris, & dicti Don Nicolai Auuunculi constitutus; sed cum prædicta adiudicatio ad notitiam dictæ Donnæ Ioannæ matris peruenisset, non dum tamen capta prædictorum Feudorum possessione, eius apprehensionem impedire curauit, prætendens filium suum Don Ioseph omnium prædictorum Statuum, & Feudorum legitimum esse successorem, tam virtute refutationis patri viuenti factæ, quam ex eo, quod ob Aui Don Fabritij mortem nullus alius succedere poterat in dictis feudis, cum esset ei nepos masculus ex filio primogenito refutatario, ac per consequens indubitabilis successor attentis Regni Capitulis, vt inferius suo loco demonstrabimus.

Huic prætensioni se opposuit Donna Margarita filia Don Francisci primogeniti, viuente patre, defuncti, iam Marchionissa Militelli, contendens ad ipsam spectare prędictorum Statuum successionem virtute refutationis Patri factæ, cui ipsa successerat.

Deuentum tandem est ad concordiam inter prædictas partes, & per Albaranum inter easdem confectum, quod redigi voluerunt in publicum Instrumentum, pactitatum, & conuentum fuit, quod sigillareutur litteræ de trahenda possessione pro prædictis creditis ad fauorem Donnæ Ioannæ ab Austria, & ab eadem captam possessionem, deberet exinde restituere dictæ Donnæ Margaritæ filiæ, solutis ab ea prius dictis creditis per subiugationem prædictorum Statuum, & Feudorum in tot annuis redditibus, quot dictæ summæ correspondent, cum pacto redimendi, & iuxta formam Bullæ, & his peractis dicta Donna Margarita deberet tradere dicto Don Ioseph, & eius nomine dictæ Donnæ Ioannę

ne ipsius Matri, & Tutrici, possessionem Comitatus Mazareni, & Grassuliatus, Baroniæque de Nixemi cum omnibus suis feudis, membris, & pertinentijs, prout per dictum Don Fabritium possidebantur, & hoc pro omnibus prætensionibus, quas dictus Don Ioseph habebat, & habere poterat sequuta morte dicti Principis Don Fabritij communis Aui, remanentibus pro dicta Donna Margarita omnibus alijs Statibus, Feudis, & Baronijs, cum suis titulis, & dignitate Magnatis Hispaniarum; Super quod mortuo iam Don Fabritio, fuit postea stipulatum publicum instrumentum inter prædictas partes, cum auctoritate, & interuentione dicti Don Nicolai Comitis Racudiæ, tutorio nomine dicti Don Ioseph infantis, pro quo de ratho promisit, cum amplissimis, & prægnantissimis clausulis, pactis, & renunciationibus, quod quidem dictus Don Ioseph iam maior factus expresse ratificauit.

Anno 1624. migrauit è vita Don Fabritius condito testamento, in quo instituit hæredem vniuersalem in omnibus ipsius bonis feudalibus, & Burgensaticis, dictum Don Ioseph nepotem ex filio secundo genito nunc Mazareni Comitem.

Moritur denique Donna Margarita ab Austria nullis relictis descendentalibus, & in testamento ab ipsa in Vrbe Romæ confecto instituit hæredem particularem in dictis Statibus, & feudis ab eadem in vita possessis in hoc Siciliæ Regno vltra Farum, eum tantummodò, qui de iure succedere deberet. Vt apparet ex dicto testamento in actis causæ ab vtraque parte exhibito.

Hinc excitata est controuersia inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ, intendentes vnumquemque eorum, in ipsum, esse translatam dictorum Statuum, & feudorum possessionem, legis, & Capitulorum Regni ministerio, tanquam verum, & successorem ab intestato dictæ Donnæ Margaritæ, ex Iuris, & eisdem Regni Capitulis dispositione: ac propterea manutenendum in dicta possessione, virtute Statuti illam in verum hæredem continuantis: Mazareni Comitem, vti filium Don Ioannis secundogeniti, licet minorem ætate; Racudiæ verò, tanquam masculus in eodem gradu, & sexu existens, maior autem ætate.

Causa igitur introducta in summarijssimo manutentionis Iudicio, scripturis ab vtraque parte ad effectum, & contrarium effectum missis, & copiosissimis inscriptis allegationibus nobis traditis, cum iam iam essent aperta puncta, post longam discussionem, venerunt ad eandem causam, Principes de la Trabia, & de Resuttana, prætendentes manutentionem in possessione dicti Status, & Marchionatus Militelli, virtute cuiusdam Testamenti Antonelli Barresi dicti Status, & Terræ prætensi primi Acquisitoris, per quod asserebant esse regulandam successionem, ab eaque excludendos, dictos Comites Mazareni, & Racudiæ in eodem summarijssimo manutentionis Iudicio, vtpote descendentes à dicta Donna Catarina Barresi, intrusa, & iniusta posseditrice: sicuti latius inferius dignosci suo loco poterit.

Denique auditis omnium partium Aduocatis, allegationibus recognitis, datis motiuis, & sæpe sæpius Iurium, & Auctorum decisionibus, doctrinisque repetitis duobus, & tribus aliquando sessionibus omni hebdomada per discursum octo mensium habitis, omnibus visis scripturis per partes exhibitis, post longam conferentiam, maturamque deliberationem, vt tam magnæ causæ qualitas expostulabat: concordi omnium nostrorum Iudicio, Mazareni Comitem (quem hæc Ciuitas vno ore verum, & indubitatum successorem prædictorum Statuum acclamabat) in eorum possessione manutenendum esse censuimus, denegata manutentione dicto Comiti Racudiæ, & dictis Principibus de la Trabia, & de Resuttana.

Cum autem vnus ex nobis (de Ramundetta videlicet) ad instantiam Trabiæ Principis, & ad decisionem causæ Marchionatus Militelli ipsi tangentis, pro recusato esset habitus, necesse fuit (& ita istius Iudicij ordo expostulabat) quod causa prædicta successionis Militelli, præcederet in decisione causam reliquorum Statuum, & feudorum: ac propterea, dicto de Ramundetta nullatenus interueniente, causa prædicta inter dictos Principes Trabiæ, & Resuttanæ per alios sex a nobis fuit decisa,

dein.

deinde & eodem die, aliquo tamen interiecto temporis spatio, cum iam concordi suffragio, denegandam dictis Principibus, & eorum cuilibet manutentionem, esset per Nos decretum: ad causæ omnium Statuum determinationem processimus, inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ, quæ omnibus Nobis septem numero concurrentibus, prout infra fuit expedita.

Die secundo Octobris hora decimaquinta eiusdem diei 1660.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur: Saluis Iuribus isti Illustri Principi Trabiæ in possessorio plenario, & petitorio, ac etiam saluis Iuribus Illustribus Comitibus Racudiæ, & Mazareni, & vnicuique eorum, in decisione fienda causæ possessorij summarijssimi, inter dictos Illustres Comites vertentis, super Statibus Buteræ, Petrapretiæ, Militelli, & aliorum bonorum, & Iurium contentorum in effectibus ambarum partium; expensis hinc inde compensatis.

Die secundo Octobris hora decimaquinta eiusdem diei.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur: Saluis Iuribus isti Illustri Principi Resuttanæ in possessorio plenario, & petitorio, ac etiam saluis Iuribus Illustribus Comitibus Racudiæ, & Mazareni, & vnicuique eorum, in decisione fienda causæ possessorij summarijssimi inter dictos Illustres Comites vertentis, super Statibus Buteræ, Petrapretiæ, Militelli, & aliorum bonorum, & Iurium contentorum in effectibus ambarum partium: expensis hinc inde compensatis.

Die secundo Octobris hora decima octaua eiusdem diei.

Facto Verbo Excellentiæ Suæ.

Manuteneatur iste Illustris Don Ioseph Branciforti, Comes Mazareni: saluis Iuribus, Illustri Comiti Racudiæ in possessorio plenario, & petitorio, expensis hinc inde &c.

Die secundo Octobris hora decima octaua eiusdem diei.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur iste Don Ioseph Branciforte, Comes Racudiæ: saluis Iuribus in possessorio plenario, & petitorio: expensis hinc inde compensatis.

Hoc est S. R. M. nostrum vniforme iudicium: ad cuius Iustificationem, vt clare, & distinctè procedamus, præmisso descendentiæ Arbore, ad dignoscendos oppositorum gradus, qui in principio depictus reperitur, istarum Iustificationum seriem, in quinque partes, seu Articulos principales diuidemus. In quibus breuitati consulentes, omnia, quæ tum in voce, tum in scriptis, ab vtriusque partis Aduocatis, proposita sunt, breuiori methodo comprehendemus: contrarias singillatim diluendo oppositiones.

1 Primus Articulus iustificabit, omnia feuda, vacantia ob mortem Donnæ Margaritæ ab Austria, esse ex pacto, & prouidentia Principis, & sic in forma pactionata, quam Siculi strictam vocant, habereque annexam clausulam Iuris francorum, hoc est, qualitatem primogenituræ.

In Secundo Articulo probabimus, Comitem Mazareni, vtpote verum refutantem Feudorum, & Statuum prædictorum (Militelli Marchionatu excepto) Donnæ Margaritæ refutatariæ, absque filijs defunctæ, iure reuersionis, vel successionis incontrouertibilis succedere, non obstante renunciatione in contractu transactionis, ad fauorem eiusdem Donnæ Margaritæ facta, quam personalem ostendemus: ac propterea debuisse prædicto Comiti, concedi manutentionem, excluso Racudiæ Comite.

Tertius Articulus similiter iustificabit secluso reuersionis Iure, supposita tamen prædictæ renunciationis personalitate, etiam quod sit noua successio, regulanda ab intestato ex dispositione vltimæ possessricis, instituentis illum, qui de Iure succedere debet: Mazareni Comiti successionem competere, ob prærogatiuam potioris lineæ in paritate gradus, & sexus.

Quartus Articulus comprobabit, Mazareni Comiti, debuisse concedi prædictorum Statuum manutentionem, ob qualitatem melioris originis, quia in pari gradu reperitur, Masculus ex Masculo: At vero Racudiæ Comes, Masculus ex Fœmina.

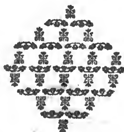
In Quinto denique Articulo Iustificabimus, Principes della Trabia, & Resuttana,

tana, qui in hanc causam venerunt; prætendentes, quemlibet eorum manutentionem in possessione dicti Status, & Marchionatus Militelli, non fouere bonum Ius in præsenti Iudicio: ac propterea, meritò fuisse eisdem prædictam manutentionem denegatam, saluis Iuribus in Iudicio plenario, & petitorio.

SVMMARIVM.

1 *Opponitur feuda non esse Iurisfrancorum.*
2 *Contrarium probatur ad num.* 5.
6 *Quando confirmatio habeat vim nouæ concessionis, & immutet naturam feudi.*
7 *Primus acquirens potest disponere, & nouam formam feudo imprimere erogando primogenituram.*
8 *De clausula ad faciendum vt æquipollent, & quibus dederit.*
9 *In feudo mixto potest alterari eius natura, & erigi primogenitura.*
10 *De validitate testamenti primi acquirentis, & num.* 11.
12 *Obseruantia dat robur scripturæ.*
13 *Exceptio extrinseca, & altioris indaginis aduersus testamentum non impedit immissionem in* vim. l. final. *& num.* 14.
16 *Agitur de natura aliorum feudorum ad num.*27.
28 *Clausula Iurisfrancorum importat primogenituram.*
29 *Feuda dignitatis sunt indiuidua, & deferuntur iure primogenituræ.*
30 *De* Cap. *Regni si* aliquem, *deferente successionem iure francorum.*
31 *De eadem forma Iurisfrancorum.*
32 *Obseruantiæ in proposito est deferendum,*
33 *In possessorio attenditur vltimus status*
34 *De Capitulo* 204. *Caroli V.*
35 *Exui comprehensiua casus habens eamdem rationem continetur sub noua lege.*
36 *Statutum excludens Sororem propter fratrem intelligitur etiam de patruele tantum.*
37 *Cap. si* aliquem *licèt loquatur de transuersalibus habet etiam locum in descendentibus.*
38 *De exclusione, & habilitatione fæminarum remissiuè.*
39 *An attendatur in successione tempus refutationis vel mortis refutantis.*
41 *Quod attendatur tempus refutationis, & de rationibus ad num.*44.
45 *Contrarium probatur verius, vt attendatur tempus mortis, & de rationibus ad num.* 50.
51 *A fideicommissis ad feuda validum est argumentum.*
52 *In feudo pacti, & prouidentiæ agnati habent spem probabilem, & veniunt Iure suo.*
54 *Concluditur attendi debere tempus mortis, & de rationibus ad num.* 62.
63 *Respondetur Doctoribus tenentibus contrarium.*
66 *Refutatio dari potest etiamsi refutans non possideret feuda, sed refutatarius ad num.*70.
71 *Refutatario morienti sinè liberis succedit refutans, qui alijs in successione præfertur.*
73 *An iure successionis vel reuersionis, & quid iure successionis.*
75 *Quando refutans succedit refutatario tenetur ad onera medio tempore contracta.*
76 *Itèm quod Iure successionis.*
77 *Contrarium quod iure reuersionis.*
78 *Datur distinctio, & quomodo quæstio decidatur, & respondetur ad contraria num. sequen.*
90 *Quod renuntiatio seù refutatio sit realis probatur ex multis realitatem denotantibus ad num.*101.
102 *Contrarium quod sit personalis numeris sequen.*
111 *In feudis, & alijs non transitorijs ad extraneos stipulatio intelligitur prosilijs, & descendentibus proprijs, & capacibus, non pro alijs non contẽplatis.*
118 *Transactio restringitur ad expressa, & quæ erant in lite, & num. sequen.*
120 *Renunciatio restringitur ad suã causã.*
135 *Quando in feudis refutatio non sit personalis, sed realis, & omnimoda.*
137 *In dubio præsumitur personalis, & respondetur ad contraria.*
141 *Defecta persona renunciatio personalis euanescit.*
147 *Facta institutione in feudis illius, qui de iure censetur institutus successor ab intestato, & num. sequen.*
153 *Si habens facultatem eligendi vel nominandi non vtitur facultate, censetur*

Fæ.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quod omnia Feuda, vacantia ob mortem Donnæ Margaritæ ab Austria, sunt ex pacto, & prouidentia Principis, & sic in forma pactionata, quam Siculi strictam vocant: habentque annexam Clausulam Iurisfrancorum, hoc est, qualitatem primogenituræ.

1 Licèt in Allegationibus impressis, quæ ad informationem, Nobis ex parte Racudiæ Comitis traditæ sunt, verbum nullum circa Feudorum formas reperiatur: in voce tamen, non semel, sed pluries in eas est oppositum, non habere Clausulam Iurisfrancorum, hancque præcipuè deficere in Priuilegijs, & concessionibus Castri, & Terræ Buteræ (cui titulus Principis, cum dignitate Magnatis Hispaniarum annexus est) Licodiæ, Occhiolæ, Laci Leontinorum, Feudorum Turris Falcunaræ, Belmontis, Radali, & aliorum prouenientium ex domo, & Familia de Santapau: nerbosè contendunt, prædicti Comitis Aduocati, ad idque comprobandum nonnullæ sunt præsentatæ scripturæ; Quare vt nullus remaneat scrupulus, de omnibus Feudorum formulis in præsenti Articulo diserere, contrarijs impugnationis dirutis, consentaneum Nobis visum est.

2 Quod attinet ad prædicta Feuda Buteræ, & reliqua, per lineam, & descendentiam de Santapau, prouenientia, in quæ Aduersariorum tela diriguntur: pro cõperto habuimus, non solum habere annexam clausulam Iurisfrancorum: verum etiam in multis ex eis, erectam, & institutam fuisse primogenituram in fauorẽ Masculorum, ac deinde fœminarum, ex primo acquirente descendentium, quod quam plurimis rationibus, & medijs cõbrobabimus.

3 Dicta Feuda Buteræ, Licodiæ, Occhiolæ, (quæ permutata fuit per Terram Bideni primo acquisitam) Turris de Falcunara, dell'Alia, Marinei, & alia existentia in Territorijs Buteræ, Licodiæ, & Bideni, fuerunt concessa per Inclitum

Regem Martinum, Calcerando Adamar de Santapau, ob ingentia seruitia illius Maiestati præstita, tam à dicto Calcerando, quam ab Vgone patre, & Vgonetto fratre, vt apparet ex Regia concessione, & Priuilegio de Anno 1399. à nobis recognito, & in Processu exhibito, qui quidem Calcerandus dicta Feuda, & Terras donauit Raimundo filio secundogenito, & istius filijs, legitimèque descendentibus masculis, ac deinde fœminis, seruato ordine geniture, aut primogeniture in perpetuum; & denique per suum vltimum elogium confectum in Castro Buteræ, per acta Notarij Stephani de Campoclaro Calatagironis, die 29. Septembris Ind. 2. anno 1438. eamdem donationem ratam habens, instituit dictum Raimundum suum particularem hæredem in præfatis Feudis, & Terris, vt succederent tum ipse, tum eius filij, & descendentes masculi, ac postea fœminæ, seruato semper ordine geniture, cum perpetua prohibitione alienationis, & hoc adiecto grauamine fœminis, & earum descendentibus, quod deberent assumere cognomen, & arma de Santapau sub pœna priuationis.

4 Et licèt ex parte Comitis Racudiæ fuerit oppositum, tum prædictum Calcerandum non fuisse primum dictorum Feudorum acquirentem, sed Vgonettum fratrem, cui idem Inclitus Rex Martinus prædictas Terras suo Priuilegio donauit, & concessit in anno 1393. ob felloniam, & delictum commissum à Manfredo de Alagona antiquiorem feudatariũ, & concessionẽ factam fuisse dicto Vgonetto pro se, filijs, & hæredibus vtriusq. sexus, de suo corpore legitimè descendẽtibus, ac per consequens in forma mixta hoc est pactionata, & hæreditaria: propterea que non potuisse hanc concessionem, & formam mutare, & restringere prædictum Calcerandum erigendo primogenituram: tum etiam prædictum testamentum Calcerãdi non esse solemne, nec de eius apertura constare, adhucque clausum reperiri, penès Notarium conseruatorem actorum dicti Stephani de Campoclaro, & denique non esse in forma probanti.

5 Leuissimam tamen hanc oppositionẽ habemus: Primo quia, tametsi Calcerandus fuerit Vgonetti fratris in dictis Feudis successor, adhuc cum ipse non fuisset in Priuilegio comprehensus, vti collateralis Vgonetti prædicti, voluit sibi consulere nouam impetrando gratiam à Domino Rege, vt plenius, & securius dictas Terras habere, & possidere posset, quod consequutus est ab eodem Inclito Rege Martino, per Priuilegium ab eo concessum dicto anno 1399. in quo non solum confirmauit anteriores concessiones factas Vgoni patri in anno 1392. & Vgonetto fratri in anno 1393. verum etiam nouam, & sub ampliori, & diuersa forma, concessionem, & gratiam eidem Sua Regia Maiestas contulit, vt ex verbis Regij diplomatis dicto anno 1399. expediti, apertissime deprehenditur, ibi, *Ex vberiori gratia, dicto nobili Calcerando, suisque hæredibus, de suo corpore legitimè descendentibus, in perpetuum, terram Buteræ prædictam cum eius Castro, Terram Licodiæ cum eius Castro, & alijs Iuribus, & pertinentijs eorum vniuersis, nec non omnia, & singula bona tam feudalia, quàm Burgensatica, existentia in dictis Terris, Buteræ, Licodiæ, & Territorijs earumdẽ, quæ fuerunt quorumcumque rebellium, & proditorum, & alibi vbicumque, quæ scilicèt habuerunt, & possederunt, sub eisdem modo, & forma, ac seruitijs, retentionibus, & conditionibus, sub quibus eadem eisdem data, & concessa extiterunt, ex liberalitate mera, & speciali gratia, ac de certa nostra scientia, de nouo gratiosè concedimus & donamus.*

6 Ex quibus verbis, ibi *de nouo gratiosè concedimus, & donamus*, quæ sæpius repetuntur in dicto Priuilegio, vocando dictam gratiam, donationem nouam, clarissimè perspicitur dictum Calcerandum nouam, & sub ampliori, & diuersa forma à Domino Rege obtinuisse concessionem; quo casu de nouo feudo factã concessionem communiter Doctores affirmant. *Ita Isern. in cap. 1. num. 3. vers. quod si dicimus, de vasall. decrep. ætat. Surd. cons. 440. nu. 42. Bursat. cons. 219. n. 4. vol. 2. Raudens. de analog. cap. 34. nu. 56. & cons. 1. n. 117. vol. 1. Rota apud Verallũ dec. 16. num. 17. Afflict. dec. 112. n. 5. & 6.* Vbi quod quando adest noua forma, videtur feudum in manu Regis Inuestientis refutatum, & deinde Regem ipsum de eo inuestire feudatarium *Osasc. decis. 23. n. 21. 24. & seqq. Petr. de Gregor. de con-*

conceſſ.feud.par.3.quæſt.7.nu.10.& par.5. quæſt.2.n.2.& 4. vbi in fine ait, quod in dubio exiſtis verbis, *de nouo concedimus*, intelligitur de feudo nouo facta conceſſio, etiam quod adeſſent alia verba contraria, quia vltima prioribus derogant, quod comprobat *n.5. optimè Maſtrill.poſt alios dec.56.num.18.par.1.* & in terminis confirmationis in forma ſpeciali, quod ſit noua conceſſio, proſequitur multa, *Don Ioann.del Caſtill.lib.5.controuerſ.cap.89.ex n.206.*

7 Vnde euincitur, quod cum Calcerandus dictorum feudorum nouus fuerit acquiſitor, potuit vt talis formam mutare, aut reſtringere, ſubſtitutiones facere, & grauamina imponere: ex receptiſſima in hoc Regno ſententia ſæpiſſimè in his Tribunalibus canonizata, de qua, *Petr. de Gregor. de conceſſ.feud. par.2.qu.10 num.45. & par.3.quæſt.5.n.8. & qu.6.num.11. & quæſt.7.num.* 53. vbi refert *Vern. dicentem ridiculam eſſe opinionem contrariam, Cannet. in cap. volentes fol.134.& ſeqq.& num.91.104.& 106.*vbi, *Quod hæc quæſtio ſopita eſt in Regno*, quod repetit in *§.4.nu.42.44.53.62.70.75.& ſeqq.& §.22.& §.46.* Vbi, alios ex noſtris Siculis laudat idem tenentes, *Cum. in cap. Si aliquem verb. antiquis n.170.& ſeqq.& n.143. Bongiorn.in cauſa Spaccafurni lib. 1.feud. Intrigliol. de feud. cent.1.quæſt.51.n.271.& cent.2.artic.7.n.29.& 30.* & melius *dec.16.n.9. Milan.* qui de magis recepta teſtatur *dec.8.num.49.50.& 223.par.1. Don Franc. del Caſtill. dec.64.num.28.* & infinitis relatis, *Giurb. dec.108.num.17. & ſeqq.* vbi iuribus, & rationibus comprobat.

8 Deinde, ſi primam conceſſionem inſpiciamus, prædicto Vgonetto factam, in anno 1393. certum eſt, aut eſſe in forma larga, hoc eſt, hæreditaria, aut in forma mixta, ſcilicèt, pactionata, & hæreditaria ſimul: ſi hæreditaria eſt, vt probari videtur ex verbis Priuilegij (licèt in exequutiuis poſita, & interiecta) ibi, *ad faciendum inde veſtræ libitum voluntatis*, quæ equipollent Verbis, & *quibus dederint*, per quæ conceditur libera alienandi facultas, vt per *DD. in cap. 1. de feud. non habent. prop. natur. feudor. Ladercb.conſ.1. ſub num. 4.& per tot. Oſaſcb. dec.164.n.3.verſic. ſed ſi fuerint in medio. Fontanell. de pact. clauſ.4.gloſ.21.par.2. num.64.Caſtill. Sotoma tom.4. controuerſ. cap.48.n.18.Rot. apud Farinac. in poſtum. dec.322.par.1.& dec. 286.par.1. recent. & dec.295.par.2.in eiſdem Petr. de Greg. de conceſſ.feud. par.6.qu. 4.* vbi *Maſtrill. Cannet.in dicto cap.volentes verſ.ſed magna fuit olim num.73.74.& ſeqq.fol.61. Caſtill.Sicul.dec. 206.ſub num.83. par.3.& in num.64.Regens de Tapp.dec.2. num. 266.& 336.* in dubium eſt, potuiſſe formam mutare, aut reſtringere prædictum Calcerandũ, etiã quod nõ fuiſſet primus acquiſitor; Quia ſi licuit eidem alienare feuda, melius potuit formam reſtringere in fauorem ſuorum deſcendentium, vt probauit *Frecc.de ſubfeud.3.par.quæſt.1.& 2.nu.42.*& ex noſtris *Petr.de Greg. de conceſſ.feud.par.2. quæſt.10.num.45.& par.3.quæſt.6.num.12.& 13.Cum. in cap. Si aliquem, verb.antiquis nu.170.Cannet.* & alij quos ſequitur *Intrigliol.dicta cent.1.q.51.nu.271.& 272.Muta in cap.Reg. Alphonſ.cap.456.nu. 37.tom.5. Milanenſ. dicta dec.8.num.17.Maſtrill.dec.56.n.25. verſ.præterea lib.1.*

9 Si vero in forma mixta fuit facta prima conceſſio quod probabilius iudicamus, non ideo excluditur Calcerandus à facultate reſtringendi formam; dato, & non conceſſo, quod non fuerit primus dictorum feudorum acquiſitor; imò in his terminis, veriſſimum, & receptiſſimũ eſt potuiſſe dictam formam reſtringere, inſtituendo primogenituram in fauorem deſcendentium, vt conſiderant *Menocb. conſ.104.n.8.& conſ.156.nu.65.& conſ.161.num.5.lib.2.Maſtrill.dicta dec.56. n.26.& 27.* aſſignantes rationem, quia quando feudum ſub prędicta forma conceſſum eſt, non poſſunt filij quærelam proponere eo quod à Patre ſint excluſi, cum non poſſint ſuccedere in feudo, niſi ab eo ſint hæredes inſtituti, & pater liberè poſſit poſtergare, hoc eſt, eligere ſecundo, vel tertiogenitum, omiſſo primogenito, dummodo non eligat remotiorẽ, quod *Crauett. conſ.256.num.3.lib.2.* dicit eſſe valdè fauorabile deſcendentibus, & conducunt tradita à DD. ſupra relatis *num.7.* in terminis *Petr.de Gregor.de conceſſ.feud.par.4.quæſt.1.num.21.Milanenſ. dicta deciſ.8.num.99.vſque ad 111.*

10 Secundo, quod ad teſtamentum attinet Calcerandi, vaniſſimam habuimus aduerſæ partis obiectionem, fundatam in

præ-

prædicta fide Notarij cōseruatoris actorum dicti Stephani de Campoclaro: quia prædicta fides non concludit inexistentiam dicti Testamenti originalis in actis eiusdem Notarij, nec aperiri an clausum, & sigillatum, an vero apertum, & publicatum existat, vt ex lectura præfatæ fidei dignosci potest.

11 Illud autem extra omnem controuersiam est, præfatum Testamentum exhibitum, & præsentatum fuisse in causa possessoria Status, & Marchionatus dictæ Terræ Licodiæ; inter dictam Donnam Margaritam ex vna, & Donnam Ioannam, & Don Fabritium Franciscum Ruffum Principes Scillæ ex altera, vbi testium multorum depositionibus, in alio Processu productis, ab eodemq. extractis, apparuit solemniter apertum fuisse, in qua causa etiam fuerunt præsentatæ quædam litteræ antiquissimæ ab istius M. R. C. Iudicibus expeditæ, qui prædictum Testamentum vidisse, & recognouisse, esseque omni solemnitate de Iure necessaria confectum, & absque vllo vitio asseruerunt, & vt tale exequi, & obseruari mandarunt: ac etiam in eadem causa exhibita fuerunt diuersa exēpla extracta ex Archiuijs huius Tuæ M. R.C. & aliorum Tribunalium, in quibus dictæ Donnæ Margaritæ Antecessores, pręcipuè Principes Don Ambrosius, & Don Franciscus illud præsentarunt ad probandum fideicommissum, & prohibitionem alienationis dictorum feudorum: ob idque non solum in prædicta causa possessoria, sed etiam in reiuendicatoria dicti Marchionatus dictum Testamentum, vt verum solemne, & authēticum habitum fuit, & secundū eum pronunciatum semel, & iterum in hac M. R. C. & in Consistorio in prædicta causa reiuēdicatoria Status Licodiæ ad fauorem Donnæ Margaritæ, vt totum constat ex Iustificationibus in dicta causa factis fol. mihi 37. vers. vanissimam habuimus, ex quo cessat quæstio, vtrum de apertura Testamenti constet vel non, ad *Text. in l. si in duobus* 10. §. 1. ibi *non enim quæremus à quo aperiantur ff. quemadmodum testam. aper.* vbi notant *glos. Bart.* & reliqui antiquiores.

12 Ex quo sequitur prædictum testamētum fulcitum esse, tum temporis antiquitate, ex cursu plusquam ducentorum annorum ab eius confectione, ex cuius tanti temporis lapsu præsumitur omnem necessariam solemnitatem intercessisse, taliter, quod nihil contra illud possit opponi, vt docent *Crauett. de antiquit. tēp. 1. par. §. videmus num. 18. & 22. Couarr. pract. cap. 21. num. 6. vers. 3. Alexand. cons. 101. num. 9. lib. 7. Aretin. cons. 36. nu. 6. & cons. 168. sub num. 2.* plures referens *Mascard. concl. 711. num. 81. & 82. Ioan. Baptista Asinius in praxi 57. c. 5. limit. 96. n. 9.* tum etiam obseruantia antecedente multis actibus comprobata, quæ magnam dicto Testamento tribuit auctoritatem, & legalitatem. *Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 486. ex nu. 6. Crauet. cons. 101. numer. 4. lib. 1. Velasc. consultat. 132. numer. 16. Farinac. decis. 467. parte 2. recent. & decis. 31. numer. 3. part. 2. in posthum. Paz de Tenuta 1. tom. cap. 26. nu. 17.* & omnem purgat falsitatis suspitionem. *Crauett. cons. 158. Ioseph. Ludouic. concl. 38. colum. 3. vers. infertur 6. Decius cons. 445. nu. 18. lib. 2. Foller. in praxi criminali vers. Item quod commisit falsum n. 37. Menoch. lib. 1. præsumpt. 20. nu. 56. & cons. 409. num. 37.* cum alijs quampluribus, quos consulto omittimus: referunt addentes *Molin. lib. 2. capit. 6. numer. 57. & 60.*

13 Vlterius extante prædicti testamenti indubia fide, & auctoritate, quando dubium aliquod occurreret circa facultatē disponendi in eo contenta, quæ dicto Calcerando negari prætenditur, præsenti summarijssimi Iudicij, hanc discussionem non esse arbitramur, in eo enim is debet obtinere qui in testamento solemni in nulla sui parte suspecto, se institutum, & vocatum ostendit *l. fin. C. de edicto Diui Adriani tol.* & in terminis nostri Statuti *cap. nempè* 43. Incliti Regis Ferdinandi, continuantis possessionem in heredem scriptum, vel ab intestato, late *Anton. Amat. lib. 1. var. resolut. 39.* per totam præcipuè *num 87.* qui multos refert. Ille vero qui litteram testamenti habet contrariam, & contendit testatorem non ita potuisse disponere, vt disposuit, non debet in prædicto Iudicio audiri, *l. ille à quo §. si de testamēto ff. ad S.C. Trebell.* ibi, *nā & si maximè dicatur, vel ius testādi nō habuisse, cum qui testatus est, vel de viribus testamenti, vel de sua conditione, non est audiendus l. vnica C. si tab. testam. nulla*

ex

ex tab.ibi hæredis cuius nomen inconsulto deletum est vt legi non possit dari bonorum possessio potest, quia ex coniectura non propriè scriptus videtur &c.

14 Quare hæc exceptio, dato quod formaliter fuisset opposita, esset in plenarium iudicium, reseruanda, vti requirens altiorem indaginem. *L. 3. §. ibidem ff. ad exhibendum* ibi, *Si obscurior, vel quæ habeat altiorem indaginem, differendam in directum Iudicium, leg. fin. ff. de compensat.* ibi, *sed iure stricto vtentes si inuenerint eas maiorem & ampliorem exposcere indaginem eas quidem alij iudicio reseruent.* Late in terminis, *Don Christophorus de Paz de tenuta cap. 38. per tot. Don Ioann. Baptista de la Rea decis. Granat.* 40. *num. 16. ad fin. tom. 1. Molin. de Hisp. primog. lib. 4. cap. 9. num.* 40. vbi addentes infinitos laudant.

15 Quibus accedit, quod Racudiæ Comes nullam ex hac oppositione vtilitatem consequitur, ille enim descendit à Raimundo Calcerandi filio secundogenito, cuius, & suorum descendentium fauore, & beneficio prædicta primogenitura fuit instituta neminem excludendo, sed solum præferendo masculos fœminis iuxta dispositionem iuris communis feudorum, & Capitulorum Regni; quod si factum non fuisset remanerent prædicta feuda in linea, & descendentia Vgonetti filij primogeniti dicti Calcerandi, qui fuit in prædicto testamento hæres institutus in bonis, quæ ipse Pater habebat in Principatu Cataloniæ, cuius descendentes nunc extant, inter quos fuisset continuata successio: ac ideo impugnat quod in ipsius Comitis fauorem factum est, & cuius nullam potest proponere querelam, iuxta tradita à *Mastrill. dicta decis. 56. n. 26. & 27.* cum alijs supra n. 9. relatis.

16 Quod vero attinet ad feudum Belmontis, & Baroniam Badali, certum est etiam habere clausulam Iurisfrancorum, & in eis succedendum esse per viam primogenituræ, quia dicti feudi Belmontis nouus, & primus acquisitor fuit Princeps D. Ambrosius titulo emptionis, & Iudicialis adiudicationis pro pretio vnciarum 3190. pro quibus fuerat causata executio in hac M. R. C. & interpositum super dictum feudum primum decretum ad instantiam Don Antonij Grauina contra Carolum Romanum eiusdem feudi possessorem, Baroniam autem Radali, acquisiuit Princeps Don Franciscus eius frater, & abintestato successor. Is enim cum dictus Princeps Don Ambrosius emisset Ius luendi dictam Baroniam, quam Ioseph de Modica eius possessor vendiderat Hieronymo Bonaccolto cum facultate redimendi, prædicta vtens facultate post mortem dicti Don Ambrosij suis pecunijs redemit à posse dicti de Bonaccolto in anno 1565. vt ex scripturis à nobis visis apparet.

17 Cum autem, dictus Princeps Don Franciscus fratris ab intestato successor in dicto feudo Belmontis nouiter acquisito, & dictæ Baroniæ Radali redemptor, ac primus acquirens, nullos haberet descendentes legitimos, refutauit dictum Principatum Buteræ, feuda, & Baronias prædictas Donnæ Dorotheæ Barresi, & Santapau ipsius nepti, ex Sorore Donna Antonia, & communi proauia, suisque filijs, & descendentibus in perpetuum cum clausula Iurisfrancorum, grauamine cognominis, & armorum de Santapau sub pœna priuationis, & perpetuæ alienationis prohibitione, vt constat ex scriptura refutationis anno 1581. quam vidimus, & est in processu, fuitque in causa reiuendicatoria Licodiæ exhibita, & qualificata.

18 Et quod, dictus Princeps Don Franciscus, potuisset in dicta refutatione, clausulam iurisfrancorum apponere, substitutiones facere, & grauamina iniungere successoribus in dicto feudo, & Baronia, certò certiùs æstimauimus: eò quod fuisset nouus, & primus acquisitor, & fratris successor, ex superius n. 7. adductis, & inferius adducendis, quod nec pars aduersa contradicere ausa est.

Deueniamus iam ad Status, & feuda, prouenientia ex domo, & Familia de Barresi, in quorum concessione, & acquisitione, clarissimum est, adesse clausulam iurisfrancorum: vt ex Priuilegijs, & Regijs confirmationibus dignoscitur.

19 Terra, & Castrum Petræpretiæ, nunc Principatus titulo decoratum, fuit concessum per Inclitum Regem Federicum in anno 1330. Abbo Barresi, pro se, & hæredibus de suo corpore legitimè descendentibus, in perpetuum cum clausula Iurisfrancorum: vt apparet per Regium

gium diploma, exhibitum, & à nobis recognitum.

20 Terra Barrafranchæ, nunc in Marchionatum erecta, quæ primò fuit nuncupata Baronia Conuicini, empta fuit per dictum Abbum Barresi à Domino Rege Petro secundo, cuius venditio postea in anno 1438. fuit cōfirmata pro dicto Abbo, suisque hæredibus de suo corpore legitimè descendentibus, in perpetuum, & cum clausula Iurisfrancorum: constat ex Priuilegio edito in processu.

21 Feudum, & Baronia Fontanæ Moratæ, primo fuit concessa per Inclitum Regem Martinum in anno 1398. Francisco Guerra de Veintemilla, pro se, & hæredibus de suo corpore legitimè descendentibus, in perpetuum, & cum clausula Iurisfrancorum, in qua Baronia, successit Donna Catarina de Veintemilla, & Barresi vxor legitima Antonij Barresi Baronis Petræpretiæ, quibus successit Antonius filius legitimus, & demum Mattheus, qui in anno 1479. accepit inuestituram dicti feudi cum clausula Iurisfrancorum; à quo tempore vsque in præsens, semper successores in dicto feudo inuestituti sunt cum dicta clausula Iurisfrancorum: ita apparet ex Priuilegio, & Inuestituris exhibitis.

22 Centum, & viginti vnciæ redditus super Vniuersitate Calatagironis, fuerunt donatæ per inclitum Regem Martinum, Vgonetto de Santapau fratri Calcerandi in anno 1392. & concessio fuit in forma hæreditaria; obidque alienatæ fuerunt, & in eis successit Ioannes Antonius Barresi Baro Petræpretiæ qui in anno 1479. Regiam obtinuit confirmationem dictorum reddituum, pro se, & hæredibus de suo corpore legitimè descendentibus, in perpetuum, & cum clausula Iurisfrancorum, à quo tempore omnes successores vsque ad Donnam Margaritam inuestituram accepti sunt cum dicta clausula Iurisfrancorum: apparet ex Priuilegio confirmationis, & Inuestituris subsequentibus.

23 Denique ex eodem cognomine de Barresi, licet ex diuersa linea, prouenit Terra, & Marchionatus Militelli, de cuius concessione, & sub qua forma, non liquidò apparet: solum namque deprehenditur ex nonnullis scripturis in processu exhibitis, quod dicta Terra concessa fuerit per Inclitum Regem Martinum, primo loco Blasco Barresi, & deindè Antonello eius filio pro se, & hæredibus de suo corpore legitime descendentibus: & hoc in anno 1393.

24 In dicta terra successit Blascus, Antonelli filius primogenitus, & ab eo vsque ad Don Vincentium Barresi, qui obijt anno 1567. semper fuit deriuata successio de primogenito in primogenitum masculum, ex directa linea dictorum Blasci, & Antonelli, & inuestituræ captæ fuerunt, probata morte vltimi possessoris, & primogenitura successoris, iuxta tenorem suorum Priuilegiorum, nullo alio expresso: vt patet ex Inuestituris præsentatis.

25 Dictus D. Vincentius Barresi decessit prædicto anno 1567. nullis relictis descendentibus, & per suum solemne testamentum instituit heredem particularē in dicta Terra, & Marchionatu Militelli, Donnam Catarinam Barresi sororem primogenitam, filiam legitimam Don Caroli Barresi communis patris, quæ virtute dictæ institutionis cępit pacificam possessionem dicti Status, & in eam fuit immissa vigore litterarum Tui tunc temporis Vicarij, & Proregis per hoc Tribunal M.R.C. expeditarum, & cuidam Iudici delegato ad earum executionem commissarum, qui seruatis seruandis, & adhibita causæ cognitione super traditione possessionis, dictam Donnam Catarinam immisit nemine contradicēte: vt constat, ex actis possessionis in processu exhibitis.

26 Dicta Donna Catarina iam Marchionissa Militelli, matrimoniū contraxit cū præfato Buteræ Principe Don Fabritio, & in Tabulis nuptialibus inter eosdē initis anno 1570. conuentum fuit, quod in dicto Statu, & Marchionatu, succederent filij ex illo matrimonio, & eorum filij, & descendentes in infinitum, cum clausula iurisfrancorum per semper seruanda, à qua nullo modo videretur recessum; & quod in defectu filiorum, & descendentium dicti matrimonij, & prædictæ Donnæ Catarinæ, succedere deberent Donna Aleonora, & Donna Beatrix ipsius sorores, vna post aliam, & earum filij, & descendentes in perpetuum, seruata semper forma Iurisfrancorum,

cum

cum prohibitione alienationis, & grauamine cognominis, & Armorum de Barresi: vt constat ex dicto contractu matrimoniali exhibito, & à nobis recognito.

27 Donnæ Catarinæ, successit D. Franciscus filius primogenitus ex dicto matrimonio, & D. Francisco, Donna Margarita eius vnica, & legitima filia vltima posseditrix, quæ, & eius pater acceperunt Inuestituras cum clausula Iurisfrancorum. Et hic est vltimus Status successionis dicti Marchionatus: de quo amplius in quinto Articulo.

28 Hucusque probauimus Status, & feuda, de quibus est contentio habere, annexam clausulam Iurisfrancorum, in eisque succedendum esse per viam primogeniture, vel ex dispositione primorum acquirentium, vel ex pacto, & prouidentia Principum concedentium; nam quod clausula Iurisfrancorum idem operetur, ac si dictum sit, succedat semper primogenitus in confesso est, & nullus contradicit ex Regnicolis nostris, vt videre est apud *Ludouic. Molin. lib. 1. de primog. cap. 7. num. 4. Petr. de Greg. de concess. feud. parte 2. qu. 8. n. 8. cum seqq.* & alibi passim *Marius Cutelli decis. 20. num. 24. Giurb. de success. feud. §. 1. gloss. 8. num. 35. vers. duodecimo.* Qui alios quam plures refert, & infra laudabimus.

Sed sunt aliæ concludentissimæ rationes, quæ idem persuadent, etiam quod prædicta clausula deficeret: supposito tamen, quod sunt feuda ex pacto, & prouidentia gentilitia, & familiaria: vt ex sequentibus apparebit.

29 Primo, quia maior pars dictorum Statuum, sunt magnæ Baroniæ, cum amplissima Iurisdictione, mero, ac mixto Imperio, & Principatus, ac Marchionatus titulis decoratæ, sicque vti feuda dignitatis habent ex natura sua, & iuris dispositione insitam clausulam Iurisfrancorum, & perpetuam primogenituram, vt probant *Molina lib. 1. de primog. cap. 11. nu. 24. & 25. Pater Molina de maiorat. disp. 581. n. 1. Menoch. cons. 504. n. 9. & 10. Cassanat. cons. 57. à n. 66. Ramon. cons. 100 n. 304. & 305.* & concesso loco cum titulo dignitatis, intelligitur concessio facta cum Iure primogenituræ *Molina* vbi proximè *n. 25. vers. in secunda specie. Menoch. cons. 401. nu. 18. & 19.* & quando feudum est sui natura diuiduum, quod per talem concessionem dignitatis indiuisibile efficiatur: docent *Sacca cons. 50. nu. 46. & 47. Mastrill. de Magistrat. lib. 4. cap. 12. à n. 24. Parlador. in sexquicent. diff. 8. §. 1. n. 5.* & in terminis est *Text. in cap. Imperialem §. prætera ducatus de prohibita feud. alienat. per Fideric.* vbi *Isern. Afflict.* & cæteri repetentes, *Freccia de subfeud. lib. 2. tit. de different. inter feud. Reg. diff. 1. n. 1. Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 8. qu. 16. n. 14. & parte 3. qu. 8. num. 3. Blasc. Lancea inter cons. Lunæ cons. 1. num. 59. & 93. Mastrill. decis. 172. num. 34. Giurb. de feud. §. 2. glos. 3. num. 58. & glos. 8. n. 17.*

30 Secundo, quia si communem Regni Doctorum acceptionem sequamur, de cuius veritate in Tertio Articulo differemus, omnes Status, & Baroniæ prouenientes ex linea de Santapau in Principem Don Franciscum, ob mortem ab intestato dicti Principis Don Ambrosij eius fratris, remanserunt informatæ cum clausula Iurisfrancorum sub quacumque forma primo fuissent concessæ, & semper in illis est succedendum cum prædicta clausula, semel ac ex dispositione *Cap. Si aliquem 33.* Incliti Regis Iacobi, in dictum Principem Don Franciscum ab intestato peruenerunt, vt expressè in puncto dixerunt *Pernus cons. 4. nu. 5. & cons. 12. Cannet. in cap. volentes §. at non erit inutile, n. 54. fol. 128.* asserens hanc esse peculiarem Regni consuetudinem. *Petr. de Gregor. de concess. feud. 4. parte qu. 2. vers. ab intestato vero n. 22. & qu. 11. n. 6. & qu. 13. per totam, Blascus Lancea inter cons. Lunæ d. cons. 1. n. 9. Octauius Corsett. cons. 4. per tot. Iustificantes in causa Licodiæ fol. mihi 38. vers. quarto denique.*

31 Tertio, quia iuxtà eamdem acceptionem, de qua inferius in prædicto Articulo tertio, successio prædictorum omnium Statuum, & feudorum in præsenti vacans ob mortem Donnæ Margaritæ, est regulanda vt ab intestato, illa enim institutio, de qua in ipsius testamento, nempè, *succedat qui de iure succedere debet*; Idem operatur, ac si dictu fuisset, succedat is qui ab intestato successurus est, *l. conficiuntur 8. §. 1. ff. de*

*iure codicill. Portius de Imol.conf.*121.*n.*2. *&* 3. *Cephal. conf.*416. *num.* 40. *vol.* 3. *Ruinus conf.* 90. *num.* 6. *vers. quo vero, vol.* 2. *Parif. conf.* 3. *nu.*20. *lib.* 3. *Fusar. de substit. quæst.* 377. *num.* 1. *Amat. variar. resol.* 10. *num.*68. *&* 70., & in his terminis, cuiuscumque formæ fuerint feuda, semper subintrat clausula Iurisfrancorum ex dispositione dicti *Cap. Si aliquem* Regis Iacobi. *Cannet. in dicto Cap. volentes vers. sed an in isto num.* 4. *fol.* 40. *Petr. de Gregor. de success. feud. dicta parte* 4. *quæst.* 12. *&* 13. *per tot. Cum super dictum Cap. Si aliquem, verbo, Francorum num.* 8. *Corsett. dicto conf.* 4. *nu.* 4. 5. *&* 10. *Corsett. filius in additione ad dictum conf.*4. *& conf.* 9. *n.*30.*& conf.* 7. *nu.*8. *&* 9.

32 Quarto, & vltimo, quia antiquissima obseruantia, & modus viuendi inter descendentes ex prædictis familijs, à quibus feuda proueniunt, ab immemoriali tempore hanc succedendi formam introduxit, vt scilicèt, succedatur de primogenito in primogenitum, vt patet ex inuestituris, in quibus vniformiter asseritur, fuisse probatam mortem vltimi possessoris, successionem, & primogenituram successoris, quæ obseruantia, & modus viuendi est secundum Ius francorum, vt aduertunt; *Isern. in dicto Cap. Imperialem num* 2. *circa finem vers. sed quomodo probabitur*, vbi etiam, *Afflict. num.*38. *ad finem de prohibit. feud. alienat. per Federic. Goffred. conf.*11.*num.*22. *vers. præterea quamuis*, *Intrigliol. de feud. cent.* 1. *qu.* 50. *num.* 210. *Menoch. conf.* 391. *num.* 12. *vol.* 4. & conducunt tradita à *Bart. in l. gerit num.*17. *ff. de acquir. hæred. Bald. in l. is qui num.* 2. *C. de secund. nupt. Paulus Paris. conf.*75.*nu.* 54.*lib.*2.*Palac. Rub. in l.*45.*Tauri* quem, & alios sequitur *Molin. de primog. lib.*1. *cap.*8.*num.*38. vbi addentes, & *lib.*2.*cap.* 6.*n.*57.*&* 60.

33 Cum quibus concurrit, quod sumus in Terminis Iudicij possessorij summarijssimi, in quo vltimus Status vacationis feudi, & maioratus attenditur: vt docuerunt *Bald. in rubr. de præscript. nu.* 2. cuius doctrinam notabilem appellat *Balbus de præscript.*3. *parte qu.* 3. *num.* 3. *Suar. tit. de las herencias num.* 24. *Parlador. quotid. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 19. *Cassan. conf.*10. *num.*6.7. *&* 9.; vbi subdit, quod huic naturæ, seu statui, in quo res ipsa vltimò fuit reperta, omninò standum est, maximè in Iudicio possessorio: quoniam in eo semper attenditur vltimus actus præteritæ introductionis: *Decian. conf.*24.*num.*23.*vol.*2. *Surd. conf.*338.*nu.* 11.*vol.*3.& conducit Statutum nostrum, scilicet, Cap.43. Regis Ferdinandi, in quo possessionis continuatio decernitur cum relatione ad eam, quam vltimus possessor habuit; Vnde cum non solum Donna Margarita, sed eius Antecessores, his præteritis temporalibus inuestituras acceperint cum prædicta clausula Iurisfrancorum, & per viam primogeniture, non est de hoc amplius dubitandum in præsenti causa, & Iudicio.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Comes Mazareni, vtpote verus Refutans Feudorum, & Statuum prædictorum (Militelli Marchionatu excepto) Donnæ Margaritę refutatariæ absque filijs defunctæ, iure reuersionis, vel successionis incontrouertibilis succedit, non obstante renunciatione in contractu transactionis ad fauorem eiusdem Donnæ Margaritæ facta, quam personalem probabimus: ac propterea debuit prædicto Comiti concedi manutentio, excluso Racudiæ Comite.

RO dilucidiori intellectu eorum, quæ hoc Articulo dicenda, & in puncto iustificanda sunt, oportet primo comprobare, dictũ Mazareni Comitem, transactionis, renunciationis tempore omnium prædictorum Statuum, verum, & indubitatum successorem ob mortem Principis D. Fabritij ipsius Aui extitisse.

34 Hoc quidem seclusa refutatione facta ab ipso Don Fabritio in fauorem Don Francisci primogeniti, & Donnæ Margaritæ patris, nullam continet dubitationẽ, stante Regni Capitulo Imperatoris, & Inuectissimi Regis Nostri Domini Caroli V. felicissimæ, & gloriosissimæ memoriæ Cap.204., ibi, *scilicet che la figlia femina del figlio Masculo primogenito morendo detto masculo in vita di suo patre*

in

in tal caso la detta figlia del masculo sia preferita alla zia sorella del detto masculo in la successione delli detti Stati, Baronie, e feudi di suo auo. Verum che hauendo tempore suæ mortis figlio masculo secundogenito, in tal caso detto figlio masculo secundogenito sia preferito alla nepote femina figlia del detto primogenito premortuo; à talche li Stati, e Baronie vengano à conseruarsi, & perpetuarse in le casate, e cognomi d' onde procedono; Quod, & postea eius prudentissimus filius, & Tuæ Maiestatis Auus, Dominus noster Philippus Secundus in successione inter transuersales eadem ratione ad supplicationem Regni declarauit, & decreuit pro casibus futuris, in cap. 18. vt ex eo apertissimè perspicitur.

35 Licet enim capitulum prædictum 204., loquatur nominatim de filio secundogenito masculo concurrente ad successionem patris cum nepte fœmina filia primogeniti, tamen idem seruandum, & iudicandum est, ob identitatem rationis in statuto expressè, nempè, agnationis conseruandæ, etiam in filio secundogeniti, concurrente cum consobrina filia patrui ad successionem Aui: quia casus iste ex vi comprehensiua sub dicto Statuto continetur, vt considerat *Bald. in l. quod vero num. 1. & in l. de quibus vers. item quæro colum. 51. ff. de legibus. Decius cons. 227. num. 8. Crauett. cons. 227. num. 3. Paris. cons. 32. num. 72. & seqq. lib. 1. Menoch. cons. 113. num. 4. & 5. & cons. 484. num. 8. & 9. Gratian. discept. forens. cap. 689. num. 15. & cap. 920. num. 3. Rot. apud Farinac. dec. 172. num. 11. lib. 2. in posthum. Cutell. de donat. tract. 2. speculat. 23. num. 3.* quibus addendi sunt *Decian. cons. 30. num. 10. & 11. & 12. lib. 3. Berous cons. 151. num. 5. lib. 2. Martin. Medic. examin. 31. num. 26. Corsett. dicto cons. 19. num. 37.*

36 Et hinc est, quod Statutum, per quod mandatur, quod frater excludat sororem ob conseruationem agnationis, includit etiam, quod frater patruelis excludat sororem patruelem, *Gabriel. lib. 6. com. concl. 7. tit. de Statutis num. 12. Brunus de statut. exclus. fœmin. art. 12. qu. 16. vers. an autem Curt. Iunior. cons. 15. num. 37. vers. Non minus lib. 1. Decian. cons. 43. num. 52. lib. 2. Menoch. cons. 235. num. 37. Portius cons. 183. num. 27. Carpan. ad Stat. Mediol. cap. 288. n. 3. Raudens. respons. 52. num. 6. Fusar. cons. 54. n. 52. Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 4. qu. 4. num. 10. Intrigl. de feud. cent. 2. artic. 53. nu. 12. & 13. Minad. cons. 1. à num. 46. Farinac. decis. 104. n. 4. parte 1. recent.*

37 Quæ traditio intantum vera est, vt nec aduersæ partis Aduocati illam negari ausi sint, etiam in terminis dicti *Cap. Si aliquem* 33. vocantis proximiorem, ibi enim in pari gradu masculum fœminæ præferendum esse statutum est, & quamuis loquatur in successione inter transuersales, nihilominus eius dispositio ad successionem inter descendentes communiter trahitur: vt notant *Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 4. qu. 10. in princip. & n. 21.* vbi *Mastrill. lit. A. Cumia in dicto Cap. Si aliquem verb. Gradu num. 72. Cannet. in causa Veriæ cons. 20. apud Corsett. num. 2. Idem Corsett. Senior, cons. 9 num. 32. & cons. 19. num. 31. & Corsett. filius in addit. ad cons. 10. num. 27. Pern. cons. 3. column. 3. vers. verum tamen in Regno isto, Intrigliol. decis. 43. n. 21. & seqq.* ac propterea in successione Aui Don Fabritij Comes Mazareni nepos Masculus ex secundogenito, Donnæ Margaritæ nepti ex primogenito, ob qualitatem, & prærogatiuam sexus in pari gradu absque vlla æsitatione preferendus erat.

38 Quippe in proposito casu, non habet locum repræsentatio, nec attenditur prærogatiua melioris lineæ, quæ in alijs casibus est considerata, & obseruari debet iuxta nouissima Regni Capitula; fœmina namque de Iure communi feudorum exclusa, & de iure speciali commiserationis causa per Regni Constitutiones, & Capitula, admissa, non excludit agnatum proximiorem, aut in pari gradu, sed solum remotiorem inferioris lineæ, vt infra fusius probabimus articulo 3. & 4. vbi de prærogatiua lineæ, & qualitate agnationis agendum est.

39 Difficultas igitur versatur, stante refutatione prædicta facta Don Francisco per patrem Don Fabritium, si enim hæc suum sortita est effectum translationis possessionis prædictorum Statuum in Don Franciscum, acsi verè mortuus esset Don Fabritius pater: sicque non expectata morte ipsius; nulli dubium est Donnam Margaritam vti filiam refuta-

Mmm 2 ta-

tarij, & possessoris, saltem per clausulam constituti in dicta refutatione appositam, prędictorum Statuum fuisse veram, ac legitimam succeditricem: si verò refutatio non statim operata est; & & vera dictorum feudorum vacatio non fuit inducta, nisi post mortem Don Fabritij: certum etiam est, quod mortuo Don Francisco in vita patris refutantis, euanuit refutatio, & pèr consequens debita fuit successio Mazareni Comiti, qui tunc temporis, nepos masculus ex secundogenito reperiebatur, ex proximè dictis.

40 Istius dubij resolutio, pendet ab illa percelebri quæstione: vtrum in successione feudorum sit attendendum tempus refutationis, seu potius tempus mortis refutantis, vt vel succedat proximior refutatario morienti, vel proximior tempore mortis refutantis? quam breuiter disputabimus, vtriusque sententiæ Auctores rationesque referendo, ac nostrum proferendò Iudicium.

41 Tempus refutationis, & secundum eum proximitatem successoris considerandam esse, dixerunt ex Regnicolis nostris, pro Racudiæ Comite in allegationibus adductis, *Bernard. de Medicis, alias Saccurasa, in compend. Cap. volentes vers. Item si vero, Ioann. de Ansal. in causa feudi Formicæ, Montalt. super feudo Cardoniæ, Blas. Lanc. in dicto Cap. volentes 2. notab. Hieronym. Fimia in cons. pro Andreotta Corbera, & in causa Palazoli, Ferd. Bongior. in causa Buccheri, Ioan. Aloys. de Sept. in causa Palazoli, Cannet. in dicto Cap. volentes fol.* 84. *vers. & quatenus: Milan.* qui præfatos DD. refert, & sequitur, *dec.* 8. *num.* 271. *cum seqq. lib.* 1. *Mastrill. ad Petr. de Greg. de concess. feud. p.* 4. *qu.* 10. *num.* 24. *litt. B. & decis.* 238. *ex num.* 35. *Feder. Campixianus inter cons. Corsetti cons.* 22. *per tot. Regens Ramundetta in causa feudi Mangiadaini, Cutell. de donat tom.* 2. *special.* 12. *in fine. De exteris verò Camerar. in l. Imperialem, Rouit. cons.* 15. *num.* 34. & 35. *Borell. in summa decis. tit.* 34. *de feud. num.* 434. *Peregr.* & alij, quos refert, & sequitur *Franc. Aponte decis.* 4. *per tot.* quos videtur sectari, *Iosue Amincangelus* (ex aduerso prætermissus) *in suis quæst. feudalib. quæst.* 11. *per totam.*

42 Istorum Doctorum fundamenta sunt: Primo text. in cap. 1. de alienatione feudi paterni, vbi, permittitur Vassallo ante mortem, feudum refutare, & alienare in proximè successurum, & in præiudicium aliorum Agnatorum: cum ergo Text. iste loquatur de feudo in forma stricta, & intelligi debeat de refutatione valida, & perpetuò duratura, quæ transeat in filios refutatarij, & cæteris præiudicet Agnatis, (inquiunt) non esse de hoc amplius disceptandum, lex enim clara, & in terminis casum determinans in indiuiduo, nullam relinquit dubitandi rationem, & ex quo alienationem permittit, si fiat in casu permisso, de perpetua, & non de temporali est intelligenda ex *Bartol. in l. sicut §. superuacaneum colum.* 3. *ff. quib. mod. pign. vel hypot. sol: Angel. in l. pater filium ff. de legat.* 3.

43 Secundo, & ad confirmationem præcedentis, dicunt, quod cum Textus præcitatus alienationem permittat in proximè successurum, reluctantibus, & inuitis etiam alijs agnatis, & non distinguat (vti nec DD.) an procedat illo tantum casu, quo refutatarius superuixerit, vel locum non habeat si præmoriatur, debet indistinctè intelligi, nulla habita ratione de præmorientia dicti refutatarij; eò præcipuè, quia actus perfectus, & consumatus, non vitiatur, nec resoluitur, licet ad eum casum deuenerit, à quo initium capere non potuerit *Cap. factum legitime* 78. *de regul. Iur. in* 6. *l. in ambiguis* 85. §. *non est nouum ff. eod. tit. cum vulgatis.*

44 Tertio, expendunt *Text. in cap.* 1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* dum determinat, quod mortuo refutatario absque filijs, feudum reuertitur ad refutantem; ex quo desumunt argumentum à contrario sensu, & dicunt: quod si refutatarius cum filijs, decessisset, ad ipsos successio pertinuisset, & cessaret contentio inter refutantem, & alium agnatum, totum feudum vendicare volentem; quæ est ponderatio *Milan. dicta decis.* 8. *n.* 292. *lib.* 1.

45 Pro contraria vero parte, nempè spectandam esse proximitatem de tempore mortis refutantis, alij quam plurimi non contemnendæ auctoritatis DD. adducuntur, & ex Regnicolis sunt. *Petr. de Monte, & Gualterius de Paternio in Cap. volentes*, vbi *Pern. circa finem Blasc. Lan-*

cea

cea in eodem cap. prima lect. vers. sed pulcra. Idem Ioann. Aloys. de Sept. in causa Caltabellotta, Idem Cannett. in causa Varia, & in causa Cassari, & sing. 34. lib. 2. vbi *de comm. testatur*, & alij quos refert *Corsett. Sen. cons. 19. nu. 34. & 35. & Regens Corsett. filius in addit. ad patrem cons. 22.* vbi latè quæstionem examinat: & multis rationibus hanc partem tuetur; *Cum in Cap. Si aliquem verb. Antiquis, limit. 2. n. 371. Petr. de Greg. de concess. feud. parte 4. qu. 10. n. 24.* vbi firmissimè in hac residet opinione (licet ab Aduocatis aduersæ partis, perperam pro contraria adducatur) *Intrigl. decis. 43. per tot.* vbi ad partes disputat, *Giurb. de success. feud. §. 2. gloss. 12. n. 80. prope finem*, & eleganter *Gloss. 5. nu. 50. vbi nu. 53.* reprehendit *Rouit. dicto cons. 15. n. 35.* contrarium tenentem, (& licet hic Auctor pro contraria allegetur *in §. 1. glos. 15. n. 9.* non loquitur de hoc puncto, vt ex eius visione poterit recognosci; solum enim disputat: Vtrum mortuo refutatario, superstitibus filio ipsius, & refutante; quis eorum succedere debeat, filius, an vero refutans? quæ diuersissima est quæstio (*Cutell. sibi contrarius de donat. contempl. matrim. tract. 2. discurs. 1. special. 12. à n. 240. & special. 18. n. 21.*

46 De exteris autem, sunt, *Ioann. Andr. in cap. 1. de success. feud. num. 8. à Corsett. Iun. adductus in addit. ad cons. 22. nu. 15, Ioann. Vinc. de Anna in Rubr. de Vasall. decrep. ætat. an. 187. vsq. ad n. 232. Gallupp. in metod. Iur. feud. parte 2. cap. 5. n. 17. Artman. Pistor. quæst. 6. feud. n. 34. & seq. lib. 2. Rosental. de feud. cap. 5. membr. 2. concl. 67. Censal. ad Pereg. art. 29. vers. Septimo obserua fol. 351. Fusar. de subst. qu. 318. nu. 110. Et de Hispanis nostris, Ioann. Guttierez lib. 3. pract. q. 71. n. 13. Castill. lib. 3. controuers. cap. 12. num. 111. & lib. 5. cap. 18. Paz de Tenuta cap. 61. Solorzan. de Iure Ind. tom. 2. lib. 2. cap. 14. à nu. 49. Molin. de primog. lib. 1. cap. 6. n. 45.* vbi addentes, & alijs quamplurimis relatis, nouissimè *Alphons. de Olea in tract. de cess. Iur. tit. 3. q. 4. per tot.* præcipuè *ex n. 31.*

47 Rationes, quibus isti DD. mouentur sunt. Primo quod in feudis, maioratibus, & fideicommissis, proximitas ad succedendum cōsideratur tempore mortis vltimi possessoris; quæ conclusio in hoc fidelissimo Regno non habet contradictorem stante dispositione *Cap. Si aliquem* eam canonizantem, ibi. *Qui tempore mortis superuerit defuncto proximior*, vt ibidem agnoscunt omnes repetentes, & optimè perpendit *Intrigl. dicta decis. 43. n. 22. vers. fundatur, qui num. seqq.* alia prosequitur non contemnenda; & de Iure communi illam comprobat expressus *Text. in l. cum ita §. in fideicommisso ff. de legat. 2.* ibi *qui ex nomine defuncti fuerunt eo tempore quo testator moreretur*, cum adductis à *Molin. de primog. lib. 3. cap. 10. per tot. & n. 38. & lib. 1. cap. 13. nu. 37.* latè *Castrill. lib. 3. contr. cap. 19. ex nu. 135. cum seqq.* & alibi sæpè, vndè deducunt, non esse attendendendam proximitatem de tempore refutationis, aut renunciationis in præiudicium eorum, qui post mortem possessoris refutantis successuri sunt, vti proximiores eidem, & habentes tunc temporis qualitates à statuto, seu dispositione primi fundatoris requisitas, eleganter *Guttirez dicta qu. 71. n. 13. addentes Molin. dicto lib. 1. cap. 6. n. 45.*

48 Secundo, & in confirmationem prædictæ conclusionis ponderant Iura *in l. filius famil. §. diui, la prima, ff. de legat. 1. l. cum pater 77. §. à filia l. vnum ex famil. in princ. ff. de legat. 2. l. vxorem §. Seium ff. de leg. 3.* in quibus cauetur, quod grauatus restituere fideicommissum post mortem, incertæ, ex certis personis, non potest in vita restituere; quia ex præmatura illa restitutione ijs, qui tempore mortis in humanis extiterint, præiudicium posset inferri; per quæ Iura dixerunt *Molina de primog. lib. 2. cap. 4. nu. 23.*, & ibi eius addentes, qui plures laudant, *Gomez. in l. 17. Tauri n. 2. 6. & 7. Surd. cons. 264. nu. 29. Franc. Tondut. Sanleger. resol. ciuil. lib. 2. cap. 50. nu. 49. Anton. Fab. lib. 18. coniect. cap. 4. 5. & 6.* quod grauatus eligere tempore mortis non potest electionem facere in vita, & si hoc faciat, electio non tenet, & electus si præmoriatur non transmittit aliquod Ius ad hæredes; meritò quidem; quia quæ possunt recipere variationem cum tempore, fieri nequeunt ante tempus in Tertij præiudicium. *Ioann. Vinc. de Ann. in repet. dicti Cap. 1. de Vasall. decrep. ætat. num. 195. Gomez. in d. l. 17. Tauri n. 6. in fine, Cannet. cons. 71. nu. 9;*

apud

apud Corsett. sub cons. 19.

49 Tertio dicunt, quod si proximitas ad succedendum esset consideranda de tempore refutationis, non autem mortis possessoris, daretur occasio fraudandi legitimos successores, vel iam natos, vel nascituros, habentes tunc qualitates requisitas; contra prohibitionem *text. in l. si mulier* §. *ex asse ff. de Iure dot.* ibi, *quia transferre ad alium, quam cui debet fideicommissum hæres non potest l. si id quod* 21. §. *vltimo ff. de liberat. legat.* quem *Text. ad hoc ponderat Fusar. de substit. dicta qu.* 318. *n.* 110. & sequerentur quamplurima inconuenientia, & absurda, vtpotè, quod facta refutatione à primogenito in fauorem secundogeniti, non possent filij primogeniti postea nati succedere in feudo, aut maioratu per mortem patris refutantis. Item, quod refutato feudo in remotiorem agnatum de consensu proximioris immediate successuri, non possent agnati proximiores in medio existentes succedere ob mortem illius proximioris, qui refutationi consensit. Vlterius quod stante Statuto excludentis fœminam concurrentem in pari gradu cum Masculo (vt est in Regno nostro) non posset succedere Masculus habens hanc qualitatem tempore mortis: imò excluderetur à fœmina existente in pari gradu, eo solum, quod esset refutatario proximior; contra mentem statuentium, & dispositionem concedentium, & acquirentium feuda, vt in præsenti causa manibus contrectatur, & perbellè considerant supracitati DD. præcipuè *Corsett. Iun. in addit. ad dict. consil.* 22. *Intrigl. dicta decis.* 43. *Addentes Molin. dicto lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 44. *Olea dicta qu.* 4. *nu.* 41. & 42.

50 Et quia ex aduersa parte replicatur Iura prædicta scilicet *dicta l. filius familias* §. *diui il primo ff. de leg. primo*, cum similibus procedere in fideicommissis, & maioratibus, in quibus dispositio est post mortem collata, aliudque esse in feudis, quæ possessor potest alienare, & refutare in vita in proximum immediatè successurum *ex dicto cap.* 1. *de alienat. feud. patern. dict. cap.* 1. *de eo, qui fin. sec. agnato*. Respondent istius secundæ sententiæ sectatores nullius ponderis hanc euasionem esse.

51 Tum, quia de fideicommisso ad feudum validum est argumentum *Menoch. cons.* 277. *n.* 37. & *cons.* 275. *n.* 12. *Artaman. Pistor. dicta qu.* 6. *feud. n.* 43. & 44. *lib.* 2. *Intrigliol. dicta decis.* 43. *n.* 78. *Corsett. filius ad patrem dicto cons.* 22. *nu.* 42. & de maioratu ad feudum ex pacto, & prouidentia Principis, quod defertur Iure primogenituræ ex clausula Iurisfrancorum, *Molin. de primog. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 1. 2. & 3. *cum seqq.* vbi multos laudat: & Iure communi attento: ac etiam præter Ius, seclusis particularibus legibus, & consuetudinibus vniuscuiusque prouinciæ, id indubitanter firmat *num.* 5. & 6. quem sequitur noster *Intrigliol. de feud. cent.* 1. *qu.* 57. *per tot.* vbi alios quamplures refert, quod in his terminis non inficiantur *Castill. Sotom. lib.* 5. *controuers. cap.* 92. *n.* 47. *Parlador. in sexquicent. diff.* 19. *nu.* 10. & *seqq.* ac propterea nullam congruam differentiæ rationem inter vtrumque casum reddi posse arbitrantur.

52 Tum etiam, quoniam in feudis ex pacto, & prouidentia Principis (de quibus in præsenti est noster sermo) omnes Agnati in Inuestitura comprehensi habent spem probabilem succedendi feudatario viuenti, independenter ab eo, ex vocatione Principis concedentis, aut primi acquirentis, seu disponentis; *Socin. Iun. cons.* 95. *num.* 30. *lib.* 3. *Menoch. cons.* 211. *nu.* 99. & *cons.* 109. *nu.* 64. *vol.* 2. *Peregrin. de fideicomm. art.* 52. *nu.* 35. *Intrigl. dicta dec.* 43. *n.* 74. *Amicang. qu. feud.* 9. *n.* 45. & *qu.* 10. *n.* 3. *Altograd.* qui alios refert *cons.* 8. *n.* 22. *lib.* 2. *Noal. de transmission. cas.* 63. *n.* 2. *cum seqq.* Adeo vt feudatarius habens feudum ex pacto, & prouidentia, intelligatur ita feudum tenere ex principis concessione, vt post mortem suam restituat proximiori vocato adinstar fideicommissi *Isern. in cap.* 1. *n.* 50. *de eo qui sibi, & hæredibus suis masc. Decius cons.* 445. *nu* 33. *Georgius allegat.* 19. *nu.* 17. *Giurb.* qui plures *de feudis* §. 1. *glos.* 10. *n.* 23. & 24. *Cutell. decis.* 35. *n.* 41. *lib.* 2. vbi, inquit, quod inuestitura operatur id, quod fideicommissum in contractu, & concludit, quod feudum à DD. huius Regni, vocatur restitutioni subiectum ex Corsetto, & Cannetio, quos ibi allegat.

53 Vndè concludunt, propriissimè ad nostræ quæstionis decisionem adduci,

pro hacque sententia expendi præcitata Iura de fideicommissis loquentia; cũ enim agnati ex concessione, & inuestitura Principis dicantur vocati ad feudum post mortem feudatarij, qui illis post mortem tenetur restituere; certum est non posse illum alio etiam proximiori in vita restituere, in præiudicium alterius, qui tempore mortis reperitur proximior, habetque qualitates requisitas ad succedendum tempore habili, quò desiderantur, & quæ ex præmatura illa refutatione non debent excludi, ac reijci absque iniquitatis vitio, vt considerat *Regens Corsett. in addit. ad dict. cons. 22. nu. 23. vers. ex his patet cum seqq.*

54 Nos vtriusque sententiæ rationibus, & auctoritatibus matura deliberatione perpensis, hanc secundam vti veriorem, æquiorem, & receptiorem amplexi sumus; licet enim prima, & contraria, pro se habeat multos non contemnendæ auctoritatis sectatores, nec destituta sit fundamentis; negari non potest, quin plures numero, maioris ponderis, & politioris notæ sint, qui hanc nostram tuentur, quæ firmioribus, & solidioribus est suffulta principijs, iuribus, & rationibus: secundum quam scimus esse in hoc fidelissimo Regno iudicatum per M.C.R. in causa Miserendini sub die 17. Iunij 1600. reuocata *decis. Milan. 8.* & in causa delli Mirij, vt apparet ex Iustificationibus Iudicum, & denique in causa Principatus Cassari ad fauorem Don Cæsaris Caetano nepotis ex secundogenito, exclusa Donna Anna nepote ex primogenito refutatario præmortuo.

55 Eo præcipuè, quia Don Garsias Mastrillo vnus ex DD. contrariæ sententiæ, & quidem maximè auctoritatis Auctor, in *addit. ad Petr. de Greg. de concess. feud. p. 4. qu. 10. litt. B. & in decis. 248. nu. 38. & 39.* sequutus *Cors. Senior. cons. 19. n. 36. & 37.* illam limitat in casu, quo militaret fauor agnationis conseruandæ, vtputa si versaremur inter masculum, & fœminam, quo casu, inquit, Iudicem imitantem Imperatorem nostrum Inuictissimum Carolum V. in *Cap. nouissimis 118. & 204.* non debere iudicare posthabito respectu ad agnationem; quod casui nostro mirificè conuenit, licet reluctantibus aduersæ partis Aduocatis, qui nullo iuridico fundamento hanc Corsetti, & Mastrilli traditionem in motiuis euertere conati sunt.

56 Quibus accedit, quod effectus refutationis factæ à Don Fabritio in fauorem Don Francisci filij primogeniti collatus fuit in tempus mortis ipsius Don Fabritij, & cum reseruatione vsusfructus, & administrationis, vt diximus supra in facti narratione, quo casu cum deficiat extremum habile ad quod, ob præmorientiam refutarij; proculdubio resoluitur refutatio, & non transmittitur feudum ad ipsius agnatos proximiores, sed ad eos, qui tales reperiuntur tempore mortis refutantis, censetur enim dispositio conditionalis, eo quod in tempus mortis sit collata iuxtà *text. in l. hæres meus §. hæres meus ff. de conditionibus & demonstrat.* & ideò non transmittitur *l. vnica §. si autem aliquid C. de caducis tollend. Noalis de transmiss. cas. 10. n. 15.*

57 Et licèt ex aduerso dicatur, prædictæ refutationis executionem tantummodo fuisse in tempus mortis dilatam, & quod sic declarauit D. Fabritius per aliam scripturam ad instantiam prædicti Don Francisci, vt matrimonium tractatum inter ipsum, & Donnam Ioannam ab Austria suum sortiretur effectum, (quo casu prætendunt non fuisse dispositionem conditionalem, eo quod talis refutatio habet vim contractus donationis irreuocabilis, vt latè defendit *Amicangel. in qu. feud. qu. 10. per tot.* & statim dicatur nata obligatio, licet actio differatur ad tempus mortis ex *Gloss. in l. si pupillus §. qui sub condit. ff. de nouation. idem Amicangel. qu. 11. num. 2.*) de hoc non apparuit, & plenè informati fuimus Don Fabritium aliam ob mortem D. Francisci in fauorem D. Ioannis secundogeniti fecisse prædictorum Statuum refutationẽ, vti constat ex actis, sed cum ipse D. Ioannes ante patrem etiam vita functus esset, effectum habere non potuit, & feuda remanserunt penes dictum Don Fabritium eorum verum possessorem; ex quo ortæ fuerunt discordiæ inter ipsum, & Donnam Ioannam ab Austria nurum, quæ vt dictos Status ab ipso auocaret, dictas executiones pro dotis credito exercuit, non valentibus dicto Don Fabritio, nec dicto Comite Mazareni, tunc infanti, orphano, & sub tutela viduæ ma-

matris constituto suas proponere legitimas defensiones, vt nobis extraiudicialiter innotuit; & quomodocumq. sit, semper dicendum est tacitam in refutatione inesse conditionem, si refutatarius superuixerit, & proximior tēpore mortis fuerit repertus, vt infra nu. 59. & 60. probabimus, quidquid in contrarium dicat Amicangelus, cuius traditio in id tendit, vt refutatio non possit per refutantem reuocari; nam ad ipsius præiudicium irreuocabilis est, vt in terminis donis docet. *Doctiss. Donat. Ant. de Marinis*, post hæc scripta visus *in addit. ad decis. Reuerterij decis. 56. nu. 3. per text. in l. vbi ita donatur 27. ff. de donat. causa mort.* non vero ad præiudicium tertij, tunc temporis proximioris: vt supra ostendimus.

58 Nec tunc nobis obstant iura, & rationes in contrarium perpensæ, non primo *text. in cap. 1. de alienat. feudi paterni.* Cui respondetur non determinari ibidem præsentem quæstionem, quando scilicèt præmoritur refutatarius relictis filijs, qui tempore mortis refutantis, ab alijs proximioribus agnatis præcessi reperiūtur, vtrùm illi àn potius isti sint præferendi? Textus enim solum decernit valere alienationem feudi inter agnatos, absque consensu Domini, quià tunc non dicitur alienatio, sed refutatio: præmoriente verò refutatario, quis debeat in feudo succedere? non aperit textus, àc ideò intelligendus est de refutatione in præiudicium refutantis, quæ valida erit, si fiat in proximum immediatè successorum, licèt alij remotiores contradicant, non autem aliorum agnatorum, quibus vti proximioribus tempore mortis refutantis successio debetur ex prouidentia Principis concedentis, & quibus ipse refutans non potest præiudicium inferre, vt probant *Cannet. dict. consf. 20. & 21. apud Corsett. & ipse Corsett. consf. 19. n. 32. & Corsett. filius in addit. ad consf. 22. num. 41. & 42.* Optimè *Alphons. de Olea dicto tit. 5. quæst. 4. num. 32.* vbi, licèt fateatur cum Molina casum mortis, & alium similem æquiparari: negat tamen renunciationem, vel cessionem morti similem esse; sicque renunciantem, vel refutantem haberi pro mortuo, quo, ad sui præiudicium tantum, non vero in præiudicium tertij etiam nasciturí, cui ex actu voluntario possessoris damnum irrogari non potest, & allegat *Ioan. Guttierr. d. q. 71. n. 13.* in terminis *Intrigliol. dict. decis. 43. nu. 28. & 72. cum seqq.*

59 Ad confirmationem argumenti respondetur, alienationem, seu refutationem, de qua loquitur *Textus in dict. cap. 1. de alienat. feudi paterni*, non sortiri effectum suum irrefragabilem, nisi tantum in præiudicium refutantis eius vita durante; quia post mortem non potest ipse de feudo disponere ad fauorem alterius, quàm, qui proximior reperitur, & habet qualitates necessarias ad succedendum ex pacto, & prouidentia Principis, dispositione Statuti, aut primi fundatoris; ac ideò intelligitur facta prædicta refutatio sub tacita conditione, si refutatarius viuat, & proximior inueniatur tempore mortis refutantis; vt considerant supracitati DD. & multis laudatis *Intrigliol. dicta allegat. 43. nu. 74. Corsett. filius in addit. ad dictum consf. 22. num. 32.* Vndè non potest dici prædictam refutationem in vita possessoris factam, esse actum legitimum consumatum, & irreuocabilem ab initio, de qua loquuntur Iuris regulæ in contrario argumēto adductę: immò potiùs dicendum est, dispositionem esse cōditionalem collatam in tempus mortis refutantis, sub conditione casuali, quæ, vel deficiet refutatario præmortuo, vel existentè alio proximiore, aut adimpleta cēsebitur si viuus, & à nullo alio agnato præcessus existat.

60 Roboratur responsio, alia non inelegantí consideratione; si enim refutatio prædicta irreuocabiliter sortiretur effectum, eodem modo, ac si refutans naturaliter esset mortuus, sequeretur, quod mortuo refutatario absque descendentibus legitimis non posset ipse refutans ad feudum refutatum reuerti, vel in eo succedere, dato quod refutatio fuisset personalis, sed locus fieret alijs agnatis remotioribus, vel in pari gradu cum ipso refutante, quibus ipso de medio sublato successio spectare deberet: At sic est quod supposita personalitate refutationis, ipse refutans succedit in feudo refutato, siue sit iure reuersionis, siue successionis, exclusis agnatis remotioribus, aut in pari gradu, vt infra latè probabimus, & sunt iura expressa in *cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & in cap. 1. §. vlt. si de feudo fuer.*

fuer. controuers. inter Dom. & agnat. Ergo necessario sequitur refutationem non operari effectum irretractabilem etiam in præiudicium ipsius refutantis; cum casus euenire possit, in quo ipse succedat, ac si illa facta non fuisset; ac per consequens non erit à Iure, & ratione alienū, quod resoluatur adueniente casu, à quo incipere non potuit, ob præiudicium tertij, cui non potuit damnum irrogari: ex superius adductis.

61 Ad tertium, ex textu in dicto *cap. 1. de eo qui fin. sec. agnat.* sit satis, quod ibi quæstio erat inter refutantem, & alium agnatum existentem in pari gradu, super successione feudi refutati ob mortem refutatarij; in qua quæstione sapiētes Mediolanenses censuerunt refutantem in partem feudi (erant enim tunc feuda diuidua) non obstante refutatione, succedere debere; vndè dici non potest decisam in eo textu fuisse præsentem controuersiam; quia licèt supponatur in facti narratione refutatarium sine filio masculo ex hac vita migrasse, (ex quo à contrario sensu deducunt Aduersarij, quod filio existente ipse succederet, cessaretq; contentio inter refutantem, & alium agnatum) tamen cum de hoc non fuisset disceptatio, nec concurreret talis filius cum alio agnato proximiore tempore mortis refutantis, non potest dici decisum; decisio quippe debet interpretari ex facto sapientibus proposito, de quo apparet in textu: & quod non est disceptatum, nec deductum non potest haberi pro deciso *Gloss. notab. in l. si quis ad exhibendum ff. de except. rei iudic.* dicens præsumi latam sententiam ex causa, quæ resultat ex actis, quam sequuntur ibi *Bart. Bald. in l. fin. vers. & secundum hoc C. de suspect. tutor. Surd. cons. 312. num. 16. lib. 3. Schrader. de feud. tom. 1. parte 9. cap. 7. num. 130. Guaz. de defens. reorum defens. 2. cap. 7. num. 11. Farinac. decis. 346. num. 5. parte 2. in posthum.*

62 Nec argumentum, quod à contrario sensu elicitur, est in consideratione, quando (vt in præsenti) resultat absonus intellectus ex casuum diuersitate; vltra quod etiam ex dicto argumento nihil releuans in fauorem contrariæ sententiæ deducitur, quoniam non dicitur in textu refutantem habuisse filios, & descendentes, qui possent conqueri de prædicta refutatione facta in fratrem tunc proximiorem agnatum; quo casu aliud esset dicendum, quamuis refutatarius liberis relictis decessisset; succederent quippe refutātis filij vtí proximiores, exclusis patruis, & consobrinis remotioribus secundum nostram verissimam sententiam: & sic omnibus modis conuincitur dictum textum negotium non facere Aduersarijs.

63 Doctoribus verò, qui pro prima, & contraria sententia adducuntur, tàm Regnicolis, quàm exteris respondere opus non est, cum hoc lato calamo fecerit *Regens Corsett. in addit. ad patrem dicto cons. 22.*, qui satis doctè, eorum rationes, & fundamenta confutauit: & sat est dicere, Mastrillum, in casu istius litis pro nobis esse, quamplurésque ex reliquis sibi ipsis contrarios extare: vt supra notatum est num. 55. Inter quos fuit etiam Blascus Lancea, qui cum in prima lectura super *Cap. volentes* tenuisset nostram opinionem, postea in secunda lectura contrariam amplexus est, motus affectione rei familiaris: vt scilicèt robur acciperet Ius suum, quod prætendebat super Terram Castaniæ: vt aduertit idem *Corsett. in princip. dictæ addit. ad cons. 22.* Bernardum autem de Medicis loquutum fuisse de feudo hæreditario, quod ad rem non pertinet; & denique Amicangelum sequentem Camerarium, & alios, futilissimis rationibus contrariam sententiam amplexum fuisse: vt videre est *dicta quæst. 12. ex num. 7.* & nihilominus in *num. 13. vers. declaratur, secundo, & num. 14.* agnoscit, quod sat est ad fundandam nostram opinionem, & contrariam destruendam.

64 Relinquitur ergo ex dictis, quod non obstante refutatione à Don Fabritio in fauorem Don Francisci facta, ob istius præmorientiam absque filio masculo, debuit eidem Don Fabritio succedere D. Ioannes secundogenitus, qui præoccupauit primogenituram, & eo mortuo Don Ioseph Mazareni Comes ipsius filius maior, successionis capax: exclusa Donna Margarita; iuxtà dispositionem Cap. 204. Domini Imperatoris Caroli V. Et per consequens colligitur, (vt ad viam, à qua digressi sumus, redeamus) transactionis tempore dictum Mazareni Co-

mitem, verum, legitimum, ac indubitatum successorem Principis Don Fabricij in dictis Statibus, Baronijs, & feudis extitisse.

65 Vndè, & necessario dicendum est, in transactione inita cum Donna Margarita, verè in ipsius fauorem prædictorum feudorum fuisse refutantem, & renunciantem dictum Mazareni Comitem.

66 Et quamuis ab Aduocatis aduersæ partis in voce sit obiectum, non posse refutantem dici: tum ex eo, quod feuda non possidebat transactionis tempore, tum etiam quia (vt ex Albarano deprehenditur) Donna Margarita primo illorum possessionem adepta est, præuia restitutione facta per Donnam Ioannam matrem creditricem, & postea eidem Don Ioseph dedit Comitatum Mazareni, & Grassuliati, ac feudum Nixemis; ob idque dicunt Donnam Margaritam refutasse Comiti Mazareni, non verò Comitem Donnæ Margaritæ.

67 Nihilominus leuissima hæc obiectio nobis visa est, quia vt Mazareni Comes verus refutans æstimetur, non desideratur, quod pœnes ipsum esset actualis feudorum possessio, sufficitque spes inuariabilis, & indubitata in eis succedendi, vt proximior, & immediatus post mortem Don Fabritij, de cuius successione erat contentio, & qui tempore transactionis, & refutationis iam naturæ debitum soluerat, sicque erat delata successio, & continuata possessio ministerio Capituli 43. Inuictissimi Regis Ferdinandi, vt probat expressus *Text. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.*, vbi refutans non possidebat feudum, sed alius agnatus, cui ille feudum refutauit, faciens pactum de non petendo; & hoc non obstante respondent sapientes Mediolanenses, agnatum, qui non possidebat, admitti ad successionem feudi, refutatario, & possessore defuncto, eo quod refutatio fuerat personalis; ergo non requiritur possessio, & sufficit spes succedendi, vel ius certum ad feudum.

68 Idem probat *Text. in cap. 1. §. vlt. si de feudo fuerit controuersia inter Dom. & agnat.* vbi, Titius, qui feudum non possidebat refutauit Sempronio possessori, faciens eidem pactum de non petendo; & adhuc dicitur in textu, quod decedēte Sempronio, succedit Titius vt verus refutans pacto non obstante. Quo, quid clarius pro euersione contrariæ oppositionis? omittimus alias responsiones, ne in rebus adeò apertis inutilitèr immoremur, quando nec textus aliquis, nec Auctor pro dicta contraria assertione adducitur, & regulariter refutationes, & renunciationes huiusmodi, fiunt ab eis, qui spem certam succedendi habent, & illius iuris, & spei inuariabilis refutantes, & renunciantes dicuntur, licet actu non possideant; de quo passim apud Doctores.

69 Nec in consideratione est, quod Donna Margarita possessionem cæperit prædictorum Statuum, ac postea dederit dicto Don Ioseph Comitatum Mazareni, & Grassuliatus, Baroniamque Nixemis, quia hoc factum ita, fuit in executionē transactionis, refutationisque ab ipso Don Ioseph, & suis tutoribus eius nomine antea pactitatæ, & conuentæ in prædicto Albarano: quod non excludit dictum Don Ioseph fuisse verum renunciantem, ac refutantem prædictorum Statuum in fauorem Donnæ Margaritæ, quia in qualibet dispositione inspiciendum est, quod principaliter agitur, non quod venit in consequentiam. *Text. in l. 1. ff. de auctorit. Tut. l. si quis, nec causam ff. eod. cap. ad audientiam, vbi gloss. de præscript. Surd. conf. 67. num. 31. & conf. 96. num. 49. Sperell. decis. 93. n. 23. parte 1.*

70 Quid autem actum principaliter fuerit inter partes, apertè cognoscitur ex Albarani lectura, scilicèt, quod Don Ioseph renunciaret successioni sibi debitæ ob Don Fabritij mortem in fauorem Donnæ Margaritæ, & quod ipsa, facta prius subiugatione super dictis Statibus, pro creditis dotalibus debitis Donnæ Ioannæ matri, ab ea recuperaret possessionem eorumdem Statuum, ac postea traderet dicto Don Ioseph Comitatum Mazareni, & reliqua bona; quod totum factum est in consequentiam, & executionem dictæ renunciationis, aliàs fieri non posset; quandoquidem Donna Margarita, nec antea possidebat, nec possidere poterat viuēte Don Fabritio, & habente dicto Don Ioseph immediatam causam succedendi eidē. Vnde est, quod Aduocati partis aduersæ præsupponunt illud, quod re vera non fuit, nec esse potuit,

tuit, nempè Donnam Margaritam fuisse veram, & indubitatam succeditricem dictorum Statuum, illorumque partem refutasse dicto Don Ioseph, quod, quam alienum sit à veritate, ex superius dictis manifestè dignoscitur.

71 Si igitur transactionis tempore dictus Mazareni Comes prædictorũ feudorum erat indubitatus successor, & vt talis delata iam successione ob mortem Don Fabritij, illa ad fauorem Donnæ Margaritæ renunciauit, ac refutauit, indubium est, illum vt verum refutantem esse habendum; vnde decedente Donna Margarita absque liberis, & sic extinctis omnibus personis in renunciatione contemplatis, succedit ipse, & reuertitur ad feuda refutata, exclusis alijs omnibus agnatis, vt expressè decisum est in dicto *Cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. dicto c. 1. S. vlt. si de feudo defunct. fuer. controuers. inter Dom. & agnat.* & probant *Ruin. cons. 11. num. 7. & 8. lib. 1. & Honded. cons. 36. num. 25. lib. 1. Surd. cons. 517. num. 4. & 8. Bardellon. cons. 63. num. 18. lib. 1. Ruin. cons. 44. num. 27. lib. 1. Ann. in dicto c. 1. de Vasall. decrep. ætat. nu. 27. Rosenthal. de feud. cap. 2. conclus. 20. & 21. Teodor. allegat. 36. Camill. de Medic. cons. 2. nu. 128. Montan. controuers. 9. per tot Marcian. disput. 8. lib. 1. Donat. Anton. de Marin. lib. 2. resolut. cap. 189. num. 36. ad fin.* cum alijs infra laudandis, & in hoc Fidelissimo Regno indubitatum testantur *Giurb. de feud. S. 1. Gloss. 15. num. 16. & in vers. cæterum. Cumia in dicto Cap. Si aliquem verbo, Antiquis n. 374. Tob. Bensari apud Lunam cons. 17. n. 44.*

72 Quæ quidem traditio in se verissima, & receptissima, euerti, nec turbari potest, eo quod nonnulli DD. ab Aduocatis alterius partis cumulati, dixerint, refutantem feuda, etiam quod refutatio personalis sit, ad illa nõ reuerti ob mortem refutatarij absque filijs, reuersionis Iure, sed tantum Iure successionis; ex quo deducunt Aduersarij: ità demum refutantem succedere posse si successionis tẽpore, reperiatur proximior Agnatus refutatario defuncto, & habeat omnes qualitates ad succedendum requisitas: ac per consequens, esse excludendum, si alius sit Agnatus illo proximior, vel in pari gradu melioribus suffultus qualitatibus.

73 Hoc enim dubium in illam Nos introducit quæstionem. Vtrum in refutatione feudorum deficientibus omnibus personis contemplatis, succedat refutans Iure reuersionis, vel potius iure successionis? quàm breuiter ad partes disputabimus, nostrum proferendo Iudicium, & contraria diluendo, vt magis veritas elucescat.

74 Quod vt præstemus, dicendum videtur (vt rationem dubitandi ab alterius partis fundamentis eliciamus) non reuersionis Iure, sed potius successionis ex noua causa, & vacatione succedere posse, tamquam quilibet Agnatus in strictiori gradu constitutus; & hinc esse, quod si refutans sit cum alio Agnato in pari gradu, hic autem illum in alijs vincat qualitatibus, non refutans, sed alius Agnatus, qui melioribus fulcitus est prærogatiuis, possit, & debeat refutante excluso succedere.

75 Probatur primo, quia quando refutans succedit refutatario, tenetur ad onera medio tempore per ipsum refutatarium super feudo imposita, vt concludunt *Vinc: de Franch: decis. 3. per tot. Mastrill: ad Petr: de Gregor: de succeess. feud. parte 4. qu. 10. litt. B. Giurb: de feud. S. 2. dicta Gloss: 13. num. 193. Aponte de potest. Proreg: tit. 8. de refutat. feud. num. 13. & 14. Milanens: dec. 8. num. 289. Camill: Borell. in summ. decis. tit. 34. de feud. num. 431. Gapan: de Iure releuij parte 4. qu. 16. num. 28. & seq. Rouit: super pragm. in noua impressione fol. 750. num. 61. Tappia ad Ius Regn. Neapol. lib. 6. tit. 11. colum. 7. vers. fuit tamen* vsque ad *vers. Alia limitat. fol. 122. & fol. 129. colum. 1. vers. sed quando pater, & tit. 21. de refutat. colum. 7. vers. sed difficultas fol. 220.* Qui alios quamplures referunt, firmantes teneri refutantem soluere releuium, Ergo succedit Iure successionis, non autem reuersionis reassumendo pristina Iura.

76 Secundo probatur, auctoritate *Ciriachi contrau. 4. à num. 51. & 52. & num. 88.* vbi concludit, quod Agnatus admittitur ad feudum refutatum, quando est proximior, & quod si sunt Agnati cum eo pares in gradu, ad omnes æqualiter successio defertur, non iure reuersionis, sed meræ successionis, allegatque *Lanarium cons. 68. num. 11. 12. & 16.* vbi fundat

dat *textum in dicto cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & cap. 1: Vult si de feudo fuer. controuers. inter Dom: & Agnat.* loqui, & intelligi debere quando refutans est in proximiori gradu, non autem si cum alio Agnato in pari gradu concurrat, ac demum pro se adducit *Georg. alleg. 17. n. 18. & 19.*

77 Verum, his non obstantibus contrarium, & sic reuersionis Iure, ad feuda refutata reuerti renunciantem, defendunt DD. omnes supra laudati n. 71. & vltra eos idem probant *Iacobus de Arzidon. in summa tit. de success. feud. col. 2. vers. Ascendentes vero. Isern: in cap. 1. in fine vers. sed contra, de Capitulis Corradi, & in cap. 1. col. 3. vers. sed in feudo antiquo, de natura success. feudi*, vbi, *Afflict. in 2. notab & in tit. Imper. lottar. post num. 5. vers. secus si feud. Idem Afflict. in tit. de Vassall. decrepit. ætat. post num 4.* ibi, *respondeo ex prauitate Frecc. de subfeudis auctorit. 3. num. 19. fol. 187. Malfes. ad consuetud. Neapol. tom. 1. parte 4. tit. de success. ab intest. qu. 36. num. 6. fol. 240. Anell. Amat. cons. 15. per tot.* qui omnes, & alij inferius referendi, concludunt refutantem ad feuda reuerti, exclusis omnibus alijs agnatis in pari gradu existentibus, & istius resolutionis rationes reddunt, quas statim assignabimus.

78 Sed Nos, omnium prædictorum pro vtraque parte Doctorum rationibus attentè perpensis, in proposita difficultate dicendum censemus, refutãtem ob mortem refutatarij absque liberis, ad feuda refutata reuerti omnibus Agnatis exclusis: Id autem non reuersionis Iure (reassumendo pristina Iura (prout ex tunc) sed Iure successionis (prout ex nunc) reseruatæ tamen in ipsa refutatione, in casu mortis refutatarij sine filijs ex mente ipsius refutantis, qui de ipsa successione, & reacquisitione censetur cogitasse, & noluisse Ius illud succedendi à se in prædicto casu abdicare, ac ex natura refutationis, quæ facta intelligitur sub hac conditione, reacquirendi feuda deficientibus personis contemplatis, effectum sortiri arbitrati sumus.

79 In quo sensu accipiendi sunt Doctores num. præcedenti, & in dicto n. 71. à Nobis adducti, ex quibus quamplures prædictas rationes reddunt, quod scilicet reuersio contingat ex mente refutantis, & ex qualitate, & conditione de Iure subintellecta, & in ipsa refutatione de sui natura insita, vt specialissimè firmant *Isern: in dicto cap. 1. de natur. success. feud. Capan: dict. parte 4. qu. 16. num. 44. Camill. de Medicis dicto cons. 2. num. 125.* ibi, *excluso Domino directo, vel alio quocumque. Rosenthal. dicto cap. 2. concl. 20. sub num. 6. & 7. Ruin: dicto cons. 11. num. 4. & per tot. Surd. dicto cons. 417. num. 4. & cons. 544. in fin. Thor: in compend. decis. tom. 1. Verbo, Refutans regulariter fol. 449.* vbi pluries iudicatum refert *Regens à Ponte de potest. Proreg: dicto tit. de refutat. feud. num. 27. & 28. Cutell: de donat. tom. 2. fol. 193. num. 195.* ibi, *excluso Domino, & cæteris.*

80 Et licet multi ex præcitatis DD. loquantur, in patre refutante filio primogenito: dicentes patrem succedere exclusis fratribus refutatarij, tamen nulla est diuersa ratio in refutatione, quæ fit ab Agnato alteri Agnato: & in ijs terminis apertè loquuntur *Georg. dicta alleg. 17. num. 3. Ruin. dicto cons. 11. num. 7. Rosental: dicto cap. 2. concl. 21. num. 4. Giurb. dicto §. 1. Gloss: 15. num. 16. vers. cæterum si agnatus. Cum dicto Cap. Si aliquem, verbo Antiquis num. 374. Thob. Bensar. apud Lunam dicto cons. 17. num. 44. & Lanarius cons. 71. per tot.*

81 Sicut, nec obstat dicere (vt ex aduersò oppositum fuit) quod nonnulli ex præcitatis DD. sunt Neapolitani, qui nequeunt connumerari inter Sectatores præfatæ receptissimæ sententiæ, eò quod in Regno Neapolitano stantibus Capitulis illi concessis, feuda per refutationem, non habentur vt noua, sed semper remanent sub natura feudi antiqui, & ita refutata intelliguntur; ob idque non datur refutatio omnimoda, sed omnis refutatio est personalis: vt aduertunt *à Ponte dicto tit. de refutat. feud. num. 37. Cbpic. Galeot. dicto lib. 2. controu. 21. num. 25.*

82 Nam respondetur, quod DD. Neapolitani ad firmandum refutantem succedere refutatario mortuo sine filijs, non mouentur ex eo, quod Neapoli refutatio feudorum semper intelligitur personalis, sed generaliter dicunt, quod quando refutatio est personalis, tunc succedit refutans exclusis alijs agnatis, quam conclusionem indubitanter procedere, in-

inquiunt, in prædicto Regno, vbi ſtantibus dictis Capitulis refutatio non cenſetur omnimoda: & ſic rectè procedunt prædicti DD. præcipuè in caſu noſtro, in quo refutatio remanſit ſub natura antiqui feudi, vt ex eius lectura apparet; quare etiam ſi appoſitum fuiſſent verbum *Omninò*, perſonalis eſſet iudicanda, vt per *Lanar. in repetit. dicti Cap.* 1 *num.* 12. *de Vaſſall. decrepit. ætat.*

83 Vnde non obſtat ſuperior traditio DD., de qua n. 74., dicentium, refutantem teneri ad onera per refutatarium ſuper feudo impoſita, & debere releuium, quod correſpondet nouæ ſucceſſioni; illi enim omnes, & alij quamplures, firmant vt indubitatum, quod refutans ſuccedit refutatario defuncto ſine filijs, excluſis alijs agnatis, & quod reuertitur ad feuda refutata; dicunt tamen teneri ad onera, & debere ſoluere releuium, quia feuda reuertuntur ad eum iure ſucceſſionis prout ex nunc, licet ex Iure reſeruato, & tacita conditione ſubintellecta in refutatione. Vnde illud quod dicitur de Iure reuerſionis, non ſimpliciter accipiendum eſt, ſed per modum loquendi accomodatum proprietati Verbi *reuertor*, hoc eſt, quod reuertuntur ad refutantem, quia ab eo exierunt per refutationem, in quo nulla datur contradictio; nam poſſunt ſtare iſta ſimul, quod dicatur feuda reuerti, & quod reuertantur iure ſucceſſionis, vt refutans releuium ſoluat, & teneatur ad onera.

84 Quò modo prædicti DD. incontrarium allegati reducuntur ad concordiã, & ſtant pro nobis, prout omnes alij ſupra, pro noſtra ſententia adducti, concludentes vnanimiter, feuda reuerti ad ſolum refutantem excluſis alijs Agnatis. Quam concordiam paucis aſſignat *à Pōte dicto tit. de refut. feud n.* 15. ibi, *Ita quod illud, quod dicitur habere patrem, ſeu refutantem feuda iure reuerſionis, non intelligitur ſimpliciter, ſed eſt modus loquendi, ex eo, quia ab eo exierunt, & ad ipſum reuertuntur, ſed ſtant iſta ſimul, quod dicantur feuda reuerti; ſed quo iure hic eſt punctus, & vt diximus, iure ſucceſſionis, ob quod releuium ſoluit ſecundum Andream, qui vtrumque tradidit. Videlicet ſuccedere, & Iure reuerſionis, & ideo non dixit hoc ſimpliciter, ſed addens dictionem, potius, dicens pater ſuccedit filio, & tunc non dicitur ſuccedere, potius reuerti ad eum, vt per eumdem in cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud. nu.* 5. *&c.* Hæc à Ponte. Qui nos ab hac expedit difficultate.

85 Nec obſtat *Ciriacus dicta controu.* 4. *n.* 51. *&* 52. *& num.* 88. eius enim traditio locum tantum habere poteſt in feudo hæreditario, de quo ipſe loquitur, immeritò impugnans *Ruin. dicto conſ.* 11. bui ſtat pro nobis in caſu noſtro, nos quippe verſamur in refutatione feudorum ex pacto, & prouidentia Principis, & cum clauſula Iurisfrancorum, in quibus terminis eſt expreſſa deciſio *textus in dicto cap.* 1 *de eo, qui ſin. fec. agnat. dicto cap. ſin. ſi de feud. defun. fuer. controu. int. Dom. & agnat.* quæ Iura de feudo ex pacto, & prouidentia loqui probant *Afflict. in dicto cap.* 1. *num.* 25. *Georg. dicta alleg.* 17. *num.* 19. *Capic. Latr. conſult.* 77. *num.* 38. *Donat. Anton. de Marin. dicto lib. lib.* 2. *cap.* 189. *num.* 38. ideoque Ciriacus non facit contra Nos, quia in feudo hæreditario non datur vera refutatio, ſed alienatio, ex quo tranſit ad heredes etiã extraneos, & ſuccedens oportet, quod ſit hæres vltimi, vt poſt *Greg.* ſupra aduertit idem *Ciriac. ibidem num.* 33. *& in terminis Amicangelus dicta qu.* 12. *num.* 13. & licèt ex num. 59. vſque ad 78. probare contendat, eodem modo ſentiendum eſſe in feudo mixto, ex quo præualet qualitas hæreditaria, cuius contrarium voluit, & defendit *Menoch. conſ.* 690. fundans feudum mixtum dijudicari debere potius ex pacto, & prouidentia, quàm hereditarium, quia qualitas ex pacto, potentior eſt qualitate hæreditaria, tamen ad rem non facit, cum nec nos verſemur in feudo mixto, cuius refutationem ipſe Ciriacus agnoſcit non eſſe dijudicandam ſecundum regulas ſimplicis refutationis, ſed veræ alienationis; & nihilominus iudicatum fuit in conſil. Neapol. contra DD. quos Ciriacus pro ſe allegat ad confutationem Ruini, nempè *Lanar. dicto conſ.* 68. *& Georg. dicta allegat.* 17. vt teſtantur *à Ponte de poteſt. Proreg. dicto tit.* 8. *de refutat. num.* 36. *& ipſe Creorg. in ead. allegat num.* 8. qui in fine allegationis teſtatur etiam contrariam opinionem fuiſſe iudicatum. Et demum ipſe Ciriacus conſuluit pro non reuerſioue ad lineam refutantis, quia refutatarius reliquerat Agnatos proximo.

miores, in quos consentiente ipso refutatario fuerat dispositum de feudis refutatis, vt probat num. 45. & 47. sicque nullatenus superiorem receptissimam sententiam turbat. Sicut nec Lanarius, nec Georgius.

86 Nec rursus obstat dictus *Lanar. in prædicto conf. 68. num. 11.* dum dicit *text. in dicto cap. 1. de eo, qui fin. sec. agnat. & cap. fin. si de feud. defunct. fuerit controu.* procedere, quando refutans est in gradu proximior: secus tamen esse si in pari gradu cum alio agnato reperiatur.

87 Quia in hoc Lanarius manifestè conuincitur ex lectura dictorum Capitulorum, in primo enim, controuersia erat inter tres agnatos existentes in pari gradu, quod sic necessariò tenendum, persuadet facti series, quia textus dicit, quod vnus eorum feudum paternum possidebat, cui alter finem, & refutationem fecit; ex quo sequitur, quod omnes erant fratres, quorum vnus feudum pro indiuiso possidebat à patre relictum, erant quippe feuda illo tempore diuidua (vt alias diximus,) & clarius probatur ex prætensione illius, qui non refutauerat; volebat namque succedere refutatario defuncto sine filio masculo, & totum feudum retinere ad exclusionem refutantis, eo quod refutasset, & se per pactum exclusisset; refutans verò intendebat ad successionem venire pacto non obstante; Qui prætensioni sapientes Mediolanenses responderunt; non obstare refutanti prædictum pactum, quia non refutauit omninò, nec in manu Domini, vt tanquam de nouo feudo refutatarius inuestiretur. Ergo non est dubitandum, quod vel erant fratres, vel agnati in pari gradu, quoniam si refutans esset proximior, vt contendit Lanarius, vindicaret sibi totum feudum excluso altero agnato remotiore: & non diceret textus, quod volebat solum ad successionem venire cum illo, qui totum retinebat, hoc est, venire ad portionem refutatam, & ad partem, quæ contigerat refutatario, in qua alter agnatus, vt in pari gradu successurus erat æqualiter cum refutante, quod manifestè indicat omnes esse in pari gradu.

88 Sed omnis tollitur dubitatio inspecta serie dicti Cap. vltimi, in quo tres proponuntur fratres, quorum vnus feudum paternum possidebat. Et nihilominus in eadem facti specie responsum est, refutanti non obstare pactum, quò minus succederet fratri refutatario, existente alio fratre, qui opponendo de pacto a refutante facto, illum excludere volebat. Ergo Lanarius loquitur contra prædicta expressissima Capitula, quorũ clara dispositio destrueretur, si illius traditio esset admittenda; & quod plus est tota Iuris ratio; nam dicti Textus in eo fundantur, quod tale pactum quando est personale, non potest alteri agnato proficere vt notant *Glos. in vtroque textu, & in cap. fin. tit. constit. feud. Imper. Lotar ij, Aretin. cons. 3. Surd. cons. 517. nu. 13. Capic. Galcot. lib. 2. controu. 8. num. 12. & 13. Anell. de Amat. dicto cons. 15.* In quibus terminis totum Ius ciuile est contra Lanarium.

89 Quæ hucusque diximus, indubitanter procedunt, quãdo refutatio est personalis, in quibus terminis loquuti sumus, prout loquuntur præcitati Doctores, inhærendo decisionibus dictorum Iurium feudalium. Sed quia ex altera parte prætenditur renunciationẽ à prædicto Comite factam realem fuisse, seq; omninò à prædictorum feudorum successione exclusisse, quod est præcipuum contrariæ intentionis fundamentum, totis Aduocatorum viribus roboratum, ac plurimis medijs, & argumentis fulcitum; inquiri oportet: vtrum præfata renunciatio personalis, an vero realis extiterit? & vt ordinatè procedamus, omnia stabilimenta, quibus contraria assertio propugnatur, priùs recolligemus; ac deindè rationibus, & motiuis nostris pro personalitate dictæ renunciationis propositis, contrarijs satisfacere conabimur.

90 Primò ergo dicitur, realem fuisse, quia verba fuerunt directa in rem, & adest pactum de non petendo: iuxtà verba contractus, ibi, *de non petendo, nec peti faciendo, nec minus contradicto Principatus, & alia bona, ac Iura remansa, &c.* ad quod probandum allegant *Glos. in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agnat. Liurisgentium §. pactorum Iuncta l. & hæredi 21. §. 1. & §. fin. ff. de Pactis, Zinus, Baldus, & alij per Parisium cons. 26. num. 44. & cons. 69. num. 65. vol. 3. Alexand. cons. 13. nu. 5. lib. 5. Ruin. cons. 77. num. 35. & seqq. Bellon. de Iure accrescend. cap. 7. quæst. 38. nu. 25. tom. 2.*

tom.2.Peregrin: de fideicom.art.52.nu.24. in fine, Menoch.conf.323.num.62.verf.fecundus est casus lib.5.Montan. controu. 9. nu.10.Cutell.de donat.tom.1.fol.579.verf. fin autem.

91 Secundo, quod fuit facta aliquo accepto, nempè intuitu Comitatus Mazareni, quo casu realitatem contendunt adesse ex *Text. in l. contra iuris 28.§.fin. de pactis Bart. in l. prima §. qui habebat nu. 6.quaest.1.ff.de bonor. possess.contr. tab. Paris.cons.26.à n.1.* vsque ad 46. *vol.3.Ruin. cons.7.num.35.lib.1.Soccin.Sen.cons.34.n. 4.& 5.vol.4. Rot.decis.393. nu.4. parte 1. diuers.Rouit.cons.43. num.9. Merlin. controu.cap.5.n.2.lib.1.Mastrill.decis.65.nu. 10.Cancer: variar. lib.3.cap.15. num.24. scu.124. Hodierna ad Surd.decis.176.nu. 9.Puteus cons.vnico apud cons.Odd.nu.44.* quod liquidiùs, inquiunt, procedere stante pacto de non petendo ex *Surd. cons.355.nu.37.& 38.vol.3.*

92 Tertiò, quia interposita fuit aquiliana stipulatio ibi, *quietauit, & quietat, liberauit, & liberat penitus, & absoluit per aquilianam stipulationem antecedentem, & acceptilationem legitimè subsequentem legitimè interpositas, &c.* Quae aquiliana stipulatio, eam, aiunt, habere vim: vt refutationem, seù renunciationem realem efficiat, ex *Afflict.in dicto cap. 1. de eo, qui fin.fec.agnat.num.3. Roman. cons. 22.Grammat.decis.57.nu.42. Soccin: cons. 34.nu.5.lib.4.Gabriel.commun.lib.3. tit.de Iure dot.concl.1.num.33.Marta de success. legal.parte 4.quaest.21 artic.14.num.101. tom.2.Mer. in controu.cap.5.num.13.lib.1. Paschal.de virib.patr.potest parte 3.nu.48. & seq.Molfes.consuetud.Neap. part.4.tit. de renunciat.quaest.2.num.13. & 14.& 9. 3.num. 17. & seq. tom.1. Cutell.de donat. tract.1. discurs.3. parte 6.num. 127.vers. Sin autem tom.1.Capic.Latro consult.76.n. 46.tom.2. Donad.de renunc.cap.3. num.4. Thor.in compend.decis.parte 1.verbo Renunciatio facta.*

93 Quarto, quoniam adest pactum de nō petendo, ob quod, dicunt, renunciationem esse realem, ex *Merlin. dict. cap. 5. nu.16.& 17.Rouit. cons.42. nu.13.& seq. Molfes.in consuetud. Neapol.parte 4.tit.de renunciat.quaest.2.numer.13.& 14. Capic. Latro vbi supra, & consul.77.num.33.tom. 2.Donad.de renunciat.vbi supra,& n. 27.* & iunctum cum aquiliana stipulatione, etiam ius de faturo non expressum includit *Prat.discept.forens.cap.29. à num. 14. cum seq.*

94 Quinto ex verbis ibi, *quouis titulo, ratione, causa, de iure, vel de facto, quomodocumq., & qualitercumque, de praesenti, praeterito, & futuro*, quae renunciationem efficere realē, dicunt probare *Pont: cons. 24.num.26.in fin.Rouit.cons.42. num. 12. vers.quinta claus.Castill.Sotom:lib.4. controu.cap.42.Schenardus cons.14.lib.1.Caren:resol.245. num.7. Bottiller. de success. theor.49.num 26.*

95 Sexto, quia facta est de Iuribus competentibus, & competituris, ex *Menoch. cons.6.nu. 15.lib.1.Tob. Bensar: apud Lunam cons.17.num.49.Rouit. vbi supra nu. 5.vers.Tertia clausula Capic.Latr: vbi supra num.31.Ciriac.controu.128. num. 46 tom.1.*

96 Septimo, ex generalitate, & amplitudine verborum, quae in transactione feudorum (vt verbis Aduocatorum vtamur) adiecta, realem reddunt renunciationem, *Cost: de facti scient.& ignor.cent. 2.distinct.50.num.8.& 18.tom.1.Menoch. cons.401.per tot.*

97 Octauo, quia stipulatio renunciationis, non solum contemplatione Donnae Margaritae, sed etiam haeredum, & successorum illius processit, quo casu realem modis omnibus effici praetendunt: ex *Menoch. in cons.9.num.16. lib.1. Tob: Bensar: dicto cons.17.n.45.Merlin:Capic. Latro, Bottiller. Donad. Redenasc. & Rouit: vbi supra* quemadmodum, dicunt, esse realem donationem cuipiam, eiusq; haeredibus factam, *Ruin.cons.68. nu. 16. & cons.123. num.6. lib.1. Riminald. Iun. cons.436.num.3. Aldobrand.cons.93.nu.8. lib.1.Grass.de success.§.Donatio caus.mort. quaest.1.numer.7.Mantic. de coniect. lib.1. tit.13.Bellon: cons.8.numer.46. Rot: penes Merlin. de legit.dec.664.nu.34.tom.2.*

98 Nono, quia renunciatio facta fuit in fauorem Donnae Margaritae, & suorum haeredum, & successorum, adhibita pro eis Notarij stipulatione, & cum dictione *in perpetuum*, quod, idem esse autumant, ac si stipulatio facta fuisset pro haeredibus, & successoribus quibuscumque, ad quod allegant *Text. in l.fluminum 24. §.adijcitur ff.de damn.infect. Menoch.cons. 378.num.1.lib. 1. Soccin. cons.266.nu.36. tom. 2. Barbos. de claus.al. claus. 112.num. 1.Pern:*

1. *Pern: conſ.* 1. *verſ. attamen. Petr. de Gregor: de feud. parte* 4. *qu.* 15. *num* 9. *&* 10. *Giurb: de feud. prælud.* 4. *num.* 19. *verſ. idem eſt. Peregr: decis.* 101. *num.* 2. *verſ. ſecundo. Rota apud Merlin: dict. decis.* 664. *num* 33. *lib.* 1. *Petr: Bim: conſ.* 162. *num.* 9. *lib.* 2. Quo caſu realem eſſe renunciationem exiſtimant, ex *Corbull: de iur. empb. tit. de cauſ. priuat. ob renunciat. num.* 4. *Ruin. conſ.* 11 *num.* 10. *vol.* 1. *Surd: conſ.* 446. *num.* 18. *fol.* 743. *tom.* 3. *Bero: conſ.* 13. *ſub num* 77. *verſ. ſed præmiſſis vol.* 2. *Giurb: de feud.* §. 1. *gloſ.* 12. *ſub num.* 8. *verſ. realis eſt*, & appoſita dictione *in perpetuum* ſemper importare realitatem, *vt per Ancharan: conſ.* 327. *num.* 3. *Menoch: de præſumpt: lib.* 3. *præſ.* 103. *à num.* 38. *verſ. quinta coniectura* vſque *ad num.* 40. *& conſ.* 905. *num.* 7. *vol.* 10. *Caren: dict. reſol.* 245. *num.* 9. *Bottiller: de ſucceſſ. dicta theor.* 49. *num.* 28. *in fine*.

99 Cuius aſſertionis rationem reddunt, quia ſtipulatio non eſſet perpetua, ſi ad extraneos non transiret, & ad quoſcumque hæredes, nihil enim eſt perpetuum, niſi per ſubrogationem etiam extraneorum *Molin: de primog. lib.* 1. *cap* 4. *num.* 14. *&* 15. *Petr: de Gregor: de feud. parte* 4. *qu.* 15. *num.* 9. *&* 10. Et quando refutatio fit, vt feudum ad extraneos transeat, tunc non perſonalem, ſed realem, & omnimodam eſſe, inquiunt: ex *Natta conſ.* 564. *num.* 8. *verſ. præterea vol.* 3. *Anton: Monach: de feud. cap.* 54. *parte* 1. *n.* 26.

100 Decimo, realem dictam refutationē, dicunt, quia facta fuit per verbum *omninò*, ibi *faciens &c. finem*; *& pactum finale validum*, *& vltimum liberatorium*, *ac quietationem*, *& liberationem omnimodam*, *& perpetuum imponendo ſilentium dictis prætenſionibus*, *&c.* Vnde ſibi perſuadent factam fuiſſe omnimodam renunciationem, quia idem operatur, ac ſi dictum eſſet *omninò*, quo caſu ſemper eſt realis ex *Text. in cap.* 1. *Iuncta Gloſ. de eo, qui fin. fec. agnat.* vbi *Afflict. verſ. & hoc eſt verum*; *Iſern: verſ. hoc niſi in duobus caſibus*, *Aluarot. verſ. ibi omninò*, *&* 1. *notab. verſ. nota quod Agnatus. Balzaran. de feud. lib.* 2. *de eo, qui fin. fec. tit.* 49. *ad textum num.* 10. *Alexand. conſ.* 13. *num.* 6. *lib.* 5. *Natta conſ.* 564. *num.* 6. *verſ. quia vol.* 3. *Ruin: conſ.* 1 *num.* 20. 21. *&* 22. *lib.* 1. *Burſat: conſ.* 63. *à num.* 29. *lib.* 1. *Peregr: de fideicom. art.* 52. *num.* 74. *Sforz. eod. tract. qu.* 28. *num.* 103. *ad* 113. *Rota apud Merlin: de legit. decis.* 48. *nu.* 16. *verſ. præterea*, *& num* 19. *Rouit: conſ.* 44. *num.* 19 & alijs quampluribus lato calamo cumulatis in ſuis allegationibus impreſſis, quos hic tranſcribere otioſum iudicamus, cum omnibus eadem ſit aſſignanda reſponſio, vt infra apparebit.

101 Hæc, & alia ſufiſſimè diſperſa ad concludendam dictæ renunciationis realitatem, propoſita nobis ſunt, & ex eis Tria præcipuè probare alterius partis Aduocati intendunt. Primum Mazareni Comitem, vti renunciantem iuri de futuro ſibi competenti ad ſuccedendum in dictis feudis ob mortem Dõnæ Margaritæ non eſſe in hoc ſummariſſimo iudicio, admittendum. Secundum non ſuffragari eidem deciſionem *Text. in dicto cap.* 1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* eò quod refutatio ab eo facta, omninò, ſeu omnimoda fuerit, in fauorem quorumcumque hæredum etiam extraneorum, & includens donationem iuris ſuccedendi. Tertium, quod ſtante prædicta renunciatione non cenſetur vocatus dictus Comes, nec inſtitutus à Donna Margarita in ſuo teſtamento, inſtituentis eum, qui de Iure ſuccedere debet, quæ omnia multis medijs, rationibus, & auctoritatibus in copioſiſſima allegatione prælodata ſuper hac tantum renunciatione, fulciri conati ſunt.

102 Verum ijs, & alijs non obſtantibus dictæ renunciationis perſonalitatem oſtendere curabimus, idque firmioribus, ac inuincibilibus fundamentis, & conſiderationibus deductis, tum ex literali contextura ſcripturarum, tum ex ſubiecta materia tranſactionis, tum ex qualitate contractus, tum ex veriſimili mente, & intentione contrahentium, tum deniquè ex ſpeciali iuris diſpoſitione in hac materia feudali, vt ex ſequentibus apparebit.

103 Quoad primum, ſi tenorem ſcripturarum inſpiciamus, certum, ac perſpicuum eſt, quod in Albarano à partibus confecto, & ſubſcripto, in quo inita eſt concordia ſuper ſucceſſione dictorum Statuum, non reperiuntur clauſulæ prægnantes, in quibus pars aduerſa innititur ad fundandam realitatem renunciationis: imò nec aliqua verba, ex quibus id elici poſſit, ſolum namque cautum fuit, quod

quod Donna Ioanna possessionem caperet pro suis creditis,& constituta pro eorum quantitate subiugatione prædictorum feudorum ad censum iuxta formam Bullæ, illam restitueret Donnæ Margaritæ, quæ dicto Don Ioseph tradere teneretur Comitatum Mazareni, & alia bona, remanentibus pro ea reliquis statibus,& titulis cum suis pertinentijs,quod totum redigi deberet ad scripturam in publica forma, substantia dicti Albarani in aliquo non mutata, vt ex eo apparet præcipuè, ibi. *Le cose contente in questo Albarano si habbiano da ridurre in atto, ò atti publici con le clausule, e cautele necessarie per l'vna, e l'altra parte da mettersi in forma, non mutata la sostanza del presente Albarano, &c.*

104 Clausulæ autem, & cautelæ necessariæ pro subsistentia, & ad maiorem firmitatem contentorum in Albarano, firmioremque vtriusque partis securitatem, nullæ aliæ excogitari poterant in casu prædicto, nisi illæ, quæ in id tenderent, vt status, & feuda prædicta, conseruarentur in persona, & descendentia, tum Donnæ Margaritæ, tum dicti Comitis Mazareni, absque vlla perturbatione, & molestia ab vno contra alterum inferenda, & ab vtriusque successoribus sanguinis ad inuicem tentanda; hæc enim erat, & esse poterat amborum contrahentium intentio in dicto Albarano patenter explicita, dum stante contentione super successione dictorum feudorum ob Don Fabritij mortẽ, pactitatum fuit, quod dictus Don Ioseph haberet, & deberet succedere in dicto Comitatu, & alijs feudis, Donna Margarita vero in reliquis; si igitur hæc successio, in pactum concorditer deducta, assecurari intendebatur, tam in ipsis contrahentibus, quam in suis successoribus; certum, & innegabile est, omnes clausulas, & cautelas in publica scriptura adhibendas, cum restrictione ad eas tantum, quæ necessariæ fuissent pro vna, & altera parte, & Albarani substantia in aliquo non mutata, debuisse partibus intentioni prædictæ respondere, nulloque alio modo extendi, & ampliari.

105 Verissima, quippe, est Iuris regula, & DD. traditio, quod contractus, qui fit in executionem alterius non potest ab eo excedere, quando id, quod adijcitur, non venit ex legis dispositione, & eius facultate, *Text. in l. item quia* 4. *S. fin. ff. de pactis, l. titia* 134. *S. idem respondit il primo ff. de verb. oblig. l. si tibi liberum secundum vnum intellectum ff. de action. empt. l. si binarum ædium ff. de seruit. vrb. præd.* eleganter *Menoch. lib. 6. præsumpt. 2. num. 18. Alex cons. 122. num. 2. lib. 2. Surd. cons. 202. num. 19. Rot. per Farinac. decis. 108. num. 2. ad finem, & decis. 522. num. 2. parti 1. in posth. Gabriel. cons. 58. num. 10. 11. lib. 1. Idem Surd. dec. 71. per tot.* & rursus *in addit. ad decis. 282. num. 2. Capic. Galeota lib. 1. controu. 12. num. 21. cum seqq.* ex nostris *Marius Mut. decis. 33. num. 23. Amat. variar. 2. parte resol. 64. num. 2.* & ex ijs multis laudatis, Hispanus noster *Olea de cess. Iur. tit. 1. qu. 6. num. 11.* vbi *n.* refert optimam *Rota decis. 393. num. 7. tom. 5. recent. ædito anno* 1636. apud quos concorditer præfata assertio probata, & multis rationibus roborata reperietur.

106 Ex quibus necessariò deducitur, omnes clausulas prægnantes, & exuberantes, quę in prædicta scriptura publica in executionem contentorum in Albarano confecta inueniuntur, & quæ ab Aduersæ partis Aduocatis ponderantur ad fundandam realitatem dictæ renunciationis, prout supra recollectæ sunt ex nu. 90. vsque ad nu. 100. esse reducendas ad id, quod in Albarano cautum, & conuentum fuit, & ad eius robur, & firmitatem, quatenus opus erat, vt vtrique parti suisque successoribus sanguinis cõsuleretur ad præcauendum litium molestias, quas probabiliter à dictis successoribus, nondum natis moueri posse verebantur, & si in aliquo dictæ clausulæ excedunt, de stilo potius Notarij quam de partium consensu appositæ censeri debent? ac ideo non considerandæ *Neuizan. cons. 28. num. 19. Menoch. cons. 87. à num. 45. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115. num 44. Marta de clauf. clauf. 21. num. 44. Barbos. eodem tract. clauf. 1. nu. 7. Capic. Latr. dec. 2. num. 37. parte 1. Capic. Galeot. lib. 1. controu. 42. à num 9.*

107 Sed ne hoc in dubium possit reuocari, reperitur etiam expresse cautum, & dispositum in scriptura publica confecta in executionem concordiæ, & conuentionis in dicto Albarano pactitatæ; ibidem namque post omnes clausulas præ-

Ooo gnan-

gnantes, quibus aduersa pars innititur, appositæ sunt aliæ restrictiuæ ad ea tantum, quæ in Albarano erant comprehensæ, vt patet primo ibi, (*Et hac ex causa dictus D. Nicolaus Placitus Branciforti tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat, & sub dicta rati promissione per dictum Don Ioseph, suosque hæredes, & successores in perpetuum &c. de omnibus, & quibuscumque Iuribus, actionibus, prætensionibus, successionibus, & alijs dicto Domino Comiti tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat, dictoque Don Ioseph forsan competetibus, & fortasse competituris super Statibus, Baronijs, feudis, & bonis supra penes dictam Illustris. Dominam Donnam Margaritam remansis, & per eam, seu verius dictum eius Procuratorem procuratorio quo supra nomine, & sub dicta eius rati promissione detentis vt supra, cum omnibus eorum Iuribus vniuersis eorumque integro, & indiminuto statu cum dicta dignitate Magnatis Hispaniarũ, & alijs Statibus, & Iurisdictionibus desuper expressatis, seu super quolibet dictorum Statuum, Baroniarum, feudorum, & aliorum vt supra, & non aliter, nec alio modo. Ab ipsis, nempè, iuribus, actionibus, successionibus, & causis successionum, alijsque quibuscumque Iuribus causis, & actionibus tam per dictum Comitẽ Racudiæ tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat prætendendis, eique quomodolibet competituris quouis iure, titulo ratione, seu causa de Iure, vel de facto quomodocumque, & qualitercumque de præterito, præsenti, & futuro, scitis, vel ignoratis, tacitis, vel expressis, cogitatis, vel incogitatis, præteritis, præsentibus, & futuris, & alijs quibuscumque tam de iure, quam de facto, & omnium quarumuis scripturarum etiam si causæ essent tales, de quibus hic oporteret facere expressam mentionem; *Comprehensis tamen omnibus præmissis in dicto præinserto Albarano tantum, & dumtaxat: dummodo quod à dicto Albarano non censeatur recessum &c.*)

108 Deindè, & secundo ibi, (Faciens dictus Dominus tutor &c. dictæ Illustris. Dominæ Donnæ Margaritæ, & pro ea absente dicto eius Procuratore &c. pro ea, suisque hæredibus, & successoribus in perpetuum finem, & pactum finale validum, & vltimum liberatorium, ac quietationem diffinitionem, & liberationem omnimodam, & perpetuum imponendo silentium dictis prætensionibus, & Iuribus successionum per dictum Dominum Comitem Racudiæ tuttorio dicto nomine fortè prætensis, & prætendendis de aliquid aliud vltrà occasione, & causa præmissorum &c. non petendo, nec peti faciendo, nec permittendo contra dictam Illustris. Dominam D. Margaritã, & suos, nec minus contra dictos Principatus status, & alia bona, & Iura remansa penes dictam D. Margaritam per modum vtsupra, nec partem illorum per dictũ Comitem Racudiæ tutorio dicto nomine &c. submissas personas, ac habentes ius, & causam ab eo, vel dictum Don Ioseph in quocumque modo, aliquo iure, titulo, ratione, seu causa scita, vel ignorata tacita, vel expressa, cogitata, vel incogitata præterita, præsentia, vel futura, de iure, vel de facto, aut alitèr quomodocumque, aut qualitercumque, *Comprehensis tamen in dicto Albarano vt supra, &c.*)

109 Ecce ergo S. M., quomodo omnes clausulæ, quibus aduersa pars se fundat ad probandam dictam realitatem, sunt restrictæ, & limitatæ, ad causam successionis dictorum Statuum, & feudorum sequuta morte Principis Don Fabritij, proùt expressum fuerat in prædicto Albarano, quod virtute relationis ibidem videtur repetitum cũ omnibus suis qualitatibus *l. asse toto ff. de hæredibus instituendis cum vulgatis*; hocque in prima parte, cum dictionibus taxatiuis *tantum, & dumtaxat*, quarum natura est excludere omnes alios casus, & personas præter expressas iuxta latè tradita *à Barbos. de dictionib. vsufreq. dict.* 97. *num.* 4. *& dict.* 401. *num.* 2. & cum dictione *dummodo*, quæ importat modum, ac conditionem, semperquè adimpleri debent ea, quibus adijcitur, *Dec. cons.* 661, *nu.* 12. *vers.* 2. *Ancaran. cons.* 169. *num.* 2. *vers. siue tamen contrarium*, & cum alijs *Barbos. dict.* 95. *num.* 8. & in secunda, cum dictione, *vt supra*, quæ repetitiua, & relatiua est omnium præcedentium scilicèt, *tantum, & dumtaxat, dummodo quod à dicto Albarano non censeatur recessum*, *Text. in l. item quæritur* §. *item Iulianus ff. locati* cum adductis ab eodem *Barbos. dict.*

dict. 441. *num.* 1. Quid igitur indigemus alijs probationibus ad diluendam molem ædificij, quod alterius partis Aduocati in dictis clausulis super imponere tentarunt?

110 Sed progrediamur, & ad subiectam materiam transactionis mentis oculos reuoluamus; quid est, super quo transigitur? certè de nullo alio, quam de successione feudorum, Statuum, & Baroniarum gentilitium familiarium, ex pacto, & prouidentia Principis, cum clausula Iurisfrancorum, & expressa primogenitura: quis vnquam, dixit, hæc bona esse transitoria ad hæredes extraneos, superstite quolibet agnato de comprehensis in inuestitura, & primorum acquirentium dispositione? nullus quidem, qui lucem tenebris obscurare non intendat; cum sit veritas adeò patens, quæ nulla possit tergiuersatione celari, nec habeat contradictorem, expressus *Text. in cap.* 1. *de success. feudi cap.* 1. §. *& si clientulus de alienatione feudi*, & videatur *Corsett. cons.* 4. *per tot.*, qui consultus ita respondit in causa istius Marchionatus Licodiæ, & *Barbos.* qui infinitos laudat *de appellat. verb. signif. appellat.* 113. *n.* 11. *& seqq.* quin imò, nec dici potest licere possessori, alterare, mutare, restringere, aut ampliare, formas, vocationes, conditiones, seù grauamina à primis cōcedentibus, aut acquirentibus imposita, *Molin. de primogen. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 21, vbi *addentes*, latissimè, vt solet *Castill. tertio controu. cap.* 10. *Rosenthal. de feud. cap.* 6. *conclus.* 69. *sub num.* 36. *litt. NN. Dec. cons.* 139. *num.* 3. *vers. ista conclusio, Iason. cons.* 246. *num.* 24. *vers.* 5. *lib.* 3. *Signorol. cons.* 10. *num.* 4. *vers. Idem non obstat Bero: cons.* 110. *num.* 7. *lib.* 1. *Curt. Iun. cons.* 181. *lib.* 2. *Surd. cons.* 419. *&* 978. *Menoch cons.* 148. *num.* 32. *Ramon. cons.* 100. *num.* 302. etiam de consensu successorum viuentium in perniciem nasciturorum *Molin. dicto cap.* 8. *num.* 27. vbi additio, *Castill. d. lib.* 3. *cap.* 12. *nu.* 111. *Fusar. de substit. quæst.* 660. *num.* 28. *& quæst.* 593. *num.* 49. *&* 165. Quomodo igitur prætenditur, quod, ex quò stipulatio concepta fuit ad fauorem Dōnæ Margaritæ, suorumque hæredum, & successorum in perpetuum, censeantur contemplati hæredes extranei, & ob id iudicatur realis prædicta renunciatio? Nos quidem non percipimus: ac Ideo tuorum prudentum Senatorum saniori, & superiori Iudicio dijudicandum relinquimus.

111 Verùm dato, & non concesso, quod stipulatio concepta fuisset pro hæredibus, & successoribus quibuscūque, adhuc in hac materia renunciationis, seù refutationis feudorum ex pacto, & prouidētia Principis, nihil extraneis hæredibus posset acquiri (nisi tantum fructuū commoditas durante vita cedentis, aut renūciantis iuxtà distinctionem *Alphonsi de Olea in tract. de cess. iur. dict. tit.* 3. *qu.* 4. *num.* 47.) & stipulatio solum esset intelligenda de filijs, & descendentibus renunciatarij, non autem de alijs agnatis per *Text. in dict. cap.* 1. *de eo, qui fin. fec. agnat. & in cap.* 1. §. *vlt. si de feud. defunct. fuer. controu. inter Dom. & agnat.* vbi tradunt *Isern. & Afflict. Lanar. cons.* 71. *n.* 1. *Camill. de Medic. cons.* 2. *num.* 126. *Iacob. Gall. cons.* 64. *num.* 22. *Surd. cons.* 517. *num.* 14. *Rouit. cons.* 44. *num.* 27. *lib.* 1. *Capic. Galeot. lib.* 2. *controu.* 21. *num.* 23. *Anton. de Marin. lib.* 2. *resolut. quotid. c.* 189. *num.* 47. *& addit. ad vltim. ad votum Montan. controu.* 9. *per tot. Regens Salernit. fol.* 187. *num.* 42. *vers. ex aduerso*, & in terminis dicti *cap.* 1. *de eo, qui fin. fecit agnat.* vbi refutatio facta fuit pro se, & hæredibus suis, & cui ipse dederit, quod intelligatur de hæredibus sanguinis, hoc est, de filijs, & descendentibus, & ob id intelligatur personalis: fatentur omnes *Scribentes ibid. & Loffred. in cap.* 1. *de natura success. feud. Aretin. cons.* 3. *Iacob. Gall. dicto cons.* 64. *num.* 21. *Anton. de Marin. resolut. quotid. dicto lib.* 2. *cap.* 189. *num.* 70. *Marcian. disput.* 8. *nu.* 16. *&* 17. *Cum. in cap. Si aliquem verbo, Antiquis num.* 374.

112 Et quamuis alterius partis Aduocati agnoscentes difficultatem *Text. in dicto cap.* 1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* vbi verba illa, *& cui ipse dederit*, apta comprehendere quoscumque hæredes etiam extraneos, (cum per ea censeatur concessa facultas alienandi, & æquiualeat clausulæ *pro se, & hæredibus quibuscumque*, ex *Seraph. decis.* 253. *num.* 5. *Menoch. cons.* 178. *num.* 32. *& cons.* 987. *num.* 5. *Rolana. à Valle de lucro dotis quæst.* 54. & cum alijs *Barbos. de claus. claus.* 57. *n.* 7.) accipiuntur de filijs, & descendentibus renūcian-

ciantis; respondere tentauerint, quod de iure communi feudorum, verbum *haeredes* de filijs masculis tantum, non verò de extraneis intelligi poterat, ex *text. in dicto cap. 1. §. & si clientulus de alienat. feudi cap. 1. de duobus fratribus*, & communiter *DD. in dicto cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.* cũ alijs in allegationibus congestis: at aliud esse de iure municipali huius Tui Fidelissimi Regni per *Cap. volentes* Domini Regis Federici, quo inspecto, verbum *hæres* in feudalibus, protenditur ad quoscunque hæredes etiam extraneos, eò quod liberam concedit licentiam alienandi feuda, solutis Iuribus Regiæ Curiæ debitis, integro tamen, ac indiuiso manente feudo; ad quod probãdum allegant *Pern. Petr. de Greg. Blasc. Lanc. apud Lun. Bongiorn. Mut. Intrigliol. Corf. patrem, & filium*, ac denique *Giurb. de feud. §. 2. glos. 13 num. 27. ad medium*, aliaque cumulant, quæ ob vitandam prolixitatis notam omittimus.

113 Adhuc tamen, hæc euasio non conturbat superiorem verissimam traditionem; omnes quippe DD. in contrarium laudati, loquuntur eo in casu, quo concessio feudi facta est pro hæredibus, & successoribus, vel nulla data forma, quam vocamus largam, & hereditariam; hoc enim in casu licèt de Iure communi feudorum intelligeretur concessio pro hæredibus sanguinis tantummodo, tamen per dictum Capit. dicti Regis Federici, dicunt DD. esse admissos hæredes etiam extraneos; vt ex lectura prædictorum apertè percipitur, & post *Petr. de Gregor.* aduertit *Corsett. filius in add. ad patrem cons. 9. num. 8. & 12.* Ideoque dicunt DD. communiter in hoc Regno, quod dictũ *Cap. volentes* non procedit forma repugnante, hoc est, si in forma stricta, aut mixta sit facta concessio, vel in alijs casibus, in quibus per dispositionem Capitulorum Regni, aut natura sua, feuda sunt facta gentilitia, & familiaria *Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 4. quæst. 1. num. 3. & 15. Corsett. cons. 4. n. 1. Giurb. de feud. Glos. 10. § 2 num. 71. Cum. in cap. Si aliquem verbo Antiquis num. 259.* vbi dicit, quod dictum *Cap. volentes*, concedẽs licentiam alienandi feuda intelligendũ est pro eo, quod tangit interesse, seù præiudicium Principis, non verò in præiudicium agnatorum, qui in primis Inuestituris, & dispositionibus sunt vocati; de quo non est dubitandum, nec in hoc Regno est aliqua dubitatio.

114 Quinimò, & ipsi contrahentes, seù verius eorum Procurator, & Tutor, Aduocatique ab vtraque parte electi, & designati ad ordinandam, & conficiendam scripturam transactionis cum clausulis necessarijs iuxta tenorem, & continentiam prædicti Albarani, in eadem steterunt intelligentia; illi enim promittentes de rato procuratorio nomine dictæ Donnæ Margaritæ, incluserunt in promissione omnes, & singulos eius filios vtriusque sexus natos, & nascituros, nepotes, & pronepotes, & alios eorum descendentes per lineam directam vsque ad infinitum, successuros tamen in dictis Statibus, & feudis, & non alios; ex quo euidenter apparet ad hos solos, & non ad alios, hoc est, extraneos hæredes, prædicta feuda transire, posse, constanter censuisse; eodemque modo dictus Don Ioseph maior factus de rato promisit licèt inæqualiter, cum fuerit promissio extensa ad successores sanguinis, vt includerentur sorores ipsius iam natæ, eorumque filij nati, & nasciturі, quod est valdè notandum.)

115 Quamuis enim ex aduerso dicatur, nullum in hoc adesse, misterium, eò quod pro extraneis hæredibus opus non erat de rato promittere, cum ipsi præcisè tenerentur factum sui Authoris approbare, iuxta vulgares regulas; nihilominus procedit superior consideratio, & Aduocati alterius partis, qui illã impugnant, apertè conuincuntur, & contrarietatis vitio notantur; quia si feuda erant transitoria ad hæredes extraneos (quos comprehensos asserunt in stipulatione pro hæredibus, & successoribus quibuscumque) certum est nullam desiderari promissionem de rato, cum in hoc casu filij Donnæ Margaritæ, non vt filij, sed vt hæredes matris in feudis succederent, ac si essent bona allodialia (vt ipsimet Aduocati probare intendunt ex *Cap. volentes* Domini Regis Federici, & alijs quamplurimis inutiliter cumulatis.) Ergo dum promissio de rato adhibetur pro filijs, & descendentibus, non quidem omnibus, sed successuris tantum in dictis Statibus, & feudis, & ex alia parte pro successoribus sanguinis; negari non

ri non poteſt, hoc ideo factum, quoniam ad filios deſcendentes,& ſanguinis ſucceſſores, tantummodo feuda prædicta eſſe tranſitura agnouerunt; qui quidem deſcendentes, vti comprehenſi in inueſtitura, & ſucceſſuri iure proprio erant,qui tranſactionem prædictam poterant impugnare, annullare, vel reſcindere ſi in ipſorum præiudicium factam fuiſſe oſtenderent, & pro quibus de rato opus fuit promittere.

115 Hoc, eſt adeò clarum, vt nulla indigeat probatione; ſed non eſt omittenda, quæ ab ipſis deſumitur Aduocatis; illi enim agnoſcunt filios Donnæ Margaritæ potuiſſe impugnare tranſactionem, quia ſuccedebant iure proprio ſtāte reiutatione à Don Fabritio facta Don Franciſco illorum auo, ac ideo Mazareni Comitem ſibi proſpexiſſe prædicta promiſſione de rato; ergo ſi filij iure proprio debebant ſuccedere, & tranſactionem infringere, ſucceſſio eiſdem, nō vt hæredibus ſed vt filijs ſpectabat, ac per conſequens feuda renunciata non erant hæreditaria, & tranſitoria ad hæredes, ſed pacti, & prouidentiæ gentilitia, & familiaria, ac inalienabilia, vt toties probatum eſt, & per ſe patet.

117 Quamplura alia omittimus in hoc puncto, quæ reſponſione non indigent, tametſi à prædictis Aduocatis non parū extollantur; ea namque, vel facto contraria,vel cauſæ nō applicabilia,vel in iure diffo..a, aut à Doctoribus communiter reprobatis elicita ſunt, & facillimo negotio euerſa, ex infra dicendis tacitè remanebunt.

118 Perueniamus iam ad tertium medium ex qualitate contractus: iſte eſt tranſactionis ſuper ſucceſſione feudorū, ob mortem Principis Don Fabritij: cuius natura expoſcit, vt reſtringatur ad cauſam in ea expreſſam, & ad illud, ſuper quo diſceptabatur in lite mota, ſeu mouenda, *Text. clarus in l. ſi de certa C. de tranſaction.* vbi antiquiores,præcipuè *Bald. num. 4. Alexand. & Iaſon.* qui latiſſimè comprobant *l. ſi cum dies §. plenum ff. de arbitr. Dec. conſ. 63. num. 6.* vbi, loquitur in tranſactione ſuper ſucceſſione, virtute cuiuſdam teſtamenti; & licèt verba tranſactionis ampliſſima, & generaliſſima erant, inquit, reſtringenda, & referenda ad cauſam in teſtamento contentam. *Menoch. lib. 3. præſumpt. 151. nu. 8.* vbi, quod debitor ex diuerſis cauſis, ſi petitio ſit ſingularis ſuper vna,& poſtea ſequatur tranſactio, in qua ampliſſimis verbis liberatur, non conſequitur liberationem, niſi tantum reſpectu cauſæ ſingularis, ſuper qua erat lis, quod multis DD. relatis comprobat, & *conſ. 1099. num. 22. lib. 11. Mantic. deciſ. 245. num. 13.* vbi, quod tranſactio in illo caſu ſolum extendebatur ad cauſam dotis,ſuper qua erat lis, non verò ad cauſam ſucceſſionis. *Rot. per Farinac. dec. 110. parte 1. in recent. Molfeſ. ad conſuetud. Neapol. tom. 1. tit. de renunciat. quæſt. 6. num. 40. cum ſeqq. Marc. Anton. Eugen. conſ. 13. ex num. 20. verſ. cæterum prædicto*, vbi quietatio generalis ab adminiſtratione tutelæ,non extenditur ad ius hæreditatis tranſigenti competens, etiam ſi verba generalia tranſactionis aliud ſuadeant, quia ſuper hæreditate nunquam fuerat litigatum, *Fuſar. conſ. 92. n. 23. & 24. cum ſeqq.* vbi, quod verba generalia nunquam extendunt diſpoſitionem vltra expreſſa, latè *Cancer. lib. 3. variar. cap. 15. num. 269. vſq. ad num. 273 & nu. 274.* vbi, probat tranſactionem ſolum intelligi factam ſuper illo, ſuper quo litis incertitudo pendebat, & *num. 293.* vbi, quod debet inſpici cauſa, ex qua fuit facta tranſactio, *Ciriac. tom. 2. controu. 292. num. 7.*, vbi, quod generalis renunciatio reſtringitur ad ſuam cauſam, nec præiudicat in alio Iure; proſequuntur multa *Surd. conſ. 418. num. 16. Alexand. Ludouiſ. deciſ. 158. num. 3. & 4. Fontanell. dec. 380. num. 3 Capic. Galeot. lib. 1. controu. 42. nu. 10. & 11. Amat. lib. 1. reſol. 42. num. 14.*

119 Et quod in tranſactione omnes clauſulæ, & conuentiones quantumcumque generales, & ampliſſimæ reſtringi, & referri debeant ad cauſam, & controuerſiam ſpecificam, ſuper qua fuit tranſactum, probant vltra ſupra proximè relatos, *Rot. deciſ. 549. num. 3. parte 1. recentior. Bottiller. de ſucceſſ. ab inteſt. theorem. 58. num. 9. Marcian. diſput. 72. à nu. 1. tom. 2. Prat. obſeruat. 35. per tot. Caluin. de æquit. tom. 1. cap. 64. num. 64. Barboſ. in collect. ad d. l. ſi de certa nu. 5 Anton. Faber. in eod. lib. 2. tit. de tranſact. diff. 6. num 12.* vbi loquitur de ſtipulatione aquilana, quam dicit nihil operari ad extendendā tranſactionem. *Fontanell. d. deciſ. 380. n. 11. & 12.*

11. & 12. vbi, in eisdem terminis pro non extendenda transactione concludit.

120 Et in terminis renunciationis quantumuis generalis, & amplissimæ, quod restringatur ad suam causam *Regens Valenzuol.conf.11.n.7.lib.1. Pereg. de fideicomm.art.52.num.26.* vbi, per plura fundamenta, probat clausulas generales debere restringi in renunciatione ad subiectam materiam *Hodiern. ad Surd. decis. 176. num. 1. cum tribus seqq. Viuian.in prax.Iuris patron.lib.13.cap.8.num. 276. & seqq.Cancer.dicto lib.3.cap.15.nu.278.* vbi ex *Gozadin. conf. 45. numer. 18.* inquit, quod si clausulæ generales renunciationis ad alios effectus possunt referri, non operantur renunciationem fideicommissi. *Galerat. de renuntiat.47.num. 23.Fusar.conf.39. num.67.& conf.92.nu. 26.& substitut.qu.593.num.111.120.& 176.Ciriac.tom.1.controu. 139.n.34.* vsq. *ad 37.* vbi *num.38.* addit nunquam præsumi renunciationem proprij Iuris, vbi alia potest capi coniectura, *& tom.2.controu.323.nu.9.* vsque *ad 13.& n.14.* vbi, probat, quod quando clausulæ renunciacionis sunt dubiæ, ita vt possint, & non possint importare renunciationem, semper interpretandæ sunt, vt minus renũcianti noceant, *& controu.367.nu.27.& controu.389.num.26.Thomat.decis.Maceratens.50.num.70.* vbi, quod in renunciatione stricte, procedendum est, & ita interpretanda, vt minus præiudicet renunciãti, quod repetit *n.458.Rot.per Farinac.decis.395.n.5.par.1.in posthum.* vbi, in terminis fideicommissi, & transactionis super eo; quod non intelligitur illi renunciatum per clausulas generales, & quod istæ restringi debeant secundum subiectam materiam, concludenter probatur, *Scacc. de re indic.Glos.14.qu.2. nu. 58.Caualer.dec.97. num. 10. & dec. 124. nu.2.& dec.340.nu.1.* & in dubio, quod semper sit pronunciandum pro non renunciatione fideicommissi, probant *Pegr.dict.artic.52.num.29.Sforz.conf.49. num.23.Fusar.conf.5.n.34. & dicto conf. 39.num.86.& de substit.dict.quæst.593.n. 174. Rot.per Farinac.dec.21.nu.5.ad fin. & decis.420.num.2.tom.2.Mulfes. ad consuet.Neapol.dicto tom. 1.tit. de renunciat. qu.1.num.33.& 39.*

121 Cum igitur controuersia, & lis, quę sperabatur, esset super successione prædictorum Statuum, & feudorum ob mortem Principis Don Fabritij, hæcque esset subiecta materia transactionis, in qua dictus Don Ioseph contentus Comitatu Mazareni, & alijs bonis, supra expressatis, renunciauit, & refutauit Dõnæ Margaritæ omnes alios Status, & feuda cum suis titulis, & pertinentijs, vt succederet in eis tam ipsa, quam sui hæredes, & successores (hoc est filij, & descendentes, ad quos dicta feuda transire poterant) nulla ratione, prædicta renunciatio extendi potest ad alios casus, & personas, prætextu verborum, & clausularum generalium, quæ præcisè debent restringi ad prædictam causam successionis in trãsactione expressam, ipsiusque firmitatem, & consistentiam in persona Donnę Margaritæ, suorumque descendentium, vt liberè, & absque vlla perturbatione, seu molestia dictis Statibus, & feudis Iuribus, & actionibus sibi ad ea competentibus, & competituris virtute dictæ renũciationis vti possent. Ac ideò vita functa Dõna Margarita nullis relictis filijs, & descendentibus, sicque deficientibus omnibus personis in dicta renunciatione contemplatis successuris in dictis feudis, non est cur sine lege, sine auctoritate, dicta renunciatio prætendatur extendi ad successionem ob mortem Donnę Margaritæ, & ipsius lineæ deficientiam, ad personasque extraneas non contemplatas, pro quibus, nec fuit interposita, nec potuit interponi stipulatio.

122 Quibus non obstat, quod ex aduerso replicatur, videlicet, successionem ob mortem dicti Principis Don Fabritij nõ fuisse causam finalem transactionis, & renunciationis prædictæ: sed potius adiudicationem dictorum Statuum factam Donnæ Ioannæ ab Austria, vt ipsa possessionē legitimè nãcisceretur, pacto interposito, quod restituere illam deberet Donnæ Margaritæ filiæ, constituta priùs subiugatione pro dotibus, aliasq. dissentiones ante D. Fabritij mortem suscitatas: quod ex eo comprobare intendunt, quod Marchionatus Militelli fuit in dicta transactione comprehensus; cum super eo nulla potuisset esse contentio ob mortem Principis Don Fabritij, quippe spectabat Dõnæ Margaritæ per deficiẽtiã D.Frãcisci patris, qui mortis suę tẽpore iã Dõnę Catherinæ matri successerat.

123 Nam

123 Nam respondetur, à veritate facti, & ratione alienam hanc replicationem esse, vt ex Albarani lectura dilucidè apparet; in eo namque causa finalis expressa, non alia est, quam successio dictorum Statuum prætensa per Donnam Margaritam filiam primogeniti præmortui, & per dictum Don Ioseph, vtpotè filium secundogeniti dicti Principis D. Fabritij, quorum prætensionibus correspondet concordia; quod, scilicèt, illa in quibusdam, & principalibus feudis succederet, hic verò in alijs minus principalibus, & hoc expresse concludunt Albarani verba, præcipuè, ibi, *E di più pretendendosi in caso, che seguisse morte del detto Signor Prencipe Don Fabritio da parte della Signora Donna Margarita d' Austria Branciforte Principessa di Pietrapertia, continuarse, & à cautela prenderse la possessione attuale di tutti li Stati &c.*& ibi, *E pretendendo ancora detta Signora Donna Giouanna Branciforte per nome, e parte di detto Signor Don Giuseppe suo figlio infante far continuare, & quatenus fosse bisogno prendere la possessione di tutti li Stati sudetti, come figlio maschio del secondogenito, al quale pretende spectare il dominio, & possessione di detti Stati &c.* & ibi, *E noi D.Giouanna d' Austria, e detta Donna Margarita promettiamo à detta Donna Giouanna, e Don Nicolao Placido Branciforti nominibus vt supra, hauuta detta possessione, per tutte le pretensioni che tiene, ò terrà sequta la morte del Signor Prencipe Don Fabritio, il detto Don Giuseppe infante &c. assignare, e transferire il dominio, e possessione à detto Don Giuseppe, & sua Tutrice del Contato del Mazzarino &c.*& ibi, *remanendo però per detta Donna Giouanna d' Austria, e detta Donna Margarita tutti li Stati, Principati, Grandezza, & altri tituli, &c.*

124 Licèt enim in Albarano fuerit inclusa prætensio Donnæ Ioannæ ab Austria, volentis possessionem dictorum Statuum apprehendere pro dotium creditis; hoc noo fuit, nec esse potuit causa finalis prædictæ transactionis, sed venit in consequentiam prætensionis Donnæ Ioannę Branciforti, quæ tutorio nomine dicti Don Ioseph filij, dictorum statuum successoris, se opposuit sigillationi litterarũ detrahenda ipsorum possessione, intendens hoc fieri non debere in dicti sui filij, & successoris præiudicium; eò quod essent in alia multa bona libera, obligata ad dotium restitutionem, quę sufficctura erant ad satisfactionē dicti crediti, absq. eo, quod opus esset procedere ad distractionem feudalium inalienabiliũ (quod in perniciem dicti Don Ioseph infantis fuit tantum, vt vel possessionem mortuo Don Fabritio non posset occupare; vel à suis tutoribus dicta transactio, & concordia extorqueretur; sed an secundum ius, & æquitatem factum fuerit ad nos iudicare non spectat) ita constat ex verbis Albarani, ibi, *Pretendendo la Signora Donna Giouanna d' Austria mandare a prendere la possessione di tutti li Stati, e beni del Signor Prencipe di Butera Don Fabritio Branciforti, aggiudicati ad essa Signora per primo, e secondo decreto, e per questo far sigillare le lettere de tradenda possessione; E pretendendosi da parte della tutrice Donna Giouanna Branciforti relitta del quondam Don Giouanne Branciforti come madre, e tutrice del Signor Don Giuseppe figlio di esso quondam Signor D. Giouanne, e di detta Donna Giouanna, opponersi nella sigillatione di dette lettere, &c.* Quo nihil clarius pro prædicta assertione.

125 Potuit namque dicta adiudicatio esse causa impulsiua transactionis, finalis verò nullo pacto; cum solutis creditis, vel constituta dictorum Statuum subiugatione (vt reuera factum fuit) possessio Donnæ Ioannæ erat resolubilis, & apud illam perdurare non poterat.

126 Quod, ex eo euidentissimè confirmatur, quod Donna Ioanna nihil remansit de suis creditis in prædicta transactione, imò illa integra exegit mediante dicta subiugatione, sicque non fuit super hoc facta transactio, quæ semper aliquo dato, vel retento fieri debet *l. 1. ff. de transact. l. cum mota 6. l. cum ea 21. l. transactio nullo 38. C. eodem tit. l. sicut hæres C. de repudit. hæredit. l. 1. C. de repud. bonor. possess. l. in summa 65. §. 1. ff. de condit. indebit. Mantic. de tacitis lib. 26. tit. 1. num. 11. Parlad. in sequicent. diff. 44. numer. 3. Molin. de Iust. tractat. 2. disp. 556. num. 7. Azoued. in l. 4. num. 4. tit. 21. lib. 4. recompilat.*

127 Marchionatus verò Militelli, ideò in transactione fuit inclusus, & explicitus, quia dictus Don Ioseph, qui Comitatum

tatum Mazareni retinuit, poterat dictā Donnam Margaritam Militelli Marchionissam molestare, eo quod aliqua pars dicti Marchionatus, à Comitibus Mazareni empta, & acquisita fuerat, ob idque cautum fuit, quod dictus Status penes dictam Donnam Margaritam remanere deberet liber ab omni molestia dicti Comitis Mazareni, & suorum successorum, vt clarissimè probatur ex Albarani verbis, ibi, *E così ancora il Marchesato di Militello, e suoi seghi con tutte le raggioni, e pertinentze loro, della forma, e modo come si hanno possèduto, e possedino da detto Don Francesco Prencipe, & essa Donna Margarita, con tutto che alcun tempo alcuna parte di quelli si hauesse comprato, acquisito, e posseduto di alcuni delli Conti, e Signori del Mazzarino. e non altrimenti nè d'altro modo.* Quæ verba, omnem remouent scrupulum, & prædictam diluunt obiectionem.

128 Nec etiam obstat dicere, transactionem verbis generalibus conceptam non restringi ad causam expressam, quando ratio recti sermonis id non patitur, quoniam vltra quod dicta conclusio non procedit, cum mens, & intentio contrahentium repugnat, vt probabimus infra, & sentit *Barbos. in collect. ad dictam l. si de certa n.* 5. specialissimè locum habere potest, eo tantum casu, quo non est aliqua causa expressa in transactione, si verò causa est expressa, tunc etiam si clausulæ generales salua ratione recti sermonis restrictionem non permittant, restringitur ad causam expressam, *Cancer. lib. 3. variar. dicto cap. 15. num. 273. Alexand. Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de transact. resol. 2. num. 9. Capic. Galeot. dict. controu. 42. num. 19. lib. 1. Surd. decis. 217. num. 6. in fin. & Hodiern. in addit. ad decis. 176. Peguer. decis. 201. num. 3. & dec. 146. n. 24. Gerius Spino cons. 18. n. 18.*

129 Et in præsenti quando deficeret expressio causæ (quæ est innegabilis) non reperiuntur clausulæ vllæ, quas ratio recti sermonis extendere persuadeat, cum omnes in dicta transactione appositæ ex natura sua, & subiecta materia non possint extendi ad casum superuenientem non comprehensum, nec excogitatum, qualis est successio ob mortem dictæ Dōnæ Margaritæ absque liberis in dicta renunciatione contemplatis, est enim Ius de futuro, quod renunciatum non censetur, nisi specialis, & indiuidua renunciatio ipsius interueniat. *Text. in l. de his, vbi DD. ff. de transact. Fontanell. dec. 402. per tot. Capic. Latr. decis. 2. num. 25. & seqq. Donad. de renunciation. cap. 8. n. 86. & seq. Beci. cons. 111. nu. 25.* vbi multos laudat, & in omnem euentum, non extante alia persona de contemplatis in renunciatione (quæ re vera non extat) non potest extendi renunciatio; imò resoluitur & extinguitur, & renuncians admittitur *Peregr. de fideicom. dict. artic. 52. n. 71. & 72. Fusar. dicta qu. 593. n. 164.* cum alijs supra relatis *n. 120.* & hæc sufficiunt, ne in re adeo clara diutius immoremur.

130 Accedamus ad quartum de verisimili mente, & intentione contrahentium; certum est, quod nec Donna Margarita, nec eius vir, & procurator, Princeps Don Fidericus Columna, se excludere vellent à successione dicti Comitatus Mazareni, & aliorum feudorum a dicto Don Ioseph retentorum, si forte ipse absque descendentibus, & proximioribus consanguineis decessisset, locum facientes vlterioribus agnatis, quibus ex primis Inuestituris Ius successionis non competeret, quia nemo præsumitur renunciare Iuri sibi competenti ex Inuestitura, casu quo renunciatarius mortuus sit absque liberis. ex *Bero. cons. 108. n. 14. lib. 1. Bardellon. cons. 11. n. 36. Molfes. ad consuetud. Neapol. tom. 1. dicto tit. de renunciat. qu. 17; num. 24. & 25.* Ergo non est credibile, quod voluissent talem à Tutoribus dicti Don Ioseph Infantis renunciationem exposcere, vt nunquam ipse, nec eius descendentes in dictis Statibus succedere possent, deficiente etiam linea Donnæ Margaritæ, & quod successio deuolueretur ad remotiores non contemplatos in renunciatione, vel ad alios etiam in pari gradu respectu ipsius, inferioris tamen lineæ, & non habentes easdem qualitates prælatiuas.

131 Nullum, quippe ex hoc, commodum, nulla vtilitas ipsam sequebatur, nec ratio æqualitatis seruandæ in prædicto contractu id expostulabat, qui solum fauore dicti Infantis poterat claudicare, *l. Iulianus §. si quis ff. de act. empt. l. si cum dies §. penult. ff. de receptis arbitr. Caldas* in

in l. si curatorem verbo hunc contract. nu. 4. *C. de in integr. restitut.* cum adductis à *Velasco in axiomat. iur. litter. C. nu.* 186.

132 Nec cedendum est, dictum D. Nicolaum Placitum Branciforti tunc Racudiæ Comitem, & dicti infantis tutorem virum eximiæ nobilitatis, integritatis, & sinceritatis, id facere voluisse, vt filijs eius aperiretur successio dicto Infante suisq; sororibus exclusis, non enim de tali viro, talia præsumi fas est, vt aliàs, inquit *Pontifex in cap. cum iuuentute* 15. *de præsumpt.* imò credibilius, ipsum, dictosque Aduocatos ad clausulandam scripturam electos, non apposuisse in ea, clausulam reuersionis dictorum Statuum ad fauorem dicti Infantis, & suorum in casu mortis dictæ Donnæ Margaritæ sine filijs, quia hoc pro constanti habuerunt de iure procedere debere, ex vi tacitæ, & subintellectæ conditionis prædictæ renunciationis, *Regens de Ponte de potest. Proregis tit. de refutat. in princip. num.* 28. *& seqq. Cutell. de donat. tom.* 2. *fol.* 193. *n.* 196. cum alijs, de quibus supra *n.* 79.

133 Et quidem si dicti Tutores, & Aduocati tales clausulas adhiberent, per quas ad alios casus, & personas renunciatio posset extendi, verè dici posset, quod ipsi excessissent mandatum sibi concessum, & iniunctum in prædicto Albarano, in quo illæ tantum clausulæ, & cautelæ fuerunt permissæ, quæ necessariæ essent, substantia Albarani non mutata, vt supra probatum remanet: cum enim ibidem de sola successione ob Principis Don Fabritij mortem, & de nulla alia persona, quam de Donna Margarita, & de suis descendentibus facta fuerit, proculdubio excessus esset, si tales adhiberentur clausulæ, quæ ad aliam successionem, & ad diuersas personas renunciationem extenderent, vt in terminis docent *Capic. Galeot. dicta controu.* 42. *à n.* 8. *Capic. Latr. decis.* 2. *num.* 23. *Rot. decis.* 174. *n.* 2. *& 4. parte* 1. *in recent. Theod. alleg.* 37. *n.* 4. *Bardellon. cons.* 11. *n.* 29.

134 Cum ergo quælibet dispositio intelligenda, & interpretanda sit secundum verisimilem mentem, & intentionem disponentium, & contrahentium; ex latissimè adductis à *Castill. Sotoma. controu. lib.* 5. *cap.* 63. consequens est, dicere, prædictos transigentes, & renunciantes noluisse extendere renunciationem ad alios casus, nec ad alias diuersas personas, quia verisimile non est se ipsos excludere voluisse, si alter eorum sine filijs mori contigisset, Imò credibilius est se conformare voluisse cum Iuris statutorum, & consuetudinum huius Regni dispositione *l. quæro* §. *inter locatorem ff. locati Guttier. practic. lib.* 3. *qu.* 70. *num.* 29. *& qu.* 101. *n.* 3. *Seraphin. decis.* 264. *num.* 15. *Menoch. lib.* 3. *præsumpt.* 38. *n.* 9. *Amat. resolut.* 34. *n.* 20. *lib.* 1. vt tali adueniente casu, succederet, qui succedere deberet, & non alius, ad quem non spectaret successio, quales sunt extranei, agnati remotiores, & non habentes qualitates requisitas, vt postea declarauit ipsamet Donna Margarita, instituens hæredem, & successorem in dictis Statibus eum, qui de Iure succedere deberet: de quo latè inferius.

135 Restat quinta consideratio, elicita ex speciali Iuris feudalis dispositione, quo attento tollitur omnis difficultas; quia in renunciatione, seu refutatione feudorum, semper refutatio censetur personalis: nisi in duobus casibus. Primus quando fit *omninò* nulla contemplata persona. Secundus quando fit in manibus Domini, ad hoc vt refutatarium quasi de nouo feudo inuestiat; extra hos verò casus semper iudicatur personalis, & sic ad fauorem solius personæ contemplatæ, & suorum descendentium, Text. sunt expressi *in dicto cap.* 1. *de eo, qui fin. fec. agnat. & in cap. vlt. si de feudo defun. fuer. controu. inter Dom. & agnat.* vbi, omnes feudistæ repetentes. *Lanar. in cap.* 1. *de vassall. decrepit. ætat. à num.* 1. *cum seqq. Capic. Galeot. lib.* 2. *controu.* 21. *num.* 23. *Surd. cons.* 446. *num.* 18. *Camill. de Medic. cons.* 2. *num.* 126. *Cumia in cap. si aliquem verbo Antiquis nu.* 374. *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 36. *num.* 209. *Giurb. de feud.* §. 1. *gloss.* 12. *num.* 8.

136 Quod indubitanter procedit, etiam si refutationis verba sint directa in rem, nam hoc non obstante, si facta est contemplatione certarum personarum, dicitur personalis, quamuis adiectæ sint clausulæ generales amplissimę renunciando omni Iuri, quod refutans habet, vel habere sperat *Surd. cons.* 517. *num.* 14. *& dicto cons.* 446. *num.* 17. *Gabriel. cons.*

conf.89.nu.9.10.& 11. lib.1. Aretin.conf. 3.num.2. Anna in repet.dicti cap.1.de vas. sal.decrep.atat. num.75. Gratian. discept. 557.num.52. Alba Mandell.conf.380.per tot. Rosenthal. in synops.feud. cap. 2. conclus.20.litt.B.in addit.& licèt facta fuerit cum iurium cessione, & constitutione procuratoris in rem suam *Surd. d. conf. 446.n.17.Gabriel.d.conf.89.Anton.de Marin.lib.2.d.resol.189.nu.47.Theodor. dict. allegat.36.n.31.*

137 Et in dubio, semper refutatio censetur personalis, & non realis. *Honded. consf.36. num.23. Lanar. in dict. cap.1. de vassall. decrepit. etat. num.5. Aponte de potest.Proreg.tit.de refutat.num.33. Surd. dict.conf.446.num.18. Capic.Galeot. dict. controu.21.nu.23.lib.2. Anton. de Marin. dict.cap.189.num.48.& seq. Montan.controu.9. Marcian.disput.8.per tot. Giurb. de feud. dict.§.1.glos.12.num.8. & 9.* & hoc adeò verum est, quod, & si facta fuerit refutatio in manibus Domini, vt aliquē inuestiat, & dictum non sit, tanquam de nouo feudo, adhuc refutatio erit personalis, eoquod feudum remanet antiquū, vt probant *Rosenthal. de feud.dicto cap.2. conclus.20.n.3.& 5. Gratian. dict.discept. 557.n.57.*

Ex quibus omnibus apertè colligitur, prædictam renunciationem, seù refutationem, fuisse personalem ad fauorē Donnæ Margaritæ, suorumque descendentium, non verò realem, & omnimodam, seù omninò, vt ex aduerso prætenditur.

138 Vndè facilis est responsio ad ea, quæ per Aduocatos alterius partis pro realitate dictæ renunciationis sunt ponderata, cum iam ex adductis à nobis pro personalitate remaneant sufficienter euacuata; Non enim procedit primum, ex eo, quod verba fuerint directa in rem, & adfuerit pactum de non petendo, quia hoc non est in consideratione, stante, quod fuerunt contemplatæ certæ personæ, iuxtà supradicta num. 136. Non secundum, eo quod aliquo accepto facta fuerit; quoniam hoc est de natura, & substantia transactionis ex dictis num. 126. Non tertium de aquiliana stipulatione, quia hæc non facit renunciationem esse realem, & semper restringitur ad causam expressam vt probauimus nu. 119. Non quartum de pacto non de petendo, cui sæpè sæpius responsum est non obstare, & sunt Iura expressa in dicto *Cap.1. de eo, qui fin. sec. agnat. cap. vlt. si de feud. def.fuerit controuersia int. Dom. & agnat.* Non quintū ex verbis generalibus quouis titulo, ratione, causa &c. quia restringuntur ad causam expressam, & ad personas contemplatas, & non censetur renunciatum Ius de futuro, secundum ea, quæ diximus nu. 118. & 120. Non sextum de Iuribus competentibus, & competituris, quia eodem modo dissoluitur. Non septimum ex generalitate, & amplitudine verborum, quia omnià debent restringi ad causam transactionis, & subiectam materiam, personasque in ea contemplatas, vt abundè, probatum est dicto num. 118. Non octauum, & nonum, eo quod facta fuerit pro hæredibus, & successoribus in perpetuum, quia satisfactum est nu. 110. & 111. vbi, concludenter probauimus nō esse materiam transitoriam ad hæredes extraneos, nec ad alios, quam ad agnatos comprehensos in Inuestitura; & quod attinet ad dictionem *in perpetuum* satis trita res est, sequi, & sortiri naturam actus, cui interponitur *Cephal. conf. 17. num. 33. Capic. Latr. decis. 32. num. 28.* & cum alijs *Barbos. diction. 163. num. 3. & diction. 254. nu. 4. & seq.* Et demum non obstat decimum, ex quo facta fuerit per verbum *omninò*, quia hoc est recedere à verbis transactionis, in qua tale verbum non reperitur, sed hæc tantum, nempè *liberationem omnimodam*, quæ satis diuersa sunt, & restringuntur ad causam expressam successionis Don Fabritij, & ad personas contemplatas, quod per se patet, & ex dictis dilucidiùs apparet.

139 Doctoribus verò à contraria parte allegatis, respondetur, quod ex illis, nonnulli loquuntur in renunciatione facta à filia ingrediente religionem, quæ dote recepta emittit professionem, quo casu renunciatio dicitur realis, quia facta est ad inseruiendum Deo, & emittendum votum paupertatis, (licet non desint magni nominis Authores, qui contrariam opinionem sectantur, quos hic laudare non est nostri instituti.) Alij autem, de filia in matrimonio copulata, quæ dote recepta renunciat, & in hoc casu, quidquid dicant Aduersarij, cōmunior, & approbatissima sententia est renuncia-

ciationem esse personalem; Alij verò de eo renunciante agunt, qui extantibus adhuc personis contemplatis volebat succedere, & ad ius renunciatum reuerti, qui casus est dissimilis, & nos hoc non negamus. Alij denique, quamuis loquãtur in feudalibus, se declarant, loquendo de feudo hæreditario, vel in casu, quo renunciatio facta fuit fauore agnatorũ, siuè vt bona conseruarentur in agnatione, & supererant agnati contemplati, vt ex lectura prædictorum Doctorum poterit apertissimè cognosci; nos quippe in eis referendis, & refellendis tempus dilapidare, Tuosque Supremos Senatores tædio afficere, iniquum iudicamus.

140 Ex quibus etiam accomodatur congrua responsio alijs tribus contrarijs obiectionibus supra num. 101. propositis. Non enim est habenda ratio de prima, scilicèt, dictum Mazareni Comitem, vti renunciantem prædictorum Statuum nõ debere admitti in hoc Iudicio summarijssimo, ex *Surd. conf. 451. num. 16. Seraphin. decis. 279. num. 3. Noguerol. alleg. 22. num. 66. Duran. decis. 158. Redenasc. conf. 66. n. 9.*

141 Quia, stante personalitate dictæ renunciationis hæc euanuit, & extincta est, mortua Donna Margarita absque liberis, ac si nunquam facta fuisset, *Anton. Faber. in Cod. tit. de pact. diff. 22. Molfes. ad consuet. Neapol. dict. tit. de renunc. qu. 3. num. 12. Rot. Rom. apud Tambur. de Iur. Abbatissar. decis. 6. à num. 25. Donad. de renunc. cap. 13. num. 11. Cancer. tertio variar. dicto cap. 15. num. 27. & 29.* quare, quo ad omnes personas, qui non sint de contemplatis in renunciatione, potest renuncians vti responsione Iurisconsulti *Vlp. in l. loci corpus 4. §. competit ff. si seruitus vendic.* ibi, *quantum enim ad eum pertinet, liberas ædes habeo, Federic. de Senis conf. 77. Honded. conf. 36. n. 25. lib. 1. Surd. conf. 179. num. 19. & 20.* qui ita in puncto concludunt.

142 Vndè sequitur, prædictã exceptionem de realitate renunciationis non esse efficientem, vt renuncians non admittatur in Iudicio summarijssimo, quando quidem ex visione scripturæ absque longa discussione, altiorique indagine, incontinenti potest agnosci vtrum realis, aut personalis fuerit, & an excipiens sit de personis contemplatis, vel non, vt ea existente personali admittatur, & manuteneatur, reali verò apparente denegetur manutentio, saluis Iuribus in possessorio plenario, & petitorio, & ita ad fauorem renunciantis decisum fuit in Consilio Collater. Neap. non obstante oppositione de realitate renunciationis, vt testatur *Regens à Ponte conf. 24. lib. 2.* de qua decisione mentionem faciunt *Capic. Latr. consult. 123. n. 166. & Thor. in compend. decis. par. 3. sect. 3. verbo soror. Videnda decis. Rot. Rom. impress. per Anton. de Marin. lib. 2. quotid. c. 190. Iacobus Gall. dict. conf. 64. ad finem.*

143 Non obstant *Surd. Seraph. Noguerol.* & alij incontrarium adducti, quia loquũtur in satis diuersis casibus, quando, videlicet, transigens volebat succedere in præiudicium eius, cum quo erat inita transactio, & renuncians prætendebat manuteneri aduersus renunciatariũ existentem in possessione rei renunciatæ: vt ex lectura prædictorum Doctorum percipi potest.

144 Nec negotium facessit, *conf. Tob. Bensar. inter conf. Lunæ conf. 17.* in eius enim casu, licet clausulæ erant amplissimæ, & conceptæ verbis denotantibus omnimodam abdicationem rerum renũciatarum (quibus ipse motus fuit ad cõsulendam realitatem, & quæ non inueniuntur in prædicta renunciatione Comitis Mazareni) Nihilominus decisum fuit ad fauorem renunciantis, in hac M.R.C. & in Tribunali Cõsistorij S.R.C. & denique in Tuo Supremo Italiæ Consilio, ad quod via recognoscendi causa fuit delata; & motiuum fuit, quod renunciatio facta intuitu certæ personæ, eiusque hæredum, & successorum in materia feudali, semper est personalis, non obstantibus quibuscumque clausulis, de qua decisione nobis fuit facta fides ex Archiuio M.R.C., & casus erat, inter descendentem renunciantis in remotiori gradu, cum alio agnato proximiore renunciatario, ex diuersa linea.

145 Ad secundam verò de renunciatione *omninò*, seù *omnimoda*, quæ iteratis vicibus repetita est, respondere opus nõ est, cum multoties eidem sit satisfactũ; proùt nec responsione indiget, quod dicitur de donatione Iuris succedẽdi, quia nullo nititur fundamento; nec potest

præsenti casui accōmodari, in quo Dōna Margarita nullum extraneum hæredem in prædictis Statibus, & feudis instituit; sed eum tantum, qui de Iure succedere deberet: vt mox dicemus.

146 Ad Tertiam, scilicèt, quod dictus Comes renuncians non censeatur vocatus, nec institutus à Donna Margarita, instituente illum, qui de iure succedere deberet, quia ex tacita mente Testatoris nequit succedere renuncians, qui facto suo proprio incapax redditus est, quod multis Iuribus, & auctoritatibus roborare intendunt; Respondemus hanc institutionem Donnæ Margaritæ mittere falcem ad radicem, & omnem remouere dubitatiouem, (si aliqua superesset, quæ reuera non est, nec excogitari potest) vt paucis demonstrabimus.

147 Etenim innegabilis est propositio, quam supra num. 31. comprobauimus, nempè, sub hac institutionis forma, succedat, qui de iure succedere debet: censeri institutum eum, qui ab intestato successurus est Testatoris ex *d. l. conficiūtur* 8. §. 1. *ff. de Iur. codicill.* & alijs ibidem relatis, quibus accedunt *Parisi. cons.* 3. *num.* 20. *lib.* 3. *& præsumpt.* 202. *à n.* 1. vbi latè, quia talis testator videtur se cōformare velle cum Iuris dispositione, qua inspecta, nullo certo hærede instituto, succedunt venientes ab intestato §. 1. *& per tot. instit. de hæredit. quæ ab intest. deferuntur*: vt ratiocinantur præcitati DD.

148 Sicut, nec inficiari potest, prædictam institutionem regulandam esse tāquam ab intestato, non solum secundū Iuris communis dispositionem, sed etiā secundum dispositionem Statutorum, legumque municipalium Regni, regionisque consuetudinum. Iuxtà *text. in l. hæredes mei* §. *cū ita ff. ad senat. consult. trebell. Fusar. de substit. quæst.* 311. *num.* 42. *& seq. & quæst.* 325. *num.* 9. *& seq. & qu.* 402. *num.* 62. *& qu.* 481. *num.* 7. *& seq. Farinac. decis.* 508. *num.* 3. *cent.* 6. in terminis *Intrigl. decis.* 42. *nu.* 9. *&* 10. & conducit traditio *Bald. tit. de pace constant. Verbo si qua controuersia nu.* 1. vbi quod feudum intelligi debet concessum secundum leges, & consuetudines loci, in quo situm est. *Isern. de noua forma fidelit. num.* 7. *circa fin. Montan. de Regalibus* §. *fin. sub num.* 18. *pag. mihi* 343. *Petrus Pechius de testam. coniug. lib.* 1. *c.* 13. quia, cum hac Statutorum, & consuetudinum dispositione, censetur etiam testator se conformare velle, vt probant præcitati DD.

149 At sic est, quod de iure, quando renunciatarius ab intestato decedit nulla superextante persona contemplata in renunciatione personali, succedit ipse renuncians, tamquam vocatus ex tacita voluntate dicti renunciatarij. Vt in puncto firmant *Crauett. cons.* 42. *num.* 1. *&* 3. *Surd. decis.* 252. *nu.* 4. *Vrsill. ad Afflict. decis.* 161. *num.* 5. *à Ponte cons.* 40. *nu.* 8. *lib.* 1. *Rouit. cons.* 23. *n.* 23. *lib.* 1. *Molfes. dict. tit. de renunciat. qu.* 2. *nu.* 5. *Marcian. dict. disp.* 8. *n.* 29. *&* 30. *& seqq. Theodor. dict. alleg.* 36. *num.* 30. latè, & satis doctè *Donat. Anton. de Marinis dict. lib.* 2. *resol.* 189. *per totam.*

150 Ergo nequaquam dici potest, Mazareni Comitem, qui ad fauorem Donnæ Margaritæ, & suorum descendentium prædictos Status, & Baronias renunciauit, ijs omnibus deficientibus vocatum non censeri, sub illa institutione: succedat, qui de iure succedere debet; quādoquidem hæc regulatur, vt ab intestato, & in hoc casu, renuncians omnibus alijs agnatis exclusis, est indubitabilis successor.

151 Accedit, quod secundum leges, & consuetudines feudales in hoc Regno receptas, vsuque omnium Tribunalium comprobatas in ijs, quæ particularibus Capitulis, & Statutis nostris non contradicunt (vt infra alio in loco demonstrabimus) mortuo refutatario absque descendentibus, semper succedit refutans exclusis alijs agnatis, quando refutatio est personalis, vt cautum est in dicto *Cap.* 1. *de eo qui fin. fec. agnat. cap.* 1. *tit. si de feud. defun. fuer. controu. inter Dom. & agnat.*, & in terminis probant DD. omnes supra laudati num. 71. Ergo cum hac Iuris feudalis dispositione in hoc Regno recepta, censendum est prædictam testatricem se conformare voluisse.

152 Quinimò, etiamsi alterius partis Aduocatis rem gratam facere voluissemus, concedendo eisdem, quod Donna Margarita habuit liberam de prædictis feudis potestatem disponendi, saltem ad vitam dicti Comitis renunciantis, prout

in

in vltimis allegationibus manuſcriptis nobis perſuadere tentarunt. Adhuc tamen præ oculis habentes vltimam Donnæ Margaritæ voluntatem in prædicto eius teſtamento explicitam, non liceret à ſupraſcripta traditione recedere, cum eo ipſo, quod noluit de prædictis feudis diſponere ad fauorem hæredis vniuerſalis, ab ea inſtituti in omnibus ſuis bonis allodialibus, & burgenſaticis, ac ſpecialiter de eis diſpoſuit inſtituendo particularem hæredem, illum, qui de iure ab inteſtato eſſet ſucceſſurus, non ſolum cenſetur remiſſa illa facultas diſponendi; verum perindè haberi debet prædicta diſpoſitio, ac ſi expreſsè, & nominatim dictus Mazareni Comes fuiſſet vocatus, & inſtitutus.

153 Probatur illa cõmuniſſima DD. traditione, quod ſi is, qui poteſt eligere, & nominare ad maioratum, vel feudũ decedit electione, aut nominatione non facta, ſuccedere debeat ille, qui aliàs de Iure ad ſucceſſionem admittitur, quaſi vocatus ex tacita morientis voluntate. *Molin: de Hiſpan; primog. lib. 2. cap. 4. nu. 41. Mierez de maiorat. 2. p. qu. 48. nu. 3. Peregr: de fideicom. artic. 33. nu. 57. Morquecho de diuiſ. honor. lib. 1. cap. 6. num. 19. Mattienz in l. 8. tit. 8. lib. 5. Gloſ. 3. in fin. Acoſta de maiorat. Regiæ Coronæ 2. parte ſub num 16. Simon. de pret. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. ſolut. 5. num. 5. Anton. Gomez. variar. tom. 1. cap. 12. num. 48. Stefan. Gratian: deciſ. 135. Caſtill: Sotomar: lib. 2. controu. cap. 6. num. 56. & lib. 4. cap. 13. num. 12. Larrea dict. deciſ. Granat: 40. nu. 30. Franch: deciſ. 45. num. 5. & deciſ. 600. per tot. Idem Caſtill: tom. 5. controu. 2. parte cap. 183. num. 8. & 9. Fontanell: de pact. nupt. clauſ. 4. Gloſ. 9. parte 5. num. 13. & 14.* & infinitis laudatis *Amat. d. reſol. 76. n. 18. cum ſeqq.*

154 Si igitur nulla facta electione, ſeù nominatione, vocatus ille cenſetur, qui de iure ſuccedere debet, fortiori ratione hoc concedendum eſt, quãdo ille qui potuit eligere, nominare, vel diſponere, expreſsè diſpoſuit, inſtituendo, & nominando illum, qui aliàs de iure ab inteſtato erat ſucceſſurus. Hoc enim caſu, non quidem tacitè, ſed potius expreſsè videtur inſtitutus proximior ab inteſtato, qui ſecundum ius, & Regni ſtatuta ſuccedere debet, quia cum lex ſemper ſit certa de eo, quod ſecundum naturã verum eſt *L. antiqui 3. l. illud 5. ff. ſi pars hæredit. petatur l. cum quidam 30. §. ſuum hæredem ff. de acquir. hæredit.* illemet, qui verificatus verificandis in Iudicio declaratur ſucceſſor ab inteſtato, cenſetur ab ipſo teſtatore nominatim vocatus, & inſtitutus ſecundum legis certitudinem. Et licet ſucceſſio regulanda ſit tanquam ab inteſtato, tamen, qui ſucceſſor declaratur ſuccedit ex cauſa teſtati vti inſtitutus à Teſtatore, & ſecundũ eius diſpoſitionem, vt aliàs dixit *Anton. Amat. reſol. 10. n. 62. lib. primo.*

155 Hic autem verus ab inteſtato ſucceſſor in mente, & extimatione Donnæ Margaritæ ſemper fuit Mazareni Comes; illa, quippe, certò ſciuit (nec credibile eſt ignoraſſe) prædictum Comitẽ ſibi conſobrinum ex patruo D. Ioanne ſecundogenito exiſtere: cum eo de ſucceſſione dictorum Statuum ob mortem D. Fabritij Aui communis controuerſiam habuiſſe: Tranſactionem, & concordiam inter eos initam fuiſſe: ab eoq; renunciationem obtinuiſſe; Vnde ipſa abſque filijs decedente, viuo adhuc dicto Comite, non eſt ambigendum, illũ, vti indubitatũ eius in dictis feudis ſucceſſorem habuiſſe, & exiſtimaſſe, ſiue ex eo, quod veluti renuncianti, & refutanti debebatur eidem ſucceſſio reuerſionis iure, deficientibus perſonis contemplatis; ſiue quia, (etiam, quod ipſa de prædicta refutatione non cogitaret, credens ſe veram ſucceditricem ob mortem patris D. Franciſci refutatarij) non dubitauit ad illum vti patruelem maſculum ex maſculo, & de linea ſecundogeniti, in concurſu alterius patruelis maſculi ex fœmina tertiogenita, prædictam ſucceſſionem pertinere, quod in ſuo teſtamẽto noluit explicitè declarare, certis reſpectibus, & motiuis, quæ nobis explicare non eſt permiſſum.

156 Ex quo ſequitur prędictam Donnam Margaritam, dictum Mazareni Comitẽ voluiſſe in dictis feudis inſtituere, & verum ſucceſſorem declarare; quando enim conſtat de intentione, & mente Teſtatoris adeò euidentiſſimis argumentis, & coniecturis, hæc ſequenda, & attendenda eſt, licèt, in verbis aliqua poſſit eſſe dubitatio (quæ in præſenti non reperitur) *Text. in l. Labeo in fine ff. de ſuppellectile*

ftile leg. l. nominis & rei §. verbum ff. de verb. signific. cap. intelligentia 6. & cap. propterea 8. & extra eodem tit. Gratian. discept. for. tom. 4. cap. 769. num. 21. & cap. 755. num. 23. & tom. 5. cap. 814. num. 14. cum alijs adductis, *à Velasc. in loc. commun. litt. N. num.* 71. Ac per consequens ad eius fauorem dicendum est disposuisse, etiam quod (vt minus rectè prætendunt Aduersarij) liberam haberet disponendi facultatem durante vita prædicti Comitis Mazareni, quia illum instituendo, videtur remissa illa libera facultas, quam ex pacto, seu renunciatione habere contenditur; Cum iam appareat de mutata voluntate; vt in hoc casu agnoscunt Aduersarij in id allegantes *Aretin. in l. qui superstitis num. 3. qu. 3. ff. de acquir. hæred. in vers. sed dubitatur, & vers. præterea, Menoch. conf. 6. num.* 19. quibus addi possunt, & meliùs *text. in l. §. 1. & §. item quærit. l. 3.* vbi *Glos. verbo legatariam ff. de dote prælegat. l. si tibi ff. de adimend. legat. Glos. in §. sed si vxori, verbo plenius institut. de legat. Surd. conf. 113. lib. 1. & conf. 471. lib. 4. Cardin. Tusch. in practicis litt. O. conclus. 146. num. 1. tom. 7.* & alij apud *Castill. Sicul. decis. 145. num. 4. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 5. Glos. 10. parte 1. num. 42. & 43.*

157 Præter quam quod, Donna Margarita certò certiùs agnouit, non potuisse de prædictis Statibus, & feudis in extraneum hæredem disponere, etiam pro tempore vitæ dicti Comitis Mazareni, vt per actum facti in prædicto suo testamento demonstrauit, instituendo hæredem vniuersalem in allodialibus Don Ioannem Dominicum Columna; in feudalibus verò, illum, qui de iure succedere deberet; sciens hæc esse restitutioni subiecta, & ad prædictum hæredẽ extraneum nulla ex causa expectare posse. Imò nec credibile est ipsa extimasse suum ius resolubile, & reuocabile fuisse decedente dicto Comite Mazareni, vt sic ad eius vitam tantum disponere liceret, quoniam huic intelligentiæ, repugnant verba institutionis, in qua Iure proprio ad illam pertinuisse apertè insinuat, ibi, *instituisco per mio herede particulare nelli miei Stati, & feghi, &c.* illud enim pronomen, *meus mea meum*, bis repetitum, indicat testatricem iure proprio, & vt dominam, & veram successitricem pro tempore vitæ suæ possedisse, ac disposuisse in eum, in quem de iure disponere poterat; *l. quintus 29. §. argenti l. scribit. Quintus Mutius ff. de auro, & argento leg. l. suos seruos ff. de leg. 3. Bart. in dicto §. argenti num. 6. Bald. in rubr. C. de verbor. signific. num. 5. vers. sed in generali Fusar. de substit. quæst. 318. nu. 41. Barbos. dict. 198. Fontan. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. Glos. 5. per tot.*

158 Nec supradictis obstant DD. pro cõtraria parte allegati, ad probandum, quod renũcians est adeò exclusus, quod non possit censeri institutus. Quia eorum dicta procedunt, vel quando superest persona contemplata, in quibus terminis loquitur *Anton. Fab. de erroribus pragm. decad. 55. error.* 10. Vel quando renunciatio facta est fauore conseruandæ agnationis, & supersunt agnati, qui succedere possunt: quod idem est, ac extare personas in renunciatione contẽplatas; quo in casu loquuntur *Menoch. conf. 197. num. 87. & Paris. conf. 26. nu. 25. lib. 3.* vt aduertunt *Marcian. dicta disp. 8. num. 54. Iacob. Gall. dicto conf. 64. n. 20. & Rota apud Tamburin. de Iure Abbatissar. dicta decis. 6. num. 26. & seq.* Vel quando renunciatio est Realis, quomodo intelligendus est *Anton. Amat. dict. resol. 76. num. 38.* qui satis perfunctoriè loquitur, & potest etiam accipi in casu quo extant personæ cõtemplatæ; vltra quod in tota illa resolutione agit de bonis allodialibus, & in casu satis diuerso, extra quos casus nullus ex DD. in contrarium adductis firmat renunciantem vt incapacem esse exclusum, & non censeri institutum: vt ex eorum dictis apparet.

159 Ideo in præsenti Articulo concludimus, Comitem Mazareni, ob mortem Donnæ Margaritæ absque descendentibus, reuerti ad prædictos Status, & feuda refutata, & in eis succedere, excluso dicto Racudiæ Comite cognato in pari gradu, non obstante prædicta renunciatione, eò, quod fuerit personalis, cessaueritque causa finalis, extincta sine liberis prædicta refutataria, quo casu datur regressus ad iura renunciata, & limitatur regula vulgaris, quæ contrarium suadet: vt per *Afflict. in dicto cap. 1. § fin. de feudo def. fuer. controu. Gaillus lib. 2. obser. 146. nu. 10. Rosenthal. de feud. d. cap. 2. concl. 21. litt. B. in fine Iacob. Gal-*

lus

lus dicto consf.64. num. 21. & 22., & ex hac ratione defectus causæ finalis, ita decisum fuit per hanc M. R. C. in causa, de qua supra nu. 144. reluctante quamuis *Thob. Bensar. apud Lunam dicto cons.* 17. vt patet ex iustificationibus Iudicij ad Tuum Sacrum Consilium transmissis, in quo idem fuit Iudicatum; nihil obstantibus dictis amplissimis clausulis, quin habita pro personali refutatione prædicta, & extinctis personis contemplatis feuda ad renunciatis hæredes reuersa, pronunciatum fuisset; ex *Doctrina Loffredi in paraphrasi feud. cap. 1. de natura success. feud.* & de hoc satis &c.

ARTICVLVS TERTIVS.

Secluso reuersionis iure, supposita tamen prædictæ renunciationis personalitate, etiam quod sit noua successio regulanda ab intestato ex dispositione vltimæ possessoris, instituentis, illum, qui de Iure succedere debet. Mazareni Comiti successio competit ob prerogatiuam potioris lineæ in paritate gradus, & sexus.

160 Difficilem, arduam, satisque apud antiquiores siculos controuersiam disceptationem de prærogatiua lineæ in successione feudorum obseruanda, præsenti Articulo agredimur. Sed nè videamur extra chorum saltare, alias inuoluentes successiones, diuersasq. casuum species, a nostro hoc instituto prorsus alienas; Præmittendum est, nos versari in materia successionis feudorum ex pacto, & prouidentia Principis, cum expressa primogenitura ex dispositione concedẽtium, & institutione primorum acquirentium; cuius controuersia dirimenda, ac decidenda est, secundũ istius Fidelissimi Regni Leges, Capitula, & & Statuta per Tuæ Catholicæ Maiestatis Gloriosissimos Prædecessores edita, & confirmata, illa in casu dubio interpretando, ac declarando iuxta ius commune, vsus, & consuetudines feudorum, acceptiores, solidiores, ac rationi, iuriq. magis consonas Doctorum sententias. Non autem tractari de successione alicuius Regni feudalis, aut liberi, in qua; vel ex peculiaribus eiusdem legibus, vel alijs considerationibus, nec representatio inter defuncti Regis transuersales, nec lineæ prærogatiua ad succedendum attenditur; sed potiùs gradus propinquior, & in paritate gradus, virilis sexus ad Regni gubernationem aptior, & maior ætas (cui maior sapientia, prudentia, ac rerum experientia inest) pro publica Regni vtilitate regulariter præfertur; vt perspicuè colligitur ex traditis ab *Illescas. in Histor. Pontif. tom. 2. cap. 19. rubr. Reyes de Aragon. Volfangus Latius de migrat. gentium lib. 10. num. 29. rubr. Reges Aragon. Lanar. consf. 1. Aguirre de success. Reg. Portugall. 2. p. nu. 268. & seqq. Theodor. alleg. 100. nu. 8. & 9.* quos refert & sequitur *D. Ioann. Francisc. Martian. lib. 1. disp. 4. n. 19.*

161 Illud enim vulgare axioma, quod valeat argumentum de maioratu ad Regnum, vt per *Molin. de primogen. lib. 3. cap. 7. num. 17.* non semper, & in omnibus verum est; imò multas habet fallentias, ac limitationes, quas explicare hic non est permissum, cancellos egrediendo muneris iniunctis; illas doctissimè, & felicissimè describunt celeberrimi Iurisconsulti, in causa successionis Lusitani Regni pro Prudentissimo Tuæ Maiestatis Auo, ac Domino Nostro Rege Domino Philippo Secundo æternæ, ac gloriosæ memoriæ, ac ijs temporibus contra rebellem tyrannum Ioannem de Brigantia pro Iustissimi tui Iuris tuitione Scribentes, quibus nihil vltra addi potest; illud tantum nos contenti non omittere, quod prædictum axioma debet intelligi secundum cuiuslibet Regni particulares leges non contrarias respectu vtriusque successionis, vt sunt Lusitaniæ, vbi in Regno, & in maioratibus ex bonis Regiæ Coronæ institutis non datur repræsentatio, nec lineæ prærogatiua, maximè inter transuersales: vt cautum est per legem latam in Curijs Lameci (de qua *Pater Caramuel in Philipp. prudent. lib. 2. art. 4. num. 10.*) & per legem mentalem; sicuti testantur, laudati a *Patre Molin. de Iust. & Iure 3. p. disp. 630. & 632.* quos ipse sequitur, & alijs per multis relatis, *D. Ioann. Franc. Martian. lib. 1.*

lib. 1. disp. 10. num. 80. & 81. at in maioratibus ex bonis patrimonialibus fundatis, repræsentatio, & linea attenditur, dummodo non concurrant omninò trãsuersales respectu primi fundatoris: iuxta ordinationẽ *Lusitanam tit.* 100. *lib.* 4. quam sic explicant *Pereira decis.* 59. *n.* 7. *& seqq. & Reinoso obseru.* 23. *cum tribus seqq.* alios DD. ex eodem Regno referentes.

162 Vnde præfatum axioma, tantummodo admitti poterit illo in Regno, vbi leges de eius, & de maioratuum successione loquentes, vniformiter successionis formam assignant, vt in Regnis vtriusque Castellæ *lex* 2. *tit.* 15. *p.* 2. & *l.* 40. *Tauri* disponens in maioratibus, nullo modo inter se disidentes: vt est videre apud *Molin. dict. lib.* 3. *cap.* 6. *in princ.* & numeris sequentibus.

163 De vno namque Regno ad alterum, vbi sunt contrariæ, & repugnantes, aut diuersum Ius constituentes leges, tam super Regni, quam super primogeniorum successione, non poterit validè argumentari: *Ex reg. l. cunctos populos in princ. C. de Summa Trinit. l. vlt. C. de Iurisdict. omn. Iud. cap.* 2. *ad fin. de constit. lib.* 6. nisi de eo, in quo cum Iuris communis dispositione, vnę, & alteræ municipales leges se conformauerint, vel per illud possint interpretari, secundum subiectam materiam, statuentium mentẽ, & dispositionem concedentium, vel acquirentium bona feudalia, de quorum successione contenditur; nam quælibet successio regulanda est secundum leges, & statuta illius Regni, vbi sita sunt bona, cum quibus se censetur velle conformare disponens, seu Testator: Iuxta vulgar. regul. *l. hæredes mei* §. *cum ita ff. ad trebell.* cum aliijs supra in secundo Articulo adductis. Ac propterea infiniti DD. qui ex aduersa parte contra lineæ prærogatiuam adducuntur, de successione Regni tractantes, & præcipuè ij, qui in causa Lusitaniæ scripserunt, non possunt punctualiter ad præsentem quæstionem allegari.

164 His sic præmissis, præsens disceptatio de prærogatiua lineali, est inter duos patrueles, alteri patrueli succedere volentes, qui licet, transuersales sint vltimæ posseditricis: descendentes tamen à primis feudorum acquisitoribus, & à proximo communi stipite, seu trunco D Fabritio Auo, Buteræ Principe, à quo tres communes parentes, tot linearum capita processerunt, in pari gradu reperiuntur; vnus, nempe Mazareni Comes ex linea secundogenitæ alter verò scilicet, Comes Racudiæ ex linea fæminæ tertiogenitæ: hic maior ætate; ille vero ætate minor.

165 Quæstio ista in terminis *Cap. si aliquẽ* 33. Domini Regis Iacobi, ad ampliationem, extensionemque constitutionis, *vt de successionibus titulo de successione nobilium in feudis*, in linea transuersali ab intestato editi, antiquis temporibus inter nostros DD. Siculos, pro existente in gradu proximiore, & in paritate gradus, & sexus, pro maiori natu, postposita lineæ prærogatiua; plerumque fuit sopita; illi enim Antiqui Patres linealem obseruationem non degustantes, literalem Capituli sensum, non verò mentem, nec genuinam intelligentiam attendentes, non solum inter transuersales, verum etiam inter descendentes, abnegata prorsus repræsentatione, & prærogatiua lineæ, pro patruo contra nepotem, & inter duos nepotes pro maiori natu ex secundogenito, contra natu minorem ex primogenito, constanter decertarunt, illo moti fundamento, quod in præfato Statuto, proximior ad successionem inuitatur, ibi, *qui tempore mortis supererit defuncto proximior*, & maiori natu prælatio conceditur, ibi, *vt masculus fæminam, & Iuniorem maior natu præcedat*, quibus verbis, sibi sunt persuasi, repræsentationem, lineamque penitus fuisse exclusam, vt ex infra citandis apparebit.

166 Hæc prædicti Capituli interpretatio non sine contradictione (iam vnam, iam vero alteram opinionem in Tribunalibus amplectendo, cum grauissimo litigantium dispendio) perdurauit vsque ad felicissima tempora Inuictissimi Imperatoris, & Tuæ Maiestatis pro Aui Domini nostri Caroli V. qui anno 1530. ad istius sui Fidelissimi Regni supplicationem per viam declarationis dicti *Cap. si aliquem*, & ad tollendum omne dubium, litesque resecandas statuit, & decreuit, nepotes, & descendentes ex filio primogenito præmortuo, præferri deberi in Aui, vel ascendentis feudali successione,

filio

filio secundogenito, & per consequens tertio, vel quarto genito; non obstante, quod dicti nepotes, & descendentes primogeniti minores natu existerent; nec quod filius secundogenitus in vita patris possessionem feudi fuisset adeptus: vt constat ex cap. 118. dicti Inuictissimi Imperatoris. Quod, cum nihil disponeret in casu, quo primogenitus relicta filia fæmina esset præmortuus, fuit deinde per eumdem Dom. Imperatorem in anno 1543. ad supplicationem Regni additũ, & extensum per cap. 204. declarando prædictam filiam primogeniti præferendam esse amitæ sui patris sorori, non vero patruo secundogenito, & hoc fauore agnationis conseruandæ, vt, scilicet, feuda conseruarentur, & perpetuarentur in domo, & cognomine vnde processerunt.

167 Cum vero in linea transuersali nihil specialiter fuisset dispositum, & hinc dubitandi ansam arriperent nonnulli, (subtilitati magis, quam veritati deferentes.) Vtrum in hac linea idem, quod in descendente esset obseruandum, ex quo quamplurimæ excitabantur lites; fuit denique ad istiusmet Regni supplicationẽ, per Tuæ Maiestatis prudentissimum, Auum, & Dominum nostrum Regem Philippum secundum super hoc dubio prouisum, anno 1563. per cap. 18. eiusdem Domini Regis, in quo linea collateralis exequata fuit cum linea descendenti pro casibus futuris, eodem modo, & prout vt dictis cap. 118. & 204. Domini Imperatoris fuerat in dicta linea descendenti declaratum.

168 Sed proh, dolor? adhuc lites in dies crescunt, & illarum dirimendarum ratio, Sancto Dominorum Regum zelo, Regnique prouidentia, considerata, ac in dictis Capitulis expressa, hoc graue damnum à nostra Republica eliminare inefficax est; contendunt namque multi ex Iurisconsultis huius Regni, prædicta capitula correctoria esse dicti *Cap. si aliquem*, ob idque restringenda ad casus particulares, in quibus loquuntur, ita vt solus nepos filius primogeniti præmortui in successione Aui, excludat patruum secundogenitum, non vero pronepos, vel abnepos si fortè viuente abauo natus fuisset; item quod neptis non excludat amitam in successione Aui; deinde quod inter duos nepotes succedentes Auo, præferatur, qui fuerit maior ætate licet filius sit secundogeniti, alter vero ætate minor sit filius primogeniti; rursus quod in linea transuersali vltra filios fratrum, succedentes cum patruis alio patruo defuncto (& sic inter patrueles, & infra) locum non habeat dispositio dicti Cap. 18. Potentissimi Regis Philippi: aliaque denique confingunt, vt litibus, & clientibus inseruiant: quæ materiam subministrant ad inimicandos animos, absumendas nobilium facultates, totiusque Reipublicæ concordiam infringendam; vt optimè in puncto ponderauit *D. Ioan. Bapt. de la Rea decis. Granatæ 39. n. 38. & 39.* videtur persensisse Iburranes, Menandri nostræ Siciliæ quondam Regis Consiliarius, his verbis; *Nunc æterna sunt iurgia, vt si cum sumptibus sit molestiarum ratio, grauius putes sic vincere, quam confestim damnari; illud est potissimum, quod exigit tuam curam; amputa has ambages, constitue spatium, vltra quod nullis litibus fas sit senescere,* (& pergit) *dolens vt dubia ex dubijs ferantur, & immani dilatione, aut dilaceratione pereant litigantes, quibus supplicibus, Iudices non mouentur, quia magis amant longiora in ipsos exercere Imperia*, Verba quidem summè notanda, & prosequitur alia multa *Giurb. de feud. §. 1. Glos. 1. n. 21. vers. tum ex alijs*.

169 Ad rem igitur deueniendo, vt quod nostri muneris est exequamur: lineæ prærogatiuam, in præsuppositis terminis dicti *Cap. Si aliquem*, & recentiorum Capitulorum Dom: Imperatoris Caroli, ac Dom. Regis Philippi attendendam, & obseruandam esse in successione feudorũ cum qualitate primogenituræ, firmiter asserimus; & incipiendo à dicto *Cap. Si aliquem*, hoc ex ipsiusmet verbis apertè deprehenditur, ibi, *in successione vero præmissa inter feudatarios, & subfeudatarios in eodem Regno francorum iure viuentes, sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur, vt masculus fœminam, & iuniorem, maior natu præcedat*: Quibus verbis si in Regnis essemus vtriusque Castellæ, nullus dubitaret formam maioratus regularis in eis fuisse præscriptam vt per *Molin. lib. 2. cap. 17. num. 1.* & alibi sæpè apud eum, & alios DD. Hispanos. Videamus nunc quomodo in hoc Regno in-

intelligi, ac interpretari debeant?

170 Clausulam Iurisfrãcorum nihil aliud importare, quam quod semper succedat primogenitus, & quod successio de primogenito in primogenitum deferatur, probauimus supra Art. 1. num. 28. & vltra ibidem relatos indubitanter docent post *Isern. Afflict.* & alios *Tiraquell. de primogen. in præfat. post nu. 3. Tapp. decis. 2. num. 140. & 151. Cutell. in Cod. ad l. Iacobi nota 41. fol. 41. post vers. argument. 3. Cannett. in hoc Cap. Si aliquem verbo francorum iure nu. 5. & 6. fol. 267. Cumia in eodem verbo num. 1. Regens Corsett. ad patrem cons. 11. num. 23. Amat. lib. 1. resolut. 1. num. 31.* qui alios laudat.

171 Ergo, si Iure primogenituræ successio deferenda est, iuxta formam in hoc Capitulo præscriptam, & in primis Inuestituris, ac acquirentium dispositionibus expresse assignatam: lineam primogenitorum, ac in ea repræsentationem esse obseruandam, necessariò dicendum videtur; non enim aliter posset iure primogenituræ, nec linea recta verè, atque præcisè succedi (inquit *Molin. lib. 3. cap. 6. num. 41.*) nisi lineæ prærogatiua, ac in ea repræsentatio esset attendenda; Quare inter alias obseruationes ad succedendum iure primogenituræ: linea primum obtinet locum, secundo gradus, tertio sexus, ac deniq;ue ætas; ita vt nullus possit succedere, nisi sit in linea, & inter existentes in linea, qui fuerit gradu proximior, & in pari gradu, qui melioris sit sexus, ac in pari gradu, & sexu, qui fuerit maior ætate, de qua non habetur ratio, nisi prætendens sit in linea, gradu, & sexu: docent eleganter *Molin. dict. lib. 3. cap. 4. num. 13.* vbi *Addentes* infinitos DD. laudant *Couarr. in pract. cap. 38. num. 12. Ant. Gomez in l. 40. Tauri num. 66. D. Ioan. del Castill. lib. 5. contrauer. cap. 95. ex num. 3. & cap. 91. nu. 62. Valenzuol. cons. 97. num. 13. & 14. Cassanat. cons. 38. nu. 114. Ramon. cons. 100. num. 502. vers. & sic dicendum. Aponte de potest Proreg. tit. 9. num. 30. 42. & 43. Amat. dicta resol. 1. num. 32. Barbat. de fideicomm. parte 1. cap. 4. num. 51. & 52. Tondut. Sanleger. resol. ciuil. parte 1. cap. 89. ex num. 4. Giurb. de feud. §. 2. Glos. 10. num. 15. Ludouic. de Reinosso obseruat. 23. num. 2. 4. & 8. cum seqq.* qui alios quamplures referunt.

172 Instituta namque primogenitura, quilibet filius primogenitus, nascendo se includit in successione, & suis descendentibus lineam constituit, ad exclusionem secundogeniti, & eius lineæ, & iste ad exclusionem tertiogeniti, & sic deinceps; ex celebri *doctr. Baldi in l. cum antiquiorib. num. 13. vers. ego quia C. de iure deliberandi*, quam alijs pro ea relatis, extollit *Don Ioan Francisc. Martian. lib. 1. disp. 2. num. 35. & seqq.* quia vnusquisque possessor primogenij, stirps, seu truncus dicitur tot linearum, quot filios, vel filias habet, quorum, quilibet est caput nouæ lineæ descendentis respectu patris, & transuersalis respectu fratrum suorum, inter quas successionis ordo secundum ordinem primogenituræ seruatur, *Text. in cap. vlt. de consang. & affinit.* ibi, *per aliam lineam descendentem ex eod.* & notat *Glos. in cap. quod dilecto 3. eodem tit.* ibi, *Sic ergo habes duas lineas descendentes &c.* eleganter *Paul. Castrens. in suo celebri cons. 164. num. 4. & 5. lib. 2. Couarr. practic. dicto cap. 38. num. 12. Palaez de maiorat. 2. parte qu. 7. num. 13. Molin. de primog. lib. 3. dict. cap. 6. nu. 30. & 31. Reinosso obseruat. 24. num. 25. cum seqq. Amat. dict. resol. 1. num. 32. Tappia dict. decis. 2. num. 141. & 142. Tesaur. quæst. forens. 34. num. 9. lib. 1. Aponte dict. tit. 6. nu. 42. & 43. Valenzuela dict. cons. 47. num. 9. Guttierrez practic. lib. 3. qu. 66. à num. 16. Auenda in l. 40. Tauri Glos. 17. num. 26. & 27. Cancer. lib. 3. variar. cap. 21. ex num. 292. Giurb. de feud. dict. §. 2. Glos. 10. num. 46. Mangil. de Imputat. qu. 77. num. 27. & 173. Castill. lib. 3. controu. cap. 19. num. 95. ad med. & nu. 106. 108. 117. & 188. & tom. 5. cap. 93. num. 5. Ramon. dicto cons. 100. n. 483. Escobar. à Corro de puritat. & nobil. 1. par. te qu. 4. §. 1. num. 44. & Addentes Molin. dict. lib. 3. cap. 6. n. 29. vsque ad 32.*

173 Et de vna linea ad aliam, nunquam fit transitus, nisi deficientibus omnibus his, qui ex illa linea processerint; linea namque illius, qui successionem, & possessionem occupauit, omninò debet esse extincta, vt alia ingredi possit, ad quod communiter allegari solet *Text. in cap. 1. de natura success. feudi* (de quo alibi differemus) & *in cap. 1. de duobus fratribus, & in cap. 1. de success. fratr. vel de gradibus succed. in feudo. Molin. dict. lib. 3. cap. 4.*

cap.4. num.14. & cap.6. num.32. vbi *Addentes, Francisc: Sousa in l. fœmina cap.1. n.290. Guglierm. de Monferrat. de success. Regn: Franciæ dub.1. num.7.* & alij num. præcedenti laudati.

174 Istius autem linealis prærogatiuæ ratio, variè ab interpretibus assignatur; sed breuitati consulentes, nobis magis arridet, desumendam esse ex ipsa natura, & qualitate primogenituræ, & vocatione primogeniti:eo enim ipso,quod in dispositione vocatus est primogenitus, non solum ille, sed etiam nepos, & omnes primogeniti ab eo descendentes in perpetuum vocati censentur; vt cum *Abbate, Castrens: Tiraquell: Dec. Soccin: Palacios. Rub:* & alijs, aduertit *Molin. dicto lib.3. cap.6. num.29. Couarr. dicto cap.38. num.6. & 7. Guttier. dict. qu.66. à nu.16.* sicque, quilibet primogenitus proprio Iure,& ex propria vocatione intelligitur vocatus, & ad successionem admissus, vt probat idem *Molin: lib.1. cap.1. à nu.17.* vbi *Additio* plures cumulauit *Castill. dicto lib.3. controu. cap.19. num.167. & tom.5. cap.93. S.8. num.9. & cap.161. num.11. Giurb. de feud. dict. Glos.2. S.6. num.35. & decis.108. num.12. Costa Sicul. cons.63. nu.15. & 20. Ciriacus in respons. Ducatus Mantuæ art.1. num.272. & 273. Reinosso obseru:24. num.29. cum seqq. Amat. d. resol. 1. num.53. D. Ioan. Francisc. Martian. lib. 1. disp.10. à num.29.* & ex quo primogenitus censetur magis dilectus, ideò non solum ipse, sed tota eius linea prædilecta intelligitur,vt dum aliquis de illa superfit, præteratur secundogenito, & eius lineæ, & sic in vlterioribus, argumento *l. cum auus ff. de condit. & demonstr. l. cum acutissimi C. de fideicom.* cum similibus cōsiderat *Anton: Gomez in l.40. Tauri n.66. vers. sexto.*

175 Vndè audiendi non sunt nonnulli DD., qui dixerunt, prærogatiuam lineæ prouenire ex iure transmissionis à patre in filium primogenitum, quia vt benè considerant *Addentes Molin. dicto cap.6. num.36. vsque ad num.39.* transmissio fundatur in iure quæsito, & vbi non est quidditas, sed spes, cessat transmissionis euentus,ex Doctrina *Bart. in l. si sit filius ff. de collat. dotis, & in l.1. S. si filius ff. de coniug. cum emancip. lib.* & alijs,quos ibidem referunt; ac ideò primogenituram non transmitti dicunt; *Velas. de Iur. emphyt.1. parte qu.50. num.44.* & ante cum *Iason. in l. si cui legatur S.1. num.5. ff. de leg.2. Ioann. Andr. ad speculat. tit. de feud. ad fin. Costa de success. Regn. pag. 22. vers. vnde, & pag.109. & 185. Anton. Gamma decis.174. n.19. & decis.93. nu.2.* & fuit de mente *Glos. final. in l. vnica C. de His qui ante apert. Tab.*

176 Probabilius tamen est, quod alteri dicunt, nempè, quod quando succeditur iure primogenituræ admittitur repræsentatio vsque in infinitum, quæ efficit, vt linea sit veluti concatenata de vno in alium primogenitum, & sic eius perpetuitas consequatur ex *Molin. dicto cap.6. num.41. Guttierez dicto lib.3. practic. qu. 67. num.44. & seqq. Auendan: in l.40. Tauri, Lara de anniuersarijs lib.1. cap.5. n.9. Castill: dicto lib.3. c.19. nu.45. & 227. Pater Molin: de iustit. disp.627. n.13. tom.3. Robles de represent. lib.3. c.3. & 19. Surd: cons.403. n.16.*

177 Sed nihilominus, veriùs iudicamus hanc linealem prærogatiuam non fundari in sola repræsentatione. Licet enim admissa linea ad succedendum Iure primogenituræ,videatur admissa repræsentatio, quæ filium in locum patris subingredi facit; hæc non est illa repræsentatio, quæ de iure communi habebat locū inter descendentes vsque in infinitum,& inter transuersales vsque ad filios fratrū succedentes cū patruis(*de qua in authent. de hæred. abintest. venient. S.1. & S. si igitur collat.9. S. cum filius instit. de hæredit. quæ ab intest. dess.* cum similibus) quia ista solum efficiebat, quod filius repræsentaret gradum patris, & non poterat operari, quod repræsentaretur sexus,aut ætas,cum esset naturalitèr impossibile,vt eleganter considerat *Molin: dicto cap.6. num.48. & 49.* quem sequuntur *Guttier. dicto lib.3. qu.67. à num.21. & qu.68. nu. 23. & 45. Castill: dicto cap.19. num.50. Auendan: in dicta l.40. Tauri Glos.2. nu. 2. & 3. Robles de represent. lib.1. cap.11. num.20. Amat. dicta resol.1. num.44.* & alij de quibus infra; ac per consequens, in successione per viam primogenituræ nepos excluderetur à patruo, cum esset maior ætate, & etiam excluderetur neptis, cum nec sexum, nec ætatem patris posset repræsentare; vt dicunt *Ancaran; Surd; Capic; Galeot; Alexand; Decius, Aluar. de Ribera, Fusarius, Carena, Redenasc.*

& alij incontrarium allegati, quos sequitur *Pratus discept.* 38. *num.* 28. *& seqq.* (& quos non impugnamus, quia loquuntur in diuersis terminis, data enim vera primogenitura, nobiscum consentiunt. videndus *Redenasc.con.*82.*à n.*1.)

178 Ob idque alia, & diuersa representatio ab ea, quæ de iure communi concedebatur, est necessariò intelligenda, & hæc non potest esse alia, nisi repræsentatio Iuris, ac qualitatis primogenituræ, quæ à patre communicatur filio primogenito, & cuius ratione successio patri competebat; hæcque potius est effectus primogenituræ, quàm eius repræsentatio, vt multis relatis obseruant *Addentes Molin: d.c.* 6. *n.*49. *vsque ad* 51.

179 Quare persistimus in supra tradita, & assignata ratione num. 174. videlicèt, lineam esse obseruandam ex sola qualitate primogenituræ, quæ efficit, vt quilibet primogenitus vnus post alium censeatur vocatus, & substitutus proprio iure, & propria vocatione, vt vltra supra relatos, probant elegantèr in terminis *Addentes Molin: dicto cap.* 6. *n.*36. *vsque ad* 39. ibi, *& ita necesse non est, quod successio filij, nepotis, pronepotis, & deinceps, patre, vel parente prædefuncto, repræsentatiuè contingat, eò modo, quo fit de iure communi repræsentatio, seu transmissio, sed ex vocationibus, & substitutionibus tantum, quibus filius substitutus est patri proprio iure, & nepos filio, & sic de cæteris descendentibus in infinitum. Menoch. cons.* 211. *lib.*3. *& cons.*1082. *lib.*11. *Guttier. lib.* 3. *practic. qu.*66. *n.*16. *cum seqq.* & in specie *Pater Molina dicta disput.*625. *nu.*15. *&c.*, quò nihil clariùs pro hac nostra sententia.

180 Ex quo sequitur, nepotem ex filio primogenito præmortuo in vita parentis, non indigere illo beneficio repræsentationis de iure cõmuni introducto, ad succedendum Auo in primogenio, cũ ex propria vocatione, & de iure ad successionem debeat admitti, ac propterea etiam seclusa repræsentatione, esset admittendus ob prærogatiuam melioris lineæ, ad exclusionem secundogeniti; vt tradunt *Bero: conf.*71. *num.*57. *lib.*1. *Anton: Gamma decis.*160. *nu.*3. *Guttier. dict. qu.*67. *num.*20. *Molin. dicto lib.*3. *cap.* 6. *num.*58. *vers. secunda consideratio, & nu.* 52. *Reinoso dicta obseruat.*24. *num.*30. *& num.*31. ibi, *item, si qua ratione non sit locus repræsentationi, tamen succedentes ex propria persona, & propria vocatione, idem Ius obtinebunt &c. Bolognettus in cons. pro Tributijs n.*59.

181 Quæ omnia procedunt, non solum inter descendentes venientes ad successionem ascendentis, sed etiam inter trãsuersales, alteri transuersali succedere volentes; adhuc enim lineæ prærogatiua est obseruanda; pro maximè si descẽdẽtes sunt à primo fundatore, seu acquisitore, (vt in præsenti casu) quia deficiente linea primogeniti, semper recurrendum est ad proximũ stipitem, seu truncum, ex quo melior eligitur linea ex his, quæ supersunt, videlicet, linea secundogeniti; nam quemadmodum vocatus, præpositus, & prædilectus fuit primogenitus, & eius linea, eodem modo post eum, eiusque lineam fuit vocatus, & prædilectus secundogenitus, & eius linea, vt aduertunt supracitati DD. præcipuè *Couarr. dicto cap.* 38. *num.* 5. ibi, *Nam secundogenitus censetur vocatus post primogenitum, & eius liberos, vel primogenito mortuo absque liberis*, sequitur *Castill: dicto cap.*19. *num.*95. *vers. & sic mortuo possessore maioratus*, quod omnes fatentur.

182 Vndè nõ est in consideratione, quod concurrentes ad successionem, transuersales sint respectu vltimi possessoris, quoniam semper verum est esse vocatos, & substitutos secundum ordinem primogenituræ, cum prælatione vnius lineæ ad alteram, vt deficiente primogenita, ingrediatur secundogenita, ad exclusionẽ tertiogenitæ, & etiam est verum, omnes concurrentes esse descendentes à primo institutore, & à proximo stipite, à quo linea vltimi, & omnes aliæ lineæ processerunt. Qua ratione inter istos transuersales, à primo fundatore descendentes, lineam esse obseruandam, constanter defendunt *Molin: dicto lib.*3. *cap.*6. *n.* 34. *&* 35. *& cap.*7. *per tot.* & vtrobique *eius Additio, Castill: dicto cap.*19. *num.*86. *cum seqq. & num.* 172. *Reinoso obseruat.* 26. *per tot.* latè *D. Ioan. Francisc. Martian. dicto lib.*1. *disp.*10. *per tot.* præcipuè *ex num.*20. *cum seq. num.* 60. & loquens in feudis *disp.* 3. *num.*27. *&* 28. qui plures laudant: imò & inter omninò transuersales respectu primi Institutoris, idẽ

ex

ex veriori ſententia, contra *Gregor:Lop: Anton:Gomez, Mierez, Auendan.*& alios tenet *Couarr. dicto cap.38.num. 9. Gomez Arias in l.38.Tauri n.18. Coſta de ſucceſſ. Regn.2.parte num.32. & 3.parte num.59. Mattienzo in l.5. Gloſ.4.ad fin.tit.7.lib.5. recop.*vbi *Azeuedo num.3.Molin.dict.cap. 7.numer.10.* vbi *Addentes, Guttierez 3. pract.dicta qu.66.à num.13.Caſtill. dicto cap.19.ex nu.10.Martian. dicta diſp. 10. à n.70.*

183 Deinde & ſupradicta locum habent, etiamſi in diſpoſitione vocatus ſit filius maior natu; quia hoc etiam caſu, prærogatiua lineæ eſt obſeruanda, vt cum *Molina, Couarr.Molina Theolog.Mattienzo, Peralta, Gumada, & Auendan.* tenet *Caſtill.dicto lib.3.cap.19.num.320.*præcipuè *ex num.324.Reinoſſo obſeruat.25.n.10.*

148 Et licèt *Amat. noſter dicta reſol. 1. à n.27.* diſtinguendo dixerit: quod quando ſimpliciter vocatur filius maior natu, vel deſcendens maior ætate, qui tẽpore mortis ſupererit, cenſetur excluſa repreſentatio, & prærogatiua lineæ ex *Bero: conſ.71.per tot.lib.1..Maluaſia conſ. 22.per tot. Honded. conſ. 70. lib. 1.* ſecus autem, quando vocatur primogenitus, aut maior natu cum qualitate primogenituræ: vt pluribus laudatis concludit num. 28. & ſequitur *Coſta Siculus dicto conſ.67. num. 2.* ac etiam *Red:naſt. dicto conſ.82.cum Prato,*& alijs;nobis indiſtincta Caſtelli traditio non diſplicet, quam contra Maluaſiam, & reliquos DD. defendit in primogenijs cuiuſcumque nationis, vni perpetuo deferendis.

185 Quotieſcumque enim conſtat de voluntate diſponentis, velle ſe primogeniũ inſtituere,intelligendum eſt,regulis primogeniorum ſe conformare velle, ſiue dicat, quod ſuccedat primogenitus, ſiue maior natu; nam hæc vox *maior*,denotat primum natum, & primogenitus, & maior natus, idem ſunt; & primus natus eſt,qui reperitur primus in linea primogenita, quæ ſemper cenſetur vocata de primogenito in primogenitum vſq; in infinitum, vt cum eodem *Caſtillo tom. 5. controu.cap.143.num.40.verſ.Ego ſanè,*& alijs, notant eleganter *Addentes Molin. dicto lib.3.cap.8.num.18.& 19.verſ. quorum ſententiam*, qui num.20.dicunt, hoc procedere ex veriori ſententia, etiamſi vocatus fuerit maior natu, qui tempore mortis ſuperſit, niſi relatio facta fuerit ad ſuperuiuentes nominibus proprijs: quod non infringunt *Bero: Maluaſ. & Honded. vbi proximè*, quia loquuntur in diuerſis terminis, vt ex eorum lectura apparet.

186 Vlteriùs, nec linealem hanc prærogatiuam in aliquo debilitat, quod DD. Hiſpani ad illam corroborandam à nobis ſupra allegati loquuntur in terminis *dictæ l.40.Tauri l.2.tit.15.p.2.*ex quibus, in Regnis vtriuſque Caſtellæ repreſentatio, & linea in ſucceſſione maioratus, etiam inter tranſuerſales in infinitum fuit introducta. Quia prædicti DD.concordi, & communi placito firmant dictas leges partitarum,& Tauri, non correctorias, ſed declaratorias eſſe Iuris cõmunis, vt de primis teſtantur *Gregor. Lopez illarum Pharaphraſtes in l. 9. tit. 13.p.6.verbo à mandar, Guttierez lib. 3. practic.quæſt.29.nu.6.Caſtill.tom.5.contr. cap.89.num.229.Carpio de execut.vlt.volunt. lib.1.cap.16.num.58.poſt princip.& lib.2 cap.11.num.17.ad fin.& de ſecundis Molin.dicto cap.6.nu.24.* vbi *eius Addentes*, quamplures referunt, & eſt expreſſa lex *Reg. 6.tit.1.lib.2. nouæ recop.* Ac ideo concludunt, prædictam lineæ obſeruationem ex Iuris communis diſpoſitione, & generali Chriſtiani Orbis conſuetudine, vbi ſpecialiter excluſa non reperitur, ex natura, & qualitate primogenituræ, ac vocatione primogeniti, attendi, & ſeruari debere, Ita *Molin.dicto cap.6. nu. 52.eius Additio nu.23.vſque ad 29. verſ. ea demum ratione Guttierr.dicta qu. 66.n. 16.& 26. Couarr.dicto cap.38.nu. 12. Robles de præſentat.lib.2.cap.19.n.14. Amat. dicta reſol.1. nu. 29. Coſta Sicul. conſ.67. poſt num. 31. & 32. Mangil. de imputat. quæſt.77.num.27.& 173. Ciriac. in dicto conſ.feudal.art.1.num.340.Sanleger.reſol. ciuil.parte 1.dicto cap.89. nu.1. Martian. dicta diſp. 10. à num.47.* qui alios infinitos laudant.

187 Et ne hoc in maioratibus Hiſpaniæ tantum, aut in fideicommiſſis perpetuis per viam maioratus relictis, procedere dicatur; idem etiam in feudis locum habere demonſtrabimus; Et omiſſis, quæ de repreſentatione in feudis, latè à Scribẽtibus congeſta ſunt, vt eſt videre penes *Roſenthal.de feudis cap.7.quæſt.26.& 56. & cap. 2. qu.73.& 50.* & vtrobique in Gloſſis

Glossis, ac post eum in terminis prædictæ constitutionis, *Vt de successionibus*, non ineleganter *Martian. disput. 1. vsque ad 9.* inclusiuè in locis inferius referendis; resolutiue dicimus, in feudis gentilitijs, & familiaribus ex pacto, & prouidentia (talia erant omnia, inspecto iure communi feudorum, quia non ad alios, quam ad hæredes sanguinis transire poterant, vt constat ex dictis supra Articulo 2. nu. 111. 112. & 113. & probatur ex confessione partis aduersæ, quibus, & adiungi potest *Amicang. in quæst. feudal. q. 1. nu. 7. 10. & 58.*) repræsentationem, ex receptiori sententia habere locum, tam inter descendentes quàm inter transuersales: vt apertè cautum est in dicto *cap. 1. §. his verò de successione fratr., & de gradibus succedendi in feudo cap. 1. de natur. succession. feudi*. Verum tamen est, quod cum illo Iure (seu potius vsu, & consuetudine feudorum inspecta) feuda essent diuidua, repræsentatio in linea collaterali non vltrà progrediebatur, quam vsq. ad filios fratrum succedentes cum patruis, prout de Iure communi Romanorum ex noua Iustiniani constitutione fuerat admissum, & sic nepotes cum patruis succedebant in stirpes in portione illa, quā pater si viueret esset habiturus, *authent. cessante C. de legit. hæred.* & post fratres, & fratrum filios succedebant proximiores agnati in capita, & non in stirpes. *Authent. post fratres C. illo eodem tit.* quod manifestè deprehenditur ex dicto *cap. 1. §. his verò de success. fratr.*, ibi, *His verò deficientibus vocantur in primo fratres cū fratrum præmortuorū filijs, deinde agnati vlteriores*, & explicant *Rosenthal. & Martianus vbi proximè*.

188 Post quam verò feuda facta sunt indiuidua, conceditur eodem modo repræsentatio, & receptiori sententia nepos excludit patruum, quia licet nonnulli dixerit, quod in feudis succeditur iure sanguinis, vel ex concessione dominica non autem iure hæreditario, ac propterea repræsentationi locum non esse; Verius est in eis succedi, eaque differri ad instar hæreditariarum, & legitimarum successionum, etiam, quod iure sanguinis deferantur; vt probatur expressè in *dicto cap. 1. §. his verò de success. fratr. dicto cap. 1. de natur. success. feud.* & ideò non est in eis neganda repræsentatio, præmaximè, quia feuda regulantur, & deciduntur secundum Ius commune Romanorū, si aliud in ipsis feudis contrarium decisum non reperitur; expressus *Textus in cap. 1. ad finem de cognitione feudi*, vbi notant *Glos. & Scribentes*, & sic, cum non reperiatur contraria decisio in feudis, imo cum sit Iuri communi conformis, non est ab ea recedendum, etiam, quod iure sanguinis, & ex concessione dominica illorum successio deferri dicatur. Et ita contra *Natt. cons. 117.* cum tribus sequentibus, & *cons. 679.* & alios, quos ipse refert, & sequitur; tenent, & defendūt *Iason, Afflict. Tiraquell. Grammatic. Acosta*, & alij apud *Molinam de primog. dicto lib. 3. cap. 6. num. 47.* & cum *Bursatto, Cæphalo, Panciroło, Tiberio, Deciano, Menoch. Petra, Gabriel. Peregr. Caldas Pereira, Mattienzo, Auendan. Picardo, Sforz. Oddo, Borgnino, Caualcano, Molina Theologo, ac Aluaro Valasco*, latè *D. Ioan. del Castillo dicto lib. 3. controu. cap. 19. à num. 223.* vsque ad *num. 234.* qui cum *Molina, vbi proximè*, constanter tenet iure singulari, in feudis ex pacto, & prouidētia repræsentationem semper admitti, (licèt non percipiens naturam feudi, inspecto vsu, & consuetudine feudorum, & inuoluens feudum hæreditarium cum feudo ex pacto, & prouidentia, sic non explicet, vt nos breuiter explicuimus,) & sequitur *Martian. disp. 2. & 4.*

189 In feudis autem dignitatis Principatus, Ducatus, Marchionatus, aut Comitatus, licèt de vsu, & consuetudine feudorum, iam essent effecta indiuidua, vt constat ex *Cap. Imperialem §. præterea Ducatus de prohibit. feud. alienat. per Federicum*, vbi notat *Isernia*, & cæteri, repetentes, *Balzaran. ibid. num. 11. & 12.* non tamen illo tempore fuit statuta certa regula super eorum successione, quia à principio huiusmodi dignitates (quæ semper dicūtur feuda Regalia) ad hæredes non transibant *cap. 1. de feudo Marchiæ*, vbi *Balzaran. in rubr. num. 1. ad fin.* notat, quod ex vsurpatione potiùs, quam ex concessione effecta sunt transitoria ad hæredes sanguinis; & non æqualiter in omnibus prouincijs indiuidua deferebantur, nam in Alemania, & Lombardia, cum vigeret Ius Longobardorum, ex quo feuda indiuidua erant, etiam ista

feuda

feuda Regalia, erant diuidua, vt aduertunt *Isernia in dicto §. praeterea Ducatus in princip. Balzaran. num. 15. ad finem.* In Francia autem, & maiori parte Italiæ, consuetudine fuit introductum, quod succederet in eis filius primogenitus tãquam dignior; & in his Regnis vtriusq; Siciliæ receptum fuit Ius francorum, vt multis rationibus ostendunt *Freccia de subfeud. lib. 3. de different. inter feud. regal. in princip. Balzaran. in dicto cap. Imperialem §. Praeterea Ducatus num. 12. cum seqq.* & cum alijs *Ioseph Cumia in hoc Cap. Si aliquem in praelud. num. 23. nu. 29. cum seqq. & verbo francorum Iure nu. 1. & 7.* quod approbauit Imperator Federicus Secundus in *dicta constit. vt de successionibus*, vt cum multis ex Neapolitanis probat *Marian. dicta disp. 2. num. 14. & Reg. de Marinis lib. 1. resolut. 126. nu. 22.* & demum in hoc Regno Dominus Rex Iacobus in hoc *Cap. si aliquem*, quo ad feuda tantum indiuidua, prout infra.

190 Admisso igitur Francorum iure, in feudis præcipuè dignitatum; indubium est, eorum successionem deferendam esse Iure primogenituræ, vt sæpiùs probauimus, ac per consequens obseruari debere prærogatiuam lineæ, aut repræsentationem in infinitum, eisdem rationibus, quibus præcitati DD. mouentur ad illam concedendam in primogenijs cuiuscunque nationis, & in qualibet successione iure maioratus deferenda, inspecto Iure communi, cui feudale non repugnat, imò se conformat, & ita in puncto firmant *Molin. lib. 3. cap. 7. num. 19. & cum Aluaro Valasco, Tiraquell. Couarr. Acosta, & Auendan. Ioannes del Castill. dicto cap. 19. num. 235. & 236. & cum Regente Tappia decis. 2. à n. 190.* alijsque siculis, tam vltra, quam citra Farum *Martian. dicta disp. 2. à num. 38. & disp. 3. à nu. 25.* & alij infra laudandi.

191 Quod quidem in nostris terminis, potiori ratione procedere debet, quia feuda, & Baroniæ, de quibus agitur, illæ præcipuè, quæ proueniunt ex Domo de Barresi fuerunt ab initio concessæ cũ clausula Iuris francorum, & in alijs, hoc est prouenientibus ex linea, & descendentia de Santapau, fuit apposita prædicta clausula, & instituta formalis primogenitura per primos acquisitores, vt primo Articulo demonstrauimus; ex quo descendit, vocatos semper, & substitutos fuisse primogenitos de vno in alium, per lineam rectam primogenituræ, & vnũquemque primogenitum venire ad successionem proprio iure, & ex propria vocatione, virtute Pacti primi acquisitoris, & ex prouidentia Principis concedentis, ac dispositione primorum institutorum, quos credendum est se conformare voluisse cum dispositione Iuris communis, & vsus feudorum, & cum natura, & qualitate primogenituræ secundum Ius francorum, quod erat receptum in Regno, & à quibus omnes descendentes in infinitum feuda capiunt. *Text. in cap. 1. de duobus fratr. à capitan. inuestit. cap. 1. de eo qui sibi, & haeredib. suis masc. Camerar. in cap. Imperialem §. praeterea Ducatus fol. 95. litt. K. & seqq.* & passim DD. ac ideo non tam istius *Cap. Si aliquem* dispositio, quam forma in feudorum concessione præscripta, & assignata, à primisque acquisitoribus instituta seruanda est in illorũ successione deferenda, quia capitulum hoc ex communi sententia, tantummodo ab intestato procedit, & quando est dispositio ex testamento, vel pacto & prouidentia Principis cessat successio ab intestato. *Text. in l. quandiu ff. de acquir. haeredit.* cum similibus: & prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, quando versatur dispositio hominis, circa id, in quo versatur dispositio legis. *Text. in l. fin. C. de pactis conuentis* cum adductis *à Velasco in locis communibus litt. P. num. 234. & seqq.* de quo vberiùs infra in responsione ad contraria argumenta.

His sic expositis, pro nostri *Cap. si aliquem*, interpretatione in supra relatis verbis, *sexus, & primogenituræ prerogatiua seruetur, vt masculus foeminam, & Iuniorem maior natu praecedat.* Accedamus iam ad diluẽdas contrarias obiectiones, ex quarum satisfactione magis, ac magis veritas elucescet, & à nobis huc usque tradita firmioribus fundamentis solida apparebunt.

192 Primo loco sese offerunt verba illa, *qui tempore mortis superstes defuncto proximior succedat in feudo*, in quibus Aduocati ex aduerso, vestigijs aliquorum ex antiquis DD. Siculis inhærendo, prætendunt exclusam fuisse representationem,

nem, & lineæ prærogatiuam, ex eo quod vocatur proximior superstes tempore mortis vltimi possessoris, quod verè, & naturaliter, non autem per fictionem,& ciuiliter intelligendum esse dicunt; & ideo patruum secundogenitum, nepotem ex fratre primogenito excludere debere, ad quod comprobãdum vltra DD. Siculos infra allegandos, quos recenset *Amat. dicta resolut.* 1. *num.* 41. adducunt alios quamplurimos, qui in illa ardua, & ancipite quæstione inter patruum, & nepotem (quam *Molina dicto lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 1. dicit, pluries ex iurium, ac rationum ambiguitate militibus armatis potiùs, quam Iurisperitis, eius decisionem fuisse commissam) pro patruo contra nepotem se subscripserunt, quorum ibidem meminit *Molina*, & latius *in allegat. pro successione Regni Portugal. eius Addentes in dicto cap.* 6. *n.* 1. qui alios ex recentioribus referunt; & copiosè *Amat. vbi proximè n.* 40.

193 Verùm, licèt in prædicta quæstione præcipuè in primogenijs, causa nepotis contra patruum cõmunior, ac receptior semper fuerit ex tempore *Baldi*, vt ipse testatur in *cons.* 385. *lib.* 2. ita vt apud omnes ferè nationes hæc sententia inualuerit, pro vt comprobant infiniti Auctores apud *Molinam eiusque Addentes vbi supra*, *Castill. dicto lib.* 3. *cap.* 19. *ex num.* 104. *Gaspar Anton. Thesaur. q. forens.* 135. *ex num.* 17. qui *num.* 43. *&* 44. subdit, nepotem ex primogenito defuncto patruo præferri ex vniuersali consuetudine Hispaniæ, Franciæ, & Pedemont. *Amat. dicta resol.* 1 *num.* 53, & multis laudatis, *Martian. disp.* 1. *num.* 1. *vers. verum enim vero, & vers. & quoad.* quod etiam prędicta nouissima Regni Capitula 118. & 204. Dom. Imperatoris, & 18. Dom. Regis Philippi, declarando hoc *Cap. Si aliquem*, & meliorem eligendo opinionem amplexa sunt; vt testatur *Amat. vbi proximè*. Adhuc tamen, quia in terminis Statuti vocantis proximiorem superstitem, sunt multi DD. Regnicolæ, & exteri (quos cumularunt *Amat. supra num.* 40. *Addentes Molina dicto lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 20. *vsque ad fin. & Castill. dicto cap.* 19. *num.* 313.) representationem, lineæque prærogatiuam abnegantes; nõnullas Statuto nostro iinterpretationes assignare curabimus, ne superiori traditioni de prærogatiua lineæ, officiant verba, quæ in contrarium ponderantur.

194 Præmittendum est, quod in materia feudali, ante editionem, ac promulgationem dicti *Cap. Si aliquem*, Ius commune istius Regni, erat Ius Longobardorum, vt constat ex Constitutione *Puritatem de præstand. Sacr. Baiul.* & notant *Isernia in dicto* §. *præterea Ducatus col.* 3. *Ioseph. Cumia in hoc Cap. Si aliquem verbo francorum Iure num.* 7. *Giurb. de feud. prælud.* 6. *num.* 1. *cum seqq. Loffredus cons.* 30. *num.* 4. & alij, quos infra in 4. Articulo laudabimus; quo Iure attento feuda erant diuidua, & omnibus agnatis in proximiori, & pari gradu existentibus æqualiter deferebantur *cap.* 1. *de success. feud. cap.* 1. *de natura success. feud.* & alibi passim in *vsib. feud.* exceptis tamen feudis dignitatum Ducatus, Marchionatus, &c. quæ etiam illo iure Longobardo inspecto, indiuidua erant ex dicto §. *præterea Ducatus*, prout diximus supra n. 189.

195 Et quamuis Iusfrancorum (quo attento, feuda indiuidua erant, & primogenito deferebantur) in aliquibus Regni partibus, inter feudatarios, & subfeudatarios fuisset admissum, non tamen erat Ius commune Regni, sed Ius quoddam speciale permissum per dictam Cõstitutionem, *Vt de successionibus tit. de success. nobil. in feudo*, & ideò, qui allegabat feudum esse indiuiduum, & in eo esse succedendum secundum Ius francorũ, tenebatur probare, quod in illa parte, & inter illos feudatarios, viuebatur Iure francorum, vt expressissimè probatur in præfata *Constit. vt de successionibus in verbis*, ibi, *seruata tamen sexus prærogatiua, vt mulieri masculus præferatur, necnon maioris ætatis inter eos, qui viuunt in Regno specialiter Iure francorum*, vbi Ius francorum vocatur, especiale in Regno, & notat *Glos. verbo specialiter*, & melius *Isernia eodem verbo*, ibi *Ius commune est, vt feuda diuidantur, nisi sit Marchionatus, Ducatus, & Comitatus, vt in l. Imperialem* §. *præterea, qui ergo dicit esse francum, & non diuidere cum fratribus, allegat ius speciale, & sic sibi probatio incumbit; Qualiter autem, & quomodo probetur, & an sufficiat probare, quod vicinorum Castrorum, & feudorum Domini viuunt Iure francorum plenè diximus l. Imperia-*

perialem §. praetorea Ducatus, quod idem repetit in *const. constitutionem Diuae memoriae in princip. de reuocat. feud. & rerum lib. 3. & cum Perno, & Aloysio de Septimo* agnoscit *Cumia dicto verbo francorum Iure num. 7.* & cum *Afflicto* confirmat optimè *Rouitus in pragmat. 1 1. de feudis num. 84.*

196 Vndè fluit, non esse audiendos nonnullos DD. Siculos, qui dixerunt feuda in Regno effecta esse indiuidua per *dict. constit. constitutionē Diuae memoriae*, vt videtur praesupponere, *Cannetius in hoc c. fol. 215. col. 2. n. 1. ad finem.* Huic enim traditioni repugnat, tum praedicta constitutio, quae solū prohibet alienationes feudorum in totum, vel in partem (prout eam intelligunt omnes DD. Neapolitani, nullo disentiente, vt passim apud eos) in praeiudicium Regiae Curiae, vt ex eius lectura apparet: tum, quod ibidem tradunt *Glos. & Andreas de Isern.* in principio, vbi pro constanti supponunt feuda esse diuidua inter agnatos, si viuitur iure Longobardo, indiuidua verò, & primogènito pertinere, si viuatur iure francorum, (ergo constitutio illa non induxit indiuiduitatem feudi, nec alterauit, quod erat prouisum pèr *const. vt de successionibus:*) Tum denique; quod ipsi nostri DD. tradunt, dum dicunt, quod per hoc Capitulum fuit introductum Ius francorum ab intestato in successione feudorum (quod super in Primo Articulo nu. 31. probauimus, & an verum sit statim demonstrabimus) ergo ante istius cap. publicationem feuda diuidua erant, inter viuentes Iure Longobardo communi in Regno, & solum indiuidua inter eos, qni francorum speciali iure viuebant.

197 His sic praemissis, constituimus, hoc nostrum Capitulum, duas continere partes, & in qualibet earum diuersam includi dispositionē super successione feudorum ab intestato; Prima pars est à principio vsque ad vers. ibi, *simili gradu coniunctis, eorum ordine admittendis*, vbi finitur, & sistit punctus. Secunda autem pars incipit ibi, *in successione vero praemissa*, & sequitur vsque ad finem capitis.

198 In prima parte, loquitur, & intelligi debet de successione feudorum inter illos feudatarios, & subfeudatarios, qui iure Longobardo viuebant in Regno, inter quos voluit Dom. Rex Iacobus, quod decedente ab intestato quolibet possessore, nullo per lineam descendentem relicto haerede legitimo, succederet frater, vel ex liberis eius vsque ad trinepotem, ille, qui tempore mortis superesset defuncto proximior, omnibus alijs simili gradu, idest, proximiore, à fratre vsque ad trinepotem, defuncto coniunctis, eorum ordine aequaliter admissis, siue feuda prouenirent à parentibus communibus, siue non communibus; & in his tantum feudis diuiduis secundum vsum Lōgobardum, decreuit, quod succederent proximiores, prout cautum erat Iure Longobardo in *dicto cap. 1. de success. feudi, cap. 1. de success. fratr. & de grad. succed. in feud. cap. 1. de natur. success. feud.* & alijs similibus.

199 In secunda verò parte agit, & est accipiendum de illis feudis, & inter illos feudatarios, & subfeudatarios, qui in Regno speciali francorum Iure viuebant ex vsu, & consuetudine legitimè praescripta, quo casu statuit, sexus, & primogeniturae praerogatiuam esse seruandam, vt masculus foeminam, & iuniorem maior natu praecederet, siue masculi siue foeminae essent concurrentes; ita tamen, quod inter duas foeminas si primogenita esset maritata, & iunior remaneret in capillo, haec alteri praeferri deberet, vtrisq; autem existentibus maritatis maior natu praecederet, & hic nullam de proximiori gradu mentionem fecit, quia dato, quod successio de primogenito in primogenitum iure primogeniturae, & hac seruata praerogatiua esset deferenda; non erat necessaria gradus expressio, cum subintelligeretur de Iure: debere succedere illum, qui esset de proximiori linea respectu vltimi morientis, vt remanet probatum, num. praecedentibus.

200 Quae interpretatio, suadetur ex verbis dicti Statuti (quod nullam aliam congruam declarationem recipere potest) nam certum est, in hac secunda parte, omninò diuersam dispositionem contineri ab ea, quae in prima fuerat proposita, pro vt colligitur ex illa dictione *verò*, ibi, *in successione verò praemissa*, quae post orationem perfectam, interiecto puncto, & in alia clausula separata, stat pro demonstratione diuersitatis inter primum, & secundum casum; illa quippe di-

dictio *verò*, aduersatur præcedentibus, & ostendit diuersam esse dispositionem *Menoch. conf.* 201. *n.* 34. *& conf.* 737. *n.* 15. *Surd. cons.* 315. *n.* 1. *& cum Bart.* & alijs *Barbosa diction.* 420. *n.* 1. vbi, multis probat, hanc dictionem aduersatiuam esse in Iure, & in Facto.

Et licèt idē *Barbosa ibidem* dicat, quod repetere solet qualitates præcedentes, tamen ipse inquit, quod aduersatur retenta eadem qualitate per *Text. in cap. Pastoralis* §. *si verò de causa possess. cap.* 2. *vers. vbi verò de restit. in integr. lib.* 6. cum alijs *n.* 2. adductis, & hoc pro nobis facit, nam qualitates quas repetere potest, & repetit, sunt, successio ab intestato, & inter collaterales, & quod extendatur vsque ad trinepotem, sicuti in prima parte fuerat narratum, quod etiam repetit, & comprobat, verbum adiectiuum *præmissa*, idest prædicta ex *Barbosa dict.* 276. in qua successione præmissa, diuersum Ius constituit inter feudatarios francorum Iure viuentes in Regno, vt scilicet, sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur, non autem gradus proximitas, quam solum inter illos diuerso iure, hoc est, Longobardo viuentes, prædixerat seruari debere.

201 Si enim (vt DD. nostri contendunt) per hoc Statutū generaliter fuisset introductum in Regno Iusfrancorum in successione ab intestato, sub quacumq; forma antea fuissent concessa feuda: alijs, & quidem paucioribus, & diuersis verbis, hoc exprimi potuisset, vt cuilibet legenti textum, ad oculum apparebit, nec opus erat dicere, *inter feudatarios in eodem Regno francorum iure viuentes*, supponendo alios esse in Regno, qui alio, & diuerso Iure viuebant; de quibus in prima parte actum fuerat; nam vt inquit *Cumia* vbi supra *n.* 1. *ad fin. & 6.* (eius verbis vtimur) *Hæc verba francorum Iure viuentes, non sunt verba dispositiua, sed tantum demonstratiua, & declaratiua casus, vbi sexus, & primogenituræ prærogatiua seruari debeat, non enim clare disponunt, vt viuatur Iure francorum, sed principaliter disponitur, sexus, & primogenituræ prærogatiuam seruari; & demonstrant, & declarant, inter quos seruari debeat, idest inter viuentes iure francorum; Quæ verba sic resoluuntur; id est inter eos qui viuunt iure francorum, & relatiuum illud, qui est huiusmodi naturæ, vt iunctum antecedenti sine copula illud restringat, l. ea tamen adiectio ff. de legat.* 3. *Bart.* & alij *in l. omnes populi ff. de iust. & iur. l. omnes populi C. de summa Trinit. Corrasius in l. qui liberos num.* 34. *ff. de ritu nupt.* Ergo certum est; quod inter alios non viuentes iure francorum diuersa dispositio seruanda erat, hoc est, non prærogatiua sexus, & primogenituræ, sed gradus proximior, quia feuda diuidua erant, & in eis non Iure primogenituræ (quod vni, & primogenito successionem defert,) sed proximitate gradus, existentibus in pari gradu erat successio deferenda.

202 Præterea ipsi DD. nostri dicunt, quod per capit. *constitutionem* 30. Inuictissimi Regis Federici fuit declaratum hoc *Cap. Si aliquem*, & nihilominus firmant, illorum decisiones procedere, quando apparet de forma, sub qua concessum fuit feudum, & constat esse cum clausula Iurisfrancorum, (quomodo intelligunt dictum *Cap. Si aliquem*,) vel quando feudum est informe, quo casu existimant succedendum esse in eo ab intestato cum prædicta clausula, vt sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur (secundum dispositionem dicti *Cap. Constitutionem*.) Secus autem si apparet de forma, & ea est forma communis, quia tunc ea seruari debet, prout est, vt omnes admittantur æqualiter in eodem existentes gradu, ex dicto *cap.* 1. *de success. feudi*, vel saltem ad primogenitum feudum deueniat, & fructus inter omnes diuidantur, vt cum *Guglielmo de Perno cons.* 1. *col.* 2. *& Gualterio de Paternio* explicat *Cumia dicto verbo francorum iure num.* 5.

203 Imò multi sibi persuadent, feuda in in Regno fuisse effecta indiuidua per *Cap. volentes* eiusdem Do: Regis Federici, ibi, *integro, & indiuiso feudo perdurante*, ex quo deducunt ad vnum tantum, & sic ad primogenitum, tanquam digniorem peruenire debere; qui intellectus communis est, vt cum *Perno, Aloysio de Septimo, Blasio de Sancto Angelo, & Petro de Gregorio* testatur *Cumia vbi supra num.* 9. (tametsi à verò sensu, & statuentis mente sit prorsus alienus; nam verba supra relata, nihil aliud indicant, nisi, quod feudum non possit per partes diui-

diuisas alienari in præiudicium Regiæ Coronæ, nè videlicet, Regium militare seruitium in plures possessores diuisum, difficiliùs, & cum diminutione exigatur. Poterat namque dubitari vtrum alienandi facultas feudatarijs à Domino Rege per prædictum Cap. in principio liberè concessa, extendi posset ad alienationem per partes realiter diuisas; ac ideò voluit Dom: Rex omnem dubitationem tollere, declarando feudum remanere debere integrum, ac indiuisum penes illius emptorem, ac nouum Dominum, à quò militare seruitium integrum exigi posset. Ex quo sequitur, nullatenus statutum illud indiuiduam feudorum successionem decreuisse, corrigens ius Lõgobardum, commune tunc in Regno inter eos, qui speciali francorum iure non viuebant. Nihil enim est tam contrarium successioni indiuiduæ, ordine primogenituræ inter sanguinis successores seruato, quàm libera alienandi facultas, quæ ibidem conceditur; ob idque Doctores nostri dicunt, Textum illum procedere forma non repugnante, vt probauimus supra Articulo 2. n. 113. & sic euincitur prædictum communem intellectum esse merum figmentum, nullo fulcitum fundamento, præcipuè si attendamus, prout in veritate est attendendum, quod iure Longobardo inspecto, licet omnes in pari gradu existentes æqualiter in feudo succederent, tamen non accipiebant partes diuisas, sed omnes pro indiuiso, in feudo succedebant, & fructus, ac commoditas tantum inter eos partiebatur, vt post *Aponte in lect. 12. de feud. nu. 3. & 4.* docet *Montanus in cap. Imperialem §. præterea Ducatus nu.88.* & cum alijs sequitur *Martian. disp.2. num.14.* post medium, quæ succedendi forma non alteratur per prædicta verba *Cap. volentes*, quæ ad prohibitionem alienationis per partes realiter diuisas, vt diximus, accomodari debent.)

204 Ergo sequitur non fuisse hanc indiuiduitatem feudorum per dictum *Cap. Si aliquem*, in omnibus feudis ab intestato generaliter introductam: ac per consequens, in prima ipsius parte de diuersis feudis, hoc est, diuiduis fuisse loquutum, in secunda verò de indiuiduis, scilicet, inter viuentes Iure francorum, inter quos, sexus, & primogenituræ prærogatiua seruanda erat, si enim hæc succedendi forma per dictum textum fuisset assignata, frustra quærenda esset à Dom: Rege Federico, qui post Dom: Iacobum ab anno 1296. vsque ad annum 1336. in Sicilia feliciter regnauit.

205 Deinde inspecto Iure Longobardo, quod tunc in Regno vigebat, omnia feuda, quamuis diuidua, erant ex pacto, & prouidentia, & non poterant in extraneos transferri, aut alienari, vt sæpius probauimus, imò si alienari, aut ad extraneos transferri liceret, non haberent feudi naturam *Cap. 1. de feud. non habent. propriam natur. feudi dict. cap. 1. §. & si clientulus de alienat. feudi Hartman. Pistor. de feud. 2. tom. qu.3. nu. 22. & seqq. Amicangelus dict. qu. 1. num. 45. versic. amplius, & qu. 5. n.24. vers. his explicatis*. Nec in Regno fuerunt cognita feuda hæreditaria, vsque ad tempus Dom: Regis Federici, qui per dictum *Cap. volentes*, concessit facultatem alienandi feuda indiuisa (forma tamen non repugnante, vt diximus supra, & tenent DD. nostri communiter; videndus *Giurba de feudis præludio 6. num. 32. & 34. cum seqq.*) ex quo deinceps multi ex Dom: Regibus successoribus, præcipuè Inclitus Rex Martinus feuda pro hæredibus concesserunt, vt ad omnes etiam extraneos possent transire, (iuxta communem interpretationem dicti *Cap. volentes*; per quod verbum *hæres* simpliciter in concessione feudi appositum, intelligitur de quocũque hærede etiam extraneo, prout similiter probauimus.) Ergo apertè colligitur, quod ante editionem dicti *Cap. Si aliquem* nulla erant in Regno feuda hæreditaria, nec in alia forma, quam, vel illa communi ex pacto, & prouidentia iuxta Ius Longobardum, vel illa Iurisfrancorum inter eos hoc iure in Regno viuentes, & hinc est, quod dum textus constituit diuersitatem inter feudatarios, præcisè intelligendus sit in prima parte de illis Iure Longobardo viuentibus, & in secunda de viuentibus francorum Iure.

206 Vlteriùs non percipimus rationem, qua moueri potuisset Dom: Rex Iacobus ad decernendum, quod in linea collaterali ab intestato succedi deberet in feudis cum clausula Iuris francorum, nihil

disponens in linea descendenti, nec in successione testamentaria, quia si ob fauorem conseruandarum Illustrium familiarum, voluisset, quod in feudis succederetur iure primogenituræ, in quo & Regium seruitium, & publica versatur vtilitas; idem, & fortiori ratione statuendum esset in prædicta dispositione, & successione testamentaria, & generaliter inter omnes per lineam rectam descendentes, ne feudatarij ad libitum ex testamento, vel inter viuos possent de feudis disponere, (si vt DD. nostri dicunt, feuda tunc sub alia forma, quam ex pacto, & prouidentia, & secundum Ius Longobardum, concessa erant.)

207 Absurdum quippe esset statuere, quod inter collaterales ab intestato locum haberet ius francorum, cuiuscumque formæ feuda essent (vt nostri dicunt) omittere verò successionem descendentium, inter quos eadem, & maior militabat ratio conseruandi feuda indiuisa, & vnus, & sic primogenitus succederet; licet enim in hoc *Cap. Si aliquem*, extendatur ad successionem inter descendentes, hoc non ex verbis ipsius, sed ex interpretatione Doctorum antiquorum deprehenditur, vt probauimus supra num. 37. sicut etiam esset absurdum relinquere feudatarijs liberam feudorum dispositionem in illis feudis non habentibus certam formam; prout agnouit Magnus Rex Alphonsus, decernendo postea ad Regni supplicationem, quod huiusmodi feuda intelligerentur concessa sub forma Iurisfrancorum, vt apparet per ipsius Regis Cap. 456. quod deindè ad eamdem Regni supplicationem approbauit, & confirmauit Inuictissimus Domino Carolus Quintus cap. 246.

208 Quare non credimus per constitutionem dicti *Cap. Si aliquem* fuisse introductum Ius francorũ in successione feudorum ab intestato inter collaterales, nec nihil nouum Statutum in prædicta succedendi forma; nisi solum, quod dicta transuersalis successio extenderetur vsque ad trinepotem, vt notat *Isernia in dicta constitut. vt de successionib. in fine*, & in locis infra num. 211. laudandus, & quod ad illum gradum succederent fratres, & consanguinei etiam in feudis prouenientibus à parentibus non communibus, extendendo, & declarando dictã *Constitut. vt de successionibus*, vt mox dicemus; in reliquis verò firmitèr censemus dictam constitutionem in suo robore, & obseruantia remansisse, & secundum eam feuda diuidua iuxtà Ius Longobardorum communi in Regno, etiam post dictum *Cap. Si aliquem* extitisse, exceptis feudatarijs francorum Iure viuentibus, inter quos indiuidua, & solis primogenitis, vni post alium deferebantur, seruata prærogatiua sexus, & hoc est, quod dictum Cap. declarauit, loquens in prima parte de feudis inter viuentes iure Longobardo, & in secunda inter Iure francorum viuentes.

209 Vndè communis illa DD. Regni traditio, quod per hoc *Cap. si aliquem* in successione feudorum ab intestato seruãdum est Ius francorum, & quod semper remanent informata cum prædicta clausula, sub quacumque forma prius fuissent concessa: nullo modo ex vi Cap. istius sustineri potest; quia similis dispositio, ex eo non deducitur; & solum hodie sustineri poterit ex vi generalis consuetudinis in Regno, ab immemorabili tempore receptæ, & per præcitata Capitula, & alia nouissima ex identitate rationis ob Regni vtilitatem, familiarumque nobilium conseruationem approbatæ, quo iure vtimur in omnibus feudis quaternatis, qui à Domino Rege tenentur in capite.

210 Nec oberit dicere, prædictum *Cap. Si aliquem* in Regno superuacaneũ fuisse, si nihil de nouo decreuit, vltrà illud, quod iam cautum erat per *dictã constit. vt de successionibus*; cum in ea esset prouisum; quod inter viuentes iure francorum seruari deberet prærogatiua sexus, & maioris ætatis, & quod fœmina minor natu in capillo præferretur maiori natu maritatæ, & inter duas maritatas præcederet primogenita; & quod inter transuersales succederent fratres ex vtroque parente, vel ex altero tantum: sorores, & fratrum filij; quod idem fuit repetitum in dicto *Cap. Si aliquem*.

Nam respondemus prædictum Capitulum editum fuisse ad extensionẽ, ampliationem, & declarationem dictæ cõstitutionis vtilissimum, & in istius Regni beneficium extitisse non modicum. Primo, quia, licet in dicta constitutione admissi fuerunt fratres ex vtroque parẽte,

te, vel ex altero tantum; tamen altercationes erant inter Glossam, & DD., contendentes, quod fratres consanguinei, aut vterini, ità demum poterant succedere, si coniuncti essent ex latere, vndè proueniebat feudum, vt videre est apud *Iserniam in cap.1. num.8. de natura success. feudi*, *Ioseph Cumia in præsenti*, *verbo non communibus num.1. & 2. cum seqq.* & hoc dubium sustulit hoc *Cap.* Statuendo, quod succederent fratres, & agnati, etiam si feudum proueniret à parentibus non communibus, vt notat *Cumia dicto num.2. ad finem*, & multis ex nostris laudatis *Martianus disp.3. num.7.* Licèt hodiè hoc sit correctum per *Cap. nouiss.* Dom. Imper. Caroli cap.258. quod declarauit debere esse coniũctos ex parte feudi. (tametsi apud Neapolitanos aliter se res habeat, *ex pragmat.18. 22. 24. & 27.* videndi *Doctiss. Regens Ant. de Marinis lib. 1. resol. 126. ex num. 9. & Amicang. quæst.1. à num.12. & quæst.5. à num.34.*, qui alios referunt ex Partenopeis.)

211 Secundo, nam per *dict. constitut.* successio feudorum in linea collaterali, restricta fuit ad filios fratrum, & sic ad tertium gradum, vt citiùs feuda reuerterentur ad Regiam Curiam ob lineam finitam; contrà illud, quod per consuetudines feudorum fuerat prouisum, quibus inspectis in infinitum, vel secundum aliquos saltem ad septimum gradum erat permissa, *Isernia in cap.1. §. quod autem, de his qui feud. dar. possunt*, *& in cap. 1. §. Capitanei de feudo Marchiæ*, vbi *Baldus*, de quo latè *Ioseph Cumia hic verbo ad trinepotem per tot. & à num.12. & cum Cannetio, & de Ponte* in terminis *Amicãg. dict. qu.5. num. 36.* & per nostrum Cap. fuit ampliata vsque ad prædictum septimum gradum. & sic ad trinepotem, vt notat *Cumia vbi proximè nu.13. vers. sed contrarium*, & fuit de mente *Iserniæ in cap.1. de successs. feud. num.8. paulò ante additionem, & sub num.14. vers. & videtur intelligi, & num.22. & in cap.1. §. sed nec est alia iustior, quæ sit prima causa benef. amittend. nu.40. & in cap.1. de his, qui feud. dare poss. n.22.*

212 Tertio, quoniam in dicta constitutione non fuit propriè explicatum Ius francorum, & tantummodo fuit dictum, quod seruaretur sexus, & maioris ætatis prærogatiua; in nostro autem textu fuit additum per declarationem, quod seruari deberet prærogatiua primogenituræ, prout est de Iure francorum, vt sic cessaret dubium, de quo inferius super vocatione maioris natu, vel maioris ætate, quod iam supra tetigimus. Quarto in dicta constitutione fuerunt exclusæ sorores maritatæ, & dotatæ, & in textu nostro admissæ fuerunt, dummodo non concurrent cum sororibus in capillo.

213 Ex quibus iam apparet quantum ampliata, & extensa fuerit prædicta constitutio per nostrum *Cap. Si aliquem*, vt sic non procedat contraria obiectio. Sed tamen, non ob id dicendum est fuisse correctam in omnibus, hoc enim, nec Doctores nostri firmare ausi sunt, qui communiter dicunt, hoc Capit. editum fuisse ad ampliationem prædictæ constitutionis, vt expresè, & de communi testatur *Cumia hic, verbo, proximior nu. 38.* ibi, *Secundo quia hoc capitulum non est factum ad mutandam, & corrigendam successionem collateralium, quæ erat de iure communi feudorum, vel constitutionum Regni, vt qui vno modo succedebant, alio modo succedant, sed est factum ad ampliãdam successionem, nam de Iure constitutionis Regni succedebatur vsque ad tertium gradum, & hoc capit. ampliauit eam, vsq; ad septimum gradum; & quod sit factum ad ampliandam successionem, communiter DD. tenent hic*; *Cannet. fol.235. colum.1. n. 10.* & expresè probat *Isernia vbi proximè n.111. laudatus, & in dict. constitut. de successionibus in fine.*

214 Et meritò, quia statutum semper debet interpretari, vt minus corrigat ius commune *Paris. cons.110. num.6. & cons. 84. num. 13. vol. 3.* & legum correctio vitanda est, *Cephalus cons.323. num. 18. vol. 3. Tusch. litt. C. concl.1036. & seqq.* latè *Castill. controu. lib.5. parte 2. cap.125. num.7. & seqq.* imò nec præsumitur *l. si quando ff. de leg.1. l. Sancimus C. de appellationibus*, nec in dubio facienda est *l. 1. C. de inoffic. dot. l. si quando C. de inoffic. testamento l. præcipimus C. de appellat.* cum adductis à *Velasco in locis commun. litt. C. num.229. & litt. L. nu.37. Fusar. de substit. qu.660. nu.2. Mangill. de imputat. qu. 130. nu.1. vers. Item ratio*, vbi, quod nec ex paritate rationis, correctio in vno casu facta, ad alium potest extendi.

215 Et

215 Et ideo, quoad differentiam in dicta constitutione expressè assignatam inter feudatarios iure Longobardo, & Francorum iure viuentes; dicendum non est fuisse correctam, quia illud erat ius commune Regni, hoc autem speciale, & si nostrum statutum illud corrigere voluisset, vtique apertiùs expressisset iuxtà *Textum in l. vnica §. fin autem ad deficientis C. de caduc. tollen. l. si seruus §. præter ait vers. non dixit ff. de acquir. hæred.* cum infinit. congest. *à Velasco litt. L. num. 65.* Et non solum non expressit; sed contrarium insinuauit; dum eadem loquendi forma vsum fuit, prout fuerat expressa in dicta constit. ibi namque dicitur, *inter eos qui viuunt in Regno specialiter iure francorũ*, hic verò, *inter feudatarios, & subfeudarios in eodem Regno francorum iure viuentes*: denotando, vtrobique specialitatem respectu aliorum, qui cõmuni iure Longobardo viuebant, in quibus diuersa dispositio erat obseruanda. Quod conuincit nullo modo in textu nostro actum fuisse de corrigendo iure communi, Regni approbato per dictam constitutionem, & vsque ad istius capit. editionem, & post eam obseruato: vt supra probauimus.

216 Nec rursus obstabit dicere, quod huic interpretationi repugnant verba capit. ibi, *frater, aut ex liberis suis vsque ad trinepotem, ille qui tempore mortis supererit defuncto proximior succedat in feudo, habiturus illud cum onere seruitij consueti, &c.* ex quibus cum sint concepta in singulari; contendunt DD. nostri, vnum solum esse vocatum, & hunc debere esse primogenitum vti digniorem: ac per consequens inductum fuisse ius francorum generaliter, in quacumque successione feudorum ab intestato, vt cũ alijs considerat *Cumia dicto verbo francorum Iure num. 8. vers. & pro hac opinione*, (qui horum verborum difficultate pressus dixerat prius *in dicto verbo proximior n. 38. ad finem dicta constitut.* quo ad hoc tantum correctam esse per nostrum *Cap. si aliquem.*)

217 Facillimè, namque hæc diluitur obiectio, quia si mens, & intentio statuentis fuisset inducere in Regno ius francorum generaliter in quacumque successione feudorum ab intestato, prima pars Capituli fuisset otiosa, & superflua, imò, & superuacua illa expressio specialis, ibi, *inter feudatarios in eodem Regno francorum iure viuentes*, & solum diceret, defuncto feudatario, succedat frater, aut ex liberis suis vsq; ad trinepotem, ille, qui tempore mortis superit proximior, & seruetur ius francorum, vt masculus fœminam, & iuniorem maior natu præcedat; at cum hoc non dixerit, & superfluitas præsumenda non sit, sed potiùs reijcienda, vt est vulgare, & agnoscit in terminis idem *Cumia verbo non cõmunibus n. 9.* credendum est, non sine misterio prædicta verba fuisse apposita cum illa specialitate, sed ad denotandam diuersitatẽ inter primos, & secundos feudatarios, vel Longobardo, vel francorum iure viuentes.

218 Quod autem in singulari, non verò in plurali fuerit in dicta prima parte ordinata successionis forma, non est in consideratione habendum; quoniam verba illa stant exemplificatiuè ad designandum gradum, & ordinem succedendi in persona vnius fratris, & suorum liberorum vsque ad trinepotem, scilicèt, vt proximior succederet vsque ad illum gradum, quæ gradus, & ordinis designatio, constituit regulam seruandam, casu, quo concurrant plures fratres, aut ex liberis eorum alij in pari gradu vsque ad illum præscriptum (hoc est, septimum sumptum à communi stipite, vt aliqui volunt, vel à fratre defuncti, vt meliùs alij tradunt) vt inter eos fratris liberos succedant proximiores; mens enim, & intentio statuentis erat extendere successionem ad prædictum gradum, ampliando dictam constitutionem, & huic intentioni verba correspondent, quatenus format successionem ab vno fratre vsque ad ipsius trinepotem; cum expressione eius, quod erat de iure communi feudorum, nempè, quod succederent proximior, vel proximiores, & ad eam sunt accõmodanda iuxta vulgares regulas.

219 Nec opus erat loqui in numero plurali; nam de hoc non erat quæstio, imò potius de Iure communi Longobardo approbato per dictam constitutionem, & in Regno recepto, erat res sine controuersia, quod feuda diuiderentur inter agnatos existentes in pari gradu, vt est probatum, & sic intrant quamplures

Iuris

Iuris regulæ, quæ comprobant necessariam non fuisse expressionem in numero plurali. Prima; quia expressum dicitur, quod subintelligitur à Iure, *L. licèt Imperator ff. de legat.* 1. *l.* 1. *C. de testam. militis*, & quod ex eadem ratione deducitur, & in quo eadem versatur ratio *Surd. decis.* 254. *num.* 40. *& cons.* 116. *num.* 58. & quod ex mente necessariò colligitur latè *Castill. controuers. lib.* 5. *par.* 2. *cap.* 125. *num.* 21. Secunda, quia nihil operaretur prædicta expressio, cum de Iure tacitè insit, sicque esset otiosa, & inutilis *l.* 3. *de legat.* 1. *l.* 3. *C. de fideiussoribus Fusar. de. substit. q.* 249. *num.* 8. & prosequitur multa *Velasco in loc. comm. litt. E à n.* 112. *vsq. ad num.* 137. Et denique Tertia, quia singularitas resoluitur in pluralitatem, & è contra, quando est eadem ratio. *Text. in l in vsuff. ff. de verb. significat. S. in principio instit. de Iure naturali*, vbi *Glos. Cephal. cons.* 149. *num.* 21. *vol.* 1. & meliùs *Gratian. discept. forens. tom.* 2. *cap.* 229. *nu.* 15. qui alios adducit; ex quibus euincitur, nullius roboris esse, quod in singulari, non verò in plurali regulata esset successio, cum de Iure esset, quod succederent plures in pari gradu existentes, & hoc intelligatur expressum, militetque eadem ratio, vt in plurali accipiatur.

220 Sed vt omnis remoueatur scrupulus, attentè consideranda sunt verba immediatè sequentia, quæ, ni fallimur, nostram coadiuuant interpretationem, & omnem tollunt difficultatem, prosequitur namque statutum, & in eadem prima parte post ordinatam successionem in persona vnius fratris, suorumque liberorum, ita inquit, *ad successionem feudi, omnibus personis, feudatario, aut subfeudatario defuncto, simili gradu coniunctis, eorum ordine admittendis*, (sic legitur in codice capitulorum Regni, de mandato Proregis, & per D. Raimundum de Ramondetta Consistorij Præsidem recollectorem, impress. Venetijs anno 1573. non autem *eodem ordine*, vt per DD. nostros legi solet; sed siue vno, siue alio modo legatur, nostræ ponderationis vim non diminuet.)

221 Licèt enim prædicta verba, variè ab Interpretibus accipiantur, vt colligi potest ex eorum expositionibus ad hunc capitulum, & magis communis acceptio sit, quod in illis fuerunt vocati agnati existentes in diuersis lineis præter lineā defuncti, scilicet patrui, & eorum filij, patrueles defuncti, & vsq; ad gradum trinepotis, vt hi simili gradu coniuncti, eodem ordine admitterentur, hoc est, vt vnus solus, & hic proximior in feudo succederet, in quacumque linea fuisset repertus: sicut adnotauit *Cumia verbo eodem ordine num.* 4. *vers. quarto, & vltimo, & num.* 5. *cum seqq.* tamen hæc expositio displicet, & supradictis aduersatur; ex quibus apparet nullo posse subsistere fundamento, quia præsupponitur id, de quo non constat ex textu, nempè, correctum fuisse ius Longobardum, & introductum Ius francorum in successione ab intestato, quod à veritate prorsus est alienum.

222 Verissima igitur prædictorum verborum expositio est, quod in illis fuerūt ad successionem inuitati, & admissi omnes agnati transuersales, *simili gradu*, hoc est, à fratre vsque ad trinepotem, & sic infra septimum gradum defuncto coniūctis, *eorum ordine*, scilicèt, secundum eorum strictiorem cum defuncto propinquitatem, vel, vt alij legunt, *eodem ordine*, nempè, quod proximiores semper succedant computando gradus à fratre vsque ad trinepotem, & ij feudum habeant cum onere seruitij consueti, siue vnus, siue plures sint.

223 Notanda quippe sunt, Primo illa verba, *omnibus personis*, quæ vniuersalia sunt, & nihil excludunt, *ex Text. in l. Iulianus, & in l. testatorem ff. de legat.* 3. cum alijs cōgestis *à Barbosa diction.* 241. *nu.* 1. sicque admittunt æqualiter omnes agnatos collaterales in quacumque linea existentes. Secundo, verba, *simili gradu*, quæ significant æqualitatem, & identitatem. *Menoch. cons.* 124. *nu.* 60. & melius *cons.* 628. *num.* 9. vbi loquens de dictione *similiter*, dicit, quod idem, ac *æqualiter, Surd. cons.* 303. *nu.* 34. *Barbos. diction.* 367. *n.* 1. & repetit præcedentia secundum *Ruinum cons.* 169. *sub n.* 2. *vol.* 2. *vol.* 3. *Gabriel. lib.* 6. *comm. tit. de claus. concl.* 91. *num.* 21. *Surd. dec.* 88. *n.* 55. & inducit dispositionem similem præcedenti, *Seraphin. decis.* 1384. *num.* 1. & sic repetit eumdem gradum à fratre vsque ad trinepotem, in quo æqualiter omnes defuncto coniunctos vocat. Tertio, illa verba, *eorum*, *vel eodem ordine*, si enim legi-

legitur *eorum* sunt relatiua, & repetunt præcedentia cum suis qualitatibus, & restringunt dispositionem ad personas nominatas, vt in *l.vlt. C. de hæred. instituend. Menoch.cons.200.n.3. & cons.211. num.150. & cons.390. num.13. Cephalus cons.140.nu.17.vol.1. Barbosa dict. 103. num.3.* & non possunt verificari, nisi in omnibus expressis, *Seraphin.decis.26. nu. 2.* si autem legitur, *eodem*. etiam sunt relatiua, & referunt præcedentia cum omnibus suis qualitatibus, significantque identitatem in omnibus, & per omnia *Glos. in l. cum hi §. qui in perpetuum ff. si ager.vectigalis. Menoch.lib. 4.præsumpt. 173.nu.20.Rota apud Farinac.decis. 455. num.2.in nouen. centur. nouiss. Surd. decis. 125. num.1.Barbosa dict.99. nu.1.* & ita, vel referuntur ad præcedentia immediatè, hoc est, ad omnes personas eorum ordine admittendas, scilicèt, vni post alios infra prædictum gradum, seruata inter eos proximioris gradus prærogatiua, vel ad præcedentia mediatè, nempè ad ordinem assignatum, idest, quod à fratre vsque ad trinepotem semper seruetur ille ordo, quod proximiores, qui supererint tempore mortis feudatarij, illi succedant cum onere seruitij consueti.

224 Qualitercunque namque Text. iste legatur, non poterit reperiri alius gradus antecedenter explicitus, nec specificè designatus, nisi ille à fratre vsque ad trinepotem, & infra illum; gradus proximior defuncto: nec alius ordo, nisi quod à fratre vsque ad trinepotem, succedat ille, qui tempore mortis supererit defuncto proximior, habiturus feudum cum onere seruitij consueti; & ideò relatio, quæ inducitur ex verbis *simili gradu, & eodem ordine*, non potest fieri ad alium gradum, nec ad alium ordinem; ex quo sequitur, quod dum statutum admittit omnes personas defuncto coniũctas, simili gradu, & eodem ordine, intelligendum est, vt omnes admittantur existentes infra illum gradum cum prærogatiua proximitatis, & eodem ordine, scilicèt, quod sint proximiores defuncto computando gradus à fratre vsque ad trinepotem.

225 Si enim statuẽs voluisset, quod vnus solus succederet, & quod seruaretur ius francorum, sepiùs diximus, id alijs verbis exprimere opus esse, & tali casu hæc vltima verba non fuissent apposita, quia designato gradu à fratre vsque ad trinepotem, & disposito, quod infra illum succederet ille agnatus, qui tempore mortis superesset defuncto proximior: satis consultum erat omnibus agnatis trãsuersalibus, sursum deorsum, & deorsum sursum, in quibuslibet lineis, (existentibus tamen intra prædictum gradum,) nam, vel erant descendentes ex alio, vel alijs fratribus defuncti, & tunc iam erat præscripta forma specialis, vocato vno fratre, & ex liberis suis vsque ad trinepotem; vel erant filij, aut descendentes ex patruo defuncti, scilicet, patrueles, & infra, & tunc etiam, data erat forma, computando gradus à patruo vsque ad eius trinepotem, & casu, quo vnus solus deberet succedere, cessabat quæstio, vtrum deficiente linea defuncti omnes aliæ lineæ essent æqualiter admittendæ vt per *Text. in dicto cap. 1. de natur. success. feudi*, minus rectè considerat *Cumia dicto verbo eodem ordine dicto nu.5. & seqq.* (qui vt difficultatem effugiat multa inuoluit, quę difficiliora sunt, & procedere non possunt, imò repugnãtiam habent in se, supponendo inductũ, & non inductum Ius francorum, vt videre est apud eum num.6. cuius dicta nõ impugnamus, ne diutiùs immoremur.)

226 Certum namque est, quod in successione indiuidua, vt omnes vocati intelligerentur vnus post alium, sufficeret dicere. *In linea transuersali succedat proximior agnatus vsque ad septimum gradum, vel à fratre vsque ad trinepotem sexus, & primogenituræ prærogatiua seruata*, & sic supradicta verba non fuissent necessaria. Vndè modis omnibus euincitur, ad id fuisse apposita, vt omnes pari gradu existentes æqualiter admitterentur seruato ordine proximitatis cum defuncto, à fratre vsque ad trinepotem, prout tunc de iure communi Longobardo expeditum erat in Regno. Cuius correctio per hoc statutum, nec quidem excogitata fuit, vt supra ostendimus.

227 Quam nostri Statuti expositionem in supra relatis verbis præsensit *Guigliermus de Perno*, hic, verbo *eodem ordine*, his verbis, *occurrit etiam, & tertius intellectus, qui mihi nouiter occurrit legendo, textum hunc loqui, cum plures, sicut*

ficut de his perfonis præpofitis, fcilicet fratre, & liberis, qui funt defuncto coniuncti pari gradu; & determinari, quod ij pariter admittantur nifi intes viuentes iure francorum, & hoc fecundum aliquos. Hactenus Pernus, qui eft de antiquioribus Regni Doctoribus, & magnam habet auctoritatem, & licet eum reijciat *Cumia dicto verbo eorum ordine nu.* 3. *verf. tertio dici poteft, & num.*4. tamen potiùs reijcienda eft expofitio, cum qua ipfe tranfit; eò præcipuè, quia poftea in verbo francorum iure, agnofcens difficultatem illorum verborum, *inter feudatarios in eodem Regno francorum iure viuentes*, poft quam retulerat primum intellectum, qui pro nobis facit, & cuius fupra meminimus num. 195. (quamuis illum non amplectitur, fed potiùs fecundum quem refert ibidem num. 8.) hæc verba fubiungit num. 9. ad finem. *Sed licet hodie per dictum Capitulum volentes, fit expeditum, præfenti tamen Capitulo dubitatur, & magis congruit primus intellectus attentis verbis; fed fecundum mentem magis fecundus, qui communiter approbatur*.

228 Vndè cum ipfe fateatur infpectis verbis ftatuti non fuiffe inductum generaliter francorum ius in fucceffione ab inteftato, nulla ratione debuit Perni intellectum refellere, qui præcisè procedit inter feudatarios Iure communi Longobardo in Regno viuentes, de quibus ftatutum loquitur in illa prima parte, & quibus fupra relata verba conueniunt, vt fcilicet, omnes in pari gradu exiftentes, æqualiter, & eodem ordine proximitatis admittantur.

229 Non enim fuffragatur eidem dicere quod fecundus intellectus fecundum mentem ftatuti magis congruit, & eft communiter receptus, quia, licet, iuxta vulgares regulas, mens, & intentio ftatuentis, potius, quam verba, debet attendi; Hoc tamen axioma multipliciter limitatur; & præcipuè non procedit quando, (vt in cafu noftro) mens ftatuentis (quam dictus Auctor, & alij apud eum confingunt) non deprehenditur ex verbis, nec alio modo probatur, imò contraria exprefsè colligitur, & fumus in terminis ftatuti, quod prætenditur effe reuocatorium Iuris Longobardi communis tunc temporis in hoc Regno, cuius correctio (vt aliàs diximus) non eft præfumenda, nifi clara, & expreffa appareat, & fic fubintrant aliæ firmiores regulæ in propofito, fcilicet, quod à legis verbis non eft recedendum *l. non aliter ff. de legat.* 3. *cap. vlt. vbi Glof. de verbor. fignific.* & femper interpretanda funt fecundum propriam fignificationem, *text. in d. l. non aliter, Tufch. litt. V. conclus.*91. *tom.* 8. in dubio (prout in præfenti fecundum DD. contrarios) non eft recedendum à proprietate verborum, *l. non aliter, & l.* 1. *§. fed fi is, qui nauem verf. in re igitur dubia ff. de exercitoria actione, l. quidquid adftringendæ* 99. *ff. de verb. oblig. l. profpexit ff. qui, & à quib. manum Surd. conf.*315. *nu.*18. *& conf.* 369. *num.*5. & funt verba intelligenda fecundum grammaticalem fenfum, quod procedit non folum in contractibus, fed etiam in legibus, & ftatutis *l.* 3. *§. hæc verba il* 2. *ff. de negot. geft. dict. l.* 1. *§. is qui nauem ff. de exercit. Surd. conf.* 425. *nu.*31. *& feqq. Seff. de inhibit. cap.*4. *§.*5. *num.*19. & fecundum Ius commune, non autem ius fpeciale funt accipienda *ex l. fin. C. de his qui veniam ætat. impet.* profequitur multa *Velafco in loc. comm. lit. L. num.*34. *&* 48. *cum feqq. & litt. V. ex nu.* 20. Ideoque non ftatuentis intentio, quæ nullo modo probatur, fed ftatuti verba iuxta ius commune interpretanda, & fecundum illud exprefsè in feudis diuiduis loquentia, præcisè debent attendi, ab eis non recedendo.

230 Nec nos conturbat Authorum multitudo, qui contrarium intellectum tutati funt, nec quod *Pernus* parum fibi conftans *conf.*4.*col.*3. à prædicta opinione, & ftatuti interpretatione receffcrit. Refpondet, quippe, pro nobis Imperator Iuftinianus *in l.* 1. *§. fed neque C. de vetere iure enucl.* ibi, *fed neque ex multitudine Authorum, quod melius, & æquius eft iudicatote, cum poffit vnius forfan, aut deterioris fententia, & multos, & maiores aliqua in parte fuperare*. Plerique namque ex noftris DD. fatis perfunctoriè, difficultatem ortam ex textus Verbis tetigerunt: & illam contemnentes, tranfeunt, fupponendo pro vero inductum fuiffe ius francorum in fucceffione ab inteftato; alij autem hanc fuppofitionem (feu potius illufionem,) vt com-

munem amplectentes; primam, & secundam partem confundentes: dicunt indistinctè: vocatum esse proximiorem defuncto tempore mortis superstitem,& hoc tempore considerandam esse primogenituram, & gradus proximitatem reiecta prærogatiua lineæ; & denique alij lineam, & in ea proximiorem admitti debere firmant. Sed paucissimi sunt, qui ad partes disputauerint; de quibus feudis statutum loquatur in illa prima parte, in qua vocauit proximiores, & de quibus in secunda, vbi sexus, & primogenituræ prærogatiuam seruandam constituit; & ex ijs Cumia, & alij, quos supra commemorauimus, adeò confusè, & inconsideratè loquuti sunt, vt nihil certum ex eorum dictis colligi possit.

231 Obidque rationem deducendo, à iuris feudalis, Regni constitutionum, capitulorumque principijs, illamque solam vt ducem sequendo, & à statuti nostri verbis nullatenus recedendo; concludimus pro vt supra, verbum *proximior* nihil disponere circa successionem feudorum inter viuentes iure francorum, inter quos sexus, & primogenituræ prærogatiua seruanda est, sed solum procedere inter viuentes iure Longobardo, quo attento cum feuda essent diuidua, & omnes existentes in pari gradu æqualiter pro indiuiso essent successuri, non poterat considerari primogenitura, sed tantum gradus proximior, & sexus, pro vt, iam supra diximus ex *cap. 1. de natura success. feudi, cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis masculis*, cum similibus, ac per consequens in feudis, & baronijs, de quibus in præsenti causa, & in omnibus alijs, quæ nunc in Regno habent clausulam iuris francorum appositam in primis inuestituris, vel ex dispositione primorum acquisitorum, aut ex generali consuetudine, orta ex interpretatione Doctorum, vel ex dictis capitulis nouissimis, non gradus proximior, sed primogenitura, & lineæ prærogatiua est consideranda, quod nobis iuri, & rationi consentaneum videtur.

232 Verum, vt nulla supersit difficultas, dato, & non concesso, quod verbum *proximior* intelligatur repetitum in illa successione inter viuentes iure francorum, ita vt sensus sit, quod inter eos, qui promixiores fuerint seruari debeat sexus, & primogenituræ prærogatiua, rectè dici potest in ijs terminis, proximiorem illum esse, qui in linea primogenita proximior reperitur; vt probat *Text. in dicto cap. 1. de natur. success. feud.* ibi, *Et hoc est, quod dicitur ad proximiores pertinere, isti verò proximiores dicũtur respectu aliarum linearũ*; Nã licet illo Iure Longobardo inspecto feuda essent diuidua, & non posset considerari prærogatiua primogenituræ, quæ in feudis tantum, & successionibus indiuiduis, locum habet; tamen linea proximior, à qua defunctus processerat erat attendenda, & in ea omnes in pari gradu existentes alijs agnatis remotioris lineæ præferebantur. Vt notant ibidem *Isernia num. 31. Afflict. §. dummodo num. 3. Balzaran. de feud. lib. 2. fol. 321. num. 11.* quos sequuntur *Bald. cons. 200. n. 2. lib. 5. Sarmiento in l. cum ita legatur §. in fidei. commisso num. 12. ff. de legat. 3.* per quem *text. in dicto cap. 1.* Ita eleganter tenet *Don Ioann. del Castillo dicto lib. 3. controu. cap. 19. num. 303. vers. præcipuè*, qui loquitur in nostris terminis (videndus ex *num. 299.*) & eum sequuntur ex nostris Sicul. *Cutell. ad l. Iacobi dicta nota 41. fol. 60. vers. nobis autem, Giurb. de feud. §. 2. Glos. 10. num. 5. & nu. 46. vers. Ego verò, & num. 50. circa med. & in consuet. Messanens. cap. 11. Glos. 6. num. 18. Amat. dicta resol. 1. num. 25. vsque ad 28. & nu. 50. 88. & 89. Mut. In hoc Cap. Si aliquem n. 55.* Parum sibi constans *Cumia, hic verbo proximior nu. 23. 29. 39. & 40.* qui alios referunt, & de exteris *Ciriacus in dicto cons. feud. art. 1. à num. 230. cum seqq. fol. 24. & ibidem Boss. Sanleger. dicto cap. 89. num. 14. & 15.* qui nostrum *Amat.* laudat, & sequitur, & multis relatis *Don Franc. Marcian. dicta disp. 3. num. 26. & seqq.* vbi in terminis probat, quod vocato proximiore non excluditur repræsentatio, ac per consequens prærogatiua lineæ.

233 Eamdem interpretionem in maioratibus Hispaniæ, etiam, quod vocatus sit proximior consanguineus de tempore mortis vltimi possessoris tenent, & vti veriorem defendunt, ac sequuntur *Molina dicto lib. 3. cap. 8. ex num. 11.* vbi *eius Addentes* multos referunt, & fundamentum est, quia verbum *proximior* de-

be-

bet accipi iuxta dispositionem Iuris, & præscriptum ordinem succedendi iure primogenituræ, aliàs destrueretur eius qualitas, & natura, quod successio deferatur de primogenito in primogenitũ; qua retenta sententia respondent ad *Text. in l. si libertus præterito §. 1. ff. de bonis libertorum*, aliaque contra fundamenta reijciunt, ac dissoluunt; Prosequuntur *Guttierez lib. 3. practicar. qu. 68. per tot. Pater Molina de Iustitia disp. 629. num. 2. vers. dubiam deinde. Gratian. discept. forens. cap. 419. Fusar. de substit. quæst. 485. n. 40. Robles de represent. cap. 11. nu. 33. & 34. lib. 3. Reinosso obseruat. 25. per tot. & ex num. 5.* vbi, seclusa dispositione *leg. 40. Tauri*, & in puris Terminis Iuris communis hanc sententiam veriorem dicit, & multis pro ea laudatis, contrarijs satisfacit argumentis, latè *Castill. lib. 2. controu. cap. 20. & dicto lib. 3. cap. 19. à nu. 290. & nu. 302.* vbi, etiam in fideicommissis familiæ relictis Iure communi attento defendit proximiorem dici, qui per repræsentationem, & melioris lineæ prerogatiuam proximior est, licet sit gradu remotior; quod pluribus DD. relatis tum Hispanis, tum exteris comprobat, & defendit, quem sequitur *Martian. vbi proximè*.

234 Quibus accedit, quod non sumus in dispositione hominis (in qua DD contrariæ sententiæ verbum *proximior*, naturaliter, & verè non autem per fictionem intelligendum esse contendunt, vt constat ex argumentis eorum, quos congesserunt *Guttierez dicto lib. 3. qu. 67. Castill. dicto lib. 2. cap. 20.*) sed sumus in dispositione legis, & statuti, in quo per vocationem proximioris non censetur exclusa repræsentatio, & lineæ prærogatiua vt testantur *Alexand. Decius, & Iason.* quos sequitur *Tiraquell. de primog. qu. 40. ex n. 21. vsque ad 25. & nu. 17. & seqq. Castill. dicto lib. 2. cap. 20. num. 11.* vbi, quod licet statutum recipiat strictissimam interpretationem, & tantum valeat quantum sonat *l. omnes populi* vbi *Bald. n. 60.* & omnes DD. communiter post eum *ff. de Iust. & Iure* nihilominus, inquit, non censeri repræsentationem denegatam: & conferunt, quæ de primog. Hispanorum loquens, scripsit postea *dicto lib. 3. cap. 19. n. 303. cum Molina dicto lib. 3. cap. 8. n. 11. & in Addictionibus ad finem operis n. 12. in fine*, vbi in terminis *Reg. l. 2. tit. 15. p. 2.* vocantis proximiorem consanguineum, dicit admitti repræsentationem, & quod nullo iure probatur differentia, quam nonnulli DD. Hispani constituunt inter vocationem proximioris, factam à lege, vel ab homine, vt si fiat à lege admittatur repræsentatio, secus verò si ab homine fiat: & sic firmat, quod quando proximior vocatur per legem, aut statutum procul dubio admittitur repræsentatio. *Addentes Molinæ dicto cap. 8. nu. 11. vsque ad 15.* vbi in fine dicunt contrariam sententiã solum in fideicommissis familiæ relictis locum habere posse; & in terminis *Marcian. dicta disp. 3. n. 23.*

235 Præterea, in præsenti causa, considerauimus, quod inter prædictos Comites concurrentes, nullus gradu proximior, sed ambo in pari gradu existunt, & hoc casu, potiorem esse prærogatiuã melioris lineæ, quam maioris ætatis (etiã, quod vterque ex eadem origine, hoc est masculus ex masculo reperiretur descendens) dixerunt *Amat. dicta resolut. 1. nu. 45. & 49. Baron. in allegat. impress. post tom. 2. de citation. num. 61.* (quamuis ipse pro gradu contra lineam se subscripserit) *Petr. de Gregor. & Ioan. Aloys. de Septimo in allegat. pro Marchione Hieracis*, vbi dicunt ætatem non esse in consideratione, vbi est aliquod plus, prout est ex primogeniti linea esse. Secundum quam opinionem iudicatum fuit in causa Cannicati apud *Amat. vbi proximè nu. 87. vers. Domini*, & in causa Iarratanæ de anno 1655. & etiam in causa Calamensanæ.

236 Cuius rei ratio est, quia cessat causa propter quam Regni DD. primogenituræ prærogatiuam abnegarunt, scilicet, quod proximior in gradu à statu vocatus debeat præferri, & sic potest sumi argumentum à cessante ratione legis, *Text. in l. quod dicitur ff. de pactis, Euerard. in top. legal. loco 85.* cum alijs per *Seraphim. de priuileg. iuram. priuileg. 21. nu. 2.* eò maximè, quoniam si statutum nostrum destruit naturam, & qualitatem primogenituræ, vt prædicti DD. supponunt, est correctorium Iuris communis, & generalis consuetudinis succedendi in primogenijs, & debet interpretari, vt quantum fieri possit minus corrigat, ex

Mascard. de interpr. Statuti concl. 12. nu. 2. Contard. in l. vnica qu. 7. à nu. 6. C. si de moment. possess. Gozadin. cons. 19. nu. 5. & in puncto dixerunt DD. n. præcedenti laudati.

237 Secundo obijciunt Aduocati ex aduerso, quod in hoc *Cap. Si aliquem*, non primogenituræ prærogatiuam, sed maioris ætatis, de tempore successionis delatæ, esse inspiciendam; ad cuius comprobationem expendunt verba ibi, *vt masculus fœminam. & iuniorem maior natu præcedat*: per quæ contendunt explicata, & declarata fuisse præcedentia, ibi, *sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur*, & ita, inquiunt, non qualitas primogenituræ tempore natiuitatis, sed maior ætas de tẽpore mortis vltimi possessoris debet attendi, vt dixit *Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 4. qu 10. per tot. & qu. 5. vers. tertio principaliter, & parte 8. qu. 6. nu. 7. & Mastrill. in addit. ad dictam quæst. 10. litt. A.* cum alijs, quos ex nostris referunt, & confirmari dicunt ex *verbis seqq.* ibi, *Sed si nulla remanente in capillo duæ, vel plures fuerint maritatæ, maiori natu ius primogenituræ seruetur; & alteram in dicta successione præcedat*; ex quibus prætendunt amplius declaratum fuisse, quod statutum fuerat loquutum, non de primogenitura, sed de maiori ætate vocando maiorem natu.

238 Cui oppositioni abundè satisfecimus supra à numer. 183. cum sequentibus, vbi multis probauimus vocationem primogeniti, maioris natu, seu maioris ætate, in nihilo differri, & ex veriori sententia admitti repræsentationem, & lineæ prærogatiuam, etiam quod simpliciter vocatus sit maior natu, vel maior ætate, fortius tamen qnando (vt in præsenti) maior natu vocatur cum qualitate primogenituræ. Sed ex abundanti respondemus, prædicta verba ex aduerso ponderata, non restringendi, aut limitandi præcedentia; sed demonstrandi gratia fuisse adiecta; & cum sint accessoria ad primogenituram ita interpretanda sunt ne illi derogent. *ex text. à clement. 2. in fine de præbend. Decian. cons. 31. num. 18. lib. 1.* maximè cum præcesserit dispositio in oratione perfecta, quo casu indubium est demonstrandi gratia adiecta intelligi debere *ex Baldo in l. si cui legetur, & in l. quædam ff. de legat. 1. Castrens. cons. 339. num. 3. vers. pro intellectu lib. 1. Natta cons. 34. num. 6. Surd. cons. 179. num. 6.* alias primogenituræ prærogatiua à capitulo hoc considerata, destrueretur, & statim se correxisse statuentem dicendum esset contra regulam *textus in l. non adea ff. de condit. & demonstrat. Menoch. cons. 1130.* & ideo ita fieri debet interpretatio, vt prioribus verbis nõ contradicat. *Bart. in l. vltim. §. idem quæsiit ff. de condit. indebit. Dec. cons. 562. Decianus cons. 102. nu. 20. & 21. lib. 3.*

239 Dicendum igitur est, prædicta verba apposita fuisse ad demonstrandam, explicandamque naturam, & qualitatem primogenituræ, cuius prærogatiua, & melioris sexus in præcedentibus dictum fuerat, quod obseruari deberet, vt, scilicet, inter descendentes in linea primogenita in eodẽ gradu, masculus fœminã, & maior natu minorem præcederet, quod regulare est in primogenijs, & ita apud Hispanos concipitur forma maioratus regularis, ex dictis in principio istius Articuli, nempè *De tal manera, que siempre prefiera el Varon de la hembra, y el maior al menor*, & siue dictio illa *vt* stet exemplificatiuè, secundum *Farinac. in praxi crimin. qu 4. cons. 95. nu. 6.* siue consequutiuè, iuxta *Text. in l. si seruus §. si oliuam, l. si ex plagijs §. in cliuo capitulino, & in l. si bonos ff. ad legem aquil Surd. cons. 115. nu. 89. nu. 3.* siue ostendat causam finalem, vel importet modum ex latè traditis à *Barbosa diction. 439. nu. 1. & 2. cum seqq.* semper vera est superior expositio, quod stat ad demonstrandum, & explicandum, exemplificatiuè modum seruandum in successione iure primogenituræ (prout proximè diximus,) sicuti enim apud Aduocatos alterius partis non sufficit, quod quis sit maior natu, nisi proximior reperiatur, eò quod dicunt hanc proximitatis prærogatiuã à statuto fuisse primo loco consideratam, ita & eodem modo fateri debent non sufficere esse natu maiorem, si non habet prærogatiuam primogenituræ, hoc est, esse de linea primogenita, priùs etiã à nostro capitulo requisitam, & consideratam.

240 Quod verò attinet ad vltima statuti verba ibi, *sed si nulla remanente in capillo, &c.* quæ de maiori natu simpliciter

Ad-

Aduocati ex aduerso intelligunt, dici potest; contra ipsos potius retorqueri interpretationem, quia nostram expositionem euidentissimè comprobant. Vt enim statutum prædictum magis, ac magis declarant se de vera primogenituræ prærogatiua loqui, etiam inter fœminas in capillo, seù maritatas, non semel, sed bis, verbo primogenita, & primogenitura vsum fuit, primo ibi, *nisi fortè de duabus concurrentibus esset primogenita maritata, & iunior remanserit in capillo, tunc enim Iunior, quæ remanserit in capillo primogenitæ maritatæ præferatur*, Secundo ibi, *maiori natu ius primogenituræ seruetur*; & ita dici potest hoc toties statuentem voluisse repetere, vt omnem tolleret dubitationem; prout dixit *Iurisconſ. in l. 1. §. sed sciendum, verſ. Ego puto ff. de ædilitio edicto*, ibi, *Ego puto ediles tollendæ dubitationis gratia his; idest de eodem idem dixisse, ne qua dubitatio superesset*; Et vt ex hac repetitione, & geminatione verborum, statuentis enixa voluntas, & dispositio, circa linealem, & veram primogenituram magis elucesceret, ex vulgari *reg. leg. Balista ff. ad senat. conſ. treb. cum similibus*.

241 Ac proindè facillimè diluitur contraria obiectio, præcipuè considerando, quod statutum non simpliciter dixit, *maiori natu, successio seruetur*, sed adiecit, *maiori natu ius primogenituræ seruetur*, denotans, non maioris ætatis, sed primogenituræ, ius, & prærogatiuam, quam primo requisierat, attendendam, & considerandam esse, quod est summè notandum, eo quod in hac textus parte loquitur de duobus, vel pluribus sororibus præcisè in linea primogenita existẽtibus, non verò in diuersis lineis; Et nihilominus maiorem natu vocat primogenitam, & ius primogenituræ eidem seruandum constituit; quandoquidem inter existentes in eadem linea, & pari gradu sufficeret dicere, quod maior natu deberet præferri, in quo dignoscitur voluisse omnem tollere dubitationem, vt non de maiori ætate, sed de primogenitura vera, ac formali statuti verba deberent intelligi.

242 Tertio opponunt prærogatiuam lineæ inter transuersales etiam primã causam in successione habentes, antequam successionis casus aduenerit, considerari non posse: Et tunc, ab eo, qui successionem occupauit, lineam incipere asserunt, sed quia multa inuoluunt magnam DD. cateruam ex his, qui allegantur, & sequũtur à Scribentibus in causa successionis Regni Portugalliæ pro prudẽtissimo Rege Nostro Domino Philippo Secundo, cumulantes, eorum Aduersariorum dicta substantialiter resumendo, ad id reducuntur, scilicèt, quod vltrà casus, in quibus de iure communi conceditur repræsentatio, nempè, in linea descendenti vsque in infinitum, in transuersali verò vsque ad filios fratrum concurrentes cum patruis ad alterius patrui successionem non datur prærogatiua lineæ, solũ enim agnoscunt lineam possessoris, quã ingressam vocant, & de qua dicunt loqui *Text. in cap. 1. de natur. success. feud.* Et hac extincta firmant, omnes alias lineas æqualiter admittendas; ad quod inducunt prædicti textus verba, ibi, *sed omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur*, et in summa, dicere intendunt, lineam non considerari, quando pater, vel ascendens, cuius personam quis representare contendit, non habuit ius succedendi firmiter radicatum, scilicèt ius de præsenti, certum, firmum, atque inuariabile, quale est, quod habet filius primogenitus in vita parentis primogenij possessoris.

243 Verùm (præmisso, prout in principio præmisimus, casum nostrum diuersissimum esse ab eo, qui in successione Regni Portugalliæ inter cõcurrentes disceptabatur, diuersisque legibus, & rationibus dicendum.) Respondemus, in casu præsenti, in quo secundum leges, & Regni Capitula successio feudorum dignitatis defertur iure primogenituræ, & eius prærogatiua seruata, duas deberi considerari lineas, vnam possessoris, alteram primogeniti; si de linea vltimi possessoris quæramus, certum est non efficere lineam nisi illum, qui successionem occupauit, & in maioratu successit; si autem de linea primogenitorum quæramus, non est dubitandum, quod is, qui primò natus est illicò ius primogenituræ acquisiuit, & lineam secundogeniti exclusit, lineam primogenitorum inter se, & illos, qui ab ipso descenderint constituens, vt probauimus supra, & eisdem

eisdem ferè verbis, docet *Molina dicto lib. 3. cap. 6. num. 35.* qui respondens simili obiectioni quam proposuit *num. 34.* ita, vt diximus concludit: quem sequuntur omnes, quos *eius Additio ibidem* cumulauit, & post *D. Ioã. del Castillo controu. lib. 5. c. 95. n. 6. & 7.* noster *Amat. dict. resol. 1. n. 34. & 52.*

244 Quod autem necessarium non sit, quod pater, vel ascendens illius transuersalis, qui vti de meliori linea ad successionem venit, & in ea alijs de inferioribus lineis præferri intendit, primam successionis causam, & ius certum, ac inuariabibile in ea habuerit, sed sufficiat probabilis spes succedendi, si casus occurreret, & quod talis pater, seù ascendens si viueret succederet, tenet expresse *Molina dicto lib. 3. cap. 7. num. 4.* vbi ad prædictam difficultatem respondens, inquit; *quæ omnia quando pater nullo tempore primogenituræ ius, nec in potentia, nec in spe habere potuit intelligenda sunt, veluti si erat spurius, aut naturalis, vel aliter à maioratus successione à tempore natiuitatis exclusus fuit, secus autem si pater aliquo tempore ius primogenituræ saltem in spe, vel in potentia habuerit.* Quem sequuntur *Addentes ibidem cum Menoch. Peregrino, Mieres, Mattienzo, Robles,* & eleganter *Castillo*, qui latissime fundat, & contrarijs satisfacit *dicto lib. 3. cap. 15. ex num. 76. & cap. 19. à num. 172.* vbi fusius, & demum ipsi *Addentes in vers. ex quo,* hæc verba subiungunt; *ex quo taxantur Auendan. in l. 40. Tauri Glos. 14. num. 20. Flores ad Gamam decis. 308. vers. mea autem opinio Ceuallos lib. 3. commun. qu. 762. num. 191. Rolandus in Responso pro Tribultijs num. 73. vsque ad 77. & Molina noster in allegatione Iuris pro success. Regni Portugall. num. 191. primæ allegationis, Menoch. consf. 269. nu. 65. lib. 3. asseuerantes representationem non dari, quando spes succedendi remota, incerta, atque variabilis est.*

245 Prosequuntur idem cõfirmantes noster *Amat. dicta resol. 1. num. 52. Papponius consf. 117. num. 13. Giurba de feudis §. 2. Glos. 6. num. 25. & 26. & Glos. 10. num. 44. & 45.*, qui *Martam* reprobat *Don Ioann. Bapt. de la Rea decis. Granat. 8. num. 47. & 48. Cancer. variar. lib. 3. cap. 21. num. 297. Sueluef. consf. 95. à num. 14. cum sequent.*, qui secundum hanc verissimam opinionem decisum fuisse testatur, & *Reinosso dicta obseruat. 24 ex n. 25. cum seqq. & obseruat. 26. n. 6.* & per totam, & sequitur *Marcian. dicta disp. 10. à nu. 14. cum seqq.*

246 Cuius traditionis ratio, inter illos transuersales, qui licet tales sint respectu vltimi morientis; tamen descendunt à primis acquisitoribus, seù disponentibus, prouenit ex eis, quæ superius diximus, præcipuè num. 174. cum sequentibus, quia vnusquisque ab initio censetur vocatus, & substitutus vnus post alium ordine primogenituræ, hoc est, linea recta de primogenito in primogenitum, & sic venit ex proprio Iure, & propria vocatione nec opus habet, quod pater, vel ascendens in primogenio successerit, sed solum, quod si viueret succederet. Et si dicatur hoc esse effectum representationis, nulla alia consideratur, nisi iuris primogenituræ, quod pater, vel ascendens habuit, in cuius locum subintrat descendens, illius personam representans, quatenus de ipsius linea primogenita, primo vocata, & prædilecta descendit. Quæ representatio semper attenditur, & consideratur respectu primi disponentis, & proximi ascendentis, seù stipitis, à quo linea, in qua erat defunctus, & omnes aliæ lineæ cæterorum concurrentium originem ducunt. Licet enim proximitas ad succedendum sit attẽdenda respectu vltimi morientis ex receptiori sententia quam per *Text. in l. cum ita §. in fideicommisso ff. de legat. 2.* infinitis relatis probat *Amat. lib. 1. resol. 10. num. 1.* sic intelligendus circa ea, quæ scripsit *n. 16. 17. & 18.* tamen representatio, & linea desumitur, & consideratur ex persona primi fundatoris. Cuius differentiæ rationem eleganter reddit *Reinosso dicta obseruat. 26. num. 8. cum seqq.* post *Molinam lib. 1. cap. 6. num. 46. vers. hac autem, & lib. 3. cap. 9. num. 13.* vbi *Addit. Couarr. practic. quæst. cap. 38. num. 10. Ant. Gomez in l. 8. Tauri n. 19. Guttierez lib. 3. practic. qu. 66. n. 14.*

247 Vnde cum in præsenti causa simus inter illos transuersales, qui à primis descendunt feudorum acquisitoribus, non est cur lineæ prærogatiua, & in ea representatio denegetur, prout ex aduerso contenditur, licet Don Ioannes Branciforti Mazareni Comitis Parens, primam

cau-

causam in successione Don Fabritij communis aui non habuerit, cum in aptitudine, & potentia ius succedendi eidem competierit immediatè post primogenitum Donnæ Margaritæ patrem, & hodiè si viueret tanquam proximior, & de meliori linea succederet, sicque eius filio conueniunt omnia, quæ ex veriori, & receptissima sententia in præcedentibus adduximus.

248 Ad textum vero *in dicto cap. 1. de natur. success. feudi* in verbis supra relatis, de quibus magnum festum in voce, & in scriptis Aduocati ex aduerso fecerunt, facillimo negotio respondemus: Textum loqui de feudis diuiduis (vt sæpiùs diximus, & ex eò patenter apparet) & sic deficiente linea proxima, à qua defunctus processerat, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur; quod non est intelligendum, prout ex aduerso explicatur, nempè, quod omnes in alijs lineis existentes, nulla linearum habita ratione æqualiter admittantur ad concurrendum pro successione, ita tamen vt seruetur gradus, sexus, & ætatis prærogatiua; (hoc enim stare non potest inspecto illo Iure feudorum, quo feuda diuidua erant, & ad omnes in eodem gradu existentes æqualiter deferebantur, nec prærogatiua maioris ætatis erat in consideratione; sicuti nec obseruatio sexus, cum extantibus masculis clarum esset non posse succedere fœminas etiam proximiores, nisi feudum esset fœmineum *cap. 1. de eo, qui sibi & hæredibus suis masculis cap. 1. de feudo fœmina*, & passim in vsibus feudorum.

249 Et ideò ita debet intelligi, videlicèt, quod omnes agnati proximiores existẽtes in pari gradu, & in alia qualibet linea æqualiter admittantur, hoc, quippè indicāt prædicta verba *omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur*, idest, non ad concurrendum, sed ad succedendum seruata gradus prærogatiua, & omnibus, qui in pari gradu extiterint æqualiter admissi; & hoc est, quod dicunt, & dicere debent DD. ex aduerso allegati, scilicèt *Oldradus cõs. 178. in fine Butrius cons. 47. num. 3. vers. sed aliter, & in fine vers. est aduertendum Rub. Alexand. cons. 38. nu. 4. Præposit. cap. 1. num. 2. de success. fratr. vbi Baldus in 3. Ferrer. inter cons. Bruni cons. 72. Ioann. de lignano inter cons. eiusdem cons. 76. post num. 5. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 28. num. 41. & Rosenthal. de feud. cap. 7. concl. 57. num. 14.* ibi, *omnes enim interpretes*; qui omnes loquuntur in feudo diuiduo, & prout nos, textum illum interpretantur, quibus, & addendus est *Baizaran. in eodem textu nu. 13.* sed quantum hoc sit à nostro casu diuersum, in quo de successione indiuidua vni soli iure primogenituræ deferenda agitur; nemo erit, qui non videat.

250 Denique, vt iam ad explicationem nouissimorum Regni Capitulorum transitum facere possimus, obijciunt verba capituli *constitutionem* 30. Inuictissimi Regis Federici, ibi *vt in feudis etiam si auita, vel paterna non fuerint, vel de nouo quæsita, collaterale ab intestato succedant, & inter eos ordo succedendi ætatis, & sexus prærogatiua seruetur*, ex quibus deducunt, quod in feudorum successione, sola maior ætas inspici debet.

251 Sed respondetur per illum textum nihil fuisse innouatum circa ea, quæ per hoc *Cap. si aliquem*, fuerant disposita, sed solum declaratam, & ampliatam eius dispositionem, ad feuda de nouo concessa; vt in eis transuersales succederent eodẽ ordine, & seruata eadem prærogatiua prout *in dicto Cap. Si aliquem* fuerat prouisum, (in quo de feudis nouis, non adeò clarè erat dispositum.) Quod apertè colligitur ex dicto cap. constitutionẽ, ibi, *Constitutionem editam per prædictum Dom. Regem Iacobum fratrem nostrum super successione feudorum lucidè præsenti dicto nostræ celsitudinis declarantes*, &c. Vnde euincitur quod non est noua dispositio, sed antiqua declaratio, quæ nouum Ius non inducit. *Text. in l. hæredes palam 21. §. si quid post ff. de testamentis l. adeo §. videtur tamen ff. de acquir. rer. dom. Authent. de raptu mulier. §. vlt. collat. 9.* latè *Felin. in cap. vlt. nu. 4. de constitutionibus Castillo lib. 3. controu. cap. 10. n. 24. cum seqq. & tom. 4. cap. 19. ex n. 28. & num. 35.* noster *Cutell. de donat. tract. 1. discurs. 2. partic. 10. num. 25. & 26.* Et declaratio non circa modum, & formam seruandam in successione collateralium ab intestato (hoc enim clarissimè erat cautum in dicto *Cap. Si aliquem*) sed tantum circa feuda, in quibus forma præscripta erat seruanda, vt, scilicet, etiam in feudis nouiter quæsitis seruaretur, ibi, *in feudis etiam si auita, vel paterna non sint*,

sint, sed de nouo quæsita, & sic illud capitulum intelligunt, multis relatis *Giurb. de feudis prælud.6.nu.36.num.36.Petr.de Gregor. de conceß.feud. parte 4.quæst. 12. num.4.*

252 Sensus ergo illius capituli est, quod in feudis nouis seruetur idem ordo succedendi, quod in dicto *Cap. Si aliquem*, fuerat præscriptum, & sic quod inter viuentes iure Longobardo proximiores à fratre vsque ad trinepotem succederent, seruata gradus prærogatiua, & omnibus simili,& pari gradu defuncto coniunctis æqualiter admissis, & inter viuentes iure francorum,sexus,& primogenituræ prærogatiua esset seruanda. Et hoc est,quod verba demonstrant reddendo singula singulis,vt verbum *ordo* referatur ad ordinem in prima parte dicti *Cap. Si aliquem*, assignatum ibi, *eodem ordine admittendis*: at verba illa *ætatis, & sexus prærogatiua*, ad prærogatiuam sexus, & primogenituræ, in secunda parte, & inter viuentes iure francorum requisitam; illud enim verbum *ætatis*,breuitatis causa appositum, relatiuè est intelligendum, vt sic significet prærogatiuam primogenituræ, de qua in relato *Cap.Si aliquem*. Aliàs hoc cap. *constitutionem* illius correctorium esset (quod nullus ex nostris DD. dicere ausus est,quandoquidem eius verba repugnant,) & etiam dici posset, non gradum proximiorem,sed maiorem ætatem esse attendendam, quia de gradu nihil dixit, quod esset absurdum, & quomodocumq; sit semper intelligi debet de prærogatiua primogenituræ, ex ijs,quæ diximus supra *num.183.& seqq.*, quæ hic repetere otiosum est.

253 Hæc quæ dicta sunt procedunt in puris terminis dicti *Cap. Si aliquem* statuentis, quod inter viuentes iure francorũ seruetur prærogatiua sexus, & primogenituræ;sed dato, quod ex verbis in contrarium expensis, & à nobis declaratis, quibus intenditur proximiorem defuncto de ipsius mortis tempore esse vocatum, & in pari gradu, illum, qui maior natu fuerit repertus, exclusa repræsentatione, & lineæ prærogatiua, aliqua superesset dubitandi ratio (quam ex Doctorum interpretationibus potius,quam ex verbis, & mente statuentis oriri censemus) omnis iam sublata est difficultas per nouissima Regni Capitula, quibus inspectis (licet non cessauerit cauillandi occasio) in his feudis dignitatum, tam ex testamento, quam ab intestato, lineæ prærogatiua, & meliores sexus origo ratione conseruandæ agnationis, apertè considerata dignoscitur; idcircoque omittimus referre, & refutare antiquorum DD. opiniones, qui pro gradu proximiore, & in paritate gradus, & sexus pro maiori natu suffragium dederunt, & accedimus ad explicationem prædictorum nouissimorum Capitulorum Regni, in cuius discursu nõnullos ex dictis Doctoribus, & alios ex recentioribus, qui pro lineæ prærogatiua subscripserunt, etiam in terminis dicti *Cap. si aliquem*, adducemus, atque laudabimus.

254 Primò, sese offert Capitulum 118. Dom.Imperatoris Caroli, per quod, vt in principio diximus, declarando antiquorum opiniones in terminis dicti *Cap. Si aliquem*, & meliorem ex eis eligendo, lineæ prærogatiuam inter descendentes in infinitum obseruari debere decisum fuit; & sic, quod in successione ascendẽtium nepos, pronepos vel descendens ex filio primogenito præmortuo,præferendus esset filio secundogenito, non obstãte, quod secundogenitus in vita patris refutationem, & possessionem feudi obtinuisset; qua declaratione, cessauit contentio inter patruum,& nepotem, & per consequẽs illa Antiquorum traditio pro gradu proximiore, & in pari gradu, & sexu pro maiore natu.

255 In prædicto enim Capitulo, non solum fit mentio nepotis filij ex primogenito præmortuo, sed expresè nepotum in plurali commemoratio fit, ibi, *trouandosi nepoti figli dello primogenito mortuo, succedano, e siano preferiti in detti stati, e feghi, alli figli secondogeniti di detti Marchesi, Conti, Baroni, e Feudatarij*, quibus verbis, apertè comprehensi censentur pronepos, abnepos, trinepos, & omnes descendentes ex filio primogenito, quia appellatione nepotum omnes prædicti veniunt. *Ex Doctrina Bart. in l. liberorum num. 17.ff. de verb. sign. Alexandr. in l. Gallus §. instituens num.3 vbi Iason num.8.9. & 10.ff. de liber. & posth. Ruin.conf.165.nu.8.lib.1.Ioseph.de Rustic. in l.cum auus lib.6.cap.15.num.8.9.& 10. Rouitus conf.52.num.9.tom.1.* & infinitis relatis *Barbos. de verb. appellat. appell.*

163.

163. *num.* 6. Et cum simus in terminis statuti, loquentis in successione feudi dignitatis, & generaliter, de quolibet feudo iam tunc in Regno indiuiduo, & vni tantummodo deferendo, indubium est prædicta verba plurali numero concepta, non collectiuè de pluribus nepotibus ex vnico filio, sed ordine successiuo de nepote, pronepote, & alijs descendentibus ex superioribus Doctoribus esse accipienda.

256 Vndè diluitur Aduocatorum ex aduerso obiectio, contendentium verba prædicta exaudienda esse de multis nepotibus plurium Comitum, Baronum, & Feudatariorum, quia hanc interpretationem manifestè respuunt verba, ibi, *trouãdosi nepoti figli del primogenito mortuo*, quæ apertè indicant statutum loqui de pluribus nepotibus, vnius tantum filij primogeniti; & quod iste sit verus, & communis intellectus dicti Capituli, & sic, quod filius secundogenitus excludatur non solum propter nepotem ex primogenito præmortuo, si etiam propter nepotem, & alios descendentes, firmarunt *Muta in dicto Cap. si aliquem nu.* 146. *& ex nu.* 141. *vers. At hodie, Giurb. de feud.* §. 2. *Glos.* 4. *à nu.* 55. *&* §. 2. *Glos.* 2. *n.* 21. *vers. proindè*, qui alios allegant, & post *Cumiam, & Intrigliol.* latè *Amat. dicta resolut.* 1. *ex n.* 63. *Giurb. dicto* §. 2. *Glos.* 6. *ex n.* 18.

257 Deindè, successit dictum Capitulum 204. eiusdem Dom. Imperatoris, in quo, quia non fuerat antea declaratũ in cap. 118. quid obseruandum esset in sexu fœminino, scilicet, quando ex primogenito præmortuo, non nepotes masculi, sed neptes fœminæ superessent, ad tollendum omne dubium per viam declarationis fuit decretum, quod neptis ex primogenito excluderet Amitam, non verò patruum secundogenitum, & hoc fauore agnationis conseruandæ, vt, scilicet, feuda conseruarentur in domibus, & familijs, à quibus processerant.

258 Superuenit denique dictum cap. 18. Prudentissimi Dom. Regis Philippi, per quod ad supplicationem Regni fuit prouisum in linea transuersali, quod mortuo primogenito, succederet filius ex secundogenito ad exclusionem patrui tertio geniti, vel vlterioris gradus, & quod filia secundogeniti excluderet amitam, non autem patruum tertiogenitũ fauore agnationis, et prout in dictis Capitulis 118. & 204. Dom Imperatoris fuerat in linea descendenti declaratum, & dispositum, cum qua, in omnibus, & per omnia fuit exequata linea collateralis, vt constat ex verbis prædicti cap. 18. vbi, post quam fuisset narratum, quod in dictis duobus capitulis fuerat per Dom. Imperatorem prouisum, ita concluditur. *Si supplica à Vostra Maestà che resti seruita prouedere, e comandare che da qui innanti questo medesimo si habbia d'osseruare in linea transuersale, &c.*

259 Ex quibus iam perspicitur, tam in linea descendenti, quam in transuersali, lineæ prærogatiuam esse admissam, quod quidem non per viam nouę legis, sed causâ antiquæ declarandæ, nempè, dicit, *Cap. si aliquẽ* in verbis, ibi, *ille qui tempore mortis superstit defuncto*, quæ nostris antiquis DD. ansam præbuerunt, vt lineã, & representationem excluderent; fuit cum magna prouidentia elucidatum, vt sic iam dici possit etiam in terminis dicti *Cap. si aliquem*, hoc ipsum fuisse determinatum, prout nos supra firmauimus in illius expositione, & comprobant *Amat. dicta resol.* 1. *num.* 53. *vers. & ideo n.* 62. *& ad finem resol. Intrigliol. de feud. cent.* 2. *artic.* 47. *num.* 5. *& artic.* 36. *nu.* 192. *Cannet. in dicto Cap. si aliquem vers. sed tractandum ante num.* 63. *& num.* 64. *fol.* 284. *Cutell. ad l. Iacobi dicta nota* 9. qui omnes sentiunt prædicta Capitula declaratoria esse, & de communi testantur; & in Regno ita re ceptum est.

260 Sed quia Aduocati ex aduerso ponderando dictorum Capitulorum verba, contendunt non esse extendenda vltra casus particulares, in quibus (secundum ipsorum interpretationem) loquuntur; scilicet, vltra casum neptis concurrentis cum patruo ad successionem Aui, vel alterius patrui, aliaque multa obijciunt veritati, & Iuris rationi ex Diametro contraria (à nonnullis tamen Regni Interpretibus minus rectè excogitata) operæ pretium ducimus, in explicatione dictorum Capitulorum præcipuè cap. 18. Dom. Regis Philippi, paulisper immorari, vt vera, & congrua declaratione eisdem donata, contrarijs oppositionibus competenter satisfacere possimus.

261 Igitur, quod in prædictis duobus capit.

pit. 118.& 204 clarissimè sit dispositum, tam inter masculos, quam inter fœminas inter se, vel cum alijs masculis concurrentes, lineæ prærogatiuam, & melioris sexus originem in descendenti linea esse vsque in infinitum attendendã, nulla, ni fallimur, potest esse dubitatio, licet enim Aduocati alterius partis pertinaciter instent pro restrictione istorũ Capitulorum ad casum patrui, & nepotis, dicantque, in Regno controuersum esse: vtrum comprehendant successionem auiæ, & procedant inter patrueles, de quibus nihil fuit dispositum, & non procedere contendant ex *Bolognet. conf. 9. & Corsett. conf. 9. & 10.*

262 Tamen conuincunt argumento ad hominem; ipsi quippe fatentur de iure communi inter descendentes, succedentes ascendentibus dari repræsentationem vsque in infinitum, & inter transuersales vsque ad filios fratrum, concurrentes cum patruo, ad alterius patrui successionem; & ipsorũ præcipuum fundamentum est, quod prælatio concessa nepoti concurrenti cum patruo ad succedendum Auo, vel alteri patruo, est effectus repræsentationis, quam prædicta Capitula considerarunt, prout de Iure communi fuerat inducta; (de cuius assertionis veritate inferius diserendum est.)

263 Ergo nullo pacto negare possunt, quod inter descendentes, inter quos prædicta duo Capitula disponunt, locum habeat repræsentatio in infinitum, & sic, quod quemadmodum concessa est nepoti, vt excludat patruum, ita & eodem modo, eademque ratione concessa censeatur pronepoti, & cæteris descendentibus, siue agatur de successione aui, siue auiæ, & aut concurrant nepotes cum patruis, vel cum patruelibus; & ideo in re adeo clara, in qua etiam inspecto feudorum iure nullus est, qui rationabiliter possit contradicere iuxta superius annotata ex nu. 187. tempus consumere opportunum non iudicamus.

264 At in dicto cap. 18. Dom. Regis Philippi, in cuius decisione istius litis casus est comprehensus, (reluctantibus tametsi Aduersariis) idem, quod in descendenti linea, etiam in collaterali fuisse prouisum sequentia demonstrabunt.

265 Primo, quia hanc linearum descendentis, & transuersalis exæquationem, manifestè ostendunt verba illa, *che da quì innanti questo medesimo si habbia da osseruare in linea transuersale*, latine, *de cætero hoc idem obseruari debeat in linea transuersali*; nam dictio illa *hoc idem*, eamdem omninò in diuersis casibus censuram, seu decisionem importat, ex *Bal. do conf. 94. nu. 2. lib. 2. Tusch. concl. 288. n. 1. & 2. litt. B. Cened singul. 97. num. 1. Barbosa diction. 143. num. 1. & 5.* repetitque omnes qualitates in præcedenti dispositione expressas, ac eamdem, quã in præcedenti ponit determinationem. *Gratus conf. 21. ante n. 26. vers. præterea lib. 1. & cum Deciano, Parisio, Cenedo*, & alijs infinitis, *Barbosa vbi proximè num. 1.* quod, in terminis æquiparationis lineæ collateralis cum linea descendenti, quoad repræsentationem dixerunt *Molina de primog. lib. 3. cap. 7. num. 11. vers. 3. ponderatur* vbi *Addictio, Hodierna controuers. forens. cap. 23. à nu. 27.* & ex nostris in puncto *Amat. dicta resol. 1. nu. 79. Costa conf. 67. n. 24. & seqq.*

266 Nec obstat dicere (pro vt dicitur ex aduersa parte) quod æquiparatio in dictis Capitulis facta non potest procedere, nec intelligi, quo ad ea, quæ non expressa sunt, sed per interpretationem Iuris deduci conceditur, ex *Rot. Rom. apud Farinac. decis. 47. nu. 3. tom. 1. in posth. Ruin. conf. 106. nu. 3. lib. 4. Duran. decis. 36. nu. 31. Paul. Rub. decis. 110. n. 13. & seqq. lib. 3. Raudens. conf. 30. nu. 128. & Fontanell. de pact. nupt. claus. 1. Glos. 10. parte 2. nu. 21. & 24.* qui docent qualitates subintellectas, non censeri repetitas in clausula, aut capitulo separato nisi expresse oculis corporeis legantur (quod prius, & melius dixerant *Bart. in l. qui liberis §. hac verba ff. de vulgar. num. fin. & post Imol. Alexandr. & Ripa. Mantica de coniecturis lib. 8. tit. 14. in fine; Surd. conf. 123. num. 13. Peregrin. de fideicommiss. art. 16. num. 43.* nouissimè *Galganet. de conditionib. 2. parte cap. 6. qu. 7. n. 20.*)

267 Respondetur namque *in dicto cap. 118.* expresse, & non per interpretationem in descendenti linea admissam fuisse repræsentationem, & primogenituræ prærogatiuam in infinitum, vt constat ex dictis n. 254 eo enim, quod verbis expressis fuit concessa prælatio nepotibus ex filio primogenito ad exclusionem se-

secundogeniti, verè & propriè, & non interpretatiuè linea primogeniti in successione ascendentium fuit anteposita, & prælata secundogenito, & eius lineæ; & per consequens declarata prærogatiua primogenituræ cum obseruatione lineæ, vt idem sit obseruandum in linea secundogeniti, respectu tertiogeniti, & deinceps; Vnde æquiparatio, & relatio facta in dicto cap. 18. de linea collaterali ad descendentem, de qua in capit. antecedentibus non habet necesse repetere qualitates subintellectas à Iure communi, quo ad repræsentationem in linea descendenti; sed nullo emendicato suffragio refert, & repetit prærogatiuam primogenituræ, & lineæ obseruationem ibidem expresse consideratam in linea descendenti; vt quemadmodum in ea nepotes, & descendentes ex primogenito præferuntur secundogenito, sic, & eodem modo in Collaterali, filius, nepos, & descendens ex secundogenito præferatur tertio, & vlterioris gradus: ac similiter descendentibus ex eis; vt seruetur ordo primogenituræ, & linealis prærogatiua; quod dilucidiùs apparebit inferiùs, dum præbeamus responsum alteri contrariæ obiectioni circa istam prælationem nepotibus concessam, quam prætenditur esse effectum repræsentationis à Iustiniano inductæ, non autem prærogatiuæ linealis.

268 Præter quam quod, quando lex, aut statutum se ad aliam legem, vel statutum refert, adeò verè, & propriè relatum est in referente, vt si relatum habeat certam declarationem interpretatiuam, eamdem pariter, & referens repetat, docent *Soccin. Senior. consf.* 166. *n.* 4. *lib.* 2. *Tusch. concl.* 129. *num.* 9. *litt. R.* & semper relatio ad legem, vel statutum censetur facta cum omnibus qualitatibus, quæ insunt in relato, dummodo deducantur ex verbis etiam interpretatiuè non recedendo à Iure commi *Aretin. in l. Titio* § *fin. secundo notab. de verb. oblig. Decius conf.* 63. *Paris. conf.* 2. *num.* 53 *lib* 2. *Tusch. vbi supra num.* 12. & in lege, seu statuto aliud ampliante, quod omnes clausulæ, & qualitates contentæ in ampliato censeantur repetitæ in ampliante, notat *Bart. per text. ibi in l. nihil ff. de coniugibus Alex. conf.* 13. *num.* 8. *lib.* 3. & *Paris. conf.* 18. *num.* 44. *lib.* 3.

269 Et ideo, licet in dicto cap. 118. lineæ obseruatio inter descendentes veniret per interpretationem deductam ex sola prælatione concessa nepoti in concursu patrui secundogeniti, nihilominus cum prælatio ista non possit de iure substineri, nisi ob prærogatiuam melioris lineæ (vt iam diximus supra, & repetemus inferius,) & ob id censeri debeat considerata prædicta prærogatiua in linea descendenti, necessariò dicendum esset, quod exequata linea collaterali in dicto cap. 18. per illa verba relatiua, & repetitiua superius ponderata, & hoc ad ampliationem dicti cap. 118. & 204. omnia in eis contenta, intelligi debere in illo repetita cum suis qualitatibus, etiam per interpretationem subintellectis.

270 Illa, quippe, DD. traditio, de qua præcedenti num. 266. ab Aduocatis alterius partis commendata, non semper, & in omnibus vera est, & solum procedit in dispositione hominis, debetque intelligi, quando qualitates, quæ prætenduntur repetitæ virtute relationis sunt odiosæ, & repugnantes, vel aliquod absurdum, aut inconueniens ex tali relatione, seu repetitione resultat, vel quod subintelligitur, non venit necessariò ex legis, statuti, aut iuris communis dispositione, sed deducitur ex dubia interpretatione Doctorum, vel in alijs casibus latè per eosdem Doctores enarratis, apud quos videri possunt cum suis ampliationibus, & limitationibus.

271 Secus autem in dispositione legis, & statuti præcipuè fauorabilis, vt est nostrum capit. 18. & quando illud, quod reperitur venit per declarationem interpretatiuam à iure necessariò sub intellectam, quo casu ex vulgari regula dicitur, & intelligitur expressum, & vt tale debet censeri in esse in referente; aliàs relatio, quæ in dicto cap. 18. duabus vicibus fit ad dicta cap. 118. & 204. prima ibi, *come si contiene in detti capitoli*, latinè, *pro vt in dictis Capitulis continetur* (quæ dictio *pro vt* est relatiua, & repetitiua *Barbos. dict.* 296. *num.* 1.) secunda ibi *questo medesimo*, &c. latinè *hoc idem* (quæ etiam repetit vt iam diximus supra) nihil haberet operari, contra sui naturam. *l. asse toto ff. de hæred. instit.* cum similibus: & non ad id, quod est fauora-

Ttt 2 bile,

bile, scilicet, quòd prælatio concessa nepotibus extendatur ad omnes descendentes; sed ad id, quod est odiosum, nempè, quod restringatur ad solum nepotem, facta intelligeretur contra communem traditionem, de qua *Iason. in l. talis scriptura* 30. *ff. de legat.* 1. *num.* 40. *vers. sexto limita Decius in cap. secundo re. quiris num.* 22. *vers.* 8. *non sit relatio, de appellat. Alex. cons.* 48. *num.* 6. *&* 7. *lib.* 1. *Peregr. dict. artic.* 16. *num.* 40. *Galganet. dict.* 2. *par. cap.* 6. *quæst.* 7. *num.* 23. *Ciriac. tom.* 1. *controu.* 147. *num.* 67. *Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 181. *num.* 14. *Castillo lib.* 6. *controu. cap.* 181. *num.* 36. qui dicunt, quod quando dispositio relata continet fauorem, & odium, semper relatio facienda est ad id, quod est magis fauorabile, ad quod restringitur dispositio referens, vt relatum æquetur, & conformetur referenti, iuxta finem disponentis, videndus *Cassanate cons.* 57. *num.* 73.

272 Nec supradictis aduersantur prædicti cap. verba sequentia ibi, *cioè che morendo il frate primogenito senza figlio, superstite il nepote masc hio del frate secondo genito premortuo, in tal caso succeda il detto Nepote mascbio, e non l'altro fratre terzo genito, vel vlterioris gradus*, latinè, *idest, videlicet, seu scilicet, quod mortuo fratre primogenito absque filio, superstite nepote masculo ex fratre secundogenito præmortuo, tali casu, succedat prædictus nepos masculus, & non alter frater tertiogenitus, vel vlterioris gradus*. Ex quibus verbis contendunt Aduocati ex aduerso restricta, & limitata fuisse verba relatiua antecedentia ibi, *questo medesimo, &c.* & in illo tantum casu expresso Capitulum disponere voluisse; ad quod probandum ponderant dictionem illam *cioè* latinè *idest*, quam restrictiuam esse ad dispositionem, quæ subest eidem, ex *Baldo, Deciano, & Corsetto cons.* 9. *n.* 13. alijsque ex Regnicolis nostris, intrepidè firmant.

273 Huic enim replicationi satisfacimus quod dictio illa, *idest videlicet*, seu *scilicet* in nostro Capitulo stat declaratiuè, & exemplificatiuè, non verò restrictiuè, nam licet quandoque vim habeat restringendi, tamen multoties non restringit, sed declarat dispositionem, vt per *Textum, in l. cum priorem* vbi *Decius num.* 1. *C. vnde legitimi l.* 2. *ff. de adopt.* & alijs probat *Barbosa di. Tion.* 145. *num.* 4. & in eo omnes conueniunt, quod quando præcedit dispositio generalis, & sequitur exemplum per dictionem *idest*, seu *videlicet*, tunc dictio ista non restringit, nec limitat, sed exemplificat, ac declarat, vt testantur *Aretinus in l. qui liberis* 8. *n.* 3. *notab.* 3. *ff. de vulgar Decius in l. cum priorem n.* 2. *C. vnde legit. Cenedus singul.* 97. *n.* 5. *in fine Barbosa dicta dict.* 145. *n.* 4. *ad finem Amat. dicta resol.* 1. *post n.* 82. *Costa Sicul. dicto cons.* 67. *nu.* 35. Vnde cum in textu nostro præcessisset dispositio generalis, ibi, *li quali non disponendo nella linea transuersale, mà solo nella descendente, si supplica à Vostra Maestà, che resti seruita prouedere, e comandare, che da qui innanti questo medesimo si habbia di osseruare in linea transuersali*, & postea sequatur, *cioè che morendo il fratre primogenito &c.* apertè ostenditur hoc non ad restringendum, sed ad exemplificandum, & declarandum fuisse adiectum, & ita in terminis docent *Amat. dicto n.* 80. *Costa num.* 84. *D. Blascus Ioppulo in allegat. causa Cannicatti vers. non obstant illa verba videlicet fol.* 19.

274 Et comprobatur, sumpto argumento ab eodem modo loquendi qui perspicitur in dicto cap. 204. D. Imperatoris: ibi enim cum ageretur de declaratione cap. 118. eiusdem Dom. Imperatoris, circa illud quod erat obseruandum in linea descendenti inter fœminas, inter se, vel cum masculis concurrentes, facta prius relatione eius quod in prædicto cap. 118. fuerat dispositum inter masculos, hæc verba subijciuntur. *Si supplica à Vostra Maestà sia parimente seruita declarare che eodem modo si osserui, e debbia osseruare in sesso feminino, videlicet che la figlia femina dal figlio masculo primogenito morendo detto masculo in vita di suo padre. In tal caso la detta figlia del masculo sia preferita à la zia sorella del detto masculo.*

275 Et tamen negari non potest (vt iam probauimus, & fatentur Aduersarij) quod per dictum cap. 118. fuit admissa repræsentatio, & prærogatiua primogeniture inter descendentes vsque in infinitum, & quod hoc idem per viam declarationis inter fœminas non concurrentes cum masculis proximioribus, aut in pari gradu, per dictum cap. 204. fuit

in

in eadem descendenti linea declaratum.

276 Ergo dũ in præfato Capitulo declaratorio, expressio casus particularis, per eandem loquendi formam, & cum dictione *Videlicet* non operatur restrictionem, nec ad id fuit apposita, sed ad declarandum, & exemplificandum; sequitur quod pariter, & eodem modo dicendum est, æquiparationem, & exequationem factam indicto cap. 18. de linea transuersali cum ascendente tam inter masculos, quam inter fœminas, non fuisse restrictam, & limitatam ex appositione casus particularis cum eadem dictione *Videlicet*, siue, *id est*: quia nec nouũ, nec insolens est vnam legem, aut, Statutum, per alterum declarari, sicut & posteriores leges ad priores trahuntur, & per istas, illæ supplentur, & declarantur, *l. sed posteriores ff. de legibus Mascar. de interpret. statut. conclus. 2. à n. 103.*

277 Deinde si diceremus dictionẽ prædictam restrictiuam esse tam in *dicto c.* 204. *quam in dicto cap.* 18. & in illis casibus particularibus expressis, tantummodo hæc statuta procedere: multa sequerentur absurda, & inconuenientia quæ menti, & intentioni statuentium apertè repugnant; & dum illa ad sedendas lites, iustissimè fuerunt condita, (vt statim apparebit) quãplurimis quotidie præberetur occasio, frustrato fine legislatoris, & Regni, quod pro bono, & quiete publica prædictas declarationes humilibus precibus à Dominis Regibus impetrauit.

278 Sequeretur namque, quod neptis filij primogeniti non posset excludere amitam magnam, nec aliam fœminam proximiorem, vel in pari gradu, maiorem natu ex linea secundogeniti, aut secundogenitæ: & sic quod inter fœminas inter se in linea descendenti non esset obseruatio lineæ vltra casum neptis ex filio primogenito præmortuo concurrentis cum amita; quia cap. 204. in hoc solo casu expressè loquitur: imò eadem ratione præmortuo filio secundogenito, & ex eo remanente aliqua filia, si postea in vita patris decederet primogenitus sine filijs, illa neptis ex secundogenito, qui non occupauit primogenituram, non excluderet amitam, quia nec in hoc casu disponit cap. quod totum esset absurdissimum.

279 Item in linea transuersali, filius secundogeniti in patrui successione non excluderet filium tertiogeniti natu maiorem cum in hoc non disponat dictum cap. 18., quod, nec DD. qui pro gradu proximiore, & pro istorum Capitulorũ restrictione in contrarium allegantur: firmare ausi sunt, vtpotè temerarium, (videatur *Regens Corsett. cons.* 11. *ad finem*) pro filio namque ex secundogenito natu minore contra filium tertiogeniti natu maiorem sunt multæ decisiones in Regno, & vltra relatas ab *Amat. ad fin. dict. resol.* 1. ita etiam fuit decisum in causa Calamanzanæ, Comitatus Motucæ, & in causa Iartatanæ. Et etiam sequeretur, quod nepos masculus ex secundogenito in successione patrui non excluderet amitam magnam, quia capitulum hoc non dicit, quod esset maius absurdum, cum hæc Regni Capitula (vt ex eis constat, & agnoscunt DD. contrarij) ad agnationis fauorem respexerint, prout inferius probabimus, & fatetur *Corsettus cons.* 9. *num.* 36. *cons.* 11. *num.* 10. *& in fine. cons.* 18. *num.* 18. *vers. ista ergo de Suriana cons.* 19. *nu.* 36. *&* 37. & filius ad patrem *cons.* 10. *num.* 41. & amplius sequeretur, quod filius tertiogeniti non excluderet filiam secundogeniti, quia in cap. solum dicitur, quod tertiogenitus excludat neptem ex secundo, quod etiam esset absurdissimum ex eadem ratione.

280 Sequeretur vlterius quod si filius tertiogenitus habuisset possessionem feudi in vita fratris primogeniti, non posset filius secundogeniti illam vindicare, & in successione patrui obtinere, quia capitulum circa possessionis continuationem nihil disponit, & tamen quod continuatio possessionis continuationem nihil disponit, & tamen quod continuatio possessionis fiat in verum successorẽ vigore dicti cap. 18. pro vt in linea descẽdenti virtute cap. 118. communiter receptum est in Regno, vt per *Milanensem decis.* 3. *num.* 247. *lib.* 1. *Cumia super ritu ordine suo cap.* 38. *n.* 387. *Aponte decis.* 40. *nu.* 21. *vers. hæc quatenus*; *Amat. resol.* 39. *nu.* 113. & ita fuit decisum in causa de Soriana, cuius casus erat vltra filios fratrum; alias cap. hoc fuisset inane, nam de facili posset primogenitus carens liberis, feudum refutare tertiogenito, excludendo à successione filium secundogeniti

præ-

præmortui. Et hoc idem absurdum sequeretur in successione aui inter neptem ex primogenito, & amitam quæ in vita sui patris actualem feudi possessionem habuisset, nam cum in dicto cap. 204. nihil de continuatione possessionis fuerit dispositum, posset amita contendere, quod ipsa præferri deberet nepti, & tamen omnes fatentur dictum capit. 204. etiam disponere super continuatione possessionis sicuti in dicto cap. 118. *Milanens. Cumia, Aponte, & Amato, vbi proximè Intrigliol. decis. 43. nu. 31. Corsettus cons. 19. num. 36. & 40.*

281 Ideò ne dicamus prædicta Capitula esse irridenda, & illusoria, si in dictis, & similibus casibus non disponerēt, præcisè fateri debet (prout inuitis dentibus fatentur multi ex Doctoribus cōtrarijs) quod procedunt, & operantur extra casus particulares ibidem demōstrationis, & declarationis gratia expressatos; & operari habent in omnibus in quibus eadem ratio versatur; scilicèt prærogatiua melioris lineæ sexus, vel originis.

282 Nec rursus obstat alia ex aduerso ponderatio super verbis, ibi *in tali casu* quæ dicunt stare restrictiuè, & impedire omnem extensionem. Nam respondetur, quod verba illa stant declaratiuè, & demonstratiuè ad casum præcedentem exempli gratia appositum, scilicèt, quod mortuo fratre primogenito, superstite nepote ex filio secundogenito, tali casu succedat nepos, & non frater tertiogenitus, vel vlterioris gradus, quare non percipimus rationem ob quam aduersarij intendunt, quod verba prædicta stent restrictiuè ad omnem capituli dispositionem, & de hoc satis.

283 Sed progrediamur in explicatione capituli. Dicitur deinde in eiusdem supplicibus precibus Dom. Regi porrectis, ita expostulari, causa dirimendarum litium, ibi, *per leuar via le tante lite, questioni donde nascono grā ruine à quelli tali che succedono*. Ex quo deducitur eius dispositionem generalem fuisse, non verò particularem; imò fauorabilem, & vt talem extendendam, & latè interpretandam, *Farinac. in Additt. ad cons. 27. litt. C. vers. sexta fit conclusio tom. 1. & cons. 177. nu. 11. lib. 2. Gratian. discept. cap. 271. num. 35. Neuizan. cons. 5. nu. 35. Borell. in summa decis. tit. 63. num. 7. tom. 1. Osascus decis. 22. num. 8.* & multis laudat noster *Baron. in allegat. impress. post tom. 2. de citat. num. 29. 30. & 31.* & dum generalis est, debet ipsius ratio attendi, & secundum illam dispositio generaliter intelligi, quam uis specialis casus sit expressus, *Bart. in l. regula §. si quis ius ff. de iur. & fact. ignor. Baldus in authent. quas actiones post n. 4. C. de Sacros. Eccles. Parisius cons. 83. à num. 13. cum seqq. lib. 3.* & infinitis relatis *Giurb. de feud. §. 2. Glos. 2. num. 21. Montan. controu. 2. nu. 4. Altograd. cons. 86. post num. 31. vers. quo fit, & seq. Hodierna controu. cap. 23. à nu. 41.* & cum alijs *Baron.* in supra citata *allegat. n. 18. cum seqq.*

284 Si enim prædictum Cap. ad vnicū, & specialem casum, scilicet inter nepotem, & patruum esset restringendum, vt volunt Aduersarij, vnica, & specialis tantum lis inter eos fuisset perempta, & omnes aliæ extra illum casum remanerent, prout in exemplis num. præcedentibus appositis, & alijs similibus; contra mentem Principis, & cum inconuenientibus ibidem ponderatis; vnde dum non restringitur ad vnā litem inter patruū, & nepotem, sed generaliter, & indefinitè, inter transuersales disponendo, dicit, *per leuar via le tante liti, onde nascono gran ruine à quelli tali che succedono*, hæc ratio generalis, non ad illum casum specialem declaratiuè expressatum, sed ad omnes casus in quibus inter eosdem trāsuersales, lites, & contentiones esse possunt ex identitate rationis, tum dispositionis in casu specificato, tùm dirimendarum litium generaliter expressæ, est extendenda, & amplianda.

285 Vulgare enim est, quod in legibus, & statutis ratio potius quam verba debet attendi, ex *Baldo in dicta auth. quas actiones col. 2.* vbi *Iason. Paris. cons. 83. lib. 3. num. 17. & 23. Honded. cons. 34. à num. 26. tom. 1. Altograd. cons. 86.* vbi supra *Paul. de Castr. cons. 83. n. 2. & 3. lib. 2. Marescot. varia. lib. 2. cap. 106. num. 15. multa Velasc. in loc. comm. litt. R. ex nu. 4.* quod fortius procedit in casu istius cap. in quo ratio est expressa, non autem subintellecta, & ex ui comprehensionis non vero extensionis, casus, & personas in quibus disponit determinat, & comprehendit ad tradita per *Decian. cons. 30. num. 10. 11. & 12. lib. 3. Baron. cons.*

151.

151. nu.5.lib.2.Mart.Medic.examin.31. num.26.Corsett.consf.19.num.37. & plura nos supra Artic.2.num.36.

286 Quæ omnia procedunt in statutis correctorijs, in quibus ex identitate rationis datur extensio de casu ad casum, & de persona ad personam, etiam si de his nulla sit facta mentio vt docent *Paris. dicto consf.83.nu. 21. & 24. Paul. Castrensf. dicto consf. 83. num. 2. & 3. Rimi-nald. consf. 235. lib.2. Dec. consf. 227. & 284. Natta consf.346. & 442. Cannett. in dicto Cap. Si aliquem dicto verbo, sed tractandum num. 62. fol. 284. Altograd. dicto consf.86.* vbi supra, et quamuis non desint DD. qui cōtrarium tueantur, quorum aliquos Aduocati ex aduerso in suis Allegationibus congesserunt: tamen in non correctorijs, sed declaratorijs, nulla est dubitatio, & quod hæc nostra Capitula declaratoria sint *Cap. si aliquem*, non autem correctoria, iam diximus supra ex *Cannotio, Intrigliolo, Amato, & Cutello*, probatque latè *D. Blasius Ioppulo in allegat. causæ Cannicatti fol. 18. vers. nam ex Capitulo, & in Iustificationibus causæ Camemi fol. 13. vers. & verba*, & deprehenditur ex verbis dicti Cap. 118. ibi, *Si supplica à Vostra Maestà si degni dichiarare*, & hæc est veritas, quidquid in contrarium dicant *Corsett.* & alij in contrarium allegati.

287 Quibus non obstat alia Aduocatorū ex aduerso consideratio super verbis ibi, *per leuar via le tante liti, onde nascono gran ruine à quelli tali, che succedono*: dum dicunt actiones illas *quelli tali*, latinè, *illi tales*, omnimodam restrictionem importare, & ad personas ibi expressas tātum modo esse restringēdas, ex proprietate dictionis *illi*, quæ refert solum personas expressas, & nominatas in proximo superiori versiculo *Barbosf. dict. 147.*, & alterius dictionis *talis*, quæ repetitiua est certæ, & determinatæ qualitatis, & personæ, idē *Barbosf. dict. 398. num.2.* aliàs, (inquiunt) si dictiones istæ non restringerentur, ad certas personas ibi expressas, essent sine dubio superfluæ, & satis fuisset dicere *per leuar via le liti*, & ideò ne dicatur absurda interpretatio, quæ facit statuti verba superflua, & inania, admittere necesse est, quod illæ dictiones stant restrictiuè.

288 Quia stimauimus hanc, meram cauillationem esse, primò, nam verba quæ præcesserant ante prædictam clausulam, fuerant generalia, & apta comprehendere omnes casus, qui inter transuersales euenire poterant, ex quibus lites sperare possent, vt constat ex verbis ibi, *li quali non disponendo nella linea transuersale, ma solo nella descendente*: linea enim est collectio plurium personarum ab eodem stipite descendentium, vt cōmuniter docent DD. per *Text, in l. Stemmata ff. de gradibus. cap. quod dilecto de consang. & affin.* & ideò verbum linea vniuersos descendentes in infinitū comprehendit *Alex. Raudensf. consf.30. n. 33. lib.2. Rota per Farinac. decisf. 226. num.3. par.2. recentior. Addentes Molina lib. 3. cap.6. num.33.* Vnde dum de linea transuersali, & sic de pluribus personis in ea existentibus, antecedenter mentionem fecisset statutum, iam apparet verba illa sequentia, *à quelli tali che succedono*, non posse restringi ad solas personas nepotis, & patrui, neptis, & amitæ, quæ tunc non erant commemoratæ: sed præcisè ad omnes, qui in linea transuersali succedere prætenderent, generaliter, & indefinitè esse referenda.

289 Quod & confirmant sequentia verba ibi, *Si supplica à Vostra Maestà che resti seruita prouedere, e comandare che da qui innanti, questo medesimo si habbia di osseruare in linea transuersale*, ex quibus apertè deducitur, rationem dirimendarum litium à Regno propositam, vt causam finalem supplicationis Dom. Regi porrectæ generaliter fuisse consideratam inter personas succedere habentes, vtpotè de linea transuersali, & sic nec ex antecedentibus, nec ex subsequentibus colligitur supradictas dictiones stare restrictiuè ad certas, & determinatas personas, vt in contrarium minus rectè prętenditur.

290 Secundò, quoniam prædicta verba, *quelli tali* nō appellant super verbis, ibi, *per leuar via le tanti liti*, sed super sequētibus, quę dictiones illas immediatè pręcesserant, ibi, *onde nascono le ruine*; & sic apparet, rationem dirimendarum litiū, generalem fuisse, & eo modo prolatam, prout volunt Aduersarij, ne detur superfluitas in hoc statuto; videlicet *per leuar via le tante liti*. Illa verò quæ sequun-

quuntur nempè, *onde nascono gran ruine,* stant ponderatiuè ad denotandum damnum, quod ex litibus oritur, & quod effugere pro bono Reipublicæ erat intentio Regni, & hoc damnum illos, qui succedunt pati indefinitè exprimitur ibi, *à quelli tali che succedono*, nulla certa persona nominata, quasi sensus sit: statutũ velle declarare prærogatiuam lineæ, & primogenituræ in linea transuersali, ad dirimendas tot lites, ex quibus illi tales de prædicta linea, qui verè succedere debent, ruinam patiuntur; qui quidem est proprius, & naturalis prædictorum verborum intellectus.

291 Præterea præoculis habuimus istius Capituli Rubricam, quæ sic se habet. *In successione feudorum, deficiente linea primogeniti, filius secundogeniti præmortui præferatur tertiogenito, & item filia secundogeniti præferatur tertiogenitæ, non autem tertiogenito*: hæc enim Rubrica potest allegari vt lex, eo quod authoritate publica; hoc est de mandato Proregis, per Don Raimundum de Ramundetta Consistorij S. R. C. præsidem, fuit confecta, & pro summario dicti Capituli apposita, ad tradita per *Euerardum loco de Rubro ad nigrum vers. & quia dixi, & vers. vno enim modo. Crauetta cons. 61. num. 1. Abruzzo in suis practicabilib. rubrica num.* 48. & ad minus habet authoritatem probabilissimæ opinionis, in Regno communiter receptæ, vt per *Amat. dicta resol. 1. num. 82. Abruzzo* vbi proximè *num.* 47. omninò in puncto videndus, sicque debet attendi, & quotidiè attenditur in decisione causarum feudalium inter transuersales, de quibus, & eorum linea capitulum istud loquitur.

292 Et eodem modo, ac si essent leges attenduntur aliæ Rubricæ Capitulorum Regni, vt per *Cumiam in dicto Cap. Si aliquem verbo antiquis num.* 291. & melius super *Ritu in prælud. num. 7. & 8. Cannetium in eodem Cap. Si aliquem vers. At non erit num. 6. fol. 296. Corneum cons. 199. n. 38. lib. 2. Muta in Consuetud. Panorm. cap. 42. num. 21. Aloysius de Septimo in dicto Cap. Si aliquem, vers. Sed hic eadit fol. 391.*, quod in terminis istius Capituli negare ausi non sunt alij Regnicolæ DD. qui pro contraria parte cõtra lineæ prærogatiuam allegantur. *Scilicet Hieronymus de Neapoli, & Marianus de Imperatore in causa Mirabellæ, & Scribentes in causa Liminæ, & Roccæflorida, & Scribentes in causa de Caputarso.*

293 Cum igitur Rubrica ista habeat orationem perfectam, nec per statuti verba restringatur, omninò debet attendi, ab ea quæ nigrum ampliari, extendi, ac declarari; & pro textu ad causarum decisionem potest allegari ex *Rota* apud *Ludouisium decis. 5. nu. 2.*, quæ multos laudat, *Imola in Rubrica ff. de verb. oblig. num. 7. & 8. Berous cons. 151. à num. 1. tom. 2. Carpan. ad Statuta Mediolanens. cap. 298. num. 278. Natta cons. 282. num. 10. vol. 2. Soccinus Sen. cons. 128. num. 8. lib. 4. Bursat. cons. 12. num. 16. lib. 1. Corneus cons. 67. n. 1. lib. 1.* vbi, inquit, quod si rubrum statuti disponat, quod mulier dotata non succedat, non solum excluditur soror, sed etiam quælibet alia mulier propter generalitatem Rubricæ, & alia ad propositum adducit *Castrens. cons. 83. num. 4. lib. 2.* vbi, quod si Rubrica generaliter dicat mulierem extantibus masculis non succedere, textus autem dicat, quod mulier extantibus masculis patri non succedat, declarabitur textus à Rubrica, & mulier non succedet patri, nec matri, auo, nec similibus. *Alexand. cons. 1. vers. præterea lib. 4. & cons. 6. col. 1. ad fin. vers. secundo præsuppono lib. 7. Bertaz. cons. crim. 35. num. 1. lib. 1. Mascard. de interpret. statuti concl. 2. nu. 197. Altograd. cons. 86. ante num. 14. vers. vnde tota difficultas, & num. 15. cum multis seqq.*, vbi in terminis Statuti Ferrariæ *Rubr. 139. lib. 2.* disponentis de successione masculi, ibi, *si quis masculus decesserit*, inquit, quod quia Rubrica illius generalis est, ibi, *de successione ab intestato*, non obstante expressione qualitatis masculinitatis, de qua in statuto, successio etiam passiua fœminarum in eodem statuto est comprehensa ex Rubricæ generalitate; qui omninò videndus est.

294 Quod quidem in fortioribus terminis obseruatum videmus in hoc Regno, nempè in casu cap. 85. Dom. Imperatoris Caroli, per quod, licet, in nigro tantum disponatur circa causas successionis, & legati compromittendas inter coniũctas personas, tamen ex quo Rubrum generale est, & orationem perfectam continet ibi, *de quæstionibus ciuilibus vertentibus*

tibus inter coniunctas personas compromittendis, ex hac generalitate nigrum ampliat, vt non solum in causis successionis, & legati, verum etiam in omnibus alijs ex illius Capit. dispositione coniunctæ personæ compromittere coguntur, vt in specie dixerunt *Intrigliol. singul. 198. lib. 1. Burg. de laudemio par. 3. inspect. 24. num. 2.*

295 Ex quibus colligitur, tam in præsenti capitulo, quam in ipsius Rubrica linealem prærogatiuam fuisse consideratam, & dum Rubrica per verba clarissima, nullamque obscuritatem habentia, vt à nigro opus sit intellectum desumere, lineam primogeniti in conditionem ponit, vt succedat filius secundogeniti præmortui, præcisè fateri debet omnes personas de prædicta primogeniti linea consideratas esse, vt per mortem vltimi ex illa linea succedat filius secundogeniti præmortui, ex illa linea succedat filius secundogeniti præmortui, ex linea proximiore, à qua defunctus processerat, hoc est, quod licet primogenitus decedens, non sit frater, aut patruus, sed vltra patruum, & sic patruelis, & infra semper filius secundogeniti, aut ex eius linea, qui supererit succedere debeat, vt expresse tenet *Milanens. decis. 8. nu. 238. lib. 1.*, qui tametsi in terminis dicti *Cap. si aliquem*, contrarium in illa decisione defenderit, tamen attento hoc cap. 18. Regis Philippi indubitanter firmat lineam esse considerandam.

296 Vnde reijcienda venit alia Aduocatorum ex aduerso consideratio, dum dicunt dupliciter inspici posse hanc primogeniti lineam, vel ob mortem primogeniti absque liberis, vel cum liberis, qui deindè absque eis decesserint; & sic interpretandā esse Rubricam vt correspondeat primo intellectui, qui magis accomodatur nigro, scilicèt, quādo linea primogeniti deficeret ob illius mortem absque filijs.

297 Caret namque omni prorsus fundamento superior distinctio, & Rubricæ interpretatio, quia (vt aliàs diximus) linea est collectio plurium personarum ab eodem stipite descendentium; cuius lineæ caput est filius primogenitus respectu suorum descendentium, sicut secundogenitus respectu suorum; & omnes dicuntur de stipite, seu trunco, hoc est, communi ascendenti possessore, à quo processerunt. Vnde primogeniti linea non potest consistere in ipso solo primogenito, sed potius in ipsorum filijs, & descendentibus, qui de linea primogeniti dicuntur, considerato communi stipite; & inter se respectu originis à diuersis filijs, deducto ordine geniture; nemo enim potest esse linea sui ipsius, imò, qui ab eo descendunt dicuntur de ipsius linea.

298 Et sic Rubricæ verba non sunt intelligenda de illo primogenito vltimo moriente absque liberis (qui lineam non constituit, nec moriendo sine illis constituere potest) sed de deficientia lineæ primogeniti antecessoris, hoc est, patris illius primogeniti vltimo morientis, de cuius linea, dicitur moriens; & secundum hoc verificatur dispositio Rubricæ, & Capituli, quoniam deficiente linea illius primogeniti antecessoris ob mortem omnium suorum filiorum tam primogeniti, qui successit, quam aliorum, qui erant primogeniti fratres, verè dicitur, quod deficit linea primogenita effectiua, & contentiua, & locus est successioni transuersalium prouenientiū ex linea secundogenita fratris illius primogeniti, cuius linea extincta est, habito respectu ad communē stipitem, quod probatur ex Doctrina *Castrensis in l. maritus num. 5. vers. ego C. de procuratoribus*, quem sequuntur *Iason. Decius*, & alij apud *Peregrin. de fideicomm. artic. 22. nu. 24.*, vbi, inquit, quod linea Titij incipit à filijs eius.

299 Et hic intellectus ad dictum cap. 18. etiam seclusa rubrica proprius, & præcisus est, nam si fingeremus, (prout quotidiè accidit) quod primogenitus feudi possessor decessisset nullo relicto fratre, nec sorore, nepote, aut nepte, sed tantum superstitibus consobrinis, seu patruelibus (vt est casus noster) superuacua, & inanis esset ipsius dispositio, dum specialiter loquitur de fratre primogenito, qui fratribus, & nepotibus superextantibus vita functus est: non enim posset habere locum in casu prædicto; & ex eo sequeretur, quod frustratus esset finis dirimendarum litium, qui motiuum præbuit supplicationi Regni, & ipsa supplicatio, cui Principi libenter annuit pro casibus futuris, & in qua bis, lineæ

Vuu col-

collateralis, collectiuè, mentio facta fuit exprimendo, quod exequaretur cum descendenti.

309 Ne ergo dicamus prædictum cap. nihil in vlterioribus transuersalibus post fratres, & eorum filios, disposuisse, relinquendo materiam litium inter cætero. consanguineos, & abvtendo proprietate verbi *linea* toties repetiti, verissimè affirmandum est, quod verba, ibi, *morendo il frate primogenito senza figlio*, exempli causa apposita, sunt intelligenda prout Rubrica, illa summauit, nempè, *deficiente linea primogeniti, &c.* illo namque casu, scilicet, ob mortem vltimi primogeniti de linea effectiua, verè dicitur defecta linea primogenita, vt possit succedere proximior de secundogenita, siue sit frater, nepos, patruelis, aut patruus, vt sępius diximus, & probauimus.

301 Cum qua interpretatione concurrunt, & notabiliter consonant alia verba prædicti Capituli, quæ in hunc locū consultò reseruauimus, ibi, *succeda il detto nepote mascbio, e non l'altro fratre terziogenito, vel vlterioris gradus*, omissis namque altercationibus inter nostros DD. Regnicolas super expositione, & vera intelligentia prædictorum verborum, *vel vlterioris gradus*: quibusdam contendentibus, quod debent intelligi de gradu consanguinitatis; scilicèt, quēadmodum filius secundogeniti præmortui excludit patruum tertiogenitum, sic & eodem modo excludat, eius filios, & descendentes: alijs verò, quod de gradu ordinis, & geniture accipienda sunt; nempè, vt eodem modo excludat quartogenitum, quintogenitum, & cæteros, vti videri potest apud *Amatum resol. 1. num. 67. Corsettum cons. 11. nu. 12.* & ibi *Additionator filius nu. 40. cum seqq. Cannetius in cap. volentes, & cap. Si aliquem, verbo sed tractandum esset fol. 284. n. 64. & 65.* Nos de vno, & altero gradu exaudienda esse censemus.

302 Mouemur hoc præcipuo fundamento, quia Corsettus, & alij, qui de gradu ordinis verba illa accipiunt (vt sic restringant istius capituli dispositionem) affirmant de gradu parentelæ, seù consanguinitatis prædicta verba exaudiri non posse, quia dispositio esset de indubitabili, nam si nepos excludit patruum gradu proximiorem, multò mágis excludit filium patrui, & alios ipsius descendentes remotiores; nè igitur dicamus (inquiunt) dispositionem esse de indubitabili, præcisè debet de gradu ordinis, & geniture intelligi.

303 At idem argumentum contra Corsettum, & suos sectatores retorquetur duobus medijs. Primo quoniam si verba prædicta de gradu ordinis tantum, accipienda essent: pariter dispositio esset de indubitabili; si namque nepos excludit patruum tertiogenitum, qui vt maior natu excludit quarto, & quintogenitum; à fortiori dicendum est, illos à prædicto nepote excludi, ex vulgari regula, si vinco vincētem te à fortiori vincam te *L. de accessionibus 14. §. Item, vers. qui me ff. de diuers. & temp. præscript. Velasc. in loc. comm. litt. V. num. 137.* & sic opus non erat hoc in prædicto capitulo exprimere.

304 Secundo, nam si ipse Corsettus, & alij agnoscunt, nepotem ex secundogenito excludere filios tertio, & quartogeniti, & hoc firmant esse indubitabile; negare non possunt etiam de gradu parentelæ prædicta verba exaudiri posse, saltem quo ad declarandam lineæ prærogatiuā, quam ipsi immeritò impugnant. Patet, quia inter filios fratrum non datur de Iure communi representatio etiam in successione alterius patrui, quando non concurrunt cum patruo, ex veriori sententia Azonis, (de qua inferius) ergo si nec linea, nec representatio attenditur, præcisè in paritate gradus, & sexus, prærogatiua maioris ætatis consideranda esset; dum autem filius ex secundogenito filium ex tertio, aut quartogenito (secundum prædictos DD.) excludit, nulla habita ratione maioris ætatis: velint nolint, fateri debent, hoc non ex alio capite, quam ob prærogatiuam melioris lineæ cōtingere posse, ac per cōsequens, verba prædicta non otiosè fuisse adhibita ad designandum gradum parentelę, & sic incidunt in Scillam, cupientes vitare Caribdim.

305 Igitur, ne prædicta verba in nostro Capitulo sine virtute aliquid operandi contra vulgares regulas stare dicamus, rectius est illa intelligere de vtroque gradu, & ordinis, & parentelæ: vt appareat fuisse cum misterio apposita ad graduandam

dam successionem inter transuersales cũ prærogatiua melioris lineæ, siue enim cum *Corsett. filio ad patrem dicto cons. 11. num. 40. & seqq.* verbum, *gradus*, accipiamus de gradu ordinis, seu dignitatis; siue in propria significatione, scilicet, de gradu consanguinitatis (quod totũ, prædicta vox apta est comprehendere secundum subiectam materiam) semper, & in omni casu, stat ad denotandam prærogatiuam primogenituræ, & melioris lineæ.

306 Quia in prima acceptione idem Corsettus agnoscit significare dignitatem, & ordinem primogenituræ inter filios, & fratres, quasi, quarto, & quintogenitus sint inferioris gradus ordinis, & dignitatis, quo ad ordinem natiuitatis; quam primo, & secundogenitus; & in hoc sensu negari non potest capitulum loqui de gradu primogenituræ, in qua primogenitus habet primum gradũ, secundogenitus secundum, & sic de cæteris; qui gradus designant ordinem succedendi in primogenio seruata prærogatiua illorum inter filios, & eorum descendentes. Sicut enim inter existentes in eodem gradu dignitatis, & primogenituræ, ratione lineæ, attenditur proximitas gradus consanguinitatis, & in pari gradu, sexus, & maior ætas: sic similiter, inter eos, qui sunt in diuerso gradu lineæ, consideratur proximitas gradus primogenituræ, & lineę, & illi dicuntur proximiores gradu, qui sunt de meliori linea, vt in puncto post *Paul. de Castro dicto cons. 164. num. 5. lib. 2. & Auendan.* multos laudantem *in l. 40. Tauri Glos. 17. num. 23. usque ad 26.* dixit *Amat. dicta resol. 1. num. 83.* qui citat *Corsettum vbi suprà*, & nos aliàs probauimus hoc eodem Articulo n. 232. & hoc est, quod nostrum Capitulum indicare voluit, dũ illis verbis, *Vlterioris gradus*, vsum fuit: illis quippe ad personas fratrum relatis, necesse est, quod intelligantur de gradu primogenituræ, cum inter eos, qui in pari gradu sunt, non possit considerari alter gradus vlterior.

307 In secunda verò & propria significatione (in qua vt famosiori potest accipi cum sit verbum analogum iuxta vulgares regulas) stat etiam ad demonstrandam prærogatiuam lineæ, vt scilicet, eius potentia, nepos ex secundogenito excludere habeat non solum patruum, aut patruos tertio, vel quartogenitos, sed etiam eorum filios, qui sunt in vlteriori gradu (quamuis maiores natu, & cum illo nepote in pari gradu sint) nam si gradus proximior, & maior ætas patrui nõ profuit eidem, quo minus excluderetur à nepote, eo quod esset de meliori linea, à fortiori non poterat proficere filio patrui maior ætas in paritate gradus, quod ita declarare voluit Cap. nostrum, vt cessarent opinionum altercationes in terminis *Cap. si aliquem*, vtrum in pari gradu, & sexu, maior ætas, & non primogenituræ prærogatiua esset consideranda; & hic intellectus in Regno communis est, & secundum eum fuit iudicatum in causa Ramorsuræ, & in causa Imposæ. & vltra *Amatum*, & alios supra agnoscit *Milanens.* in causa Licodiæ, quamuis ibi contra capituli istius extensionem scripserit.

308 Eodem sensu accipienda sunt similia verba prædicti capit. 18. *& essendo nepote femina figlia del frate, ò sorella secundogenita, succeda, & escluda l'altra sorella terzagenita, e non escluda il fratre terzogenito, vel vlterioris gradus*; posita namque sunt in sensu contrario ad denotandum, & declarandum fœminas descendentes ex masculis, vel fœminis melioris lineæ debere excludere alias fœminas proximiores, remotioris tamen lineæ; nõ verò prætextu strictioris lineæ descendentis ex masculo, posse excludere masculos proximiores inferiorum linearum, scilicet, tertio, quarto, vel quintogenitos, nec etiam vlterioris gradus parentelæ, nempè eorum filios masculos, qui tametsi sint in pari gradu, & eos fœmina filia ex secundogenito ratione melioris lineæ vincere deberet, tamen agnationis fauore, vt, scilicet, feuda perpetuentur in domo, & cognomine, à quo processerunt, prĕferuntur fœminis in pari gradu) & etiam prætendi posset, quod in vlteriori; quoties militat idem fauor conseruandæ agnationis ex identitate rationis expressæ in statuto, vt defendit latè *Cannetius in dicto Cap. Si aliquem dicto vers. sed tractandum fol. 176.* per totum quod non videtur negare *Corsett. cons. 19. num. 36. & 37. & filius ad patrem cons. 10. num. 41.* quamuis *pater in illo cons. 10. num. 10. & per tot. Cannetium impugnet.*

309 Sed, quia quæstio ista est extra casum nostrum non amplius immoramur, contenti hoc dicere vt faciamus satis põderationi Aduocatorum ex aduerso, qui vt verba illa *Vlterioris gradus* in prima cap. parte, de gradu ordinis, & dignitatis restrictè intelligerentur, desumebant argumentum ab eisdem verbis in secunda parte appositis; dicendo, quod si de gradu parentelæ acciperentur, sequeretur, quod masculus remotior excluderet fœminam proximiorem, contra communem (quam contendunt in Regno receptam) iam enim ostendimus, hoc non obstante absq; violentia debere intelligi de vlteriori gradu parẽtelæ iuxta supradicta.

310 Vnde iam apparet verba illa Rubricæ *deficiente linea primogeniti*, mirificè conueniri cum dispositione nigri, in quo idem intellectus clarissimè dignoscitur, & tam ex mente, quam ex verbis aptissimè deducitur; ita vt absque cauillatione non possit alius diuersus assignari.

Restat nunc pro istius Articuli complemento respondere nonnullis obiectiunculis ex aduerso propositis contra hanc linealem prærogatiuam per nos in præsenti capitulo consideratam,& ratione fulcitam; sed quia multæ sunt, & satis inculcatæ, medullitus illas resumendo, ad tres tantum magis principales reducemus, quibus dirutis, omnis eliminabitur scrupulus, & articulus iste erit expeditus.

311 Primo obijciunt prælationem in hoc Capitulo nepoti concessam in patrui successione, vt patruum tertiogenitum excludat, esse effectum representationis,nõ verò linealis prærogatiuæ. Dicunt enim in terminis *Cap. si aliquem* vocantis proximiorem superstitem, controuersiam inter DD. fuisse, ratione subintrantiæ filij in locum patris; Sed cum de Iure communi non haberet locum inter transuersales; nisi vsque ad filios fratrum concurrentes cum patruo, ad alterius patrui successionem, ideo cap. nostrum ad tollendam difficultatem, & sedandas contrarias opiniones, litesque super hoc resecandas, decreuisse, quod nepos locum patris subintrans per representationem, patruum excluderet, pro vt de Iure communi fuerat concessum in *Authentica cessante C. de legitim. hæredib.* & vltra hunc casum nihil disposuisse, relinquendo alios omnes sub eiusdem Iuris dispositione, vt in *Authent. post fratres C. illo eodem tit.* & pro vt in dicto *Cap. Si aliquem* fuerat determinatũ, ad quod probandum plura adducunt, quæ non reperiuntur apud DD. ab eis allegatos, & magis confidenter allegant *Corsett. filium ad patrem cons. 10. à num. 12. cum seqq. Giurb. de feud. §. 1. Glos. 1. per tot. Intrigl. cent. 2. artic. 47. num. 6. Milanens. decis. 8. num. 197.*

312 Sed respondemus breuiter, repetendo, quæ diximus in principio istius Articuli n. 177. quod hæc prælatio nepotis, ex secundogenito contra patruum tertiogenitum inter transuersales,& ex primogenito contra secundogenitum,inter descendentes, non potest esse effectus illius representationis à Iustiniano introductæ ex rationibus, & auctoritatibus ibidem adductis, sed potius prærogatiuæ melioris lineæ, vt numeris præcedentibus, & subsequentibus ostendimus.

313 Deinde, quia in cap. nostro nullum verbum de representatione inuenitur, at verò de linea, & eius prærogatiua seruanda, non semel, sed pluries tam in rubro, quam in nigro, mentio facta fuit vt iam supra demonstrauimus, & apparet ex Text. Quare non est cur representatio pro ratione assignetur, & vera ratio à statuentibus assignata reijciatur, vt benè adnotarunt *Amat. dicta resol. 1. nu. 65. Costa dicto cons. 67. num. 22. & 23. Ioppul. in allegat. Causa Cannicatti vers. & quod fol. 17.*

314 Vlterius, quoniam ipsimet DD. in contrarium allegati, præcipuè *Corsettus* fatentur, quod inter duos Patrueles vnũ ex secundogenito, minorem natu, alterum ex tertiogenito natu maiorem, concurrentes sine patruo ad successionem patrui primogeniti, præfertur ille ex secundogenito, licet, minor natu, & tamen in proposito casu non datur de Iure communi representatio ex receptiori sententia *Azonis* vt diximus supra, & probant post *Azon. in §. fin autem defuncto Authent. de hæredib. ab intest. veniente. Lanar. conf. 1. num. 53. Morot. conf. 1 per tot. Molina de primogen. lib. 3. cap. 7. num. 22.* vbi *Additio, Thesaurus decis.* 162. vbi ita decisum refert *Cancer. var. parte 1. cap. 5. num. 15. & 16. Aluarez de Ribera* in

in Responso pro success. Regn. Portugall. parte 3. art. 1. num. 58. fol. 40. à tergo, qui quinque DD. column. pro hac opinione adducit, & *Reg. Tappia in addict. ad ipsum litt. A. fol.* 50. latè *Castillo lib. 3. controu. dicto cap. 19. ex n. 77. & ex n. 81.* qui infinitos laudat. Ergo erit effectus prærogatiuæ melioris lineæ, quomodo fuit decisum in Regno in causa de Calamanzano, & in causa Iarratanæ, & alibi sæpè, nec est qui contradicat.

315 Præterea ipsi Aduocati ex aduerso fatentur, quod inter descendentes datur representatio, & prærogatiua primogenituræ in infinitum, ea ratione, quia filius primogenitus in vita patris dicitur quasi dominus, & filius, nepos, cæterique descendentes dicuntur pars corporis patris: ac subintrat præsumptio *l. cum auus ff. de condit. & demonstr.* quam rationem dicunt cessare inter transuersales, eo quod cum comparatur frater ad fratrem non possunt ad eum applicari, quæ de filijs respectu parentum considerantur.

316 Sed allucinantur, nam eadem ferè ratio militat inter transuersales in hac materia primogeniorum (quæ perpetua, & indiuidua est,) & absque vlla hæsitatione, inter illos, qui à primo fundatore, seu acquisitore descendunt. Cum enim ex prima dispositione, seu concessione, & inuestitura omnes descendentes vocati, & inuitati sint ordine successiuo; quilibet habet ius proprium considerabile, & spem probabilem succedendi, si casus successionis adueniat, & hoc ius, & spes probabilis radicatur in filijs cuiuslibet possessoris ordine primogenituræ, & vnusquisque ex eis descendens illos repræsentat ordine suo.

317 Vnde sicut de iure communi in successionibus diuiduis, ea ratione concessa fuit repræsentatio inter descendentes in infinitum, & inter transuersales vsque ad filios fratrum, quia filius dicitur pars corporis patris, & non potest dici extinctus, aut non extare pater, qui filios relinquit cum remanserit vera caro, & portio corporis ipsius, iuxta illud *Eccles. cap. 3.* ibi *mortuus est pater eius, & quasi non mortuus, similem enim reliquit post se*: ita & eodem modo, ac eadem ratione in successionibus indiuiduis conceditur repræsentatio, & prærogatiua melioris lineæ, non solum inter descendentes ab vltimo primogenito possessore, sed etiam inter transuersales respectu illius, descendentes tamen à primis institutoribus (quia, vt sæpe diximus) descendentes sunt, & vocati ad primogenium, & semper verificatur prædicta ratio, quod filius est pars corporis patris, qui extinctus non est, imò eius caro in filio remansit, vt succedere possit repræsentatiuè sicut pater succederet, si tunc viuus existeret: & habet etiam locum præsumptio *legis eum auus* ex aduerso expensa, vt satis doctè, & eleganter considerat *D. Ioan. del Castillo dicto lib. 3. controu. cap. 19. num. 52. in vers. ex quibus apparet, & vers. in bonis autem, & vers. deinde, & num. seqq.* Et vltra superius dicta probat *Text. in l. cum scimus C. de agricol. & cens. lib. 11. Peregr. consil. 17. num. 8. lib. 6. Castrens. dicto cons. 164. n. 3. vol. 2.* & alijs laudatis *Giurba de feud. §. 2. Glos. 10. num. 87. vers. Respond. 1.* & pluribus ex Hispanis nostris relatis *Don Franciscus Martianus dicta disp. 10. nu. 15. 16. & 17. cum seqq.*

318 Et licet nos, non ob beneficium repræsentationis, sed ob melioris lineæ prærogatiuam, nepotis prælationem procedere probauerimus, eo quod ipse, & omnes alij descendentes ex linea primogenita vsque in infinitum vnus post alium ordine primogenituræ sint vocati, & substituti, & proprio iure, ac ex propria vocatione ad successionem veniant, vt in principio Articuli latè fundauimus; tamen non reijcimus, quod veniant repræsentando qualitatem primogenituræ, quæ à patre communicatur filio primogenito, & cuius ratione successio patri competebat; in quo sensu procedunt superius dicta num. præcedenti, prout magis communiter declarant DD. à nobis in hoc discursu pro lineæ prærogatiua allegati.

319 Sed illud constanter firmamus: hanc repræsentationem non esse illam, quæ de Iure communi dabatur in successionibus diuiduis, per quam solus gradus paternus, seu alterius ascendentis repræsentabatur; sed diuersam ampliorem, & vberiorem; (dum non tantum gradum, sed personam, & omnes qualitates, quæ patri ad succedendum proficuæ erant, repræsentantur per filium) ad similitudinem

nem tamen illius, & eisdem rationibus, ac considerationibus introductam; In successionibus indiuiduis, inter eos, qui à primis fundatoribus descendunt, (licet transuersales sint vltimi morientis.) De iure namque communi in successione transuersali, non poterat vltra filios fratrum, representationis beneficium concedi, quin grauissimum oriretur inconueniens; cum enim successio diuidua esset, & collaterales vltra prædictos filios fratrum in stirpes representatiuè haberent succedere: maxima daretur confusio, & prædictum beneficium plus æquo damnosum, patruis, ac alijs proximioribus consanguineis existeret, dum alij remotiores, ad portiones suorum ascendentium præmortuorum essent admittendi, contra illud, quod cautum erat *legib. duodecim tab. & iure digestorum leg. 2. §. hac hæreditas, & §. legitima ff. de suis, & legit. leg. 1. §. proximus, & §. gradatim ff. vnde cognati l. lege duodecim tab. vers. huiusmodi C. de legitim. hæred. §. 1. §. proximus, & §. si plures instit. de legit. agnat. success.* & ideo noluit Imperator Iustin. dictam representationem extendere vltra filios fratrum, at in successionibus indiuiduis nullum inconueniens, nulla confusio resultat, & filius representando personam patris, seu ascẽdentis, tantum habet, quantum pater, vel ascendens haberet si viueret successionis tempore, eo quod erat vocatus iure primogenituræ, quod filio, & descendenti communicat, vt alium proximiorem excludat de linea inferiori, quem pater, vel ascendens excluderet, vtpotè de linea meliori, argumento eorum, quæ docet *Martian. disp. 1. à n. 4. cum seqq.*

320 Vnde quando concedamus in terminis dicti *Cap. Si aliquem*, difficultatem controuersam inter DD. fuisse ratione subingressionis filij in locum patris, & hanc tollere voluisse nouissima Regni Capitula, concedendo representationem (prout Aduocati ex aduerso contendunt,) non ex eo sequitur, quod statuentes, illam restrictè, & limitatè concedere voluerunt, vt inter transuersales non daretur vltra filios fratrum concurrentes cum patruis ad alterius patrui successionem; Imo potius contrarium, & sic in infinitum concessam fuisse colligitur, tum ex ratione per Aduersarios perpensa, tum ex multis alijs in dictis Capitulis expressis, quas suis locis ponderauimus; quia difficultas illa ratione subingressionis in terminis prædicti *Cap. Si aliquem*, fundabatur in verbis illis, *qui supererit tẽpore mortis defuncto proximior*, quæ DD. antiquos allucinarunt, vt representationem abnegarent etiam inter descendentes contra mentem statuti, Iuris communis, & feudalis dispositionem, (videndus *Giurba* in eodem loco per Aduersarios non bene allegatus, nempè §. 1. *Glos. 1. n. 6. & 8.*) & pari ratione, inter transuersales nulla habita distinctione, si tales essent respectu primi acquirentis, aut solum vltimi possessoris.

321 Quare hanc irrationabilem, & iniquitate plenam DD. opinionem Domini Reges ad Regni supplicationem per dicta nouissima Capitula eradicare, & extirpare dignati sunt, declarando subingressionem habere locum, tam inter descendentes, quam inter collaterales cum subdeclarationibus ibidem expressis. Ac ideo si difficultas fuit ratione subingressionis filij in locum patris, & hæc fuit sublata per prædicta Capitula: eodem modo, & eisdem casibus per modum exempli appositis, tam in vna, quam in altera linea, non est amplius de subingressione dubitandum, cum in quacumque linea semper eadem ratione filius ingredi debeat locum patris: quod in successione perpetua, & indiuidua in infinitum contingere opus est; & si in descendenti linea in terminis Iuris communis hoc negari non poterat, nulla est ratio, cur inter illos transuersales descendentes à primis acquisitoribus non concedi prætendatur, quandoquidem statuentes inter omnes subingressionem filij in locum patris decreuerunt, exequando hanc lineam cum descendenti omnimoda paritate, non vt de Iure communi in successionibus diuiduis (de quo nulla mentio in statutis nostris) sed prout in indiuiduis, & perpetuis, ad similitudinem illius iuris inter descendentes.

322 Et vltra ea, quæ supra considerauimus pro representatione concedenda in feudorum successione ex pacto, & prouidentia *num. 187. cum seqq.* alij permulti

ti DD. in puncto, illam concedunt inter transuersales descendentes à primis inuestitis vsque in infinitum, quorum plures refert, & sequitur *Giurba vbi supra n* 7. & in feudis diuiduis attento Iure Longobardo, quod transuersales in infinitum succedant si descendentes sint à primis acquisitoribus latè *Henric. Rosenthal. in synop. feud. cap. 7. concl. 56. nu. 2. concl. 57. & concl. 58. n. 1.* & vtrobique in *Glos.* Et ideo in his feudis, in quibus iure primogenij conceditur, nulla est dubitandi ratio, quin concedi debeat cum prærogatiua primogenituræ, vt agnoscit *Glos. apud Rosenthal. dicta concl. 57 litt. P. ad finem, cum Molina*, & alijs.

323 Doctores verò in contrarium allegati, nempè *Corsett. Giurb. Intrigliol. & Milanens.* in locis supra citatis, nihil aduersarijs fauent; nam dicere, quod in terminis. *Cap. Si aliquem*, difficultas erat ratione subingressionis filij in locum patris, non est negare, quod illa difficultate sublata per capitula nouissima, locum habeat subingressio in omni linea, prout ex capitulis prædictis colligitur, & quod attinet ad *Corsettum*, qui consulendo se pro restrictione capitulorum subscripsit contra lineæ prerogatiuam, eius opinio magis communiter reijcitur in Regno, *Giurb. in illa Glos. 1. num. 15.* refert opinionem *Corsetti*, & illam non sequitur (videatur in *nu.* 18.) & in tota illa *Glos.* defendit repræsentationem in terminis *Cap. Si aliquem*, & postea in S. 2. *Glos.* 10. (vbi per nos allegatur) stat pro prærogatiua lineæ contra antiquiores Regnicolas. *Intrigl. cent. 2. art. 47. n. 6.* non facit ad rem, disputat enim in illo articulo an cap. 118 Dom. Imperatoris habeat locum in dispositione ex testamento in feudo hæreditario (de quo loquitur, vt videre est num. 9.) & concludit, quod non, nisi sit ex pacto, & prouidentia; & in hoc supposito, dicit *dict. n. 6.* quod dubium de Iure communi erat in successione ab intestato, & quod sic intelligi debet dictum cap. nouissimum; & tamen alijs in locis prærogatiuam lineæ admittit, videndus *dicta cent. 2. art. 3. n. 52. & 53. & art. 42. num. 62. Milanens. in decis. 8. num.* 197. nihil concludit, & in *num.* 238. à nobis allegatus expressè in terminis istorum cap. vltra filios fratrum repræsentationem admittit, & sic obiectio ista remanet euacuata.

324 Secundò, opponunt, non fuisse consideratam prærogatiuam lineæ in his capitulis nouissimis, & ex eo deducunt, quod patruus secundogenitus præfertur nepti ex primogenito præmortuo contra regulas primogeniorum, & prærogatiuam lineæ, cuius vigore in illis regionibus vbi ea admittitur, neptis ex primogenito excludit patruum secundogenitum, & sic deinceps filia ex secundogenito excludit tertiogenitum ex *Molin. lib. 3. cap. 6. num. 49. Flores de Mena in addit. ad Gamam dec. 59. Suelues consl. 95.*

325 Leuissima tamen hæc oppositio nobis visa est, cui vt congruum præbeamus responsum; est præmittendum breuiter; fœminas de Iure communi feudorum, extantibus masculis remotioribus, penitus exclusas, ita demum per Regni constitutiones, *In aliquibus*, & *Vt de successionibus*, esse admissas, dummodo cum masculis proximioribus, aut in eodem gradu non concurrant, vt in terminis *Cap si aliquem*, tenent communiter omnes Nostrates, quos infra in quarto Articulo laudabimus; cum autem per hæc nouissima capitula fuerit declarata prærogatiua lineæ, & in ea repræsentatio in infinitum, & hac ratione fœmina melioris lineæ haberet excludere masculũ, non solum in pari gradu, sed etiam in proximiori existentem, quod erat contra primæuam feudorum naturam, & institutionem, & aduersus succedendi formam in Regno receptam (imò contra rationem agnationis conseruandæ inter agnatos descendentes à primis feudorũ acquisitoribus, quorum domus, & familiæ publicè intererat perpetuari, & conseruari) hoc matura deliberatione Dom. Regibus, & Regni Proceribus intuentibus, ac considerantibus, in prædictis nouissimis capitulis, antiquorum vestigijs inhærendo, masculos agnatos in quantum possibile esset fauore prosequi voluerunt; ita tamen, vt non in totum fœminas excluderent, sed eas potius in illis casibus, in quibus prædictus agnationis conseruandæ fauor cessaret, admitterẽt, inter illasque primogenituræ prærogatiuam seruari debere declararent.

326 His sic per actis, dicimus, mentem, & intentionem Dom. Regum statuentium verbis expressis in dictis capitulis decla-

declaratam eam fuisse, vt in feudorum successione saltem agnatio impropria, & ficta (quam artificiosam DD. vocant) conseruari deberet, vt constat ex dicto cap.204. Dom. Imperatoris ibi, *à talche li Stati, & Baronie vengano à conseruarse, & perpetuarse in le casate, & cognomi donde procedono*, & rursus in capit.18. Dom. Regis Philippi, ibi, *accioche li detti Stati, Baronie, & Feghi venghino à conseruarsi, & perpetuarsi nelle casate, & cognome donde procedono*. Ex quibus manifestè apparet rationem prælationis masculorum in statutis expressam, non ob aliam causam, quam vt conseruaretur agnatio fuisse adiectam, in quo nostrates conueniunt, vt supra num.308. tetigimus, & latius in Artic.4. demonstrabimus (licet dissentiant in puncto extensionis dictorum capitulorum, quod nobis pro nunc disputare non licet.)

327 Hæc autem prælatio masculorum, siue sit perpetua (vt, scilicèt, stantibus agnatis fœminæ non succedant, prout ex ratione expressa deduci videtur) siue sit limitata, & restricta ad certos gradus (vt autumant nonnulli ex nostris) non offendit regulas primogenituræ, sed solū inducit qualitatem attendendam, & cōsiderandam inter eos, qui sunt de familia primi testatoris, aut acquirentis feudum; vt primo loco admittantur masculi ex masculis, & his deficientibus fœminæ, & ex eis descendentes masculi. Et quamuis hanc succedendi formam DD. Hispani incontrarium laudati, & alij quamplurimi, quos in re adeo clara consultò omittimus, irregularem dicant, & communiter, agnatitiam, (seù nudæ, & simplicis masculinatis, quando fœminæ solummodo reperiuntur exclusæ:) non ob id negant esse primogenium, aut maioratum, in eoque seruari debere regulas primogeniorum, sed ideo formam irregularem vocant, quia opponitur regulari, & ordinariæ, in qua fœminæ pariter, vt masculi, admittuntur, & melioris sint lineæ, & intra lineam cum obseruatione gradus, & in pari gradu, sexus: quæ maioratus forma dicitur regularis, nam est conformis consuetudini Hispaniæ, & legibus partitarum scilicet *l.2.tit.15.partic.2.* quæ de successione Regni loquitur, videndus *Molina lib.3. cap.5.per tot.*, & alibi sæpe.

328 Duæ enim considerandæ sunt lineę, altera substantiæ, seu sanguinis, altera vero qualitatis; in prima sunt omnes descendentes institutoris, aut acquisitoris feudum ad eius successionem vocati; In secunda illi tantum sunt, qui habent qualitates requisitas in fundatione, seu Inuestitura ad succedendum: vtpotè si sunt vocati soli masculi, prout in puncto dixerunt *Baldus cons.334. nu.10.lib.3. Ancaranus cons.95. num.7.* atque ideo, non exeo, quod fœmina exclusa sit propter masculum, sequitur quod non sit consideranda linea, imò hoc dicere absurdū est, quia tunc fœmina, licet sit in linea sanguinis, & substantiæ, vt possit succedere deficientibus masculis, tamen nō est in linea qualitatis, quæ sequitur successionem, & quæ primo loco considerāda est, & in qua illi soli existunt, qui habent masculinitatis qualitatem requisitam, inter quos illæ tres obseruationes attenduntur, scilicet, linea, gradus, & ætas (in sexu enim omnes pares esse debent, aliàs non erunt in linea qualitatis, vt notissimum est.)

329 Quare in hoc Siciliæ Regno stantibus prædictis nouissimis capitulis, ex quibus agnationis, seu masculinitatis qualitas in feudorum successione præfertur, nunquam fœmina prætextu etiam melioris lineæ deriuatæ à masculo primogenito poterit succedere ad exclusionem masculi proximioris, vel in pari gradu, quia masculus est in linea qualitatis, quæ reperitur priuilegiata, imò in linea descendenti, quilibet masculus remotior erit fœminæ præferendus si sit agnatus, & hæc tantummodo succedit ad exclusionem agnati transuersalis, etiam si sit patruus.

330 Deficiente verò linea vltimi possessoris, & sic inter ipsius transuersales descendentes de linea proxima, à qua defunctus processerat, quilibet agnatus, seu cognatus proximior vel in pari gradu sine dubio fœminæ præfertur, & ex veriori sententia fundata in ratione expressa in dicto cap.18. etiam agnatus remotior illam excludet, & solum sustineri poterit, quod non excludatur a cognato remotiori inferioris lineę; nam si iste ex linea primogenita descendat, fœminæ proximiori præferendum censemus, nisi concurrat cum matertera in capillo,

lo, & sic cum sorore matris ipsius.

331 Inter ipsas autem fœminas ad successionem absque masculis concurrentes, primogenituræ, & melioris lineæ prærogatiua seruanda est. Ita tamen, quod si in pari gradu concurrant primogenita maritata, & minor natu in capillo, hæc alteri præferatur, ex dicto *Cap. Si aliquem*, quod quantum ad hoc illibatum permanet, & hoc etiam inter masculos cognatos inter se concurrentes obseruandum censemus, vt sic ille præferatur, qui ex meliori descenderit linea, licet sit gradu remotior, quod ex mente, & verbis dictorum capitulorum expressissimè deprehenditur (licet Nostrates non sic explicent, sed satis confuse loquuti sint.)

332 Quomodo est accipiendum vulgatū illud dicterium, quod fœmina proximior præfertur masculo remotiori; tolerabile ante editionem prædictorum capitolorum ob communem antiquorū acceptionem, existimantium dictum *Cap. si aliquem*, priuilegiasse gradum, & exclusisse repræsentationem; sed iam intolerabile, & erroneum, ac contra lineæ prærogatiuam, & agnationis qualitatem in dictis capitulis expressissimis verbis consideratam.

333 Vndè iam apparet, quantum sit friuola contraria obiectio ad impugnandā prærogatiuam linealem, cum ideo fœmina descendens ex meliori linea, si cum masculo ad successionem concurrat, illum non excludat, quia ipsa non est in linea qualitatis à nostris Capitulis priuilegiata, & anteposita, nec censetur vocata nisi in defectum masculorum, & prout superius explicauimus, quod intelligendū est in illis feudis, in quibus adest clausula Iuris francorum, vel subintelligitur ex dispositione Capitulorum Regni, secus autem si in prima Inuestitura, vel testamento, aut alia primi acquisitoris prouisione aliter cautum sit; illud enim seruabitur.

334 Denique ad excludendam lineam, numerosam DD. caterуam, ac rerum Iudicatarum in Regno quamplura exempla contra illam adducunt; ex quibus probare intendunt restrictionem dictorum nouissimorum Capitulorum, & ita magis communiter esse recepta, & obseruata.

335 Sed vt appareat, quam leuis ponderis sit hoc DD. agmen, Respondemus quod de Regnicolis ferè omnes loquuntur in terminis dicti *Cap. Si aliquem*, cuius verbis allucinati, & eorum verum sensum non percipientes, pro gradu proximiore, & in paritate gradus pro maiori natu concludunt; hi sunt Antiquiores, *Saccurafa in compend. Cap. Volentes vers. si baro, Pernus cons. 11 Corsettus cons. 199. num. 38. & 44. lib. 2. Petr. de Gregor. de concessione feud. parte 4. quæst. 4. num. 8. & 10. & qu. 10. per tot. Aloysius de Septim. in Cap. Si aliquem. Nicolaus Sollima in Apostilla ad idem cap. Iacob. Russo in cons. causæ Linguægrossa 9. num. 23. & 52. Hieronymus Gimia apud Milanens. dec. 9. ex num. 30. & num. 47. & 48. & à nu. 82. Raudens. cons. 141. num. 65. inter cons. vltim. volunt. & cons. 1. num. 65. & seqq. lib. 1. consiliorum* (& licet alios referant Aduocati ex aduerso), Nos illorum non meminimus, quia sunt Auctores, qui in vna, aut altera causa, vt Clientibus inseruient vti ipsorum Aduocati, allegationes scripserunt, quarum paucissimæ prælaudatæ sunt, & nonnullæ manuscriptæ, raro inueniuntur.

336 De recentioribus, vero, licèt multos pro se referant Aduersarij, si attentè legantur, paucissimi sunt. *Cumia in dicto Cap. Si aliquem, verbo eodem ordine nu. 7. & verbo Gradu num.* 34. 42. 72. 103: & sequētibus loquitur in terminis illius capit. Et quamuis iam suo tempore esset editum dictum cap. 218. Dom: Imperat. Caroli, tamen, quando scripsit non erat impressum, vt ipse testatur *dicto verbo gradu num.* 38. Imò nec intellectum, nec practicatum; & alia nouissima capitula non fuerant à Dom. Regibus impetrata: & hoc non obstante in eisdem terminis *Cap. Si aliquem*, pro primogenituræ, & lineæ prærogatiua concludit in verbo *proximior num. 23. & num. 29. 39. 40. & seqq.*

337 *Cannet. in dicto Cap. Si aliquem vers. sed præmittendum nu. 90. & 91. fol. 247. & vers. an filius num. 19. fol. 285.* expressè loquitur in terminis prædicti cap. & nullum verbum facit de *cap. nouiss.* & antea *in vers. sed tractandum per tot. & nu. 62. & seqq.* firmiter defendit extensionē nostrorum Capitulorum & dicit non correctoria, sed declaratoria esse,

338 *Mastrill. ad Petr. de Gregor. dicta* 4. *parte quæst.* 10. *litt. A.* pro nostra sententia se subscripsit, dum dicit opinionem *Petr. de Gregor.* qui pro gradus prærogatiua tenuit, esse correctam per nouissima Regni Capitula.

339 *Milanens. dicta decis.* 8. *nu.* 224. 227. *&* 228. *lib.* 1. loquitur etiam in terminis dicti *Cap. Si aliquem*, & postea *nu.* 238. expressissimè in terminis nouiss. Cap. pro eorum extensione, & lineæ prærogatiua suffragium dedit.

340 *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 42. *nu.* 60. *&* 62. *& art.* 36. *num.* 203. in nihilo fauet Aduersarijs; quia punctum non disputat in terminis dictorum *Cap. nouiss. & in dicto aat.* 42. *num.* 62. magis se inclinat ad lineam (cuius naturam non percipit, & citat *Molinam de primogen. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 14. quem sequi videtur, & antea *dicta cent.* 2. *art.* 3. *num.* 52. *&* 53. (vbi pro nobis est allegatus) expresse sequitur *Cumiam* dicto verbo *proximior*, & resistet cum eius opinione pro prærogatiua lineæ.

341 *Corsett. cons.* 9. *num.* 33. *cons.* 11. *num.* 7. *cons.* 78. *& cons.* 26. *nu.* 4. *& filius ad patrem in addit. ad cons.* 10. *num.* 28. *vsq. ad* 30. (quamuis stent pro restrictione prædictorum Capitulorum) loquuntur in diuersissimis terminis. Ille enim, scilicet, Pater (qui cum *Bolognetio cons.* 9. *à num.* 23. *&* 52. scripsit in causis, de quibus loquitur) agit, & ambo agunt de feudis in forma larga, & in illis, qui erant in forma stricta, aderat primi acquisitoris expressa dispositio ad fauorem gradus; in quo puncto ipse *Corsettus* residet. At vterque tam pater, quam filius pro extensione dictorum Capitulorum ex vt comprehensiua consuluerunt in omnibus casibus, in quibus agnationis conseruandæ fauor posset considerari, vt videre est in *Consil. à nobis supra citat.* nempè *cons.* 9. *num.* 36. *cons.* 11. *num.* 10. *cons.* 18. *num.* 18. *vers. Ista ergo de Suriana, & cõs.* 19. *num.* 37. *&* 37. *& filius ad patrem cons.* 10. *num.* 41. Imò *& pater dicto cons.* 26. *num.* 4. in contrarium adductus, *vers. in hoc tamen*; etiam in terminis *Cap. Si aliquem*, agnoscit difficultatem in materia repræsentationis, propter conflictũ opinionum; & sic dicit, non essa in illam intrandum, quia sunt infiniti, qui contrarium tenent, (hoc est representationem esse concedendam.)

342 *Tobias Benfare apud Lunam cons.* 17. *num.* 15. loquitur in feudo in forma larga absque clausula Iuris francorum, vt ipse fatetur *n.* 31. & non disputat quæstionẽ in terminis cap. 18. Dom: Reg. Philippi, sed illud cursim tangit *n.* 11. & nihilominus in illa causa Campifranci fuit cõtra illum decisum ad fauorem D. Francisci, qui licet gradu remotioris, erat de meliori linea vt supra in v. Artic retulimus.

343 *Muta in dicto Cap. Si aliquem num.* 55. *&* 56. nihil contra Nos resoluit imò *num.* 55. lineam approbat sequendo *Cumiam*; sed postea *num.* 144. *&* 145. expressissimè etiam in terminis illius cap., & indubitanter attentis nouissimis, repræsentationem, & lineam in infinitum agnoscit, & cum ista residet opinione.

344 *Giurba de feud.* §. 1. *Glos.* 1. iam diximus supra *num.* 313. in nihilo fauere aduersarijs. *In* §. *autem secundo num.* 64. (vbi etiam ex aduerso allegatur) solum dicit, quod in terminis *Cap. Si aliquem*, vocantis proximiorem, non datur repræsentatio, & propriùs *num.* 63. multis probat exclusam non esse ex vocatione proximior. At postea in eodem §. 2. *Glos.* 10. *per totam*, *& à num.* 47. *& n.* 50. *vers. quare audiendus*, vbi nos allegatur, lineæ materiam ex professo tractat, & in illius fauorem multa adducit, firmans esse obseruandam in his feudis primogenitorum.

345 Et licèt, ab Aduersarijs rursus allegetur in eadem *Glos. num.* 51. vbi inter duos Patrueles ex duobus prædefunctis fratribus, sentire videtur, quod sit præferendus maior natu, licet filius sit ex fratre natu minore; tamen, ne dicamus ipsum sibi contrarium in antecedentibus, & subsequentibus extitisse; ac voluisse destruere illud, quod satis pũctualiter transcripsit ex DD., quos ibi laudat pro prærogatiua lineæ inter omnes descendentes ex primo acquisitore feudi, & in inuestitura vocatos, intelligendum est illum in *dicto num.* 51. *& vsq. ad* 54. loquutum fuisse de transuersalibus, non descendentibus à primo acquisitore, & in terminis Iuris communis, vt apparet ex initio dicti *num.* 51. ibi, *aut inspecto Iure communi loquimur &c.* & apertissimè *num.* 52. vbi rationes, quas reddit, & DD.

DD. quos indicant, loqui de prædictis transuersalibus, & in *Verſ. tertio veriſimilitudo illa* in verbis ibi, *tum quia remotiores ſunt, de quibus non ita cogitaſſe teſtator videri poteſt, cum in primogenijs vocata linea, tranſuerſales non continentur*, quæ verba de transuersalibus, qui descendunt à primo institutore impossibile est, quod accipiantur.

346 Et indubitanter hic intellectus colligitur ex his, quæ dicit *n.* 53. quoc totum correspondet distinctioni linearum, quam propo fuerat *num.* 20. *ad finem, verſ. Ego vero*; vbi tres lineas constituit, vnam possessoris, alteram primogeniti, & tertiam *cuiuſuis alterius ſucceſſoris remoti*, quarum primam, & secundam explicat vsque ad *num.* 45. firmans, verum esse, quod de linea primogeniti (de qua Nos agimus) scripserunt plerique DD. de Hispanis, & exteris a nobis in hoc Artic. laudatis, vt videre est ex *n.* 27. *verſ. circa ſecundã.* De tertia vero linea incipit loqui *dicto num.* 45. *verſ. circa tertiam*; vbi aliquantulum se confundit, & labitur, quia existimat esse diuersam à linea primogeniti, & tamen totum, quod ibidem scribit, consonat cum hac linea; de qua eodem modo, & forma loquutus fuerat ex *dicto num.* 27. cum re vera hoc non conueniat tertiæ lineæ ab eo propositæ *dicto num.* 20. *ad finem.*

347 Et nihilominus in *num.* 46. *verſ. Ego vero*, suam opinionem proferens, dicit, errasse eos, qui de Iure communi vnam solam lineam (scilicet possessoris) dari scripserunt, quod prosequitur vsque ad dictum *n.* 50. vbi in *verſ. quare*, firmat non esse amplius audiẽdum *Petr. de Greg. parte* 4. *quæſt.* 10. qui pro gradu proximiore, & in pari gradu pro maiori natu scripsit, & dicit eius opinionem correctam esse per dictum cap. 18. Dom. Regis Philippi, *quo præfertur linea (verba ſunt Giurbæ) vt ibidem perbellè ſummat Ramondetta, & interpretatur*, & eodem themate retento, sequitur in *verſ. ſed illud quoque*, multa inculcans circa prædictam lineam primogeniti; & in *verſ. cum tranſuerſales*, in nostris terminis loquẽs, inquit, *Cum tranſuerſales, licet remoti reſpectu vltimi poſſeſſoris, attento ſtipite, deſcendentes à primo ſint; eoque reſpectu, in linea deſcendentium conſtituti; ac proindè non minus eorum ſuo loco, quam eorum, qui verè deſcendentes ſunt ratio haberi debet in lineis conſiderandis*, & videndus est vsque ad finem dicti versiculi.

348 Quare proculdubio dicendum est, *Giurbam*, magnitudine materiæ confusum, æquiuocationem passum fuisse; dum incipiens loqui de prædicta tertia linea cuiuslibet remoti transuersalis, miscuit, quod proprium erat lineæ primogeniti, inter illos transuersales à primo acquisitore, seu stipite descendentes, (circa quos indubitanter firmauerat, & semper absque hæsitatione firmauit, lineam considerandam, & obseruandam esse.) Sed tamen in quæstione proposita circa lineam propriè, & verè transuersalem, respectu primi acquirentis, suam proposuisse opinionem in *dicto num.* 51. *vſque ad* 54. loquens in terminis Iuris communis, & hoc irresolutum reliquisse.

349 Quod euidentiùs constat. Quia ex *nu.* 55. rursus assumit materiam lineæ inter descendentes, & disputat: vtrum detur representatio, & transmissio, & multa corollariè infert extra choros saltando; & deinde *num.* 62. iterum agit de linea, & repetit, quæ propria sunt lineæ primogeniti inter transuersales: *& vſque ad num.* 82. constanter lineam defendit: *Ex num.* 83. impugnat *Martam de ſucceſſ. legal.* 3. *parte quæſt.* 1. *art.* 2. *à nu.* 37 *& ſeqq. vol.* 1. qui contra lineam insurrexit; (*Videatur nu.* 85. *verſ. Reſpondeo ſecundo, & num.* 87. *& in verſ. Reſpondeo* 1. *& per tot. num.*) ex quibus apparebit pro linea firmiter se subscripsisse in nostris terminis.

350 De DD. Neapolitanis, & exteris, quos pro se allegant Aduersarij non est curandum; Quoniam *Marta* communiter reprobatur, *Rouitus* tenuit contrarium, & sic pro linea votauit, *in tom. ad Pragmat. Regni Neap. tit. de feud. Pragmat.* 11. *num.* 44. *Loffredus ad Iſerniam, Afflictis, & Caputus*, ad rem non faciunt quia loquuntur in diuersis terminis. *Cenſallius ad Peregrinum*, in loco ab Aduocatis ex aduerso allegatus, nempè *art.* 21. *fol.* 72. *verſ. Tertio obſeruo*; nihil dicit, & solum in dicto *art.* 21. *fol. mihi* 35. *verſ. Secundo obſeruo col.* 1. inquit, quod quando statutum, vel testator maiorem requirit ætatem de tempore successionis, cessat representatio, & subingressio; (de qua assertione, & eius veritate

iam supra discussum est; *) at in art. 20. fol.30. vers. Prima ergo sit conclusio, cum seqq.* lineam in primogenijs defendit. *Regens Vrsinus de feudis 2. parte quæst. 4. art.1. num.14. fol.105. & art.2. n.15. fol.111.* solum dicit, quod in hoc Regno stante *Cap. Si aliquem*, vocante proximiorem, patruus præfertur nepoti, & hoc impugnat in illis duobus Articulis, fundans, in feudis repræsentationem concedi, & nepotem patruo esse præferendum attento iure communi, & Regni constitutione, *vt de successionibus*, sicque non debuit *Vrsinus* ad istius causæ decisionem allegari, *Bilotta consult.27. n.15. & seqq.* nihil contra nos concludit.

Regens Ganauerro (ab Aduersarijs prætermissus) *cons. 5. ex num. 155.* licet ex professo materiam dicti *Cap. Si aliquem*, & nouissimorum capitulorum 118. & 204. Dom. Imperat. Caroli, ac 18. Serenissimi Reg. Philippi pertractauerit: Tamen ipse nobis tribuit responsionem; Dum in initio illius consilij, ante summarium, & postea in calce, se subscribens, inquit, prædictum consilium scripsisse Drepani, dum ibidem esset hospes, & peregrinus, vt amico rem gratam faceret: scripsit igitur tanquam hospes, & peregrinus in materia prædictorum Cap. Regni; (alioquin doctus, & non contemnendæ auctoritatis auctor) quod ex dictis supra in hoc articulo, in hoc articulo, in quo omnibus illius fundamentis tacitè satisfecimus, cuilibet intuenti ad oculum apparebit.

Doctissimus, denique *Donatus Antonius de Marinis*, supremi tui Italicarum rerum consil.j meritissimus Consiliarius (etiam ab aduersarijs prætermissus) *lib. 1. quotidian. resolut. cap. 126. n. 64.* nobis in nihilo aduersatur. Licet enim ibidem in collaterali linea, vltra filios fratrum subingressionem filij in locum patris, sicque repræsentationem, non dari: & inter fratres patrueles omninò cessare, ac propterea maiorem natu quamuis ex secundogenito: natu minori ex primogenito, præferendum firmauerit: Loquitur tamen in terminis constitutionis *vt de successionibus*, per quam (vt iam supra notauimus) successio feudalis in transuersali linea restricta fuit ad tertium gradum, hoc est, ad filios fratrum succedentes patruo in concursu alterius patrui, vt expressè aduertit ibidem nu. 61. relatis verbis prædictæ constit. ibi, *filij autem fratrum*, ac ideo, cum successio in liuea transuersali non vltra progrediatur; cessat inter alios posteriores agnatos, quæstio de repræsentatione, & prærogatiua lineæ, quia non entis nullæ sunt qualitates iuxta vulgares regulas. Et quamuis ex nouissimis gratijs Neapolitano Regno concessis, præfata successio fuerit ampliata vsque ad quartum gradum, & sic ad fratres patrueles, dummodo descendant per lineam masculinam à primo Domino, & stipite feudi, vt constat ex *Pragmat. 11. de feudis* vbi *Rouitus*, & post eum *Regens Vrsinus de success. feudor. 2. parte quæst. 10.* per totam, quod, & præcitato loco idem *Regens de Marinis* prænotauit. Nihilominus inter illos fratres patrueles, alteri patrueli succedentes, non datur repræsentatio, nec locus est prærogatiuæ melioris lineæ, sed maior natu minori anteponitur, vt ipsemet auctor rectissimè resoluit.

Ratio est, nam prædicta extensio Regno illo per Tuæ Maiestatis gloriosissimos progenitores gratiosè concessa, fuit limitata ad solum illum casum successionis inter fratres patrueles alteri patrueli succedere volentes: ita demum si à primo feudi acquisitore per lineam masculinam, tam defunctus, quam successor descenderent, & absque præiudicio patrui, & alterius proximioris agnati, cui vel ex gratia anteriori, vel ex dispositione præfatæ constitutionis successio competere posset, vt satis ad propositum ratiocinatur *Regens Vrsinus de success. feud. 2. parte quæst.6. art. 1. num. 3. cum seqq.* Esset autem in præiudicium patrui, & aliorum proximiorum, si prædictis patruelibus ex gratia admissis ad alterius patruelis successionem repræsentatio, & prærogatiua potioris lineæ fuisset communicata, pro vt per dictam constitutionem inter descendentes in infinitum, & inter collaterales, vsque ad tertium gradum fuerat concessa, iuxta tradita per *Martianum dict. disp. 2. 3. & 4. per tot* quoniam hac extante prærogatiua, patruelis de meliore linea repræsentando personam patris, excluderet patruum, & alios proximiores de iure, & per anteriores gratias ad successionem admissos:

ſos: ac propterea nè beneficium Princi. pis in tertij præiudicium cederet, contra regul. *leg. 2. §. ſi quis à principe, &* §. *merito ff. ne, quid in loco publico*, cum ſimilibus, non fuit communicata patruelibus prædicta prærogatiua, ſed tantummodo conceſſum, quod ſuccederent in defectum aliorum proximiorum, dũmodo per lineam maſculinam deſcenderent; & ſi fortè duo, aut plures in illomet gradu reperirentur, maior ætate deberet præferri; eo quod ſucceſſio inter eos, independẽter à ſuis progenitoribus, & ex gratia fuit conceſſa, & compoſita, vt non ſemel Sacrum Conſ. Neapolitanũ in caſibus occurrentibus deciſit teſte *Georgio allegat.* 12. cuius meminit *Vrſinus dicta 2. parte quæſt. 9. art. 1. num. 9. & Rouitus in dicta pragm.* 11. *de feudis num.* 71. *verſ. ſed audio*.

Vndè iam apparet reſolutionem *Doctiſſ. Regent. de Marinis* fundatam eſſe in illius Naepolitani Regni particularibus legibus conſtitutionibus, & gratijs; ſtante, quod Capitula Papæ Honorij, (qui dicitur auctor noſtri *Cap. Si aliquem*, extendentis ſucceſſionem feudorum in linea tranſuerſali vſque ad trinepotem) non fuerunt in illo Regno recepta, vt multis probat *Martianus dicta diſp.* 3. ac ideo non poſſe adduci ad caſus etiam ſimiles, per noſtra capitula aliter determinatos. *l. cunctos populos C. de ſum ma Trinitat.* cum alijs ſupra n. 163. nam in Regno noſtro ſtante diſpoſitione dicti *Cap. Volentes*, feudorum ſucceſſio in linea tranſuerſali infinitum extenditur ſolutis Regiæ Curiæ iuribus conſuetis (vt eſt notiſſimum:) & per prædicta capitula nouiſſima prærogatiua lineæ, & in ea repreſentatio fuit in præfata linea collaterali, apertè declarata, vt ſupra oſtendimus.

Quomodo exaudiendi ſunt omnes alij DD. Neapolitani, qui inter patrueles alteri patrueli ſuccedentes, repreſentationem, & lineæ prærogatiuam, locum non habere ſcripſerunt: ac etiam ex eadem ratione regulantur, qui pro nobis ad fauorem lineæ in hoc articulo adducti ſũt, vt intelligi debeant iuxta terminos dictæ conſtitut. *vt de ſucceſſionibus* Capit. conſiderantes Regni illius, de quo *Martianus*, & ab eo relati *dicta diſp.* 2. *num.* 27. *verſ. quoniam*: & nouarum gratiarum, ac non aliter, prout ex eiſdem non obſcurè percipitur.

351 Deciſiones verò cauſarum, quas in Regni Tribunalibus ex aduerſo dicitur, fuiſſe obtentas ad fauorem gradus proximioris, & in pari gradu pro maiore natu; nempe in cauſis Solafani, Saccanorum contra conſilium Soccini, Caltabilottæ Linguægroſſæ, Comiti, Feudi de Xiamuſco, & denique Fluminis Dioniſij; omnes prolatæ ſunt in terminis dicti *Cap. ſi aliquem*, & ante editionem nouiſſimorum capit. ſed in alijs diuerſiſſimis à caſu noſtro, ſcilicet, in feudis nouis; ſtante diſpoſitione primi acquiſitoris, aut in quibus non aderat clauſula Iuriſfrancorum, vel non erat ſucceſſio ab inteſtato, ac ideò Aduerſarijs non proficiunt, nec nobis obſunt.

352 Aliæ autem deciſiones, quę allegantur poſt publicationem dictorum Cap. nouiſſ. nempè in cauſa Biſcaris, Camemi, Roccæfloridæ, & de Caputarſo, ſunt etiã in ſatis diuerſis terminis; Quia in cauſa Biſcaris aderat diſpoſitio teſtamentaria Guillermi Raimundi, qui in pari gradu maſculum fœminæ; in diſpari verò proximiorem præferri diſpoſuit, & nullus ex concurrentibus erat de familia vltimi morientis, nec primi Inueſtiti, ſicque non poterat attendi dictorum cap. prouiſio. Sed nihilominus in M. R. C. deciſum fuit ad fauorem Don Horatij de Paterno, tanquam de meliori linea, & de ſententia Contutorij non conſtat, quia tranſactione, fuit cauſa ſopita, & Don Horatij ſucceſſores de facto prædictum feudum poſſident, videndus *Curſ. conſ.* 11. *n.* 5. *verſ. rurſus voluit, & in fine conſ. verſ. ſed quidquid ſit.*

353 In Cauſa Camemi; Ius ſucceſſionis delatum fuerat ante editionẽ dicti cap. 18. Dom. Regis Philipppi, & ideò eius diſpoſitio locum habere non potuit, cum ſolummodo pro caſibus futuris fuiſſet à Dom. Rege approbata, videndus *Amat. dicta reſol.* 1. *ad finem*: & nihilominus, vt ipſe *Amat.* teſtatur, extitit votum contrarium eximij Iuris conſ. *D. Blaſci Ioppulo*, & Baronia prædicta remanſit apud illos, qui de meliori linea deſcendebant, non obſtante quod, qui ſuccedere prætendebat, vti de meliori linea, erat conſanguineus in vlteriori gradu, & non filius ex ſecundogenito, vt in caſu noſtro, imò

imò nec militabat ratio conferuandi feudum in familia.

In causa Roccæfloridæ aderat dispositio testamentaria, quæ debuit attendi, & hac ratione exclusus fuit nepos ex primogeniti filio, per patruum secundogenitū, vti proximiorem: quod apparet ex eademmet decisione, per quam feuda Sancti Basilij, in quibus pro D. Petro Bonanno eadem militabat ratio, fuerunt adiudicata Dõnæ Franciscæ de Aragon, cui de eis fuit concessa manutentio iuxta dispositionem testamentariam primi acquisitoris.

354 In causa denique de Caputarso concurrebant masculus, & fœmina in pari gradu, & ideo ad fauorem masculi, nempe, Baronis Sancti Iuliani (licet de inferiori linea) fuit votatum, quia Iudices pro constanti habuerunt dictum cap. 18. Dom. Regis Philippi habere locum, qui masculus concurrit cum fœmina in pari gradu, quo casu fœmina non potest lætari prærogatiua lineæ, quoniam non est in linea qualitatis ex dictis supra *nu. 327. & seqq.* & adhuc lis pendet in Tribunali Consistorij S. R. C.

355 Ex quibus deducitur, omnia aduersæ partis fundamenta esse diruta, & subsistere non posse: Ac ideo concludimus in casu nostro Mazareni Comitem vtpotè de meliori linea manuteneri debuisse in possessione prædictorum Statuum, & feudorum, prout in similibus, & etiam diuersis terminis decisum est in hoc Regno in quamplurimis causis, scilicet, Campifranci contra *conf. Thobiæ Bensari, apud Lunam dicto conf.* 17. per duas sententias conformes confirmatas in Sacro Rerum Italicarum Consilio: Ramursurę, seu Surianæ in Trib. Consistorij: Canicatti, de qua testatur *Amat. dicta resol.* 1. *num.* 87. Iarratanæ, de Calamanzano, & Biscaris in M. R. C.

356 Et hanc opinionem fauentem prærogatiuę lineali sequuti sunt pręcipuè recentiores ex nostris Siculis melioris notæ, & politioris litteraturæ, in terminis *Cap. si aliquem, Blascus Lancea ibidem quæst. 3. vers. profectò, & Ioann. Aloysius de septimo in conf.* Caccabi, Alcami, & Calatafimi: In terminis *nouiss. Cap. Milanens. Muta, Mastrill. Amat. Costa, Cutellus, Giurba, Baronius*, & alij in hoc discursu laudati, quibus adhæserunt celeberrimi Iuris Consulti Scribentes in prædictis causis decisis, & etiam in causa Licodiæ, in qua alij permulti de exteris se subscripserunt (quorum nomina reticemus, quia ipsorum consultationes, & allegationes non habentur præ manibus, & rarò reperiuntur) idcirco illam, vtpotè veriorem communiorem, & iuris principijs, ac prædictorum capitulorum menti, & verbis magis consonam amplectimur.

A prædictis, denique non recedendo; non prorsus contemnendum iudicauimus, quod ex parte Mazareni Comitis ad excludendam prærogatiuam maioris ætatis, in qua sola Racudiæ Comes molem ædificij superimposuit, vt illum ab hac successione excluderet, ingeniosè, & non infeliciter fuit in allegationibus manuscriptis propositum: nempè, prædictum Comitem Mazareni debere succedere ex persona Don Gabrielis Branciforti fratris primogeniti, licet muti, surdi, & imperfecti (de quo supra meminimus in facti narratione vers. Don Ioannes secundogenitus) eo quod pręfatum Racudiæ Comitem ætate præcedit, & quamuis ipse non succedat, vt retineat, tamen succedit vt restituat agnatis proximioribus.

Indigebat disceptatio ista longiori calamo, ac pleniori examine; sed ne iustificationes istæ in volumen crescant; omittimus illam problematicè discurrere: & ex superabundanti, pro vberiori indicij nostri comprobatione; illud contenti dicere sumus: quod licet pro vtraque parte sint Doctores summæ auctoritatis, valdè probabile æstimari potest, mutum, & surdum, aut aliàs à natura imperfectum, à successione feudi exclusum, per *Textum in cap.* 1. *an mutus, vel aliàs imperfectus. cap.* 1. *S. mutus tit. Episcop. vel Abbat.* habitu, & potentia capacem esse; quamuis actu feudum in eo non consistat, propter impedimentum, quod illum inhabilem ad militare seruitium reddit. Ex quo DD. firmant, quod si talis imperfectus filium habeat, succedit filius ei non obstante patris imperfectione, vt cum *Baldo, Tiraquello, Menochio, Intrigliolo, Gregorio Lopez*, & alijs notant *Giurba de success. feudor. S.* 2. *glos.* 4. *post num.* 40. *vers. declara nono, & glos.* 11. *à num.* 40. *Mastrill. ad Petr. de Gregor. de concess. feudi parte* 4. *quæst.*

quaest. 8. litt. B. vers. subintelligo Camill. de Larata in Theatro feud. parte 6. dilucidat 24. num. 4. & Carolus de Grass. de effect. Clerio. effectu 4. num. 39. & si filium non habeat, sed fratrem, iste succedit, vt post *Scribentes in dicto cap. 1. an mutus, vel aliàs imperfectus* docent, *Luna cons. 3. Petrus de Greg. de concess. feud. dicta parte 4. quaest. 8. num. 28. & 29. Paulus Cristineus decis. Belgic. 151. num. 1. cum seqq. tom. 1.*, ac si fratrem non habeat succedunt agnati proximiores. *Aluarot. de feud. tit. quae sit prima causa benef. amitt. cap. 1. §. fin. num. 20.* quem, & alios refert, & sequitur *Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 1. à num. 570. Vrsinus de feud. 1. parte quaest. 8. art. 1. num. 45. Sonsbek de feud. parte 13. num. 100. vers. tertia conclusio est. Balzaran. de feud. in rubr. tit. an mutus num. 4.*

Nec oberit, dicere, prout ex aduerso dicebatur, talem à natura imperfectum pro mortuo haberi, vel ac si natus non esset, nam respondetur mutum, surdum, aut aliàs à natura imperfectum, suaptè natura successibilem esse, & solum illi obstare casuale impedimentum, quod illum reddit inhabilem ad deseruiendũ, vt docent *Andreas de Isernia in dicto §. mutus tit. Episc. vel Abbat. nu. 5. vers. sed quia, & num. 6. Monach. de feud. 1. parte cap. 57. num. 25. & 26. videndus nu. 14.* ac proindè *Baldum* sequutus inquit *Balzaran. dict. tit. an mutus cap. 1. num. 10. vers. vltimo nota*; quod feudum in muto, & surdo, habitu saltem, licet non actu consistit. Vndè Doctores nostri, qui in terminis *Cap. si aliquem*, Vocantis proximiorem, patruum secundogenitum, nepoti ex filio primogenito praetulerunt: filium primogeniti, imperfecti adhuc viuentis, patruo praeferendum, cõstanter asseruerunt, vt videre est apud *Petr. de Gregor. de concess. feudi parte 4. quaest. 8. ad fin. Cumia dicto Cap. si aliquem verbo masculus nu. 29. Intrigliol. de feud. cent. 2. art. 3. num. 17. & 18. Addit. ad cons. 3. Aloysi. de Sept. num. 5.* & in filio primogenito furioso, qui verè incapax est magis, quam mutus, & surdus, (hic enim si signis edoceri potest ex probabiliori sententia matrimonium contrahere, & alios actus facere valet; ille autem si in furore perseuerat nullo modo capax est videndus *Thomas Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 8. à n. 12. vers. oers. Paulus Zachias in quaest. Medicolegal. lib. 2. qu. 8. de mutis, & surd. num. 9.*) quod stante statuto vocante proximiorem, aut sequentem in gradu, succedat ad exclusionem patrui secundogeniti dixerunt *Castillo Sotomaior controuers. lib. 3. cap. 13. num. 54. & 55. Giurba de success. feud. §. 2. glos. 6. num. 84.*

Ex quibus deducitur, mutum, surdũ, aut imperfectum, non haberi pro mortuo, seù non nato, quandoquidem praecitati DD. ex ipsius imperfecti persona; filium eius ad successionem admittendum esse alijs exclusis proximioribus intrepidè concludunt; quod euincit patrem saltem habitu successibilem esse, & ab eo in filium successionem deriuari; non ita dicendum, si pro mortuo, aut non nato, imperfectus esset habendus.

Et fortiùs probatur ex *Textu in dicto cap. 1. tit. an mutus, vel alias imperfectus*, ibi, *quidam tamen dicunt, cum qui talis natus est feudum retinere non posse, quia ipsum seruire non valet*. Ex quibus verbis iuncto principio illius textus manifestè colligitur, sapientes Mediolanenses, non alia ratione fuisse motos ad denegandam feudi retentionem taliter imperfecto, nisi quia militare seruitium, stante illo impedimento praestare non poterat; quod, & indicant verba sequentia ibi, *Sic dicimus in Clerico, & foemina, & in similibus*, quos certum est capaces esse successionis, sed ideò feudum non retinent, quia deseruire non possunt. Vndè non rectè dicitur, imperfectum haberi pro mortuo, aut pro non nato; & ibidem nõ posse succedere; & licet comparetur foeminae, hoc magis euincit suaptè natura successibilem esse, prout in Regnis vtriusq; Siciliae ex *d. constitut. vt de successionib.* videmus obseruatum in foeminis, quae succedunt in feudis, & deseruiunt per substitutos.

Vlterius, & ex eodem textu euincitur solam retentionẽ imperfecto prohiberi, & per consequens successionem de facto propter illud impedimentum; non autẽ successionem de iure, idcircoque dicunt DD. quod succedit de iure, non vt sibi feudum retineat, sed vt restituat agnato proximiori, vt in puncto firmant. *Camillus de Larata in Theatr. feud. parte 6. dilu-*

dilucidat 24. *num.*6. qui alios laudat. *Hotoman. de feud. tit.*6. *Episc. vel Abbat. in cap.* 1. §. *mutus, verbo retinere*, quem sequitur *Hartman. Pistor. lib.* 2. *quaest.*32. *num.*38. *vers. nihil itaque. Balzaran.in Rubr. dict. tit. an mutus, vel alias imperf. num.*5.

Et hinc fit, quod huic imperfecto datur vita, & militia absque onere seruitij, *Ioann. Aloys. de Septimo*, apud *Lunam cons.*3. *num.*9. *vbi additio Petr. de Gregor. de vita militia quaest.*4. *num.*9. *Intrigliol. de feud. centur.*1. *quaest.*57. *num.*27. *Giurba de feud.* §.2. *glos.*8: *n.*41. *in fine*; quae vita, & militia non poterit consequi praedictus D. Gabriel imperfectus, si Mazareni Comes eius frater in praefatis feudis nō succedit.

Quare concludimus in hoc Articulo Mazareni Comitem, vel ex praerogatiua melioris lineae, vel ex persona dicti Don Gabrielis ipsius fratris, qui Racudiae Comitem aetate praecedit: debuisse in praedictis Statibus, & feudis manuteneri.

ARTICVLVS QVARTVS.

Mazareni Comiti debuit concedi praedictorum Statuum manutentio, ob qualitatem melioris originis, quia in pari gradu reperitur masculus ex masculo; at verò Racudiae Comes masculus ex foemina.

357 Seclusa praerogatiua melioris lineae, de qua in praecedenti Articulo: & ex sola qualitate melioris sexus, seù originis praedictū Mazareni Comitem, licet natu minorem, dicto Racudiae Comiti maiori natu praeferēdum, quamplurimis rationibus, nobis omnibus indubitanter placuit. Sed selectioribus propositis, breuiter in hoc Articulo praedictae praelationis fundamenta pro nostri Iudicij iustificatione in mediū proponemus.

358 In feudorum successione, agnationis qualitas semper inter omnes alias ad succedendum requisitas, ita caput extulit, quantum lenta solet inter Biburna cupressus; nam siue de primaeuo feudorum Iure loquamur, siue de municipali in terminis Constitutionum, & Capitulorum Regni, illam absque controuersia consideratam, & magni habitam reperiemus.

359 De iure communi feudorum regulariter loquendo, & seclusa concessione, seù inuestitura aliter disponente; foemina à successione feudi penitus fuit exclusa, & per consequens masculus ex ea descendens; tanquam ex radice successionis incapaci, vt de primo sunt expressa Iura in *cap.* 1. *vers. & non filia de natur. success. feud.* vbi *Glos. verbo filia cap.* 1. *& quia vers. hoc autem notandum de his, qui feud. dar. poss. cap.*1. *vers. ad filias vero, de success. fratr. cap.*1. §. *quin etiam, Episcop. vel Abbat. Aluarot. de feud. tit. de gradibus* §.1. *nu.*3. *Lanar. repetit. feud. fol.*397. *n.*55. *Georgius repetit. feud. cap.*51. *nu.*8. *Schrad. de feud. parte* 7. *cap.*4. *num.*1. *Borell. in summa decis. parte* 1. *tit. de feudis n.*164. *Cumia in dicto Cap. Si aliquem in praelud. num.*73 & alijs multis relatis, *Giurb. de feud. praelud.*6. *nu.*19. *& de secundo Glos. in dicto cap.* 1. *verbo filia de natur. success. feud. dicto cap.*1. §. *& quia vers. hoc autem notand. de his qui feud. dar. poss. dict. cap.*1. *de success. fratr. Bald. in l. quoties* 12. *n.*2. *C. de suis, & legit. Paris. cons.*23. *num.*27. *&* 28. *lib.*1. *Petr. de Gregor. de feud. par.*6. *quaest.*16. *num.*4. *&* 5. *& quaest.*17. *num.*4. *Grass. de effectib. Clericat. effect.*4. *num.*35. 36. *&* 37. *Afflict. de feud. tit. de success. feudor.* §. *filia num.*1. *Menoch. cons.*976. *num.*1. *cum seqq. Scaccia de Iudicijs lib.* 2. *cap.*9. *n.*1640. *&* 1641. *Aluarottus, Georgius, Lanar. & Schrader.* vbi proximè *Larata de feud. parte* 9. *dilucid.* 82. *nu.* 6. *Arthaman. Pistor. lib.* 2. *quaestione* 35. *num.*27.

360 Imò, & si concessio facta sit pro masculis, & foeminis, aut pro haeredibus vtriusque sexus (quo casu foeminae, & ex eis descendentes successionis sunt capaces) dicunt communiter DD. quod est intelligendum deficientibus masculis agnatis, etiam remotioribus, nam ijs extantibus non admittuntur foeminae, & ex eis cognati; quomodo accipiunt *Text. in cap.*1. *de eo qui sibi, haeredib. suis mascul.* vt per *Aluarottum, & caeteros re-*

pe-

petentes ibidem, Rosenthal. de feud.cap 7. concl.40.num.12. Schrader dicta parte 7. cap.4.à num.60. Arthaman.Pistor.dicta qu. 35.num.18. Facchineus controu.Iur.lib.7. cap.44. Sanleger. resol.ciuil.tom.1.cap.24. n.4. & multis laudatis *Andreola controu. 252. à nu.4. & seq. & controu.253.à n.1. parte 4.*

361 De iure verò municipali, si Regni constitutiones, *In aliquibus, & vt de successionibus* inspiciamus, communemq; Doctorum sequamur acceptionem; certum est fœminas miserationis causa, & speciali Iure, ita demum ad successionẽ feudi fuisse admissas, vt non excludant masculos proximiores, aut in pari gradu; sed tantum illos, qui fuerint remotiores, vt firmat *Petr. de Gregor.* communiter in Regno receptus, *de concess. feud. parte 6.quaest.16.num.5. & seqq.* & sic in paritate gradus incorrectum remansit ius cõmune feudorum, vt docet *Isernia in dicta constitut. In aliquibus in princip.vers. sic de Iure feudorum*, & post eum *Rouitus super pragm. 11. de feudis num. 16. vers. nec praedictis refragatur, & num. 18. vers. quae omnia, & num.22. vers. quibus sic Vrsin. de feud. parte 2. quaest. 63. art.1. sub nu.28. vers. secundo. Respondetur Alexand. in cons. causa Selasani, post Marinum var. resol.tom.2.n.46. & 47.*

362 Diximus hoc procedere sequendo communem acceptionem dictarum constitutionum in his Regnis vtriusque Siciliae apud nostros, & Neapolitanos expositores; nam si illarum tenores attenderemus, aliter, & fortasse verius dici deberet; nempè fœminas ad successionem admitti in feudis ad exclusionem masculorum remotiorum inter illos tantum feudatarios francorum iure viuentes, non autem inter viuentes Iure Longobardo, inter quos, extantibus masculis etiam remotioribus fœminae à successione exclusae erant: vt numeris praecedentibus probauimus; hoc enim expressè cauetur in dicta constitut. *vt de successionibus*, in qua post quam in principio dixerat Imperator, filios, nepotes, pronepotes, & descendentes vtriusq; sexus ad successionem feudi esse admittẽdos, seruata sexus, & maioris aetatis praerogatiua inter viuentes specialiter Iure francorum, & quod mulier in capillo praeferretur maritatae, & dotatae, subiungit haec verba, ad finem in *Vers. Si autem*, ibi, *si autem viuant Iure Longobardo, collatis dotibus, in viriles partes successione diuisa, portionem suam coniugata, seù coniugatae quaecumque sint, poterunt vindicare*, ex quibus deducitur differentiã fuisse constitutam inter viuentes Iure francorum, & Longobardo iure viuentes; & per consequens illam praerogatiuã, quod in pari gradu masculus fœminam excluderet, non verò in gradu vlteriori; solũ fuisse concessam viuentibus Iure francorum, quod erat speciale in Regno, relinquendo incorrectum ius Longobardum inter hoc iure viuentes, vt tunc fœminae succedere possent, quando nullus superesset masculus etiam remotior; quomodo est intelligendum, quod constitutio dicit in dicto *vers. si autem*, vt scilicet filiae maritatae, collatis dotibus, portionem suam possint vendicare in feudo, quando ob deficientiam masculorum in illo succedunt, quam differentiam, licet sic non explicent agnoscunt *Glossa*, & *Isernia ibidem* verbo *filiae autem*, & verbo *excludunt*, & conducit ad eaquae diximus supra Artic.3.ex n.198.cũ seqq. pro explicatione *Cap. si aliquem*.

363 Haec licet ita sint, non debemus à communi acceptione recedere, quia iam in Regno Iure francorum viuitur praecipuè ab intestato, & etiam ex testamento, si forma contraria non appareat, & solum seruatur Ius Longobardum in ijs, quae nostris Capitulis, & constitutionibus non repugnant, vtpotè ius commune Regni, sicuti iam probauimus, & explicat latè *Giurba de feud. dicto praelud. 1. num.20. & 21. & praelud.6. nu.1. cum seqq.*

364 Si autem inspiciamus dispositionem dicti *Cap. Si aliquem*, idem ferè cautum reperiemus, quo ad successionem fœminarũ, quod dispositum erat per dict. constitutionem, *vt de successionibus* inter viuentes Iure francorum; in illo namque sexus, & primogeniturae praerogatiua seruari iubetur, vt masculus fœminã excludere habeat, corrigendo ius commune Longobardorum, in illo tantũ casu, quo fœmina gradu proximior cum masculo remotiori, nempè, de inferiori linea, & gradu concurrit, in quo omnes Nostri Regnicolae conueniunt.

365 At si nouissima attendamus capitula, hoc aliquantulum immutatum perspicimus, quia non solum in pari gradu, sed etiam quando masculus est remotior fœminam excludit; cum enim propter Antiquorum Altercationes, opus esset prædictum *Cap. Si aliquem*, declarare, vt scilicet primogenituræ, & lineæ prærogatiua, & inter existentes in linea, gradus proximitas, & melioris sexus qualitas deberet attendi; æquissimè fuit prouisum; quod fœmina prætextu gradus proximioris non posset excludere masculum ex masculo de meliori linea, gradu tamen remotiorem; neque etiam alteram fœminam ex masculo strictioris lineæ, vt in dicto cap. 204. Imperat. & Dom. Nostri Caroli, & dicto capit. 18. Dom. Regis Philippi, quod vt iam diximus, fauore agnationis statutum est: vt feuda conseruarentur in Domo, & familia à qua processerunt; intelligendo hoc modo dispositionem dicti *Cap. Si aliquẽ*, in illis sæpè repetitis verbis *sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur, vt masculus fœminam, & iuniorem maior natu præcedat*, videlicet, quod qualitas melioris sexus à capitulo primo loco considerata, præcederet qualitatem primogenituræ in fœminis concurrentibus cum masculis agnatis, argumento *Text. in l. 1. ff. de albo scribendo, l. quoties ff. de vsufru. Iu* cum vulgatis; & solum primogenitura in fœminis deberet attendi, quando melioris sexus qualitas cessaret, iuxta superius dicta art. 3. num. 330. & seq. qua ratione dicunt nostrates prærogatiuam sexus potiorem esse, quàm ætatis, *Petr. de Gregor. de conceß. feud. parte 4. quæst. 6. Muta in dicto Cap. Si aliquem n. 218. & 243.* qui alios laudat.

366 Et quidquid sit in terminis prædictarum constitutionum, & dicti *Cap. Si aliquem*, in quibus DD. nostri dicunt prælationem masculis concessam in paritate gradus, esse ob fauorem agnationis, si non propriè, quia fœminæ inuitantur, saltem secundum quid, vt notant *Afflict. in dicta constit. in aliquibus n. 71. tom. 2. Petr. de Gregor. de conceß. feud. parte 4. quæst. 6. num. 2. & 3. Cuma de feud. in dicto Cap. Si aliquem, verbo sexus nu. 13. & verbo masculus num. 114. Milan. dicta decis. 8. num. 146. lib. 1. Intrigliol. dicta cent. 2. artic. 51. num. 10. Cannetius in Cap. Si aliquem vers. sed tractandum num. 41. fol. 281. Muta in dicto Cap. Si aliquem nu. 233. Giurb. de feud. §. 1. Glos. 8. nu. 5. & 6. Minadous decis. 36. num. 9. & 10. Pratus discept. 4. num. 24.* eo quod antiquum Ius commune feudorum masculos agnatos, exclusis fœminis, & descendentibus ex eis, in infinitum admittens, solummodo fuerit correctum, quando fœmina, aut cognatus proximior reperitur; sicque in paritate gradus remanserit illibatum, & & incorrectum ex Doctoribus laudatis supra num. 361. quibus, & adstipulantur idem *Afflict. vbi proximè num. 3. Petr. de Gregor. dicta parte 4. quæst. prima n. 7. & 8. Giurba prælud. 6. num. 19.*

367 Negari minimè potest, quod per nostra nouissima capitula supra citata, fuit contemplata agnatio, clarissimis, & expressimis verbis, ibi, *à talche li Stati, e Baronie venghino a conseruarsi, & perpetuarsi nelle casate, e cognome donde procedono*, illud enim verbum *casate*, latinè *Domus*, significat idem quod agnatio, *leg. pronunciatio §. penult. ff. de verb. signific. cap. 1. de scismaticis lib. 6. Bart. in l. 1. num. 3. ff. ad Silanianum, Simon de Pretis lib. 3. interpret. 3. dubitat. 1. solut. 11. nu. 9. Brison. de verb. sign. lib. 4. verbo Domus fol. 163. pag. 2. Soccinus Iunior consl. 103. num. 32. & 33. vol. 2. Thomas Marinus de feud. tit. 5. num. 18. Giurb. de feud. prælud. 4. num. 17. vers. aut si p o st, & illis de domo sua*, quod non negat *Molin. de primog. lib. 3. cap. 4. num. 6.* dum in *n. 11.* se explicat dicens, *nisi alia suadeant*, & ipse loquebatur in terminis maioratus habentis substitutiones regulares: idemque significat verbum *cognome*: *dicta l. pronunciatio §. familiæ ff. de verb. sign.* cognati namque non sunt de cognomine, & familia, à qua feudum procedit, vt firmant DD. allegati num. præcedenti, & *Corsett. consl. 11. num. 10.* & solum agnati cognomen suæ familiæ conseruant *Hispana lex 3. tit. 21. par. 2.* ibi, *Porque siempre los homes el nome del padre ponen primeramente dilante, Tiraquell. de nobilitate cap. 18. num. 21.*

368 Vndè cum in dictis nouissimis capitulis, ratio agnationis conseruandæ inter descendentes à primis feudorum acquisitoribus, in causa fuerit, vt masculus remotior excluderet fœminam proximiorem, imò & quod fœmina agnata

agnata, & de meliori linea (qualis est filia primogeniti) excluderetur à patruo secundo, vel tertiogenito, contra ordinarias regulas primogenituræ: non est amplius dubitandum, quod non solum in paritate gradus, masculus agnatus, licèt ætate minor excludere habeat fœminam, & cognatum ex ea maiorem natu; sed etiam sit præferendus fœminę, & cognato proximiori, quoties eadem militat agnationis conseruandæ ratio; vt iā supra tetigimus in tertio Articulo ex *Corsetto cons.9.num.36. cons.11.num. 10. & in fine* expresè in *cons.18.num.17. & 18. & in vers. ista ergo de Suriana*, & melius *cons.19.nu.36 & 37. Corsett. filio ad patrem cons.10.num.41. & Barone in allegat. Ioancasci post tom.2. de citat.num.35.* qui licet in alijs casibus extensionē prædictorum capitulorum negare tentauerint; tamen ob rationem expressam agnationis conseruandæ, ex vi comprehensiua ad alios extendunt.

369 Et in nostris terminis seclusa etiam dispositione prædictorum capitulorum, est concors omnium nostrarum sententia, à qua nulla hucusque recessit; quod in paritate gradus, agnatus, & sic filius fratris præferri debeat cognato, & sic filio sororis, licet iste sit maior ætate: ita expresè firmant *Pernus cons.19.colum.2. vers. Item est dubium. Petr. de Greg. de feud. parte 4. quæst.7.num.20. Cumia in dicto Cap. Si aliquem verbo masculus nu. 109. & seqq. & verbo prærogatiua nu. 8. Intrigliol. de feud. dicta cent.2.art.51. per tot. Muta in dicto Cap. Si aliquem nu.241. Prouinzal. ad Bertachinum verbo filius*; & de Neapolitanis in terminis dictarū constit. Idem docuerunt *Molfes. ad consuet. Neap. parte 4. quæst.40.nu.11. Larata de feud. parte 9. dilucid.36.nu. 10. & diluc.82.num.6. Rouit. in pragm. Neap.11. tit. de feud. ante num. 16. vers. nec prædictis, & ante num.18. vers. quæ omnia, & num.23. Vrsin. de feud. parte 2. quæst.3.art. 1.num.28. vers. secundo Respondetur*, & de exteris *Ancaranus cons.359. nu.3. Ruinus cons.49.num.6. & cons.120.num.8. lib.1. & cons.69. n.24.25. & 26. lib.3. Alciat. cons.15.n.6. lib.8.* Quos & alios refert, & sequitur *Fusar. de subst. quæst.404.nu.9. Peregr. de fideicomm. art.26. num.2. vers. compertum est autem, & n.17. vers. passus vt videtur. Curtius Iunior. de feud.3.par. princip.num.26. inter tract. DD. tom. 10. parte 2. fol.95. Mantic. de tacit. lib.22. tit. 16.nu.14. Arthman. Pistor lib.2. quæst. 35. num.27. Cioff. cons.4.num.8. lib.2. Menoch. cons.976 per tot. & à num.18. & 19. Scaccia de iudicijs lib.2.cap.9. num. 1662. & à num.2666. Cancer. variar. parte 3.cap.21. nu.89. vers. ad quod conducit Bursat. cons. 229.num.39. tom.3. Altograd. cons.63.nu. 9. tom.2. Spada cons.22.n.3.*

370 Cuius assertionis illa ratio redditur, quia quotiescunque consideratur agnatio, masculus ex fœmina non dicitur masculus in concursu masculi ex masculo, per quem verè agnatio conseruatur latè *Aguirre de success. Regn. Portug. parte 3.nu.24. & 28. fol.75. Altograd. cons. 53. num.117. lib.1. Menoch. cons.973. & 976. Pratus discept. forens. cap.4.nu.27. & 28. Lara in compend. vitæ homin. cap.30.n.72.* & sicut masculus ille agnatus, fœminæ præfertur, ita & masculo ex eadem fœmina, vt post *Afflict. Petr. de Gregor. Cumiam, & Intrigliol.* supra laudatos docet *Camillus de Larata dicta part. 9. dilucid. 82.num.6. fol. 426.* et quando aliquis excluditur propter fauorem agnationis, excluduntur omnes illius descendentes. *Fab. de Anna cons.92.n.68. l. b.1. D. Ioann. del Castillo controu. lib.5. cap.129.n.30.*

371 Vndè descendendo ad casum istius litis, extra omnem controuersiam nobis visum est; Comitem Mazareni, vtpotè masculum ex masculo, licet ætate minorem, præferri debere Racudiæ Comiti, masculo ex fœmina, quamuis natu maiori, quia stantibus prædictis capit. nouissimis consideratur agnatio, prout supra probauimus; & absurdissimum esset dicere, quod quando prædictus Comes Mazareni excludere haberet Donnā Catharinam amitam si hodie viueret, non obstante, quod esset gradu proximior, iuxta expressam dictorum capitulorum dispositionem; non posit excludere eius filium Racudiæ Comitem, in pari gradu; eo solum quod reperiatur maior ætate; qua potentior est prærogatiua sexus, vt iam ostendimus num. 365. ad finem, (omittimus replicationem Aduocatorum dicti Comitis Racudiæ, dū contendunt, quod ipse non veniat repræsentando matrem; sed ex persona sua

propria; quia huic scrupulo faciemus satis infra suo loco respondentes obiectioni super non extensione Capitulorum Regni) ac ideò ex hoc tantum capite omnibus alijs cessantibus (quæ non cessant) pro indubitato habuimus, eidem Mazareni Comiti manutentionem dictorum Statuum esse concedendam.

Quibus non obstant, quæ ab Aduocatis alterius partis in hoc puncto sunt opposita, leuissimi enim ponderis sunt, & eis propulsatis, firmiora, ac stabiliora reddentur nostra fundamenta.

372 Primo dicunt, ius commune feudorum non esse receptum in hoc Regno, ad quod probandum allegant *Corsett. fil. in addit. ad patrem conf. 7. num. 6. & seqq.* qui id fundat *in dicta constit. In aliquibus tit. de success. filior. Comit. vel Baron.* vbi Imperator prauam appellat consuetudinem illam introductam, per quam masculi remotiores, fœminas proximiores excludebant, ex quo deducunt, quod si Ius commune feudorum esset in Regno receptum, vtique non diceret, prauam esse dictam consuetudinem, quæ conformis erat prædicto feudorum Iuri; & etiã allegant *Minadoum in constit. Regni fol. 54. col. 2. vers. vndè arguitur, & not. 2. n. 6). fol. 80. col. 2.*

373 Cui oppositioni respondemus, Tum *Corsettum* loquutum esse cõtra communẽ DD. nostrorum opinionem, dicentium, ius Longobardum, & sic vsus feudorum, fuisse ius commune istius Regni, & hodiè seruari in ijs omnibus, in quibus correctum non reperitur per nostras constitutiones, & capitula, prout probauimus supra Artic. 3. n. 194. ex constitutione *Puritatem, de præstandis Sacr. Baiul.* & vltra ibidem laudatos constanter tenent *Cannetus in cap. volentes fol. 106. num. 10. & seqq. & in Cap. Si aliquem. fol. 237. n. 1. & 2. Intrigliol. de feud. cent. 1. cap. 4. à num 26. vsque ad 32. & per tot. Petr. de Gregor. de concess. feud. parte 4. quæst. 1. num. 1. 2. & 3. cum seqq. Laratha de feudis parte 2. dilucidat. 22. fol. 23. & Franchis decis. 115. per totam.*

374 Tum, *Corsetti* assertionem nullo modo probari posse ex dicta constitutione *in aliquibus*, eo quod dicatur praua consuetudo illa, quæ masculos remotiores, fœminis proximioribus proponebat; quia ibidem nõ fuit assignata forma succedendi in feudis Regularibus, seu regularibus quaternatis, (quæ postea data fuit in constitutione *vt de successionibus tit.* immediatè sequenti *de successione nobiliũ in feudis*,) & solum fuit edita prędicta constitutio ad reformandam iniquam illam consuetudinem introductam in successione bonorum Comitum, & Baronũ filias relinquentium, dum exclusis filiabus contra æquissimam Iustiniani Imperatoris *in l. maximum vitium C. de liberis præter*: remotiores agnati, non solum bona feudalia, in quibus secundũ Ius cõmune feudorum succedere poterant, sed etiam libera, & allodialia sibi vendicabãt, & prædictas filias fœminas pro arbitrio maritabant; quod Federicus Imperator abrogauit per illam constitutionem damnando, vt prauam talem consuetudinem succedendi in allodialibus, & consulendo miseris fœminis; pro vt ibidem disponitur, qui intellectus apertè colligitur ex lectura illius textus, & illum assignat *Afflictus* ibi in principio, & quod dicta constitutio non procedat in feudalibus, sed tantum allodialibus, prout indubitatum firmat *Martianus disp. 5. num. 25. vers. Minadous.*

375 Secundò obijciunt: quod ex quo per nostras constitutiones, & capitula fœminæ sunt habilitatę, & admissæ ad successionem feudorum, si masculi proximiores existant; non potest dici considerata agnatio, sed solum prædilectio masculini sexus in paritate gradus: ac ideò concurrente masculo ex fœmina, cum masculo ex masculo, si ille maior natu reperiatur, præferendus est, quod multis Doctoribus tum Regnicolis, tum Neapolitanis, Hispanis, & exteris, probare tentarunt, quos consultò omittimus breuitati consulentes; quia punctus est satis notus, & facillimo negotio ab eo nos expediemus.

376 Respondemus igitur; conclusionem prædictam; in terminis dictorum Capitulorum Regni 204. Dom. Imperat. Caroli, & 18. Dom. Regis Philippi, non esse absolutè veram, quia vt iam ostendimus, & probant DD. nostris ex verbis supra n. 367. relatis; prælatio masculis concessa non solum consideratur, quando concurrũt cum fœminis in pari gradu; sed etiam cum fœminæ sunt gradu pro-

proximiores; ficuti accidit in concurfu nepotis ex mafculo, cum amita, & neptis ex primogenito cum patruo fecundogenito: his enim cafibus, licet amita fit proximior excluditur à nepote; & quamuis filia primogeniti fit de meliori linea cuius ratione proximior exiftit, & in primogenito regulari effet præferenda: excluditur etiam à patruo fecundogenito, & hoc ea expreffa ratione: vt feuda conferuentur in familia, & cognomine vndè processerunt, qua moti noftrates, capitula prædicta extendunt ad alios cafus vltra expreffos, in quibus confiderari poffit idem fauor conferuandæ agnationis, vt conftat ex dictis n. 368.

377 Imò, quod magis eft etiam in terminis dictarum conftitut. *In aliquibus, vt de fucceffionibus, & Cap. Si aliquem*; illa prælatio mafculis in pari gradu conceffa, dicunt multi ex noftratibus, quod refpexit fauorem agnationis, relinquendo vfque ad illum gradum ius commune feudorum incorrectum: quod negari non poteft, mafculos agnatos etiam remotiores femper fœminis, & earum defcendentibus, ob eumdem agnationis fauorem prætuliffe, vt benè probant fupra laudati n. 366.

378 Qua ratione dicit *Iofeph Cumia in dicto Cap. fi aliquem, verbo maritata num.* 10. 11. 12. 42. & 51. & verbo *in capillo num.*8. *cum feqq.* fuiffe prælatam fororem in capillo, forori maritatæ; quia fcilicet, mulier innupta eft agnata, & familiam conferuat melius, quam nupta, de quo latius inferius.

379 Eft ergo diftinguendum inter agnationem, verè & propriè fumptam, & illam, quam fictam, & impropriam, feu artificiofam communiter DD. vocant: fi de vera, & propria agnatione loquatur, certum eft tantummodo dari poffe in mafculis defcendentibus ex mafculis per lineam rectam mafculinam, *princip. inft. de legitima agnatorum fucceffione d. l. pronunciatio §. familiæ verf. communi Iure l. familiæ appellat. ff. de verbor. fignific.* cum alijs adductis à *Molin. de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *à num.* 1. *& per totum* vbi eius *Addentes*. latè *Caftillo Sotomaior lib.* 6. *controu. cap.* 129. *cum tribus feqq. Don Ioan. Baptifta de la Rea decif. Granat.* 34. *parte* 2. qui de hac materia ex profeffo agentes alios cumulant. Si autem de ficta, & artificiofa; negari non poteft, eam confiderari inter mafculos cognatos, & fic defcendentes ex fœminis, vt fatentur omnes proximè citati, & alij infiniti, quos recenfere otiofum eft.

380 Dum autem DD. noftri dicunt per conftitutones, & capitula Regni confideratam fuiffe agnationem, non loquuntur, nec intelligendi funt, de illa vera, & propria, in qua foli comprehenfi cenfentur mafculi ex mafculis agnatis, hæc enim non confideratur, quando in difpofitione, aut ftatuto vocantur fœminæ, feu cognati, (nifi vocati fint in defectum agnatorum, vel poft plures gradus fubftitutionum inter mafculos ex mafculis, ad quos reftricta eft agnationis conferuandæ ratio, iuxta diftinctionem *Molinæ dicto lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 50. *verf. ex quibus*; communiter receptus: vt per *Addentes ibidem dicto num.* 50. *verf. aut agnatio, & verf. primus cafus, & verf. tertius cafus*, qui infinitos laudant, *Caftill. dicto lib.* 6. *controuerf. cap.* 133. *num.* 11. *cum feqq. & cap.* 92. *per tot.*) fed exaudiendi funt de prædicta ficta, & artificiofa agnatione, quæ confideratur inter mafculos defcendentes ex fœminis fecundum DD. ftatim laudandos.

381 Et quidem non abfolutè, ita vt quandiù extet mafculus ex mafculo, defcendens ab illa fœmina, feu cognato, qui prius fucceffionem occupauit, non poffit alia fœmina, vel cognatus de meliori linea, & gradu in primogenito fuccedere (prout illam intelligunt DD. quos refert, & fequitur *Larrea dicta decif.* 34. *num.* 2. *&* 49. *& decif.* 54. *num.* 7. 11. *&* 21.) nã fi hoc concederemus excluderetur filia, aut nepos mafculos ex ea, vltimi poffefforis, per mafculum remotiorem de linea mafculina primi vocati, feu cognati, qui fucceffionem occupauit; quod non patiuntur noftra Capitula; fed reftrictè, & limitatè ad certos gradus, & fub certa forma irregulari, à nobis explicata fupra in tertio Articulo n. 330. cum duobus fequent. vt quandiù commodè poffit, abfque præiudicio filiarum, & defcendentium vltimi poffefforis, cõferuetur agnatio, vel propriè, vel impropriè; ne feuda tranfeant ad alienas familias, à quibus non processerunt: dum conferuari poffunt abfque detrimento in illis, in quibus femel ingreffa eft fucceffio, quod

non

num. 13. *Marescot. lib. 2. variarum cap.* 149. *num.*2. *Anton. Faber. de errorib. decad.* 28. *err.* 8. *num.* 6. & alij relati *à Fusar. de subst. quæst.* 404. *Paschal. de virib. patr. pot. parte* 4. *cap.* 9. *num.* 41. *cum seqq. & Peregrin. de fideicom. art.* 26. *ex num.* 12. qui alios multos cumularunt) eo mouentur fundamento; quod in tali simplici masculorum vocatione non fit considerata agnatio, sed solum sexus masculinus ad exclusionem fœminarum, quibus propter earum fragilitatem dominari non conuenit, quo casu masculi ex eis censentur vocati, & non exclusi, & hoc ita concludunt quando talis masculus ex fœmina est de meliori linea, & excludi prætenditur per masculum ex masculo remotiorem, & de linea inferiori, vt ex eorum lectura apparet.

386 At sic est, quod per nostras constitutiones, & nouissima capitula expressè est considerata agnatio, vt feuda conseruentur in Domo, & cognomine eorum à quibus processerunt vt satis probatum remanet. Ergo sequitur, quod concurtibus masculo ex masculo agnato, secundum superiorem traditionem: & masculo ex fœmina in pari gradu, illo de meliori linea, & hoc de linea fœminæ inferiore; est extra omnem controuersiam, illum præferri debere, etiam in sententia prædictorum DD. (qui in casu quo ex dispositione, vel statuto consideratur agnatio fatentur masculum ex masculo de linea inferiore præferendum esse masculo ex fœmina de meliori linea, & fortius quando sunt in pari gradu, & illum istum præcedit in linea) Vltra quod multi ex præcitatis DD. loquuntur in dispositione hominis, & in maioratibus Hispaniæ, & aliud dicendum est in vocatione Statuti, vbi semper consideratur ratio agnationis conseruandæ, vt expressè dixerunt *Bardellon. cons.* 81. *nu.* 36. *Capic. Latro decis.* 127. *nu.* 48. & 49. *bessè dicta decis.* 254. *num.* 284. *& in responsi. nu.* 7. in terminis Statutorum Italiæ *Castillo Sotomator tom.* 6. *dicto cap.* 129. *num.* 51. *vers. omnes ferè præcitati*, qui prædictam distinctionem confirmat.

387 Et quamuis prædicti Aduocati dixerint, quod inter duos Patrueles non attenditur linea, sed in pari gradu maior ætas, (cui replicationi abunde satisfactum est in Tertio Articulo) adhuc, ex hac qualitate melioris originis, inuitis dantibus fateri debent, non posse excludi Comitem Mazareni, per Racudiæ Comitem, & per consequens, eis non suffragari *Decisiones Phebi, Pereiræ, Gamæ, Flores de Mena, Molinæ Theologi*, & aliorum supra relatorum, qui loquuntur in casu quo nec consideratur agnatio, nec attenditur prærogatiua lineæ, vt ex eis apertè dignoscitur.

388 Tertio, quia à veritate deuiat asserere, Donnam Margarita Branciforti cui succedi prætenditur, non fuisse agnatam, & verius est talem fuisse, & vti tali succedendum esse, non obstante, quod fuisset nupta Don Federico Columna ipsius vnico viro a quo vidua remansit. Certum enim est fœminam ex masculo descendentem agnatam esse, *d. leg. pronunciatio ad fin. ff. de verbor. signific. l.* 2. *ff. de legitim. hæred. leg. duodecim tabul. C. eodem titulo* §. *cæterum inst. de legit. agnat. success. Glos. marginal. verbo non videtur in l. voluntas* 4. *de fideicom. Paris. cons.* 35. *in princip. & nu. fin. lib.* 5. *Simon de Pretis interpret. vlt. volunt vlt. vol. interpr.* 3. *dubit.* 1. *solut.* 11. *num.* 66. & 77. *Molin. de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 39. & ibi *Addentes num.* 34. & 35. *ad finem, Idem Molin. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 3. *Castillo lib.* 2. *controu. cap.* 8. *à nu.* 19. & ex nostris Siculis *Corsett. cons.* 18. *n.* 18. *vers. istud probatur*, qui alios laudat latè *Altogrado* multo referens *cons.* 86. *n.* 46.

389 Quam agnationem non perdit fœmina licet nupta sit in aliena familia vt probant *Text. in d. l. voluntas* 4. *C. de fideicom. vbi Paulus, & Iason in princip. & Bald. num.* 7. *Decius in l. fœminæ num.* 92. *ff. de reg. iur. Paris. cons.* 47. *num.* 56. *lib.* 3. *Molina dicto lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 39. ex nostris *Cumia in dicto Cap. Si aliquem, verbo maritata num.* 10. *Muta in eodem cap. num.* 235. & 236. *Vincentius Perricone in causa Surianæ vers. secundo negando.*

Et fortius cum Donna Margarita non habuerit filios, & vidua remanserit, quo casu familiam conseruare dicitur ex *Intrigliol. de feud. cent.* 2. *Artic.* 55. *n.* 12.

390 Vndè deducitur nos esse in primo casu distinctionis assignatæ à *Cumia in dicto verbo sexus num.* 12. nempè quando ille cui succeditur agnatus est, quo casu firmat agnatum præferendum cognato, &

& sic habendam esse rationem agnationis, quod clarius concludit in *verbo masculus num.77.* ac ideo ex Doctrina istius Doctoris nullum commodum consequitur Racudiæ Comes.

391 Quarto, quia stantibus nouissimis capitulis, in verbis supra relatis n. 367. *acciochè li detti Stati, e Baronie, &c.* debet considerari Domus, cognomen, & familia vltimi morientis possessoris feudi, cui succeditur, & cuius proximitas ad succedendum attenditur, ex dictis supra in 2. Art., & adductis ab *Amato dicta resol.10. nu. 8. Corsetto filio ad Patrem cons.25. numer. 29. & seqq.* aliàs si ob finitam lineam masculinam primi acquirentis, deueniret feudum ad fœminam, vel masculum cognatum ab illo descendentem, cessarent prædicta capitula, cum eorum ratio non posset verificari, concurrentibus cognatis ad alterius cognati successionem, per quos familia primi acquisitoris propriè non cōseruatur; & sic in prædicto casu, filius secundogenitus non esset præferendus nepti ex primogenito, nec frater tertiogenitus nepti ex fratre secundogenito, qui non ob gradus proximitatem, sed propter agnatitiam qualitatem præferuntur contra ordinarias regulas primogenituræ, scilicet prærogatiuam lineæ, aut, vt Aduersarij volunt, beneficium repræsentationis: quod absurdissimum esset dicere; Ac ideò inferendum non est sufficere, quod succedere volens sit de familia vltimi morientis vt expresè agnoscit *Corsett. cons. 11. n. 10. & cons. 18. nu. 18.* vbi ea ratione negabat, considerari agnationē in casu illorum consiliorum, quia prætendens succesionem, non erat de cognomine primi acquisitoris, nec vltimi morientis, firmans hoc vltimum sat esse vt consideraretur agnatio; & in his terminis, omni caret dubio, Comitem Mazareni vtpotè de familia, et cognomine Donnæ Margaritæ filiæ D. Francisci Branciforti illius patrui, et neptis D. Fabritij communis Aui, vltimæque posseditricis, præferendum esse Racudiæ Comiti, qui cognatus est ex aliena familia.

392 Quintò, quoniam non est absolutè verum, masculum ex fœmina nupta in familia præferri masculo ex masculo; & DD. incontrarium allegati limitantur, & taxantur per alios quamplures, qui multis rationibus illorum dicta ostendunt, non posse procedere, nisi quando prælatio concessa fuit cuilibet masculo de familia: vt benè inquit *Rauden. cons. 3. n. 25. lib. 1.* qui in *tractatu variar. cap. 39. n. 409.* vbi punctum repetit, eam rationē reddit; nam masculus ex masculo verè, & naturaliter agnationem, & familiam cōseruat, masculus verò ex fœmina non nisi per fictionem, & artificium: & prosequuntur multa *Bero cons. 96. lib. 2. Socin. Iunior. cons. 15. lib. 4. Curt. Iunior. cons. 117. vers. circa secundam nouam considerationem. Bellon. Iun. cons. 2. à n. 73. Perez de Lara de vita hom. dict. cap. 3. à num. 99. Prat. discept. forens. cap. 4. à num. 56. lib. 1. Iacob. Federic. post cons. 95. Altograd. lib. 2. sub nu. 67. vers. Marianus Iouinus & vers. August. Bero:, Rouitus cons. 17. lib. 1.* vbi scripsit contra *Peregrinum cons. 50. lib. 3. Albergbin. inter cons. Fusarij 18.* qui scripsit contra Bartholomeum Stella, videndus *nu. 11. vers. Tertio comprobatur*, ex quibus deducitur non esse attendendam hanc Racudiæ Comitis qualitatem, à persona eius patris deductam, præcipuè cum ipse non descendat à Donna Dorothea, in quam prædicta feuda transierunt, nec sit de familia de Santapau, & & Barresi, à qua illa proueniunt, sed de familia de Branciforti, & diuersa linea, quæ habetur, vt extranea.

393 Obijciebant deniq. Aduocati ex aduerso, non debere extendi prædicta capitula, & eorum rationem vltra personas in eisdem expressas: ac ideò cum controuersia de successione esset inter duos patrueles, qui casus ibidem comprehensus non inuenitur, absonum erat, dare extensionem, quam illa statuta non admittunt.

394 Sed Respondemus sat à nobis fundatam, dictorum capitulorum extensionem in 3. Artic. remanere, etiam quoad conseruandam agnationem ob rationem in eis expressam, vltra personas ibidem exemplificatiuè commemoratas: quod & in hoc Artic. tetigimus n. 368. & præterea dicimus fauorem filij secundogeniti, hoc est Comitis Mazareni in prædictis Capitulis expresè comprehensi, durare mortua filia tertiogenita, scilicet, Donna Catharina matre Comitis Racudiæ, ibidem propter illum exclusa, ac si hodie

hodie viueret; quia ius, quod ille habuit ex capite inuitatiuo ad succeſſionem in concurſu Amitæ; non poteſt amitti ob ipſius mortem concurrente eius filio eadem ratione excluſo: cum prælatio prędicto Comiti conceſſa vti filio ex ſecundogenito, fundetur in agnationis fauore, quem filius fœminæ excluſæ diſrumpere non valet, vtpotè deſcendens ex eadem infecta radice, optimè ad propoſitum *Antonius Faber de errorib. dicta decad.* 28. *error.* 10. *num.* 10. ibi, *at qui non poteſt filia facere, vt hic nepos videatur filius maſculus teſtatoris, quandoquidem nec illa ipſa maſculus eſt, vt nec ipſe fœmina*, quod præſenſerat *Tiraquell. de primog. quæſt.* 12. *ex num.* 6. & demum facit regula communiter à Doctoribus tradita, quod excluſa fœmina propter maſculos, eius omnes deſcendentes cenſentur excluſi, *cap. S. hoc autem notandum, de his qui feudum dare poſſ.* & poſt *Ioann. Andr. in cap. ad apoſtolica de ſent. & re iudic. lib. 6. & in addit. ad ſpeculat. tit. de teſtam. circa finem*, tradunt *Bald. Aretin. Claudius de Sciſel. Caſtrenſis*, & alij apud *Peregrin. de fideicom. artic.* 26. *ex n.* 4. *Menoch. conſ.* 172. *ex num.* 15. *Tiraquel.* vbi ſupra à *num.* 12. & poſt *Palacios Rub. Cifuentes, & Greg. Lop. Molina dicto lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 45. & 46. *Mieres de maiorat.* 2. *parte quæſt.* 6. *num.* 220. *Giurba de feud.* §. 1. *Gloſſ.* 8. *num.* 16. *in fin.* & §. 2. *Gloſſ.* 6. *num.* 6. *cum adductis ſupra num.* 370.

395 Et quamuis ex aduerſo dicebatur, Racudiæ Comitem, non venire ad ſucceſſionem repreſentatiuè ex perſona matris, ſed ex ſua propria perſona vti maſculus deſcendens à primis feudorum acquiſitoribus, ob idque iuxta communem diſtinctionem (de qua poſt *Cardinal. Mantic. de coniectur. lib.* 8. *tit.* 18. *nu.* 49. & *lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 7. *Guttierr. lib.* 3. *practicar. quæſt.* 67. *n.* 20. *Menoch. conſ.* 802. *nu.* 61. & 52. *lib.* 5. *Rota deciſ.* 15. *num.* 6. & 7. *parte* 2. *diuerſorum Greg. Lop. in l.* 3. *tit.* 13. *part.* 6. *Gloſ. magna quæſt.* 22. *verſ. Sed an excluſis Molina lib.* 3. *cap.* 5. *nu.* 39. & 41. & alios quos refert *Honded. conſ.* 72. *n.* 42. *cum ſeqq. lib.* 1. teſtantur *Addentes Molinæ dicto lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 51. *verſ. in qua materia*, & alij laudati à *Caſtillo Sotomaior lib.* 2. *controu. cap.* 4. præferendum eſſe dicto Comiti Mazareni, quem in pari gradu, & ſexu præcedebat ætate; non obſtante, quod illius mater eſſet excluſa ſi forte concurreret cum prædicto Comite eius nepote.

Tamen huic difficultati, quam ad hũc locum ſupra nu. 371. reſerbauimus, nunc ſatisfacimus; & dicimus non obſtare ſupradictis; quia omnes DD. dicentes filiũ fœminæ excluſæ poſſe ſuccedere in primogenito ſi ex perſona ſua ad ſucceſſionem veniat, loquuntur expreſsè, & intelligendi ſunt, eo caſu, quo filius ex propria perſona independenter à matre, vocationem habet, veluti cum excluſis fœminis, vocantur deſcendentes maſculi, & nec expreſsè, neque ex indubitatis coniecturis deducitur, habitum fuiſſe reſpectum ad agnationem conſeruandã, ſed ſolum ad nudam maſculinitatem; in quibus terminis, tam ſupra citati duobus numeris præcedentibus, quàm alij permulti, quos longum eſſet recenſere, firmant maſculum ex fœmina excluſa, de meliori linea, & gradu, debere ſuccedere, ad excluſionem agnati remotioris, quia venit ex perſona ſua, & ex propria vocatione. At quando habitus eſt reſpectus ad agnationem nullus ex eis dicit, nec dicere poteſt maſculum ex fœmina (qui cognatus eſt) habere vocationem in concurſu maſculi ex maſculo agnato, imò omnes fatentur illam nõ habere; nec poſſe ſuccedere quantumuis proximior, & de meliori linea exiſtat, cum non habeat qualitatem ad ſuccedẽdum requiſitam ex perſona ſua, nec ex perſona matris, per quam prætendit prærogatiuam primogenituræ, & continuationem lineæ, nam vt inquit *Bald. in l. maximum vitium num.* 4. *C. de liberis præteritis*, licet in filio mutetur ſexus, non tamen mutatur qualitas, & ratio excluſiua, & in ſententia *Pauli de Caſtro conſ.* 241. *n.* 5. *lib.* 1. eſt maior ratio excluſionis filij, quam matris; ille enim eſt cognatus, hæc verò agnata, & ideò ſolummodo non admittitur, quia principium dat alteri diuerſæ familiæ *dictæ l. pronunciatio ad fin. ff. de verb. ſignific.*

396 Vndè in caſu iſtius litis nihil proficit Racudiæ Comiti dicere, quod venit ad ſucceſſionem ex perſona ſua, & non ex perſona matris; quia vt iam ſæpiùs diximus, per noſtra capitula conſideratur agnatio; cuius ratio expreſsè aſſiſtit nepoti in concurſu amitæ, propter eum

exclusæ, & hæc exclusio eidem fauorabilis, durat eo viuente, non solum respectu prædictæ amitæ præmortuæ, sed etiam respectu filiorum eius, fortiori ratione cum sint cognati, & gradu remotiores; qui cum non habeant vocationē in concursu agnatorum saltem in pari gradu, imò sint exclusi de iure feudorum incorrecto per nostras constitutiones quidquid sit quando proximiores reperiuntur, non possunt ex persona propria ad successionem venire: Ac ideò absque vlla dictorum capitulorum extensione: Comes Mazareni præcisè excludit dictū Racudiæ Comitem, tam ex persona sua, quam ex persona matris, iuxta superius dicta, quæ nō debilitantur contraria ista oppositione.

397 Quæ omnia attendentes, & præ oculis illud præcipuè habentes, quod dictus Comes Mazareni; vti masculus ex masculo, est admissus ad successionem prædictorum feudorum; tum ex expressa Iuris feudalis, & communis dispositione: tum ex Regni constitutionibus, ac Capitulis; Dictus verò Racudiæ Comes vtpotè masculus ex fœmina exclusus de Iure communi; solum per dicta nostra Statuta miserationis causa, est in subsidium vocatus ex persona matris, quæ fuit habilitata: Nobis visum est ex hoc solo capite, & qualitate agnatitia (quando tot aliæ in superioribus Articulis comprobatæ penitus cessarent) verum, & legitimum illorum successorem illum debere declarari, illique manutentione concedi, virtute Capituli 43. Inuictissimi Regis Ferdinandi continuantis possessionem in hæredem scriptum, & verum de Iure successorem in feudis (qualis est prædictus Mazareni Comes ex testamento vltimæ posseditricis, instituentis eum, qui de Iure succedere debet.) Quia dum concurrit exclusus de Iure feudorum, & tantum vocatus in subsidium; cum simpliciter admisso, & vocato tam illo iure, quam per Regni Capitula; certè quidem ille vocatus in subsidium intelligi debet vocatus ordine successiuo post illum, qui etiam de Iure admissus est, quandoquidem in pari gradu, ius illud remansit per dicta Capitula incorrectum; & per alia nouissima aliquantulum ampliatum, quoties militat ratio agnationis conseruandæ; Idcircoq; cum qualitas sexus potentior sit ætatis qualitate, nihil refert, quod in hac vincat, qui in illa vincitur; imò ob eius defectum nō est vocatus, nec potest concurrere; sicut nec eius mater, per quā fuit admissus. Et sic concludimus in præsenti Articulo.

ARTICVLVS QVINTVS.

Principes de la Trabia, & Resuttana, qui ad causam venerunt prætendentes manutentionem in possessione Status, & Marchionatus Militelli non habent bonum ius in hoc iudicio, ac ideo iustissimè fuit vnicuique eorum denegata manutentio dicti Status: saluis iuribus ad iudicium plenarium, & petitorium.

398 Diximus supra Artic. 2. ex num 23. non liquidò constare, cui ex ascendentibus istius familiæ de Barresi, & sub qua forma concessam fuisse Terram, & Baroniam Militelli; sed solum ex aliquibus scripturis deprehendi, quod fuerit concessa in anno 1393. per Inclitum Regem Martinum, Blasco Barresi, & deinde Antonello eius filio, pro se, & hæredibus de suo corpore legitimè descendentibus; & quod à Blasco primogenito dicti Antonelli, vsque ad Don Vincentiū Barresi, qui obijt anno 1567. absque filijs, & cui successit Donna Catharina soror, nupta postea Don Fabritio, Buteræ Principi, fuit semper continuata successio de primogenito in primogenitum directæ lineæ, & omnes successiuè inuestituras acceperunt probata morte Antecessoris, & primogenitura successoris, iuxtà tenorem suorum priuilegiorum, nullo alio expresso, vt constat ex Inuestituris in processu exhibitis.

399 Nunc autem pro istius Articuli faciliore expeditione, Arbore præmisso (de quo folio præcedenti.) Supponendum est in facto, quod in anno 1568. possi-

possidente dicta Terra, & Castro Militelli, præfata Donna Catharina Barresi, vti hærede D. Vincentij fratris virtute ipsius testamenti, & prout diximus dicto 2. Artic. num.25. & 26. Blascus Barresi Principis de la Trabia Proauus, tentauit in hac R. M. C. rei uendicatoriam dicti Status contra dictam Donnam Catharinam; asserendo ad ipsum pertinere; eo quod dictus Antonellus, Blasci, primi acquisitoris filius, per suum solemne testamentum confirmatum postea per Dominũ Regem Alphonsum in anno 1444. disposuerat, & ordinauerat, quod in dicta Terra, & Castro succederent, Blascus eius primogenitus, & omnes alij primogeniti masculi, ex eo descendentes in infinitum; fœminis semper exclusis, & quod in defectum masculorum de linea directa Blasci succederet masculus primogenitus de linea secundogenita; & ob istius defectum deuolueretur successio ad masculum primogenitum de linea tertiogenita; Et si primogenitus istius tertiæ lineæ decederet sine filio masculo, posset succedere eius filia; & ex ea masculi descendentes: illa verò absque filijs masculis defuncta, transiret successio ad filiam primogenitam de directa linea dicti Blasci, & ad filios masculos eiusdem. Quibus extinctis, succederet filia primogenita de linea secundogenita, eiusque filij, & descendentes masculi; ita tamen, quod tales descendentes ex fœminis, deberent se cognominare de Barresio; quibus omnibus defectis vocauerat filios secundo, & tertiogenitos ipsius Antonelli testatoris; eorumque descendentes; seruato eodẽ ordine primogenituræ.

400 Sub qua dispositione, dixit, successionem dicti Status peruenisse ad Ioannem Baptistam Barresi nepotem ex filio primogenito dicti Blasci, à quo Ioanne Baptista processisse Antoniũ filium primogenitum; Nicolaum, secundo, & Blascum tertiogenitum; ex Antonio, Carolum, ex hoc Carolo Vincentium, & Catharinam: ex Nicolao secundogenito, Franciscum; & ex hoc Carolum, & Beatricem; Et quia dictus Vincentius decesserat absque filijs, & ex dicto Nicolao secundogenito solum remanserat, Beatrix; asserebat predictus Blascus, ad ipsum vti masculum tertiogenitum dicti Ioannis Baptistæ spectare successionem, exclusa prædicta D. Catharina, quam vt iniustam, & intrusam possedítricem, petijt condemnari ad restitutionem dicti Status cum fructibus à die indebitæ occupationis.

401 Inter alias scripturas ad effectũ missas præsentauit prædictum assertum Testamentum Antonelli Barresi conditum (vt supponitur) Militelli, die prima Martij XI. Ind. anno 1431. per acta Notarij Antonij de Stephano, transumptatum semel, & iterum absque citatione interesse habentium, & cum alijs defectibus, de quibus infra suo loco; ac etiã edidit prædictum Priuilegium Domini Regis Alphonsi de anno 1444., in quo enunciatiuè dicitur, quod confirmatur testamentum Antonelli Barresi, in quo disposuit de prædicta Baronia Militelli; sed non calendatur tale testamentum, nec dicitur coram quo Notario fuit confectum.

402 Ex parte dictæ Donnæ Catharinæ conuentæ, inter alia fuit oppositum de falsitate prædicti asserti Testamenti per viam cedulæ denunciatoriæ, & interrogatoriæ, vt dictus Don Blascus responderet, an eo vti vellet pro vero, & authentico? cum protestatione illum accusandi criminaliter de vsu falsorum instrumentorum; sed cum non respondisset simpliciter affirmando, prout de Iure tenebatur, fuerunt ab vtraque parte diuersæ cedulæ præsentatæ, & formatus fuit Articulus, qui demum remansit indecisus, eo quod præfatus Actor directè respondere recusauit, & causa in negotio principali conclusa, in illo statu fuit relicta.

403 Moritur deindè, prædictus D. Blascus instituto hærede vniuersali D. Ioanne Barresi ipsius filio primogenito, qui non curauit præfatam litem prosequi, & denique decessit absque filijs masculis, vnica relicta filia Donna Elisabetta Barresi, quæ patri extitit hæres vniuersalis, ex qua natus est D. Octauius Barresi, & Lanza Princeps de la Trabia ipsius primogenitus, & hæres, vnusque ex oppositoribus, qui nec in vita matris, nec post illius mortem vsque quo dicta Donna Margarita ab Austria, & Branciforte naturæ debitum soluit, de prædicta lite reiuendicatoria recordatus est,

imò illa derelicta, & multis mẽsibus post introductam causam inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ venit ad illorum exclusionem, prætendens manutentionem dicti Status Militelli.

404 Præsentaui inter alias scripturas ad effectum missus, simplicem copiam prædicti testamenti extractam ex consimili dicti processus super reiuendicatoria prædicti Status ab eodem Principe in ipsius Domo conseruati (originalis enim non fuit repertus in Archiuio istius M. R. C., sed amissus, & deperditus, & non potuit constare, an facto, & culpa cuiusdam Aduocati, & Procuratoris prædictæ Donnæ Margaritæ, an ob calliditatem alterius Agentis, & Sollicitatoris dicti Principis; de vtroque namque fuit nobis facta informatio per fidem Archiuiarij, & nonnullas testium depositiones tunc temporis receptas, ex quibus valdè dubia remansit dicti processus amissio, & cuius facto contigerit, quod in prædicto summarijssimo Iudicio non licuit examinari) ac etiam alteram copiam dicti Priuilegij Serenissimi Regis Alphonsi de anno 1444. in forma probante; pariterque aliam copiam testamenti prædicti Blasci Antonelli primogeniti de anno 1455. in quo enunciatiuè fit mentio de præfato Antonelli sui genitoris testamento, absque designatione datæ, diei, mensis, anni, & Notarij.

405 Et virtute prædictarum scripturarum petijt manuteneri in possessione dicti Marchionatus, dicens se esse verum, & legitimum successorem, vtpotè pronepotem dicti D. Blasci Barresi masculum de linea masculina dicti Ioãnis Baptistæ primogeniti de linea directa Blasci primi vocati, in eumque, ob defectum aliorum masculorum de prædicta linea Ioannis Baptistæ, nempè Antonij, & Nicolai, ipsius filiorum, continuatam fuisse dictam possessionem ex nostro statuto continuante (de quo pluries in præcedentibus Articulis,) & ex testamento prædictæ Donnæ Margaritæ vltimæ morientis, quæ dum illum in dictis Statibus, & feudis particularem hæredem instituit, qui de iure succedere deberet, ipsum Principem instituere velle iudicari debebat, cum ipse esset verus, ac indubitatus de Iure successor stante prædicto testamento, per quod successio regulanda erat.

406 Deindè venit ad idem manutentionis Iudicium Don Ioseph Barresi, & Napoli Princeps Resuttanæ, prætendens dicti Marchionatus manutentionem ad exclusionem tàm dicti Principis de la Trabia, quàm dictorum Comitum Mazareni, & Racudiæ, & dixit ad illum spectare successionem, eo quod esset masculus descendens ex Nicolao filio secundogenito prædicti Ioannis Baptistæ, à quo processerant Franciscus, & ex eo Carolus; & Beatrix ipsius filij, & quod tempore mortis dicti Don Vincẽtij primogeniti de linea directa masculina dicti Blasci, remanserat viuus dictus Carolus primogenitus Francisci de prædicta secunda linea masculina, (prout vixit vsque ad annum 1618.) ideoque eidem Carolo, & non Blasco tertiogenito ex dicto Ioanne Baptista, fuerat debita, & delata successio exclusa prædicta Donna Catharina, & quod ob mortem dicti Caroli absq; filijs successerat prædicta Beatrix eius soror, quæ vixerat vsque ad annum 1639., quo tempore decesserant prædicti Blascus, & Ioannes eius filius, nullusq; extiterat masculus de tertia linea, ad quem successio prædicta transire posset, & ob mortem Beatricis, fuerat deuoluta successio ad dictum Principem eius nepotem ex filia vnica Donna Elisabetta illius matre, qui tunc temporis natus erat, & primogenitus. Ad quam fundandam intentionẽ præsentauit easdem scripturas, testamenta, & priuilegiũ, quorum supra meminimus in eadẽ forma, & proùt fuerunt editæ per Principem de la Trabia.

407 Fuit denique per vtramque partem de legitimatione personarum eorumdẽ sufficienter edoctum, quo ad descendentiam ab illis personis, per quas succedere prætendebant, in quo omnes litigantes extiterunt concordes.

408 Et in eo extitit discordia, quod dicti Comites Mazareni, & Racudiæ excipiendo dixerunt, prædictos Principes de la Trabia, & Resuttana non esse audiendos, eisque manutentionem denegandã; tùm quia prædictum testamentum Antonelli Barresi non erat authenticum, sed simplex copia alterius copiæ absque aliqua comprobatione, & vehe-

men-

mentissimam patiebatur falsitatis præsumptionem, sicque non debebat admitti in summarijssimo manutentionis Iudicio ad regulãdam dicti Status successionem; tùm etiam quoniam incredibile erat Dõnam Margaritam voluisse instituere in suo Testamento dictum Principem de la Trabia, cuius Proauus tentauerat ab ea, & suis antecessoribus euincere dictum Statum Militelli, se confitendo iniustam possessitricem, & obligando se ad fructuum perceptorum restitutionem; ex quo descendebat non habere pro se dictum Principem, Statutum continuans possessionem in hæredẽ, & hanc eamdem exceptionem per consequens patiebatur dictus Princeps de Resuttana, qui infringebat Ius, quo possederant dicta Donna Margarita, & sui; tum denique ex alijs multis capitibus, & causis, quas ne otiosè longiores simus, omittimus.

409 Inter dictos vero Principes de Trabia, & Resuttana, contentio erat super prelatione linearum, ille enim aiebat ipsius lineam, (licet tertiogenitum ex Ioanne Baptista communi stipite) præferendam esse illius secundæ lineæ; quia quamuis Don Ioãnes ipsius Auus decesserat sine filijs masculis, tamen cum hic esset vltimus masculus de prędicta tertia linea, ad quem per mediam personam dicti Blasci sui patris successio fuerat deuoluta, transmisit illam ad filiam Elisabettam, dicti Principis Trabiæ matrem, ex dispositione expressa dicti Antonelli testatoris; & prædicta Elisabetta ad eumdem Principem filium, etiam expresse vocatum; vti in conditione positum: si sine liberis masculis decessisset; Iu .ta supradicta n. 399. Hic autem de Resuttana asserebat præferendum esse; eo quod in eius secundam lineam, (scilicet descendentem à prædicto Nicolao) successio ob mortem Don Vincentij fuerat deuoluta; & non poterat transire ad Blascum tertiogenitum, stante quod in dicta secunda linea reperiebatur masculus de linea directa masculina Blasci primi vocati, qualis erat dictus Don Carolus nepos prædicti Nicolai; fortiùs cum dictus Carolus vixisset vsque ad annum 1618. quo tempore defecti erant omnes masculi de prædicta tertia linea Blasci, & solum extabat dicta Donna Elisabetta mater Principis Trabiæ, ad quam non poterat transire successio, cum nondum eius linea fuisset ingressa; quo casu tantummodo habebat vocationem vti filiam vltimi possessoris, & de prædicta linea ingressa: ac per consequens nec ad eius filium Principem Trabiæ. Ideo, dubio procul, ob mortem dicti Caroli debebat succedere dicta Beatrix eius soror, auia dicti Principis Resuttanæ, quæ erat de linea ingressa, & à nullo poterat excludi masculo, de prædicta tertia linea iam defecta; & ob mortem dictæ Donnæ Beatricis auiæ defũctæ in dicto anno 1639. ad ipsum iam natum successio spectabat, vtpotè eius nepotem masculum ex filia Donna Elisabetta.

410 Hæc in facto, quæ potuimus breuitate prælibauimus, quia conducunt ad celeriorem expeditionem eorum, quæ nunc dicemus. Licet enim multa incidunt discutienda pro Iustificatione nostri Decreti, per quod dictis Principibus, prædicti Marchionatus manutentio fuit denegata, & Mazareni Comiti concessa; tamen supposito facto iam præmisso, in quo substantialiter est comprehensum totum, quod in effectibus, & scripturis ab vtraq; parte prolixè fuit inuolutum; paucis agemus; ne in negotio adeò fundamentis destituto, tempus dilapidando Tuæ Catholicæ Maiest. prudentissimos, ac Consultissimos Senatores tædio afficiamus.

411 Ad tria igitur capita reducitur ratio exclusionis prædictorum Principũ Trabiæ, & Resuttanæ; Primo, quia testamentum Antonelli, per quod prætendebant regulari successionem, non est authenticum, nec reperitur in forma probanti. Secundo, nam vocati non sunt, seu instituti in testamento Donnæ Margaritæ vltimæ morientis: ac ideo non habent pro se statutum continuans, nec possunt admitti in hoc summarijssimo Iudicio. Tertio, quoniam dato citra veri præiudicium, quod testamentum Antonelli fuisset verum, & solemne; & per illud præsens successio esset regulanda, competit sine controuersia dicto Comiti Mazareni secundũ illius expressas clausulas, & pro nunc sunt exclusi prædicti Principes (omittimus disputare, vtrum Trabiæ Princeps possit venire ad hoc iudicium pendente, & indecisa causa reiuen-

uendicatoriæ tentatæ per Proauum Don Blascum tot retro annis? & quamuis non sit idem casus, in cuius terminis loquitur *Don Francisc.de Paz tract.de tenuta cap.* 42. concedimus eidem, quod potuerit id facere ex persona sua, & ex iure, quod pro nunc ei competere prætendit, sed non representatiuè ex persona dicti Proaui, cuius qualitatem masculinitatis de linea masculina, non potest representare, stante in medio ipsius matre, quæ non fuit successibilis, vt est notissimum.

412 Quo ad primum sunt quamplura vitia, quæ prædictum patitur testamentum, non enim apparet Prothocollum, seu matrix, aut imbreuiatura: ex quo; quando alia non concurrerent, fidem, prædictum testamentum non meretur; vt probat expressè *Text. in Authentic. de Tabellionibus*, vbi dicitur, quod non facto, aut facto, & non reperto Prothocollo, instrumentum præsumitur falsum, *l. contractus C. de fid. instr. & l. publicati C. de testam. Bald. in Rubr. C. de fide instrum. num.* 39. *post medium vers. adde hoc verum*, quem refert, & sequitur *Roman. in l. sciendum num.* 76. *vers. attende tamen ff. de verb. oblig. & cons.* 174. *num.* 7. latè multis alijs laudatis *Don Gabriel de Parexa de instrument. edit. tit.* 1. *resol.* 3. §. 1. *num.* 41. *parte prima*; & stante suspitione falsitatis, qua dictum testamentum laborat ex oppositione contra illud facta per partes, tam in Iudicio reiuendicatorio, quàm in præsenti summarijssimo, præcisè debebat exhiberi Prothocollum, vt ex eo veritas appareret, vt ex *l. final. C. de fid. instrum. post Bartol.* tradit *Castrens. In dicta l. contractus num.* 14. *vers. secundum vero, C. illo titulo*: *Parexa vbi proximè dicto num.* 41. *Farinac. de Falsit. quæst.* 153. *ex num.* 133. *vsque ad* 145. quod sine dubio procedit in præsenti causa, cum nec Prothocolli amissio vsquam fuerit probata, iuxta *Text. in l. si creditor* 4. *C. de pignorat. act. l. testium l. illatæ* 4. *C. de fid. instrum. d. l. publicati, & ibi Glos. C. de testam.* iunctis traditis à *Parexa vbi supra num.* 47. & licet simus in antiquis, hoc tamen non releuat, vt inferius probabimus.

413 Deindè non est exhibitum originale (hoc est primum exemplar, quod à matrice extrahitur per Notarium, seu tabellionem à patribus rogatum, vt his quibus interest edatur, de quo loquuntur Iura in *l.* 2. *ff. de fid. instrum. l. fin. ff. quemadmodum testamenta aperiant. l. census, & monumenta ff. de probat. l.* 4. *& l. Pompon. ff. famil. ercisc. cap.* 1. *de fid. instrum. Couarr. Parlador. Castillo Sotomaior*, & alij laudati *à D. Gabriele Parexa de instrum. edit. parte* 1. *tit.* 1. *resol.* 2. §. 2. *nu.* 1.) sed simplex copia alterius copiæ extractæ à prædicto consimili, nullam habente authoritatem, nec comprobationem, & quod magis est testamentum, prout fuit editum in dicta causa reiuendicatoria, est copia alterius copiæ, semel & iterum, absque partis citatione transsumptatum, vt ex eius visione ad oculum apparet; nam primo suppositur transsumptatum dictum testamētum in anno 1527. ad instantiam Don Antonij de Barresio per acta Notarij Matthei de Vitali Terræ Militelli, & dicitur fuisse exemplatum, & sumptum ex publico instrumento confecto, & celebrato manu egregij Notarij Antonij de Stephano ad perpetuam rei memoriam, & postea ad finē hæc verba reperiuntur. *Ex actis quondā Notarij Antonij de Stefano extracta est præsens copia præsentis testamenti per me Don Ludouicum de Paganella Notarium Apostolicū per absentiam Notarij Parisli de Paganella genitoris mei detentoris, & conseruatoris dictorum Actorum*, ex quibus colligitur non fuisse transsumptatum testamentum originale extractum, & primo exemplatum à matrice manu Notarij Antonij de Stephano, apud quem asseritur fuisse celebratum, sed solum copia simplex extracta manu cuiusdam Notarij Apostolici absque vlla solemnitate.

414 Imò vltra contrarietatem, quæ visibiliter legitur in dicto principio, & fine præfati transsumpti, est etiam notandum, quod in dicta causa reiuendicatoria non fuit exhibitum illud transsumptum confectum manu Notarij Matthei de Vitali, sed alia, quæ dicitur ex eius actis extracta per Notarium Ioannem Baptistam Bartulotta de Terra Militelli de eius voluntate, & manu aliena in anno xj. Indit. 1567. & demum prædictum transsumptū non fuit repertum in actis Matthei de Vitali, vt apparet per fidem Notarij conseruatoris actorum eiusdem in processu à partibus præsentatam; de qua infra.

415 Vndè locum sibi vendicat vulgaris, & com-

& communis regula, quod non est tribuenda fides copiæ, seu exemplo Instrumenti ex *dicto cap. 1. de fide instrum. dicta l. vltima ff. quemad. testam. aperiant. l. 2. ff. de fid. instrum. lex Regia Hispania* 114. *tit. 18. parte 3. l. 2. tit. 14. parte 6. Couarr. practic. cap. 21. Parlad. quotid. lib. 2. cap. fin. 1. parte §. 12. limit. 2.* latè *Castill. controu. lib. 2. cap. 16. ex nu. 51. Don Francisco de Paz de tenuta cap. 20. per totum*, latissimè, *D. Gabriel de Parea dicta parte 4. tit. 1. resol. 3. & 4. per totum*.

416 Quæ regula præcipuè procedit, quando (vt in præsenti) tot concurrunt, ex quibus suspecta redditur prædicta exemplatio, & copia testamenti; omniaque deficiunt, quæ de Iure requiruntur vt exemplis instrumentorum credatur, non enim aderat iusta causa, illius transumptandi; cum supponatur tunc temporis conseruari matricem, seu Prothocollum apud acta Antonij de Stephano, ex quibus poterat aliud exemplum sumi, seruatis seruandis iuxta *Textum in cap. cum Tabellio de fide instrum. Couarr. dicto cap. 21. num.* 2. & cum alijs *Parexa dicta resol. 3. §. 3. num.* 126. & sic ob defectum causæ eneruatur instrumenti transumptati fides *ex cap. fin. de instrum.* ibi *propter vetustatem, vel aliam iustam causam, cap. cum dilecta de confirmat. vtili, vel inutili* ibi *prædicta priuilegia quasi iam vetustate consumpta. Couarr. vbi supra nu. 4. vers. requiritur*. Nec præcessit citatio successorum in dicta Baronia, aut saltem immediati, quibus D. Antonius Barresi non poterat præiudicare exemplando dictum testamentum, & confitendo esse titulum suæ successionis, Iuxta Doctrinam *Bald. in l. fin. num. 7. C. de confessis, Peregr. de fideicom. art. fin. n. 61.* & hic citationis defectus efficit vt Instrumentum non dicatur solemniter extractum, nec faciat fidem in præiudicium tertij latè pluribus (vt solet) laudatis, *Parexa dicta resol. 3. §. 3. num. 120. cum seqq.* vbi materiam istius citationis optimè prosequitur; & denique ex dictis supra num. 413. & 414 deducitur multa alia defuisse, quæ præcitati DD. dicunt seruari debere, vt exemplo alicuius Instrumenti fides in Iudicio sit præstanda.

417 Nec obstabit dicere (prout ex aduerso dicebatur) prædictum exemplum, seu transumptum esse satis antiquum excedens tempus centum annorum, ex quo solo, illi fidem adhibendam esse autumabant, iuxta tradita à *Boerio decis. 36. num. 10. vers. & quamuis Afflict. decis. 25. nu. fin. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 78. num. 11. Couarr. Gratian. Mascard. Azeued. Gregor. Lopez, & Rot. Rom. apud Farinac.* quos refert *Parexa dicta resol. 3. §. 2. n. 35. & 36.*

418 Nam respondetur, verius esse non sufficere solam Instrumenti antiquitatem, vt fides ei sit præcisè adhibenda, cum possibile sit instrumenta confici, quæ antiqua videantur in data: & alia appareant ex inspectione: attamen recenter scripta sint, vt considerant *Aimon. de antiquit. temp. 3. parte §. vidimus n. 6. 7. & 8. & ex Puteo decis. 186. n. 2. lib. 1. Gratian. discept. 554. n. 38. & 41. Ludouis. decis. 393. num. 2. & 5. Rota decis. 187. num. 10. & 11. tom. 5. in recent. edit. Anno 1636. Buratt. decis. 290. n. 8. & ibi additio lit. C. Farinac. decis. 681. nu. 1. vers. Et licet sola data, parte 1. in posthum.* tradit *Parexa dicta resol. 3. §. 2. n. 39.*

419 Ideò vt instrumenta antiqua exemplata fidem mereantur, duo, vel ex ijs vnum debet necessariò præcedere, & probari; primum, vsus & obseruantia talis instrumenti, ex qua validè adminiculatur ex dictis supra Artic. 1. num. 12. cuius probatio ei incumbit, qui se in instrumento fundat. *Abbas in cap. 2. in fin. de censib. Felin. in cap. cum Bertoldus n. 26. de re iudicata Rota decis. 294. num. 4. & 8. Ruin. cons. 104. nu. 15. & seqq. lib. 5. Alexand. Ludouis.* & alij plures, quos refert, & sequitur *Parexa dicta resol. 3. §. 3. nu.* 138. qui omnes asseuerant non sufficere, quod probetur obseruantia in genere, vel equiuocè, sed specificè in casu, quo instrumentum loquitur. Secundum, quod adsint testes deponentes de notariatu per famam, vel exhibeantur alia instrumenta confecta ab eodem Notario, de quo dubitatur, vt probatio fiat per comparationem, ex *Bald. in l. comparationes num. 13. C. de fide instrum. Aimon. de antiquit. dicta 3. parte sect. 1. §. vidimus num. 8. & seqq. Afflict. decis. 251. in fin. Mascbard. de probat. concl. 1067. nu. 12. Gratian. discept. 554 num. 38. & 39.* & cum eis *Parexa dicta resolut. 3. §. 2. n. 40. & §. 3. n. 60. 61. & 62.*

Quod

420 Quod totum deficit in casu nostro; quia prædictum testamentum non apparet, quod fuerit obseruatum; imò nec presentatum in Iudicio; nisi in prædicta causa reiuendicatoria, in qua cum fuisset oppositum de falsitate, seu non existentia illius; non fuit decisum, nec purgata præfata exceptio, & copia in hoc Iudicio præsentata non constat, si est cõsimilis illi, quæ in dicto processu edita fuit, & nullum aliud instrumentum est exhibitum, nec exhiberi potest ad faciendam comparationẽ litterarum; cum non appareat exemplum originale, nec illud transumptum, quod confectum dicitur à Mattheo de Vitali; & demum de tot Notarijs, per quorum manus dictum Instrumẽtum exemplatum prætenditur, præcipuè de illo de Paganella, qui dicit illam copiam extraxisse ex actis Antonij de Stephano, cum esset Notarius tãtum Apostolicus, non est probatus notariatus.

421 Præter quam quod, ex abundanti (prout & præcedentia quæ tantum istius Articuli exornandi causa scribimus) proponimus; prædictum testamentum, adminiculo antiquitatis non esse fulcitum; nam licet ab eius confectione lapsi sint plusquam anni ducenti: tamen exemplũ, quod præsentatum supponitur in dicta causa reiuendicatoria, est recentissimũ, nempè de anno 1567. anno vno ante initium illius litis; à qua ad præsens eius fides eneruata inuenitur, & quando cõputetur tempus ab eo anno in quo dicitur transumptatum per acta Matthei de Vitali; hoc contigit in anno 1527. quadraginta annis elapsis ante prædictæ litis ingressum, & instrumentum non fuit extractum illo tunc, per manus dicti Notarij, sed illius de Bartulotta in dicto anno 1567. sicque euidenter perspicitur, antiquitatis fomentum non habere.

422 Nec releuat, quod in prædicta fide, de qua supra num. 414. dicitur deficere acta dicti Notarij Matthei de Vitali à die 14. Maij 15. Indit. 1527. vsque ad diem 12. Septembris eiusdem anni, quo medio tempore supponitur fuisse transumptatum scilicet 15. Iunij illius anni, & quod hæc actorum occultatio, & subreptio attribuenda est dicto Don Vincentio Barresi, Militelli Domino, & eius sorori Donnæ Catherinæ, quæ vt suam conseruaret possessionem, interesse habebat in prædicta occultatione, iuxta *Textum in l. 2. §. d uus ff. de Iure fisci*, ibi, *& ea subtracta esse creduntur, quæ nocitura causæ eius fuerint*, vbi *Glos. & Bart. nu. 3. Crauetta conf. 134. num. 17. & conf. 178. num. 5. lib. 1. Farinac. decis. Rota 418. nu. 5. tom. 2. recent.* qua ratione & etiam Donnæ Margaritæ, & suis prædecessoribus (inquiunt) est imputanda subtractio processus dictæ causæ reiuendicatoriæ.

423 Nam sit satis, hanc obiectionem, (quæ solum fundatur in præsumptione iuxta præcedentes Doctrinas) excludi multis alijs considerationibus; quia si prædictum testamentum subtractum fuisset ex actis dicti Notarij de Vitali deficerent totum registrum, vel aliqua folia, sed non instrumenta conficienda, aut confecta per quatuor ferè menses, prout in fide concluditur, quo tempore possibile est, quod non in prædicta terra ob eius exiguam vicinitatem, absentiam, vel infirmitatem Notarij, nulla conficerentur instrumenta, & sic prædicta fides non probat per necesse, subtractionem dicti Instrumenti, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse: iuxta vulgares regulas.

424 Deindè quia si verum est, quod Aduersarij affirmant, scilicèt, prædictum testamẽtum extitisse penes acta dicti de Vitali (quod Mazareni, & Racudiæ Comites diffitentur) non potest eius subtractio imputari dicto Don Vincentio, nec eius sorori Donnæ Catherinæ; imò nec alicui ex Antecessoribus, dicti Castri possessoribus; & patet; nam copia illius, quæ edita fuit per Blascum Barresi in dicta causa reiuendicatoria fuit exemplata, (vt supponitur) per Notarium Ioannem Baptistam Bartulotta, qui dicit illam extraxisse ex actis Matthei de Vitali, & hoc in prædicto anno 1567. quo tempore mortuus fuit dictus Don Vincentius, dictaque eius soror in Baronia successit, & illius pacificam possessionem apprehendit, vt diximus in primo Artic. num. 25. & 26. Ergo si tunc temporis fuisset apud acta dicti de Vitali, proculdubio non potuisset subtrahi à prædicto D. Vincentio antea defuncto, & consequenter non fuerat subtractum per eius Antecessores; nec credibile est hoc facere potuisse Donnam Catherinã, quæ

quæ bona fide, & virtute literarum istius M. R. C. in possessionem est ingressa, & non fuit pulsata in iudicium vsque ad annum sequentem 1568. quando iam (vt asseritur) erat exemplatum prædictum testamentum per dictam de Bartulotta.

425 Vlterius, exceptio non existentiæ talis testamenti, & cedula protestatoria præseruata ex parte Donnæ Catherinæ in prædicta causa reiuendicatoria, fuit recepta in anno 1569 vt cõstat ex actis in hoc iudicio factis, duobus tantum annis elapsis post dictam exemplationem; quare si verum erat, prædictam copiam esse extractam ex actis Matthei de Vitali, apud quem fuerat transumptatum originale, deberet dictus Blascus petere in M. C. quod concederentur litteræ parte citata, vt totum Registrum, ac Prothocollum adduceretur ad præsentiã Iudicum, ex cuius visione appareret veritas, vt iam notauimus; Vel in casu, quo registrum non fuisset repertum, vi & potentia Donnæ Catharinæ, que relam proponere contra dictum Notarium de Bartulotta actorum conseruatorem, vt illud exhiberet, aliaue facere ad demonstrandam dicti Instrumenti occultationem, prout de Iure cauentur; quod quidem fortissimum præberet argumentum contra dictam Donnam Catharinã, & in ipsius Blasci fauorem ad obtinendũ in causa.

426 At sic est, quod tacuit, nolens directè respondere dictę positioni, diffidendo de veritate dicti Instrumenti, & deferendo litem: Ergo non est verum dicere, quod Donna Catharina illud substraxit, & occultauit, & eadem ratione, nec præsumi potest eius successores hoc fecisse, aut processum dictæ causæ reiuendicatoriæ occultasse; nullum quippe damnũ vitare, nullam vtilitatem consequi, ex tali occultatione prætendere poterant; quando actio, & prætensio dicti Blasci in illo tantum instrumento erat fundata, quo non existente vero nec authentico (pro vt notorium erat non existere) nullum illis præiudicium ex litis prosequutione, nec ex alia eius instrumenti virtute, prætẽsione, poterat generari, sicq. non procedit præsumptio *d. l. 2. §. diuus ff. de Iure Fisci*, cũ alijs superiùs adductis.

427 Potius autem ex dictis in præcedentibus numeris deducitur falsi suspitione laborare dictam copiam extractam per prædictum de Bartulotta anno 1567. commentitiamque, & suppositam esse, dum in adeo exiguo temporis interuallo duorum tantum annorum; dictus Blascus eius cõprobationem, pulsatus omisit, cum posset si vera esset, facillimè impedimentum remouere, & victoriam litis adipisci, quod non est credendum inconsultò fecisse in causa sic ardua, & magni momenti; ex quo magis euincitur Barones Militelli, non potuisse subtrahere instrumentum, quod non fuit in rerum natura.

428 Nec rursus ad rem facit, quod in prædicto Priuilegio Sereniss. Regis Alphonsi, & testamento Blasci primogeniti dicti Antonelli fiat mentio de istius testamento, & ad illud relatio habeatur; nam licet dicatur hæc esse verba enunciatiua dispositiuè prolata, probarique dictis duobus instrumentis antiquissimis, & authenticis, ac facere plenã probationem, vt per Doctores in *Cap. cum olim de censibus*, quos laudat, & sequitur, *Barbos. in collectanea ad illum Textum num. 6. & 7.* & post eum *Parexa dicta resol. 3. §. 2. num. 16.* hoc solum probat, & concludit prædictum Antonellum fecisse testamentum, & disposuisse de dicto Castro, & Terra Militelli, formam autem illius testamenti, & dispositionis nullatenus probat; nec concludit esse idem, quod ab aduersa parte asseritur conditum penes acta Antonij de Stephano, & postea trasumptatum, & exemplatum per alios Notarios; de quo est dubitatio, & præsens quæstio; cum non sit calendatum in dicto priuilegio, nec in testamento Blasci, ac ideò prædicta enunciatiua nullius ponderis est, nec aduersis partibus prodest, dum solemne, & authenticum testamentum non exhibuerint, iuxta *Textum in authent. si quis in aliquo documento C. de edendo vbi DD. Parexa tit. 4. resol. vnica §. 2. à nu. 42.*

429 Ex quibus omnibus deducitur prædictum testamentum non solum esse copiam, seu exemplum alterius exempli, sed nullam mereri fidem vti de falso suspectum, & non habens veritatis fomentum. Ac ideò non debuisse admitti ad regulandam successionem in præsenti summarijssimo Iudicio manutentionis iuxta expressum *Textum in l. fin. C. de edicto Diui*

ui *Adriani tollend.* vbi omnes Scribentes: ficut nec ex illius textus decisione admittitur in iudicio, quod Hispani vocant de Tenuta, licet mixturam habeat proprietatis, ex *Molina de primog. lib. 3. cap. 13. num.* 44. vbi *eius Addentes Mieres de Maiorat. 3. par. quæst. 17, nu. 8. Paz de Tenuta cap. 26. num. 7.* nec in remedio possessorio legis de Soria *Gregor. Lopez in l. 2. tit. 14. parte 6. Verbo carta de testamento*, nec in qualibet alia via executiua *Parlad. rer. quotid. lib 2. cap. fin. parte 1. §. 12. limit. 2. num.* 14. latè *Don. Gabriel de Parexa dicto tit. 1. resol. 3. §. 3. & 4. per tot.* & in terminis summarijssimi manutent. *Ludouicus Posthius tit. de manut. obseruat. 70. num. 1.*

430 Et cum ille, qui manutentionem prætendit, teneatur probare se vocatũ, & ostendere scripturam testamẽti, & fũdationis authenticam, eo quod in hoc Iudicio actoris partes substineat *l. 2. ff. de probationib. cum vulgatis*, & prædictum testamentum eius visione notoriè appareat non esse authenticum; otiosum est etiam disputare, an in hoc iudicio admittatur exceptio falsitatis, quam Aduocati ex aduerso admitti negant, sufficit enim pro nunc ostendere non esse præsumptionem pro instrumento, sed euidentiam contra illud, quo casu admittenda est ex *Molina lib. 3. cap. 13. n. 68.*

431 Quo ad secundum: certum est non posse dictos Principes de la Trabia, & Resuttana censeri vocatos, & institutos in testamento Donnę Margaritæ, etiam, quod verum esset, & authenticum prædictum assertum Antonelli testamentũ, quia per illa verba, *succedat, qui de iure succedere debet*, intelligitur institutus, & vocatus, qui ab intestato successurus est: iuxta *Textum in l. conficiuntur* 8. §. *fin.* cum alijs pluries in præcedentibus Articulis repetitis; & hic censetur ille, qui proximior defuncto, & in meliori linea, eius mortis tempore inuenitur secundũ dispositionem Capitulorũ Regni (prout probauimus in tertio Artic.) quæ vt leges municipales, attendenda sunt in succedendo ex *Fusario de substitutionib. q. 377. num. 2.* qui multos laudant, & per ea est interpretanda voluntas vltimæ morientis, quæ cum eis in dubio censetur se voluisse conformare, vt per *Euerard. Iun. cons.* 14. *quæst. vnic. num. 4. vol. 2. & cons. 4. vol. 1. n. 36. Amat. lib. 1. resol. 10. nu. 68. 69. & 70.*

432 Prædicti autem Principes non sunt proximiores, nec de linea vltimæ posseditricis, sed remotiores, & de alijs lineis inferioribus, pro nunc exclusis; & ex quo dictus Trabiæ Princeps, & sui Antecessores prætendebant infringere titulum, quo dicta Donna Margarita Baroniam prædictam possidebat, asserendo illam iniustam fuisse possedítricẽ incredibile est illum instituere voluisse; sicut nec Principem de Resuttana, qui eodem iure, licet ex diuersa linea, prædictam impugnat successionem, quia vt iam supra tetigimus, nulla erat causa, ob quam ipsa fateri deberet, se iniustè possedisse, se condemnando ad restitutionẽ fructuum perceptorum: vt in terminis considerat *Intrigliol. decis. 42. num. 8. 9. & 10.* qui hac ratione dicit decisum fuisse in Regno per M.R.C. ad fauorem proximioris vltimo morienti iuxta prædicta Capitula.

433 Quibus non obstat decisio in causa Campifranci, & alia cuius meminit *Milanens. decis. 3. lib. 1.* quia præter quam quod iam scimus sententias latas in dicta causa Campifranci ad fauorem Don Stephani Regij in hac M.C. & in Consistorio S. R. C. reuocatas esse per Tuum Supremum Italiæ Consilium, & causam decisam ad fauorem Donnæ Porsiæ Guascone vti proximiori, & de linea defuncti Principis Don Antonini Lucchisi; sumus in casu diuerso; nam institutio facta à dicto D. Antonino fuit in his verbis concepta, *succedat is, qui de Iure succedere debet iuxta formam vinculorum, & fideicommissorum Antecessorum*: quo casu poterat cauillari, potuisse testatorem, quod succederetur vinculanti, & fideicõmittenti: at in verbis, quibus concepta fuit institutio à Donna Margarita facta, nempè *succedat ille tantum, qui de iure succedere debet*: nulla datur occasio cauillandi, cum testatrix sibi ipsi, & secundum iuris dispositionem succedendum esse declarauerit.

434 Et hanc testatricis voluntatem clarius eliciebamus (prout reuera elicitur) ex ipsius testamento: vbi in prædictæ institutionis clausula cautè adiecit, se velle quod successor in dictis feudis teneretur soluere omnia onera, & debita

super

super ipsis imposita, & non soluta, tam pro tempore, quo illam et possedit, quàm de tempore ante eius possessionem: si enim agnosceret se iniustam posseditricem, & non esse tutam in conscientia quoad Statum Militelli, velletque illud restituere alio vero successori, non illum grauaret, vt solueret onera imposita, & credita per ipsam contracta, ad cuius solutionem illa tenebatur, quandoquidem debebat fructus restituere, & dictum Statum ab omnibus oneribus liberum reddere; quod euincit de hoc non cogitasse, imò voluisse suum successorem grauare, ad id, ad quod de Iure adstrictus non erat, vti illa, quæ de re propria, & iustè possessa disponebat ad fauorem eius, qui eidem testatrici non alteri succedebat.

435 Vndè pro constanti habuimus, nullum ex dictis duobus Principibus fuisse institutum, & vocatum in testamento vltimæ morientis, ac ideò quando prædictum assertum testamentum Antonelli fumum aliquem veritatis habere posset, nobis visum est non potuisse illis manutentionem concedi virtute prædicti Statuti continuantis, quod etiam in feudalibus hæredi scripto tantum conceditur, aut ab intestato illi, qui proximiorem se, & de meliori linea probauit: vt apparet ex dicto cap. 43. Sereniss. Regis Ferdinandi, de quo latè *Amat. lib. 1. resol. 39. per totam*, qui multos laudat, & ex nostratibus alij infra referendis, sicque illorum prætensiones ad iudicium plenarium esse reseruandas,

436 Et licet per Aduocatos ex aduerso (supponendo prædictum Antonelli testamentum esse authenticum, & in præsenti iudicio admittendum) dupliciter replicabatur. Primò nos versari in possessorio mixto, eo quod erat institutus, qui de Iure succedere deberet, quo casu de hærede liquido non cōstabat, & opus is habebat se talem demonstrare, secundum *Amat. dicta resol. 39. ex num. 123.* quem Aduocati ad id allegabant. Secundo, quod in Regno ex receptissima praxi in ijs Supremis Tribunalibus non hæres scriptus (qui nullam habet claram, & liquidam deductionem) sed verus successor, substitutus, seu fideicommissarius, pro quo assistunt merita in summarissimo Iudicio discutienda, manuteneri iubetur: sicuti testantur *Luna cons. 16. n. 65.* vbi *additio Milanens. decis. 3. n. 147. & 150. lib. 1. Cutell. decis. 27. tom. 2. Giurb. obseruat. 54. nu. 12. vers. primus est, & Intrigliol. decis. 42.*

437 Tamen in nihilo illis proficere iudicauimus, nam quoad primum ipse *Amatus* in contrarium adductus, inquit in num. 124. quod quando probabiliter de vero hærede non dubitatur, veluti si ex testamento constet propter eiusdem apertam, & apparentem fidem, vel ab intestato compertum est, quis sit verus successor, tunc possessorium merum, non mixtum censendum est, & in his terminis Nos esse apparet, quia inter contendentes de successione sunt duo, scilicet dicti Comites Mazareni, & Racudiæ, qui se fundant in testamento claro, per quod institutus est, qui de Iure succedere debet; qualis intelligitur, proximior habens qualitates requisitas in primis Inuestituris, & Regni Capitulis; absque eo, quod probare habeant in facto aliud præter descendentiam ab vltimo stipite, ad dignoscendum gradum, & lineæ proximitatem, de quo in continenti potuit constare per scripturas publicas (prout re vera constitit.) & sic punctus Iuris tantummodo erat discutiendus, qui in Tribunalibus superioribus, dici non potest quod altiorem requirat indaginem, vt in simili docent cum alijs *Salgad. de reg. protect. 2. parte cap. 18. ex num. 50. Carleual. de Iudicijs tit. 2. disputat. 5. num. 15. cum seqq.* latè, & optimè *Argellus de acquirenda possess. quæst. 2. art. 4. ex num. 7.* nec quod in eius decisione sit supersedendum, eo quo alij oppositores non possint de iure suo incontinenti docere, ostendendo se esse institutos, aut vocatos; imò istorum prætensio debet in aliud Iudicium tamquam altiorem requirens indaginem reseruari ex *l. 3. §. ibidem ff. ad exhibendum l. fin. ff. de compensationib.* cum alijs adductis supra Artic. 1. num. 14.

438 Quod autem ibidem dicit *Amat. dicto num. 123. 125. & seqq.* nempè, quod quando dubium est, quis hæres sit, taliter, quod necessariò de iure dominij debeat disceptari ad fundandum quis sit hæres, aut successor, & substantiandam causam possessionis; tunc possessorium mixtum, non merum sit dijudicandum;

tam ad admittendas probationes, longioresque inducias concedendas, quam ad appellationem, quo ad vtrumque effectum amplectandam; & nullatenus est in Regno receptum; nam quoties prætenditur possessionis continuatio, & in ea manutentio, virtute prædicti Statuti Sereniss. Regis Ferdinandi, semper dicitur possessorium merum, & vt tale summarijssimè disceptatur; nec in eo appellatio suspensiua admittitur, & licet nonnunquam de meritis soleat disceptari, hoc tantum permittitur ex æquitate ad confortandum possessorium, prout dicemus num. sequenti. Imò & ipse *Amat.* non loquitur absolutè in terminis nostri Statuti, sed in alijs diuersis, scilicet *legis 45. Tauri*, apud Hispanos, vt exemplificat num. 126. cuius legis remedium, licet sit summarium, & in eo admittantur exceptiones respicientes proprietatem, dum incontinenti probari possint, altioremque indaginem non requirant, vt per *Molin. dicto lib. 3. cap. 13.* non tamen conceditur appellatio, nec supplicatio à sententia in eo lata, quam de *Tenuta* vocãt ex noua *Pragmat. anni 1593. hodie lex 5. tit. 19. lib. 4. nouæ recopil.* videndus *Paz de Tenuta cap. 4. per tot.* sicque *Amati* Doctrina non obstat.

439 Secundum vero, quod prædicti Aduocati replicabant, visum est nobis non procedere in casu istius litis, quia DD. Regnicolæ supra laudati, quibus addi possunt in terminis *D. Francisc. de Paz de Tenuta cap. 33. per tot. Noguerol. alleg. 26. num. 329. Fontanell. de pactis clausf. 7. Glos. 3. parte 10. num. 78.* & alij, quos referunt, & sequuntur *Capic. Latro decis. 108. lib. 1. num. 45. Theodor. alleg. 18. nu. 70. & 71. Vrsill. ad Afflict. decis. 364. ad fin.* loquuntur, quando merita assistunt substituto, aut fideicommissario, & sunt adeò clara, quod nulla ex causa turbidari possunt; Hæres verò in Testamento scriptus, nihil habet opponere cõtra illius immissionem, & certò certiùs apparet ipsum in proprietate nullum fouere ius, quo casu cum dolo faciat, qui petit, quod statim restituturus est, & circuitus sit vitandus, iuxta vulgares regulas, manutentio fideicommissario, aut substituto verbis directis conceditur, vt per *Amat. dicta resol. 39. num. 149. cum seqq. & nu. 179.* quod quidem, in casu nostro clarè constat locum habere non posse; cum dicti Principes, qui se substitutos, aut vocatos dicunt, non doceant quod suæ intentionis fundamentum est, & eorum prætensio, non solum turbida, sed euidenter friuola ex superius dictis appareat.

440 Denique quoad tertium, vt penitus diruta dictorum Principum oppositio remaneat, pro vero præsupponimus, nullum hodie extare masculum agnatum ex linea directa masculina Blasci primi vocati, nam prout ex Arbore constat, & diximus supra in facti narratione, vltimus masculus, qui superuixit de prædicta linea fuit Don Carolus Barresi defunctus in anno 1618. Fingamus igitur dictum D. Carolum, secundum prædictum testamentum, debuisse succedere, & successisse in Baronia contentiosa: & posito, quod ipse absque liberis masculis decessit; relicta sorore Donna Beatrice, tempore, quo in tertia linea descendente à Blasco tertiogenito Ioannis Baptistæ, tantum superuiuebat Donna Elisabetta, Trabiæ Principis mater (à qua iam ipse erat procreatus,) & in linea primogenita, Donna Catherina, eiusque filij Don Franciscus, & Don Ioannes Branciforti, ex quibus processerunt Donna Margarita, & Don Ioseph Comes Mazareni; Discutiamus cuius causa potior sit in succedendo prædicto Carolo absque prole defuncto; num Beatrix eius soror? num Donna Catharina filia primogeniti? aut denique Donna Helisabetta filia Don Ioannis, & neptis Blasci tertiogeniti? hæc quippe in prædicto testamento vocata est primo loco, & post eam eius filij masculi, in quorum defectum substituta est filia primogeniti, & eius liberi; ijsque deficientibus inuitata est filia secundogeniti de secunda linea Blaschi.

441 Punctus iste longiori indigebat discussione, quia pertinet ad materiam reintegrationis lineæ, quæ apud DD. præcipuè Hispanos satis controuersa est. Sed Nos, quibus nec opus est, nec in his Iustificationibus licet, diutiùs in re hac immorari: resolutiuè firmamus, successionem in themate proposito spectare ad Donnam Catharinam, & eius filium masculum primogenitum, & hodie ad Comitem Mazareni eius nepotem, exclu-

clu$i$s secundo, & tertiogenita, & dictis Principibus earum filijs; nam licet secundogenita, nempè, soror Don Caroli vti de linea ingressa potuisset succedere, & Baroniam possidere pro tempore vitæ suæ, tamen ex quo decessit sine filio masculo, relicta tantum filia Dōna Elisabecta matre Resuttanæ Principis, fecit locum dictæ Donnæ Catharinæ substitutæ, & eius filio masculo, ac istius descendentibus masculis; in quorū linea masculina, successio conualidata, & radicata est. (Quicquid sit de fructibus percipiendis per dictum Carolum, eiusq; sororem tempore vitæ suæ; de quibus nunc non est quæstio.)

442 Ratio est, quia filia fœmina ex vltimo masculo tertiæ lineæ descendentis à Blasco primo vocato, non alia ratione prædilecta, & prælata fuit, nisi quia reperiebatur in linea, quam testator præsupponebat ingressam per successionem masculi, illius parentis, ad quem disposuerat transire debere ob deficientiam Agnatorum ex prima, & secunda linea; in quo testator, seù ille, qui testamentum ordinauit, sequutus est legalem dispositionem, qua cauetur; quod, in materia primogenituræ, non fiat transitus de vna linea ad alteram, dum de linea in quam successio ingressa est supersunt aliquæ personæ successibiles, iuxtà *Textum in cap. 1. de natur. success. feud. Molin. lib. 3. cap. 5. num. 14. & cap. 6. num. 32.* cum alijs adductis supra nu. 173. Artic. 3. Et cum in prædicto testamento ob conseruationem agnationis fuerint vocati masculi ex masculis; quod causam præbuit, vt exclusis fœminis, & earum descendentibus de linea ingressa, transiret successio ad masculos alterius lineæ; vti ad eos, qui erant in linea qualitatis, consonum erat prædictæ legali dispositioni, vt extinctis omnibus masculis agnatis succederet filia vltimi, ex priuilegio lineæ ingressæ, & non filia primogeniti, quæ remanserat exclusa propter masculos aliarum, quoniam, cessante fine conseruationis agnationis, ob quem concedebatur translineatio, nulla erat causa, ob quam exclusa filia vltimi possessoris rediret successio ad aliam fœminam anterioris lineæ, contra ordinarias regulas primogeniorum; vt doctè, & latè multis perpensis rationibus, & fundamentis considerant, & resoluunt *Addentes Molin. lib. 3. cap. 5. num. 72. Castill. lib. 5. controu. cap. 91. nu. 61. 62. & 63. cum seqq.* qui alijs pluribus pro hac opinione relatis, satisfaciunt contrarijs, & de veriori, & communiori apud Suprema Hispaniæ Tribunalia testantur.

443 Confirmatur alia cōsideratione deducta ex prædicta vocationis forma; nā volens Testator, quod extincta linea agnatorum si suscitaretur agnatio ficta, & artificiosa in masculis descendentibus ex fœminis, disposuit, quod si filia vltimi possessoris masculi, absque filijs masculis decessisset, rediret successio ad filiam masculi de linea primogenita, cui etiam substituit eius filios masculos; in quorum defectum vocauit fœminam secundogenitæ lineæ, & suos. Ex quibus euincitur disponentem non prædilexisse filiam masculi tertiogeniti, nisi quatenus erat de linea ingressa; in qua natis masculis poterat eius intentio adimpleri, eo quod essent eiusdem qualitatis, ac alij masculi ex fœminis de anterioribus lineis, & nulla posset considerari diuersitatis ratio, cum omnes prædictæ fœminæ disponenti essent ignotæ, circa quas coniectura prædilectionis desumi non potest; ex his quæ latè adducit *Castill. dicto cap. 91.* Ergo dum masculis deficientibus voluit successionem redire ad fœminam primogenitam anterioris lineæ, dubium non est, rationem prælationis fuisse fundatam in prærogatiua lineæ iam ingressæ, in qua extantibus masculis poterat continuari successio, quibus deficientibus concessa est prælatio fœminæ de linea primogenita, quæ ideò fuit prædilecta, nam illius filij masculi poterant agnationem fictam conseruare, & eadem ratione illis extinctis, fuit facta translineatio ad filiam ex secundogenita linea, & eius filios.

444 Vndè deducitur, quod cum non potuisset transire successio ad vltimum masculum agnatum de linea tertiogenitæ, nempè, ad Don Ioannem filium primogenitum Blasci actoris in prædicta causa reiuendicatoria, nisi euacuata linea masculina ex filio secundogenito dicti Ioannis Baptistæ, in qua erat dictus Don Carolus, qui præoccupare habebat

bebat successionem, & vixit vsque ad annum 1618. quo tempore dictus Blascus, & eius filius Don Ioannes præmortui erant, relicta filia, & nepte Don Elisabetta matre dicti Principis Trabiæ; hæc nullo modo potuit succedere ex prærogatiua lineæ iam ingressæ, quia nunquam ingressa fuit nec ingredi potuit, deficiente in ea masculo agnato, tempore, quo ob interitum aliorum, qui illũ præcesserant, successio eidem deferri poterat, per quem eius filia succedere habebat, vti filia vltimi possessoris, & nõ alia ratione iuxta superiores regulas.

445 Idcircoque, dato quod successio non deberet statim redire ad filiam masculi de linea primogenita, scilicèt ad dictam Donnam Catharinam primo loco vocatam, & ad eius primogenitum masculum Don Franciscum, tunc temporis natum, sed ob eamdem rationem, & prærogatiuam lineæ ingressæ, succedere haberet dicta Donna Beatrix soror Don Caroli ex sententia, quam etiam in sorore vltimi possessoris vti de linea contentiua, tuentur *Addentes Molina dicto lib. 3. cap. 5. num. 72. vers. ex qua rerum Iudicatarum Castill. dicto lib. 5. cap. 91. à num. 29. & cap. 93. à num. 48.* tamen innegabile est, quod defuncta Donna Beatrice absque filijs masculis (prout re vera decessit, relicta tantum filia Donna Elisabetta Refuttanæ Principis matre) illico successio redijt ad Donnam Catharinam substitutam specialiter in defectum filiorum masculorum ex fœmina vltimi masculi, vt est punctualis decisio *D. Ioannis Baptistæ de la Rea 2. parte decis. Granat. decis. 54. per totam*; quæ sola sufficit, quia doctè, & eleganter, vt solet, omnia in hoc puncto cumulauit, & à num. 24. satisfecit obiectioni quam num. 3. proposuerat pro nepote masculo ex filia, & matre fœmina, inferioris lineæ ingressæ, ob defectum Agnatorum de linea primogenita (in qua se fundabant Aduocati dicti Principis, immemores prædictæ decisionis, & rationis legalis) contra masculum ex filia fœmina de linea primogeniti, exclusa, voluntate testatoris, propter eiusdem filiam, cui in defectum filiorum masculorum; substituta fuerat prædicta filia primogeniti, & post eam illius filij masculi, (vt in casu prædicti testamenti) probant multis rationibus, & Doctoribus appellatione filiorum masculorum non venire nepotes ex filia fœmina, ad quem Nos remittimus, ne illum transcribamus.

Et sic concludimus, quod in casu, quo prædictum assertum testamentum, verũ & authenticum demonstraretur; Successio dicti status inspecto præsenti tempore, & saltem à die mortis dictæ Donnæ Beatricis pertineret, & pertinere habuit dicto Comiti Mazareni nepoti ex filio masculo secundogenito prædictæ Donnæ Catharinæ, ad quam regressa est, & in ea conualidata, exclusis prædictis Principibus, & Comite Racudiæ, quod non immeritò (licet altiorem requirat indaginem) potuit in prędicto summarijssimo Iudicio considerari, ac magis iustificandam manutentionem concessam dicto Comiti Mazareni: non obstante prædictorum Principum prætensione.

Hæc sunt Sacra Catholica Regia Maiestas, quæ in hac exagitata controuersia, Nos ad pronunciandum, pro vt supra, coegerunt, ac impellerunt. Eaque omnia, & singula iterum per Tuæ Maiestatis Regios Supremos, ac Dignissimos Italicarũ rerum Senatores, elimanda, & corrigenda, Tuis sacris pedibus, eos reuerenter humiliterque deosculando transmittimus, & subijcimus.

His iam peractis Iustificationibus; quibus vltima manus fuit apposita die vigesimotertio Decembris prædicti anni 1660. imò & processus copia exarata, omnes prædicti contendentes ad amicabilem deuenerunt concordiam, & liti cesserunt ad fauorem Comitis Mazareni, qui omnibus prædictis Statibus, & Baronijs retentis, vna cum Dignitate Magnatis Hispaniarum: se contentauit, quod præfatus Racudię Comes suus patruelis, ac frater, ex duplici matrimonio sororis istius cum dicto Comite Mazareni, & huius sororis, cum illo de Racudia; possessionem caperet Terræ, & Principatus Petrapretię sub certis conditionibus, pactis, & reseruationibus pro dicto Comite Mazareni adiectis, quapropter Iustificationes istæ ad Supremum Italiæ Conuentum non fuerunt transmissæ. Sed in gratiam amicorum, & ob communem vtilitatem prælo datæ sunt, salua in omnibus omni meliori censura, &c.

CON-

CONTROVERSIA FEVDALIS

DE LEGITIMA SVCCESSIONE

ILLVSTRISS. D. CO: OCTAVII DE TARASCONIS

IN FEVDO CALESTANI

OPVS SEX ARTICVLIS DISTINCTVM

In quibus præcipuæ feudales quæstiones circà diuisionem Feudi dignitatis, amplissimam primi Acquirentis facultatem, necessarium vel non Domini Assensum in dispositione feudi, clausulam in Inuestituris apponi solitam iure feudi antiqui, *& feudi pretium, methodo non obscura enucleantur.*

AVCTORE LAELIO BOSCOLO

DE COLLEGIO IVDICVM PARMAE.

THEMA CONTROVERSIAE.

DOmini Comites Carolus Leo, & Abbas Claudius Germani de Flisco origine Itali, natiuitate tamen, ac domicilio Galli, tunc Feudatarij insignis Feudi Calestani optimè conscij, quòd ex diuturna eorum absentia, & vulgari cura, ac industria Ministrorum sæpè propriò potius lucro, quàm rei familiari Domini deditorum feudales redditus quotidiè minuebantur, ac eiusdem loci dignitas labefactabatur in dies, ruebatque in præceps, cogitarunt, & decreuerunt eiusdem feudi alienationem, ad quem effectum D. Comes Claudius è Gallicis Oris Parmam petijt.

Quamplures emptores obuij fuere, at omnes è contractus limine pellebat vnica animaduersio, quod agebatur de alienatione feudi ex pacto, & prouidentia iamdiù in progenie Flisca antiqui.

Inter illos cum quibus habitus fuerat sermo de venditione prædicta, adfuit Dominus tunc Eques, & nunc bon. mem. Comes Camillus Tarasconus, qui participato negotio cum eximio I. C., ac Excellentissimo tùm legali peritia, tùm dignitate Co: Hieronymo Morisco olim meritissimo Præside Excelsi Consilij Iustitiæ, & gratiæ Parmæ, ac Placentiæ communi amico, post seriam cogitationem consilium habuit, quòd per ipsos Dominos Comites venditores porrigerentur preces Serenissimo Duci nostro directo Domino, in quibus exponerent feudum cecidisse in comissum, ac fuisse deuolutum ad Serenissimam Ducalem Cameram ob inobseruantiam Decreti nuncupati Caprarolæ, simulque efflagitarent, vt ex gratia speciali, illud eis de nouo concederè dignaretur ad effectum deueniendi ad præfatam venditionem pro pretio concordando, ea conditione, vt Iura Serenissimæ Cameræ transirent in D. Equitem emptorem minimè affecta aliqua hypotheca, nexu, seù obligatione descendente ex personis Dominorum Comitum de Flisco, quo pacto sic prius deuolutum, & postmodùm de nouo concessum in persona eorumdem Comitum venditorum euadebat

bat nouum, quod proindè poterat iure optimo, Domino assentiente, alienari. Res ita peracta, eodem enim Domino Comite Præside dictante, formatus fuit supplex libellus tenoris sequentis.

SERENISSIMO SIGNORE.

POssedono li Deuotissimi, & humilissimi di V. A. S. Vassalli, e Seruitori Co: Carlo Leone, & Abbate Co: Claudio fratelli Fieschi figlioli, e descendenti del fù Co: Francesco nato del q. Co: Scipione il feudo, e Contea di Colestano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, con le loro pertinenze, Giurisditione, & ogni altra raggione, e beni allodiali situati nel Ducato di Parma, de quali, come di feudo nuouo aperto, & legitimamente deuoluto alla Ducal Camera (per l'inosseruãza del Co: Scipione, e di detto Co: Francesco à quanto doueuano, in virtù della precedente inuestitura, e decreti già publicati) ne fù inuestito dalla Glor. & immor. memoria del Serenissimo Sig. Duca Ranutio Auo Paterno di V. A. il detto Co: Francesco del 1600. il 4. Settembre per se suoi figlioli, e descendenti, maschi, legitimi, e naturali, e non legitimati, come di feudo honorifico nobile, e gentile, con espressa conditione, & obligatione (& non altrimente) d'habitar egli, suoi figlioli, e descendenti compresi in detta inuestitura con tutta la loro famiglia ne stati di V. A. secondo la forma, & dispositione delli Statuti, e Decreti del Stato, e prestare à S. A. e suoi Serenissimi Successori quei seruitij personali, à quali sono tenuti, & fossero ricercati, sotto la pena (in caso di contrauentione in ciascun di detti casi) della priuatione d'esso feudo, ipso Iure, & facto da incorrersi à fauore della Ducal Camera, & altre pene imposte dalle Leggi, Statuti, e Decreti sopra accennati, come dalla Inuestitura predetta rogata dal q. Ranutio Pico Notaro, e Secretario di S. A. qual s'essebisce.

Et perche detto Co: Carlo Leone, & Abbate Claudio conoscono per la loro lontananza da Stati di V. A. & che gli interessi della loro Casa non gli hanno permesso, ne permettono l'habitatione, come sopra douuta, anzi supplicando detti Oratori V. A. per l'habilità dell'habitatione fuori delli Stati di V. A. sino li 26. Nouembre 1646. & ottennero rescritto sotto li 22. Decembre di detto anno la gratia per vn biennio spirato li 22. Decembre 1648. non hauendo detti Co: fratelli Oratori habitato come sopra il detto feudo, perciò in virtù dell'obligatione inserta in detta inuestitura, & del Decreto di Caprarola è ricaduto alla Ducal Camera, ipso iure, & facto, nulladimeno confidati detti Co: fratelli Oratori nel sommo della Serenissima sua benignità, sperano che sia l'A. V. per fargli gratia di rimetterli la detta caducità (per l'effetto infrascritto) poiche essi bramano di far vendita di detto feudo, sua Giurisdittione, e beni al Cauaglier Camillo Tarasconi per il prezzo frà loro conuenuto (interuenendoui però il beneplacito, e consenso di V. A saluo sempre la superiorità di V. A. & la dispositione del Decreto del Maggior Magistrato, e non altrimente) con la quale vendita viene detto feudo, & sue entrate à star presso detto Cauaglier, nato, & habitante ne Serenissimi suoi stati, quale con la persona, & entrate di esso feudo, e beni potrà più facilmente prestare à V. A. quelli ossequi, & seruitij personali, chè si deuono, il che per la lontananza, & cause sopracontate nonè concesso à detti Co: Fieschi Oratori di fare; Per tanto col presente memoriale esso Co: & Abbate Claudio Fieschi à suo nome proprio, & come Procuratore speciale del Co: Carlo Leone suo fratello, & detto Cauagliero Tarasconi di V. A. humilissimo, & deuotissimo Suddito, & Seruitore.

Humilmente la supplicano far gratia al detto Co: & Abbate Claudio Fieschi, anco come Procuratore speciale del detto Carlo Leone suo fratello (qual dourà ratificare la presente preghiera anco con la detta Confessione della detta deuolutione, & ciò che in virtù di quella si farà) di concedergli di nuouo (& à fine di far la sudetta vendita al detto Cauaglier Camillo Tarasconi) & non altrimenti il detto feudo, come nuouo aperto, e deuoluto come sopra, e poi di poterlo vendere al detto Cauaglier Camillo Tarasconi per se suoi figlioli, e descendenti in perpetuo, & à chi darà per il prezzo frà loro concordato, & al detto Cauaglier Tara-

rasconi di poterlo liberamente comprare, reportando poi dall'A. V. la douuta inuestitura, & prestargli il necessario giuramento di fedeltà, dichiarando anco, come così si supplica V. A. di voler dichiarare, che la successione delle raggioni della detta deuolutione, quale V. A. si compiacerà di fare alli detti Co: Fieschi Oratori, s'intenda fatta con questo patto, e conditione, che immediatamente passino le medeme raggioni al detto Cauagliero Tarasconi Oratore; e suoi Successori, si che non possino cadere sotto qualsiuoglia hippoteca, obligo, ò vincolo, che detti Co: Fieschi hauessero sopra loro beni, & tutto ciò di che vien supplicato V. A. resti seruita dichiarare che vaglia ne più ne meno, come se fosse concesso di moto proprio, & senza alcuna instanza delle parti, & questo anco, per sua certa scienza, & anco con la pienezza della sua potestà Ducale, con ordinare, che non si possa opporre alcuna eccettione, obretione, surretione, o diffetto d' intentione, ò alcuna altra eccettione anco maggior di queste, e che non siano tenuti detti Oratori à verificare cosa alcuna, di quello, che si contiene in questa supplica, mà che il tutto s'habbia per pienamēte prouato con la sola esibitione della medema supplica, & che parimente non siano tenuti detti Oratori di far interrinare questa gratia in Camera, dichiarando di più, che non si possino opporre da qualsiuoglia persona, ne giudicare in contrario, e che facendosi altrimente, il tutto sia di niun valore ipso Iure, & facto, derogando à detti effetti al Decreto qual comincia, *prouidere volentes*, nel qual particolarmente si dispone, che non vaglia alcuna remissione, ò donatione se nō sono specificati tutti gli beni de quali si tratta, al decreto che comincia, *Solet*, al decreto che comincia, *Meminimus*, alla constitutione *de Dictatura, & Signatura* S. *non dicatur*, & S. *in gratijs*, & sotto il titolo *de Interinatione, & verificatione alienatorum*, al Decreto di Caprarola publicato del 1602. al Decreto fatto dell'anno 1499. il dì 11. Nouembre, ouero del Rè Lodouico de *Interinationibus*, all'altro dell'anno 1522. 18. Maggio, ouero del Duca Francesco publicato li 9. Giugno 1595. alla Constitutione *de Signatura* 1560. il dì 15. Nouembre, publicata il dì 23. Nouembre predetto, ouero ad ogni altra legge, e decreto, che fosse in contrario, hauuti tutti quei per espressi, non ostante il Decreto *de derogationibus exprimendis* fatto dal Serenissimo Signor Duca Ottauio il 30. Genaro 1562. & publicato il 31. detto qual comincia, *in hunc vsum*, à quali tutti per questa volta sola si degnarà V. A. per gratia speciale derogare, che di tanta gratia ne restaranno detti Oratori à V. A. obligatissimi, e di così conseguire confidano, *& quam Deus &c.*

Sottoscritta. *Io Co: Claudio Fieschi à mio nome, & à nome come Procuratore del Co: Carlo Leone mio fratello Oratore confesso, e supplico come sopra.*

Sottoscritta. *Io Ottauio Tarasconi à nome, e come Procuratore del Cauagliere Camillo Tarasconi Oratore affirmo, e supplico quanto sopra.*

Cui supplici libello à clementissima humanitate C. S. Ser. obtinuere, Oratores benignissimum restriptum hisce Verbis.

Concedimus, mandamus, & derogamus in omnibus, & per omnia prout petitur non obstantib. &c.

Quare deuentum est ad propositam venditionem pretio conuento scutorum triginta trium mille, confecto superindè publico documento vt in actis.

Quoniam verò in mox relatis precibus Domini tùm venditor, tùm emptor exposuerant, quod post acquisitionem præfati feudi ipse D. Comes acquirens deberet, vt etiam iure cautum est, reportare inuestituram à Celsitudine Sua, eiq; debitum polliceri Iuramentum fidelitatis, nouissimas preces porrexit Serenissimo Domino huiusce tenoris.

SERENISSIMO SIGNORE.

Essendosi compiacciuto V. A. S. con suo rescritto fatto sotto il dì 16. Genaro corrente 1650. alla supplica data dall'Abbate, e Co: Claudio Fieschi à suo suo nome, & à nome, e come Procuratore del Co: Carlo Leone suo fratello far gratia à detti Co: Fieschi di poter vendere il feudo (in titolo di Contea eretto) di Calestano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, con loro territorij, e giurisdittioni, regali, mero misto Imperio

e Potestà del gladio, & ogni qualsiuoglia beni, e ragioni spettanti, e posseduti da detti Co: Fieschi in detti luoghi, loro Territorij al deuotissimo, & humilissimo di V.A.S.Vassallo, Seruo,& Oratore Cauagliere Camillo Tarasconi Parmeggiano con le loro entrate, regali, & allodiali (se ve ne sono) con obligo al detto Cauagliere Tarasconi Oratore di riconoscer per se suoi figlioli, e descendenti Maschi in infinito in feudo da V. A. li detti luoghi entrate, regali, e loro giurisdittioni venduteli come sopra con la riserua del Decreto del Maggior Magistrato, e delli Minerali, che fossero in detti luoghi & altre solite da riseruarsi da esprimersi nell'Inuestitura feudale da farsi da V. A. in detto Cauagliere Tarasconi, e suoi Descendenti, & essendosi in conformità della gratia di V.A. stipulato vn instromento di tal vendita alli 17. del corrente mese di Gennaro 1650. qual s'essebisce, nel quale vi è il patto di riconoscere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea gia eretto di detti luoghi, e riceuer dall'A. V. l'Inuestitura feudale, e come in detto instromento di vendita di sopra essebito.

Resta al detto Cauagliere Camillo Tarasconi Oratore di supplicarla (per pienamẽte godere della gratia cõcedutagli) come humilissimamẽte la supplica di restar seruita (per effetto della sua benignità) di confirmare, e corroborare con la pienezza della sua Podestà Ducale non solo il rescritto fatto alla suplica delli detti Co:Fieschi, & detto Oratore sotto il di 16. del corrente mese, quale è registrato nel infrascritto instromento, mà etiamdio il medemo instromento di vendita fatta dalli detti Co:Fieschi al detto Oratore con tutto ciò, che in esso si contiene, & qual Instromento s'essibisce à V.A. esser registrato à piedi del presente memoriale, & di più separare omninamente il detto luoco di Calestano, e pertinenze dalla Citta di Parma, e Magistrati suoi, & concederli successiuamente in feudo di Contea eretto, e come sopra, qual habbia la natura di feudo antico, Nobile, e gentile, & auito al detto Cauagliere Camillo per lui suoi figliuoli descendenti, maschi, legitimi, e naturali, nati, e procreati, e che nasceranno, e saranno procreati di legitimo matrimonio in infinito, li detti luoghi, e feudo di Calestano Arpicella, Marzolara, e Vigolone, e loro pertinenze, con le Entrate, Datij, Regali, & altre raggioni vendutegli come sopra, e spetialmente (si che la specialità non deroghi la generalità) la Giurisdittione intiera così Ciuile, come Criminale, mero, e misto Impero, & podestà del Gladio in detti luoghi, e Territorij e sue pertinenze, & ogn'altra raggione in essi, e come sopra, quantunq. fosse degna di spetiale espressione, la quale s'habbia qui per espressa, di modo che l'inuestitura feudale s'habbia per fatta, e concessa al detto Cauagliero Tarasconi Oratore, e come sopra in virtù del rescritto, quale V. A. si compiacerà di fare alla presente supplica, & s'intenda accetata, e stipulata dal medesimo Oratore, à suo nome, e come sopra, & habbia la medesima forza, e vigore, come se fosse seguita per publico Instromento, con l'obligatione generale, e spetiale di tutti li beni, e con la clausula della sincera, & immaculata fede, la quale in virtù delle Constitutioni Ducali hà la medesima forza, che il giuramento formale, e con la traditione attuale dello stocco in segno di vera, e real tenuta, & anco in virtù della sodetta vendita si troua appresso al detto Oratore. Nel quale s'intendino anco transferite per maggior validità, & fermezza della presente Inuestitura, tutte le raggioni di deuolutione, che in qualunque modo competeuano alla Camera Ducale contro li detti Co:Fieschi non solo per il capo espresso nella precedente supplica, mà anco per qualsiuoglia altra causa non espressa, si che detto Oratore, & suoi Descendenti succedino omninamente in luoco della Camera Ducale, e possino seruirsi della detta Cessione, e translatione per escludere qualsiuoglia persona, che li volesse molestare, per euincere da loro il detto feudo di Calestano.

Dichiarando V.A. che s'intenda sempre riseruato per l'A. V. e la Ducal sua Camera, l'osseruanza del Decreto del Maggior Magistrato, & del Decreto, *Meminimus*, & altri soliti riseruarsi in simil concessioni, & vincendeuolmente siano, e s'intendano riseruate al detto Oratore, e non compresi nella presente concessione li beni allodiali, quali esso Ora-

Oratore, e suoi figli, e descendenti maschi, e come sopra possino acquistare nell'auenire in detti luoghi, e sue pertinenze, mà che siano quelli suoi proprij, e ne possino essi, e suoi Descendenti in perpetuo disporre à loro piacere.

In oltre detto Oratore humilissimamente supplica V.A. farli gratia (stando il predetto acquisto, & altri come sopra) ch'egli, e doppo lui gli altri sopranominati quali succederanno in detto feudo, possino e debbano essere denominati Conti di detti luoghi di Calestano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, così in voce, come in scritto, & in ogni attione publica, e priuata, e come tali siano tenuti, e reputati da ogn'vno, in ogni tempo, luogo, & occasione, e quanto al giuramento di fedeltà, quale esso Oratore come Feudatario dourebbe prestare à V. Altezza (come sommamente brama) supplica V.A. concederli, che non gli corra tempo alcuno, ma che sia tenuto di prestarlo sempre, & ogni quando ne sia richiesto per per parte di V.A.

Di più supplica l'A. V. di concederli, che possa (se così li parerà) erigere vna Primogenitura in detto feudo, & preferire li suoi descendenti Primogeniti à gl'altri suoi Descendenti, con ordine successiuo, & in quella forma, e modo che stimarà bene, senza che li Secondogeniti, & altri habbiano alcuna ragione di contradire alla detta Primogenitura, la quale adesso per all'hora s'intenda confermata coll'autorità di V. A. & in caso il detto Oratore non erigesse la detta Primogenitura come sopra, sia lecito in caso che detto Feudo sia posseduto da vn solo de' suoi Descendenti di cõstituire esso la Primogenitura à fauore pure de' suoi Descendenti legitimi, & naturali, come sopra, che quando fossero più possessori di detto Feudo, che possino concordarsi vnitamente à constituire la medesima Primogenitura à fauore de' loro Descendenti, con la prelatione de' Primogeniti; & ordine successiuo frà essi in infinito, si che la detta Primogenitura vaglia in virtù dell'autorità di V.A. nè più, nè meno, come se fosse inserta nella presente supplica.

Supplica per anco l'Oratore V. A. à dichiarare (con la pienezza della sua Podestà Ducale) che stando la concessione come sopra ordinata, non si possa dalla Ducal Camera apprendere il detto Feudo in tutto, ne in parte ogni quando mancando qualch'vno d'essi Descendenti d'esso Oratore come sopra, senza figliuoli maschi, e fosse luoco alla successione d'altri Descendenti capaci d'esso feudo, mà possino quelli quali saranno compresi nella detta Inuestitura andare al Possesso liberamente di detto Feudo; come sopra, sempre, & ogni qualdo verrà il caso; non ostante per questa parte li Decreti, *Solebant*, *Meminimus*, & altri, che dispongono dell'apprensione da farsi, quando vno Feudatario muore senza descendenti, & anco la Constitutione Ducale in quella parte che dispone nella medesima forma.

Come anco il medesimo Oratore riuerentemente supplica V. A. comandare, che la presente concessione e separatione come sopra con tutto ciò, che si contiene in detto Instromento di vendita, vaglia, ne più ne meno, come se fosse fatta per publico Instromento, & con tutte le solennità solite farsi in simil'attioni supplendo l'A. V. per sua certa scienza, & con la medesima pienezza della sua Ducale Podestà ad ogni, e qualunque diffetto di raggione, ò di fatto, che si possa in qualche modo considerare nel rescritto già concesso, & nell'Instrumento della vendita, & anco nella presente concessione; Ordinando di più, che non si possa opporre contra la presente concessione, e come sopra alcuna eccettione d'obrettione, ò surrettione, ò diffetto d'intentione, ò qualsiuoglia altra eccettione, benche fosse maggiore dell'espresse, togliendo la facoltà ad ogni e qualsiuoglia Ministro (benche principale) di poter fare dette oppositioni, ò altre maggiori di queste, ne di giudicare contra la presente dispositione, anzi dichiarando, che tutto ciò, che si farà, ò si facesse contro come sopra, sia di niun'valore, momento, & efficacia, non ostante à tutte, e ciascuna delle predette cose, le Leggi, Constitutioni, Statuti, Decreti, & ogn'altra cosa quali possono essere, ò far' in contrario, & anco spetialmente tutti quelli Decreti, e Constitutioni nell'antecedente memoriale, & anco le lettere di V. A. scritte agl'Antiani di Parma sotto

 il dì

il di 22. Marzo 1648. (si che la specialità non deroghi alla generalità) & à quali tutti ostãti, e come sopra, si compiacerà V.A. con la medesima pienezza della sua Ducal Podestà (per questa volta sola) di derogare con tutto che habbino clausule derogatorie, in amplissima forma, & anco al Decreto del Serenissimo Sig. Duca Ottauio di Glor. mem. Tritauo di V. A. che sia in Cielo publicato del 1562. di Gennaro, *De derogationibus exprimendis*, hauendole qui tutte per espresse letteralmente, & in indiuiduo per maggior validità, fermezza, & efficacia di tal derogatione, e sempre come meglio &c. e cosi detto Caualiero Tarasconi Oratore spera ottenere dal sommo della benignità di V.A. quam Deus &c.

L'instromento della vendita sopra esebito à V.A. è del tenore infrascritto.

Et ad has paritèr emanauit humanissimum rescriptum omninò approbatiuum eorum omnium, quæ Orator supplex petierat hisce verbis.

Concedimus, confirmamus, mandamus, ac derogamus in omnibus, & per omnia pro vt petitur non obstantibus &c.

Viuebant acquisitionis tempore sex Liberi ab eodem D. Comite Camillo legitimè progeniti; at non multò post turbato naturæ ordine obijt D.Co: bon. mem. Alexander eius Primogenitus post se relictis quamplurimis filijs.

Anno elapso 1664. D. Comes Camillus cogitauit postremum suum condere Elogium, in quo (post consultos peritissimos viros circà eius facultatem disponendi de feudo prædicto) illud prælegauit D. Co: Octauio eius Tertiogenito cum ordine Primogenituræ in eius linea, qua extincta vocauit stipites aliorum filiorum, postposita omninò linea dicti D. Co: Alexandri filij sui Primogeniti prædefuncti.

Tandèm veritus, quòd voluntati suæ minimè acquiescerent cæteri filij, & inter alios Liberi relicti per dictum D. Co: Alexandrum, iussit quòd si quo vnquam casu redargueretur, ac irrita fieret (quod non credebat) præfata sua dispositio, ita vt in ipso Corpore feudi sortiri non posset effectum, intendebat illam sibi locum vendicare in pretio feudi, quod eo casu eodem prælegati titulo vna cum omnibus melioramentis ipsi D. Co: Octauio relinquebat. Dispositio D. Co: testantis legitur hisce verbis.

Et quamuis D. Comes Camillus certò sciat quòd nullo Iure dicti DD. eius filij, & Nepotes queant reclamare à dicto prælegato, non solùm circa dispositionem Allodialium, sed etiàm feudalium, & vel ipsius Corporis feudi, cum feudum ipsum Calestani sit feudum nouum, emptitium, per D. Comitem titulo oneroso acquisitum, quarè in similibus acquirens de talibus feudis disponere potest non solùm inter filios, & descendentes in Inuestitura comprehensos, vnum ex eis gratificando, sed immò potest etiam de ipso disponere in præiudicium eius filiorum, & descendentium etiàm ad fauorem extraneorum: Attamèn quatenùs dicti eius filij, vel Nepotes, vel quilibet alius contra præceptum, & enixam voluntatem D. Comitis Testatoris, & declaratum existeret (quod ipse non credit) fauore reclamantium, & non acquiescentium, & in euentum in quem præfata dispositio vel à linea Primogeniti, vel à quoque alio impugnaretur, ita vt illud prælegatum in Corpore feudi effectum non sortiretur, illud idem vna cum omnibus alijs substitutionibus, & dispositionibus vt supra, & prout supra factis, (dempta tamen substitutione si qua &c. ad fauorem reclamantis, vel reclamantium, & vel ab eo, vel ab eis descendentium ordinata) factum censeatur in integro ipsius feudi pretio, & valore, prout de Iure sibi melius, & pinguius de illo disponendi competit facultas, in quo quidem pretio, & valore soluendo habito etiam respectu omnium melioramentorum, ne dum in eo factorum, sed etiam fiendorum, & facta æstimatione tempore mortis dicti D. Testatoris, & vel molestiæ motæ grauati sint, & censeantur dicti feudi Successores ad fauorem dicti D. Comitis Octauij, ac Primogenitorum ab eo descendentium, & successiuè aliorum vt supra vocatorum, repetitis hic omnibus Iuditijs, dispositionibus, ac substitutionibus de quibus supra, & prout supra, quia sic &c. omni &c.

Defuncto non multò post D. Co: Testatore, D. Co: Octauius adeptus fuit vigore paterni Iuditij tenutam feudi; At statim eccè in arenam Iudicij descendit

D.Co:

D.Co: Hieronymus Primogenitus ex filijs relictis per dictum D. Co: Alexandrum prætendens, quòd neglecta Co:acquirentis voluntate feudum ad eum pertineret.

Disceptatur in præsenti controuersia quid Iuris.

INDEX ARGVMENTORVM.

ARGVMENTVM PRIMI ARTICVLI.

DE legitima successione in feudo Calestani, præscindendo à dispositione D. Co: Camilli, sed tantum inspecta forma Inuestituræ.

ARGVMENTVM SECVNDI ARTICVLI.

AN quandò, & quomodò primus Acquirens feudi ex pacto, & prouidentia valeat de eo disponere.

Expenditur Doctrina Bart. in *l. qui Romæ* 122. §. *Flauius Hermes. De verb. oblig.*

ARGVMENTVM TERTII ARTICVLI.

AN primus Inuestitus in feudo empto non à Domino, sed à Vassallo etiam post recursum habitum ad Dominum pro necessaria Inuestitura dici debeat acquirens titulo oneroso, an potius lucratiuo ad effectum dijudicandæ in eo facultatis disponendi vel non, de feudo hoc pacto quæsito.

Feruntur hac occasione nonnulli §. §. supplicis libelli, qui esse dicitur loco Inuestituræ, ac de eorum genuino sensu opportunè disceptatur.

Penditur Conf. 55. Belloni Iunioris.

ARGVMENTVM QVARTI ARTICVLI.

AN dispositio testamentaria D.Co: Camilli in ea parte, in qua D.Co.Octauio prælegauit feudum, mereatur redargui ob non requisitum Domini assensum.

ARGVMENTVM QVINTI ARTICVLI.

AN demùm controuersæ Co: acquirentis dispositioni obicem ponat, quòd feudum tametsi aliàs nouum, assumpserit naturam antiqui, quemadmodùm ipsum D. Co: efflagitasse constat in *eius precibus*.

ARGVMENTVM SEXTI ARTICVLI, ET FINALIS.

IN quo, data suppositione, quòd præter D. C: Octauium adesset aliquis legitimus feudi Successor, ostenditur quòd foret ineuitabile onus ei impositum per D. Co: Camillum in postremo suo testamẽto erogandi integrum pretium Calestani eidem D. Co: Octauio, quatenus constaret ipsius D. Co: testantis voluntati, defectu facultatis, minimè obtemperandum, quoad ipsum corpus feudi.

DOMINE, VT VIDEAM.

COntrouersiæ feudalis vertentis inter Illustrissimos Dominos Comites ex Patritia gente Tarascona Hieronymum Actorem parte ex vna, & Octauium Reum ex altera, quam ad imperiũ SERENISSIMÆ ISABELLAE ESTENSIS FARNESIAE, cuius faustissima recordatio omnium penes animos in æuum perennabit, tractandum suscepi, momentum ingens, ac pondus ad trutinam voco. Tu, Serenissimæ Palladis gentilis AQVILA, Augustis ex alis plumam supple, magnanimo ex corde spiritus adde, acies imbecillas ad tuorum luminum radios, quos in te splendidè enutrit sol ipse virtutis, liberaliter acue, vt summæ prouinciæ fauore Domini Comitis Octauij mihi commissæ pro dignitate respondeam. Et verò id me non infœliciter facturum præscia mente conijcio, tum quia non tantum Feudales coronas, sed etiam Augustas, ac Regias consueuerunt Aquilæ læto omine præsagire. Aemilian. *de natura Anim. lib.* 13. *cap.*1. tum quia causa agitur coram integerrimo simul, ac sapientissimo Ordine, adeo vt *tot oculis spectata, tot insinuata sensibus, tot insuper in tuto locata manibus debeat existimari*, vt aiebat Iustin. *in l.hac consultissima in fin. C. qui testam. fac. poss.*

Quoniam verò præsens hæc disceptatio binas habere potest inspectiones, alteram nempè si controuersia spectetur in præcisis terminis acquisitionis feudi ante

te factam de eo dispositione in D. bon. mem. Co: Camillo acquirente, alteram verò eiusdem D. Co: iudicio præsupposito, vtramque in discrimen vocabimus, differentes priori in Articulo, quinam successissent in feudo controuerso, spectato acquisitionis tenore, ac forma inuestituræ, si D. Co: Camillus vel decessisset intestatus, vel nihil in postremo eius Elogio superindè cauisset, in alijs verò sequentibus Articulis ipsius Comitis acquirentis propugnabitur dispositio; sit ergò

ARTICVLVS PRIMVS.

De legitima successione in feudo Calestani, præscindendo à dispositione D. Co: Camilli, sed tantum inspecta forma Inuestituræ.

SVMMARIVM.

1 *Omnes filij de Iure communi feudali aquè succedunt in feudis minoribus.*

2 *Feudum Calestani minimè erectum in Comitatum in concessione de eo facta Domino Comiti Camillo remissiuè ad Articulum tertium versiculo praeterea prædicta num. 48.*

3 *Dispositio §. Praeterea Ducatus in cap. 1. de prohibit. feud. alienat., per Federic., indiuiduum facit feudum dignitatis, Quod tamen intellige vt nu. sequentib.*

4 *Feudum dignitatis ad vnicum primogenitum spectat. Contra tamen vide numeris 50. & seq.*

5 *Laudatur Illustrissimus D. Consiliarius Altogradus.*

6 *Dignitas superueniens feudo aliàs diuiduo illud indiuisibile reddit.*

7 *Feuda dignitatis, Ducatibus exceptis, ex consuetudine in Italia diuidua sunt.*

8 *Idem apud Gallos, & Allobrogos.*

9 *Id etiam in Germania.*

10 *Præcæteris autem locis recensita consuetudo viget in Lombardia.*

11 *Allegantur Doctores attestantes de consuetudine Genuæ, Ferrariæ, Forijulij, Mediolani, Tusciæ, & Marchiæ.*

12 *Consuetudo generalis probatione non indiget.*

13 *Doctoribus de consuetudine mentionem facientibus fides babenda non est. Intellige tamen vt numeris 14. & 15.*

16 *In materia feudali Ius quæritur à consuetudine.*

17 *Consuetudo diuidendi feuda dignitatis omninò seruanda.*

18 *Huiusmodi consuetudo est de facili admittenda tamquam non inductiua noui Iuris, sed interpretatiua antiqui.*

19 *Ad eam inducendam duo actus sufficiunt.*

20 *Probatur de facili admittenda tanquam fauorabilis, cum per illam feudalis successio ducatur ad priorem originem suam.*

21 *Res de facili reuertitur ad sui naturam.*

22 *Fauorabilis est dispositio, qua rem trabimus ad primæua Iura.*

23 *Feuda ex Longobardis sumpsere exordia.*

24 *Secundum Ius Longobardorum feuda omnia sunt diuidua.*

25 *In statu Parmensi feuda etiam dignitatis æqualiter diuidi consueuerunt, in quibus præscripta non est in Inuestitura forma succedendi Iure primogeniture, vel apposita clausula, Secundum Ius Francorum.*

26 *In Feudo Calestani, quando possidebatur à Dominis Comitibus de Flisco, omnes fratres æquè succedebant.*

27 *Dispositio § Præterea Ducatus, restringitur, quando semel feudum dignitatis diuidi consueuit.*

28 *Res semel effecta alienabilis durat perpetuò alienabilis.*

29 *Res Ecclesiastica semel in emphyteusim concessa continuò euadit Emphyteutica.*

30 *Causa aliàs non delegabilis, veluti meri, vel mixti imperij semel delegata à Principe, mutat naturam suam, & efficitur in perpetuum delegabilis.*

31 *Actio natura sua non transitoria ad hæredes si semel ad eos transferatur, postea*

stea continuò ad eos transmittitur.

32 *Indiuiduitas feudi dignitatis intelligitur quoad ipsam dignitatem, non verò quoad exercitium, & administrationem Iurisdictionis, ac redditum, prouentum, commoditatem, & bona temporalia.*

33 *Seruitutes, dempto vsufructu, tametsi indiuiduæ, respectu tamen commoditatis diuiduæ probantur.*

34 *Ius patronatus, licet indiuiduum, quoad commoditatem diuidi potest.*

35 *Res minorum, in quibus regulariter interdicta est diuisio, rectè diuiduntur quo ad vsum, administrationẽ, ac fructuum perceptionem.*

36 *Ius Tutelæ pluribus in solidum decretæ indiuiduum est, administratio tamen Tutelæ rectè inter Contutores diuiditur.*

37 *Licet Domino inconsulto feudalis diuisio, aliaué alienatio vetita sit, diuisio tamen permittitur gratia vberioris culturæ, & cõmoditas ipsa alienari permissa est.*

38 *Feudum dignitatis non patitur diuisionem, quæ fieret per separationem Territorij, vel hominum, admittit tamen diuisionem in abstracto cõmoditatis, & fructuum.*

39 *Ius seruitutis est totum in toto, & totum in qualibet parte.*

40 *Si ex duobus fratribus inuestitis alter decedat sine liberis, pars defficientis deuoluit ad Dominum, & tamen Ius superstitis diminutum dici nequit, quod pluribus probatur.*

41 *Diuisio commoditatis, ac fructuum tenet, quamuis facta Domino irrequisito.*

42 *Fructus ex corpore feudi percepti Burgensatici censentur.*

43 *Opinio admittens in feudo dignitatis diuisionem exercitij, commoditatis, ac fructuũ eo nititur fundamento, quod feudum pro indiuiso ad omnes fratres pertineat.*

44 *Fundamentum tamen improbat D. Altogradus.*
Verum propugnatur hoc eodem Art. num. 50. cum seq.

45 *Menoch. conf. 163. notatur palidoniæ. Vindicatur tamen ab obiecta nota num. 64.*

46 *Ratio textus in §. præterea Ducatus, est vtilitas subditorũ, Principis, ac Vassallorum.*

47 *Ratio eadem communis vtilitatis vrgere videtur in diuisione dignitatis, ac in diuisione administrationis, ac exercitij Iurisdictionis, commoditatum, ac fructuum.*
Intellige tamen vt num. 65. cum seq.

48 *Prohibitio diuisionis feudi dignitatis posita est generaliter cum exceptione feudorum inferiorum.*

49 *Textum in §. præterea ducatus quamadq; aliqui legant, vnde D. Altogradus elicit argumentũ indiuiduitatis feudi etiam quoad prouentus, & commoditates.*
Vide tamen n. 72. & 73.

50 *Feudum dignitatis, quamuis indiuisibile, non ad vnicum primogenitum, sed ad omnes filios pro indiuiso spectat.*

51 *Non valet illatio, Ius feudi indiuisibile est, ergo vni tantum defertur, & num. 56.*

52 *Compatibilia sunt, quod feudum diuidi nequeat, & tamen duo simul sint domini.*

53 *Doctor censetur illam tenere sententiam, quàm refert vltimo loco.*

54 *Plures possunt rem vnam pro indiuiso possidere.*

55 *Feudales consuetudines passiuam à Iure communi interpretationem recipiunt.*

57 *Dispositio §. præterea Ducatus, vltra id, quod verba sonant, porrigenda non est, sed immò tanquam exorbitans à Iure communi, Ciuili, Canonico, Prætorio, & consuetudinario feudorum strictè intelligenda.*

58 *De Iure Ciuili tum Digestorum, tum Codicis, tum Authentic. filij æqualiter admittuntur ad successionem parentũ absque distinctione sexus, vel patriæ potestatis.*

59 *Substitutio facta inter liberos censetur ex lege ordinata, vt filij succedãt æqualiter.*

60 *De Iure Canonino omnes pariter filij admittuntur ad successionem.*

61 *Id pariter de Iure Prætorio.*

62 *Id ipsum cautum de Iure consuetudinario feudorum.*

63 *Dispositio exorbitans, & correctoria Iuris communis, quatenus applicari potest ad vnum casum, non trahenda ad*

ad duos, & num. 67.

65 *Quod seruare indiuiduitatem feudi concernat vtilitatem subditorum, Principis, & splendorem familiarum, non probat alios filios in eo non succedere. Probatur exemplo maioratuū, ac Primogeniorum in allodialibus num. 66.*

68 *Diuisio commoditatum, & exercitij Iurisdictionis in feudo dignitatis, quibus modis fieri possit.*

69 *Idem damnum oriretur subditis ex diuisione exercitij Iurisdictionis, ac ex diuisione ipsius corporis feudi. Contrarium tamen vide n. 70.*

71 *Alij modi remissiuè diuidendi exercitium Iurisdictionis, ac commoditates feudi.*

74 *Exceptio declarat, de quibus regula loquitur.*

75 *Exceptio debet esse de Regula.*

76 *Exceptio ita debet intelligi vt conueniat Regulæ.*

77 *Eo ipso quod censura S. Prætereà Ducatus, feudum dignitatis diuidi prohibetur, videtur huiusmodi feudum supponi commune, cum ea sola diuidantur, quæ sunt communia. Argumentum Soccini Sen. cons. 31. num. 9. in 4.*

78 *Disparitates vertentes inter casum super quo D. Cons. Altograd. concinnauit suam primam controuersiam, ac hypothesim nostram, & num sequenti.*

80 *Iudicatum contra D. Altogradum etiam in casu suo.*

81 *Aliud est feudum dignitatis indiuiduum esse, vt in eo locum habeat Ius accrescendi, aliud verò, quod ita indiuiduum sit, vt vel pluribus pro indiuiso quoad substantiam, vel singulis pro diuiso quoad commoditates, & fructus pertinere nequeat.*

82 *Omnes ferè Doctores propugnantes indiuiduitatem feudi in eo sensu loquuntur, vt scilicet in eo locum habeat Ius accrescendi.*

83 *Honorifica mentio D. de Luca in Rom. Cur. famigerati causarum Patroni.*

84 *Feudum dignitatis indiuisibile non est, quando contrarium conuentum est in Inuestitura.*

85 *Quando pluribus feudum dignitatis conceditur, locum in eo non habet dispositio S. Præterea Ducatus.*

86 *Seclusa æquire nt is dispositione in hac facti specie potissimū attenditur Principis inuestientis intentio.*

87 *In supplici libello per bon. mem. Co: Camillum porrecto, supponitur simultanea omnium filiorum successio.*

88 *Præsenti Art. discussa est legitima successio feudi Calestani sub ea suppositione, quod Dominus Co: Camillus intestatus decessisset, vel eius dispositio nequaquam esset attendenda, idquè ad omninò oppugnandam, ac sternendā prætensionem Domini Co: Hieronymi, qui solus experitur pro assecutione feudi controuersi.*

Ræsentis enodatio quæstionis vulgaris esset negotij, nisi verba vix duo scripta in supplici libello, de quo in themate, eam postularent altioris indaginis: si enim controuersia esset de feudo simplici, & vt inquiunt, minori, rem compertam facerent Iuris feudalis notissimæ decisiones (has infrà opor-
1 tuno loco feremus) quibus ad legitimam feudorum successionem omnes filij æquè admittuntur; At quoniam ipse D. Comes supplex rogauit Serenissimum directum Dominum pro eiusdem feudi erectione in Comitatum ibi *In feudo di Contea eretto* (quod tamen pro nunc ci-
2 trà noxam veri pacificè admittimus, alibi enim probabitur, quod hoc feudum erat iam antea in Comitatum erectum, ac proindè hæc verba fuisse merè enunciatiua qualitatis eidē iam antea infixæ) idquè ope benignissimi rescripti obtinuisse dicitur, vndè effectū videtur feudum Dignitatis, dubiam facit præsen-
3 tem resolutionem dispositio S. *Præterea Ducatus in cap. 1. de prohibit. feud. alienat. per Federic.*, vbi cautum legimus, quod *Ducatus, Marchionatus de cætero non diuidantur*, quæ Guntherus penes Borell. *sum. decis. Tit. 34. de feudis n. 231. in fin.* metro sic explicauit.

Marchia, seu Comitis possessio, siue Ducatus Integra permaneant. Quamobrem cæteris filijs D. Co: acquirentis posthabitis, primo aspectu potiores esse videntur partes Illustrissimi D. Co: Hieronymi D. Co: acquirentis Nepotis ex bon. mem. Co: Alexandro primogenito prædefuncto, tū quia

quia feudum tanquàm dignitatis reddit indiuisibile præfati censura paragraphi,
4 tum quia vti tale ad vnicum primogenitum spectare necesse est, vt pluribus probari posset, pro quibus tamen omnibus allegare sufficit ingeniosam controuersiam primam in ordine plurima eruditione refertam Illustrissimi D. mei D.
5 Consiliarij Altogradi, viri peritia legali adeò exculti, vt habere meruerit laudatorem supremum orbis Areopagum, Romanam scilicet Rotam, quæ *in Bononiens.fideicom.de Monterentijs* 1665.*versic.sed è contra corā Reuerendissimo Thaia*, postquam eum ad differentiā insignis Iurisconsulti Lælij Genitoris sub nomine Altogradi Iunioris allegauerit, subiunxit, quod in ibi citata *controuersia*, *&* *alijs seniori Iurisprudentia egregiè patrizat*, in hac autem controuersia validissimè propugnantur partes primogeniti, tum auctoritate, tum ratione, adeò vt vix aliquid in tactū existimari queat. Argumenta non ferimus ab eo petenda pro libito.

Ad quorum confirmationem eiusdem primogeniti ad vota certasse videtur D. Sacca *in insigni respōso reddito pro D.Co. bon.mem. Antonio Maria Terzio in causis & Sissæ, & Beluederij inter eius responsa edito respons.*50. *in ordine*, vti pluribus, in locis, & præsertim *à num.* 46.
6 pluribus probat, quod feuda cæteroqui diuidua, si tamen erigantur in Comitatum per huiusmodi superuenientem dignitatem indiuidua fiunt ratione adiūcti.

Verùm his minimè obstantibus, ostendimus, quòd feudum controuersum, vbi D.Comes Camillus decessisset intestatus, vel eius dispositio attendenda non esset, non ad Illustrissimum D. Co: Hieronymum primogenitum filium, sed ad omnes filios æqualiter spectasset.

Et primi quidem fundamenti loco est vni-
7 uersalis Italiæ consuetudo, quod feuda etiam dignitatis, exceptis Ducatibus, diuidua sint, de hac testantur.

1. Io: Andr. ad Speculat. *tit. de feud. post med. versic.non omittam*.
2. Iason. *in l.stipulationes non diuiduntur la seconda num.3.versic.3.limita de verb. oblig.*
3. Dec. *in cap. prudentiam in princ. num.* 64. *&* 67. *de offic. deleg. & consf.* 389. *num.*3.
4. Alex.*cons.*18.*num.*6.*in secundo*, *& cons.* 30.*n. primo in sexto*.
5. Barbatia inter *cons.* eiusdem Alex. *in* 4. *cons.*55.*in ordine n.*18.
6. Guglielm.de Benedict.*in cap.Raynucius verbis in eodem testamēto relinquens primo n.*185.*versic.præterea talis dignitas de testamentis*.
7. Ruin.*cons.*29.*num.*19.*lib.*5.
8. Paris.*cons.*10.*n.*15.*in primo*.
9. Curt. Sen. *cons.* 68. *numer.* 12. *cum seqq.*
10. Soccin.Sen. *cons.*68.*nu.*25. *in primo*, *& cons.*252.*sub num.* 19. *vers. secundo dico ac cons.*278.*num.*1.*versic. sed præmissis in secundo*.
11. Soccin.Iun.*cons.*31.*num.*8.*&* 11.*lib.*4.
12. Menoch. *cons.*2.*n.*289.
13. Hieronym.Schiurpff.*cent.*2. *cons.*1. *numer.*1.
14. Buccafer. plures referens *cons.* 1. *num.* 39.
15. Anton.Ciof.*cons.*2.*num.*13.
16. Riminal.Iun. *cons.*18.*nu.*51. *cons.*57.*nu.* 33. *& plenè in causa Parmen. de Simonettis cons.*513.*n.*112.
17. Pancirol.*cons.* 1.*n.*18. *&* 21.*vers.secundo respondetur*.
18. Crauet.*cons.*995.*n.*19.*versic. septimo respondetur*.
19. Aldobrandin.*cons.*1.*n.*294.
20. Decian. plures cumulans *cons.*22.*n.*28. *in* 5.
21. Grat. *cons.*4.*n.*29.*lib.*1.
22. Gozadin. plures allegans *cons.*62. *nu.*4. quod licet ferat tanquam ratio dubitandi, in solutione tamen contrariorum eādem consuetudinem Italiæ admittit.
23. Crottus *cons.*55.*n.*20.*in primo*.
24. Caball. *tom.*2.*cons.decis.*13. *circa finem sub num. signato* 50. (licet incuria impressoris, uam est *num.* 74.) vbi plures allegat & testatur de communi obseruantia totius Italiæ in feudis quarumcumq; dignitatum, & Regnis, ac Ducatibus exceptis.
25. Tiraquell. *de Iur.Primogen.quæst.*4. *numer.*37.
26. Vrsell. *in exam. Ap. conclus.* 42. *num.* 501.
27. Thomas *tract.var.tom.*1.*tract.*8.*tit.*10. *n.*52.*&* 56.
28. Salenger.*q.ciuil.cap.*34.*n.*11.
29. Gail. *pract. obser. lib.* 2. *obser.* 152. *numer.*2.

30. Cassaneus *ad Consuet. Burgund. rub. 3. de fiedes* §. 6. *n.* 10.
31. Hartman. *pract. obser. lib. 2. tit. 54. de feudis obser. 19. n. 5.*
32. Mantic. plures referens *de tacit. lib. 23. tit. 27. n. 25.*
33. Bellon. *de Iur. accresc. cap. 6. quæst.* 37. *nu.* 106.
34. Io. Lecirier. *de primogenit. qu. 11. concl. 3. n. 9.*
35. Rot. post Merlin. *de legitim. decis. 67. num. 14.*

Ex feudistis verò.

36. Andreas *in c. 1. §. omnes filij nu. 1. versic. licet hodie si de feudo fuerit controuersia in cap prim. num. 4. de feud. March. in c. 1. num. 22. versic. vnde si Baronia iuncta ibi glosa*, Liparuuli *in verbo Long. litt. V. de capitaneo qui, &c. & in dicto §. præterea Ducatus num. 35. versic. licet hodie videmus.*
37. Aluarot. *in c. 1. §. omnes filij nu. 9. si de feudo fuerit controuersia.*
38. Curt. Iun. *de feud. part. 4. sub. n. 122. versic. octauo potest colligi limitatio.*
39. Clar. §. *feudum q. 44. n. 2. ibidemq.*
40. Harprect. *num. 6*
41. Rosenthal. *in Synopsi feudali c. 9. membr. p. conclus. 56. n. 5. innumeros longa serie ferens sub glos. b.*
42. Larath. *in Theatr. feudal. par. 7. dilucid. 51. n. 6.*
43. De Ponte *de success. feud. lect. 12. aliàs 3. num. 6.*
44. Gughel. Hanneton. *lib. 3. cap. 9. versic. Hinc q. & in tota Italia.*
45. Anton. Capyc. *in inuest. feud. sub rub. feud. diuisio* versic. *sublimita* 1. *fol.* 165.

8 Quemadmodum eadem viget consuetudo apup Gallos, & Allobrogos, testibus Rebuff. *in declar. feudal. nu.* 27. Ricc. *coll. lect.* 2154. Riminal. Iun. *conf.* 513. *n.* 113. Rosenthal. *dicta conclus.* 56. *n.* 5.

9 Quam pariter adesse in Germania multisque alijs regionibus ferunt Socin. Sen. *conf.* 68. *num.* 23. *in primo* Barbat. inter conf. Alex. *conf.* 55. *num.* 18. *in* 4. Dec. *in c. prudentiam num.* 64. & 65. & *conf.* 389. *num.* 3. Thomas. *dicto tract.* 8. *T.* 10. *num.* 56. Clar. §. *Feudum. q.* 44. *num.* 2. *ibidemque* Harprect. *num.* 6. Aluarot. *in dicto c.* 1. §. *Omnes filij num.* 9. De Ponte *dicta lect.* 12. *n.* 6.

10 Præ cæteris autem locis citrà controuersiam admittitur huiusmodi feuda diuidua fore in Lombardia, idq; ex longa consuetudine, cuius memoria non est, vt inquit Andreas *superius citatus in dicto §. Omnes filij, & in §. Præterea Ducatus*, & post eum authumant Iason *in l. stipulationes non diuiduntur la secunda num. 31. versic. tertiò limita de verb. oblig.* Dec. *in dicto c. prudentiam. nu.* 65. & *conf.* 389. *num.* 3. Guglielm. de Benedic. *in c. Raynutius verbo, in eodem testamento relinquens p.* 185. *de testament.* Socin. Sen. *conf* 68. *num.* 27. *in p.* & *conf.* 278. *ante n.* 2. *in* 2. Socin. Iun. *conf.* 31. *num.* 11. *in fin. lib.* 4. Alex. *conf.* 18. *nu.* 6. *lib.* 2. & *conf.* 30. *num.* 1. *in p. in* 6. Curt. Sen. *conf.* 68. *nu.* 13. Riminald. Iun. *conf.* 18. *num.* 51. *conf.* 57. *n.* 33. & *in causa Parmensi de Simonettis conf.* 513. *num.* 113. Thomas. *dicto T.* 10. *nu.* 56. Mantic. *de tacit. lib.* 23. *T.* 27. *n.* 26. Ioannes Lecirier *De Primogenit. q.* 11. *conclus.* 3. *num.* 9. Marin. Frecc. *de Subfeud. T. p. rub.* 2. *de orig. Baronum n.* 18 *fol. mihi* 11. Aluarot. *in dicto* §. *Omnes filij n.* 9. Rosenthal. *alleg. conclus.* 56. *num.* 5. Intrigliol. *q.* 39. *à num.* 28. *cent. p.* De Ponte *dicta lect.* 12. *num.* 6. Larath. *p.* 9. *dilucid.* 22. *num.* 8.

11 Quamobrem eamdem seruari consuetudinem Genuæ testatur Angelus penes Intrigliol. *d. q.* 39. *n.* 31. Ferrariæ, Foriiulij, ac Mediolani Curt. Sen. *conf.* 68. *n.* 13. Aluarot. *dicto* §. *Omnes filij n.* 9. Intrigliol. *vbi supra num.* 39. sicut etiam consuetudinē Tusciæ refert Socin. Iun. *dicto conf.* 31. *num.* 8. *in fin*, ac demum de consuetudine Marchiæ Alberic. penes Menoch. *conf* 2. *num.* 289.

12 Quæ quidem consuetudo, vel tanquàm generalis probatione non indiget, vt in proposito inquit Menoch. *conf.* 463. *n.* 8. vel satis comperta est testimonio tot Doctorum, qui eàm asseuerant; licet

13 enim recepta sit Iuris regula, quòd Doctoribus de consuetudine mentionem facientibus fides habenda non sit Rot. coram S. M. Greg. *dec.* 274. *nu.* 5. *ibique*

14 Addent. *num.* 8. id tamen restringitur, Primò vt saltem onus probandi contrarium transferat in aduersam partem Crauett. *conf.* 166. *num.* 9. & in terminis nostræ quæstionis *conf.* 995. *n.* 19. *versic. septimo respondetur*; vbi inquit de hoc dubitationem non esse, Menoch. *conf.* 2. *num.* 289. Grat. *dicto respons.* 4. *nu.* 30. *in*

15 *primo*. Secundò restringitur non procedere in ijs Curijs, & foris in quibus Do-

Doctores de consuetudine attestantes sunt versati, iuxtè conciliationem Surdi, quam ferunt, ac probant Addent. ad Gregor. *vbi supra dicto num.*8. & Rot.*in Rec.p.4.tom.3.dec.530.num.* 3. *& p.6.dec.* 193.*num.* 14.& pro qua alios refert Carleual.*de Iudic.T.p.disput.2.q.2.n.62.vers. nam Doctori*; Quarè cum plures ex Doctoribus superius recensitis sint Itali, ferantque consuetudinem generalem in Italia vigentem, illis omninò deferendum est, iuxta relatam Surdi distinctionem, quam oportunè, ad probandum Doctoribus attestantibus non de particulari consuetudine vnius loci, sed de consuetudine generali credendum fore, affert Rot.*dicta dec.*193.*num.*14.*p.6. rec.* & confert Bart.*in l.de quibus* 31.*in* 2. *lectura q.4. principali n.21. in princ.versic. Quandoque redigitur in scriptis De legibus*.

16 Porrò cum in materia feudali Ius quæsitum videatur à consuetudine Riminal. *cons.*18.*num.*27. vt ipsa docet feudalium legum nomenclatura, nuncupantur enim consuetudines feudales (esto præscripta sit in præfato §.*Præterea Ducatus* feudorum dignitatis Indiuiduitas) hæc, contraria obstante consuetudine de qua supra, in feudis Italis minimè seruabitur Becc.*cons.*56.*num.* 31. & in puncto pro-
17 positæ quæstionis, huiusmodi consuetudinem diuidendi feuda dignitatis in feudorum successoribus omninò seruandam probant Bald. aliique plures relati per Cabal.*cons.decis.*13.*superius allegato in fine versiculo, quæ quidem consuetudo.* Schiurpff.*cent.*2.*cons.*1.*nu.*2. Intrigliol. *q.*39.*à n.* 34.*vsq. ad* 40.& in causa Parmensi superius recensita Riminald. Iun. *cons.*513.*num.*13. & hæc sanè consuetu-
18 do est de facili admittenda, tamquam non inductiua noui Iuris, sed ambigui interpretatiua, est enim interpretata Ius, quod antea esse poterat ambiguum, vt inferius ambiguum probabitur, an ad vnum primogenitum spectaret feudum dignitatis, vel potius ad omnes filios benè Menoch.*cons.*163.*num.*7.*versic.Et*
19 *hac quidem*, vbi quod propterea ad eam inducendam duo actus sufficiunt, nec longioris temporis cursus sit necessarius,
20 immò ea de facili admittenda, tanquam fauorabilis, cum per illā feudalis successio ducatur ad priorem originem suam; res
21 enim de facili ad sui naturam reuertitur, vt inquit Bart.*in l.si vnus ex Argentarijs* §.*Pactus ne peteret in princ. de pact.* & fauorabilis est dispositio, qua rē trahimus in primæua Iura glos.*in c. Statutum 3.in verbo numerandum versic.item*
22 *per hanc redditur De præbēd.in 6.*& facit can. *ab exordio distinct.*35.pluribus Barbos.*axiom.*225.*num.*5.*cum seqq.*Feuda si-
23 quidem ex Longobardis exordium sumpsere secundum Frecc.*de Subfeud. lib.* 1. *de origin.feud.n.*86.*rub.p.de origin. feud.*
24 Secundum quod Longobardorum Ius feuda omnia sunt diuidua Andreas *in c. p.§.Omnes filij nu.*5.*versic.verò viuant Iure Longobardorum. Si de feudo fuerit controuersia in cap.p.n.*18.*versic.& si Iure Longobard. De natura successionis feudi c.*1.*n.*22.*versic. vnde si Baronia de Capitaneo, qui &c.in c.p.§.Sancimus nu.*10. *quo tempore miles, &* in puncto feudi dignitatis in *dicto* §.*Præterea ducatus num.* 36. *versic.si verò viuant de prohibit.feud.alienat.per Federic.*

Probatur secundo diuiduitas superius allegata, non solum ex generali Italiæ, & peculiari Lombardiæ consuetudine, im-
25 mò Parmensis Status, in quo videmus diuidi æqualiter inter fratres feuda omnia, quantumuis in Marchionatum, seu Comitatum erecta, in quibus præscripta nō est in Inuestitura forma succedēdi Iure primogenituræ, vel apposita clausula, secundum Ius Francorum, (vt in feudis Marchionatus Prolexini, Rauarani, Varani Marchionum, & Melgariorum, Zibelli, Tabiani, alijsq; pluribus) probatur inquam non solum ex generali re-
26 censita consuetudine, sed ex ipsa indiuidua, quæ continuò seruata fuit inter Dominos Comites de Flisco priores Vassallos in successione in hoc ipso feudo Calestani; constat enim ex vna parte ex supplicibus libellis Serenissimo directo Domino porrectis, de quibus in Themate, & ex ipso venditionis documento, quod idem feudum iam antea erat in Comitatum erectum, vt ex primo supplici libello in principio. *Possedono li deuotissimi, & humilissimi di V. A. S. Vassalli, e Seruitori Conte Carlo Leone, & Abbate Conte Claudio Fieschi il Feudo, e Contea di Calestano, &c.* & in secundo ibi: *far gratia di poter vendere il Feudo in Titolo di Contea eretto*, & paulò post, *nel quale v'è il*

patto di riconoscere da V. A. il detto Feudo in titolo di Contea già eretto, &c., & constat ex alia parte vtrumque fratrem tàm Comitem Carolum Leonem primogenitum, quam Comitem Claudium secundogenitum, ipso etiam Serenissimo D. approbante, deuenisse ad dictam alie-
27 nationem Calestani. Scimus autẽ obiectatam dispositionem S. *Praeterea Ducatus* limitari, quando semel feudum dignitatis diuidi consueuit, tametsi in posterioribus Inuestituris, nil superindè decernatur Intrigliol. *cent. p. feudali q.* 39. *à num.* 116. *vsq; ad num.* 125. quo loci regulam pluribus exemplificat, ac exornat, vt in re alienari prohibita, quæ semel ef-
28 fecta alienabilis, perpetuò alienabilis
29 durat; in re Ecclesiæ, quæ semel in emphyteusim concessa, continuò emphy-
30 teutica euadit; In causa alias non delegabili, veluti meri, vel mixti Imperij, quæ semel à Principe delegata, mutat
31 naturam suam, & efficitur in perpetuũ delegabilis, & demum in actione natura sua non transitoria ad hæredes; ad quos tametsi semel transferatur, postea semper transmittitur, quæ etiam tulit Schrader *de feudis p.* 8. *cap.* 2. *num.* 42. & Liparulus ad Andream in *dicto* S. *Praeterea Ducatus num.* 35. *verbo consuetudine littera N. versic. septimo feudum dignitatis.*

Præterea quod dicitur de indiuiduitate feudi dignitatis (est tertium fundamentum conclusionis firmatæ supra sub num. 6. vers. Verum his minimè obstantibus.)
32 Intelligitur quoad ipsam dignitatem, non verò quo ad exercitium, & administrationem Iurisdictionis, ac redditum, prouentum, commoditatem, & bona temporalia.

1. Bart. *in l. inter Tutores* 37. *n.* 6. *de administrat. tut. & Cur.*
2. Felin. *in c. quæ in Ecclesiarum* 7. *n.* 90. *versic. p. vt non procedat iunct. versic. cæterum quamuis de Constitut.*
3. Iason. *in l. stipulationes non diuiduntur l. a secunda num.* 31. *versic. limita istam conclusionem.*
4. Guglielm. de Benedict. *in c. Raynutius verb. in eod. testam. relinquens nu.* 185. *de test.*
5. Alberic. *in dicta litt. F. verbo feudum versic. an exigatur speciale mandatum ante medium.*
6. Tiraquell. *innumeris de Iure primogen. q.* 4. *num.* 52.
7. Socin. Sen. *cons.* 68. *n.* 29. *lib. p. & cons.* 278. *n.* 2. *in secundo.*
8. Socin. *Iun. pluribus allatis cons.* 31. *nu.* 9. *cum duobus seqq. in* 4.
9. Curt. *Sen. cons.* 68. *sub nu.* 13. *versic. quinto accedit*, vbi quod id fine dubio procedit, & est conclusio marmorea.
10. Ruin. *cons.* 29. *n.* 16. *in* 5.
11. Alex. *cons.* 18. *n.* 6. *lib.* 2.
12. Roland. à Val. *cons.* 80. *n.* 27. *in p.*
13. Menoch. *cons.* 2. *n.* 286. *cons.* 298. *nu.* 2. *& cons.* 439. *n.* 16.
14. Riminald. Sen. *cons.* 95. *n.* 47.
15. Riminald. Iun. *cons.* 33. *n.* 33. *&* 513. *nu.* 114. *cum seqq.*
16. Crauett. *cons.* 318. *n. p. &* 995. *n.* 19. *versic. quinto respondetur.*
17. Decian. *respons.* 22. *n.* 29. *lib.* 5.
18. Dominus Sacca *respons.* 50. *n.* 31.
19. Lanar. *cons.* 59. *n.* 27.
20. Cephal. *cons.* 3. *n.* 82.
21. Capyc. Galeot. *lib.* 2. *contr. p. n.* 42.
22. Gail. *pract. obser. lib.* 2. *obser.* 153. *n.* 2. vbi quod cautum est de Iure feudali.
23. Pacian. *de probat. pluribus conclusionem confirmans lib.* 2. *cap.* 36. *n.* 62.
34. Borell. *in Sum. decis. quamplures congerens T.* 34. *de feudis n.* 232. *cum seq. lib. p.*
25. Ricc. *in collect. decis. par.* 6. *collect.* 2154.
26. Bellon. *de Iur. accresc. cap.* 6. *q.* 37. *n.* 97. *& n.* 101. *cum seq. omninò videndus.* Ex Feudistis vero.
27. Bald. *in c. imperialem* S. *Præterea Ducatus n.* 3. *circa fin versic. Item Iurisdictiones, & nu.* 5. *pariter in fine versic. vel apud Dominum de prohibit. feud. alienat. per Federic.*
28. Cumias *in prælud. ad c. si aliquem de success. feudali n.* 226.
29. Guglielm. Hannetonus *de Iure feudi lib.* 3. *cap.* 9. *post med. versic. sanè subscriptorum feudorum.*
30. Rebuff. *in declarat. feudali num.* 26. *circa fin.*
31. Anton. Capyc. *in Inuest. feudali sub titulo feudorum diuisio versic sublimita octauo fol.* 166.
32. Curtius *de feudis p.* 4. *sub n.* 122. *limit.* 9. *versic. noua est limitatio.*
33. Ioannes Sichard. *cons. feudali p. n.* 49. *cum seq.*
34. Schrader *de feud. dicta p.* 8. *cap.* 2. *sub nu.* 39. *versic.* 4. *licet cum versic. sequent.*
35. Nardus Liparulus ad Isern. *in dicto* S. *Præterea Ducatus n.* 35. *in verbo consuetudi-*

di-

dine litt. n.versic.quarto limitatur.

36. De Ponte *success.feudali lect.* 12.*alias* 3. *sub n.*10.*versic.hæc omnia*, vbi ait sic conciliari contrarias sententias plenissimè Intrigliol. *dicta q.* 39. *à num.* 74.*vsq*; *ad* 97.

37. Camerar.*in cap.*1.*De Success feud.n.*105. *inter repet. feud. nouiss. editas per Donat. Anton. Marin.*

38. Rosenthal. *de feud. cap.*9.*membr. p. conclus.*56.*n.*12.*&* 13. vbi quod in hoc ferè omnes concordant innumeros allegando sub glossis f.& t. Sic videmus in via,

33 itinere, Actu, Aquæductu, cæterisq; seruitutibus (præter vsumfructum in hoc dissimilis naturæ ab alijs, quia hic tantùm affert vtilitatis totus respectu totius, quantùm pars respectu partis, sed aliæ seruitutes debentur personæ, vel rei iuxta necessitatem, quæ necessitas indiuisibilis est, vt scitè animaduertit Bart. Cæpol., & alij, quos refert Intrigliol. mox referendus *num.* 80.) videmus inquam in seruitutibus, quod licet indiuiduæ sint *l.stipulationes la seconda, quæ est lex* 72. *in prin.de verb.oblig.l.vsus pars* 20. *de vsu, & habit.Bart.in l.pro parte* 11. *circa med. versiculo hoc non puto de seruit. l.* 2. *§. Si vsus fructus legatus sit n.p.&* 3.*ad l.falc.* Intrigliol.*cent.*1.*de feud.q.*39.*num.*79.nihilominus respectu commoditatis sunt diuiduæ in temporibus, & mensuris *l. Arbor* 19. *§. aquarum com. diuid. l. Lucio* 4. *cum l. seq. de aqua quot.& æst.l.via* 5.*de seruit.* benè glos.*final. in l.si partem* 25. *de seruit.rustic.præd.* Intrigliol. *vbi supra num.* 81. Roland. *in puncto cons.* 81.*num.* 29. Curt. *de feud. dicta p.*4.*sub num.*122. *limitat.*9. *versic.simile dicimus in seruitutibus* Sichardus *cons.feud.primo nu.*52.

34 Sic pariter in Iure patronatus quod licet Indiuiduum. Lambertin.*de Iure patronat.lib.p.q.*3.*principali partis p.fol.mihi* 43. quo tamen ad eius commoditatem diuidi potest, puta si conueniant Patroni de præsentando alternis vicibus *Clementin.*2. *de Iur. patronat.* Intrigliol.in terminis præsentis quæstionis *allegato loco num.*90.*cum duobus seq.* Roland.*pariter supra num.* 30.

536 Sic etiam in rebus minorum, in quibus regulariter vetita est diuisio, nisi minores prouocentur in Iudicio fam.ercisc.ad diuisionem *l.inter* 17.*C.de Pradijs, & alijs rebus, &c.l.si pupillorum* 7.*& rebus eorum*, & tamen rectè diuiduntur quoad vsum, administrationem, ac fructuum perceptionem *arg.l.Lucius* 39. *& ibi Glos.in verbo patrimonium, & Bald. in sumar.fam.ercisc.*Roland.*ibidem nu.*31. ac Intrigliol.*dicto loco n.*96.*Ruin.cons.*29.*n.* 16. *in* 5.

36 Sic Ius tutelæ pluribus insolidum decretæ est indiuiduum, & tamen administratio tutelæ rectè inter Contutores diuiditur Bart.*in l. inter tutores* 37.*n.* 5. *versic. dic ergo de administratione tut.* vnde idem Bart. oportunè ducit argumentum ad feudum Comitatus, quod licet indiuiduum iuxta Sanctionem §. *Præterea Ducatus*, diuiduum tamen est quoad administrationem, & exercitium Iurisdictionis, dicens valdè diligenter notandum, quia habuerat in facto, quæ rectè assumit Roland. *recensito cons.* 81. *num.* 36.*cum seq.*vt innuit etiam Sichard.*cons. feudal.p.n.*51.

37 Sic demùm licèt irrequisito directo Domino, feudorum diuisio interdicta sit, licet Ius feudale dari nequeat insolutum, vel alio quouis titulo alienari, diuisio tamen permittitur gratia commodioris, ac vberioris culturæ, ipsaq; commoditas alienari potest, ac dari in solutum, vt singula comprobat Roland. *vbi supra n.* 32.*cum quatuor seqq.*

38 Ex quibus satis facilè intelligere possumus, feudum quidem dignitatis non pati diuisionem, quæ fieret per separationem Territorij, vel hominum realem, & absolutam iuxta Sanctionem §. *Præterea Ducatus*, non verò vetitam esse diuisionem commoditatis, & fructuum, vndè feudum nullam pateretur sectionem nisi fortè in abstracto, & intellectualiter, in quo sensu nullam fore dubitationẽ, quin quæcumq; dignitatum feuda diuidua sint, testatur Bellon. *de Iur.accresc. dicto cap.*6.*q.*37.*num.*103. ad instar seruitutis, quæ *vt supra* probatum est, licèt indiuidua realiter, & absolutè, diuisionem tamen recipit, quoad commoditatem, & vsum, vnde Bart. *in l. via* 23. *§. Final de seruit. rustic.præd.* rectè obseruat Ius

39 seruitutis esse totum in toto, & totum in qualibet parte, quod Bellon. *vbi supra* 104. *cum seqq.* dixit de dignitate feudo

40 adiecta, quarè si ex duobus fratribus cũ Comitatus Titulo inuestitis alter sine liberis decedat, nõ habebit superstes totum

tum feudum, sed pars defuncti deuoluet ad Dominum, nec tamen ob id dici poterit Ius superstitis in aliquo diminutũ, quia totum id ei remanet, quod fuit ex Inuestitura assecutus, vnde adhuc ipse diceretur dicti loci Comes, mox relato argumento, quod dignitas esse censeatur tota in tota, & tota in qualibet parte, ita enim Comes dicitur, tàm qui minimam feudi partem possidet, quàm qui totum, nec aliquis vnquam dictus est Semicomes, aut cum alia adiectione partem demonstrante, in hoc concernit indiuiduitas feudi dignitatis, & huc collimat pluries recensiti §. Præterea Ducatus dispositio Bellon. *vbi supra à n.* 101. *vsq; ad* 106.

41 Hæc autem commoditatis, ac fructuum diuisio feudi dignitatis tenet, quamuis facta Domino irrequisito, ac inconsulto,
42 quoniam fructus est ex corpore feudi percepti burgensatici censentur, vt post Bald. & alios probat Camerar. relatus à Cum. *ad Cap. si aliquem in prælud. nu.* 229.

Hæc aduersus in superius laudata *prima sua controuersia* tribus potissimum fundamẽtis acerrimè inuehit Illustrissimus D. Altogradus, quorum primum illud est *n.*
43 79. *cum tribus sequentibus*, quoniam superius allata conclusio, qua diximus, feuda dignitatum Indiuidua quidem esse quoad ipsam dignitatem, quoad exercitium verò Iurisdictionis, commoditatẽ, ac fructus æquè diuidi posse inter omnes fratres, eorum nitatur opinione, qui tenent feudum Regale licèt Indiuiduum, ad omnes fratres æqualiter pertinere, sed
44 pro indiuiso, quòd tamen omninò ipse authumat falsum, verius, ac receptius dicens, non ad omnes fratres insolidum, sed ad vnum tantum primogenitum trã-
45 sire, redarguens Menoch. eo quod, postquam primogeniti partes propugnasset *cons.* 158. *n.* 71. cecinisset statim palinodiam *cons.* 163. admittens omnes filios ad feudalem successionem.

Secundum verò fundamentum educit
46 ex ipsa ratione textus in obiectato §. *Præterea Ducatus*, quæ quidem cum illa vnica sit communis vtilitatis tum Subditorum, quibus vtilius est per vnum, quàm per plures regi, ac gubernari, tum Principis, cuius interest vnum potius diuitem habere Vassallum, quam plures pauperes, tum denique familiarum ipsorummet Vassallorum; quarum esse nequit patrimonium tàm pingue, quod multiplici diuisione non reducatur ad
47 minimum, eadem omninò ratio vrgere videatur in diuisione dignitatis, ac in diuisione administrationis, ac exercitij Iurisdictionis, commoditatum, & fructuum, eo enim pacto subditi regerentur per plures, Domini Vassallos haberent inopes, eorumque splendor familiæ minueretur, quæ non per Titulum, non per dignitatem, sed per diuitias sustinetur, ac propagatur.

Tertium denique argumentum allatum *num.* 89. *versic. hoc idem* præbet elegans animaduersio verborum *textus præ-*
48 *dicti*, in quo prohibitio diuisionis feudi dignitatis posita est generaliter cum exceptione feudorum inferiorum, legen-
49 do textum hoc pacto. *Præterea Ducatus, Marchio, Comitatus de cætero non diuidantur, aliud autem feudum si consortes voluerint diuidatur, ita vt omnes qui partem fundi habent*, si ergo [ratiocinatur D. Altogradus] à generali illa regula, inferiora feuda excipiuntur, quorum diuisio permittitur quoad fundos, sequitur quòd prohibitio diuisionis feudorum, & sic prouentuum, ac commoditatum, quæ percipiuntur ex fundis, cũ exceptio esse debeat de regula.

His tamen omnibus sufficienter, iudicio saltem meo, satisfieri posse existimo,
50 primo quidem respondetur, immò verius videri feudum dignitatis tametsi indiuisibile, non ad vnicum primogenitum, sed ad omnes filios pro indiuiso
51 spectare, hoc enim ratiocinium, Ius feudi dignitatis indiuisibile est, ergo nisi vni deferri potest, improbat Aretin. *cons.* 162. *num.* 4. *in fin. versic. Sed ista consequentia non est bona*, cum rectè si-
52 mul stare possint, ac fœdere amico ad inuicem compatiantur, quod feudum diuidi non possit, nec debeat, & tamen duo simul sint Domini, seù Vassalli, nec repugnet, quòd pro indiuiso ad duos, vel plures simul deferatur, vt omnes simul imperent, atque administrent, vt post Bald. Aretin. Alex. Curt. Sen. Ruin. Gulielm. Benedict. Socin. Iun. Tiraquel, Roderic. Suarez. Nattam, & Alipran. dum benè tuetur Menoch. *cons.* 163. *nu.* 20. dicens versic. *& cum hæc*, quòd cum sit hæc magis recepta opinio, ab ea teme-

merè esset recedere, pro cuius confirmatione affert per extensum locum Baldi *in conf. 275. num. 6. in secundo*, qui sic loquutus, *& ad euidentiam præmitto, quod quædam sunt Iura diuisibilia, quædam indiuisibilia, item indiuisibilium quædam sunt communicabilia, quædam non; Nam si duo sunt Comites, de Iure communi Comitatus bene est communis inter eos, sed non partibilis, quia dignitates non recipiunt sectionem ut extr. de præbend. c. maioribus, & l. p. ff. de offic. consulis & in c. p. §. Præterea Marchia de prohibit. feud. alienat. per Federic. sed consuetudine, ut dictum est supra, primogenitus solus est Comes, & gerit titulum administratoris dignitatis, & idem in Comitissa, quando de consuetudine succedit fœmina*, hæc Bald. & hoc quidem conforme videtur cum littera textus *in c. p. §. omnes filij si de feudo defuncti contentio, &c.* ibi *omnes filij eius, qui feudum acquisierit fidelitatem facere debent, maximè si indiuisum habent*, & docuisse videtur Andreas *in c. p. iuxta principium de feudo Marchiæ*, vbi loquendo de huiusmodi feudis inquit, *hodiè verò succedunt filij, & descendentes masculi, sed non diuidunt*, & clarius *in §. Præterea Ducatus paulo ante num.* 36. vbi post relatam contrariam sententiam docentem, solum maiorem natu in feudis dignitatis succedere, aliorum refert opinionem volentium, non primogenitum, sed omnes filios pro indiuiso succedere, quæ sententia ab ipso probata censetur, tùm quia iuxta eam videtur ratiocinari in quæstio-
53 nibus, quas subiungit, tùm quia illam refert vltimo loco *ad gloss. in l. qui filium 74. §. Fabius in verbis, & alia ad trebell.* Surd. *conf. 95. num. 12. & dec. 264. nu. 7.* Venturin. *conf. 1. num. 29.* Hæc verba Andreæ: *Alij dicunt quòd non habet maior natu, nisi quandò probatur viuere Iure Francorum, & omnes filij sunt hæredes, & habent Comitatum pro indiuiso.* Andream pro hac sententia allegatum sequitur de Ponte *de success. feudali lect. 12. aliàs 3. num. 2. cum seqq.* & in terminis pluribus tuetur Buccaferrus *conf. 1. num. 36. iunct. seqq.* & demùm post Bald. Aluarot. Præposit. Laudens. Rauen. Iseru. Afflict. Henneton. Tiraquel. Vu sembeccium, Curtium, Mozium, Cassaneum, Ardizonum, Zasium, Paris. Socin. Sen. Aretin. Menoch. Brun. Gulielm. de Benedict. Soarez, Socin. Iun. Rubeum, Alexand. Neuizan. Nattam, Neruium Camerar. & Capyc. quos refert *sub gloss.* G. propugnat Rosenthal. *de feud. cap. 9. membr. 1. conclus. 55. num. 9.*

Quæ bino argumento ipse Rosenthal. mox allegatus argutè comprobat. Alte-
54 ro nempè, quòd, cum ex vna parte plures possint rem vnam pro indiuiso possidere, vt secundum. Iuris communis principia diximus in seruitutibus, Iure patronatus, ac alijs quæ diuidi, aut sui
55 natura, aut lege vetantur, & cum ex alia parte feudales consuetudines passiuam à Iure communi interpretationem recipiant, vt fusè ipse probarat *in cap. 1. q. 15. num. 32.* & in puncto quæstionis nostræ *dicto cap. 9. conclus. 55. num. 9. in fine*, licèt prohibita legatur diuisio in
56 dicto *§. Præterea Ducatus*, non indè necessaria rectè ducitur consequentia, quòd non omnes filij pro indiuiso queant succedere, debeat solus primogenitus ad exclusionem aliorum, de quo
57 nec verbum in eodem *§. Præterea*, cum maximè (& hoc secundum Rosenthal. argumentum) præfati censura paragraphi vltra id quod verba sonant porrigenda non sit, sed immò stricto interpretationis fræno coercenda tamquàm exorbitàs à Iure Communi, Ciuili, canonico, Præ-
58 torio, & Consuetudinario feudorum. De Iure enim ciuili tùm Digestorum, tùm Codicis, tùm Authenticorum, filij æqualiter admittuntur ad successionem Parétum absq; distinctione sexus, vel patriæ potestatis *l. p. §. Suos hæredes de suis, & legitimis l. lege 14. c. eodē l. inter filios 11. C. fam. ercis. l. vt liberis 17. C. de collat. authentic. in success. C. de suis, & legitimis lib. Authentico de hæred. ab intest. §. Si quis igitur*, & legunt Thyrones *in §. p. de hæ-*
59 *red. quæ ab intest.* quare videmus quod substitutio inter liberos facta, ea lege ordinata cēsetur, vt filij succedant æqua-
60 liter Intrigliol. *cent. p. feud. q. 39. n. 128.* De Iure Pontificio docent Abbas, & cæteri *in c. Raynutius, & in c. Raynaldus extr.*
61 *de testam.* De Iure Prætorio est text. *in l.*
62 *p. C. vnde liberi.* De Iure demùm consuetudinario feudorum id ipsum cautum legitur in *c. p. §. Omnes filij si de feudo defūcti contentio sit in c. p. §. Respondeo De natura successionis feudi*, alijsq; pluribus in locis relatis per Intrigliol. *vbi supra à nu.*

63 131. *vsq; ad* 135. vndè tanquam adeò exorbitans, ac correctoria, quatenus applicari poteſt ad vnum caſum, non trahenda ad duos, ſed immò quantùm fieri poteſt reducenda ad communes regulas arg. *text. in l.2.C. de noxalibus* Intrigliol. *dicto loco num.* 135. Schrader *p.* 8. *cap.*2 *n.*40.

64 Menoch. autem, quem D. Altograd. *dicto n.* 51. carpit, notatq; ſibi ipſi contrarium *in dicto conſ.* 163. *n.* 20. eis, quæ ſuſtinuerat *conſ.* 158. *n.* 71. defendi poteſt, quòd in hoc loco intelligat feudum ſpectare ad primogenitum quoad titulum Comitatus, ac ipſum ſolum gerere dignitatem, quod dicto pariter *conſ.* 163. admittit iuxta ſenſum Baldi, & aliorum ibidem relatorum, prout ibi clarè ſe explicat *verſic. altera eſt difficultas* iuncto *verſic. præterea loquuntur*, non tamen ad primogenitum ſolum ſpectare etiam quoad totalem commoditatem, Iurisdictionis adminiſtrationem, prouentus, ac redditus.

65 Quod verò (ſicut ornatiſſimè innuit D. Altogradus *ſub n.* 83.) vtilitas non ſolùm Subditorum, & Principis, ſed ſplendor etiam familiarum Vaſſallorum poſtulet feudorum dignitatis indiuiduitatem etiã quoad commoditates, & exercitium Iurisdictionum, aſſumptum neceſſariò non
66 probant; Enim verò non negatur erectionem primogenituræ nedum in feudis, ſed etiam in allodialibus concernere vtilitatem, ac conſeruationem familiarum, quo collimant Maioratus Hiſpani, primogenia, ac feudales Inueſtituræ Iure Francorum, immò tendere etiã in ſplendorem, ac beneficium Dominorum, quorum, vt diximus, ſummoperè intereſt conſpicuos habere Vaſſallos, & vlterius etiam concernere ſubditorum vtilitatem, ſicut ſupra hoc ipſo Articulo *num.* 46. innuimus, & fuſiori calamo ad ornamentum reſponſi feremus Articulo *num.*

Sed dicimus quòd quemadmodùm, licèt primogenituræ etiam in allodialibus ſuo modo id præſtent, tùm reſpectù vtilitatis familiarum, tùm reſpectu Supremi Principis, cuius eodem pacto intereſt Proceres Regni habere diuites, hoc tamèn communi Iure cautum non legitur, ita neque in feudalium ſucceſſione id neceſſariò quoad mutuum exercitium Iuriſdictionis, ac participationem fructuum, ac prouentuum contro-
67 uerſi S. *Præterea Ducatus* cenſura cõuincat, quæ cum de ſola diuiſione loquatur, non trahenda ad alium caſum, ſed immò veluti exorbitans, & correctoria Iuris Communis, vt ſuprà tulimus, reſtringenda ad ſolam feudi diuiſionem, non ad diuiſionem commoditatum, ac fructuum.

Prætereà licèt vrgere videatur animaduerſio D. Altogradi *num.* 84. quòd ſi fieri poſſet diuiſio commoditatum bo-
68 norum feudalium, ea duobus potiſſimũ modis deberet contingere, videlicèt per temporum alternationem, vel per diuiſionem Caſtrorum, quandò feuda plura in ſe Caſtra continent, datis inter ipſos fratres cautionibus de ſe inuicem in tali exercitio non impediendo, quo pacto verum eſſet dicere, quòd Subditi nõ ab vno, ſed à pluribus regerentur, & idem
69 damnum ex tali diuiſione exercitij Iuriſdictionis, & commoditatum, quàm ex abſoluta ipſiuſmet feudi ſeparatione oriretur, itaut *pro eo tempore* (vt inquit Ioannes Lecirier) *quo vnus adminiſtraret adeò Populi ſanguinem exhauriret vt*
70 *vix precarium relinqueret Spiritum.* His tamen reſponderi poſſet. Primò aliter viſum eſſe Alex. & alijs relatis per Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 36. *num.* 60. vbi quòd valdè congruit, & pro bono publico optimum remedium eſt, vt quilibet alternis annis Iuriſdictionem ſolus exerceat, quod pariter idem Pacian. *nu. præced.* potiſſimùm laudablle dixerat.

71 Secundò replicari poteſt, quod ſi duo allegati modi diuiſionis commoditatis, ac Iuriſdictionis patiuntur obiectatas notas, dantur alij, quos recenſet Pacian. *vbi ſuprà à nu.* 59. & cum *in c. ſi aliquem in rub. de ſucceſſ. feudal. nu.* 12. *fol. mihi* 64. quibus participes fiunt omnes filij feudalium redditum, ac commoditatum, nec ſubditi reguntur à pluribus.

72 Poſtrema verò conſideratio D. Altogradi *num.* 89. *verſic. hoc idem*; de qua ſuprà mentionem habuimus *num.* 48. propoſitam conciliationem, ſeu reſtrictionem ad regulam Indiuiduitatis feudorum non ſatis impugnat; primò quia in meis Codicibus, vbi D. Altogradus legit. *partem fundi*, (in quo tota vis reſidet argumenti), leguntur ver-

verba *partem feudi*.

73 Secundò, quia, dato etiam quòd scriberentur obiectata verba, *partem fundi*, hinc potiùs existimarem elici posse argumentum, Indiuiduitatem, de quà regula textus *in §.Prætereà* loquitur, censeri quoad ipsum corpus feudi non quoad commoditates, & fructus. Cum enim idem textus à regula generali excipiat feuda minora, admittendo quod ità diuidi queant, vt vnusquisq. Vassallus fundi feudalis partem assequatur, ergò (mutuato argumento à D.Altogrado) ità intelligenda est prohibita diuisio feudorũ dignitatis, non ità vt plures filij habere nequeant vel pro indiuiso totum feudũ, vel pro diuiso partes commoditatum, ac reddituum, sed vt habere nequeant partes fundi feudalis, de quo solùm loquitur

74 exceptio, iuxtà principium quo dicimus, quod exceptio declaret de quibus regula loquitur Surd. *conf.352. num.12. 430.num.7.445.num.27.& 453.num.28.*

75 cum ea esse debeat de regula Barbos.

76 *axiom.85.num.6.* & ità debeat intelligi, vt ipsi regulæ conueniat Surd. *conf.367.*

77 *num.29.* Immò ex littera eiusdem textus colligit aliò medio Socin. Iun. *conf. 31. num.9.cum seqq.lib.4.* feudum dignitatis, tametsi indiuisibile, ad omnes filios pertinere, cum eo ipso quòd ibidem vetita sit diuisio, supponi necesse sit commune pluribus, cum ea sola diuidantur, quæ sunt communia, vt colligitur ex *Tit. communi diuid. & fam.ercis.*

78 Generalitèr autem clara discriminis ratio assignari potest inter casum D. Altogradi, & hypothesim nostram, primò enim quod feudum Guiliæ, de quò ibi erat quæstio, ad primogenitum spectaret, videbatur optimo probari argumento, eo quòd expresiè cautum erat in Inuestitura succedendum cum ordine primogenituræ, vt *ibidem* constat *num. 14. num.41.versic. quarto non parùm, nu.89. versic. sed cessat*, & alibi pluriès.

79 Secundò quod in eo casu non solùm quoad nudam dignitatem, sed etiam quoad fructus, & commoditates primogenitus deberet succedere, videbatur iustè inferri, ex eo quòd (vt ibi constat *num. 14.*) directus Dominus Comitem acquirentem Marchionem creauerat cũ ordine primogenituræ dicti Feudi eiusque Iurium, & pertinentiarum, quorum nomine comprehenduntur Iurisdictio, merum Imperium, Molendina, Hospitia, Census, Furni, Syluæ, Nemora, Venatio, Piscatio omnesq; alij redditus, ac fructus concernentes Ius feudale, vt ipse D. Altogradius *ibidem* rectè probat *num.15.*

80 Licèt his etiam omnibus minimè refragantibus, & si casum D.Altogradi lõgè clariorem redderent pro primogenito, adhuc tamen contrà eum ab Excelso Ducali Mutinæ Consilio decisum fuit, vt ipse D. Altogradus naturali sua ingenuitate, ac veritatis amore ductus mihi professus fuit.

81 Quæ demum à D.Sacca *obiectato cons. 50. præsertim à nu. 46.* excitantur de indiuiduitate feudi dignitatis in eo sensu proponuntur, vt scilicèt qualitas dignitatis adiecta, ità indiuiduum efficiat feudum, vt in eo locum habeat Ius accrescendi, ne scilicèt portio deficiens alterius ex fratribus deuoluat ad Dominum, vt rectè ibidem ipse explicat *num. 49.& 50.* non verò excludit, quòd simile feudum vel pluribus pro indiuiso quoad substantiam feudi, vel singulis pro diuiso, quoad ratam commoditatis, & fructus pertineat, cum immò huiusmodi fructuum diuisionem, vel simultaneam omnium fratrum successionem pro indi-

82 uiso idem D. Sacca expressè admittat *num. 30. & 31.* & in hoc sensu, si rectè pendantur quamplures ex Doctoribus, qui ferri solent ad probandam feudorũ indiuiduitatem loquuntur, sicut mirè, ac

83 profudè animaduertit eruditissima Romanæ Phænix Iurisprudentiæ Illustrissimus D.Ioãnes Baptista de Luca, Vir omni scientiarum genere mirum in modum apprimè ornatus, ac Insignis Feudista in *Responso* reddito pro veritate ad quæsitum ei factum per D. Comitem Camillum, numquid in postremo eius testamento, quod tunc condere cogitabat, posset validè ad fauorem alterius ex filijs de feudo disponere *versic. primò quia*, quod quidem responsum infrà in pede præsentis disceptationis primo loco publici Iuris fiet.

At hæc omnia dicta sint ex abundanti; rem omninò compertam facit in hypothesi nostra ipsamet Inuestitura. Cer-

84 tum est indiuisibilitatem in feudo dignitatis locum non habere, quandò contrarium

trarium in Inuestitura conuentum esse deprehenditur. Schrader. *parte 8. cap. 2. num. 41. versic. decimò hæc conclusio fallit*,
85 vnde videmus, quòd quandò pluribus feudum dignitatis conceditur, dubio procul *dicti* dispositio §. *prætereà Ducatus* nequaquàm attẽditur, quià ex inter-
86 pretata Principis mente (quæ potissimum in huiusmodi Controuersiæ specie attenditur Socin. Sen. *cons. 68. num. 31. circa fin. versic. nulli autem est dubium in primo*) ad singulos inuestitos feudum
87 spectat pro virili Grat. *respons. 4. num. 30. lib. p.* quamobrem in casu nostro seruatis terminis quæstionis propositæ in præsenti Articulo, quòd scilicet D. Comes acquirens nullam fecisset dispositionem de feudo, sed successio deferenda esset inspecta præcisè Inuestitura, clarum esset tùm ipsius acquirentis, tùm Serenissimi Directi Domini mentem non fuisse, quòd vnus solùm succederet, dum in supplici libello, qui est loco inuestituræ benigno ipsius Domini rescripto in omnibus approbato supponitur simultanea plurium successio ibi, *quando fossero più possessori di detto feudo, che possano concordarsi vnitamente à constituire la medema Primogenitura à fauore de loro descendenti*.
88 Hæc omnia hic innuenda duximus, non quia ignotum sit in huiusmodi feudali successione totum negotium facere primi acquisitoris voluntatem, cui liberum esse probabitur *sequentibus Articulis* alterare formam in Inuestitura præfinitam, nouamque decernere, ac liberè inter filios in potestate præsertim existentes, & maximè de feudo titulo oneroso quæsito disponere; sed quià vidimus aduersus Co: Octauium prælegatarium Iudicium mouisse ad totum feudũ vnicum D. Co: Hieronymum, quasi fortè non solùm ponenda esset ad partes vltima D. Co: Camilli voluntas, sed etiam negligenda prorsùs feudalis Inuestitura, & solùm pro decisione huiusce casus legenda littera recensiti §. *Prætereà Ducatus*; Quamobrèm necessarium existimauimus priori hoc in Articulo discutere legitimam successionem in nostro feudo, posito quòd D. Co: Camillus de eo non disposuisset, vel admisso, citrà noxam veri, eius dispositionem minimè subsistere, quæ tamen vt omninò probetur, attendenda sit.

ARTICVLVS SECVNDVS.

An, quando, & quomodo primus acquirens feudi ex pacto, & prouidentia valeat de eo disponere.

Expenditur Doctrina Bart. in *l. qui Romæ 122. §. Flauius Hermes de verb. oblig.*

SVMMARIVM.

1 *Difficultas primi acquirentis discussa in præsenti Articulo maximæ indaginis, testimonio plurimorum DD.*

2 *Non potuit D. Co: Camillus disponere de feudo Calestani ad fauores vnius tantùm ex filijs in prædictum aliorũ filiorum.*
Contrà tamen num. 14. & per totum artic.

3 *Rationes dubitandi contrà facultatem prælegandi feudum controuersum, & numeris sequentibus.*

4 *Postquàm Pater stipulatus est feudum pro filijs, Ius taliter illis quæsitum est, vt postmodum nequeant inuiti eo priuari.*
Intellige tamen vt n. 62. cum seq. vsque ad nu. 108. & rursus nu. 167. cum seqq.

5 *Per paternam stipulationem filio acquiritur vtilis actio.*
Intellige tamen vt num. 169.

6 *Licet filio nulla competat querela aduersus paternam alienationem per actũ etiam gratuitum factã in eius fraudem, si tamen Pater quantumuis legitimus administrator alienaret res ipsorum filiorum, hi conquererentur iustissimè.*

7 *Extende etiamsi Pater prædictorum bonorum vsum fructum habuisset.*

8 *Nemo, præter eum qui ius habet quæsitũ in re, de illo rectè disponit.*

9 *Nemo præter Dominum rei dominium transferre potest.*

10 *Dispositio feudi facta à primo acquirente ad fauores vnius tantùm ex filijs, præiudicium infert, tùm cæteris filijs, tùm Domino.*
Contra tamen n. 151. cum seqq.

11 *Præiudicium filiorum infertur ex Doctrina*

na Bart. in l. vt iuris iurandi 7. §. Si liberi num. 6. de oper. libert. Enodatur tamen difficultas n. 170.

12 Fundamenta, quæ videntur suadere præiudicium Domini. Vide tamen num. 160. cum seqq. & 171. & latius Art. 4.

13 Iura, & DD. propugnantes partes filiorum neglectorum à Patre.

14 Conclusio: Libera, ac omnimoda D. Co: Camilli, tamquàm primi acquirentis facultas disponendi de feudo.

15 Conclusio prædicta propugnatorem habet Isern.

16 Recensentur Doctores, qui eamdem sustinent inter quos plures de communi.

17 Sunt propositiones identicæ, quod libera sit facultas primi acquirentis disponendi de feudo, & quòd feudum nouum alienari queat.

18 Feudum nouum illud est, quod fuit à disponente acquisitum.

19 Et quod initium habuit in persona Inuestiti, nec prouenit per successionem à maioribus.

20 Si vera est conclusio, primum feudi acquisitorem posse in præiudicium descendentium illud alienare etiam in extraneos, multò faciliùs admitti debet, quòd illud queat grauare, vel alterare in præiudicium comprehensorum in Inuestitura.

21 Primus acquirens facultatem habet restringendi formam feudi.

22 Item facultatem mutandi eamdem formam.

23 Etiamsi feudum concessum fuerit cum clausula, Iuris Francorum, vocando omnes filios æqualitèr cum præiudicio primogeniti.

24 Etiam feuda recta facto acquirentis mutari queunt, ac talitèr alterari, vt omnes qualitates recipiant contrà propriam naturam.

25 Hinc Feudistarum principium, quo inquiunt primum acquirentem non ligari forma.

26 Magis attenditur dispositio acquirentis, quàm forma concessionis.

27 Emphyteuta acquirens facultatem habet tùm disponendi de emphyteusi in præiudicium filiorum, tum eam prælegandi vni ex vocatis in inuestitura.

28 Generalis est Regula, Patrem præiudicare posse in re ab eo acquisita, plus legando, vel totum legando vni, dummodò non sit datus ordo præcisus vocatis.

29 Donatione facta alicui, eiusque filijs, Donatarius potest aliquem ex filijs meliorare, nec cogitur bona donata æqualiter suis filijs relinquere.

30 Summa nititur æquitate, quemlibet in re à se quæsita posse legem imponere, quam malit.

31 Quod sine difficultate procedit, quandò conquerentes de alienatione non leguntur nominati; sed aptius n. 138. cum seqq.

32 Inter primum acquisitorem, & primum successorem feudum ex pacto iudicatur hæreditarium, licèt quoad alios descendentes habeatur tamquàm ex pacto.

33 Vassallus inuestitus de feudo nouo, inuestitus censetur cum facultate testandi de feudo.

34 Feudum nouum non habet agnatos.

35 Filij, & Agnati nihil in feudo nouo prætendere possunt, nisi ex acquirentis persona.

36 Ob paternum delictum filij priuantur feudo nouo.

37 Primus acquirens per non solutionem canonis, vel deteriorationem fundi præiudicat filijs vocatis in emphyteusi ex pacto.

38 Filij assequentes feudum, vel emphyteusim etiā ex pacto, iudicio acquirentis imputant in legitimam.

39 Vel ea ratione, quia censetur quoddam militiæ genus, vel quia obuenit ad instar peculij profectitij, vel quia obuenit ad instar peculij profectitij, vel quia ipsi filij habere dicuntur beneficio Genitoris acquirentis, qui cum potuisset, noluit de eo disponere.

40 Conclusio imputationis in legitimam feudi, vel emphyteusis, tunc maximè procedit, quandò hæc fuere quæsita ære Patris, & titulo oneroso.

41 In feudo ex pacto consideratur persona primi acquirentis, cui succeditur, & à quo haberi dicitur, & numeris seqq.

42 Etiamsi euaserit antiquum.

43 Ac transierit per mille manus.

44 In feudo hæreditario succeditur vltimo decedenti.

45 *Admittendus in feudo ex pacto debet esse hæres primi acquirentis.*

46 *In successione feudali, proximitas metienda non à postremo possessore, sed ab acquirente.*

47 *Trinum ferri solet pro primo acquirente Argumentum, quorum primum petitur ex generali principio, quemlibet posse pro libito alienare id, quod acquirit.*

48 *Secundum Argumentum ex eo desumitur, quòd ingenuis hominibus interdicenda non sit rerum, sua maximè quæsitarum industria, administratio.*

49 *Tertium Argumentum ducitur à contrario sensu, ex quo nempè, quòd à Iure feudali vetita sit alienatio feudi antiqui, vel paterni, videatur permissa alienatio feudi noui.*

50 *Feruntur alia Argumenta probantia magis in individuo potestatem acquirentis disponendi de feudo ex pacto, & prouidentia, & pluribus seqq.*

51 *Rogatus post mortem suam rem aliquam familiæ relinquere, potest vnum tantùm eligere.*

52 *Etiam remotiorem in gradu.*

53 *In Patronatu, licèt Ius æqualiter competat ad Libertos, eisque vti filijs, non vti hæredibus, Genitor tamen Libertos vni tantùm ex filijs validè relinquit.*

54 *Primus Iurispatronatus acquirens de eo pro sui libito disponit in præiudicium vocatorum.*

55 *Huiusmodi Argumento DD. vti consueuisse ad probandam facultatē acquirentis prælegandi feudum vni ex filijs, innuit Speculat.*

56 *Mulier conuolans ad secunda vota, lucra ex priori coniugio quæsita cogitur reseruare filijs eiusdem matrimonij ex dispositione l. 3. in principio C. de secundis nuptijs, potest tamen inter eos eligere quem velit.*

57 *Quòd ea ratione cautum est, quia lucrum illud prouenit ex facto, & persona ipsius mulieris.*

58 *Hodie de Iure Authent. correcta est dispositio dicta l. 3. de secundis nuptijs, non tamen correcta ratio.*

59 *Sæpè euenit legem corrigi, rationem verò legis nequaquàm.*

60 *Ius filio quæritur ad feudum ex Patris contractu per æquitatem.*

61 *Iure sibi nondùm delato quod Patris beneficio consequi sperat filius vti non debet contrà ipsum Patrem.*

62 *Fertur doctrina Bart. in l. qui Romæ §. Flauius Hermes de verb. oblig.*

63 *Doctrina Bart. restringitur eo duntaxat in casu, quo aliquis non acceptauerit donationem nomine tertij absentis, secùs data alicuius acceptatione, tunc enim Ius perfectè quæsitum irreuocabile censetur.*
Intellige tamen vt n. 65. cum seqq.

64 *Iuramentum supplet præsentiam, stipulationem, & acceptationem absentis, ac proindè impedit reuocationem Iuris eidem quæsiti.*
Intellige tamen, vt num. 84. cum seqq.

68 *Doctrina Bart. in §. Flauius Hremes, potest bino casui applicari, primò nempè de quo peculiariter disserit Bart. quādò extraneus stipulatus est pro Ecclesia, vel alio quouis absente, quem non habeat in potestate, & hoc casu accedente acceptatione alicuius censeri potest Ius perfectè ei quæsitum (licèt in hoc etiam casu, alij contra) Secundus verò casus est, quando quis stipulatur pro se, & pro illis quos habet in potestate, & concessio fit principaliter cōtemplatione stipulantis, & hoc casu Ius est reuocabile ad nutum Genitoris, vel Aui.*

67 *Ius descendens ex paterna stipulatione est profectitium, ideoque reuocabile.*

68 *Hoc Ius, quod ex paterna stipulatione filijs quæritur, reuocabile est, non solùm expressè, sed etiam tacitè, & reuocatum intelligitur, quandò Pater stipulans de feudo, vel emphyteusi, quomodocumq; disponit: Et numeris sequentibus, ac præcipuè n. 75. 82. & 167.*

69 *Periculosum non est tribuere Genitori facultatem adimendi Ius filio quæsitū, quia verisimilitèr filijs non nocebit, sed salubrius capiet consilium.*

70 *Conclusio, quod Ius per stipulationem non quæratur irreuocabile existentibus sub potestate, eo nititur fundamento, quod filius quidquid sibi quæritur ex donatione ipsius Patris, & infra in resolutione obiectorum n. 166.*

71 Et

71 *Et tunc maximè, quando Pater stipulatus pro filijs aliquid exposuisset de suo.*

72 *Huiusmodi autem donatio non valet, nisi Genitor perseueret in primæua voluntate vsque ad mortem.*

73 *Iure donationis Pater non obligatur filio saltèm Ciuilitèr.*

74 *Donec filius degit in potestate, nihil sibi potest acquirere.*

76 *Hodie etiam Iura antiqua quoad profectitia immutata sunt.*

77 *Donatio petita ex paterna stipulatione, censetur donatio causa mortis.*

78 *Donatio causa mortis est reuocabilis ad libitum donatoris.*

79 *Ius reuocandi à successione regulatur.*

80 *Quidquid filio quæritur ex paterna stipulatione est profectitium, cum profectitium dicatur illud omne, quod vel à Patre, vel à paterna Substantia, vel à Tertio Patris intuitu, & contemplatione, defertur.*

81 *Et tunc maximè quando, vel paterna virtus, vel industria, vel pecunia interueniant, & nondùm liquet filiorum merita præcessisse.*

82 *Ius ad feudum nouum quæsitum pro se, & filijs est profectitium, & per consequens reuocabile, licèt sit aduentitium in persona primi acquirentis, & infrà in resolutione obiectionum n. 167.*

83 *Filius in peculio profectitio non habet titulum, sed nudam administrationem, cum profectitia in totũ Patri acquirantur.*

84 *Iuramentum sortitur naturam primordialem, & conditionem actus super quo interponitur.*

86 *Promissio non reuocandi apposita in donatione causa mortis, recipit intellectum, nisi donantem pœniteat, & n. 174.*

87 *Per Iuramentum, vel pactum, nemo obligatur, nisi consentiat ille, cui fit.*

88 *Licèt Iuramento Deus O. M. adducatur in testem promissionis Iuratæ, cum tamen facta sit Homini, non Deo per modum voti, Deus non acceptat, donec homo, cui iurans obligatur, acceptet.*

80 *Discrimen quod faciunt nonnulli inter Iuramentũ assertorium, & promissorium, non probatur à Rota.*

90 *Quando Pater stipulatur feudum, vel Emphyteusim pro se, & filijs, stipulari censetur ordine successiuo, ideòque Ius tantùm quæsitũ est post mortem, seù tantùm in spe, vel vt alij inquiunt Ius nondum formatum.*

91 *Vbi cadit ordinata Charitas, Parentes, & filij inuitantur ordine successiuo.*

92 *Ius ex stipulatione Genitoris est quærendum non quæsitum, Ideòque faciliùs tolli potest, quòd exemplis exornatur.*

93 *Alij inquiunt quòd ius ex eadem stipulatione si dici posset quæsitum, verè tamen esset conditionale, & infra n. 168.*

94 *Proponitur quorumdam obiectum contendentium Ius quæsitum filio ex paterna stipulatione fore irreuocabile, ex quò transfertur in tempus post mortem Patris, quando scilicè filius solutus est à nexu Patriæ potestatis. Satisfit tamen cũ Surdo numeris 95. 96. & 97.*

98 *Est speciale priuilegium dotis Ius ad dotem quæri irreuocabile filiæ ex stipulatione Patris, qui in dote est debitor necessarius.*

99 *A dote ad alios contractus argui nequit.*

100 *Ad stipulationem necessarium est interuenire Nuncium, vel Epistolam.*

101 *Antequam liqueat de absentis acceptatione donatio quoque reuocatur, etiamsi quilibet pro donatario acceptauerit, præter Iudicem, & Notarium.*

102 *Etiam dato statuto, quòd alteri per alterum quæri possit.*

103 *Ac in contractu Constituti clausula accessisset.*

104 *Nec vllum discrimen est inter stipulationem Patris, & Tertij cuiuslibet præter Notarium, & Iudicem, iuxtà sententiam Castrens. Dec. ac Curt. Iun. à Surd. relat.*
Qui ab impugnationibus nonnullorũ vindicantur n. 105.

106 *Licèt Pater stipulari possit pro filijs etiã nondùm natis, non tamen infertur stipulationem irreuocabilem.*

107 *Stipulatio requirit præsentiam stipulantis.*

108 *Admittitur quamplures numero, & auctoritate conspicuos prop ugnare partes*

tes

tes filiorum, volentes Patrem posse de feudo nouo ex pacto disponere.

109 *Longè tamen communior probatur opinio tribuens Patri huiusmodi facultatem.*

110 *Allegatione octoginta Doctorum, & quamplurium ex eis sæpiùs, ac multis in locis probatur controuersiam esse sine difficultate, quandò feudum quæsitum est erogatione integri pretij.*

111 *In hac quæstione rectè allegantur Doctores loquentes de emphyteusi, & numeris seqq. præcipuè 115.*

112 *De emphyteusi ad feudum, & è conuersò rectè ducitur Argumentum.*

113 *Feudum, & Emphyteusis sunt eiusdem naturæ, fraternizant, assimilantur, ijsdemque reguntur regulis, nisi expressè contrarium sit Iure cautum, cum alijs similibus, quæ feruntur numeris sequentibus.*

114 *Pater feudum acquirens erogatione pecuniæ, censetur inuestitus cum facultate de eo disponendi.*

117 *Feudum etiam ex pacto pecunia quæsitum, tamquàm profectitium, imputatur in legitimam.*

118 *A receptiori, & crebriori sententia minimè recedendū, quòd pluribus exornatur.*

119 *Feruntur rationes, & Argumenta, quibus vtuntur ad probandam facultatem Patris disponendi in præiudicium filiorum de feudo titulo oneroso quæsito, & numeris seqq.*

120 *Tunc dicitur feudum dubio procul titulo quæsitum oneroso, quandò pro ingressu pecuniæ quantitas est numerata.*

121 *Non ità strictè proceditur in rebus acquisitis sudore, sicut in alijs.*

122 *Feudum emptū sapit naturam allodialem, ac computatur inter ementis bona.*

123 *In feudo empto non succeditur ex natura feudi, sed ex natura Contractus.*

124 *De illo iudicatur sicut de cœteris bonis, quæ filius habet à Patre.*

125 *Feudum emptionis titulo quæsitum dicitur magis contractus emptionis, quā gratuita donatio.*

126 *Adeoùt nulla queat considerari differentia inter Allodialia, & feudalia, nisi fauor Ecclesiæ, seù Domini respectiuè, qui cessat re non exeunte de comprehensis in Inuestitura.*

127 *Vbi feudum fuit ex Domini liberalitate concessum alicui, & filijs, hi habere dicuntur tanquàm quid aduentitium à Domino concedente, non à Patre stipulante; Quandò verò ipse Pater propria pecunia acquisiuit etiam pro filijs, filij nihil habent à Principe concedente, sed omnia verè recognoscunt à Patre sudores, vel pretium, vel merita erogante.*

128 *Fertur tāquàm obseruatio Iserniæ, quod feudum numerato pretio acquisitum pro se, & filijs, non censeatur ex pacto, & prouidentia, sed potiùs dici debeat ex prouidentia acquirentis, cui proindè quæritur tàm quoad proprietatem, quàm quoad vsumfructum.*

129 *Concessio Principis facta Patri, ac filijs simul, si Patris benemerita extant, vel erogatio interuenit pecuniæ, nullaque comperta est affectionis causa erga filios, facta intelligitur contemplatione solius Patris, eique propterea in totum quæritur.*

130 *Feudum contemplatione Genitoris filijs concessum videtur prouenire à Patre.*

131 *In hac controuersia præcipuè attenditur cuius contemplatio fuerit habita.*

132 *Quandò prudenter arguimus concessionem factam fauore acquirentis, data etiam stipulatione pro filijs, nullū Ius eis quæritur, sed tunc stipulatio apposita intelligitur fauore solius stipulatoris.*

133 *Seclusa etiam, & non considerata prestatione pecuniæ, adhuc feudum satis probatur concessum contemplatione acquirentis, eo ipso quòd non probatur concessum contemplatione filiorum.*

134 *Filij cum quibus in acquisitione feudi nullum negotium gestum est dici nequeunt contemplati.*

135 *In dubio feudalis concessio præsumitur acquirentis contemplatione.*

136 *Extende quandò etiam non fuisset erogatum vllum pretium.*

137 *Et tunc præsertim, quandò nescimus, quòd præcesserint vlla merita filiorum.*

138 *Tunc concessio censetur facta fauore solius*

lius acquirentis, quandò stipulatio filiorum concepta est sub nomine collectiuo nequaquàm expressis nominibus proprijs filiorum.

139 *Opinio tribuitur Andreæ, cuius locus affertur.*

140 *Sententia, quæ negat Patri facultatem disponendi de feudo, in eo sensu intelligenda, quandò filij in stipulatione fuerunt nominatim nuncupati.*

141 *Tanta est vis Argumenti ducti à contemplatione personæ, vt etiamsi de ipsis filijs expressa mentio facta fuisset, adhùc quandò habentur coniecturæ, quod concessio fuisset facta contemplatione acquirentis, ei solùmmodò feudum tribuendum esset.*

142 *Attendendum non est, in quos sermo dirigatur, sed quorum contemplatione, actus fuerit gestus.*

143 *Si acquirens titulo oneroso pro libito disponit de feudo Iure communi inspecto etiàm in extraneos, multò faciliùs admittendum est, quòd possit mutare formam feudi alterum præferendo.*

144 *Primogenituræ erectio praiudicialis nō est Inuestituræ feudi ex pacto.*

145 *Erectio primogenituræ dicitur potiùs declaratio, quàm immutatio Inuestituræ.*

146 *Filijs qui respectu primi acquirentis nullum Ius habent nullum factum intelligitur præiudicium.*

147 *Præiudiciū tùnc solùm illatum dicitur, si lucrum auferatur, quod sit quasi debitum.*

148 *Præiudicium inferri dicitur habenti Ius formatum, & certum.*

149 *Præiudicium respectu Iuris quærendi satis est à remotis, ideoque non considerabile.*

150 *Habens facultatem potest ea vti, licèt in consequentiam aliquibus damnum, aut præiudicium subsequatur.*

151 *Faciliùs admitti debet primogenituræ erectio in feudo Iurisdictionem habente multiplici fundamento.*

152 *Iurisdictio natura sua indiuisibilis est.*

153 *Meliùs ab vno, quàm à pluribus Respublica regitur.*

154 *Reipublicæ interest splendorem familiarum Vasallorum conseruari, ac augeri.*

155 *Familiarum splendor, dignitas, ac memoria labefactatur ex diuisione bonorum, quod pluribus exornatur.*

156 *Negotia segniùs per plures expediuntur.*

157 *Populis vtiliùs est ab vno regi, quàm à pluribus, & ab vno tantùm pro seruitij, ac onerum præstatione grauari.*

158 *Inter plures habentes regimen eiusdem gentis de facili oriuntur discordiæ.*

159 *Discors regnantium multitudo Regnorū operatur excidia.*

160 *Ex vnitate seruitij præstatio gratior, ac vtilior redditur.*

161 *Principis interest vnicum potiùs diuitem habere Vasallum, quàm pluros pauperes.*

162 *Per feudi indiuiduitatem, seruitium ipsum meliùs conseruatur.*

163 *Disputandū non est de validitate dispositionis, quæ concernit bonum tùm publicum, tùm priuatum.*

164 *Vasallus potest, immò debet feudi conditionem meliorem facere.*

165 *Diluuntur fundamenta ex aduerso excitata, & num. seqq.*

172 *Stipulatio intelligitur secundùm naturam Contractus, super quo interponitur.*

173 *Verba generalia restringuntur ad ea, quæ sunt de natura rerum in contractu deductarum.*

176 *Plura permittuntur in parte, quæ prohiberentur in toto.*

177 *Decisiones Doctorum diuersa ab Articulo, de quo est quæstio, non officiunt, generales distinguendæ, & conciliandæ incertæ.*

178 *Longè distat refutatio feudi in manibus Domini, à prælegato eiusdem ad fauorem vnius ex filijs.*

179 *Donatione facta alicui, & filijs donatarius nequit omnes filios priuare, rectè tamen potest vnum ex illis meliorare.*

180 *Item potest donatarius rem donatam inter ipsos filios inæqualiter distribuere.*

In

1 N ipso excitati limine Articuli in magno veluti ac spatioso mari iactatà mens hæret nescia, vnde quęstionis ducat exordia; *vix .n.sic me Deus amet, credi potest quã in alto controuersiæ pelago hæc quæstio agitatur*,quemadmodũ exclamat in proposito Galuan.*cons.*8.*num.*11. imitatus Nattam *cons.* 495. qui de præsenti altercatione consultus eam primis in verbis profitetur arduam, ac perdifficilem, & Michaelem Crass. *sent.* §. *Legatum quæst.*14.*n.* 19. testantem altercationem ita enodatu difficilem, vt propter varias Interpretum sententias vix discerni queat, quænam sit opinio communis, quibus perterritus etiam Yabañez de Faria *in addit.ad cap.* 18. *lib.*2.Couar. *n.* 33. periculosum protulit in quæstione ita perplexa propriam propalare sententiam, quos equidem ipsa controuersiæ discussio, ac enodatio iustificat, cum indè facili deprehendatur negotio, quanti existat momenti, ac propterea de illius difficultate vlteriori testimonio minimè dato eiusdem accingimur ad examen.

2 Videbatur ergò primo aspectu decidẽdum in hypothesi nostra, bon.mem.Comitem Camillum de Tarasconis non potuisse in præiudicium aliorum filiorum, ac Nepotum ex filio præmortuo dictum Feudum Calestani, quod pro se eiusq; filijs, ac descendentibus acquisiuerat, prælegare dicto Comiti Octauio Tertiogenito.

3 Multis multi hoc probant argumentis, eam tamen profitetur principalem rationem Surd *cons.* 305. *num.* 13. quam
4 etiam Galuan. ab eo mutuauit *dicto cons.* 8. *num.* 27. quia scilicet postquam Pater stipulatus est Feudum pro filijs, Ius videatur taliter illis quæsitum, vt postmodum nequeant per quemcumq; actum illo priuari iuxt. reg. *l.id quod nostrum* 11.
5 *de reg. Iur.* per paternam siquidem stipulationem filio acquiritur vtilis actio *l. quodcumque* 45. §. *Si quis ita*. *De verb. oblig.* vndè plures, quos remissiuè apud Natt.& Cephal. indicat idem Galuan. supra *num.* 17. inferunt, non posse Patrem vllo pacto in hoc Iure præiudicium in-
6 ferre. Quarè licèt filio nulla competat querela aduersus paternam alienationem per actum quoque gratuitum vniuersi ferè patrimonij factam etiam in eius fraudem Galuan. *ibid. num.* 19., si tamen ipse Pater tametsi legitimus administrator alienaret, vel minimam inferret noxam in rebus ipsorum filiorum, illi conquererentur iustissimè, & reuocarent alienationem, non secus ac alienasset extraneus, vt
7 probant omnes in *l.p.C.de bon. matern.*& in *l. cum emancipatis* 3. *C. de præd. minor.* licèt prædictorum bonorum vsumfructum habuisset *l.*2. *l.*4.*in prin.* ibi *easdem res quoq; modo alienandi, vel pignoris, seu hypothecæ iure obligandi facultate eis penitus interdicta*, & §. parentibus, & *l.* 6. §. *non autem versic. sed tantummodò C. de*
8 *bonis quæ liber*. Nemo enim præter eum, qui Ius habet quæsitum in re, facultatem habet de illo disponendi, nec alius præ-
9 ter Dominum rei dominium transferre debet *l. nemo* 6. *& toto T. Codicis, de reb. alien.vel non alienand. l. mater* 3.*C.de rei vendic. l.cum nemo* 5.*C.de acquir.poss. l. p. & tot. T.ff.de reb. eor.qui sub tutela, &c.* Galuan.*cons.* 8.*num.* 18.

10 Quæ quidem validè confirmari posse videntur ex præiudicio nedum aliorum filiorum, sed etiam ipsius directi Domi-
11 ni: Et quidem quoad filiorum præiudicium ex doctrina Bart.*in l.vt Iurisiurandi* 7.§.*Si liberi num.* 6. *De oper. libert.* vbi mouet controuersiam Patris acquirentis emphyteusim pro se, & filijs suis masculis, & fœminis, qui masculum hæredem instituat vniuersalem, & fœminam incerta quantitate, iubendo quòd esset tacita, & contenta, nec quidquam vlterius posset prætendere; quærit Bart. numquid filia ista pati debeat hoc præiudicium, quod efflagitare nequeat portionem suam bonorum emphyteuticorum, & respondet veritatem esse, quod filiæ Infactum remaneat Ius petendi dicta bona duplici ratione, prima nempè quia filia bona emphyteutica non habet vti hæres patris, sed potiùs à Domino concedente, vt habemus in feudo per text. *in c.p.in prin.de success.feud.* secunda verò, quia iure cautum reperitur in *l.si cum dotem* 23. §.*Si Pater solut. matr.* quòd patri ita demum licet ius filiæ minuere sibi ex ipsius patris stipulatione quæsitum, si eã hæredem instituerit, vel ei tantundem reliquerit quantùm sua detrahit dispositione, iuxta quam sententiam ipse Bart.

etiam

etiam consuluit *cons. 55. D. Amatus num. 1. & cons. 60. quæstio ista habet duo dubia n. 2. p. p.*

12 Quò verò ad præiudicium Domini prædicta confirmantur, quia vno tantum filio electo ad feudi successionem, cæteris filijs exclusis, ipsius Domini iuribus derogatur, cuius interest, quod omnes succedant, vt plures habeat Vassallos ad tex. *in cap. prim. §. Omnes filij si de feudo defuncti contentio sit inter Dominum, &c.* sicut interest quoque nostra plures habere debitores, vt rectè probant finalia verba *l. 4. de libertat. legat.* ibi, *interesse enim creditores duos reos habere* & dicit glos. *in l. penult. §. Penult. in verbis quod in veritate. Ne quis eum qui in Ius, &c.* Natta *cons. 475. n. 3.*

13 Pro hac eadem sententia, quæ filijs fauet aduersus hanc patris facultatem, non eundo etiam per argumenta, nequaquã deesse videntur iuris auctoritates, & testimonia Doctorum, habet si quidem text. in *cap. prim. in prin. de success. feud.* ibi, *nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente*, & strenuè defenditur à pluribus, quos ferunt Natta cons. 475. *num. 4. & 501. numero 7. cum seqq.* Galuan. *dicto cons. 8. num. 25.* & plenissimè præ cæteris Castill. *quotid. controuer. lib. 4. cap. 5. num. 24.* nouissimè tenet hãc partem Del Bene *de immun. eccl. p. 2. cap. 17. dub. 16. num. 45. cum seqq.* & copiosum videtur in patrocinium filiorum *cons. 8.* Marci Antonij Peregr. *per tot.* maximè *à n. 37. lib. p.*

14 Verùm his minimè attentis, veritas est, quod dictus D. Comes Camillus vti primus acquirens non solum potuerit prælegare dictum feudum, sed immò potuisset etiam in præiudicium filiorum de eo disponere ex famigerata conclusione, qua dicimus, quod pater primus acquirens præiudicium inferre potest pro sui libito filijs in feudo ex pacto &

15 prouidẽtia Isern. *in cap. primo §. & si bellum num. 10. versic. quid ergo si dictum sit,* iuncto *versic. sed illud loquitur in feudo paterno*, vbi post relata plura iura in contrariũ quæ loquuntur in feudo paterno, & antiquo concludit, quod si feudum est nouum ex pacto, & prouidentia concessum Titio & liberis, poterit primus

16 acquirens illud alienare *de alienat. feud. patern.* & sic Isern. *dicto loco* refert pro hac Parte Petrus de Gregor. *de concess. feud. p. 3. q. 7. num. 2.* Bald. *in authentic. si duas ruinas n. 10. C. de Sacros. eccles.* Rip. *in l. in quartam num. 129. ad l. faleid.* Picus *in l. Titia num. 123. versic. hac conclusio de legat. secundo* Imol. *in c. potuit num. 68. versic. in contrarium extr. de locat. & conduct.* Crass. *sentent. §. Legatum dicta q. 14. num. 20.* dicens hanc sententiam sine dubio tenendam in consulendo, & iudicando. Alex. *cons. 28. latè pluribus allatis nu. 2. lib. 5.* Ruin. *cons. 154. num. 11. circa med. versic. & ista est clara, & vera responsio lib. p.* Castrens. *cons. 179. num. 3. lib. 1.* Ancharan. *cons. 143. num. 3.* Honded. *cons. 14. num. 47. lib. 2.* Rouit. *cons. 35. num. 7.* Sigismond. Lofred. *cons. 52. num. p.* vbi quod id procedit sub quocumq; tenore feudum receptum sit, nisi esset receptum pro se, & Titio filio nominato solum per nomen proprium, & quod hanc opinionem omnes sequuntur nemine discrepante, quem refert, & sequitur Monald. *cons. 38. n. 4. in p.* innumeros citat Surd. *cons. 395. num. 9. cum seqq.* & latiùs etiam per duas columnas *cons. 305. num. 32.* & plenè firmauerat innumeris cumulatis *cons. 24.* attestando de communi, & quod ab hac sententia recedendum non est, nec in iudicando, nec in consulendo, & latè pariter Galuan. *cons. 8. ferè per tot.* & præsertim *n. 45.* vbi de communi, & magis communi Doctorum sententia, & *n. 88.* Thomingi. *plena dec. 23.* Palma *pluribus relatis cons. 3. n. 18.* Speculat. *de emphyteus. in princ. quæsit. num. 100. in med. versic. cum enim Pater.* Gallerat. *de renunc. tom. 2. cent. p. renunt. 39. num. 18.* Cætualos *communes contra communes q. 326.* Clar. *§. Feudum q. 40. num. 6. & q. 41. num. 2. versic. nam feudum nouum.* plures allegans alios attestantes de communi, alios verò quod sit omninò ab omnibus approbata Scacc. *de feud. lib. 2. cap. 9. num. 1455. & 1546.* & in specie, quod Pater possit prælegare vni ex filijs *ibidem sub num. 1463. versic. ad secundam extensionem* Alciat. *in Lugdunen. press. lib. 9. cons. 33. nu. 20.* Ambros. de Vignate, Iacobus Sancto Georgio, & Christophorus de Nicellis *cons. 47. num. 8. inter cons. feud. diuers.* pluribus Marchabrun. *cons. 54. num. 62. cum seqq.* Tusch. de magis communi *litt. F. conclus. 185. num. 35.* Harthman. Pistor. *tom. 2. q. 4. num. 45. versic. neq; etiam tradit*, vbi quod nullo in-

 lo-

loco vel Communi, vel Feudali Iure cau-
tum reperitur Patrem feudum à ſe acqui-
ſitum ſiue pro ſe, & hæredibus, ſiue pro
ſe, & filijs alienare non poſſe Vrſell. in
exam.ap.concluſ.28.num.16.Michelor. de
fratr..p.p.cap.38.nu.21. Trentacinq. var.
reſol.volum.p.lib.3.reſolut.3.nu. 4. Schra-
der. de feud.p. 8.cap. 6.num.15.vbi quod
alienatio hæc feudi noui à Vaſſallo facta
in præiudicium filiorum, & Agnatorum
indiſtinctè rata eſt, Giurba plurima Do-
ctorum turba allata de feud.S.2.gloſ. 3. n.
30. & 89. probans quod alienatio valet
non ſolum facta ad fauorem vnius ex fi-
lijs, ſed etiam extranei, & pluribus pa-
riter allegatis aſſeuerat, ac quoad præ-
legatum fauore vnius ex filijs indubita-
tum teſtatur Caſtill. quotid. contr. lib. 4.
cap.5.num.36. Milanenſ. dec. 8. num. 42.
vbi refert atteſtantes hanc partem tene-
re omnes Siculos, ac nunquam audiuiſſe
de hoc dubitari in magna Curia, alios
paritèr dicentes eſſe veram, communẽ,
& indubitatam ſententiam, adeò vt to-
tus mundus miratus fuerit de certa con-
traria deciſione quondàm lata, & alios
demum quòd nemo auderet contra eam
diſputare; innumeros pariter pro hac
opinione fert Zuccard.dec.Luc.66.n. 16.
dicens ſæpiùs deciſum in Rota, adeò vt
non ſit amplius dubitandum, quin iſta
opinio communis, & ab illa Rot.ſemper
obſeruata Franc. dec.p. num.30. & deciſ.
368.num.5.Afflict.dec.112.nu. 6. & 248.
num.1. Petr. de Gregor. de conceſſ.feud.
p.3.q.6.num.19. Mar.Mut.Super conſuet.
Sen.Panorm.cap.26.num. 42. Marta De
Succeſſ. legal.p.1.q.23. art.3.num.39. vbi
in ſpetie de facultate primi acquirentis
erigendi primogenituram in feudo ex
pacto, & num.4. ac par.4.q.21.art.19.nu.
39. innumeros Gaſpar Manz. de teſt. tit.
13.q.5.nu.28.Peregr.de fideicom. art. 52.
num.83. verſic. feudum autem nouum, &
dec. 150. num. 30. innumeros cumulans
Rot. coram Caualer. dec. 398. num. 1. &
in rec.par.p.dec.438.num.1. & nouiſſimè
Chriſtinæus dec.Curia Belgica tom.6.dec.
37. num. 11. quorum alij loquuntur ſe-
cundùm terminos primi acquirentis, alij
17 verò ſecundùm terminos feudi noui,
quòd in ſubſtantia idem eſt, cum illud
18 dicatur feudum nouum, quod fuit à diſ-
ponente acquiſitum, eſt text. in cap. S. No-
uam qui teſtes ſunt neceſſarij ad nouam
inueſtituram probandam Bellon.Iun. conſ.
9.num.2.Marta de ſucceſſ.legal.part.1. q.
23.art.3.num. 27. Peregr. in conſ.pro Se-
reniſſimo Raynutio Farneſio nunquàm de-
lenda memoria quod eſt conſ.in ordine ſe-
cundum lib.primi num.38. pluribus Ioan-
nes Baptiſta Bilocta conſult.10.num.2. cũ
ſeqq. Baron.in allegat.in pede tom.2. de
citat.num.101.& quod initium habuit in
perſona inueſtiti, nec prouenit per ſuc-
ceſſionem à maioribus Raudenſ. de Ana-
logis latè cap.34.num. 194. verſic. nouum
autem Sonsbekius de feud.p.3.nu. 2. Ma-
ſchard.de probat.concluſ.771.num.14. la-
tè Intrigliol.de feud.quæſt.23.Chaſſaneus
rub.3.de Fiedz.S.5.nu.15. Cabal. reſolut.
crim.caſ.182.num.2.Pacian.de probat.lib.
2.cap.38.nu.55. Tuſc. litt.F.concluſ.141.
num.3. Com.Opin.diue.tom.p.lib.6.verbo
feudum fol.mihi 352. verſic. feudum nouũ
dicitur. Theſaur.deciſ.146.nu.3. dec.conſ.
390.num.4. Surd.conſ.351. num. 19. ſed
illud qui habuit ſolùm à ſe ipſo, & à Do-
mino concedente, ad text. in c.prim. de
duobus fratribus à capit. inueſt.Larath.in
Theatr.feudal.p.7.dilucidat.2.num.1.
20 Si autèm vera eſt ſententia tot Do-
ctorum roborata ſuffragio, primũ feu-
di acquiſitorem poſſe in deſcendentium
præiudicium illud alienare, multò faci-
liùs admitti poterit, quòd illud queat
grauare, vel alterare in præiudicium
comprehenſorum in Inueſtitura Iſern.
& alij relati per Cyriac. contr.23.num.4.
Id. Bellon. conſ. 9. num. 34. Gratian. di-
ſcept.forenſ.cap.511.nu.2. ac ipſius feudi
formam ne dùm reſtringere, ſed etiàm
mutare, prout quoad facultatem reſtrin-
21 gendi formam probat Baron. ſuprà nu.
103. & quoad facultatem mutandi idem
22 Baron.eod.loco num. 105. nullatenùs at-
tento, quòd feudum non ſolum ſit ex pa-
cto, & prouidentia quæſitum pro ſe, &
filijs, alterum eorum vocando excluſis
cœteris, ſed etiàm ſi ſit cum clauſula
23 Iuris Francorum, vocando omnes filios
æqualitèr cum præiudicio Primogeniti.
Giurb. de ſucceſſ.feud.S.p. gloſ.8.num.45.
iuncto num.55. & S.2. gloſ.3. num.30. &
89.Idem Baron. ſupradicto num. 103. in
24 med. (latiùs probabitur Artic. ſeq. à
nu.11.) immò etiam feuda ipſa recta fa-
cto acquirentis mutari poſſe, & ita alte-
rari, vt omnes qualitates contrà pro-
priam naturam recipiant, ac dimiſſa feu-
di

di recti natura, feuda remaneant, testatur Camerar. quem sequitur idē Giurb. dicto §.1 glos.8.nu.45. in fine, vndè originem duxisse reor famigeratum illud
25 Feudistarum principium quo aiunt, primum acquisitorem non ligari forma, de quo idem Giurb. dicto num. 45. dicens quòd id nunquàm vidit controuerti in Regno, & hodiè dicit indubium, & §.2. glos.3.num.30., adeout edoctus à magno Isernia ibidem relato dixerit Intrigliol.
26 de feud.cent. p.q.53.num. 790. quòd in primo acquirente magis attenditur eius dispositio quàm forma ipsa concessionis.

27 Idem pariter verificari in emphyteusi ex pacto, & prouidentia, probant multi ex superius recensitis Doctoribus, & in specie quoad facultatem disponendi in præiudicium filiorum, communem ostēdit Cæualos q. 326. & quoad facultatem eam prælegandi vni ex vocatis in inuestitura post multos relatos, veram supponit Angel. cons.173. num.4. & demonstrat Clar. §.Emphyteusis q.16.nu.1.circa fin. vbi quòd sibi semper ea placuit opinio, vt scilicèt illud quod ego acquiro possim etiam Iure meo alienare, quod etiam asseuerauerat in feudo in §.feudum q.40.num.6.versic. est enim, & generali-
28 ter præscindendo à feudo, & emphyteusi, videtur firmari posse vniuersale principium, quòd pater præiudicare possit in re ab eo acquisita plus legando, vel totum legando vni, dummodò non sit datus ordo præcisus vocatis Tusc. lit. A. conclus.439. num.16. & lit.F. conclus. 283.num. 85. iunctis nonnullis sequentibus, quemadmodùm videmus quod donatione facta alicui eiusque filijs potest donatarius aliquem ex filijs meliorare, nec de Iure tenetur bona donata æqualiter suis filijs relinquere, sed rectè inter ipsos distribuit inæqualitèr, vt latissimè comprobat Sotomayor lib. 4. quotid. contr. cap. 5. vidend. à num. 15. vsq; ad 48. & lib. 5. cap. 68. per totam; Summa enim verò nititur æquitate, quòd quilibet in re à se de nouo quæsita possit legem quam vult imponere vulgat. l. in re mandata 12.C. mandati Franc. dec.307. num. 2. quæ sine difficultate procedere
31 probat Gratian. cap. 511. num.4. quandò conquerentes de alienatione facta in eorum præiudicium non leguntur nominati, de quo aptius suo loco.

32 Quamobrē m rectè aiunt, quòd inter primum acquisitorem, & primum successorem feudum ex pacto iudicatur hæreditarium, licèt quoad alios descendentes habeatur tanquàm ex pacto Surdus cons.427.num.8.ante med. Franch. decis. 368. num.5. Amendol. ad eund. Franch. ad dec.primam num.38. benè Baron. in dictis allegat.post tom.2.de cit.num. 103. in med. Io: Tho. de Marin. de genere, & qualitate feudorum tit.3. sub num. 16. versic. præterea ex alio. Capyc. Latr. consult. 10. num.27.cons. 27. num.39. & consult. 79. num.8. & 70. Marta de success.leg.par.p. qu.23.art.3.num.38. & 41. Fab.de Anna cons.4.num.41. 5.num. 3. & 52. num.19. Giurb. de success.feud.§.p.glos.8.num. 45. versic. feuda, & num. 46. & §.2.glos.3. num. 30. versic. tùm quia hæreditarij, & num. 89. vbi quòd idcircò ijsdem regitur regulis quibus hæreditarium, Mangil. de imput.q.36.nu. 50. nouissimè Vrsin. de feud.p.1.q.3.Art.2 num.28.& art. 4.num.4. hancque Andreæ, & communem Doctorum sententiam in cap.1.de alienat.feud. patern. testatur de Ponte lect.11.aliàs 20.num.15. & in repetitione cap.prim.si Vasalus feudo priuetur lect.2.
33 aliàs 22. num. 13. & Vasallus ipse primus acquirens inuestitus de feudo nouo censetur, & idem est ac si fuisset inuestitus cum facultate, quòd posset de feudo testari. Iacob. Tract. feudal. allat. per Gabriel. com.opin.lib.3.de Iur.emphyteut. conclus.2.num. 44. iunct. num. præced. & per Port. com.opin.lib.4.conclus.22.versic. 3.limita, quò id tendit quod dixit Bald. in cap.1.§.Hoc quoque num.2.in med.de
34 success. feud. videlicèt feudum nouum non habere Agnatos, quasi dixerit Bald. nemo est qui contradicere possit si pro libito suo acquirens de eo disponat Giurb. post Pern. Corset. & Mut. §. 2. glos.3. num.30. versic tùm quia feudum nouum, & num. 89. Petr. de Gregor. de concess.feud.p.3.q.7.num.8. Hieronym. de Fimia in cons.impress.post dec.8.Milanens.
35 num.145. Baron. in adduct.allegat. num. 105. nec ipsi filij, & Agnati aliquid prætendere possunt, nisi ex eiusdem acquirentis persona, ideoque ob paternum
36 delictum illos priuari feudo infertur ex textu iunct. glos. in c.prim. si Vasallus feudo priuetur Bart. Bald. & alij innumeri relati

lati per Farinac. in prax.crim. q.25.n.75.
37 latè Caball. resol. crim. cas. 182. num.4.
quemadmodùm per non solutionem Ca-
nonis, vel deteriorationem fundi ipse
primus acquirens præiudicat filijs voca-
tis in emphyteusi ex pacto, & prouiden-
tia, Specul. l.4.parte 3.de emphyteus.sub
num.100.post med. quæsito 78. (vndè in-
fert quòd si filij genitore canonem non
soluente priuantur emphyteusi, quam
pro illis fuerat stipulatus, quod est odio-
sum, multò fortiùs id concedi debet pa-
tre prælegante, quod est fauorabile ad
tex.in l.cum quidam 19 de liber.& posth.)
Rot. de communi coram Caualer. dec.
38 398. nu.3. quamobrèm si filij acquiren-
tis Iudicio emphyteusim non solùm hæ-
reditariam, sed etiam ex pacto assequun-
tur, imputant in legitimam Com. opin.
tom. 1.lib.6.verbo feudum columna 3.ver-
sic.feudum à Patre acquisitum Bursat. cons.
4 num.16. in fin. Albert. Brun. cons. feud.
135.versic.quod si dicatur legitimã Mart.
de success.leg.p.1:q.25.art.11.num.26.vel
quia censetur quoddam militiæ genus,
39 vel quia obuenit ad instar pecul ij profe-
ctitij Larath. in Theatr.feud.par.9. dilu-
cidat.65., vel tãdem quia ipsi filij habere
dicuntur eiusdem Genitoris acquirentis
beneficio, qui cum potuisset, noluit de
ea disponere Cancer.var.resol.par.p.cap.
12.num.65.iunct. num. 68. Michelor. de
40 fratr.par.p. cap.38.num. 35. tunc dubio
procùl, quando feudum, vel emphyteusis
fuit quæsita ære patris, & sic titulo one-
roso (de quo infrà) ex latè tradit. per
Merlin. de legit.l.2.tit.p.q.5. num 24.cum
seqq. Mangil. de imput.q.37.num.21.Rot.
in rec. vidend. par.1.dec.703.num.1. Fa-
chin. contr.for.lib.4.cap.23.versic. respon-
41 deo si pater emerit, immò primi acqui-
rentis persona videtur solummodò con-
siderari in feudo ex pacto, & prouiden-
tia, in hoc enim eidem acquirenti suc-
ceditur, & successor dicitur ab eo habe-
re Camuncul. decis.26. num. 3. & ex eius
42 beneficio innumeros allegat Peregr. cõs.
22.nu. 3. lib.2. etiam si sit antiquum Ca-
43 rol. Tapia dec. 2. num. 420. & per mille
manus transierit Mart. de success.leg.p.1.
quæst.23. art.3.num. 52. Giurb. ibidem
44 §.2. glos.5. num.28. ad discrimen hære-
ditarij in quo succeditur vltimo decedẽ-
ti Larath. dicta p.9. dilucid.55. Ponte in
præl ud.feud.lect.1. num.144. & in repet.

c.primi si Vasallus feudo priuetur lect. 2.
aliàs lect.22.nu.13. latè secutus Andreã
quem etiam citat Io: Thomas de Marin.
de generibus, & qualitate feudorum tit.
3.num.19. vbi quod maximè in feudo ex
pacto, & prouidentia nouo non conside-
ratur nisi primus acquirens Giurb. dicto
tractatu de success. feud.§.p.glos.8. nu.46.
quo loci ostẽdit, quod filij, & successores
omnes debent succedere in feudo ex pa-
cto, & prouidentia primi acquirentis
contemplatione, in quo Canetium dum-
taxat dissentire testatur, licèt ipse quoq;
Canetius asseueret ab hac Iserniæ opi-
nione recedendum non esse, & iuxtà eam
semper iudicatum per M. R. C., ideòque
dicimus in simili feudo admittendum
45 debere esse hæredem ipsius primi ac-
quirentis c.primo §. vbi verò an Agnatus
Minadous in repetitione Constitutionis in
aliquibus super textu constitutionis nu.48.
Ponte dicta lect. prima in prælud.feud.n.
46 114., propterea in successione feudali
proximitatem metiendam non à postre-
mo possessore, sed ab acquirente, innu-
meris probat Peregrin. cons.20.n.3.& 4.
in 2.& Venturin. cons.48.nu. 104. versi-
culo per contrarium.
47 Trino post Isern. vtuntur argumento
Surd. cons. 305. num. 32. ac alij infra fe-
rendi ad comprobandam hanc primi ac-
quirentis facultatem disponendi de feu-
do; Primum nempè dictum ex generali
principio, quo cauetur posse quemlibet
pro libito alienare id quod acquirit, nã
vt inquit Caius I.C. in l. qua ratione 9.§.
Hæ quoq.de acquir.rer.dom.nihil tàm con-
ueniens est naturali æquitati, quàm vo-
luntatem Domini volentis rem suam in
alium transferri ratam haberi, quæ mu-
tuo recepit Imperator in §.per traditio-
nem Institut.de rer.diuis.Surd. dicto num.
32.& cons.351.sub num.23.versic.hoc au-
tem stante Galuan. dicto cons.8. num. 45.
Thomingi. dec.23. num.3. Menoch.cons.
161.num.7.& cons.309. num.16. Natta
cons.501.num.17. & nihil tàm naturale,
quã quod omnis res per causas per quas
nascitur resoluatur arg.l.3.de interdic.&
releg. & eadem quæ generationis, cor-
ruptionis etiam sit via Iason. in proposito
cons. 59. num. 9. & bene Capyc. Galeot.
lib.2.contr.48.num. 45. & ante eos Bald.
in puncto nostræ quæstionis in cap.inter
dilectos num.11.extr.de fid.instr.

48 Se-

48 Secundum argumentum ex eo desu-
munt quòd ingenuis hominibus interdi-
cenda non sit rerum suarum, sua maxi-
mè quæsitarum industria administratio
Surd. cons.305.num.32. versic. Secunda
est, & cons.351. sub nu.23. versic. hoc au-
tem stante Galuan. allegato num. 45. Ini-
quum enim ac inhumanum foret, quod
propria industria sibi non deberet pro-
desse arg. text. in l.3. §. Similiter ibi Ne
doleant diligentes operam suam agri de-
disse culturæ, nec diligentiam suam sibi
damnosam iudicantes intelligant. Cod. de
Allu. & multò etiam inhumanius foret,
si propria alicui industria sibi foret dam-
nosa, quod vtique eueniret, si non fuisset
in sua facultate, liberè de re quam acqui-
siuisset, posse disponere, is .n. damnum
sentire dicitur, qui suam nequit implere
voluntatem. ad text. in l. final. de vsu, &
habit. Menoch. in proposito cons.309.n.
16.& 17.

49 Tertium Argumentum ducitur à sen-
su contrario, cum enim ex sanctionibus
Feudalibus vetita dumtaxat legatur alie-
natio feudi antiqui vel paterni, videtur
quòd alienatio noui censeatur permissa,
quia vnius prohibitio est alterius per-
missio arg. l. cum Prætor 12. in princ. de
Iud. Surd. dicto cõs.305.n.32. versic. tertiò
quia & cons.351. sub num.23. versic. hoc
autem stante Thoming. dec. 23. num. 3.
Natta hæc ipsa ferens argumẽta ab Isern.
desumpta cons. 501. num. 17. sic ex ipsis
legibus feudi elicitur, quòd facilius feu-
dum nouum aufertur, quàm antiquum
ad text. in cap. prim. an mutus vel alias im-
perf. idem Surd. dicto cons. 305. num. 32.
in fin.

50 Propiùs autèm de feudo ex pacto, &
prouidentia probari solet, ex eo quod
idem sit, si stipulatio foret hoc pacto
concepta concedis mihi, & filijs, ac mihi
& familiæ argumento text. in l. final. C.
de verb. signific. & clarius probari vide-
tur ex l. Pater filium 54. ad l. falcid. ad cu-
ius concessionis beneficium, omnes filij
censentur in solidum inuitati, facit text.
51 in l. filius fam. 117. §. final. de legat. p. &
tamèn rogatus post mortem suam relin-
quere aliquam rem familiæ, potest vnum
solum de familia eligere cui relinquat ad
l. vnum ex familia 69. §. p. de legat. 2. &
l. is qui cum plures 92. legat. de 3. latè Ce-
phal. cons.694. num.30. cum seqq. etiam
52 eligendo remotiorem in gradu, Decian.
respons. 55. num.67. cum seqq. in 3. plenis-
simè innumeris Fusar. de substit. q. 716.
à nu. 6. & in proposito Natta cons. 475.
nu.9. in fin. & num.10. versic. & pro corro-
boratione & cons.501. num.14. & latissimè
plura cumulans Tiraquel. de retract. Li-
gnag. §.11. gl.6. n.7.8. & 9. benè post Sur.
Castill. quotid. contr. lib.5. cap. 68. versic.
prædictis tamen, quo etiam argumento
vsa fuit Rota coram Merlin. in Cæsena-
ten. emphyt. 14. Decembris 1635. inter rec.
partis 4. tom.3. decis.741. & inter eius im-
pressas.699. in ordine nu.9. vt propterea
si certus fundus prohibeatur alienari, vt
remaneat in illis de familia, licèt vocati
videantur proximiores agnati, attamèn
grauatus illum legare potest vni de fa-
milia minus proximo, proximioris in
odium Tusc. post Angel. litera F. conclus
283. nu.89.

53 Secundo probant illatione facta à fi-
lijs patronorum, licèt enim his æquali-
tèr competat Ius ad libertos l. vt ius iu-
randi 7. § si liberi de oper. libert. ipsisque
patronatus competat vti filijs, non vti
hæredibus ad text. in l. Iura 4. de Iur. pa-
tron. & in l. eorum 9. ad l. Iul. maiest., tamẽ
Pater libertos vni tantum ex filijs validè
relinquit l.1. de assignand. libert. Natta
54 dicto cons.501. nu. 18. & si foret primus
Iurispatronatus acquirens, posset etiàm
de eo pro sui libito disponere in præiu-
dicium quoque vocatorum vt post Rot.
apud Caualer. Monetam, Viuian. Me-
noch. Garziam, & Ricc. probat Ventu-
55 rin. cons. 45. nu. 5. quo argumento con-
sueuisse vti ad probandum, quòd Pater
licite prælegat feudum ex pacto, & pro-
uidentia vni tantum ex filijs, innuit Spe-
culat. particula 3. lib.4. de emphyteus. num.
100. in fin. quæst.78. & affert idem Natt.
post Castrens. cons.475. nu.9. & cons. 501.
nu.14. & 18. Soccin. Sen. cons.25. nu.15.
versic. tertio facit in primo id quod etiam
in proposito suo elegantèr deduxit Ger
Spin. cons.16. nu.79.

56 Tertiò, alij argumento dicto à l. 3.
in prin. C. de secũd. nupt. qua cauetur, quod
Mulier conuolans ad secunda vota lucra
ex priori Coniugio sibi quæsita cogitur
reseruare filijs eiusdem matrimonij, &
tamèn potest inter eos eligere quem ve-
lit lucrum illud habere præcipuum Ca-
still. quotid. contr. lib.4. cap.5. nu.40. quod
non

57 non alia ratione sancitum intelligitur, nisi quia lucrū illud prouenit ex facto,& persona ipsius mulieris, ideoque æquum sit, vt de eo valeat disponere, Menoch. *cons.* 309. *num.* 13. apud quem Castrens. relatus etiam *cons.* 501. *num.* 14. hoc ipso argumento vtitur ad probandū, quod Pater feudum ex pacto quæsitum pro se & filijs valeat vni tantum prælegare, &
58 licèt hodiè constitutio *dictæ l.* sit correcta per *autentic. lucrum eod. tit.* ratio ta-
59 men correcta non est, sæpè enim euenit, quòd correcta sit lex, ratio tamen legis minimè sit correcta, vt post Bart. Imolam, Abbatem, & Gambr. rectè animaduertit id. Menoch. *allegato cons.* 309. *nu.* 15. hoc pariter argumentum ferunt Natta *cons.* 475. *num.* 9. *&* Castill. ornatissimè vt assolet *dict. cap.* 5. *num.* 39. *cum seqq.*

60 Quarto inferunt hoc idem nonnulli, ex eo quod ius quæritur filio ad feudum ex patris contractu per æquitatem, ergò eadem æquitate tolli potest, si Patris concurrat voluntas, facit text. in *l.* 3. & ibi Bald. *de seruis export.* Surd. *cons.* 305. *num.* 32. *circa fin.* Galuan. *cons.* 8. *numer.* 43. Mangil. *de euict. quæst.* 56. *numer.* 22.

61 Quinto Giurba *de success. feud.* §. 2. *glos.* 3. *nu.* 30. *versic. tum quia filius*, probat ex eo quod filius iure sibi nondum delato, quod Patris beneficio consequi sperat, vti non debeat contra ipsum Patrem.

62 Sexto alij hanc acquirenti indulgent facultatem disponendi de feudo non obstante stipulatione pro filijs ex eo moti, quia vbi ex actu meo alicui Tertio Ius quæritur, possum contraria voluntate illi præiudicium inferre, facit doctrina originaria Bart. *in l. qui Romæ* 122. §. *Flauius hermes num. p. de verb. oblig.* ibi. *Quidam donauit alicui, vt post certum tēpus esset cuiusdā Ecclesiæ, iste donator vult istud pactum remittere, quæritur an possit, videtur quod non, quia Ecclesiæ est iam quæsita actio vtilis l. quoties C. de donat. quæ sub modo. Tu dic contrà, sicuti quæritur Ius seruo, & tamèn ista pactio potest tolli voluntate donatoris solius, vel vtriusq. l.* 3. *& quod ibi notatur supra de seruis export.* hæc Bart. quem in hoc proposito referunt Ancharan. *cons.* 143. *n.* 3. Soccin. Sen. *cons.* 25. *num.* 15. *lib.* 1. Mangil. *de euict. q.* 56. *num.* 20. Ger. Spin. *cons.* 16. *num.* 80. Surd. *cons.* 305. *num.* 32. *circa fin. versic. allegatur pro hac parte & n.* 40. Galuan. qui alios plures in puncto affert *cons.* 8. *num.* 51. & Thoming. *decis.* 23. *num.* 1.

63 Et licèt doctrinam Bartoli multi cōtendant restringere eò solummodò in casu, quo aliquis non acceptauerit donationem nomine Tertij absentis, cuius commodo donatio cedere debet, eo quia nullum Ius tunc illis censeatur quæsitū, quod verò secus esse asserunt, quandò alienam stipulationem quispiam pro donatario acceptauit, tunc enim Ius perfectè quæsitum per contrahentium pænitentiam irreuocabile contendunt illi Tertio, multos dant Surdus *dicto cons.* 305. *sub num.* 13. *&* 14. Caluan. *supra n.* 51. *circa med.* & Ger. Spin. *cons.* 16. *n.* 82. & tunc maximè quandò oppositum fo-
64 ret Iuramentum, quod supplere videtur præsentiam, stipulationem, & acceptationem absentis, ac proindè impedire reuocationem Iuris eisdem quæsiti, vt post Couar. & alios proponit Ger. Spin. *cons.* 16. *nu.* 95. quod equidèm Iuramentum si non præstitum legitur in casu nostro, ex tenore tamèn supplicis libelli, & Ducali ad eumdem rescripto approbatiuo omnium, & singulorum in eo petitorum pro interposito habetur, vt compertum faciunt illa verba, *& habbia la medema forza, e vigore come se fosse seguita per publico Instrumento con l'obligatione generale, & speciale di tutti i beni, e con la clausula della sincera, & immaculata fede, la quale in virtù delle Constitutioni Ducali hà la medesima forza che il giuramento formale.*

65 Adhùc tamèn memorata conciliatione minimè vis euaditur argumēti, quod vt constet, animaduertimus primò verā controuersiæ resolutionem altiorem concordiam exposcere, diligentius enim aduertendum docent Surd. *dicto loco sub num.* 40. *cum seqq.* Mangil. *dicta q.* 56. *à*
66 *num.* 13. & Galuan. *loco pariter superius allato*, quòd Theorica Bart. potest bino casui applicari, primo nempè de quo specificè differit Bart. quandò extraneus pactus seu stipulatus est pro Ecclesia, vel alio quouis absēte, quē nō habeat in potestate, quo quidē casu accedēte acceptatione alicuius vereri possumus ius aliquod per-

perfectè quæsitum (licèt quod stipulatione etiam ac acceptatione pro absente per Notarium, vel alium facta reuocatio subsistat, si facta antequam absens, pro quo stipulatio interposita fuerat donationem ratificauerit, probet, ac pluribus relatis dinumeratisque cum Thesauro Auctoribus pro vtraq; certantibus magis communem, ac veriorem sententiam authumet Ger. Spin. *dicto conf.* 16. *n.*84. vbi *n.*85. id pariter ampliat, etiamsi in donatione interuenerit traditio per retentionem vsusfructus, vel clausula constituti, refellens insupèr *nu.*86. quæ de tacita ratificatione ex sola scientia ipsius Tertij eruta considerari solet) Secundus verò casus qui hypothesi nostræ applicatur esse potest, quandò quis stipulatur, & acceptat pro se, & pro illis quos habet in potestate, & concessio fit principaliter contemplatione stipulantis (de hoc latè loco suo) hoc equidèm casu, in quo vt inquiunt Surd. & Mangil. res caret difficultate, licèt Pater, vel Auus per actum stipulandi pro filijs, & nepotibus dicatur tacitè donare, hæc tamèn donatio vti merè profectitia nullum Ius parit, quod per paternam, vel auiam pænitentiam adimi nequeat; nullumue operatur effectum, nisi perseuerantibus Auo, vel Patre in primæua voluntate vsque ad extremum vitæ spiritum, suam ab ipsorum obitu sibi vindicet confirmationem iuxta notas decitiones *allatæ l. filia C. fam. ercisc. & l. si donationes quas parentes C. de donat. inter vir. & vxor.* (vt infrà latius dicetur) quod etiam notauerant Ancharan. *conf* 143. *num.* 3. Socin. Sen. *conf.* 25. *num.* 14. *versic. quinimmò lib.* 1. & rectè Cephal. *cōs.* 617. *nu.* 74. *cum seqq.* & confert plenum caput Gratian. 405. in ordine, vbi, quod
67 Ius descendens ex paterna stipulatione cum sit profectitium, potest à Patre semper reuocari in præiudicium filiorum in potestate existentium ad discrimē stipulationis alicuius Tertij ex qua Ius oritur irreuocabile, quam distinctionem optimam, & iuridicam nuncupat *nu.*9. & communem, ac veram *num.* 19. eamdem pariter affert Cauagnol. *in obser. legal. & iuridic. ad conf.* 161. *Menoch. nu.* 6. *cū seqq.* illamque sequuntur Cephal. *conf.* 617. *nu.* 75. *iunct. nu.* 77. Natta *conf.* 475. *n.* 14. *circa med. versic. nam dico,* & primo eam docuit Bald. *in autentic. si quis ruinas nu.* 10. *C. de sacros. eccl.* Vel ergò parente viuente nullum Ius, vel illud reuocabile omninò pro libito Patris, vel Aui, ex eorum stipulatione quæritur filio fam. vel Nepoti, ita Surd. *dicto conf.* 305. *nu.* 41. id monens summè notandum, licèt dicat
68 paucos animaduertere, cum quo ratiocinantur Galuan. *allato numer.* 51. hoc autem Ius, quod ex paterna stipulatione patris acquirentis emphyteusim, vel feudum pro se eiusque filijs, & descendentibus acquiri dicimus iisdem filijs, & quod supra indicauimus reuocabile est ne dum expressè, sed etiam tacitè, & reuocatum intelligimus, quandò ipse acquirens de feudo, vel emphyteusi disponat, ita quod per solam perseuerantiam in priori voluntate vsque ad eius mortem, confirmatio arguatur secundū notabilem animaduersionē Aretini quē ad id laudant Surd. pluriès allato *conf.* 305. *n.* 42. & Galuan. *dicto conf.* 8. *n.* 51. *in fin versic. dicitur autem* Gratian. *cap.* 495 *nu.* 8. *& ferè per tot. cap.* Ruin. *conf.* 42. *nu.* 11. *lib.* 1. satis enim intelligitur reuocare concessionem quam fecerat filio, cum de feudo alterius fauore disponit Surdus *conf.* 351. *nu.* 38. *versiculo nec etiam resistit* Gratian. *supra n.* 7. Natt. *dicto conf.* 475. *n.* 7. siuè disponat alienando, siue testando, siuè onus quodcumque imponendo, siuè renunciando, siuè alteri quomodocumque contrahendo Giurb. *S.* 2. *n.* 30. *versic. ampliatur primo, & num.* 89. quam
69 equidem facultatem adimendi Ius filijs quæsitum (si quæsitum dici potest de quo infra) per paternam stipulationem periculosum non videtur tribuere ipsi genitori primo acquirenti, quia verisimilitèr descendentibus non nocebit absque magna causa, sed immò salubrius consilium capiet iuxta testimonium Papin. *in l. nec in ea lege* 22. *ad l. Iuliam de Adult.* plura Rot. *in rec. p.* 3. *dec.* 299. *n.* 2. in puncto Surd. *dicto conf.* 305. *nu.* 32. *in fin.*
70 Secundum membrum præfatæ distinctionis in mox relato fundamento allatæ *sub num.* 66. *versic. secundus verò casus* de Genitore, vel Auo habente filios, vel Nepotes respectiuè in potestate, quod per illorum stipulationem ius irreuocabile eis non quæratur vt etiam supra libatum est, fundamento nititur illius conclusionis,

nis, qua dicimus, quod quando Pater stipulatur ipsi filio, quid quid sibi quæritur ex paterna stipulatione, videtur filius habere ex donatione ipsius Patris *arg. l. filiæ* 18. *iunct. glos. in verbis eius iudicium, & ibi* Paul. de Castr. *C. fam. ercisc.* Ancharan. *cons.* 143 *num.* 2. Ruin. *cons.* 42. *num.* 11 *lib. p.* Natt. *cons.* 501. *num.* 13. Mãgil. *de euict. q.* 56. *num.* 16. Surd. *cons.* 305. *num.* 32. *circa fin. versic. & quando Pater, &* 351. *num.* 27. *& sub num.* 39. *versic. non*
71 *igitur* Galuan. *cons.* 8. *num.* 33. & tũc maximè quando Pater stipulatus pro filijs in acquisitione aliquid exposuisset de suo, puta pretium vt in puncto Cephal. *cons.* 617. *num.* 74. Tusch. *litt. A. conclus.* 439. *n.*
72 22. (de quo latius infra) huiusmodi autem paterna donatio non valet, nisi perseueret Genitor in primæua voluntate vsq; ad mortem indiga confirmationis, quam sola donantis mors sibi potest tribuere, iuxt. text. *in l. donationes quas Parentes* 25. *C. de donat. inter vir. & vxor. & in l.* 2. *à contrario sensu in prin.* iunct. glos. *in verbo adminiculo de inoffic. donat.* Gratian. *cap.* 405. *num.* 18. si enim prior reuocata elicitur Patris voluntas, reuocata pariter intelligitur donatio, ad text. *in dicta l. filiæ* ibi *Si non postea contrarium eius iudiciũ probetur* Surd. *dicto cons.* 305. *num.* 32. *circa fin. & dicto cons.* 351. *num.* 28. Gratian. *dicto cap.* 405. *num.* 3. *cum seqq. & cap.* 663. *num.* 17. *iunctis numeris* 13. *&* 14. Cephal. *cons.* 617. *nu.* 75. Tusc. *lit. A. conclus.* 439. *num.* 22. Mangil. *dicta q.* 56. *num.* 18. & egregiè discurrit omninò videndus Petrus de Gregor. *de cõcess. feud.*
73 *p.* 3. *q.* 7. *num.* 47. *cum seqq.* Nec iure recẽsitæ donationis Pater obligatur ipsi filio
74 saltem ciuiliter, qui donec degit in potestate donantis (quidquid sit quoad obligationem naturalem) nihil sibi potest acquirere, *l. siue emancipatis* 17. *& l. cum de bonis* 11. *C. de donat.* Galuan.
75 pluribus allegatis *n.* 33. *cum seqq.* Quãmobrem liberum est ipsi Patri beneficiũ hoc in filios per stipulationem collatum reuocare in testamento, vt vel vni tantum ex filijs præleget feudum, vel adimat omnibus, vel transferat in extraneũ, ita post Bald. & innumeros alios idem Galuan. vidend. *n.* 36. quia cum Iura
76 antiqua quoad profectitia immutata sint vt notant *in l. placet.* 78. *de acquirend. hæred.* & probat *text. in l. cum oportet* 6. ibi. *Non ex eius substantia C. de bonisque liberis* Socin. Sen. *dicto cons.* 25. *num.* 15. *lib. p.* potest Pater vel in parte, vel in totum marte suo de eo disponere, *iuribus & Doctoribus allegatis* per Gozadin. *cons.* 15. *num.* 18. & confert text. *in dicta l. filiæ C. fam. ercisc.* & latius inferiùs afferenda.
77 Hæc procedunt, si intelligamus tacitam hanc donationem erutam ex Parentis stipulatione censeri donationem inter viuos, licet potius videatur esse causa mortis iuxta doctrinam Bart. *in l. mortis causa* 31. *de donat. causa mortis*, vbi quod Pater stiptlando emphyteusim, illam eis censetur donare causa mortis, & sic filij v. dentur adiecti, vt capiant post eius obitum, & in *l. si mihi, & Titio* 110. *in prin. num.* 5. *de verb. oblig.* quo loci inquit, quod licet quoad Patrem acquirentem pro se, & filijs, concessio intelligatur facta inter viuos, quoad filios tamen censetur donatio causa mortis, & mortis
78 causa capio; Quare dubio procul poterit ipse Pater viuens quandocumq; illis adimere illud Ius per text. *in l. qui mortis* 30. *de donat. causa mortis*. Natta *cons.* 501. *num.* 10. post Socin. Sen. *cons.* 25. *num.* 13. *in fin. lib. p.* licet quando etiam Ius ex paterna stipulatione quæsitum, quæsitum censeretur Iure donationis inter viuos, quæ non nisi morte Genitoris confirmatur, vt dictum est, si Pater viuens de feudo vel emphyteusi disposuerit, ipsi filij neq; Ius vllum haberent reuocandi feudum ab eo, cuius fauore Pater disposuit fundamentis superius latis, & ea quoq; ratione, quia cum nullum Ius tunc habeant succedendi in eo, neq; habere debent Ius vllum reuocandi, cum reuocan-
79 di Ius à successione reguletur Giurb. *S.* 2. *glos.* 3. *num.* 89. *in fin.*
80 Hinc intelligimus, quod quid quid filio ex eadem Patris stipulatione quæritur, iudicatur profectitium Gozadin. *cons.* 25. *num.* 18. *& cons.* 75. *num.* 14. cum profectitium dicatur illud omne, quod vel à Patre, vel à Paterna substantia, vel à Tertio patris intuitu, & contemplatione defertur filio *l. profectitia* 5. *in prin. de Iur. dot.* & facit text. *in l. sed & si plures* 10. *S. in arrogato de vulgari.* Bart. *in rub. ff. de pecul. in fin. versic. istẽ potest.* Surd. sæpe repetito *cons.* 305. *num.* 63. Menoch. *cons.* 309. *num.* 8. Valasc. *de Iur. emphyteut. q.* 49. *num.* 8. Ruin. *cons.* 42. *nu.* 11. *versic.*

quia

quia quidquid habet filius lib. 1. Natt. *conf.* 475. *num.* 12.501 *nu.* 15.*circa fin.&* 503.*n.*4. Rouit. *super Pragm.p.de Tit.*
81 *feu inscript.abuf.n.* 71. quando maximè vel paterna virtus, vel industria, vel pecunia interueniat Gratian. *cap.* 405. *nu.* 10. *iuncto n.* 11.*cap.*554.*n.*21.*& cap.*663. *num.* 13. *cum sequenti*; & minimè liquet filiorum merita præcessisse Ancharan. *conf.*143. *num.* 3. quamuis etiam Castill. post Surd. *quotid. contr.lib.*4. *cap.*5. *num.* 26.*cum seqq.*ad saturitatem probet, profectitium reputari quid quid conceditur filio Patris contemplatione, licet Pater nihil refundat de suo, quodq; donatum filio Patris intuitu censetur ab ipso Patre donatum, vel saltem primo loco donatum Patri, & à Patre breui manu ipsi
82 filio, vnde in puncto quod Ius ad feudum nouum quæsitum pro se & filijs, in filiorum, & nepotum personis sit profectitium, & per consequens reuocabile, licèt sit aduentitium in persona primi acquirentis Galuan. *conf.*8.*num.*50.*& ferè per totum* Surd. *conf.* 305. *num.* 65. *& sparsim pluribus in locis per totum conf. & conf.*351.*num.* 38. *versic.non etiam resistit* Gratian. *cap.*405.*ferè per tot, & præcipuè num.*4.7.10.11.*&* 18. Natta *conf.* 501.*n.* 13. Socin. Sen. *conf.* 25. *num.* 14.*in p.*qui hac ratione probant Genitorem primũ acquirentem posse pro libitu suo disponere de feudo ex pacto & prouidentia, reuocando eam donationem, quæ ex ipsius stipulatione in filium translata censetur, siquidem cum hoc Ius descendat à Patre in filium mediante eius contractu (fortiùs vbi etiam eius concurrerent merita vel pecunia) peculiũ dicitur pro-
83 fectitium Gratian. *d.c.*405.*a n.*3. in quo quidem peculio filius non habet titulum, sed nudam administrationem *arg.text.in l.centũ* 13. *C.fam.ercisc.* Gratian. *ibid.nu.* 5. cum bona profectitia in totum Patri acquirantur, DD. *in l. cum oportet C. de bonisque liberis* Castill. latè *dicto cap.* 5. *lib.* 4. *num.* 32. vndè indubitatum est quod potest filijs præiudicare Gratian.*c.* 554.*num.* 21. *versic. in profectitijs autem &* 663.*n.* 14.
84 Ad ea verò quæ *supra n.* 64. obiectabantur de iuramento quod suppleat præsentiam, atq; acceptationem absentis, vt propterea impedire videatur reuocationem Iuris eidem quæsiti per dictum contractum seu stipulationem.

Respondeo etiam quando Iuramentũ ad fauores absentis interpositum est, reuocationem donationis absenti factæ non impediri vt ex sententia Alciat.Grat. Cagnol. Bouer.Dec.Paris.Roman.Purpurat. Crauet,Didac, Burgens. & Addent. ad Alex. penes Thesaurum ibi relatum probat Ger. Spin.*conf.*16.*n.*97. & multiplici quidem ratione.
85 Primò scilicet quia cum Iuramentum sortiatur naturam primordialem, & conditionem actus, super quo interponitur ad text.in *l. final. qui satisd. cog.* non debet stipulationem pro absente factam ante eius acceptationem irreuocabilem facere, cum natura sua, vt superiora suadent, ante acceptationem reuocabilis sit. optimè Sanchez in fortioribus terminis expressæ donationis *de matr.lib.p.disp.*7. *num.* 24. quod maximè procedit in casu nostro, in quo versamur in stipulatione per Genitorem facta pro filijs in potestate, quam *supra versic. hæc procedunt n.* 77. diximus sapere donationem causa mortis, quæ cum natura sua reuocabilis sit, tamquam species vltimæ voluntatis, cuiq; ambulatoriæ vsq; ad extremum vitæ spiritum, irreuocabilitatem desumere non debet à Iuramento, quod contractus cui adiungitur naturam sequitur, &
86 non alterat, cum immò etiamsi in simili donatione apposita foret donãtis promissio non reuocandi, hanc ex dispositionis qualitate interpretationem sibi vindicaret, nisi donantem pœniteat, vt eductus à Bald.probat in proposito Natta *conf.* 475.*num.*17. de quo meminimus etiam infrà versic. *demum ad id quod dicitur in fine præsentis Articuli n.*
87 Secundo quia per Iuramentum, vel pactum, nemo obligatur, nisi ille consentiat, cui fit, vt ex Archidiacono alijsq; arguit idem Sanchez *vbi supra versic. item quia.*
88 Tertio quoniàm licèt iusiurandi religione in contractu adhibiti Deus Opt. Max. adducatur in testem talis promissionis, cum tamen sit facta homini non Deo, per modum voti, Deus minimè acceptat, donec homo ipse, cui iurans obligatur, acceptet, ergò ante acceptationem talem actui firmitatem Iuramẽtum non præstat quin remaneat reuocabilis, ità Sanchez *dicto loco* plures ferens,

& inter cætera Guttierez, quem in priori editione his contrariam secutum sententiam rectiùs posteà ad veritatẽ quæstionis animaduertentem mutasse refert in postrema editione opinionem.

89 Et licèt Thesaur. *decis.* 78. *num.* 8. *versic. pro concordia* veritus multiplicem Doctorum classem, qui in contrariam fuerunt sententiam conciliare studuerit vtramque dissidentem opinionem, vt scilicèt quandò sumus in Iuramento assertorio non impediatur reuocatio, secùs verò in Iuramento promissorio, quandò nempè donans, vel stipulans pro alio expressè promittit cum Iuramento non reuocare, nec contrauenire, dicens quòd ipse ita pro concordia distinguebat, pro vt in donatione inter virum, & vxorem, attamèn hoc non vrget in casu nostro, tùm quia nullum Iuramentum promissorium interpositum legimus, tùm etiam quia in donatione inter virum, & vxorem, ad quam se refert Thesaurus, præallegatam conciliationem de Iuramento assertorio, vel promissorio infirmam, ac minimè subsistentem probat Rot. coram Buratt. *dec.* 873. *num.* 5. & coram Merlin. *dec.* 287. *n.* 10. *cum seqq.*

90 Septimo demùm eadem facultas in patre acquirente disponendi de feudo acquisito pro se & filijs confirmatur ex eo quod, quandò Pater stipulatur sibi & filijs suis, feudum vel emphyteusim censetur stipulari ordine successiuo, quia vbi cadit ordinata charitas, Parentes ac filij inuitantur sempe: simili ordine suc-

91 cessiuo. Doctores in *l. Gallus* §. *quidam rectè, de liber. & posthum.* Gratian. *cap.* 405. *num.* 7. Socin. Sen. *cons.* 25. *num.* 14. *in p.* Castil. *lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 36. Tobias Non. *cons.* 6. *num. p.*, ita quod Genitore stipulante viuente nullum Ius quæsitum censeatur filijs, sed tantùm post mortem ipsius Patris (seù vt alij aiunt) Ius quæsitum tantùm in spe, & non in re Natt. *cons.* 475. *num.* 17. *versic. nam ad hoc, & cons.* 501. *num.* 12. *versic. vnde videtur, & nu.* 22. *versic. nam ad hoc*, benè Nonius *loco supra citato*, seù etiam vt inquit Io; Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit.* 3. *n.* 16. *versic. quid dicemus*, Ius nondum formatum, sed solùm quandam spẽ post mortem Patris) iuxta Bartoli doctrinam *in dicto* §. *Quidem rectè* relati à Natta *dicto cons.* 475. *nu.* 7. *& cons.* 501. *dicto num.* 12. Castil. *quotid. contr. lib.* 4. *num.* 36. Galuan. *cons.* 8. *n.* 47. Intrigliol. *de feud. cent. p. qu.* 10. *num.* 79. *num.* 3. quarè non prohibetur pater alienando feudum Ius nondum radicatum, & quærendum impedire, Ancharan. *vbi suprà* & benè Natta, & Nonius *mox relati*, Galuan. videndus conclusionem pluriũ auctoritate, & in specie Collegij Bononiensis apud Honded. comprobans *loco paritèr quo supra num.* 48. *&* 49. faciunt

92 plura apud Ger. Spin. *cons.* 16. *à num.* 76. Quamobrem hoc Ius filiorum potiùs dici debet Ius quærendum post parentis mortem, quatenus in prima voluntate perseueret, quàm quæsitum, & ideò faciliùs tolli potest *arg. l. qui autem* 6. *in prin. quæ in fraudem credit.* sic filius & seruus præiudicare possunt Patri, & Domino in quærendis, licèt non in quæsitis *ad text. in l. final. cum ibi notatis C. de acquir. poss.* & solus Prælatus potest Ecclesiæ præiudicare in quærendis iuxtà notata *in l. iubemus la prima C. de Sacros. Eccles.* quæ cùm alijs in proposito refert Natta *cons.* 501. *nu.* 43. *cum seq. & exornat. Bece. cons.* 56. *num.* 36. *cum seqq.* vbi quòd licèt Princeps post aditam hæreditatem nequeat in præiudicium vocatorum Spurium legitimare, id tamèn possit ante aditam in præiudicium etiã fideicommissariorum, quæ cum alijs pluribus comprobat *ibidem numeris sequentibus*, quæ paritèr confirmat Giurb. *de success. feud.* §. 2. *gloss.* 6. *n.* 69. *cum seqq.* plurimis alijs adductis regulis, quòd nempè faciliùs concedatur retentio quã petitio, quod par non sit causa retinendi, & de nouo acquirendi alijsque simili-

93 bus. Quatènus autem quis adhuc contenderet, quod hoc Ius ex paterna stipulatione quæsitũ rectè dici queat ius quæsitum, omni in casu saltèm dici deberet ius quæsitum conditionale omninò pendens à Genitoris perseuerantia Galuan. *dicto cons.* 8. *paulò ante numerum* 59. Gratian. *cap.* 405. *nu.* 12. Natta vidend. *cons.* 475. *n.* 17. *versic. nam ad hoc respondetur, &* 501. *n.* 22. *circa fin.*

94 Et quamuis Surd. *eod. cons.* 305. *n.* 60. hoc vnum præceteris ingerere posse difficultatem agnoscat, quòd scilicèt si in feudo, vel emphyteusi concessa pro se, & filijs filij vocati censeãtur ordine successiuo, licèt viuo patre admitti nequeãt,

ne-

negari certè non possit, quin ipso Patre viuente Ius saltèm ipsis filijs quæsitum intelligatur succedendi post patrem, à quo media ipsius stipulatione Ius collatum fuit in tempus, quo filij futuri sunt sui Iuris à nexu patriæ potestatis soluti, ideòque tunc saltèm profectitium dici nequeat hoc Ius, & consequentèr à patre lædi non possit post stipulationem.

95 Huic tamen obiecto rectè occurrit idem Surd. *ibidem primo* probando, quòd non desinit hoc Ius esse profectitium eo quod quæratur filio à recensito paterni nexu imperij soluto, quia quocumque tempore habeat, si habet à Patre profectitium reputatur glos. Magistralis, ac Bart. *in l. cum oportet* 6. *C. de bonis quæ liberis* Surd. *supra nu.* 61.62. *&* 65. Galuan. *supra nu.* 49. *versic. quod si quis obijciat ante med.*

96 Respondet secundò, quòd si nullum Ius genitore viuente filijs intelligitur quæsitum, iam habemus intentum, quia non poterit filius conqueri quòd Pater disponendo de feudo non valuerit Ius sibi tollere, quia priuatio supponit habitum, *notis Iuribus*, & vt inquit Bald. *in l. licet* 8. *num.* 2. *C. de bonisque liberis*. carentiæ sunt habentium: si verò dicamus quod ius quæsitum sit, sed reuocabilitèr, idest patre perseuerante in eadē voluntate vsque ad mortem, indebitè Iure illo filius experiri contenderet, quandò per mutationem voluntatis sibi prorsùs ademptum, & reuocatum agnosceret; ita post Salycet. & Natt. discurrit in puncto ipse Surd. *num.* 64. & cum eo Galuan. *cons.* 8. *num.* 49. *versic. secunda est*.

97 Demùm obiectæ difficultati satisfacit Surd. dicendo, quod negari non potest, quin Pater stipulando feudum pro filio iure profectitiæ donationis censeatur ipsum filium vocare, quòd notant etiam Ancharan *dicto cons.* 143. *num.* 3. & benè Natt. *cons.* 475. *nu.* 7. *cum alijs superiùs adductis versic. hinc intelligimus*, siuè emolumentum quæratur statim in spe, siuè post mortem suam in re, & cum effectu, quamobrèm quòd pater velit filiū habere statim, vel in tempus, & ità celerius, vel tardius non immutat substantiam actus, nec efficere potest quin sit donatio cum circumstantia tēporis, quæ citrà ipsius actus corruptionem adesse, & abesse potest, ideòque accidentaria, ipso etiam Dialecticorum testimonio, quæ proptereà nō facit actum differre specie, vndè semper remanet donatio perfecta à Patre, & consequentèr semper reuocabilis, quamuis effectus acquisitionis in id tempus fuerit collatum, quo filij futuri sunt sui Iuris, ità concludit Surd. *dicto cons.* 305. & cum eo pertransit Galuan. *vbi supra num.* 50.

98 Et quidèm si ex stipulatione pro filijs in quocumque contractu apposita Ius filijs quæreretur irreuocabile, hoc immeritò tanquàm speciale designaretur in actione dotis, inter cuius priuilegia hoc enumeratur, quòd si filiæ ius ad dotem quæratur ex paterna stipulatione, nequeat Pater Ius filiæ imminuere, & ea quidèm ratione, quæ alijs contractibus

99 communis non est, quia Pater in dote est debitor necessarius, vltra quod à dote ad cęteros contractus argui nequeat, cum illa Reipublicæ fauore plurimis donata sit priuilegijs *l. p.* & ibi Doctores *solut. matrim.* ita post Natt. *citatis consilijs* 475. *num.* 15. *&* 501. *nu.* 23. (quibus in locis resoluit fundamenta Bart. *cons.* 55. *&* 60. *& in l. Iurisiurandi de oper. libert.*, quæ initio præsentis Articuli excitauimus ex aduerso) & post Sociu. Sen. *præfat. cons.* 15. *num.* 15. *lib.* 1. discurrit Gratian. *dicto cap.* 405. *num.* 13. *&* 14.

100 Porrò hæc omnia nostra in hypothesi dicta videntur ex abundanti; non enim scimus in nostro hoc casu vllam legitimam, & ad stipulationem necessariam interuenisse personam, quæ fuerit pro filijs Domini Comitis Camilli stipulata, & acceptauerit; certum est autem nullū Ius quæri, nisi interuenerit Nuntius, vel epistola per text. glos. & Doctores, quos in proposito articuli nostri allegat Surd. *cons.* 351. *nu.* 29. vbi magistralitèr addit requiri etiam, quandò interuenit Nuncius, quòd ad hoc fuerit specialitèr de-

101 stinatus; Præterea antequam de absentis liqueat acceptatione rectè ipsa quoque reuocatur donatio, etiamsi quilibet pro donatario acceptauerit præter Iudicem, & Notarium, quia absenti per quamcumque stipulationem præter prædictas ius nō quæritur irreuocabile Natta *cons.* 501. *num.* 19. nisi absens acceptationem illam ratificet, & ab acceptante

Ffff 2 asse.

assequatur Iurium cessionē, vt post gloss. & Castrens. idem Surd. *ibid.* firmat *num.* 31. quod *num.* 32. ampliat cum Curtio
102 Iun. vbi etiam adesset statutum, quod
103 alteri per alterum quæri possit, & insupèr in contractu constituti clausula
104 accessisset, id quoque extendens *num.* 32. 33. *&* 34. ad paternam stipulationē iuxta sententiam Castrens. Decij, ipsius Curtij Iun. ac aliorum probantium, nullum fieri discrimen inter, stipulationem Patris, & Tertij cuiuslibet præter Iudicem, ac Notarium, quibus tanquàm publicis personis iura hanc facultatem iuremerito indulgent.

105 Et quamuis præfatos Castrensem, ac Decium ab aliquibus viderit reprehensos Surd. *alleg. num.* 34. rectissimè tamèn ab omnium vindicat impugnationibus quoad casum nostrum, obseruando illos quidem redargui, & benè, quatenùs volunt, quòd ex stipulatione Notarij non acquiratur ius irreuocabilitèr, à nemine verò reprehendi, quatenùs de aliorum acceptatione, aut stipulatione loquuntur.

106 Et licèt regularitèr pater stipulari possit pro filijs etiam nondum natis, non tamen infertur quòd reuocari nequeat ipsa stipulatio, quin immò eo ipso quod est pater qui stipulatur pro filio, hoc stipulationis beneficium profectitium dicitur, ideòque pro libito genitoris reuocabile, vt his ferè verbis dicto loco authumat Surd. *versic. Et quamuis* plurima probans auctoritate Doctorum, & præcipuè Bart. antesignani *in recensito* §. *Flauius*, quòd si quis alicui donet cum pacto quòd post donatarij mortem res donata transeat in Tertium, potest vtiq; donator discedere à conuentione ad præiudicium illius Tertij.

107 Prædicta etiam adducta videntur fortioribus in terminis, nam nostro in casu neque adest D. Comitis stipulatio & acceptatio pro filijs, neque adesse potuit, cum ipse in concessione sibi facta præsens non fuerit *l. p. in prin. de verb. oblig.* §. *Item verborum*, *& ibi* gloss. *in verbo absentes de inutil. stipulat.*; nulla Notarij interuenit acceptatio, nulla ante reuocationem comperta est Comitis Alexandri eiusque filiorum acceptatio, vndè fatendum videtur D. Co: Camillū quodcumque Ius potuisse ipsis filijs adimere, & quamcumque reuocare conuentionem ipsis fauorabilem, vt hisce ferè verbis concludit Surd. *dicto n.* 35. *pluriès citat. consil.* 351.

108 Verum est, his omnibus minimè obstantibus, quamplures numero, & multos auctoritate acerrimè defendere Patrem non posse feudum nouum ex pacto non solum alienare in extraneos, sed neque prælegare alteri ex filijs, inter quos multi communem contendunt sententiam, pluribusq; propugnant, adeò vt Valasc. de Iur. emphyteut. *q.* 49. *num.* 6. dicat, cauendum esse ab eis qui hanc facultatem tam liberali manu indulgent (licèt ab eo potiùs benè cauendum esse dixerit Michalor. de fratribus *p. p. cap.* 38. *ante nu-*
109 *merum* 24. cum immò longè communior sit, vt ipse testatur, opinio superiùs firmata pro hac patris potestate) superiora tamèn satis credimus comprobare, quòd vbi agitur de feudo acquisito, de Patre acquirente, de stipulatione pro filijs in potestate, de concessione facta
110 Patris contemplatione res transeat sine difficultate, quandò maximè, (vt nostro versamur in casu) controuersia est super dispositione facta de feudo titulo oneroso, erogatione scilicèt integri pretij quæsito iuxta famigeratam conciliationem vnanimi Doctorum voto probatam, qua dicimus primum acquirentem titulo oneroso liberam habere dispositionem de feudo, licèt secùs in acquirente titulo lucratiuo, quam tuentur infrascripti Doctores in fonte visi, quorum.

Antesignanus est Baldd. *in l.* 1. *nu.* 32. *C. per quas personas nobis acquiratur*, *& & consil.* 110. *n.* 2. *ibi Nisi tunc esset emptio ex pecunia patris lib.* 5.

2 Aretin. *in l. idem Iulianus* 41. §. *si quis alicui colum.* 2. *versic. ego tamen de legatis primo*.

3 Pinel. *in* 3. *parte l. p. n.* 98. *versic. hoc autèm tutius C. de bonis matern.*

4 Marant. *in l. is potest nu.* 30. *de acquirend. hæred.*

5 Crot. *in l. qui Romæ* §. *duo fratres nu.* 243. *de verb. oblig.*

6 Rubeus *in l. Gallus* §. *Quidam rectè n.* 189. *de liber. & postum.*

7 Lucas de Pen. *in l. p. C. de impon. Lucratiu. descript. lib.* 10.

8 Caldas Pereir. *in comment. ad* §. *Sed hæc*

hæc cap.2. num.27. institut. de inof. test.
9 Barbof. in collect. DD. ad cap.potuit 4. n.155. de locato.
10 Corn. conf.37. num.13 in med. versic. concludit conf. 51. n.p. circa med. versic. & hanc consultationem, vbi distinctionẽ satis rationabilẽ authumat, & conf. 282. num. 10. vbi quòd ità consultum fuerat Perusiæ per famosissimum Doctorem Ioannem Perutij cum subscriptione Capræ lib.3.
11 Soccin.Sen. conf.25.n.14.in p. & conf. 27.n.10. lib.3.
12 Soccin. Iun. conf.72. nu.35.ante med. versic. qui etiam hanc opinionem lib.p. & & conf.160. num.44. lib.2.
13 Calcan. n.73.& colum.5.post med. versic. & ità est.
14 Gozzadin. conf.75.num.14.
15 Iason. conf.57. num.7. 8. 9. in primo.
16 Tobias Nonius conf.6.num.2.
17 Celsus Vgo conf.26.n.3. versic. sic etiã legari potest.
18 Ruin. conf.42.num.11. iunct. num.17. versic. nec obstant allegata in contrarium, & conf.48.n.5. lib.1.
19 Crauet. conf.135.num. 8. vbi quod id sine dubio procedit.
20 Bursatt. in causa Parmensi DD. Comitum Sissiæ conf.4.n.15. cum seqq.
21 Emilian. conf. 11. num. 6.
22 Cephal. conf.3.n.114.12.n.24.&617. n.174. iunct. nu.præcedenti 74. cum quatuor seqq.
23 Lancellot. inter conf. vltim. volunt. parte 2. conf. 48. num. 9. vbi quod hæc limitatio nunquàm fuit ab aliquo reprobata,& quòd quotidiè practica hæc seruat etiam in fortioribus,& durioribus terminis,quodquè hæc declaratio, seù limitatio euidentem habet rationẽ, & æquitatem.
24 Gabriel con.95.num.5.& 8. lib.2.
25 Becc. conf.56.n.21.& 35.versic.& in terminis.
29 Riminald. Iun. conf. 18. num. 39. vbi quòd hæc opinio non habeat contradictorem,& in causa Parmensi D. Comitis Horatij Simonetæ conf.513.num.19.cum seqq.
27 Marcabrun. ab Anguil. con.54.n. 72. cum seqq.
28 Turret. conf.61. num.45. & 66.
29 Grilenzonius conf.114. num 10.
30 Menoch. conf.158.n.69.conf.161.n.6. vbi inquit solum Guilelmum Hannetonium reperiri contradictorem, & latè conf.309. num.18. cum seqq. & nu.27. & ferè per tot.& de præsumpt.lib.4. præsũpt. 130. n.12.
31 Cauagnol. obseruat.legal.& Iuridica in dictum conf. 161. Menoch. num. 617. & 42.
32 Galuan. latissimè videndus conf.8:nu. 28. & 58. versic. postremò omnium loco in fin.
33 Natta conf.475. num.9. vbi quòd doctrina Baldi est magni ponderis, quia valdè maturè ibidem locutus fuit, & nu. 18. vbi quòd Doctores tenentes, quòd in feudo nouo non possit Pater vnum filiorum alijs præferre, vel dispares portiones distribuere, malè loquuntur, vel saltem eorum opinio huius fœdere distinctionis concilianda, & conf. 501. num.15.versic. nono adduco,& conf.503. num.3.
34 Peregr. conf.8. num. 32. lib.1. dicens quòd indubitata profectò res est.
35 Plot. ad conf. 129. Martini Laudens. num.62.
36 Palma conf.3. num.24. vbi quòd sine dubio procedit.
37 Nicolaus Reusner. latè, & benè lib. 3. conf.11.num.65.
38 Surd. conf.305.n.36. 351. nu.27.395. n.11. & 427. sub n.11. vers.ego autem iuncto n.13. & dec.209.n.17.& 290. n.p. in fin.
39 Gratian. cap.372. n.7. 405. n.p.11.& 12. vbi quòd hæc est opinio verior, & magis communis, & quampluriès sequuta est Rot.511.n.1.& seqq.cap.554.n.29. & v1. ac demùm cap.663.num.12. vsque ad 17.
40 Galeot. vidend. contr. lib.2.contr.48. à nu.48. vbi refert esse doctrinam quam vbique extollunt Doctores omnes ciuilistæ,& feudistæ.
41 Marescot. paritèr vidend. var. resol. lib.p.cap.74.n.2. vbi quòd non solùm est distinctio vera,sed communis.
42 Prosper Tripes. inter allegationes diuersorũ post decisiones Anelli allegat.28. num.2.
43 Ripa obseruat.370. num.2.
44 Gabriel lib.3. com. opin. de Iur.amphyteut.conclus.2.n.47.
45 Port. com.opin.lib.4.conclus.22. versic. tertio limita.

46 Ti-

46 Tiraquell. *de retract. lignagier.* §. 11. *glos.6.n.25.vers.sed & in feudo.*

47 Ancharan.Iun.*quæst.famil.q.19.n.47.* *& 9.lib.p.*

48 Ægid. Boss. *Tit.de Principe num.*311. *circa med. versic.sed in alio feudo.*

49 Valasc. *de Iur. emphyteut. quæst.* 49. *num.*7.

50 Arisiminus Tepat.*tit.*38.*de feudo nouo cap.4.versic.secundus est casus.*

51 Sola *in comment. ad nouas Constitutiones patriæ Cismontanæ rub.de alienat.bon. feudal.num.6.* videndus.

52 Tusc. *litt. A. conclus.*439. *num.* 22.

53 Petr. Gregor.*Syntag. Iur.vniuers.p.p. lib.6.de rebus cap.18.n.4.versic.& in tam varia quæstione.*

54 Rebel. *de oblig. iustit.p.2. lib.13. q.15. n.3. & 6.*

55 Laurent.de Palat.*super statut.quod extantibus masculis filiæ non succedant nu.* 268.

56 Farinac. *in fragment. post repert. contract. verbo emphyteusis num.* 3. *post medium.*

57 Mangil. *de imput.q.*436.*n.*23. *iunctis numeris* 31.*&* 54.*& q.*37.*num.*20. *& de euict.q.*56.*n.*32.

58 Fachineus *contr. Iur. lib.7.cap.8. circa fin. versic. & ideò illud argumentum*, vbi quod Ius ex pecuniaPatris proueniens extinguit omne Ius, quod posset competere filijs ex contractu vel gratia Domini, & facit etiam *lib.4.cap.23. versic. respondeo si pater emerit.*

59 Merlin. *de legitima lib.* 2. *Tit.p. qu.*5. *num.* 17.

60 Ioannes del Castil. pluribus ornatissimè glomeratis *quotid. contr. lib.* 4. *cap.*5. *nu.* 35. vbi dicit esse singularem doctrinam, *& num.*43. addens quòd huic conciliationi scribentium omnium huc vsq; nemo contradicit.

61 Sanleger. *in quæst. ciuil. cap.*70. *nu.*2. *cum seqq.*

62 Marta *de success. legal.p.*3. *q.*12.*art.*5. *n.*35. *in fine.*

63 Gaspar Manzius *de testament. T.* 12. *qu.*36. *num.* 9. *cum seqq. iunct. num.* 17. *in fin.*

64 Fulgin. latissimè *de Iur.emphyteut.sub tit. de contractibus emphyteuticis qu.* 24. *à num.* 18. *vsque ad* 21. vbi quod hæc opinio non habet difficultatem,& solùm reperiri Hannetonium contradictorem.

65 Michalor. *de fratr. vidend.cap.*38. *n.* 22. *cum seqq. p.p.*

66 Vrsell. *in exam. ap. conclus.* 28. *n.*19.

67 Salgad. *in Labyrint.credit.remissiuè p.*3. *cap.*3.*n.*44.

68 Antonell. *de tempore legali lib.*2. *c.*55. *num.*66.

69 Ambrosin. *decis. fori episcopalis Perusini* 14.*n.*17.*versic. & quamquam.*

70 Ioseph Ludouic. *dec. Luc.* 66. *num.* 9. vbi quod ita in aperto marte est concludendum.

71 Cornazzan. *decis. eiusd.* Rot. Lucen. *p. n.*75.

72 Milanens. *dec.*8. *n.* 40. vbi quod procedit sine difficultate.

73 Dexart. *dec. Sardiniæ* 28. *n.*31. *versic. hinc est.*

74 Rota Romana, *in Roman. de Lilio* 7. *Februarij* 1582. coram Seraphin *nu.* 17. *inter eius impressas* 559. *in ordine.*

In Romana de Laute 17. *Maij* 1585. coram S. M. Clemente VIII. *allat.in dec.* coram Coccin. *in Perusin. de Alsan.inferius afferend.*

In Romana domus de Crescis 4. *Februarij* 1605. coram Litta *relata in mox citanda* coram Caualer. *in Romana emphyteusis.*

In dicta Romana Emphyteusis coram Caualer. 12. *Nouembris* 1612. *num.* 13. *inter rec. dec.* 435. *p.p. impressa etiam inter alias* Caualer. 219. *in ordine.*

In Boncniens. de Bouijs 11. *Nouembris eiusdem anni* 1612. coram Sacrato *nu.*1. *inter rec. p. p. dec. in ordine* 438. *repetita post cons.* 44. Giouagnon. *p.*2.*num.* 87.

In eadem causa de Bouijs coram eod. Sacrato 12. *Decembris eiusdem anni citatata in inferius afferenda decisione* coram Merlin.*in Rauenatens.concursus.*

In Romana domus 28. *Iunij* 1613. coram tunc Decano *relata in dec. infra citand.* coram Burat. *in Vrbeuetan. pecuniaria.*

In Romana legitimæ 14. *Ianuarij* 1616. coram Verospio *par.p.rec.dec.*703. repetit.post Merlin.*de legitima* 53. *in ordine*, vbi egregiè quæstionem discutit pluribus cumulatis.

In Viterbien. Castrorum 14. *Decembris eiusdem anni* 1616. coram Sacrato *nu.*2. *inter rec.p.4.tom.p.dec.*366.

In dicta Romana concursus 18. *Nouembris*

bris 1623. coram Merlin. *num.* 15 *impressa* post Merlin. *de legitima dec.*94. & inter eiusdem Merlin 86.

In dicta Vrbeuetanen. pecuniaria 6. *Nouembris* 1624. coram Burat.*n.*3.*inter eius impressas* 822. *in ordine*.

In Perusin. de Alfan. 4. *Decembris* 1624. coram Coccin.*n.*3.post Merlin.*de legitima dec.*125. vbi inquit esse communem distinctionem.

In Rauenatens. seu Lauretana emphyteusis 27.*Iunij* 1625.coram Burat.*n.*5.*inter eius impressas dec.*884.

In Rauenatens. Emphyteusis 22. *Maij* 1628. coram Coccin. *inter rec. dec.* 176. *p.*5.*tom.*1.*n.*20.

In Taruisina feudi 13. *Iunij* 1931. coram Queipo *p.*6.*rec.dec.*50.*n.*2.

Eleganrèr ac latè videnda *in Cesenatensi Empbyteusis* 4. *Decembris* 1635. coram Merlino *à nu.* 4. *inter.rec.p.*4.*tom.*3. *dec.*741. *& inter eius impressas* 699. *in ordine*.

In Ariminen. Molendini 7.*Maij* 1638. coram Ghislerio *n. p.inter rec.p.*8.*dec.*38. *iuncta dec.* coram Seraphin. *supra relat.* 559.

In Romana Saluiani 13. *Aprilis* 1643. coram Cerro *num* 21. *inter rec.p.*9.*decis.* 1667. *impressa etiam post* Merlin. *de pignor.dec.*57. *in ordine*.

In Romana domus 29.*Maij* 1647. coram Peutingerio *post Labyrint.credit.*Salgadi *dec.*35.*n.*10.

Ferentill.ad Burat.*ad dec.*822.*litt.A.n.* 6. vbi quod ab hac distinctione non est recedendum in praxi.

Oliuerius Beltramin. *latè ad dec.* 529. S.M.Greg.*n.*23.

75 Tuningi. *dec.*23.*n.*4. *&* 14.

76 Ex feudistis Curt.Iun. *de feudis par.* 4. *principali n.*132.*versic.secundum facit fol. mihi* 283.

77 Io: Thomas de Marinis *de gener. & qualit.feud.tit.*3.*nu.* 16.*circa princ.*

78 Intrigliol.*de feud.cent.p.q.*10. *num.*78. *iunct.n.*81.

79 Portius de Gregor. *omninò videndus de concess.feud.p.*3.*q.*7.*n.*16.17.50.*& per totam quæstionem* in qua profundè articulum discutit ac resoluit.

80 Mar.Giurba *de success.feud.S.p.glos.*8. *n.*45.*post med.&* S.2.*glos.*3.*nu.*30. *versic. amplia primo circa med.*

111 Prædictorum autem Doctorū nonnulli loquuntur in emphyteusi, quos tamèn allegamus in proposito feudi eo
112 hortati principio, quod de emphyteusi ad feudum, & è conuersò rectè ducatur argumentum, glos. *in cap. prim in verbis aut vtrumq; an agnatus vel filius defuncti*. Mantic. *de tacit. lib.*25. *tit.*4. *num.*8. Cancer. *var.resol.p.p.cap.*12. *nu* 2. Carleual. *de Iudicijs tit.*3.*disput.*23 *n.*29.*circa med.* Thesaur. *quæst.forens.lib.*1.*q.*23.*n.*3. Oddus *de restitut.in in.egr.p.*2 *q.*98.*n.*5. Fachin.*lib.p.cons.*79.*nu.*8. Vrsell.*in exam. apum conclus.*142.*n.*66. innumeros allegat. Intrigliol.*de feud.q.*12.*nu.*1. *& seqq.* inter quos multi testantur de communi, *vbi num.* 6. id ea ratione cautum intelli-
113 git, quia feudum & emphyteusis sunt eiusdem naturæ, ideòque vt Isernia, & alij ibidem asserunt *nu.*8. inter se fraternizant, & assimilantur, nouissimè Franciscus de Amaya *in l.vnica C.si liberalitatis Imperialis socius sine hærede decesserit lib.*10. *n.*16. vndè dicimus quòd feudum & emphyteusis ijsdem reguntur regulis Surd. *de aliment.tit.*9. *q.*10 *nu.*39. Intrigliol. *dicta q.*12.*num.*9. nisi expressè contrarium iure cautum reperiatur Fontanell. *dec.*281.*n.*8. Fachin. *vbi supra dicto*
113 *num.* 8. adeò vt inter emphyteusim, si feudum tai tam cognouerit familiaritatem & cognationem, vt nihil inter ipsa fore discriminis crediderit Speculat. ad id relatus per Parlad. *in sequicẽ uria quot. differẽt. differẽtia* 71.*in prin.*& Com. opinion. *tom* 1.*lib.*5. *verbo emphyteusis vers. magnam esse cognationem*, sic quòd em-
114 phyteuta & feudatarius omninò æquiparentur sentit Isern. relatus per Puteū
115 *de redintegr. feud.cap.*105 .*nu.*2. *& cap.* 207.*num. pariter*. 2. & in puncto nostræ quæstionis, quòd rectè arguatur ab emphyteusi ad feudum probant Galuan. *dicto cons.*8. *num.* 58. & Peregr. similitèr, *cons.*8.*num.*29.*in primo*, quodq. in ipsissima nostra quæstione Doctores promiscue allegari soleant, siuè loquantur de Emphyteusi, siuè de feudo testantur Michalor. *de fratr.dicto cap.*38.*num.*22.*ante med.versic.& quod dicitur parte prima*, & benè Galuan. *mox relatus dicto num.* 58.

116 Hinc dicimus quod Pater feudum acquirens erogatione proprij æris censetur inuestitus cum facultate, quòd possit de feudo testari Gabriel *com. opin. dicto*

cto lib.3.de Iure emphyteut.concluſ.2.num. 43.iunct. n.44.

117 Vndè rectè inferunt feudum etiam ex pacto & prouidentia per Patrem pecunia acquiſitum tamquàm perfectitium imputari in legitimam iuxtà ſententiam Andreæ, quem refert Rot. *in rec.p.1.dec.703.num.5.* Brun.*conſ.feudal. 135. verſic. quod ſi dicatur legitimam.* Clar.*S.feudum quæſt.46. n.2.* dicens eſſe magis communem ſententiam, illamque fuiſſe de mente Bart. Mangil. latè *de imput.q.37.n.21.& per totam*, fusè etiam Merlin. *de legitima lib.2.tit.p.q.5. nu.24. cumſeqq.* Marta *de ſucceſſ.legal.p.q. 25. art.11.nu.26.* latè Manzius *de teſtam.tit. 12.q.16.n.10 iunct.n.17.in fine.*

118 Quibus attentis indubium eſſe conſtat præfatam ſententiam tot comprobatam ſuffragiis in iudicando fore amplectendam, quippè quia à receptiori, ac crebriori ſententia minimè recedendum ad textus *in Inſtit. de bared.inſtit. in principio* ibi: *ſecundum plurium ſententias* in l. vn. ibi *ſanè crebior apud Veteres opinio eſt de off. quæſt.* & in *l. athletas 4. in prin.* ibi *& generaliter ita omnes opinantur de his qui not. infam.* Barboſ. *in collect. ad cap. prouidentiam 21.num. 8.de off.& pot. Iud. deleg.* Thoming. in puncto noſtræ quæſt. *dec.23.nu. 15.*. Porrò quod à pluribus ſapientibus quæritur,faciliùs inuenitur Bald. *in l.iuris ignorantiam 6.nu.5. C.qui admitti & acrius eſt multorum quàm vnius vel alterius euiuſpiam de quacumq; de re Iudicium*, vt aiebat Philoſophus quem laudat Thoming. *vbi ſupra*, vt proindè Summus Pontifex *in elem. prim. S. quod etiam de ſent.excom. integrum fore dixerit Iudicium quod plurimorum ſententijs comprobatur*, & eo maximè in caſu (vt in noſtro) in quo vix inueniatur qui contrariam ſecutus fuerit ſententiam, tùnc enim ea DD. opinio contradictorem non habens reputatur deciſio legis, Surd. *deciſ. 229.num. 36.* Rot.*in rec. p.5. tom.primi deciſ.122.num.16.*

119 Multiplex autèm pro ſubſtinēda hac Genitoris facultate non ſolùm prælegandi feudum ex pacto & prouidentia quæſitum titulo oneroſo (puta quando pro
120 ingreſſu perſoluerit pecuniæ quantitatem. Rota relata per Fulgineum *de Iur.emphyteut.ſub tit. de contractibus emphyteuticis q. 24. nu. 18.*) alteri ex filijs, ſed etiam alienandi in extraneos adduci ſolet fundamentum: Illud primo loco fert Surd. *dicto conſ.305.nu.32. circa fin.*
121 quia ſcilicèt non ità ſtrictè proceditur in rebus acquiſitis ſudore ac laboribus alicuius ſicut in alijs, *argument. eorum, quæ notantur in l. Ariſto 18.* & ibi gloſ. *in figuratione caſus, & in verbis non contrabi. de donat.& in l.p.C.de Iur.dot.*

122 Secundam ferunt rationem, quia feudum emptum naturam ſapit allodialem. Borell. *de magiſtrat.edictis lib.p.c.2. à num.79.* Theſaur.*dec.146.num.9.* Surd. *conſ.427.nu.8.in fin.* Burſat.*latè conſ.4.n. 16.verſic.cum feudum.* Tuſc.*lit.F. concluſ. 186.nu.133.* vbi teſtatur de magis communi opinione. Menoch. *latè conſ.489. nu.15.* Cacheran. *conſ.38.nu.27.* ac computatur inter ementis bona,cenſeturquè in eius patrimonio, non obſtante quod
123 ſit ex pacto Marta *de ſucceſſ.legal.innumeros cumulans p.3.q.12.art.5.num. 35.* ideòque in eo non ſucceditur ex natura feudi, ſed ex natura contractus Bald. & alij relati *in conſ.1.*Horatij Ierutij *in Vrbinatenſ. prætenſi feudi inter additiones*
124 *ad deciſiones* Viuij *num.11.fol.mihi 83.* ac de illo iudicatur, ſicut de cæteris bonis quæ filius habet à Patre Surd. *conſ. 427.n.8.in fine* idem Cacheran. *ſupra n. 28.* Grilenzonius *conſ.144.nu.15.& 16.*
125 Menoch. *vbi ſupra nu.18.* Reuſner.*lib. 3.conſ.11.num.64.* vnde feudum emptionis titulo quæſitum dicitur magis contractus emptionis, quam gratuita donatio Iaſon. Aretin. Siluan. Brun. Corn. Curt. Sen. & Iun. Socin. Becc. Clar. Gabriel, & Berous quos refert, & ſequitur Burſat. *conſ.4. nu.15.* adeòut nulla queat
126 cōſiderari differentia inter bona allodialia per Patrem acquiſita, de quibus poteſt ad libitum diſponere, & feudalia vel emphyteutica quæſita re & pecunia, niſi fortè reſpectus & fauor Eccleſiæ,ſeu Domini reſpectiuè qui ceſſat, quādò res non exit de comprehenſis in Inueſtitura, vt benè innuit Lancellott. *inter conſ. vltim.volunt.diuerſ.tom.2.conſ.48. nu.10. circa med. verſic. & habet hac declaratio euidentem rationem & æquitatem* de quo alibi latè.

127 Tertium fundamentum ex eo educunt, quia vbi feudum fuit ex Domini liberalitate conceſſum alicui, & filijs, filij habere dicuntur tanquam quid aduentitium

tium

tium à Domino concedente, non à Patre stipulante, & consequenter tolli nequit, aut minui à solo Patre DD. *in l. p. C. de bonis mat.* Natta *consf.503.num.3.& 4.*Gratian *cap. 554.n. 20.* quando verò ipse Pater sibi propria pecunia feudum quæsiuit etiam pro filijs, ipsi filij nihil habent à Principe concedente, sed omnia verè recognoscunt à Patre, qui vel sudores, vel pretium vel merita erogauit Surd. *consf. 427.sub num.12. versic.3.non resistit* Menoch. *consf.158.num.69.*(dicēs solidam ac vrgentem rationem) & vt inquit Galuan. *mox citandus* recognoscunt magis ex marsupio, accipientis tanquam quid profectitium, ideoq; potest Pater ad libitum reuocare concessionem, & in alium transferre Bald.apud Nattam *consf. 475. num. 11. versic. septim adduco, & melius num. 14.versic. nam dico, & consf. 503. num. 3. & 4.*Gratian. *cap. 405. numero 12. 554. num. 21. & 663. num. 13. & 14.*Surd. *dicto consf.503.nu. 36.* & melius *consf. 351.num. 28. versic. in proposito autem* Cephal. *consf. 617. num. 74. cum tribus seqq.* Galuan. *dicto consf. 8. nu. 28.* Gratian. *cap. 405. num. 11. iunct. numeris præcedentibus*; & benè Menoch.*consf. 309. nu. 19.* & post illos Tondut. *Quæst. ciuil. cap. 80. num. 4.* & Vrsel. *in exam.*

128 *Ap. conclus. 42. num.512.* quo tendit etiam lepida obseruatio Iserniæ quam in proposito laudat, & sequitur Menoch. *dicto consf. 309. num. 18.* & etiam adduxerat *consf. 161. num. 10. & 158. nu. 70.* qua edocemur, quod feudum numerato pretio acquisitum pro se, & filijs non censetur ex pacto & prouidentia dantis, & consequenter dicendum est nullum Ius quæsitum fuisse filijs beneficio concedentis, sed totum dici debet ex prouidentia acquirentis, cui tam quoad proprietatem, quam quoad vsum fructum quæsitum fuit, & qui propterea pro libito de eo disponit, vt inquit etiam Giurba *de success. feud. §.2.glos.3.n.30. versic. amplia primo.*

129 Postremum tandem fundamentum mox relato satis affine ab eo deducunt, quia quando Princeps aliquid concedit Patri ac filijs simul, si patris benemerita extant, vel erogatio interuenit paternæ substantiæ, seu nulla comperta est causa affectionis ipsius Principis erga filios, concessio illa facta intelligitur contemplatione solius Patris, cui proindè res in totum quæritur absolutè. Menoch.secutus Isern. & plures alios quos affert *cōs. 309. num. 20.* laudatus à Castill. *quotid. contr.lib.4.cap.5. num. 37.* Manzius *de testament.q.38.nu.33. Tit. 12.*Sola *in nouas constitut. patriæ Cisinont. Rub. de alienat. bonor.feud. ante num.11.versic.contemplatione verò*, ac propterea cùm feudum Patris contemplatione concessum, concessum etiam videatur ipsis filijs eiusdē contemplatione Genitoris, qui pro illis in feudo ex pacto fuit stipulatus immò verius feudum ipsum à Patre prouenire cē-

130 seatur quasi, quod dominus concessit filijs patris contemplatione, pater ipse videatur filijs donare vno actu occultato sicut post Bald. aliosq; quamplures explicat Rouit. *super Pragm. prima de Tit. seu Inscript. abus. num. 70.* illud idem contrario ipsius patris iudicio & facto eis adimi non prohibetur *dicta l. filiæ à contrario sensu C.fam. ercisc.* Galuan. *pluries allegat. consf.8.n:37.* in hac enim materia

131 potissimum attenditur, cuius contemplatio fuerit habita in contractu, vt is possit liberè de bonis disponere. Rot. in

132 puncto videnda coram Merlin. *decis. 699. nu. 8.* & quando prudenter elicitur concessio facta fauore acquirentis per ipsius stipulationem pro filijs nullum Ius illis quæritur, cum stipulatio tunc intelligatur apposita fauore solius stipulatoris, vt nempè ipse queat feudum vel emphyteusim suæ relinquere posteritati, nec ea redire debeant ad Dominum. Yabañez *ad cap.18.lib.2.Couar.num.33.versiculo aut concedens*, quæ pluribus similibus confirmat Thoming. *decis. 23.à n. 8. vsq; ad 12.*

133 Immò, seclusa etiam aut non considerata præstatione pecuniæ, quæ nostro in casu in acquisitione Calestani interuenit, adhuc ipsius D. Co. Camilli contemplatione concessum satis probari videtur eo ipso quod non probatur concessum contemplatione filiorum Galuan. *ubi supra n.38.*

134 Nostra autem in hypothesi filios contemplatos omninò ignoramus, cum quibus in acquisitione huius feudi nullum negotium contractum est, vt inquit Petr. Gregor. quem in proposito refert Cumias *in cap. si aliquem verb.antiquis sub n. 182.* vbi è contra satis patere videtur ip-

 sius

135 sius Comitis acquirentis vnica conces-
sum contemplatione, non solum quia id
in dubio præsumitur, vt post Crass. &
Alciat. probant idem Galuan. *dicto loco*
num. 39.*iunct. num. præced.* Gratian. *cap.*
405. *nu.* 12. Natta *cons.* 475. *nu.* 12. *ver-*
136 *sic. tertio adduco* Thomingi. *decis.* 23.
nu. 2. *&* 14. vidend. quando etiam non
fuisset erogatum vllum pretium Rosen-
thal. *de feud. cap.* 9. *membr.* 2. *conclus.* 66.
n. 49. quam fuisse opinionem Iserniæ te-
statur Gabriel. *com. opin. de Iur. emphy-*
137 *teut. conclus.* 2. *n.* 8. maximè quando ne-
scimus, quod præcesserint vlla filiorum
138 merita. Ancharan. *cons.* 143. *num.* 3. sed
principaliter quia concessio feudi facta
est pro Co: Camillo, & filijs sub nomine
collectiuo, minimè expressis nominibus
proprijs ac indiuidualibus filiorũ. Giurb.
de success. feud. §. 2. *glos.* 3. *num.* 31. *& nu.*
94. Tusc. *lit. A. conclus.* 439. *num.* 19. di-
cens post Castrens., quod ista est veritas
Loffred. *cons.* 52. *num. p.* Galuan. *dicto*
cons. 8. *num.* 40. Aldobrandin. *cons.* 94. *n.*
45. quod millies dixisse Andream inquit
Ioannes Thomas de Marinis *de gener. &*
qualit. feud. tit. 3. *num.* 16. *versic. quid dice-*
mus nos. latè Garsias Mastrill. *in addit.*
ad Petr. de Gregor. *de concess. feud. p.* 3.
cap. 7. *lit. B.* alios refert post glosam quã
dicit probatam Galeot. *contr. lib.* 2. *contr.*
48. *num.* 43. vbi reprobat Canet, quem
ait ferè solum contra sentientem, & *plu-*
ribus pariter benè firmat Castill. *dicto*
cap. 5. *ante num.* 44. & ad id clarus inter
139 cæteros videtur locus Andreæ *in c. p.*
§. *& si bellum num.* 10. *circa fin. versic.*
sed illud loquitur iuncta ibi Apostill. *in*
litt. t. & v. de alienat. feud. patern. vbi
habet hæc verba, *sed illud loquitur in feu-*
do paterno, quod ipse Pater non quæsiuit,
hic Pater quæsiuit in quo alia ratio videtur
scilicet quia videtur dari liberis, quando
non nominantur, patris contemplatione,
140 quod repetit *paulò ante num.* 12. vndè
Sola *ad Constitut. Sabaudiæ in commenta-*
rijs ad nouas Cõstitutiones rubrica de alie-
nat. bonor. feud. sub num. 9. *versic. quod*
si verior, inquit, quod sententia, quæ as-
serit Patrem prælegare posse feudum no-
uum ex pacto & prouidentia præsertim
pecunia quæsitum, videtur indubitata,
& si qui id negant, in hoc sensu intelli-
gendi, acquirentis scilicet non pro se ac
filijs collectiuè, sed pro filijs nominatim
vocatis,

141 Immò etiam à fortiori quando con-
cessio non nisi acquirentis contempla-
tione facta censetur, etiamsi de ipsis fi-
lijs facta fuisset expressa mentio in Inue-
stitura, adhuc si credimus Galuano *dicto*
cons. 8. *num.* 43. dici posset ipsum acqui-
rentem reputari causam finalem, eiq; dũ-
taxat tribuendum feudum, ita quod de
eo posset disponere in ipsorum filiorum
præiudicium Afflict. vidend. *in cap. p. nu.*
142 10. *versic. pro solutione de alien. feud.*
pat. ea ratione quia considerandum esset,
non in quos dirigeretur sermo, sed quo-
rum contemplatione actus fuisset gestus
arg. text. in l. seruo legato 72. §. *Si testa-*
tor de legat. p. quod pariter sensit Me-
noch. *cons.* 309. *n.* 20. *versic. non enim.*
143 Cum ergò ex prædictis videatur sa-
tis difficile reuocare posse in controuer-
siam, quin prædictus acquirens titulo
præsertim oneroso rectè pro libito di-
sponat de feudo etiam in extraneos, mul-
tò faciliùs admittendum videtur & du-
bio omni procul, quod queat in præiudi-
cium filiorum feudi formam mutare. Cu-
mias *in cap. si aliquem verbo antiquis nu.*
182. quodq; rectè possit in eo fauore al-
terius ex filijs contemplatis in Inuestitu-
144 ra primogenituram erigere, cum pri-
mogenituræ erectio de natura sua præ-
iudicialis non censeatur Inuestituræ feu-
di ex pacto & prouidentia, vt pluribus
quæstione disputata ad partes resoluit
Giurba *dicto tract. de success. feud.* §. *p. glos.*
8. *num.* 43. *iunct. num.* 45. *cum seqq.* pro-
bans auctoritate Decij, & Cephali, quod
145 huiusmodi erectio dicitur potiùs de-
claratio, quam immutatio Inuestituræ,
quod non negatur primo acquirenti, nec
cæteri filij vlla possunt querimonia pro-
146 sequi proprium Genitorem; qui cum
respectu primi acquirẽtis nullum Ius ha-
beant, nullum pariter sibi factum preiu-
147 dicium valent prætendere, quod tunc
solùm illatum dicimus, si lucrum aufera-
tur, quod saltem sit quasi debitũ Giurb.
148 *dicto* §. *p. & glos.* 8. *num.* 52. sic pro-
priè dicitur præiudicium inferri haben-
ti Ius formatum & certum vt inquit Cra-
uet. penes eumd. Giurb. *ibid.*, vbi etiam
hac eadem ratione rectè firmat, quod ne-
dum primus acquirens, sed etiam Prin-
ceps potest in Iure quærendo præiudica-
re, quia sine dubio, vt supra innuimus,
facilius tollitur, quam Ius quæsitum,
vn-

vndè præiudicium respectu Iuris quærẽdi satis esse à remotis,& nõ considerabile testantur Sarnien. Decian. Alba, & idem Crauet. quos in proposito refert Giurb. *n.* 53. quæ pluribus exornat Mart. *de succeß. legal. p. q.* 23. *art.* 3. *num.* 47. *cum*
150 *seqq.*; quare cum primus acquirens hãc habeat facultatem, vti potest iure suo, esto in consequentiam aliquibus damnũ, aut præiudicium subsequatur, optimè in proposito Ger. Spin. *cons.* 16.*n.*76.*iunctis seqq.*
151 Hoc autẽ promptiori animo admittendum in feudo Iurisdictionem habente suadet legalis non solùm, sed etiam policita ratio,

Tùm propter eiusdem Iurisdictionis naturam,

Tum propter interesse Reipublicæ,

Tum propter subditorum vtilitatem,

Tum deniq; propter directi Domini peculiare seruitium.

Iurisdictionis inquam naturam, quæ
152 indiuisibilis est, qualem eam agnouerunt Bart. Bald. aliiq; innumeri penes Giurb. *de succeß. feudal. glos.* 8.*n.* 62.
153 Interesse Reipublicæ, cum melius ab vno, quam à pluribus Imperij regantur habenæ *l.* 2. §. *nouissimè de origin. Iur.* ibi *Nouissimè sicut ad pauciores iuris constituendi via transisse ipsis, rebus dictantibus, videbatur: per partes euenit, vt esset necesse Reipublicæ per vnum consuli.* Giurb. innumeros referens *vbi supra* Marta *de succeß. legal. dict.* *q.* 23. *Art.* 3. *num.* 40. benè Buccaferr. *cons.* 2. *num. p.* eiusdemq;
154 Reipublicæ intersit splendorem familiarum Vassallorum conseruari ac auge-
155 ri. D. Consiliarius Altograd. *sæpius laudata contr. p. num.* 67. quorum equidem familiaris splendor, dignitas, ac memoria labefactatur, atq; corrumpitur ex diuisione bonorum; nam iuxta Diuinum Oraculum *omne Regnum in se diuisum desolabitur Lucæ* 11. & vt aiebat Philosophus, dualitas omnis ad destructionem ordinatur subiecti, vnitas ad conseruationem D. Altograd. *ibid. num.* 48. Ambrosius de Vignate, Iacobin. à Sancto Georgio, & Christophorus de Nicellis *in eorum consilio in fin. inter consilia feudalia diuers.* 47. *in ordine.* Cephal. *cons.* 12. *num.* 23. Castrens. *cons.* 179. *num.* 3. *versic. vel melius p. p.* Peregr. *cons.* 10. *num.* 5. *in p.* & rectè Becc. *cons.* 56. *num.* 34. nec enim tam pingue est patrimonium, quod multiplici diuisione non reducatur ad minimum. D. Altograd. *supra num.* 85. vt proindè præcipuus finis erectionis primogeniturarum existimetur familiarum dignitas, & conseruatio D. Altograd. *ibid. n.* 49.
156 Subditorum verò vtilitatem, quia regulariter segniùs per plures negotia expediuntur. Becc. *dicto* 56. *num.* 34.
157 quià populis vtiliùs est ab vno regi, quàm à pluribus pro seruitij ac onerum præstatione grauari. D. Altograd. *loco citato num.* 68. *& num.* 85., vbi quod infelices subditi grauiùs Dominorum ege-
158 state pulsantur, quàm incursionibus hostium, quià deniquè sæpius in populorum regimine per plures acto de facili oriuntur in subditorum perniciem discordiæ *ad text. in l. cum pacta* 79. §. *Dulcissi. de legat.* 2. Cephal. *dicto cons.* 12. *n.* 23. & Castrens. paritèr *vbi sup.* quod eleganti declamatione prosequebatur Lucan. *in p.* penes Intrigliol. *q.* 39. *n.* 154. sic inquiens.

Nulla fides Regnis socijs, omnisque potestas.

Impatiens consortis erit, nec gentibus vllis.

Credite, nec longè fatorum exempla petantur,

Fraterno primi maduerunt sanguine Muri.

159 quæ quidèm discors Regnantiũ multitudo Regnorum etiam operatur excidia iuxtà illud Salustij *in Bello Iugurt. circà prinс, versic. equidèm concordia res paruæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur*, vndè summoperè noxiam Principum pluralitatem quamplurimis probat idẽ Becc. *loco mox relato*, ac Cephal. *cons.* 694. *n.* 15. *cum seqq.*
160 Peculiare tandem Domini Interesse, quia ex vnitate seruitij præstatio gratior, & vtilior redditur, cum Principi inter-
161 sit vnicum potiùs Diuitẽ habere Vassallum, quàm plures pauperes, eiusque Maiestas eò magis effulgeat, quò nobi-
162 liores subditos habet, immò per feudi Indiuiduitatem seruitium ipsum meliùs conseruatur, quemadmodùm minutatim diuiso obsequio ipse Dominus eodẽ fortè penitùs fraudaretur, vt singillatim eruditè probat idem D. Altograd. *suprà n.* 50. *cum seqq.*

163 Quamobrèm cum agatur de dispositione concernente nedùm priuatum familiæ, sed publicum etiam bonum Reipublicæ, Principis, Subditorum nulla patitur ratio, quin dicamus eam valere, vt in huiusmodi Articulo cõcludit Buc-
164 caferrus *dicto conf.2.n.2.* Porrò Vassallus potest feudi conditionem meliorem facere, vt Iure feudali cautum probat Cephalus *conf.694.num.14.*

165 His autèm pro vera Articuli resolutione excitatis fundamentis, superest vt contraria, quæ ab initio tulimus ex aduerso diluantur:

166 Ad primùm enim super Iure ad feudum quæsito ex paterna stipulatione respondemus, quòd cum hoc Ius proueniat à Patre acquisitore, reputatur eidẽ quæri ex quadam donatione, quæ tamquam facta filijs existentibus in sua potestate per solam pœnitentiam reuocatur iuxtà superiùs allata Iura, & tradita per Surd. *conf.305. sub num. 39. versic. non igitur repugnat.*

167 Respondetur secundò, quòd ius illud est profectitium, vt superiùs pluribus comprobatum, Ideòque totum quæsitũ Patri, ac propterea reuocabile. Galuan. *dicto conf.8. sub num. 68. versic. quod vtrumque respondetur.* Thoming. *dec.23. à nu.8.*

168 Tertiò quòd verè potiùs dici debet Ius quærendum, quod proindè faciliùs tollitur, vel si quæsitum, conditionale, Patre scilicèt in eadem voluntate perseuerante. idẽ Galuan. *vbi suprà paulò antè num.59.*

169 Ad illud verò quod quæratur filio vtilis actio ex paterna stipulatione, & Ius quod nobis quæsitũ est sine facto nostro nobis ipsis tolli nequeat, respondet Natta *conf.501. nu.22.* quòd Ius solum quæritur in spe, ideòque facillimè amissibile, & latiùs etiã satisfacit Thoming. *dec.23. n.13.* vidend.

170 Doctrinam Bartoli *in l. vt Ius Iurãdi, & in obiectatis consilijs* non difficilè euadimus, ideò enim Bartolus statuit filiam institutam in re certa non excludi à portione bonorum emphyteuticorum, quia nõ apparebat clarè de ipsius patris voluntate, quòd scilicèt ipsam vellet exclusam a bonis emphytheuticis, quæ Pater acquirens fuerat stipulatus etiam pro filiabus, eò solùm quòd filiam in re certa instituerat. Natta *conf.475. num.14. post med. versic. superest modo vt ad contraria, & 501. nu.23.* vtrobique subiungens, quòd licèt Bart. *ibidem* adducat duo fundamenta etiam aduersus potestatem patris prælegãdi emphytheusim vel feudum, ea tamèn non concludunt; nàm textus *in cap. p. de successione feudi*, intelligitur patre alienante feudum in extraneũ, vel de patre etiam prælegante feudum antiquum ad fauorem vnius ex filijs, cæteris neglectis æquè vocatis: text. verò *in l. si eum dotem*, loquitur in dote, cuius præcipuum est, & speciale, vt ius quæratur irreuocabile, sicuti suprà notauimus *versic. & quidem si ex stipulatione.*

171 Demùm ad id quod dicitur de Domini præiudicio respondet Natta *conf.473. paulò antè numerum 16. versic. & ad illã rationem*, Primò, quod, cum feudum præsertim titulo oneroso quæsitum, fuerit concessum Patris contemplatione, & nõ filiorum, Dominus verisimiliter illud concessisset patri stipulanti etiam pro vno tantùm filio, quod perquàm disertè liquet ex supplici libello de quo in Thema te ibi. *Di più supplica l'A. V. di concedergli che possa, se così gli parerà, erigere vna Primogenitura in detto feudo, preferire li suoi descendenti Primogeniti à gl'altri suoi descendenti con ordine successiuo, & in quella forma e modo che stimerà bene, senza che li Secondogeniti, & altri habbino alcuna ragione di contradire alla detta Primogenitura, &c.* vndè ex quo fuisset impetratus à Domino si postulas-
172 set, ex ipsius interpretata mente admitti debet. Secundò respondet, quòd cum stipulatio intelligatur secundũ naturam contractus super quo interponitur, & cum sit de natura feudi noui quæsiti maximè titulo oneroso, quòd nullum Ius saltem irreuocabile quæratur filijs, sed sit in facultate Genitoris acquirentis eligendi alterum ex illis, id ipsum videtur tacitè inter partes conuentum, vndè nequeat Dominus conqueri, quòd non omnes filij succedãt, quæ pluribus exor-
173 nat Natta videndus *vbi supra nu.17.* ad instar verborum generalium, quæ restringuntur ad ea quæ sunt de natura rerum in contractu deductarum, vt *ibidem* pendit ipse Natta; latiùs idem comprobatur à Curino in *Resp. edito inter cons.* Venturin. 43. *in ordine num.61.* qui pa-

pariter post Innocent. Butr. & Bald. eadem confirmat exemplo promissionis nõ
174 reuocandi appositæ in donatione causa mortis, quàm quidem intelligi indicat, vt supra innuimus, nisi donantem pœniteat secundùm ipsius donationis naturam, quæ itidem assumpsisse videtur Cyriac. *contr.* 189. *à nu.*27. At hoc Domini præiudicium, ac interesse fusiùs in peculiari articulo de consensu eiusdem Domini discutietur.

175 Ad euitandas verò auctoritates Doctorum, qui ex aduerso ferri possent, distinguere oportet, an sermo illorum sit in feudo antiquo, an nouo, an de alienatione facta in extraneum, an verò in comprehensum, àn à primo acquirente, an verò ab eo qui Iure successionis possedit, an ab acquirente gratis, ac beneuolentia Domini, àn verò ab acquirente re, pecunia, vel meritis: nam certè, vt inquit Menoch. *cons.* 161. *n.*6. quotquot ex aduersò allegari possunt loquuntur in feudo gratis concesso, vel loquuntur quandò dispositio esset facta extrà familiam contemplatam in Inuestitura, non verò quandò facta fuisset, in comprehensum, nàm aliud est quòd primus acquirens pro se, & filijs nequeat de feudo extrà filios disponere, aliud quod ipsum feudum nequeat repudiare, vel refutare, ità quòd omnes filij excludantur, aliud verò quòd vni tãtùm ex filijs assignetur, multa enim permittuntur in parte, quæ
176 in toto prohiberẽtur ad textus *in l. sed & si hoc* 61. vbi Bart. §. *final. de condic. & demonstr. & in l. in hoc Iudicium* 14. §. *conueniat. com. diuid.* Natta *cons.*475. *num.* 17. *versic. nàm non quæritur*, *& cons.*501. *num.*25. Becc. *cons.*56. *num.*42. latè exornans, vel tandem loquuntur in acquisitione facta pro se, & filijs proprio nomine nuncupatis, vt si dictum esset pro se, ac Dominico filio iuxtà exemplum relatum per Tusc. *lit. A. allegata conclus.* 439. *num.* 19. *cum alijs superiùs relatis versic. nostra autem in hy-*
177 *pothesi*: Doctorum siquidem decisiones contrariæ quæ diuersæ à proposito Articulo non officiunt, quæ generales distinguendæ, conciliandæque incertæ.

178 Nec *consilium* 8. Peregini *in primo* quòd tulimus in oppositũ, videtur vrgere, quià loquitur in casu, quo in præiudicium vocatorum facta fuerat refutatio in manibus Domini; *ibidem* enim Peregrinus fatetur primò, quod vbi feudum fuisset quæsitum titulo oneroso, indubitata profectò res esset (vt ipse loquitur *ibidem num.* 23) quòd posset prælegari vni ex filijs *& num.* 49. quo loci respondet ad Doctores, quos pro contraria parte allegarat, subsumentes quòd pater potest prælegare feudum ex pacto vni ex filijs exclusis cæteris, respondet inquam aliud esse refutare fundum Domino vel extraneo, aliud cedere vni ex filijs, hoc enim casu dici potest, quòd feudum remaneat in filijs & in sanguine, licèt non in omnibus quod dicit tolerari in iure (vt nos etiam versiculo præcedenti supra tetigimus) ac probat primò in iure libertorum *adducta l. p. & tot. tit. de assign. libert.* secundò in lucris dotalibus ex *l. fœminæ in princ. C. de secund. nupt.* & demùm ex generali principio superiùs etiam allato, quòd in parte quandoque conceditur, quod in vni-
179 uersum prohibetur: Quæ satis in proposito confirmari queunt ex eo quòd videmus in donatione facta alicui, & eius filijs, qua licèt donatarius nequeat omnes filios priuare, vt suprà etiam innui-
180 mus, rectè tamen in illa potest vnum ex filijs meliorare, seu inter ipsos inæqualitèr eam distribuere, vt post disputatam quæstionem ad partes & longa ac ornatissima serie relatos hinc indè Doctores, ductis etiam argumentis à feudo ac emphyteusi ex pacto & prouidentia, clarum relinquit Ioannes Sotomaior *lib.* 4. *quotid. controuers. cap.* 5. videndus *à num.* 15. *vsque ad* 48. *& lib.* 5. *cap.* 68. *per totum*.

ARTI-

ARTICVLVS TERTIVS.

An primus Inuestitus in feudo empto non à Domino, sed à Vasallo etiam post recursum habitum ad Dominum pro necessaria Inuestitura dici debeat acquirens titulo oneroso, an potius lucratiuo ad effectum dijudicandæ in eo facultatis disponendi vel non de feudo hoc pacto quæsito.

Feruntur hac occasione nonnulli S. S. supplicis libelli, qui esse dicitur loco Inuestituræ, ac de eorum genuino sensu oportunè disceptatur.

Penditur Conf. 55. Belloni Iunioris.

SVMMARIVM.

1 *Potissima difficultas petita ex recursu per D. Co: Camillum ad Serenissimum directum Dominum pro erectione feudi in Comitatum iuxta ratiociniũ Belloni Iun. conf. 55.*

2 *Animaduertitur Bellonum consulere in casu opposito.*

3 *Maximum discrimen inter casum Belloni, & hypothesim nostram.*

4 *Prima discriminis ratio ducitur ex Domini præiudicio.*

5 *Clausula Iuris Francorum operatur vt primogeniti tantùm succedant.*

6 *Secunda disparitatis ratio ea allegatur, quia Dominus concedendo Inuestituram feudi simplicis videtur solùm habuisse in contemplatione primum inuestitum, quandò verò feudum concessum est cũ clausula Iuris Francorum Dominus est, qui præfigit formam successionis specialiter obseruandam, & numeris sequentibus.*

7 *Feudum ex pacto sola Iuris Communis dispositione attenta ad omnes filios æqualitèr transit.*

9 *Locus Petri de Gregorio probans allatam disparitatem.*

10 *Primus feudi acquisitor licèt possit alterare formam feudi simplicis ex pacto concessi pro se & liberis, non tamèn potest alterare formam in præiudicium primogeniti si concessum pro se, & filijs primogenitis.*

11 *Laudatur Bellon. Iun.*

12 *Verior, ac receptior est apud Feudistas sententia primum feudi acquisitorem etiam cum clausula Iuris Francorum, seu cum expressa primogenituræ erectione non ligari forma, sed ad illud vocare posse omnes filios in præiudicium primogeniti.*

13 *Sicuti primus acquirens potest in feudo nouo primogenituram constituere, ita & constitutam alterare.*

14 *Maximè quando feudum quæsitum est titulo oneroso.*

15 *Et tunc sine dubio quando primogenitus primi acquisitoris tempore concessionis, aut mutationis formæ extitisset in potestate Patris.*

16 *Auctoritates per Bellon. pro contraria sententia allegatæ assumptum non probant, & numeris sequentibus vsq. ad 24.*

17 *Non valet Argumentum à feudo ad Maioratum.*

18 *Regulæ feudales non rectè aptantur maioratibus Hispanis.*

19 *Tunc solùm à Iure Cæsareo ad Consuetudines feudales ducitur Argumentum, quando ea decidi nequeunt ex Sanctionibus Iuris feudalis.*

20 *Feudalis Materia suis specialibus legibus regitur.*

21 *Maioratus Hispani irreuocabiles sunt attenta censura legis peculiaris illius Regni.*

23 *Doctori qui sibi contradicit credendum non est.*

24 *Quando Ius alicui quæsitum ex dispositione & facto alterius eidem inuito auferri possit remissiuè.*

25 *Quando Primogenitura constituta non est à Patre, sed à Principe ex mera gratia nequit Pater primogenito præiudicium inferre.*

26 *Nequit Pater disponere de feudo in præiudicium filiorum, si gratis concessum.*

27 *Primogenitura, & si constituta in feudo emptitio prouenit ex beneficio Patris.*

Contra tamen nu. 28. cum seqq.

29 *Feudum post erectam à Principe primogenituram, & postquam erectum est in Comitatum mutasse censetur primæuam naturam.*

30 *Feudum quatenùs est feudum Comitatus dici nequit profectum à Patre.*

31 *Pa-*

31 *Pater nō tribuit dignitatem Comitatus, sed Princeps.*
32 *Extendе etiam si feudum sit emptitium.*
33 *Non consideratur res quæ in Comitatum erigitur, sed ipsa erectio ad dignoscēdum à quonam feudum proficiscatur.*
34 *Licèt res foret allodialis, postquam erecta est in primogenituram, vel Comitatum à Principe, Primogeniti non à Patre, sed ab ipso Principe Ius habere dicuntur.*
35 *Occurritur mox relatis ratiocinijs Belloni, & examinantur singula auctoritates Doctorum ab eo latorum, & numeris sequentibus vsq. ad 45.*
46 *Feudum propter minimam qualitatem de nouo per Dominum superadditā, dum maneat in eadem linea, in qua erat antiquum non euadit absolutè nouum.*
47 *Noua Feudi Inuestitura antiquæ non derogat, sed prima Intellectum præstat ad aliam.*
48 *Probatur in feudo controuerso Calestani nullam de nouo factam erectionem in Comitatum & nu. 53.*
49 *Dictio (Iam) importat actus perfectionem in præterito tempore.*
50 *Feudatarius recursum habens ad Principem, ac declarans se velle feudum ab eo recognoscere, censetur illud tacitè in eius manibus refutare, vt sibi de nouo concederet.*
Intellige tamen vt nu. 52. cum seqq.
51 *Recipiens rem propriam in feudum, vel emphyteusim videtur illam Domino donare, & breui manu rursùs ab eo recipere.*
54 *Vt feudatarius per recursum ad Principem ob erectionem feudi in Comitatum censeatur tacitè illud refutare duo requiruntur, primum scilicet quòd successiuè concedatur sub forma à primā diuersa, & quòd concessio fiat de nouo, hoc est post perfectam acquisitionem iam factam.*
55 *D. Co: Camillum habuisse recursum ad Serenissimum directum Dominū pro solo assensu ac Inuestitura cum clausulis consuetis probatur ex precibus per eum porrectis.*
56 *Ex proæmio finalis intentio deprehenditur.*
57 *Vel falsa opinio primum feudi acquirentem titulo oneroso posse de feudo disponere, vel quod recursus ad Principē pro Inuestitura eaq; obtenta cum clausulis consuetis non præstent impedimētum, quin ipse primus acquiren. sua vtiqueat facultate.*
58 *Opinio quod primus acquirens possit de feudo titulo oneroso quæsito disponere procedit non solùm in acquisitione facta à Principe, sed etiam in acquisitione facta à Vasallo, & latiùs ex professo nu. 80. cum seqq.*
59 *Vasallus prior alienare nequit non reseruato Domini assensu.*
60 *Feudatarius acquirens nequit vllo pacto omittere recursum ad Dominum pro obtinendā Inuestitura & nu. 62. cum seq.*
61 *Aequum non est, quod vbi integrum feudi pretium fuit à Vasallo erogatum Vasallo priori, iterum idem pretium Domino persoluatur.*
63 *Onus potissimum feudatarij est fidelitatis Iuramentum præstare.*
64 *Adeò vt si negligat per annum, & diem amittat feudum.*
65 *Vas & Substantia feudi est fidelitas.*
66 *Feudatarius tenetur Dominum recognoscere.*
67 *Item Emphyteuta toties quoties fuerit requisitus.*
68 *Feudatarius tenetur petere Inuestituram, & numeris seqq. vsque ad 72.*
69 *Licèt aliqua Iura disponerent feuda sola Inuestitura acquiri, posteà iure cautum fuit, quod etiam acquiri possent successione, dummodo sequatur Inuestitura.*
70 *Inuestitura nil aliud est, quàm apprehensio possessionis feudi.*
72 *Feudum emptum est verum feudum, ac regulari debet secundum omnes leges & consuetudines feudales.*
73 *Feudi deffinitio.*
74 *Feudum nuncupatur beneficium, eo quod natura sua procedat ex beneuolentia dantis.*
75 *Licèt fuerit integrum pretium priori Vasallo erogatum, adhùc quomodò censeri possit processisse ex Domini munificentia, & numeris seqq.*
76 *Sua omnia Princeps facit, quibus suam impartitur auctoritatem.*
78 *Feudum dicitur acquisitum titulo oneroso, & non lucratiuo, quando acquirens*

rens

rens numerauit pretium.

79 *Filij acquirentis titulo oneroso verè dicuntur habere à Patre, non à Domino.*

82 *Siuè feudum emptum sit à Domino, siuè ab alio cum Domini assensu semper per dicitur profectitium.*

83 *Feudum etiam emptum ab alio vasallo dici nequit quod habeatur ex concedentis beneficio.*

84 *Dominus consentiendo alienationi feudi nihil tribuit de suo, sed cum possèt actum impedire denegando consensum, præbendo tollit obstaculum, & num.86.*

85 *Dominus præbendo assensum alienationi feudi factæ à Vasallo perficit actū res tamē haberi dicitur à priori Vasallo.*

86 *Nisi præter assensum ipse Dominus specialitèr promisisset obseruare, vel manutenere feudum.*

88 *Venturin.consf.37.num.62.credidit feudum à Vasallo quæsitum Domino assentiente dici non posse acquisitum titulo oneroso.*

Contrarium tamèn est veriùs, vt numeris sequentibus iunctis numeris 80. & 81.

89 *In quo sensu Rosenthal.in Synepsi feudali cap.7.conclus.34. à Venturin.allegatus loquatur, & numeris seqq.*

91 *Fæmina non succedit in feudo emptitio, & pro vera admissa contraria opinione, ea solùm concedenda esset in feudo empto à Domino.*

92 *Pro exclusione fæminæ à feudali successione omnis interpretatio sumenda est.*

93 *Naturæ feudi repugnat quod fæmina admittatur ad feudum.*

94 *Venturini ac aliorum opiuio quòd feudum emptum à Vasallo Domino assentiente, dici nequeat quæsitum titulo oneroso est fortè vera, quando in quæstione est Domini præiudicium* & n.95.

96 *Fieret præiudicium Domino fæmina admissa in feudo sub prætextu quod fuisset emptum.*

97 *Inter cætera Vasalli munera, quæ tenetur Domino exhibere, numerantur seruitia militaria, consilium, Voti cōstantia, Taciturnitas, & interessentia ad personale seruitium.*

98 *Venturinus commendatur.*

99 *D.I.C.Regbini digna mentio.*

100 *Innuitur D. Co: Camillum non solum integra erogatione pretij facta prioribus Vasallis acquisiuisse feudum, sed titulo paritèr oneroso fuisse assecutum assensum Domini, & numer.* 118.

101 *Exponuntur nonnulli paragraphi supplicis libelli, ex quibus videtur D. Comitem voluisse omninò recognoscere feudum à Serenissimo Directo Domino Intellige tamèn vt n.*102. *cum seq.vsq; ad n.*118.

103 *Etiamsi in Inuestitura feudi empti ab alio Vasallo exponeret directus Dominus quod feudum de nouo concederet, adhuc neglecto verborum cortice intelligeretur concessisse solum assensum.*

104 *Si Princeps in inuestitura feudi empti vtatur verbo (indulgemus) seu (denamus) vel similibus, adhùc feudum intelligitur quæsitum per contractū, non ex Domini priuilegio.*

105 *In feudo nouo valet transactio facta per acquirentem, non obstante quod legerentur in Inuestitura verba, in Comitatum erigimus, conferimus, & donamus.*

108 *Quando etiam à principio ipsum feudū verè constituitur à Domino, & ab eo vtile dominium transfertur in Patrem, adhùc feudum descendit non à solo Domino absolutè, sed mediante Patris contractu, ac propterea quoad filios videtur profectitium.*

*Intellige tamèn vt num.*109.

110 *Quando prætenderetur D.Co: Camillum à Serenissimo directo Domino aliquid assecutum præter consensum, certè non alium, quam benignum indultum, quod ipse D. Comes, eiusq; filij ac destendentes denominarentur Comites.*

111 *Plurimum differunt ipsum corpus feudi ab eiusdem Titulo, seu dignitate.*

112 *Quamuis de feudo empto à communi Patre teneatur primogenitus dare Secundo genitis partem pretij, non tamèn tenetur dare partem pecuniæ cū qua Titulus fuit emptus.*

113 *An in contributione pretij quam facit Primogenitus succedens in feudo nouo, habenda sit ratio dignitatis feu-* do

do adiectæ.

114 *Aliud est feudum, aliud dignitas, quæ licèt dici debeat concessa à Principe, feudum remanet in sui natura noui, emptitij, & onerosi.*

115 *Separari potest Principis nomen à Principatu, illudq; retineri, licèt hic penes extraneos resideat.*

116 *Denominatio, Titulus, & Dignitas Principis deferri potiùs videntur Iure Sanguinis, quàm hæreditario.*

119 *Quando Domino penè ignota est filiorum persona, etiam si feudi concessio tota tribueretur Domino concedenti, adhuc præsumendum est, quòd illos vocauerit contemplatione Genitoris, ac propterea Ius filiorum quæsitum ex Domini vocatione reputaretur profectitium.*

120 *Procuratorem constitutum à D. Co: Camillo pro acquisitione feudi excessisse fines mandati.*

121 *Postremus secundus libellus qui est loco Inuestituræ est omninò relatiuus ad primas preces, & ad Instrumentum acquisitionis feudi.*

122 *In prioribus precibus petitur facultas vendendi feudum D. Co: Camillo pro se eiusque filijs & descendentibus & quibus dederit.*

123 *Virtute clausulæ (& quibus dederit) competit inuestito facultas alienandi feudum etiam in extraneos quocumque Titulo, siuè inter viuos, siuè in vltima voluntate etiam Domino irrequisito, maximè in primo acquirente.*

124 *Clausula (& quibus dederit) æquiparatur clausulæ (pro se eiusque hæredibus & descendentibus quibuscumque.)*

125 *Licèt iuxta Ciuilistarum doctrinam clausula (& quibus dederit) ità intelligenda, vt alienatio fieri possit in sanguine coniunctos, resoluendo tamen quæstiones per terminos feudistarum per hanc clausulam data est facultas ità alienandi in quoslibet, vt etiam feuda dari possint in allodium.*

126 *In Instrumento acquisitionis feudi Calestani nullum verbum de filijs, & descendentibus, sed potius oppositam stipulationem pro hæredibus.*

127 *Clausula cæterata post verbum (stipulanti) vel (acceptanti) extenditur pro se eiusque hæredibus, & successoribus quibuscumque.*

128 *Item post verbum (præsenti)*

129 *Item & post verba, (pro se)*

130 *Feuda vbi expressè non leguntur acquisita pro filijs vti filijs, præsumuntur acquisita pro filijs vti hæredibus.*

131 *Clausulæ (si ità sibi placuerit) & (in ea forma & modo quæ sibi videbitur) appositæ in secundo supplici libello vim Inuestituræ habente æquiualent clausulæ (quibus dederit)*

132 *Etiam ad effectum liberæ facultatis disponendi de feudo.*

133 *Saltèm in compræhensos in Inuestitura.*

134 *Bellonus quatenus sumeretur in sensu nobis contrario, notandus esset de Palinodia.*

435 *Declamatio Martæ aduersus fidem cõsulentium nostri temporis.*

136 *Series facti & exitus controuersiæ in qua patrocinium præstitit Bellonus obiectato cons. 55.*

137 *D. Co: Camillus antequam vltimum conderet elogium consuluit D. Aduocatũ de Luca, vt sibi candidè pro veritate exponeret, numquid posset de feudo controuerso disponere.*

138 *Non habenda ratio de responso seu Consilio Doctoris contra quem iudicatum fuit.*

139 *Orificius olim Præses Neapolitani Senatus consueuerat dicere allegantibus sibi consilia, quòd voluisset videre sententias super ijs latas.*

140 *Exempla magnorum Tribunalium plurimum attendenda pro decisionibus causarum.*

1 VEra dabitur ex aduerso in superiori Articulo allata cõclusio tot Doctorum votis commendata, tot Tribunalium probata suffragijs, quod primus acquirens titulo oneroso pro arbitrio suo de feudo vel emphyteusi ex pacto rectè disponat, secùs verò in feudo vel emphyteusi quæsita titulo lucratiuo ex benefica Domini mu-

nificentia, immò forsan hinc Domini Actores præsentem altercationem enodari contendent eorum fauore; si enim feudum Calestani fuisset relictum in simplicibus terminis emptionis, & in pristina sui natura, vtique negari non posset, quin censeretur ab acquirente prouenisse, qui proindè de eo tanquam profectitio, & ex sua prouidentia acquisito potuisset liberè disponere: Verùm postquam ad Serenissimum Directum Dominum recursum habuit D. Comes supplex rogando pro erectione in Comitatum his verbis, quæ in eius supplici libello leguntur. *Resta al detto Cauaglier Camillo Tarasconi di supplicarla per pienamente godere della gratia concedutagli, come humilmente la supplica, di restar seruita per effetto della sua benignità di confirmare, e concedergli successiuamente in feudo di Contea eretto, e come sopra, qual habbia la natura di feudo antico, nobile, e gentile, & auito al detto Cauaglier Camillo per lui suoi figlioli descendenti Maschi legitimi e naturali, nati e procreati, e che nasceranno, e saranno procreati di legitimo matrimonio in infinito li detti luoghi e feudo di Calestano &c.* postquam inquam pro dicta erectione in Comitatũ rogauit, idq; obtinuit, contendent fortè Domini Aduersarij, quod feudum mutauerit pristinam eius naturam, & factum feudũ dignitatis amplius dici nequeat à Patre profectum; neque enim Pater est qui Comitatus dignitatem tribuit feudo, quia nec poterat, sed Princeps ex mera gratia & liberalitate; Nec quidquam facere videtur, quod ipsummet feudum esset emptitium, quia non res quæ in Comitatum erigitur, sed ipsamet erectio considerari debet, vt dicatur ab aliquo proficisci; Itaque licèt res esset paterna, immò allodialis, quia tamen fuit erecta in Comitatum à Principe, ab hoc non à Patre dicuntur filij Ius habere. Ista est ratiocinatio, quam suis ipsis verbis mutuauimus à Bellono Iuniore *cons.* 55.*num.*32. & 33. & quam allegatione Abbatis, Tiraquelli, Rolandi, & Menochij probari prætendit.

2 Vt autem obiectum hoc, quod satis primo aspectu vrgere videtur, ac premere, sternatur radicitùs, præmittendum est Bellonum consulere in casu opposito, ac tueri partes ipsius primogeniti. Quæstio enim erat, numquid primus acquirens feudi empti postea per Principẽ in Comitatum & primogenituram erecti posset postmodum in eiusdem primogeniti præiudicium de feudo disponere, vel illud alienando, vel imponendo aliquod onus super eo, quod ipsi primo acquirenti non licere Bellonus contendit, & si considerentur singulæ auctoritates in toto Consilio adductæ, id probant non propter successiuam erectionem in Comitatum, sed propter formam specificè ac indiuidualiter à Domino in Inuestitura decretam succedendi Iure primogenituræ. Thema enim consilij ponit his verbis. *Feudum nouum erectum in primogenituram, an & quando possit à primo acquirente alienari, vel onus super eo constitui*
3 *in præiudicium primogeniti*. Quamobrem quandò etiam admitterentur conclusiones omnes à Bellono ibidem firmatæ nõ vrgerent in casu nostro, in quo feudum à Domino erectum fuisse non constat in primogenituram, nec quæstio est, numquid acquisitor possit vel cæteros filios inpræiudicium primogeniti admittere ad successionem feudi, vel ipsum primogenitum prægrauare, sed controuersia est, an ipse acquisitor possit feudum ex pacto & prouidentia in forma, vt inquiũt communi alteri ex filijs prælegare in præiudicium cæterorum, qui casus dubio procul sunt oppositi, & plura discriminis fundamenta ferri possunt, quare illud primo acquirenti non liceat, hoc verò ei permittatur.

4 Et quidem prima dispar ratio ea potest allegari, quare possit primus acquisitor prælegare feudum ex pacto vni ex filijs, nequeat autem filios omnes vocare ad feudum concessum cũ clausula Iuris Fran-
5 corum (hoc est concessum ea lege, vt primogeniti tantùm succedant Isern. *in c. imperialem §. præterea num.* 35. *de prohibit. feud. alienat. per Federic.* Io: Thomas de Marin. *de generibus & qualitate feudorum tit.* 13. *de feudo Iuris Francorum n.* 15. Bursat. *cons.* 148.*n.* 37. Giurb. *prælud.* 6. *num.* 22. & §. 2. *glos.* 3. *ante num.* 32.) ea allegari potest, quia postremo hoc casu fieret præiudicium Domino, qui Primogenitum solum admisit ad feudum, cogitans ad se facilius reuersurum eo scilicet decedente sine filio, quam si ad illud euocasset omnes liberos inuestitj, vndè adest

adest fundamentum adimendi hãc facultatem primo acquirenti, alteratio scilicet sine Domini consensu contra eius voluntatem, ac in ipsius præiudicium formæ prædictæ successionis, argumento eorum quæ tradit Petr. de Gregor. *de concess. feud. p. 3. q. 7. num. 12. 35. & 40.* quæ non solum non militant in opposito casu prælegantis vni tantum ex filijs feudum ex pacto quæsitum in forma communi, sed conferre potiùs videntur ad hanc facultatem indulgendam, tanquam ad actum tendentem in vtilitatem eiusdem Domini.

6 Secunda potissimum disparitatis ratio ea esse potest, quia Dominus concedendo inuestituram feudi simplicis ex pacto & prouidentia videtur solùm habuisse in contemplatione primum inuestitum, cuius etiam intuitu admisit ipsum posse feudum transmittere ad eius posteritatẽ, ac propterea nullam ipse Dominus decernit formam ac methodum succedendi, sed eam relinquit in dispositione iuris communis, sic enim in concessione facta Titio pro se eiusq; filijs, ac descendentibus in ordine ad successionem nulla videtur posse considerari peculiaris forma, nulla voluntas, nullum ministerium Domini, sed videtur quod ipse solum Titium habuerit in mente, in reliquis quo ad eius progeniem, sinendo quod successio regulari deberet prout de Iure, non inspecta potiùs persona vnius filij, quam alterius, si quidem de propria sui natura, sola iuris communis feudalis dispositio-
7 ne attẽta, feudum ad omnes filios æqualiter transit *c. p. in princ. de success. feud. c. p. §. si quis per triginta versic. omnes filij si de feudo defuncti contentio sit inter Dominum & Agnatos, c. p. circa fin. versic. respondeo ad solos, & ad omnes de natura success. feud. c. penult. in princ. de prohibit. feud. alienat. per Lotarium* Giurb.
8 *de success. feud. prælud. 6. num.* 20. Intrigliol. *de feud. cent. p. q. 7. num. 9.* quando verò in Inuestitura expresè decernitur, quod succedatur Iure Francorum, vel quod pertrãseat de primogenito in primogenitum dominus est qui præfigit formam successionis specialiter obseruandam, & instuit, ac inspirat vitam, esse, modum ac solemnitatem viuendi in ipsum feudum, vt eleganter loquitur Pern. penes Petrum de Gregor. *dicta q. 7. p. 3. n. 35.* à quo liceat transcribere hic, vt iacent, aliquos numeros, ex quibus perbellè nostra hæc confirmatur: inquit igitur de Gregor. *num. 31. vbi supra. Inuenio in hac ardua difficultate & Doctorum varietate, quod D. Gulielm. de Pern. summus inter modernos siculos Feudista in cons. 11. incipient. in Inquisitione Terræ Heracliæ. tetigit istam quæstionem quasi in indiuiduo, nunquid in persona primi acquisitoris feudi sit omninò attendenda, vel obseruanda aliqua forma concessionis, & ibi dicit, quod cum esset Iudex Magnæ R. C. in contingentia facti vna cum alijs Collegbis suis euaserunt declarationem, seu determinationem huius quæstionis propter contrarietates Andr. de Isern. superiùs allegati, ipse tamen conatur ibi reducere dictas contrarietates quodam fœdere distinctionis ad concordiam, vt sic facienda vis & differentia inter formam & formã, vt si facta fuerit concessio feudi Titio & filijs vel liberis suis, etiam de suo corpore legitimè descendentibus & non vltra, nec addito quod viuatur, Iure Francorum, tunc qualitercumq; fiat concessio feudi his personis in tali feudo nouo, hæc forma personalis non attendatur, sed ipsi personæ primi acquirentis, cuius respectu principaliter est facta concessio arg. l. si quis nec causam & l. rogasti in prin. ff. si cert. pet. & ita secundum eum ibi loquitur Andreas de Isern. si rectè inspiciatur in dicto c. p. de alienat. feud. pat. quia licet loquatur de concessione feudi ex pacto & prouidentia concedentis, non tamen loquitur, quando in ea concessione est apposita clausula Iuris Francorum, & inde est quod dixit idem Andreas de Isern. in c. p. §. quid ergò in 3. column. de inue. de re alien. fa. quòd potest primus acquisitor alienare feudum sine consensu filiorum, ex quo non attenditur alia persona quam principalis, cui primo facta fuit concessio, & Dominus principaliter eligit Patrem & seruitium eius magis sibi gratum, quam filiorum, vt dixit Andreas de Isern. in c. p. Epi: vel Abba. super illis verbis text. & ad Dominum reuertatur per tex. in l. inter artifices ff. de solut. cum alijs adductis ibi per eum: Vbi autem forma concessionis feudi est circa modum & qualitatem & solemnitatem viuendi, vt puta quando Princeps statuit, & informat, & qualificat specialiter feudum, vt viuatur Iure Francorum, & hanc vitam in-*

troducit & statuit, certè hæc forma est, & ideò penitus & omnino attendenda & obseruanda & in nihilo prætermittenda, nec ab ea recedendum, & hoc casu loquitur Andr. de Isern. in dict. c.p. §. omnes filij, qui propriè loquitur in concessione feudi sub clausula Iuris Francorum, & sic apparet quod Andr. de Isern. non est sibi contrarius, sed potiùs diuersus secundum diuersas formas concessionum, & ratio differentiæ inter istas formas secundùm cum ea est, quia hæc forma, quod viuatur Iure Francorum, tamquàm influens & inspirans vitam, & esse, & modum, & solemnitatem viuendi, totam concessionem apprehendit, & informat, & afficit tàm ipsum primum acquirentem, quàm posteros suos præsertim cum hæc forma non possit dici principaliter introducta eius contemplatione, sed fauore Principis & in odium primi acquisitoris, & restrictionem formæ, vt sit aliquando ad ipsum Principem feudum reuersurum, & inde est, quod dixit And. de Isern. in c.p.§.præterea ducatus in 4. colum. versic. sed si dicatur feudum concessum, de probibit. feud. alienat. per Frideric. quod hodiè nouæ infeudationes fiunt in Regno Iure Francorum, quibus soli primogeniti admittuntur & alijs præferuntur, & hoc vergit in odium & restrictionem feudatarij primi acquisitoris, vt nequeat liberè in alios disponere, vt ibi per eum, qui successiuè assignat aliam rationem, quia idem iudicari debet in nouo feudo quod in antiquo, nisi in aliquo eorum quid specialiter & diuersum constituatur, ita firmat Andreas in c.p. in 4. colum. versic. in summa de alienat. feud. pater. sed cum in concessione feudi apponitur forma prædicta, vt viuatur Iure Francorum, nulla fit differentia inter feudum nouum & antiquum, ergo secũdum eum quod obseruatur in vno obseruandum est in alio, & ideò sicut obseruatur in antiquo, ita obseruabitur etiã in nouo, sed in antiquo certissimi iuris est, quod non potest hæc forma prætermitti, immò necessariò succedit, & succedere debet primogenitus tantùm, vt notat idem Andreas in dicto c. p. §. hoc quoque de success. feud. ergo idem obseruandum erit in nouo, & ita terminauit idem Andreas in dicto §. omnes filij & ita in effectu residet Pern. in discursu consf. præallegat. huc vsque de Gregor.

10 Hanc ipsam disparitatis rationẽ agnouit, probauitque Cyriac. *contr.* 23. vbi *num.* 32. respondendo ad obiectum, quod sibi excitauerat *num.* 4. quod primus feudi acquisitor possit alienare feudum, grauare successorem, alterare formam in præiudicium compræhensorum, respondet hanc in primo acquirente facultatem adesse, vbi feudum sit concessum in forma simplici pro se & liberis, secus verò si pro se & successiuè filio primogenito, ac deinceps primogenitis in infinitum, quibus inquit dispositione sua præiudicium inferre non posse, cum Ius ex ipsa Inuestituræ forma, ipsaque concessione intelligatur quæsitum, sic inquit Cyriac. *sed nec respectu alterius partis donatæ eidem D. Marchioni, & sic generaliter respondendo argumento, dico, quòd primus acquisitor feudi simplicis potest præiudicare successoribus, sed non feudi primogenij, etiamsi sit primus institutor primogenituræ, quia statim erecta primogenitura omnibus futuris primogenitis nedum natis, qualis erat tunc Marchio Alphonsus, sed etiam nascituris dicitur Ius quæsitum, viuente etiam prædecessore, & primo institutore, maximè quia acceptatio fuit facta etiam pro futuris primogenitis ibi (acceptantes pro se, & eorum hæredibus, & descendentibus masculis legitimis & naturalibus & vt infra) & infra isti nominantur, ita Purpurat. &c.*

11 His contenti sumus præ dignitate summi Doctoris in Iuris peritia optimè meriti, ac in legali Republica supra omnium inuidiam perpetua digni commẽdatione euitasse obiectarum consilium Belloni, licet fortè aliqui non defuissent, qui facili etiam negotio fundamenta omnia ab ipso ibidem allata in suo quoq;

12 casu feudi primogenij euertissent; si enim præcipuos maximè feudistas consulamus, vera potiùs ostenditur contraria sententia, primum nempè feudi acquisitorem, etiam cum clausula iuris Francorum, seu cum expressa primogenituræ erectione non ligari forma, sed immò ad illud vocare posse omnes filios in præiudicium primogeniti Petr. de Gregor. *de concess. feud. dicta p.* 3. *& q.* 7. in qua altè ac profundè, vt assolet, discussa quæstione, solutisque omnibus contrarijs hanc partem inconcusè firmat *num.* 37. eam dicens *num.* 44. veram ac indubitatam, Intrigliol. *de feud. cent. p. q.* 10.

*p.q.*10. *num*.76. 51. *num*. 60. 53. *n*.190. *n*.67.*&* 48.*n*.83. latissimè Cumias *in cap. si aliquem verbo antiquis n.*182.*eum seqq.* Vbi communis est opinio ab omnibus P.P. Regni probata. Giurb. *de succeß. feud. prælud.* 5.*num*.40.*in fin.* §.*p.glos*.8. *n*.45. vbi quod nec amplius controuerti in Regno vidit, ac quòd hodiè prorsùs indubium est,*&n*.55.*&* §.2.*glos*.3.*n*.89. *versic. contrarium dixi verius.* Canet. videndus *in extrauagant. volentes versic. sed quid si fuerit adiecta fol. mihi* 82. vbi refert Pern. testantem hanc opinionem, æquiorem, & veriorem, hancque tenere omnes Siculos, aliosque refert dicentes magnam Curiam illam amplecti, & quòd non audiuntur disputationes in contrarium afferendo etiam Iacobum Chirch:dicentem, quòd totus Mundus miratus fuit de quadam sententia contra hanc opinionem lata, & demũ quòd hanc opinionẽ prius tenuit Io:Andreas *in Constitutione constitutionem diuæ mem.* à qua propterea opinione cum sit hodiè recepta, & contra eam nemo audeat disputare, vt ipse loquitur, monet in iudicando recedendum non esse, Milanens. *dec*.8.*n*.23.28.30.39:40.54.*&* 321. Thesaur.Iun. *quæst. forens. lib*.3.*q*.23.*num*.5.

13 vbi innumeros allegat, demonstrans, quod quemadmodum in feudo nouo potest primogenituram inter vocatos constituere, ita potest constitutam alterare, seu etiam onus adijcere. Surd. *cons*.351. *n*.26. Carolus Tapias *dec*.2. *n*.264. Marta *de succeß. leg. par. prim. quæst*.23. *n*.42. *art*.3. Baron. *in allegat. post secundum vo-*

14 *lumen de citat. num*.103. *circa fin.* quæ quidem opinio maximè vera videtur, quando feudum fuisset quæsitum titulo oneroso iuxta superiùs allatam receptissimam omnium sententiam. Intrigliol.*supra num*.71. de Gregor. *eod.loco num*.50.

15 Giurb. *allat.* §. *p.gloss*.8. *n*.45. & indubitata prorsùs, quando primogenitus primi acquisitoris tempore concessionis, aut mutationis formę extitisset in Patris potestate Intrigliol. *relat. loc. numer*.79.

16 Nec auctoritates Doctorum per Bellonum allatæ *num*.22. si sufficienter pendantur videntur contrarium probare, nam nonnulli vt Castrens. Ias. Ludouic. Bolognin. Tiraquel. Peregrin. Gomez. & Autrer. loquuntur in maioratu,& primogenio allodiali, & illorum aliqui in maioratu secundum leges hispanas erecto, quos propterea allegare non iuuat

17 ad probandum controuersum assumptum, primò quia non benè arguitur de maioratu ad feudum, vt latè discusso articulo, allatisque hinc inde fundamentis compertũ reliquit Intrigliol. *de feud. cent. p.q*.67. quod obseruarat etiam Couar. *var. resol. lib.p.cap*.15. *num*.14. *circa*

18 *princ. versic. & primò.* quemadmodum è contra decisiones ac regulæ feudales non benè aptantur maioratibus Hispaniæ. Valenzuel. *cons*.23. *nu*.20. vbi *n*.22. aduertit, quòd si mediocris adhibeatur diligentia reperientur res plures,in qui-

19 bus feuda à Maioratibus differunt; regulare enim est, ita demùm à Iure Cæsareo ad controuersias feudales duci argumentum, quando eæ decisæ non in-

20 ueniuntur de iure feudorum, quoniam feudalis materia suis specialibus legibus regitur ad text. *in cap.* 1. *de feudi cognitione.* Vrsin. *de succeß. feud. p.p.q*.2. *art*.2.

21 *n*.13. Secundo quia Hispanum Maioratum irreuocabilem facit lex peculiaris illius Regni, de qua meminit idem Castrens. *citat. cons*.164. *n*.1. *in* 2.

22 Præterea Castrens. ibidem loquitur de maioratu ex Regis munificentia institnto ac donato, quare etiam si feudales regulæ Maioratui, & regulæ primogeniorum feudo aptarentur, adhùc attentis etiam nostris principijs,cum versaretur in maioratu gratis titulo lucratiuo & nõ oneroso quæsito rectè pro filijs Castrensis respondit.

Martin.Laudens.& Ioannes le Cirier.*de primogenitura locis adductis* non loquuntur de quæstione proposita.

Bec.*cons*. 468. præterquamquod loquitur in feudo antiquo, nil aliud adducit *alleg.n*.48. quam dictum Castrensis *consilium* 164. quod vidimus non rectè allegari ad probandum primum feudi acquisitorem titulo oneroso non posse de eo disponere, sicuti pariter *cons*.498. *num*.19.

Bolognin. loquitur de Maioratu; huius irreuocabilitatem arguit ex consuetudine Regni; eius opinio tuta non videtur, quia irreuocabilitatem contendit, non obstante expresso pacto in maioratus constitutione apposito, quod reuocari posset ad libitum, vt patet ex

Thema-

Themate Cõsilij, quod propterea redarguunt tradita per Molin. *de primogenijs Hispaniæ lib.4.cap.2. num.78.* vndè nominatim dictum Bolognini consiliũ reprobat Peregrin. *conf.69.n.14.versic. ad sextum lib. p.*

Purpurat. *conf.* 500. omitti poterat, quia loquitur in reuocatione primogenituræ factæ non à primo acquirente, vt constat *ex themate consilij*, sed in reuocatione facta a Pronepote ipsius acquirentis, & sic in feudo antiquo; sicuti paritèr.

Natta, Roland. & Cephal. primus *alleg. conf.* 502.*nu.*42. vt constat *nu.*40. *præced.* ibi, *sic etiam dico, quòd ad Ius primogenituræ, quod in dictis feudis competit D. Philippo opera, & cura primogenitorum suorum, & ex contractu etiam inito per primum inuestitum cum Hominibus Caburi, vt ei per dictã substitutionem non potuerit derogari*, id ipsum clarè apparet ex *tot.conf.* Secundus *conf.*10.*num.* 37. *in* 3. vbi loquitur in primogenitura erecta in concessione Imperatoria facta Auo illius qui contendebat, vndè manifestum est Rolandum non actitasse ibi quæstionem primi acquirentis, Tertius demum *conf.*12. vt constat *ex ipso argumento Consilij* quod ita scribit. *Pater an possit cum consensu Principis reducere feudum antiquum ad primogeniturã, & deindè idem Pater possit renunciare dicto Iuri primogenituræ.*

Isern. *in c.p.S. præterea num.*38.*versic. si dicatur de probibit.feud.alienat. per Federic.* loquitur indistinctè, quòd quandò feudum prouenit ex munificentia Domini, si ad illud ex tenore inuestituræ omnes filij vocantur, nequeat Pater illis præiudicium afferre, quod non vrget contra nos, qui admittimus in feudo ex dantis munificentia proueniente paternam non valere ordinationem.

Guglielmum Pernam *conf.*12. non legi: Scio tamèn eundem *conf.*11. *immediatè præcedente* à Canet. *in extrauagant. volentes versic. sed quid si fuerit adiecta num.8,fol.*83. allegari pro contraria opinione sibi visa æquiori ac veriori, vndè quatenùs etiàm diceret id ad quod alle-
23 gatur, ei parum deferendum videtur, cum Doctori qui sibi contradicit credẽdum non sit teste Becc. *conf.*143. *nu.*44. *tom.* 2.

Thomas de Marin. *de feud. tit.*12. *de feud. Iur. Franc. num.*15. loquitur paritèr de feudo antiquo, sic enim quæstionem excitat. *Quæro an Pater alienare possit huiusmodi feudum Iuris Francorum antiquum, in quo succedit primogenitus &c.*

Menochiq. *conf.*161.*alleg.num.*14. vel deferendum non est, quia pro confirmatione prædictæ conclusionis adducit solùm Iserniam loco superiùs allegato, quẽ vidimus id non probare, vel saltèm alibi visum contrarium defendisse, vt innuit Petr. de Gregor. *dicta quæst.7. sub n.*31. & Pern. *conf.* 12. qui vt supra diximus apertissimam cecinit palinodiam, dum consilio immediatè præcedenti contrariam sententiam veriorem dixerat, ac æquiorem, vel intelligendus est in feudo gratis concesso, vt conciliari possint ea quæ innuit allegato *nu.* 14. cum adductis *præcedenti num.6.* in quo rectè probauit, quòd primus acquirens poterat pro sui libito disponere de feudo titulo oneroso quæsito.

Aufrerius *in addit. ad decis.*450. Capell. Tolosan. loquitur in maioratu, & licèt hanc testetur sequi sententiam Gallica Parlamenta, contrariam tamèn ibidèm Capell. Tolosan. sustinuit, ipseque Aufrerius post adducta fundamenta pro hac ipsa Capellæ sententia sic concludit. *Aliæ quamplures rationes ad partem istam adduci possent, quam ego credo de Iuris rigore veriorem.*

Hinc non temerè argui potest quanti habenda sit Belloni sententia inspecto primo fundamento quod *nu.* 22. tulit ex Doctorum auctoritate.

24 Fundamentum autem secundum in ordine ex eo deductum, quòd Ius alicui quæsitum ex dispositione & facto alterius non possit ei sine voluntate ipsius auferri, sufficientèr euertunt tradita in præcedenti articulo *versic.sexto alij hãc acquirenti indulgent facultatem nu.*62.*cum pluribus seqq.*

Fundamentum tertium, quod speciali indiget examine, cum inde præsertim eruatur obiectum in nostra hypothesi, in eo consistit, quòd cum primogenitura
25 in themate Belloni constituta non fuerit à Patre, sed à Principe ex mera eius gratia & liberalitate, & ideò filij hoc Ius non habeant ex paterna dispositione, sed

ex

ex speciali Principis beneficio, nequeat
Pater id eis auferre, ducto argumento à
feudo nouo ex pacto & prouidentia, &c.
26 quo non potest Genitor ipse dispone-
re in præiudicium filiorum, si gratis
concessum sit, quià filij illud non habent
ex Patris prouisione, sed ex Principis
beneficio, quæ singillatim *ibidem* com-
probat allegatione Doctorum, procedit-
que vlteriùs sibi excitando obiectum,
27 quòd primâ fronte videri quidem po-
terat primogenitura illa re & effectu ex
beneficio Patris prouenisse, ea ratione
quia constituta fuerat in feudo empti-
tio, quod sine dubio profectitium erat,
vtpotè ex prouisione, & contractu Patris
comparatum, At statim respondet (vn-
28 dè tota vis argumenti cōtra nos emer-
git) quòd si feudum fuisset relictum in
simplicibus terminis emptionis, & in
pristina sui natura, vtique non potuisset
negari, quin fuisset dicendum, proue-
nisse à Patre, huncque de eo tamquàm
profectitio, & ex sua prouidentia acqui-
29 sito potuisse in præiudicium filiorum
disponere. Verùm postquàm fuerat à
Principe erectum in Comitatum, & pri-
mogenituram eo modo mutauerit pri-
stinam suam naturam, quod probat alle-
gatione Osaschi *dec.* 23. *num.* 24. subiun-
gendo verius esse feudum nō posse, qua-
30 tenùs feudum erat Comitatus, dici pro-
fectum à Patre, cum Pater non sit, qui
31 Comitatus dignitatem tribuat feudo,
sed Princeps ex mera gratia, & liberali-
32 tate, minimè attento quod esset feudū
33 emptitium, quia non res, quæ in Co-
mitatum erigitur, sed ipsamet erectio
consideranda est ad dignoscendū à quo-
nam feudum proficiscatur, vt propterea
34 licèt res foret paterna, & allodialis,
postquàm tamen erecta est in primoge-
nituram & Comitatum à Principe, ab
hoc non à Patre dicantur primogeniti
Ius habere, quod probat latis Abbate
consf. 85. *num.* 1. *in* 1. Tiraquel. *de Iur.
primogen. q.* 21. *num.* 7. Roland. *consf.* 10.
num 40. *in* 3. & Menoch. *consf.* 401. *n.* 19.
& 504. *num.* 10. Hæc Bellonus quæ vt
35 sufficienti claritate diluantur, admitti-
mus primo loco irreuocabilitatem pri-
mogenituræ à Principe ex mera eius
gratia constitutæ, ad instar feudi noui
Domini beneficentia concessi iuxtà con-
ciliationem superiùs in proximo Articu-

lo innumera firmatam Doctorum aucto-
ritate.
36 Animaduertimus secundo loco, quòd
Bellonus *post dictum numerum* 31. *versic.
nec est quòd aliquis obijciat* simul duo in-
uoluit, primum nempè primogenituram
irreuocabilem, tamquàm erectam à Prin-
cipe, Secundum quod feudum relictum
non fuerat in primæua sua natura, sed
tamquàm erectum in Comitatum à Do-
mino ab eiusdem munificentia solū de-
beret recognosci elargitum, non verò à
37 Patre acquirente profectum. Docto-
res autem ferè omnes ab Auctore allo-
gati de primo tantùm loquuntur, postre-
mum autem eorum aliqui non tangunt,
aliqui verò vix libant, & in diuerso om-
ninò proposito, vndè iudicare debemus,
quod vir doctissimus discurrendo con-
gruentèr ad hypothesim suam, totum fa-
ciat fundamentum, non super obiectata
erectione in Comitatum, de quo Docto-
res allegati non loquuntur ad præsens
propositum, sed super forma succedendi
per viam primogenituræ à Principe de-
creta, & certè si ipse fuisset superindè re-
quisitus responsum dedisset, quod attu-
38 lit eximius Doctor Fontanella *dec.* 329.
num. 4. in fin. *Nolo quòd mihi deferatur
aut credatur, nisi in eo quod dicunt Docto-
res quos allego* iuxtà vulgare principium
de quo Cyriac. *contr.* 521. *num.* 21. Alto-
grad. Sen. *consf.* 47. *num.* 52. *in secundo*,
quæ animaduerti quoque Bart. *in l. non
solùm §. si liberationis n.* 7. *& ibi Adden-
tes lit. F. de liberatione legata*, quod
etiàm vulgatissimum axioma dixit Ca-
uagnol. *decis. consultiua* 81. *n.* 5. *lib.* 2.
39 Et quidē Abbas *allegata consf.* 85. *in p.*
non controuertit vllam dispositionem
primi acquirentis, nec vllum verbum de
feudo, sermo ibi tantùm est de celebri
illa quæstione circa prælationem Nepo-
tis in successione ab Intestato in primo-
genitura allodiali contendentis cum Pa-
truo, in qua cōcluditur pro Nepote pri-
mogenito, quem dicit consequi hoc Ius
non à Patre, sed ex speciali dispositione
Regis, qui primogenituram erexit.
40 Idem prorsùs firmat Tiraquel. *opposito
loco*, dùm loquendo de primogenio, &
Maioratu allodiali Ius ad illud probat fi-
lijs competere ex Principis authorantis
contractum dispositione,
Roland. paritèr nec verbum de primo
acqui-

acquirente, immò vt superiùs etiam tetigimus, expressè loquitur de feudo antiquo, in quo quærit *num.37.versic.circa vltimum*, numquid præiudicare posset vocato in Inuestitura iure primogenituræ concessa cuidam Iacobo certa feudi diuisio *ibidèm* expressa, & negatiuè respondet, motus inter alia *num.39*.ex eo quòd cum Pater nequeat præiudicare in feudo paterno & antiquo, nequè possit præiudicium inferre in primogenitura, quæ ad feudi antiqui naturam accedit, *& num.* 40. in contrarium allegato solū dicit, quòd quandò Ius primogenituræ competit ex dispositione vel priuilegio Principis nequeat Pater filio Ius tollere, quod nō à Patre consequitur, sed à Principe, & sic hi tres Doctores probant Belloni assumptum quoad constitutionem primogenituræ, non quoad recursum feudatarij habiti ad Principem ad effectum vt illud in Comitatum erigeret.

41 Menoch. verò *allegatis consilijs* 401. *num.*19.*&* 504.*num.*10. agit solùm quæstionem superiùs in priori Articulo discussam, dum probare contendit quòd Feudum Mirandulæ (Thema consilij sui) tamquàm feudum dignitatis ad vnū tantùm primogenitū spectabat ex legis prouidentia.

42 Superest vt respondeatur ad Ofasch. *decis.*23.*sub num.* 24. adducto à Bellon. *dicto num.*32. ad probandum, quòd feudum postquàm fuit à Principe erectum in Comitatum pristinam suam mutauit naturam, sicque vbi primò censebatur improprium, & quasi profectum à Patre, postmodum recognoscatur à Principe, vndè intelligi possit per quam facilè in paterna dispositione ampliùs non remansisse; Ofaschus itaque *allegato nu.* verè affert præfatam conclusionem expressè dicens, qualitatem Comitatus additam feudo illud efficere nouum, sed nō inde facit illationem, quam facit, Bellon. quòd nequeat per acquisitorem alienari; Arguit potiùs quòd illud feudum Canellarum de quo in Pedemontano Senatu tunc controuertebatur inter Agnatum prætendentem portionem deficientis sibi accrescere tanquàm feudum antiquū ex pacto, & fœminam filiam vnius stipitis contendentem admitti ad exclusionem Patrui, arguit inquàm quòd feudū illud tanquàm nouum ob dictam formā Comitatus additā de recēti iure optimo erat alienabile (vt de facto ad probandum alienabile feudum per acquisitorē nouæ formæ tanquàm nouum eumdem Ofaschum hoc ipso loco affert Mastril. *decis.*56. *num.* 20.) Immò tantùm abest,

43 vt ex dicta Ofaschi doctrina argui queat præfatam erectionem in Comitatum operari, quòd nouitèr inuestitus nequeat de feudo disponere, vt hoc ipso argumento Auctores ab Ofasco allegati vtantur ad probandam omnimodam facultatem in inuestito disponendi de dicto feudo erecto in Comitatum, & hoc Iure effecto nouo, etiamsi per prius antiquo: Is enim Auctor dictam conclusionem assumpsit à Grat.*respons.*4.*colum.* 2. (est *sub num.*19.) *in primo*, cui in postrema editione iunxit Cephalum in

44 *consf.*12. *num.*13.*&* 14. Primus consulit in causa Parmensi vertente inter DD. de Corrigio occasione transactionis initæ per quemdam D. Gibertum de Corrigio cum DD. Marchionibus de Sala, in qua ad probandum in dicto Giberto facultatem transigendi, affert hoc Argumentum, quòd feudum aliàs antiquum fuit ad eius fauorem erectum in Comitatum per verba: *in Comitatum erigimus, conferimus, & donamus*, quæ tanquàm indicatiua nouæ dispositionis, & nouæ formæ efficiunt feudum nouum, super quo primum Inuestitum inferunt posse contrahere, ideòque à Mastrill. *dicta decis.*56. *nu.*20. ipse quoque Gratus hoc loco vna cum Ofasco citatur ad probandum primum acquisitorem nouæ formæ posse de feudo tanquàm nouo disponere. Ce-

45 phalus verò *adducto consf.* 16. *numeris allegatis* disertis verbis probat feudum effectum nouum ob dictam qualitatem Comitatus ei additam, & pro intentu suo indè arguit *num.*16. quòd Pater primus Inuestitus post dictam nouam formam ob erectionem in Comitatum validè disposuerat de feudo, regula attenta, quòd paterna dispositio in feudo nouo rata esse debeat.

46 Licèt, vt quod sentio ingenuo fatear candore, mihi vera non videatur indistinctè horum sententia, quòd feudum proptèr aliquam minimam qualitatem per Dominum in eo de nouo appositam dum maneat in eadem linea ac progenie in qua erat antiquum, dici debeat abso-

lutè

lutè nouum, & obnoxium reddi regulis feudi noui. Ipse Cæsar Vrsill. cæteroqui partialissimus Afflicti *in annot. ad decis.* 112., vbi Afflictus dictam sententiam *nu.* 5. tenuerat, illum videtur redarguere *num.* 7. dicendo, quòd ipse meliùs loquens *in Commentarijs super Constitutionibus Regni* ait feudum non esse, nec reputari nouum, nisi quoad illam nouam qualitatē adiectam, & non in alijs, quòd post ibidèm ab eo allegatos alijs citatis tenet Intrigliol. *de feud. Cent. p. qu.* 23. *num.* 5. & pluribus Valenzuel. *cons.* 160. *num.* 86. quibus eximiè conferunt tradi-
47 ta per Giurb. *de success. feud. à num.* 62. vbi *num.* 65. notat, quòd noua feudi Inuestitura aliam habens formam Inuestituræ antiquæ non derogat, sed prima intellectum præstat ad aliam, quòd latè etiam firmauerat Hùg. *cons.* 26. *num.* 24. *versic. hinc est*.

48 Prætereà prædicta adducta pro respō sione ad tradita per Bellon. *dicto nu.* 32. quibus maximè niti videntur partes Dominorum Aduersariorum, lata videntur prorsùs ex abundanti nostro hoc in casu, in quo nulla de nouo facta fuit in Comitatum erectio: Sola vtriusque supplicis libelli Sereniss. Domino porrecti, vt in Themate, ac Instrumenti acquisitionis feudi lectura liquidissimè comprobat per priùs feudum Calestani in Comitatum erectum. In primo siquidem supplici libello lego. *Possedono li deuotissimi, & humilissimi di V. A. S. Vassalli e Seruitori Conte Carlo Leone, & Abbate Conte Claudio fratelli Fieschi figliuoli, e descendenti del fù Conte Francesco nato del Conte Scipione il feudo, e Contea di Calestano.* In fronte verò Instrumenti scribitur *Cum sic sit, quod infrascripti Domini Comes Carolus Leo, &c. habeant, &c. feudū in titulum Comitatus erectū Calestani, &c.* & in corpore ibi. *venditionem cessionem de dicto feudo Calestani, &c. in Comitatum erecto vt supra*. In altero verò supplici libello clarius etiàm, & citrà omne dubium hoc idem compertum faciunt illa verba: *Essendosi compiacciuto V. A. S. con suo rescritto fatto sotto il di* 16. *Genaro corrente* 1650. *alla supplica data dall' Abbate e Conte Claudio Fieschi à suo nome, e come Procuratore del Conte Carlo Leone suo fratello far gratia à detti Conti Fieschi di poter vendere il feudo in titulo di Contea eretto di Calestano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone con loro Territorij, e Giurisditioni, Regali, mero, misto impero, e potestà del Gladio, &c.* & infrà eod. versic. *nel quale v'è il patto di riconoscere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto di detti luoghi, e riceuere dall' A. V. l' inuestitura feudale, &c.* vbi con-
49 sidero dictionem illam (*Iam*) ibi *in titolo di Contea già eretto*, quæ importat actus perfectionem in præterito tempore. Barbos. *dictione* 139. *n. p.* Quamobrèm, admisso etiam quòd attenta erectione in Comitatū in casu Belloni, tunc à Principe facta, feudū propter primæuam naturam mutatam intelligeretur omninò profectum ab ipso Principe, qui nouam hanc qualitatem feudo tribuit, non à Genitore, qui antè erectionem acquisiuit, hoc inquā admisso sinè præiudicio veritatis, cessat obiectum in casu nostro, in quo Serenissimus Dominus feudum nostrum in Comitatum non erexit, sed apertissimè patet ex facto, iàm per priùs in Comitatum erectum, ac venditum cum hac qualitate antè obtentam eandem Inuestituram; vndè omni ex parte satisfactum censemus traditis per Bellon. *dicto num.* 32. & 33. (bina alia fundamenta, quartum scilicèt in ordine, in quo deducit, quòd in feudo dignitatis solus primogenitus succedere debeat, & quintum, quòd omni in casu dispositio sinè Principis auctoritate irrita sit, in alijs pensantur & diluuntur Articulis, illud nempè de feudo dignitatis in primò, hoc verò de Principis licentia in sequenti.)

50 Non latet, quòd poterat recensita Belloni sententia per ipsum satis validè confirmari, ex eo q. òd feudatarius recursum habens ad Principem, ac declarans, se velle feudum iàm acquisitum ab eodem Domino rursùs recognoscere in feudum censeatur tacitè in manibus ipsius domini illud refutare, vt sibi de nouo concederet. Bald. quem refert & sequitur Afflictus *dec.* 112. *nu.* 5. *circa fin. versic. idem dicit Bald.* quemadmodum
51 videmus in recipiente rem propriam in feudum vel emphyteusim, quo casu recognoscens sibi præiudicat. Rot. innumeros referens *in rec. p.* 6. *tom.* 2. *dec.* 613. *num.* 5. cum videatur illam Domino donare, & breui manu prædicto feudali,

vel emphyteutico titulo recipere, vt post Bald. & plures alios innuit Surdus
52 *cons. 135. num. 107.* Et verè in Belloni Themate loquendo in summis apicibus, vt inquit Dominus meus de Luca in eius secundo responso breui sed succoso, omnique referto acumine in hac causa reddito, *versic considerando etiam* [datur secundo loco in fine præsentis disceptationis] loquendo inquàm in summis apicibus, in casu Belloni intelligi posset de eo feudatario, qui iàm perfectè feudum acquisiuisset, & deindè ex Interuallo curasset adijci dignitatē, hoc enim casu censeri fortè posset per quendam actum occultum donationis feudum refutatum in manu Domini cōdonato eidem pretio erogato, & deinde tamquàm ex integro illud sub diuersa natura acceptum ex noua gratia, & liberalitate, quo in sensu fortè saluari potuisset Belloni sententia, & in quibus terminis cēsendum est illum locutum, aliàs non posset saluari à palinodia, dum *cons. 9.* consulendo in casu, in quo quidam Scalia emerat feudum à quodam Melchiore de Rippi assecuta postmodum à Domino Duce Mantuæ Inuestitura vt constat *ex facti specie*, tenuerat ac probauerat *nu. 34.* quòd iure suo dictus Scalia tamquàm primus acquirens potuisset feudū illud vni ex filijs prælegare.

53 At illa cessant in casu nostro, vt acutissimè D. de Luca obseruauit in quo feudum nostrum nulla in hac concessione fuit à Principe dignitate insignitum, cū iam antea fuisset in Comitatum erectū, & quatenùs etiam, quòd absit, erectio tunc facta fuisset, non fuisset facta post feudum iàm perfectè acquisitum, sed simultaneè cum assensu per Dominum
54 præstito dictæ acquisitioni; Et verè Afflictus *dicto loco mox relato*, Petrus de Gregorio *de concess. feud. p. 3. quæst. 7. nu. 10.* & quòt quòt pro ea tacita refutatione & successiua concessione allegari possent loquuntur, vt videre est, prædictis duobus præsuppositis, primò nempè quòd concedatur sub forma à prima diuersa, puta adiecta noua dignitate, quæ prius feudo non inerat, & concessio fiat de nouo, hoc est post perfectam acquisitionem iam factam, quæ, vt inferius sufficienter demonstrabitur, præsupponit iàm obtentam à Principe Inuestituram, quarè ad hunc effectum dici non posset noua concessio, quandò quis post feudum primo acquisitum, reseruato cōsensu Directi Domini, eundem Dominū pro consensu rogaret, ac ab eo obtineret postulatam Inuestituram, hæc enim, vt probabitur, est de substantia perfectæ acquisitionis, & quasi illius pars integralis, sicque dici non posset noua concessio, nisi denuò post primam integralem acquisitionem idem feudum concederetur.

55 Porrò quidnam præstitit D. Co: Camillus supplici suo libello, quidnam rogauitè nonne pro solo assensu acquisitioni feudi, ac pro sola eiusdem Inuestitura cum formis, clausulis, solemnitatibus, ac derogationibus in similibus de stylo iàm noto ab omnibus indistinctè apponi solitis, consuetis, ac respectiuè necessarijs? certissimè constat pluribus in locis præfatæ eius supplicationis, tùm ex proe-
56 mio, ex quo finalis intentio depræhenditur *arg. text. in l. vlt.* & ibi glos. *in verbo modus in fine*, & Bart. *num. 3. de hared. institut.* Duran. *dec. 18. pariter nu. 3.* Rot. *in rec. p. 2. dec. 782. num. 6.* Lanar. *in proposito cons. 64. nu. 12.* Bucaferrus *respons. 5. num. 10.* latissimè Alexand. Raudens. *de analogis cap. 34. nu. 123. cum seqq.* ibi, *nel quale v'è il patto di riconoscere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto di detti luoghi, e riceuere dall'A. V. l'Inuestitura feudale, e come in detto Instromento di vendita &c.* tum infrà, *di modo che l'inuestitura feudale s'habbi per fatta, e concessa al detto Cauaglier Tarasconi Oratore, e come sopra in virtù del rescritto, qual V. A. si compiacerà di fare alla presente supplica &c.* & etiàm ex priori supplici libello eorum del Flisco, ad quem porrectus à D. Co: Camillo est omninò relatiuus ibi. *Sperano che sia l'A. V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità, per l'effetto infrascritto, poiche essi bramano di far vendita di detto feudo sua giurisditione al Cauaglier Camillo Tarasconi per il prezzo frà loro conuenuto, interuenendoui però il beneplacito e consenso di V. A.*, & clarius ibi, *Humilmente la supplicano far gratia al detto Conte, & Abbate Claudio Fieschi anche come Procuratore &c. di concederli di nuouo &c. il detto feudo &c. e poi di poterlo vendere al detto Cauaglier Camillo Tarasconi per*

per se suoi figlioli, e descendenti in perpetuo & à chi darà per il prezzo frà loro concordato, & al detto Cauaglier Camillo Tarasconi di poterlo liberamente comprare, e riportando poi dall'A. V. la douuta Inuestitura, e prestargli il necessario giuramento di fedeltà.

57 Quamobrèm de duobus alterum fateri compellimur, vel quòd sit falsa opinio allata in antecedenti Articulo, quod feudum titulo oneroso quæsitum possit per primum acquisitorem alienari maximè in comprehensos in Inuestitura, & hoc pacto notanda de lapsu prima orbis Tribunalia, & potissimùm Romana Rota, totque alij Doctores inter quos multi testantur eam opinionem vix vnum Hanteronium hucusque habuisse contradictorem, vel quòd recursus ad Principem directum feudi dominum pro Inuestitura, hæcque ab eo gratis obtenta cum clausulis, formis, ac solemnitatibus apponi consuetis non præstent impedimentum, quin dictus primus acquirens titulo oneroso recensita vtatur facultate; si enim vera est prædicta opinio pro primo acquirente firmata, necessariò fatendum est Principis assensum, Iuramentum fidelitatis à Vasallo præstitum, ac feudalem Inuestituram nullatenùs dicto acquisitori obstare.

58 Nàm ex vna parte opinio prædicta, quòd primus acquisitor possit de feudo titulo oneroso quæsito disponere procedit non solum in acquisitione facta à Principe, sed etiàm in acquisitione facta à Vasallo priori feudi possessore, vt statim probabitur, & admittit ipse Bellon. *dicto cons. 9. num. 34. iuncta facti specie*, & ex alia parte prior feudatarius aliena-
59 re nequit non reseruato Domini assensu *cap. 1. de probibit. feud. alienat. per Lothar. & capit. 1. de probibit. feud. alienat. per Frederic.* nec feudatarius acquirens
60 potest vllo pacto omittere recursum ad Dominum pro obtinenda Inuestitura, vt mox patebit, nec iustum esse potest, quòd
61 vbi integrum feudi pretium fuit à Vasallo erogatum, iterùm idem pretium persoluatur Domino; ergò vel falsum est quòd primus acquirens titulo oneroso de feudo nequeat disponere, vel prætendendum non est, quòd Iuramentum fidelitatis, ac Inuestitura obtenta à Domino post feudi acquisitionem, hanc primo acquirenti titulo oneroso adimat facultatem.

62 De hoc Iudices rogo ipsosmet Aduersarios numquid D.Co: Camillus acquirēs post acquisitum feudum Calestani à Dominis Comitibus de Flisco potuisset negligere præstationem Iuramenti, ac non efflagitare feudalem Inuestituram cum formis, ac clausulis, quæ in similibus omnibus, ne dùm in hac ragione, sè alibi
63 etiàm, vt notorium est, apponi consuescunt. Scimus equidèm onus potissimū Feudatarij esse fidelitatis iuramentum, quod Domino polliceri compellitur *c. 1. de capit. Conrad. cap. prim. de forma fidelitatis, cap. 1. de noua forma fidelitatis & Can. de forma 22. q. 5.* adeò vt si negligat
64 per annum & diem illud præstare amittat feudum. *dicto cap. 1. de Capit. Conradi cap. 1. in prin. quæ fuit prima causa benefi-*
65 *cij amittendi cap. final. de probib. feud. alienat. per Lothar.* Aldobrand. *cons. p. num. 324. in p.* vndè vas, & substantiam feudi
66 esse fidelitatem dixit Ponte *cons. 67. n. 3.* Quemadmodùm paritèr tenetur Dominum recognoscere. Merlin. *dec. 795. n. 17.*
67 ad instar emphyteutæ, qui debet Dominum recognoscere totiès quotiès fuerit requisitus. Fulgin. *de iure emphyt. sub T t. de renouat. quæst. 9. nu.* 2. Vbald. *dec.*
68 337. *num.* 4. cogiturque ab eo feudalem petere Inuestituram *dicto c. 1. in prin. quæ fuit prima causa, & dicto cap. p. de Capit. Conradi & cap. 1. quo tempore miles &c.* itaut sinè ea possessio feudi noui acquiri nequeat. glos. & Doctores quos refert Rebuff. *tom. 3. commentar. in Constitutiones Gallicas sub. Rubrica de materijs possessorijs art. 1. glos. 1. nu. 22.* Christinæus *in dec. Curiæ Belgicæ volum. 6. dec. 3. n. 1. cum seqq.* Pacian. *de probat. lib. 2. cap. 38. num.* 64. Ioannes Baptista Vincemola *inter cons. feud. diuers. cons. p. nu.* 42. Io. Gallic. *ibid. cons. 2. num. 28. & 60.* vbi quod licèt
69 aliqua Iura disponerent feuda sola Inuestitura acquiri, statutū posteà fuit, quòd etiàm acquiri possent successione, dummodò sequeretur Inuestitura. Franc. ab Eccles. *ibid. cons. 40. nu. 2.* vndè hodiè duo adsunt modi acquisitionum feudi successio scilicèt, & Inuestitura Paris. de
70 Puth. *de reintegr. feud. cap. 220. nu. 2.* sic Inuestituram nil aliud esse intelligimus quàm apprehensionem possessionis feudi, & eum dici in feudo inuestiri, qui

feudi possessionem nanciscitur. Azor. *in-*
stitut.moral. p.3.lib.3.cap. 6. versic. porrò
71 *Inuestitura*, ità quòd feudum sinè Inue-
stitura nullo modo constitui queat, vel
possideri. *cap.prim.* vbi Bart.& Doctores
quibus modis feudum constitui potest.
72 Vnde processisse arbitror eam Baldi ac
aliorum sententiam, qui sustinent, quod
feudum emptitium, & mediante pretio
acquisitum sit verum feudum, ac regu-
lari debeat secundum omnes leges & cō-
suetudines feudales, vt plurima Docto-
rum citatione probat Rot. coram Mer-
lin. *dec.* 670. *n.* 12. & latè discutit Sonf-
bKius *in comment. ad vsus feudi p.* 2. *à n.*
7. Bimius *cons.* 38. *nu.* 7. *tom.* 1. *p.* Mart.
cons. 2. *n.* 45. *versic. ad sextum.* Zuccard.
73 *cons.* 8. *num.* 71. licet feudum definia-
tur, quod sit beneuola rei immobilis, vel
æquipollentis concessio alicui facta; suis-
que hæredibus masculis legitimis per
Inuestituram cum vtilis dominij trans-
latione retenta proprietate sub fidelita-
te, & exhibitione seruitiorum honesto-
rum, vt ex Obert. *in c. p.* §. *huius autem,*
in quibus causis feudum amittatur. obser-
uauit idem SonsbeKius *vbi supra num.p.*
74 vndè dicimus, feudum nuncupari be-
neficium, eò quod natura sua ex beneuo-
lentia dantis procedat Mantic. *de tacit.*
lib. 23. *tit.* 2. *num.* 2. Chassaneus *in Con-*
suet. Burgund. rub. 3. *tit. des Fiedz. in*
75 *prin. num.* 7. licet enim in feudi acqui-
sitione pretium fuerit erogatum priori
Vasallo, hincq. excludi videatur bene-
uola Domini concessio, cum tamen em-
ptor debeat à Domino petere Inuestitu-
ram, & ab eo ipsum feudum recogno-
scere, feudum ipsum sub hac formalitate
(licet in substantia acquirens illud vere
habeat ex marsupio suo) intelligi potest
ex Domini munificentia processisse. La-
76 nar. *cons.* 8. *num.* 12. 17. *num.* 2. *versic. se-*
cundo dicunt & 89. *num.* 19. cum sua om-
nia faciat Princeps, quibus suam imper-
titur auctoritatem *l.p.* §. *vestra C. de ve-*
ter. Iure enucl. §. *hæc igitur in probem.*
Digest. ita Thesaur. in proposito *dec.* 146.
num. 9. *versic. nec obstat.* pluribus Marta
77 *de success. legal. p.* 4. *q.* 21. *art.* 19. *num.*
52. & 53. ideoq; feudum etiam si non
sit gratuito concessum, adhuc dicitur
beneficium, ac plurimum habere gratiæ.
Mantica *supra num.* 3. immò magis par-
ticipare de gratia, quam de contractu.
Ioannes Crot. *cons.* 78. *num.* 3. *Volum. p.*
Mar. Anguissola *cons.* 23. *num.* 14. Por-
rò hæc semper debent in feudi acquisi-
tione interuenire, assensus scilicet Domi-
ni, ac Inuestitura (prout interuenere
78 nostro in casu) & tamen dicimus feu-
dum acquiri titulo oneroso, & non lu-
cratiuo, quando acquirens feudi erogat
pretium. Rot. relata per Fulgin. *de Iur.*
emphyt. sub rub. de contr. emphyt. q. 24.
num. 18. Grilenzonius *cons.* 144. *num.*
11. Rot. videnda *in proximè alleganda*
79 *Cæsenatens. Emphyteus. num.* 35. & quod
filij hoc pacto acquirentis verè dicuntur
habere feudum à Genitore non à Domi-
no, sicuti testantur innumeri, quos al-
legat & sequitur Surd. *cons.* 427. *sub nu.*
80 12. *versic. tertio non resistit aliàs*, iterum
dico, ea opinio distinguens inter acqui-
sitorem titulo oneroso, & lucratiuo foret
falsa, & de subiecto non supponente,
cum tamèn illa procedat siuè emptio fa-
cta sit à Domino, siuè à Vasallo, quo ca-
sù, vt supra probatū est, citrà omnē aleā
dubitationis expectari debet assensus
Domini, ac Inuestitura, quæ nequa-
quàm tollunt, quòd primus acquirens
nequeat disponere de feudo, teste ipso
Bellono *relat. cons.* 9. *num.* 34. *iuncta fa-*
cti specie, ex qua, vt dictum est, constat
de acquisitione feudi à Vasallo, obtenta
successiuè à Domino Inuestitura, qua
non obstante, probat Bellon. quod ille
feudi acquisitor feudi rectè poterat feu-
dum prælegare.
81 Quòd autem ea opinio distinguens
inter acquirentem titulo oneroso, & lu-
cratiuo, & concedens ipsi acquirenti ti-
tulo oneroso facultatem disponendi de
feudo distinctè procedat, siuè acquisitio
facta fuerit à Domino, siuè à priori Va-
sallo cum Domini assensu, post Decian.
respons. 58. *num.* 49. *versic. attamèn proce-*
dit etiàm quandò à Vasallo volum. 2. Me-
noch. *cons.* 498. *à n.* 18. *versic. nec obstat.*
Peregr. *cons.* 22. *num.* 6. *versic. & quàm-*
uis lib. 2. Thesaur. *dec.* 146. *num.* 9. *versic.*
nec obstat. Gozadin. *cons.* 75. *num.* 14.
iunct. Themate. Fachineum *cons.* 14. *num.*
2. *in primo.* Surd. *cons.* 427. *vidend. num.*
13. *versic. & non curo quòd feudum fuerit*
à Domino, vel ab alio cum Domini con-
sensu, quos allegat, & sequitur Rot. *sta-*
tim citanda (quibus ego addo Alciatum
in Lugdunens. impress. lib. 3. *cons.* 6. *nu.*
6. &

6. & Bellon. Iun. dicto cons. 9. num. 34. iuncta facti specie. Bero. cons. 65. num. 45. in primo. Reusner. lib. 3 cons. 11. num. 65. iuncto num. 57. versiculo quod feudum sit emptitium) optimè compertum fecit dicta Rota in Cæsenatens. emphyteus. 14. Decembris 1635. coram Merlin. inter eius impressas dec. 699. in ordine à num. 31. his verbis, quæ satis aptè ferri possunt pro dirimenda quæstione, & quæ vt lector releuetur ab incommodo adeundi librũ, transcribimus vt iacent. Præcipua autem difficultas (inquit Rota) vt ingenuè etiam ab Informantibus pro Laura asserebatur, erat in eo posita, an verè Paulus senior dici possit primus acquirens ex titulo oneroso, ex quo non emit à Domino directo, si enim non acquisiuisset titulo oneroso non potuisset præiudicare Lauræ comprehensæ in Inuestitura, quià hoc casu inuestiti non dicuntur habere bona ex beneficio acquirentis, sed ex beneficientia Domini, nec dicitur contemplata principalitèr sola persona acquirentis, & bona considerantur non tamquàm profectitia, sed tamquàm aduentitia, in quibus Pater non potest præiudicare filijs, & illis beneficium tertij, ac ius quæsitum auferre, vt distinguit Bald. in l. p. num. 32. C. per quas personas nob. acquir.. Aretin. in l. cum Seruus §. si quis alicui num. 7. versic. prima conclusio ff. de legat. p. Crot. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 141. ff. de verb. oblig Curt. Iun. de feud. p. 4. num. 132. versic. quid ergò concludend. Surd. cons. 305. num. 36. & cons. 351. num. 28. Menoch. dicto cons. 161. nu. 11. & seqq.

Verùm Dominis visum fuit bona hæc emphyteutica per Paulum Seniorem re verà ex titulo oneroso fuisse acquisita, quamuis emptio fuerit facta à tertio, non autem à Domino directo, sempèr enim subsistit, quòd non ex liberalitate Domini, sed ex propria pecunia bona illa habuit, & filij, ac Nepotes non fuissent in Inuestitura vocati, si Paulus non emisset, neque huiusmodi bona accepta referre debent benefitio Domini, sed marsupio Pauli, cuius intuitu concessa fuit inuestitura bonorum emptorum, filij autem ex facto Patris vocati, & Domino directo incogniti nihil vel pecuniæ, vel laboris, vel meritorum præstiterunt, & sic non fuit habita contemplatio eorum, sed tantùm Pauli, & eius pecuniæ quæ ponderantur ad effectum dignoscendi titulum onerosum acquisitionis, iuxtà theoric. Bald. in dicta l. p. num. 32. C. per quas personas nob. acquir. Menoch. cons. 286. num. 8. & 12. cons. 309. num. 19. vbi quod tali casu totum Ius remanet radicatum in persona Patris, & dicto cons. 161. num. 28. & seqq. Natta cons. 504. num. 3. & seqq. & cons. 674. num. 14. D. Galuan. cons. 8. num. 28. 37. 42. & seqq. asserens nummos, vel merita acquirentis efficere bona profectitia, ità vt dari, & adimi ab ipso possint, & censeri data ab eo filijs, dum per contrarium Iudicium non mutatur voluntas, quod etiam aduertit Surd. cons. 29. num. 18. & Manent. cons. 43. num. 112. lib. p. Castill. quotid. contr. p. 4. c. 5. num. 38. & 43.

Et quamuis Ecclesia non receperit pecuniam à Paulo, tamèn certum est, quòd Paulus, à quo causam metiri debemus, sustinuit onus impensæ, & pretium numerauit alijs Inuestitis ab Ecclesia, à quibus facilè anteà Ecclesia, vel pecuniam, vel merita acceperat.

Ideòque neque Inuestiturã denegare poterat Paulo, dùm non habebat impedimentum, & hinc excluditur liberalitas Domini directi, nihil enim dedit de suo, quià dominium directum penes ipsum remansit, dominium autem vtile, quòd iam erat euulsum ab Ecclesia ex contractu emptionis, Paulus acquisiuit à primis emphyteutis, & sic Ecclesia solùm consensit translationi dominij vtilis de primis possessoribus in Paulum, tota autem acquisitio bonorum profecta est ex pecunia ipsius Pauli soluta ijsdem possessoribus, nullaque contemplatio habita fuit filiorum, sed tota fuit Pauli Senioris, qui pecuniam soluerat, ita in his terminis, quòd nihil referat, an emptio facta fuerit a Domino directo, an ab alio Emphyteuta, seu Vasallo, ad hoc vt primus acquirens dicatur acquisitor ex titulo oneroso, & sic de bonis possit liberè disponere tradunt Gozadin. cons. 75. num. 14. iunct. Themate consilij. Thesaur. dec. 146. num. 9. versic. Non obstat, & luculentèr Surd. cons. 427. num. 13. 14. & 15. & cons. 305. num. 35. versic. prædicta autèm sententia, & num. 36. vbi quòd sufficit etiã rem fuisse in solutum a Creditore acceptam. Peregr. cons. 22. num. 6. versic. & quamuis lib. 2. Decian. cons. 58. num. 49. lib. 2. Menoch. cons. 498. versic. non obstat. D. Fachin. cons. 14. lib. p.

Non

Non obstat quòd Curt. Sen. consf.49.n.4. ad med. versic. nec est bonum. Garzon. de Famin. ad feud. recipien. colum. 21. in 6. restrict. versic. Tertio declaratur Schrader. de feud. p.2. cap.4. num.56. Intrigliol. de de feud. cent. p.q.41. num.34. Rouit. conf. 89. num.28. dicant necessè esse, quòd pecunia soluatur Domino directo, nec sufficere si soluatur tertio, quoniam prcallegati Authores loquuntur ad effectum, vt feudum dicatur verè emptitum, adeò vt in eo succedere possit fœmina, quæ regulariter à successione feudi repellitur. c. p. §. hoc autem notan. qui feud. dar. possint. c. feudum. si de feudo fuerit controuers. sed non negant, quin feudum tali casu dicatur ex titulo oneroso, quamuis à tertio emptum, & quin de eo possit disponi in alias personas, præter fœminas non prohibitas, & prædicta opinio Curt. Sen. habet grauissimos contradictores, scilicet Gezadin. Surd. Peregrin. Decian. Menoch. & Facbi. in locis superiùs adductis. Hæc Rota, quæ paucis visa est omnia obiecta præuidisse illaque miro, vt constat, ordine diluisse, vnde allegari meretur iudicio meo pro decisione nostræ altercationis, licèt ipsa loquatur in terminis emphyteusis, & non versemur in quæstione feudali, non solum ex traditis in *Articulo præcedenti, versiculo. prædictorum autèm Doctorum n.112. cum seqq.* sed etiam quia Doctores omnes à Rota hic allegati loquuntur in terminis feudi, & ipsa pariter expresse etiam loquitur & de Em-
82 phyteuta, & de Vassallo *nu.*37. Quamobrem siue feudum fuerit emptum à Domino, siue ab alio cum Domini assensu quomodocumque ære paterno quæsitum
83 fuerit, semper dicitur profectitium, & vbi emptum ab alio Vassallo dici nequit, quòd ex concedentis beneficio habeatur.
84 Dominus enim consentiendo alienationi feudi, quæ fit ab alio, nihil vtiq; tribuit de suo, sed cum cum posset actū impedire denegando consensum, tollit, præbendo, de medio obstaculum, quæ singillatim plurium allegatione comprobat Surd. *dicto conf.*427. *num.*14. ad discrimen concessionis factæ per ipsum Dominum rei, quæ erat sua libera in feudum, tunc enim dicitur totum dare, & tunc rectè intelligitur ab ipso cōcedente feudum haberi; at quando res ipsa iam erat infeudata, & per Vassallum alienatur in non vocatum, tunc quidem Dominus dare dicitur quidquid habet, sed hoc quod dat in hoc vno dumtaxat consistit, quòd tollit impedimen-
85 tum de medio; benè est verum, quod tollendo obstaculum perficit actum, atque ideò res dicitur haberi à Vassallo, & actum venditionis perfici à Domino. Est Theorica quàm à Cammerario Surdus mutuauit *superiùs relato loco num.*15. & conferunt tradita per Hieronym. Garzon. *de fœm. ad feud. recip. vel non. in sexta restrictione versic. at prima opinio circa fin. in 2. parte x. tom. tract. magn. fol.* 170. *à tergo* ibi. *ego teneo consensum &c.* vbi quod quando feudum emitur à Vassallo non habetur à Domino nisi consensus,
86 nec inuestitus feudum ab eo assequi videtur, nisi præter assensum ipse Dominus specialiter promisisset obseruare vel manutenere feudum, tunc enim ipse diceretur vendere; id quod pariter latè deducit Ioannes Franc. de Ponte *conf.*3.
87 *num. p. cum seqq.* & ferè per totum, dum post Andream obseruat Principem alienationi feudi assensum præstantem non censeri aliquid de suo donare vel remittere.
88 Et licet Venturin. *conf.*37. *num.* 62. *iunct. num. seq.* hisce minimè assentiat volens, quod quando feudum emitur ab ipso Domino, quæsitum quidem dicatur titulo oneroso, secùs verò si quæsitum à Vassallo Domino assentiente, allegando ad suæ confirmationem distinctionis
89 Rosenthal. *in sinopsi feudal. cap.*7. *conclus.*34. *num.*2. attamen si benè legatur *tota dicta conclusio* 34. compertum habebitur, eundem Rosenthal. non satis eius assumptum probare, vel saltem huiusmodi discrimen in sensu suo fortè non sine ratione excogitatum minimè congruere
90 terminis nostræ quæstionis, *ibi enim (sicut etiam animaduerterat Rota in Cæsenatens. emphyteus. superius relata)* Auctor quærit, numquid fœmina in feudo emptitio succedat, & licet *n.*2. per Venturinum allegato quæstionem referat à nonnullis definiri fœminarum ad vota, dummodò Vassallus feudum emerit à Domino, secùs ab alio Vassallo cum eius-
91 dem Domini assensu, ipse tamen *nu.*7. *cum seqq.* fœminam indifferenter non succedere in feudo emptitio tamquam communem, & in Camera probatam senten-

sententiam; quamuis distinctione postposita, statuit ac firmat: Bene est verum, quod in glossa c. inquit, quòd posito, sed non dato fœminam succedere in feudo empto, præfatam distinctionem omninò retinendam censeret, data his verbis ratione. *Cum hoc feudum respectu Domini sit omninò gratuitum, nec illi obesse debeat, quod hic Vassallus ab alio Vassallo, quem dominus gratis de eo inuestierat, hoc emit*, ex quibus constat, quod hæc distinctio approbatur à Rosenthal. ad ef-
92 fectum tantummodo excludendi fœminam, pro cuius exclusione omnis inter-
93 pretatio capienda est, cum naturæ feudi repugnet, quod ad feudum admittatur, vt ipse pariter Rosenthal. animaduertit *eod. cap. 7. conclus. 33. num. 8.* vel veriùs, iudicio meo, ex relata causali *ibi, nec illi obesse debet &c.* liquet eandem
94 distinctionem admitti, quando in quæstione est domini præiudicium, quibus in terminis omnes Doctores in dicta glossa allegati, qui superindè aliquid innuunt, expresse loquuntur; videlicet quando fœmina hoc prætextu quod feudum fuerit emptitium, delinquente Agnato, vel masculina linea extincta succedere attentaret, & in quo sensu nos quoque doctrinam iuridicam probaremus; siquidem respectu eiusdem Domini, cui nihil nouus Vassallus præstitit (& cui præiudicium inferretur, vt infra demonstrabimus, fœmina ad feudalem successionem admissa) feudum emptum ab ali o Vassallo diceretur quæsitum titulo lucratiuo, vndè quoad Dominum, qui gratis assensum præstitit, feudum, quod erogatione pecuniæ priori Vassallo numeratæ vltimus inuestitus fuisset assecutus, dici non posset titulo oneroso acquisitum, nam aliàs sine manifesta violatione veritatis (vbi præscindatur à Domini præiudicio) si Vassallus pretium integrum vsque ad obulum erogasset siue Vassallo, siue Domino, numquam dici posset sibi feudum fuisse donatum, illudque titulo non nisi oneroso fuisse acquisitum, vt rectè innuit Rota *supra adductà decis.* ac Doctores *ibidem allegati*, & Surdus *præ cæteris*.

95 Et quidem summa ratione concedi posse videtur, quod Domini respectu feudum non dicatur lucratiuo titulo acquisitum, nec ei præiudicium vllum factum censeri debeat, licet in substantia quæsitum fuerit integra pretij numeratione ab alio Vassallo, ex vulgari regula
96 *res inter alios acta &c.* quòd sanè præiudicium fieret Domino, si fœmina admitteretur in feudo eo prætextu, quòd esset emptitium, & pluribus quidem rationibus; Primò nempè quia fœmina imbellis inepta foret ad tuendum armis directum Dominum, Secundò quia illum comitari non posset, cum publica minimè patiatur honestas, fœminas cœtui virorum interesse, Tertiò quia propter fragilitatem discursus in rebus peragendis pacis, bellique tempore eidem Domino imbecille daret consiliū, Quartò quia de ea modicum confidere posset ob lubricitatem voti, cum quater mutetur in hora, Et quintò denique ob periculum secreti, cū fœmina tacere nesciat, propter quæ fœminam exclusam à feudali successione ex Baldo, authumat Rosen-
97 thal. *eod. cap. 7. conclus. 31. num. 2.* & tamen hæc sunt munia Vassalli, quæ inter cætera Domino cogitur exhibere seruitia sc licet militaria, consilium, Voti constantiam, taciturnitatem arcani præstare, & cœtui interesse virorum. Rosenth. *ibid.* vndè succedente fœmina inepta in his Domino inseruire, manifestū est quod ei illatum intelligeretur præiudicium.

Quamuis hæc omnia in hypothesi nostra omninò cessare debeant, data siquidem quacumque distinctione, ac etiam pro vera admissa Theorica Venturini (quamplurimum auctoritatis sibi vendicare putamus vti probatam ab eodem
98 Venturino viro quidem acutissimo, ac in controuersijs examinandis diligentissimo, cuius eximiam virtutem veluti ab erudito Præceptoris cinere rediuiuam,
99 habemus tanquam in Phænice in D. I. C. Francisco Reghino Patritio Pontremulensi in hac Vrbe Aduocato mihi præcipua dilectione coniuncto, cuius Iuris lucubrationes plurima eruditione semper refertas sæpiùs typis editas admirari soleo, & nunc summoperè diù expetitum publici Iuris factum exopto eius Responsum in hac eadem causa redditū pro Domino Comite Hieronymo Tarascono Aduersario Domini Comitis Octauij, cuius iura pro tenui Minerua mea ego tueor in præsentia) admissa inquam relata

100 lata distinctione, adhùc in casu nostro minimè vrgeret, eò quia Dominus Comes Camillus non solùm titulo oneroso à Dominis Comitibus del Flisco, quibus integrum pretium numerauit, acquisiuit feudum, sed titulo paritèr oneroso assecutus fuit assensum Domini, cui erogauit (vt *infrà num.* 118. *versic. Prætereà sciendum est*, exponemus) pecuniarum quantitatem, eamque habito respectu ad id quod ab eodem Domino adeptus fuit, satis notabilem.

101 Nec est quod rursus hic quis obijciat, quòd in supplici libello ad effectum habendi necessariam Inuestituram porrecto non semèl Dominus Comes acquirens supplex roget C. S. S. quatenùs sibi plura ex gratia concedat, & in specie, vt dignetur ex sua benignitate cõfirmare rescriptum factum priori libello Dominorum de Flisco, & successiuam Calestani venditionem, immò etiam vt sibi in feudum eundem locum concederet, quem conuenerat ab eadem Celsitudine sua recognoscere in feudum ibi: *con obligo al detto Cauaglier Tarasconi Oratore di riconoscere per se suoi figliuoli, e descendenti maschi in infinito in feudo da V. A. li detti luoghi &c.* & paulò post: *nel quale v' è il patto di riconoscere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto.* & infrà. *Resta al detto Cauaglier Camillo Oratore di supplicarla (per pienamente godere della gratia concedutagli) come humilmente lo supplica di restar seruita per effetto della sua benignità di confermare, e coroborare con la pienezza della sua Podestà Ducale non solo il rescritto &c. mà etiamdio il medemo Instromẽto di vendita, e concedergli successiuamente in feudo &c.*

102 Quoniàm cum apertè liqueat feudum emptum à Dominis de Flisco, nilque Domino Comiti traditum à Celsitudine sua, quæ vtiquè directum dominiũ sibi retinuit, nec transtulit vtile, quod apud ipsum non erat, speciosæ eæ dicendi formulæ, ac ab humili reuerentis Vasalli obsequio scriptæ nil aliud significant, quàm obsequentissimam assensus Serenissimi implorationem, quod satis compertum faciunt ea verba prioris supplicis libelli eorum de Flisco ibi. *Sperano che sia l' A. V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità, poich' essi bramano di far vendita di detto feudo, sua giurisditione, e beni al Cauaglier Camillo Tarasconi per il prezzo frà loro conuenuto, interuenendoui però il beneplacito, e consenso di V. A.* immò si ex Inuestitura similis

103 feudi empti ab alio Vassallo diceret exprefsè directus Dominus, quòd feudũ illud de nouo concederet, neglecto verborum cortice, genuina foret interpretatio pro nuda concessione consensus, vt rectè obseruauit Camerarius penès Surd. *vbi supra num.* 15. *in fine*, & conferunt tradita per Bald. *in l. qui se Patris* 3. *nu.* 34. *C. de bonor. poss. vndè liber.* quem sequuntur Iason. *cons.* 57. *num.* 7. *in primo*, dicens multùm singulare. Ger. Spin. *cons.* 16. *nu* 44. Intrigliol. *de feud. Cent. p. q.* 18. *num.* 18. vbi quod si Princeps in

104 Inuestitura feudi empti vtatur verbo: *Indulgemus*, vel: *donamus*, vel alio simili, feudum intelligitur quæsitum per contractum, non ex Domini priuilegio, vel munificẽtia, immò etiamsi adessent verba: *donamus & ex causa donationis pleno Iure transferimus*, adhùc contractus feudi non intelligeretur translatus in contractum simplicis donationis, vt, reprobato Oldrado, decidit Rota coram

105 Merlin. *decis.* 670. *nu.* 18. & iuuat demùm ad hæc Grat. *respons.* 4. *in primo*, vbi probat in eo feudo tanquam nouo non habere locum Ius accrescendi, nec proptereà reuocari posse transactionem super eo factam per acquirentem, non obstante quod in casu suo (vt constat *n.* 9.) in Inuestitura legerentur verba: *in Comitatum, erigimus, conferimus, & donamus.*

106 Prætereà quidnam importet nostro in casu, quod D. Eq. Camillus recognoscere vellet Calestanum in feudum à Principe, & quid in mente habuerit hac dicendi formula indicandi, constat non obscurè ex eo quod iuxtà superiùs allata verba libelli per eum porrecti refert id conuentum in libello dato per Dominos de Flisco ibi. *Essendosi cõpiacciuto V. A. S. con suo rescritto fatto sotto il dì* 16. *Genaro corrente* 1650. *alla supplica data dall' Abbate e Conte Claudio &c. con obligo al detto Cauaglier Camillo Tarasconi Oratore di riconoscere &c. in feudo da V. A. li detti luoghi &c.* & tamen in dicto libello aliud superindè non exprimitur, nisi quod ipse D. Eques deberet reportare à C S. S. Inuestituram consuetam, ei pollicendo fide-

fidelitatis Iuramentum his verbis. *riportando poi da V. A. la douuta Inuestitura, e prestargli il necessario Giuramento di fedeltà &c.* ficuti etiam in eodem libello refertur, conuentum in Instrumento acquisitionis feudi; quod ipse D. Comes deberet recognoscere dictum locum in feudum his verbis. *Essendosi in conformità della gratia di V. A. stipulato vn' Instromento di tal vendita &c. nel quale v'è il patto di riconoscere da V. A. il detto feudo &c.* & tamèn in dicto Instrumento non leguntur super hoc alia verba quàm ista: *attentis gratia, beneplacito, consensu, & licentia C. S. S. & dispositione Maioris Magistratus, & interueniente de nouo consensu C.S. quatenùs opus sit & non alitèr &c.*

107 Et quamuis etiam admitti possit sine
veri præiudicio, quod attento dicto supplici libello, verè D. Co: Camillus voluerit ab ipso Domino Calestanū recognoscere in feudum Comitatus, etiam in sensu importante, quod voluerit assequi à Domino aliquid aliud præter consensum & Inuestituram, putà priuilegium, ac indultum, quod dictus D. Eques Camillus acquirens, ac ab eo descendentes denominarentur Comites, vt in eo legitur postulatum, adhùc parùm opitularetur
108 Dominis Comitibus Actoribus, non
ob id, quod in his terminis obseruat Surd. *dicto consf. 427. sub num. 15. versic. addo*, nempè quod, quandò etiam à principio ipsum feudum verè constituitur à Domino, & ab eo vtile transfertur dominium in Patrem, qui cum ipso D. contrahit, adhùc feudum descendit non à solo Domino absolutè, sed mediante Patris contractu, eiusque stipulatione, ità quod quoad Patrem suscipientem feudū descendat quidem à solo Domino, sed quoad filios proueniat à Patre, qui pro illis stipulatur, ideòque Ius filijs quæsitū per paternam stipulationem censeri debeat profectitium, vt ratiocinatur idem Surd. *suprà antè num. 16. & sub num. 45. versic. quod si feudum, & anteà num. 13. pluribus allegatis*; non inquam ex hoc fundamento, quià si feudum fuisset gratis, & ex Domini beneficentia ac liberalitate concessum, foret filijs quæsitum Ius omninò irreuocabile ad feudum, dequò proindè tanquam habito titulo lucratiuo, primus Inuestitus, congruentèr
discurrendo iuxtà cōciliationem in alio articulo firmatam communi Doctorum voto probatam, non posset disponere.

110 Sed parùm iuuaret *Dn* minos Comi-
tes Actores, quoniam certè non aliud prætendi posset, D. Comitem assecutum, quàm erectionem feudi in Comitatum, benignam videlicèt concessionem, quòd ipse D. Comes acquirens, eiusque filij, ac descendentes denominarentur Comites; uam quoad feudum, scimus acquisitum
111 cum eiusdē Principis assensu à Domi-
nis Comitibus del Flisco: plurimùm siquidèm differūt ipsum Corpus feudi ab eiusdem feudi titulo, seù dignitate adiecta, vt apertissimè constat ex tradit. per Capyc. Latr. *consult. 23. num. 74. cum seq.* vbi quod quamuis de feudo empto à
112 communi Patre teneatur Primogeni-
tus dare Secundogenitis partem pretij, nō tamèn tenetur dare partem pecuniæ, cum qua titulus fuit emptus, secutus Rouit. *loco ibid. allegato.* qui idipsum etiā meliùs docuit *super Pragmatic. 25. de feud. num. 58.* vbi tractando de contri-
113 butione integri pretij, quam Primo-
genitus succedens in feudo nouo facere tenetur fratribus, quærit an in huiusmodi cōtributione habenda sit ratio dignitatis eidem feudo adiectæ, sicque suppo-
114 nit aliud esse feudum, aliud dignita-
tem, quodque licèt hæc dici debeat concessa à Principe, adhùc illud remaneat in sua natura noui emptitij, & onerosi, quæ optimè præuidit, ac scitè excitauit aduersus Bart. *in l.p. §. nec castrense n. 7. de collat. bon.* disertissimus Ant. Faber *de error. Pragmat. decad. 41. errore 10. num. 4.* licèt ipse benigniùs indulgere potuisset Bartolo suam reprehensionem, dum allata *dicto num. 7.* satis benè conciliari poterant cum ijs quæ tulerat *nu. 4.* vbi huic ipsi Fabri, & aliorum sententiæ fauere videtur docens, quod in controuersia collationis considerandum non sit, quantùm Pater erogauit in quærenda militia filio, sed considerari debeat æstimatio militiæ vendibilis, ac subdēs quod non confertur militia quantum ad dignitatem, sed hæc ex supputatione detrahi debeat; quam quidem Theoricam à Bart. desumptam tulit in proposito Merlin. *de legitim. lib. 2. Tit. p. q. 5. n. 28.* Hāc ipsā animaduersionē fecit Doctissimus D. de Luca *in superiùs cōmendato se-*

cundo responso in hac causa dato versicul. quodque aliud, quæ pariter confirmant tradita per I. C. Petrum Petracinum *in.*
115 *consult.* Capyc. Latr. *consult.* 24. *nu.* 21. vbi quod separatur Principis nomen à Principatu, illudque retinere possir, ta-
116 metsi hic penes extraneos resideat; *& num.* 23. vbi quod denominatio, titulus & dignitas Principis deferri potiùs videntur iure sanguinis, quam hæreditario, ac huiusmodi concessio facta à Principe separata intelligitur ab ipsa concessione feudalium.

117 Quarè ius quod virtute Inuestituræ prædictæ sibi possent quæsitum prætendere Domini Comites Aduersarij, totum in substantia versari videretur circà ipsum feudi Titulum, quem vnicum dici potest à Principe efflagitatum ac obtentum; Quarè conclusiones omnes quæ ferri possent pro ipsis Dominis Comitibus Actoribus, in hoc vnum collimare posse videntur, quòd nempè D. Comes Camillus non potuisset contraria sua dispositione præiudicium ipsis tamquàm ab eo descendentibus, ac à Principe in Inuestitura in hoc contemplatis inferre, quin participarent de dicto Titulo & dignitate Comitatus, ac propterea denominarentur Comites, quod tantùm abest D. Co: Camillum vnquàm in animo habuisse, vt potius in ipso postremo eiusdem Elogio quandocumque de eis mentionem fecit, sub hac Comitum denominatione continuò nuncupauerit.

118 Præterea sciendum est, quòd ipse D Comes Camillus recensitam facultatem, quòd ipse eiusdemque descendentes nominarentur Comites (etiam si admittatur, quòd D. Eques Camillus voluerit feudum recognoscere à Domino, quatenùs ab eo assecutus fuit gratiam, quòd ipse, eiusque descendentes possent denominari Comites) adhùc, non ex mera Principis gratia obtinuit, sed titulo satis oneroso, cum Serenissimæ Ducali Cameræ ad hunc effectum persoluerit pretium Ducatorum mille Argenteorum, quod equidèm habito respectu ad pretium integrũ feudi erogatum de Principis consensu, Dominis de Flisco (quibus ad hunc effectum Celsitudo sua remisit feudi caducitatem vt ex eorum supplici libello ibi. *nulladimeno confidati detti Conti fratelli nel sommo della Serenissima sua benignità, sperano che sia l'A. V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità per l'effetto infrascritto, poiche essi bramano di far vendita di detto Feudo, sua Giurisditione, e beni al Cauaglier Camillo Tarasconi per il prezzo frà loro conuenuto*, & infrà. *Humilmente la supplicano &c. di concedergli di nuouo &c. il detto feudo &c. e poi di poterlo vendere al detto Cauaglier Camillo Tarasconi per se suoi figli, e descendenti in perpetuo, & a chi darà per il prezzo fra loro concordato, & al detto Cauaglier Tarasconi di poterlo liberamente comprare, riportando poi dall'A. V. la douuta Inuestitura, e prestargli il necessario Giuramento di fedeltà &c.*) quod inquàm pretium ducatorum mille habito respectu ad pretium integrum feudi de Principis consensu erogatum Dominis de Flisco pro acquisitione dominij vtilis, non videtur tenue pro sola Comitalis nomenclaturæ acquisitione; vndè ex quocumq. latere res conspiciatur, vndequaque feudum hoc acquisitum apparet titulo oneroso, nilque prorsùs, ac omninò habitum titulo lucratiuo ex mera gratia & liberalitate, sicque filij, quibus sanè ius vllum ad feudum non descendisset, si à Domino Comite acquirente feudum emptum non fuisset, non à Serenissimo Principe illud debent recognoscere, sed à Patre.

119 Omni in casu, quandò etiàm memorati feudi concessio tota daretur Domino concedenti, adhùc tamèn quià illi penè ignota erat filiorum persona, præsumitur quòd eos vocauerit contemplatione Genitoris. Surd. *dicto cons.* 427. *n.* 16. *versic. secunda est ratio*, & nos latè in priori Articulo monstrauimus; quarè hìc quoque repetitur ibidem sufficientèr discussum, quòd scilicèt Ius filijs quæsitum ex prædicta Domini vocatione reputari debeat profectitium, iuxt. allegat. text. *in l. profectitia* 5. *de Iur. dot.* ibi. *Profectitia dos est, quæ à Patre vel Parente profecta est de bonis vel facto eius*, & ibi. *quid si Patri donaturus dedit? Marcellus lib.* 6. *Digestorum scripsit hanc quoq; à Parente profectam esse, & est verum.* Surd. *dicto cons.* 427. *n.* 17.

120 Hinc satis clarè licet inferre, numquid vllum validum fundamentum sumi queat contrà D. Comitem feudi prælegatarium ex obiectato supplici libello, cuius

cuius tamèn difficultatem breuiori, ac faciliori via nonnulli fortè euasissent, animaduertendo, quòd ille porrectus non fuerit à D.Co:Camillo, sed à D. Comite Octauio eius Procuratore, qui tamèn non satis diligenter visus fuit seruare fines mandati iuxtà præscriptum *l.diligenter §. mandati, cum vulgatis*; quamuis enim haberet facultatem preces porrigendi Serenissimo Principi, ea tamèn restricta legitur à clausula (*in præmissis*) hoc est preces porrigendi pro obtinendo assensu & beneplacito à Celsitudine sua: enim verò nil aliud in mandato continetur, quàm ipsius D.Comitis Octauij electio in Procuratorem ad faciendum Instrumentum emptionis feudi nomine D.Comitis eius Patris, *reseruato, & accedente consensu, & beneplacito Serenissimi D. Ducis nostri*. Quamobrèm aliquis obijceret quod gratis, & vltrà sibi commissa ea omninò D. Procurator in dicto supplici libello apposuerit, præter illa quæ meri assensus, ac Inuestituræ implorationem concernerent. At nos qui existimamus nullum indè oriri impedimentum ad infringendum, ac euitandum implementum dispositionis D. Comitis, ad præsidium huiusce exceptionis non conuolamus.

121 Vnum solummodò ex abundanti innuimus ad indicandam amplitudinem facultatis D. Comitis acquirentis, quòd postremus hic supplex libellus à D. Co: Octauio procuratorio nomine porrectus Serenissimo Domino est omninò relatiuus ad priorem libellum eidem Serenissimo porrecto per Dominos Comites de Flisco, & per ipsum D.Co:Camillum, & ad Instrumentum acquisitionis feudi prædicti, immò in illo horum cõfirmatio enixè, & expresè efflagitatur his verbis. *Resta al detto Cauaglier Camillo Tarasconi Oratore di supplicarla &c. di confirmare e corroborare con la pienezza della sua Podestà Ducale non solo il rescritto fatto alla supplica delli detti Conti Fieschi, e detto Oratore sotto il di 16. corrente mese &c. quale è registrato nell'Infrascritto Instromento, mà etiamdio il medesimo Instromento di vendita fatta dalli detti Conti Fieschi al detto Oratore, con tutto ciò che in esso si contiene, e qual instromento s'essibisse &c.* In dicto autèm priori libello petitur facultas vendendi dictum feudum D. Co: Camillo pro se eiusque filijs & descendentibus in perpetuũ, & quibus dederit his verbis: *e poi di poterlo vendere al detto Cauaglier Tarasconi per se suoi figlioli, e descendenti in perpetuo, & à chi darà*, cuius quidèm clausulæ (*& quibus dederit*) nota est virtus operandi, quòd competat Inuestito facultas alienandi feudum. Curtius Iun. *de feud.p.4.n.141.versic. contrariam tamen* (vbi de communi Feudistarum opinione testatur, dicens haberi textum fortissimum, & ineuitabilem de hóc *in cap. 1. de feudo non habente propriam naturam feudi*.) Barbos. *claus.57. num. 1.* etiam in extraneos quocumque titulo, vt reprobatis contrarijs veram ac communẽ testatur articulo plenè discusso Marta videndus *de clausulis p.2. claus. 58. n. 5.* & per totum. Albert.Brun.*cons.feudal. 38.num.3.* siuè inter viuos, siuè in vltima voluntate, plures congerit. Fab. de Anna *cons.53.num. 23.lib. 1.* Bursat. *cons.4. num.3.* Surd.*cons.440.num. 12. & 475.n. 30. & 551. per totum* D. Sacca *Respons. 231.num.17.cum seqq.* etiàm Domino irrequisito, quia illius consensus censetur datus ab initio, vt rectè probat Camerar. apud eumdem Martam *num.7.* Barbos. *vbi suprà num.6.* & plures citat Fulgin. *de Iure emphyteut. sub Rubrica de alienat.q.1.num.144.* quod videtur sine dubio admittendum saltèm in primo acquirente ex tradit. per Rot. coràm S.m. Greg. *dec.529.num:2.* & *ibi.* Addent.*nu. 22.lit.B.* vndè inquiunt æquiparari hanc clausulam, *quibus dederit*, clausulæ: *pro se suisq; hæredibus & descendentibus quibuscumque* idem Barbos.*vbi suprà num.8.* quæ latissimè prosequitur Monac. *De recta feud.inteprét.pleno cap.39.*

125 Adeò vt postposita Ciuilistarum doctrina volentium huiusmodi clausulam, *& quibus dederit*, ità intelligendam, vt alienatio fieri dumtaxàt possit in sanguine coniunctos, qui aliàs essent successuri, resoluendo quæstiones per veros terminos Feudistarum, dicendum sit, per hanc clausulam datam esse facultatem ita alienandi in quoslibet, vt etiam possit distrahi liberè & in allodium, quo casu in persona feudatarij, cui concessio facta est, dicitur feudum, in persona verò illius, cui à feudatario liberè alienata est, censetur allodium, vt relato Isernia, Bal-

134 tenus sumatur in sensu contrà nos obiectato, contrarium illis quæ idemmet auctor consuluerat *conf. 9. num. 74. iuncta*
135 *facti specie*, vndè hic cadere satis aptè videtur declamatio Martæ *de clausulis clausula 58. partis secundæ num. 4. in fin. quòd mirum non sit, si nulla fides Consulentibus nostri temporis, eorumque scriptis habenda sit, qui ad lucrifaciendum tantùm elucrubrarunt. Si opiniones veras secuti essent, eosdem puduisset opiniones directo contrarias amplexos esse, & multò minùs excusandi sunt, qui in vno eodemq; volumine consilia aduersantia collocarunt.* hæc Marta in consimili feudali contentione, hos paritèr iure merito carpit Rot. *in rec. p. 9. tom. 2. dec. 438. n. 12.*
136 Demùm ad sternendum penitùs præfatum Bellon. *conf. 55.* libet hic pro coronide præsentis Articuli candidè compertum facere exitum causæ, in qua idē Bellon. tunc in Iure allegauit. Sufficeret quidem hoc certò scire testimonio ipsiusmet Belloni *in principio eiudem conf.* nempè priori instantia pronunciatum aduersus partem pro qua ille consulebat, nec adhuc constare, fundamenta allata in suo resp. apud secundos Iudices adeò inualuisse, vt eos ad diuersa traxerint vota, sicut eximiè obseruauit in *Secundo eius responso* postremo loco in calce *præsentis controuersiæ* edito ad resolutionem dubij petiti ab eodem Belloni *conf.* Dominus meus de Luca, cuius oculatissimæ indagini proposita fuit difficultas, vt præ summa eius peritia in omnibus sed præcipuè in feudalibus altercationibus sincerè exponeret, numquid ratiocinia Belloni eo loco illum mouerent à priori
137 opinione, quàm antè conditum Testamentum Domino Comiti Camillo significauerat, & quæ fuit regula eius vltimæ dispositionis circa prælegatum feudi. Studiosissimus tamen fui è Taurinensibus oris compertum habere præcisum, & postremùm exitum causæ, & conscius fui rem hoc pacto actitatam.

Actores erant in dicta causa Dominæ Margarita Comitissa Ormeæ vidua, ac Diana nupta D. Ioanni Baptistæ Prouano, & Rea D. Comitissa Paula relicta Domini Caroli Prouani de Druent Commitissa Altessani omnes Sorores, & filiæ D. Comitis Nicolai communis genitoris, qui post acquisitionem Feudi Altessani recursum habuerat ad Principem directum Dominum, rogaueratque pro erectione in Comitatum & confirmatione primogenituræ, & posteà moriens grauauerat dictam Comitissam Paulam primogenitam ad erogandos aureos bis mille sororibus suis ex pretio dicti feudi: electi fuerunt Arbitri præfatæ ac aliarum controuersiarum vertentium inter dictas Dominas Sorores Domini Senator, ac Consiliarius Rouaxenda, Bernardinus Clerici, & Bartholomæus Leona, qui sub die 4. *Decembris* anni præteriti 1610. eorum Laudum tulerunt omninò contrarium Dominæ Comitissæ Paulæ, dum eam iuxtà Paternam dispositionem grauarunt ad solutionem præfatæ summæ. Laudum in authentica forma ab ea Ciuitate procuratum est tenoris sequentis.

Noi Ricardo Cesare de Signori di Rouasenda Consiliere, e Senator Ducale, Bernardino Clerici, e Bartolomeo Leona Auocati in Torino Aribitri, Arbitratori, & amicabili Compositori eletti, cioè Bernardino Clerici per la Molt'Illustre Signora Paola rilassata dal fù Signor Carlo Prouana Sig. di Druento, & Bartolomeo Leona per le Molt'Illustre Signore Margarita Contessa d'Ormea vedoa, & Diana moglie del Signor Gio: Battista Prouana, & Senator Rouasenda communemente da esse tutte assonto per le differenze frà loro vertenti come ne gl'Instromenti di compromisso rogati, cioè quello di detta Madama di Druente sotto li quattordici d'Aprile mille seicento à M. Gio: Angelo Torrerij, & quello di dette Signore Margarita, & Diana sotto li ventidoi d'esso mese d'Aprile à M. Gio: Margaria, e come anco nelle prorogationi d'esso cõpromesso sotto li quattordici, e quindici d'Ottobre prossimo passato rogato al nob. Ven. Castellano Antonio Coppo d'Altezzano, & altri doi Instromenti di prorogatione rogati li vintiuno di Nouembre al detto Nodaro Coppo, et altri doi Instromenti di nominatione di me sodetto Senatore Rouasenda per commune Arbitro rogati, l'vno sotto l'vltimo di detto Nouembre prossimo passato, & l'altro sotto il primo del presente mese di Decembre al detto Nodaro Coppo, a quali tutti respettiuamente s'habbi l'oportuna relatione. Veduti essi Instromenti di compromessi, e di prorogationi, & insieme le

pre-

pretensioni in esser riferite, & altre a parte sporte, e proposteci con gl'instromenti delli Testamenti del fù Signor Nicolò Henry Conte d'Altezzano, & Signor di Crimui padre di dette Dame compromittenti, quello della fù Dama Violante di Sauoia loro Madre con li loro Codicilli, il testamento del Sig. Conte Ottauio loro fratello, l'acquisto & inuestitura d'Altesano, & instromenti di dote di detta Signora Violante, & d'esse Signore compromittenti con ogn'altre raggioni, & Scritture, quali a dette Signore è parso di presentarci, e sentiti anco gl'Agenti d'esse Dame, e fatta la douuta consideratione si soura esse pretensioni risposte, e repliche, raggioni &c. Scritture, che sopra ogn'altra cosa allegata, sì in ragioni, che in fatto, inuocato il diuino agiuto laudiamo, arbitriamo, & arbitramentiamo come segue.

Primo che fra dette Dame sorelle resti bona pace e concordia come conuiene fra Dame Christiane.

Più sopra la prima pretensione, che detta Signora Paola Madama di Druento sia tenuta, e debba pagare del suo proprio à dette Signore Contessa Margarita, e Diana sue sorelle scudi doi mila d'oro per cadauna in consideratione della Primogenitura d'Altessano in lei peruenuta in virtù, & conforme al testamento paterno con gl'interessi dal giorno del compromesso a ragione del cinque per cento fra sei mesi prossimi, quali duranti le pagarà l'interesse alla ragione sodetta del cinque per cento.

Omittimus residuum laudi, quia concernit decisionem aliarum quæstionum vertentium inter Dominas Sorores, quæ ad rem præsentem non faciunt.

Laudo minimè acquieuit quoad dictū primum caput D. Comitissa Paula; sed petita reductione ad arbitrium boni viri seu facta nouo compromisso, causa commissa fuit Dominis Senatoribus Fanzono, Iunctinæ, & Thesauro suscipiente interim patrocinium Comitissæ reclamantis Bellono, qui *dicto conf.* 55. eius partes tueri acerrimè satagebat, & de facto (quoniam verum est, quod, vt vulgare aiebat adagium, habent etiam sua sydera lites, & sententiæ quandoque non iniuria inter casus fortuitos recensentur, vt post Medic. dixit Altograd. Sen. *in pede conf.* 50. *in primo*) obtinuit reuocationem primæ sententiæ sub die 22. *Iunij* anni sequentis 1611.

Verùm introducta causa in excelso Senatu sub die 14. *Februarij* 1612. per amplissimum ordinem pronuntiatum fuit, reuocandam postremam arbitramentalē sententiam, & primam confirmandam hisce verbis.

CARLO EMANVEL.

Prononciamo douersi reparare il Laudo delli 22. di Giugno 1611. & della cui reduttione sit ratta, come lo ripa riamo. Confirmando il laudo delli 4. di Decembre 1610. quale mandiamo essequirsi secondo sua forma, mente, e tenore compensate le spese &c.

Subscripta *Viualdo Presidente.*

Subscripta *Calerij Interp.*

Senatusconsulto neque obtemperare voluit D. Comitissa Altessani, sed pro reuisione rogauit Serenissimum Principem, eamque obtinuit, vt ex supplici libello & benigno rescripto tenoris sequē

SERENISSIMO SIGNORE.

Il fù Conte Nicolò d'Henrij nel suo testamento grauò Madama di Druent. sua figlia di pagare à due sue Sorelle scudi due mila d'oro per vna, caso che il feudo d'Altessano eretto da V. A. in Primogenitura con titolo di Contado à lei peruenisse; Il qual caso sendo per la morte del fù Conte Ottauio di Cremici senza figli venuto, pretendendo essa Dama di Druent di non esser tenuta al pagamento di tal somma, per non hauerla il Padre come primogenita potuta grauare, fù tal differenza cōpromessa in vn Senatore e due Auocati, da quali fù detta Dama condannata nella sodetta sōma, & altre partite de quai nel laudi. Indi essendosi per reparatione d'esso Laudo fatto di nuouo compromesso in trè Senatori, è stata da loro assoluta, e finalmente essendosi la causa in prima instanza tirata nell'Eccelso Senato, è stato per sentenza confirmato il primo Laudo, dal che sentendosi oltre modo grauata detta Dama, si per esser cosa chiara in ragione che il Primogenito non può esser grauato, massime senza consenso del Prencipe, dal quale è stata eretta la primogenitura, come anco perche sotto pretesto di tal Primogenitura essa Dama è stata priuata dell'heredità della Madre,

dre,

dre, come prontamente sara vedere; ha perciò interposta la reuisione di tal sentenza, la quale intendendo proseguire, & facendo fede de gl'atti & aggrauio ricorre da V. A. & la supplica si degni admettere detta reuisione, e quella comettere all'istesso Senato concedendogli lettere opportune con inhibitione in forma, e dichiaratione dell' essequtione, che si farà in persona d'una d'esse Sorelle ò de loro Procuratori sia valida &c.

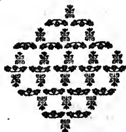
Admittitur reuisio in forma li 21. Marzo 1612.

Subscripta *Milliet*.

Verùm exitus secundæ Senatus sententiæ non magis fœlix fuit D. Comitissæ Clientulæ Belloni, dum reuisionis causa terminata fuit sub die 9. *Iunij* 1614. hisce verbis.

Pronunciamo non esser luogo alla reuisione domandata, ma douersi confirmar, come confirmiamo la Sentenza de qual si tratta, compensate &c.

138 Hæc ferenda duxi, tùm quia hinc satis compertum sit de eo Belloni *consilio* non habendam rationem, ex quo contrà
139 eum iudicatum est. Franc. *decis.* 260. *num.* 6. vbi quod Orificius tunc Præses Neapolitani Senatus consueuerat dicere sibi allegantibus consilia, quòd voluisset videre sententias super ijs latas, tùm etiã quia prædicta Senatusconsulta iuuare posse videntur ad decisionem præsentis
140 iurgij; licèt enim exemplis iudicandum non sit, ea tamèn in huiusmodi contingentijs non floci habenda, ad tradita per D. Saccam *cons.* 100. *nu.* 14. *cum duobus seqq.* & per Valenzuel. *cons.* 166. *num.* 58.

ARTICVLVS QVARTVS.

An dispositio testamentaria D. Co: Camilli in ea parte, in qua D. Com: Octauio prælegauit feudum, mereatur redargui ob non requisitum Domini Assensum.

SVMMARIVM.

1 *Feuda non sunt de perpetuò alienari prohibitis.*

2 *Feuda non assimilantur rei Sacræ, nec Campo Martio.*

3 *Prohibitus tamen est modus alienandi, ne scilicèt fiat sine Domini assensu.*

4 *Dispositio de feudo Calestani per D. Com: Camillum facta fuit Domino ignaro, ac propterea irrita esse videtur, tùm inspecto interesse Domini, tùm filiorum.*

Contrà tamen nu. 13. *& per totum.*

5 *Interesse Domini in alienatione facta eo irrequisito descendit ex triplici fonte nu.* 7. *&* 8.

Vide tamen à num. 72. *vsque ad* 79.

9 *Dispositio in comprehensos fieri nequit cũ alteratione formæ in Inuestitura decretæ.*

Intellige vt num. 77.

10 *Violata videtur in nostro casu Inuestitura, dùm postergantur filij pro quibus D. Co: acquirens fuerat stipulatus eorum vnico tantùm electo.*

Vide tamen num. 77.

11 *Sicuti Vasallus transferendo feudum in Agnatum remotiorem proximiori praeiudicium inferret, qui proindè rectè reuocaret feudum, ità alienando in vnum solum ex pluribus vocatis cæteris praeiudicium facit, qui proptereà pro portione ad eos spectante dispositionem rectè redarguunt.*

Vide infrà n. 65. *cum seqq. & n.* 79.

12 *Rosenthal. est acerrimus propugnator Iurium cæterorum existentiũ in æquali gradu;*

Quomodò verò recipienda eius sententia.

Vide num. 68. *cum seqq. & num.* 80.

13 *Conclusio: neque ex capite assensus Domini non requisiti impugnari potest contro-*

trouersum feudi prælegatum.

14 Licèt Doctores admittant feudi noui alienationem cum Domini assensu, hinc tamen non infertur feudalem distractum eo non interueniente irritum esse.

15 A dicto Doctorum sumi nequit argumentum à contrario sensu.

16 Maximè in controuersia feudali, cum in iure feudali huiusmodi argumentum à contrario sensu non rectè ducatur.

17 Nil refert, num assensus Domini præcedat, numuè subsequatur, & nu. 18.

19 Alienatio rei feudalis absque consensu ab initio non est totalitèr nulla, sed manet in pendenti propter spem reconualidationis.

20 Dominus Co: Camillus expressè petijt, ac obtinuit facultatem erigendi Primogenituram, & præferendi Primogenitum secundo, tertio, & vlteriori gradu genito.

21 Declaratio Inuestituræ licita est Vasallo Domino inscio.

22 Non debet postulari licentia, quandò concessio facta est cum clausula (& quibus dederit.)

23 Quòd alienatio feudi sinè Domini consensu nequaquàm subsistat procedit quoad Domini præiudicium, non quoad Agnatos.

24 Agnati allegare nequeunt defectum prædicti assensus, sed solùm à Domino proponi potest, & numeris sequentibus.

27 Exceptio de Iure Tertij allegari nequit, quandò non est ipso Iure exclusiuæ iuris agentis.

29 Vasallus possidens Agnatis opponentibus exceptionem omissi assensus replicare potest, Amici quoad vos liberas ades habeo.

30 Ius Tertij allegari nequit, etiàm si sit ipso Iure exclusiuum intentionis Aduersarij quandò Ius illud principalitèr pertinet ad tertium.

31 Ius tertij allegari nequit, nō solùm agendo, sed nec replicando.

32 Dominus è contra allegare non potest defectum consensus Agnatorum.

33 Feudum ex pacto nouum alienatum in extraneū reuocat directus Dominus, & non filius aut Agnatus.

34 Interdicta non est dispositio de feudo inter comprehensos in Inuestitura etiā Domino irrequisito.

35 Cum Dominus singulos comprehensos in Inuestitura habuerit ab initio pro Vasallis, eius respectu dici nequit alienatio.

36 Agnatus comprehensus in Inuestitura dici nequit nouus Vasallus, sed antiquus.

37 In alienatione emphyteusis facta in comprehensos in Inuestitura non debetur Laudemium.

38 Lex feudi alienationem prohibens cogitauit de extraneo, non de agnato, immò lex ipsa consentit, quando alienatio fit in comprehensos, & num. seqq.

40 Alienatio facta in comprehensis alienatio non est, sed refutatio.

41 Alienatū non videtur, quod est in Agnatorum linea conseruatum.

42 Alienatione prohibita non censetur prohibita conuentio inter fratres.

43 Licèt per testatorem iniuncta sit institutis prohibitio alienandi, Cohæredes rectè contrahere possunt ad inuicem super bonis hæreditarijs.

44 Patronus qui sinè Ordinarij consensu Iuspatronatus alienare nequit, illud rectè donat, Ordinario inscio, alteri Compatrono.

45 Valet Argumentum à Patronatu ad emphyteusim.

46 Singuli in aliqua Vniuersitate comprehensi eiusdem pars reputantur.

47 Valet alienatio rei alienari prohibitæ facta ab Vniuersitate in aliquem eiusdē Vniuersitatis.

48 Canonici sunt membra Ecclesiæ, cuius caput est Episcopus.

49 Valet alienatio per Episcopum facta in Capitulum inconsulto Pontifice.

50 Enumerantur quinquaginta duo Doctores, qui indistinctè probant validam alienationem feudi inter comprehensos in Inuestitura Domini assensu nō requisito.

51 Id ipsum receptum est in alienatione emphyteusis Domino ignaro.

52 Hoc maximè admitti debet in feudo titulo oneroso quæsito.

53 Extende primò conclusionem firmatam supra num. 34. etiamsi statuto prohiberetur omnis contractus de feudo nō consentiente Domino factus.

54 Ex-

54 *Extende secundò etiamsi adesset in Inuestitura expressa conuentio non alienandi sine Domini assensu, quia hinc solùm prohibita intelligeretur alienatio in extraneos.*

55 *Extende tertiò vt quàmuis in Inuestitura conuentum esset, quòd ille, in quem fieret alienatio, deberet capere Inuestituram, nam adhuc intelligi deberet si alienatio facta foret in extraneum.*

56 *Extende quartò siuè alienatio fiat inter viuos, siuè in vltima voluntate.*

57 *Immò magis sustineri debet alienatio in comprehensum in Inuestitura, quæ fit per vltimam voluntatem, quàm quæ fieret inter viuos.*

58 *Extende quintò non solùm si alienatio in comprehensum fiat in proximè successurum, sed etiamsi in remotiorem.*

59 *Nihil interest Domini inuestientis, vtrum bona feudalia resideant penes proximiorem, vel remotiorem, dummodò Familiam contemplatã non egrediantur.*

60 *Argumenta quibus probatur alienationem feudi in remotiorem validam esse.*

61 *Non videtur intelligi posse, quomodò Domini intersit, quòd feudum præmaturè ad illum transeat, ad quem, licèt serò, quandoquè ex eius voluntate debet peruenire.*

62 *Alienare prohibitus extrà familiam potest alienare in familia eligendo etiam remotiorem in gradu.*

63 *In legibus feudalibus remotior non fit deterioris conditionis, ac proximior.*

64 *In ijs quæ sunt vsus frequentissimi si leges peculiare Ius obseruari voluissent, præsumendum est, quòd expressè prouidissent.*

65 *Extende sexto conclusionem de qua suprà num. 34. procedere non solùm si alienatio fieret in remotiorem, sed etiamsi fiat in alterum ex pluribus agnatis paribus in gradu.*

66 *Idem iudicatur de pluribus proximioribus respectu partis ipsis tangentis, quòd de remotiore respectu proximioris.*

67 *Vasallus in quem totum feudũ fuit translatum habetur pro remotiore, quoad portionem in qua non ipse, sed Frater, aut alius in æquali gradu erat successurus.*

70 *Consideratur distinctè & separatè in huiusmodi controuersia interesse Domini, & interesse Agnatorum.*

71 *Doctores qui ex aduerso allegari possent, vel loquuntur quando essemus in feudo antiquo, vel eo in casu, in quo acquirens non posset ex alio capite de feudo disponere.*

74 *Vt faciliùs & citiùs feuda reuerterentur ad Dominum, quando primò fuerunt introducta, & cognita, cõcedebantur ad libitum Dominorum, postea ad annũ, deindè ad vitam Inuestiti, successiuè prorogata successio ad vnum ex filijs, quem Dominus elegisset, posteà ad omnes filios, & demùm ad Nepotes.*

1 Quamuis feuda non sint de perpetuò alienari prohibitis, nec rei Sa-
2 cræ, campoue Martio assimilentur, vt post Isern. & Camerar. aiebat Bilocta *consult.* 10.
3 *num.* 10. neque eorum commercia prohibita sint, prohibitum tamèn fore modum, ne scilicèt huiusmodi feudales conuentiones fiant sinè Domini assensu asseuerauit Bald. ab eod. Bilocta *ibid.* relatus *num.* 11.

4 Quamobrèm controuersam Calestani dispositionem à D. Co: Camillo factam Serenissimo Directo Domino irrequisito, ac penitùs ignaro ad fauores D. Co: Octauij, cæteris filijs paribus in gradu, ac Nepotibus ex primogenito prædefuncto exclusis, nequaquàm subsistere primo suadetur aspectu, tùm eiusdem Domini, tùm cæterorum filiorum, ac respectiuè Nepotum inspecto interesse,
5 Domini inquàm triplici ratione cõsiderata ab eodem Camerario apud Surd. *dec.* 143. *n.* 40. *versic. & non resistit.*

6 Primò scilicèt ratione damni, cũ alias omnes filij, pro quibus indistinctè in acquisitione feudi fuerat stipulatus succedere debuissent, vndè plures habuisset Vasallos. ad text. *in cap.* 1. §. *omnes filij. si de feudo defuncti content. sit &c.* quòd eiusdem Domini interesse videtur, sicuti nostra quoquè interest plures habere de-

 bito-

bitores Natta *conf.*475.*n.*3.

7 Secundò ratione voluntatis, ne Dominus habeat Vasallum quem nolit, arg. text. *in c. Imperialem cum ibi notat. de prob. feud. alienat. per Frideric.*

8 Tertiò ratione ordinis, ne feudum modò ab eo diuerso quem ipse in Inuestitura præfinierit transferatur, licèt enim dispositio fiat in comprehensos,

9 fieri tamèn non potest cum alteratione formæ in Inuestitura decretæ, quàm violare Vasallo non licet, Domini saltèm consensu non impetrato, vt ex text. *in c. p. de alienat. feud. patern.* Iason. & Surd. probat Rota *in Leodien. fideicom.* 10. *Iunij* 1615. coram Pirouano, *inter rec. p. 6.*

10 *dec.* 679. *num.* 3. sicuti actum dignoscitur manifestè in casu nostro, in quo postergatis alijs, pro quibus Dominus Comes acquirens fuerat stipulatus indistinctè, vnicum tantùm filium admitti voluit.

11 Cæterorum verò filiorum considerato interesse subsistere nequaquàm videtur huiusmodi dispositio facta Domini neglecto consensu, quoniàm quemadmodùm Vasallus, transferendo feudum in Agnatum remotiorem, præiudiciũ proximiori inferret, qui propterea idem feudum rectè reuocaret, vt ex innumeris probat Surd. *conf.*305. *num.* 17. ità similitèr alienando in vnum solùm ex pluribus vocatis, & pro quibus omnibus in limine feudalis conuentionis fuerat stipulatus cæteris præiudicium facit, vt proindè singuli eundèm gradum obtinentes, iustè reuocare posse videantur pro portione ad eos spectante, vt probarunt Bald. alijque longa serie relati per

12 Surd. *loco mox allegato num.* 18. & vt cæteros sileamus, sufficiat pro omnibus allegare acerrimũ propugnatorem partium cæterorum existentium in æquali gradu Rosenthal. *de feud. cap.* 7. *conclus.* 7. *à num.* 9. vbi quòd Vasallus sine Domini consensu neque de feudo nouo inter liberos, & descendentes vi primæ Inuestituræ in eos successuros disponere queat, id vni filiorum prælegando, & assignando, quarè cæteri hanc aut similem ordinationem ratam habere non cogantur, sed rectè portionem sibi debitam auferre, repetere, aut reuocare possint, damnando contrariam sententiam tamquàm planè improbabilem.

13 Verùm hisce alijsque similibus, quæ ex aduerso proponi possent, & quorum plura in præsentis decursu Articuli oportuno loco ferentur, ad altius examen vocatis, neque ex hoc capite reprehendi posse oppugnatam feudi dispositionem, pluribus demonstratur.

14 Primò quià, & si Doctores quamplurimi dicant, feudi noui alienationem permitti, cum Domini assensu, minùs tamèn rectè hinc infertur, quod eiusdem Domini consensu non interueniente feudalis distractus irritus sit, cum à dicto

15 Doctorum sumi nequeat argumentum

16 à contrario sensu, quòd immò argumentum neque duci potest in legibus feudi. Hoc vtitur medio singulis plurium allegatione munitis. Surd. *conf.* 351. *num.* 43.

17 Probatur secundò, omissum Domini assensum non omninò irritam facere feudi dispositionem, ea ratione quia si adhùc obtentus non est, tractu temporis haberi potest, si quidèm non refert, nùm ille præcedat, numuè subsequatur feudalem contractum, sicuti edocemur à magno Isernia pluribus conclusionem exornantè *in c. Imperialem num.* 14. *de prohibit. feud. alienat. per Frideric. Ibidemque* Apostilla *litteris r. & s.* sequentis paginæ.

18 Fulgin. *de contr. emphyt. sub rubric. de alienat. q. p. versic. final. & latiùs q.* 3. *nu.* 10. vbi quòd consensus prædictus æquè benè obtinetur ante contractum, in

19 contractu, & post, late etiam Bilocta *consult.* 10. *num.* 8. quo loci alijs etiam adductis, probat alienationem rei feudalis absque assensu non dici ab initio totalitèr nullam; sed manere in pendenti, propter spem reconualidationis ex superuenientia Regij assensus, in quantùm enim est alienatio, valida est, cum persona ad disponendũ sit libera, sed propter quoddam extrinsecum dominicum scilicèt beneplacitum, impeditur, quod quidem beneplacitum, quandò obtinebitur, tollet illud obstaculum, & omninò fiet valida alienatio, ita Bilocta ex Fabro *allegato num* 9. hanc dicens *num.* 23. regulam apud feudistas indubitatam. Argumẽtum breuibus innuit Natta *conf.* 475. *num.* 12. *versic. respondetur quod si non est habitus*, & tulit in proposito Palma *conf.* 3. *num.* 21.

20 Probatur tertiò ex eo quod D. Co: Camillus

millus expreſsè in feudali Inueſtitura poſtulauerit, ac obtinuerit facultatem erigendi Primogenituram, & præferẽdi Primogenitũ ſecundo, tertio,& vlteriori gradu genito, & prout ſibi viſum fuerit per illa verba ſuperiùs etiã allegata. *Di più ſupplica l'A.V. di concedergli, che poſſa, ſe così gli parerà, erigere vna Primogenitura in detto feudo, e preferire li ſuoi Deſcendenti primogeniti agl'altri ſuoi deſcendenti con ordine ſucceſſiuo, & in quella forma e modo che ſtimerà bene, ſenza che li ſecondogeniti, & altri habbino alcuna ragione di contradire alla detta Primogenitura, la quale adeſſo per all'hora s'intenda confirmata con l'autorità di V. A.* Quãobrèm erectione controuerſæ primogenituræ in linea Tertiogeniti, non videtur diſpoſitionem diuerſam feciſſe ab illa conuenta in dicta Inueſtitura, ſed potiùs declaraſſe qualis fuerit eius mens in præfato ſupplici Libello, quidque ibi efflagitare cogitauerit, quod ei licitum fuiſſe videtur, vlteriori Domini aſſenſu non requiſito ad tradit. per Rot. *in rec. parte* 2.*dec*.405. *num. p.*

22 Probatur quartò, quia cum ex recenſitis *Articulo præcedenti*, feudum conceſſum fuerit cum clauſula (& quibus dederit) nulla debebat rursùs poſtulari licentia, cum tunc Vaſallo permittatur facultas pro libitò diſponendi, vt probat Camillus de Medicis *conſ*.47. *num.* 8. ac teſtantur innumeri, quos nouitèr cumulauit Manzius *de teſtamentis T*.13.*q*.5.*nu*. 31. vbi teſtatur de veriori ac communiori Sententia, contra quam propterea perperam reſpondiſſe Alexandrum.

23 Probatur quinto, quoniàm concluſio admittens alienationem feudi ſinè Domini conſenſu minimè ſubſiſtere, procedit quoad Domini præiudicium, nam quoad Agnatos, ſiuè Dominus conſenſerit, ſiuè non, ſuſtinetur diſpoſitio, nec
24 ab ipſis allegari poteſt defectus prædi-
25 cti aſſenſus. Surd.*conſ*.305.*num*.35. qui ſolùm à Domino proponi poteſt, adeò vt nemo præter illum ad id admittatur. Gratian. *diſcept. forenſ. cap*. 511. *num. p.* Cephal.*conſ*.3.*nu*.122. Oldrad. *conſ.* 139. *circa med. verſic. ſexto cum iſta bona.* Alex. *conſ.* 173. *num.* 7. *in ſecundo*, ferens pro hac opinione Bart. & Bald. Natt. *conſ.* 475.*num*.14. Surd. *dicto conſ.* 305.*nu*. 34. 50. 51. & 52. *conſ*.351. *num*.42.& *dec.* 235.*num*.2.*in fin.* Riminald. Iun. *in cauſa Parmenſi feudi Ciſſiæ conſ*.513.*numer*. 79. Mangil. *de euict. q*.56.*num*.30. Alba *conſ.* 67. *num.* 7. *verſic. & paritèr non obſtat.* Menoch.*conſ*.158.*num*.11.& *conſ*.1094. *num*.17.*cum ſequentibus.* Buccaferrus *reſponſ*.2.*num.* 23. & ea quidem ratione;
26 quià Agnatos allegare defectum conſenſus Domini eſt dare, vt inquiunt, de Iure tertij. Rot. *in rec.dec*.463.*num*. 5.*p.* 2. Galuan *conſ*.8.*num*.61. Surd. *dicto cõſ.*
27 305.*num.* 51. Buccaferrus *vbi ſupra*; quod non permittitur. *l. loci corpus* 4. §. *competit ſi ſeruitus vendicetur cum vulgatis*, quandò exceptio de Iure tertij non eſt ipſo iure excluſiua iuris agentis iuxtà
28 notam theoricam Bart. *in l*.2.*de except. rei iudic.* qualis non eſt obiectata exceptio neglecti aſſenſus, cum alienatio ſic facta nullà non ſit ipſo Iure, ſed ità demùm ſi velit ipſe Dominus. Surd. *dicto conſ*.305.*num*.35.& 50.*in fin.* Alex. *conſ.*
29 173.*num*.7. vbi plena Apoſtilla *litteram r. lib*.2. quarè Vaſallus poſſidens Agnatis opponentibus huiuſmodi notam replicare poſſet, Amici quo ad vos liberas
30 ædes habeo, vt aiebat I. C. *in dicto* §. *competit in fine*; immò neque ius tertij allegari poteſt, etiamſi ſit ipſo iure excluſiuum intentionis aduerſarij, quandò ius illud principalitèr pertinet ad tertium. Gerius Spinus agens de Iure Prin-
31 cipis *conſ*.16.*num*.37. vbi quòd id procedat tàm agendo, quàm replicando, aliaque plura congerit in propoſito, probans *num.* 40. regulam fore generalem, quod Ius Principis per alium deduci nequeat in Iudicium, ſed per ipſum
32 Principem tantùm. Hac ratione, neq; Dominus è contra allegare poſſet defectum conſenſus Agnatorum, quia hoc ſua nõ intereſſet, ſed pertineret ad ipſos Agnatos. *Surd. ibid. num*.51.& *dec*.343. *num*.21.

33 De facto videmus, quòd ſi feudum ex pacto & prouidentia nouum fuerit alienatum in extraneum, directus Dominus reuocabit alienationem, & non filius, aut alius deſcendens, vel Agnatus, vt poſt Clar. *in* §. *feudum q*.66. *num.* 7. aliiſque atteſtantes de communi docuit Scacc. *de iud. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 1504. 1536. & 1547.

34 Probatur denique ſextò, quia nequaquàm interdicta eſt feudalis conuentio,

seù dispositio inter comprehensos in
Inuestitura, sed ea Vasallo permittitur,
Domino minimè effecto conscio, siuè
eiusdem Domini interesse, siuè volunta-
tem, siuè etiàm potestatem pendamus,
Interesse inquàm, quia tunc certum est
nullum ei præiudicium inferri vt dicit
Clar. *in §. feudum q.* 40. *num.* 6. (& latiùs
infrà probabitur) voluntatem verò, quià
omnes personæ vsque ab initio fuerunt
per ipsum *D.* Inuestientem approbatæ
Rot. *in rec. p.* 3. *dec.* 679. *num.* 2. Surd. *dec.*
343. *num.* 11. potestatem deniquè quià
cum in feudi concessione admiserit om-
nes, quos Inuestitura complectebatur,
non posset inconstantèr reijcere alterũ
ex eis in cuius gratiam facta esset dispo-
sitio arg. *text. in l. Pomponius scribit* 10.
de neg. gest. & in l. si quis testibus 12. *C. de
test.* Surd. *dicta dec.* 343. *num.* 14. qui pro-
pterea *allegato nu.* 11. sicuti paritèr Ro-
ta *citato loco*, rectè probat nouum assen-
sum exigi non debere.
35 Immò cum Dominus singulos in In-
uestitura comprehensos habuerit ab ini-
tio pro Vasallis, seu Emphyteutis respe-
ctiuè, neq dici debet illius respectu alie-
natio Clar. *S. emphyteusis q.* 14. *circa fin.*
36 *versic. cum enim Dominus*, nec Agnatus
in Inuestitura comprehensus dici potest
nouus Vasallus, sed antiquus Giurb. *de*
37 *success. feud. S. p. glos.* 16. *num.* 3. Surd. *vbi
supra num.* 13. qui ex Ripa infert, hac ra-
tione non deberi in emphyteusi Laude-
mium, nec nouam capiendam Inuesti-
turam, quod paritèr probarunt multi re-
lati per Peregr. *cons.* 21. *num. p. in fin. &
cons.* 27. *in princ. lib. p.* & abundè comper-
tum facit Fulgin. *de Iur. emphyteut. sub
rubrica de Laudem. q.* 8. *n.* 28.
38 Confirmantur hæc primò quià lex feu-
di alienationem prohibens de extraneo
cogitauit, non de Agnato. Giurb. *dicto
loco num.* 2. facit Buccaferrus *respons.* 2.
num. 20. *iunct. præcedenti*, immò legem
39 ipsam consentire, quandò alienatio fit
in comprehensos, inquit Scacc. *de Iud.
lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 1491.
40 Confirmantur secundò, quià alienatio
facta in comprehensos verè alienatio
non est, sed quædam potiùs refutatio.
Alex. *in l. si domus* 74. *§. final. num.* 7. *ver-
sic. quià talis de legat. p.* Cyriac. *contr.* 189.
num. 13. *&* 543. *num.* 15. Mangil. *de euict.
q.* 56. *num.* 23. Giurb. *dicto S. p. glos.* 16. *nu.*
41 2. *in fin.* plures congessit Fulgin. *supra
relatus dicta q.* 8. *num.* 31. Quamobrèm
dicimus, quòd alienatum non videtur
quòd est in Agnatorum linea conserua-
tum, ad text. *in l. voluntas* 4. *C. de fidei-
com.* vbi decernitur, quod alienatione
42 prohibita, non censetur prohibita con-
uentio inter fratres, & in *l. p. §. cæteri C. de
imponenda lucratiua descriptione lib.* 10.
vbi probatur, quòd licet Curiale prædiũ
absque lucratiua descriptione ab extra-
neis acquiri nequeat, id locum non ha-
beat, quando prædium eius lucro cedit,
qui Ciuitatis eiusdem Ordini sit obstri-
ctus. Tholosan. *Syntagmata Iur. vniuers.
p. p. lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 4. Decian. *cons.* 55.
num. 70. *in* 3. Surd. *dicto cons.* 305. *nu.* 33.
& latè *præfata dec.* 343. *num.* 10. Mangil.
supra num. 23. Giurb. paritèr *supra num.
p.* Cephal. *cons.* 594. *num.* 32. Amædeus à
Ponte *in quæstionib. Laudem. q.* 12. *num.*
18. Siluan. *cons.* 3. *num.* 80. Portius Imo-
lens. *cons.* 65. *num.* 31. *versic. vlteriùs.* qua
43 ratione licèt per testatorem iniuncta
sit institutis prohibitio minimè alienan-
di, attamèn rectè cohæredes ad inuicem
intèr se super bonis hæreditarijs con-
trahunt, ac distrahunt, vt innumeris pro-
bat Fusar. *de substit. q.* 716. *num. p.* Simili-
44 tèr videmus, quòd Patronus, qui sine
ordinarij consensu nequit Iuspatronatus
alienare iuxta notata in *c. illud* 8. *vbi* Ca-
nonistæ *extr. de Iurepatronat.* illud re-
ctè donat eodem Ordinario irrequisito
alteri compatrono ad text. *in c. ex Insi-
nuatione.* 14. *vbi glos. in verbo contulisset
versic. veriùs videtur. eod. tit. & in Cle-
mentin.* 2. *iunct. ibi glos. in verbo liberè.
eod.* Hoc vtuntur argumento Ripa *in l.
qui Romæ* 122. *S. duo fratres num.* 88.
versic. quartò facit de verb. oblig. Portius
dicto cons. 55. *num.* 27. & Corbul. *de em-
phyteus. sub titulo de causa priuationis ob
alienationem irrequisito Domino factam
45 limit.* 6. *num.* 3. Porrò passim arguimus à
Patronatu ad emphyteusim. Corneus *in
proposito cons.* 25. *num.* 21. *in secundo*, &
ab emphyteusi ad feudum, ac è contrà,
sicut *supra* tulimus *priori Articulo*, & in
puncto huiusce quæstionis idem Portius
ibidem num. 29. *cum seqq.*
46 Sic paritèr dicimus, quòd ex quo sin-
guli in aliqua Vniuersitate comprehensi
eiusdem pars reputantur *arg. l. planè* 4.
quod cuiuscumque vniuersitatis cum aliis
cumu-

cumulatis per Portium *supranum.* 36.in
47 eorum alteros rectè alienantur ab eadē
48 Vniuersitate alienari prohibita; quarè cum Canonici sint Ecclesiæ membra, cuius caput est Episcopus. *c.nouit.*4. *de*
49 *ijs quæ fiunt à Prælatis*, tenet alienatio per ipsum Episcopum facta in Capitulū Pontifice inconsulto, vt post glos. *in clementin.* 2.*in verbo Ecclesiam. versic. dicit etiam. de rebus Ecclesiæ non alienandis* pluribus expendit idem Portius *vbi supra n.*36.*cum duobus sequentibus*.
50 Hanc autèm conclusionem, quam pro sexto fundamento superiùs dedimus, quòd indistinctè nullo Domini requisito assensu Vasallus disponere possit inter comprehensos in Inuestitura tenent.

1 Ripa *in l.qui Romæ* 122. §. *duo fratres n.*87.*de verb.oblig.*
2 Surd. vidèndus *cons.*305. (quod super hoc Articulo Rot.in rec. & coram Duran. *infra allegand.* alijque ferè omnes qui post eum scripserunt canonizarunt) *num.*35.*&* 50.*cum seqq.& cons.*351.*post n.*44.*versic.tertio respondeo*.
3 Galuan.*cons.*8.*num.*61. vbi pluribus conclusionem compertam reddit.
4 Bellon.Iun.*cons.*9.*num.*35.
5 Buccaferrus videndus *cons.* 2. *num.* 3. 20. 21. 22. *&* 23. vbi in puncto de primogenitura erecta in feudo ex pacto & prouidentia & *respons.*7.*nu.*55.
6 Palma *cons.*3.*n.*20.
7 Peregr.late *cons.*21.*circa princ. versic. respondeo verius de Iure esse,cons.*23. *nu.* 7.*& cons.*27.*num.*9.*in princ.*vbi quod hęc conclusio est indubitata *lib.*9.
8 Natta *cons.*475.*num.*14.
9 Giouagnon.*respons.*44. *num.*45. *in secundo*.
10 Baron.*in allegat. in pede secundi voluminis de citat.num.* 103.
11 Manfredus Gouean. *in suo responso quod legitur in pede Voluminis consiliorū feudalium* Diuersorum *inter cætera reddita in causa Feudi Mantuæ in ordine cons.*9.*n.*7.
12 Decian.*cons.*26.*n.*65.*lib.*2.*& cons.* 55. *n.*69.*lib.*3.
13 Albert. Brun.*cons.feudal.*44. *n.* 13.
14 Crauett. *cons.*303.*n.*4.
15 Corneus *cons.* 29. *n.*18.*in secundo*.
16 Alciat. in Lugdunens. impress. *libro tertio consil.*38.*numero tertio.*
17 Siluan.*cons.*3.*n.*80.*cum seqq.*
18 Anton. Cios.*cons.* 2. *numero* 13. *vers. addo*.
19 Borella *cons.*5.*n.*10.
20 Bertazzol.*cons.ciuil.*112.*n.*2.*&* 3.*versiculo, & in alienatione feudi*.
21 Cephal.late *cons.* 694. *num.* 20. *cum seqq.*
22 Ab. Anguill.*cons.* 26.*n.* 377.
23 Federicus Campixanus *inter cons.*Corsetti *cons.*22.*in ordine n.*9.
24 Hermanus Vulteius *inter cons.* Diuers. Academiæ Marpurgensis *vol.*2.*cons.in ordine* 25.*num.*15. quod licet dubitationis loco ferat, idipsum tamen in resolutione contrarij admittit quoad præiudicium directi Domini *n.*91.
25 Menoch.plures ferens *cons.*158. *num.* 88.*& cons.*1094.*n.* 19. vbi in puncto de primogenitura erecta in alterum ex filijs, & *in tract. recuperand. remed.* 9. *num.*259.
26 Gozadin. *cons.*20.*n.*9.
27 Portius Imolens. *dicto cons.* 65. *à numero* 26.
28 Cyriac.*contr.*189.*n.*13.380.*nu.* 30. *&* 543.*n.*15.*&* 19.
29 Gratian.*cap.*511.*n.*7.*&* 8.
30 Thesaur.Iun.*quæst forens. lib.*3.*q.* 23. *num.*5.*iunct. num.* 9. *versic. tùm quia res agitur*.
31 Mantic.de tacit.*lib.*23.*T.*25.*n.* 8.
32 Tusc.lit.E.*conclus.*207.*n* 136.
33 Tholosan.*Syntagmat.Iur.vniuersi p.p. lib.*6.*cap.*17.*n.*4. *iunct.num. præcedent.*
34 Tiraquel. *de retract. lignagier* §. 11. *glos.*6.*n.*10.
35 Vrsel.*in exam. apum conclus.*87.*n.* 14.
36 Mangil. *de euict. q.*56.*num.* 22. *cum pluribus seqq.*
37 Gaspar Manzius *de testam. tit.*13.*q.*5. *num.* 30. vbi inquit sine dubio procedere.
38 Scacc. *de Iudic.lib.*2.*cap.*9. *num.*1491. *& num.*1548. *iunct. num. sequenti in fine* dicens consensum directi Domini esse quidem hoc casu bonum, sed non necessarium.
39 Amad. à Pont. *in quæst. Laudem. qu.* 12.*num.*17.
40 Maur. Burg. *de Laudem. in addit. ad inspectionem* 30.*num.*31.*p.*2.
41 Rot. diuers. *p.*1.*dec.*284.*num.*2.in rec. *p.*3.*dec.*679.*num.*2.3.*&* 4. *dec.*253.*nu.*2. *p.*4. rec. & ibid.*dec.*311.*num.*8.& coram Du-

clusio procedit, immò amplius si adesset
54 paritèr in Inuestitura expressa conuentio non alienandi sine Domini essensu, quià hinc prohibita solùm intelligeretur alienatio facta in extraneos. Surd. *pluriès laudato cons.*305. *num.* 33. *circa finem*, & *dec.*343. *num.* 12. Mangil.*dicta q.*56.*nu.*26.Gozadin.*cons.* 20.*n.*9. *versic. immò ampliatur*, & fortius Fulgin. *citata q.*8. *tit. de Laudem. num.* 30. plurièss allegans Schrader. *supradicto num.*62.*versic. secundò hæc conclusio*, vbi quòd procedit, non obstante expressa conuentione inter Dominum & Vasallum in limine feudalis concessionis inita, quòd non li-
55 ceret feudum vllo pacto alienare absque consensu Domini; quemadmodum itidẽ si in Inuestitura conuentum legeretur, quod ille, in quem fieret alienatio, deberet capere Inuestituram, adhùc intelligeretur, si facta foret alienatio in extraneum, si enim fieret in comprehensum, non obstante allegata conuentione, aliã Inuestituram nequaquàm effiagitandam obseruauit Portius *dicto cons.*65. *nu.* 45. *versic. Item illa verba*.

56 Proceditque insuper recensita conclusio, quòd Domino inscio, sustineatur feudalis alienatio facta in comprehensos in Inuestitura, siuè alienatio fiat inter uiuos, siuè in vltima voluntate, egregiè Crauett. *plenis consilijs* 712. & 713. (in quorum vltimo nouem fundamentis conclusionem inconcussè stabiliuit) quẽ ad id referunt & sequuntur Galuan.*dicto cons.*8.*num.*61. Surd.*dicto cons.*5. *nu.*33. & *dicta dec.* 343. *num.* 43. Buccaferrus *dicto cons.* 3. *num.*3. & Mangil. *de euict. dicta q.* 56. *num.* 28. immò magis susti-
57 neri debet alienatio, quæ fit per vltimã voluntatem, quàm ea quæ fieret inter viuos per contractum onerosum, quià relicta per vltimam voluntatem Agnato data vidẽtur tamquàm aliquo pacto, vel aliquo tempore successuro, quæ verò per contractum dantur, videntur tamquàm in extraneum transferri vt aiebat Surd. *dicta dec.*343.*num.*43.

58 Quod autem diximus de facultate Vasalli transferẽdi feudum Principe Inconsulto in comprehensum in Inuestitura, intelligitur non solùm si alienatio fiat in proximè successurum ab Intestato (de quo nulla cadit difficultas, cum ea sit refutatio à Iure feudali admissa, vt obuia sunt eiusdem Iuris principia) sed etiam si fiat in remotiorem, sicut probãt Doctores longa serie superiùs relati) vbi non sicut aliqui, qui vtramque quæstionem inuoluentes, ac confusim intermiscentes allegant Auctores, alteros sustinentes licitam alienationem in remotiorem, alteros verò solùm dicentes validam in proxime successurum quidquàm de alio casu non innuentes, consultò separauimus, ferentes eos solùm, qui vel de priori casu loquuntur, vel generalem regulam statuunt) inter quos disertè id probant Cyriac. *dicta contr.* 109.*nu.* 14. Decian.*cons.*55.*num.*70.*in* 3.Peregr.*cons.* 21.*num.*1. *in primo*. Gratian. *discept. forens.cap.*511.*num.*8.Afflict. *in cap.* 1. *nu.* 16. *de Vasal. qui contra const. Loth.* Surd. *cons.*305.*num.*33.*circa fin.* & 51. *paritèr in fine*, vbi dicit adesse super hoc Iura clara *cons.*308.*num.*35. & *cons.*351. *nu.* 45.& latissimè *dec.*343. vbi pro hac sententia duodecim tulit argumenta, ac cõclusionem probat omninò indubitatam. Palma *cons.*3. *num.* 20. Campixan. *inter cons. Feu.* Corset. *cons.*22. *in ordine nu.* 9. Lanar.*in* §.*sed etiam res sub num.*27.*cum seqq. per quos fiat Inuestitura*. Crauett. *cons.* 712. dicens non videri de hoc controuersiam. Siluan.*cons.*3 *nu.*80.Cephal. *cons.*694. *num.* 22. *cum seqq.* vbi inquit quod restringere generalem dispositionem iuris feudalis permittentis feudi alienationem Domino inconsulto in agnatos ad dispositionẽ in agnatos proximiores, est diuinare. Fulgin. *tit. de Laudem. q.*7.*num.*16. & *q.*8.*num.*78. & *Tit.de alienat. q.* 1. *num.* 193. Amad. à Pont. *dicta qu. Laudem.* 12. *num.*20. vbi communem, ac veriorem testatur Sẽntentiam. Goueàn.*in dicto respons.feudal.*
59 *num.* 7. vbi quod nihil interest Domini inuestientis, vtrùm bona feudalia penès proximiorem, vel remotiorem resideãt, dummodò familiam contemplatam non egrediantur plenè Giurb. §. 1.*glos.*16. *à num.* 3. hanc veram & communem sententiam testatur, ac tuetur Rosenthal.*de feud.cap.*9. *membr.* *p. conclus.*52. *num.* 9. pro qua *sub littera N.* triginta allegat Doctores, licèt dicat valere reuocabilitèr, de quo tamen infrà, & admittit paritèr Vulteius *superius relato cons.*25. *inter cons.* Diuers. Academ. Marpurgen.*numer.* 97.

60 Id

60 Id autem quoad Agnatum remotiorem pluribus à Surdo comprobatur, vt innuimus, *relata dec.* 343. atq. inter cætera ex eo mouetur *num.* 34. quod si alienatio in remotiorem fiat cum consensu proximiorum sustinetur ipso Domino irrequisito, siuè tacitè siuè expresse proximè successuri consentiant, vt Iura, glossa, & Doctores *ibidem* relati authumant, signum euidens, quod Domini assensus considerabilis non est, nec de eius agitur præiudicio, aliàs enim eo inuito, tametsi consentirent agnati alienatio rata esse non deberet. argutissimè & latè hoc ipso vtitur argumento Lanar. *in S. etiàm resp. per quos fiat Inuestitura à n.* 28.

61 & quidem non satis intelligi posse videtur, quomodò Domini intersit, quòd præmaturè feudum ad illum transeat, ad quem licèt serò, quandoquè ex eius dispositione debet peruenire. Surd. *cons.* 305. *num.* 33.

62 Sic paritèr ex coniecturata testatoris mente prohibitus alienare extrà familiam potest in familia alienare eligendo etiàm remotiorem in gradu, sicuti innuimus *in Articulo secundo, versic. propriùs autem*, vbi plures id probantes adduximus, quibus modò addimus hoc ferens argumentum in hac ipsa quæstione consensus directi Domini Decianus *cons.* 26. *nu.* 94. *lib.* 2.

63 Porrò hoc quoque probari videtur ex ipsis legibus feudi, in quibus Agnatus quamuis remotior videtur paris conditionis cum proximiore, dum enim in *cap.* 1. *de alien. Patern. feud.* decernitur inter Agnatos alienationem concedi, nec distinguuntur proximi à remotis, non perperàm videtur posse de vtrisque intelligi indistinctè; siquidem non credendum, quòd si Iura alitèr sensissent in re-
64 motioribus, quàm in proximo successuris, id præterijssent silentio, cum res vsus sit frequentissimi: est argumentatio Giurbæ *dictis* S. 1. *& glos.* 16. *num.* 4.

65 Procedit demùm relata conclusio sexti fundamenti, non solùm si alienatio fieret in remotiorem, vt mox tulimus, sed etiàm si alienatio fiat (vt in casu nostro) in alterum ex pluribus Agnatis paribus in gradu. Duran. *dec.* 141. *num.* 26. non obstante quod ille solus non esset in feudo successurus, sed omnes simul;

66 Idem enim iudicamus de pluribus proximioribus respectu partis ipsis tangentis, quod de remotiore respectu proximioris, vt post Bald. Iacopin. Ruin. Præpoit. Zasium, Brunum, Tiraquell. Bursat. Schrader. Afflict. Practic. Papiens. Cur. Iun. & Surd. Sen. animaduertit Surd. *dicta*
67 *dec.* 343. *ante n.* 42. *versic. infertur etiam*; vbi quòd Vassallus, in quem totum feudum fuit translatum, habetur pro remotiore, quoad portionem, in qua non ipse, sed frater, aut alius in æquali gradu constitutus erat successurus, & ille èconstra qui erat in illa parte successurus, dicitur hoc respectu proximior agnato acquisitori, concludens, quòd quemadmodum inscio Domino sustinetur alienatio facta in remotiorem, ità sustineri debet quæ facta est in vnum ex proximioribus, multis extantibus in eodem gradu, qui alienatione non facta succedere debuerant.

68 Nec adducta de alienatione in remotiorem comprehensum (quæ vt *præcedenti versic.* diximus, militant in alienatione facta in alterum ex paribus in gradu) turbat consideratio Rosenthal. *de feud. cap.* 9. *membr.* 1. *conclus.* 52. *n.* 14. dicentis conclusionem illam moderandā, vt scilicèt refutatio in agnatum remotiorem sine domini consensu, & Agnati proximioris subsistat, sed tamèn reuocabilitèr, hoc est vt Agnatus proximus quando feudi successio ei delata, vel aliàs feudum ipsi apertum est, id possit Iure suo reuocare.

69 Quoniam neque nos id inficiamur, & admittit paritèr Surd. *dec.* 343. *pluribus in num.* & alij passim, quia verissima & indubitata est declaratio, id tamèn æquè verum, ac indubitatum contendimus, quod quandò essemus in casu in quo nemo ex Agnatis redarguere posset feudalem distractum, alienatio foret valida irreuocabilitèr, tum Agnatis consideratis, tum Domino, hoc quidèm, cum eius minimè intersit, an alteruter ex admissis in Inuestitura succedat, illis verò ex quo supponimus facultatem non habere impugnandi dispositionem, veluti quandò feudum fuisset concessum cum facultate alienandi, quandò esset hæreditarium, siuè concessum cum clausulis, *& quibus dederit*, vel: *ad habendum &c.* siuè essemus in primo acquisitore (qui est casus no-

noster) in quibus terminis quamplures ex adductis in primo fundamento loquuntur, probantes, quod assensus Domini omissus non inficiat dispositionem de feudo, vel emphyteusi ex pacto factā in comprehensos in Inuestitura, quià hoc casu consensus prædictus non est necessarius, nec alij Agnati possunt reclamare, quandò dispositio fit à primo acquirente, & feudum, vel emphyteusis est acquisita titulo oneroso. Consideratur si-
70 quidèm distinctè & separatè interesse Domini, & interesse Agnatorum, quod equidèm tàm quoad Dominum, quàm quoad Agnatos cessat, si dispositio sit de feudo nouo titulo oneroso quæsito facta in comprehensum; quoad illum considerata voluntate, dùm in Inuestitura singulos in vniuersa Linea inuestitos contentus fuit admittere in Vasallos, quoad hos verò considerata potestate, cum ipsi nequeant impedire primum acquirentē, quin de feudo sic quæsito disponat. Surd. videndus *cons.* 305. *ante numer.* 50. *versic. porrò vsq. ad nu.* 53. vbi hæc innuisse vi-
71 detur, & in hoc sensu huiusmodi feudi dispositionem omninò ratam esse debere, inuitis etiam Agnatis probarunt plurimi ex superius allatis & in specie Surd. *vbi sup. nu.* 33. *&* 50. *cum seq. & cons.* 351. *post num.* 44. *versic. tertiò respondeo*. Buccaferrus *cons.* 2. *ferè per totum*. Galuanus *cons.* 8. *num.* 61. Natta *cons.* 475. *num.* 14. Baron. *in allegat. in fin secundi voluminis de citat. num.* 103. Menoch. *cons.* 158. *nu.* 88. *&* 1094. *num.* 19. Mangil. *de euict. q.* 56. *num.* 52. *cum seq.* Petr. de Gregor. *de concess. feud. p.* 3. *q.* 7. *num.* 16. *&* 50 & plenum est *caput* 511. Gratian. atque seruatis his terminis locutus fuit Surd. *dict.* 2. *dec.* 343. *ijs in locis*, in quibus admittit in præiudicium Agnatorum proximiorum non operari dispositionem factam in gratiam remotioris, hoc est, vel quandò essemus in feudo antiquo, vel quandò admitteremus veram, disputationis gratia, sententiam (quam in terminis feudi titulo oneroso quæsiti vnicum Hannetonium habere propugnatorem testatus fuit Menoch. *cons.* 61. *n.* 8. sicuti eum in eodem proposito tulimus *art.* 2. *sub n. marginali* 110. in enumeratione Doctorum signatum *num.* 30.) quòd primus feudi acquisitor nequeat de feudo disponere in vocatorum præiudicium, si-cut ipse protestatus fuit *in principio decisionis* eam sic exorsus. *Posse primum feudi acquisitorem de eo disponere in præiudicium vocatorum communis Doctorū recipit opinio; sed aliud proponitur dubium, an si demus contrariæ sententiæ locum, vel si feudum sit antiquum, possit Vasallus absque Domini consensu de feudo disponere &c.* His autem sic pro vera Articuli resolutione firmatis, superest vt obiectata in ipso *Articuli ingressu* sternantur.

72 Quamobrèm trino argumento, quod inspecta persona Domini considerauimus, descendentes ex trino motiuo, nēpè ex damno, quod inde Domino emergeret, cum scilicèt minores haberet Vasallos, ex voluntate, quia haberet Vasallū quem nollet, ex ordine, quoniàm alteraretur forma successionis in Inuestitura ab eo ordinata, breuibus respondet Sur. *dec.* 343. *num.* 40. *versic. & non resistit*: singula tamen pendentes.

73 Primo circa damnum hinc domino descendens respondemus, non facilè assignari posse in quonam hoc versetur, immò verius dici posset præelectionem factam alterius ex filijs cum erectione primogenituræ in eius linea concernere manifestam Domini vtilitatem, ea ratione quià, cū ex natura cōcessionis feudi ex pacto, si fuisset relictum in primæua sua qualitate, omnes filij eorumq. descendentes æqualitèr fuissent admissi, & hoc modo restricta, ac limitata fuerit successio ad vnicum tantùm filium eiusque lineam, feudum constitutum fuit in statu faciliùs reuertendi ad ipsum Dominum, vt probant tradita per de Gregorio *de concess. feud. p.* 3. *q.* 7. *n.* 12. 35. *&* 40. & expressè Lanar. *cons.* 8. *in princ. & n.* 2. quantò enim pauciores successores in feudo admittuntur, tantò citiùs feuda finiri necesse est, & ad Dominum reuerti; at-
74 què hac de causa à principio, quandò feuda fuerunt introducta, & cognita, primò concedebantur ad libitum Dominorum, posteà ad annum, deindè ad vitam inuestiti, successiuè prorogata successio ad vnum ex filijs, quem Dominus elegisset, posteà ad omnes filios, deindè ex *l. Corradi* ad Nepotes ex filio, sicùt exponitur *in cap. primo* S. *& quia vidimus. de his qui feudum dare possunt*; Quamobrèm dum Feudatariùs plures habens hæredes in potentia aliquos excludit, & feudi

Mmmm suc-

successionem aliquo pacto restringit, propriùs inhærere dicitur primæuæ feudorum naturæ ac disponere in beneficium atque commodum Domini, vt animaduertit idem Lanar. *dicto n.2. versic. vt sic sine dubio*: porrò electo vno tantũ ex filijs si ille decederet sine filijs, fratres (qui aliàs in feudo ex pacto & prouidentia æqualitèr vocabantur, si pater prædilectione alterius ex filijs aliter non cauisset) nequaquàm succederent, cum in feudo nouo Transuersales excludātur *dicto c.1. §. sin autem vnus de his qui feudum dare possunt. cap. 1. in fine de success. feudi c.1.§. si duo fratres, de feudo Marchiæ &c. p.in princ.de benef.fratr.*

Non ignoramus, quòd hæc non militant in casu nostro, tùm ex benigno Serenissimi indulto, quòd altero ex descendentibus Domini Co: Camilli decedente liberis non relictis, Agnati ex aliorum fratrum lineis descendentes succedant, vt in supplici libello petitum fuit *versic. supplica per anche l'Oratore*. Tum ex concessione feudi in vim Antiqui Nobilis, & Auiti, quæ idipsum operatur, quod Transuersales succedant, cum ex simili clausula feudum cæteroqui nouum, quo ad hoc assumat naturam antiqui, vt probant innumeri cumulati per Bellon.Iun. *cons.9.num. 11. cum seq.* ea tamèn adduximus ad demonstrandum, quod de natura sua restrictio formæ ad vnicum tātùm filium, non damnum, sed potiùs, inspectis regulis Iuris Communis feudalis, commodum Domini importat.

75 Præterea si vera esset Frecciæ obseruatio *de subfeudis lib.1.tit.1.nu.92.* quam repetit *lib.2.§.superest vt aliqua num.13. fol.mihi* 173. & refert etiam Capyc.Latr. *consult.3.num.*40. hoc ipsum quòd feudũ post mortem deueniat ad vnum tantum filium, non est fauor Defuncti, sed potius ipsius Domini, vt scilicèt habeat personam de genere sibi magis gratam ac deuotam, & ne feudum diuidatur in plures, quod Domini intereſt integrum retineri, ne in plures partes diuisum ad nihilum redigatur. Intrighiol. *de feud. cent.prima q.7. num.* 6. vbi mox relatam Frecciæ sententiam amplectitur, vel saltèm eius dignitas vilesceret. Ioseph. Ramon. *cons.final.num.*506. quæ Bar. Bald. alijsque pluribus allegatis assumpsit Buccaferrus *cons.2. num.* 3. vbi quòd ex erectione primogenituræ in feudo meliùs conseruantur feuda, & seruatur vnio & pax, sicuti latiùs innuimus *Art.2.à num.* 151.

76 Secundum paritèr Argumentum ductum ex contraria Domini voluntate, ne habeat Vasallum quem nolit, pari facilitate euanescit, quià non dicitur Dominus habere Vasallum contrà suam voluntatem, quandò feudum ad eum transit, quem Dominus pro tali admisit, dum in Inuestitura voluit comprehensum, pluribus Surd. *cons.305. nu.33. versiculo nam dicitur*, & plures paritèr allegat Menoch. *cons.158. num.* 88. sicuti emphyteusi obseruauit Corbula *de emphyteus.tit.de causa priuat.ob alienationem irrequisito Domino factam limit.6.num.2.*

77 Tertium denique petitum ex ordine, ne scilicèt alteretur & mutetur forma ab eodem Domino præfinita in Inuestitura, diluitur, accomodata distinctione, aut enim mutatio, quæ prætenditur in forma succedendi complectitur nouas personas in Inuestitura minimè comprehensas, aut mutatio respicit tantummodò vocationem, & admissionem remotioris, primo casu obiecto vrget, secundo verò non militat, cum nihil Domino intersit, vt remotior succedat vel non, nec aliquod ipsius præiudicium considerari potest, sed tantùm proximiorum, qui beneficio prioris Inuestituræ debe-rent succedere, vndè si vel hi consenserint, vel impugnare nequeant dispositionem superindè factam, mutatio formæ sustinetur Domino irrequisito. Rot. *in Leodien. fideicom.* 10. *Iunij* 1615. coram Pirouano *in rec. p.* 6. *decis.* 679. *num.* 4. iterùm confirmata coram eodem *die* 22. *Aprilis* 1616. *p.* 4. *rec. tom. p. decis.* 253. & rursùs proposita causa iterùm confirmata coram eod. Auditore *die* 17. *Iunij* 1616. *ibidem dec.*311. & Afflict. *in cap.p. num.*16. *de Vasall. qui contr. const. Loth. num.*16. inquit, huiusmodi alienationẽ in remotiorem, Domino inscio factam, non dici in eius contemptũ, sed quoad eum factam licitè.

78 Generalitèr autem quoad allegatum Domini interesse, tàm ratione damni, quam ratione voluntatis & ordinis hic rursùs peti possunt, quæ *in pede secundi Articuli* attulimus pro responsione paritèr obiectorum. *versiculo demum ad id*

quod

quod dicitur num. 171. vbi primò quod cum feudum controuersum fuerit multo ære D.Co: Camilli quæsitum, præsumitur sibi concessum eiusdem cõtemplatione, non contemplatione filiorum, & proindè libera fuerit in acquirente facultas disponendi ad fauores vnius tantùm ex filijs cum verisimili etiàm conіectura voluntatis ipsius *Domini*, qui id concessisset, si fuisset rogatus, vt animaduertit Natta *ibidem* relatus; secundò, quòd cũ stipulatio intelligatur secundùm naturã cõtractus super quo interponitur, & natura similis feudi talitèr acquisiti sit, quòd acquirens possit de eo disponere, non solùm illud prælegando vni ex filijs, pro quibus fuit stipulatus, sed etiã alienando in extraneum, idipsum conuentum videtur intèr Dominum, & acquirentem, vt proindè idem Dominus conqueri nequeat, quòd non omnes filij succedant, vt *ibidèm* probauimus.

79 Descendendo autèm ad Argumentũ deductum ex Interesse cæterorum filiorum parium in gradu ex Surdo *conf.* 305. *num.* 17. eidem facili negotio satisfactũ intelligimus, ex allatis *in* 2. *Articulo*, & pluriès supra repetitis, hoc est filios minimè impugnare posse paternam dispositionem per Genitorem primum acquirentem factam de feudo nouo titulo onerofo quæsito; si enim Pater potuisset, iure communi feudali inspecto, nedum in remotiorem de feudo disponere, sed etiàm in penitùs extraneum quoad interesse ipsorum filiorum (licèt aliud sit quoad interesse Domini) quià Genitore viuente nullum Ius filijs in potestate existentibus quæsitum erat, frustrà allegant alienationem factam Domino irequisito in alterum tantùm ex filijs nõ subsistere, quemadmodùm Surd. ad ea quæ obiectatis numeris 17. & 18. excitauerat respondet *sub num.* 47. *versic. ex hoc ipso fonte*.

80 His autem stantibus, facilè dignosci potest, quanti habenda sententia Rosenthal. *allat. conclus.* 7. *cap.* 7. quæ ità demùm sustineri posse videtur, si admittatur ibidem loqui de feudo gratis concesso (vt etiam constat ex eo quòd pro corroboratione dictæ sententiæ se remittit *ad glos. h.h. &* 1.1. *quæstionis* 69. *cap.* 6. vbi clarè patet, sermonem esse de feudo donato his verbis, *in eo omnes concordant, quòd sine donantis, aut promittentis voluntate tolli, aut mutari nequeat*) vel de stipulatione extranei, vel Patris non habentis filium in potestate, aliàs dicta opinio omninò videretur destituta fundamento, id vnum si quidèm allegat *num.* 12. pro ratione, quià scilicèt solus acquirens ius alteri stipulatum mutare, seù auferre nequeat, nisi id promittentis consensu fiat, quod tamen fusè *secundo Articulo* vidimus non militare in filijs acquisitionis tempore existẽtibus patria potestate, quibus propterea nullum Ius ex Genitoris stipulatione quæritur irreuocabile.

ARTICVLVS QVINTVS.

An demùm contuouersæ Co: acquirentis dispositioni obicem ponat, quòd feudum tametsi aliàs nouum, assumpserit naturam antiqui, quemadmodùm ipsum D. Co: efflagitasse constat in *eius precibus*.

SVMMARIVM.

1 *In supplici libello per D. Co: Camillum porrecto petitum legimus à Serenissimo Directo Domino, quòd dignaretur feudum concedere Iure antiqui.*

2 *Huiusmodi clausula (in antiquum) vel (iure antiqui) efficit, vt feudum euadat tale, ac sortiatur ipsam naturam feudi paterni antiqui & auiti & n.* 3. *Intellige tamen vt n.* 14.

4 *Vasallus nequit in præiudicium comprehensorum disponere de feudo antiquo.*

5 *Pater in feudo nouo empto iure antiqui nequit filio præiudicare:*
Contrà tamen num. 6. *ac per totum Artic.*

6 *Recensitam clausulam nõ operari obiectatam metamorphosim, vt feudum verè*

 no-

nouum mutetur in antiquum quinàm sustineant.
7 Feudum nouum iure ant qui concessum plurimùm differt à verè antiquo.
8 Refertur dura controuersia disputata coram Collegio Mediolanensi super viribus huius clausulæ.
9 Clausula prædicta non mutat, nec alterat naturam feudi.
Contrarium tamen receptum videtur vt n. 10.
11 Clausula (in antiquum) operatur vt feudum fiat antiquum, quando prolata per verba dispositiua, secus si per verba demonstratiua, indicatiua, seu enunciatiua, quæ conclusio applicatur hypothesi nostræ num. 12.
13 Relatiuum (Quod) apponi solet demonstrationis gratia.
14 Clausula prædicta operatur quòd feudum naturam, & qualitates antiqui assumat in eis quæ concernunt Domini præiudicium, non verò in eis in quibus versatur præiudicium inuestiti, & numeris sequentibus ferè per totum art.
15 Vasallo committente aliquod delictū feudum nouum reuertitur ad Dominum, sed quando est antiquum remanet apud filios vel descendentes.
16 Decedente Vasallo nullis post se relictis liberis, si feudum est nouum deuoluit ad Dominum, si verò antiquum succedunt Transuersales.
17 Dinumerantur viginti quatuor Doctores hanc conciliationem probantes.
18 Referuntur rationes quibus aliqui mox recensitam doctrinam confirmant, & numeris seqq.
19 Quilibet renunciare potest fauori pro se introducto.
20 Concessa in fauorem non debent in odium retorqueri.
21 Beneficia & priuilegia Principum fauore illius qui gratiam consequitur latissimam recipiunt interpretationem.
22 Postremum hoc fundamentum ostenditur omninò militare, ac vrgere in casu nostro.
23 Huiusmodi clausula non videtur quis voluisse sibi ipsi in sui odium manus ligare.
24 Inspicienda semper est mens potiùs quàm verba.
25 Si vera esset conclusio, quòd per clausulā (in antiquum) adempta esset primo acquirenti facultas disponēdi de feudo, frustatoria esset conclusio passim recepta, quòd feudum nouum titulo oneroso quæsitū remaneat sub libera acquirentis dispositione.
26 In omnibus inuestituris hæc clausula apponi solet, adeò vt scripta potiùs censeatur de stylo Notariorū Principis, vel consuetudine eorum qui inuestituras extendunt, quàm de voluntate aut deliberatione partium.
27 Applicatur doctrina casui nostro.
28 Clausula de stylo Notariorum apponi solita parum operatur.
29 Clausula accessoria regulatur secundum principalem dispositionem cui adijcitur.
30 In dubio fienda interpretatio contra eos qui se fundant super aliqua dispositione.
31 Etiam si feudum Calestani euasisset antiquum, adhuc quia constat fuisse concessum contemplatione D. Co: Camilli, qui pretium erogauit, tùm priori Vasallo pro Corpore feudi, tum Domino pro titulo, inuestitura, ac assensu, rata esse deberet eiusdem D. Co: dispositio.
32 Feudum etiam antiquum rectè per eum alienatur, cuius contemplatione concessum est, iuxtà aureā Isernia Theoricam, quæ ibidem fertur.
33 Iserniæ auctoritas quanta in feudalibus controuersiis.
34 Optima ratione ille cuius gratia, ac intuitu res data est de ea disponere potest.
35 Non iuuaret Dominum Aduersariū, quòd virtute prædictæ clausulæ factum fuisset antiquum.
36 In feudo antiquo succedere nequit, qui hæres non est mediatè, vel immediatè primi inuestiti.
37 Diluuntur obiecta, & numeris seqq.
38 Primus acquisitor rectè disponit de feudo pecunia quæsito, ac obtento iure antiqui.
39 Clausula, quibus dederit, efficit feudum hæreditarium.
40 In feudo hæreditario clausula, in antiquum, non præbet impedimentū quin alienari queat.

Le-

1 LEgimus in supplici libello vim inuestituræ habente (vt videre est) per D. Co: Camillum enixè postulatum à Serenissimo directo Domino, quatenùs vellet Calestanum sibi concedere in feudum quod naturam haberet antiqui, his verbis. *E concedergli successiuamente in feudo di Contea eretto, qual habbia la natura di feudo antico, nobile, gentile, & Auito*, idque à celsitudine sua humanissimè concessum medio benigno rescripto ad eiusdem preces emanato approbatiuo eorum omnium, quæ ibidem petebantur.

2 Hanc autem clausulam *(in antiquum)* vel *(Iure antiqui)* operari ex magis recepta Scribentium sententia, vt verè feudum tale reputetur, ac antiqui naturam induat, & assumat, videtur dubio procul admittendum, & compertum haberi ex Doctoribus longa serie numeratis à D. Sacca *respons.* 50. *nu.* 29. Bellon. Iun. *consf.*9. *n.*11. Surd. *cons.* 15. *nu.*22. Bim. *cons.*162. *nu.*9. *tom.*2. Seraphin. *dec.*341. *num.*23. Magon. *in florent.* 54. *n.*28. *cum seq.* Marta *vot.*189. *n.*9. *cum seqq.* Larath. *in theatr. feud. p.*7. *dilucid.*5. *nu.* 2. *& p.*9. *dilucid.*47. Cyriac. *contr.*4. *nu.*36.

3 (vbi quod sortitur naturam feudi paterni, antiqui, & auiti cum omnibus eius effectibus, ac si verè concessum fuisset Patri, Auo, Proauo, & superioribus ascendentibus, addens *n.*38. quòd id non procedit ex fictione legis, sed ex veritate) ac alijs passim, quæ opinio tribuitur originaliter Baldo *in cap. p. n.*2. *de alienat. feud. patern.* quod propterea

4 videtur sufficientèr irritam facere dispositionem D.Co: Camilli, iuxtà notam iuris feudalis regulam ab omnibus admissam, quòd Vasallus in præiudicium comprehensorum in inuestitura disponere nequeat de feudo antiquo, vt pleni sunt tit. *de alienatione feudi paterni*; *de prohibit. feudi alienat per Frideric. ac de prohibit. feud. alienat. per Lothar.* quem-

5 admodum in puncto, quòd in feudo nouo empto iure antiqui nequeat Pater præiudicare filio allegatis Ruino, Parif. Cels. Vg. Petro Antonio Anguissola, Bossio, Feretto, & Fumigliolo, tuetur Menochius *cons.*151. *num.*57.

6 Ad euadendam, ac oppugnandam propositam difficultatem, non confugimus ad eorum Castra, qui in discrimen vocant, numquid relata clausula, tantæ sit facultatis, vt in feudo re vera nouo (quod vti tale è diametro opponitur feudo antiquo) hanc queat operari metamorphosim, quòd naturam & qualitates inducat antiqui, ex quibus plurimi (ducti etiã paritate à feudo verè antiquo, quod renouatione inuestituræ, non euadit nouum, sed primæuam retinet qualitatem) contendunt mordicus, verè nouum eo solo verbali dicterio propriam minimè mutare naturam, plures nouissimè refert Christinæus *in dec. Curiæ Belgicæ, volu.* 6. *in consuet. feudal. dec.*5. *nu.* 13. & 14. quorum antesignanum faciunt Oldrad. *cons.*178. ab omnibus huiusce opinionis fautoribus in hoc articulo commendatus, vt videre est apud Ludouic. Casanat. *cons.*56. *nu.*23. qui per integram columnam allegat Doctores Old. ad. secutos; latè inter alios quæstionem examinat, fundamenta vtriusque sententiæ ferendo ac pendendo Tiraquel. *de retract. lignag.* S.23. vbi *à num.* 34. *vsque ad* 40. propugnatur opinio nolentium, quod allegata clausula mutare queat rei ac veritatis substantiam, quæ satis benè prosequitur Iason. videndus *cons.*57. *num.*36. & Zas *cons.*13. *n.*15. *cum seqq. lib p.* huic adhæsisse videtur Cyr. *contr.*595. *nu.* 6. *iuncto*

7 *nu.*4. & *nu.*12. vbi quod ex receptissimis omnium traditionibus feudum nouum iure antiqui concessum plurimum differt à feudo verè antiquo. Peregr. *dec.*7. *n.*6. *versic. non obstant decis. circa medium ibi secundo dicebam &* præ cæteris omnibus latissimè *integro penè capite* 34. Raudens. *de Analogis* (vbi longa lucubratione disputatur articulus, ac reuocatur in cam-

8 pum acris controuersia, quæ superindè acta fuit inter. Collegium Bononiense, Curt. Sen. Paleot. Danielem Landulfum ex vna parte propugnatores virtutis clausulæ *Iure antiqui feudi* ac Collegium Ferrariense, Bartholomæum Socinum, Iasonem, Bologninum, Iacobinum de Sancto Georgio, & Christophorum Albericum ex alia parte; per eundem Curtium oretenùs disputatus coram Collegio Mediolanensi Ducali delegato). & præcipuè *nu.*139. *cum pluribus sequentibus num.*160. *itidem cum sequentibus, & num. pariter* 257. *cum seqq.* referens *numer.*281.

mer. 281. iure meritò pronunciatum contra Curtium, Collegium Bononien-
9 se, aliosque supra recensitos; Quamobrem hac attenta opinione rectè innuisse videtur Bursattus *in causa Parmesi de Simonettis cons.*349. *n.*17. quod clausula ista
10 nō mutat, nec alterat naturā feudi. Non inquam hac via euadere putamus propositam difficultatem, quia saltem ex Auctorū numero longè receptius fatemur, controuersam clausulam id verè operari (in quo sensu de quo infrà) quod feudū nouum naturam assumat antiqui iuxta superius relatam Baldi sententiam communi maioris partis Doctorum voto probatam. Quamobrem cognoscimus, quod foret (vt aiunt) contra stimulum calcitrare.

11 Nec paritèr eorum iuuari volumus animaduersione admittentium, feudum virtute clausulæ prædictæ antiquum cēseri, quando clausula est prolata per verba dispositiua, & concessiua, puta si dictum esset, *concedimus feudum in vim antiqui, & auiti, &c.* secùs verò si clausula concepta sit per verba demonstratiua, indicatiua, seu enunciatiua, vt post Alciat. *de præsumpt. regula* 3. *præsumpt.* 28. *circa fin. versic. limitatur etiam* rectè animaduertunt Gabriel. *lib.* 3. *com. opin. rub. de feudis conclus. p. n.* 5. Anna Iun. *cons.* 44. *n.* 63. *& cons.* 66. *n.* 37. *in p.* Intrigliol. *de*
12 *feud. cent. p. q.* 24. *n.* 62. Non inquam iuuari putamus hac animaduersione, quamuis ea non omninò videretur aliena à casu nostro, pensatis verbis superius relatis supplicis libelli, *e concedergli successiuamente in feudo di Contea eretto, qual habbia la natura di feudo antico.* Porrò quemadmodum non efflagitatur erectio feudi in Comitatum, cùm iam ante in Comitatum erectum esset, sicuti ostendimus *Articulo tertio versic. præterea prædicta num.* 48. sed potiùs ea verba *in feudo di Contea eretto* stare videntur indicatiuè seu enunciatiuè, ita etiam iudicandum videretur de sequentibus verbis, *qual habbia la natura di feudo antico*, considerata etiam natura relatiui *(quod)* apponi
13 soliti demonstrationis causa, vt probant tradita per Barbos. *dictione* 322. *num.* 2.

14 Sed hoc vnum animaduerti rogamus pro vera huiusce Articuli enodatione, quòd præsens controuersia fieri potest duplici respectu, tùm scilicet in ordine ad Dominum inuestientem, tùm verò ad Vassallum inuestitum; primò nempè controuerti solet, numquid virtute dictæ clausulæ feudum naturam & qualitates antiqui assumat in eis, quæ concernunt præiudicium Domini concedentis,
15 putà eo in casu in quo Vasallus propter aliquam culpam, seu delictum priuaretur feudo, tunc siquidem, quando feudum est nouum reuertitur àd dominum, sed quando est antiquum remanet apud filios, vel descendentes Vassalli de-
16 linquentis, similiter decedente Vasallo nullis post se relictis liberis, vel descendentibus, si feudum est nouum deuoluit ad Dominum, cum transuersales in eo non succedant. *c. p.* §. *sin autem de his qui feuda dare possunt c. p.* §. *final. de success. feud. c. p.* §. *si duo fratres. de feudo Marchiæ. c. p. de benef. fratr.* si verò est antiquum non spectat ad Dominum, sed transuersales in eo succedunt, *c. p. de naturali success. feud.* & in his ac similibus casibus procedit opinio, quòd scilicet quando apposita sunt illa verba *(in antiquum]* vel *(iure antiqui)* feudum sortiatur naturam & qualitates antiqui, interpretando verba ipsius Principis concedentis latissimè quantum fieri potest in eius præiudicium iuxta vulgares regulas, vt inquit Clar. *mox referendus* & in quo sensu quotquot Doctores ferri solent in huiusmodi quæstione loquuntur.

Aut verò quæstio est quoad illos effectus, in quibus versatur præiudicium ipsius Vassalli inuestiti, puta quia si est feudum nouum, omnimodam habet facultatem de eo disponendi, quod tamen facere nequit in feudo antiquo, & in his casibus, naturali etiam ratione cogente, nè scilicet verba apposita in fauorem retorqueantur in odium (vt inferiùs cōsiderabitur) concedendum est, feudum sub hac forma datum non debere censeri antiquum in ipsius suscipientis præiudicium est ratiocinatio, Clar. §. *feudum q.* 8. *n.* 3. *&* 4. dicens fore notabilem declarationem, secundum illam anno eo tunc præterito consuluisse in casu magni ponderis in Regno Neapolitano, & lætatum fuisse, quòd reperierat secundum eam priùs respondisse Riminaldū *cons.* 96 *inferius referend.* quod typis editum fuerat post primam publicationem operum eiusdem Clari. Quam-

Quamobrem in proposito, quòd Pater possit feudum nouum prælegare vel alienare, etiam si concessum iure Antiqui.

17 Præter Clarum *loco superiùs relat* probarunt.

2 Harprect. ad eund. Clar. *eadem q.8.n.5. in fine littera D.*

3 Sola *in commentarijs ad nouas Constitutiones Patriæ Cismontanæ Rubrica de alienatione bonorum feudalium n.10. versic. sed contrà*, vbi plures allegat, dicens minimè dubitandum, quin hæc sit communis opinio in ijs casibus, in quibus aliàs Pater de feudo nouo disponere potest, & iterum communem authumans reprobato Menochio, Ruino, & Bossio ad *Constitutiones Sabaudiæ sub rubrica de feudis in glos.4. ad secundam partem Decreti Tolant. in fine versic. quod adeò verum est fol. mihi* 117.

4 Bec. *cons.56. nu.28.* vbi quòd respectu effectuum concernentium præiudicium Domini, dictæ clausulæ latissimè danda est interpretatio, quò verò ad effectus respicientes præiudicium Vassalli in eius tantum fauorem sit intelligenda, subdēs hanc declarationem notandam in practica; idipsum probat, & ab hac sententia minimè recedendum monet in Praxi *cons.151. n.22.*

5 Palma *cons.3. n.23.* vbi pro præsenti cōciliatione plurimos refert.

6 Riminald. Sen. (seu veriùs Collegium Ferrariense sicut testatur Laudens. *de Analogis cap.34. num.68. versic. ad secundum*, vbi quod ipse vidit eiusdem Consilij originale subscriptum ab Vgone Egnatio Notario dicti Almi Collegij) *pleno cons.96.*

7 Riminald. Iun. *in causa Parmens. de Simonettis cons.513. n.90.*

8 Bursat. *cons. 4. num. 24. versic. quia respondetur.*

9 Bellon. Iun. *cons.9. nu.34. iuncta facti specie, & numeris praecedentibus*, vbi in terminis de erectione primogenituræ, & prælegato facto fauore alterius ex filijs de feudo ex pacto & prouidentia concesso cum clausula *(Iure antiqui.)*

10 Natta *cons.504. num.11. & 505.n.15.*

11 Berett. *cons.33. n.19.*

12 Alciat. *cons.32. satis arbitror. lib.3. in postrema Lugdunensi impress. & in alia priori 195. in ordine 33.*

13 Milanens. *dec.8. n.40. iuncto n sequenti*, vbi in puncto de feudo titulo oneroso quæsito.

14 Menoch. *cons.158. num.20. & num.66. iunct. 79. in fine versic. quemadmodum nouum.*

15 Addent. ad Thesaur. *dec.146. in fin.* vbi post relatos pro hac sententia Doctores in eandem inclinasse refert Senatum super feudo Taruemetarum.

16 Peregr. *dec.6. versic. non obstant decisiones circa finem* ibi. *Ad dicta &c.*

17 Rot. *in rec. p.4. tom.3. dec.541. n.6.*

18 Alexander Raudens. *de Analogis cap.34. n. 341.* reprehendens Clar. eo quia reliquerat cogitandum, numquid hæc opinio foret recipienda in Praxi.

19 Marta videndus hanc faciens Iserniæ opinionem *de clausulis p. 2. claus 31. nu. 13. & 14.* quod pariter approbat *de successione legali p.3. q.3. articulo 2. nu.37.*

20 Valasch. *de iur. emphyteut. q.42. num.2.* vbi quod apud se dubitationem non habebat.

Intrigliol. *de feud.* pluribus datis *cent. p. q.18. n.14.*

Rosenthal. *in Sinopsi iuris feudalis cap. 2. conclus.15. nu.2.* vbi id plurium allegatione *in glos. a. & b.* comprobat, redarguens Menoch. adducto *con.101.* licet ipse Rosenthal. ad huiusmodi acquirentis dispositionem de feudo Domini requirat assensum, discurrendo congruenter ad quæ latarus erat *cap.7. conclus.7. à num.9.* quod tamen in quo sensu admitti possit, eodem Rosenthal: teste ac Iudice *dicto cap.9. membr. p. conclus.52. nu.9.* præcedenti Articulo discussum fuit.

23 Casanate *cons.56. num.63.* vbi hac conciliatione componendos existimat, Bald. & Oldradum, hunc nolentem quidquàm operari controuersam clausulam, illum verò absolutè propugnantem, quod feudum eiusdem clausulæ efficacia verè euadat antiquum, à quo Casanate (quoniam eius consilia non ita obuia sunt, & paucis Clari sententiam egregiè explicat) mutuum recipimus dictum numerū 63. hisce inferendum, inquit igitùr Casanate *eam concertationem inter Bal. & Oldra. & vtriusque sequaces distinctione conciliari, nempè Baldi opinionem procedere pro Transuersalibus, quatenùs esset in præiudicium concedentis, Oldradi verò & sequacium sententiam contra Transuersales pro solis*

solis descendentibus, quatenùs esset in fauorem vel præiudicium ipsius recipientis, vel aliorum, præter concedentem, Ita pulcrè distinguens, vtramque opinionem conciliat Iulius Clar. §. feudum q. 8. num. 4. dicens tamen cogitandum, quia si posset sustineri in practica esset notabilis declaratio, & secundùm illam se consuluisse in causa magni ponderis in Regno Neapolitano, & lætatum esse, quia reperit, quod secundum eam prius consuluerat Riminaldus Sen. consf. 96. n. 31.

Verùm si Iulius Clar. sciuisset dictum consilium non esse Riminaldi, sed Collegij Ferrariensis, & secundum illud, tot Illustres legum Vertices respondisse, & pronunciasse Rot. Roman. Ducem ac Collegiũ Mediolanense, non subiunxisset esse cogitandum, an in practica sustineri possit, vt aduertit Alexander Raudens. de Analogis cap. 34. num. 341. referens pro eadem distinctione Tiraquel. & Alciatum. Quam distinctionem admisit & secutus Franc. Bec. consf. 36. n. 28.

Et cum hæc opinio Collegij Ferrariensis Iulij Clari, Raudens. & Bec. alias conciliet & ad concordiam reducat, vero propius videtur accedere, & omninò sequenda est vt dicit Mattheus Vuesembec. consf. 5. n. 9. consf. 27 num. 26. Neuizan. in Silua Nupt. lib. 5. num. 32. Hæc Casanate.

24 Et demum acutissimus Ant. Faber quem hanc differentiam, & conciliationem cognouisse ac probasse constat *de error. Pragmat. Decad. 41. error. 10. nu. 3. versic. id enim potest iunct. num. præcedenti versic. At rursùm.*

18 Recensitæ autèm conciliationis multiplex assignatur ratio, prima scilicèt data ab aliquibus licèt satis identica cum conclusione, quià ea verba apposita censentur in præiudicium *Domini* concedentis, Valasch. *de Iur. emphyteut. q. 42. n.* 2. Berett. *consf. 33. n. 15.* Marta *de clausulis p. 2. dicta clauf. 31. nu.* 13. ac in fauorem Inuestiti. Sola *super nouas Constitutiones, patr. Cismont. Rubrica de alienat. bon. feud. num. 10. versic. quum verba illa*, & benè

19 Rota *mox referenda*. Quamobrèm dubitandum non videtur, quin illis ipse inuestitus renuntiare queat vulgata *l. si quis in conscribendo 29. C. de pact.* Sola *vbi supra.*

20 Secunda est ratio primæ consecutiua, quià in fauorem concessa non debent in odium retorqueri *notis Iuribus.* Sola *ibidem versic. nec in ipsius odium.* Beretta, *loco allegato* benè Bec. *allat. consf. 151. nu. final.* Alciat. *dicto consf. 32. num. 3. in tertio,* id quod in pluries discussa Taruisiana Feudi inquit Rot. *dec. 541. num. 6. partis quartæ rec. tom. 3.*

21 Tertia quæ magis arridere videtur, quam innuit etiam Clar. vbi supra, ea est, quià agimus de Principis beneficio, ac priuilegio, quæ fauore illius, qui gratiam & beneficium consequitur latissimam recipiunt interpretationem contrà ipsum Principem concedentem Bart. *in l. si quãdo 2. num. 4. C. de bonis vacan. lib. 10.* Ruin. *consf. 161. num. 8. lib. 5.* & innumeris cumulatis. Barbos. *axiomat. 36. n. 2.*

22 Si autem fuit vnquàm vera memorata distinctio, meruitque quòd pacificè admitteretur, multò veriùs sine controuersia, concedendum est hoc nostro casu, eã sibi locum vendicare debere, si quidem quandò in Inuestitura emanata à Domino Inuestiente feudum nouum iure antiqui conceditur, admitti potest aliquod dubitandi argumentum, numquid ipse *Dominus* iuxtà eandem conciliationem haberet in mente concedendi feudum sub hac forma, vt antiqui naturam haberet in ijs solùm, quæ ipsius inuestientis præiudicium concernunt, non verò quæ præiudicium Vasalli, an potiùs intenderent, quod indistinctè feudum euaderet antiquum tàm eiusdem inuestientis, quàm Inuestiti præiudicio inspecto. quod equidem in casu nostro probabilitèr affirmari non posse videtur, cum ipse *D.* Comes Camillus in eius precibus rogauerit pro concessione dicti feudi in antiquum. Quamobrem à coniectura ta Comitis Oratoris mente longè distare videtur, quod à Serenissimo directo *Domino* huiusmodi concessione supplex petierit, feudum sibi fieri antiquum quoad effectus concernentes ipsius præiudiciũ, ac propterea postulauerit ipsum à *Domino* priuari facultate de eo disponendi, quæ sibi tamquàm primo acquirenti

23 ex titulo oneroso competebat: Id quod rectè obseruauit Rosenthal. *cap. 2. conclus. 15. nu. 2. in fin.* vbi quod hac clausula non videtur quis in sui odium sibi manus ligare velle; Quarè cum satis constare videatur; hanc concessionem in antiquum non eo animo ac intentione efflagi-

flagitatam, vt quoad petentis præiudicium, feudum assequeretur naturam & qualitates antiqui, concludendum est, quod hoc respectu, tale non euaserit, sed remanserit nouum, cum sempèr inspiciē-
24 da potius sit mens, quàm verba *l. 3. C. de liber. præterit.* Schrader. in proposito eiusdem clausulæ *p.2.cap..3.num.69.versic.sin verò hæc clausula cum num.seqq.*& latissimè Raudens. videndus *de Analogis cap.34.num.151.ac respons. 34. num. 19. tom. 1.*
25 Prætereà si verum esset præfatam clausulam adimere facultatem primo acquirenti titulo oneroso disponendi de feudo, seù illud vni ex Liberis prælegandi, conclusio ab omnibus indistinctè recepta, ac firmata, quòd feudum nouum oneroso titulo acquisitum sub libera aequirentis dispositione remaneat,
26 fieret omninò frustatoria, cum in omnibus Inuestituris clausula hæc *in antiquum* vel *iure antiqui* apponi soleat, sicuti testantur post Bald.*in c.p.§.hoc quoque in fine de success. feudal.* Iason.*cons.p. num.14.post med. versic. benè facit lib. 3.* Intrigliol.*de feud.cent.p.q.24. num. 1.* vt de Inuestituris in Pedemontana Regione factis testatur Crauett.*cons.624.num. 3.*quarè Faber.*de error. Pragmat. dicta Decad.41.error.10.num. 2. versic.at rursùm* dicit hanc hodiè vulgarem esse inuestiturarum clausulam, adeò vt potiùs scripta censeatur de Stylo Notariorum, Principis vel ex abundantia cordis eorũ, qui Inuestituras extendunt, quàm de voluntate, aut deliberatione partium, vt authumat idem Iason.*cons.152.num. 15. in 2.*& post eum asseuerat Raudens. *de Analogis dicto cap.34.num.155.*
27 Quod actum fuisse comperimus in casu nostro, in quo si spectamus mandatum factum per dictum *D.*Co:Camillum ad ac acquirendum dictum feudum, porrigendasque preces Serenissimo *Domino* pro necessario assensu, ac Inuestitura, nec verbum quidèm in eo legitur, quod peti debuisset obiectata concessio, in antiquum, vndè omninò ineptè contrà eius dispositionem allegari videtur, tùm ex trita regula *l.diligenter ff.mandati* vt in proposito aduertit idem Raudens. *vbi suprà num.46.versic.nam in facto*, tum
28 ex alio principio, quo dicimus, quòd clausula de Stylo Notariorum apponi solita parùm operetur. Idem Raudens.*dicto num.155.& respons. 34.num. 20. in*
29 *primo*, vel saltèm tamquàm clausula accessoria regulari debeat secundum principalem dispositionem, cui adijcitur, ex cumulatis per Barbos.*claus.p.num.3.* vndè quemadmodùm in manu primi acquirentis est dispositio de feudo à se acquisito, ità paritèr in eius manu erunt clausulæ omnes accessoriæ in concessione appositæ, ad quod plura congerit Crauetta *cons.624.num.13. versic. tertiò in fine.*
30 Ex quibus sanè non videtur negari posse, quin saltèm ambiguum sit, an dicta clausula tantæ sit efficaciæ, vt operetur; quod feudum euadat antiquum quoad effectus respicientes præiudicium Vasalli, quarè in dubium fienda esset interpretatio contra Dominos *Actores*, si superea se fundarent *ad text.in l.veteribus 40.de pactis.*Raudens. *in puncto eod. cap.34.num.156.*dicens esse auream determinationem Alexandri *Doctoris* veritatis.
31 At dato, citrà veri præiudiciũ, quòd efficacia eiusdem clausulæ, feudum hoc indistinctè antiqui naturam induisset, cum tamèn ex pluries repetitis in secundo præsertim Articulo num.129. versic. *Postremum tandèm fundamentum* controuersum feudum manifestè deprehendatur concessum contemplatione *D.*Comitis Camilli, qui de assensu *Domini* integrum pretium numerauit, ac ab eodem Domino erogatione iustæ recognitionis adeptus fuit denominationem Comitis, assensum, àc inuestituram, adhùc dicendum videretur, quòd ipse potuisset de eo disponere: sic docuit Isernia
32 *in c.p.nu.19.de alienat.feud.patern.* quòd feudum etiam antiquum rectè per eum alienatur, cuius contemplatione Prædecessoribus suis concessum fuerat, puta si Titio, ac eius filio Sempronio, & successiuè Seio Nepoti concessum fuerit feudum, liqueatque verè vel præsumptiuè eiusdem Seij contemplatione concessum, ipse Seius de eo rectè disponeret, tametsi feudum sit antiquum, cum iam supponatur de eo primo inuestitus Titius eius Auus, additque Isernia, quòd quià ratò euenit successorum sæpius nōdum progenitorum contemplatione cōcedi, indistinctè in *cap.p.de alienat.feud.*

Nnnn *patern.*

patern., huiusmodi feudi alienatio legitur interdicta, quià Iura fiunt de his, quæ frequentiùs accidunt, non tamèn ibidem excludatur prædictus casus quantumuis de rarò contingens. Ad huiusce aureæ Theoricæ comprobationem, libet ipsa Iserniæ verba scribere, vt iacent, quæ sunt infrascripta sicuti ea legit Liparulus *ibidem. Item attende ex præmissis, quod idem erit in feudo paterno antiquo, quod in nouo dictum est, nam si paternum constaret datum contemplatione eius qui vellet alienare (sicuti hoc pleniùs alibi examinauimus) cum suum esset quod sui contemplatione donatur, posset alienare, sicut & nouum, puta dedi fundum Titio, & filio Sempronij & Scio filio Sempronij vt post mortem eorum haberent, & constaret verè vel præsumptiuè ex his quæ supra dicta sunt, quod contemplatione Seij voluit ad ipsum Seium peruenire post mortem Aui, & Patris, sicut in proxima responsione tactum est, at quia hæc rarò eueniunt, quod contemplatione succedentium posteriorum dentur, maximè cum non sint adhùc nati posteriores succedentes, ideò in feudo paterno (de quo non constabat datum contemplatione alienari volentis) determinauit hoc capitulum de alienat. feud. patern. an inuitis his qui ad successionem venturi erāt posset alienari; iura quidèm constituuntur in his quæ frequentèr, non que rarò ff. de legibus l. nam ad ea ff. de vsucap. l. iusto in princ. nec exclusit dictum casum rarò euenientem, quando contemplatione posterioris scilicèt succedentis datum esset & sic quantum ad effectum, idem in vno, idest paterno quam in alio, hoc est nouo, sed in nouo faciliùs appareret, cuius contemplatione datum esset feudum, sicut ex superioribus plenè patet, postquàm autem feudum antiquum peruenit ad quartum succedentem, vel ad quintum, faciliter labitur de memoria labili, & fragili, & infirma qualitèr datum fuit.* Hæc Andreas,

33 cuius quidèm opinio omninò amplectenda est, tùm præ maxima Auctoritate tanti *Doctoris* (quem profitentur summum feudistam Intrigliol. *de feud. cent. p. q. 4. num. 10.* Magistrum artis idem *q. 12. num. 8.* feudorum patrem ac communem omnium Præceptorem. Vrsin. *de success. feud. p. 2 q. 7. art. 3. num. 13.* ac Aurigam in feudis Ioannes Franciscus de Ponte *prælud. feud. lect. 1. in prin.* Bartholomeus Camerar. *in repetitione capituli primi an Agnatus post decis.* Minado. *versic. oppono 1. fol. mihi 381. nu. 2.* addens quòd ipse solus feuda nouit & *versic. quarto num. 110. fol. 448.* vbi quòd Auctoritas Iserniæ tanta est in feudali materia, vt ab ea nedùm in claris, sed etiàm in dubijs minimè sit recedendum, cum sit instar multorum nouissimè idem Vrsin. supra relatus *parte 1. q. 8. ar. 1. nu. 24.* tùm quia eundem sequuntur videndi Afflict. *super eod. cap. 1. de alienat. feud. pater. num. 10. versic. pro solutione* dicens esse perpetuò menti tenendum, quià alibi dictum non reperitur, & Rosenthal. *cap. 9. membr. 2. conclus. 66. num. 39.* vbi quod Isernia à nullo in hoc puncto re-

34 prehenditur, tùm deniquè quia optima nititur ratione, quod ille queat de redisponere, cuius gratia, ac intuitu data est, non considerato cui primo data, quod enim alteri datur, mea contemplatione mihi datum censetur, vt in proposito pluribus iuribus datis Afflict. *in dicto cap. 1. num. 9. versic. & illud quod facit*, & pluriès suprà dictum fuit *Articulo secundo dicto versiculo. Postremum tandèm fundamentum num. 129. & versic. immò à fortiori nu. 141.*

35 Prætereà quòd virtute relatæ clausulæ, feudum euaserit antiquum, præiudicaret etiàm prætensioni Dominorum Comitum Actorum, qui hæredes non

36 extiterunt Domini Comitis Camilli, cū in antiquo feudo succedere nequeat, nisi qui hæres est mediatè vel immediatè primi Inuestiti, sicùt in feudo per huiusmodi clausulam prætenso antiquo ratiocinatur Cyriac. *contr. 595. num. 13.*

37 His positis non obstat *cons. 161.* Menoch. *nu. 57.* (quem ibi hallucinari inquit Rosenthal. *cap. 2. conclus. 15. glos. 6.*) primò quia Doctores ab eo allegati qui indistinctè dicunt, quod virtute clausulæ, in antiquum, seu, Iure antiqui, feudum antiqui naturam assumat, non probant id fieri quoad effectus respicientes fauorem Inuestiti aduersùs conciliationem plurimorum voto firmatam, & Ruinus, Bossius ac Anguissola, qui videntur hac via interdicere alienationem in feudo nouo, non ferunt vllam Auctoritatem id probantem in indiuiduo, sed eos solùm qui generalitèr dixerunt, feudum ex facto concessum euadere antiquum,

quum, quod nos quidem admittimus in ijs tantùm quæ Domini concedētis præiudicium concernunt: secundò quia idē Menochius videtur ibidèm loqui in feudo titulo lucratiuo quæsito; mouetur enim ex eo, quòd si feudum nouum ex pacto, & prouidentia per Acquirentem alienari nequit, multò minùs alienari poterit nouum iure antiqui concessum. At *Artic.2.num.* 110. vidimus hanc conclusionem ità demùm admittendam si feudum sit titulo lucratiuo concessum, aliàs enim si oneroso, indubitatum est primū Acquirentem posse de eo disponere, ipso etiam Menochio Iudice *in eodē cons.* 161. *num.* 6. vbi refert solùm Hannetonium inueniri contradictorem, quarè
38 quòd in feudo pecunia quæsito, ac obtento Iure antiqui, primus Acquisitor queat de eo disponere animaduertit *Mi-lanensis dec.8.numer*.40. *iuncto num. seq.* Hac via Menochius posset fortè saluari à palinodia, cum ipse *superiùs relato cons.* 158. *num.* 20. videatur omnindò relatam probare conciliationem.

39 Hic etiam vltim loco repetimus, quòd propter clausulam, *quibus dederit*, in priori DD. Comitum de Flisco libello appositam, ac in secundo tacitè repetitam, tùm Instrumento feudalis acquisitionis considerato, tùm attenta petita in eodem secundo Libello confirmatione eorum omnium, quæ concessa fuerunt in primo vt innuimus Articulo tertio, versic. *Vnum solummodò ex abundanti n.* 121. quæ quidem clausula vt ibidē probauimus æquiualet clausulæ *pro se & hæredibus*, prætendi non potest nostrum feudū fore hæreditarium, in quo clausula præ-
40 dicta, in antiquum, non præbet impedimentum, quin possit alienari, vt idem Menoch. admittit. *cons.*158.*nu.*62.*iunct. num.*79.

ARTICVLVS SEXTVS, ET FINALIS.

In quo, data suppositione, quòd præter D. Co: Octauium adesset aliquis legitimus feudi Successor, ostenditur quòd foret ineuitabile onus ei impositum per D.Co: Camillum in postremo suo testamento erogandi integrum pretium Calcstani eidem D.Co:Octauio, quatenus constaret ipsius D.Co: testantis voluntati defectu facultatis minimè obtemperandum quoad ipsum corpus feudi.

SVMMARIVM.

1 *Reo sufficit offuscare intentionem Actoris.*
2 *D.Co: Camillus prælegauit pretium feudi D. Co: Octauio, quatenùs dispositio non potuisset sustineri in corpore ipsius feudi.*
3 *Vnusquisque rei suæ est moderator, & arbiter, cum similibus.*
4 *Aduersus legatum factum de pretio non vrgent difficultates quæ proponi solent aduersus dispositionem factam de feudo.*
5 *Pretium feudi est res allodialis, & burgensatica, non verò feudalis & nu. sequenti.*
7 *Pretium rei non est ipsa res, nec res loco pretij in particularibus succedit, & numeris seqq.*
8 *Pretium rei furtiuæ non est furtiuum.*
10 *Pretia rerum sunt pecuniæ.*
11 *Pecuniæ dari nequeunt in feudum.*
12 *Pretium feudi esse dicitur in hæreditate, ac bonis Patris.*
13 *Aequissimum est Patrem posse de pretio feudi disponere fauore cuiuslibet.*
14 *Si feudum sit cum clausula, Iuris Francorum, vel cum ordine Primogenituræ, Primogenitus tenetur conferre pretium integrum feudi.*
15 *Feudum indiuiduum diuisionem recipit per pecuniam.*
16 *Idem est rem diuidi non posse de facto, & non posse diuidi de Iure.*

7 *Res allodiales diuidendæ inter plures, quæ commodam non patiuntur diuisionem integræ vni dantur, cæteris verò æstimatio præstatur.*

18 *Collatio per primogenitum fidenda de pretio feudi summa nititur æquitate, rationibus relatis in numeris seqq.*

19 *Si feudum emptum non fuisset repertum in hæreditate.*

20 *Veriùs videtur pretium feudi neque abscessisse ab hæreditate Acquirentis.*

21 *Immò censeri velut repertum in Arca Patris.*

22 *Pecunia qua fuit quæsitum feudum naturam burgensaticam numquàm dimittit, vel quatenus dimisisset, tempore mortis Patris censetur retrotrahi ad primæuam suam naturam, & num. seqq.*

24 *Si pretium non esset conferendum, possent Parentes omnia bona erogando in acquisitione feudalium fraudare filios in eorum legitima.*

25 *Feudum dicitur legitima Primogeniti: Intellige tamen numeris seqq.*

27 *Quæ à Doctoribus in huiusmodi Articulo statuuntur militant etiam in feudo ex pacto & prouidentia & numer. seqq.*

29 *De Iure communi feudorum non erat cognitum feudum hæreditarium, sed omnia feuda erant ex pacto, & prouidentia.*

30 *Hæredis nomen in iure feudali intelligitur pro hærede Sanguinis.*

31 *Hæredis nomine tempore Andreæ intelligebatur filius masculus; & sic hæres Sanguinis.*

32 *Primogenitus etiamsi vellet abstinere a successione bonorum Genitoris, adhùc cogeretur conferre pretium feudi.*

33 *Valor feudi computatur in bonis defuncti occasione calculationis legitimæ.*

34 *Legitima quæ propter indiuiduitatem feudi assignari nequit alijs filijs in ipso feudi corpore, præstatur in æstimatione.*

35 *Valet illatio, pretium confertur, ergò est hæreditarium, vel veriùs licèt hæreditarium non esset, tale fieri dicitur dum redigitur in communionē & num. sequenti.*

37 *Licèt Pater expressè nihil disponat de pretio feudi, sufficit, vt omnes filij eiusdem pretij participes fiant, quòd Cohæredes instituat in allodialibus.*

38 *Feudum nouum ex pacto titulo oneroso quæsitum imputatur in legitimam, etiamsi Primogenito vel tamquàm dignitatis, vel ex tenore Inuestituræ necessariò debeatur, & n. seq.*

40 *Non repugnat, quòd aliqua imputari debeant, quæ necessario præstanda sunt.*

41 *Argumenta quæ prima fronte excludere videntur imputationem.*

42 *Quæ extra patrimonium Defuncti capiuntur minimè imputantur.*

43 *Quod imputandum est debet esse necessariò ex bonis debitoris.*

44 *Magis latè patet regula collationis, quā regula imputationis.*

45 *Plura conferuntur, quàm imputentur.*

46 *Clericus non succedit in feudo.*

47 *Si Clericus Primogenitus instituatur in allodialibus, vel Patri acquirenti ab intestato succedat, consequi debet à successore feudi empti à Patre pretiū eiusdem feudi.*

48 *Creditores experiri possunt aduersus Successorem feudi pro debitis acquirentis, & multo magis pro contractis beneficio feudi vt num 57. cum seqq.*

49 *Bona fideicommisso subiecta obnoxia sunt æri alieno fideicommittentis. Quemadmodum bona Maioratui supposita pro debito institutoris vt numer. 50.*

51 *Inuentarium non iuuat successori feudi ex pacto ne teneatur pro debitis Acquirentis.*

52 *In æstimando valore feudi, an attendi debeat tempus emptionis, an tempus mortis Vasalli.*

53 *Impensæ omnes ac melioramenta refici debent per legitimum feudi successorem hæredi Vasalli meliorantis.*

54 *Melioramenta sunt res omninò hæreditariæ ac burgensaticæ.*

55 *Licèt melioramenta prouenientia tùm ex acquisitione allodialium circumadiacentium, ac incorporatorum, tùm ex operibus manufactis tamquàm inseparabilia spectent fortè ad Primogenitum feudi successorem, adhùc eaquoàd æstimationem spectarēt ad hæredem meliorantis.*

59 *Successores in beneficijs obnoxij sunt debitis contractis occasione eorumdem beneficiorum.*

60 Do-

60 *Donec pretium erogatum in feudo, ac impensę meliorationum præstentur heredi vel legatario Vasalli acquirentis & meliorantis respectiuè competit retentio.*

61 *Agnatus vel Dominus prætendentes feudum, non refectis melioramentis repelluntur exceptione doli mali.*

62 *Melioramentorum refectio præstanda siuè feudum aperiatur Domino, siue Agnato.*

63 *Omnes difficultates quæ prætendi poterãt vrgere aduersùs prælegatum feudi, cessant in prælegato pretij, & numeris seqq.*

64 *Fæmina tametsi à feudo exclusa succedit in melioramentis, & pretio feudi.*

65 *Extraneus quilibet est capax earumdem meliorationum ac pretij.*

66 *Difficultas indiuiduitatis feudi petita ex §.Præterea Ducatus, cessãt in prælegato feudi & numeris seqq.*

67 *Valet argumentum à ratione tacita cessante, non secùs ac à ratione expressa cessante.*

70 *In dispositione pretij feudi nullus requiritur Domini assensus.*

71 *Dominus feudi non est Dominus pretij.*

72 *Pro pretio feudi non debetur seruitium aliquod, quod debetur pro re feudali.*

73 *Acquirens rectè disponit de pretio non obstante clausula (in antiquum [seù (iure antiqui) scripta in Inuestitura.*

74 *Primogenitus succedens in feudo cum clausula (in antiquum) tenetur conferre pretium, vbi locus Antonij Fabri opportunè fertur.*

Quemadmodùm fertur imputare in legitimam vt nu.75.

76 *Animaduertitur casum nostrum non esse inter angustias quæstionis an legato feudo debeatur æstimatio, nam discrimen, ac disparitas vtriusque controuersiæ referuntur numeris 81. & 82.*

77 *Legato feudo æstimationem deberi verius probatur.*

Idque ex secundaria intentione numer. 78.

79 *Quoties debita est res quæ ex aliquo impedimento præstari nequit debetur ex coniecturata disponentis mente eius æstimatio.*

Præsertim si res relinquatur coniunctæ personæ vt num.80.

Q Vamuis præcedentibus in Articulis præcipuæ difficultates oppugnãtes D. Co: acquirentis dispositionem vocatæ fuerint in arenam, eæq. quantùm potuerit Minerua mea, leuissimæ licèt Armaturæ, agitatæ, concussæ, victæ; si tamèn tenuitas falleret ingenij, vel præcipuus ad causam Amor cœcutienti oculo blandiretur, immò si cuncta ad enodandas propositas dubitationes dictitata hucusque neque sufficerent ad offuscandam prætensionem D. Actoris, quod D. Co:
1 Octauio vti Reo satis esset ad victoriã. Surd. *cons.*260.*n.*64.173.*n.*59.& 234.*n.* 42. adhùc ipse D. Aduersarius euadere non posset difficultatem numerandi integrum pretium ipsi D. Co. prælegatario.

2 Nitida est, ac clara dispositio per D. Co: Camillum superindè testamentarijs edita in tabulis (sicut *in Themate* innuimus) in qua D. testantis voluntatem omninò seruandam iura omnia tùm naturæ, tùm gentium, tùm Cæsaris authumant indistinctè, iuxtà vulgares & passim obuias regulas, quibus dicimus vnũquemque fore rei suæ moderatorem & Arbitrum, iniquum esse, non fore liberum homini ingenuo de rebus sui liberè disponere, cum similibus penes Barbos. *axiom.* 199. quæ si tulimus, & iuxtà Doctorum vota militare deduximus *Articulo secundo à num.*47. in dispositione facta de feudo nouo tametsi ex pacto & prouidentia, multò minùs admittenda sunt vrgere in legato facto de pretio
4 feudi, aduersùs quod non pugnant difficultates, quæ aduersùs dispositionem factam de Corpore feudi proponi solent.

5 Porrò pretium feudi res est allodialis, & vt aiunt, burgensatica Larath. *in theatr. feudal.p.9.dilucid.73.numer.* 6.11. 12.13.16.28. *& ferè per totam dilucid.* Capyc.Latr. *consult.*25.*num* 4. Rouit. *supèr pragmat.Regn.pragmat.*25. *de feudis*
6 *num.*46. non verò feudalis. *argum.text. in cap.* 1. §.*si Vasallus il secondo in fine ibi.*

ibi. *nec quod accepit transactionis nomine feudū est. Si de feudo defuncti contentio sit &c.* Larath. *ibid. num.* 5.11. *& pluribus in locis sparsim per dilucidationem prædictam.* innumeros Giurb. *ad Consuet. Messan. cap.*11.*glos.*8.*num.*7. *& dictis* §.*glos. ac n. de success. feudal. superius allegatis.*

7 Tum quia nec pretium rei est ipsa rès ad text. *in l. venditor ex hæreditate* 21.& *ibi* Bart. *n.p.de hæredit vel act. vendit.*& in *l. feudum Cornelianum* 28. *in prin. de*

8 *nouat.* quemadmodùm *quod ex re furtiua redigitur furtiuum non esse nemini dubium est* vt loquitur Vlpian. *in l. qui istas* 49. §. *final. de furt.* plura in proposito Larath. *vbi supra dicto num.*11. Giurb. pariter *ad Consuet. Messan. allat. cap.*11. *glos.*8.*n.*7.*& de success. feudal.* §.2 *glos.*7. *n.*43. Fab. de Anna *cons.*123.*n.*5. *cum*

9 *seqq.* Gail. *de pignor. obseru.*11. *num.*3. nec rei loco in particularibus pretium succedit *dictis l.l. qui vos, & venditor ex hæreditate supra allegatis.* glos. *in verbo quia potest* & DD. *in l. si & rem & pretiū* 25. *de petit. hæred.* Manent. *dec.* 58.*n.*2. Larath. *ibid. num.*19. latè Giurb. *locis superiùs latis.*

10 Tum quia pretia rerum sunt pecuniæ *l.p.iunct. ibi* glos. *in verbis ex substantia. de contrahend. empt.* Valenzuel. *cons.*30.

11 *nu.*19. pecuniæ autem dari nequeunt in feudum, vt latè demonstrant Rosenthal. *in Synopsi cap.*4. *plena concl.*7. & Larath. *dicta dilucid.* 73. *nu.*6.

12 Quamobrem idem feudi pretium, tamquàm omninò allodiale, & burgensaticum extare dicitur in hæreditate ac bonis Patris. Larath. *ibid. num.*6. *in fin.*11.

13 & 13. quem idcircò æquissimùm est posse de eo in postrema sua voluntate liberè disponere fauore cuiuslibet, vt optimè idem Larath. statuit *ibi nu.*21.*iunct. numeris præcedent. ac seqq.*

14 Hac ratione dicimus, quòd si feudum sit cum clausula *iuris Francorum* vel sit acquisitum cum expresso ordine primogenituræ, primogenitus tenetur conferre, ac communicare cæteris fratribus pretium integrum feudi, vt scitè animaduertit Andreas (qui dicitur à Rouito *supra citata pragmatica* 25. *de feud. n.* 17. primus Auctor huiusce opinionis) *in c. Imperialem* §. *præterea Ducatus in* 2. *addit. n.*39. *versic. sed si Pater* ibi *& quia res non potest conferri, quia indiuisibilis præstetur partis æstimatio. de prohibit. feud. alienat. per Federic.* Andream cæteri sequuntur plena manu relati per Capyc. Latr. *consult.*25.*n.*3.& rectè eandem propugnant sententiam Camerar. *in repet. dicti* §. *præterea Ducatus versic. ad idem afsero*, vbi latè, ac profundè Articulum discutit *fol. mihi* 838. Luc. de Penn. *in l. p. num.*15. *C. de imponen. lucrat. descript. lib.*10. Rouit. *mox relatus.* Marta *de success. legal. p.p.q.*4. *art.*2. *num.*8. *q.*11. *art.* 4.*n.*15. *q.*23. *art.*3.*n.*43. *& p.*3. *q.p.ar.*3. *n.*11. Hartman. Pistor. *quæst. iuris libri* 2. *parte posteriori quæst.* 38.*n.* 66. *versic. vbi videmus* Petr. de Greg. *de concess. feudali parte* 3.*q.*7.*n.*6. Larath. fusè *dicta dilucid.*73.*n.*15. Laudens. *de primog. q.*36. plenè Giurb. *de success. feudal.* §.*p. glos.*8. *n.*48. Lanar. *cons.*80. *num.* 49. Camill. de Medic. *cons.*124. *n.*3. (vbi inquit clarum esse Secūdogenitum in feudo empto per Patrem habere partem pretij) *& n. seqq.* ferè per *tot. cons.* Loffred. *cons.p. nu.*181. *versic. nec ad rem facit* iunctis *numeris præcedentibus*, quarè Crauet. *cons.*995. *n.*19. *versic. sextò respondetur* secutus So-

15 cin. ac Rip. inquit, quod feudum indiuiduum diuisionem recipit per pecuniā, non secus ac cęteræ res allodiales ac burgensaticæ diuidendæ inter plures quæ

16 commodam non patiantur diuisionem (enim verò idem est rem diuidi non posse de facto, & non posse diuidi de iure.

17 Rouit. *suprà n.*35.) nam & hæ quidem diuiduntur, non vt inter consortes distribuantur, sed vt vni integræ cedant, reliquis verò partium suarum æstimatio præstetur *l.*3.*C. communi diuid.* §. *eadem interueniunt Instit. de off. iud.* plura post Isern. Bald. aliosque nectit eruditè Thoming. *dec.*2.*n.*21.

18 Huiusmodi autem collatio summa nititur æquitate.

19 Primò quia si feudum emptum non fuisset, pretium fuisset repertum in hæreditate, vt inquit Mart. *de success. legal. dicta p.*1.*q.*4. *art.*2. *nu.*8. Faber. *de error. pragmat. Decad.*41. *error.*10.*nu.*3. *in fin.* ac innuunt Lanar. *cons.*80. *nu.*49. ac Larath. *dicta dilucid.*73.*n.*12.*p.*9. & sic ratione emptionis tantò minùs remansit in patrimonio, in quo si non abscessisset poterant alij filij succedere, sicut inquit pluribus allatis, confirmatque exemplo emphyteusis quæsitæ à Patre cum quali-

qualitate maioratus Rouit. *dicta pragmat. 25. de feud. num. 17.* optimè Camill. de Medic. *dicto conf. 124. numer. 8. cum seqq.* ac propterea æquum est, quòd cæteri filij tantam accipiant pecuniæ quantitatem, quanta ipsis vel ab intestato, vel secundùm distributionem factam per Genitorem in testamento debita fuisset, si testator ipse de fortunis suis in feudi acquisitionem nihil conuertisset, sed reperiretur adhùc in eius hæreditate, à qua causa feudalis acquisitionis abscessit. Theming. *dicta dec. 2. num. 23.*
20 *versic. ex quibus.* Quamuis etiam dici posset, & fortè veriùs neque pretium in effectu abscessisse à patrimonio, cum potiùs in eo durauerit licèt incorporatum cum ipso feudo, semper tamen allodiale ac burgensaticum, impinguando hæreditatem ipsius Patris acquirentis, vt rectè idem Rouit. firmat *vbi supra n. 33. & 45. versic. remanet igitur iunct. nu. 46.*
21 Immò censeri velùt repertum in Arca Patris scribit Capy. Galeot. *in addit. ad conf. 124. Camilli de Medic. n. 30.* (aduersus quod licèt arguere videatur, vltimo tamen residet in hac sententia) & ad hæc confert Larath. *supra n. 16. in fin.* vbi,
22 quòd pecunia illa naturam burgensaticam à principio ante emptionem feudi numquàm dimisit, vel quatenus aliqua
23 vmbra, seu nebula mutationis suæ burgensaticæ naturæ in emptione feudi adesset (quam tamen vmbram non adesse, nec adesse posse inquit Larath. *ibi nu. 12.* cuius verbis vtor) adeò vt censeri posset Genitore viuente tamquàm implicata in feudo effecta feudalis naturæ, adhuc tempore mortis Patris, & Successionis filij, cui feudum spectaret, ipsa retrohaeretur ad primæuam suam naturam allodialem, & rursus censeretur eiusdem qualitatis, ac si in feudi acquisitione non fuisset erogata, pluribus latè ipse Larath. *dicto n. 12. cum duobus seqq.*
24 Secundò deprehenditur iusta collatio prædicta, quoniam aliàs si filijs Secundogenitis præstanda non esset saltem in æstimatione quota feudi quæsiti pro primogenito, sequeretur, quòd Parentibus vel vniuersam eorum substantiam, vel saltem potissimam partem in feudalia erogantibus pateret via nihil, vel saltem valdè parùm cæteris relinquendi, sicque eos debito fraudandi subsidio, quod naturæ & æquitati vehementissimè repugnare iure optimo animaduertit Thom. *dicta dec. 2. n. 24. cum seqq.* & latissimè prosequitur Hartman. Pistor. *quæst. iuris lib. 2. part. poster. qu. 38. n. 70.*
25 Nec communicatio ista pretij meretur redargui ex eo quòd feudum vel dignitatis, vel quæsitum iure primogenituræ
26 dicatur legitima Primogeniti, cum enim huius intelligatur legitima, non in quota ipsius corporis feudi, sed in pretio ipse ritè ac rectè grauari potest à testatore, quantumuis inuitus (dempta eius legitima iuxtà supputationem de iure fieri consuetam) in dicto pretio, vt post Camer. aliosque & in spetie Frecc. deridentem eos, qui existimant totum feudum esse legitimam Primogeniti, ac proinde neque in eius æstimatione grauari posse probat Rouit. *super Pragm. 4.*
27 *de feudis n. 124. cum seqq.* qui licet loquatur in feudo hæreditario, idipsum tamen omninò statuendum in feudo ex pacto & prouidentia, non tamen antiquo, sed nouo, vt de hoc, allegatis Iser. Loffred. Corset. Petr. de Gregor. Peregrin. Tusc. Tiraquel. Rosenthal. Anna, Marta, Masul. ad Capyc. & Thoro loquitur Giurb. *de success. feudali §. p. glos. 8. n. 44.* inter quos benè explicat Marta nedùm *parte 3. q. p. art. 3. n. 9.* qui locus fertur à Giurb. sed dixerat etiam *p. p. qu.*
28 *23. ar. 3. n. 43.* & ea quidem manifesta ratione, quia feudum ex pacto nouum æquiparatur hæreditario vt plenè diximus *art. 2. nu 32. cum seqq.* Nec dubitandum est quin Andreas quem suprà allegauimus *versic. hac ratione dicimus n. 14.* loquendo de collatione fienda per Primogenitum censeatur loqui de feudo ex pacto & prouidentia (ideòque meritò in simili feudo allegatur In proposito à
29 Galuan. Marta & pluribus alijs *supra allatis*) quia de iure communi feudorum non erat cognitum feudum hæreditariū, sed omnia feuda erant ex pacto & prouidentia, & licet in multis locis fiat mētio hæredis vt in *rubro, & nigro de eo qui*
30 *sibi & hæredibus suis*, alijsque in locis, hæredis tamen vox & nomen *ibidem* pro hærede sanguinis intelligitur, vt colligitur ex text *in c. p. §. similiter de lege Corradi* quem cū alijs allegat Gizzarel *dec. 28. n. 19.* vbi rectè obseruat pluribus relatis, quod tempore ipsius Andreæ verbum

(hæres

31 (*hæres*) intelligebatur secundum subiectam materiam de Iure communi feudorũ pro filio masculo, & sic de hærede Sanguinis tantùm.

32 Quæ autẽ de collatione diximus adeò vera esse constat, vt etiamsi Primogenitus (cui ex tenore Inuestituræ pertineat feudum) vellet esse suo feudo contentus, & abstinere à successione aliorum bonorum Genitoris defuncti, adhùc à cæteris filijs iure cogeretur conferre pretium ipsius feudi ad quod ipse omninò tenetur, siuè velit, siuè nolit hæres esse Patris, ac succedere in reliquis eius bonis siuè nõ, vt probat, & decisum testatur Rouit. *dicta pragmat.* 25. *de feud. num.* 25. dicens quòd fatuum esset contrarium admittere, & *num.* 46.

33 Ex hac autèm inconcussa conclusione collationis absolutè fiendæ nõnullæ ducuntur necessariæ illationes, & quidèm prima quòd valor feudi computari debeat in bonis defuncti in calculatione legitimæ. plures Fab. de Anna *consf.* 25. *num.* 27. *&* *cons.* 26. *nu.* 21. & conferunt omnes quos *supra num.* 14. allegauimus probantes Primogenitum cogi ad collationem.

34 Secundò quòd legitima, quæ propter indiuiduitatem feudi assignari nequit alijs filijs in ipso corpore eis præstanda sit in æstimatione, vt post Isern. aduertit. Latr. *dec.* 2. *n.* 6. *iunct. num. sequenti*, benè de Medicis *consf.* 124. *nu.* 12. *&* 13. Bursat. *consf.* 132. *num.* 29. *&* 30. Fab. de Anna *consf.* 25. *num.* 28. latè Petr. Caball. *consf. decis.* 140. *num.* 8. *versic. & si ex tenore Inuestituræ*, vbi expressè loquitur in feudo ex pacto, & prouidentia, nouissimè Manzius *de testament. T.* 12. *qu.* 37. *num.* 10. *&* 11. qui *quæst. seq. à num.* 35. in longè fortioribus terminis fauore etiã filiarũ fœminarũ cęteroqui feudalis successionis incapacium hoc ipsum admittendum abundè, ac fusè comprobat, quarum etiam fauore adest erudita *decisio secunda* Thoming. sed numeris omnibus absoluta, omnique acumine, ac subtilitate referta est in hoc articulo fauore fœminarũ ratiocinatio Hartman. Pisto. *quæst. iur. lib.* 2. *par. poster. allegata qu.* 38. *per totam, & præcipuè à n.* 63.

35 Tertia quòd si pretium hoc cõfertur, ergò censetur hæreditariũ, omnia enim quæ conferuntur dicuntur remanere in effectu in hæreditate defuncti vt per *l. certum* 13. *C. fam. ercisc.* inquit Lanar. *consf.* 80. *num.* 49. & benè Larath. *dicta*

36 *dilucid.* 73. *num.* 16. *p.* 9. vel saltèm estò anteà in hæreditate nõ sint, fieri dicuntur hæreditaria, dùm rediguntur in cõmunionem, vt post Azonem explicat Mangil. *de imput. in præfat. tractat. n.* 10. Si igitur huiusmodi pretium reputatur hæreditarium, dabiturne locus dubitandi, num testator de eo liberam habeat dispositionem?

37 Et quidem liberam adeò dispositionẽ habet ipse testator acquirens de dicto pretio feudi spectantis Primogenito, vt etiamsi condendo eius Elogium nihil de eo fauore secundò vel tertiò geniti specificè expresserit, adhùc vt hi participes fiant pretij præfati, sufficit quòd eos cohæredes in allodialibus instituat, ea semper ratione, quia pretium illud reputatur allodiale, ac enumeratur inter cætera bona burgensatica. Capyc. Latr. *consult.* 25. *nu.* 4. Quarè mirùm videri non debet, si Genitori testanti, ac expressè disponenti de æstimatione prędicta feudi, omni exceptione postposita, sit obtẽperandum.

38 Mirum potiùs videri deberet, quòd Primogenitus, vel cæteri filij quibus peruenit feudum nouum ex pacto & prouidentia titulo præsertim oneroso quæsitum, illud imputare cogantur in legitimam, vt plurium allegatione probauimus *art.* 2. *num.* 38. *&* 117. iuxtà sententiam passim canonizatam à Rot. *vt dec.* 53. post Merlin. *de legitima*, *& alibi* sæpiùs, & pro qua præter vtrobique allegatos addi possunt Surd. *consf.* 427. *num.* 6. *&* 46. Ricc. *collect.* 2254. *circa finem versic. sed hoc intelligo.* Petr. Caball. *consf. decis.* 140. *num.* 6. Thoming. *dec.* 2. *n.* 16. Hartman. Pistor. *quæst. iur. lib.* 2. *parte posteriori quæst.* 38. *num.* 4. *cum seqq.* vbi latè, alijque, quos in vltima editione addidit ipse Merlin. *de legitima citato lib.* 2. *tit. p. q.* 5. *num.* 24. non obstante quòd

39 feudum eidem Primogenito vel ex natura sua veluti dignitatis (data citrà noxam veri sententia de qua *art. primo nu.* 44.) vel ex expresso ordine Primogenituræ in Inuestitura conuento de necessi-

40 tate deberetur, cum illa quoque imputari possint, quorũ cũ necessitate coniuncta est præstatio, vt probat Thoming. *supra n.* 31.

41 Mi-

41 Mirum inquam hoc potiùs videri deberet, cum de ipso feudo dubitari possit, num illud debeatur potiùs ex dispositione Domini concedentis,quàm Patris stipulantis,nùm perueniat beneficio ipsius acquirentis, àn veriùs prouidentia legis cum alijs similibus in hisce controuersijs solitis circumferri; & tamèn certum est huiusmodi feudum imputandum,signum euidens,quòd neque corpus ipsum feudi tempore imputationis, hoc est mortis
42 Genitoris, censetur extrà illius patrimonium, cum ea quæ extrà patrimoniũ defuncti capiuntur,nullatenùs imputentur in quartã iure naturæ debitam *l. scimus 36.§. repletionem C.de inof.testament.* à qua cõclusione neminem recedere post Bart. & Socin. Iun. testatur Mangil.*de imput.q.11. num.p.& q.27. num.12.* vbi inquit fore regulam certam, sed quod
43 imputandum est debet esse necessariò ex bonis Genitoris. ad text. *in l. quoniã nouella. 29. cum ibi notatis C. eod.* idem Mangil. *eod. tract.q.12. num.p.* & quidèm tempore suæ mortis *arg.text. in l.in quantitate 73. in princ. ad l falc.* quam fore regulam Bart. inquit Mangil. *q.14. num. 4.*
44 Si autem feudum ipsum imputandum est per Primogenitum in legitimã, multò magis admitti potest per eum conferendum esse pretium, tùm quia regula collationis magis latè patet quàm regu-
45 la imputationis, plura enim conferuntur, quàm imputentur. Merlin. *de legitima lib.2. tit.4.q.1. num.2.* tùm quia pretium feudi, tamquàm allodiale, & burgensaticum, quoad existentiam in patrimonio defuncti, & sic quoad liberã facultatem de eo disponendi non videri debet obnoxium ijsdem, vel saltem maioribus difficultatibus quàm Corpus ipsum feudi,vt per se patet.
46 Ex eodem fonte promanat conclusio, quã fauore Clerici Primogeniti Doctores astruunt, quòd scilicèt cum ipse proptèr clericalem ordinem non succedat in feudo. *cap. p. an mutus. c.p.§. qui Clericus, si de feudo defuncti contentio &c.* de quo latè Giurb. *de success. feudal. §.2. glos.4. num.42.*& latissimè Vrsinus *simili tractatu p. p. q. 9. art. p.* si hæres in allo-
47 dialibus instituatur, seù ab intestato succedat, habebit pretium feudi empti à Patre, tamquàm rem burgensaticam, ac in hæreditate feudatarij defuncti relictam. Larath. plenissimè *p. 9. sæpè laudata dilucidat. 73. per totam*, & præcipuè *num. 11. in fin. 12. 17. & 27.cum seq.*
48 Et eodem demùm nititur fundamento, quòd si acquirens fecerit debita (vt dubio procul plura,& quidèm valdè grauia contraxit D. Co: Camillus vt *infrà* etiàm innuemus) creditores rectè experiri possint aduersùs successorem feudi pro quantitate saltèm æstimationis, quẽ-
49 admodùm videmus in bonis fideicommisso subiectis, quæ obnoxia sunt æri alieno fideicommittentis ad text. *in l. cũ fidei hæredis 9. de fideicom. libert.* latè Molin. *de primogen. Hispaniæ lib. p.c.10. num. 2.* & latiùs Fusar. *quæst.541.* Surd. *in proposito cons.351. num. 12.* vbi *nu. 14.*
50 quòd paritèr rectè alienantur bona Maioratui supposita pro sanando debito institutoris, adeò vt nec iuuaret Inuentarium, vt in hisce terminis feudi ex pacto probat, ac decisum in Regno testatur Marta *de success. legal. p.4. q. 12. art. 5. num. 38. versic. vbi probat iunctis numeris præcedentibus,& præcipuè num.34.* ac idipsum docent Io: Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. T.3. rub.de feudo ex pacto, & prouidentia nouo num. 18, cum seqq. & T. 5. rub. de feudo hæreditario num.39. & final.* ac elegantèr Fab.de Anna *integro cons.5.tom. 1.* & de hoc plenissima est *decis. 28.* Gizzarelli ad defensam Senatusconsulti anteà emanati à S.Consilio in causa ibidèm recensita,in qua licèt in controuersia esset feudum hæreditarium, regulæ tamèn ibidem allatæ vrgere debent in feudo ex pacto nouo ratione superiùs repetitæ æquiparationis cum hæreditario, vt etiam in eadem Gizzarelli *decis.* innuitur *nu.3.* Quarè satis facilè colligi potest ineuitabile fore dispositionem acquirentis de pretio feudi,tamquàm de re allodiali, burgen-
52 satica, ac omninò sua. Larath. pluriès *allegata dilucid.73. num.21. iunctis num. præc. & seqq.* vt proindè sola sit inter Doctores controuersia, an in æstimando valore feudi attendi debeat tempus emptionis, an mortis Vasalli, in qua veriorem propugnant sententiam, quòd tempus mortis. Capyc. Latr. *consul. 25. à nu. 5. vsque ad 24.* Marta *de success. legal. p.p.q.23 art.3.num.44.* Giurb.de success. legal.

legal. §. *p. glos.*8. *num.*49. Amicangelus *q. feudal.*15. quam cōmuniorem,& tamquàm opinionem ab Isernia probata m sequendam suadet Capyc. Galeot. *ad cons. Camill. Medic. num.* 36. *cum tribus seqq.*

Quamobrèm quandò allata in superioribus Articulis, vt præsentis initio dicebamus, non sustinerent dispositionē D. Comitis Camilli in prælegato feudi, adhùc quia legitimi Successores in eo tenerentur integrum pretium erogare D. Comiti Octauio iuxtà demandata per eumdem D. Co: acquirentem, locus eis relinqueretur prudentèr dubitādi, numquid expediret cōsecutio feudi cum onere numerandi præfatam æstimationem

53 habito etiàm respectu ad omnes impēsas, ac melioramenta, &, vt inquiunt, emponemata à die acquisitionis vsque in præsens facta (quæ mihi in nostro casu supponuntur in magna & notabili quantitate, vt promptam dicunt adesse liquidationem) de quibus nulla omninò cadere potest difficultas, de quo latissimè agunt Monachus *de rect. feud. interpret. c.*65. *&* 66. Rosenthal. *in Synopsi feudal. cap.*7. *conclus.*22. *num.*21. *conclus.*47. *nu.* 11. *conclus.*54. *num. p. & conclus.*60. *n.*4. ac plenissimè *cap.* 10. *conclus.* 43. & alij

54 statim referendi, cum sint res omninò hæreditariæ, ac burgensaticæ. Monach. *dicto cap.*65. *num.*83. *cum seqq.* tota enim controuersia fit intèr Doctores de augumento intrinseco, quod prouenit ex solo beneficio temporis intermedij inter acquisitionem, & mortem Patris, nulla verò per imaginationem de augumento extrinseco, siuè illud prouenerit ex acquisitione allodialium circumadiacentium, & vnitorum, ac incorporatorum

55 siuè ex operibus manufactis, ac meliorationis, quæ quatenùs etiam tanquàm fortè inseparabilia à corpore feudi spectarent ad Primogenitum feudi Successorem, adhùc quoad æstimationem omninò penderent à paterno iudicio, ideoque integrè & plenè ad eum spectarent quoad æstimationem, cuius fauore de illis Pater disposuisset. Latro *consult.*25. *à nu.*38. *vsque ad* 42. benè Rouit. *pragmat.* 25. *de feud. num.*55. *versic. redeundo verò de semita ad viam.* Menoch. *cons.* 689. *per tot.* Fuluius Lanar. Nepos ad Io: Antonium *in cap. p. de success. feud. sub littera E. nu.*45. Brun. *cons. feudal.* 106. *nu.*2. vbi *in fine* acri obiurgatione redarguit Dominos, & Agnatos obligationem prædictam reficiendi melioramenta surda aure negligentes.

56 Id, quod paritèr transit sinè vlla difficultate est, quòd legitimus feudi Successor (data sempèr disputationis ergò suppositione inualiditatis prælegati in corpore feudi) teneretur sanare debita omnia per D. Co: Camillum facta pro acquisitione feudi controuersi.

57 De ære alieno sanando à filio succedente in feudo nouo indistinctè vsque ad integram feudi æstimationem dictū est *supra nu.*48. *versic. & eadem demum,*

58 estque conclusio quæ non videtur pati probabilem dubitationem, ea tamèn in indiuiduo de debitis contractis pro acquisitione, conseruatione, vel beneficio ipsius feudi (quæ percutit terminos nostræ hypothesis, in qua debita omnia facta fuerunt pro prædicta feudi acquisitione, vt mihi supponitur facillimæ probationis, immò notorium, & non latere ipsos Dominos Aduersarios) vix habet contradictorem, quam propterea docent Nardus ad Andream *in cap. p. an Agnatus, vel filius sub num.*3. *in fin. lit. l.* Bald. *cons.*232. *num.* 2. *versic. nisi debita lib.*3. Ant. Capyc. *in repet. l. Imperialem. de prohibit. feud. alienat. per Federic. fol. mihi* 22. *versic. limita, nisi Vasallus.* Frecc. *de subfeudis authoritate* 29. *nu.* 10. *versic. fallit, quando debita fol. mihi* 361. Michael Palaez *tract. maiorat. qu.* 26. *sub num.*2. *versic. limitat etiam* Albert. Brun. *cons. feudali* 104. Rosenthal. *in Synopsi cap.*10. *qu.*43. *num.* 175. Surd. *cons.*351. *num.*15. *in fin. cum numeris seqq.* Lanar. *cons.* 80. *num.* 52. Io: Franc. de Ponte *dec.*4. *n.* 28. *cum seqq.* vbi latè inquiens *eod. num.*28. hanc fore restrictionem ad regulam, qua dicimus feudum sinè assensu Domini non posse dici obligatum. Alba *cons.* 290. *num.*16. *& cons.*337. vbi *num.*5. regulam confirmat exemplo satis

59 vrgenti beneficiorum Ecclesiasticorū, quæ licèt multò minus obligari queant quàm feuda, obnoxia tamèn fiunt debitis eorum occasione contractis, quorum propterea onus Successores subire coguntur.

60 Donec autèm pretium erogatum in feudo, ac impensæ meliorationum re &

effe-

effectu præstentur hæredi (eique siuè ex testamento, siuè ab intestato venienti iuxtà tradit. per Rosenthal. *dicto cap. 7. conclus. 60. num. 4.*) vel legatario Vasalli acquirentis & meliorantis respectiuè eis competit feudi retentio, vt de primo rectè probat Lanar. *cons. 80. num. 51.* de secundis verò plena est decisio Guid. Pap. 169. ex qua colligitur hanc fuisse Iserniæ, Baldi, ac aliorum Feudistarum sententiam. Intrigliol. *de feud. cent. p. q. 59. num. 15.* Monach. *dicto cap. 65. num. 82. & 103. & cap. 66. num. 9.* Rosenthal. *dicto cap. 7. conclus. 47. num. 11. & conclus. 54. num. 1.* plura de Ponte *dicta dec. 4. num.*
61 33. vbi de communi; à quibus paritèr edocemur Dominum, vel Agnatum prætendentem feudum ad se spectare submoueri exceptione doli mali. Porrò
62 melioramentorum refectio præstanda, siuè feudum aperiatur Dominio, siuè Agnato. Rosenthal. *dicta conclus. 47. num. 10.*
63 Id vnum pro præsentis Articuli complemento necessarium ducimus animad-
64 uertere, quòd tùm quoad prædicta melioramenta in quibus certum est non solùm fœminam hæredem vel legatariam, licèt cæteroqui à feudo exclusam, succedere, vt probant plures ex *supra* allegatis *num. 53.* & in specie Rosenthal. *dicto*
65 *cap. 7. citata conclus. 47. & 54.* sed etiàm extraneum quemcumque vt paritèr *ibidem* allegati probant, & præ cæteris ipse Rosenthal. *eadem conclus. 60. num. 4.* & Intrigliol. *vbi supra num. 4.* tùm etiam quoad pretium ipsum feudi cessare difficultates omnes, quæ prætendi possent militare in dispositione ipsius feudi.
66 Primò enim ea omnia quæ *priori in Articulo* in contrarium proposuimus ex eo petita, quod feudum dignitatis sit indiuiduum, & Primogenito spectet omninò cessant in dispositione facta de pretio, quod quamcumque recipit diuisionem, vt quæ diximus *supra num. 14.* sufficientèr demonstrant, & in puncto innuit Crauet. *cons. 995. sub num. 19. ver-*
67 *sic. sexto respondetur*. Si enim licet arguere à ratione tacita cessante, sicuti rectè argumentamur à ratione expressa cessante, vt inquit Camerar. *mox citandus*
68 & ratio tacita qua nititur censura §. *præterea Ducatus* est, quod feudum non diuidatur, ne multiplici sectione in perniciem tùm Domini, tùm Subditorum reducatur ad nihilum, submota ratione diuisionis, præfati Sanctio §. cessabit, quam quidem feudi diuisionem cessare per præstationem æstimationis patet; ita bene Camer. *in dicto §. præterea Ducatus versic. ad id affero doctrinam Iserniæ in impressione parua fol. mihi 838.*
69 Secunda difficultas ex eo deducta, quòd feudum ex pacto, & prouidentia videatur filijs potiùs ex prouidentia legis deberi, quàm ex iudicio acquirentis, constat non militare in pretio, quod nõ esse feudale, sed rem prorsùs allodialem, ac burgensaticam pluribus paritèr *supra* probatum extitit.
70 Tertio quòd redargui posse videatur feudalis distractus, vel alteratio formæ in Inuestitura præfinitæ ex neglecto Domini assensu, procùl est à dispositione facta de pretio, quæ non exigit vllum Domini assensum, non secùs ac si pretium esset in arca, & hæreditate. Prosper Tripes inter *allegationes* Diuers. post *dec.* A-
71 nelli *allegatione 28. num. 11.* Manent. *dec. 58. num. 8.* Dominus si quidèm feudi non est *Dominus* pretij, & pro hoc non
72 debetur seruitium aliquod, prout debetur pro re feudali, quarè cum licentia, seu assensus respiciat ipsam rem feudalem, nulla est ratio, cur requiri debeat in dispositione facta de pretio. Manent. *ibidem dicto n. 8.*
73 Quartò denique si quam ingerere potest difficultatem in feudo (quam tamèn verè non ingerit, vt *articulo praecedenti* demonstratum est) concessio cum clausula *(iure antiqui)* ea omninò cessaret in pretio, nam quatenùs etiam donaretur Aduersarijs, quòd virtute huiusmodi clausulæ feudum antiqui naturam assumeret etiam in præiudicium inuestiti, adeò vt Pater acquirens non posset dispositione sua alterare formam inuestituræ, adhùc qui succederet in feudo immunis non esset ab onere præstandi summam ab ipso Acquirente erogatam, vt de filio Primogenito succedente in feu-
74 do quæsito cum simili clausula obligato conferre huiusmodi pretium raciocinatur Faber *de error. pragmat. Decad. 41. error. 10. num. 2. & 3.* à quo, cum liber non satis vulgaris, ac obuius sit, liceat ad ornamentum conclusionis ipsa acutissimi Auctoris verba referre: inquit igi-

Oooo 2 tur

tur Faber *dicto num.2. At rursùm quid si feudum sit nouum quidèm & emphyteusis noua sed sic tamèn datum dataue vt in feudum antiquum auitumque habeatur, quæ vulgaris hodiè Inuestiturarum clausula est, aut in emphyteusim antiquam & auitam? Quatenùs enim agitur de feudo antiquo, vel de emphyteusi antiqua, siuè ecclesiastica illa sit, siuè priuata, constat inter omnes, si modò nec feudum hæreditarium sit vel mixtum, nec emphyteusis hæreditaria, vel mixta, sed ex pacto & prouidentia, etiàm si non sint expressa nomina filiorum (quæ nec hoc casu exprimi potuissent) filijs ex Inuestitura venientibus per Patrem præiudicari nullo modo posse, nec si velit vni ex filijs ea omnia prælegare*, & infrà *num. 3. His ergò casibus cum ius quæratur filijs etiam in vita Patris, necessariò dicendum est, vel conferri debere pecuniam, quæ in eam rem à Patre expensa fuit, vel malam esse ratione Bartoli &c.* & paulo post. *Nec est contrarium, quod ijsdem Intepretibus placet neque feudum antiquum, neque emphyteusim antiquam imputari debere in legitimam filiorum, neque conferri tanquàm quæ aduentitia esse videantur, vt tractat Clar. in dicto §. feudum q.46. num. p. id enim potest in eo quidem feudo verum esse quod re vera sit antiquum, & in ea emphyteusi quæ reuerà si antiqua, sed non in feudo nouo dato in feudum antiquum, nec in emphyteusi noua data in antiquam. Hæc enim negari non potest, quin profectitia sint, eum à Patre ipso sunt acquisita, nec quod in feudum antiquum, vel in antiquam emphyteusim accepta sunt, ad aliud pertinet, nisi vt eam habeant naturam quantum ad Ius Inuestituræ & concessionis, quod ad personas dantis & accipientiũ non etiã vt eo minùs profectitia videri possint. Puto igitur Fratrem qui ex pecunia & beneficio Patris feudum habeat, vel emphyteusim, licèt non nisi post mortem Patris, si tamèn ex eo Iure habeat, quod iam in Patris vita cœperit, quodque per Patrem ei auferri non potuerit obligatum esse, vt conferat non quidèm feudum ipsum vel emphyteusim, cuius leges & condiciones violarentur, si ad alium peruenirent ex facto huius fratris, quàm ad quos ex pacto peruenire debeat, sed quantam pecuniam Pater impendit, ex qua solus hic filius nunc lucrum sentiat, quoniam si feudum emptum non fuisset, aut emphyteusis, pecunia nunc reperiretur in hæreditate, ac inter omnes Successores diuideretur.* hæc Faber; ex quibus methodicè simul & elegantèr indicatur feudi noui successorem neque præsidio clausulæ *(in antiquũ)*, seu *(Iure antiqui)* posse euitare collationem pretij, quare, quòd paritèr feu-
75 dum imputandum sit in legitimam, nõ obstante eadem clausula à Pedamontano Senatu iudicatum refert Sola *ad nouas Constitutiones Patriæ Cismontanæ rubrica de alienat. bon. feud. sub num.* 10. §. *sed contrà circa fin. versic. feudum hoc proptereà fol. mihi* 685.

76 Neque hic opus est eam discutere quæstionem, nunquid legato feudo debeatur à Vasallo legitimo Successore æstimatio, quoniam termini quæstionis nostræ sunt longè remoti ab ambagibus illius controuersiæ, vt infrà obseruabimus, licèt si ea opportunè occurreret enodanda, fortè concludendum foret
77 præfatam æstimationem vtique præstandam, vt pleuè probat Lanar. *cons.* 80. vbi *num. p.* de veriori, communiori, passim recepta, ac in Regno per Sacrum Consilium approbata sententia. de Pon-
78 te *cons.* 88. vbi plenè quæstio agitatur. Eminentissimus Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 9. T. 11. à num. 8. vsque ad finem tituli*, vbi contrarijs occurrit, & in specie argumento petito ex *l. apud Iulianum* aliàs incipit *Idem Iulianus* 41. §. *constat de legat. p.* & hanc allegatis Baldo, Mantica, Capyc. Speculatore, Fabro Cur. Iun. Imola, Couaru. Molin. & Me-
79 noch. sustinet Buccaferrus *respons. 2. nu.* 17. idque, vt inquiunt Feudistæ, ex secundaria intentione, fuit enim prima testantis intentio ad feudum, secundaria ad æstimationem, illa impleri nequit ratione assensus minimè obtenti, vel naturæ ipsius feudi non transitorij ad Legatarium, hæc verò nullum habet impedimentum. idem Lanar. post Bald. aliosq. Feudistas *ibidem num.* 11. & latè pariter de Ponte *allegato cons. 88. à num. 4.* Enim verò quotiès debita est res, quæ ex aliquo impedimento præstari nequit, debetur ex coniecturata disponentis mente eius æstimatio *l. sed si res aliena* 42. *l. si*
80 *quis Inquilinus* 115. *de legat. p.* præsertim si res relinquatur coniunctæ personæ *Argumento l. cum alienam rem* 10. *C. de*

de legat. quod in indiuiduo legati feudi probari voluit ex *c.p.de fratribus de nouo beneficio Inuestitis cum ibi notatis* Amicangelus *quæst.feudali* 14.*n*.17.

81 At hæc ex abundanti, non enim ista est nostra quæstio, vt manifestè patet. Nam, præter quamquòd controuersia illa, an legato feudo debeatur æstimatio, fieri solet à Doctoribus in terminis feudi antiqui, vt ex eorum inspectione constat, si enim agamus de legato feudi noui titulo oneroso acquisiti, non est locus huic altercationi, quia legato feudo sustinetur ex primaria intentione legatum ipsum in ipso corpore feudi, sicùt plenè *secundo Articulo*, ideoque locus non est recurrendi ad secundariam disponentis intentionem pro assecutione æstimationis, præfata iuris disceptatio

82 fit in legato feudi, in nostrò verò casu D. Co. Camillus non simplicitèr legauit feudum, sed vlteriùs protecutus est, dùm expressè, ac explicitè (quatenùs eius voluntas prætextu aliquo, vel à linea Primogeniti vel ab alijs æqualibus in gradu fuisset impugnata) pretium eiusdem feudi legauit; plurimùm autèm differunt feudum, & feudi pretium, illud est feudalis naturæ, hoc allodiale, & burgensaticum, illud quoad dominium directum spectat ad Dominium, & quoad vtile, Vasallo defuncto, ad filios, vel Agnatos, ideoque res est omninò aliena, hoc verò omninò & plenè spectat ad Vasallum acquirentem dum viuit, & post eius obitũ remanet in hæreditate allodiali, de illo vetitum est commercium, Domino irrequisito; (ista de feudo hic admittimus, non quia intentio sit recedendi à conclusionibus propugnatis *superioribus in Articulis*, sed ad indicandum, quod quatenùs hæc concederentur in prælegato feudi, adhùc non militarent in prælegato pretij) de hoc verò nulla prorsùs est ratio, cur dominicum beneplacitum exposci debeat, illud recognoscitur potiùs ex legis prouidentia, hoc omninò ex voluntate disponentis; illud tandèm deuoluit ex iure successorio feudorum, hoc verò debetur iuxtà iuris Ciuilis Sanctiones, quæ discrimina rectè præuidisse constat Camerar. *in dicto* §. *præterea Ducatus fol.mihi* 848. dum in proposito inquit *Cogita in primis rogo, Ius hoc succedendi in feudo non oriri ex eodem fonte, quia Feudum ex legis quoque ac dantis prouidentia habetur secundum Isern. in c.* 1. *de success. feud. partem verò pretij fratres habent ex voluntate Patris, qui filio pretium feudi donauit, & collationem non prohibuit. Quamobrèm cæteris fratribus pars pretij, non autem feudi æstimatio ex via collationis in hæreditate burgensatica debetur, vti apertè Isern. &c.* & infra pagina 850. inquit, *nam si consideramus ipsum feudum ad illud venit filius iure successorio feudorum, secundum Bald. & omnes in capitulo primo de successione feudi, pars autèm pretij debetur fratribus exclusis à lege feudali de iure Ciuili ex capite collationis, tùm considerata patrimonij burgensatici ipsius Patris diminutione, &c.*

Quibus omnibus attentis, siuè quæstio fiat de facultate D. Co: Camilli prælegandi feudum, siuè ad examen vocetur dispositio circa prælegatum pretij partes Domini Co: Octauij Rei conuenti videntur omninò positæ in tuto, saluo tamèn sempèr sanissimo Iudicio Illustrissimorum, & Excellentissimorum Dominorum meorum, quorum oculatissimæ censuræ me, meaque omnia libentissimè exhibeo, & humillimè subijcio.

Id vnum superesse videtur quòd post alienæ, propriæ patrocinium sumer causæ, propugnando, vel saltèm excusando effusam nimis prolixitatem, qua præsens controuersia, volumine inspecto, laborare videtur ad exemplũ Romani Oratoris, qui inter declamationes pro aliorum causis orationem concinnè elaborauit pro domo sua, vel ad imitationem Redenaschi, qui in indiuiduo pleno ferè *cons.* 18. in legalibus disceptationibus nimiam loquendi parsimoniam redarguit, suamque Asiaticam methodum tuetur vsque ad panegerim; & quidem nostro hoc in casu non à longe petenda foret cum Redenasco profusi defensio sermonis, dùm scabrositas feudalis materiæ, momentum hodiernæ lucubrationis, pluralitas difficultatum, opinionum varietas, earumque conciliatio, verè pati non videbantur, quòd inter angustias laconicæ resolutionis cohiberentur.

Verum neglecto patrocinio prolixitatis, malo confidere discretæ Lectorum humanitati, hancque mihi aliquo pacto promereri exhibitione compendij mox

ferendi

ferendi, quod in eorum gratiam suppressis citationibus, amputatis multis, atq. omnibus expressè collectis exprimere volui, vt sine tædio nimiæ verbositatis integrā controuersiam vnico habeant sub aspectu, monstratis numerica indicatione in margine cuiusque paginæ locis controuersiæ, in quibus conclusiones singulæ allegationibus ornantur: Quamobrèm fit.

Controuersiæ Compendium.

PRæcipuo igitur beneficio Lectoris simulque documento Accursij in *l. prima §. quibus in verbo leges C. de nouo Cod. fac.* à quo edocemur quod *docilem facit, qui summam rei breuiter comprebendit*, paucis complectimur dictitata hucusque.

Quæstio ista de legitima successione in feudo Calestaui bina potest discuti inspectione, altera scilicèt spectato præcisè tenore inuestituræ, ac considerata feudi qualitate, altera verò præsupposita dispositione D. Co: acquirentis.

Si secundo hoc modo controuersiam rimemur, & in Domino Co: disponente sufficiens probetur facultas, iam quæstio est plana fauore D. Co: Octauij, quia de voluntate sàt constat ex oculari testamenti inspectione.

At quoniàm disceptatur ex aduerso de præfata facultate D. Comitis ea mente, vt impugnata dispositione per eum facta fauore Tertiogeniti, successio sumere deberet normam ab inuestitura, & à qualitate feudi, primo loco necessariū duximus, hisce aduersario admissis sinè præiudicio veritatis, animaduertere, quinā forent admittēdi ad feudalem successionem.

Linea Primogeniti est in iudicio, cōtendens ad eam legitimè deberi successionem huiusce feudi, tamquam feudi Comitatus, & dignitatis nixa dispositione §. *Præterea Ducatus de probib. feudi alienat. per Federic.*

Ego verò probaui hoc casu filios D. Co: acquirentis legitimos successores.

Primo attenta vniuersali consuetudine non solum Italiæ [1] ac plurium locorum [3] & præsertim Lombardiæ [4] sed etiam Parmæ in specie, [5] immò in indiuiduò ipsiusmet feudi Calestani inter priores Vasallos diuidi consueti [6] quæ quidem vniuersalis Italiæ cōsuetudo vel probatione non indiga, tamquàm generalis [7] vel sat comprobata testimonio Doctorum [8] omninò seruanda est in successione feudali, [9] & admittenda tamquàm fauorabilis. [10]

Secundò quià quod dicitur censura prædicti §. *Præterea Ducatus* intelligi debet quoad ipsam dignitatem feudi, non verò quoad exercitium & administrationem Iurisdictionis, fructus, ac commoditates feudi, quæ diuidua sunt inter omnes filios [11] ad instar seruitutum, [12] Iurispatronatus, [13] ac aliorū, [14] aut sui natura, aut lege diuidi prohibitorum, diuisibilium tamèn quoad cōmoditates, vel exercitium, vt proindè in effectu feudum dignitatis tametsi indiuiduum non ad vnum tantum primogenitum, sed ad omnes fratres æqualitèr pertineat pro indiuiso [15] sumendo interpretationem passiuam à iure communi, quo cautum esse constat plura, vt supra innuimus, esse posse indiuisibilia & tamèn spectare ad plures pro indiuiso [16] & non protrahendo dispositionem §. *Præterea Ducatus* vltra id quod verba sonant, sed illum potiùs strictè interpretando tamquam exorbitantem, & correctorium iuris communis Ciuilis, Canonici, Prætorij, ac Consuetudinarij feudorum. [17]

Vera quidem est indiuisibilitas feudi in Comitatum erecti (quā quoad exercitium, commoditatem, ac redditus, non satis suadet vt aliqui existimant communis vtilitas Principis, vel Subditorum, vel ipsius Vasalli [18]) in eo sensu quod nempè qualitas dignitatis adiecta ità feudum efficiat indiuiduum, vt in eo locum habeat ius accrescendi, vel non decrescendi, ne scilicèt portio deficiens alterius ex fratribus deuoluat ad Dominum, non verò vt excludat cæteros fratres

---

1 *Art. p. à num. p. vsq. ad 6. pag. 4. & 5.* 2 *num. 7. cum seq.* 3 *num. 8. & 9. pag. 7.* 4 *nu. 10.* 5 *nu. 25. pag. 9.* 6 *numer. 26,* 7 *nu. 12. pag. 7.* 8 *nu. 13. cum seqq.* 9 *nu. 16. fol. 9.* 10 *nu. 30.* 11 *num. 32.* 12 *num. 33. fol. 11.* 13 *num. 34. eod. fol. 13.* 14 *num. 35. 36. & 37.* 15 *num. 43. cum seq. fol. 10. iunctis numeris 50. cum seq. vsq. ad 64. fol. 13. 14. & 15.* 16 *n. 54. cū seq. fol. 14.* 17 *num. 57. eod. fol. 14. & nu. seq fol. 15.* 18 *num. 46. fol. 13. iunctis nu. 65. cum sex seq. fol. 15. & 16.*

tres, quin vel omnes succedant pro indiuiso quoad substantiam feudi vel singuli pro diuiso, quoad ratam commoditatis ac fructuum. [19]

Quamuis præfatæ considerationes esse videantur omninò ex abundanti in casu nostro, in quo si nulla adesset dispositio D.Co: acquirentis, vel ea foret irrita, adeò vt regulari deberet successio ex tenore inuestituræ, hæc ipsa admittit manifestè simultaneam filiorum successionem ibi. *quando fossero o più possessori di detto feudo.* [20]

Verùm quoniam habemus dispositionem D. Co: Camilli, hæc cessant, sicut causa testati cessare facit causam intestati, dispositionem, inquàm, habemus D. Comitis Camilli, eamque validam tamquam de feudo nouo factam per primũ acquirentem, [21] cui si plenaria competit facultas alienandi feudum ex pacto & prouidentia in extraneos secundum receptissimam sententiam Doctorum [22] multo benignius ei indulgenda est facultas alterandi formam, vel præeligendi vnum tantùm ex filijs, si sit acquisita pro omnibus, vel omnes vocando si inuestitura habeat clausulam Iuris Francorum vel decretus sit ordo præcisus Primogenituræ. [23]

Hinc emanant regulæ.

Quòd primus acquisitor non ligatur forma. [24]

Quod inter primum acquirentem, & primum successorem, feudum ex pacto iudicatur hæreditarium, ijsdemq; regitur regulis. [25]

Quod Vasallus primus acquirens censetur inuestitus cum clausula, quod possit de feudo testari. [26]

Quod feudum nouum non habet Agnatos, eo sensu quod si acquirens de eo disponat, nemo est qui possit dispositionem arguere. [27]

Et demùm quod filij aliquid prætendere nequeunt in feudo nisi ex eiusdem acquirentis persona [28] quæ proindè solum consideratur & cui solùm succeditur [29] ad discrimen hæreditarij, in quo succeditur vltimo decedenti [30]: vt propterea in successione proximitas metienda sit non à postremo possessore, sed ab ipso acquirente. [31]

Argumenta passim obuia hanc comprobantia in primo acquirente facultatem disponendi de feudo petuntur à vulgaribus regulis, quod quilibet potest pro libito alienare id quod acquirit, nilque sit tam naturale, quàm quod omnis res per causas per quas nascitur resoluatur, & eadem quæ generationis, corruptionis etiam sit via. [32]

Quod ingenuis hominibus rerum suarum, sua maximè quæsiturum industria, interdicenda non sit administratio. [33]

Quod cum iure feudali vetita solummodò legatur alienatio feudi antiqui & paterni, videtur tacitè permissa alienatio noui: [34]

Ea verò quibus vtuntur ad probandam in indiuiduo potestatem disponendi de feudo ex pacto & prouidentia ad hæc reducuntur. Primò scilicet quia idemest si stipulatio hoc pacto concepta sit, concedis mihi, & filijs, ac mihi, & familiæ [35] & tamèn rogatus post mortem suam relinquere familiæ vnum potest ex familia eligere cui relinquat [36] tametsi remotiorem. [37]

Secundo illatione facta à filijs Patronorum, quibus licet vti filijs ius æqualiter ad Libertos competat, Pater tamèn illos vni tantum ex filijs validè relinquit. [38]

Tertio Argumento ducto à *l. 3. C. de secund. nupt.* qua cautum est, quòd mulier conuolans ad secunda vota lucra ex priori coniugio quæsita cogitur reseruare filijs eiusdem matrimonij, inter quos tamèn eligere potest quem malit lucrũ illud habere præcipuum, [39] quæ lex licèt correcta sit in dispositione, viuit tamèn in ratione. [40]

Quartò alij eo quod Ius filio quæritur ad feudum ex Patris cõtractu per æquitatem, ergo, inquiunt, eadem æquitate tolli potest ipso Genitore volente. [41]

Quinto quia nefas est filium aduersus Pa-

[19] *nu. 81. pag. 17.* [20] *num. 84. cum seq fol. 18.* [21] *Art. 2 num. 14. cum seq. pag. 27.* [22] *dicto nu. 14. cum seq.* [23] *nu. 20. cum seq. & latius art. 3. nu. 12. cum trib. seq. fol. 68* [24] *num. 15. fol. 30.* [25] *num. 32.* [26] *num. 33. pag. 31.* [27] *nu. 34.* [28] *num. 25.* [29] *num. 41. fol. 32.* [30] *n. 43.* [31] *num. 46. fol. 33.* [32] *nu. 47.* [33] *2 num. 48. fol. 33.* [34] *num. 47.* [35] *num. 50. fol. 34.* [36] *num. 51.* [37] *num. 52.* [38] *nu. 53. cum seq fol. 34.* [39] *num. 56.* [40] *num. 58. cum seqq, fol. 35.* [41] *num. 60.*

Patris voluntatem vti iure nondum sibi delato quod Patris beneficio consequi sperat. [42]

Sexto quia cui actu meo quæro Ius contraria pariter adimo voluntate [43] non obstante quauis stipulatione & acceptatione, si ille pro quo quis stipulatur sit in stipulantis potestate,& concessio fiat principaliter ipsius stipulantis contemplatione [44] ius enim ex huiusmodi stipulatione proueniens est tacita donatio,quæ licet facta per contractum(verius tamen fortè causa mortis [45]) filijs vel Nepotibus in potestate existentibus ab Auo,vel Patre nullum ius illis partit, nisi perseuerantibus donatoribus in priori voluntate vsque ad extremum vitæ spiritum [46] ità quod eis viuentibus vel nullum ius quæritur, vel illud reuocabile [47] tùm expressè,tum tacitè,puta dispositione facta de feudo [48].

Enim verò hoc quod filio quæritur ex paterna stipulatione censetur profectitium respectu filij [49]. (licèt reputetur aduentitium respectu Genitoris acquirentis [50].) In profectitijs autèm filius non habet Titulum, sed nudam tantùm administrationem cum Patri quærantur in totum [51]. iuxtà veteres Iuris antiqui Sanctiones, quæ in hoc remanent immutatæ [52].

Nec irreuocabilitas rectè emendicari potest à Iuramento,quãdo adest,tũ quia illud dispositionem non alterat, sed sortitur naturam primordialem, & conditionem actus super quo interponitur [53], tùm quia per Iuramentum nemo obligatur nisi ille cui iuratur consentiat [54], tùm deniquè quià licèt iuramento Deus Opt.Max.adducatur in testem talis promissionis, cum tamèn ea facta sit homini non Deo per modum voti, Deus minimè acceptat, donec homo ipse cui iurans obligatur, acceptet [55] hæcque siue Iuramentum fuerit assertorium, siuè promissorium [56].

Septimò tandèm hæc in Patre acquirente facultas disponendi de feudo probatur ex eo, quòd quandò Pater stipulatur sibi & filijs suis feudum vel emphyteusim, stipulari censetur ordine successiuo,quia vbi cadit ordinata charitas Parentes, & filij ordine inuitantur successiuo quarè Patre viuente nullum Ius censetur filijs quæsitum,sed tantùm post mortem Patris, vndè Ius filiorum dicitur quærendum, seù in spe, seù nondùm formatum, vel radicatum [58]. quod proptereà facilius tolli potest, quam Ius quæsitum [59].

Et licet Genitore viuente dici possit Ius quæsitum succedendi post mortem eiusdem Patris, à quo per eius stipulationem collatum fuit in tempus, quo filij futuri sunt sui Iuris à nexu paterni Imperij soluti [60] adhùc tamèn nunquã desinit hoc Ius esse profectitium, cum descendat à Patre [61]. Ideoque dici nequit quæsitum, nisi reuocabilitèr, hoc est perseuerante Patre in priori voluntate [62] quod enim Pater velit filium habere statim vel ad tempus, & ita celeriùs vel tardiùs tamquàm accidens non immutat substantiam actus [63].

Quæ tamèn dicta videntur ex abundanti, dum in casu nostro nulla legitima & ad stipulationem necessaria interuenit persona,quæ pro filijs D. Co:Camilli fuerit stipulata: Nullum autèm Ius quæritur,nisi interuenerit Nuncius vel Epistola [64] Quamuis etiamsi nuncius pro absente stipulatus fuerit, adhuc tamèn antequàm liqueat de eius acceptatione, reuocatur tacita illa donatio, quæ elicitur ex stipulatione, quicumque sit(præter Iudicem & Notarium)qui pro absente acceptauerit,etiamsi ipse Pater in hoc non dissimilis à quolibet tertio [65] licèt Pater in nostro casu non acceptauerit, nec acceptare potuerit pro filijs, cum non fuerit præsens [66].

Ex quibus inconcussa videtur conclusio de plenaria ac omnimoda acquirentis facultate disponendi de feudo ex pacto

[42] *num.61.f.35.* [43] *num.62.* [44] *num.65.iunctis præced.& seq.fol.36.* [45] *num.77.fol. 88.* [46] *num.66.versic.secundus casus fol.36.& num.70.cum plur.seq. fol. 38.* [47] *num.67 vers.vel ergo fol. 37.* [48] *num.68.f. 37.* [49] *num. 67. fol. eodem, & num. 80. cum seq. fol. 39.* [50] *num 82. ead. pag. 39.* [51] *num 83. fol. 40.* [52] *num.76.f.38.* [53] *num.85.fol.40.* [54] *num.87.fol.51.* [55] *num.88.fol.41.* [56] *num.89.* [57] *num. 90. fol. 48.* [58] *num. 91.* [59] *num. 97. fol. 92.* [60] *num.54.fol.42.* [61] *nu.95.* [62] *num.96.fol.eod.42.* [63] *nu.97.* [64] *nu.109. fol.43.* [65] *nu.301.cum quinque seq.pag.44* [66] *n.107.*

pacto, & prouidentia, quæ quidem tùm ex dinumeratione *Doctorum*, tùm ex pondere rationum videtur omninò receptior, at quandò dispositio facta esse de feudo titulo oneroso (erogatione scilicèt pretij [67]) quæsito vt in casu nostro, res omninò esset indubitata, & opinio vix vnum Hannetonium ex vniuersa Doctorum classe haberet contradictorem [68] tunc enim verè Pater censetur inuestitus cum facultate testandi de feudo [69] illudque idcircò filij ad quos iudicio Patris peruenit imputant in legitimam [70].

Multiplex ratio ferri solet, prima quia non ità strictè proceditur in rebus acquisitis sudore, ac laboribus alicuius, sicut in alijs [71].

Secunda quia feudum emptum naturam sapit allodialem, ac computatur inter ementis bona, vt proindè in eo non succedatur ex natura feudi, sed ex natura contractus cum similibus [72].

Tertia quia vbi feudum fuit liberalitate Domini concessum facilius credi potest, quod filij habeant tamquàm quid aduentitium à *Domino* concedente, non à Patre stipulante, quandò verò Pater sibi propria pecunia feudum quæsiuit etiã pro filijs, hi nil habere censentur à Domino sed omnia à Patre pretium erogante [73].

Quarta quia hoc casu concessio facta intelligitur contemplatione solius Genitoris [74] quod maximè in huiusmodi Articulo spectatur [75] cum præsertim id præsumatur in dubio [76] & tunc clarum sit, quando concessio facta est acquirenti pro se, & filijs nomine collectiuo [77].

Quæ si sufficientèr probare videntur liberam facultatem in acquirente titulo oneroso disponendi indefinitè, ac pro libito de feudo, multò fortiùs suadere debent facultatem erigendi Primogenituram fauore vnius ex filijs, cum Primogenituræ erectio præiudicialis non sit Inuestituræ feudi ex pacto & prouidentia [78] Immò sit potiùs declaratio, quàm immutatio formæ in Inuestitura decretæ [79] Quod etiàm benignius indulgendum videtur in feudo iurisdictionem habente [80], tùm propter Iurisdictionis naturam, quæ indiuisibilis est [81] tùm propter interesse Reipublicæ, quæ melius [82] splendidius [83] ac perennius [84] ab vno regitur quam à pluribus, tùm propter subditorum vtilitatem, quibus summè noxia est Regnantium pluralitas [85] tùm deniquè ob interesse *Domini*, cuius maiestas magis effulget seruitio paucorum Vasallorum diuitijs affluentium, quam turba multorum pressorum egestate [86].

Nec recursus per Vasallum acquirentem habitum ad Dominum pro erectione feudi in Comitatum operatur quod feudum ipsum tamquàm effectum dignitatis dicatur proficisci ab ipso Domino, & ampliùs dici nequeat emptitium quarè non possit vlterius de eo disponere [87] nam (quidquid sit quando in erectione in Comitatum Dominus decreuisset Primogenituram, quam ipse acquirens vellet dispositione sua alterare [88]) primo in hypothesi nostra feudum de nouo erectum non fuit in comitatum, sed iam anteà hanc qualitatem habebat [89] secundo id procederet in Feudatario quia iam perfectè feudum acquisiuisset, ac deindè ex interuallo rogasset pro erectione in Comitatum, ac petijsset adijci dignitatem [90]; quæ cessant in casu nostro, quià quatenùs etiam fuisset tunc facta erectio (quam tamen antea habebat) non fuisset facta post feudum iam perfectè acquisitum, sed simultaneè cum assensu per Dominum præstito acquisitioni [91] cum maximè hoc eodem nostro in casu, obiectato libello (qui esse dicitur loco inuestituræ & ex quo fundamenta desumit Aduersarius) dignoscitur D. Co: Camillum, nil aliud petijsse, quam Domini assensum acqui-

[67] *num.* 129. *fol.* 50. & *art.* 3. *num.* 78. *fol.* 79. [68] *num.* 110. *pag.* 45. [69] *num.* 116. *pag.* 49. [70] *num.* 127. *pa.* 50. [71] *num.* 121. [72] *num.* 122. *cum seq.* [73] *num.* 127. *pa.* 51. [74] *num.* 129. *cum seq. pag.* 52. [75] *num.* 131. [76] *num.* 135. *pag.* 53. [77] *num.* 138. [78] *num.* 144. *pag.* 54. [79] *n.* 145. [80] *num.* 151. *fol.* 54. [81] *num.* 152. [82] *num.* 153. [83] *num.* 154. *fol.* 55. [84] *num.* 155. [85] *num.* 156. *cum seq.* [86] *num.* 160. *cum seq.* [87] *Art.* 3. *num.* 1. *cum seq.* & *per totum Art. fol.* 63. *cum seqq.* [88] *num.* 3. *fol.* 64. & *num. seq. fol.* 65. *cum seq.* [89] *num.* 48. *pag.* 74. [90] *num.* 51. *pag.* 75.

sitioni feudi iam factæ, ac eiusdem feudi inuestituram cum clausulis, ac cautelis in similibus apponi solitis ac necessarijs [91] Nec enim negotium facere debent nõnullæ dicendi formulæ scriptæ in supplici libello D. Co: acquirentis, quæ videntur importare ipsius voluntatẽ fuisse recognoscendi ab ipso Domino Calestanum in feudum, ex siquidem pensato contextu tum ipsius libelli D. Co: Camilli, tum libelli prioris per eundem vna cum Dominis Comitib. de Flisco porrecti nil aliud importare possunt, quàm obsequentissimam Serenissimi assensus implorationem. [92]

Et quidem hoc ipsum asserere, quod recursus noui Vasalli habiti ad Dominum pro assensu ac inuestitura obicem ponat, ne ipse Vasallus acquirens de feudo integra pretij erogatione quæsito queat disponere, redarguit receptissimã omnium sententiam, quod acquirenti titulo oneroso libera sit dispositio de feudo [94] Nam ex vna parte conclusio procedit, siue emptio feudi facta sit à Principe, siue à Vasallo Principe assentiente [95], & ex alia parte Feudatarius nequit omittere huiusmodi recursum ad ipsum Dominum pro præfatis assensu, inuestitura, ac præstatione iuramenti. [96]

Et verè siue feudum fuerit emptum à Domino, siuè ab alio cum Domini assẽsu, si ære paterno quæsitum est, semper censebitur profectitium neque vnquam dici poterit donatum à Domino [97] Dominus enim consentiendo alienationi feudi nihil tribuit de suo, sed id solum præstat, quod cum posset actum impedire denegando assensum, præbendo tollit obstaculum [98]

In vno quidem casu recognoscerem discrimen inter feudum emptum à Domino, & emptum à Vasallo, Domino consentiente, quod scilicet primo casu dici possit emptitium, & quæsitum titulo oneroso, secundò verò nequaquam, nempè quando esset in quæstione Domini præiudicium, puta si ageretur de admittenda fœmina cætero qui à feudo exclusa ad feudalem successionem. [99]

Verùm quando etiam admitteretur, quod Serenissimus Dominus aliquid aliud concessisset præter nudum assensum per benignum rescriptum factum precibus Domini Co. Camilli petẽtis erectionem in Comitatũ, adhuc certè nil aliud ab eo pretendi posset Dominum Comitẽ consecutum quàm erectionem in Comitatum, hoc est priuilegium seu indultũ, quod successores in feudo denominarentur Comites, vndè argumentũ nil aliud conuinceret nisi quod in hoc, tamquam Domini beneficio ad eos spectante non facto Patris, non potuisset eis inferri præiudicium. At hæc nil vrgerent in successione corporis feudi quod plurimũ differt à feudi titulo, seu dignitate [100]. quare argumentum in hoc Aduersariis patrocinaretur, quod Pater contraria sua dispositione non potuisset eius ius adimere, quod denominarentur Comites. [101]

Licet inhærendo continuò regulæ magistrali feudi onerosè quæsiti, adhùc titulus prædictus videretur posse dici fuisse in libera dispositione D. Co: Camilli, cum illum rèquisierit à Domino erogatione mille Ducatorum & sic titulo satis oneroso, habito respectu ad assensum quem anteà idem Serenissimus Dominus dederat Dominis Comitibus de Flisco vendendi feudum D. Co: Camillo, & ad integrum eiusdem feudi pretium eisdem Comitibus venditoribus erogatum. [102]

Quatenùs autem (vt modò mihi occurrit) aliquod ex aduerso fieret fundamentum super confessione per Dominos Comites de Flisco facta in eorum precibus deuolutionis feudi ad Cameram Ducalem ob inobseruantiam decreti Caprarolæ, quasi inde inferatur quod D. Co: Camillus non potuerit habere feudum ab ipsis Dominis Comitibus, qui eo iam priuati remanserant ex pænali censura præfati decreti, sed illud necessario habuerit ab ipso Domino, dum maximè per eosdem Comites venditores, & per ipsum Comitem acquirentem, tum in priori, tum in postremo supplici libello enixè postulatum est, quod iura dicta deuolutionis, quæ competebant Cameræ Serenissimæ transire deberent in D. Comi-

---

[91] num. 53 fol. 76. [92] num. 55. eod fol. 76. [93] num. 101 fol. 85. [94] num. 57. num. 77. [95] num. 58. pag. ead. & num. 81 fol. 80. [96] num. 59. cum seqq. pag. 77. [97] num. 82. pag. 82. [98] nu. 84. [99] num. 94. & 55. fol. 83. [100] num. 107. fol. 86. iuncto num. 110. cum seqq fol. 87. [101] num. 117. [102] num. 118.

Comitem, ita quod suffectus esset in omne ius & locum eiusdem Cameræ.

Quatenus inquam hæc fierent ratiocinia, negotio non difficili euanesceret, animaduertendo quod caducitas fuit remissa Dominis Comitibus de Flisco ad effectum faciendi venditionem feudi (enim verò venditio fieri non potuisset nisi ius dominij vtilis redijsset ad venditorem, siquidem nemo dat quod non habet) Hoc autem, quod iura deuolutionis transire deberent in D. Co: Camillum, ipse non habuit titulo lucratiuo, dum id omne actum est, vt pro pretio concordando fieret dicta venditio, sicuti cantant preces, & essentia postulat venditionis, quæ requirit pretium pro forma, quarè titulus lucratiuus est respectu DD.Comitum de Flisco, quibus remissa fuit caducitas, & benignissimus Princeps concessit pretium feudi erogari, quod eidem Principi spectabat attenta deuolutione, vndè quoad D. Co: Emptorem, qui numerauit integrum feudi pretium Comitibus venditoribus, Domino ità indulgente, perindè est ac si ipsi Domino erogasset: Si enim ego debeo Titio creditori meo centum quæ de eius voluntate soluam Sempronio, dici nequit quòd Titius (licèt ei nihil soluerim) mihi quidquam fuerit dono elargitus.

Hæc ipsa consideratio videtur tollere obiectum *hoc eodem tertio Articulo* alio medio resolutum, quod facultas disponendi de feudo titulo onerosò quæsito procedat, quando acquisitio facta est à Domino, non à Vasallo, dum, hac conclusione pro vera admissa sine noxa veritatis, dici posse videtur nostra in hypothesi feudum iam deuolutum acquisitum à Domino erogatione integri pretij eidẽ medijs Dominis Comitibus cessionarijs, seu concessionarijs, vel in effectu donatarijs numerati.

Præterea quando etiam concessio tota daretur *D.* concedenti, adhùc quia ei ignota erat persona filiorum, præsumendum esset, quod illos vocasset contemplatione Genitoris, ideoque semper eorum ius esset profectitium.[102]

Alij faciliùs euasissent omnes difficultates ex obiectato supplici libello petitas obseruando procuratorem Domini Comitis Camilli excessisse fines mandati.[104]

Amplissima etiam facultas D. Comitis disponendi de feudo argui posset (si opus esset) ex clausulis, *& cui dederit*[105] *& si ita sibi placuerit & modò quo sibi videbitur.*[106] quarum vtraque dici potest apposita in inuestitura D. Co: Camilli.[107] & quæ amplissimam de iure communi tribuunt facultatem disponendi in quoscumque extraneos[108] quod respectu extraneorum quando peculiari lege vetitum est, vt eæ aliquid operentur, deberent saltem tribuere facultatẽ alienandi *cui, vel quibus dedisset* ex inuestitis.[109]

Nec Domini Co. Co: Camilli dispositio redargui potest ob non requisitum ad eam Domini assensum.

Primo quia licet Doctores, dicant alienationem feudi noui permitti cum huiusmodi assensu, non tamen indè rectè infertur, quod eo non interueniente feudalis contractus irritus esse debeat, cum in iure feudali argumentum à contrario sensu non rectè ducatur.[110]

Secundo quia cũ assensus iste obtineri queat, dici non posset alienatio nulla, sed potiùs manet in suspenso.[111]

Tertio quia cum in inuestitura *D.* Comes expresè obtinuerit à *D.* facultatem erigendi primogenituram cum clausula *& in quella forma, e modo che stimerà bene*, quod id fecerit fauore Tertiogeniti, non videtur noua dispositio diuersa ab illa, de qua est sermo in ipsa inuestitura, sed potiùs prioris suæ mentis declaratio.[112]

Quarto quia nõ requiritur vbi apposita clausula *& quibus dederit.*[113]

Quinto quia id procederet quoad præiudicium Domini, cui soli competit hunc neglecti sui consensus allegare defectum.[114]

Sextò denique quia minimè interdicta est alienatio inter comprehensos in inuestitura.[115] etiamsi fiat in remotiorem[116]. & seu etiã fiat in alterum ex Agnatis

 pari-

pag.28. [101] *Art.3.num.119.pag.88.* [104] *num.124.pag.89.* [105] *num.121. fol.cod. &c. seqq. fol.90* [106] *num.131.pag.91.* [107] *num.122. pag.90. cum seq. vsque ad num.134. fol.91.* [108] *num.123. fol.99.* [109] *num.133.pag.91.* [110] *Art.4. num.14. fol. 99.* [111] *num.17.* [112] *num. 20. pag.110.* [113] *nu 42.* [114] *num.23. cum seq.* [115] *num. 34. pag.101. vsque ad num.38. pag.106.* [116] *num.58. ead. pag. 106.*

paribus in gradu, non obstante quod ille solus non esset in feudo successurus, sed omnes simul. [117]

Quod verò à nonnullis dicitur alienationem in comprehensum remotiorē valere reuocabiliter, hoc est vt Agnatus proximus quando feudi successio ei delata est possit pro sui libito reuocare, haberet locum quando non essemus in dispositione primi acquirentis valentis vt dictum est liberè disponere de feudo titulo oneroso quæsito, sed vel in dispositione de feudo antiquo, vel de nouo, quæsito titulo lucratiuo. [118]

Nec Dominno damnum infert huius modi dispositio, eo irrequisito, facta, quando maximè constituta est Primogenitura in linea vnius ex pluribus inuestitis, quinimmò potiùs concernere dicitur eius vtilitatem [119] neque ipse dicitur habere Vasallum quem nolit, dum pro tali à principio admisit, volens eum in inuestitura comprehensum [120]; Nec demum hæc alteratio formæ vetita est, dum non admittuntur ad feudum personæ, quas prior ipsa Domini concessio non complectatur. [121]

Clausula *Iure antiqui* vel *in antiquum* quæ legitur in nostro Supplici libello (relictis effugijs tùm nolentium quod ea aliquid operari queat [122]; tùm eorum, qui obseruant numquid concepta sit per verba dispositiua, an verò per demonstratiua [123]) non operatur quòd feudum euadat antiquum in præiudicium inuestiti eo effectu vt nequeat de eo disponere quamuis primus acquirens, sed operatur, quod euadat antiquum in eis, quæ eiusdem inuestiti fauores, & præiudiciū Domini concedentis concernunt, putà eo in casu, quo Vasallus acquirens propter aliquam culpam priuaretur feudo, illud enim, quod tanquam nouum reuerti deberet ad Dominum, per dictam clausulam effectum antiquum remanet apud filios Vasalli delinquentis: similitèr decedente Vasallo nullis post se relictis descendentibus, si feudum est nouum deuoluit ad Dominum, cum Transuersales non succedant in feudo nouo, si verò concessum fuerit iure antiqui, reputatur verè antiquum, ad effectum vt Transuersales admittantur. [124]

Præcipuæ rationes sunt, altera quia concessa in fauorem, non debent in odiū retorqueri [125], Altera verò quia agimus de Principis beneficio, ac priuilegio, quæ fauore illius, qui gratiam ac beneficium consequitur latissimam recipiunt interpretationem contra ipsum Principem concedentem. [126]

Quæ conciliato maximè vera deprehenditur in casu nostro, dum non fuit Princeps, qui hanc concessionem hoc pacto facere voluerit imperio suo, (quo casu fortè locus esset dubitādi, numquid ipse voluisset feudum euadere antiquum solum in eius præiudicium; an verò indistinctè tàm in ipsius, quam in inuestiti præiudiciū) sed fuit D. Comes acquirens, qui ab eodem Serenissimo Domino poposcit similem concessionem, vndè omninò inuerisimile est quod habuerit in mente rogandi Dominum, quod illum priuaret absque vlla sua vtilitate facultate, quæ sibi competebat, tamquàm primo acquisitori disponendi de feudo. [127]

Alij inquiunt hanc clausulam, vel tāquàm apponi solitam de stylo Notariorum in nulla consideratione habendam [128], alij verò tamquam accessoriam contractus regulari debere secundum principalem dispositionem cui adijcitur. [129]

At admisso quod efficacia clausulæ feudum controuersum euasisset verè antiquum, adhùc cum concessum censeatur contemplatione D. Co: Camilli, qui priori Vasallo de Assensu Domini pretium integrum erogauit, & ab eodem Domino erogatione iustæ recognitionis adeptus fuit denominationem Comitis, Assensum, ac Inuestituram, rata esse deberet eius dispositio iuxta aureā Iserniæ Theoricam. [130]

Verùm quando præfatis omnibus minimè refragantibus, adhùc verum esset (quod verum sanè nunquam crederem) adhùc

[117] *num. 65. pag.* 108. [118] *num. 68. iunctis seq. pag. eadem* 108. [119] *num. 73. pag.* 110. [120] *num. 76. fol.* 111. [121] *num. 77 ead. pag.* 111. [122] *Art. 5. num. 6. fol.* 115. [123] *num. 11. cum duob. seq. fol.* 116. [124] *num. 14. fol.* 116. *cum nu. seq. fol.* 117. *cum seq.* [125] *num. 20. fol.* 119. [126] *num. 21. fol.* 120. [127] *num. 92. pag.* 120. [128] *num. 28. fol.* 121. [129] *num. 29.* [130] *num 31.*

D.Co: Camilli dispositionem minimè attendendam quoad prælegatum feudi, adhùc legitimi successores euitare non possent erogationem integri pretij prædicti iuxtà ordinationem subalternè ab eodem D.Co: Camillo factam in ipso postremo suo Elogio [131], quandoquidem pretium feudi est allodiale, & burgensaticum [132], atque extare dicitur in hæreditate, ac bonis Patris [133], qui idcircò absq; vlla difficultate potest de eo disponere fauore cuiuslibet. [134]

Sic videmus quòd si feudum sit cum clausula *Iuris Francorum* Primogenitus tenetur conferre, ac communicare cæteris fratribus pretium integrum feudi, quod licèt in se indiuiduum recipere dicitur diuisionem hac via, non secùs, ac omnes aliæ res allodiales diuidendæ inter plures, quæ commodam non patiuntur diuisionem [135] non obstante quod simile feudum dici soleat legitima Primogeniti, quod intelligitur non de toto feudo, sed de quota pretij [136], & non obstante etiam quod ipse Primogenitus vellet esse suo feudo contentus, & abstinere à successione aliorum bonorũ Genitoris grauantis [137], & hac ratione in fortioribus etiam terminis edocemur Primogenitum ipsum imputare feudum in legitimam quantumuis ei vel ex qualitate feudi, vel ex expresso ordine Primogenituræ decreto in Inuestitura feudum de necessitate debeatur. [138]

Sic paritèr dicimus quòd cum Clericus Primogenitus ob clericalem ordinẽ non succedat in feudo, si hæres in allodialibus instituatur, vel succedat ab intestato, habet partem pretij feudi empti à Patre tanquàm existentis in Paterna hæreditate. [139]

Et demùm videmus quod si acquirens fecerit debita, creditores possunt iure optimo experiri aduersus successorem pro rata saltèm æstimationis, exemplo bonorum fideicommisso subiectorũ, quæ obnoxia sunt æri alieno fideicommittentis [140] nullatenùs opitulante, ad euadendum hoc onus, beneficio Inuentarij. [141]

Quarè quandò etiàm in manu Aduersarij relinqueretur decisio controuersiæ validitatis dispositionis D. Co: Camilli de ipso corpore feudi, adhùc ante omnia existimarem prospiciendum, numquid expediret feudi consecutio cum onere numerandi dictum pretium habito insuper respectu ad omnes impensas, ac melioramenta, quæ sunt in maxima quantitate [142] & cum onere sanandi omnia debita contracta per D. Co: Camillum pro acquisitione eiusdem feudi, quæ sunt grauissima, & de quibus nulla per imaginationem esse potest dubitatio. [143]

Deniquè id vltimo loco innuimus, quod difficultates omnes quæ vrgere videntur in feudi dispositione cessant in dispositione pretij, nam prima de indiuiduitate feudi dignitatis non vrget in pretio, quod nullo Iure diuidi prohibetur. [144]

Secunda quod feudum videatur filijs deberi potius ex prouidentia legis, quam Patris, non militat in pretio, quod è paterno marsupio res omninò allodialis exiuit. [145]

Tertia de non requisito Domini assensu, quià dispositio de pretio nullum exigit Domini consensum, sed perindè ac si esset in Arena Patris, ab eius libero pendet arbitrio. [146]

Quarta tandèm petita ex clausula *iure antiqui* non impedit quin pretium præstari debeat, dum feudum ipsum hoc pacto quæsitum & confertur, & imputatur. [147]

Immò huiusmodi dispositio D. Co: Camilli est etiam remota à difficultatibus quæstionis, quæ fieri solet, num legato feudo debeatur æstimatio, quia ipse non feudum legauit, sed ipsam æstimationem [148] (licèt ea quoque legatarij ad vota à quamplurimis definiatur [149]) manifestum enim discrimen inter vtramq; dispositionem intercedit, in prima enim legatur res feudalis spectans quoad dire-

[131] *Art, 6. in principio, & per totum fo. 126. cum seq.* [132] *num. 5 fol. 127.* [133] *num. 32.* [134] *num. 13 fol. 128.* [135] *num. 14. cum seq.* [136] *num. 25. cum seq. fol. 129.* [137] *num. 32. fol. 130.* [138] *num. 38. fol. 131.* [139] *num. 46. fol. 132.* [140] *num. 48.* [141] *num. 51. fol. 133.* [142] *num. 53.* [143] *num. 56. fol. 134.* [144] *num. 66. fol 135.* [145] *num. 69.* [146] *num 70. fol. 136.* [147] *num. 71.* [148] *num. 76. fol. 187.* [149] *num. 77.*

rectum ad Dominum, & quoad vtile, non alienabilis, vt prætenditur, Domino inscio, in secunda verò relinquitur res omninò allodialis quoad vtrumque dominium iuris ipsius legantis, ac proindè omninò independens à voluntate cuiuslibet. [150]

Sic sentio, saluo vtsupra. Ad Laudem, & Gloriam D. O. M. ac DEIPARÆ Virginis intemeratæ sub Augusto Sanctissimæ CRVCIS Vexillo.

Sub. Lælius Boscolus I. C.

150 *num. 82. fol. 138.*

R*Esponsum Illustrissimi, & Excellentissimi D. Aduocati de Luca redditum D. bon. mem. Co: Camillo tunc viuenti, & interroganti pro veritate de facultate sua disponendi de feudi Calestani, & de quo Responso in præsenti Controuersia fit mentio Art. primo num. 83. & alibi sæpiùs.*

PARMEN. FEVDI.

Omes Camillus Tarasconus quatuor habēs filios masculos, cum assensu Serenissimi Ducis Parmæ, emptionis titulo acquisiuit ab illis de Flisco Feudum Calestani cum annexis, & post acquisitionem obtinuit ab eodem Duce eamdem acquisitionem sibi confirmari per viam supplicis libelli cum breui rescripto habente vim Inuestituræ approbatiuo omnium contentorum in eodem libello, in quo supplicatur nedùm pro confirmatione dictæ venditionis, sed etiàm pro concessione in feudum Comitatus tauquàm de feudo antiquo, nobili, gentili, & auito pro eodem Camillo, eiusque filijs, & descendentibus masculis in infinitum, cum facultate se Comites denominandi, & cum facultate erigendi in dicto feudo Primogenituram ac præferendi Primogenitum, & cum formis eidem Camillo beneuisis, & quatenùs ab ipso huiusmodi erectio non fieret, talis facultas tributa censeatur Successori, quatenùs esset vnus, & si essent plures, eis in id concordantibus, quoque vno vel pluribus ex eis descendentibus deficientibus alijs superstitibus, non possit Camera Ducalis quidquã prætendere, sed portio deficiens deueniat ad alios superstites, vt in eodem libello debente habere vim formalis & solemnis Inuestituræ.

Defuncto autèm, turbato naturæ ordine, filio Primogenito superstitibus tribus filijs masculis, cum dictus Comes Camillus neglecta linea dicti primogeniti prædefuncti intendat in dicto feudo primogenituram erigere ad fauorem Tertic geniti, quæritur pro veritate, an id ei licitum sit, alia Domini directi licentia non requisita.

Affirmatiuè absque dubio respondendum censeo, quia cum versemur in feudo nouo emptitio, per ipsum titulo oneroso acquisito, firma receptaque conclusio est, sibi licitum esse, Inuestitura durante, de feudo disponere in præiudiciũ eius filiorum, & descendentium, etiam ad fauorem extraneorum, multò magis inter filios & descendentes in Inuestitura comprehensos vnum ex eis gratificãdo, ex ea manifesta ratione, quòd filij & descendentes, potiùs ex prouidentia & donatione Patris, quàm ex munificentia & gratia Concedentis vocati dicuntur, vndè quoad eos dicitur species peculij profectitij in dominio, & libera dispositione patris perseuerantis; & ex alia-

quod

quod feudum pacti & prouidentiæ nouum respectu primi acquirentis titulo oneroso censetur hæreditarium, itaut Successores ad illud non veniant nisi tanquàm hæredes auctoris factum impugnare nõ valentes, vt firmant Isernia *in cap.1.§.& si libellum. de alien.feud. pater. num.* 10. vbi Aluarot. Afflict. & cæteri, quos in terminis erectionis Primogenituræ, seu dispositionis ad fauorem vnius ex filijs, alijs exclusis, latè congerunt Surd. *cons.351.num.24.*vbi *in fine* habetur, quod licèt nonnulli discrepent, ab hac tamèn Iserniæ opinione in iudicando, & consulendo recedendum non est, *& num.* 25. *cum seqq.* Panzirol. *cons.*1.Rosenthal. *de feud.cap.7.conclus.7. in princip.* Schrader.*par.8.cap.6.num.*15. Curte in Diuers feud. *c.*15. Capyc.Latr. *consul.23.num.6.* vbi licèt dicat contrariam sibi in puncto iuris videri veriorẽ, ab ista tamen non esse recedendum. Rouit. *pragm* 1. *de titulorum abusu nu.*126. *cum seqq.* Giurb. de *success.feud.*§.1.*glos. 8. num.* 45. *& seq.* vbi fatetur passim receptum, quod etiam tamquàm absolutũ supponunt Bellon.Iun. *consil.9. num.* 34. *&* 35. *& consil.55.per tot.* Rot.*decis.*50. *num.2.p. 6. recent.* Quod etiam in emphyteusi receptum est ex plenè deductis per Rotam apud Merlin. *decis.*699.quæ est repetita *decis.141.p.4.recent.tom.*3. & in alijs frequentèr, quia est conclusio hodiè plana.

Contraria verò procedunt, vel vbi feudum gratuitò concessum est, itaut filij, & descendentes ex gratia & munificentia concedentis vocati censeantur, vel in feudo antiquo pacti & prouidentię successuri ex persona propria independentes à Patre, cuius non teneantur esse hæredes, & si sunt, Inuentarium suffragetur; Vel vbi agitur de alienatione feudi in extraneum à lege Inuestituræ non vocatum, idque non ex iure filijs & descendentibus vel agnatis quæsito, sed ex alienationis infectione resultante à legali prohibitione alienationis in extraneos absque Domini assensu *in l. Imperialem de prohib.feud.alien. per Feder.* ad quem effectum, & ex qua ratione & non aliàs recipienda est opinio, quam cæteris allegatis tenent Rosenthal. *d. cap. 7.concl.* 7. & alij per Capyc. Latr. *d. consul.23. n. 7. &* 8. vt id recipiendum sit, quatenus Domini assensus accedat, & non aliàs, quia dum agitur de dispositione inter comprehensos in Inuestitura, cessat ratio dictæ prohibitionis.

Siuè opinio volentium etiam inter filios vel comprehensos in Inuestitura necessarium esse Domini assensum, & de qua Rosenthal. *dicta concl.* 7. recipienda est ob Inuestituræ alterationem, & vbi contingit eius formam seù legem immutari, quia nempè concesso feudo ad formam Iuris Francorum indiuiduo, & pro solo Primogenito, acquirens velit, priuando Primogenitum, illud transferre in Secundo, vel Tertiogenitum, siue eiusdem feudi naturam immutãdo, illud reducere ad formam Iuris Longobardorũ, per quod in feudo vtpotè diuiduo omnes filij, & descendentes simultaneè succedant, vel demùm vbi concesso feudo ad formam diuiduam Iuris Longobardorum acquirens erigendo Primogenituram velit illud reducere ad diuersam formam indiuiduam Iuris Francorum; tunc etenim quia est facere contra voluntatem Domini concedentis atque legem ab eo præscriptam immutare, seù destruere, probabiliter dici posse videtur eiusdem Domini assensum requiri, quia est apponere onus, vel imprimere nouã qualitatem in corpore feudi quod ex eadem *l.Imperialem* sine Domini assensu fieri non potest, atque in his terminis, dictaque ratione militante, sustentabilis est opinio exigentium assensum, cum aliàs omni prorsus fundamento omnique ratione destituta esset, & cum hac distinctione de plano conciliantur Feudistarum opiniones, quæ dissentientes videntur.

Et his terminis retentis procedunt plenè deducta per Bellon. iun. *consil.*55 ad probandum nõ posse primum acquirentem in præiudicium Primogeniti, vel eius lineæ aliàs de feudo disponere, quia in eo casu agebatur de Primogenitura iam erecta de assensu, & auctoritate *Domini directi*, sine cuius assensu dissolui non poterat, & per cuius validam, & perfectam erectionem, iam perfectè, & irreuocabilitèr ius Primogenito eiusque lineæ quæsitum erat; & in hoc sensu dictisque terminis retentis recipienda sũt indigestè consarcinata per confusum Laratham *in eius theatr.feud.p.9.dilucid.*3.

Ità

Istæ autem omnes difficultates in proposita facti specie cessant stante expresso Domini assensu in dicto supplici libello petito, & concesso, vt tàm primus acquirens, quàm successores feudi naturam alterare possint, illudque ad formam Iuris Francorum, & Primogenituræ redigere, cum hac differentia, quod respectu ipsius acquirèntis, simplicitèr, ac indefinitè pro eius libito, & secundum formam sibi beneuisam dicta facultas concessa est, successoribus verò, quatentis plures existerent (vt par erat) non nisi de omnium simultaneo consensu, ideoquè cessant ex facto omnes quęstiones, nec aliqua ratio subesse videtur, sub cuius fundamento linea Primogeniti aduersus huiusmodi dispositionem à primo acquirente faciendā conqueri valeat, cum nullum Ius peculiare ex Inuestitura seu dicto supplici libello vim Inuestituræ obtinente sibi quæsitum sit; Adeout si Camillus mutato consilio nullam facere dispositionem, sed ab Intestato decedere eligeret, absque dubio omnes filij capaces pariformiter succederent, neque maius ius haberet primò, ac vltimogenitus, cum facultas erigendi primogenituram non redacta ad vsum, seu exercitium nullius remaneat operationis, atq; de regulari, ac originaria natura feudorum, nisi constet ex particulari consuetudine vel forma concessionis, seu Iure Municipali redacta esse ad formam Iuris Francorum (prout subfeuda vtriusq; Siciliæ) dicuntur concessa ad formam Iuris Longobardorum prout sunt frequentiùs ac ferè omnia feuda Lombardiæ ex benè deductis per Minadoum *cons.* 1. Galeot. *lib.* 2. *contr. p.* & 2. apud quos doctè, & eruditè de hac feudorum originaria qualitate, ac diuersa natura in aliquibus immutata tractatur.

Vnica difficultas, quæ in hac facti specie pro iure lineæ Primogeniti cadere posset, consistit in Dignitate Comitatus eidem feudo annexa, per quam feudum immutasse videtur suam antiquam, & regularem naturam, cum feuda Dignitatum hodiè sint indiuidua Iure Primogenituręs deferenda ex plenè deductis per Galeot. *vbi supra* Bellon. Iun. *de Iure accrescendi cap.* 6. *quæst.* 37. *num.* 77. *cum seqq.* ac alios passim, sed de facili hæc difficultas cessat ex duobus.

Primò quià licèt verissima sit hæc propositio Indiuiduitatis feudi Dignitatis quoad ipsius substantiam, ad effectum vt vna vel pluribus personis defectis, portio deficiens non deuoluatur ad Dominum, neque in ea intret ius successorium, sed potiùs intret ius accrescendi, vel non decrescendi, ex ijs, quæ istos terminos radicitùs examinando probaui in grauissima causa Mutinen. Successionis feudorum inter DD. de Rangonis, in qua iuxtà meum sensum ab Excelso Mutinæ Consilio, ipsa etiam Ducali Celsitudine approbante, decisum fuit; Attamèn quoad commodum, fruitionem, exercitium, ac tituli decorem, in Lombardia de recepta consuetudine sunt etiam diuidua, itaut æqualis sit omnium filiorū, & descendētiū, cōditio ac successio, & de qua cōsuetudine testantur Io: And. *in addit. ad Speculat. rubr. de feud. vers. non omittam.* Isern. *in d. l. Imperialem* §. *præterea Ducatus de prohib. feud. alien. per Feder.* vl. Bal. Aluarot. Beluis. & alij. Socin. *cons.* 68. *post n.* 25. & 27. *lib.* 1. Bellon. Iun. *de Iur. accresc. loco citat.* Minad. *dicto consil. p. num.* 27. Galeot. *d. lib.* 2. *contr.* 4. *num.* 21. & cæteri, & sic in effectu nullum Ius particulare Primogenito quæsitum est.

Secundò quia ex eodem Supplici libello apertè liquet, nequè Concedentis, neque Acquirentis volūtatem fuisse per huiusmodi Tituli, seu Dignitatis adiectionem alterare antiquam feudi naturam diuiduam super omnium capacium æqualis gradus simultanea successione, dum ibidèm expressè supponitur plurīū filiorum, vel descendentium simultanea successio, & possessio cum sola facultate reducendi ad formam indiuiduam Primogenituræ, quatenus placeat, vndè versamur omninò in claris, & ex facto cessat omnis vmbra dubitandi.

Demùm obstare non potest ex priuilegio in eodem supplici libello petito, feudum censendum esse, antiquum, gentile, & auitum, vndè propterea intrare potest difficultas, quod in feudo antiquo pacti, & prouidentiæ cesset hæc facultas competens in feudo nouo emptitio, & acquisito titulo oneroso, quoniam huiusmodi clausulæ in omnibus ferè feudalibus Inuestituris apponi solitæ percutiunt nudum Feudatarij priuilegium,

siuè

siuè ad effectum gaudendi prærogatiuis feudo antiquo, non autem nouo competentibus, vt est præsertim illa nobilitatis, quia feudum antiquum, & auitum nobilitat, non autem nouum emptitiū, siuè ad effectum latioris successionis, quia in feudo nouo nō succedunt agnati transuersales, sed soli descendentes ex corpore acquirentis, sicuti in feudo antiquo cum pluribus similibus effectibus inter feudū nouum, & antiquum ponderatis per Capyc. *Inuestitur. feudali verbo feudi genera vers. Antiquum, & vers. Nouum pagina* 210. *cum seqq.* hic tamen non examinandis, & in quibus terminis loquuntur quoquot Feudistæ huiusmodi clausularum virtutem, & operationem ponderantes.

Sed non exindè sequitur per huiusmodi fictionem tolli ipsam rei veritatē in præiudicium ipsiusmet acquirentis, & vt sibi preclusa sit ea disponendi vel gratificandi facultas, quæ aliàs sibi competeret, quia sic esset retorquere fauorē in odium, ac priuilegium in pœnam, & priuationem, hoc enim nullus Feudistarum asserit, atque contrarium docet praxis totius Orbis, in quo ista materia est in vsu, quià omnes ferè Inuestiturarum formulæ præsertim in vtriusq; Siciliæ Regnis habent has clausulas, & tamen datur distinctio feudi noui, & antiqui, ac primi acquirentis vel Successoris, cum præsertim non cesset ratio acquisitionis cum pecunia allodiali, quæ in hoc patrimonio durare dicitur.

Ideòque tutè censeo D. Comitem Camillum tanquàm primum acquirentem titulo oneroso, posse de hoc feudo absq; alio Domini assensu disponere inter filios absque obligatione seruandi ordinē Primogenituræ, cuius erectionis facultas cōcessa est quoad formam feudo imprimendam, ac ordinem successionis, nō autem quoad personam, vt potiùs in illa Primogeniti quàm alterius filij institui debeat.

Cæterùm si quæ vnquam difficultas in proposito excogitabilis esset (quod non credo) illa procedere posset quoad dispositionem de ipso Corpore feudi, siue quoad valoris augmentum intrinsecum post acquisitionem sequutum, nulla verò per imaginationem quoad eiusdem feudi pretium, quo mediante quæsitum fuit; hoc enim non dicitur feudale, sed esse in hæreditate, & patrimonio allodiali ipsius Patris acquirentis; Itaut etiā in feudis iuris Francorum iure Primogenituræ de necessitate deferendis, pretium remaneat in hæreditate allodiali, ac primogenitus feudi præcipuus successor tenetur integrum pretium refundere, seu communicare fratribus, vel alijs quibus acquirens mandabit, ex deductis per Rouit. *pragm.* 25. *de feud. & decis.* 38. & Capyc. latr. *consult.* 25. apud quos habētur cæteri cumulati, cum sit propositio apud Feudistas indubitata, quia sola controuersia cadit an id procedat in Secundogenitis lineæ Collateralis, siue in tempore regulandi pretium, an scilicet attendi debeat illud acquisitionis, vel illud mortis acquirentis, & cuius commodo cedat augmentum intrinsecum medij temporis inter acquisitionem & mortē, sed nemo dubitat pretium saltem attento tempore acquisitionis esse in patrimonio allodiali acquirentis ad istius liberā dispositionem, itaut in eo integro possit Primogenitus feudi successor grauari.

Et ideò ad abundantiorem cautelam, consulo eidem Com: Camillo, vt in erectione Primogenituræ adijciat, quod in euentum in quem hæc erectio possit à linea primogeniti, vel quocumque alio impugnari, itaut illa in ipso corpore feudi effectum non sortiretur, facta censeatur in integro ipsius feudi pretio, & valore, prout de iure sibi melius & pinguius de illo disponendi facultas competit, & in quo pretio, seu valore soluendo ad fauorem filij Tertiogeniti eiusque descendentium ordine Primogenituræ, ac successiuè aliorum ad primogenituram vocatorum, dicti Feudi successores quicumque tàm primus quam sequentes omnes grauati sint & censeatur, quia cum hac cautela cessat omnis dubitatio: & hæc mihi videtur veritas.

Sub Io: Baptista de Luca.

A tergo Parmen. Feudi pro Illustriss. D. Co: Camillo Tarascono.
Responsum D. de Luca pro veritate.

 Aliud

A *Liud Responsum eiusdem D. de Luca post mortem D. Co: Camilli datum D. Co: Octauio obijcienti allegatis in priori Responso Consilium 55. Bellon. Iun. & de quo Responso pluriès est habita mentio in præsenti Controuersia, & præsertim Art. 3. num. 52.*

PARMEN. FEVDI.

Q Vicquid de casu tractato per Bellon. iun. *consil.* 55. ex quo licet decisionem fuisse in contrarium, à qua ipse non dicit fuisse recessum, vndè propterea rectè admonent nostri præsertim Franch. *decis.* 260. *num.* 6. quod quandò allegantur consilia, videre oportet decisiones desupèr editas potiùs attendendas, quia Consulentium auctoritas vtpotè ad pecuniam vel Clientis affectionem semper est suspecta.

Nos non versamur in eo puncto, quãdo scilicet Pater qui feudũ acquisiuit, & in eo Primogenituram cũ Principis auctoritate erexit, possit illam reuocare, seù aliàs ad Primogenituram vocatos grauare, quo casu non intrant peculiares termini feudales ex iuribus vel consuetudinibus feudalibus regulandi, sed proceditur cum terminis, & regulis generalibus iuris communis in bonis indifferentibus.

Strictè igitur ad leges & terminos feudorum, an scilicèt primus Acquisitor feudi, cui Dignitatem adijci curauit cum formula pacti, & prouidentiæ possit de illo disponere in præiudicium eorum qui ex lege inuestituræ vocati sunt.

Ad quatuor diuersos effectus vel casus de huiusmodi quæstione agi solet, primò nempè an possit feudũ refutari in manu Domini, vt illud pro se retineat, vel alteri concedat, secundò an possit alienari in extraneos in inuestitura non comprehensos, siuè ad eorumdem extraneorum fauorem grauari, tertiò an possit alienari seù aliàs disponi inter filios, & alios in inuestitura comprehensos, & quartò circà eiusdem feudi pretium.

De primo, & secundo agunt multi, prò quibus omnibus allegare sufficit Peregrin. *consil.* 8. *ex num.* 29. *lib.* 1. vbi latè, & magistralitèr materiam examinat, & de his casibus vel effectibus agunt aliqui materia non multum digesta allegati per Bellon. iun. *dicto consil.* 55. *ex num.* 7. eosdemque terminos percutiunt deducta per Capyc. Latr. *consult.* 23. vbi de onere adiecto feudo nouo ad fauorẽ extranei: sed quicquid sit de his casibus inanis labor est de illis agere vtpotè ab illo nostræ quæstionis extraneis, neque satis laudabilis Curiæ Romanæ stylus concedit absque manifesta nota euagationem in superfluis.

Tertius est casus noster, an scilicèt pater acquirens feudum diuiduum in forma iuris Longobardorum pro se filijs & descendentibus cum forma pacti & prouidentiæ possit in ipso corpore feudi vnum vel aliquos ex filijs gratificari, alios verò excludere.

Iste casus longè distat à præcedentibus, minoremquè patitur à præcedentibus, minoremquè patitur difficultatem, quoniam aliud est disponere de feudo in Dominum, vel extraneum omninò priuando filios, aliosque hæredes sanguinis, aliud verò est disponere inter eosdẽ, vt benè obseruant Natta *consil.* 501. *nu.* 25. & Peregrin. *dicto consil.* 8. *num.* 49. *lib.* 1. qui ad id ponderant bona iura prohibentia parentem non posse disponere de bonis extrà filios, sed non prohibentia prælectionem, seù gratificationem inter eos.

Alia item notabili differentiæ ratione ponderata inter vnum casum, & alterum, quod vbi disponitur in extraneos in inuestitura non comprehensos, est violare de directo legem inuestituræ, atquè constituere nouos Feudatarios à Domino non contemplatos, ideò rectè procedit opinio volentium id absque Domini assensu fieri non posse ex deductis per Capyc. Latr. *dicta consult.* 23. *n.* 7. & 8. sed vbi dispositio est inter ipsas personas comprehensas, tunc nulla concurrit inuestituræ violatio, nullaque fit iniuria Domino, cuius proindè consensus in iure non desideratur.

In nostris igitur præcisis terminis gratificandi de feudo nouo vnum ex pluribus filijs, & descendentibus, pro quibus illud receptum est, per feudistas considerantur.

Quatuor casus, vnus nempè vbi feudũ con-

conceſſum eſt Patri, & filijs iàm natis, & nominibus appellatiuis, itàut eorum perſona equè principaliter cum illa patris conſiderata ſit, Alter vbi conceſſio facta eſt patri, & filijs alijſque deſcendentibus etiam naſcituris & nomine collectiuo, ſed eſt ex mera gratia & liberalitate concedentis, itàut clarè appareat omnes ab iſto pariformitèr dilectos, & contemplatos eſſe; Tertius vbi res eſt dubia, nùm ſcilicet concedens principaliter contemplatus fuerit ſolum patrem, in cuius gratiam acceſſoriè & conſecutiuè eiuſdem filios, & deſcendentes etiam vocauerit, & demùm quartus vbi conceſſio eſt ex cauſa oneroſa, quià mediante pecunia æquiualenti, vel ob merita exigentia ex debito iuſtitiæ præmium de condigno, conceſſio facta ſit patri acquirenti pro ſe, eiuſque hæredibus Sãguinis.

Primo, & ſecundo caſu receptum eſt patrem non poſſe præiudicare filijs, & deſcendentibus vt potè equè principaliter vocatis, & dilectis, in tertio eſt magna quæſtio habens Doctores hincindè, ſed in quarto feudi quæſiti ex titulo oneroſo præſertim mediante pecunia æquiualenti eius valori, & ſic formaliter emptitij nemo dubitat, vt per Loffred. *conſ.* 52. *num.* 1. vbi dicit neminem dubitare. Clar. S. *feudum quæſt.* 41. *num.* 2. *in fin.* Franch. *deciſ.* 1. *num.* 30. & cæteri apud Menoch. *conſ.* 161. *in tertio caſu à nu.* 6. *ad* 10. Peregrin. *dicto conſil.* 8. *num.* 32. Roſenthal. *de feud. cap.* 9. *membr.* 2. *concl.* 66., & admittit idem Bellon. Iun. *dicto conſil.* 55. *in reſponſionibus ad obiecta poſt num.* 37. *verſic. Neque aduerſantur*, & reuerà tàm in feudo quàm in emphyteuſi eſt concluſio receptiſſima, vt in alia probaui, ſolumq; in feudis reſpectu alienationis in extraneos cadere poteſt difficultas ſuperiùs inſinuata circà violationem inueſtituræ, ac iniuriam, ſeù præiudicium Domini, quæ difficultas ceſſat in diſpoſitione inter ipſos in inueſtitura comprehenſos, vndè nulla ſubeſſe videtur cauſa dubitandi.

Et licèt Bellon. Iun. *dicto conſil.* 55. *nu.* 32. *& poſt num.* 37. *verſ. Neque aduèrſatur*, admittendo dictam regulam tanquàm indubitatã conetur euitare obiectum ex eo quod feudum dici non poſſet amplius emptitium, & ex cauſa oneroſa vtpotè poſt acquiſitionem ex mera Principis liberalitate erectum in Comitatum.

Nihilominùs commendandum eſt ingenium Scribentis cauſæ inſeruire volentis, de rèliquo enim inſulſa eſt reſpõſio indigna certè tanto Doctore, quandò ſcribendo ad veritatem id aſſeruiſſet, quia nulla iuris ratio, vel auctoritas adeſt, ex qua dicendum ſit erectionem Dignitatis alicui feudo ex interuallo adiectam facere quòd feudum de emptitio, & oneroſo fiat purum, & lucratiuũ, Dignitas enim immutat ſolùm feudi naturam quoad ordinem ſucceſſionis, quia priùs erat diuiduum, in quo ad formam iuris Longobardorũ omnes ſuccedant, deindè verò efficitur indiuiduũ ad formam iuris Francorum vni tantùm cum ordine Primogenituræ deferendũ, quòd neque procedit in feudis Lombardiæ, quia licèt habitu ſint indiuidua, actu tamen tàm quoad exercitium, quàm quoad fruitionem de conſuetudine ſunt diuidua, vt abundè probaui in præcedenti reſponſo, quod etiam ad oculum comprobat ipſemet aſſenſus præſtitus à Sereniſs. Duce, dùm poſt erectionem in Comitatum concedendo facultatem erigendi in Primogenituram præſupponit, aliàs huiuſmodi erectione non ſequuta, ſucceſſionem omnium filiorum, & deſcẽdentium; igitur dicti Belloni reſponſio nihil penitùs valet vtpotè omni rationis, & auctoritatis fundamento deſtituta.

Quodque aliud ſit feudum nouum, aliud verò Dignitas eidem feudo adiecta liquet ex deductis per Doctiſſimũ Feudiſtam Rouitum *ſuper pragm.* 25. *de feud. num.* 58. vbi tractando de contributione integri pretij, quam Primogenitus ſuccedens in feudo nouo facere tenetur fratribus Secundogenitis, quærit an in huiuſmodi contributione habenda ſit ratio Dignitatis eidem feudo adiectę, & ſic ſupponit aliud eſſe feudum, aliud eſſe Dignitatem, quodque ipſa Dignitas dicatur à Principe cõceſſa, feudum verò remaneat in ſui natura noui emptitij, & oneroſi.

Conſiderando etiam diuerſitatem caſuum inter noſtrum, & illũ de quo agit Bellon., ibi enim Pater iam perfectè acquiſierat feudum, cui deindè ex interuallo

lo curauit adijcere Dignitatem, vndè loquendo in summis apicibus forsan dici posset eundem Feudatarium per quemdam actum occultum donationis refutasse feudum in manu Domini condonando eidem pretium erogatum, & deindè tanquam ex integro illud sub diuersa natura recepisse ex noua gratia, & liberalitate, ex ijs quæ firmant Feudistæ in recipiente rem propriam in feudum, vel emphyteusim ad tex. *in l. censualis, & l. quisquis ff. de acquir. poss.* Iacobin. *in inuestitura verbo Dictique Vasalli nu.* 21. 24. & 27. Surd. *conf.* 135. *num.* 107. Rot. *decis.* 613. *num.* 5. *par.* 5. *recentior.* In casu autem nostro ista erectio præsupponitur etiam præcedens, vt liquet ex Supplici libello in principio ibi: *il feudo in titolo di Contea eretto*, & quatenus huiusmodi erectio tunc fieret est simultanea cum ipsa acquisitione feudi, seu cum assensu dictæ acquisitioni præstito, vndè propterea etiam ex diuersa facti qualitate cessat prædictæ auctoritatis applicatio.

Omnisque penitùs difficultas cessat ex eadem inuestitura per Serenissimum in dicto Supplici libello concessa, per quam suppletur defectus assensus Domini, siuè aliud obiectum iuramenti, vel aliud quod esset feudum ex mera gratia vtpotè ad Cameram Ducalem deuolutū, quoniam licèt iuxtà formulam inuestituræ vocati essent omnes filij, & descendentes Camilli, nihilominus datur facultas eidem tanquam Primo acquirenti, & Successoribus de aliorum interessatorum consensu immutandi eiusdem feudi naturam, atque in eius Successione cum ordine primogenituræ gratificandi vnum, & excludendi alios, igitur neque in mente Principis concedentis, neque in illa Camilli acquirentis vnquam fuit deferendi huiusmodi feudum omnibus filijs, & descendentibus irreuocabilitèr, sed potiùs euidentèr constat de contrario, vndè ex hoc pro meo iudicio præsens casus remanere videtur omninò planus, nullam penitus rationem habendo de *dicto Consil.* 55. Belloni, in quo vnicè supponitur adesse aliorum descendentiū obiectum ex diuersis facti circumstātijs, ac etiam quia dicti Doctoris assertio in eo quod ad rem nostram pertinet, verè nullum habet auctoritatis, vel rationis fundamentum.

Minusque videtur habenda ratio de clausula inuestituræ, quod censeretur concessum *in feudum antiquum, gentile, & auitum*, quoniam vt magistraliter obseruant Doctissimus feudista Clarus *in* §. *feudum quæst.* 8. *num.* 4. & latius Riminal. Sen. *consil.* 96. *num.* 31. *cum seqq.* ista clausula est rectè operatiua ad fauorem inuestiti in præiudicium Domini quoad Successionem transuersalium, aliosque effectus inuestito fauorabiles, in quibus terminis, & ad quem Successionis effectum loquuntur omnes plenè allegati per Cyriac. *contr.* 4. *num.* 36. *cum seq.* Bellon. Iun. *consil.* 9. *nu.* 11. Rosenthal. *de feud. cap.* 2. *concl.* 13. & omnes, secùs autem ad alios effectus acquirenti præiudiciales, præsertim istum nè possit de feudo disponere, de quo in specie Riminal. *dicto cons.* 96., & hoc iure passim vtimur, quia hodiè ferè nulla in mundo datur feudi inuestitura, quæ non habeat istam clausulam, & tamèn passim, vel quoad facultatem disponendi, vel quoad pretium remanens in hæreditate allodiali participandum Secundogenitis, vel Creditoribus hæreditarijs, passim per omnes feudistas receptissima est distinctio feudi noui, & antiqui, ac feudi gratuiti, vel onerosi, & emptitij, vndè istud obiectum videtur nullius omninò ponderis.

Cæterùm vbi hæc omnia cessarent, adhùc ineuitabile remanet alterum fundamentū circà pretium feudi, quod semper dicitur remanere in hæreditate allodiali, de quo pater liberè disponere potest, itaùt obtineri non possit sine qualitate hæreditaria, vnde si feudi acquisitor contrahat æs alienum, huiusmodi feudi Successor quamuis iure proprio, & ex pacto, & prouidentia vrgeri potest per Creditores ad istius pretij restitutionē, & si Feudatarius relinquat heredem Clericum, vel aliàs incapacem feudi, ità vt istius Successio pertineat ad remotiorē agnatum, iste tenetur soluere pretium hæredi; Prout si feudum est iuris Francorum, in quo succedat solus Primogenitus, iste tenetur communicare omnibus Secundogenitis integrum pretium feudi ex eo quod istud dicitur esse in hæreditate allodiali, vt de his omnibus post antiquiores Lanar. *consil.* 80. *num.* 49. Larath. *in theatr. feudal. par.* 9. *dilucidat.*

cidat. 75. nu. 27. cum seqq. Capyc. Latr. cõsult. 25. Rouit. super pragm. 25. de feud. & cæteri communiter; Vnde interrogarem Sapientes filiorum Alexandri, si Comes Camillus decessisset ære alieno pressus, possent nè illi euitare qualitatem hæreditariam, & onus soluendi debita quatenùs huiusmodi feudi valor importaret, quia si non possent id euitare, minus poterunt effugere paternum iudicium circa prælegatum factum Co. Octauio saltem in pretio feudi iuxtà Consiliũ à me datum.

Neque in hoc intrare videtur quæstio an legato feudo alteri quàm legitimo Successori debeatur eius æstimatio per illum qui in feudo successit, de qua Aponte consil. 13. 52. & 88. lib. p. Fab. de Anna consil. 87. & 131. Franch. decis. 1. Rouit. in pragm. 1. de titulorum abusu num. 136. cum seq. Pratus obser. 2. de Marin. resol. 45. num. 50. lib. 2. Merlin. contr. 81. centur. 2. Lanar. Iun. in cap. 1. num. 40. de success. feudi, apud quos cæteri, non enim est iste casus noster, quia pater non legauit simpliciter feudum, in quibus terminis intrat quæstio, sed vlteriùs prosequutus est disponendo, quod quando ipsum corpus feudi prælegare non posset prælegebat pretium, quo casu nemo dubitat, quia est dispositio de re libera, & merè allodiali, vndè propterea siuè ex vno, siuè ex altero fundamento D. Comes Octauius pro meo iudicio videtur omninò tutus, neque probabilitèr de iactatis molestijs timere debet.

Sub. Io: Baptista de Luca.

A tergo Parmen. Feudi. Pro Illustrissimo D. Com: Octauio Tarascono.
Discursus pro veritate D. de Luca.

APPENDIX
PLACENTINA SVCCESSIONIS
SEV CASTRI
PRO
CARDINALI BONCOMPAGNO
CVM
DVCE LVDOVICO SFORTIA.

Responsum in causa pendente in Consilio Placentino.

De eadem materia, de qua supra *disc.* 43., An scilicet & quādò agnatus feudorū successor sit necnè legitimus cōtradictor hæredi extraneo feudatarij morientis in possessorio per ipsum intentato ad bona possessa per defunctum. Et aliqua circà vltimam inuestituram diuersam à prima; An attendenda sit necne, vel potius prima attendi debeat.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiæ remissiuè.*
2 *Referuntur tractantes materiam legitimi contradictoris.*
3 *Vbi non adest ratio disparitatis inter defunctum, et hæredem, non intrat quæstio legitimi contradictoris.*
4 *De attendendo vltimo statu.*
5 *Vbi quis non est contradictor primo hæredi, non potest esse talis secundo hæredi.*
6 *Quando in casu, de quo nu. 2. agnatus dicatur legitimus contradictor.*
7 *Datur distinctio vbi quæstio est circa accidentia, sed certa est qualitas feudalis.*
8 *Secus si ipsa qualitas feudalis negatur, ac prætenditur bona esse allodialia, quia tunc agnatus non est contradictor.*
9 *Expenditur* Natta cons. 502.
10 *Vbi exceptio consistit in puncto iuris dicitur incontinenti probata.*
11 *An feudum possit erigi in primogenituram remissiuè.*
12 *Exceptio iuris dubij assimilatur exceptioni facti, ac dicitur altioris indaginis.*
13 *Quod non sit deferendum Consulentibus.*
14 *Assertiua Papæ probat veritatem.*
15 *Castrum in dubio præsumitur allodiale.*
16 *Copia non probat.*
17 *Error non præsumitur, sed est perfectè probandus per allegantem.*
18 *Quod Dux Mediolani possederit Placentiam, et Bononiam.*
19 *De gestis per* Benedictum XIII. *AntiPapam, et* Ioannem XXII., *quid sustineantur.*
20 *Stant simul gesta per aliquem intrusum, seù illegitimum possessorem sustineri, sed non præualere gestis per legitimum Dominum.*

DISC. CIV.

POSQVAM typis iam data
1 erant omnia vt supra cōtenta in hoc libro, expectante moras amanuensium conficientium indicem materiarum, vt publicaretur, ex parte Cardinalis Boncompagni requisitus fui ad scribendum in eadem causa pendente in Consilio Placētino, super qua pluribus retroactis annis ab eodem consilium in congressu pro eius directione petitum fuit, iuxtà superius deducta *disc.* 43.; Quare præsuppo-

 sita

sita eadem facti serie ibi enarrata, cum iuxtà informationes datas ex parte Ducis Ludouici Sfortiæ oppositoris, ac etiam ex motiuis ab ipso Consilio editis, causa restringeretur ad punctum, An ex quibusdam inuestituris, seù verius recognitionibus Ducum Mediolani Placentinā Ciuitatem, tunc possidentium, formam pacti & prouidentiæ continentibus, tale bonum ius præfati Ducis agnati super qualitate feudali controuersi castri Arquati cum annexis resultaret, vt dicendus veniret legitimus contradictor Cardinali extraneo hæredi Ducis Fiani vltimi possessoris, qui successionis feudalis etiam incapax erat, itaut in intentato iudicio possessorio adipiscendę ex interdicto quorum bonorum, vel retinendæ ex statuto continuatiuo dictum bonum ius oppositoris obstaret.

Pro clariori, magisque methodica resolutione duas constituebam inspectiones, Vnam in puris terminis iudicij possessorij, et an præfatus agnatus dicendus esset legitimus contradictor ad illud impediendum necnè; Et alteram in bono iure, super omnimoda prætensæ feudalis qualitatis exclusione, vel saltem pro inducenda turbiditate dicti boni iuris per oppositorem prætensi, vt dictum effectum facere non posset.

Quòad primam, cum sensu etiam veritatis, insistebam in eadem consideratione, de qua *dicto disc.43.*, quod scilicet apud omnes istam quæstionem legitimi
2 contradictoris tractantes inter extraneū incapacem hæredem vltimi morientis, ac agnatum, tam in materia feudali, quā etiam emphyteutica vel fideicommissaria, necnon in spirituali seu beneficiali inter contendentes de beneficij libertate vel patronali qualitate respectiuè, Omnes quæstiones in hac materia legitimi contradictoris cadunt & tractantur, quando casus præbet diuersam esse qualitatem hęredis ab illa defuncti possessoris, itaut non verificetur coniunctio extremorum, à quo, et ad quem, quia nempè defunctus esset feudi capax, hæres verò incapax, et non aptus in huiusmodi bonis differentibus in sui auctoris locum ingredi, eiusque personam in omnibus repræsentare, Atque in his terminis procedunt omnes quæstiones, de quibus post antiquiores ab eis relatos *Rosenthal. de feudis cap.7.conclus.48.cum pluribus sequen., & Argel. in tract. de legitimo contradictore ex quæst.17.ad 20*, vbi latius & ex professo materia tractata, expenduntur omnes casus seù quæstiones, quæ in proposito cadere possūt, tam circa capacitatem, vel incapacitatē hæredis ex vltimo moriente superstitis, vt frequenter contingit inter fœminam filiam, vel sororem, aut aliàs proximiorem vltimi morientis, et masculum agnatum remotiorem, vel inter morientis filios legitimatos, et collaterales agnatos legitimos cum similibus; Siuè super qualitate feudi, an esset tale, quod etiam ad extraneos vel incapaces in præiudicium agnatorum transmitti potuerit, cum similibus ibidem deductis, semper tamen retento dicto præsupposito diuersæ qualitatis militantis inter defunctum & heredem, itaut cadat probabilis difficultas, an iste illum in omnibus repræsentare valeat necnè.

Quicquid autem sit de hoc articulo in prædictis casibus, super quibus, contentus sola relatione ad præfatos materiam tractantes, iuxtà nimium laudabilem Curiæ stylum superflua, et à præciso casu quæstionis extranea resecantem, inanem censui laborem immorari; In nostro præciso casu controuersiæ aduertebam cessare quæstionem in radice, seù disputandi occasionem, dum inter defunctum, & hæredem non militabat illa disparitas seù diuersa qualitas, quæ
3 est occasio quæstionis, quoniam ex deductis *dicto disc.43.*, quamuis ex diuersis impedimentis, pariformiter erat incapax successionis feudorū Dux Fiani defunctus, qui spatio 20. circiter annorum istud castrum cum annexis iudiciali etiā auctoritate, contradicente quoq; agnato possederat, ac erat Cardinalis hæres, et sic nulla vigebat differentia inter defunctum & hæredem, quo casu quantum videre tunc licuit, nullus adesse videtur contradictor, qui ad istos speciales terminos descendat, dum omnes procedunt cum dicto præsupposito diuersæ qualitatis inter morientem & hæredem, vnde cesset coniunctio extremorum; Secus autem, vbi iam res controuersa constituta est in statu, quod etiā extraneus seù incapax illam tanquam liberam seù allodialem possederit, Tunc enim de pla-

plano intrare obseruabam cõclusionem in materia beneficiali frequentem super
4 vltimo statu ad terminos *textus in cap. consultationibus de iurepatronatus*, *vbi communiter DD.*, *& in cap. cum de beneficio de præbendis in 6.*, cum concordantibus, de quibus in hac materia vltimi status sequendo magistrale *consil. Calderini 23. de præbendis apud Buratt. & adden.decis.736. Adden. ad Gregor. dec.77. Rota decis.6. num.14. & 15. par.10. rec.*, *& frequenter*.

Prorsùs enim improbabile est, quod si moriente illo, qui sit feudi vel emphyteusis pactionatæ capax, aut de genere vocatorum ad fideicommissum, superstite
5 hærede extraneo & incapaci, itaut vrgeat ratio differentiæ inter defunctum & hæredem impeditiua coniunctionis extremorum, à quo & ad quem, adhuc tamen talis hæres incapax in concursu agnati obtineat cum subsequuto effectu absque eo quod agnatus esset legitimus contradictor, Et quod, bonis in hoc statu iam constitutis, nullaque militante rationis diuersitate, alter agnatus dici possit legitimus contradictor, cum tunc nulla subesse videatur nec auctoritas nec ratio, quæ id suadeat, Et hic erat casus controuersiæ, quoniam sequuta morte Cardinalis Francisci agnati & capacis feudi, superstite Duce Fiani eius hærede successionis feudalis incapaci, rectè intrabat dicta quæstio ob diuersam qualitatem militantem inter defunctũ & hæredem, Et nihilominùs hoc non obstante, atque agnato cõtradicente, talis hęres incapax, et in feudalibus extraneus obtinuit cũ subsequuto effectu, continuando possessionem pacificam per longum & satis considerabile tempus annorum 20. vsque ad obitum, Igitur argumento *textus in auth. multò magis &c.*, prorsus improbabile, ac fabulæ speciem dicebã, vt nunc agnatus, cessante dicta diuersæ qualitatis ratione, dicendus esset legitimus contradictor.

Præterea etiam in casibus collectis per *Rosenthal. & latius per Argel. locis citatis*, in quibus ob diuersam qualitatem
6 inter defunctum & hæredem huiusmodi quæstiones intrant, illæ vt plurimum percutiunt casum, in quo non dubitetur de qualitate feudali, seu aliàs differenti, sed isto præsupposito retento, controuersia solum cadat super accidentibus, nempè super ipsius feudi natura & qualitate, An scilicèt illius essent capaces fœminæ, vel alij ex vltimo moriente superstites, qui habeant agnati vel Domini oppositionem, et sic non super substantia feudi, sed super accidentibus, an scilicèt feudum sit vnius vel alterius naturæ iuxtà casum disputatum per *Surd. conf. 573.* & alios de quibus in celebri *Sarsinaten. feudi coram Dunozetto inter suas decis.748.*, *& 760.* repetita *post controu. Contrij decis.18. & 19.*, *& in eadem apud Ottbob. dec.265.*, *& in Mantuana feudi 29.Nouembris 1655. & 25. Maij 1657. coram Verospio*, de qua causa habetur actum suprà *dist. 10.* cum similibus, Et tunc pariter intrat recepta distinctio, de qua apud *Rosenthal. d.cap.7. conclus. 49. cum sequen.*, *& Argel. locis*
7 *citatis*, an bonum ius agnati oppositoris sit clarum & incontinenti probatum, vel potius turbidum & altioris indaginis, vt primo casu sit contradictor, non autem secundo.

Secus autem vbi negatur ipsa substantia, seu qualitas feudi in genere, quia nempe prætendatur castrum, seu rem esse allodialem, non autem feudalem,
8 Tunc enim vbi contrarium non sit omninò certum & incontrouertibile, quod agatur de feudo vero, pro hærede in possessorio respondendum venit, vt magis in foro receptum esse habetur apud *Rosenthal. vbi supra concl. 48. & 49.*, *ac etiam conclus. 52.*, vbi quod dici potest contradictor, quando absque vlla indagine & circuitu per exhibitionem non controuersæ inuestituræ de iure agnati constet, Eademque distinctio, an hæres acceptet vel neget qualitatem feudalem, habetur apud *Argel. dicta quæst.17.ar.2. num.5. & 6. quæst.18. art.1. num.1. cum sequen.*, *& art.5. num. 26. & sequen.*, *& art.6. & 7. quæst.19. art.1. cum sequen.*, *& quæst.20.*, dum in omnibus eatenus consideratur agnatus legitimus contradictor, quatenùs non controuertatur, sed certa supponatur substantia feudi in genere, solaque controuersia sit super accidentibus, et an agatur de feudo vnius vel alterius naturæ.

Atque in his terminis, & cum hoc præsupposito loquitur *Natta conf. 502.*, in quo nimium se fundabat agnatus, ac

9 etiam super hac auctoritate circumferebantur motiua Consilij, quoniam in eo casu non controuertebatur, quod ageretur de feudo, sed quæstio erat, àn illud esset diuiduum, quod aliàs dici solet iuris Longobardorum, in quo omnes filij vel agnati æqualis gradus succederent, vel potius effectum esset indiuiduum, aliàs iuris Francorum soli primogenito debitum, ob quamdam erectionem in primogenituram, de qua constabat per instrumentum publicum faciens probationem probatam, vnde propterea dictus Consulens infert ad regulam *dolo facis &c.*, siue ad aliam receptam propositionem, quod vbi agitur de exceptione consistente in puncto iuris, seù quod
10 aliàs incontinenti cum sola iurium seù documentorum inspectione, & cum librorum apertura absque alia extrinseca probatione decidi potest, dicatur exceptio incontinenti probata, in possessorijs etiam & executiuis seù aliàs priuilegiatis iudicijs admittenda, de qua etiam propositione cæteris relatis habetur *apud Gratian discept.* 740. *num.* 48. *Capyc. Latr. consult.* 77. *num.* 25. *Tappia decis.* 1. *num.* 33. *Add. ad decis.* 420. *par.* 4. *rec. tom.* 2.

Et nihilominus adhuc dicti Consulentis auctoritati, vt frequentius faciendum est, aduertebam nullatenùs deferendum
11 esse, cum potius per eum substineatur punctus minus verus super facultate feudatarij, qui non sit primus acquirens immutandi naturam feudi antiqui & pactionati, illud erigendo in primogenituram, ac faciendo indiuiduum, quod in præiudicium aliorum agnatorum fieri non potest, vt aduertitur infrà *in Taurinen. seù Asten. feudi disc.* 107., vbi, quod magis communitèr reprobata est opinio *Cephali cons.* 3., qui scripsit in eodem casu, de quo agit *Natta*, cum eatenus huiusmodi potestas concedatur, quatenus, vel consuetudo ita permittat, vel suprema Principis auctoritas accedat, vel agatur de primo acquirente titulo oneroso liberam disponendi facultatem habente, iuxtà ea, quæ circà huiusmodi facultatem erigendi primogenituram, siuè alias immutandi naturam feudi, aut ordinem succedendi, habentur etiam suprà *in Mutinen.*, *Mantuana*, *et Parmen. disc.* 9. 10. & 12., Vndè altior inspectio in dicto casu *Natta* non consistebat, vt ipse malè opinatur, in ipso facto erectionis primogenituræ iustificato incontinenti per instrumentum publicum, in quo insistit, sed consistebat in puncto iuris, àn scilicèt dicta primogenituræ erectio fieri potuerit necne, quo casu, vel dici potest incontinenter constare de cõtrario ob regulam prohibitiuam vt suprà, vel est articulus dubius, qui assimilatur dubietati facti, et
12 consequenter reputatur altioris indaginis, vt aduertitur *per Peregr. de fideic. artic.* 46. *num.* 35. *Capyc. Latr. consult.* 78. *num.* 33. *Rot. dec.* 187. *nu.* 18. & 19. *par.* 10. *rec. decis.* 160. *n. fin. par.* 11., *et frequenter*, Hinc propterea ita me semper confirmo in opinione nõ deferendi auctoritatibus consulentium ad pecuniam seù causæ opportunitatem, nisi benè pon-
13 derato casu, de quo ipsæ loquuntur, omnibusq; illius facti circumstantijs, et àn benè vel malè loquantur, attendendo, vt aduertit *Cyriac. controu.* 50. *num.* 3. & *seq.*; quid dicatur, non quis dicat.

Tantum autem in hac facti specie abesse dicebam, vt ius agnati, qui se prætendebat legitimum contradictorem, esset in proposito clarum & incontinenti probatum, quod potius, incontinenti constare videretur de eius malo iure, siuè de nimia sui iuris turbiditate, Tùm ob vltimum statum contrarium vt suprà, Tùm etiam quia ex litteris Apostolicis *Pauli III.* sub datum 17. Kal. Septembris 1538., editis motu proprio, et ex certa scientia constat, atque ibi asseritur, controuersum castrum Arquati maioribus Bosij secundi cõcessum fuisse *in perpetuum, franeum, & liberum allodium pro se, liberis, & descendentibus quibuscumque, et quibus dare vellent etiam extraneis*; Atque de iure assertio facta per Pontificem, præsertim motu proprio & ex certa scientia probat veritatem, eique deferendum est, donec perfectè &
14 concludenter probetur error seù falsum præsuppositum ex collectis *per Buratt. & Adden. decis.* 540. & 621. *Adden. ad Greg. decis.* 239. *latè decis.* 168. *num.* 18. & *sequen. par.* 10. *rec.* & *passim.*; Multomagis dum tali narratiuæ seù assertioni assistit iuris præsumptio, quod scilicèt castra & bona præsumuntur potius allodialia quàm feudalia, ex collectis

per

15 *per Apont. decis.2. Rota decis.93. nu.29. & 31. par.5. rec.*, ac satis frequenter suprà in alijs *hoc tit.*

Pro conuincendo errore istius narratiuæ, ex parte agnati oppositoris adducebantur duæ inuestituræ feudales factæ per Ducem Mediolani, seù verius recognitiones & præstationes homagij ergà dictum Ducem, ità denuò inuestientem de annis 1470., et 1477., ex quibus constabat de formula pacti & prouidentiæ, Aduersus quas replicabatur, quod tanquam simplices copiæ nullam fidem merentur, vt vltrà generalia, de quibus
16 *glos., et DD. in cap.1. de fide instrumentorum Mascard. de probat. conclus. 711. Rota decis.51. num.4. & 5. par. 9. rec.*, in specialibus terminis copiæ inuestituræ feudalis *ex Mandell. cons. 111. & sequen., et Menoch. cons. 906. benè Rota decis. 187. num.1. & sequen. par.5. rec.*, Verùm hæc respōsio tollebatur ex facto, dum supponebatur exhibitas esse ipsas inuestituras authenticas.

Aliam tamen credebam esse solidam responsionem, quod ad effectum conuincendi errorem, iste qui in dubio non præsumitur, probandus est plenè & concludentèr, excludendo contrariam possi-
17 bilitatem ex collectis *per Menoch. lib.6. præsumpt. 22. Surd decis. 104. num. 18. Buratt. & Adden. decis.592. num. 1. & 4.*, quæ probatio in præsenti non aderat, quoniam dictæ litteræ *Pauli III.* enunciant quidem aliqua priuilegia concessa per Duces Mediolani, tunc sè gerentes pro Dominis Placentinæ Ciuitatis eiusq; districtus, sed non continent præcisam relationem ad tales inuestituras, vnde propterea dici posset, quod referens cōuinceretur à relato, dum enunciantur etiam concessiones Apostolicæ, quæ sub hac diuersa forma fieri potuerunt, vel ante dicti Ducis Mediolani intrusio-
18 nem, vel etiam postea sub Pontificatibus *Leonis X., Adriani VI., et Clementis VII.*, qui pacificè possederunt post cessatam dicti Ducis possessionem potius intrusiuam & de facto, quàm ex legitimo dominio, eodem modo, quo eumdem Ducem occupasse & possedisse Ciuitatem Bononiæ constat apud *Crotum cons.184. num. 79. lib.2.*; Ideoque prorsus incongruum esse dicebam, vt in concursu inuestituræ seù narratiuæ factæ per Papam verum dominum cum illa alterius, qui non est dominus sed intrusus, huic potius quàm illi deferendum esset; Ea etiā notabili circumstantia accedente, quod constabat de ineffectuatione seù inobseruantia dictarum inuestiturarum Ducis Mediolani, ob successionem in huiusmodi castro, cum subsequuto effectu pacificæ possessionis vsq; ad obitum cuiusdam Sforzini illegitimi, qui sine dubio attenta dictarum inuestiturarum formula erat incapax huiusmodi successionis, iuncta etiam vltima obseruantia seù vltimo statu præfati vltimi possessoris, cuius obitus istam controuersiam causauerat.

Insistebatur nimium ex parte dicti agnati in eo, quod constaret plures alias inuestituras & concessiones factas per dictum Ducem Mediolani, per Sedem Apostolicam approbatas esse, atque effectum sortitas & sortiri de præsenti; Sed hoc non videbatur motiuum in proposito considerabile, quoniam multa pro bono pacis ac scandalis euitandis per legi-
19 timum ac verum dominum tolerantur & confirmantur, quamuis ab illegitimis & intrusis concessā sint, vt habemus in gestis *per Benedictum XIII. Antipapam, et Ioannem XXII.*, ac alios similes, quæ fuerunt approbata, seù confirmata per Concilium Constantiense, vel Apostolicas Constitutiones, vt apud *Roias decis. 335. num.4. apud Coccin. decis.295. num. 11. decis. 59. par. 10. rec., et in alijs*; Aliud enim est agere, àn concessiones, aliaque gesta per huiusmodi intrusos &
20 possessores de facto valeant & attendenda sint, Aliud verò, àn & quæ magis in concursu præualere debeant, gesta, scilicet & narrata per legitimum Dominum, vel per intrusum & illegitimum, Et sic stant benè simul, substineri quidē gesta per dictos Duces, non tamen præualere gestis per Pontificem, vel conuincere posse de errore dictam narratiuam, quæ ex Pontificijs concessionibus vera esse potest, stante præsertim dicta obseruantia, per quam omnes difficultates cessare videbantur; vndè propterea reflectendo etiam ad solam veritatem, in hoc iudicio possessorio agnatus nullo modo dici potest legitimus cōtradictor.

CAMERINEN.
IVRISDICTIONIS
PRO
COMITIBVS DE STELLVTIS
CVM
HORTENSIO PELLEONO.

Casus disputatus in Camera, & resolutus pro Pelleono.

De eadem materia de qua suprà in hac eadem causa *Disc.* 67. super nullitate alienationis feudi cum assensu Domini, si hic non accedat etiam super aliquo pacto accidentali, ob cuius defectum actus corruat in totum; An id procedat solum in feudis, vel etiam in bonis iurisdictionalibus allodialibus Status Ecclesiastici, quæ per Apostolicas Cōstitutiones alienari prohibita sunt.

SVMMARIVM.

1 *Casus controuersiæ.*
2 *Pacta adiecta alienationi feudi vitiant totum actum, si super eis non adest assensus, qui sit præstitus alienationi.*
3 *Quod non procedat in bonis allodialibus, et quæ non sint feudalia.*
4 *Contrarium verius, vt procedat in omnibus alienationibus in quibus eadem ratio militat.*
5 *Vbi militat eadem ratio, idem ius statui debet.*
6 *Quare conclusio, de qua num. 2. tractetur per DD. in feudis, magis quàm in alijs bonis.*
7 *Resignatio beneficij facta cum beneplacito Apostolico est nulla in totum, ob aliqua pacta simoniaca, seù aliàs illicita.*
8 *In alienatione bonorum Ecclesiæ vtile per inutile vitiatur, & actus corruit in totum.*
9 *Conclusio de qua num. 2. procedit etiam in subfeudis.*
10 *Subfeuda regulantur iure allodialium, et de iure communi, non autem iure feudorum.*
11 *De alio casu, in quo iurisdictionalia allodialia regulata sunt iure feudorum.*
12 *Constitutiones Apostolicæ continent strictiorem prohibitionem, quàm illam iuris feudorum.*

DISC. CV.

1 CVM in hac eadem causa disputata *in Camera vt supra disc.* 67., ad repellendum actorem se fundantem in instrumento emptionis portionis huius castri, ex parte illorum de Stellutis, Ego pro eis scribens deducerem nullitatem contractus resultantem ex Constitutionibus Apostolicis *Sixti V.*, *Clementis VIII.*, et *Vrbani VIII.* strictissimè prohibentibus quascumque alienationes bonorum iurisdictionalium in Statu Ecclesiastico existentium, non obstante beneplacito Apostolico ipsi principali contractui præstito ob neglectam approbationē reseruationis, nèdum vsusfructus, sed etiam dominij sub vocabulo *patronantiæ*, ipsius venditoris vita durante, vndè propterea iuxta magis cōmunem & receptam opinionem istud pactum non ex interuallo sed contemporaneè adiectum vitiat totum actum ex dedu-
2 ctis *per Apont. conf.* 12., *& de potest. Proreg. tit. de refutat. feudorum* §. 3. *Rouit. pragm.* 4. *de feud. nu.* 9. *cum seqq. Marcian. disput.* 80. *Franch. decis.* 126. *Hodiern. ad Surd. cons.* 173. *nu.* 9., *Salgad. in labyrint. par.* 1. *cap.* 34. *num.* 22. *&* 23. *ac alios de quibus dicto disc.* 67., apud quos promiscuè agitur, tàm de pacto de retrouendendo, quàm de reseruatione vsusfructus aut simili conuentione, quæ ipsius feudi onus, seruitutem, vel diuisionem importet; Tribunal verò, vt ibi insinuaui, admittendo conclusionem esse veram in feudis, de quibus allegati loquuntur, crediderit eam non applicari
3 ad casum controuersiæ, in quo agitur de bonis

bonis allodialibus quamuis iurifdictionalibus nullam habentibus qualitatem feudalem, nifi illam remotam & impropriam, quæ confideratur prò alto dominio, & fuperioritate Papæ, vt frequenter in alijs *hoc titulo*, in propofito huiufmodi caftrorum & bonorum iurifdictionalium Status Ecclefiaftici fub natura allodij magis quàm feudi, quæ propterea certum eft non regulari iure feudorum, fed iure communi ad inftar aliorum bonorum indifferentium, et confequenter intrare terminos *capit. imperialem de probibita feudi alienatione per Feder.* cum quibus fuperius allegati, et cæteri procedunt, fortius verò Regnicolæ cum terminis Cõftitutionis *Conftitutionem Diuæ memoriæ* dictam alienandi prohibitionẽ magis ampliantis,

Concefsa verò noua audientia, cum fenfu etiam veritatis, dicebam pro meo iudicio iftud videri æquiuocum clarũ, quoniam conclufio prædicta non prouenit ex peculiari qualitate feudorum,
4 in quibus antequam ederetur *dict. cap. Imperialem de probib. feud. alienation. per Federicum*, hæc nõ procedebant, fed prouenit ex ipfa prohibitione quæ facit vt bona prohibita efficiantur differentia, et extrà commercium qualiacumq; fint; Atq; vis feù ratio conclufionis non confiftit in qualitate feudali, fed in infectione actus ob defectũ beneplaciti, quod fub decreto irritanti requiritur, vt illud interuenire debeat, nè dum in ipfo contractu, fed in omnibus alijs pactis, conuentionibus & oneribus, vbi hæc nou adijciuntur ex interuallo, fed contemporaneè, & correfpectiuè tamquam per vnicum actum, idque propter indiuiduum voluntatis, quam abeffe præfumitur in totum, nifi contractus in omnibus eius partibus impleatur, Atque hæc eft ratio generalis dictæ conclufionis generaliter proindè procedere debentis in omnibus cafibus & contractibus, quibus eadem ratio conuenit ex vulgari axiomate, fuper quo plura colligit *Barbof. axiom.* 197. *n.*
5 3. *& feqq.* vt vbi eadem eft ratio, idem ius ftatui debeat, Et fic vt idem dicendum fit in alienationibus, alijsque contractationibus bonorũ quæ fubiacent fideicommiffis, et maioratibus expreffam nedum legis, fed etiam hominis prohibitionem habentibus, et de quibus principaliter agi profitentur *Salgad. vbi fupra, et alibi in eodem tract.*, ac cæteri apud eum, parificando generaliter terminos feudorum cum illis maioratuum, ac etiam officiorum aliorumque iurium Regalium, nec non beneficiorum ecclefiafticorum & fimilium bonorum differentium extrà commercium exiftentiũ, in quibus eadem militet ratio, cum frequentius agatur de feudis, quia in iftis eft antiquior prohibitio, moderno fo-
6 lum tempore introducta in huiufmodi bonis iurifdictionalibus allodialem magis quàm feudalem naturam habentibus, dum id originatum eft à *Conftitut.* 3. *Sixti V.* quæ neque generalem prohibitionem continet, fed reftrictam folum ad tres contractus venditionis, donationis, et permutationis, ampliatam deindè per *Clem. VIII.* & alios fucceffores Pontifices. Proùt in primogenituris, fideicommiffis & maioratibus modernus eft vfus illarum prohibitionum hominis, quæ inficiunt actum ipfo iure, potiffime in Hifpania, vbi cum maioratus facerent illam figur.m, quam in Italia & Germania faciunt feuda dignitatis, prohibitiones refultant magis ab auctoritate Regia, per viam legum generalium, vel particularium adiectarũ in fingulorum maioratuum erectionibus quam ex ipforum teftantium difpofitionibus ideò non mirum fi antiquiores de feudis folum loquuntur, quia tunc in eis tantum frequentius huiufmodi quæftiones cadebant ob non adhuc vfu receptam feù introductam talem prohibitionem etiam in allodialibus.

Vndè etiam in beneficialibus, nedum prohibita eft ipfa refignatio ad fauorem abfque Apoftolica auctoritate fub referuatione penfionis, aut alia conuentione temporanea, quæ fimoniaca remanet, fed fi tàm refignatio quàm ipfa penfionis referuatio fiunt cum Apoftolica auctoritate, quæ tamen non interueniat
7 in aliquo pacto accidentali, puta extinguẽdi penfionem pro certa fumma, fiuè præftandi cedulam bancariam, aut quid fimile, adhuc actus vitiatur in totum, atque cenfetur fimoniacus, vt cæteris deductis firmatur *in Toletana Archipresbyteratus* 13. *iunij* 1657. *coram Alberguto* & admittitur *in alijs eius reuocato-*

rijs

rijs 3. iunij 1658. & 10. martij 1659. corã eodem, quæ duæ posteriores sunt impressæ post Zuffum de legitim. process. dec. 40. & 43., dum à prima receditur ex sola circumstantia facti quod narratum esset Papæ id approbanti, sed non legeretur in literis, quia de stylo officiales Datariæ in supplicationibus solent hæc cancellare, vt habetur in eadem causa Toletana sub tit. de beneficijs.

Ac etiam habemus frequens in materia alienationis bonorum Ecclesiæ iuxtà terminos extrauag. Ambitiosæ de rebus
8 Eccles. non alienan., quod vtile per inutile vitietur, atque actus totus corruat etiam in parte licita ob mixturam conuentionis, illicitæ quamuis super contractu principali adsit beneplacitum, idque ob indiuiduum voluntatis, quoties alia conuentio est contemporanea ex collectis per Molinam & add. de primo. lib. cap. 21. num. 28. Merlin. decis. 826. num. 3. Rot. in Boianen. affictus 5. iunij 1662. Albergato & frequenter, et consequenter siuè agatur de feudis, siuè de quibuscumque alijs rebus eamdem prohibitionem habentibus, eadem est ratiò.

Et probatur ex eo quod dicta conclusio recepta est etiam in feudis planis & de tabula, vt tanquam absolutum ha-
9 betur apud Franch. dict. decis. 136. num. 5. & apud Hodiern. dict. decis. 173. num. 11. et tamẽ hæc vbi sunt purè & simpliciter talia, non autem quaternata iuxtà subfeudorum distinctionem, de qua supra in Mantuana disc. 7. regulantur iure bonorum allodialium indifferentium,
10 non autem iure feudorum ex deductis per Rouit. decis. 42. nu. 1. & per tot., cum alijs dict. disc. 7.

Atque magis ad rem, et in terminis specialibus bonorum iurisdictionalium Status Ecclesiastici habentium dictam prohibitionem, quod circa beneplacitũ
11 ponderari, ac attendi soleant ea quæ per feudistas circa assensum ponderantur, insinuabam rigorem cum quo in proposito idem Tribunal processerat in Ciuitatis Castelli Iurisdictionis de qua supr. disc. 66., cũ modernæ præsertim Constitutiones Apostolicæ circà huiusmodi bonorum alienationis prohibitionem latius patere
12 videantur quàm d. l. Imperialem, dum nedum grauiores pœnæ adijciuntur, atque prohibitio extenditur ad contractus forsan sub dicta lege non comprehensos, sed etiam prohibetur ipse tractatus alienandi vel contrahendi, ideoq; dicebam omninò improbabilem esse dictam contrariam resolutionem negantem præfatæ conclusionis applicationẽ ad casum; Verùm repropositâ causa, adhuc perstitum fuit in decisis ex eodem fundamento quod doctrinæ loquãtur de feudis, et quod hæc sint bona allodialia, et tamen supra in Ciuitatis Castelli disc. 66. idem Tribunal in materia inualiditatis assensus seù beneplaciti Apostolici processit cum feudistis, et cũ longè maiori rigore; Talia sunt fata causarum, quæ quotidiè experimur ex ingeniorum varietate, vnde propterea non immeritò litium & causarum euentus inter casus fortuitos numerari in quandoque solent.

NEAPOLITANA

CONCVRSVS CREDITORVM

PRO

CARDINALI ET FRATRIBVS

DE RAGGIIS

CVM

ALIIS CREDITORIBVS

Casus decisus per S. Consilium Neapolitanum pro Raggijs.

De assensu super obligatione feudorum dignitatis, An & quandò præstari possit in Regno Neapolitano per illius Proregem, vel præstari debeat per Regem.

An

Et aliqua de feudo empto de aliena pecunia in persona alterius, cuius fiat, an domini pecuniæ, vel eius sub cuius nomine emptum est, ità vt intret nec ne regula *plus valere quod agitur, &c.*

Et an in feudis intret separatio bonorum in concursu inter creditores hæredis cum assensu, et creditores defuncti sine assensu.

SVMMARIVM.

1 *Facti series cum punctis disputatis.*
2 *Decisio causæ.*
3 *Debita contracta per hæredem grauatum de ordine, et præcepto testatoris dicuntur esse ipsius testatoris.*
4 *Creditores defuncti etiam posteriores, vel in sola personali præferuntur creditoribus hæredis, quantumuis anterioribus, et priuilegiatis, ac etiam legatarijs.*
5 *Quod procedat etiam in feudis*
6 *Contrarium verius, quod in feudis non habeat locum beneficium separationis bonorum.*
7 *Idem in officijs remissiuè.*
8 *Emptio facta per vnum nomine alieno, et ad illius commodum illi acquiritur.*
9 *Fallit in feudis in quibus attenditur nudum factum, non admittitur simulatio.*
Quid de hærede grauato acquirente bona cum pecunia hæreditaria.
Quid importet declaratio, seù recognitio veritatis, et cessio, quam acquirens faciat ad beneficium domini pecuniæ.
12 *Prorex Regni Neapolitani dare non potest assensum super alienatione, vel obligatione feudorum titulatorum.*
13 *Declaratur quomodo, et quando id procedat.*
14 *Gratiæ, et prouisiones in Regno Neapolitano debent expediri in forma priuilegij & executoriari infra annum.*
15 *Declaratur quando id procedat.*
16 *De gestis per officiales ità publicè gerentes, quod ratione publicæ fidei substineantur.*

DISC. CVI.

1 De Anno 1608. Paris Pinellus, de pecunia Cardinalis Pinelli patrui emit feudum seù Statum Ciuitæ Sancti Angeli in Aprutio pro pretio ducatum 120. m., deindè verò de anno 1611. mortuo Cardinali perfecit emptionem feudorum Aquæuiuæ, et Iouiæ ab ipso Cardinali viuente tractatam & cōclusā, atq; ab eodem moriente demādatam pro pretio ducatorum 350. m., in quorum partem in se accollauit tot debita Ducis Hadriæ venditoris in summa ducatorum 156. m.; Cum autem de anno 1628. dictus Paris obijsset absq; filijs, vndè propterea factus est casus substitutionis per dictum Cardinalem ordinatæ ad fauorem lineæ Ioannis Augustini Pinelli, atque ob diminutionem valoris dictorum feudorum Iouiæ &, Aquæuiuæ, necnon ob augmentum debiti ex fructibus interim decursis, dicti creditores accollati regressum quoq; habuissent ad dictū Statum Ciuitæ Sancti Angeli; Hinc propteteà exorta inter eos, ac Mutium Pinellum dicti Io: Augustini filium & Cardinalis hæredē fideicommissarium lite in S. Consilio Neapolitano, duæ ex parte dicti fideicommissarij opponebantur exceptiones, Primò quod iste Status vtpotè emptus de pecunia Cardinalis ad eius commodum, et incommodum, vt idem Paris agnouerat & declarauerat, ad dictam hæreditatem spectaret, ideoque vel non esset affectus debitis dicti Paridis vt supra occasione dictæ alterius emptionis post mortem Card. contractis, vel quod ex beneficio separationis bonorum potior esset conditio ipsius Mutij eiusdem Cardinalis creditoris quamuis sine regio assensu; Et secundò, quod cū fundamētū creditorum consisteret in Regio assensu, cuius ratione prætendebant antelationem creditoribus defuncti seù alij anterioribus creditoribus eiusdem Pari-

 dis,

dis, tale fundamentum corrueret ex defectu assensus vt potè pręstiti per Proregem, cuius potestas *ex pragm. 4. de feudis cap. 9.* non se extendit ad feuda dignitatis seù titulata, tàm circà alienationem quàm circà obligationem; Cumque inter dictos creditores adessent Cardinalis ac alij fratres de Raggijs, ex parte dicti Cardinalis super præmissis difficultatibus, de proprio sensu consultus fui.

Respondi non omninò tutum & adæquatum iudicium in istis illorum Tribunalium particularibus materijs dari posse per tūc versantem Romanam Curiam continuato spatio annorum 20. præuia etiam absentia ab illis Tribunalibus, quorum praxi adolescens incubueram alio spatio annorum quinque, in quibus in morbum thysis verè prolapsus dictam Ciuitatem deserere atq; sub natiuo aere viuere ex medicorum consilio coactus, in munere prius Vicarij Capitularis, deindè Generalis occupatus, cum consueto patrio otio, in facilibus ac planis materijs ecclesiasticis versatus fueram.

Vt autem adeo beneuolo, et munificenti Domino parerem, cum ea tali quali notitia quam dicta adolescentiæ praxis, ac librorum reuolutio præbere poterant, Respondi, etiam cum sensu veri-
2 tatis, dictas exceptiones parùm releuantes videri, atque iustitiam creditoribus assistere, prout euentus comprobauit, nàm ità de anno 1665. per S. Consiliū fauore creditorum iudicatum fuit, et de qua decisione testatur modernus elaboratus *de Luca Melphitensis in additionibus ad Franch. decis. 75. nu. 16.* atq; decisio mihi visa est iusta & probabilis.

Expendendo igitur dictas exceptiones, Quatenus pertinet ad primam, omnis difficultas cessare videbatur ex solo facto, quoniam dictam secundam emptionem feudorum Iouiæ & Aquæuiuæ ab ipso Cardinali viuente præparatā, de eiusdem præcepto dictus Paris hæres perfecerat, et consequenter istud dicendum etiam veniebat debitum dicti Cardinalis eiusque hæreditatis, *ad tex. in*
3 *l filiusfamilias §. diui ff. de leg. 1. & leg. peto §. prædium ff. de leg. 2. cum concordan. collectis per Fusar. de substit. qu. 541. num. 1.* et cæteris allegatis firmatur, *per Rotam in Bonon. pecuniaria 2. Maij 1661 coram Albergato impress. post Rodriquez de concursu credit. decis. 25. & in eadem 22. Martij & 19. Iunij 1662. coram Emerix*, et habetur pluries deductum *sub titulo de fideic. præsertim in Bononien. separationis bonorum de Dondinis*, et in alijs, quia idem est æs alienum contractum esse ab ipso fideicommittente, ac ab hærede grauato de eius ordine seù mandato.

Et nihilominus, vbi etiam hæc facti circumstantia cessaret, ità vt istud esset debitum præfati Paridis hæredis grauati, non autē Cardinalis testatoris, quodque admitteretur dictum feudum seù Statum Ciuitæ Sancti Angeli vtpotè emptum de pecunia Cardinalis, ac ad eius commodum & incommodum, sibi eiusque hæreditati acquisitum esse, adhuc tamen potior remanebat conditio
4 dictorum creditorum hæredis cum assensu, quàm creditorum testatoris sine assensu; Licèt enim receptum iuris principium sit, vt ex beneficio separationis bonorum, in bonis allodialibus & indifferentibus, creditores defuncti quamuis posteriores, vel in sola personali in istius bonis vincant creditores hæredis quantūuis hypothecarios, anteriores & priuilegiatos *l. 1. & tot. tit. ff. de separat. bonorum Franch. decis. 374. Surd. dec. 310.* quod etiam ad legatarios quāuis conditionales purificata cōditione extenditur vt *dec. 269. p. 6. dec. 17. p. 7. rec. & pluries.*

Quod procedere etiam in feudis sustinent *Anna* & cæteri apud *Capyc. latr. consult. 99.* vbi partes creditorum defun-
5 cti latè sustinere conatur, Attamen in feudis huius Regni Neapolitani, magis probabilis videtur, atque in illis Tribunalibus recepta est contraria opinio quā cæteris relatis sustinent *Io. Andr. de*
6 *Georgio alleg. 18. & Theodor. allegat. 83.* vt in feudis locum non habeat d. titulus *de separatione bonorum*, sed regulādo solam anterioritatem ab assensu, creditores hæredis illū habentes vincant creditores defuncti illū non habentes vel habentes posteriorem, cum regula *cap. qui prior*, ab assensus tempore normam recipiat, quoniam ille est qui animat & informat actum, atque ius reale in huiusmodi bonis prohibitis imprimit; Quod etiam Curiæ praxis docet in officijs ve-
7 nalibus, in quibus ille qui habet reseruatio-

uationem decreti, quæ vbi datur habentibus ius crediti, non autem dominij, idem est ac assensus super feudis, est omnibus potior ac primum locum obtinet, vt pluries in sua materia officiorum *sub tit. de Regalibus*, cum similibus.

Prætereà obseruabam hæc deduci ad superabundantiam, cum non subsisteret facti præsuppositum, vt hoc feudum ex dicta prima acquisitione proueniens esset in dominio Cardinalis eiusque hæreditatis, dum non sub eius nomine sed sub illo Paridis illud cum Regio assensu emptum fuerat, ipseque Paris in quinternionibus Regiæ Curiæ inter feudata-
8 rios descriptus. Quamuis enim in rebus allodialibus indifferentibus locum habeat *tit. plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur*, proindeque acquisitiones per aliquem de aliena pecunia, et ad commodum ipsius domini pecuniæ, ità declarante acquirente factæ illi acquirantur, *ex deduct. per Caualer. dec.221.& 243. Buratt. dec.733. dec.153. par.7. rec.& frequenter*.

Attamen id non procedit in feudis in quibus spectatur nudum factum, illeque dicitur feudatarius sub cuius nomi-
9 ne feudum acquisitum est, et quem Rex habet descriptum in suis quinternionibus, qui solùm remanet domini pecuniæ debitor, siuè quoad eius præiudicium pati tenetur, vt dominus pecuniæ ad cuius commodum verè & realiter acquisitio facta est, habeat ipsius feudi tenutam ac facultatem percipiendi fructus & emolumenta, iure tamen simplicis cōmoditatis, prout nudi facti est, non percutientis ipsius feudi substantiam, neque ius in illo vel ad illud tribuentis, vt cæteris relatis *Aponte cons.45. num.14. & sequen. lib.2. Galeot. lib.1. contr.28. nu.16. & seqq. de Marin. resol.38. lib.2. Rot. in Rossanen. decimarum coram Bichio impress. apud eumdem Marin. vbi supra, et repetita decis. 100. par. 9. recent.* ac habetur pluries in præcedentibus insinuatum, Vndè propereà dicta hæreditas Cardinalis remanebat solùm creditrix Paridis hæredis grauati in dicta pecunia, eodem modo quo, etiam in bonis allodialibus & indifferentibus, hærede grauato acquirente ad proprium nomen bona de pecunia hæreditaria, ipsa bona
10 efficiuntur de eius dominio ipso remanente solùm debitore fideicommissi in dicta pecuniæ restitutione, quod solum limitari solet, vbi præcedit expressum testatoris præceptum de inuestiendo pecuniam hæreditariam ad commodum hæreditatis ex collectis *in Catacen. coram Cerro decis.308. n.3. & seqq. par. 11. recent.* & habetur in sua materia *sub tit. de fideic. in eadem Catacen.* & in alijs frequenter.

Neque præmissis obstare videbatur, quod idem Paris facta acquisitione prædicta, et agnoscendo veritatem illicò præfati Cardinalis patruo cessisset dicti feudi regimen, administrationem, iu-
11 risdictionem, ac fructus & emolumenta, quoniam vt habetur supra *in Tiburtina castrorum disc.62. & in Romana seù status Ecclesiastici infeudationum disc.61.* & in alijs, huiusmodi cessiones non tangunt substantiam feudi, neque dominiū aut aliud ius reale cessionario tribuunt, sed solùm important dictam commoditatem, vt nudi facti est, quod etiam in specie aduertitur in *dicta Rossanen. corā Bichio, ac apud Marin. & alijs vbi suprà*.

Quarè difficultas restringi videbatur ad secundam exceptionem super prætensa inualiditate assensus ex defectu potestatis Proregis, eiusque Collateralis Consilij, dum agebatur de feudo titu-
12 lato seù dignitatis, stante dispositione *dictæ pragm. 4. de feudis cap. 9. editæ de anno 1531.*

Istud verò obiectum mihi benè tolli videbatur cū responsione data per istorū creditorum Aduocatos, quod scilicet dicta pragmatica moderata esset per aliam *pragm.17. eod. tit. de feudis editam de anno 1561.* vt dictus defectus pote-
13 statis percuteret formalem alienationem feudorum titulatorum per viam translationis dominij, nō autem eorum obligationem, vt ex contextu dictæ pragmaticæ clarè patet, et de qua habilitatione mentionem facit *de Marin. resolut.32. in princ. lib.2.*; Et quamuis per litteras Regias expeditas de anno 1578. & in Regno publicatas de anno sequenti, denuò huiusmodi facultas restricta fuerit, restituendo pristinam prohibitionem, vndè propereà *per pragm. 21. de feudis* statutum est, vt ex tunc in assensibus in futurum præstandis apponeretur clausula *exceptis feudis titulatis*,

quæ semper subintelligeretur quamuis apposita non esset, Nihilominus ob nouam gratiam superuentam de anno 1586. de qua mentionem faciunt *Tappia lib. 6. iuris Regni tit. 22. in annot. ad pragm. 4. de feud. num. 38. Rouit. ad pragm. 27. de feudis, & cæteri Regnicolæ*, eadem potestas quoad obligationem tantùm, non autem quoad alienationem reintegrata fuit.

Remanere solùm videbatur difficultas quod ista noua gratia vtpotè non executoriata, infrà annum vim non haberet, potissimè quia neque desuper expeditum fuerat priuilegium in forma
14 Regiæ Cancellariæ iuxtà *pragm. primā de priuileg. & pragm. 5. de fide memorial.* et de quibus habetur etiam actum per Rotam occasione Regij assensus *in Romana census seù depositi coram Dunozetto inter suas decis. 604. & 622.*

Verùm non videbatur releuans difficultas, quoniam hæc procedunt in gratijs & assensibus particularibus concessis super certis negotijs ad instantiam
15 priuatorum, non autem super decretis & prouisionibus editis per viam legis generalis, vt aduertitur per *Larat. cons. 2. num. 47. & Theodor. alleg. 53. num. 7. cum seqq.* Quod in simili habemus *in regula Cancellariæ de non iudicando iuxtà formam supplicationis litteris non expeditis*, quia procedit in gratijs particularibus ob ius officialium Cancellariæ, non autem in ijs quæ decernuntur per viam legis seù prouisionis generalis.

Et quoad executoriationem infrà annum, illa implicitè ac de facto satis sequuta erat cum tot multiplicatis actibus tàm longo temporis spatio & cum adeo longæua & continuata obseruantia, Et tamen vbi etiam de hac potestate, attenta formula seù verbis decretorum dubitari posset prò actibus futuris, nullatenus tamen dubitandum veniebat de præteritis, Tùm ex regula *tex. in l. Barbarius ff. de offic. Prætoris*, Tum quia iniu-
16 stum esset ac irrationabile, vt sub hac bona & publica fide contrahentes ità decepti remaneant, ex deductis in proposito per *Apont. cons. 1. vol. 1. num. 36. & seqq. & latè in allegationibus impressis in addit. ad decis. Sanfelicis fol. 43. nu. 24. & 25*; Ac etiam quia vbi aliquis officialis publicè & palam, ac per plures actus reiteratos aliquid gerit, præsumitur quod sufficientem habeat à Principe auctoritatem expressam vel tacitam, vt satis benè *Bal.*, qui dicit notandum & menti tenendum *in l. exemplo ad fin. versic. extrà quæritur C. de probat. Felin. in cap. cum inter num. 11. versic. limita de offic. legat. Paris. cons. 104. num. 54. lib. 1. Gabriel de probat. concl. 3. num. 11. adden. ad decis. vlt. num. 11. de consuetud. in nouis*; Fuit hæc de primis adnotationibus ad propriam instructionem, et memoriam editis, sed ex inaduertentia Amanuensis eius impressio inter primas neglecta fuit.

TAVRINEN.

SEV

ASTEN. FEVDI

PRO

COMITIBVS MONASTEROLI DE SOLARIO,

CVM

COMITE IOANNE BAPTISTA ETIAM DE SOLARIO.

Responsum in causa vertente in Senatu Pedemontano.

An & quando feudum sit alienabile in præiudicium agnatorum, et præsertim an alienari possit in agnatos compræhensos in inuestitura remotiores in præiudicium proximiorum; Et quatenus non, infrà quantum tempus ius petendi reuocationem alienationis præscribatur; Et de probatione proximitatis seù agnatitiæ qualitatis.

Et incidenter aliqua de differentijs in hoc

hoc proposito inter feuda regulanda ad terminos iuris communis feudorum, et feuda Regnorum vtriusque Siciliæ;

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De qualitate feudorum vtriusque Siciliæ, vt non regulentur iure communi feudorum, et de pluribus differentijs inter hæc feuda & alia.*
3 *De punctis seu inspectionibus controuersiæ.*
4 *De probatione resultante à sacramento feudatarij.*
5 *Quando & ad quem effectum dicta, vel similis probatio generica attendatur.*
6 *Quando proximitas vel descendentia sit specificè probanda per gradus distinctos.*
7 *De eadem materia probationis descendentiæ vel coniunctionis in materia iurispatronatus, vel fideicommissi, et quando requiratur specifica per gradus distinctos, et quando sufficiat generica.*
8 *Quod feudatarius possit disponere de feudo in agnatum remotiorem excluso proximiore.*
9 *Contrarium verius, ac declaratur quando id liceat.*
10 *An feudum antiquum diuiduum possit erigi in primogenituram remissiuè.*
11 *De rationibus ob quas non competit facultas de qua num. 8.*
12 *De differentia inter fideicommissum conseruatorium & fideicommissum restitutorium, et quando grauatus possit disponere in remotiorem de genere.*
13 *Facultas data per testatorem descendentibus alienandi inter sese, quomodo intelligenda sit.*
14 *Vbi concessio est prò hæredibus & successoribus, feudum est alienabile & liberæ dispositionis.*
15 *Declaratur quomodo & quando id procedat.*
16 *De feudis mixtis, et quæ qualitas hæreditaria requiratur.*
17 *Quod per clausulas* ad habendum, *et* quicquid placuerit *feudum fiat alienabile.*
18 *Declaratur quãdo dictæ clausulæ id operentur, et quando non*
19 *Stant simul feudum esse restrictum ad certum genus vel tempus, et interim esse alienabile.*
20 *An in hoc differant dispositio per contractum, vel per vltimam voluntatem, & ân peruertatur vel non peruertatur natura feudi.*
21 *Quod vbi in inuestitura est præscriptus ordo succedendi, ille non possit alterari, et quid operentur clausulæ dantes facultatem alienandi.*
22 *An facultas data diuidendi vel alienandi inter se se tollat ordinem successionis.*
23 *De decretis Ducalibus Sabaudiæ vt prò debitis feudatarij feuda pacti & prouidentiæ alienentur.*
24 *De Bulla Baronum potest excipiendo opponi coram quocumque iudice.*
25 *De aliquibus ponderationibus super feudi alienabilitate.*
26 *Infrà quantum tempus agnatus debeat reuocare alienationem factam in alium agnatum, et de materia remissiuè.*

DISC. CVII.

1 De anno 388. Amadeus de Sabaudia *Princeps Achaiæ* nuncupatus possidens castrum *Casalis Grassi*, emptionis titulo quæsitum ab illis de Romagnano & de Prouano, sub reseruatiore beneplaciti Comitis Sabaudiæ, ac iuriũ feudi directi dominij & superioritatis, castrum prędictum concessit in feudum, pro medietate Ioanni Philippo & Agaffino fratribus de Solario, et pro alia medietate Philippo etiam de Solario prædictorum consobrino condominis loci Morettæ, pro se eorumque hæredibus & successoribus, cum clausulis *ad habendum*, et *quicquid placuerit perpetuò facien.* et cum promissione euictionis pro conuento pretio sub *introgij* seu *introgiorum* vocabulo explicato, florenorum 6500. auri ad rationem solidorum 32. Viennen. pro quolibet floreno, sub diuersis pactis, et conditionibus, præsertim ad rem facientibus, quod concessio intelligatur pro liberis & descendenti-

bus

bus masculis, legitimis, et naturalibus, fœminis omninò exclusis, et cum reciproca, tam inter descendentes cuiuslibet lineæ discretiuè, quam de linea ad lineam, exclusis etiam profitentibus in Religione, quibus omnibus defectis reuerteretur ad concedentem; Adiecta etiam facultate diuidendi feudum prædictum inter sese, atque per diuisionem, seù alitèr vni, vel pluribus in toto, vel in parte adiudicandi, itaùt qui habuerint teneantur ad eius onera proportionabilitèr, & qui non habuerint sint exempti; Cum autem quædam dicti castri portio possideretur per Comitem Ioannem Paulum Solarium, hic de mense Aprilis 1665. illam cum quibusdam oneribus donauit Comitibus Monasteroli etiam de Solario, quos ipse donator cum iuramento asseruit esse agnatos & de eadem descendentia successionis dicti feudi capaces, quales etiam dicti donatarij se probarūt, vndè possessionem adepti sunt, atque sequuta dicti donatoris morte in proximo mense iunij, Comes Franceschinus de Solario, qui se proximiorem agnatum prætendebat, agnoscendo per actum extraiudicialem dictam successionem, ac ius reuocandi, protestatus est ex iustis causis tunc impedientibus deducere non posse eius iura suis debitis & opportunis temporibus deducenda, quæ moriens de anno 1657. renunciauit Comiti Ioanni Baptistæ filio, qui post pluriū annorū silentium, de anno 1664. iudicium desuper instituit in eo celebri Senatu Pedamontano, vndè desuper ex parte dictorū Comitum reorum conuentorum consultus ad causæ opportunitatem, cum præsertim ex parte eorum Agentis expressa esset spes per ipsos concepta de me tanquam Regnicola, ob magnam feudalis materiæ peritiam, quæ in ea regione habetur.

Dixi in hac parte, quod licèt verum sit præsuppositum magnæ peritiæ & doctrinæ Regnicolarum vtriusque Siciliæ in hac feudali materia, nihilominus eorum doctrina et auctoritas in proposito parum, aut nihil prodesse poterat, ob magnam illorum feudorum alterationem, et successiuè differentiam cum alijs feudis, quæ iuxtà generales consuetudines, 2 seù ius commune feudorum regulanda sunt, et quod ius quodammodò omninò exulare videtur ab illis feudis, quæ cum particularibus ipsorum Regnorum Constitutionibus, Capitulis, Pragmaticis & gratijs ferè in omnibus regulantur. Præsertim verò ibi omninò extraneę remanent quæstiones in hac facti specie cadentes, tàm circà facultatem alienandi inter agnatos, quàm circà facultatem reuocandi alienationes iure agnationis, vel proximitatis competentem, cum per Constitutionem incipientem *Constitutionem diuæ memoriæ*, excepto solo casu refutationis puræ, et non pactionatæ in proximè successurum, non detur valida alienatio, vel dispositio sine Regio assensu, quo deficiente, facultas reuocandi ipsimet alienanti expressè conceditur, in viridi obseruantia existens, eo autem accedente non datur casus reuocationis faciendæ per agnatos iure agnationis & inuestituræ, præsertim in hoc Regno Siciliæ citerioris ob annexam qualitatem hæreditariam; Vndè huiusmodi quæstio aliquando cadere potest in altero Regno Siciliæ vlterioris, in feudis tamen antiquis habentibus formam pacti, et prouidentiæ, quæ ibi *forma stricta* nuncupatur; Prout non cadunt quæstiones in huiusmodi Pedamontonis, alijsque superioribus Italiæ partibus frequentèr contingibiles, super successione ad defectam portionem feudi per plures possessi, cum ibi, vel ob dictā Constitutionem *Constit. Diuæ memoriæ*, iuxtà vnam opinionem, vel de consuetudine iuxta alteram omnia feuda effecta sint indiuidua cum ordine primogenituræ per vnam tantùm personam possidenda, atque, vt ibi dicitur, *iuris francorum*; Et ex quo resultat raro, vel vnquam ibi disputari quæstiones super difficili modo probandi agnationem seù maiorem, vel minorem proximitatem, vt in ista controuersia sequebatur, stante ordine lineari & primogenituræ, cadentibus solùm aliquando quæstionibus circà concursum plurium prærogatiuarum respectiuè, lineæ scilicèt, ætatis, gradus, et sexus iuxtà casum, de quo suprà *in Panormitana disc. 13.*, cum præsupposito tamen certæ probationis attinentiæ omnium concurrentium per gradus distinctos, Præsertim verò in hoc Regno citrà, vbi successio nimium restricta est collateralium ad solū tertium gradum ciuilem, ex gratijs ampliata ad quar-

quartum æqualem, vel inferiorem, non autem superiorem, et cum alijs restrictionibus, vndè propterea non datur casus, quod incerta sit probatio coniunctionis per gradus distinctos; Atque ius prothomiseos, seù prælationis datur magis ex stylo, seù quadam æquitate iuxta ea, quæ habentur suprà *in Montis pelusii disc. 36.*, quàm ex illa ratione facultatis reuocandi post mortem, cui propriè innititur illud ius prothomiseos, quod de iure communi feudorum competit, iuxta deducta *in Ianuen. disc. 37.*

Quare procedendo cum solis terminis iuris communis feudorum, et cum DD. Germanis, ac Lombardis, potius quàm
3 Regnicolis, distinguebam causam in tres inspectiones; Vnam facti super proximitate, an scilicèt actor se probaret reis conuentis proximiorem, vt pernecessè tenebatur, cum proximioritas esset suæ intentionis fundamentum; Alteram iuris super facultate reuocãdi dictam alienationem, vel potius ipsa inter agnatos quamuis remotiores, vtpotè sub inuestitura contentos fieri potuerit necnè; Et tertiam, posita dicta reuocandi facultate, an illa præscripta dici valeat, vtpotè non intentata intrà annum, itaùt tot annorum silentium præiudicium actori generasset.

Solidius verò reorum conuentorum fundamentum mihi consistere videbatur in prima inspectione, in qua, iuxtà causæ statum tunc præsuppositum, etiam cum sensu veritatis, dicebam absolutoriæ locum fore ob non benè ab actore fundatam eius intentionem super qualitate maioris proximitatis, ex vulgari quotidiano axiomate, quod reo & possessori sufficit vincere per non ius actoris, cum in alijs duobus subsequentibus, licèt more Aduocati causæ inseruientis plura deducerem, tàm circa facultatem alienandi, præsertim inter compræhensos in inuestitura, ex istius clausulis & verbis, quàm circa præscriptionem iuris reuocandi ex annali silentio resultantem, Attamen considerabam aliquam cadere posse difficultatẽ ipsis requirẽtibus iuxtà stylum liberè, ac sincerè insinuatam.

Quatenus igitur pertinet ad dictum primum punctum maioris proximitatis per actorem prætensæ, illius probatio verè non aderat per gradus distinctos, vt omninò in hoc proposito necessarium est, vbi scilicèt agitur in concursu cum alijs agnatis, et de eodem genere feudi capacibus, itaùt sit quæstio solùm pertinentiæ ratione maioris proximitatis; Licèt enim scribentes pro actore nimium insisterent in eo quod proximitas sufficienter probata esset cum sacramẽto ab
4 ipso præstito *ad tex. in c. 1. de contentione inter dominum & fidelem cap. sacramentum de consuetudine recti feudi, et cap. finali si de inuestitura inter dominum & vasallum* cum concordantibus, de quibus post antiquiores de more collectos habetur apud *Rosenthal. cap. 6. conclus. 79. & latius cap. 12. conclus. 14. ex nu. 66.*, Ac etiam aliæ darentur probationes super descendentia à primis acquirentibus; Attamen id non percutiebat punctum, seù effectum quæstionis, quoniam etiam in reis & possessoribus concurrebant eædem probationes generales super dicta descendentia, et agnatitia qualitate, corroboratæ quoque à sacramento, seù iuramento præstito per donatorem, et quod ipsimet præstare poterant, sed omnia hæc percutiebant agnatitiam qualitatẽ in genere, ad effectum .s. capacitatis
5 feudi, siuè pro eiusdem feudi probatione in cõtentione cum Domino pro euitanda deuolutione, et nè tanquam incapax repelli posset, cum tunc in antiquis sufficiant probationes, etiam adminiculatiuæ super descendentia in genere à primo inuestito, siuè super descendentia ab eo, qui fuit in pacifica possessione feudi, atque agnitus fuit tanquam feudatarius, dùm in cõtentione cum Domino nulla requiritur probatio per gradus distinctos, quia siue sit proximior, siuè remotior nihil refert, cum sufficiat esse de genere vocato.

Secus autem vbi quæstio est cum alijs agnatis in concursu ad apertam successionem, vel fortius ad eos possessores spoliandos, atque feudum ab eis vindicandum ex motiuo proximioritatis, quoniam tunc ista tanquam intentionis fundamentum perfectè & cõcludentèr probanda est per gradus distinctos, et ex qua distinctione conuincatur proximioritas, vt in terminis feudalibus ità distinguendo habetur *apud Roland. consil. 32. n. 24. lib. 3. & Rosenthal. cap. 7. conclus. 59. nu. 20. versic. nam si pars aduersa quo-*

que

quæsit de comprehensis.

Quod habemus etiam quotidianum in terminis iurispatronatus, an scilicèt agatur cũ Ecclesia, vel cũ Ordinario contendente de libertate, vel inter compatronos contendentes de pertinentia, ex collectis *apud Lotter. de beneficijs lib.2. cap.11.nu.95.cum seq.Rota dec.498.nu.1.*
7 *par.9.dec.159.nu.9.255.nu.6.& 301.nu. 11.par.10.& sæpius*; Ac etiam in materia fideicommissaria, quod si comparens probat se esse de genere vocato, tunc alio non comparente, præsumitur proximior, atque sola proba tio generica sufficit, secus autem in concursu plurium, quorum vnus alterum excludere intendebat, cum similibus; Atque hoc pro meo iudicio, reflectendo etiam ad veritatem, cum istius sensu loquendo, videbatur solidum motiuum, quo mediante actor repellendus veniebat cum reorum absolutoria, dum ob temporis antiquitatem penè impossibilis supponebatur hæc specifica & perfecta probatio per gradus distinctos.

Quouerò ad secundam inspectionem iuris, quatenus scilicèt adesset dicta specifica probatio, ex qua constaret actorem esse defuncto proximiorem, reos autem remotiores, Quamuis more Consulentis causæ inseruientis, et pro scriptu-
8 ræ ornatu deducerem plenè & ingeniosè in proposito deducta per *Cephal. cons. 307. ex nu.18. cum seq.* ac etiam pro ratione dubitandi insinuata *per Siluan.consil. 15.ex nu. 21. ad* 31. ad probandum, quod etiam in feudis antiquis pacti & prouidentiæ licita sit alienatio in agnatos quamuis remotiores, quoniam sufficit non egredi genus vocatum, vt prohibitioni alienandi contrauentum non dicatur; Attamen sincerè quoque insinuabam huius motiui fallaciam, quoniã ista conclusio super licita alienatione inter illos de agnatione, seù genere vocato, non curata graduum, seù maioris proximitatis distinctione, rectè procedit quoad Dominum, nè respuere possit eum, in
9 quem alienatio facta est, dum est de genere volito, siuè ad effectum euitandi pœnas contentas in prohibitione alienandi per legem, vel hominem adiecta, ac etiã pro substinenda alienatione durante vita, seù iure alienantis, Secus autem ad effectum successionis, quoniam non potest feudatarius peruertere ordinem successionis à iure, vel ab inuestitura præscriptum, vt verius cæteris collectis probant *Siluan. d.cons.15.à nu.1.ad 21.*, et *nu.31. cum seq.*, vbi respondet sexdecim fundamentis in contrarium ponderatis *à nu. 21.ad 31.Harthman. Pistor. tom.2.q.6. nu.21. cum seq.Rosenthal.cap.9.membr.1. conclus.52.& cap.10. conclus.39. nu.*8.& nominatim reprobato *Cephalo d.cons. 307.Giurb.de success.feudorum* §.2.*glos.3. nu.103.cum seq.*& omnes, itaût videatur hodie conclusio non admittens in foro controuersiam.

Si enim iuxtà ea, quæ habẽtur supra *in Mutinen., et in Mantuana, et in alijs disc. 9. cum seq.* verius est, reiecta sententia *Nattæ cons.502.* & sequacium, cessanti-
10 bus feudi alienabilitate, vel Principis auctoritate, per eum, qui non sit primus acquirens, non posse in feudo pacti & prouidentiæ, vel mixto erigi primogenituram, quæ subiectæ materiæ nimium congrua reputatur, ob defectum potestatis præiudicandi secũdogenitis æqualis gradus; Multòminus danda est hæc potestas præeligendi remotiorem cum exclusione proximioris, atque fatuæ re-
11 manerent tot quæstiones, quæ apud feudistas habentur, tàm circa necessitatem probandi proximioritatem per gradus distinctos vt suprà, quàm circa illam apud antiquos satis inuolutam, licèt hodiè planam quæstionem super proximitate regulanda magis ex persona primi acquirentis, quàm vltimi morientis, vel econtrà; Necnon super repræsentatione vel subingressione in gradum corruptum proprij parentis, vt ità remotior proximiori æqualis reddatur, ex ijs quæ in hoc proposito habentur suprà in *Mutinen. de Rangonis disc.8.& in alijs*.

Quod etiam habemus in materia fideicommissaria quotidianum ad materiam *textus in l. vnum ex familia ff. de legatis secundo, et l. peto §.fratre ff.eodem*
12 *cum concord.*, quod scilicèt Aut agitur de fideicommisso ordinato in casu alienationis, quod nostri conseruatorium vocant, et tunc sufficiat non alienari extrà genus, non curata gradus proximitate; Aut de alio fideicommisso in casu mortis, quod restitutorium dicimus, et tunc secùs, quia repositum esse non debet in potestate grauati peruertere ordinem suc-

successionis à testatore, vel à iure præscriptum, vt satis frequentèr in sua materia *sub tit. de fideicommissis*, præsertim *in Romana fideicommissi de Boncompagnis*, vbi id admittitur tanquam absolutum in casu, quo fideicommissum restitutorium in casu mortis sit expressum, cum sola quæstio cadat, vbi illud deducitur implicitè & virtualiter ex ipsa prohibitione alienationis extrà familiam, siuè ex ratione eidem prohibitioni adiecta, quo etiam casu, adhuc magis receptum videtur talem ordinem peruerti non posse; Idque adeò verum, vt etiam si per fideicommittentem data sit expressa facultas alienandi inter sese, adhuc intelligatur
13 durante vita, seù iure alienantis, et pro euitandis pęnis, non autem, vt ità peruertatur ordo successionis in casu mortis iuxtà plenè deducta *per Bellon. iun. cons.* 1. & habetur pluries *sub d. tit. de fideicom.* præsertim *in Parmen. fideicommissi de Venturis*; Et de quo in terminis feudalibus habetur actum *apud Rosenthal. cap. 9. membr. 1. concl. 42. & Fab. de Anna cons.* 53. *apud quos cæteri*.

Alicuius maioris ponderis videbatur alterum fundamentum naturæ huius feudi, eiusque alienabilitatis resultantis à dictæ inuestituræ clausulis & verbis, et ad quod solum motiuum se restrinxerunt duo alij docti ac primarij huius Curiæ Aduocati per eosdem reos conuentos consulti; Et quam alienabilitatem, scribendo vt suprà more Aduocati deducebam ex pluribus, non singularitèr, sed vnitim ponderandis, cum solita vulgari regula, *vt singula quæ non prosunt &c.*

Primò scilicèt à concessione facta *pro hæredibus & successoribus*, quod denotat feudum esse hæreditarium, et consequen-
14 ter alienabile ex latè in proposito deductis *per Cephal. d. cons. 307. n. 40. & seq.* et generalitèr omnibus ferè collectis & expensis *per Rotam in Sarsinaten. feudi coràm Dunozetto inter suas dec. 748. & 760.* repetit. *post controu. Contrij dec. 18. & 19., et in eadem coràm Otthobono inter suas dec. 265.*

Verùm id videbatur parùm tutum, quoniam cum ex subsequenti declaratione inuestitura expressè restricta esset
15 ad descendentes masculos legitimos & naturales, exclusis etiam ex ipsis hæredibus sanguinis, tàm fœminis, quàm naturalibus tantùm, ac etiam legitimis religiosis, indubitata erat exclusio qualitatis hæreditariæ puræ, ex qua resultat alienabilitas, vnde propterea intrare non poterat consideratio canonizata in dictis *Sarsinaten.* cum alijs in eadem causa deductis *per Capyc. Latr. consult. 75.*, quod scilicèt verbum, *hæredibus*, adiectum verbo *filijs, et descendentibus* staret ampliatiuè, cum solùm prætendi posset stare qualificatiuè, ac inducere qualitatem mixtam, in quo, quicquid de particulari consuetudine receptum sit in feudis Regni Neapolitani, generalitèt verius est,
16 vel sufficere hæreditariam qualitatem primi acquirentis absque illa vltimi morientis, vel quod non stet per successorem sanguinis, quin sit etiam hęres rei familiaris *ex deduct. dec. 499. num. 5. & 6. par. 5. recent.* vel si dicta qualitas hæreditaria vltimi iuxtà alteram opinionem necessaria est, quod suffragetur beneficium inuentarij, quo mediante ipsum feudum iure proprio à reliqua hæreditate separari possit, vt pluries in præcedentibus insinuatum habetur, et est conclusio vera, et consequentèr dici non potest feudum alienabile.

Secundò ponderabam clausulas *ad habendum, et quicquid placuerit faciendum*;
17 Vbi enim istæ duæ clausulæ sint simùl iunctæ, tunc cessare videtur omnis quæstio, solùm cadens in casu quo clausula *ad habendum* sit sola, nùm scilicèt æquipolleat alteri, *et quicquid placuerit faciendum &c.*, sed vbi ista quoque adest, tunc videtur cessare omnis quæstio ex plenè deductis in terminis feudalibus, et pro feudi alienabilitate *apud Roland. cons. 34. nu. 78. cum seq. lib. 4. Sacc. cons. 3. Menoch. cons. 61. Cacheran. dec. 164. Laderch. cons. 1. n. 8. cum seq. Rosenthal. cap. 9. membr. 1. concl. 42. nu. 5. & in glos. litt. C. & D. Fab. de Ann. cons. 53. nu. 26. Bellon. iun. cons. 30. n. 1. cum seqq. & alios*; Et generalitèr in materia emphyteutica *dec. 26. p. 3 recent. vbi latè adden, Buratt. dec. 87. & frequenter*.

Et licèt receptum sit, huiusmodi clausulas non esse operatiuas, vbi inuestitura expressam restrictionem habet ad certas generationes, et ad certum genus personarum, aut certum tempus, ne aliàs
18 ità detur contradictio vel subitanea

correctio, ex ijs, quæ *ex Baldo, Decio, & alijs* habentur in proposito materiæ emphyteuticæ plenè *apud Merlin. dec. 532. num. 9. cum sequen. decis. 427. num. 12. cum sequen. par. 9. rec. decis. 209. num. 3. par. 10. & 277. num. 9. par. 11. & frequenter*, Attamen dicebam id rectè procedere quoad ipsum Dominum ità concessionem restringentem, et nè finitis generationibus prætendi posset rem esse transitoriam & transmissibilem ad extraneos, aut non comprehensos, secùs autem inuestitura durante, cum stent benè simùl, inuestituram quoad Dominum vl-
19 terius non protrahi, et tamen illa durante, atq; in præiudiciũ comprehensorum in ea, rem esse alienabilem, et liberæ dispositionis iuxtà plenè deducta *apud Fab. de Ann. dicto conf. 53. & Surd. dicto conf. 573. num. 21. cum sequen. Rota decis. 86. par. 5. rec. Mantuana feudi 27. Ianuarij & 30. Maij 1659. coràm Verospio, in quibus concordantes.*

Vt enim patet ex allegatis, præsertim *ex Surd. & Fab. de Ann. vbi supra*, et alijs apud eos, quæstio est vbi dispositio per
20 feudatarium fiat per viam vltimæ voluntatis, sed vbi fit per actum inter viuos, tunc videntur concordare; Siue quæstio cadit, vbi de hoc ageretur ad effectum inducendi alterationem qualitatis vel naturæ feudi, vt isto existente masculino disponi possit in fœminam cũ similibus ex deductis *per Fab. de Anna dicto conf. 53. Rosenthal. dicto cap. 9. concl. 40. num. 7. & 13.*, sed vbi dispositio fit non alterata natura feudi intrà idem genus vel sexum vocatum, atque per actũ inter viuos, tunc cessare videtur omnis quæstio, nè aliàs dictæ clausulæ, fatuæ, ac sine operatione remaneant.

Verùm & hoc fundamentum non omninò tutum videbatur ex eadem superius dicta ratione contradictionis vel subitaneæ correctionis, cum enim in inuestitura adiecta esset in vtraque linea masculina quædam species fideicommissi perpetui, & reciproci, non solum inter
21 illos de qualibet linea discretiuè, sed quod magis, de linea ad lineam, vtique contrarietas vel correctio videretur, ità reddere rem ad libitum alienabilem, vt iste succedendi ordo inanis remaneret; Et quamuis *Surd. dicto conf. 573.* dicat talem ordinem, ità præscriptum non remanere inanem, vtpotè operatiuum in casu non factæ dispositionis, et iuxtà quam auctoritatem iudicatum fuit *in Bononien. seù Nonantulana de Pepulis sub tit. de emphyteusi disc. 52.*; Attamen ex latius ibi in proposito deductis, id parũ probabile videtur, quoniam vbi etiam per huiusmodi clausulas res esset alienabilis in ordine ad concedentem, qui non posset alienationem impedire, vel retractare, seù ob illam prætendere deuolutionem, Non tamen prohibitum fuisse videtur ipsis primis acquirentibus titulo oneroso, tanquam per fideicommissũ conuentionale in ipsomet acquirendi actu adiectum, hunc ordinem præscribere, vndè propterea proximiores, magis ex dispositione acquirentium, quàm concedentis ità iure fideicommissi vocati censeantur, atque ex eodem fideicommissi iure non liceat possessori talem ordinem peruertere, disponendo in remotiorem neglecto proximiore; Et sic cessat fatuitas clausularum, quarum operatio ità adesse dicitur in ordine ad concedentem, qui aliàs absque huiusmodi clausulis, cum agatur de feudo, impedire posset alienationem, vel factam retractare, ac deuolutionem prætendere ex prohibitione iuris feudalis *in cap. Imperialem de prohib. feud. alienat. per Feder.*; Ac etiam quia alienabilitas benè operatiua remanet in ipsis primis acquirentibus, nõ autem in successoribus, qui stante acquisitione titulo oneroso, ab acquirentibus magis, quàm ab infeudante obtinere dicuntur, ideoque ab eis grauari potuerunt, vt stante restrictiua super dictis clausulis aduertitur per *Bellon. iun. d. conf. 30. n. 70. cum seqq.*

Tertiò deducebam alienabilitatem ab expressa facultate in eadem inuestitura concessa, diuidendi, seù alitèr agendi, vt
22 feudum in aliquos obueniat, alijs exclusis, ponderando illud verbum, *alitèr*, discretiuè ad diuisionem; Sed pariter istud motiuum non videbatur tutum, ac potius vrgere in contrarium, dum conuenta facultas in isto casu diuisionis arguere seù supponere videtur regulam prohibitiuam in contrarium; Ac etiam quia ità expressum fuit, vt inter ipsos agnatos seù descendentes occasione diuidendi alia bona, ità ad tollendam confusionem ac magnam feudi aliorumque bo-

bonorum diuisionem, prudenter ac bona fide portiones constitui possent; Non tamen vt absque causa, et per contractũ lucratiuum, seu etiam onerosum redundantem in lucrũ alienantis, penès quem etiam eius iure resoluto alienationis vtilitas in pretio remaneret, licitũ sit dictũ succedẽdi ordinẽ interuertere, ex ijs quę suprà *ex Bellon. iun. consil. 1. & Rosenthal. cap. 9. membr. 1. concl. 42.*, ac alijs apud eos habentur, vt etiam expressa facultas alienandi inter se data per testatorem non tollat ordinem fideicommissi restitutorij, vel inuestituræ.

Demùm Consulentis more acuendo ingenium, et cumulando motiua, ponderabam decreta Ducalia huius Princi-
23 patus continentia quamdam speciem Bullæ Baronum, et quæ suprà ad eiusdem Bullæ materiam satis frequentèr enunciata habentur; Verùm pariter motiuum non videbatur tutum, quoniam, vt satis iustè & rationabiliter huiusmodi decreta interpretata fuerunt per illum Senatum apud *Cacheran. decis. 169. & sequen.*, intelligenda veniunt in debitis veris, atque ex necessaria vel saltèm iusta & rationabili causa contractis, non autem tribuunt facultatem donandi, quam neque concedit Bulla Baronum; Est benè verum, quod cum hæc non esset omninò gratuita donatio, sed cum onere dissoluendi quædam debita dicti feudatarij donatoris, pro hac rata oneris, quatenus debita sint talis qualitatis, quod pro eis intrarent dicta decreta, illa iure exceptionis suffragari possent, Nam etiam in Bulla Baronũ habemus, quod quamuis per eam præscripta sit certa forma
24 implorandi officium iudicis seu auctoritatem Congregationis Baronum, cui priuatiuè competit hæc facultas exequẽdi & vendendi bona, fideicommissis & inuestituris non obstantibus, attamen excipiendo, ad inanem circuitum euitãdum, coràm quocumque iudice de illa opponi potest iuxtà firmata *in Vrbeuetana coram Dunozetto inter suas dec. 914. num. 10.*, et pluries aduertitur suprà ad eamdem materiam huius Bullæ.

Hæc ponderabam in sola ratione discursiua seu dubitandi, determinatum tamen iudicium prò veritate desuper nõ constituendo, cum in causis extrà Curiam, non visis iuribus alterius partis, neque habita illa omnimoda facti, eiusq; circumstantiarum notitia, quæ defendendo causas præsentialitèr habetur, illud non de facili efformari possit, Verùm nisi diuersæ concurrerent facti circumstantiæ, quoad repellendum hunc actorem, absque necessitate assumendi has altiores inspectiones super natura feudi, eiusque alienabilitate, in tuto esse videbantur iura possessorum ex primo fundamento non probatæ proximioritatis concludentèr & per gradus distinctos vt suprà, et ex hoc tutè locus videbatur absolutoriæ.

Adhuc tamen quatenus pertinet ad dictum punctum alienabilitatis feudi; saltèm intrà ipsum agnatorum genus in inuestitura contentum, ex tot circum-
25 stantijs insimul iunctis, à probabilitate aliena non videbatur hæc prætensio; Licet enim singula dicta motiua singulariter, et de per se considerata suas vt suprà paterentur difficultates, attamen simul iuncta videbantur alicuius momenti, dùm potissimè non agitur ad effectum omnimodæ alienabilitatis in quoscumque extraneos, et cum omnimoda priuatione totius generis seu agnationis, sed intrà illud, intrà quod, vt suprà constat, concedentem, & acquirentes non abhorruisse peruersionem ordinis cum inclusione aliquorum, & exclusione aliorum eiusdem generis; Ponderando potissimè rationem commercij, ob quam vbi feudorum vsus est frequens, alienabilitas de facili admittitur, atque vsu recepta est quamuis inuestituræ formula, seu tenor diuersimodè disponat, vt habemus in feudis Mantuanis, de quibus suprà *in Mantuana feudi disc. 10. & 11.*, vbi de pluribus similibus alterationibus; Atq; in regione huic Principatui adiacente, Status scilicet Auenionensis & Comitatus Venusini, seu Venaisini habemus, quod feuda redacta sunt ad instar allodialium, vt *ex Ludouic. Bello, Bertrand., Tondut. & alijs Rota decis. 38. nu. 4. & decis. 112. num. 9. par. 11. recent.*; Et in ipsomet Regno Neapolitano, vbi per illam Constitutionem, quæ incipit *Constitutionem Diuæ memoriæ* strictius proceditur, nam etiam primus acquireus titulo oneroso absque Regio assensu alterare non potest legem seu ordinem inuestituræ, cuius contrarium de iure pro-

procedit ex deductis *supra in Parmen. disc.* 12., adhuc tamen ex illorum sapientum interpretatione, ac recepto vsu, donec feudatarius habet successores, et in istorum non autem Regis præiudicium, de facto, ac spectato effectu illa feuda redacta videntur ad naturam allodialiũ, dum non solum prò ære alieno, sed etiam pro legatis, alijsque voluntarijs dispositionibus successor feudi vt suprà, quamuis veniens ex lege inuestituræ grauari potest vsque ad integrum eius valorem, ac propterea potest cogi in actione personali ad vendendum feudum, vt ex pretio satisfaciat cum similibus; Et in specie in hoc Principatu, quicquid sit quoad præiudicium Domini, ex ijs quæ habentur *apud Bellon. iun. consf.* 45., quoad successores tamen satis conferre videntur dicta decreta Ducalia, potissimè cum dicta moderatione, quod non egrediatur genus vocatum in inuestitura.

Super tertia verò inspectione concernente punctum præscriptionis huiusmodi facultatis reuocandi, non multum immoratus fui, Tum quia retento dicto præsupposito non probatæ proximioritatis, hæc inspectio inanis remanet, nam etiamsi ipsamet die sequutæ alienationis
26 hæc reuocatio intentata esset, neq; proficeret, Tum etiam quia vbi agitur de alienatione facta, non in extraneum, sed in agnatum sub inuestitura comprehensum, nimium vulgaris est theorica iuris super termino anni & diei præscripto ad huiusmodi reuocationem proximiori competentem, quæstiones autem desupèr cadentes super excusatione huiusmodi silentij, ac restitutionis in integrum, vel ratione ætatis, vel ratione ignorantiæ, aut impedimenti, seù aliàs ex clausula generali, *si qua mihi &c.*, et de quibus, cæteris collectis *Rosenthal. cap. 9. membr. 2. conclus. 83. cum pluribus sequen.*, sunt potius facti quàm iuris, quia totum pendet à singulorum casuum particularibus circumstantijs, ob quarum notitiam deficientem iudicium desuper efformari non poterat, neque maturè discurri; satis etiam considerabilem putando eam circumstantiam, quod non agebatur de peruertendo ordinem in præiudicium filij vel fratris, aut proximi, cuius proximitas esset certa.

VRITANA

SEV

IANVEN. LEGATI

INTER

MARCHIONEM VRITANVM

ET

FEDERICVM ET CAROLVM OMNES DE IMPERIALIBVS.

Votum arbitramentale.

Si pro vita militia debita secundogenitis in feudis antiquis relinquatur eis post certam ætatem aliqua summa, An ætas seù tempus faciat conditionem, vel potius dilationem, ad effectum caducationis, vel respectiuè transmissionis legatario antè præfinitum tempus decedente.

Et àn pro tali legato, seù alias pro vita militia debeatur interesse, quomodo, & quando.

Paragium debitum fœminis ex feudo àn transmittatur per eas morientes innuptas.

Legitima primogeniti in feudo antiquo Regni Neapolitani, An sit tertia totius feudi, nulla facta detractione vitæ militiæ, & paragij, vel potius tertia eius, quod superest facta dicta detractione.

Et quomodo feuda æstimentur, eorumque valor probetur.

SVMMARIVM.

1 *Facti series.*
2 *De capitibus prætensionum, seù controuersiarum hincindè.*

3 *Quo-*

45 In

45 *In Regno Neapolitano data mora pro credito quantitatis debetur interesse etiam sine requisitis.*

46 *In eodem Regno non debetur interesse alterius interesse, sed debetur interesse pro fructibus census, et de ratione differentiæ.*

47 *Quando etiam pro fructibus census, seù tertij neque debeatur interesse.*

48 *De alijs punctis controuersis remissiuè.*

DISC. CVIII.

1 MICHAEL Imperialis Ianuensis possessor Marchionatus Vritani, quem de anno 1573. Dauid eius pater, pretio aureorum circiter 130. m. emerat à Regia Curia, siue à Sancto Carolo Borromeo eius possessore (cuius illud memorabile legitur, quod huiusmodi venditionis pretium sibi obuentum aureorum 40. m. vna die in pauperes erogauit) moriens de anno 1616. superstitibus nouem filijs masculis omnibus respectiuè minoribus, pupillis, & infātibus, quorum natu minor fuit, omnium tamen ingenio, ac animi dotibus maior Laurentius huius cognominis adeò qualificatus Cardinalis, et quinque filiabus, in eius testamēto scripto hærede vniuersali Dauide primogenito, tàm in feudalibus, quàm in allodialibus seù burgensaticis, adhuc in minori ætate constituto, filiabus dotem reliquit, carnalibus vel spiritualibus nuptijs congruam, et de paragio; Alios autem octo filios masculos ità prouidit, vt scilicèt vsque ad ætatem 18. annorum solum victum, & vestitum haberent, à dicta verò ætate vsque ad illam annorum 25., vltrà victū & vestitum, aliquam honestam menstruam præstationem nobilibus iuuenibus prò eorum extraordinarijs occurrentijs dari solitam etiam per patres viuentes, Abindè citrà vsque ad 30. annos completos, illis, qui in communione viuere vollent annuos ducatos mille prò quolibet; Completa verò dicta ætate, singulis, quatenus non efficerentur Religiosi vel milites S. Ioannis Hierosolymitani ducatos 25. m. pro legitima, vita militia, et quacumque portione, concedendo hæredi dilationem quinquennij, intrà quod ad sortis solutionem vigeri non posset, illum tamen obligando ad soluendum interim interesse ad rationem septem pro centenario, ordinata inter dictos filios reciproca substitutione pupillari & compendiosa in portione morientis naturaliter absque filijs, vel ciuilitèr per ingressum Religionis, ac adhibendo cautelam, quam vulgò dicimus *Soccini*, vt nolentes acquiescere dispositis, censeantur solùm instituti in legitima de iure debita, pro qua ingredientibus Religionem vel militiam vtsuprà reliquit scut. 5. m.; Quia verò suspicabatur Franciscum vnum ex dictis filijs perfectum iudicium habiturum non esse, disposuit, quod de alimentis contentus esse deberet, dando in præmissis omnibus facultatem Marchionissæ Mariæ Magdalenæ vxori augendi, vel minuendi iuxtà ipsius testatoris sensum eidem communicatum.

Post mortem vxoris, ad paucos annos obijt Dauid primogenitus, superstite Michaele filio infante, necnon obierunt, Auua vna ex dictis filiabus innupta, et ante ætatem 30. annorum Iosephus & Augustinus duo ex dictis filijs, Michael verò, qui fuerat sub tutela & baliatu, primò dictæ Marchionissæ auiæ, et secundò Caroli patrui, factus maior, in causam dicti legati de anno 1642. soluit præfato Carolo ducatos 12500., et Federico alteri patruo ducatos 17.m. circiter, eodemque anno ab eisdem interpellatus fuit ad solutionem reliquatus, qua per eum denegata, ac opposita etiam aduersus Carolum exceptione redditionis rationum, necnon deductis pluribus prætensionibus aduersus vtrūque, tam ex persona propria, quàm vti hæredes dictæ Marchionissæ matris & auiæ respectiuè, Hinc plures inter eos exortæ fuerunt lites & controuersiæ, tam in Senatu Ciuitatis Ianuæ, quàm in Sacro Consilio Neapolitano, ad quas demùm terminandas initum fuit compromissum in quemdam doctum & probatum Aduocatum huius Curiæ, et Me de iure tantùm, per Marchionem Andream dicti Michaelis antè acceptationem defuncti innouatum cum Carolo tantùm, adiecta conuentione, vt proceden-

cedendum esset iuxtà leges, consuetudines & stylos Regni Neapolitani, illorumque Regiorum Tribunalium.

Plura verò erant huiusmodi litium & prætensionum capita hinc inde, potissima verò ex parte prædictorum Caroli
2 & Federici actorum consistebant in assequutione residui dicti legati, eiusque interesse seù fructibus, ac etiam fructibus fructuum, necnon in portionibus prædictorum aliorum fratrum, et Annæ sororis, quæ obijt innupta, et hæc percutiebant istam materiam feudalem, reliqua enim prætensionum capita percutiebant diuersas materias, et de quorum aliquibus habetur in hac eadem causa *sub tit. de credito* occasione mutui & respectiuè cessionis cum Carolo tantùm, et *sub tit. de fideicommissis*, occasione substitutionis exemplaris in portione dicti Francisci mentis infirmitatem patientis.

Quatenus igitur pertinet ad primum et principale caput assequutionis dicti integri legati ducatorum 25. m. in sorte principali pro quolibet, Cum vnica exceptio hæredis rei conuenti consisteret in insufficientia virium hæreditariarum, detractis ære alieno, sua legitima, et dotibus quatuor fœminarum, ex quibus duæ in sæculo, et duæ spiritualiter nuptæ erant; Quæstio erat potius facti quàm iuris super vtriusque patrimonij feudalis & allodialis statu, qui non obstantibus exactissimis diligentijs, firmari non potuit ob maximam partium discrepantiam, cum actores testibus desuper inductis supponerent assem hæreditarium importare scutos circiter 900. m; reus verò, testibus etiam inductis, prætenderet importare solùm 400. m., vtraque probatione hinc inde facta imperfecta existente, nullaque fide digna, cum testes ad inducentium opportunitatem ac affectionem deponerent, alias non adducerent rationes vel scientiæ causas, nisi de auditu, vel de proprio iudicio, quod nullatenus sufficere credidimus, etiam ex sola regula generali, quam habemus in quacumque materia indifferenti super valoris probatione, quod scilicet cum id consistat,
3 non in sensu corporis, sed in iudicio intellectus, testes quamuis non requisiti ostendere debent se benè informatos, bonas & concludentes scientiæ causas seù rationes assignando, vt in proposito probandi valorem bonorum in sorte principali ad effectum læsionis vel similem, habetur, cæteris collectis, latè *apud Buratt. et Adden. decis.* 538. *& in Pisauren. rescissionis contractus* 14. *Iunij* 1665. *coràm Beuilaqua*, de qua causa habetur actum *sub tit. de emptione & venditione disc.* 24., et ad effectum probandi valorem in fructibus habetur *apud Lotter. de Benef. lib. pr. quæst.* 43. *& lib.* 3. *quæst.* 20. & pluries *sub tit. de Beneficijs* ac sub altero *de Pensionibus*.

Multomagis vbi agitur de firmando statu vniuersitatis duplicis diuersi patrimonij, feudalis, et allodialis insimul cõmixti, cum tunc iuxtà illorum Tribunaliũ frequentem, et rationabilem sty-
4 lum, non deferatur testibus, alijsque ordinarijs probationum speciebus, sed fiant formales æstimationes cum iudicio peritorum in officium, quos ibi *Tabularios* appellant, cum interuentu etiam & assistentia iudicis, distinguendo feudalia ab allodialibus, vt potè diuersi valoris, necnon iuxtà regulam beneficialistarum, ex libris Ærariorum alijsque iustificationibus faciendo peræquationem fructuum plurium annorum, èx quibus neque vniformis æstimatio in sorte resultat, sed difformis iuxta nobilitatem & qualitatem ipsorum feudorũ, necnon eorum situationẽ, alijsque spectatis circumstantijs augentibus vel respectiuè minuentibus valorem, inspecta præsertim maiori vel minori aptitudine ad industrias, cum similibus; Et consequentèr impossibile visum fuit cum huiusmodi adeò vagis & contrarijs probationibus statum firmare, et successiuè, certum ac determinatum iudicium interponere, an dicta vtraque hæreditas feudalis & allodialis, factis detractionibus, vel respectiuè in concursu faciendis ad hæc legata integrè soluenda idonea esset necnè.

Hinc proindè, alio meliori modo deficiente, censuimus procedere per determinationes in abstracto, ac per quotas circà detractiones, vt deinde certificato valore per futuram æstimationẽ, liquidatio resultaret; Atque stante recepta propositione, quod in dubio hæreditas præsumitur locuples & idonea

ad

ad omnia onera & legata, donec per
5 hæredem allegantem insufficientiam, docto de legitimo inuentario illum excusante à solutione de proprio, reddantur rationes, atque allegata insufficientia probetur, *Couar. in cap. si hæredes num. 9. de testamentis, et cæteri apud Buratt. & Adden. dec. 589. num. 23. & sequen. Rot. dec. 112. num. 6. par. 11. rec. & seqq.*, Idcircò censuimus per ipsam hæreditatem, ipsumq; hæredē de bonis hæreditarijs, non autem de proprijs, quatenus factis debitis detractionibus superessent, deberi integrum legatum, atque in eius assequutione fundatam esse actorum intentionem, habita ratione, tàm bonorum allodialium, quàm feudalium.

Licèt enim testator non esset primus acquirens, non inde tamen hæres primogenitus prætendere poterat præcipuam pertinentiam feudorum; Tum quia legatum prædictum erat in causam vitæ militiæ ad quam primogenitus succedēs in feudo antiquo tenetur erga secundogenitos, vt infra; Tum etiam,
6 quia licèt huiusmodi feuda habeant formam pacti & prouidentiæ, ac iuris francorum cum omnimoda prohibitione feudatarij absque Regio assensu disponendi de corpore feudi, etiamsi esset primus acquirens titulo oneroso propter Cōstitutionē, quæ incipit *Constitutionem diuæ memoriæ*; Attamen ob admixtam qualitatem hæreditariam, nedum primi acquirentis, sed vltimi morientis, successor impugnare nō potest eius factum, à quo proinde grauari potest vsque ad integrum valorem feudi, etiamsi contrà dicti vltimi morientis expressam voluntatem, illamque impugnando, succedat ex sola lege inuestituræ, iuxtà deducta *per Franc. decis. pr.*, cum alijs de quibus frequenter supra in præcedentibus, Vnde propterea ipsorum feudorum qualitas seù natura videtur nimium exorbitans, ac fortè ab omnibus alijs
7 diuersa, quod scilicet succedatur etiam inuito moriente, et contrà eius iudiciū expressè impugnatum iure proprio inuestituræ, et tamen quod ità succedens seruare teneatur factum talis morientis vsque ad integrum valorem, etiam quoad legata & onera voluntaria, cadente solùm quæstione, magis voluntatis, quàm potestatis, an legato seù alias relicto ipso feudo alteri proximè non successuro, debeatur æstimatio necne, cum distinctio, an id sequatur scienter vel ignoranter, siuè an titulo vniuersali institutionis, vel titulo particulari legati, percutiat voluntatem, vt in præcedentibus; Et sic quoad condemnandam vtrāque hæreditatem feudalem & allodialem ad integrum legatum, factis tamen detractionibus, vt infrà, nullam habuimus difficultatem, ità etiàm docente quotidiana praxi generali etiam cum priuatis, qui ad differentiam feudatariorum apud feudistas pagani seù burgenses dici
8 solent, quoniam vbi pro legatis, vel debitis petitur mandatum aduersus hæreditatem & bona hæreditaria, qua muis hæres beneficiatus opponat de insufficientia, illud non denegatur pro integra summa contrà bona hæreditaria, sed hærede beneficiato opponente tanquam tertio de iuribus suis, per quandam speciem illius cautelæ, quam vulgò in Curia dicimus *cautelà Angeli*, non consumatur executio nisi firmato statu, ac facta liquidatione, an vires suppetant necne, cum aliàs esset ità molestare hæredem beneficiatum in persona & bonis proprijs, contrà expressam dispositionem *textus in l. final. Cod. de iur. deliber.*, quæ si vbique attenditur, multomagis in hoc Regno, vbi ad tollendam non leuem controuersiam, quæ
9 inter scribentes habetur, an per obligationem factam ab hærede nomine proprio ad fauorem creditorum vel legatariorum renunciatum censeatur dicto beneficio inuentarij, per decretum generale editū per illud S. Consilium iunctis Aulis de anno 1623., et quod vulgò dicitur *decretum quatuor Aularum* registratū *per Thor. in compend. decis. in supplemento* verbo *hæres*, statutum est hæredem sibi non præiudicare nisi expressè & specialitèr renunciet dicto beneficio, ac etiam huic decreto, de cuius tamen intelligentia habentur aliqua in *Neapolitana dotis de Loffredis sub tit. de dote*.

Quatenus igitur pertinet ad detractiones, vel prius, vel in concursu, hæredi reo conuento ex hoc vtroque patrimonio competens, illam censuimus primam, priuilegiatam, ac

ac indubitatam æris alieni testatoris, quod potissimùm consistebat in scutis 32. m., auri pro dote dictæ Marchionissæ vxoris, et in quadam vitalitia præstatione ad fauorem Andræ Imperialis eius fratris secundogeniti, cum alijs partitis licèt non magni momenti;

Hoc autẽ æs alienũ diximus detrahendũ esse de vtroq; patrimonio per æs & libram, seu proportionabilitèr pro rata valoris, nulla adhibita distinctione inter vallata Regio assensu, et sine, cum id percutiat concursum ipsorum creditorum quoad potioritatem inter eos; Ac
10 pariter non attento, an vna vel altera bonorum species pro eis obligata, vel subiugata sit, nam adhuc intrat dictum æquale contributum, exceptis oneribus merè realibus, seù occasionalibus, ex ijs, quę super hac materia habentur suprà *in Romana seù Rossanen.*, et in Romana Contributionis *de Columna disc.* 21. *&* 22. *& in alijs*.

Altera detractio dicto hæredi competens antè legata, vel respectiuè in concursu, erat legitima sibi debita, circà quàm in patrimonio allodiali nulla ad fuit dubitandi occasio, cum in hoc ius commune in nihilo alteratum sit, neque primogenitus feudi successor aliquam habeat specialem prærogatiuam, ideo-
11 que ad eiusdem iuris communis limites, cum numerus esset longè vltrà quinque, legitima erat semisses totius patrimonij allodialis, seù burgensatici repartienda inter omnes filios, tam masculos quàm fœminas, cum istæ quoque in eo Regno, non obstante Constitutione incipien. *In aliquibus* earum exclusiua, remaneant suæ, atque dos succedat loco legitimę: ideoque faciant numerum & partem vt infrà; Et consequenter hæredi competebant quinque portiones, propria scilicèt, et quatuor sororum carnaliter & respectiuè spirituàlitèr nuptarum, et ab eo dotatarum reportata cessione iurium, portio autem Annæ defunctæ innuptæ & ab intestato inter omnes fratres & sorores superstites repartienda remanebat.

Maior difficultas seù dubitandi occasio fuit circa legitimam dicti primogeniti in patrimonio feudali, dum agebatur de feudis antiquis, quorum successio sibi iure primogenituræ præcipua debetur cum obligatione pręstandi fratribus secundogenitis vitam militiam, et sororibus paragium; Non dubitatur enim hodie, reiecta opinione *Ioannis de Amicis* & alicuius sequacis, omninò veram
12 ac receptam esse traditionem *Camerarij in cap. Imperialem §. præterea Ducatus litt. R.*, vt legitima primogeniti sit triens, ob rationem resultantem ab ipso iure communi, quod scilicèt legitima sit tertia pars eius, quod quis habiturus esset ab intestato, vnde cum isto casu primogenitus integrum feudum præcipuũ habiturus fuisset, exindè sequitur, legitimam esse tertiam partem, vt cæteris relatis *Capyc.Latr. consult.* 121. *num.* 4. *de Marin. resol.* 250. *lib.* 1., *& latius in addit. ad Reuerter. decis.* 1. *Marcian. disput.* 76. *numer.* 1. *cum sequen.*, ex quibus constat, reiectam esse opinionem *Ioan-*
13 *nis de Amicis in repet. feudal. tit. de his, qui feud. dare poss. §. sed hic pulchrum num.* 11., cum quo inaduertenter pertransit *Rouit. pragm.* 25. *de feudis num.* 4., vt scilicèt legitima primogeniti sit integra medietas feudi, alia medietate remanente pro vita militia secundogenitorum, et paragio fœminarum, nam ità esset nihil relinquere ad dispositionem feudatarij morientis, qui tamen, ob qualitatem hæreditariam huiusmodi feudis annexam, disponere potest de integro valore feudi.

Posita igitur dicta conclusione, vt legitima primogeniti sit triens, per Nos Arbitros, (neutra partiũ hæc indagãte,) excitata fuit difficultas, quomodò huius trientis detractio facienda esset, An scilicèt de toto eo, quod superest, detractis debitis, nulla ratione habita onerum vi-
14 tæ militiæ & paragij, vt agentes pro Marchione reo conuento prætendebãt, ad eneruandum patrimonium, ac inducendam insufficientiam virium hæreditariarum, quasiquod dicta onera cum reliquo besse adimpleri debeant, Vel potius onera prædicta tãquam species æris alieni detrahi debeant de toto asse, et de eo quod superest primogenitus habere trientem.

Super hoc autem puncto, adhibitis illis diligentijs, quæ conceduntur versantibus Curiam Romanam, ac viuentibus extrà illa Tribunalia, à quibus Ego dum hæc sequuta sunt, 30. circiter anno-

rum spatio aberam, inueniri non potuerunt tractantes casum in specie, praeter *Marcianum dicta disput.76. numer.6. & sequen.*, vbi de hoc solùm agit occasione paragij, non autem vitæ militiæ, et concludit detractionem esse prius faciendam de toto asse tanquam species æris alieni.

Idem quoque nobis visum est dicendũ esse de vita militia, tam auctoritate, quã ratione; Auctoritate scilicèt præfati docti feudistæ aliàs Magistri mei *Marciani d.disp.76.*, vbi id firmat in paragio, quod ferè in omnibus fraternizat cũ vita militia, eamdemq; habet rationem, ideoque exceptis casibus differentiæ collectis per *Capan. de vita militia quæst.5.*
16 *à num.1. ad* 10., validum est argumentum ab vno ad alterum, vt ex *Isernia*, *Mastrillo*, *Loffredo & alijs Franch. decis.61.num.2. & 3. Capan. dicta quæst.5. num. final.*

Idem etiam probatur ratione multiplicitèr. Primò quia vita militia dicitur onus feudi *Minad. consil.10. numer.2. Giurb.decis.24.num 24. Bilott. concl. feu-*
17 *dal.16. num.1. & seqq. Fab. de Ann. dicto cons.4. numer.49. & seqq. Capan.q.6. & seqq.* & omnes, cum solùm quæstio sit, an sit onus feudi in proprietate tanquam portio, vel solùm sit onus fructuũ; Et propterea dum est onus non prouveniens à voluntate parentis, sed à iure, debet detrahi tanquam species æris alieni, adinstar doris à statuto demandatæ fœminis exclusis simpliciter, iuxta veriorem sententiam, de qua, reiecta opinione *Bartol. et Imol.*, cum quibus per-
18 transit *Brunus de statut. artic.13.qu.3.* plenè *Giouagnon.consil.9.lib.2. num.14. et sequen. Thesaur. dec.159. num 19. et 22. Merlin.de legit.lib.1.tit.4. quæst. 6. n.11. et sequen. Rota dec.4.et 5. 99. et 100. post eumdem et sæpius.*

Secundò quia dicta originalis doctrina *Camerarij*, hodie recepta, vt legitima primogeniti in feudo antiquo sit tertia, aliud non habet fundamentum, nisi dictã regulam, quod legitima est illa, quæ im-
19 portet tertiam partem eius, quod quis habiturus esset ab intestato, vnde cum primogenitus ab intestato non succederet in toto feudo libero & præcipuo, sed cum onere vitæ militiæ ac paragij, et sic in eo minus; Idcirco retenta eadem proportione debet habere solum tertiam partem eius quod remanet ex toto asse feudali, detracto prius eo, quod importat hoc onus.

Et tertiò quia sequeretur aliàs, quod feudatarius moriẽs ferè de nihilo disponere posset de feudo hæreditario, atque totum remaneret absorptum à dicta legitima primogeniti, necnon à vita militia secundogenitorum, et à paragio fœminarum; Siquidem ex 12. vncijs, ità primogenitus caperet præcipuas pro eius legitima quatuor, ex reliquis autem octo, secundogeniti caperent alias sex, quoniam magis receptum est vitam militiam vtpotè subrogatam loco legitimæ, ad istius limites taxandam esse, vt
20 sit triens vel semis iuxta numerum filiorum, vt patet ex *Isernia, Afflicto, Capycio, Apont. Fab. de Anna, Minadoo*, & alijs plenè collectis *per Marin. in addit. ad Reuerter.dec.1.num.2.*, vbi dicit communem, *et per Capan. de vita militia q.6. Petr. de Gregor. eod.tract. quæst.7.*, reiecta opinione superius relata *Io: de Amicis*, quam tuetur *Staiban. apud Capan. vbi suprà*, vnde remanerent solùm duæ vnciæ in hæreditate feudatarij morientis non omnino immunes ab onere paragij fœminarum, quod vtique est in iure nimis absurdum, quoniam parentes à lege obligantur ergà filios ad solum trientem vel semissem respectiuè iuxta numerum filiorum, reliquum autem remanere debet ad liberam eorum dispositionem.

Obseruando in hoc deferendum non esse illis feudistis, qui dicunt totum feudum esse legitimam primogeniti cum solo onere vitæ militiæ loco alimentorũ præstandæ secundogenitis, quasiquod
21 totum feudum inter filios ita repartiendum sit absque extraneorum mixtura; Hoc enim rectè procedit in feudis antiquis pacti & prouidentiæ, et cum hoc præsupposito loquuntur præsertim DD. Siculi, cum in eo Regno Siciliæ vltrà Pharum, quamuis eadem sit formula inuestituræ *pro hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, qualis est etiam in hoc altero Regno Siciliæ citrà; Attamen diuersam habuit intelligentiam & praxim, quoniam ibi feuda censentur in forma pacti & prouidentiæ puri, hic verò in forma mixta, quod scilicèt successio de-

debeatur quidem solis hęredibus sanguinis cum ordine indiuiduo primogenituræ, atq; vt dicitur ad formã iuris Francorum, eodem modo, quo in dicto altero Regno, sed cum qualitate hæreditaria, nedùm primi acquirentis, vt de iure verius est solùm requiri in feudis mixtis, sed etiam vltimi morientis, per quem successor grauari potest vsque ad integrum valorem feudi, etiam si contra eius iudicium ex lege inuestituræ succedatur vt supra, ex deductis per *Franch. & add. dec.1.*, & est hodie absolutum, Et consequenter oportet relinquere bessem vel semissem in hæreditate morientis, et ad eius dispositionem.

Tertia erat detractio, proportionabiliter tamen & in concursu competens dicto Marchioni primogenito ex persona quatuor fœminarum, vt supra carnaliter & respectiuè spiritualiter nuptarum, quarum ipse est cessionarius, Et circa hoc processum fuit cum distinctione inter duas nuptas in sæculo, et alias duas ingressas Monasterium, Quò enim ad primas, cum congruè nuptę Magnatibus conspicuam habuissent dotem, attenta illorum temporum conditione longè excedentem vtrumque paragium patrimonij feudalis & allodialis, nulla cadere videbatur difficultas solùm militans in alijs duabus spiritualiter nuptis cum inferiori dote Monasterio dari solita, vtrumq; paragium prædictum nuptarum non adæquante; Et in hoc dicta patrimonia distinguendo, quatenùs pertinet ad allodiale, processum fuit cum terminis iuris communis, vt scilicet dictis fœminis facientibus numerum & partem, propria legitimæ portio æqualiter cum masculis competeret; Licèt enim in eo Regno *per Constitutionem* incipien., *In aliquibus*, fœminæ propter masculos æqualis gradus excludantur à successione patris, ac etiam ab illa matris, non ex verbis legis, sed quia ita communiter sapientes Regni illam interpretati sunt, vt *apud Franch. decis.171. Capyc. Latr. decis.135.*
22 *& passim*; Non tamen exinde illæ desinent esse suæ habentes ius legitimæ, cuius loco dos succedit, tàm ad effectum reiectionis onerum & conditionum, quàm ad effectum fructuum ipso iure constante matrimonio, ac etiam ad effectum transmissionis, quamuis decedant innuptæ, cum similibus; Atque exindè resultat, iuxtà generalem regulam, quam habemus in dote demandata per huiusmodi statuta exclusiua succedente loco legitimæ, vt vbi constituitur patre vi-
23 uente, sufficiat eam esse congruam seù de paragio, vbi verò ipso moriente, vel post eius mortem, non possit esse minor legitima, quamuis eligat ingredi Monasterium, vbi longè minor dos necessaria est, siuè domi cælibem vitam ducere velit, vt frequenter in sua materia *sub tit. de dote*, et in specialibus terminis huius Cõstitutionis habetur apud *Franch. dec.559 & 618. Capyc. Latr. consult.93. Apont consil.65. lib.1. Galeot. lib.2. controuers. 8.15. & 16., de Marin. ad Reuert. dec.1. & 52. & communiter*; Remanente solùm quæstione in filiabus Magnatum, an etiam post mortem patris dos ex quadam consuetudine possit esse minor legitima, quæ tamen quæstio in præsenti non intrabat, quoniam licèt ageretur de Magnate, attamen patrimonium allodiale detractis oneribus non erat adeo considerabile, cum maior assis consisteret in feudalibus.

Quouerò ad aliud paragium in patrimonio feudali, cum, vt infrà, occasione portionis alterius fœminæ, quæ obijt innupta, crediderimus nuptijs non sequutis nullum ius in hoc paragio acquiri, idcircò quamuis fortè ob eam manualem peritiam, quæ per versantes in Curia in his illius regionis peculiaribus materijs non habetur, sicuti per illos, qui eas quotidiè practicant (partibus nullam super his, ac pręmissis super legitima primogeniti opem ferentibus) videre non licuerit id in specie tractatum, atque ad huiusmodi distinctiones seù præcisum casum descen-
24 dentes, Nihilominus procedendo, vel à simili, vel per rationes, visum fuit hanc minorem dotem Monialium regulandam esse iure æris alieni feudatarij defuncti, proportionabiliter & pro rata detrahendi tanquam per concursum ex vtroquè patrimonio, eo modo quo vt suprà de debitis dictum est, quamuis etiam dicta portio legitimæ debita in allodialibus ad huiusmodi congruam dotem sufficeret, quoniam dicto argumento à vita militia, à qua extrà casus, qui excepti habentur, licitum est ar-

guere ad paragium & econtrà ex supe-
rius allegatis, Quemadmodum vita mi-
litia debetur secundogenitis quamuis
diuitibus & aliundè benè prouisis, vt la-
25 tè per plura media probat *De Marin.*
resolut. 45. *lib.* 2. vbi refert ità decisum,
ità dicendum videtur in hoc paragio
ex omnimoda rationis identitate, Po-
tissimè verò in hoc Regno Siciliæ citrà,
vbi ob supradictam qualitatem hæredi-
tariam annexam etiam feudis antiquis,
et successiuè ob facultatem vltimo mo-
rienti competentem disponendi de in-
tegro valore feudi vt suprà, ità dictus
26 valor in eius hæreditate seù asse existe-
re dicitur, et consequentèr intrat hodie
recepta propositio, de qua in sua mate-
ria *sub tit. de dote*, præsertim *disc. primo*,
quod pater idoneus tenetur filiam quã-
uisdiuitem & aliundè prouisam, dotare.

Ex eadem verò distinctione resulta-
re censuimus determinationem alterius
puncti super portione dictæ Annæ alte-
rius fœminæ, quæ obijt innupta, vt sci-
licèt portio legitimæ in allodialibus per
ipsam ad fratres tanquam intestatos suc-
cessores transmissa esset, ex rationibus &
auctoritatibus de quibus supra.

Quouerò ad alterũ paragium feudale,
quamuis *Petrus de Greg. in tract. de vita*
27 *& militia quæst.* 39. & alij Regnicolæ,
ponentes quæstionem in genere, an pa-
ragium transmittatur, affirmatiuè con-
cludere videantur, Attamen non di-
stinguunt vnam vel alteram paragij spe-
ciem, rectèque intelligi possunt in dicto
paragio allodiali succedente loco legi-
timæ, non autem in hoc feudali, quod
noster intellectus capere non potuit, vt
nuptijs non sequutis esset transmissibile
vel cessibile; Vt enim aduertitur pluries
in præcedentibus, præsertim in *Muti-*
nen. disc. 8. *& in Panormitana disc.* 13.,
feuda antiquitus, ac attenta eorum ori-
ginaria natura etiam in his Regnis erãt
diuidua, atque vt dici solet, *iuris Lon-*
gobardorum, vnde omnes filij æquali-
ter succedebant, eo modo, quo nunc cer-
28 nimus in Lombardia alijsq; Italiç parti-
bus, Atque iure feudali attento, feudo-
rumque propria natura inspecta, sola
successio est masculorum non autem fœ-
minarum, quæ per dictorum Regnorum
leges, cum iuris exorbitantia, habilita-
tæ sunt, vt *in dicta Panormitana*, Et con-
sequenter absque dubio in feudis maius
ius habent masculi secundogeniti quàm
fœminæ, Vndè cum in huiusmodi feu-
dis indiuiduis iuris francorum masculi
nihil acquirant transmissibile, cum vita
militia, siuè iuxta vnam opinionem sub-
rogata loco alimentorum, siue iuxta al-
teram loco dictæ portionis in qua aliàs
secundogenitus succederet, ex hinc iude
relatis per *De Marin. ad Reuerter. dec.* 66.
num. 1. *& seqq.*, aliud non tribuat nisi
ius vitalitium in fructibus non autem
aliquam portionem transmissibilem in
sorte principali, idcircò prorsus impro-
prium ac irrationabile videbatur, vt ità
fœminæ melioris conditionis esse de-
beant, quàm masculi, dum vt suprà lon-
gè minus ius habent.

Et quamuis in primogenijs & maio-
ratibus eadem adamussim intret ratio,
et tamen praxis doceat contrarium,
quod scilicèt fœminæ ex fideicommisso
29 iuxtà terminos *auth. res quæ Cod. com-*
mun. de legat. dotem extrahunt in sorte,
atque extractam transmittunt, vt plu-
ries in sua materia *sub tit. de dote*, quod
non conceditur masculis habentibus so-
lum, adinstar, quoddam subsidiarium ius
alimentorum, Attamen id prouenit,
quoniam ità exigit necessaria ratio ho-
nestatis & fauoris Reipublicæ, vt fœmi-
næ virum inueniant, et sic postquam
sequuto matrimonio dos legitimè ex-
tracta fuit & separata à fideicommisso,
vel maioratu, ac effecta de patrimonio
mulieris, secùs autem antea.

Quoad aliam eorumdem actorum
prætensionem in eos transmissæ portio-
nis Iosephi & Augustini fratrum defun-
ctorũ ante ætatem 30. annorum, in qua
pater pro vita militia, ac toto eo, &c.
dictum legatum ducatorũ 25. millium
singulis filijs reliquit, Quæstio reduce-
batur ad punctum, an dictæ ætatis tem-
pus à testatore adiectum esset substan-
tiæ legati, itaut faceret conditionem,
vel potius contineret dilationem ac
30 modum soluendi, Primo enim casu
concordabãt scribentes hincindè, vt ob
defectum legatariorum ante tempus,
legatum effectum esset caducum, ideoq;
nihil remaneret transmissibile; E conuer-
sò autem quodin altero intraret trans-
missio, vt in specie legati in legatarij cer-
tam ætatem collati, cæteris collectis ità
distin-

distinguēdo habetur apud *Menoch.lib.4. præsumpt.* 201. *à num.*42. *ad* 47. *Castill. lib.*4. *controu. cap.*56. *num.*70. *cum seqq. Capyc. latr. dec.*107. *num.*24. *& communitèr*, quoniam dicta theorica generalitèr & abstractè est vera & recepta, quæstio autem solùm apud scribentes satis inuoluta, est potius facti & applicationis in casibus indiuiduis, an scilicet in vna vel altera distinctionis parte versaremur.

Et super hoc, pro conciliandis iuribus, quæ litteralitèr ad inuicem pugnare videntur, etiam in casu quo adsit dictio, *cum*, nempè in *l.ex bis C.quando dies*
31 *legat.&c.& l.si cui* §.*hoc autem ff.de legat.* 1. *l.si ità scriptum ff. de manumiss.testam.l. publia* §. 1. *ff.de condit. & demonstr. l.si seruus ff. de statu liber.*recepta distinctio est.

Quod aut legatum habet orationem perfectam, deinde verò per aliam orationem adiicitur tempus, in quo præstari debet, et tunc adiectū cessatur præstationi, et intrat transmissio & hic est casus tex.*in d.l.ex bis C.quando dies legat.cedat*, vbi præcedit oratio pura & perfecta legati, ibi, *Do, lego, Aemiliæ filiæ meæ & secūdæ decē*, deindè verò adijcitur per alterā orationē tempus præstationis, ibi, *quæ legata accipere debebunt cum ad legitimum statum peruenerint*, et cum hoc sensu, istisque terminis retentis loquuntur *Menoch.d.cons.*201.*nu.*45.*Noal.de transmiss. casu* 3. *num.* 13. *Galganett. de cond.& demonstr. par.*2.*cap* 6.*q.*8.*Capyc.Latr.d.dec.* 107.*nu.*24.*& omnes*.

Aut verò vnica est oratio, quæ ipsum legatum, ac etiam tempus complectatur, quia nempè dicatur, *relinquo, seù præstari volo Titio cum* 30. *erit annorum*, *siuè si ad ætatem* 30. *annorum peruenerit* cum similibus, et tunc procedunt dicta alia iura disponentia facere conditionem, ac inducere caducationem *Menoch. d. cap.*201.*nu.*42.*& seq.Noal.d.casu* 3.*nu.*6.*& seq. Galganett.vbi supra Capyc. Latr. d. decis.*107. *numer.*24. *Castill.dicto cap.*56.

Applicando igitur ad rem, Attentis verbis testamenti, visum est versari in hac vltima distinctionis parte, dum
32 ipsum legatum, ac tempus sub vnica oratione, ac verborum structura, et ab vnico verbo regebantur, ibi, *et à ciascuno compita la sua età d'anni* 30.*non facendosi Caualiere di Malta ò Regolare, il mio erede sia obligato pagarli ducati* 25. *m.* Vndè casus visus est fortior quàm ille, de quo loquuntur mox allegata iura super dispositione concepta cum dictione *cum*, vel *quando*, dum in præsenti est per ablatiuum absolutum, qui de sui natura
33 importat conditio em *ad text.in l.à testatore ff. de condit. & demonstrat. cum concord. relatis per Surd. dec.*268. *nu.*11. *Greg dec.*492. *nu.*7.*Buratt.dec.*696.*nu.*2. *& passim*, Vnde quemadmodum si testator adiecisset huius ætatis perfectionem cum dictione, *si*, absque dubio dispositio censenda esset conditionalis, atque tale tempus adiectum diceretur substantiæ legati, ità quoq; concurrente ablatiuo absoluto, qui in eamdē dictionē resoluitur, consequenter deducta apud *Menoch.d.cap.*201.*num.* 36.*& Noal.de transmiss. cap.*3. *nu.*13. *ac similes*, qui adducebantur per scribentes pro actoribus, non applicabantur ad casum.

Cū istis terminis, benè, ac fundatè procedebat doctus collega, cui Ego adhærebam, cum videantur veræ, ac receptæ distinctiones & theoricæ; Ego autem in huiusmodi ambiguæ voluntatis quæstionibus potius facti quàm iuris, ex genio, et stylo immorari non solitus in cortice & formulis verborum, quæ frequentius magis Notariorum, seù aliàs dictantiū, quam ipsorum testantium esse solent, sed attendendi substantiam voluntatis ex facti circumstantijs, totoque contextu testamenti desumendam, vt faciend m
34 esse cæteris relatis admonent *Mantic.de coniect.lib.*3.*tit.*3.*nu.*9.*Rot.apud Ottbobon. dec.*254.*in fine*, & habetur frequenter in materia vltimarum voluntatum in proposito transmissionis, vel simili *sub tit.de fideicommissis*; Vt enim *ex Thes. iun. & alijs*, aduertit *Cyriac. controu.*205.*nu* 88. *& sequentib.* illa fabula, quæ ioci gratia inter forenses circumferri solet de iudice mandante euocari defunctum, atque ab eo exquiri, quænam fuerit eius voluntas, capienda est iuxtà prudentem, allegoriam quod iudex induere debet personam defuncti, atque ità tanquam à seipso exquirere, quod verisimiliter volitum sit, Atque in his terminis specialibus aduertitur *per Fontanell. de pact. clauf.*6.*glos.*3.*par.*2.*nu.*18.

Pro-

Procedendo autem cum hac regula pro meo sensu vera, et omninò attendenda, atque examinando ea quæ hinc indè, pro vna, vel altera voluntate confluunt; Pro transmissarijs, vt dicta ætas non substantiam legati, sed solam dilationem percuteret, tria facere videbantur, Primò quod ageretur de legato facto filijs, quibus legitima ab initio & pu-
35 rè debita est, ideoque censetur, quod ad limites legalis dispositionis, ità tempus pro dilatione, magis quàm pro conditione adiectum censeatur, potissimè quia legatum conceptum quoque est cum honorabili titulo institutionis; Secundò quia eisdem legatarijs, in cuiuslibet portionem adiecit substitutionem pupillarem, ac etiam compendiosam, vndè inferebatur, quod ità præsupposuit testator ab initio dictis filijs quæsitam esse portionem, in qua verificari posset substitutio; Et tertiò ratione absurdi alias resultantis, quia si dicti filij, vel eorum aliqui ante ætatem 30. annorum vxorem ducerent, ac filios procrearent, nihil ad eos transmittere possent, sed eos omninò destitutos relinquere cogerentur.

Econuersò autem, quod substantia legati collata esset in dictum tempus, quod proindè faceret conditionem, plura magis specialia, magisque stringentia concurrere nobis visum est, ea insimul & vnitim capiendo cum consueta regula, *vt singula quæ nõ prosunt &c.* ac inspecta
36 tota massa dispositionis; Primò scilicèt et principaliter attento ipso contextu dispositionis, quoniam ista non incipit à dicto legato in forte cum præfinitione ætatis, seù temporis, vnde intrat dicta quæstio, vt est casus allegatorum iurium, et cum quo præsupposito procedunt omnes dictam quæstionẽ tractantes, quoniam post prouisum primogenitum cum institutione hæredis (quæ in eo Regno cum stylo opposito illi Curiæ & Status Ecclesiastici, tanquam caput & principium testamenti, quod ab ea incipere debet, semper præcedit), cum duobus subsequentibus capitulis, seù periodis distinctis secundogenitos prouidit pro intermedio tempore vsquequo ad dictã perfectam ætatem peruenirent, legando scilicèt sola alimenta vsque ad ætatem 18. annorum, ab ista verò vsque ad 25. addendo aliquam menstruam subuentionem, et à 25. ad 30. annuos ducatos mille; In alio verò subsequenti capitulo, seù periodo, cum eis iam ità viris perfectis disposuit super dicta summa ducatorum 25. m., vndè ista dispositio non incipit, nisi cum illis, qui iam dictam ætatem compleuerint, ideoque ponderabamus versari extrà casum dictæ quæstionis, cum non sit vnira, sed sint plures separatæ dispositiones iuxtà temporum distinctiones.

Secundò corollariè et in comprobationem præcedentis, quoniam vbi testator præsupposuit fieri casum vltimæ dispositionis in forte, mandauit, quod cessare deberent aliæ præcedentes dispositiones, ibi, *e cessino gl'alimenti & altre commodità in tutto e per tutto*, ergò habuit istas dispositiones tanquam diuersas & alternatas, itaùt generatio vnius causaret corruptionem alterius.

Tertiò in idem, ob discretiuum modũ loquendi, quoniam vsquequò filij peruenirent ad dictam ætatem, testator loquutus est de eorum alimentis, seù annua præstatione ducatorum mille vt suprà, nunquam agendo de aliqua sorte principali, neq; de modo, vel tempore illam soluendi; Postquam verò dictam ætatem perfecissent, tunc præsupponendo eos legatarios dictæ summæ in forte principali, adhibuit terminum dilationis concessæ hæredi ad soluendum, ac etiam alium terminum interesse interim præstandi ad rationem tot pro centenario, ergo ex isto tempore, et non prius præsupposuit filios creditores huius summæ, quodque ex nunc eis ius quæreretur.

Quartò fortiter coniungendo insimul ætatem in qua tunc erant filij, qui ferè omnes erant infantes & pupilli, Ac etiam causam legandi, quæ penè tota erat vita militia eis debita ad vitam absque aliqua sorte principali, cum vt suprà ferè totus assis cõsisteret in feudalibus; Improbabile siquidem est, quod prudentissimus testator, cui iuxtà communem vsum præsertim Magnatum et feudatariorum principaliter cordi erat substinere diuitias et decorem ipsius domus repræsentatæ in primogenito feudorum ac dignitatum possessore, ita ex tunc in adeo tenera & periculosa ætate hæreditatem ac domum grauare volue-

voluerit in summa adeo notabili sortis principalis pro illis, qui ad statum viri perfecti non peruenientes, ad matrem ac alios hanc portionem transmitterent; Huiusmodi siquidem legata quæ pro vita militia fiunt secundogenitis in aliqua determinata summa, aliud continere non dicuntur, nisi quamdam speciem transactionis, seù extinctionis annuæ
37 præstationis vitalitiæ cum vnica summa in sorte principali, eo modo, quo in dies practicamus extinctiones pensionũ ecclesiasticarum, vt in specie aduertitur *per Merlin. lib. 2. controu.* 10., vbi benè firmatur huius summæ transmissio, quãuis ipsa vita militia non transmittatur, quoniã dicitur pretiũ venditionis dicti iuris vitalitij, Adinstar venditionis in certæ aleæ, et proùt in dies practicantur emptiones ad vitam, tam officiorum, quàm domorum aliorumq; bonorum; Igitur prorsus improbabile videbatur, quod adeo prudens testator curando vtile benèque regulatum negotium facere pro hæreditate & domo, ità dictã compositionẽ ex tunc atq; in adeò fragili & periculosa ætate statuere voluerit, sed benè quando de valido & vegeto statu filiorum assecuratus esset.

Quinto in idem & corollariè, attenta consuetudine huius prudentissimæ Nationis Ianuensis, cuius stylus est, vt ego præsertim plura, ac plura vidi eorum testamenta ac dispositiones, et de quorum aliquibus habetur *sub tit. de fideicommissis*, quod scilicèt, exceptis primogenituris, quæ in feudis, villis, palatijs, vel alijs conspicuis stabilibus ordinari solent, abstinent à fideicommissis, curando vt bona sint libera, vtpote
38 ità apta industrijs & negotiationibus, quibus mediantibus adeò magnæ diuitię ab eis comparantur, sed hanc libertatem non præbent nisi post perfectam ætatem 25, vel 30. annorum, interim verò eos subijciunt fideicõmissis ac strictissimis prohibitionibus; Et hoc propriè facere voluit prudens testator adeò numerosam prolem habens, quoniam vsq; quò filij essent in dicta minus perfecta ætate dupliciter periculosa, tàm ratione mortis, quàm ratione imprudentiarum, & dissipationum, voluit, quod viuerent in domo & ad mensam primogeniti; Deindè verò postquam effecti essent viri perfecti, ac habiles industrijs & negotiationibus, nõ cogerentur ità torpescere, sed aliquod haberent peculium, quo mediante maiorem statum sibi comparare possent, vt euentus docuit; Si enim legatum esset perfectum ab initio, ætas autem vel tempus percuteret solam dilationem, ità sequeretur, quod dicti filij in adolescentia, ac imperfecta & periculosa ætate dictam proprietatem pro modico numerato pretio vendere seù cedere potuissent, si enim, damus transmissibilitatem, dare etiam debemus cessibilitatem, quod vtique omninò verisimile est à testatore nolitum esse, potissimè quia in Regno maior ætas, per quam resultat libera facultas de bonis suis disponendi, redacta est ad satis periculosam ætatem annorum 18.

Sextò paritèr in idem, ac in præmissorum comprobationem, quod illi filio, quẽ testator vt supra credidit mẽtis infirmũ, ac imperfecti iudicij etiã post dictã perfectam ætatem, nihil in sorte relinquere voluit tanquam ex cessante ratione, ob quam eam alijs relinquebat, illum prouidendo solùm de alimentis.

Et septimò demum ac fortitèr, quod per ablatiuum absolutum duplicem adiecit conditionem, complementi scilicèt dictæ ætatis, et perseuerantiæ in statu sæculari, vndè duo resultant, Primò quod si dictum legatum ab initio esset perfectum, adeò vt dictis filijs ius quęsitum esset, in casu quo Religionem ingrederentur, oportuisset procedere per viam priuationis & caducitatis, quod factum non est, atque nõ est extrà aliquã difficultatem, an fieri posset, quoties non proceditur per viã conditionis impedientis ius quærendũ, ac se opponentis principio acquisitionis, sed per viam priuationis & pœnæ iuxtà distinctionem de qua pluries *sub tit. de fideicommissis*, et sub altero *de Matrim.*; Et secundò quod prorsus improbabile esset, vt testator ipsos filios diù vsq; ad seniũ viuentes in statu Equitum Hierosolymitanorũ de facto in sæculo viuẽtiũ cũ decore natalibus congruo, inhabilitare voluerit, et quod voluerit alios citò morientes posse transmittere seų cedere extraneis, vt clarè ad sensum.

Ista insimul vnita vnà cum theorica iuris

iuris desumpta ex contextu & formula verborum vt suprà, visa sunt nobis absq; dubio longè magis præponderantia, quàm alia superius ponderata in contrarium, tàm attento numero, quàm pondere, cum ea viderentur magis vaga, imò æquiuoca; Primum enim argumentum deductum ex eo quod ageretur
39 de dispositione cum filijs, fundatum est magis in defectu potestatis, à qua voluntas regulari solet, qui defectus rectè procedit in bonis allodialibus, in quibus legitima debetur filijs libera in sorte principali tanquam quota bonorũ, quæ ratio non intrabat in præsenti, vbi hoc legatum vt suprà importare dicitur quamdã cōpositionem iuris vitalitij super feudis; Et vlterius neque talis voluntas in testatore aderat, dũ adiecit vinculũ substitutionis, vnde dicta argumenta non conuectunt, neque possunt insimul vniri, sed potius vnum destruit alterũ; Et secundum adhuc erat æquiuocum, dum substitutio pupillaris compatibilis erat cum huius legati imperfectione, vtpotè verificabilis in bonis proprij; ipsorum pupillorum ex materna successione, ac aliundè venientibus, ac etiam in ipsa legitima debita in corporibus & patrimonio allodiali, quatenus paterno iudicio acquiescendum non esset; Et quoad compendiosam, adhuc remanebat verificabilis in casu obitus absque filijs post dictam ætatem, dum indefinitè concepta est.

Ad absurdum verò ponderatum pro tertio argumento, vbi scilicèt isti filij morerentur ante ætatem cum filijs, duo ponderabantur; Primò ex verisimilitèr deficiente voluntate, seù cogitatione testatoris, quod isti filij secundogeniti vxores suscepturi, ac alias domos constituturi essent; Et secundò quod in omnem euentum, quando id contingeret, tanquam in casu omisso intraret, Vel suppletio legis iuxtà terminos *text. in l. cum auus ff. de condit. & demonstr., & l. cum acutissimi Cod. de fideicommissis*, Vel transmissio legati conditionalis ex præsumpta verisimili voluntate testatoris iuxtà ea, quæ in dicta duplici limitatione satis frequenter habentur in sua materia *sub tit. de fideicommissis*, et sic nõ videbantur argumenta adeò stringẽtia, quod alijs vt suprà præpõderare possent.

Vnde propterea sola ratio dubitandi percutere videbatur defectum potestatis quoad legitimam dictis filijs in cor-
40 poribus debitam ex patrimonio allodiali, cuius respectu intraret absque dubio transmissio, reiecto onere substitutionis; Sed vltrà quod ità ageretur de modica re, dum patrimonium allodiale non erat multum considerabile, Cessabat difficultas, quia testator cum nolentibus acquiescere eius iudicio adhibuit illam cautelam, quam vulgò dicimus *Soccini*, de qua plenè apud *Ottbobon. dec. 100.* et sæpius in sua materia *sub tit. de legitima & detractionibus*, dictique filij paterno iudicio iam acquieuerant, dum in eorum testamentis de proprijs portionibus ad formam paterni testamenti disponere professi sunt.

Demùm quoad interesse per actores petitum pro dicto residuo legati, quatenus pertinet ad quinquennium dilationis concessæ per testatorem, nulla ca-
41 debat difficultas, retentis etiam rigorosis opinionibus cum quibus proceditur in Curia, quoniam cum legatarij prohibiti essent petere, et consequi sortem, tunc cessat illud mutuum implicitum seù interpretatiuum quod causare solet difficultatem, etiam vbi testatoris præceptum adest, vbi sors peti potest iuxtà distinctionẽ de qua *Rot. dec. 97. post Pacif. de Saluiano, Caualer. dec. 591. Buratt. & adden. decis. 144. Leotar. de vsur. quæst. 18. & sæpius sub tit. de vsuris & interesse*, et iuxta quas Curiæ opiniones abinde citrà grauis vrgeret difficultas contrà actores, quoniam in Curia pro legato quantitatis data etiam mora non debeutur vsuræ vel interesse absq; aliorum requisitorum iustificatione vt in dicta sua materia.

Verùm quia nobis in compromisso præcisa lex per partes iniuncta fuit, cum clausulis, et verbis adimentibus consensum ab actu iudicandi iuxta leges, consuetudines, ac stylos Regni Neapolitani, illorumque Regiorum Tribunalium, vndè propterea nostrum erat assumere personam duorum Consiliariorum illius sacri Consilij, ac si ibi essemus; Hinc proinde cum hoc legatum penè in totum succederet loco vitæ militiæ vt su-

supra, cum portio legitimæ debitæ ex patrimonio allodiali importaret quid modicum illudque infructiferum, partibus quoque vel nullam vel satis modicam in hoc opem ferentibus, examinauimus punctum, An prò vita militia in tempore non soluta deberetur interesse.

Atq; primo aspectu nobis videbatur tale interesse deberi ex ijsquę cęteris relatis firmant *Staiban. resolut.* 170. *& sequen. alter Staibanus eius filius in tract. de interesse lib. 2. tit. 1. quæst. vnica, Mer-*
42 *lin. lib. 2. controu.* 10. reprobando *Molphes. consf.* 9. *n.* 30. & alios contrarium tenentes, Comperimus tamen contrarium fuisse decisum in casu de quò agit *Merlinus d. contr.* 10. ac etiam in altero de quo *Staibanus*, vt ip'e refert *dicta resolut.* 171. *in fine*, nimirum de illa conquerendo, Quodque sub die 28. *Iunij* 1642. ità decisum fuit per S.C. per viam legis generalis, et de qua decisione testatur *de Marinis resolut.* 246. *lib.* 2. *num.* 10. *& in addit. ad Reuerter. decis.* 1. *num.* 5., vt scilicet non debeatur interesse, nisi à die interpellationis, et post contractam moram; Et quidem, id probabilius visum est, quoniam æquiuocum videtur in hoc procedere cum terminis legitimæ, pro qua currunt fructus ipso iure etiam absque mora, cum id proueniat ratione dominij fructuum productiui, eo quia legitima dicitur quota bonorũ,
43 respectu tamen bonorum fructiferorum, atquè ad illorum ratam iuxta terminos, et proportionem *textus in l. curabit C. de action. empti ex deductis per Leotardum de vsuris quæst.* 18. *num.* 19. *& seq. Rouit. consil.* 20. *lib.* 1. *Otthobon. decis.* 38. & 81., Quæ ratio non intrat in vita militia, quæ vtpotè inducta pro alimentis, debetur ex fructibus non aptis producere alios fructus, et in quibus non intrat præsumptio inuestimenti in occasiones fructiferas, et ex qua præsumptione vtpotè notoria, & habita prò probata, in illis Tribunalibus decernitur interesse lucri cessantis, etiam non probatis requisitis, *Castren. in l.* 3. *ff. de eo quod certo loco*, quoties tamen adest mora regularis, vel irregularis.

Et quamuis in hac facti specie ista vita militia conuersa esset in debitum
44 sortis principalis, attamen dici non potest pretium legitimæ competentis in bonis, vel iuribus fructiferis, quo casu, etiam pro debito quantitatis currunt ipso iure etiam sine mora fructus recompensatiui, tanquam ex pretio rei fructiferæ debito iure impliciti contractus emptionis & venditionis, qui ita occultari dicitur, *vt apud allegatos*, dum vt supra dictum est, istud potius est pretium venditionis dicti iuris vitalitij, seù extinctionis eiusdem, per quandam speciem compositionis, ad instar extinctionis in dies practicatæ pensionũ ecclesiasticarum, ideoque est purum creditum quantitatis, pro quo sinè mora, etiam in illis Tribunalibus indubitatum est nullum interesse deberi; Posita vero mora regulari, vel irregulari, siuè debitum proueniat ex causa legali, seù etiam ex causa mutui, passim ibi decernitur
45 interesse absque necessitate illius extrinsecæ iustificationis dictorum aliorũ requisitorum, quæ desiderantur in Curia, cum ibi ex more regionis habeantur prò probatis, vt pluries in sua materia *sub tit. de vsuris*; Et propterea à die interpellationis, et non anteà, post elapsum dictum quinquennium decreuimus tale interesse assequendum ex fructibus bonorum hæreditariorum, de qui us hæres reus conuentus teneretur reddere rationem, illudquè decreuimus ad eandem rationem septem pro centenario, Tum sequendo taxam ipsiusmet testatoris, Tũ etiã, quia attẽta pręsertim illorũ temporum conditione, illud esse interesse iustum, et moderatum, adeò vt non ad minorem rationem per illud sacrum Consilium decerni soleat, testetur *Capyc. latro dec.* 21. *n.* 10. *post medium*, et videtur habere speciem notorij in regione in illis Tribunalibus.

Omninò autem reiecimus prætensionem interesse dicti alterius interesse,
46 quoniam illud solum in illis Tribunalibus decernitur pro fructibus censuum, quos ibi vocant *tertias*, ex ea probabili ratione, quod cum sors principalis census sit irrepetibilis, ac demortua, ipsi fructus habent speciem sortis principalis stantis de per se; Et ex qua ratione, secluso obstaculo formæ præscriptæ per *Bullam Pij V.*, probabilis est opinio, quæ in illis Tribunalibus tenetur conuertendi tales fructus in sortem principalem,

Secus autem vbi agitur de interesse accessorio ad debitum quantitatis repetibile, ob solam rationem moræ, quoniam tunc in illis quoque Tribunalibus interesse alterius interesse non debetur, vt cæteris relatis, præsertim ex magistrali *decis. Franch.* 254. plenè firmatur per *Capyc. latr. consultat.* 59. *& per Rouit. decis.* 9. quæ prodijt in eodem casu de quo agit *Capyc. latr.*; Idque adeò verum, quod licet prò fructibus census debea-
47 tur interesse, vt supra, attamen, cum ex illorum Tribunalium stylo, decocto debitore seù formato concursu in eius bonis, contractus censuales habeantur pro rescissis, exindè sequitur, quod pro sorte ità effecta repetibili, et conuersa in creditum, donec sequatur illius solutio, debetur quidem interesse ad eandem ratione, ad quam conuersi erant fructus census, sed non debetur aliud interesse, vt aduertitur apud *Rouit. in pr gmat. tertia de cessione bonorum n.* 20. *& sequentibus*.

De pluribus autem alijs prætensionũ capitibus hinc indè actum fuit, quorum maior pars consistebat in nudo facto, de ijs verò, quæ aliquam iuris inspectio-
48 nem habent, actum habetur in hac eadem causa, *sub tit. de fideicommissis* super puncto substitutionis exemplaris in persona Francisci imperfecti, et *sub tit. de credito in Ianuen. cambij seù cessionis* super puncto mutui, et cessionis respectiuè inter solum Carolum, et Marchionem Gabrielem iuniorem.

NEAPOLITANA,

SEV

BENEVENTANA

ASSISTENTIÆ.

PRO

MARCHIONE RINVCCINO,

CVM

MONTE MISERICORDIÆ NEAPOLIS.

Responsum.

De inualiditate Regij assensus super obligatione feudorũ impetrati post mortem contrahentis absque nouo consensu hæredis, Et quid vbi impetratus est eo viuente, sed expeditus post mortem.

SVMMARIVM.

1 Facti series.
2 *De iudicio assistentiæ practicato in Regno Neapolitano.*
3 *De remedio associationis, et an competat etiam contra tertium.*
4 *Quod idem sit assistentia, ac associatio.*
5 *Vel quod idem ac Saluianum.*
6 *Quod potius contineat mixturam trium remediorum, nempè prædictorum, et hypothecariæ, sed semper hypothecaria est necessaria.*
7 *Super feudis in Regno Neapolitano non datur hypotheca, vel quodcumque aliud ius absque Regio assensu.*
8 *Assensus non suffragatur, nisi sit expeditus in forma Regiæ Cancellariæ.*
9 *Ex assensu regulatur hypotheca, vnde etiam creditores hæredis eum assensu vincunt creditores defuncti sine assensu.*
10 *Assensus impetratus post mortem debitoris est inualidus, et de ratione.*
11 *Quid fauore dotis, referuntur opiniones hinc indè.*

12 Quid

12 *Quid si est obtenta Regia decretatio in vita, sed post mortem expeditur in forma Regiæ Cancellariæ.*

13 *Gratia dicitur eo ipso perfecta per solam Signaturam.*

14 *Quarè, et ad quos effectus necessaria sit expeditio literarum in beneficijs, ac pensionibus, et alijs gratijs.*

15 *An beneplacitum Apostolicum non exequutum græsit, si Prælatus decedat.*

16 *An conclusio de qua num. 10. procedat contra Ecclesiam vel piam causam, vel potius ei suffragetur limitatio de qua num. 11.*

17 *Examinatur dicta limitatio de qua n. 11 fauore dotis an sit vera.*

18 *In prohibitis ante assensum perficientem contractum licita est pœnitentia.*

19 *Quod conclusio de qua num. 11. procedat de vsu seù stylo particulari.*

20 *Consuetudines non extenduntur.*

21 *Priuilegia competentia doti vel piæ causæ quomodo, et quando procedant ac intelligenda sint.*

DISC. CIX.

1 DE mense Iunij 1590. Albericus Carafa vt emeret vel redimeret feudum Gildonæ, imposuit censum in sorte ducatorum 4. millium ad fauorem montis Misericordiæ, cui de mense iulij sequentis accesserunt cum obligatione æquè principaliter & insolidum, Octauius, et Oliuerius etiam de Carafis, obligantes in forma omnia eorum bona tam feudalia quàm allodialia seu burgensatica; De mense autem septembris sequentis obijt Octauius possessor feudi *Basilicis*, superstite Isabella vnica filia & hærede, et de mense nouembris pariter sequentis, Albericus tam suo, quàm coobligatorum nomine Regium assensũ in forma consueta Regiæ Cancellariæ super dicto instrumento censuali impetrauit, Cum autem Isabella prædicta, cum Regio assensu in forma valida deinde vendidisset dictum feudum *Basilicis* Marchioni Rodulpho, à quo transitum fecit in Marchionem Rinuccinum, contrà istum administratores dicti Montis super dicto feudo in vim dicti instrumenti censualis Regio assensu vt suprà vallati in sacro Consilio Neapolitano obtinuerunt assistentiam tanquã in bonis dicti Octauij debitoris, cum subsequuta etiam executione, ante cuius omnimodam consumationem, eiusdem Marchionis rei conuenti defensores, excitati ab eo somno, in quo plurium annorum spatio steterant, aduerterunt ad dicti Regij assensus inefficaciam ob eius impetrationem sequutam post mortem præfati Octauij, vnde meritò consuluerunt abstinendum fore ab vlteriori effectuatione iam conclusæ transactionis, Quarè desuper pro parte dicti Marchionis pro veritate de meo iudicio consultus.

Respondi, quod nisi aliæ ignotæ concurrerent facti circumstantiæ, præsuppositaque hac facti serie, clarum videbatur, dictam sententiam in iudicio assistentiæ, cum omnibus exindè sequutis corruere debere, atque excitatum motiuum esse solidum; Quia quid enim sit super natura seù quiditate huius iudicij assistentiæ in eo Regno inducti & practicati *ex pragmatica prima eodem tit. de assistentia*, super qua vltra omnium pragmaticarum generalia commentaria *Rouit.*, particularia edidit *Barbatus*, atque scripserunt *Gait. in eius tractatu de credito* alijque Regnicolæ frequenter, An scilicèt contineret simplex remediũ

3 associationis *ex l. 3. Cod. de pignor. de quo latè Menoch. de adipisc. remed. 5. Cenc. de cens. quæst. 94. Barbat. dict. trat. de assisten. & Rota frequenter præsertim in Bituntina census coram Corrado decis. 373. par. 9. rec. in Romana census coram Bichio 26. iunij 1647. vbi ac etiã dec. 149. et 150. post Cenc. & sæpius* reiecta contraria opinione, verius firmatur hoc remedium competere etiam contra tertium possessorem titulo singulari, atque hoc iure passim viuitur in Curia, quicquid in contrarium teneant deducti apud *Annam allegat. 147. & Rouit. prag. 1. de conseruator. in fine*.

Quasi quod idem sit assistere ac associari, capiendo hoc vocabulũ *assistentiæ*,

4 pro illa quam iudex ita prestet cõcedendo familię associationem, vt credidit *Rot. pluries, præsertim in Iuuenacien. seù Melphicten. bonorũ 15. ianuarij 1646.*

toris non tolleret validitatem seù efficaciam Regij assensus, quando ille iam obtentus esset cum Regia decretatione,
12 ipso debitore viuente, solemnitas autem perficiens actum expeditionis in forma Regiæ Cancellariæ sequeretur post mortem, vt aduertit *Rouit. in pragm. 1. de fide memorialium nu. 3.*, Et meritò, quoniã de iure gratia Principis dicitur ipso iure perfecta per solam decretationem, seù supplicationem signatam, expeditio autem litterarum est solemnitas extrinseca ex eiusdem Principis lege requisita
13 pro interesse officialium, ac ad alios effectus, potius pro executione & effectuatione gratiæ, quàm pro eius substantia, *Cassador. dec. 4. de caus. poss. & propr. Gomes. ad regul. Cancell. de non iudican. iuxt. formam supplicationis Mantic. dec. 286. n 10. Rouit. prag. 2. de fide memorialium* benè *Rot. in Cesaraugustana pensionis 17. Martij 1653. Peutingerio.*

Atque ità receptum & quotidianum habemus in Curia in adeò frequenti materia beneficiorum seù pensionum ecclesiasticarum, alijsque gratijs, & indultis;
14 Licèt enim adsit regula Cancellariæ, *de non iudicando iuxta formam supplicationis*, atque ad normam *Constitutionis Iulij III.* prouisus de beneficio si litteris non expeditis se ingerit in illius possessione, ac fructuum perceptione, plures pœnas incurrat, illam præsertim priuationis; Idemque de pensionario exigente pensionem litteris non expeditis, Attamen id non percutit substantiã et perfectionem gratiæ regulandæ ex tempore supplicationis, sed solùm executionem, seù effectuationem, vndè consensus præstitus in dorso supplicationis seù aliàs quamuis litteris non expeditis sufficit; Prout exigi potest pensio pro terminis decursis ante expeditionem litterarum, regulando gratiam ex tempore supplicationis, seù reseruationis, vt in suis respectiuè materijs *sub tit. de beneficijs*, & *sub altero de pensionibus*, cum similibus; Atque receptum habemus in materia beneplaciti Apostolici super alienatione bonorum Ecclesiæ, quod illud non obtinetur post mortem Prælati, qui re inte-
15 gra potest reuocare, sed post illud impetratum licèt non exequutum aliasque extrinsecas solemnitates non impletas, subsequens mors, vel pœnitentia non præiudicat ex *deduct. per Duran. decis. 365., & 397. & sæpius.*

His stantibus, sacrum Consilium suspensa vlteriori exequutione sententiæ admisit hãc partem ad restitutionem in
16 integrum, in cuius gradu causa pendet cum probabili exitu fauorabili; Relatum tamen fuit actoris defensores ad euitandum obiectum per eos iam agnitum solidum, & insuperabile recursum habere ad priuilegium causæ piæ cui supponitur competere dotis priuilegia ex pluries dictis per *Tiraquell. priuil. piæ causæ 147. cum ibi collectis per Ricc. & Thor. in add., & sæpius alibi per vtrũq; eod. tract.*, vndè cũ dos vt supra habeat hoc priuilegium, vt post mortem debitoris etiam sine nouo hæredis consensu assensus obtineri valeat, ita dicebant sequi potuisse fauore dicti pijssimi Montis absque dubio priuilegijs piæ causæ potiri debentis.

Super hoc autem nouo motiuo consultus, dixi etiam pro veritate, illud pro meo iudicio nullam habere subsistentiã; Licèt enim dicta limitatio fauore dotis videatur in eo Regno eiusq; Tribunalibus magis cõmuniter recepta ob originalem traditionẽ *Bartholomæi de Capua* Doctorem magnæ auctoritatis in regione, vt patet *ex Franch. decis. 86. 126. & 620. Loffred. cons. 31. in princip. & alijs apud Marin. ad Reuerter, dec. 228. nu. 2.* vbi recẽsentur *Afflict., Capyc. Camerar., Anna, et alij*; Attamen id recipiendum est potius in reuerentiam auctoritatis maiorum, et quia sic illis sapientibus visum fuerit, vt in plerisque alijs articulis seù conclusionibus in eo Regno praxis docet, non autem quia de iure communi ex eius dispositione vel ratione id procedat; Siquidem *Bartholomæus de Capua* originarius conclusionis auctor ad id mouetur per text. *in l. si ego §. sed etsi ff. de iure dotium*, & cum eodẽ sensu procedunt *Loffred., Franch., et cæteri*, quod continere videtur æquiuocum manifestum, non solùm ex valdè bonis considerationibus, quæ impugnando hanc opinionem super dicti textus intellectu fiunt per *Salgad. in labyrinth. dicta p. 1. cap. 33. ex nu. 13. ad finem*, vbi neruosè contrarium de iure verius esse substinet,

Sed

Sed etiam quia ratio assignata per textũ consistit in eo quod hæres mortuo dotis promissore ex quodam dotis fauore cogi etiam potest, cum certo præsupposito à fortiori, quod nisi ipse principalis promissor obijsset, cogi etiam posset, quasiquod regulando voluntatem à potestate, seù necessitate ac subiectione coactionis, voluntas subintelligatur, quæ ratio absolutè adaptabilis non est alienationibus vel obligationibus illorum feudorum absque Regio assensu.

Quidquid enim sit in terminis generalibus aliarum rerum prohibitarum super facultate reuocandi seù pœnitendi reintegra, et ante perfectum contra-
18 ctum, in quo adhuc verius videtur talem facultatem intrare ex deductis per eumdem *Salgad. dicto cap.33.numer.21. & sequen. & par.2. cap.21. num.36. cum sequen., Surd.cons.484. num.8.* cum alijs ex professo in materia deductis *in Romana seù Albanen. vineæ pro Nunez sub tit. de donationibus*, vbi quod idem procedat in cõtractibus super beneficijs, pensionibus, officijs, locis Montium, emphyteusi, bonis maioratuum & alijs in commercio sine alterius assensu non existentibus.

In dicto tamen Regno, quatenus pertinet ad feuda, indubitata est facultas pœnitendi seù reuocandi, quodque ipsemet principalis promissor seù contrahens non potest inuitus cogi ad perseuerandum in contractu, per expressam ac litteralem legem municipalem vsu passim receptam in Constitutione *Constitutionem diuæ memoriæ*, Ideoque ratio dicti textus prorsus incongrua & inadaptabilis remanet, dictaque conclusio referẽda potius venit cuidam vsui seu sty-
19 lo particulari non improbabiliter apud modernos inducto seù tento ob implicitum assensum generalem fauore dotiũ ex gratijs ab initio concurrentem, iuxta ea, quæ de huiusmodi assensu generali habentur pluries suprà præsertim *discurs. 26.*

Si ergo id prouenit, non ex priuilegio clauso in corpore iuris communis, sed ex quadam consuetudine, seù stylo particulari illius regionis, extrà quam in puncto iuris contrarium omninò verius est; Hinc proindè resultat admittendam non esse huiusmodi extensionem ratione
20 æquiparationis, cum ea procedat in priuilegijs generalibus de iure communi competentibus, de quibus agunt *Tiraquell.& addentes vbi sup.* et cæteri apud eos, non autem, vbi ex particulari stylo, seù consuetudine, cuius peculiaris natura est, quod strictè ad eius præcisos limites, atque in ipso indiuiduo attendi solùm debeat, non autem extendi de casu ad casum, loco ad locum, seù actu ad actum, etiam rationis identitate concurrente iuxtà receptum *cons.237. nu.3. Oldradi, de quo Greg.dec.45.& 162.Buratt. & adden. dec.373. Mantic.dec.357.nu.4. cum alijs plenè deductis in Maioricen.Canonicatus coràm Meltio & Cerro dec. 34. & 37.post Zuffum de legitim.processus*, et frequentèr, cum videatur hodie principium planum.

Præterea etiam ipsiusmet dotis fauore, siuè istud dicamus speciale competens de iure communi, siuè ex consuetudine
21 & stylo particulari vt suprà, id procedit, quatenus agatur de contractu inito directè in causam dotis, puta de obligatione dotantis pro dote constituenda, seù viri & aliorum pro eadem restituenda; Secùs autem si agatur de contractu merè indifferenti cum tertio, quamuis ius, vel interesse dotis admixtum sit, puta quia soluta per constituentem, vel restituta per virum dote in pecunia, ista sub diuerso contractu cum tertio inuestiatur in censum, vel alium contractum, cum in isto contractu & respectu tertij, absque dubio non intrent priuilegia dotalia militantia respectiuè pro dote constituenda, vel restituenda; Et successiuè idem dicendum venit de causa pia in omnibus casibus, in quibus illa priuilegiata sit, quod scilicèt intelligatur, quatenus agatur de dispositione in ipsam piam causam, principalitèr directa in Deum, ac facta ex motiuo pietatis & pro salute propriæ animæ, secùs autem si agatur de contractu merè correspectiuo ad limites iustitiæ commutatiuæ inito cum Ecclesia, vel pia causa, tanquam cum priuato, cum tunc iure cuiuslibet priuati regulari debeat, neque intret peculiaris ratio pietatis, Vt in proposito conclusionis, quod in obligationibus, alijsque contractibus ad pias causas non requiran-

ran-

rantur solemnitates statutariæ, habetur particulariter actum *in Romana census pro Clementia Cecchina sub tit. de credito, seù contractibus*; Et hic erat casus, cum huiusmodi contractus initus non esset ad fauorem Montis pij ex motiuo, seù causa pietatis, sed iure merè priuato, et per contractum correspectiuum, atque ex hoc omnis difficultas cessare videbatur.

NVLLIVS

IVRIS PROTHOMISEOS

PRO

AGNATIS CONSORTIBVS FEVDI

CVM

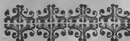
FEVDATARIO VOLENTE ALIENARE.

Responsum pro veritate.

An ius prothomiseos cõpetens agnatis aduersus extraneum feudi emptorem locum habeat, vbi nõ alienatur ipsum feudum, sed solum eius commoditas; Et quatenus de stricto iure non intret ipsum ius prothomiseos; An ad instar concedenda sit prælatio, vbi agnati sunt consortes in possessione eiusdem feudi; Et quale remedium eis competat, vbi res est in fieri, atque ad alienationem adhùc non est deuentum.

S V M M A R I V M.

1 *Casus controuersiæ.*
2 *De iure prothomiseos competente in feudis antiquis pacti, et prouidentiæ.*
3 *Quid in feudis nouis, vel mixtis.*
4 *De rationibus quibus dictum ius prothomiseos innititur.*
5 *Competit ius prothomiseos etiam in alienatione facta domino directo, et de ratione.*
6 *Commoditas feudi potest alienari sine assensu.*
7 *Ius prothomiseos non habet locum in donatione, vel permutatione, et transactione.*
8 *Quod ius prothomiseos sit exorbitans & odiosum.*
9 *Cessio commoditatis non tangit feudi substantiam, nullumque ius tribuit in re, vel ad rem.*
10 *De conclusione de qua nu. 8., an ius prothomiseos sit odiosum, vel fauorabile.*
11 *Quod in feudis sit fauorabile, et de ratione, et de iure feudorum vt sit antiquius iure communi quoad vsum.*
12 *De rationibus ob quas etiam in alienatione commoditatis intrare debet ius prothomiseos.*
13 *In Regno Neapolitano vasallis datur prælatio aduersus nouum emptorem feudi, ac etiam aduersus nouum conductorem.*
14 *Facilius danda est prælatio, vbi alienatio fieret in potentiorem.*
16 *Agnati, vel consortes, quibus competit ius prothomiseos post factam alienationem facilius ius habent illam impediendi, et quomodo.*

DISC.

DISC. CX.

1 PLVRIVM sæculorum citrà, Pontificia, et Imperiali auctoritatibus, possidentibus quibusdam nobilibus de Illustri familia ab eodem stipite descendentibus aliqua feuda in forma indubitata pacti & prouidentiæ, cum vnicus ex proprio colonnello superstes absque prole intenderet, vt supponebatur extraneo suam portionem alienare, in sola tamen commoditate, vt ità exclusum remaneret ius prothomiseos de iure feudali competēs alijs agnatis, per istos desuper consultus, quomodo scilicèt id impediri posset, seù quatenus sequatur, an de iustitia eis competeret retractus, seù prælatio.

Respōdi, quod vbi ageretur de formali alienatione ipsius portionis feudalis importante translationem iuris realis, ac tangente substantiam feudi, tunc casus esset indubitatus pro affirmatiua, dū agitur de feudo antiquo pacti & prouidentiæ per textus literales *in cap. 1. §. Ti-*
2 *tius si de feudo defuncti cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestitura, et in cap. 1. §. porrò qualiter olim feud. poter. alienari, vbi glos. Isernia, Afflict. Aluarot.*, et cæteri communitèr ad nimiam satietatem collecti *per Schrader. de feud. par. 8. cap. 7. Rosenthal. eod. tract. cap. 9. membr. 2. concl. 87. num. 1. & in glos. lit. A. Harthman. Pistor. par. 2. q. 11. & 12. Berlich. conclus. 57. lib. 2. Mastrill. dec. 8. nu. 1. & seqq.*, et omnes absque contradicente.

Sola enim quæstio cadit in feudis nouis, siuè in antiquis mixtis habentibus annexam qualitatem hæreditariam, nèdum primi acquirentis, sed etiam vltimi morientis, vt sunt illa Regni Neapo-
3 litani, et in qua nimium certant feudistæ Neapolitani; Negatiuam enim tenent *Capyc. Latro consult. 27., 28., & 96. de Marin. resol. 116. lib. 2. scribentes apud Rumm. in addit. ad Affl. de iure prothomis. fol. 64.*; Affirmatiuam verò *Rouit. in consil. impress. post decis. 11. Aponte, et inter eius cōmentar. super pragm. in rubr. de feudis, et idem Aponte dicta decis. 11., et alij per Capyc. Latr., et Add. dec. 57. n. 2.*, vbi quod hæc opinio est magis recepta, et habetur suprà *in Montis Pelusij disc. 36.*; Sed quidquid sit, extraneum dicebam de his quærere, dum agebatur de feudo indubitanter antiquo pacti, & prouidentiæ puro, quo casu nemo dubitat; Tunc enim non solùm in-
4 trat ratio æquitatis, cui innituntur *Aponte, Rouit., et sequaces*, et super qua est quæstio, an ius prothomiseos feudale tali rationi innixum sit necnè, sed intrat absque dubio altera in qua omnes concordant, illius scilicèt præuentiuæ reuocationis, quæ agnatis moriente feudatario alienante competeret, etiam pretio non oblato; Vndè propterea per huius remedij intentationem magis consulitur, tàm feudatario alienanti ius suum, quàm extraneo illud ementi, ideoque nulla superesse videtur dubitandi ratio ex deductis supra *d. disc. 36., ac etiam in Ianuen. disc. 37.*

Et stante hac vltima ratione, certum videtur dicto retractui locū esse, quamuis et in ipsummet Dominum alienatio fieret, quoniam resoluto iure alienantis, adhùc agnatis iuxtà ordinem vocationis
5 competit ius necessariæ successionis, et consequentèr ius reuocandi alienationē, ex quo resultat ius prothomiseos, cum hæc alienatio facta in Dominum in hoc priuilegiata esse videatur, atque differre ab ea, quæ sine assensu fieret in extraneum, quod ità assensum habere dicitur ad effectum euitandi pœnas, ac etiam nullitatem actus ab initio, etiam durante iure alienantis, sed non tollit dictum ius successionis, ex plenè deductis *per Rosenthal. d. cap. 9. membr. 1. concl. 52. nu. 3. & in glos. lit. B.*

Difficultas igitur solùm esse videbatur, quatenus dictus alter alienandi modus teneretur, commoditatis scilicèt, prout facti est nō tangentis substantiam feudi, quod non dubitatur etiam sine assensu fieri posse ex ijs, quæ pluries *hoc eodem tit. suprà* firmata habentur, præsertim
6 *in Romana, seu Status ecclesiastici infeudationum disc. 61.*, Atq; de stricta iuris cēsura cōtrà agnatos pro d. iuris prothomiseos incompetētia respondēdum videbatur, quoniā tàm iura feudalia, quàm feudistæ, de quibus suprà loquūtur de alie-

natio.

natione; quæ fieret per contractum emptionis, et vēditionis, vel alium æquipollentem, secus si per alterum donationis, permutationis, transactionis, et similem, in quo cum non possit retrahens dare idem, quod dat extraneus, ille non
7 intrat ex collectis *per eumdem Rosenthal. d. cap. 9. conclus. 90. n. 4. & seqq. & in glos. ibidem*, et conferunt quæ generaliter in materia retractus habentur *sub tit. de seruit.* vt non procedat in alienatione per donationem, permutationem, transactionem & similes; Cumque ex ibidem deductis, ac etiam *supra in Romana, seù Sabinen. prælationis disc. 38.* ex veriori ma-
8 gisque recepta sententia hoc ius prothomiseos censeatur odiosum & exorbitans, idcircò eius extensio de casu ad casum admittenda non est.

Et fortius quia cum ex deductis *d. discur. 61.* & alibi pluries supra, alienatio commoditatis nullum ius tribuat in re, vel ad rem, neque feudi substantiam tan-
9 gat, sed ille in quem talis alienatio facta est, habeatur tanquam nudus minister & procurator alienantis, percipiendo eius nomine fructus, illosque postquam separati sunt ab eorum causa productiua, et effecti allodiales applicando sibi ipsi, & in rem propriam; Hinc proindè resultat, quod sicuti feudatario deputante procuratorem, vel œconomum, aut gubernatorem irreuocabilem, non possent agnati id prohibere, atque prælationem prætendere, cum id nullibi in iure cautum habeatur, sic à pari cum idem videatur casus.

His tamen non obstantibus, contrarium in facti specie probabilius credebā ex eius particularibus circumstantijs, Illud in primis prænotando, quod quidquid sit de superius insinuata quæstione in terminis generalibus retractus competentis ex iure municipali, in qua plerique tenent illud esse fauorabile, vtpotè conforme etiam iuri diuino, ac naturali æquitati, vt plenè deducitur *in voto Præsidis viarum registrato dec. 173. par. 4. recen.*; Vbi etiam tenēda esset opinio contraria, quam sequitur Curia iuxtà aliud votum, *de quo dec. 783. vltima par. 2. rec. & in Perusina retractus 4. Maij 1637. corā Coccino*, quæ est in materia magistralis, id prouenit ex dispositione text. in *l. dudum C. de contrahen. empt.* cum concordantibus inducētibus vendendi, seù aliàs de bonis suis disponendi libertatem, quasi quod ità ius commune corrigatur, atque ab eius dispositione hoc ius municipale exorbitet, *vt supra dictis disc. 36. & 38.*, et pluries in dicta sua materia de retractu *sub tit. de seruit.*

Hæc autē ratio non videtur adaptabilis feudis, quoniam quādo ius nō scriptū,
11 seù consuetudines feudales à legibus Longobardorum vt plurimum deriuatæ, post longum interuallum in scripturam redactæ fuerunt per *Gerardum, et Obertū*, tunc nulla habebatur notitia, nullusq; vsus in Italia iuris ciuilis Romanorum iuxtà compilationem Iustiniani, vt patet ex legali historia distinctè deducta in *Neapolit. sub tit. de seruitut. disc. 1.* ac etiam magis summatim insinuata *d. disc. 36. & disc. 2. hoc eod. tit.*, Ideoque dici nō potest, quod hoc ius feudale editum esset in correctionem iuris cōmunis, cum quo tunc viuebatur, quia tunc tale ius ignotum erat, ac etiam quia ipsimet iuri ignota sunt feuda; Et consequenter cessante dicta ratione, ob quam ius prothomiseos in alijs rebus indifferentibus reputatur exorbitans, et correctorium, potius intrare videntur rationes contrariæ opinionis illud reddentes fauorabile, æquitatiuum, ac benignè intelligendum.

Quibus ità prænotatis, tàm æquitatis, quàm congruentiæ, ac etiam rectæ administrationis iustitiæ rationes in hac facti specie dictam prælationem exigere
12 videbantur, quoniam non agitur de casu, in quo tale ius petant illi agnati proximè successuri, qui feudum non possidentes, habent solum ius, vel spem futuræ necessariæ successionis, ob quam secumferentem ius reuocandi alienationem, etiam non restituto pretio, datur hoc priuilegium, seù facultas, Sed agitur de agnatis compossessoribus eorumdem feudorum pro eorum portionibus, dum agitur de feudis diuiduis ad formam iuris Longobardorum, ideoq; alia duplex intrat ratio, vna consortij, et altera vtilitatis vasallorum, rectæque administrationis iustitiæ, vt numerus dominorum, quo magis fieri potest restringatur, et ex quibus rationibus ità fuisse decisum de-

anno 1517. per Collaterale Consilium Neapolis testantur *Lanar. iun. in addit. ad Lanar. sen. in repet. d. §. sed etiam res, et Donade. de renunciat. tom. 2. cap. 26. nu. 106. vt aduertitur d. disc. 38.*

Et magis proximè, vt eadem prælatio quæ in Regno Neapolitano de recepto vsu competit vasallis aduersus nouum feudi emptorem, competat etiam aduer-
13 sus conductorem decisum testatur *Capyc. Latr. dec. 168. nu. 29. & 30.*, vbi etiam per totam decisionem de prælatione cõsortis in dominio etiam in locatione, et sic ex identitate rationis intrat extensio, potissimè, ac extrà dubium attendenda, vbi ille cui fieret talis alienatio esset potentior, vndè facto casu successionis difficilis redderetur recuperatio, ex ijs quæ proximè habentur *apud Natt.*
14 *cons. 491. cum concord. in Placentina sub tit. de emphyt. disc. 29.*

His autem positis, si iam sequuta alienatione daretur ius illam ità retractandi, multò magis dicebam de plano competere eisdem agnatis ius inhibendi consorti, nè alienaret, nisi ipsis offerentibus illud idem, quod sine fraude ab alio inueniatur, et per illud remedium quod dicunt conseruatiuum feudistæ *in d. c. 1. §. porrò, et c. 1. §. sed & res per quos fiat in-*
15 *uestitura, cum concord. per Rosenthal. d. c. 9. membr. 2. concl. 86. nu. 3. & in glos. ibid. lit. B. & C. & concl. 90. in princ.*, Et confert etiam vulgatum dicterium, *quod turpius eijcitur &c.* quo vtuntur etiam iuristæ, *vt per Alex. cons. 213. nu. 7. lib. 6. cons. 174. nu. 13. & 175. nu. 42.*, Ac etiam alterum, quod *facilius impediantur facienda, quàm retractentur iam facta* ex collectis *per Barbos. axiom. 93. nu. 30. cum seqq.*, Atque ità in præsenti quæsito mihi pro veritate visum fuit respondere.

FINIS.

INDEX
RERVM NOTABILIVM
Quę continentur sub titulo de Feudis, et bonis iurisdictionalibus, et Bulla Baronum.

A

Alie-

est

Sen.

Maxi-

Zzzz 2 Scri-

BARONIAE.

BARTHOLOMEVS DE CAPVA.

BELLI.

BELLON.

IN BENEFICIALIBVS

BE-

sess-

BVLLA

Ex.

In

Pro-

Re-

CLAV-

Licen-

CONCESSIO SVBFEVDI

CONCILIVM

CONDITIO

CONDOMINI

CONFESSIO

Solu-

iuxtà

DE-

Suc-

DONATARIVS.

DONATIO.

Præ-

DOS IN REGNO

Decl.

Quoad

FEVDI.

FEVDORVM.

Di-

FI-

Legi-

Su-

HAEREDITAS

IN HISPANIA

Cre-

L

LACVS

LAVDEMIVM

ex

au-

 net

Si-

Per

Feudi

Di-

PRINCIPIS

PRIOR

PRIVILEGIVM

QVOTA

R

RATIFICATIO

RATIO

REBELLES

RECESSVS

RECIPIENS

RECOGNOSCENS

RECOMPENSA

RECVPERANS

 Feu-

In

Do.

Non

Mi-

vel

SVCCESSORE

SVPERFLVITAS

SVRDVS

T

TEMPVS SEV TERMINVS

Papæ

FINIS

